

Tisztelettel meghívjuk Önt a **Raiffeisen Galériába**
2006. augusztus 28-án, hétfőn 17:30 órára
Szirtes János kiállításának megnyitójára.

A kiállítást megnyitja:
Készman József, művészettörténész

A kiállítás 2006. augusztus 28. és október 15.
között látogatható – hétvégén is.

Raiffeisen Bank Zrt.
1054 Budapest, Akadémia u. 6.

VELÜNK KÖNNYEBB Raiffeisen BANK

Raiffeisen Galéria

Szirtes János

MEGHÍVÓ

Szirtes János
plusz

Szeretettel meghívom Önt a Várfok Galériába, a Várfok Terembe
2005. október 14-én, pénteken 18 és 20 óra között

Szirtes János
Plussz című kiállításának megnyitójára.

VÁRFOK GALÉRIA

Várfok Galéria, Várfok Terem
1012 Várfok u. 14.
Tel.: (36-1) 213 51 55

A kiállítás nyitva:
novembers 5-ig,
keddtől szombatig
11 és 18 óra között.

Kapcsolódó programok:
Az XO Teremben
1012 Várfok u. 11.
Tel.: (36-1) 214 03 73
Csurka Eszter
kiállítása

A Portál Galériában
1012 Várfok u. 8.
Haász István munkája
látható november 5-ig
a Vadnai Galéria jóvoltából

www.varfok-galeria.hu
galeria@varfok-galeria.hu

Együttműködő partnereink:
Állami Nyomda Rt.
Audi
Budapest Bortársaság
Café Alkoholos Filc

Splitting/Egg 1986
cast alabaster/resin, stainless steel
2500 x 2500 x 2500mm

Front page

The Meandering Spiral 1986
cast alabaster/resin, stainless steel
2900 x 2500 x 500mm

Gillian Chaplin

Marté Szirmay, March 1986

Biography

1946	Born Budapest, Hungary
1957	Arrived in New Zealand
1968	Graduated DFA (Hons) University of Auckland, School of Fine Arts
	Air New Zealand Sculpture Award
1969	Commission, Newmarket Borough Council, Auckland (Smirnoff Award)
	Auckland Secondary Teachers College
1971-72	Frances Hodgkins Fellow, University of Otago, Dunedin
1972	Commission, St. Paul's Cathedral, Dunedin
1973, 78 & 82	QE II Arts Council Awards
1974	Commission, St. Cuthbert's College, Auckland
1975-76	Commission, Otago Medical School, Dunedin
	Commission, Auckland Medical School
1976	Commission, Auckland Architectural Association (Monier Awards)
1979	Commission, NZ Housing Corporation Building, Manukau City Centre, Wiri
1982	Visiting artist, Johnson Atelier, Princeton, New Jersey, USA
1982-83	Commission, NZ Foreign Affairs Department, Singapore
	Visiting artist, Governors State University, Illinois, USA
1984	Commission, NZ Peace Foundation, Media Peace Prize
	Commission, Bexley Development, Marac House, Manukau City
1985	Commission, A. and J. Gibbs, Parnell, Auckland
	Commission, Hawkins Development

Marté Szirmay has taught art in secondary schools and university extension programmes since 1970

Solo Exhibitions

1970	Barry Lett Galleries, Auckland
1971	Dawson's Gallery, Christchurch
	C.S.A. Gallery, Christchurch
1972	Barry Lett Galleries, Auckland
	Dawson's Gallery, Dunedin
	Waikato Art Gallery, Hamilton
1973	Govett-Brewster Art Gallery, New Plymouth
1974	Barry Lett Galleries, Auckland
1976	Barry Lett Galleries, Auckland
	Bosshard Galleries, Dunedin
	Brooke-Gifford Gallery, Christchurch
	Bishop Suter Gallery, Nelson
1977	C.S.A. Gallery, Christchurch
1978	Bosshard Galleries, Dunedin
	Manawatu Art Gallery, Palmerston North
	Victoria University, Wellington
	New Vision Gallery, Auckland
1980	New Vision Gallery, Auckland
1981	Janne Land Gallery, Wellington
	The Hocken Library Gallery, Dunedin
	New Vision Gallery, Auckland
1983	C.S.A. Gallery, Christchurch
	New Vision Gallery, Auckland
1984	New Vision Gallery, Auckland

Group Exhibitions

since 1968	Various group shows in New Zealand
1970 & 1973	*Mildura Sculpture Triennial*, Victoria, Australia
1982	*ARTEDER '82 International Drawing Exhibition*, Bilboa, Spain
1983	*Drawing '83, 6th International Drawing Biennale*, Cleveland, United Kingdom
1984	*Kahurangi*, New Zealand Crafts Council, Los Angeles, USA
1985	

Group exhibition, Tokyo, Japan

ISBN 0 86463 138 3
© Auckland City Art Gallery
Photographs: John McIver

Auckland City Art Gallery 25 March – 25 May 1986

Marté Szirmay

Aspects of Recent New Zealand Art

SCULPTURE 1

Marté Szirmay

Much of the critical writing and discussion of Marté Szirmay's sculpture over the years 1968 to 1980 has concentrated on the formal beauty, symmetry and even the 'elegance' of her work. Szirmay has made sculptures which demonstrate her ability to work with technically difficult materials and to create objects with a strong visual and tactile appeal. Smoothly curving surfaces, rounded interlocking and enfolding forms, sweeping lines, dramatic use of reflected light to dissolve solid mass; all these aspects of her work have evoked approval and enjoyment.

Szirmay appeared to be working within an aesthetic which has influenced much twentieth-century Western sculpture; striving to reduce form to its essentials, allowing no superfluous decorative elements to interfere with the harmony and stillness of perfect forms, perfectly realized in durable and appropriate materials. Constantin Brancusi's work has been a major formative influence on several generations of sculptors. His marrying of material and form resulted in superbly harmonious and satisfying works. The British sculptor Barbara Hepworth had similar sculptural aims, and Szirmay met her in Britain in 1974. "Truth to materials" was the famous phrase used by Henry Moore to express this philosophy of sculpture.

In the late 1960s and 70s Szirmay worked in cast and sheet aluminium, chromed bronze and stainless steel and, more recently, in cast alabaster/resin. But her choice of materials and forms was influenced by broader concerns than the desire to make satisfying and beautiful forms. She was always hoping to communicate content as well, while avoiding dictating to the viewer the most appropriate reaction to the sculpture. Her work was a synthesis of her own philosophical and spiritual understandings, and she used archetypal forms and shapes – circles, pyramids, squares, spirals – all of which can be found in the traces we have of ancient civilizations all over the world.

And therein lay a dilemma for the sculptor. How much should the visual artist explain her work, or indicate the interpretation which she feels is most appropriate, the response she hopes to arouse in the viewer? In hoping for instinctive reactions from a twentieth-century urban audience to archetypal and anciently meaningful forms, is she expecting too much? This dilemma confronts many artists today who use symbols which are not universally recognized, as religious symbols once were. Yet few artists see it as appropriate or desirable to limit the types of response to their work. Today's analyses of the power structures at work in all the image-making in our society make us particularly wary of prescriptive formulae. But some indications of approach can be helpful. Szirmay sees 1980 as the time when the content of her work became more overt, and she began to be more specific about the messages she hoped her work would convey.

Essence

In 1985 when she gave a talk to the New Zealand Society of Sculptors and Painters in Auckland, Marté Szirmay began by saying that she wished to clarify some aspects of her work, and to discuss its implications for her. She explained her long-standing fascination with the responses of ancient civilizations to the mysteries of existence and to their idea of a creative earth deity, an earth spirit. In most civilizations the earth spirit was a female deity, whose reality and power could be sensed in a variety of natural forms, elements and places. Water was a purifying element which symbolized cleansing and regeneration; crevices, caves and grottos were shelter spots of the earth spirit, signifying entry to and exit from the underworld; rocks had importance as markers of especially sacred places and often had therapeutic, healing powers. Along with these symbols comes a parallel awareness of the importance of opposites, of complementary forces – female and male, the Chinese yin and yang, growth and decay, light and dark.

When Szirmay's earlier work is looked at from this perspective, new perceptions become apparent. Her use of highly reflective materials incorporates the sculpture's environment into itself, her constant recourse to enfolding and sheltering forms, her spirals of growth have the crumbling edges of decay. Szirmay began using cast resin in 1980 because in its liquid state it had many of the qualities of water, yet it set to a stone-like hardness. The smaller resin sculptures she called hand pieces, and she wanted them to have some of the properties of healing stones. They are forms which are meant to be picked up and handled; and as the viewer's hand echoes the motions of the sculptor who made the work, there is a transfer of warmth from flesh to stone.

So Szirmay's reduction to simple and economic forms has been an attempt at a summary of these ideas; a reduction to essence, to the simplest shapes and relations which can be traced throughout history and which have carried complex meanings for many human societies. Szirmay quotes Brancusi who said: "A well-made sculpture should have the power to heal the beholder."

Overlay

Of course there are many Western sculptors who have similarly attempted to connect their work with the traces of archaic societies. In 1983 art critic Lucy R. Lippard published a book, *Overlay: Contemporary Art and the Art of Prehistory*.[1] The book is the result of much careful research and enlightened observation of the conscious and unconscious ways in which contemporary artists have responded to the mysteries of the past. Lippard writes:

> *Overlay* is about what we have forgotten about art. It is an attempt to recall the function of art by looking back to times and places where art was inseparable from life . . . today's vanguard . . . has been primarily attracted by the archaic and prehistoric. These artists are rebelling against reductive purism and an art-for-art's-sake emphasis on form or image, along with a gradual upsurge of mythical and ritual content related to nature and to the origins of social life . . . this tendency has been interpreted by some as formally and politically retrograde, anti-progress as well as anti-progressive. In fact, however, it is made up of a complex combination of reactionary and progressive elements . . . By bringing together the deeply moving vestiges of a past so distant it is virtually unknowable and images made by artists today which are culturally familiar and yet lacking some necessary depth in history, I hoped to understand better the original connections between art, religion and politics, the ways in which culture contributes to and functions in social life.[2]

In 1982 Marté Szirmay met Lucy Lippard in Britain and was excited to discover connections being made and ideas explored which paralleled the concerns of her own work.

Spiral

The two works in this exhibition are among the largest Szirmay has made using cast alabaster/resin, supported with stainless steel. In this combination of shapes, forms and materials, she attempts a complicated synthesis of symbols. Both works have large spiral shapes cast from alabaster/resin which has some of the colour and translucence of (white) skin. The spiral form is one which has always signified growth and regeneration; it is found throughout the world, from Maori moko and whakairo to ancient marking in stones in the north of Scotland. It has become something of a signature form in art made by feminist artists, denoting women's moves towards self-determination. It reflects also the growth pattern of seashells, which have been a continuing reference point for Szirmay. They are mathematically complex architectural forms which serve the needs of the animal inside, allowing for both protection and growth. The notion of opposites, of complementary forms combining to form a new whole underlies Szirmay's work *Splitting/Egg*. Lucy Lippard writes of "the world-egg of innumerable origin myths", and this sculpture has an upward movement which signifies growth and change. The two spirals here are from the same mould – one was cast from the other, they are literally two halves of the same whole, and they fit closely together. A shining line of metal marks their joining point and their point of division.

In the *Meandering Spiral* seven rippling lines of reflective steel which undulate across the spiral form make reference to the movement and shimmer of water and the ley lines which are thought to connect places of particular magnetic force across the surface of the earth. This work is more earth-bound in its shape and symbolism.

There are of course pitfalls in hoping that human beings can still respond instinctively to forms and shapes which once bore (we suppose) universally recognizable meanings. Certainly discussions like this one would theoretically be unnecessary if we all shared the same world view. These sculptures speak of natural rhythms and connections which are not part of urban living. Yet in them Szirmay makes another step towards that timelessly monumental quality, that compelling presence which, whether we understand it or not, informs our response to the mysterious traces from the archaic past which still mark the surface of the earth.

Alexa M. Johnston

[1] Lucy R. Lippard, *Overlay: Contemporary Art and the Art of Prehistory*, Pantheon Books, N.Y. 1983
[2] Ibid. p.5

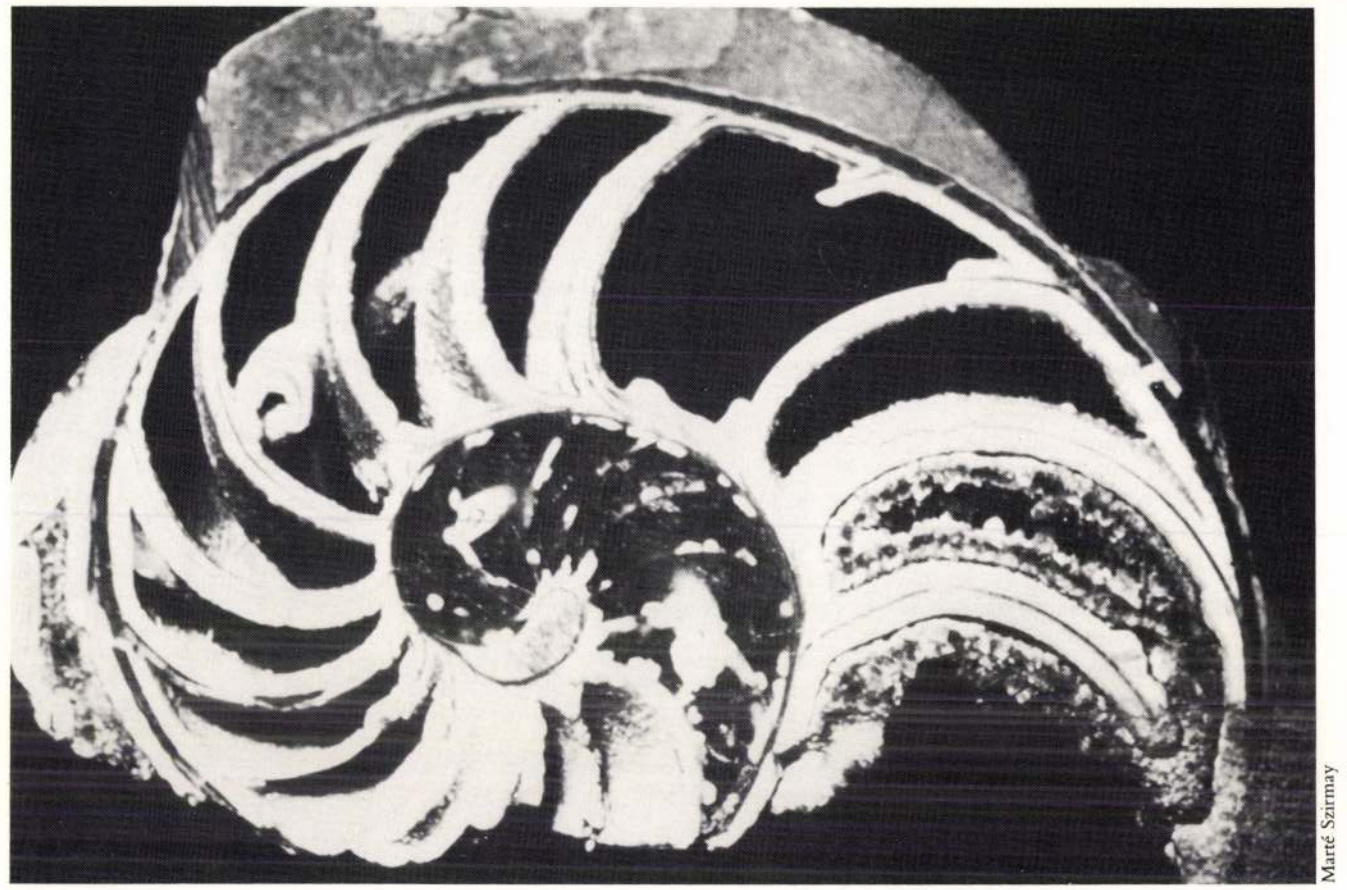

Marté Szirmay

Fossil shell

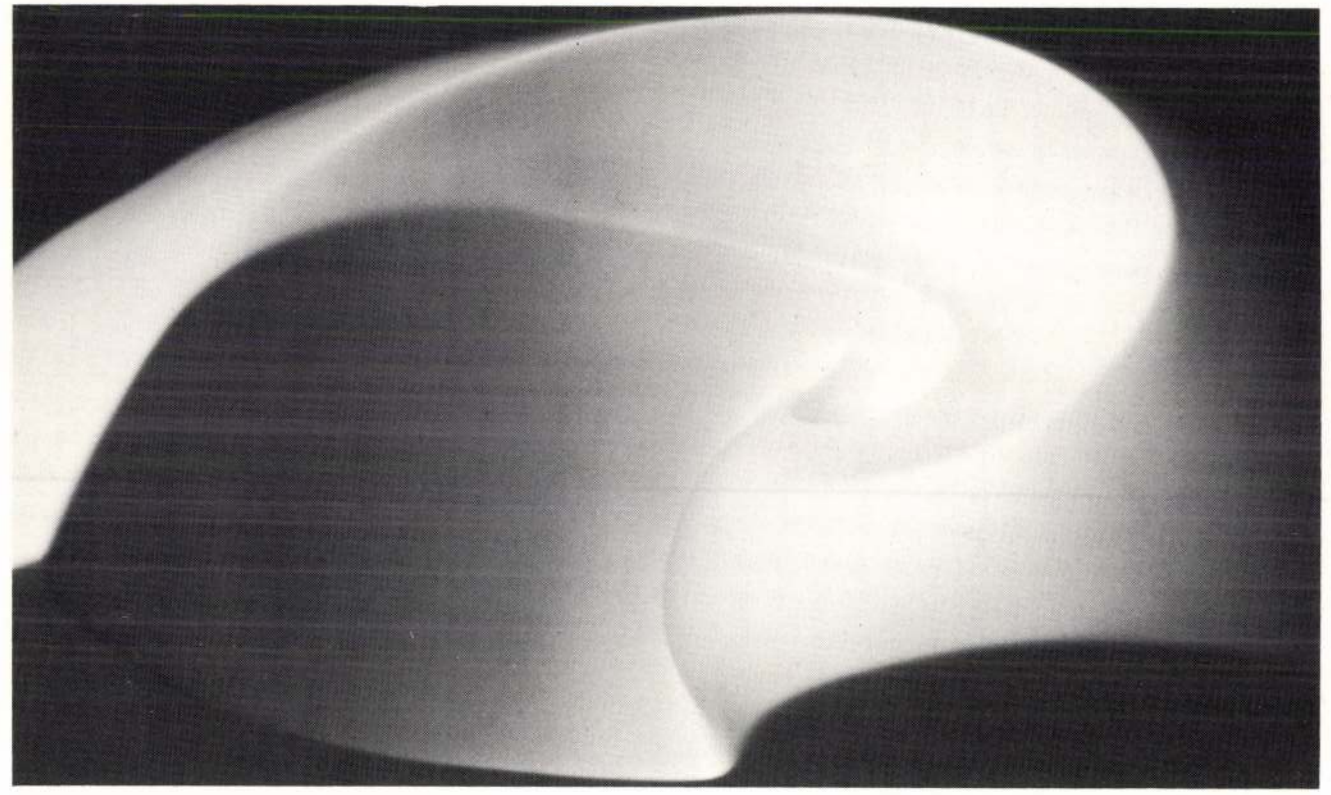

Cast marble (Series C) 1981
200 x 580 x 260mm
collection: Richard Kittelty, Auckland

in a rainbow-like arch with the words A GENTLE EARTH underneath which sits the Earth herself, a huge, comfortable woman figure with ample and generous dimensions holding and contemplating a large green heart. A child hugs, but cannot girth her large and wide lap. In the background a man and woman embrace against the most vibrant blue which gives the figures a radiance quite unusual in Nigel Brown's works where characters are almost invariably outlined in heavy, sombre black. The blue in the mural, which is reminiscent of the brilliant blue in *The Book of Hours* of Marshal Jean de Boucicaut, is provocatively attention-seeking and focuses on the other colours and devices in the painting so that one begins (unconsciously) to make associations and feel a kind of *Weltgeist* emanating from the symbols used.

The stretched A GENTLE EARTH banner/PEACE AOTEAROA begins to call to mind ironic visual counterparts like the recent film *The Quiet Earth,* the green (heart, child, man, woman, tree) concentrates the general consciousness on associated parallels and concerns like Greenpeace. Certainly of all the paintings in the mural, Nigel Brown's work is the most readily definable as 'mural' or 'wall' art and in its 'largeness', its uncompromising and unambiguous statement and style, it is very like Rivera's work, which, despite the overt political/social message, loses nothing in feeling and commitment.

The unambigous political message is also immediately obvious in Vanya Lowry's particularly effective stylization of two large and serene doves bearing a NO NUKES IS GOOD NUKES sign above the glittering night-lights of Auckland. The painting, the only one of the eight to be executed entirely in flat, two-dimensional, paper-cut-out type, black, white and orange surfaces not unlike those of Matisse, has a close affinity with graffiti art in its immediate accessibility and essential, appealing simplicity.

Simplicity also dominates Claudia Pond Eyley's painting depicting coconut palms against a flat blue sky, yet the simplicity of design is balanced by the philosophical complications of the tree as symbol of life and knowledge (freedom, experience, guilt, fear). The tree is centred in its middle section on the board. We can see neither crown nor roots but the implication of the union between Heaven and Earth is implicit.

Like Nigel Brown's Earth Mother, the tree is regenerative. Both are physical manifestations of shelter, fruitfulness and life. The coconut fruits are blood (life-giving) red, but is there also the suggestion of danger and associated questions raised by that colour? Equally, the tree symbol may be read as depicting the psyche, the process of personal growth and the way the tree opens out to the light might suggest greater consciousness or clarification on the part of the artist for the reason behind the loss of island innocence, the state of paradise.

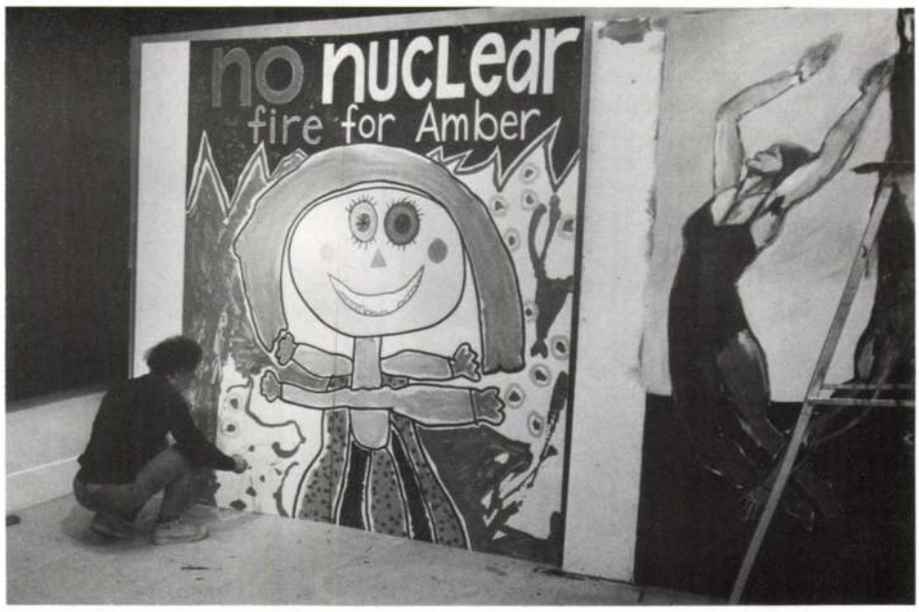

Patrick Hanly with his mural *No Nuclear Fire for Amber*

Murals by Jill Carter-Hansen (left) and John Nicol (right)

The complicated iconographic connotations suggested by the use of the fruit-bearing tree is offset by the clear, unambivalent verbal message which frames the painting. Although the visual image is centred in the South Pacific, the message is clearly universal: LET THE WORLD BE/NUCLEAR FREE.

The VAANA mural makes a powerful impact both as street art and as a work in its own right. It has, as is inevitable where such a diversity of styles and approaches is evident, its limitations. The attempt to create unity by the tukutuku panels is somewhat contrived and the strong black, red, white chevron motif tends to divert atttention away from the painting to a point *above* the work, but the individual works are strong enough to withstand this distraction and the wall is a dramatic and exciting statement on Peace.

1. I am indebted to Jill Carter-Hansen for letting me read the diary which she kept as a record of the mural and in which most of the artists recorded some comment.
2. I would like to thank Margaret Lawlor-Bartlett for making available her personal diary for the three weeks during which the VAANA's mural was created.
3. I would like to thank Nigel Brown for the special trouble he took to take time out to write up some of his and VAANA's objectives for the purpose of this article and also John Eaden for making available the VAANA file of clippings and reports for my use.

Although eight artists have their names and images up on the wall, many other people participated in the project and made it possible. Sponsorship was supplied by Carter Holt, PTY Industries and Resene Paints and practical help and co-operation was given by; Don Soloman, Matt Stafford, Peter Lange, Lex Dawson, Gil Hanly, Jim McGraw, Sandi Morrison, John Williams, Marie & Richard Collins and David Blair.

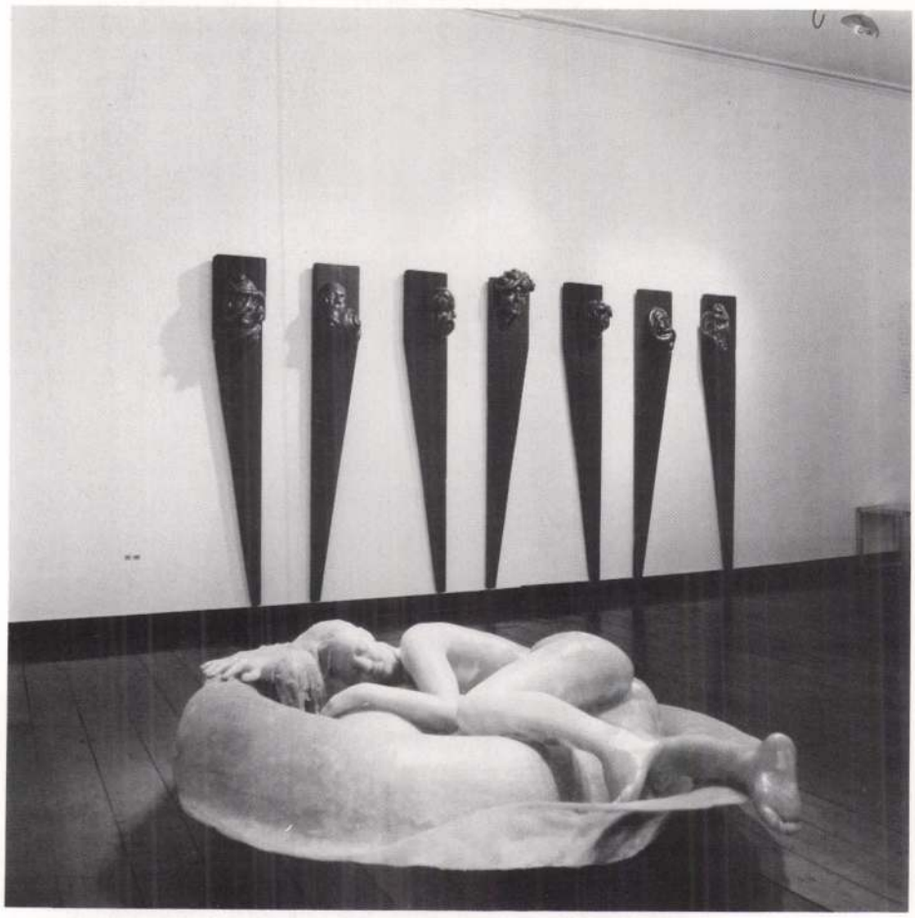

PHOTOGRAPH BY PETER HANNKEN

Marté Szirmay, *Gaia: installation at Denis Cohn Gallery, 1986*

was relating it to the tree growth, and the recycling and reprocessing of the whole life cycle—you know, you chop trees down and make them into paper and recycle it again—it was that whole symbolic thing, and the material reflected in itself the underlying concept of the works.

It's a lovely material too, because it's such a simple medium compared with all the more physical mediums and yet it has a very subtle demand of its own . . . it's a tough material to control. Also it's fragile and delicate, but I've worked out a recipe which makes it quite permanent—it's probably as permanent as any other material.

The idea of the concept being embedded in the actual material . . . I'm just starting to do some lithography, which is really exciting, because that again was going to the stone. The most fascinating thing was looking at a microscopic photograph of one of the lithography stones and—of course, I hadn't realised—the whole thing was made up of little fossils—in the limestone there were all these little tiny ammonites, and I thought 'Wow! Here we go again . . . '

As I get older, the conceptual and the spiritual are coming closer together . . . I'm actually thinking along one line and expressing it. I think what I was afraid of when I was younger was . . . I felt quite often Expressionism was self-indulgent, I suppose I was afraid to be an individual, and I think this is why I very consciously kept the two separate . . . I'm *now* very conscious that *unconsciously* I'm knitting the two together, without trying to.

P.P.: How do you see that change coming through in your work?

M.S.: Well, I think the camouflage is dropping away and the basic symbols are becoming visible, symbols that were hidden by the organic form. I'm going back to symbolic essences . . . with the slight figurative element coming in, the faces and things like that: literal, recognisable symbols are becoming more obvious. It's not being camouflaged with embellishments—it's like the clothing being ripped off. It's probably demanding more from the observer, to find associations with those symbols, whereas earlier it was easier to not look—now you say 'Why is she using that, what does that mean?'

P.P.: It's interesting that those healing pieces you did in 1980 have that unwrapping image, the peeling away of layers . . .

M.S.: Yes, which is more or less what was happening with the paper forms as well—it's an unfolding, a coming out, an emerging. The same thing comes through with the Wisdom Goddesses—the face element emerging from the sphere, the spiral, the ongoing process. They were really intended to be part of a mandala but because of my financial situation and the terrible cost of bronze casting the mandala never happened. The goddesses are those inherent universal wisdoms which create our harmonies, and there were to be little spirals, which were really individual personal growth spirals—which again relates to the 1984 show—little bowl-shaped microcosms and spirals. You're talking about everything in the whole living world being interdependent on one another, the whole human-nature harmony.

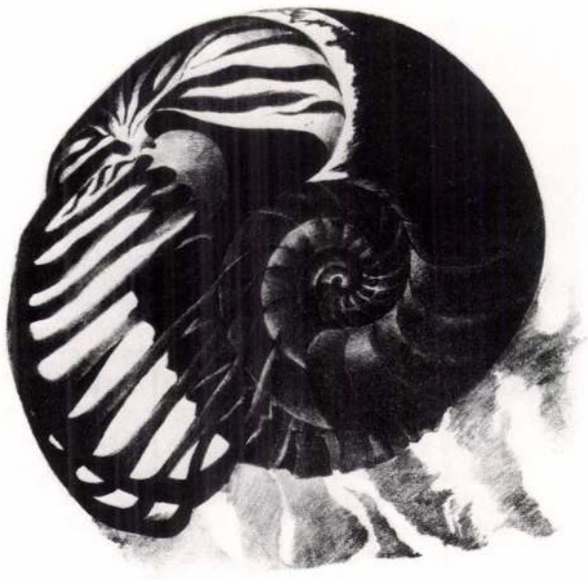

Marté Szirmay, *Wheel of Life III* 1985, print, 250 x 300mm.

1 Max Avery, 'Marté Szirmay', *Arts and Community*, VII/1/71, pp. 13-14.

2 Several bronze heads *(Wisdom Goddesses)* were exhibited in *New Energy in Bronze* at Denis Cohn Gallery in February 1985.

in a rainbow-like arch with the words A GENTLE EARTH underneath which sits the Earth herself, a huge, comfortable woman figure with ample and generous dimensions holding and contemplating a large green heart. A child hugs, but cannot girth her large and wide lap. In the background a man and woman embrace against the most vibrant blue which gives the figures a radiance quite unusual in Nigel Brown's works where characters are almost invariably outlined in heavy, sombre black. The blue in the mural, which is reminiscent of the brilliant blue in *The Book of Hours* of Marshal Jean de Boucicaut, is provocatively attention-seeking and focuses on the other colours and devices in the painting so that one begins (unconsciously) to make associations and feel a kind of *Weltgeist* emanating from the symbols used.

The stretched A GENTLE EARTH banner/PEACE AOTEAROA begins to call to mind ironic visual counterparts like the recent film *The Quiet Earth,* the green (heart, child, man, woman, tree) concentrates the general consciousness on associated parallels and concerns like Greenpeace. Certainly of all the paintings in the mural, Nigel Brown's work is the most readily definable as 'mural' or 'wall' art and in its 'largeness', its uncompromising and unambiguous statement and style, it is very like Rivera's work, which, despite the overt political/social message, loses nothing in feeling and commitment.

The unambigous political message is also immediately obvious in Vanya Lowry's particularly effective stylization of two large and serene doves bearing a NO NUKES IS GOOD NUKES sign above the glittering night-lights of Auckland. The painting, the only one of the eight to be executed entirely in flat, two-dimensional, paper-cut-out type, black, white and orange surfaces not unlike those of Matisse, has a close affinity with graffiti art in its immediate accessibility and essential, appealing simplicity.

Simplicity also dominates Claudia Pond Eyley's painting depicting coconut palms against a flat blue sky, yet the simplicity of design is balanced by the philosophical complications of the tree as symbol of life and knowledge (freedom, experience, guilt, fear). The tree is centred in its middle section on the board. We can see neither crown nor roots but the implication of the union between Heaven and Earth is implicit.

Like Nigel Brown's Earth Mother, the tree is regenerative. Both are physical manifestations of shelter, fruitfulness and life. The coconut fruits are blood (life-giving) red, but is there also the suggestion of danger and associated questions raised by that colour? Equally, the tree symbol may be read as depicting the psyche, the process of personal growth and the way the tree opens out to the light might suggest greater consciousness or clarification on the part of the artist for the reason behind the loss of island innocence, the state of paradise.

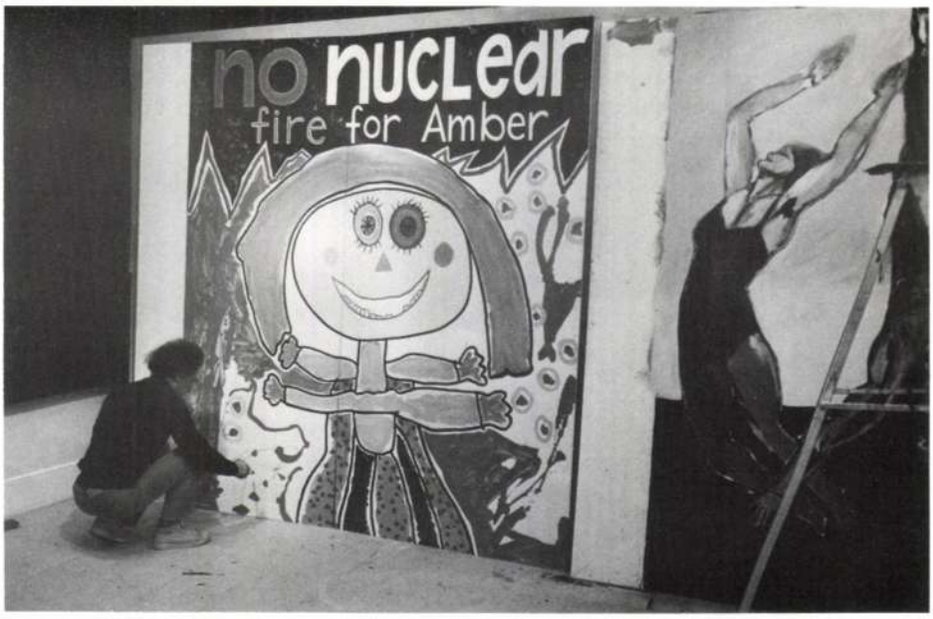

Patrick Hanly with his mural *No Nuclear Fire for Amber*

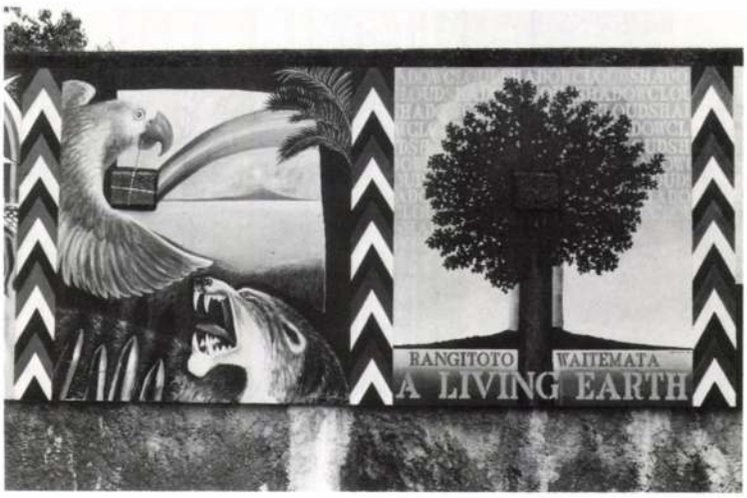

Murals by Jill Carter-Hansen (left) and John Nicol (right)

The complicated iconographic connotations suggested by the use of the fruit-bearing tree is offset by the clear, unambivalent verbal message which frames the painting. Although the visual image is centred in the South Pacific, the message is clearly universal: LET THE WORLD BE/NUCLEAR FREE.

The VAANA mural makes a powerful impact both as street art and as a work in its own right. It has, as is inevitable where such a diversity of styles and approaches is evident, its limitations. The attempt to create unity by the tukutuku panels is somewhat contrived and the strong black, red, white chevron motif tends to divert atttention away from the painting to a point *above* the work, but the individual works are strong enough to withstand this distraction and the wall is a dramatic and exciting statement on Peace.

1. I am indebted to Jill Carter-Hansen for letting me read the diary which she kept as a record of the mural and in which most of the artists recorded some comment.
2. I would like to thank Margaret Lawlor-Bartlett for making available her personal diary for the three weeks during which the VAANA's mural was created.
3. I would like to thank Nigel Brown for the special trouble he took to take time out to write up some of his and VAANA's objectives for the purpose of this article and also John Eaden for making available the VAANA file of clippings and reports for my use.

Although eight artists have their names and images up on the wall, many other people participated in the project and made it possible. Sponsorship was supplied by Carter Holt, PTY Industries and Resene Paints and practical help and co-operation was given by; Don Soloman, Matt Stafford, Peter Lange, Lex Dawson, Gil Hanly, Jim McGraw, Sandi Morrison, John Williams, Marie & Richard Collins and David Blair.

Marté Szirmay, *Sculpture for the Gibbs's house, Auckland* 1985,
sheet aluminium, 1350 x 2100 x 1200 mm.

Marté Szirmay : An Interview

PRISCILLA PITTS: You're probably best known for your public commissions—you've done several large public sculptures recently; yet your small works are often quite different.

MARTÉ SZIRMAY: Yes, because you're directed very much by a commission. You're trying to carry your own concept into it, but you're very much restricted by the building site, the demands of the client. With both Bexley's [Marac House, Manukau City] and the Wang-NZI building, both are very much growing things and evolving things, so it sort of tied in with what I was doing, but how it actually got expressed is nothing to do with the private works.

P.P.: It seems the gap is growing—if you look at the early ones, like the Smirnoff sculpture and the small works you were doing at the time, they're much closer in appearance.

M.S.: I think it's partly a matter of more confidence with the materials—the smaller works are predominantly modelled or cast, so you have much more freedom, whereas with the big works you're very much restricted by the

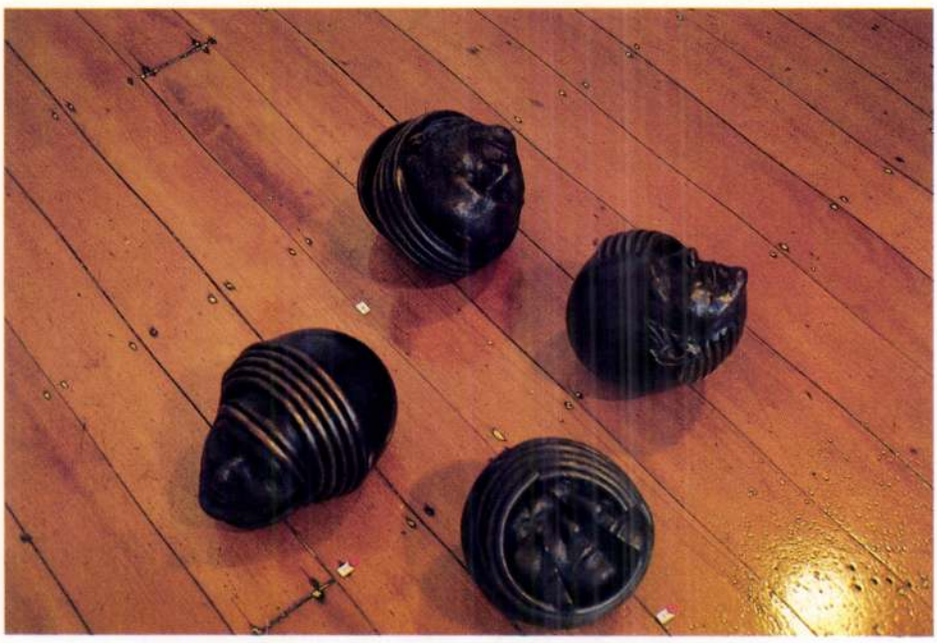

Marté Szirmay, *Wisdom Goddess series, installation at Denis Cohn Gallery,* 1985

medium you're using, which is the sheet metal, and what you can do with the machines. I think that at the beginning I was desperately trying to force the material to do what I wanted to do . . .

Public works are exciting though. With Bexley and NZI and, of course, with the Gibbs's one I was brought in quite early and made very conscious of the demands of the architect, whereas normally you don't have that, it's usually an afterthought . . . so probably I had much more affinity with the actual building site, the environment it was going in—and that was exciting, because you were working with a big sculpture and your little sculpture.

In a way it's nice to be working in a public work with machines and having to manipulate a machine-made product rather than be totally in control myself on the artisan level . . . you're thinking in mechanical terms, of what's available to you, and that's a good discipline, because it's quite an opposite way of thinking.

P.P.: In 1971 Max Avery wrote about you: 'Her artistic goal is that by working in synthetic materials . . . she will show what is happening in this materialistic age to mankind.'[1] It seems to me that the work at that time was reflecting that rather than making a criticism—has that changed?

M.S.: Well . . . I'm still using synthetic materials. But, then, I think I was absolutely fascinated with the technique, the industrial possibilities. I can quite consciously say that there were times when I was almost preoccupied with the technique because I was so overwhelmed by it . . . once you understand it then you can concentrate on the other things. I think that the elements of that mechanical, cold, almost surgical quality that I got was quite often possibly because the technical became the dominant, rather that the conceptual—which I still do sometimes, I still allow the technical to dictate to a certain degree. But now I'm doing it very consciously, whereas in the early days . . . I still find the metamorphic process in sculpture is absolutely fascinating. It's like a rebirthing process, you can't see it and then suddenly . . . It was very exciting going back to metal casting—the molten metal, the fire. [2] I think this is the nice thing about sculpture—the process—you keep going through all these physical changes within the material.

I started to use polyester resin in 1978; and using synthetics . . . it's very much a part of our age, it's a reflection of our own time. But it's been a problem to make resin cast sculptures legitimate, to make people buy—because they say 'Oh, this is plastic', and they associcate it with their plastic tablecloth and God knows what else. But I'm vey much in favour of utilising whatever is available to the sculptor. One thing the public doesn't always understand is that you can't always produce a statement in the same material, you have to search for the right material to make the statement as powerful as possible.

Marté Szirmay, *Sculpture for NZI/Wang Building, Auckland* 1985, 4200 x 6500 x 1700mm.

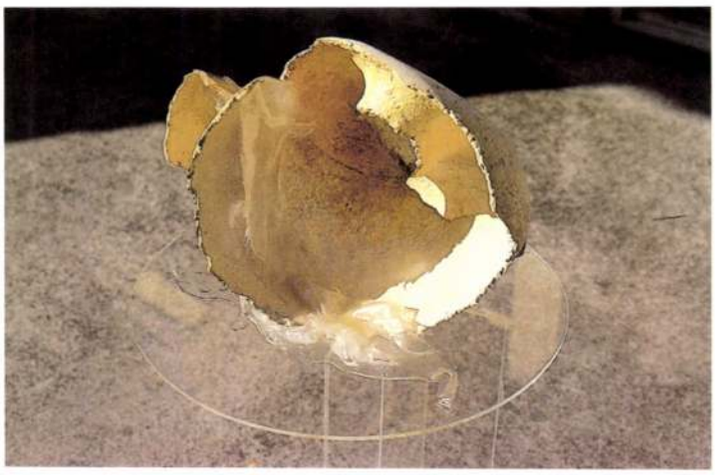

Marte Szirmay, *Macrocosmic Spiral* 1984, cast paper, fibreglass, polychrome and perspex, 500 x 500mm.

P.P.: I remember you talking to the Society of Sculptors and Painters about responses to the landscape, the earth spirit—was the change to resin casting tied up with those ideas?

M.S.: There were two things: at that particular time I wanted to bring in stone—I wanted earth in there and the closest I could get to that was stone. I wanted water, and the closest I could get to that was the liquid—so I ended up with the stone particles in liquid resin. The very first of these pieces were sitting in water containers. I think only one person has a complete work; the Auckland City Art Gallery bought a piece but they didn't want the water box with it—it was too much hassle to have a sculpture in water.

Also at that time I wanted to eradicate the reflectiveness, the metallic quality, to make the surface as neutral and as subtle as possible. The other attractive thing about the resin was that I could have complete control of the work from beginning to end—I could work on the material straight out of the mould before it was completely set and I could manipulate it and move it around, so it gave me a lot more freedom.

P.P.: Using cast paper must have been another big change.

M.S.: Well, it was more of a reduction—see, that's another earth element. The paper came about because I was looking for the most fragile material I could find and yet permanent, and I wanted it to be natural as well. And so, because the works were dealing with things like the wheel of life and the microcosmic and the macrocosmic, the growth spiral and the fragility in each of us, paper was . . . I

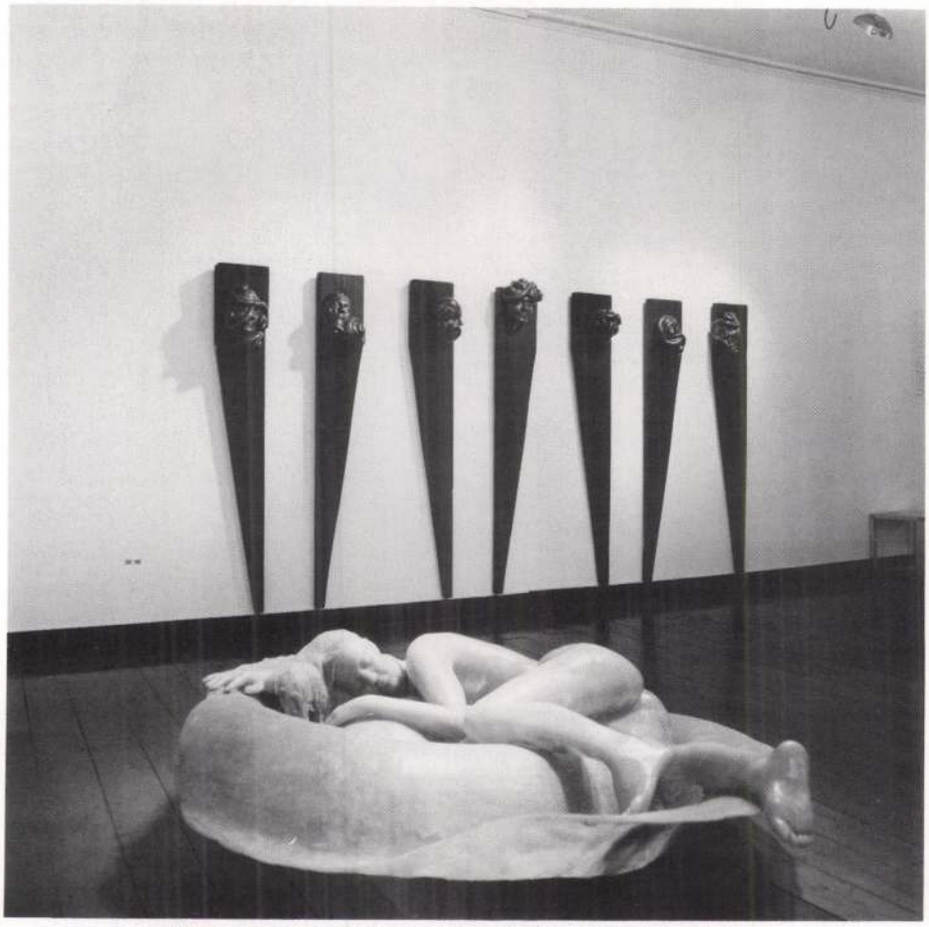

PHOTOGRAPH BY PETER HANNKEN

Marté Szirmay, *Gaia: installation at Denis Cohn Gallery, 1986*

was relating it to the tree growth, and the recycling and reprocessing of the whole life cycle—you know, you chop trees down and make them into paper and recycle it again—it was that whole symbolic thing, and the material reflected in itself the underlying concept of the works.

It's a lovely material too, because it's such a simple medium compared with all the more physical mediums and yet it has a very subtle demand of its own . . . it's a tough material to control. Also it's fragile and delicate, but I've worked out a recipe which makes it quite permanent—it's probably as permanent as any other material.

The idea of the concept being embedded in the actual material . . . I'm just starting to do some lithography, which is really exciting, because that again was going to the stone. The most fascinating thing was looking at a microscopic photograph of one of the lithography stones and—of course, I hadn't realised—the whole thing was made up of little fossils—in the limestone there were all these little tiny ammonites, and I thought 'Wow! Here we go again . . . '

As I get older, the conceptual and the spiritual are coming closer together . . . I'm actually thinking along one line and expressing it. I think what I was afraid of when I was younger was . . . I felt quite often Expressionism was self-indulgent, I suppose I was afraid to be an individual, and I think this is why I very consciously kept the two separate . . . I'm *now* very conscious that *unconsciously* I'm knitting the two together, without trying to.

P.P.: How do you see that change coming through in your work?

M.S.: Well, I think the camouflage is dropping away and the basic symbols are becoming visible, symbols that were hidden by the organic form. I'm going back to symbolic essences . . . with the slight figurative element coming in, the faces and things like that: literal, recognisable symbols are becoming more obvious. It's not being camouflaged with embellishments—it's like the clothing being ripped off. It's probably demanding more from the observer, to find associations with those symbols, whereas earlier it was easier to not look—now you say 'Why is she using that, what does that mean?'

P.P.: It's interesting that those healing pieces you did in 1980 have that unwrapping image, the peeling away of layers . . .

M.S.: Yes, which is more or less what was happening with the paper forms as well—it's an unfolding, a coming out, an emerging. The same thing comes through with the Wisdom Goddesses—the face element emerging from the sphere, the spiral, the ongoing process. They were really intended to be part of a mandala but because of my financial situation and the terrible cost of bronze casting the mandala never happened. The goddesses are those inherent universal wisdoms which create our harmonies, and there were to be little spirals, which were really individual personal growth spirals—which again relates to the 1984 show—little bowl-shaped microcosms and spirals. You're talking about everything in the whole living world being interdependent on one another, the whole human-nature harmony.

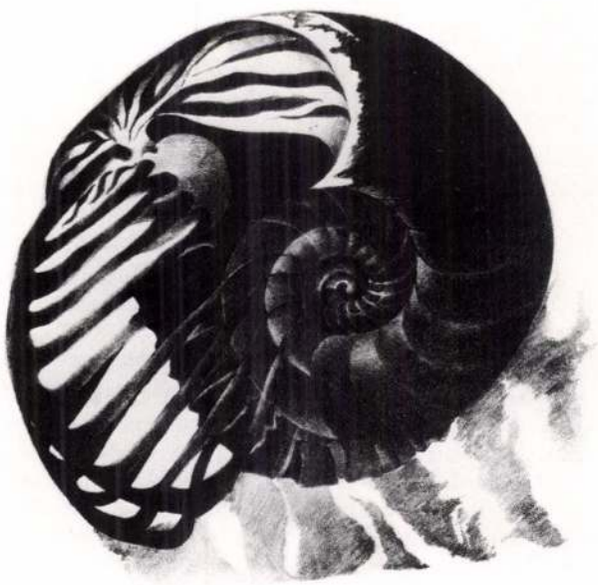

Marté Szirmay, *Wheel of Life III* 1985, print, 250 x 300mm.

1 Max Avery, 'Marté Szirmay', *Arts and Community*, VII/1/71, pp. 13-14.

2 Several bronze heads *(Wisdom Goddesses)* were exhibited in *New Energy in Bronze* at Denis Cohn Gallery in February 1985.

Laczkó András

Szirmay Endre útjai

A költő verseit olvasva jutott eszembe, hogy nem jártam még Hernádzsadányban, viszont a Hernád partján többször megfordultam (s kisgyerekként meglehetősen félelmetesnek találtam). Így – némi túlzással – azzal kezdhetném, hogy útjaink szükségképpen kereszteződnek, hiszen egyazon táj nevelt föl bennünket. Kassa, Szirmay Endre iskolavárosa és Miskolc, ahol én jutottam el az érettségiig, szinte nem tudtak meglenni egymás nélkül. Mielőtt ismét és erőteljesebben a szükségszerűségre hivatkoznék, nem feledkezhetek meg arról, hogy a tér, a táj aligha írható le az idő nélkül.

Az idő pedig nemcsak azt mutatja, hogy – bár térben nem nagy a távolság közöttünk – Szirmay Endrének meg kellett küzdenie anyanyelvéért és azért a szókincsért, ami nélkül versei meg sem születhettek volna. Magam alig múltam kétéves, amikor Szirmay felnőtt fiatalemberként – nyilván nem önszántából – Schleswigben járt. Ez az út nem tetszett az ifjú poétának, mert borús, ködös, kedvetlen jelzők uralják az élményeiről írott versét.

Az út – a sors kegyelméből – visszavezette Budapestre, ahol magyar-olasz szakos tanári diplomáját megszerezte. Ettől a ponttól már nem feltételezés, ha Szirmay Endre útjaiban predesztinációt látunk. Miért? Mert Pesten ismerkedett meg a somogyi, pontosabban szentlászlói leánnyal, akivel 1948 júliusában házasságot kötött. A lány a Képzőművészeti Főiskolán tanult, s ebben is van eleve elrendeltség, hiszen így mindketten egy másik művészeti ág (a testvérmúzsák) vonzásába kerültek. Az említett évben az ifjú házaspár útja déli irányba fordult, Dombóvárra kerültek középiskolai tanárnak. Onnan pedig jó tíz év elteltével Kaposvárra. Ez sok minden mellett azt is jelentette, hogy Szirmay Endrének át kellett értékelnie a korábbi képét a hazáról. Jól érzékelteti ezt egy részlet a hatvanas években írt Hazám című költeményéből:

Kárpátok nekem a zselici dombok
és zúgó Tisza a lomha Kapos,
sorsom sodrának megtisztuló árja
emléket és vágyat szelíden összemos,
messzeség és mélység partok közt feszül,
hogy ne maradjak soha egyedül.

Külön elemzést érdemelne itt a lírikus szóhasználat, amely összebékíteni igyekszik a kis (köznapi) és a nagy (morális) kérdéseket. Szirmay – nyilván a miliő hatására – hamar és kiválóan átvette a dunántúli költészet elemeit, mint: a tájhoz való ragaszkodás, a pannon derű, a szelíd szókimondás hajlama. Emellett föltűnik az is, hogy Szirmaynak különös érzéke van a költői eszközök használatára, költeményeiben gyakori az egyénítő metafóra (az idő kosara), az alliteráció (bokrokon, buja fákon), illetve szünesztézia (meghalkul a napfény).

A példákat utazási élmények nyomán született versekből idéztem. Ezek azt is bizonyítják, hogy Szirmay útjai során mindig törekedett megörökíteni az élményeit, a látottakat. S nemcsak ő. Ennyi késleltetés után le kell írnom a feleség, Sz. Bayer Erzsébet festőművész nevét. Közös pályájuk példázza a toll és az ecset – Rippl-Rónai által is vallott – elválaszthatatlanságát. Szirmayék együtt utaztak 1966-ban Prágába, s a királyi város mindkettőjüket megihlette; a tornyok, a vár, a hidak, a Moldva. Sz. Bayer Erzsébet színellentétekből komponált Prágai városrész a Károly-hídról című képével szép összhangot mutat Szirmay Prágája. A költő színei: a zöld, a szőke, a fekete. S ezek mind láthatók a festményen.

Többször jártak együtt Itáliában is. Siena című versében írta Szirmay: "a sikátorokban lángol a homály". A lángoló vörös az egyik alapszíne Sz. Bayer Erzsébet Utca Sienában képének. A párhuzamok még bőven folytathatók lennének, hiszen Szirmay törekedett is a kettős portréra. A párhuzamok mellett és a művészeti ágak különbözőségén túl egy jelentős különbség is szembeötlik Szirmay Endre verseit olvasva: a hazagondolás. Sienában a zselici erdőre, a fonyódi parton csobogó vízre gondolt. Veronában is úgy látta: "A honi táj szinte ide költözött, / tán Tihany temploma ködlik a hegy fölött, / az Adige túlsó partján a Badacsony..."

Szirmay Endre útjai még sokfelé elvezettek. Néha együtt is utazhatunk a Fonyódi Helikonra, mezőkövesdi Somogy-estre. Ő mértéktartó volt, és fegyelmezetlen. Egyik utunk során a meglepetést mégis ő okozta; elárulta, szemellenzős baloldalinak tartott hosszú ideig. Ha nincs a közös utazásunk, akkor talán még mindig ezt hinné. (Voltak más, képletes útjaink Kardzsiba, Tverbe, Ciechanówba. Azaz, Szirmay Endre kérésemre mindig szívesen fordított bolgár, orosz, lengyel szerzők műveiből.) Útjaink során tisztáztuk, én is szeretem a Balatont, s ismerem néhány helyét. Ők legjobban Fonyódligetet. Nyaranta gyakran találkozunk a kaposvári vagy a fonyódi állomáson, s a költő ilyenkor mindig elmondja, mit látott, érzett a parton. Mindezek szép versbeli példája az Itt – Fonyódligeten.

A bokrok, a fák, itt Fonyódligeten
csodálkozva állnak, mint az idegen
aki sorsom kapujához tévedt
és csak vár – nem érti az egészet,
miért suhognak a sötétedő árnyak
miért kummognak a didergő vágyak
hiszen az utakon
senki se jött és senki se megy el
csak a sejtelmes idő
méltósággal lépked és halkan énekel.

A leírtakat meghatározó impresszionisztikus látásmód Szirmay Endre lírájának egyik legfontosabb eleme. Költészetében azt a hagyományt folytatja, amelynek kiemelkedő művelője volt Juhász Gyula és Tóth Árpád. Nyomdokain haladva kezdte Kései ősz című szonettjét így Szirmay Endre: "Teríti már rozsdás, hűvös selymét az ősz." A telitalálatos metafora céloz az idő múlására. Ugyan Szirmay Endrét útjai gyakorta viszik sokfelé Kaposvárról, de érzi és tudja, hogy az idővel egyre inkább szembesülnie kell.

Szirmay Endre válogatott versei (1200 forintért) a Művészetbarátok Egyesületnél is megvásárolhatók.

Örömmel tölt el, hogy mostantól fogva **Sárrétudvari terén áll Cséri Lajos Petőfi szobra.** Aki rápillant e mozdulatlan alakra, egyszerre emlékezik, mindarra a nemes tettre, a művészetre, a forradalomra, a reformkorra, s az akkor élő óriásokra, akik szellemük minden erejével a hazájukat szolgálták.

A szabadságharc elbukott. A résztvevőket kegyetlenül megbüntették, de a magyar nép tudatában kitörölhetetlen emléket és reményt vésték az események; a nap, amikor lehullhatnak a jobbágyok bilincsei, szabaddá lehetett a föld és szárnyalhatott az emberi szellem és a hit.

A szobor gipszváltozatával a műteremben 1999. decemberében találkoztam először, már akkor megfogott, mert más volt mint az általam eddig ismert alkotások. Cséri Lajos Petőfi szobra lebilincselő erővel láttatja a politikus, a lángelme, a színész Petőfit. Az alkotást szemlélve úgy tűnik, hogy a művész maga is sokat tanult modelljétől. Cséri Lajos szobra egy Petőfi triptichon.

Nézem a szobrot oldalról, nagy szívű, akaratos ifjú embert látok, aki elhatározza, ha törik, ha szakad, minden áron komédiás, színész lesz! Nagy álmokat dédelget, aki egyszerre költő és színész akar lenni. Ez a Petőfi nem hazudik.

Körbe járom a szobrot, szemtől szembe állok vele, most Petőfi a politikus, Petőfi a lángelme áll előttem. Petőfi lángoló idők lángoló költője volt. Cséri Lajos Petőfije igazi próféta, aki erőt sugároz, utat mutat a mögötte haladóknak, a tétováknak, a csüggedésre hajlamosaknak, mert az ország sorsára, nem a politikusok érdekeire figyel. Stratégia akkor is amikor már mások taktikáznak. A nép képviselőjének elemi kötelessége igazat és igazán szólni. Cséri Lajos Petőfivel szemünkbe mondja emberi gyarlóságunkat, lehet, hogy csak lángeszű költő? Lehet! De őszinte politikus, aki tisztességgel, önös érdekek nélkül is, hittel kívánta szolgálni hazáját, még akkor is ha talán igazán nem értette a napi politikai sakkjátszmák, nem létező játékszabályait.

Petőfi a haza érdekét többre tartotta egyéni boldogulásánál. Szemében ott ragyog az a gondolat; a hazában boldog az lehet, aki szabad nemzet tagja. "Használni s nem ragyogni akarok" írta Petőfi.

Cséri Lajos Petőfi szobrában a szellem és a szabadság egyesül harmonikusan, torzításoktól mentesen. Erről a bronzba öntött Petőfiről elhiszem, hogy gondolataiba belevésődött az emberiségért, a hazáért való önfeláldozás. Nála a szerelem és a szabadság természetes egységet képez, mert Petőfi karaktere és lelki alkata ez. Szerelem az egyéni boldogulásban, szabadság a társadalomban megvalósítandó cél, forradalmi kihívás.

Sótonyi Péter

* * *

Eredményes pályázat és **Hódmezővásárhely polgárainak példás összefogása révén Cséri Lajos József Attila szobra áll a névadó iskola előtti téren.** Dr. Olasz Sándor egyetemi docens, a Tiszatáj főszerkesztője avató beszédében arra utalt, ha a század egyik meghatározó költőgéniusza ha 32 éves korában nem hal meg, ő lehetne ma az élő koronázatlan költőkirály, alig 95 évesen. Szögi Tiborné iskolaigazgató többszörös ünnepként jelölte meg e napot, majd fölolvasták a 97 éves **József Etelka** köszöntő levelét.

Az ünnepséget követően Cséri Lajos érmeiből, portréiból és kisplasztikáiból **kamarakiállítás nyílt,** ahol **Dömötör János** ny. múzeumigazgató méltatta az alkotó munkásságát.

Életút képekben

Ács József Ferenc tárlata

Mint annyi honfitársunk életét, Ács József Ferenc pályáját is meghatározta az 1956-os forradalom. A Diósgyőri Szénbányák bányamérnökségén dolgozott. A Munkás Tanács elnökhelyettesévé választották, majd Miskolcon belépett a Nemzetőrségbe. Így aztán menekülni kényszerült. Graz, Bécs, Montreal, Ontario majd Edmonton következett. Munkája mellett a Pennsylvániai Scranton Iparművészeti Főiskolán építőmérnöki főtechnológusi képesítést szerzett.

1950 óta fest, 1968-ban volt első kiállítása. Az 1956-os sorozatát az Edmonti Alberta Egyetemen majd többek között az olimpiával egyidőben Los Angelesben láthatta a közönség.

1994-ben hazalátogatott. A véletlen hozta úgy, hogy találkozott első szerelmével – Valériával – aki éppen válófélben volt. József meg utána. A nagy találkozásból végleges hazatérés és házasság lett.

Az ELTE Kőrösi Csoma Sándor kollégiumában most bemutatott képei emlékek: a diósgyőri gyár és környéke, 56 miskolci és budapesti eseményei, edmonti utcarészlet, kanadai falu magtárakkal, érdi ház (ahol ma él) orgonacsokorral.

1997-ben a lakiteleki Népfőiskolán, 1998-ban Budapesten a Magyarok Házában, tavaly lakóhelye Művelődési Házában láthatták munkáit.

Az ünnepélyes megnyitó közönségét **Mondok Ágnes** gitármuzsikája köszöntötte, majd **Geröly Tibor** dicsérte a kiállítást kezdeményező **Bársonyi István** igazgatót, abban a reményben, hogy hasonló tárlatok rendezésére a jövőben többször is sor kerül, örömöt szerezve a kollégium lakóinak, hírnevet az alkotóknak.

G. T.

Detzky Júlia kiállítása

A XVIII. kerületi Rózsa Művelődési Házban Detzky Júlia Magyar városok című akvarellsorozatát láthatták az érdeklődők. A harminc évig belsőépítészként dolgozó Detzky többek között megbízást kapott a Királyi Palota trónterének felmérésére. Az erről készült nagyított vázlatot is láthattuk a kiállításon. Értékét az is adja, hogy minden más példány időközben megsemmisült. Percvázlatokban, akvarell tájképekben, utcarészletekben, városképekben gyönyörködhettek az érdeklődők.

Várostörténeti jelentőségű a néhány éve lebontott Óbudai Téglagyárról készült festménye. A napsugaras lelkű, fiatalos alkotó munkásságának méltó összegzete a megnyitón elhangzott néhány verssor:

"Az Úristen őriz engem, mert az Ő országát zengem. / Kell, hogy az Úr áldja, védje, aki ezt hirdeti, Béke!"

Koltayné Z. Klára

HA A KOZMETIKUS ÉS AZ ORVOS ÖSSZEFOG...

Szépség és egészség

A közelmúltban rendezték meg Budapesten a Magyar Fodrász és Kozmetikus Világtalálkozót, amelynek a hazai szakembereken kívül számos külföldön élő magyar fodrász, kozmetikus, orvos, vegyész és pszichológus résztvevője is volt. A kongresszus két vendégével, Wacz Katalinnal (Svédország) és dr. Várady Zoltánnal (Nyugat-Németország) figyelemfelkeltő előadásuk elhangzása után beszélgettünk.

– Ön több mint harminc éve fáradozik azon, hogy a nőket szebbé, vonzóbbá varázsolja. A világ különböző részeire hívják zsűrizni és előadásokat tartani. Hogyan ítéli meg a magyar kozmetikusok szaktudását? – kérdeztem Wacz Katalintól.

– Valóban sok helyen megfordultam már a világban Japántól az Egyesült Államokig, Ausztráliától Görögországig. Van tehát összehasonlítási alapom, mégis állítom, hogy a magyar kozmetikusok rendkívül ügyesek, felkészültek, a magyar nők pedig szépek, ápoltak.

– Az ön pályája hogyan alakult, milyen út vezetett a nemzetközi elismertségig?

– 1951-ben kerültem ki Svédországba, majd Angliába mentem, hogy a Max Factornál ismerkedjem meg a szakmával. Ezután a Revlon cég alkalmazottja voltam, majd férjemmel saját kozmetikai vállalkozásba fogtunk Svédországban.

– Előadásában a kozmetika történetét dolgozta fel, vagyis a leghíresebb kozmetikumokról és a leghíresebb kozmetikusokról beszélt élvezetes stílusban. Sokak számára meglepő volt, hogy a kozmetika sztárjai között nem is egy akad, aki magyar származású.

– Ez a tény nem eléggé ismert. A leghíresebbek közül most csak hármat említenék. Elsőként a szakma egyik legnevesebb asszonyát, Estée Laudert, akinek szülei magyar és osztrák származásúak voltak: Lauder asszony életét, pályája történetét 1986-ban napvilágot látott könyvéből ismerhetik meg az érdeklődők. Aztán idekívánkozik Ella Baché neve is, aki Magyarországon született és tanult gyógyszerészetet. A húszas évek elején került ki Párizsba, és ott csinált karriert. Végül Edith Sereit említeném, aki Kanadában lett világhírű.

Wacz Katalin Svédországból

– Az olyan nagy nevek között, mint Helena Rubinstein, Elisabeth Arden a nemrég elhunyt Nedeczki nénit is említette, aki a Helia-D krém feltalálója volt.

– Igen, mert szerintem ő is beleillik a legjobbak sorába. Rendkívül jó véleménnyel vagyok a Helia-D készítményekről, nem véletlen, hogy a nők egyre inkább kedvelik külföldön is.

Dr. Várady Zoltán sebészprofesszor a Német Szövetségi Köztársaságból érkezett a találkozóra, és egy olyan műtéti eljárásról tartott előadást, amellyel vágás nélkül lehet eltávolítani a beteg visszeret.

– Az így végzett műtétnek több előnye is van. Az egyik az, hogy a beteg rendkívül gyorsan gyógyul, szinte néhány nap múlva ismét munkaképes. A másik előnye pedig az, hogy a beavatkozásnak semmiféle nyoma nem marad a bőrön.

– Az a műszer, amellyel ezt a műtétet el lehet végezni, az ön találmánya...

– Igen, egy egyszerű és olcsó műszerről van szó, amelynek gyártását a svájci Aesculap cég vállalta. Napjainkban Frankfurttól Mexikóvárosig műtétek ezreit végzik módszeremmel. Legnagyobb örömömre végre Magyarországon is akadt követője a Várady-féle módszernek, két fiatal orvos személyében.

– Az ön előadását rendkívül nagy érdeklődéssel hallgatta a találkozó közönsége. Mégis felmerül a kérdés, hogy miért éppen kozmetikusok és fodrászok seregszemléjén hangzott el a visszér eltávolításáról szóló előadás.

– Minden alkalmat megragadok, hogy ezt az egyszerű, nem költséges módszert terjesszem. De ezen túlmenően is az a véleményem, hogy a szépség és az egészség nagyon szoros kapcsolatban van egymással. A visszér pedig nemcsak fájdalmas egészségügyi probléma, hanem esztétikai hiba is, amely könnyűszerrel korrigálható.

Á. É.
FOTÓ: STEFKA ÉVA

Dr. Várady Zoltán

SZIRMAI János Könyvkötő Magyar Hírek 1990/6

TUDNI KELL MINDENT A KORRÓL, A SZERZŐRŐL, A MŰRŐL

A könyvkötő professzor

– Egy alkalommal, amikor éppen Edgar Allen Poe „A holló" című versét francia és angol nyelven tartalmazó köteten dolgoztam, leszállt az autóúton a kocsim elé egy holló. Rám nézett, elrepült. Aztán már egyszerű volt a dolgom, csak meg kellett mintáznom kecskebőrből, kézinyomással, batik technikával... Persze néha sokáig kell várni, amíg „leszáll a holló", és éppen oda száll, ahol én vagyok – mondja Szirmai János, a Hollandiában élő magyar születésű könyvművész egyik alkotásáról és az alkotás titkáról.

– *Századunkban a hagyományos aranyozás, a szimmetrikus díszekkel ékesített kötések eltűntek. Helyüket átadták a könyv tartalmához igazodó, de önálló művészetté fejlesztett kötésnek. Mi a könyvkötőművészet lényege ma?*

– A könyvkötőművész napjainkban nem elsősorban dekorál és nem is az a fő célja, hogy a kötéstáblán egyértelműen utaljon a könyv tartalmára, hanem az, hogy a könyv tartalmát és szellemét újrafogalmazza, s közben saját művészi énjéről is valljon. Ám ahhoz, hogy a kötéssel a könyv

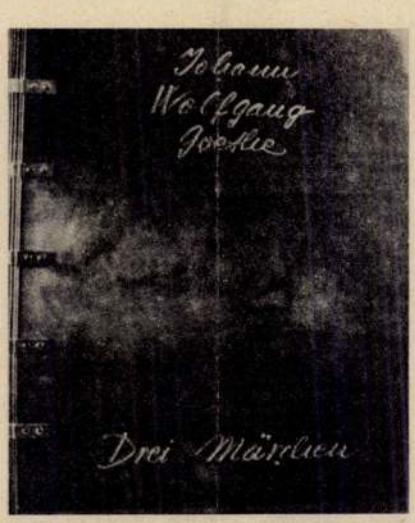

A klasszikus: Johann Wolfgang Goethe...

lelkét kifejezzük, nemcsak a könyvet kell ismerni, de tudnunk kell mindent a korról, a szerzőről, a mű születésének körülményeiről is.

– *Ön meglehetősen furcsa pályamódosítással lett könyvművésszé...*

– Még a háború idején kezdtem tanulmányaimat Budapesten, az Orvostudományi Egyetemen. Ezzel párhuzamosan beiratkoztam a Képzőművészeti Akadémiára is. Egyik nap anatómiát tanultam, másnap görög szobrokat rajzoltam. Háromnegyed évig a két tanulmány és a két iskola között osztottam meg életemet, mígnem az orvosi egyetem dékánja választásra nem kényszerített. Akkor úgy határoztam, hogy orvos leszek. Aztán a háború közbeszólt: lévai születésű lévén, Pozsonyba telepítettek. Onnan kerültem 1947-ben Hollandiába egy tudományos intézmény meghívására és ott fejeztem be az egyetemet is. Orvosi pályafutásom elég jól indult. A leideni egyetem reumakutató intézetének munkatársa, osztályvezetője, majd igazgatója lettem és egyetemi tanár a leideni és rotterdami egyetemen. És akkor – anyagi okok miatt – egyik napról a másikra megszűnt az igazgatásom alatt álló intézet. 46 évesen ott álltam munka nélkül. Ekkor döntöttem el, hogy valami egész mással fogok a jövőben foglalkozni.

Szirmai János holland feleségével együtt a svájci Asconában tanulta a művészi könyvkötést, majd tipográfiai, szépírási és ötvös magánkurzusokat folytatott. 1971-ben önálló könyvkötő műhelyt nyitott. Művészi kötéseit – egyebek között – a Holland Nemzeti Könyvtár s a British Múzeum is őrzi. Nagy sikerű kiállításai voltak Kölnben, Lipcsében, Párizsban, Brüsszelben, Amszterdamban és Budapesten is.

K. M.

Joseph Bédier: Tristán és Isolda regéje

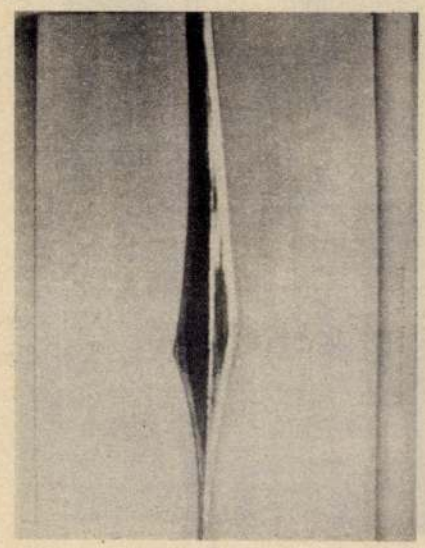

Shakespeare: Macbeth c. könyv borítója

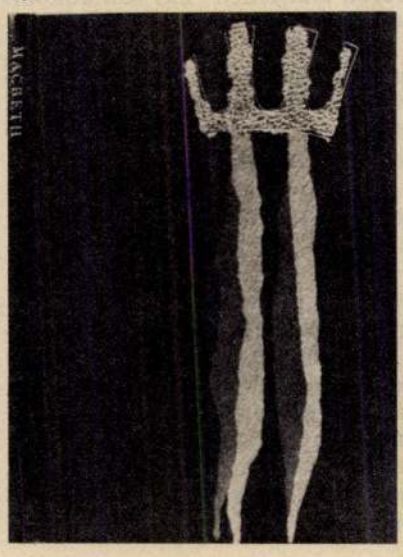

Samuel Taylor Coleridge: Ballada a vén tengerészről

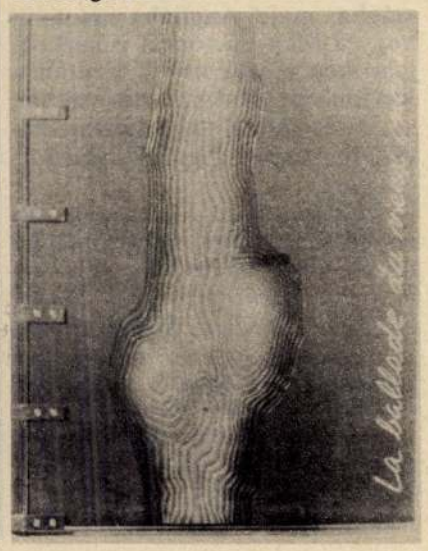

Szirmay József

Rimamurányi kiáll. BNV.

Tér és Forma, 1936 IX. 203

Szirmay József építész

Tér és Forma, 1931

IV. évf. 293-294. o.

dr. B. V.: Bérházépítés Budapesten a.d. 1931.

PROF. DR. J. A. SZIRMAI

BEELAERTSLAAN 16
6861 AV OOSTERBEEK
TEL. 0 85 - 33 66 26

1987 szeptember 3.

1869-9/87.

Maros Szilvia,
Osztályvezetö,
Iparmüvészeti Múzeum,
Üllöi út 33-37,
H-1091 Budapest

Kedves Szilvia,

A hágai Magyar követségtöl kaptam augusztus végén egy telefont (Kocsis Imre, a kancellária új vezetöjétöl) azzal az örvendetes hírrel hogy meg vannak hatalmazva az Iparmüvészeti Múzeum által megvett kötés ügyét véglegesen lebonyolítani. Augusztus 31-én leadtam a követségen a Tibullus-kötést, valamint egy mellékletet a kötéstervvel és néhány más eredeti adattal (a kötés leírása mai levelemhez van mellékelve). A küldemény azonkívül egy második kötést is tartalmaz, Henri Michaux 'Wind und Staub' könyvét (budapesti katalógus 160. tétel), melyet mint ajándékot szeretnék - feleségem nevében is - az Iparmüvészeti Múzeumnak felajánlani. Egyrészt mert - ha jól emlékszem - ez volt a legelsö választás, másrészt mert egyszerü kivitelezése példát mutat arra hogy drága anyag nélkül is lehet egy könyvnek egyéniséget adni.

Örülök hogy sikerült a nehézségeket megoldani, és megtisztelésnek érzem hogy egy neves budapesti múzeum munkánkat becsüli. A küldemény valószinüleg szeptember végén fog a követség futára útján megjönni, az illetékes minisztérium közvetítésével - kérnék majd annakidején értesítést hogy minden megérkezett-e jó állapotban.

Amint annakidején említettem tervünk volt hogy még ezévben újból ellátogatnánk Magyarországra könyvtári kutatás céljából, de ezt egyelöre el kellett halasztani: az amszterdami egyetemen egy tanári kinevezést kaptam és egy elöadássorozatot készitek elö a könyvkötés történetéröl - igy hát egyelöre utazás nincs, és pillanatnyilag a könyvkötés is szünetel. De remélhetöleg adódik majd hamarosan lehetöség egy újabb magyarországi útra. Addig is maradok

szivélyes üdvözlettel,

Mellékletek

Kérem iktatni, fényképei, Maros Gy.-nek kinevezés ügyében valamelyik példányt megküldeni. Okt. 8 Ro.

Henri Michaux: Wind und Staub [Szél és por]

Tartalom: A svájci Walter-Verlag bibliofil kiadványa, 1200 számozatlan példányban, a szerzö reprodukált rajzaival. Eredete: Ascona, 'Libreria della Rondine' (Leo Kok), 1975.

Kötés: 'Magas-eresz'-re füzött papírkötés (amit a németek 'Edelpappband'-nak neveznek, technikailag pontosan követi a német technikát, ahogy ez le van írva Sigfried Reinhard Büge német könyvkötömester [1917-1987] könyvében: 'Der Pappband', Hans Christians Verlag, 1973). A kötésterv a márványpapír áramlását használja ki, és némi kisérletezéssel a szürke festéket porszerü formában sikerült elosztani. A márványpapír (tiszta víz felületén, terpentinben oldott olajfestékkel) tehát e könyv számára készült, ehhez alkalmazkodott a festett metszés, valamint a baracksárga elözékpapír (España, 120 gr/m², 'gépi merítés'). A börrészekhez oázis kecskebör (Russel, London) lett felhasználva; a cím egy ismeretlen eredetü könyvkötö-betüvel lett nyomtatva, kézi aranyozással.

Kiállítások:

1980: Österreichisches Museum für Angewandte Kunst, Wien (kat.: 'Das Handwerk des Buchbindens in Vergangenheit und Gegenwart',Wien 1980, 236.tétel, 90.o.).

1983: SBK-galéria, Amsterdam

1984: Universiteitsbibliotheek (Egyetemi könyvtár) Amsterdam (kat.: 'Boek Band Kunst', Amsterdam 1984, 29. tétel, 58-59. o.)

1985: Bibliotheca Wittockiana, Bruxelles (kat.: 'Reliures de charme', Bruxelles, 1985, 278. tétel, 70. o.)

1986/87: Országos Széchényi Könyvtár Budapest (kat.: 'Müvészi könyvkötések régen és ma', Budapest 1986, 160. tétel, 72. o.)

1987 szeptember

Albius Tibullus: Das Lied des Friedens

Tartalom: A könyv a Basel-i 'Petri Presse' bibliofil sorozat elsö kiadványa, 1942-böl, 531 példányban; ez egyike a számozatlan példányoknak, a munkatársak és barátok számára, Franz Rosshardt nevére. Az illusztrációk Hans Erni svájci müvész (sz.1909) munkája: egyike az ö legelsö könyvillusztrációinak - ö késöbb sokat foglalkozik a bibliofil könyv diszitésével, máig is szoros kapcsolatban van az Ascona-i Centro del bel Libro-val. A könyv (kötetlen állapotban) a neves Ascona-i antiquarius Leo Kok könyvesboltjában ('Libreria della Rondine') merült fel 1971-ben.

Kötés: Az ún. 'magas eresz'-ü kötés 'Hega'-szalagra lett füzve (ezt Otto Dorfner német könyvkötömester [1885-1955] szabadalmaztatta 1930-ban, csak egyirányú kenderszálból áll); a zöld elözékpapir (Zerkall, 120 gr/m², 'gépi merités') finom shirting-el lett megerösitve. A fejmetszet grafitporral (tojásfehérjében feloldva) készült. A táblák fehér irópapírral lettek kasirozva. Erre lettek ráragasztva a dombormüt képzö formák, melyek dupla elefántcspnt kartonból lettek kivágva. Ilyen alátétellel létrejött dombormü technikailag a 20-as évek óta ismert; föleg Otto Gurbat (1887-1975) Berlin-i könyvkötömester propagálta - egy ilyen technikával készült kötése (Luitpold:'Die neue Stadt) 1971-ben az elsö Prix Paul Bonet alkalmával ezüstéremmel lett kitüntetve.
A Tibullus-kötés terve [1. melléklet] a témából adódik: az olajfaág szimbóluma és a márványoszlopok az antik világra utalnak. Tekintve hogy a dombormü-hatást elöre megitélni nehéz, elöször egy próba lett készitve, a kivágott formák fehér papírral lettek burkolva és a prés alatt szárítva néhány réteg itatópapír alatt [2.-3. mell.]. A kötéshez ún. antik borjúpergamen lett használva. A borítás 4 menetben jött létre: elöször a gerinc és az eresz, utána egyenkint a táblák (a prés alatti száradás, keményitö és polivinilacetát-ragasztó keverékével, kb. 24 órát igényel), utoljára a beütés. A címnyomás kéziaranyozással történt, 14 pont Diethelm antiqua betüvel [4.m.]. A védö doboz bélése flanel, borítása nyersvászon. Elkészült 1971 decemberében.

Kiállítások

1974: COSA-galéria, Delft
1980: Österreichisches Museum für Angewandte Kunst, Wien (katalógus: 'Das Handwerk des Buchbindens in Vergangenheit und Gegenwart, Wien 1980, 238. tétel, 91.o.)
1983: SBK-galéria, Amsterdam
1984: Koninklijke Bibliotheek, Den Haag (Holland nemzeti könyvtár, kat.:'75 jaar boekbindkunst in Nederland', Den Haag 1984, 60. tétel, 53.o.)
1984: Universiteitsbibliotheek Amsterdam (Egyetemi könyvtár, kt.:'Boek Band Kunst', Amsterdam 1984, 1. tétel, 3. o.)
1986/87: Országos Széchényi Könyvtár Budapest (kat.:'Müvészi kötések régen és ma', Budapest 1986, 136. tétel, 53. o.)

1987 szeptember

SZIRMAI Zoltán

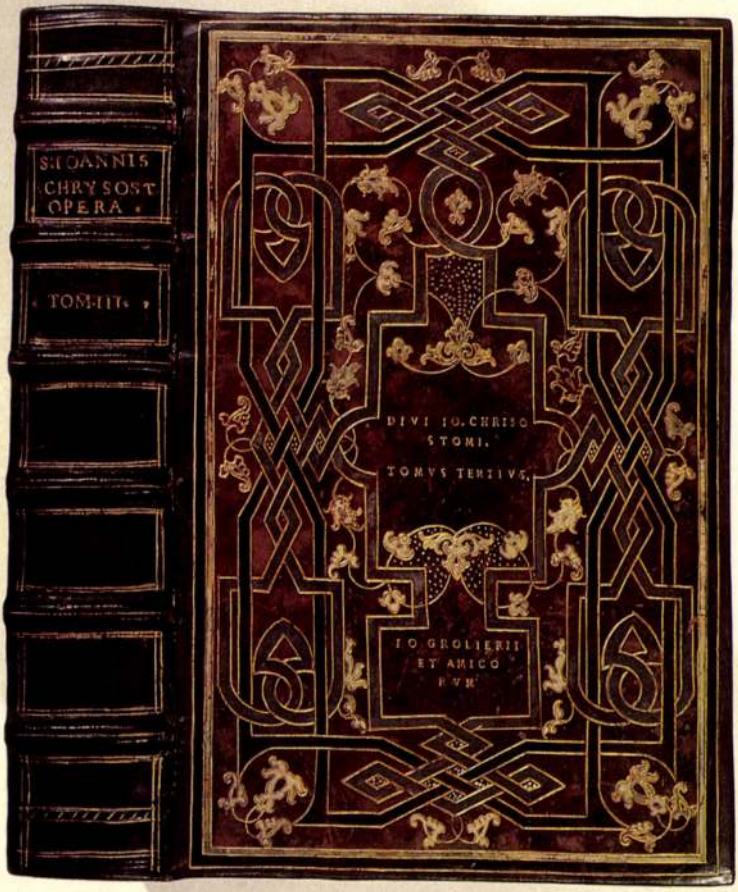
S. IOANNIS
CHRYSOST
OPERA
TOM. III.
DIVI IO. CHRISO
STOMI.
TOMVS TERTIVS.
IO GROLIERII
ET AMICO
RVR

SZIRMAI János

Oosterbeek, 1988 jan. 12

Hát befutott a postakocsi!
Vagy: a mai modern világban
is történnek még csodák: Nov. 2-ikán
helt hedves levele tegnap érkezett meg!
Tartalmát nappon köszönöm és
örülök hogy minden rendben megjött.

Szív. üdvözlettel

Szirmai János

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK 's-Gravenhage ©

Boekband in bruin kalfsleer met goudstempeling en emaille-achtige verf.
Gemaakt in Parijs rond 1550 voor Jean Grolier, door zgn. Cupid's Bow Binder.
(Boeknummer: 225 E 3)

Szinnai · Jolán

MÜNSTER - WESTFÄLISCHES LANDESMUSEUM für KUNST und KULTURGESCHICHTE

Meister der Katharina von Kleve
Verkündigung
aus dem Stundenbuch der Katharina van Lochorst
um 1450

Inv. Nr. MS 530

VD 580 · © Kunstkartendruck Vontobel, Feldmeilen/Zürich · Printed in Switzerland

Minden jót az újesztendőben!

Szinnai János

P.S. Szept. 3-iki levelemet megkapta?
A könyvek jól megjöttek?

/A

A modern építész és a paraszti építés

A modern építészet legkiválóbb képviselői, hogy csak Le Corbusiert, Giuseppe Paganot, W. H. Dudokot említsük, az utóbbi időben fokozott érdeklődéssel fordultak a paraszti építés felé. Ennek tulajdonítható az is, hogy a legkitűnőbb, legmodernebb szellemű építészeti lapok szinte állandóan foglalkoznak a falu hagyományos építészetével, így pl. az angol Architectural Review, vagy a japán avantgardista Kentiku Kokusai című lap épúgy, mint az olasz Casa Bella.

Ha vizsgáljuk, hogy a korszerű gondolkodású építészeket mi érdekli a népi építészetben, úgy azt látjuk, hogy elsősorban annak nagy józansága és szigorú logikája kapja meg a modern építészeket, akik odaadással figyelik, hogy az építő paraszt minő tökéletesen oldja meg élete térszükségleteit, minő tiszta logikával valósítja meg az épület strukturáját. Hasonlóképpen megragadja figyelmünket az épületszerkezetek kitűnősége, nevezetesen, hogy a falusi ember a környező természet nyújtotta anyagokkal minő kitűnően bánik, s hogy a legegyszerűbb anyagokból — amelyek számunkra szinte reménytelenek látszanak! — miként képes nagy találékonysággal házát felépíteni, például a magyar Alföld parasztja sárból, hitvány vesszőből, nádból és szalmából, mivel a táj fában szegény, a kő ismeretlen, s az égetett agyag soká megszerezhetetlen volt, de ma is igen drága. Ez a technológiai találékonyság izgatja fantáziánkat, ezt szeretnénk magunkévá tenni.

Szirmai József

A vásár szép hatását messzemenően előmozdította az is, hogy az épületeknek egész sora a tavaszi napsugárban fehéren tündökölt. Ezért a főtér összképe sokkal kellemesebb hatású volt, mint az előző években, amikor kiegyensúlyozatlan színek verték egymást. E tekintetben a formájában is remek, sőt monumentális hatású Ganz-épület, melyet Szirmai József tervezett, — járt legelől: a GANZ-felírás az egész főtéren uralkodott. Hasonlóképpen tetszetős hatású volt a Kiss Tibor tervezte tágas Felten-Guilleaume-oszlopcsarnok. Ezzel kapcsolatban kell szólani arról, hogy az ezidei B. N. V. képét még egy jelenség tüntette ki nevezetesen, hogy az épületek egész sora a modern fémek ragyogásával teljes volt, és főként tavaszi délutánok napsütésében valóságos sziporkázó tüzijátékot produkáltak. Egy kísérlet az ónozott szalagokkal befont Rima-pavillon egyszerű megvilágítása fényárlámpákkal, bennünk azt a kérdést vetette fel, miért nem kíséreljük meg egyszer a vásárterület esti nyitvatartását? Úgy tetszik, hogy ebben sok-sok fantázia rejlik: a másjuselejei orgonaillatos liget, az esti órákban valóságos tündérkertté változhatna. Sz.

Tervezte: **Szirmai József**

Budapesti Nemzetközi
Vásár 1939.
Tér és Forma. 1939. 5-7. 85. l.

852. ALVINCI KORSÓ, fajánsz
cer Krug, Fayence mit Zi
XVIII. Jh.

853. ALVINCI KORSÓ, fajánsz

** **Szirmai Kornél rajzai.** A «Mentor» Andrássy-uti könyvesboltjában mutatja be rajzait *Szirmai* Kornél fiatal festő. Szirmai hosszu éveket töltött külföldön s itthon ez az első megmutatkozása. Fejeket, aktokat, párisi utcarészeket és egyéb városi motivumokat ábrázolnak rajzai, melyeket azonban a vázlat állapotán tul nem igen fejlesztett a fiatal művész. Azért minekelőtte végleges fogalmat alkothatnánk képességéről, meg kell várnunk, amig nagyobb erőfeszitéseinek és elmélyedésének eredményeit is bemutatja.

(e. a.)

1927. okt. 9
Ujság -

XVIII. Jh.

Szirmai Kornél
festő

ému. Tata, XIX. sz. — Tabakbehälter, Steingut,

közepén három szamárfej „*mi négyen vagyunk*"
mit geripptem Rand, im Mittel drei Eselsköpfe

szegfü. Magyar, XVIII. sz. — Teller, habaner
garisch, XVIII. Jh.

zált virágdisszel. Kosolna, XVIII—XIX. sz. —
tem, blauen Dekor. Kosolna, XVIII—XIX. Jh.

közepén ugró szarvas. Magyar, 1810—1820. —
Ungarisch, 1810—1820.

ok, XVIII. sz. v. — Teller, Fayence. Pongyelok,

al. Delft, XVIII. sz. — Teller, Fayence. Delft,

virágokkal, keskeny nyakkal. Magyar, 1767. —
ımen und schlankem Hals. Ungarisch, 1767.

fekete szinben puttó és gyümölcsdisz. Holics,
it Putto und Obstdekor in Schwarz. Holics,

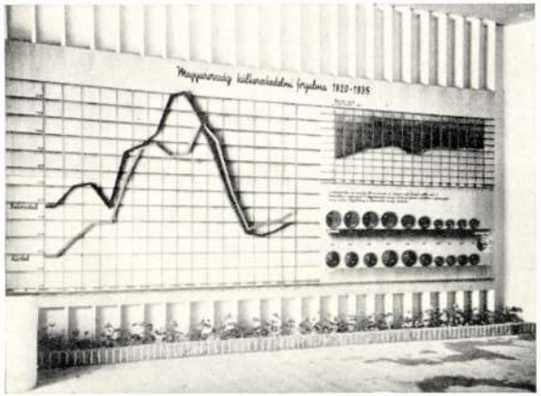

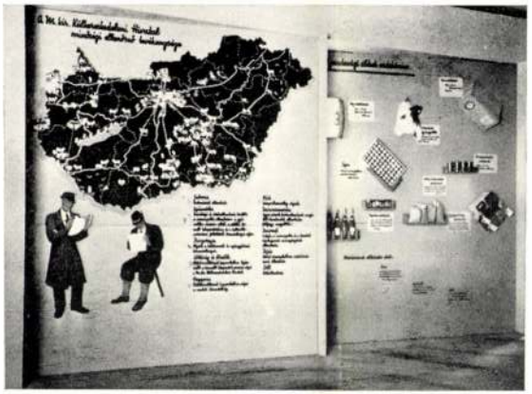

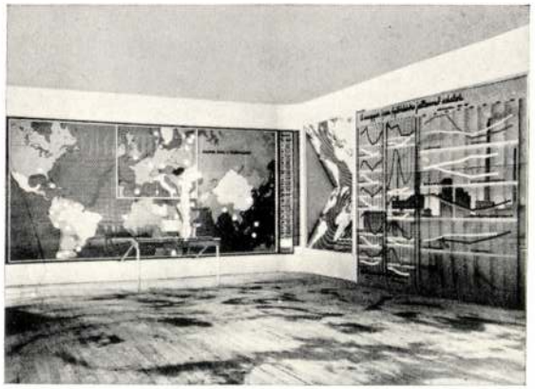

A külkereskedelmi kiállítás részletei.

volt a külkereskedelmi hivatal bemutatóterme. Értelmes, ízléses és hatásos volt itt minden, annál kevésbbé értettük meg a külső kiképzés egy részletét: azt a lombfürészelt rácsozatot, amely — úgy látszik — arra volt hivatva, hogy a pavillont „magyarossá" tegye. A magunk részéről úgy hisszük, hogy a magyar munkának az a diadala, melyet a pavillon belseje érzékeltetett, igazán nem lett magyarabb e lombfürészelt mütyürkék folytán! Említést érdemel a felállítás józanságánál s az elért benyomásnál fogva a Rimamurány-Salgótarjáni vasművek kiállítása, ahol a termékek, a gyártmányok bemutatási módja igazán mintaszerű volt. Szr.

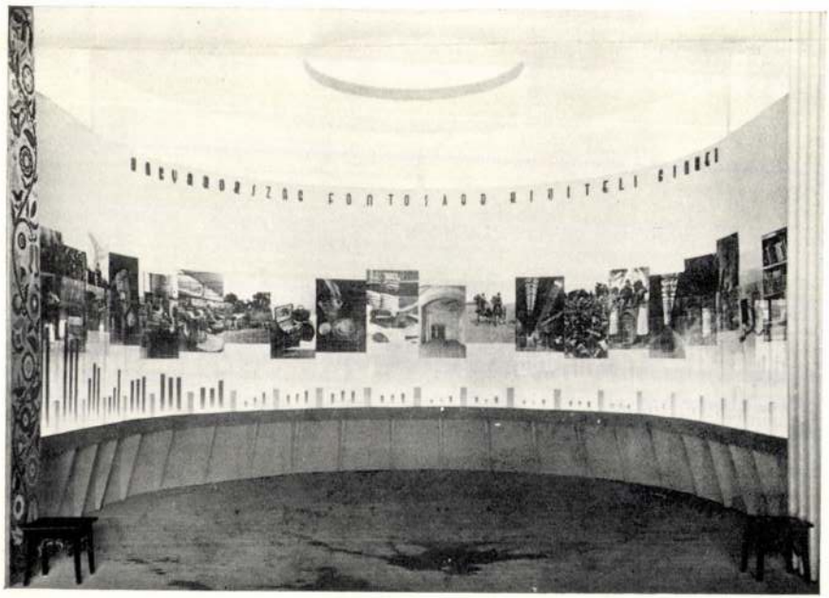

A M. kir. Külkereskedelmi Hivatal pavillonjának homlokzata. Tervezte: **Antal Dezső.**

Tér és Forma
1936-7-8. (Az 1936. évi B.N.V. építészeti képe.)

Üvegpavillon. Tervezte: **Szimai József.** — A középső üvegfal alsó részét Fischer Testvérek r.-t. „Marbrunit"-tal, a felső részt Vitrax k. f. t. Vitrax-al burkolta. Fotó: Seidner.

Olasz vélemény az új magyar építészetről

Az Emporium című milánói kulturális folyóirat áprilisi számát teljes egészében a magyar kultúrának és művészetnek szentelte. Villani báró bevezető cikke után G. Delogu a magyarországi olasz műremekekről számol be képek — részben színesek — sorozatával. Gerevich Tibor az új magyar festészetről ír, a hírneves olasz műkritikus, Ugo Nebbia pedig az új magyar szobrászatról ad képet. Agnoldomenico Pica tízoldalas 14 képpel illusztrált cikket szentel a magyar építészet új arcának s beható, találó analizisét adja a fejlődésnek, ahogy azt kívülállva látja. Lajtáról szólva mondja, hogy ez a művész volt az, aki a magyar építészetet felszabadította Maróti Géza „darabos dekorativ akrobatikájának bilincseiből". Lajta irányát visszavezeti Berlagehez, mint Wright kezdeményezéseihez. A háború utáni évekről írja: „szinte természetes, hogy a kispolgári eklekticizmus és pénzszerzés súlytalan művészete sújtotta ez országot is — mint annyi mást — s hogy a gépies középszerűség érvényesült a nyilvános építkezések egész vonalán. Ez természetesen kiváltotta a magyar építészek jobbjainak bátor harcát egy magasabb művészi kultúra érdekében". A mai építészetünkben két főirányt vél felfedezhetni: az egyik a Bauhausból kiindult irányt követi bizonyos ortodoxiával, a másik semmiképpen sem tagadva meg ennek értékeit, a tiszta modernség szintjére egy paraszti művészetnek hatásait próbálja átvinni. Részletesen beszél Breuer Marcell építészeti törekvéseiről, mint Molnár Farkas és Fischer József munkáiról. Bizonyos tárgyi kritikával szól Kotsis Iván boglári templomáról, Györgyi és Román közös munkájáról, sőt Árkay Bertalan vasbeton templomáról is, „nem tudunk teljesen egyet-

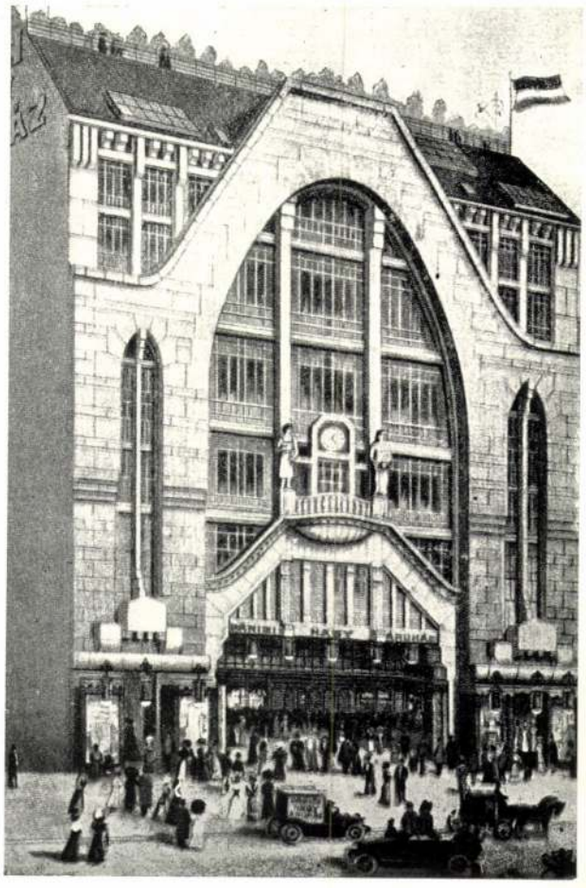

Költséget és energiát nem kímélve épült ez a budapesti áruház az 1900-as években.

Nehéz viszonyok közt takarékosan épült ez a berlini üzletház három évtizeddel később. Csupa ablak, világosság, feliratokra, reklámra sok hely — cserébe az „architekturáért"!

szere és különböző hisztorikus stílusok kényszerítőnek vélt hatása alatt. A régi világban, amikor egy-egy üzletre egy kedves kis kovácsoltvas cégér hívta fel a figyelmet csupán, amikor az erős üzleti verseny nem hívta ki az uccára — a kirakatba — az egész üzletet, akkor a régi nyílások szűk keretei még elegendők voltak. De az üzleti verseny a kis cégéreket átváltoztatta mind ormótlanabbá váló cégtáblákká, melyek a primitív üzleteknél a bolt külső falára kerültek, sőt a portékát is ott akasztották fel mindaddig, míg a kirakat, kereteit kibővítve, a házfal síkja elé nem lépett és portállá nem változott.

A növekvő cégtáblák igen elrontották a komoly paloták álarcában pompázó házakat; tervszerűtlenül, kuszán nyugtalanították és nyugtalanítják a szemet ott, ahol még ma sem foglalta őket megnyugtató egységbe az üzleti portál. Világos tehát, hogy a portál egy magasabb fejlődési fok a cégtáblák rendszertelenségével szemben; megadja előbb csak a felírások, majd a világítótestek, reklámlámpák helyét és formát szab magának a kirakatnak is.

A portál voltaképpen *rendezi* az üzlet különböző elemeit és fejlődése éppen ezen elemek rendezettségnek fejlődését jelenti. Az „elcsúfító" portál fogalma a tökéletlen rendeződés hosszú periódusa alatt ment át a köztudatba. Végnélküli lenne azon portálok számát felsorolni, melyek között nemcsak félig öntudatlanul keletkezett iparosmunkákat találnánk, hanem nagy pénzeken tervezett és nemes anyagokból megépített portálokat is, ahol az ilyen értelemben vett rendezés tudata nem érlelődött ki a tervezőben. A legtöbb hiba forrása az, hogy a kirakatnyílást a meghagyott falak, illetőleg pillérek elé viszi a tervező, ami az egységes térhatást, vagy a kirakat síkhatását összekuszálja. Nyugtalanító, de nem kifejező diszítgetések; szeszélyes, de nem hangsúlyos vonalvezetések, — sok portál vérszegénységének itt találjuk meg az okát. A motívumok halmozása gyengíti el hatásukat és zárja ki az egyöntetű rendezettségből fakadó, biztos hatóerejüket. A modern portál tervezői ezen tények felismerésével váltak egyszerre oly meggyőzőkké, hogy rövid idő alatt a komoly és céltudatos üzletemberek egész sora tette magáévá ezeket az eleinte külföldön szerzett tanulságokat. Új portált csináltattak, holott a régi anyagában még tökéletesen megfelelt, illetőleg nem romlott még el; újat kellett csináltatniok csak azért, mert mióta meglátták a rendezettség szépségét,

látták a közönségre való egyöntetű és szinte természeti jelenség egyszerűségével ható erejét, nem tudtak lemondani erről az eszközről és nem bírták tovább nézni saját boltjuk rendezetlen kuszaságát.

„*Klarheit*" ennek a szépségnek a ható eleme: tisztább, üdébb levegőt vélünk szívni, a fény világosabb a közelében, üdítő áttekinthetőség vonzza a szemlélőt a kirakatok elé. A gondosság, okosság, tisztaság képzete társul ezzel a látványnyal, melyet elháríthatatlanul követ az üzleti tisztesség és a szoliditás feltételezése. Többé-kevésbé tudatosan minden kereskedő érzi ezeket, ha a jobbat meglátta egyszer.

Nem tud lemondani erről az eszközről, már csak azért sem, mert a „rendezéssel" szinte mindig velejár az is, hogy a tervező több helyet teremt az árui részére. Kiváltások teszik egységessé a kirakat terét és a tervező ökonomiája minden motívumot a maga mértékére és helyére utal. A fény, a háttér, az áru helye — egymásért vannak; mindegyik megkapja a maga szerepét. Az üvegfelületek felesleges magassága redukálódik, úgyhogy a cég- és felirattáblák megfelelően nagyok lehessenek. Ha pedig nagy írás nem alkalmazható, úgy a betűk plasztikája, színe, vagy markáns plasztikájú marquise-ken való alkalmazásuk, tehát helyzetük teszi feltűnővé őket. (Sirály és Dénes Testvérek a Teréz körúton, Szigeti, Múzeum körút, Csángó, Rákóczi út).

Nem tud lemondani erről az eszközről azért sem, mert a modern portáltervező tudatosan hangsúlyozza a portál reklámcélzatát. A modern üzletember teljes tudatában van annak, hogy a figyelmet minden eszközzel magára kell fordítania. Erre a kirakat egymagában nem elegendő. Az utóbbi esztendőkben megfigyelhettük, hogy az ucca falsíkjából különösképen a reklámlámpa, vagy fényreklám igyekszik mindjobban kilépni. A modern portál ezzel is gazdagítja skáláját, még pedig ugyancsak a „rendezés" jegyében.

A zavarosan kiugró, felnyuló, egymás hatását keresztező lámpák helyett magába a portálba visz bele a tervező olyan markáns plasztikát, amely szinte útjába áll a pillantásnak. Szervesen komponált lámpások, felírások, világító betűk szignetként felfogva, alakban, méretben és színhatásában is olyanok, hogy a szem el nem síklik felettük. (Gutfreund bőröndös, Wien, Unio buffet, Csángó.) Ilyen hatásra törekszik Kozma Lajos a Kalifornia buffet kiváló tervében, ahol a portál és a ház sarkán, mint legmesszebbre látható pontot, a szignetszerű „K" betűt emeli ki. Ilyen hatást ér el az Unio buffet is, fénygolyóival és sarok fényoszlopával, mely két-

Kaesz Gyula tanár: Optikai üzlet terve Budapesten, félemeletet és emeletet vertikálisan összeolvasztó, érdekes kiképzés. Szemaforos világítóreklám az uccai sokadalomban.

Szirmai József építész: Rádióüzlet Budapesten, a félemeletet is kihasználó típus.

Két üzletportál.

Anno 1800 London és anno 1930 Berlin. Kvalitásmunka mind a kettő, s mind a kettő jellemző kora építészetére.

ségtelenül bebizonyította már, hogy meg tudja fogni az emberek pillantását. Csángó bőröndös és a bécsi Oppenheim optikus portálja egy-egy jellegzetes árucikknek nagyméretű szellemes alkalmazásával a legfokozottabb mértékben impresszionálja a járókelőt és elválaszthatatlanul összekapcsolja cikkével a cég nevét. Mint egy szellemesen kiélezett apercue marad meg emlékezetünkben a reflektorként felhasznált szemüveg, vagy a világító koffer; ezek odairányítják a vevőt még akkor is, amikor másfelé jár. Szüksége lévén valamire, emlékezetében kutat és bizonyára az ilyen energikusan kimélyített idegpályákon haladó emlék jut leggyakrabban felszínre benne.

Primitívebb és éppen ezért még fokozottabb vonzó erőt gyakorol az emberre a fény. A portál fényjátékának tudatos rendezése talán a tervező legizgatóbban érdekes feladata. A fénnyel való ügyes operálás adja meg neki azonban azt a további lehetőséget is, hogy a portált mintegy elszigetelje környezetétől és egyedülvaló kihangsúlyozott hatását érvényre juttassa. Ami jobbra, balra, vagy felette van, mind homályban marad a ragyogó nagy síkok koncentrált fénye mellett. Átvilágított nagy felületek, vagy a párkányok aljáról lefelé vetített fénycsóvák; dematerializált pillérek, melyek így fényben feloldva a kirakatnyílást valószínűtlen fesztávokra nagyítják. (Apostol-patika, Rákóczi úti automata.) Ezek azok a bizonyos meglepő hatások, melyekkel a tervező dolgozik. És minthogy a fénytobzódás mind általánosabbá lesz, Kozma Lajos már a fénynél lefojtottan hangolt akcentusokat is alkalmaz, kiváló feltűnési sikerrel. Csobothné váciuccai portálja halkságával tűnik fel az esti fényáradatok közepette.

De nemcsak a mesterséges fényre van gondja a modern portáltervezőnek. A mai portál az üzlethelyiség belsejének nappali világítását is igyekszik megtartani, nehogy a világos uccáról félhomályosan barátságtalan, hanem kellemesen megvilágított interiőrbe lépjen a vevő, ahonnan a kirakat ugyancsak élvezhető és a hova a roszszul elhelyezett kirakati cikkeknek nem kaotikus silhouette-je látszik csupán. Nappali megvilágítás szempontjából rendkívül érdekes volt a Flóris bonbonüzlet helyisége a Kossuth Lajos uccában, amikor még az eredeti Dankó-féle faportál állott előtte. Ez ugyanis az egész fénybeesést a két, relatíve kis nyílásra redukálta, melyeken voltaképpen csak a járdáról reflektált alsó fény világíthatott be a helyiségbe. Ez a szétszórt egyenletes fény teremtette a kis boltban azt az egész különös hangulatot, melynek elvesztéséért aligha kárpótol az a tény, hogy egy elhibázott portállal kevesebb van a pesti uccán, annál kevésbé, mert elhibázottsága ellenére sem lehet tagadni érdekességét és bizarrul dacos ötletességét.

Ezzel a hatósági beavatkozással kapcsolatban azonban félreértések elkerülése végett ne maradjon kimondatlan az, hogy semmiképpen sem helyes az az abszolút kívánság, hogy a portál a házhoz vagy környezethez alkalmazkodjék. Harmónia a ház és portál között csak akkor lehet, ha a ház a portállal együtt terveztetik. Ezeknél a született üzletházaknál a portál szerves része a háznak és a tervező jól teszi, ha vigyáz arra, hogy el ne vesszen benne, túlságosan bele ne simuljon, mert akkor bizony kárára van az eleven érzésű kereskedőnek, aki ilymódon csak igen korlátolt módon tudja a külön boltját kihangsúlyozni. Erre a kihangsúlyozásra pedig szüksége van. Hiba lenne lakópalotákból üzletházakká vedlett objektumoktól egységes portálkiképzést követelni. Az uccát egészében, mint élő valamit kell néznünk, nem pedig benne az egyes házakat. Amit a modern üzletházat tervező építész tervében megvalósít, mikor élesen határolja az üzletházat a lakóháztól, (első úttörő Adolf Loos a Michaeler Platzon épült háza), ugyanazt a régi háztól is elvárhatjuk, t. i. azt, hogy alsó síkja a ház szempontjából szinte elveszett legyen. Ez az alsó rész az uccáé, az ucca fala. Itt egy újfajta festőiség diadalmaskodjék éppen a legszárazabb akadémizmus fáradtságából keletkezett architektura lábainál. A házak alsó síkja a lüktető városi életé; az abba beépített portál

Szirmai József

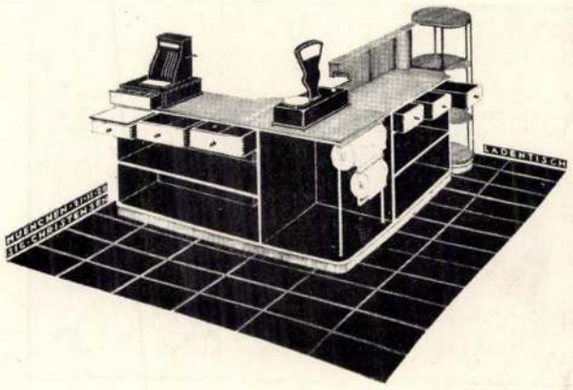

Csomagoló- és pénztárpult, ahogyan az elárusító és ahogy a vevő látja.

minél élesebben válik el a felette unalmaskodó lakóháztól, minél határozottabban hangsúlyozza önmagát, annál jobban felel meg életelemének és annál szebbé teszi az uccát. Ez az új festőiség nem riadhat vissza a színek tobzódásától, nem a legkülönbözőbb anyagok egymásmellettiségétől, a fém, a fa, a márvány, csempe, az üveg és a műkő mindmegannyi változatos kombinációban egyenrangúan küzd az érvényesülésért.

Egyelőre a fémportál az, mely a különböző anyagokkal kombinálva, legsimulékonyabbnak bizonyult a modern tervező törekvései számára.

A faportálok is tagadhatatlanul nagyot fejlődtek, de még legtisztultabb formájukban sem tudják a fémportálok üdeségét elérni. A Stühmer-boltok faportáljainak világosan követhető tisztulása egészen a Szentkirályi uccai gyárépület kirakatának tiszta, szép arányáig* szemléltetően mutatják ezt a folyamatot.

A kizárólag márványból készült portáloknál a szobrász veszedelmes közelsége és a márvány nagy építészeti multja kísért és belecsábít szerencsétlenül léptékét vesztett kicsinyes formautánzásba (kellemes kivétel a Mignon-cukrászda). Ugyanez áll a fa- és márványkombinációkra, amelyektől azonban nem lehet elvitatni néha bizonyos galantérie-szerű eleganciát. Kérdés azonban, helyes-e erre a hatásra törekedni?

A köztudatban egyelőre, úgy látszik, az él még, hogy helyes, mert szépnek érez olyan uccákat, amelyekben ez a szándék az uralkodó, — de már megindult a kicserélődés folyamata. Tetterős és optimista üzletemberek; logikus, fantáziás és őszinte tervezők meg fogják teremteni az igazán szép és színesen eleven üzleti ucca képét.

Szirmai József

* V. ö. Tér és Forma, 1929. é. f. 220. o.

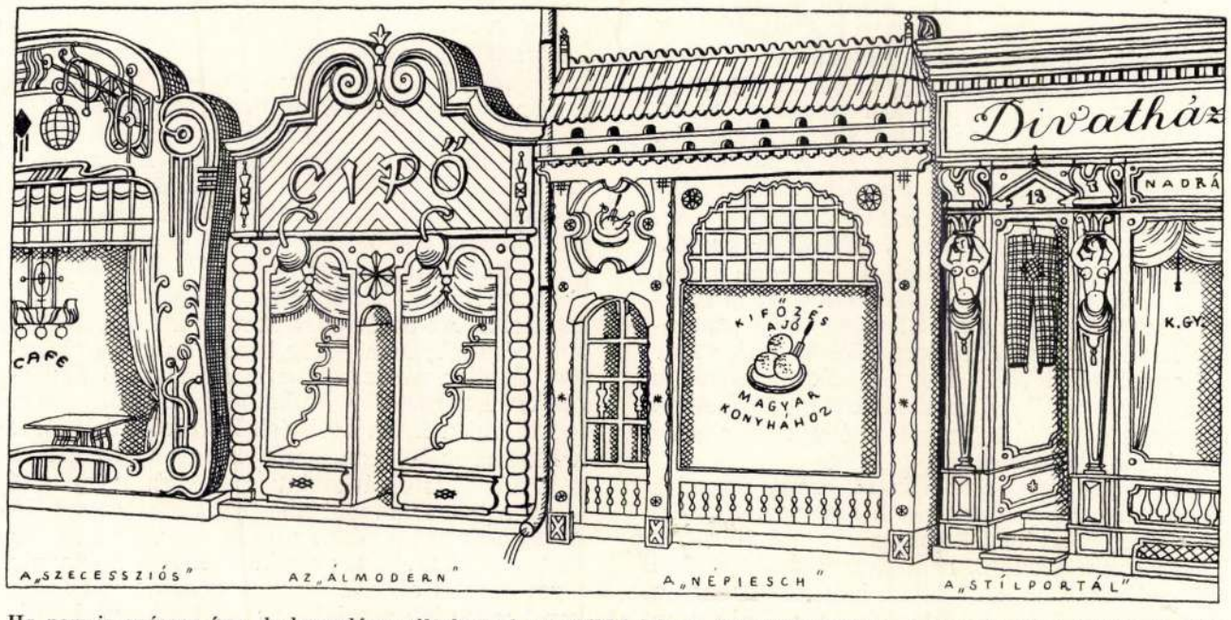

Ha nem is egészen így, de hasonlóan váltakoznak az utóbbi három évtized portáljai. A kereskedelmi építészet „Minderwertigkeitsgefühl"-jéből táplálkozó giccs négyfejű sárkánya!

A herendi porcellángyár kiállítása.

A Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű Rt. kiállítása. Tervező: **Szirmai József.**

A budapesti Zsolnay-gyár új fürdőszobaburkolata beépített piperetárgyakkal. Tervező: **Kaesz Gyula.**

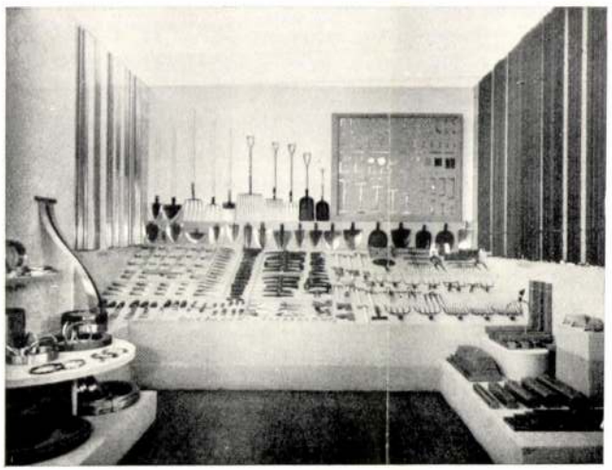

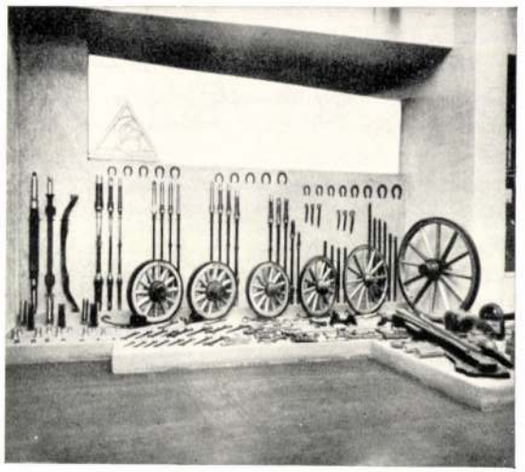

A Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű termékeinek bemutatója. — Rendezte: **Szirmai József.**

Tér és Forma. 1936. 7. sz. (Az 1936. évi B. N. V. építészeti képe.)

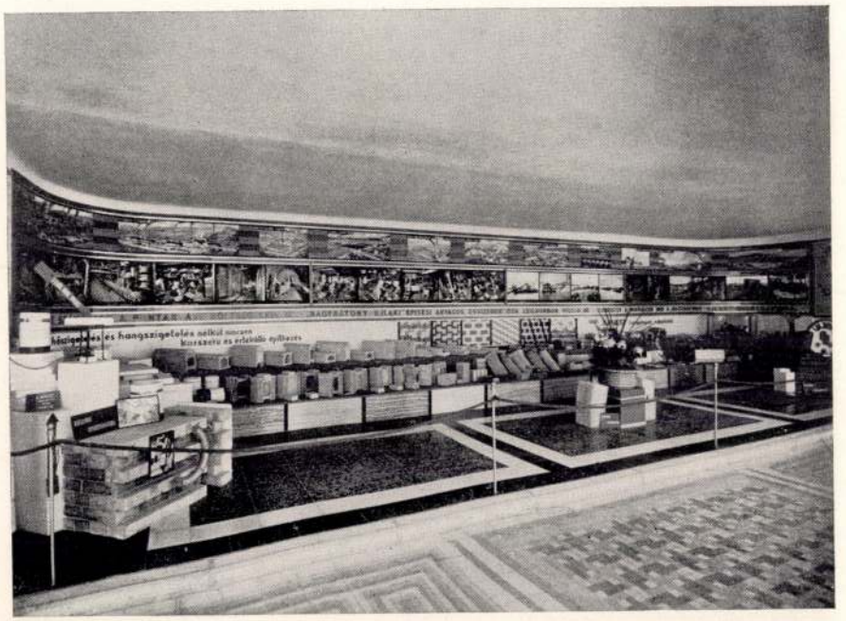

Nagybátony-Ujlaki Egyesült Iparművek Rt. pavillonja és kiállítása.

Fotó: Seidner.

érteni Perret stílusának bizonyos felszínes vonásai iránti vonzódásával". De folytatólag ezeket olvashatjuk Pica érdekes és jelentős írásában: „Mégis, alaposabb vizsgálat során tudatára ébredünk ez építészek törekvéseinek egész nemességére és mélyen megalapozottságára, mert Árkay Bertalan római egyházművészeti kiállítási csarnokával, Bierbauer Virgil és Kaesz Gyula milánói iparművészeti kiállítási termével, Györgyi Dénes bruxellesi kiállítási pavillonjával megkísérelték, hogy nem egy nyilvánvalóan folklorisztikus eredetű részletet a legtisztább és legszigorúbb modernizmus síkján igazoljanak. És ez új szellemi klimában, az új és tradicionális értékek e reviziójának légkörében, ezek a fiatal — már nem is egészen fiatal — építészek a tökéletes egyensúlyhoz, az elvitathatatlan életrevalósághoz érkeztek. Nyíltan el kell ismernünk, hogy ez úton, az avantgardista állomások, mint a legelőrehaladottabb kifejezésmódok elérésében egy nagy és elmélyülő munkának, sokszoros tapasztalatok felhasználásának eredményét kell látnunk, sokszoros kiegyenlítéseknek és tudatos lemondásnak gyümölcseit, aminél fogva egészen különleges értékek érlelődtek ki, amelyek eredetüket abban az állandó olvasztótégelyben találják, ahol lassan alakult ki ez a forma, minden ideiglenes, át nem gondolt álláspont mellőzésével". A továbbiakban Pica felsorolja Hofstaetter bérházait, Árkay téglaburkolatú villáját, Rimanóczynak középkori példákon és Dominikus Böhm munkáin edzett templomát, Hajós úszócsarnokát, Hültl Dezső autogarageát, Paulheim lovardáját, mint Bierbauer elektromos áramfejlesztőtelepét, megjegyezvén, hogy bár Hültl művében a hibrid romantikának egyes maradványai élnek, Hajós és Bierbauer műveiben bizonyos klasszicizáló hajlamok érezhetők — egyes belső tereikben, azok nagyságában, szerkezetüknek tisztaságában benyomásteljes monumentalitással teljesek, amely lényeginek térbeli alakításából ered. Befejezésül megemlékezik Kozma Lajos munkáiról, amelyekben a kifejezés lényegének keresését, a méretarányok éber figyelését látja. „Így — fejezi be fejtegetéseit — külsőséges önelégültség elkerülése árán, e szívós és tisztalátású építészeknek sikerült a megkínzott Magyarországon a művészeti téren váratlan egységet és nagyságot teremteni, amely a jobb jövő reményeivel teljes".

Az idegenforgalmi pavillon

A Tungsram-pavillon. Tervezte: **Breuer Albert**

A kiállítás iparcsarnoki részében kiválóan sikerült a Lampart nagyszabású anyagbemutatója, a hatalmas fényes lemezek tükröződései igen benyomásteljesen érvényesültek, s felfrissítették a bútorbemutatók ásítógörcsöt keltő unalmába fulladt látogatót. Az olyan kevéssé szerencsés

A Tungsram fényépítészeti kiállítás

Az Orion rádiókiállítása

Tér és Forma
1938. 6. 4.

Az 1938. évi Budapesti Nemzetközi Vásár építészeti arculata

A vásár vezetősége és annak műszaki irodája az 1938. évi vásár alkalmával arra törekedett — mint programmatikusan kimondotta —, hogy a vásár szabadtéri része nagyvárosi arculatú legyen — amialatt elsősorban azt értette, hogy az Iparcsarnok előtt nagymagasságú épületek csoportja alakuljon ki. Ezt a célkitűzést szolgálta a Goldberger gyár nagy magasságba nyúló, de belül felhasználatlanul maradt épület tömege, a Drehersörgyárnak a fatális zenepavillon fölé tornyosodó pavillonja, a Tungsram-gyár vertikálisan tagolt tömege, mely alatt alacsony és az érdeklődő tömegekhez arányítva szűk helyiségek húzódtak, s e programm jegyében nőtt magasba a Rimamurány-Salgótarjáni Vasművek acélvázas tornya. A Dohányjövedék igen magasra nyúló fala pedig ezt a magas beépítésű tércsoportot igyekezett lezárni, elkülöníteni az Iparcsarnok halhatatlan bejárati építményétől, amelyet sajnos nem fedett el teljes hosszában, amint azt a Weiss Manfréd-féle hangár és a Tungsram-pavillon képezte utcák kívánatossá tették volna.

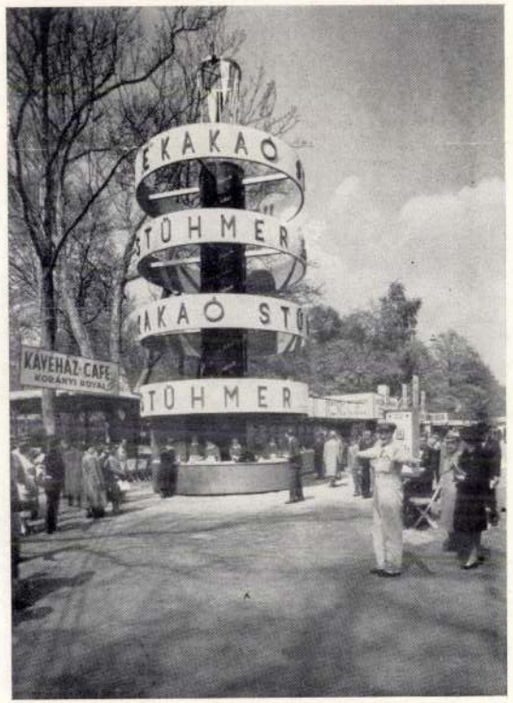

Stühmer-pavillon. Tervezték: **Kende Ferenc**

A gondolat bizonyára érdekes és helyes volt! Kérdés, hogy a meghívott tervezők mennyiben tettek okszerűen eleget e kívánságnak, azt mennyiben használták fel megbízóik kiállítási érdekeinek megfelelően. Mert a kiállítás vezetőségének e követelése a kiállítóknak bizonyára jelentős költségeket okozott — vajjon a felépített pavillonokban kihasználtatott-e ez a magasság az egyes kiállítások céljára? Aki épülőben látta ezeket a magas pavillonokat, megfigyelhette, hogy minő roppant mennyiségű faszerkezetet használtak fel a magasság elérésére s végül e térségek egészét a merevítő faváz töltötte ki teljességben. Felvetődik tehát az a kérdés, hogy a Tungsram-gyártmányok, nevezetesen a változatos fényhatások bemutatására a torony felső része nem-e lett volna jól felhasználható? Hasonlóképpen a Goldberger-torony 20 méteres terében nem-e lehetett volna egy káprázatos selyembemutatást rendezni? A Rimamurányi tornya bizonyára egy acélvázas építkezés egy elemét volt hivatott bemutatni — és pedig építkezés közben, ezért foglalatoskodott a szédítő magasban egy kőműves —, kár, hogy az építmény ez értelmét nem sikerült jobban kihangsúlyoznia a tervezőnek.

A Nemzetközi Vásár bejárata Foto: MTI
Tervezte: **Szirmai József**

A Weiss Manfréd-féle csőszerkezetű repülőhangár több helyet, teret igényelt volna, környezetének magas épületei elnyomták ezt a különben érdekes épületet, amelynek belsejében a kitűnő Haar-féle fotografiák ragadták meg figyelmünket. A Tungsram-pavillonnál bosszulta meg magát a magassági törekvés inkonzekvenciája: a nagy tömegek számára készült kitűnő rádióvevő-demonstráció a szűk termecskében épp úgy nem érvényesült, aminthogy a fényépítészet bemutatásához nagyobb távlatokra lett volna szükség.

AZ ÜZLETI PORTÁLOK ÉS A VÁROSKÉP

Az üzleti portálokról azt szokták mondani általában, hogy elcsúfítják a házakat.

Viszont „szép uccáknak" szokták nevezni azokat, melyekben „szép" üzletek vannak.

Hogy értsük ezt?

Elcsúfított házak sora — és mégis — az ucca szép?

Vegyük csak a Váci uccát; mert egészen bizonyos, hogy például a „szép" Váci ucca alatt senki sem azt érti, hogy a Váci uccában szép házak vannak. De azt sem jelenti, mintha ott csupa szép üzleti portál lenne.

Mit jelent tehát?

Jelenti azt, hogy az a bizonyos közhely a házak elcsúfításáról nem egészen igaz. Jelenti azt, hogy a köztudatban erősebben él az *ucca* képe, mint a *ház* képe és hogy a portálok megítélésénél nem is a házhoz való viszonyuk a döntően mértékadó.

Az a körülmény, hogy az üzleti élet a nagyvárosokban éppenséggel nem az új városrészekben, hanem a Cityben fejlődött legrohamosabban, ott az óvárosban mutatta a mind élesebb üzleti verseny jelenségeit legelőször és hamarosan felvetette a régi ház és az új üzlet egységbe hozásának problémáját.

Két megoldás kínálkozott.

Az egyik a régi épületet az üzleti étageában is a maga teljességében igyekszik megmutatni és meg akarja tartani a téglaépítkezés adta falsíkokat. Sokszor erősen feltűnővé tudtak válni ezek az üzletek, mert ez a ritkább megoldás a portálok szakadatlan sorában meglep a fal hirtelen meztelenségével, — portálhiányával. Igen disztingvált, szinte finomkodó a hatása az ilyen üzletnek. (Pfeiffer Ferdinánd üzlete a Kossuth Lajos uccában, Stone és Blythe üzlete a Kärntnerstrasseban, Bécsben). Ezzel már meg is mondottam, hogy ez a megoldás mért nem válhatott általánossá. Csak kevés az olyan üzlet, amelynek az a fontos, hogy disztingváltnak hasson és kevés üzlet mondhat le arról, hogy kirakatait a lehetőség legszélsőbb határáig ki ne terjessze.

A második megoldást ez a terjeszkedési törekvés hozta létre. A régi ház üzleti étagea megszűnik: beborítja a portál.

A régi palotastílusban épített bérház az üzletek részére rendesen csak keskeny nyílásokat hagyhatott a téglaépítkezés konstrukciójának kény-

Tér és Forma

1930. 2. 24.

a bérlőjének a szájára, aki a maga kis házrészében éppen ezáltal lesz kénytelen mentül erősebben rikoltozni. A modern belvárosok házainak homlokzatán már nem a magas piedesztálon álló művészet küzd a kereskedelemmel, hanem egészen hasonló eszközökkel dolgozó kereskedelmi érdekek erőmutatványai folynak. Ezeket az egymáshoz hasonló erőket egy erőharmóniába egyesíteni pedig már nem olyan reménytelen feladat, mint aminő az egymást meg nem értő, más-más világból való erők egyeztetése és békítgetése volt. A teljesen az üzleti élet szolgálatába állított házhomlokzat megtervezése a modern művészt inspiráló, szép és egészen mai feladat.

*

Kereskedelem és architektura összefüggéseit néhány kiragadott szempont szerint csak egészen futólag tudta tárgyalni ez a rövid cikk. Konkrétumokat, a kérdések és esetek számtalan változatát itt egyenkint érinteni nem lehetett. A bőséges képanyag is csak kisrészben tudja pótolni azt, amit a szöveg elmulaszt. De itt van előttünk az élet, a kínálat és kereslet örök színjátékával, ezzel a színjátékkal, amelyben mindannyian főszereplők vagyunk és amelyben mindannyian szigorú szemekkel ellenőrizhetjük, hogy az építész méltó díszlettel keretezte-e nagy föllépésünket.

Háy Gyula

Szirmai Kornél

* **Kiállítás.** A *Mentor* könyvkereskedés (Andrássy-ut 17.) kiállítási helyiségében *Szirmai* Kornél festőművész mutatja be grafikai alkotásait Szirmainak — aki külföldön már számos kiállítást rendezett és értékes művészi sikereket könyvelhet el, nemcsak mint alkotó művész, hanem mint a festészeti kémia kitünő értője és mint művészpedagógus is — ez első budapesti kiállítása. Sajnos, olajképeket nem látunk tőle és igy grafikai alkotásaiból csak egyoldaluan ismerhetjük meg értékes talentumát. A valóságvilág művészi interpretálásában gyöngéd stilizálás, az erős effektusok letompitása vezetik. Néhány japánosan egyszerü szines krétarajza és rajza egyéni és önálló utakon járó művésznek mutatják.

Magyarság
1927. X. 9.

Szirmay Kornél

A Mentor könyvkereskedés kis kiállító szobájában *Szirmay* Kornél mutatja be grafikájának kisebb darabjait. A fiatal művész, aki hosszabb ideig Párizsban élt, az új francia grafikának neveltje, könnyűkezű és elegáns kezelője a színes ceruzának s főleg női aktjai szinte bravurosan tetszetősek. (bl.)

Magyar Hirlap
1927. X. 9

SPORT

Bajnokatlétáink idei utolsó startja

Október közepén az atlétikai pályaversenyek szezonja véget ér. Legfőbb ideje, mert atlétáink pihenni vágynak, a bolognai magyar-olasz viadal legalább ezt a szándékukat árulta el. Mindamellett a vasárnapi finále elég érdekes sportot igér, feltéve, hogy versenyzőink idei utolsó startjukat valamiképpen emlékezetessé akarják tenni.

A három miting közül a

főiskolai csapathajnokságoké

igérkezik a legérdekesebbnek, amely délután fél 3 órakor a *lágymányosi sporttelepen* kerül eldöntésre. A BEAC, a MAFC és a Testnevelési Főiskola összecsapása a legtöbb versenyben szép küzdelmeket helyez kilátásba.

A BBTE pályán délelőtt 11 órakor

Magyarország 15 kilométeres futóbajnokságát

bonyolitják le.

A MÁV gépgyári sportkör kőbányai ti pályáján délelőtt 9 órakor kerül eldöntésre

Magyarország 1927. évi 10 kilométeres gyaloglóbajnoksága,

amelyre hat elszánt versenyző vállalkozik.

Rákoshegyen játszik vasárnap az Isaszegi SE. Az Isaszegi SE vasárnap délután 1 órakor Rákoshegyen a Rákoshegyi IK-val játszik bajnoki mérkőzést. Az ISE a következő csapattal veszi fel a küzdelmet: Uhrin — Petrich, Gyalus — Berbuch I., Hegedüs, Berbuch II. — Pálinkás, Klincsek, Mix, Pesthy, Polényi II. Biró: Kozma.

A vasárnapi futballprogramm

Magyarország válogatott csapatának Ausztria elleni revánsa — a 6:0-ás tavaszi vereségért 5:3 arányban kivivott győzelme — ugyancsak elkényeztette a futballsportunkért annyira rajongó közönséget, amely — és ez a legjellemzőbb a sportimádatára — egyik végletből a másikba csapát. A párisi olimpiászon Egyiptomtól szenvedett vereségünk után hónapokig, szinte tüntetőleg maradt távol a mérkőzésektől, most pedig viszont kissé tulbecsüli reprezentativ csapatunk legutóbbi, kétségtelen bravuros sikerének az értékét és ezzel a biztos tudattal ül le drága pénzen megváltott páholyába, hogy ma feltétlenül «megesszük a csehekel» és csak diszpozició kérdése, hogy hány góllal esszük meg őket. Hogy a csehek is tudnak futballozni és hogy Csehszlovákia kapujában a kontinens legnagyobb tehetsége: Planicka áll, az nem fontos, a magyar csapat, a közönség kritikája szerint, ma olyan ragyogó kondicióban van, mint Aarcsak Arne Borg. Kár, hogy a futballban nem lehet világrekordokat felállitani.

Hálátlan feladatra vállalkozunk, azonban ki kell ábrándítanunk közönségünket abból a tévhitből, mintha nem biztos lenne a magyar győzelem, mert váratlan csalódás érné, ha másképpen fordulna a meccs sorsa. Ne feledjük el, hogy a csehek futballosztása nagyon fejlett fokon áll, válogatott csapatuk az Európai Kupa legméltóbb várományosa és 5:3 gólaránytyu győzelmünkkel szemben a csehek 2:0-ra győztek az osztrákok ellen, már pedig ennek a formának az alapján is Csehszlovákia legalább egyenlőerejü ellenfelünk.

Magyarország

Amsell
(Ferencváros)

Fogl II. (Ujpest) — **Fogl III.** (Ujpest)

Borsányi (Ujpest) — **Bukovi** (Ferencv.) — **Vámos** (Sabaria)

Strüber (Ujpest) — **Konrád II.** (Hungária) — **Orth** (Hungária) — **Hirzer** (Kispest) — **Kohut** (Ferencv.)

Tartalék: Fehér (Hungária), Dudás (Kispest), Opata (Hungária).

Csehszlovákia

Planicka
(Slavia)

Perner (Sparta) — **Seifert** (Slavia)

Kolenaty — **Kada** — **Hajny**
(Sparta)

Podrazil (Vikt. Zisk.) — **Soltys** (Slavia) — **Silny** (Sparta) — **Puc** (Slavia) — **Kratochwill**

Biró: Braun (Bécs).

A két ország második profigarniturája, mint Budapest és Prága város válogatottja, vasárnap délután Prágában méri össze egymással az erejét.

Budapest: Biri (Hungária) — Takács I. (Ferencváros), Senkey I. (III ker. FC) — Rebró, Kléber (Hungária), Obitz (Ferencváros) — Rázsó, Takács II., Szedlacsek (Ferencváros), Skvarek (Hungária), P. Szabó (Ujpest).

Tartalék: Bácsai (Ujpest), Vilheim II. (Ujpest), Konyor (III. ker. FC), Bemmer (Vasas).

Prága: Staplik (Slavia) — Hojer (Sparta), Stehlik (Viktoria Ziskow) — Vodicka (Slavia), Pletticha (Slavia), Mikse (Viktoria Ziskow) — Wimmer (Vrsovice), Knizek (Vrsovice), Bejbi (Slavia), Dworacek (Viktoria Ziskow), Vanik (Viktoria Ziskow),

Biró: Göbel (Bécs).

A Dréhr-serleg

1926—1927. évi döntője, miután a vidék válogatott csapatai közül a nyugatié kvalifikálta magát a fináléba, a nyugati kerület székhelyén, *Győrött* kerül eldöntésre.

A két csapat összeállitása a következő:

Budapest: Schönfelder (Postás)—Mészáros (Törekvés), Soponyai (BSE)—Ellbogen, Régner (Törekvés), Bobrik (Postás)—Michalovszky (Törekvés), Fogl II. (Fer. Vasutas), Reinhardt (BEAC), Szűcs II. (BSE), Kálix (MTK).

Nyugat: Sass (Sz. Vasutas—Feigl (DVE), Marth (Sz. Vasutas)—Noszkó (DVE), Fekete (DAC), Schranz (SzAK)—Kulcsár (DAC), Kovács (SzAK), Nagy (ETO, Kovács (ETO), Zsiros (TSC).

Ugyancsak vasárnap indul meg a Dréhr-serleg 1927—1928. évi első fordulója. *Szegeden* mérkőzik Dél és Észak csapata.

A két csapat az alábbi együttessel áll starthoz:

Dél: Saár (SzTK)—Bogdán I. (CsAK), Debreceny (KEAC)—Gazda (MTK), Agócsy II. (SzVSE), Wiener (MTK)—Mezey (KEAC), Szonori (MTK), Kakuszi I. (SzVSE), Boross (OTK) Bogdán II. (CsAK)

Észak: Czanik—Szabó, Posteiner (DVTK)—Horváth (MVSC), Chvojka, Klemenik (DVTK)—Mayer, Kiss (MVSC), Bova, (Fölker II.), Fölker I. (DVTK).

A Magyar Kupa

selejtező mérkőzéseinek harmadik fordulóját vasárnap bonyolitják le, mégpedig a cseh-magyar meccsre való tekintettel a délelőtti órákban, amiknek különösen a közönségnek az a része fog örülni, amely vasárnap délelőtt sem tud meglenni futball nélkül. A kupamérkőzések programmja a következő:

Amerikai-ut: Testvériség—Terézváros (d. e. 11.)
Pozsonyi-ut: BTK—BTC (10).
Vörösvári-ut: OTE—RUAC (10).
Thököly-ut: Vasas—TTC (½10).
URAK-pálya: URAK—Kispest (½11).
Rákosfalva: Erzsébetváros—NSC (10)
Nagykanizsa: Kanizsa—Somogy.
Soroksár: Soroksár—SzFC (délután 3)
Wekerle-telep: Wekerle—Kalapos.
Üllői-ut: MTK—Kompaktor (½12).

Az amatőrfronton

az elsőosztályu bajnokságért, a Dréhr-serleg döntőjére való tekintettel, csak egy mérkőzést játszanak: a *MÁV gépgyár* és a *MAFC* délelőtt 11 órakor a kőbányaiuti pályán.

Vidéki Kupa

A Debrecenben és Szombathelyen a ligamérkőzések szabadnapján sem pihennek a proficsapatok. *Debrecenben* a *Bocskay* a *Bástyával*, *Szombathelyen* pedig a *Sabaria* az *Attilával* játszik a Vidéki Kupáért.

Ferencváros, Hungária kombinált – Sand Szabadka 1:1 (1:0)

Lélektelen játékáért kifütyülte a közönség a magyar csapatot

Alig ezer főnyi közönség gyült össze szombaton délután az üllői-uti pályán, ahol a Ferencváros és a Hungária kombinált együttese a szabadkai SAND csapatát látta vendégül. Azonban ez az ezer ember is megbánta, hogy kiment, *mert olyan nivótlan, unalmas és lélektelen játékban volt része, ami az egész mérkőzés komolyságát elvette.*

A kombinált csapat olyan csapnivaló játékot mutatott, hogy a közönség a mérkőzés alatt és mérkőzés után is kifütyülte és megpfujolta.

A kombináltak az *Ujság* által ismertetett összeállitásban álltak ki, csupán a kapuban állott *Huber* helyett *Fehér*. A játék már az elején sem igért sok jót, különösen a kombináltak csatársora olyan álmosan mozgott, hogy *gólt ettől a csatársortól senki sem várt.* Nem is csatár rugta a félidő egyetlen gólját, hanem

Furmann, a jobbfedezet, akinek hosszu, szabadrugását Siflis, a szabadkai kapuvéd beejtette.

A gól után kialakul néhány kombinált-támadás, Pataki labdájával Fröhlich kiugrik, de tulelőre adja a labdát, ugyhogy a szabadkai kapuvédnek van ideje lábbal menteni. Utána Schneider huszonötméteres gyönyörü lövését, majd Jeny hatalmas szabadrugását védi a szabadkai kapus.

Ezzel azután el is fogy a kombinált csapat puskapora.

A másik félidőben a kombináltak változot összeállitásban lépnek a pályára. *Fehér* helyett *Huber* véd, *Schneider* helyett pedig *Kittl* játszik balfedezetet. A kombinált csapat most is támad, *a csatárok ijesztő gólképtelensége miatt azonban komoly helyzetet nem tud teremteni.* A második félidőben már többször szóhoz jut a szabadkai csapat, az utazás okozta merevség felengedett, néhány szép támadást vezetnek, különösen a csatársor játszik pompásan. Egy szép támadás meg is hozza a kiegyenlitést,

Kovács jobbösszekötő a baloldalról kapott labdát a mozdulatlanul álló Huber mellett biztosan lövi a sarokba.

A szabadkai csapat továbbra is támad és a közönség, a kombináltaknak *a mulatságosságig gyámoltalan játékát látva, SAND-pártinak csap fel,* a szabadkaiakat biztatja, *a kombináltakat kineveti, kifütyüli és megpfujolja.* Ilyen hangulatban ér véget a mérkőzés.

A SAND játéka kedvező benyomást keltett. A csapat természetesen nem ér fel az első magyar klasszishoz, lelkesedésük, szorgalmuk azonban imponáló s ha az ötletesen játszó csatársor és az önfeláldozóan küzdő védelem közé *jó halfsort tudnának szerezni, akkor a SAND nagyobb feladatokat is meg tudna oldani. Siflis* kapuvéd a gólnál hibázott, egyébként azonban jó volt és több szép védésével feledtette a sulyos hibát. A védelemnek *Peleszlin* hátvéd a legjobb embere, aki mellett a csatársor belső tríója emelkedett ki.

A kombinált csapatban csak *Jeny* és *Furmann* érdemelnek dicséretet. Az első félidőben szerepelt Schneider és Fehér is megbizhatóan játszottak, de a többiek?... *Klug* Frigyes jól vezette a mérkőzést, nem is volt nehéz dolga, mert az unalmas játék nem produkált komplikált helyzeteket.

LÓSPORT

Bizalom nyerte a Kozma Ferenc-emlékversenyt

Ismét megverték a favoritot, mint már annyiszor ezidén, amidőn a legnagyobb bizonyosságok, a legnagyobb valószinüségek csütörtököt mondottak. Házi triálok, otthoni munkateljesitmények nem mindig szoktak nyilvános versenyben beigazolódni, de hogy nyilvános versenyeknek eredményei is ily sokszor ejtsék tévedésbe a turf közönségét, mint mostanában, az ritka versenyesztendőben esik meg.

Miette ugrott el legjobban az indulásnál, a korlátnál *Stable-pride*, kivül *Bizalom*, a mezőnyben *Pajzán* keresi a helyét, *Azra* előtt. *Miette* állandóan egyvonalban *Stable-pride*-dal A táv előtt ez lankadni kezd, lovasa ostorral nógatja, kivülről ezalatt *Bizalom* nyomul és fokozatosan annyi előnyt szerez, hogy *Miettet* ötnegyed hosszal előzi meg a célban. A favorit *Stable-pride* nyakhosszal harmadik *Azra* előtt.

A Kartali dijban csak három ló indult, a favorit *Schönbrunnak* starttól kezdve a célig nem volt nyerőmomentuma. *Mondér* igen könnyü stilusban nyerte versenyét *Debizony* előtt.

Marika II. hatalmas javulást hozva, mint teljesen elhanyagolt outsider nyerte a Prince of Wales-handicapet. A géptől szakadozottan elkerült mezőny lassu iramban futotta a versenyt egészen a befutó egyenesig, ahol már *Marika II.* uralta a mezőnyt. *Ágosta* nem éppen szerencsés taktikával lovagolva harmadik lett az utolsó métereken felnyomuló *Tandi* előtt. *Marika II.* huszonötszörös pénzzel hálálta meg kevésszámu fogadói bizalmát.

Az eladó kétévesek handicapjét a sulyban kedvezően álló *Horace*, hibátlan start után menőkedvében lévén, igen könnyen nyerte *Peter Pan* és istállótársa, *Előljáró* előtt *Fagyöngy* lett a negyedik.

Gone away kitünő startot kapott a kétéves nyeretlenek versenyében, sokáig élen is volt *Poprád* előtt s a kissé még zölden futó favorit, *Link* csak a cél előtt ragadta magához a győzelmet

A Welter-handicap is outsider-győzelemmel végződött. *Ponderevo* tizennyolcszoros kvótát fizetett.

Részletes eredmény:

I. 1. Blazskovich A. Mondér (2) Csuta. 2. De bizony (6) Kovács L. 3. Schönbrunn (2r.) Schejbal. ¾ h., ½ h. Tot.: 10:30.

II. 1. Lajtos E. Marika II. (16) Szűcs. 2. Tandi (6) Gutai. 3. Ágosta (5) Csuta. F. m.: Gömör, Alfa, Várkert, Boxerl II., Princess, Alperes, Primás. ½ h., ½ h. Tot.: 10:225 41, 30, 22.

III. 1. Hg. Festetich Bizalom (5) Esch. 2. Miette (6) Schejbal. 3. Stable-pride (7:10r.) Szabó L. II. 1¼ h., nyh. Tot.: 10:77, 30, 26.

IV. 1. Born F. báró Horace (2) Stirzula. 2. Peter Pan (10) Bözödi. 3. Előljáró (3) Csuta. F. m.: Rosenkavalier, Lángos, Sidney, Fama, Fagyöngy, Ovidius, Galamb, Senator. 4 h., 2 h. Tot.: 10:43, 18, 33, 17.

V. 1. Festetich Gy. gróf Link (7:10r.) Esch. 2. Gone away! (3) Szabó L. II. 3. Poprád (14) Szűcs. F. m.: Charleston, Darius, Viroga, Eaton Rock, Tárogató, Raló, Sorol. Nyh., 1¼ h. Tot.: 10:24, 17, 21, 25.

VI. 1. Zichy B. gróf Ponderevo (6) Esch. 2. Mandoline (6) Esch Gy. 3. Sarkos (6) Kasszián. F. m.: Campidoglio, Töhötöm, Kadarka, Picikém, Masa. ¾ h. 1½ h. Tot.: 10:181, 52, 29, 29.

A vasárnapi versenyek részletes programmja:

I. Eladók handicapje. Táv. 1600 m.

1	**Hunyad** 3é Festetics hg. (Szigeti)	60
2	**Campidoglio** 3é Bercht. L. gr. (Szigeti)	60
3	**Sylvana** 4é Lossonczy Gy. (Keresztes)	57½
4	**Charme** 3é Hódy E. (Győrffy L.)	53½
5	**Juczi** 4é Littke J. (Kaposi)	52
6	**Peleas** 6é Gombolai F. (Gombolai)	52
7	**Lelencz** 3é Horthy J. (Przybyla)	48
8	**Apor** 3é Kállay J. (Tulajdonos)	42
9	**Emeletes tót** 3é Urbanek I. (Tulajd.)	39

Juczi ezen a távon már jó formát mutatott. *Apor*, de különösen *Lelencz* esélyei emelkednek még ki.

Jelöltjeink: **Juczi—Lelencz.**

II. Kétévesek handicapje. Táv. 900 m.

1	**Katinka** Harkányi S. br. (Kaposi)	60
2	**Adamello** Harkányi S. br. (Kaposi)	58½
3	**Old cup** Schiffer M. (Hesp J.)	58
4	**Ripityóka** Teleki J. gr. (Kaposi)	57½
5	**Trevira** Lesvári m. (ifj. Mravik)	57
6	**Raló** Wenckheim D. gr. (Kaposi)	55½
7	**Fenecgye!** Mr. Harris. (Urbanek)	54½
8	**Harakiri** Dreher J. (Adams)	53½
9	**Carlo** Győrffy L. (Tulajdonos)	53½
10	**Metropole** Petanovits J. (Issekutz Gy.)	53½
11	**Klárika** Petanovits J. (Issekutz Gy.)	53
12	**Vaczak** Wenckheim D. gr. (Kaposi)	52½
13	**Sára** Zichy B. gr. (Szigeti)	52½
14	**Rosencavalier** Münzer-M. F. (Anthoine)	51
15	**Anna** Szentiványi ist. (Gombolai)	50½
16	**Transalpina** Lov. Braun-B. J. (Tulajd.)	48
17	**Kormos** Blaskovich A. (Pejacsev. gr.)	46½
18	**Daruhát** Jóház István. (Hitch)	46
19	**Lady Ivy** Berchtold L. gr. (Szigeti)	45½
20	**Hamar** Born F. br. (Smutny)	45

Old Cup handicapben itt fut először. Ha várt formáját futná, kenter nyerő lehet. *Kormos* sulyban igen jól áll.

Jelöltjeink: **Old Cup—Kormos.**

III. Magyar St. Leger. Táv. 2800 m.

1	**Kardos** Blaskovich A. (Pejacsev. gr.)	57
2	**Sáfár** Fáy L. (Przybyla)	57
3	**Palóc** Horvát Á. (Hitch)	57
4	**Siklós** Horvát Á. (Hitch)	57
5	**Pomponnette** Lesvári m. (ifj. Mravik)	55½
6	**Hokobál** Odescalchi B. hg. Szigeti)	57
7	**Büvész** Sigray A. gr. (Pejacsev. gr.)	57
8	**Tantris** Tonelles A. (Geoghegan)	57
9	**Stelzer** Urban J. (Beeson)	57
10	**Celliota** Wenckheim D. gr. (Anthoine)	57
11	**Lavina** Wenckheim D. gr. (Kaposi)	57
12	**Add ide** Wenckheim D. gr. (Kaposi)	55½
13	**Adós** Zichy B. gr. (Szigeti)	57
14	**Bedley** Zichy B. gr. (Szigeti)	57

A *St. Leger*, a háromévesek őszi nagy erőpróbája, a sajnálatos események sorozata folytán meglehetősen érdektelen versennyé sülyedt az idén. Legjobb hároméves lovaink ugyanis vagy harcképtelenek, vagy nincs nevezésük a St. Legerre. Ugy hogy végeredményben sem *Brutus*, sem *Sodamint*, sem *Parola* nem indulhatnak majd benne. Az egész mezőny minden valószinüség szerint hat lóból, *Kardosból, Siklósból, Hokobálból. Celliotából, Lavinából* és *Add ide*-ből, ezek közül is a három utóbbi ugyanannak az istállónak szineiben indul. A verseny favoritja már hosszabb idő óta *Wenckheim* Dénes gróf angolszármazásu *Celliotája*, mely Bécsben kétségkivül szép sikereket ért el. Hogy azonban, hogy állja meg a helyét nálunk, az még egyelőre kérdéses. Mellette leginkább az szól, hogy ellenfelei között alig látunk olyant, amelyik leverhetné. Talán még leginkább *Kardos* lenne erre képes, ha akar futni, vagy esetleg a hüségesebb, de kisebbképességü *Hokobál*.

Jelöltjeink: **Celliota—Kardos.**

IV. Kétévesek őszi nagy handicapje. Táv. 1200 m.

1	**Sakkmester** Tedesco V. (Smutny)	60
2	**Katinka** Harkányi S. br. (Kaposi)	59½
3	**Pusztalánya** Wenckh. D. gr. (Kaposi)	58½
4	**Inferno** Sir C. Barclay. (Przybyla)	58½
5	**Marya II.** Münzer-M. F. (Anthoine)	57½
6	**Ripityóka** Teleki J. gr. (Kaposi)	57
7	**Nézz rám!** Dreher J. (Adams)	55½
8	**Ficzkó** Sigray A. gr. (Pejacsev. gr.)	54½
9	**Divo** Lesvári m. (ifj. Mravik)	54½
10	**Carlo** Győrffy L. (Tulajdonos)	54
11	**Kolozsvár** Mélik A. (Hesp J.)	52½
12	**Szamos** Horvát Á. (Hitch)	51
13	**Faun** Meran J. gr. (Reeves H.)	49½
14	**Öreg Signora** Born F. br. (Smutny)	46½
15	**Monsoon** Pusztai istálló. (id. Mravik)	46½

Kolozsvár és *Ficzkó* látszanak a legesélyesebbeknek. *Sakkmester* még ilyen nagy sullyal se lehetetlen.

Jelöltjeink: **Kolozsvár—Ficzkó.**

V. Kétévesek versenye. Táv. 1000 m.

1	**Bunkó** Blaskovich A. (Pejacsev. gr.)	55
2	**Harakiri** Dreher J. (Adams)	50
3	**Link** Festetics Gy. gr. (Szigeti)	55
4	**Pirouette** Gestüt Pünstorf. (id. Mravik)	57
5	**Adamello** Harkányi S. br. (Kaposi)	55
6	**Darius** Jankovich-B. E. gr. (Przybyla)	55
7	**Levente** Kenderesi m. (Przybyla)	55
8	**Landstreicher II.** Lamb. H. gr. (Reeves)	51½
9	**Marya II.** Münzer-M. F. (Anthoine)	57
10	**Zsófi** Sigray A. gr. (Pejacsev. gr.)	53½
11	**I tudja?** Szirmay S. gr. (Reeves H.)	57
12	**Sakkmester** Tedesco V. (Smutny)	55
13	**Raló** Wenckheim D. gr. (Kaposi)	55
14	**Sorel** Zichy B. gr. (Szigeti)	53½

Adamello és *Bunkó Ki tudja?* mellett jó esélyel indulnak.

Jelöltjeink: **Bunkó—Ki tudja?**

VI. Handicap. Táv. 1200 m.

1	**De bizony** 4é Szapáry Gy. (Reeves H.)	65
2	**Mondér** 4é Blaskovich A. (Pej. gr.)	60
3	**Pagát** 3é Blaskovich A. (Pej. gr.)	59½
4	**Krinolin** 3é Horthy J. (Przybyla)	58½
5	**Viglegény** 4é Horváth K. (id. Mravik)	55½
6	**Petunia** 3é Lesvári m. ifj. Mravik)	55½
7	**Várlak** 3é Schiffer M. (Hesp J.)	53
8	**Primás** 3é Pusztai ist. (id. Mravik)	47
9	**Töhötöm** 3é Wenckh. D. gr. (Kaposi)	46½
10	**Anikó** 3é Horvát Á. (Hitch)	41½
11	**Dora** 3é Jóház István. (Hitch)	40

Anikó megismételheti legutolsó győzelmét, de veszedelmes ellenfelek a *Pejacsevich*-istálló lovai.

Jelöltjeink: **Anikó—Pejacsevich-ist.**

Bukmékerek fogadó irodái: *Gyöngy* **Lajos,** VI., Andrássy-ut 45. Tel.: T. 263—35 *Bauer* Aladár, IV., Kossuth Lajos-utca 14—16. Tel.: T. 223—38. *Abonyi* Ödön, VIII., Rákóczi-ut 51. Tel.: J. 355—01. *Czinte* Gyula, VIII., Baross-utca 52. Tel.: J. 439—12. *Terray* Gyula, VI., Váci-ut 1, (Westend-ház) Tel.: T. 280—92

TRÉNERNAP AZ ÜGETŐN

Az Erzsébet királyné-uti pályán a tavalyi esztendő egyik legsikerültebb és legnépszerübb eseménye a *Trénerek napja* volt. Annyira, hogy az idén tizórai kezdettel vasárnap megismétlik. A programm ezuttal is igen sok és változatos sportesemányt, valamint attrakciót igér.

Az első futam a *Polgárok versenye*, melyben olyanok hajthatnak, akik amateurversenyt még nem nyertek. A mezőny nagy lesz és nem lehetetlen, hogy az eddig még ismeretlen hajtók között akad majd egynéhány olyan, ki később állandó szereplője lesz az ügetőeseményeknek akár mint hajtó, akár mint tulajdonos. Az esélyek mérlegelésénél tisztán a lovak képességétől el kell tekintenünk; ebben a futamban igen sok függ majd a hajtók rátermettségétől és lélekjelenlététől. A hosszu távolságra való tekintettel *Igen ő* és *Alabaster* látszanak a legesélyesebbeknek, helyre azonban beérkezhetnek *Első Sz.* éppen ugy, mint *Thonuzoba.*

A jövő amatőrjei után a jövő professzionátusai a *növendékek és segédhajtók* számára van fentartva a következő futam. *Nada* könnyen hajható kanca, melynek esélyét még növeli negyvenméteres hajtóengedménye. Igaz viszont, hogy ugy *Sárinak*, mint *Madárnak* hajtója sokkal rutinosabb.

A *Nemzetközi verseny* távolsága *Vidornak* nagyon megfelel, de dolga azonban igen nehéz lesz *Maszár* ügetőjével szemben, akár *Végre*, akár *Sokol*, akár *Tarabos* lenne is ez.

Az *Amateurhajtásban* igen nagy mezőnyt várunk a starthoz. Az indulók közül *Albert* és *Ircsi* azok, amelyek már többször is megmutatták, hogy gazdájuk kezében igen szépen futnak. Nem esélytelen azonban *Viola* sem.

A *Kettesfogatu versenyt* ezuttal trénerek hajtják, ami külön pikantériája lesz a trénernapnak. A benevezett fogatok közül a *Kritikus—Orion-kettős* már igen jól szerepelt együtt, azonban minden tudást ki kell fejtenie, hogy *Maszár* fogatját, mely *Horpacs—Sokol* vagy *Horpacs—Tarabos* lehet, megverhesse.

A programmot a *Hölgyek egyesfogatu versenye* rekeszti be. Itt ugy *Reeves* Connie hajtóképessége, valamint lovának, *Brámának* biztossága a többi indulót meglehetősen a háttérbe szoritja. Papiron esélyesek azonban *Jeles* és *Kairó* is.

Jelöltjeink: I. *Alabaster — Igen ő.* II. *Nada — Sári.* III. *Vidor — Maszár-hajtás.* IV. *Albert — Ircsi.* V. *Kritikus—Orion — Maszár-hajtás.* VI. *Bráma — Jeles.*

TUDOMÁNY — IRODALOM

—

Galsworthy: A Forsyte Saga

Az uj angol irodalom e nemesveretü és mély erkölcsösségtől átitatott mesterének sem neve, sem alakja nem ismeretlen a magyar közönség előtt. Az Uriemberek nagy sikere egy csapással közel hozta a magyar publikum szivéhez Galsworthy szellemét, amely egyenes vonalban származott le puritán ősöktől és restaurációs gavalléroktól, amely komoly és szigoru felfogása ellenére is tele van a bennük lakó természetes ösztönök és a külső világban lebegő szépség tiszteletével. Galsworthy azonban minden szinpadi sikerei ellenére is elsősorban epikus regényiró és nem drámairó, s géniuszának egész ereje hosszabb elbeszélő munkáiban elsősorban a nagy regényciklusban bontakozik ki, a Forsyte Sagaban, mely világhirét megalapozta s amely most kerül teljes magyar forditásban a magyar közönség elé. A Forsyte Saga talán nem is regény, inkább polgári hőskölteménynek kéne nevezni, cselekményének tragikus magva, a lapjain kibontakozó táj széles szemhatára, szereplő személyeinek dus gyülekezete s az erkölcsi bátorság, mely minden sorából kihangzik, mindenképen azzá minősitik. A Forsyte Saga egy hosszu és drámai századnak s egy hirtelen erővel kiemelkedő társadalmi osztálynak hatalmas krónikája, egy nagy angol familia története, mely paraszti kezdetekből a gazdag angol középosztály magaslataira emelkedik, de harmadik nemzedékében is megőrzi eredetének minden mélyen begyökeresedett jellemző vonását, a vagyon szeretetét, a polgári mérsékletet, a családi élet tiszteletét, az utódok iránt erős vágyat s a kiirthatatlan gyanakvást a természet vad erői, a szépség és szerelem iránt.

A komplexnek tetsző jellemvonások teljes és tökéletes egységbe olvadnak a regényciklus magasan kiemelkedő két főalakjának, Soames Forsytenak és feleségének, Irénnek, fájdalmas és megindító történetében s e két emberi életen keresztül vetitve plasztikus és felejthetetlen képben rajzolódik emlékezetünk tükörlapjára a lelki és társadalmi forradalom, mely az ifju Viktória királynő Angliájából átvezet V. György Albionjába, a női választójog, a szakszervezetek és a nagy sztrájkhullámok szigeti birodalmába. A két főalak Soames és Irén története köré buja folyondárok gyanánt füződnek emberi arcok, figurák, sorsok és életek sürü galériái, a huszadik század hosszabb-rövidebb időre feltünik e csodálatosan szép eposz lapjain, amely hosszu és széles hullámokban hömpölyög anélkül, hogy az iró feszitő ereje és az olvasó érdeklődése egy pillanatra is ellankadnék. Galsworthy joggal mondhatta abban a szép és megindító szerény levelében, amelyet müvének magyar forditása alkalmából kiadójához intézett, ez a regény sok embernek mély elmerülést, szórakozást fog jelenteni, de jelenti minden esetben Anglia megértésének elmélyülését a magyar olvasóközönség körében.

Minden tudományos munkánál hivebben és érdekesebben vetiti elénk ez a nagy regény az angol polgárság kialakulásának minden nemzedékben ujból megujuló nagy folyamatát, az erős akaratu és szivós emberek kiemelkedését, de az angol polgár gerinces büszkeségét, soha meg nem alkuvó kitartását polgári ideáljai mellett és öntudatát, mely soha semmiféle társadalmi előny kedvéért eszményeiért eszményeiről le nem mond. A cselekmény tragikus csomója az összeütközés vagyoni és társadalmi érdekek s a természet két vadvirágja a szerelem és szépség között általános és ősi emberi probléma, de a nagy cselekmény egyes mozzanatai olyan tipikusan angolok, olyan közvetlen erővel fakadnak az angol ember természetéből, hogyha az angol irodalom minden egyéb terméke hirtelen katasztrófa következtében elpusztulna ebből az egy regényből, a homo Britannicus természetrajzát szinte tökéletes hűséggel lehetne rekonstruálni.

A forditás Kiss Dezső müve, lelkiismeretes, alapos és minden elismerésre érdemes munka.

—

(-) A Forsyte Saga megjelenése alkalmából a hirneves angol iró, John Galsworthy, a következő levelet intézte a könyv kiadójához: Igen tisztelt Uram! Nagyrabecsülöm Magyarországot és népét, ezért igaz örömmel hallom, hogy a Forsyte Sagát a magyar közönség elé szándékoznak vinni. Hiszem, hogy a magyar olvasókban meglesz a kellő fogékonyság és megértés regényem élvezéséhez. Ez a hitem megerősödik ha arra gondolok, hogy Uriemberek cimü drámám előadása, melyet budapesti tartózkodásomkor volt alkalmam látni, nemcsak a legjobb, hanem a legangolosabb előadás is volt, melyet Angolországon kivül láttam s a közönség gyönyörködött benne. Különben is elbeszélésem alakjai, Soames és Irén, June és Bosinney, az öreg Jolyon és James, Fleur és Jon, angol külsőségek mellett is olyan alakok, melyek feltalálhatók minden országban. S feltalálható mindenütt a vagyon ösztöne is. Remélem tehát, hogy könyvem élvezetet fog szerezni s Angolország iránt megértést terjeszteni a magyar nép körében, mely nagy becsülésben áll és meggyőződésem szerint a gyászos emlékü háboru alatt is becsülésben állott az angolok gondolataiban s melyet én a magam személyét illetőleg nagyon meleg emlékezetemben őrzök. Boldognak érzem magamat, ha arra gondolok, hogy müveim legalább néhány órára elszórakoztatták azokat, akik, jól tudom, sokat szenvedtek és szenvednek ma is s akik iránt én őszinte rokonszenvet érzek. Meleg köszönetet mondva szives buzgólkodásukért, mellyel müvem magyar kiadását létrehozták, maradok szives üdvözlettel *John Galsworthy.*

(-) Rákosi Jenő: Trianontól — Rothermereig. Értékes ajándékot kapnak a napokban a magyar könyvespolcok, *Trianontól — Rothermereig* cimmel nagyszabásu munka jelenik meg, amelynek szerkesztését *Rákosi* Jenő vállalta, hogy addig is mig méltó módon a nemzet hálája örökiti meg a nemes lord érdemeit — ez a könyv őrizze meg az utókor számára a reviziós világmozgalom minden értékes megnyilatkozását, elsősorban természetesen a Rothermere-akciót, amely a becsületes hit és tenniakarás fanatizmusával tette ujból aktuálissá a mi szomoru igazságkeresésünket. Rákosi Jenő könyve a magyar juss arzenálját mutatja be, felölelve a Rothermere-mozgalom teljes illusztrált riport-anyagát és minden dokumentumát. A magyar Hit könyve lesz Rákosi Jenő munkája, amelyet megőriz ivadékai számára mindenki, aki egész szivvel vallja, hogy Várad, Kassa, Pozsony, Kolozsvár hazajön egyszer, hazajön nemsokára és véget ér a Trianon diktálta nyomoruság.

(-) Zsidó évkönyv. A zsidó ujév első napjára egy uj almanach első kötete hagyta el a sajtót. Közel négyszáz oldalas, erős nyomdai készséggel kiállitott, gazdagon illusztrált munka a *Zsidó évkönyv* első száma, amelyet *Kecskeméti* Vilmos szerkesztett és amelyben a magyar zsidó egyházi és kulturális élet vezető emberei adnak számot munkásságukról és fejtik ki jövő programmjukat. A testes könyv több mint *szóz* közleményében temérdek idáig fel nem dolgozott adatát találjuk a zsidó emberbaráti és kulturintézmények hatalmas munkájának és a zsidóságra nézve speciálisan is oly tragikus közeli mult eseményeinek. Érdekes a *numerus clausus* miatt külföldre kényszerült zsidó főiskolai hallgatók statisztikája, amely szerint *ma is 642 ilyen diák* tanul (és legnagyobb részében nyomorog) idegen országok egyetemi városaiban. Magában *Olaszországban* több, mint ahány itthon az egyetemeken helyet kapott. — A *kitérésekről* szóló statisztika elmondja, hogy az uj berendezkedés első idejében mintegy *ötezer* zsidó hagyta el ősei hitét, a legtöbb a *Friedrich*-kormány uralma alatt, amikor *naponta átlag huszonegyen* jelentették be a rabbi-hivatalokban ezt az elhatározásukat. Az évkönyvnek félvászonkötésben 7 pengő 50 fillér az ára.

FŐVÁROS

—

A belügyminiszter kritikája a főváros gazdálkodásáról

A főváros köteles a költségvetését jóváhagyás céljából felterjeszteni a belügyminiszterhez. Az 1927. évi költségvetésre *most tette meg a megjegyzéseit a miniszter, aki leiratában élesen birálja a főváros gazdálkodását.* Mindenekelőtt hangsulyozza, hogy az 1927. évi költségvetés a bemutatott formájában *nem alkalmas az érdemleges elbirálásra,* mert az 1926. évi zárószámadási eredményekkel nincsen szembeállitva és igy nincs lehetőség az összehasonlitásra. A miniszter hősségesnek találja ugy a személyi, mint a dologi kiadásokat, holott a főváros bevétele aránylag csekély. Mivel a kiadás 17 millió pengővel több ebben az évben, a miniszter leszögezi, hogy *«a takarékosság érvényesitésére és az okszerü gazdálkodásra irányuló komoly törekvés jeleit a költségvetésben nem találja meg.»*

Kifogásolja az üzemek költségvetését, amelyek közelebbi indokolást nem tartalmaznak és igy az üzemek gazdálkodása egyáltalán el nem birálható. Azt is hibáztatja, hogy az üzemi politika reformját célzó megoldás még mindig késik. Keveseli az üzemek hozzájárulását a főváros háztartási terheihez. *A BSzKRT négymillió pengőt szolgáltathatna be a fővárosnak,* vagy kedig *módjában volna a még mindig magasnak mondható viteldijait a közgazdasági viszonyok által megkövetelt mértékre leszállitani.*

A főváros *ingatlan vagyonának jövedelme sem áll arányban annak értékével.* A törzsvagyon jövedelmének elégtelenségével szemben ugy a személyzeti járandóságok, mint a dologi kiadások állandó emelkedést mutatnak.

Az egészségügyi, kulturális, jótékonysági és felekezeti egyesületek és intézmények részére előirányzott *segélyösszegek az utóbbi években rohamosan növekednek.* Habár ezeknek támogatása — mondja a miniszter — indokolt esetekben méltányos: sem a főváros anyagi helyzetével, sem az adófizető lakosság érdekeivel nem egyeztethető össze, hogy *ezek az intézmények mindinkább fokozódó mértékben vegyék igénybe a főváros anyagi támogatását és kiadásaik nagy részét a főváros pénztárára hárítsák át.* Ezek a tételek a jövőben *szigoru revizió ala veendők* s körültekintéssel és mérséklettel állapitandók meg.

Megjegyzi még a belügyminiszter, hogy a főváros a természetes fejlődéssel növekedő terheinek viseléséhez az anyagi eszközöket nem annyira produktiv gazdasági erőinek kifejlesztésében és *nem a takarékosság megvalósitásában,* hanem inkább *a közszolgáltatások emelésében keresi.* A külön *inségadót* nem tartja a miniszter indokoltnak és felhivja a fővárost, gondoskodjék a népjóléti célokra szükséges kiadásoknak *a községi alap megfelelő tétele alatt* való felvételéről.

Végül is e megjegyzésekkel a miniszter a főváros 1927. évi költségvetését *jóváhagyóan tudomásul veszi.*

(Hazaérkezett Folkusházy alpolgármester.) *Folkusházy* Lajos alpolgármester, aki több héten át külföldön tartózkodott, szabadságáról szombat este visszaérkezett Budapestre és hétfőn átveszi hivatala vezetését.

(Gallina főjegyző jubileuma.) *Gallina* Frigyes dr. főjegyző, a városháza elnöki ügyosztályának érdemes vezetőhelyettese szombaton ünnepelte a fővárosnál eltöltött szolgálatának 30 éves jubileumát. A jubileum alkalmából az elnöki ügyosztály személyzete testületileg kereste fel az ünnepelt főjegyzőt szerencsekivánataival és *Dulácska* Jenő tanácsjegyző a személyzet nevében *diszes albumot nyujtott át* az ünnepeltnek, aki meghatott, keresetlen szavakkal köszönte meg a szeretetnek ezt a bensőséges megnyilvánulását.

(Értekezlet a Kossuth-szobor leleplezése ügyében.) Október 10-én, hétfőn délelőtt 10 órakor *Luzáth* János alpolgármesternél *értekezlet* lesz, amelyen a Kossuth-szobor leleplezési ünnepségének programmját fogják összeállitani.

(Tizezren látogatták rövid idő alatt a Gellérthullámfürdőt.) A Szent Gellért Gyógyfürdő épitésére felügyelő bizottság *Édes* Endre tanácsnok elnökletével ülést tartott. A bizottság elhatározta, hogy *dietikus konyha* megnyitására utasitja a vendéglő bérlőjét. A bizottság hozzájárult a szálloda szobaárainak *mérsékelt emeléséhez* is. Tudomásul vette továbbá a gyógyfürdő igazgatóságának jelentését a hullámfürdő látogatottságáról. Az alatt a pár nap alatt, amennyi még az idei szezonból rendelkezésre állott, *több mint tizezer látogatója volt a fürdőnek,* ugy hogy a bizottság a fürdő jövedelmezőségét *biztositottnak látja.*

(Megkezdték a Fehérvári-uti járda kiépitését.) Buda-Alsóváros régi kivánsága teljesül az által, hogy *Becsey* Antal kezdeményezésére hozzáfogtak a *Fehérvári-ut külső szakaszán a több mint 20 év óta nélkülözött gyalogut kiépitéséhez.* Szombaton volt a hivatalos helyszini szemle, amelyen a város részéről *Cservenka* István mérnök, müszaki főtiszt és ifj. *Thirring* Gusztáv kerületi mérnök, a közönség részéről pedig *Gömöri* Győző a Buda-Alsóvárosi Egyesület ügyvezető elnöke, vett részt. A helyszini szemle kiterjedt a Bártfai-utca és mellékutcáinak rendbehozatalára is. A *Bártfai-utca kocsiutja uj makadám burkolást kap,* mig a Bártfai-utcának és mellékutcáinak járdáit még az összel egyelőre *szénsalakkal burkolják.* Ezeknek bitumennel való végleges burkolása a jövő évre marad, amely időpontra ezeket a munkálatokat már is előjegyezték. Budapest-Alsóváros és környékének továbbfejlődése ez által ujabb lendületet kap.

(Öt pengő a kórházi ápolási dij egy napra.) Most érkezett le a fővároshoz a népjóléti és a munkaügyi minisztérium leirata, amelyben a közkórházi ápolási dijat, napi *öt pengőben* állapitotta meg azzal, hogy a felemelt ápolási dijak *január 1-től kezdve szedhetők.* Ezidő szerint négy pengő 40 fillér a kóházi ápolási dij, amelyet *öt pengő nyolcvanöt fillérre kért felemelni a főváros.*

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Párisi előfizető. A kérdéses ügyben azt ajánljuk, hogy irjon Fränkel Ernőnek, Szépmüvészeti és Mükereskedelmi rt. (V., Dorottya-utca 10.) és küldjön neki foto-kópiát.

Andor. Egy t-vel kell irni.

W. W. Jó két hete már, amikor megüzentük, hogy nem tudunk tanácsot adni a szerződés alól való kibujásra. Arról lehet vitázni, hogy a szerződést mikor kell felmondani, ha már nem tüntették ki ennek az idejét, de abban nem lehet kétség, hogy a szerződés négy évre kötelezi önt és ennyi időre meg is kell a bért fizetnie. Ha a szerződést egyoldaluan felbontja és kimegy az üzlethelyiségből, a háztulajdonos visszatarthatja a helyiségben levő árut és berendezést.

Kerskemét. A gyár ugyan kényszeregyezség alatt áll, de állitólag az év végére összes adóssságaitól mentesül, méltóztassék levélileg magának a gyárnak az igazgatóságához fordulni (Budapest. VI., Szabolcs-utca 19), ahol készséggel megadják a kért információt.

L. S., Budapest. Rothermere lord, Northcliffe House, London E. C. 4.

F. Z., Gacsály. A községi irnokok, irnokvégrehajtók stb. 12 évi szolgálat után, amely az állami kezelői szolgálatnak felel meg, bekerülhetnek az állami rendszerü XI. rangosztályba és az itt eltöltött 12 évi szolgálat után pedig a X. rangosztályba. Nyugdijjogosultságuk van. Egyes helyeken választják, másutt kinevezik őket. Ez a kérdés községenként az illető község szervezési szabályrendeletében van szabályozva.

H. J. Budapest. A felsőkereskedelmi iskola középső osztályának bizonyitványával nem mehet a jegyzői tanfolyamra. Ehhez középiskolai végzettség kell. A felső kereskedelmi iskola elvégzése csak az érettségi vizsgálat letétele esetén jogosit a tanfolyam hallgatására.

Jószív. Az asztaltársaságok bizalmas jellegü baráti egyesülések, amelyeknek semmiféle hatósági engedélyre nincs szükségük. Vigyázni kell azonban, hogy ezt a jellegüket el ne veszitsék, mert akkor már egyesületnek tekintetnek, amelyek működéséhez a belügyminisztérium által jóváhagyott alapszabály kell. Az asztaltársaságok tagjainak száma korlátolt szokott lenni és nem vesznek be boldog-boldogtalant maguk közé, csak azt, aki velük együttérez s a célt, amelynek elérésére az asztaltársaság alakult, helyesli. Maguk közt aztán elintézhetnek anyagi kérdéseket is, de rendszeresen dijakat szedni s erre hivatalt tartani már nem tanácsos, mert akkor az asztaltársaságból egyesület lesz.

Autófogadás. Nálunk a legdrágább autók ára nyolcszázmillió korona körül jár, ezek a Rolls Royce és Isotta Frascini autók. Ennél nagyobb ár is van ugyan, de ez azon a révén áll elő, hogy a rendelő különleges karosszériát akar.

F. D., Szent László-kórház. Sagrave őrnagy nem 300, hanem 360 kilométer sebességet ért el a gépén, amit ugy kell érteni, hogy mindössze néhány kilométert tett meg ugyan és ezen az emlitett gyorsaságot sikerült elérnie.

Expensen. Az 1921 február haváról származó 3000 korona mai értéke 38 pengő.

K. L., Jászberény. Szivesen teljesitenők kivánságát, azt hisszük azonban, hogy az ügy érdekében akkor jár el helyesen, ha annak idején közvetlenül Robert Gower-rel közli a panaszát. Megirhatja neki az esetet magyarul is, de ha módját ejtheti, inkább angolul. Ha a sajtó utján jut el hozzá a panasz, az lehet esetleg a benyomása, hogy szervezett propagandáról van szó. Lapunk annak idején közölni fogja a cimét.

SORSJEGYEK

Ifj. Schwartz Benő. Bazilikasorsjegyei közül a 5256-10. és a 844-14. számuak törlesztésre régebben kihuzattak. A sorsjegyek további huzása szünetel. 70571-7. számu Uj Vöröskereszt-sorsjegyét szintén régebben kihuzták. A Jószív-sorsjegyek huzása szünetel. Az 1880. évi Osztrák Földhitel-sorsjegyeket 1922 szeptember 16-án 200 korona visszafizetésre mind kisorsolták és helyettük nyereményjegyeket adtak ki, melyek a további nyereményhuzásokban résztvesznek. Magyar Jelzálog-sorsjegy 3%-os, 4%-os és konvertált van, sziveskedjék megirni, hogy az öné milyen, csak azután felelhetünk erre vonatkozólag.

Premier a Váci-utcában

Szombaton este nagy tömeg hullámzott egy elegáns Váci-utcai szücsüzlet előtt. Minden furfangot igénybe kellett venni, hogy közelébe tudjunk jutni a látnivalónak és megtudjuk, hogy mi az, ami ilyen nagy közönséget vonz.

— Ah, nézd azt a hermelint, — hallom egy szőke nő sóhaját.

Egy fekete hölgy viszont igy fejezi ki csodálatát:

— Jaj, de cuki ez a szilszkin...

Viszont a fiatalemberek igy lelkesednek:

— Nézd a szőke angyalt...

— Ez a fekete görl sem kismiska, abban a breitschwanzban...

Nagy gyességgel és szerencsével mi is csakhamar odajutunk a feltünéstkeltő kirakat elé és akkor megtudjuk, hogy mi okozza a nagy lelkesedést. Breitfeld, az ismert Váci-utcai szücsmester ugylátszik a Magyar Szinház „Oroszország"-ának sikerén felbuzdulva, az üzleti életre aplikálta a szinpadon olyannyira bevált forgószinpadot, amelynek illuziótkeltő rekeszeiben egy-egy mosolygószőke mü maneken mutatja be a minden nők álmát: a bundát. A kirakati szinpad forog és egymásutánvonulnak fel a Breitfeld-cég pompázatos kreációi. A forgószinpad segitségével egy óra alatt százhusz bundát láttunk: a szerényebbtől a leghatásosabbig. S hogy a forgószinpad kedvéért szinházi kifejezéssel éljünk, elárulhatjuk, hogy a bemutatónak nagy sikere volt és a tábláshánznak kitünően tetszett a Breitfeld-cég reinhardti rendezése.

Veszteg. Vöröskereszt-sorsjegyét már régebben törlesztésre kisorsolták. Pesti Hazai sorsjegyeit eddig nem huzták ki. Magyar Jelzálog-sorsjegy háromféle van. Csak ugy felelhetünk, ha megirja, hogy az öné milyen.

Piovarcsi. Nem tudunk válaszolni, mert nem irta meg, hogy az ön sorsjegye konvertált-e, avagy háromszázalékos, vagy esetleg négyszázalékos-e?

Egy uj előfizető. Vöröskereszt-sorsjegyét eddig nem huzták ki. Jószív-sorsjegyek huzása szünetel. Erzsébet-szanatórium sorsjegyének a számát nem irta meg pontosan, erre nézve tehát nem felelhetünk.

S. J. A Jószív-sorsjegyek huzása szünetel, Erzsébet-szanatórium sorsjegyeit eddig nem huzták ki.

KÉPZŐMÜVÉSZET

** **Képzőmüvészeti Szabadiskola.** A Belvárosi Képzőmüvészeti Szabadiskola III. évfolyama Szönyi Istvánnak, a kitünő festőmüvésznek vezetésével megkezdődött az iskola uj helyiségében (Egyetem-tér 5., félemelet). Fej- és aktrajzolás és festés naponta 10—1-ig. Esti akt-tanfolyam naponta 6—½9-ig.

** **A Mügyüjtő.** Ilyen cimü uj folyóirat indult meg nemrég *Szilárd* Vilmos szerkesztésében. Az uj folyóirat a magángyüjtők tanácsadója és tájékoztatója kiván lenni. Most megjelent második számába Csányi Károly, felvinci Takács Zoltán, Nádai Pál, Elek Artur, Havas László, Szilárd Vilmos irtak kisebb-nagyobb közleményeket. Változatos tartalmuak és érdekes hiranyagal bővelkedők a folyóirat rovatai. A Mügyüjtő havonként jelenik meg s számának egy peng ő az ára.

** **Három festő a Nemzeti Szalonban.** Hosszu szünet után a keramika világából tért meg a festőshez *Borszéky* Frigyes. Ott folytatja, ahol évekkel ezelőtt abbanhagyta: klaszszikus ihletü kompoziciókat és lágyra stilizált tájképeket fest. Az előbbiek közül a «Kék symphonia» cimü megérdemelné, hogy a müvész visszatérjen reá. Szépen elgondolt, érdekes szinmegoldásu festmény. Az ő müvészetét is, *Kövér* Gyuláét is a nagy feladatok felé vezető ambició jellemzi. Nagyobb kiállitásainakon is ritkán fordul elő annyi akt-kompozició, mint ennek a két müvésznek gyüjteményében. Kövér Gyula ilyen munkái közül legszebb a «Tükör előtt» cimü aktkompozició. Kisebb tájképei között az egyszerübbek és kisebb igényüek a vonzóbbak. *Sennyei* József főként arcképfestő. Az ő munkái közül is az egyszerübbek a jobbak, azok, melyeken az eredendő lendület el nem fáradt a lassu megérlelés közben. Legszebb képe az édesapját ábrázoló arckép. *(e. a.)*

** **Csók István Magyar Hiszekegye.** Csók István, az illusztris müvész, hazafias lendületében még egyszer megfestette azt a képét, melyen egy magyarruhás bájos kisleány és a mögéje festett táji háttér alakjában a Magyar Hiszekegy gondolatát érzékitette meg. Festményének ezt az uj változatát Rothermere lordnak szánta ajándékul s minekelőtte elinditaná Londonba, az Ernst-muzeumban a magyar közönségnek is bemutatja most. A festmény első kivitelével szemben ez az uj változat frissebb hatásu, mert vázlatosabb előadásu. Kár, hogy a müvész kissé zavaró módon helyezte el a képen a fölirásokat. Müvészetünket mindenesetre kedvező módon fogja képviselni a szép festmény nemes angol barátunk képtárában. *(e. a.)*

** **Szirmai Kornél rajzai.** A «Mentor» Andrássy-uti könyvesboltjában mutatja be rajzait *Szirmai* Kornél fiatal festő. Szirmai hosszu éveket töltött külföldön s itthon ez az első megmutatkozása. Fejeket, aktokat, párisi utcarészeket és egyéb városi motivumokat ábrázolnak rajzai, melyeket azonban a vázlat állapotán tul nem igen fejlesztett a fiatal müvész. Azért minekelőtte végleges fogalmat alkothatnánk képességéről, meg kell várnunk, amig nagyobb erőfeszitéseinek és elmélyedésének eredményeit is bemutatja.

(e. a.)

Szirmay Mihályné

Művészet 1906. 5 sz
350-f

SZIRMAY MIHÁLYNÉ-SZULYOVSZKI TERÉZ egyike ama nőknek, kik a mult század elején mint műkedvelők keltettek feltűnést képeikkel. Kazinczy oly elragadtatással ír ez úrinő tehetségéről, hogy őt bátran említhetjük Szapáry Alojzia és Anna, Brunszvick Henrietta grófnők mellett. A festőnőt az olajfestés technikájára egy mázoló tanította, ki lakása szobáit pingálta. Rövid idő multán annyira értett a festéshez, hogy lemásolta saját képét, mit Neugass festett. Majd kicsinyítve megfestette Szirmay Andrásné képét és mint Kazinczy írja, ez jobban sikerült, mint egy róla ismert portrét. Lemásolta Raphael Transfigurációját is, másfél lábnyi vászonra; ezenkívül lefestett, természet után egy öreg svájci parasztot „nem éppen rosszul". —197.

NAMÉNYI LAJOS

VASÁRNAP **16** Hatvanad vas.		Protestáns Juliánna Görög Hushagyó Izraelita Sebat 23
HÉTFŐ **17** Donát pk. vt.		Protestáns Donát Görög Tódor Izraelita Sebat 24
KEDD **18** Simon pk. vt.		Protestáns Konrád Görög Leo p. Izraelita Sebat 25
SZERDA **19**		Protestáns Zsuzsa

Szirmay Tony

A párisi kiállítás magyar palotájának érczképe. A párisi kiállítás nemzetek utczájának egyik érdekes, feltünő épülete volt — mint ezt a kiállítás alatt a külföldi lapok is sokszor emlegették — a magyar palota, hazai műemlékeinknek e szép csoportositása, párja az ezredéves kiállítás történelmi csarnokának. *Bálint* Zoltán és *Jámbor* műépitészeink szerencsésen alkották meg a palotát, melyet érdeklődve nézett meg mindenki a kiállításon. Pusztulás a sorsa ennek is, mint a kiállítás többi palotáinak,

857, 858 l. Vas. Ujs. 1900

csarnokainak és pavillonjainak. *Szirmai* Antal szobrászunk szép kis domborművü képet készitett a palotáról, s ez a plaquette érczbe öntve a magyar kiállítás emlékeztetője marad késő időkre, a hol megőrzik. Bálint és Jámbor épitészek számos példányban osztották ki a kiállítás főbb tényezői közt A plaquette az épület képét mutatja. Félkörből induló sugarak veszi körül, a sugarak közt az évszám: *1900*. Alól babérágak közt balról a magyar birodalom czímere, jobbról a géniusz, mely előre nyújtott jobbjában koszorút tart. Legalól franczia irás mondja meg az épület rendeltetését és említi a tervező épitészek nevét. A művészi domborműből *Miklós* Ödön, a magyar kiállítás helyettes kormánybiztosa egy példányt *Loubet* köztársasági elnöknek is átnyujtott, mikor a kiállítás berekesztése után búcsúzó tisztelgésen jelent meg nála. Az eredeti dombormű a műcsarnok mostani kiállításán látható.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

ÁPRILIS

30 nap — 14. hét

2 Vasárnap	
3 Hétfő	
4 Kedd	
5 Szerda	
6 Csütörtök	
7 Péntek	
8 Szombat	

A JUNIUS 15-IKÉN MEGNYILÓ MÁSODIK HÁGAI BÉKEKONFERENCZIA PLAKETTJE. — Az orosz kormány megbizásából mintázta Szirmai Tony.

lábuak közül való, a melyeknek nevezetes szerepet szánt a história. Nem a turfkrónika, hanem valósággal maga a történelem. Cerbero nem a versenypályákon szerepelt: ennél sokkal méltóságosabb volt a carrièreje. Cerbero volt az a paripa, a melyen Ferencz József király ezelőtt negyven esztendővel a koronázás alkalmával lovagolt. Ez a dicsőség egy részleges testi halhatatlanságot is szerzett neki. Mikor kimult, farkát és sörényét levágták és a bécsi udvari istállók muzeumában helyezték el azokkal az ezüstpatkókkal együtt, a melyeket akkor a lábain viselt. Cerbero életrajzában, a melyet most elmondanak a lapok, van egy momentum, a mely megérdemli a filozofáló hajlandóságu emberek figyelmét. Ez a paripa — éhen halt. Nem a nyomorúság döntötte az éhezők sorába, hanem az önérzetnek és a kötelességtudásnak egy olyan eszményi mértéke, a milyen két lábon járó élőlények alakjára is vajmi ritkán szegi a tragikum zománczát. Cerberónak ama dicsőséges szereplése egyben az utolsó szereplése is volt. Egy paripának, a mely koronázásra vitt egy fejedelmet, bizonyára bajos olyan munkát találni, a mely méltó legyen a múltjához. Nem is találtak. Cerbero többé nem kapott munkát és foglalkozást. Az ő életének tartalma 1867 junius 8-ikán befejeződött. Nem maradt más hátra a számára, mint pihenni a babérjain, heverni ragyogó boxában és fehér márvány jászlából ropogtatni a finom zabot. Hasonló sorsot a maguk életének megfelelő föltételei között a kétlábuak nem találnak elviselhetetlennek. Cerbero azonban igen szimpla filozófiáju lény volt. Ő még annál az igazságnál tartott, hogy enni csak annak illik, a ki dolgozik. És minthogy nem dolgozott, úgy érezte, ahhoz sincs joga, hogy egyék. Cerbero tehát nem evett. Hasztalan zizegett márvány jászlában a finom abrak: Cerbero nem kért belőle és nem volt rábirható, hogy egyék. Ime, egy kiváló léleknek nagyszerű tragikuma, a ki elpusztult egy oly dicsőségben, a melynek jutalmát a maga számára tulságosnak itélte. Ekkora szerénység igazán csak — négy lábon állhat meg. De még így is össze kellett roskadnia.

TATÁRRABSÁG.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta PEKÁR GYULA.

A trónörökös szeme még egyszer végigfutja a sort, aztán kajánúl mered rá ép a szerencsétlen Bezzegh Pistára. A tolmács aggódva lesi a Nagyúr méltóságos szavát:

— No, hogy vagytok, ebek? Jól bánik-e veletek az emberséges Ak-Mirza?

Bezzegh Pista tétován néz a társakra. És Tholdalagit majd a guta üti, mikor a hebegő, alázatos választ hallja:

— Hát igenis jól volnánk, felséges uram, és emberségesen bánik velünk Ak-Mirza Ő Nagysága . . .

No ugyan röhögnek a tatárok! Maga a Nureddin is ördögien kaczag fel:

— Úgy? Gyáva ebek, ti hát akár örökre is itt maradnátok? No majd lesz gondom rá, hogy vágyódjatok egy kicsit haza. Majd megcsiklandoztatlak én benneteket!

Gőgösen int a tatár Nero. S mialatt a szerecsenek a rabokhoz futnak, még hozzá teszi:

— És most legalább majd azt is kivalljátok, hogy ki mennyi váltságdíjra képes! Vagy belehaltok, vagy igértek becsületes sarczot. És a mit most igértek, szent lesz az, mint a Mohamed szava, — alább nem szabadúltok!

Hát tanúlt pribékek azok a szerecsenek; tüzes vassal a kezükben oly félelmetesen vetik magukat áldozataikra, hogy a legtöbb rab már az első rémület hatása alatt önkénytelenül elárulja igazi kivoltát. Csakhogy a kintól szabadúljon, mindenik nyomban igér valamit, — ám míg a szolgafélék csak száz-százötven aranyra tartják magukat, addig a meglepett nemesek mindjárt hat-hétszáz tallért ajánlanak.

— No lám, — mosolyog a Nureddin, — sikerült az első fogás! Immár sejtjük, ki a szolga, s ki az úr. Tovább!

Nem kell tanítani azokat a pribékeket, tisztában vannak ők a mesterségükkel! Visszavetik a máglyára az egyelőre csupán ijesztőnek használt tüzes vasakat és más fortélyos biztatással srófolják feljebb a váltságdíjat. Hamar csinálják. Ime, hátrakötött kézen-lábon lógnak már a bitóról öreg Putnoky uram, meg Vér György, derekukról nehezéknek temérdek szikla csüng alá kötélen. Szombath Ferkót és szolgatársait már deresre húzták és csattog hátukon a szöges korbács. Szalánczy Gábort üstökénél fogva akasztották fel, talpa alatt kicsike tűz lobog; szomszédjában most tépik ki a Szüts uram szakállát melegviz nélkül. Vaydának izzó vasat kell szagolnia, de ezalatt a két keze újjait hüvelyk-szorítóval zúzzák . . .

A kövér trónörökös éldelegve nézi mindezt. Van eredmény: a kínban ordító szolganéppel már ötszáz aranyra rúgtatták a sarczot.

— Tovább! — rendeli Ak-Mirza, — még huszonötöt rá . . . no, igérsz-e most hatszázat? . . .

Így megy ez a srófolás az uraknál is, csakhogy ott már három-, négy-, öt-, sőt hatezer arany körül alkusznak. A kínok minden újabb szigorítása százakkal viszi feljebb a sarczot, sőt Vayda a hüvelykszorító utolsó erős csavarintására ezer tallérral igért többet. A ki elájul, azt pihentetik, de a vizzel való fellocsolás után újra kezdődik a vallatás. Persze egymás ellen is vallatják a rabokat... Valamelyik szerencsétlen kiböki, hogy Vér György gazdag ember, — no erre persze maga lép hozzá a rettenetes Nureddin. Fokozatosan nehezítik a súlyt a kézen-lábon hátrakötve lógó ember dereka körül.

— Anyám, édes anyám! — tör ki a szegény ifjú Vér György.

— Tizezer arany! Megadod-e?

Megadná ő, ámde az újabb súlyra roppan a derék és szakad a bitó kötele is. Dülledt szemmel, elkékülve, arczra bukik a homokba. A hájas felség mérgesen rúgja még egy darabig a mozdulatlanúl fekvő testet:

— Felelsz-e hát, kutya?

Végre Ak-Mirza is az áldozat fölé hajlik:

— Felség, kifogott rajtunk az eb: megdöglött! A pokolba is, — teszi aztán hozzá boszúsan magának, — tizezer aranyat vesztek! . . . Te Achmed pribék, vigyázzatok, — az az öreg is kékül már ott!

Hamarosan leakasztják öreg Putnoky Zsigát. Ő jobban állta a torturát, de az ágyéka bizony neki is kiszakadt s az eleven bele kijött.* Hát a jó Szalánczy? Nála is kissé túlságba ment a Nureddin buzgalma: a két lába feketére égett. Haldokolva rángatózik a földön:

— A mátkám, édes mátkám! . . .

*

Fáj a vesztett sarcz a tatároknak, dühös Ak-Mirza, de dühös a maga hibájáért a kövér Nureddin is. És növekvő haragjuk a szegény Szabó Gazsi személyében talál méltatlan czéltáblára.

— A fejedelem bolondja, — szól Ak-Mirza.

— Ahá! — vigyorog a trónörökös, — no bolond, most majd minket mulattass egy kicsit. Hát kivált-e téged Rákóczy György?

— Dehogy is váltja ki, — röhög Eszin Cselebi, — nem váltja ki ezt senki. E mellett hitvány, beteg ember, — hasznavehetetlen személy . . .

— Dehogy is hasznavehetetlen, — kiált a Nureddin, — az ő kínjai hadd figyelmeztessék a többit, hogy sürgessék otthon a váltságdíjjat. Ebek, ide figyeljetek!

Int a hájas zsarnok, s a következő perczben már villa nyelére ültetik** Szabó Gazsit: két azsag égő fa alatta, két lábán egy-egy rengeteg kő s a két kezét kétfelé vontatják. Ezalatt egy

* Saját szavai szerint. Lásd Szemere Pálnéhoz irott levelét: Deák Farkas, Századok. 1885. 657. lap.

** A kínzás egyéb módjaira nézve ugyanott.

A HÉTRŐL.

A művelt külföld. A múlt pénteken, mikor a képviselőház néhány forróbb vérű tagja kiszorította a törvényhozás teréből a nemzetsértő Vajda-Vojvod Sándort, már biztosra vehette mindenki, hogy huszonnégy órán belül megtörténik az «apellálás a művelt külföldhöz.» Nem telt belé huszonnégy óra és a *fölebbezés* csakugyan meg is történt, a mint hogy megtörténik minden alkalommal, a mikor a nemzetiségi urak valamin rajtaveszítenek. Hogy a művelt külföld hanyatt essék a megbotránkozástól azért, mert Vajda Sándor nem szidhatja büntetlenül a magyar nemzet törvényhozásában a magyar nemzetet, ezt a többek között azért se hiszszük, — mert a művelt külföldnek erre nincsen semmiféle joga. A művelt külföld parlamentjeiben estek már meg sokkal czifrább és csattogóbb, sőt dörgőbb dolgok is, mint a mienkben. A nyelvrendeletek tárgyalásakor, Badeni gróf kormányzása idején, a bécsi képviselőházban olyan verekedések folytak, a milyet külvárosi csapszékek közönsége is csak kivételes alkalmakkor, nagy ünnepek délutánjain produkál. A haját meg a szakállát czibálták egymásnak a törvényhozó urak. A franczia kamarában Constans belügyminiszter pofonütötte D'Aubry grófot és Syveton képviselő hasonló barátságtalanságban részesítette André hadügyminisztert. Az olasz képviselőházból ezelőtt nehány nappal egészen úgy tessékeltek ki egy képviselőt, a kiről kiderült, hogy a hirhedt *camorra* sötét alakjai közül való, mint a magyar parlamentből most Vajda-Vojvod Sándort. Mindezt nem azért hozzuk föl, mintha a parlamenti élet kivánatos elemének kivánnók igazolni az ilyen jeleneteket; csak azért, hogy az ilyen *fölebbezéssel* való fenyegetőzés üres voltára rávilágítsunk. Se olasz, se osztrák, se franczia részről nem olvastunk annak idején ilyen apellálást, egyszerűen azért, mert egy szabad és művelt ország a maga közéletében fölvetődő jelenségek illetékes birájául nem ismerhet el mást, mint maga-magát. Egy nemzet, a mely szabad és független, nem áll semmiféle művelt külföld gyámsága alatt és magán kívül más *fölebbviteli bíróságot* nem ismer. A mi a magyar parlamentben történik, legyen az helyes vagy helytelen, annak birája maga a magyar nemzet. Nem a *művelt külföld*, hanem a *művelt belföld*. A magyar nemzet nagykorú és megvan minden joga rá, hogy magát a művelt nemzetek közé számítsa. A kik tehát itt történt dolgok illetékes birája gyanánt a *művelt külföldet* szokták emlegetni, csak a maguk kiskoruságának vagy roszhiszeműségének vagy mind a kettőnek adják bizonyságát.

*

Vidéki ujságírók. A Vidéki Hirlapírók Országos Szövetsége a héten ünnepelte meg alakulásának és fennállásának első deczenniumát. Most tíz esztendeje annak, hogy a kisebb és nagyobb vidéki központok életének krónikásai a maguk közös érdekeinek védelmére és fejlesztésére seregbe szervezkedtek. Magyarország czentrális berendezésű ország és a czentruma Budapest. Olyan óriási kihatású, domináló szerepe az ország egész közéletére, úgy politikai, mint kulturális téren egész Európában talán még csak Párisnak van, mint a magyar fővárosnak. A főváros hatásával harmónikus a fővárosi sajtó hatása is jelentőségben és kiterjedésben. Németországban vagy Olaszországban a sajtónak egy kizárólagos országos czentruma nincsen. A legsulyosabb szavú német birodalmi lapok Frankfurtban és Kölnben jelennek meg, ezeket tekintélyben egyetlenegy berlini lap sem előzi meg. Olaszországban a milanói *Secolo* vagy *Corriera della Sera* és a nápolyi *Mattino* épen olyan hatalmas, nagy ujságok, mint a római *Tribuna* vagy *Giornale d' Italia*. A mi sajtóbeli állapotaink ebben a tekintetben inkább a franczia sajtó helyzetéhez hasonlítanak, a hol országos szerepük csak a párisi lapoknak van. Nem valószinű, hogy ezt a helyzetet, a mely históriai fejlődés és politikai berendezkedés folyománya, a jövő is megváltoztatná. De azért a magyar vidéki sajtónak még mindig igen nagy, igen hasznos, és a milyen terhes, olyan nemes föladata van vidéki városaink politikai, társadalmi és kulturális életének fejlesztésében. A munka, a melyet a vidéki ujságíró végez, szinte példátlanul sokat kiván az emberétől fáradozásban, odaadásban, bátorságban és tapintatban. Egy nagykövet mondotta egyszer, hogy két igen nehéz mesterség van. Egy nagy állam diplomatájának lenni, vagy egy kisebb város zsurnalisztájának. Mert mind a kettőnek ezernyi érzékenységgel kell számolnia. Ha egyforma nehéz is a két mesterség, bizonyos, hogy nagykövetnek lenni mégis háládatosabb foglalkozás. Jobban is honorálják. Nem csoda tehát, ha nem csupa olyan ember lesz vidéki ujságíró, a ki nagykövet is lehetne. De hogy azért a vidéki ujságírók zöme jól, lelkesen és sikeresen teljesíti a maga igen nehéz föladatát, annak kész bizonysága a vidéki sajtó állandó fejlődése, egy csomó kitünő lap, a melynek csak a dátuma vidéki, de nem a szinvonala olyan, a milyet az a bizonyos *metropolis-gőg* ezzel a szóval jelezni szokott.

*

A boldogság kodifikátorai. Közel két esztendeje dolgozik egy jogtudósokból és irókból alakított hetes bizottság Párisban a házassági törvény reformján. Nem akarják elsietni a dolgukat, a melynek a végzésére öt éves terminust kaptak, pihenő és meditáló szüneteket tartanak, jókora pauza után a héten láttak megint dologhoz. A házassági törvény reformja a házassági intézmény reformja kiván lenni, mert új szempontok és állitólag megfelelőbb erkölcsi fölfogás szerint itéli meg ezt a legjelentőségesebb emberi szövetkezést. A franczia lapok a *boldogság kodifikátorainak* nevezik a reformbizottság tagjait, a kik azonban maguk nem valami erősen biznak benne, hogy sikerülniük fog megtalálni és paragrafusba formálni a boldogság biztos elemeit. Az egyik kodifikátor Paul Hervieu a világhirű iró, nagyon érdekes, és meglehetősen melancholikus nyilatkozatot tett elmélkedésének eredményéről. Arról — jelentette ki — le kell mondanunk, hogy a boldogságot intézménynyé tudjuk fogalmazni, akár a házasság, akár bármely más kötelék formájában. Intézmények adhatnak az embernek védelmet, támogatást, adhatnak módot a boldogulásra is, de paragrafusokkal boldogságot se termelni, se biztositani nem lehet. Ezt az erőt egy az emberinél emelkedettebb hatalom tartotta fön magának. Nem is arra törekednek ők, hogy a házasságot boldoggá tegyék — ennek az elemei nem állnak rendelkezésükre — hanem csak arra, hogy lehetőleg megszabaditsák a boldogtalanság tragikumától. A boldog házasságok nem is szorulnak semmiféle reformra, mert ezekben minden kötelék becses és áldott biztositéka a legnagyobb földi jónak: a reform mediczinája után csak a boldogtalan házasságok sóvárognak, ezeket pedig boldog frigygyé varázsolni semmiféle törvény nem tudja. Olyan reform, a mely a boldogtalan házasságok tömegét csökkenti, igenis lehet; de olyan, a melyik boldoggá tenne csak egy boldogtalan házasságot is, nem képzelhető. Mert semmiben se vagyunk olyan járatlanok, olyan tudatlanok, mint a boldogság tudományában. Ennek a tudománynak a törvényei még mindig a véletlenség kezében vannak: kodifikátorai még meg nem születtek. A boldogtalan emberek esengő lélekkel keresik; a boldogok szivükben érzik, de kimondani nem tudják.

*

Cerbero. A koronázási jubileum alkalmából került az ujságokba ez a név, a melynek egykori viselője már régen a földé, ha ugyan a bőréből nem csináltak nyerget vagy szijjat. Mert Cerbero ló volt: ama kiválasztott négy-

PIPACSOK. — Neogrády Antal rajza.

A JUNIUS 15-IKÉN MEGNYILÓ MÁSODIK HÁGAI BÉKEKONFERENCZIA PLAKETTJE. — Az orosz kormány megbizásából mintázta Szirmai Tony.

lábuak közül való, a melyeknek nevezetes szerepet szánt a história. Nem a turfkrónika, hanem valósággal maga a történelem. Cerbero nem a versenypályákon szerepelt: ennél sokkal méltóságosabb volt a carrièreje. Cerbero volt az a paripa, a melyen Ferencz József király ezelőtt negyven esztendővel a koronázás alkalmával lovagolt. Ez a dicsőség egy részleges testi halhatatlanságot is szerzett neki. Mikor kimult, farkát és sörényét levágták és a bécsi udvari istállók muzeumában helyezték el azokkal az ezüstpatkókkal együtt, a melyeket akkor a lábain viselt. Cerbero életrajzában, a melyet most elmondanak a lapok, van egy momentum, a mely megérdemli a filozofáló hajlandóságu emberek figyelmét. Ez a paripa — éhen halt. Nem a nyomorúság döntötte az éhezők sorába, hanem az önérzetnek és a kötelességtudásnak egy olyan eszményi mértéke, a milyen két lábon járó élőlények alakjára is vajmi ritkán szegi a tragikum zománczát. Cerberónak ama dicsőséges szereplése egyben az utolsó szereplése is volt. Egy paripának, a mely koronázásra vitt egy fejedelmet, bizonyára bajos olyan munkát találni, a mely méltó legyen a múltjához. Nem is találtak. Cerbero többé nem kapott munkát és foglalkozást. Az ő életének tartalma 1867 junius 8-ikán befejeződött. Nem maradt más hátra a számára, mint pihenni a babérjain, heverni ragyogó boxában és fehér márvány jászlából ropogtatni a finom zabot. Hasonló sorsot a maguk életének megfelelő föltételei között a kétlábuak nem találnak elviselhetetlennek. Cerbero azonban igen szimpla filozófiáju lény volt. Ő még annál az igazságnál tartott, hogy enni csak annak illik, a ki dolgozik. És minthogy nem dolgozott, úgy érezte, ahhoz sincs joga, hogy egyék. Cerbero tehát nem evett. Hasztalan zizegett márvány jászlában a finom abrak: Cerbero nem kért belőle és nem volt rábirható, hogy egyék. Ime, egy kiváló léleknek nagyszerű tragikuma, a ki elpusztult egy oly dicsőségben, a melynek jutalmát a maga számára tulságosnak itélte. Ekkora szerénység igazán csak — négy lábon állhat meg. De még így is össze kellett roskadnia.

TATÁRRABSÁG.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta PEKÁR GYULA.

A trónörökös szeme még egyszer végigfutja a sort, aztán kajánúl mered rá ép a szerencsétlen Bezzegh Pistára. A tolmács aggódva lesi a Nagyúr méltóságos szavát:

— No, hogy vagytok, ebek? Jól bánik-e veletek az emberséges Ak-Mirza?

Bezzegh Pista tétován néz a társakra. És Tholdalagit majd a guta üti, mikor a hebegő, alázatos választ hallja:

— Hát igenis jól volnánk, felséges uram, és emberségesen bánik velünk Ak-Mirza Ő Nagysága . . .

No ugyan röhögnek a tatárok! Maga a Nureddin is ördögien kaczag fel:

— Úgy? Gyáva ebek, ti hát akár örökre is itt maradnátok? No majd lesz gondom rá, hogy vágyódjatok egy kicsit haza. Majd megcsiklandoztatlak én benneteket!

Gőgösen int a tatár Nero. S mialatt a szerecsenek a rabokhoz futnak, még hozzá teszi:

— És most legalább majd azt is kivalljátok, hogy ki mennyi váltságdíjra képes! Vagy belehaltok, vagy igértek becsületes sarczot. És a mit most igértek, szent lesz az, mint a Mohamed szava, — alább nem szabadúltok!

Hát tanúlt pribékek azok a szerecsenek; tüzes vassal a kezükben oly félelmetesen vetik magukat áldozataikra, hogy a legtöbb rab már az első rémület hatása alatt önkénytelenül elárulja igazi kivoltát. Csakhogy a kintól szabadúljon, mindenik nyomban igér valamit, — ám míg a szolgafélék csak száz-százötven aranyra tartják magukat, addig a meglepett nemesek mindjárt hat-hétszáz tallért ajánlanak.

— No lám, — mosolyog a Nureddin, — sikerült az első fogás! Immár sejtjük, ki a szolga, s ki az úr. Tovább!

Nem kell tanítani azokat a pribékeket, tisztában vannak ők a mesterségükkel! Visszavetik a máglyára az egyelőre csupán ijesztőnek használt tüzes vasakat és más fortélyos biztatással srófolják feljebb a váltságdíjat. Hamar csinálják. Ime, hátrakötött kézen-lábon lógnak már a bitóról öreg Putnoky uram, meg Vér György, derekukról nehezéknek temérdek szikla csüng alá kötélen. Szombath Ferkót és szolgatársait már deresre húzták és csattog hátukon a szöges korbács. Szalánczy Gábort üstökénél fogva akasztották fel, talpa alatt kicsike tűz lobog; szomszédjában most tépik ki a Szüts uram szakállát melegviz nélkül. Vaydának izzó vasat kell szagolnia, de ezalatt a két keze újjait hüvelyk-szorítóval zúzzák . . .

A kövér trónörökös éldelegve nézi mindezt. Van eredmény: a kínban ordító szolganéppel már ötszáz aranyra rúgtatták a sarczot.

— Tovább! — rendeli Ak-Mirza, — még huszonötöt rá . . . no, igérsz-e most hatszázat? . . .

Így megy ez a srófolás az uraknál is, csakhogy ott már három-, négy-, öt-, sőt hatezer arany körül alkusznak. A kínok minden újabb szigorítása százakkal viszi feljebb a sarczot, sőt Vayda a hüvelykszorító utolsó erős csavarintására ezer tallérral igért többet. A ki elájul, azt pihentetik, de a vizzel való fellocsolás után újra kezdődik a vallatás. Persze egymás ellen is vallatják a rabokat... Valamelyik szerencsétlen kiböki, hogy Vér György gazdag ember, — no erre persze maga lép hozzá a rettenetes Nureddin. Fokozatosan nehezítik a súlyt a kézen-lábon hátrakötve lógó ember dereka körül.

— Anyám, édes anyám! — tör ki a szegény ifjú Vér György.

— Tizezer arany! Megadod-e?

Megadná ő, ámde az újabb súlyra roppan a derék és szakad a bitó kötele is. Dülledt szemmel, elkékülve, arczra bukik a homokba. A hájas felség mérgesen rúgja még egy darabig a mozdulatlanúl fekvő testet:

— Felelsz-e hát, kutya?

Végre Ak-Mirza is az áldozat fölé hajlik:

— Felség, kifogott rajtunk az eb: megdöglött! A pokolba is, — teszi aztán hozzá boszúsan magának, — tizezer aranyat vesztek! . . . Te Achmed pribék, vigyázzatok, — az az öreg is kékül már ott!

Hamarosan leakasztják öreg Putnoky Zsigát. Ő jobban állta a torturát, de az ágyéka bizony neki is kiszakadt s az eleven bele kijött.* Hát a jó Szalánczy? Nála is kissé túlságba ment a Nureddin buzgalma: a két lába feketére égett. Haldokolva rángatózik a földön:

— A mátkám, édes mátkám! . . .

*

Fáj a vesztett sarcz a tatároknak, dühös Ak-Mirza, de dühös a maga hibájáért a kövér Nureddin is. És növekvő haragjuk a szegény Szabó Gazsi személyében talál méltatlan czéltáblára.

— A fejedelem bolondja, — szól Ak-Mirza.

— Ahá! — vigyorog a trónörökös, — no bolond, most majd minket mulattass egy kicsit. Hát kivált-e téged Rákóczy György?

— Dehogy is váltja ki, — röhög Eszin Cselebi, — nem váltja ki ezt senki. E mellett hitvány, beteg ember, — hasznavehetetlen személy . . .

— Dehogy is hasznavehetetlen, — kiált a Nureddin, — az ő kínjai hadd figyelmeztessék a többit, hogy sürgessék otthon a váltságdíjjat. Ebek, ide figyeljetek!

Int a hájas zsarnok, s a következő perczben már villa nyelére ültetik** Szabó Gazsit: két azsag égő fa alatta, két lábán egy-egy rengeteg kő s a két kezét kétfelé vontatják. Ezalatt egy

* Saját szavai szerint. Lásd Szemere Pálnéhoz irott levelét: Deák Farkas, Századok. 1885. 657. lap.

** A kínzás egyéb módjaira nézve ugyanott.

A HÉTRŐL.

A művelt külföld. A múlt pénteken, mikor a képviselőház néhány forróbb vérű tagja kiszorította a törvényhozás teréből a nemzetsértő Vajda-Vojvod Sándort, már biztosra vehette mindenki, hogy huszonnégy órán belül megtörténik az «apellálás a művelt külföldhöz.» Nem telt belé huszonnégy óra és a *fölebbezés* csakugyan meg is történt, a mint hogy megtörténik minden alkalommal, a mikor a nemzetiségi urak valamin rajtaveszítenek. Hogy a művelt külföld hanyatt essék a megbotránkozástól azért, mert Vajda Sándor nem szidhatja büntetlenül a magyar nemzet törvényhozásában a magyar nemzetet, ezt a többek között azért se hiszszük, — mert a művelt külföldnek erre nincsen semmiféle joga. A művelt külföld parlamentjeiben estek már meg sokkal czifrább és csattogóbb, sőt dörgőbb dolgok is, mint a mienkben. A nyelvrendeletek tárgyalásakor, Badeni gróf kormányzása idején, a bécsi képviselőházban olyan verekedések folytak, a milyet külvárosi csapszékek közönsége is csak kivételes alkalmakkor, nagy ünnepek délutánjain produkál. A haját meg a szakállát czibálták egymásnak a törvényhozó urak. A franczia kamarában Constans belügyminiszter pofonütötte D'Aubry grófot és Syveton képviselő hasonló barátságtalanságban részesítette André hadügyminisztert. Az olasz képviselőházból ezelőtt nehány nappal egészen úgy tessékeltek ki egy képviselőt, a kiről kiderült, hogy a hirhedt *camorra* sötét alakjai közül való, mint a magyar parlamentből most Vajda-Vojvod Sándort. Mindezt nem azért hozzuk föl, mintha a parlamenti élet kivánatos elemének kivánnók igazolni az ilyen jeleneteket; csak azért, hogy az ilyen *fölebbezéssel* való fenyegetőzés üres voltára rávilágítsunk. Se olasz, se osztrák, se franczia részről nem olvastunk annak idején ilyen apellálást, egyszerűen azért, mert egy szabad és művelt ország a maga közéletében fölvetődő jelenségek illetékes birájául nem ismerhet el mást, mint maga-magát. Egy nemzet, a mely szabad és független, nem áll semmiféle művelt külföld gyámsága alatt és magán kívül más *fölebbviteli bíróságot* nem ismer. A mi a magyar parlamentben történik, legyen az helyes vagy helytelen, annak birája maga a magyar nemzet. Nem a *művelt külföld*, hanem a *művelt belföld.* A magyar nemzet nagykorú és megvan minden joga rá, hogy magát a művelt nemzetek közé számítsa. A kik tehát itt történt dolgok illetékes birája gyanánt a *művelt külföldet* szokták emlegetni, csak a maguk kiskoruságának vagy roszhiszeműségének vagy mind a kettőnek adják bizonyságát.

*

Vidéki ujságírók. A Vidéki Hirlapírók Országos Szövetsége a héten ünnepelte meg alakulásának és fennállásának első deczenniumát. Most tiz esztendeje annak, hogy a kisebb és nagyobb vidéki központok életének krónikásai a maguk közös érdekeinek védelmére és fejlesztésére seregbe szervezkedtek. Magyarország czentrális berendezésű ország és a czentruma Budapest. Olyan óriási kihatású, domináló szerepe az ország egész közéletére, úgy politikai, mint kulturális téren egész Európában talán még csak Párisnak van, mint a magyar fővárosnak. A főváros hatásával harmónikus a fővárosi sajtó hatása is jelentőségben és kiterjedésben. Németországban vagy Olaszországban a sajtónak egy kizárólagos országos czentruma nincsen. A legsulyosabb szavú német birodalmi lapok Frankfurtban és Kölnben jelennek meg, ezeket tekintélyben egyetlenegy berlini lap sem előzi meg. Olaszországban a milanói *Secolo* vagy *Corriera della Sera* és a nápolyi *Mattino* épen olyan hatalmas, nagy ujságok, mint a római *Tribuna* vagy *Giornale d' Italia.* A mi sajtóbeli állapotaink ebben a tekintetben inkább a franczia sajtó helyzetéhez hasonlítanak, a hol országos szerepük csak a párisi lapoknak van. Nem valószinű, hogy ezt a helyzetet, a mely históriai fejlődés és politikai berendezkedés folyománya, a jövő is megváltoztatná. De azért a magyar vidéki sajtónak még mindig igen nagy, igen hasznos, és a milyen terhes, olyan nemes föladata van vidéki városaink politikai, társadalmi és kulturális életének fejlesztésében. A munka, a melyet a vidéki ujságíró végez, szinte példátlanul sokat kiván az emberétől fáradozásban, odaadásban, bátorságban és tapintatban. Egy nagykövet mondotta egyszer, hogy két igen nehéz mesterség van. Egy nagy állam diplomatájának lenni, vagy egy kisebb város zsurnalisztájának. Mert mind a kettőnek ezernyi érzékenységgel kell számolnia. Ha egyforma nehéz is a két mesterség, bizonyos, hogy nagykövetnek lenni mégis háládatosabb foglalkozás. Jobban is honorálják. Nem csoda tehát, ha nem csupa olyan ember lesz vidéki ujságiró, a ki nagykövet is lehetne. De hogy azért a vidéki ujságírók zöme jól, lelkesen és sikeresen teljesiti a maga igen nehéz föladatát, annak kész bizonysága a vidéki sajtó állandó fejlődése, egy csomó kitünő lap, a melynek csak a dátuma vidéki, de nem a szinvonala olyan, a milyet az a bizonyos *metropolis-gőg* ezzel a szóval jelezni szokott.

*

A boldogság kodifikátorai. Közel két esztendeje dolgozik egy jogtudósokból és irókból alakított hetes bizottság Párisban a házassági törvény reformján. Nem akarják elsietni a dolgukat, a melynek a végzésére öt éves terminust kaptak, pihenő és meditáló szüneteket tartanak, jókora pauza után a héten láttak megint dologhoz. A házassági törvény reformja a házassági intézmény reformja kiván lenni, mert új szempontok és állitólag megfelelőbb erkölcsi fölfogás szerint itéli meg ezt a legjelentőségesebb emberi szövetkezést. A franczia lapok a *boldogság kodifikátorainak* nevezik a reformbizottság tagjait, a kik azonban maguk nem valami erősen biznak benne, hogy sikerülniük fog megtalálni és paragrafusba formálni a boldogság biztos elemeit. Az egyik kodifikátor Paul Hervieu a világhirű iró, nagyon érdekes, és meglehetősen melancholikus nyilatkozatot tett elmélkedésének eredményéről. Arról — jelentette ki — le kell mondanunk, hogy a boldogságot intézménynyé tudjuk fogalmazni, akár a házasság, akár bármely más kötelék formájában. Intézmények adhatnak az embernek védelmet, támogatást, adhatnak módot a boldogulásra is, de paragrafusokkal boldogságot se termelni, se biztositani nem lehet. Ezt az erőt egy az emberinél emelkedettebb hatalom tartotta fön magának. Nem is arra törekednek ők, hogy a házasságot boldoggá tegyék — ennek az elemei nem állnak rendelkezésükre — hanem csak arra, hogy lehetőleg megszabadítsák a boldogtalanság tragikumától. A boldog házasságok nem is szorulnak semmiféle reformra, mert ezekben minden kötelék becses és áldott biztositéka a legnagyobb földi jónak: a reform mediczinája után csak a boldogtalan házasságok sóvárognak, ezeket pedig boldog frigygyé varázsolni semmiféle törvény nem tudja. Olyan reform, a mely a boldogtalan házasságok tömegét csökkenti, igenis lehet; de olyan, a melyik boldoggá tenne csak egy boldogtalan házasságot is, nem képzelhető. Mert semmiben se vagyunk olyan járatlanok, olyan tudatlanok, mint a boldogság tudományában. Ennek a tudománynak a törvényei még mindig a véletlenség kezében vannak: kodifikátorai még meg nem születtek. A boldogtalan emberek esengő lélekkel keresik; a boldogok szivükben érzik, de kimondani nem tudják.

*

Cerbero. A koronázási jubileum alkalmából került az ujságokba ez a név, a melynek egykori viselője már régen a földé, ha ugyan a bőréből nem csináltak nyerget vagy szijjat. Mert Cerbero ló volt: ama kiválasztott négy-

PIPACSOK. — Neogrády Antal rajza.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-746, 340-726

1972 SEP 28

A JÖVŐ MÉRNÖKE
Budapest

Szirmai Zoltán

1021

(Szirmai Zoltán rajza)

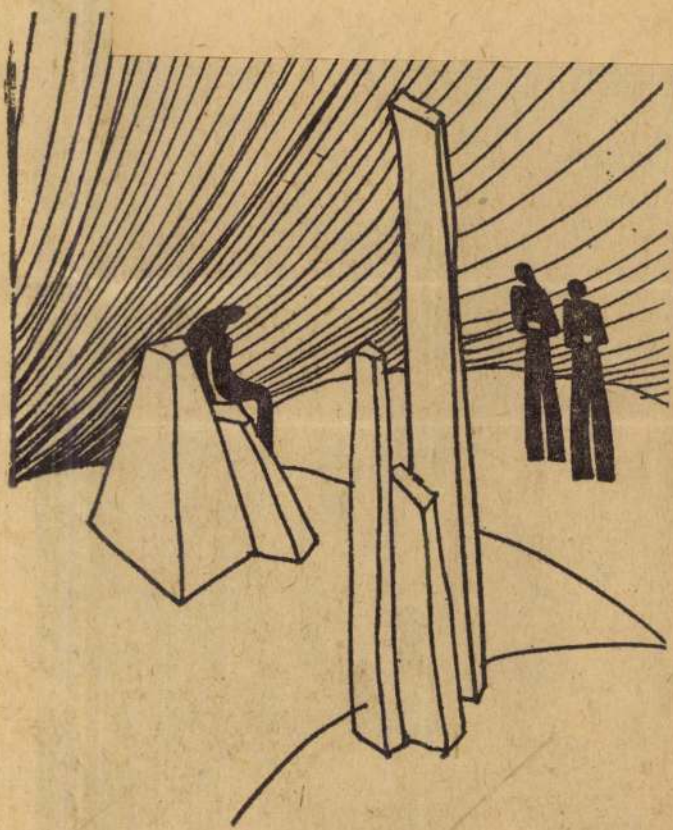

KÜRTHY HANNA RAJZA

Kommunista

Szirmainé Bayer Erzsébet

SZIRMAINÉ BAYER ERZSÉBET festőművész kiállítását tegnap nyitották meg a kaposvári Palmiro Togliatti Könyvtárban. A művész ezúttal hazai és olaszországi tájképeket, munkásportrékat mutatott be. VI.2.

Magyar Hirlap 1977/129/8

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1978 FEB — 8
PEDAGÓGUSOK LAPJA
Budapest

Szirmayné Bayer Erzsébet, pedagógus, festő
1021

Tájak, arcok tárlata

A fővárosi pedagógusok népszerű kulturális központjában, a *Fáklya Klubban* jó tempóban követik egymást a képzőművészeti kiállítások: egyedi vagy páros, valamint gyűjteményes tárlatok sora tanúskodik itt arról, hogy a pedagógusok közt — Budapesten és vidéken — milyen sok értő képviselője van a festészetnek, a grafikának és a szobrászatnak.

Lapunkban líven igyekszünk ezekről a bemutatókról tudósítani. Olykor egy-egy hírnyi előzetessel, másszor meg visszatekintő méltatással. Mindkét változatot megtalálhatja az olvasó lapunkban a januári tárlatról: idei 1—2. számunkban hírt adtunk dr. Szirmayné Bayer Erzsébet és Ivánka László közös kiállításának megnyitásáról, most pedig — már zárás után — néhány mondattal emlékeztetjük a látogatókat a bemutatóra, és keltjük jó hírét a két művésznek azokban, akik még nem ismerik alkotásaikat.

Szirmayné Bayer Erzsébet a Kaposvári Tanítóképző Főiskola tanára, s így a fővárosi körökben talán kevésbé ismert, de művei

Szirmayné Bayer Erzsébet: Magány

azt bizonyítják, hogy országos hírre érdemes művész. Főként kitűnő jellemző erővel megalkotott portréi fogják meg a nézőt, ám ezek mellett a hangulatosságot és tárgyilagosságot mértéktartóan ötvöző tájképei is élményi erővel hatnak.

Kiállító társa, *Ivánka László*, jól ismert művészegyéniség: a Rajzpedagógusok Szövetségének főtitkára, több *tankönyv szerzője és a vizuális* nevelés egyik jelentős képviselője. Bemutatott festményei, melyek nagyobb részt az utóbbi esztendők hazai és külföldi tájélményeit fogalmazzák meg sodróan friss színekkel és pontos formákban, az érett, kiegyensúlyozott, világosan szóló művészet szépségével ajándékozzák meg az embert.

Fényi András

n túl dolgoz

delet 53. szakaszát a következőkkel egészíti ki: *„Annak a dolgozónak, aki az öregségi nyugdíjra jogosultságának megszerzése után — a nyugdíj megállapítása nélkül — teljes munkaidőben tovább dolgozik, az első évben három, a második évben hat, a harmadik évben kilenc, a negyedik és minden további évben tizenkét munkanap pótszabadság jár. A pótszabadság a dolgozót az egyéb címen járó pótszabadságon felül és az évi tizenkettő munkanapos határon túlmenően is megilleti."*

A Szakszervezetek Országos Tanácsa és a Munkaügyi Minisztérium együttes irányelvei, melyek a Magyar Közlöny 1977. december 24-i számában jelentek meg, erőteljesen hangsúlyozzák, hogy a kormányintézkedésen túl *a munkáltatóknak is fokozottabban kell felhasználniuk anyagi és szociális lehetőségeiket az idős dolgozók további folyamatos munkában tartására, a további munkavégzés vonzóvá tételére.* Gondoskodniuk kell arról, hogy ezek a számukra leginkább megfelelő munkarendben, mindenféle bérezési hátrány nélkül, indokolt esetben külön kedvezményekkel, szociális juttatásokkal is buzdítva dolgozhassanak tovább. Az erkölcsi és anyagi ösztönzés eszközeinek felhasználásával is segíteni kell őket, hogy gazdag szakmai tapasztalataikat minél szélesebb körben hasznosíthassák.

Az irányelvek nagyon fontos igényként emelik ki: olyan munkafejezik, beleértve a kitüntetést a jutalmat, az üdülési lehetőséget is.

A hatékonyabb munkaerőgaz dálkodás követelményeinek meg felelően kívánatos lenne, ha nyugdíjkorhatárt elért dolgozó további munkában tartásának le hetőségeit *az oktatásügy területé nem csupán intézményi szinten hanem közigazgatási egységen ként is megvizsgálnák.* Ha a adott oktatási intézmény az idő dolgozót nem tudja munkában tartani, akkor az igazgató a fel ügyeleti szervekkel közösen meg kereshetné azt az intézményt ahol a kolléga további munkájá ra szükség van.

Az 1/1977. (XII. 21.) SZOT szá mú szabályzatnak az a leglényegesebb rendelkezése, hogy *1978. január 1-től kezdődően nyugdíjuk folyósításának korlátozás nélkül alkalmazhatók azok a nyugdíjasok, akiknek a nyugdíj nem haladja meg a havi 1400 forintot.*

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-724

1970 ÁPR 2 9

SOMOGYI NÉPLAP

Kaposvár

Képzőművészeti kiállítást rendez Szirmayné Bayer Erzsébet, a Kaposvári Tanítóképző Intézet tanára a Baranya megyei Szentlászlón lévő szülőfalujában. A kiállítást május 1-én nyitják meg.

Szirmayné Bayer Erzsébet

SZIRMAYNÉ BAYER ERZSÉBET festő

Somogy XV.évf.6.sz. 1987

már említett televízió"; „És ekkor a töprengő, lázas csendben / válaszul három hang szólalt meg bennem. / Egyik mondta: ha nem téved e téren, / Te lennél álombéli nőtestvérem, / kire évek során annyiszor vágytam"; „És amint oldalt nézek, / vagy villamosra várok, / tán éppen akkor téved / hozzám s keríti áldott / más-állapotba elmém / az ihlet röpke kénye"; „Így annak a fiatal párnak, / mely meditálni késztetett legott, / ülőhely nem jutott"; „ha váratlan, goromba zökkenő / képében szökne közéjük a vész", és így tovább, és így tovább.

Érthetetlen számomra az is, hogy Vitó miért olyan lírai műfajt folytat, amelynek belső tartalékai és lehetőségei mára teljesen kimerültek. Azaz miért elbeszélő költeményeket ír? Mi szükség van olyan szemlélet és költői álláspont felvételére, amely már teljesen avítt? Ma már az olvasó nem azt várja a költőtől, a verstől, hogy valamit elmeséljen, hanem hogy a legalkalmasabb szavak megtalálása révén valamit jelezzen, valamit felvillantson, meditációra késztessen. Ehhez nem sok, csupán néhány jól irányzott szó kell, amely verssé szerveződik. Ha a költő, mondjuk, egy réten halad át, ne írja le leltárszerűen a rétet, mert azt, hogy milyen, illetve milyen lehet egy rét, nagyon is jól el tudjuk képzelni. Amit a költőtől várunk, az az, hogy megmutassa, ami közvetlenül nem látható, legfeljebb sejthető. Azt például, milyen gondolatai voltak a költőnek a réten áthaladtában. A mai olvasó azt sem igényli már, miként egykor, hogy a költő mindent tudjon, mindenről aprólékos ismeretei legyenek, hogy tehát egyféle fárosz, emberfeletti alak legyen. Hiába írja Vitó régi mítoszok alapján, hogy a költő vakmerő keze az égre nyúl, tollát a végtelenbe meríti, meg hogy lelke a csillagok felett lebeg, a mai olvasó túlságosan jól tudja, hogy csodákra bizony a költő sem képes.

Mindezek után úgy látom, a *Szegletkő* említett fogyatékosságai ellenére jelentős állomás Vitó Zoltán életében már csak azért is, mert e kötet által történt meg költővé avatása. A vers, mint kifejezési forma révén megtalálta és felfedezte önmagát. Most az a feladat áll előtte, hogy a vers korszerű formái által felfedezze a való világot, hogy megteremtse a hagyomány és az újítás szép egységét. Távlatos feladat ez, amely kitölthet egy életet! *(Magvető, 1986)*

KLOSS ANDOR

Kettős portré

– Szirmay Endre versei – Szirmayné Bayer Erzsébet képei –

Az idei könyvhétre érdekes meglepetéssel szolgált a kaposvári Palmiro Togliatti Megyei Könyvtár: egy kötetben tette közzé a Kaposváron élő művészházaspár újabb munkáinak gyűjteményét. E versek írója és e festmények alkotója között, ahogy Fodor András is utal rá a könyv fülszövegében, „A műhellyé váló otthon kölcsönös termékenyítő hatása, a közös kritikai mérce ösztönös használata föltétlenül kimutatható".

1982-ben megjelent *Párbeszéd* c. kötete óta írt újabb verseit válogatta össze a kitűnő költő-műfordító, Szirmay Endre. Időközben hangja elmélyült, témavilága kiszélesedett, mind érettebb, tisztább, kikalapáltabb versek jelzik a fejlődés irányát. Formagazdagsága felöleli a kötött formákat, azoknak is legszigorúbb változatát, a szonettet, de a lazábban kötött, tömör szabad verset is kedvvel alkalmazza.

Szonettjeiben a szeretett nagy elődök, kortársak emlékét idézi meg, Tóth Árpád, Babits, Kosztolányi példaadó humanizmusához kötődik *(Most is felfénylenek, Béke és háború közt, Csodákon merengsz).* Illyés Gyula halálára írt szonettjében siratja el a feledhetetlen kortársat, akinek művében „Rácegresről messzi Párizs is világol / anya-

Gazdag Erzsi szenvedésekkel teli, de mégis ezerarcú élete („Hányféle arcot viseltem, amíg saját / arcomat megtaláltam.") is ott ékeskedik már az „örök lemez"-en, bevésve a lírai költészet aranybetűivel.

DIENES OTTÓ

Vitó Zoltán: Szegletkő

Túlzás lenne azt állítani, hogy mai költészetünkre a klasszikus hagyományok folytatása a jellemző. Sőt, inkább úgy áll a dolog, hogy lírikusaink a hagyományoktól való eltávolodásra törekszenek, mintha velük kezdődne a világ meg a költészet. A köztudatból az irodalomtörténet egész tömbjei hullottak ki. Ez bizonnyal nagy kár, de az legalább ennyire riasztó, hogy a költők, és most kénytelen vagyok egy sokak által kárhoztatott fogalmat használni, nos, a fiatal költők tudata is ezt az elszegényedést sínyli. Erről felmérések is vannak immár. Az irodalomtörténet olyan nagy tömbjei, mint például Zrínyi Miklós, Balassi Bálint, Berzsenyi Dániel, Petőfi Sándor és Arany János életműve (hogy csak a kiemelkedőket említsem ezúttal) nem sokat jelentenek számukra, sőt, nem nagyon találnak folytatnivalót Ady Endre és József Attila életművében sem, merthogy már annyira múltbélinek vélik őket. Görcsösen a jelenből és csakis ebből akarnak költészetet teremteni, de műveik hallatlanul jelen idejűnek vélt építménye voltaképpen talajtalan, szavaiknak nincsen mélysége, bennük és általuk csak a felszín fecseg. Mivelhogy a klasszikusok és a múltbéli hagyományok ismerete vagy éppen ezek hiánya nyomban kiderül. Aki ugyanis mélyen, belsőleg ismeri Zrínyi Miklós, Balassi Bálint meg a többeik életművét, másképpen használja a szavakat, óvatosabban és felelősebben építkezik belőlük.

Mindezt azért említem, mert amikor olvastam Vitó Zoltán kötetbe gyűjtött verseit, arra gondoltam először, hogy végre egy fiatal költő, aki tudatában van annak, hogy nem vele kezdődik a világ meg a költészet, hogy miközben saját verseit írja, egyúttal folytatnia is kell valamit. Érzékeli, hogy életművek hatalmas építményei vannak előtte, hogy az ő szavai és versei egy hatalmas folyamat egyelőre apró részei. Mindez, mondom, már versei első olvasásakor kiderült. Abból a módból, ahogyan a szavakból építkezve létrehozza verseit; de ezt mutatja a verstan ismerete, meglepően nagy formakultúrája is. Szimpatikus volt aztán még, hogy számára a költészet nem felületes játék, hanem véresen komoly dolog, a lét értelmének megtalálása. *Mottó* című versében kendőzetlenül le is írja: „Versben mondom el magam", ami, ha jól értelmezem, prózai megfogalmazásban azt jelenti, a vers által valósítom meg önmagamat. Verseit, első kötetét a szó eredeti és átvitt értelmében (s nála mindkettőnek kiemelkedően fontos szerepe van) indulónak tekinti, tudniillik az olvasó felé, hogy megmutassa versbe sűrített világát, a szavak által megvalósított önmagát *(Szokatlan induló)*.

Ez volt az első olvasmányélmény, Vitó kötetének, hogy úgy mondjam, madártávlatból való szemrevételezése. A második meg a harmadik olvasás után, amikor nemcsak az egyes versekre figyeltem, hanem az egészre, a *Szegletkő* teljes építményére, akkor kiderültek a hiányosságok is. Hogy a hagyományok túlságosan is rátelepszenek alkotói egyéniségére, költői szemléletére, s hogy néha mennyire avíttas szóhasználata. Egy-egy versét olvasva olyan érzésem volt, mintha valaki a múlt századból szólt volna, s ez bizony ma, a huszadik század fordulója, az újabb ezredforduló előtt néhány évvel bizony sutának, mesterkéltnek tűnik. Meg aztán, ugyan mi szükség van az olyan körülményes, képzavaros megfogalmazásokra, amelyek megsemmisítik az esztétikai illúziót, és a verseket dagályossá teszik? Mutatványként, hogy mire is gondolok, ide másolok néhányat: „A modernül varázsos technika / révén lépett elém a vízió, / a

nyelved élő hazát adott néked / Európát veled hódítja meg néped / ajkad némasága bennünket is gyászol." *(Bennünket is gyászol)*

Költészetében Szirmay hagyományőrző missziót teljesít, a külsődleges modernkedés zsákutcáit bölcsen elkerüli. *Kettős portré* c. versében két ember összetartozásának egy élet viszontagságain átlendítő erejét, a közös emberi vállalások szépségét szólaltatja meg:

Csillagszikrát vetett bennünk a világ,
az együttlobbanás enyém és tiéd,
lüktető fény tereli sorsunk sodrát,
a szó és a szín tündérvarázst igér.

Létünk ebben az ölelő kötésben
lángot és tündöklő virágot virít,
akik reményünket föllobogózták,
szívükbe zárják most is az igazit.

Szirmay Endre tudatosan építkezik lírájában, látszólag alig hatottak rá az izmusok, bár képei néhol meghökkentő asszociációsorokat indítanak el versei olvasójában. Közvetlensége nem tűri a mai irodalmunkban divatos híg mellébeszélést, verbális hókuszpókuszolást: áttetsző egyszerűséggel akar és tud szólni, nem titkolja, hogy hatni akar az emberekre, a közösségre, verset felelősséggel és az ehhez társuló esztétikai igényességgel ír. A külső és belső valóság történéseit, rezzenéseit emeli versbe, ahogy Fodor Andrásnak ajánlott versében írja:

hisz az igazság olykor még kevés,
hogy testvérünk legyen minden ember,
biztató társunk a valóság.

(Tudom, nincs mentségünk)

Megvallja emberi-költői barátságait Papp Árpádnak, Káldi Jánosnak ajánlott költeményeiben. Általában a költőbarátságoknak, a közös eszmények, rokon törekvések vállalásának mindig is kitüntetett szerep jutott eddigi költészetében *(Hegymagasból, Visszajár, Virtus – emberségből).*

Szirmay kedveli a hagyományos versformákat, nem riad vissza a ma már ritkán alkalmazott refrénes strófaszerkezetektől sem, amire megragadó szépségű darabként idézhetjük a *Vörös tulipánok* c. verset:

bíbor levelük nesztelenül lehull
de estükben is felcsapnak a lángok
hogy felkiáltsák kormos panaszukat
a vörös tulipánok.

reggelre csak barna szárak meredeznek
a szélben a múlt varjúraja szállong
emlékkertjeinkben most is ringanak
a vörös tulipánok.

Megszívlelni való szavakkal szól a fiatalabbakhoz, egy megszenvedett költői pálya tapasztalatainak fedezetével:

a rücskös közönyt szaggatja a szél
de a köd mögött őrt áll az ifjúság

csak feleíeni – azt sosem szabad
minden reményünk szikrázó pillanat.

(Szikrázó pillanat)

Szirmay Endre korunk szorongató nagy kérdéseivel szembenéző költő, a mégis-remény költője. Ha új gyűjteménye néhány darabja rezignáltabb hangon szól is, mindig kicsendül versei alaphangjából a remény, a jövőbe vetett hit erőteljes szólama. S ami ritkaság mai líránkban, kitűnően kezeli a rövid, tömör dalformát. Kötete egyik legszebb darabja az *Örömöt sugárzók* c. költemény, izzó hőfokú szerelmi vallomás szinte a világot megtartó asszonyokhoz:

Ti napfény-szemű asszonyok
örömöt sugárzók,
őrizzétek a végtelent
innen alig látszót.

Ars poetica-szerű vallomásban fogalmazza meg a költői szó értelmében való bizakodását:

A kenyér
nemcsak lisztből és kovászból
vízből és kemencelángból
kél fel
kenyér a szó is
amely az igazság hitével
a meggyőzés erejével
ér fel

Amikor nemrégiben egy soproni kiállításán először láthattam Szirmayné Bayer Erzsébet képeit, lenyűgöző élményben volt részem: arcképei, közös szülőföldünk, a somogyi tájak hangulatát idéző festményei olyan festőt mutattak, aki nem olcsó hatásokra törekszik, aki a divatos festői irányzatokat kikerülve építi szívósan önálló, szuverén világát, kiérlelt élettapasztalatokat sűrít képeibe.

Szirmayné kiváló portretista, képes megragadni alakjainak legjellemzőbb fizikai-pszichikai karaktervonásait, mint pl. *Bernáth Aurél, Martyn Ferenc, Papp Árpád, Fodor András* portréján láthatjuk.

Közel áll hozzá a falu világa, annak jellegzetes alakjai, flórája, faunája *(Falusi öregek, Az üres bölcső, Nehéz évek, Kádi néni, Édesanyám, Sváb menyasszony, A gangon).* Megragadó költői hangulatokkal telítettek *Zselici táj* és *Csikóstöttös márciusban* c. képei, de ugyanúgy otthon érzi magát a mediterrán olasz tájakon is *(A Canale Grande Velencében, Sienai látkép, Erőd Nápolyban).*

Színkezelése, vonalvezetése határozott, mindig lényegretörő. Stílusában realisztikus, ugyanakkor egy-egy arc ábrázolásában mély lelki finomságok, mozzanatok érzékeltetésére képes. Ezek a munkái egy a korral haladni tudó, érett festőegyéniség lenyomatai, további kibontakozást ígérnek. Öröm lapozgatni e festménykópiák közt akkor is, ha a festmények színvarázsát – bizonyára szükségszerűen – nem tudják érzékeltetni a fekete-fehér fotók. Portréinál ez kevésbé zavaró, így is maradéktalan élményt nyújtanak. S talán arra ösztönzik e kivitelében is szép kötet olvasóit, nézőit, hogy megismerhessék e képeket kiállításokon is, eredeti színvilágukban. *(Palmiro Togliatti Megyei Könyvtár, Kaposvár, 1987.)*

KERÉK IMRE

Nagy tüzek

— Szovjet-orosz elbeszélések az 1920-as évekből —

A húszas évek szovjet kisprózáját bemutató hazai válogatások sorát egy újabb, jelentős antológia gazdagítja, a *Nagy tüzek.* Mindmáig az egyik legátfogóbb, legizgalmasabb gyűjtemény Illyés Gyula 1936-ban megjelent kötete, a *Mai orosz dekameron.* A hatvanas években a szovjet szellemi életet a húszas évek művészetének újrafelfedezése rázta meg. Iszaak Babel, Mihail Bulgakov, Vszevolod Ivanov, Andrej Platonov, Jurij Olesa prózája, Borisz Paszternak, Marina Cvetajeva, Anna Ahmatova korai köl-

Szirmayné Bayer Erzsébet

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

Pécs

1970 MÁJ 1

mányúton van Magyarországon, s magyar költők bolgárra fordítását végzi.

— **Kiállítás Szentlászlón.** Ma délután három órakor nyitja meg Szentlászló községben Szirmayné Bayer Erzsébet kaposvári festőművész kiállítását Bernics Ferenc, a Baranya megyei Tanács VB. Művelődésügyi Osztályának vezetője. A művész szülőfalujában rendezett kiállítás május 10-ig 10—16 óra között tekinthető meg.

— **Boltkombinátot létesít**

Park: Jöttem, láttam lőttem (4,
6, 8)
Petőfi: Jöttem, láttam, lőttem
(f4, f6, f8)
Kossuth: A halott gyanús (12, f7

A kis- és középvállalkozásokról, a versenyképesség mércéjéről

Beszállítók és pályázatok

A kis- és középvállalkozások (kkv) életképességének ma az a leghitelesebb mércéje, hogy bekerülnek-e az egyre bővülő beszállítói körbe, s képesek-e ott tartósan megkapaszkodni. Az ipari tárca két éve meghirdetett pályázati rendszere annak ellenére is kevesekhez jut el, hogy nyilvános. A kkv-k helyzetéről kérdeztük T. Asztalos Ildikót, az Ipari, Kereskedelmi és Idegenforgalmi Minisztérium politikai államtitkárát.

– Az Európai Unió országainak gazdaságában 30–50 százalékot tesz ki a beszállítói kör. Mi hol tartunk most, amikor napirenden van az európai közösséghez való csatlakozás?

– A multinacionális vállalatok által foglalkoztatott beszállítók aránya nálunk 10 százalék. A Suzuki cég kivétel: megtelepedésének feltétele volt az 50 százalék feletti helyi foglalkoztatási arány kialakítása. A nagy cégek berendezkedése után csak tavaly teremtődtek meg a beszállítói kör felé nyitás feltételei. A beszállítói konferencián fogalmazódott meg a legnagyobbak – a General Motors, a Nokia, az Audi, az IBM, a Chrysler, a Rába Rt. – részéről az alvállalkozói munka iránti igény.

– Milyen követelményeknek kell megfelelniük a leendő beszállítóknak?

– A feltételek nagyon szigorúak: alapkövetelmény a világszínvonalú minőség, ami ma már komoly anyagi áldozatot kíván. A menedzsmentréteg már nálunk is megfelel az európai színvonalnak, a technológiai felkészültség és a pénzügyi források tekintetében azonban jelentős a lemaradásunk. A multik áraival nem, vagy csak nehezen tudnak konkurálni a kisvállalkozások, s a szállítási határidőket sem tudják sokan megtartani. Márpedig a beszállítói célprogram másik lényeges pontja a már bekerültek megmaradásának a segítése.

– Bővíthető-e még a jelenlegi beszállítói kör?

– Most kezdtük meg a piackutatást, a kereslet és a kínálat felmérését a vállalkozások átvilágításával. Arra szeretnénk választ kapni, hol, milyen kapacitás van, s melyek a cégek gyenge pontjai. Ez nemcsak a kormányzattól, hanem a vállalkozóktól is erőfeszítést, közreműködést igényel.

– Várható-e újabb világcégek megtelepedése?

– Az erőművi pályázatok elbírálása még hátravan, de azt már tudjuk, hogy a kötelező 50 százalékos magyar részvétel lehetővé teszi a vállalkozói kör jelentős bővülését. Nemrég a finn Elcotech, a napokban pedig az amerikai UTAH multibeszállító cég jelezte letelepedési szándékát.

– A KSH adatai szerint a kisvállalkozások hitelállománya az elmúlt két évben jelentősen, a '90-es évek elejének a szintjére csökkent, miközben a kormányzat hangsúlyt fektet a kkv-hitelpolitikára. Ez ellentmondás, nemde?

– Felméréseink szerint ez nem a kis-, hanem a mikrovállalkozások hitelállományát tükrözi. Köztudott, hogy a mikrovállalkozások mögött családok dzsét" is kockára teszik, ha hitelhez folyamodnak, ezért nekik csak a Magyar Vállalkozásfejlesztési Alapítvány (MVA) mikrohitel-konstrukcióiban érdemes gondolkodniuk. Felmérésünk szerint ők nem igénylik a hiteleket, félnek a rizikótól.

– Az érdekvédelmi szervezetek régóta szorgalmazzák egy, a kisvállalkozásokat segítő bank megteremtését. Van-e esélye egy ilyen banknak?

– A bankok csak a jó üzleti tervvel és megfelelő garanciarendszerrel rendelkező vállalkozók hitelezésében érdekeltek, hiszen a lehető legkisebb kockázatra vállalkoznak. Ilyen feltételnek nem tudnak megfelelni a mikro- és a kisvállalkozók. A kkv-k számára 80 százalék erejéig nyújt hitelgaranciát a tavaly szeptemberben létrejött Hitelgarancia Rt., amely remélhetőleg a beszállítói célprogram háttértámogatásaként is jelentős szerepet fog játszani. Az idén 55 milliárd forint áll rendelkezésére a különféle programok támogatásához.

– Mi volt a mérlege az IKIM tavalyi kamattámogatási programjának?

– Hétszeresére nőtt a tárca kamattámogatását igénybe vevők köre, s ezzel mintegy 27 milliárdos beruházás finanszírozásához tudott hozzájárulni a minisztérium. Az idei programban a beszállítói körre esik nagy hangsúly, a forrásösszeg legalább 500 millió forint lesz. Még nem született végleges döntés a támogatás mértékéről, hogy a mindenkori alapkamat 44 százalékát fel tudjuk-e emelni 70-re.

Ezenkívül a minisztérium irányzatából számításaink szerint 6 milliárd forint jut ebben az évben a különféle pályázatok támogatására. Vissza nem térítendő támogatásban a minőségbiztosítási rendszerekhez csatlakozni kívánók, az ipari kiállításra és infrastrukturális beruházásra pályázók részesülhetnek.

Kamatmentes támogatás legfőképp az ipari területen belüli infrastruktúra-fejlesztésre, kamattámogatás pedig elsősorban beszállítói beruházásra és forgóeszköz-finanszírozásra adható.

– Milyen támogatásra számíthatnak az ipari parkok?

– Támogatásuk közvetett, önkormányzati, kamarai és kormányzati összefogással valósítható meg. Az ipari parkok száma akár meg is háromszorozódhat az év végére. Így előfordulhat, hogy például Tatabányán is munkaerőhiány lesz. Tény, hogy a foglalkoztatási gondok a gyorsan gyarapodó ipari parkoknak köszönhetően jelentősen csökkennek – persze csakis ott, ahol megfelelő, szakképzett munkaerő áll rendelkezésre.

– Vidéken kevesen tudnak a pályázati lehetőségekről. Mit tesz ezért a tárca?

– A pályázatokat tavaly már nyilvánossá tette a kormányzat, tehát nem csak bizonyos körök értesülhetnek róluk. Elkészült a forrástérképünk is. Az Internet valóban kevesekhez jut el, de az MVA megyei csoportjait is bevontuk a tájékoztatásba. A kamarák és az érdekvédelmi szervezetek együttműködése nélkül azonban nem építhető ki az információs hálózat sem.

PIACI KÖRKÉP

	Kaposvár	Siófok	Nagyatád
Burgonya	40-45	30-50	45
Káposzta	50	50	50
Paprika	55-100/db	70/db	700/kg
Paradicsom	300-400	390	400
Uborka	300-400	600	550
Zöldség	160	-	250-260
Tojás	15-18	15-17	16-17
Sampinyon	220-320	280	300
Hagyma	100	120	90-110
Banán	160	200	180-200
Alma	80-120	60-80	60-120
Karfiol	300	320	300
Kelkáposzta	70-80	50	80
Fokhagyma	250-300	360	350
Karaláb	150/kg	100/kg	50/db
Dió	700	950	800
Mák	650-700	680	650
Ponty	620	---	650
Sav.káposzta	100-120	90	100

FELVÁSÁRLÁSI ÁRAK

ZÖLDSÉG–GYÜMÖLCS

Kaposvár,	Lecsó kereskedés	Vital kereskedés
paprika	50-70/db	45-75/db
paradicsom	260	230-260
káposzta	22	25
burgonya	35	37
v. hagyma	60-75	85
tojás	14	11.50-13.50
uborka	360	350-390
sav. káposzta	50	58

⇕ A múlt héthez képest változatlan ár ↓ A múlt héthez képest csökkent az ár ↑ A múlt héthez képest nőtt az ár

Árak: Ft/kg

Felvásárlók	sertés nagyüzemi	sertés háztáji	növendék borjú	selejt juh
Kapos Ternero Kft	⇕ 280-285	⇕ 260	↑ 225-230	⇕ 165
Kaposvár Pini Hungary	↑ nagytermelői sertés 100-135 kg 260-295 Ft alapár + 12% áfa minőségtől függően ⇕ kistermelői sertés 100-135 kg 265-270 Ft alapár + 7% komp. felár ⇕ nagysúlyú és TF 135-160 kg 250 Ft/kg+ 7% komp. felár ⇕ 160 kg felett 235 Ft/kg+ 7% komp. felár			

Szirmayné Bayer Erzsébet festő

Módosítják a rendezési tervet

Egyebek között a donneri városrész rendezési tervének változtatásáról, az általános rendezési terv módosításáról és a belterületbe csatolási kérelemről döntenek a képviselők a keddi közgyűlésen. Tizenhét téma kerül napirendre. Határoznak a városatyák a fogászati térítési díjakról, fogászati körzet kialakításáról Kaposfüreden, tárgyalnak a Deseda tó melletti vízisport–telep hasznosításáról és megvitatják a települési folyékony hulladék kezelését szabályozó helyi rendelet tervezetét. Tájékoztatást kapnak a képviselők az 1848–as és az Ezredéves emlékbizottság munkájáról és az idei programokról is.

Egy kis lakásban is elfér az univerzum

Mindennapi örülni való

Az emberi kapcsolatoknál alig van boldogítóbb — tartja a Szirmay házaspár. Ha megjelennek egy rendezvényen, rögtön körülveszik őket a barátok és a tanítványok. Államfők kapnak annyi gratuláló levelet, üdvözlő lapot, mint amennyit a kis kaposvári lakás polcai, szekrényei őriznek. Dr. Szirmay Endre költő, műfordító és felesége Bayer Erzsébet festőművész életművét a Kaposvár városért kitüntető címmel ismerte el az önkormányzat.

— Ön elég messziről, Hernádzsadányból került a somogyi megyeszékhelyre, felesége pedig Szentlászlón töltötte gyerekkorát. Mit jelent Önöknek Kaposvár?

— Nekünk a város nemcsak a házakat, az utcaköveket, hanem elsősorban az itt élő embereket jelenti. A kassai érettségi után Budapestre mentem egyetemre, s itt ismertem meg a feleségemet, aki a képzőmű vészeti főiskolán tanult. 1959–től kaposváriak vagyunk. Ettől kezdve mindvégig a tanítóképző főiskolán dolgoztunk, s közvetlenül kapcsolódtunk a város szellemi, művészeti, társadalmi életébe. Életcélunknak tekintettük, hogy tisztességes, jól képzett nevelőket adjunk a városnak, az országnak.

— Számomra a rangsor élén a család állt, aztán a pedagógus hivatás, majd a festés — teszi hozzá a felesége. — Óriási örömet szerzett nekem a tanítás. Igaz kapcsolatokat jelent ma is: a tanítványaim az ország minden részéből, de Ausztráliából, Amerikából is felhívnak telefonon vagy levélben számolnak be mindennapjaikról.

— Tanári munkájukkal, verseikkel, festményeikkel sokat adtak a városnak. De mit adott önöknek Kaposvár?

— Lehetőséget, megértést, együttműködést, kedvező körülményeket. Erzsébetnek 30 év alatt 25 kiállítása volt Kaposváron. Verseskötéteim kiadásához sok segítséget kaptam a könyvtártól, a megye és a város vezetőitől. Rengeteget jelent, hogy igényt tartanak a munkánkra: nemrég vittem be a Somogy szerkesztőségébe a Petőfi centenáriumra írt versemet.

Dr. Szirmay Endre és Szirmayné Bayer Erzsébet FOTÓ: KOVÁCS

— A rohanó, nyüzsgő, pénzhajhász világban nyugodt szigetnek tűnik a könyvekkel, festményekkel teli lakás. Elégedett emberek?

— Ebben a kis lakásban elfér az univerzum — mondja Szirmayné Bayer Erzsébet. — A baráti kapcsolatok révén kitágul a világ. Szerintem aki a szépet szereti, a szépet találja meg. Meglelem a mindennapi örülni valót.

— Valóban boldog emberek vagyunk — felelte dr. Szirmay Endre. — Akiket tanítottunk, helyt tudtak állni a pályán. Kell ennél több? **S. Pap Gitta**

A VÁROSLAKÓK KÉRDEZIK

Zalavári Zoltán, Berzsenyi utca 12.: — A Kodolányi János utca lakói és telektulajdonosai nevében kérdezem, mikor kerül sor az utca alapközműveinek megépítésére?

Dr. Fazekas Sándorné műszaki igazgató: — A városban 8 kiépítetlen földes utca van, melyek hossza több mint 2 kilométer, kiépítésük költsége 44 millió forint. A Kodolányi utca útépítési költsége 15 millió forintra becsülhető. A lakóházak elektromos hálózattal ellátottak, a beépítetlen ingatlanok villanyhálózatának kiépítésére 1,5 millió forintra lenne szükség. Hogy e beruházások megvalósítására mikor kerül sor, az várhatóan a költségvetés tárgyalásánál dől el a közgyűlésen.

Kaposvár Megyei Jogú Város Közgyűlése értesíti a lakosságot, hogy

1998. február 9-én (hétfőn) 17.00 órakor

a városháza Kossuth tér 1. szám alatti nagytermében

KÖZMEGHALLGATÁST

tart, amelyre minden érdeklődőt szeretettel vár.

A közmeghallgatáson Szita Károly polgármester tájékoztatást ad az önkormányzat 1997. évben végzett munkájáról, valamint az 1998. évi költségvetési tervéről.

A közmeghallgatáson a polgárok kérdéseket és javaslatokat

Üvegszakosok tárlata az iparművészeti szakközépiskolában

Megcsillanó tehetségek

Az Iparművészeti Szakközépiskolában tegnap nyílt meg az üvegműves szakosok bemutatkozó tárlata. Az intézményben fél éve indult el ez a képzés, a diákok munkáin – a rogyasztással és melegüveg technikával készült munkák egyikén--másikán már megmegcsillan a tehetség.

Hausz Árpád igazgató a megnyitón elmondta, az első évfolyamon a tizenegy diák *'Sigmond Géza* művésztanár vezetésével sajátítja el a szakma fortélyait. A Ferenczy-díjas üvegművész korábban Nyír-

Biciklinyelő gödör az út mentén

Hónapok óta tátong egy fél méter mély, 3-4 négyzetméter felületű gödör a Jutai út és a Tóth Árpád utca találkozásánál. A lakók szerint a közműbekötéskor túrták fel az utcát, ennek maradványa a balesetveszélyes mélyedés, melyet „elfelejtettek" betemetni a munkások. A bicikliző gyerekek bármikor beleeshetnek, s az arra kanyarodó autósoknak is naponta szerez kellemetlen perceket a gödör.

PROGRAMAJÁNLÓ

A Szín-Folt Galériában ma 15 órakor dr. Pogány Gábor művészettörténész nyitja

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

SZIRMAYNÉ BAYER ERZSÉBET

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1980. MÁJUS 15-ÉN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA:
ECSERY ELEMÉR
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

MEGTEKINTHETŐ:
1980. MÁJUS 15—29.

EGRY JÓZSEF TEREM
NAGYKANIZSA, DEÁK TÉR 3.

Felelős kiadó: Köteles István — 80-1583 KVNyD

SZEMELVÉNYEK

Szirmayné Bayer Erzsébet művészetét méltató kritikákból

„Sz. Bayer Erzsébetet nem valamiféle (konvencionális) hajlam irányítja a tiszta oldalra, a figuralisták és a valamit mondani akarók táborába, hanem a vérébe ivódott egészséges világnézet és a rafinálatlanok intellektusa."

(Ecsery Elemér művészettörténész)

„Szirmayné Bayer Erzsébet képeit nemcsak a mesterségbeli tudás, hanem a sajátos látásmód, az ebből sugárzó hangulat egyéníti, teszi igazi műalkotássá."

(M. Kiss Pál művészettörténész)

„Ez a szemlélet nem befolyásolja a természetet, hanem a művész a maga egyéniségén átszűrve, festői módon jeleníti meg, s úgy kelti a valóság teljes sugallatát. Új teremtés ez. Eszközei közt legnagyobb ereje a szín."

(Szíj Rezső művészeti író)

Az Országos Magyar Képzőművészeti Főiskolán 1948-ban szereztem diplomát. Mesterem Bernáth Aurél volt. A Képzőművészeti Alap tagja vagyok. Számos csoportos kiállításon vettem részt.

Önálló kiállításom először szülőfalumban, Szentlászlón volt. Ezt követte sorra a többi: Szigetváron, Szekszárdon, Dombóváron, Bonyhádon, Kaposváron, Budapesten, Pécsett és Nagyatádon.

Lehetőségeim szerint sokfelé járok hazánkban, hogy teljesebben megismerjem népünket, szép tájainkat és művészetünket. Ezek az utazások és emberi kapcsolatok adnak inspirációt képeimhez. Hasonlóképpen mindig gazdag élmény- és képanyaggal tértem haza, külföldi tanulmányútjaimról is. Jártam Csehszlovákiában, Olaszországban, NDK-ban, NSZK-ban, Romániában, Ausztriában, Franciaországban és Hollandiában.

Képeim közül néhány Baranya, Tolna és Somogy megye közintézményei, egy a Magyar Nemzeti Galéria tulajdonában van. Örömmel tölt el az az érdeklődés, amely művészetem iránt egyre inkább megnyilvánul, és az, hogy szépen gyarapodik azok száma, akik szeretik képeim témáit, színeit, hangulatait. Egyre több festményem kerül magángyűjtők otthonába, idehaza és külföldre egyaránt. (Olaszországba, NSZK-ba, Franciaországba, Hollandiába és Japánba.)

Szirmayné Bayer Erzsébet

„Az amit csinál, az kétségtelen a testészet egy rendkívül magas szintű és nagyon kulturált válfaja."
„Ebben a művészetben megvan a finom, árnyalt kolorit rendkívül biztos, jó hallású, abszolút hallású intonálása, és ugyanakkor megvan a színvilágnak a frissesége, gazdagsága, sőt elevensége."

(Pogány Ö. Gábor művészettörténész)

„A valósággal való elmélyült művészi kapcsolata teszi vonzóvá elsősorban a képeit. Érezzük áhítatát, mellyel szemlélte és megörökítette modelljeit. Vonzó festészetében az is, hogy mentes minden stiláris modorosságtól; nem szolgája egyetlen stílusnak, hanem mindig a mondanivalója tolmácsolására legalkalmasabb formanyelvben fejezi ki magát."

(Dr. Maksay László művészettörténész)

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 348-726

Szirmayné Bayer

1976 SEP 19

SOMOGYI NÉPLAP

Erzsébet, festőművésznő, tanár

A tanítóképző főiskolán 1021

Somogyi képzőművészek kiállítása

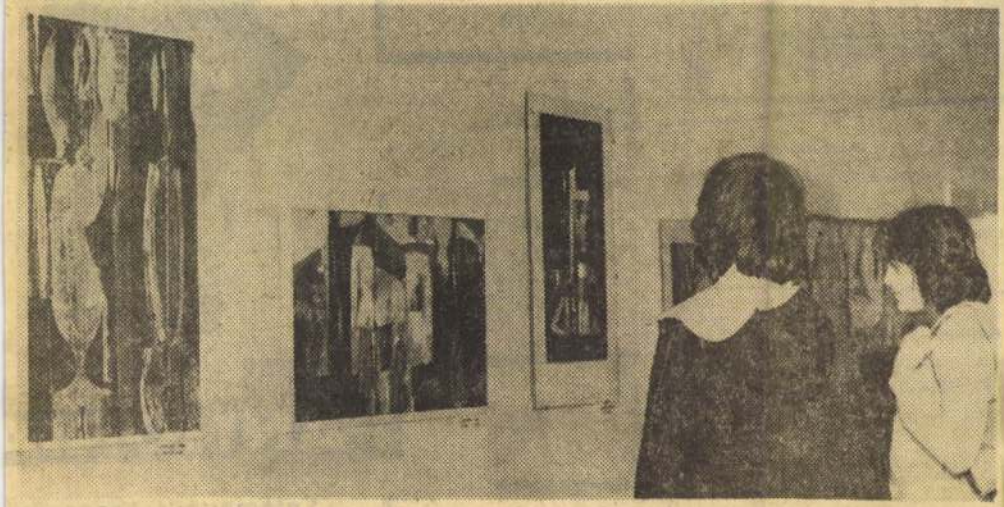

A kaposvári tanítóképző főiskola aulájában *dr. Várkonyi Imre* főigazgató nyitotta meg tegnap délelőtt — a képzőművészeti világhét keretében — a Somogy megyei képzőművészek kiállítását. *Tizenkét festő és grafikus művei nyújtanak betekintést a mai somogyi képzőművészetbe.* A főigazgató megnyitó beszédében elmondta, hogy Baranya, Tolna és Zala megye képzőművészeit is meghívják hasonló bemutatókra.

A somogyi képzőművészek bemutatkozása itt azt a célt is szolgálja, hogy a tanítóképzésben oly fontos vizuális nevelést elősegítse — a kortárs képzőművészet megismertetésével.

A kiállításon a főiskola két festőművész tanára is szerepel: *Szirmayné Bayer Erzsébet* és *Leitner Sándor.*

Kaunesko Maria és Martin Istvánné (Kaposvár), Bubelényi Klára (Balatonboglár), Tóth Zoltánné (Baté).

A könyveket postán küldjük el.

Dolgozókat alkalmaznak

Férfi raktári segédmunkást, valamint férfi szakképzett ruházati eladót fölveszünk. Kaposvári Textilnagyker Vállalat, Jutai út.

(468142)

Gépkocsivezetőt személygépkocsira fölveszünk. Jelentkezés: Mesterséges Termékenyítő Főállomás, Kaposvár, Cseri major.

(468284)

Az Egyesült Izzó Elektroncsőgyára takarítónőket és konyhai kisegítőnőket fölvesz. Munkaidő és munkakezdés közös megegyezés szerint. Jelentkezés: a gyár gondnoknőjénél. Kaposvár, Gyár utcai központ. (13779)

---

szept
2

Cig
me
vac

szept
21

Szovjet—magyar est

AZ OROSZ ÉS A MAGYAR KONYHA KÜLÖNLEGESSÉGEI MŰSOR

szeptember
22

Hogyan étkeztek a rómaiak Pannóniában?

RÓMAI ÉTELEK, ITALOK

PANNONIA

Valamennyi program

19 órakor kezdődik

Asztalfoglalás a szállodáb

7400 KAPOSVÁR, Engels u. 2.

Szimonyi Bauer Erzsébet: Farsang utáni"

—:Somogy megye képzőművészei
Művészet, 1975.
október – 2 oldal

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPKIADÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Szirmayné Bajer Erzsébet festő-művész

SOMOGYI NÉPLAP
Kaposvár
1972 APR 28

az ur- vi- ött i ő

— **Szirmayné, Bajer Erzsébet** festőművész, tanár kiállítása május 10-ig tart nyitva az ÉDOSZ Művelődési Otthonban.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1978 FEB 24
Szirmayné Bayer Erzsébet festő
SOMOGYI NÉPLAP

1021

Emberi törvények, igazságok, szépségek

Szirmayné Bayer Erzsébet budapesti kiállítása

Szirmayné Bayer Erzsébet a Kaposvári Tanítóképző Főiskola művésztanára a múlt év végén a budapesti Fészek Klubban állított ki olaj-, pasztellképeiből és szénrajzaiból. Egy termékeny élet maradandó eredménye sorakozott fel a tárlatlátogatók előtt. Komoly művészpálya útjelzőit láthattuk. Kísérletezései értékes elemekkel gazdagították ugyan alkotásait, de végig megmaradt a természeti látvány valóságának talaján. Mint ismeretes, életútja a Baranya megyei Szentlászlóról indult, Kaposváron, majd Pesten tanult. A főiskolán Kontuly és Bernáth osztályán képezte magát. Bernáth Aurélra most is nagy szeretettel emlékezik, erről tanúskodik a mesterről nemrég készült portréi is. A festészet meg-megújuló kérdéseire nemcsak a vászon előtt, az ecsetjével keresi a választ, hanem írásban, a nyelv kifejező eszközeivel is. Ecsery Elemérnek a művésznőt értékelő cikkéből ismertté vált ars poeticájából idézünk: *»Szeretem és tisztelem az embert, s ezért legszívesebben embereket festek és rajzolok. Az emberi sorsok érdekelnek leginkább; az emberi törvények, igazságok, szépségek«.* Ezt bizonyították Budapesten bemutatott portréi is.

A kiállított művek között első helyen állnak arcképei: édesanyjáról, önmagáról, idősebbekről és tanítványairól. A portréfestészettel nem kis feladatot vállalt, mert közben dacolnia kell a szélsőséges irányzatokkal, versenyre kelnie a művész fényképészek éleslátású műveivel. Portrékat fest, a legjellemzőbbet rögzíti képén egy-egy arc ezernyi változatából. Tisztában van vele, hogy az arcképfestés felfedező út a külső vonásokon keresztül a lélekfelé. Hogy ezt művészien megragadhassa, nemcsak a festés törvényeit kell ismernie, hanem az ábrázolt személy karakterét, érzelmi és intellektuális életét. Mindazt, ami a személyiség jegyeit mutatja. Olykor elegendő ehhez a szem apró villanása, máskor a száj körül vibráló mosoly, vagy a felvont szemöldök. Legsikerültebb portréin, mint például az édesanyjáról készültön a kéz rajza és jellemző mozdulata, valamint a test tartása és formája mind a kifejezést, a mélyebb belső tartalmat szolgálja.

»Városban élek — írja —, *de leginkább a falusi emberekhez vonzódom. Őket keresem az utca forgatagában, a piacokon, a különféle munkahelyeken, emlékeimben.«* Megható együttérzéssel festi a Falusi öregek-et, a Várakozók-at, s azokat, *»Akik sokszor hiába várnak«.* Több piaci képe közül egyet kiállított. Három öreget látunk rajta kis motyójával a piac forgatagának elmúlta után, három bánatos öreget. Meggyőz arról, hogy *»ma is lehet őszinte, hangulatos és artisztikus népi életképeket alkotni«* — írja méltatásában Szíj Rezső. Képei tartalmilag nem lépnek elénk hivalkodó külső felkiáltásokkal. Értékük mélységükben rejlik. Hevesebben meghúzott körvonalaiban, sötétebb színfoltjaiban érezni, hogy indulatokat takarnak, s a látszólagos nyugalom mögött szenvedély rejtőzik.

Aki megérti az embert, megérti a természetet is. Mind a hazai, mind a külföldi tanulmányútjain, főleg Olaszországban, vázlatok sokaságát készítette, s ezek segítségével és a felhalmozódott emlékképek alapján számol be élményeiről. Tájképein gyakori egy-egy helység zegzugos sikátora, kényszerű kanyarodóba torzult szűk utcája, vagy a felülről szemlélt háztetők színes sokasága. A természeti motívum számára alkalom és ürügy is, hogy festői gondolatait kivetíthesse. A tájak párás levegőjében képein az éles vonalak megenyhülnek, benne az ellentétes színek harmonikusan csendülnek össze. A természetet vallja legfőbb mesterének. Művészete, mint legtöbb képe elárulja, összefonódott a somogyi tájjal és embereivel, és ez számára életformát és művészi stílust meghatározó erővé vált.

»Azért szeretek képeket festeni — mondja —, *hogy örömet teljek bennük a szemnek, a szívnek és az értelemnek. Szeretném továbbfejleszteni technikámat, érlelni stílusomat, de úgy, hogy mindig közérthető maradjon azoknak, akiknek festem.«* Szirmayné Bayer Erzsébet képeit nemcsak a mesterségbeli tudás, hanem a sajátos látásmód, az ebből sugárzó hangulat egyéníti, teszi igazi műalkotássá. Budapesti kiállítása bizonyítja, hogy törések, szakadékok nélkül is lehet teremteni értékes életművet, amely Reiner Maria Rilke szavaival élve: *»Komoly, egész és igaz.«*

Dr. M. Kiss Pál
művészettörténész

13.33: Hangszerparádé.
14.00: Kívánságműsor Keletföldön.
17.00: Ötödik sebesség.
18.00: Egy hazában. A szlovákiai magyarokról, kulturális lehetőségeikről szól Stefka István riportja.
18.33: Zeneközelben.
19.45: A Pozsonyi Rádió tánczenei felvételei.
20.15: Labirintus.
20.33: A Magyar Rádió Karinthy Színpada.
21.40: Slágermúzeum.
22.33: Derűre is derű.
23.07: Gasparone. Részletek Millöcker operettjéből.

3. PROGRAM

14.05: Zenekari muzsika.
15.30: Iskolarádió.
16.03: Undine. Részletek Lortzing operájából.
16.37: Mindenki iskolája.
17.07: Láttuk, hallottuk.
17.32: Huszonöt perc beat.
18.02: A Zsebrádiószínház bemutatója.
18.27: Bemutatjuk új lemezünket.
19.15: Iskolarádió.
19.33: Kapcsoljuk a Zeneakadémia nagytermét. A Magyar Állami Hangversenyzenekar hangversenye.
Közben:
Kb.
20.35: Az én testamentumom. Ady Endre versei.
Kb.
20.55: A hangversenyközvetítés folytatása.
Kb.
21.30: Operaáriák.
21.50: Negyven perc Barth István pécsi fuvolaművésszel.
22.30: A hét zeneműve.

KEDD

KOSSUTH

8.27: Népek meséi.
8.57: Magyar szerzők kórusműveiből.
9.10: Bizet: Gyöngyhalászok. Háromfelvonásos opera.
10.05: Iskolarádió.
10.35: Az operaközvetítés folytatása.
11.39: Don Segundo Sombra. V. rész.
12.35: Melódiakoktél.
Közben:
13.10: Törvénykönyv.
14.09: Egy belső-somogyi hangszeres népművész: Kelecz József.
14.19: A képzelet varázslója.
14.47: Éneklő ifjúság.
15.10: Arma Pál dalaiból.
15.22: Martinu: VII. vonósnégyes.
15.44: Magyarán szólva...
16.05: Harsan a kürtszó!
16.35: Bach: d-moll

12.30: Maria Corelli énekel.
15.10: Iskolar
15.50: Induló
16.10: Dalok építés
16.30: Tartin
16.44: Minde
17.07: Minde tőpre rész.
17.32: Dvor szimf
18.20: Kis
19.15: Gond
20.00: Kedv
21.05: Örök
22.20: Tíz
22.30: Világ kamarazene
23.29: Reneszánsz muzsika.
0.10: Barabás Mihály táncdalaiból.

PETŐFI

8.05: Az ifjúság dalai.
8.20: Tíz perc külpolitika.
8.33: A tegnap slágereiből.
9.31: Harminc perc alatt a Föld körül.
10.01: A zene hullámhosszán.
11.33: A Szabó család.
12.00: A királynő csipkekendője. Részletek Johann Strauss operettjéből.
12.33: Kamarazene.
13.33: Márciusi muzsika.
14.00: Kettőtől ötig...
17.00: Ötödik sebesség.
18.00: A francia gazdaság — választás előtt.
18.10: Világhírű énekesek népszerű dalokat énekelnek.
18.33: Halló Berlin! Halló Budapest!
19.38: Az Állami Népi Együttes felvételeiből.
20.33: Kíváncsiak Klubja.
21.25: Wolf—Ferrari: Suzanne titka. Egyfelvonásos opera.
22.13: Dzsesszfelvételekből.
22.33: Kovács Andor szerzeményeiből.
23.10: Verbunkosok, népdalok.

3. PROGRAM

14.05: Bozay Attila: Trapéz és korlát — kantáta Pilinszky János verseire.
14.19: Kettős portré József Attiláról.
15.04: Zenekari muzsika.
17.05: Magnósok, figyelem!
17.50: Meditáció.
18.03: Fekete Afrika zenéjéből.
18.20: Hangverseny a Mindenki zeneiskolája hallgatóinak.
19.04: Hangszerszólók.
19.15: Iskolarádió.
19.33: Hangfelvételek felső fokon.
20.29: Richard Strauss operáiból.
20.57: A Melos vonósnégyes hangversenye.
22.22: Magyar zeneszerzők.

CSÜTÖRTÖK

KOSSUTH

8.27: Harsan a kürtszó!
8.57: Magyar előadóművészek Bartók-felvételeiből.

14.25: »Nyitnikék« — műsora.
15.10: Zengjen a muzsika.
16.05: A gyár és környéke.
17.10: Új operalemezeinkből.
17.41: Adottságok, lehetőségek...
18.01: Hajdú Erzsébet és Tihanyi József népdalokat énekel.
19.15: Vendégek a tanyáról. Végh Antal kisregényének rádióváltozata.
19.55: Lemezmúzeum.
20.44: A zene nem ismer határokat.
21.29: Az öreg költő. Rónay György versei.
21.34: Láttuk, hallottuk.
22.30: Prokofjev nyomában a Szovjetunióban — II. rész.
23.29: Schumann: III., Rajnai szimfónia.
0.10: Billy Vaughn zenekara játszik.

PETŐFI

8.05: A Lipcsei Rádió tánczenekara játszik.
8.20: Tíz perc külpolitika. (Ism.)
8.33: Slágermúzeum.
9.23: Patachich Iván fúvósműveiből.
10.00: A zene hullámhosszán.
12.00: Nóták.
12.33: Zenekari muzsika.
13.03: Nőkről — nőknek.
13.33: Süssünk, süssünk valamit.
14.00: Kettőtől ötig...
17.00: Ötödik sebesség. — Különkiadás.
18.00: Mindenki iskolája.
18.33: Medgyaszai Vilma felvételeiből.
18.56: Új nótafelvételeinkből.
19.28: Böngészde.
20.33: Hogy volt?!
21.32: A tegnap slágereiből.
22.33: Klasszikus operettekből.
23.30: Magyari Imre népi zenekara játszik.

3. PROGRAM

14.05: Négy évtized magyar operája.
15.23: Zenekari muzsika.
16.03: A zenekari muzsika folytatása.
17.15: Dzsesszfelvételekből.
18.02: Daniel Safran, Anton Ginzburg Beethoven-felvételeiből.
19.15: Iskolarádió.
19.33: A Stuttgarti Rádió szimfonikus zenekarának hangversenye.

SZIRMAYNÉ BAYER ERZSÉBET

ZALAEGERSZEGI KIÁLLÍTÁS

Zalaegerszegen a Kisfaludi Strobl Teremben kiállítás nyílt Szirmayné Bayer Erzsébet festőművész alkotásaiból. A tárlatot dr. Pogány Ödön Gábor művészettörténész nyitotta meg.

45. sz. 43.

Szirmayné Bayer Erzsébet

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

festőművész

SOMOGYI NÉPLAP
1983 APR. 10

1021

Festmények Waiblingenbe. Harmincöt festményt válogatott ki a zsűri a a kaposvári festőművész, Szirmayné Bayer Erzsébet műtermében arra a kiállításra, amelyet az NSZK-beli Waiblingenben rendeznek. A napokban indítják útnak őket, köztük a Szentlászlói viselet, a Menyasszony-öltöztetés, a Hajósiak és a Trombitás című is.

Túlnőttek lehetőségeiken

A kaposvári búváruszók

Mindössze hétéves, tehát jószerével még gyerekcipőben jár a somogyi búvárúszósport. És máris a legeredményesebb! Három nemzetközi szintű sportolónk közül kettő tőlük érte el e rangos címet, hárman pedig első osztályúak! A gyerekcipőt tehát már akkor is kinőtték volna, ha csak ezekkel az eredményekkel büszkélkednének. De még van jó néhány egyéb is...

Egy személyes élménnyel kezdem: volt idő, hogy a kaposvári uszoda hónapokra bezárta — felújítás miatt — kapuit. Az MHSZ búvárklubjának uszonyos és búvárúszóival egy kondicióteremben találkoztam, amint épp erősítettek, majd pihentetésképpen futások, gimnasztika és egyéb kiegészítő gyakorlatok következtek. Hetekig-hónapokig csak szárazföldi edzéseket tartottak, aztán elutaztak versenyekre, s végre vizet is csak nemrég kezdett ismerkedni a sportággal.

Pedig a klub feladata nem csak a versenyeztetés. Ők végzik a sorkötelesek búvárképzését, alkalmanként népszerűsítik az MHSZ-életet, bemutatják tevékenységüket, gazdaságilag hasznos ipari munkát végeznek, s ezáltal teljesen önellátóak. A versenyeztetés csak ezek mellett történik. A tájékozódási búvárúszó-szakosztály tavaly szüneteltette tevékenységét — főként a gazdasági feltételek hiánya miatt. Az uszonyos- és búvárúszószakosztály viszont fennállása óta a legeredményesebb évet zárta.

A kaposvári uszodában naponta kétszer összesen öt órát gyakorolhattak. Hajnali hatkor és délután is tartottak edzést a legtöbben. A felszerelést maguk készítik vagy megdolgoznak érte. A DRVV adta nekik a legtöbb munkát. Van egy 15—20 fős brigádjuk, amely a hétvégeken is sok munkát végez. Ezért például Horváth Katalin, Lenti Anita, valamint az érettségi miatt másfél hónapig nem versenyző Meiszterics László is bekerüljön a vb-csapatba. Ők hatan válogatott kerettagok, s mellettük az idén bekerült a keretbe Szabó Csaba, aki tavaly több számban is országos gyermekcsúcsot ért el Bingler Ildikó, Solymosi Mária, Novák Gábor, valamint Bingler Ágnes (neki egészségi okok miatt, sajnos, abba kellett hagynia a sportolást). A jövő emberének számít például az 1500 m-en országos serdülőbajnokságot nyert Novák Péter, valamint az igen tehetséges Vígh Beatrix, aki az idén első éves serdülő. Mögöttük ott vannak a többiek, akikből „bármi lehet": Füzesi Tibor, Hága János, Kakstedter József, Hilt Mariann, Koczka Anita és Horváth Anita. És a sort még mindig nem zárhatjuk le. A legfiatalabbak között is sok a tehetséges sportoló

„A valósággal való elmélyült művészi kapcsolata teszi vonzóvá elsősorban a képeit. Érezzük áhitatát, mellyel szemlélte és megörökítette modelljeit. Vonzó festészetében az is, hogy mentes minden stiláris modorosságtól: nem szolgája egyetlen stílusnak, hanem mindig a mondanivalója tolmácsolására legalkalmasabb formanyelvben fejezi ki magát."

(Dr. MAKSAY LÁSZLÓ művészettörténész)

Az Országos Magyar Képzőművészeti Főiskolán 1948-ban szereztem diplomát. Mesterem Bernáth Aurél volt. A Képzőművészeti Alap tagja vagyok. Számos csoportos kiállításon vettem részt. Önálló kiállításom először szülőfalumban, Szentlászlón volt. Ezt követte sorra a többi: Szigetváron, Szekszárdon, Dombóváron, Bonyhádon, Kaposvárott, Budapesten, Pécsett és Nagyatádon, Nagykanizsán, Siófokon stb. összesen 30, ez évben 2 kiállításom volt az NSZK-ban.

Lehetőségeim szerint sokfelé járok hazánkban, hogy teljesebben megismerjem népünket, szép tájainkat és művészetünket. Ezek az utazások és emberi kapcsolatok adnak inspirációt képeimhez. Hasonlóképpen mindig gazdag élmény- és képanyaggal tértem haza, külföldi tanulmányútjaimról is. Jártam Csehszlovákiában, Olaszországban, NDK-ban, NSZK-ban, Romániában, Ausztriában, Franciaországban és Hollandiában.

Képeim közül néhány Baranya, Tolna és Somogy megye közintézményei, egy a Magyar Nemzeti Galéria tulajdonában van. Örömmel tölt el az érdeklődés, amely művészetem iránt egyre inkább megnyilvánul, és az, hogy szépen gyarapodik azok száma, akik szeretik képeim témáit, színeit, hangulatait. Egyre több festményem kerül magángyűjtők otthonába, idehaza és külföldre egyaránt. (Olaszországba, NSZK-ba, Franciaországba, Hollandiába és Japánba.)

SZIRMAYNÉ BAYER ERZSÉBET

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

SZIRMAYNÉ BAYER ERZSÉBET

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1983. OKTÓBER 27-ÉN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRAKOR

MEGNYITJA:

DR. POGÁNY ÖDÖN GÁBOR
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

MEGTEKINTHETŐ:
1983. OKTÓBER 27–NOVEMBER 10.

KÉP CSAR NOK

KISFALUDI STROBL TEREM
ZALAEGERSZEG, KOSSUTH LAJOS UTCA 17.

F. k. Köteles István – 83-1368 DNy

Sz Boyer C
1969

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Szirmayné Bayer Erzsébet

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1970 OKT 8

1021

Szirmayné Bayer Erzsébet rajz

Deregán
egészült viszont a
frissen végzett pedagógussal, az
ELTE-n tanult két magyar—tör-
ténelem szakos tanárral. Ők itt
kezdték a pályájukat, ők az igazi
honfoglalók...

Mindehhez mondjuk el, mert
ide tartozik: a Fővárosi Tanács a
nevelőtestület áldozatos munkáját
30 ezer forint jutalommal és kö-
szönő szóval ismerte el.

Deregán Gábor

Mongol-folt és a japán–magyar „rokonság”

A Toshiba egykori elnöke ma a Japán–Magyar Gazdasági Klub vezetője

Watari Sugiichiro

Történetének eddigi legrangosabb japán delegációját látta vendégül a héten Baranya megye. A Magyar Japán Gazdasági Klub és a Dél-Dunántúli Gazdasági Kamara invitálására Pécsre látogató magyarországi japán nagykövet, *Tsutsumi Koichi* társaságában több távolkeleti üzletember is eljött. Köztük volt *Watari Sugiichiro*, a Japán-Magyar Gazdasági Klub elnöke is. Az idős, ám a mai napig is felettébb aktív ember korábban több éven keresztül töltötte be az elnöki tisztet a világhírű Toshiba cégnél. Itt jártakor szívesen adott interjút vasárnapi lapunk számára.

– *Mikor hallott először Magyarországról, milyen kapcsolat fűzi most országunkhoz?*

– Annak idején még az iskolában tanultam először az önök országáról. Igazán sokat akkor hallottam Magyarországról, amikor elődömtől átvettem a Toshiba cég vezetését. Ő ugyanis hozzám hasonlóan szintén a Japán Magyar Gazdasági Klub vezetője is volt. Érdekel a magyar történelem, a magyar emberek. Olvastam például a magyarok ázsiai eredet-elméletéről, az ezer éves nyelvi kultúráról, amelyhez Japán is igen közel áll. Azt is hallottam, hogy a magyar újszülötteknél is gyakori a mongol-folt, ami a japán csecsemőknél ugyancsak jellemző.

– *Úgy tudom Pécsett most járt először. Milyen benyomásokat szerzett?*

– Nagyon nagy öröm számomra, hogy elfogadhattam magyar kollégámnak, *Rekettye Gábornak*, a Magyar-Japán Gazdasági Klub elnökének meghívását. Pécsben gyönyörű várost ismerhettem meg. Számomra is meglepő az az új észrevétel, hogy Japánhoz hasonlóan a magyar emberekben is élénken él a jó értelembe vett vidékiség büszke tudata, a gazdaság szempontjából az agrárágazat elsődlegessége. Ez nekem nagyon szimpatikus, remélem megőrzik ezt a hagyományt.

– *Kérem avasson be bennünket, hogy él ma a Toshiba egykori elnöke?*

– Már nagypapa vagyok, ám az unokámra sajnos igen kevés időm jut. A mai napig a Toshiba cég igazgatóságának tagja vagyok, ez az elfoglaltság munkanapjaim felét leköti. A másik felében három kötelezettségemnek teszek eleget, ugyanis a Japán Gazdasági Szövetségben és a Japán Termelékenységi Kutatóintézetben is dolgozom. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a Japán-Magyar Gazdasági Klub elnökeként ne próbálnám minél több japán üzletember figyelmét felkelteni most már az önök régiója iránt is. **Kaszás E.**

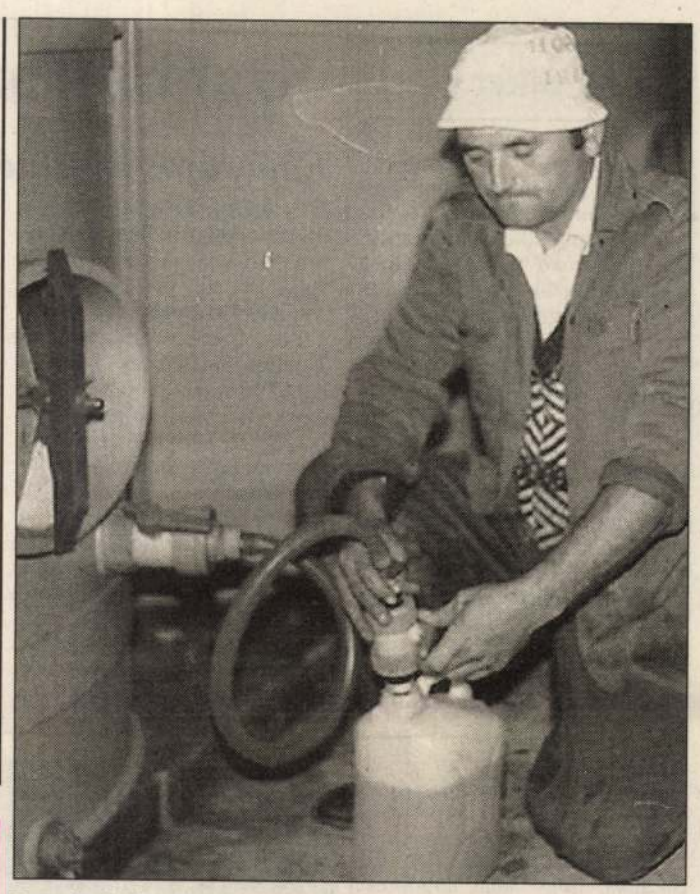

Fontányi József szerint érdemes borászkodni Fotó: Bolkovics

Aranykoszorús gazda – idén ismét Siklósról

Lassan már elmondhatjuk, hogy Siklós nemcsak a jó borokban, hanem aranykoszorús gazdákban is bővelkedik. A Földművelésügyi Minisztérium által adományozott cím ugyanis csak úgy mint tavaly, Baranya megyében ebben az évben is siklósi gazdához került. A kitüntetési ünnepségre a közelmúltban *Fontányi József* szőlész-borász kapott meghívót.

– Mi a társaimmal mindig törekedtünk a fejlesztésekre, többek között a legújabb művelési módok bevezetésére. Talán ennek is köszönhetem az „aranykoszorús gazda” címet. Egyébként esetemben a szőlővel, a borral való foglalkozás családi indíttatásból ered. Az öcsémmel, Ottóval, valamint két társunkkal a nyolcvanas évek második felében fogtunk neki igazán az önálló gazdálkodásnak. A Siklósi hegyen, a Makár tetőn szakcsoportunk megvett 18 hektárnyi elvadult, régóta nem művelt területet, és azt telepítettük be szőlővel.

– *Ezek szerint hittek abban, hogy érdemes borászkodni . . .*

– Természetesen, hisz hit nélkül, elhivatottság nélkül ezt nem lehet csinálni, már csak azért sem, mert a jövedelmezőséggel igen nagy gondok vannak ebben az ágazatban. Most például ugyanannyiért tudjuk eladni a bort, mint hat évvel ezelőtt. De itt már akkora értéket beruháztunk, hogy nemcsak magunkra, hanem még az utódainkra is rákényszerítettük a szőlővel, a borral való foglalkozást. **Balog Nándor**

Csoportkép a szépségverseny döntőjébe jutott tizenkét csinos hölgyről

Ismét Pécs szépét koronáznak

A fődíj nem csíkos napernyő, hanem 100 ezer forintos utazás

Szépségversenyekben nem volt hiány ebben az évben sem. Megválasztották a Miss Hungary-t és Miss Universe Hungary-t is, így az igazán lokálpatrióta pécsieknek már csak az okozhat hiányérzetet, hogy az idei „Pécs szépe” választásra még néhány napot várniuk kell. Nos számukra talán megnyugtatásul szolgálhat a hír: a Pécsi Napok rendezvényén, a szeptember 23-i döntőben 12 bájos hölggyel találkozhatnak, a közelmúltban ugyanis 35 jelentkező részvételével megtartották az előválogatót.

A versenyre 17. életévüket betöltött, pécsi vagy pécsi ideiglenes lakhelyű leányok nevezhettek. A szervezést a Családi Intézet megbízásából a Kele & Co Kft. vállalta, s mint a cég vezetője, *Kele István* elmondta, exkluzív körülmények között megrendezett, erős mezőnnyel kecsegtető és izgalmas versenyre számíthatunk.

A fődíj ezúttal 100 ezer forintos utazás lesz, a slágerszövegből ismert „csíkos napernyő” birtoklása helyett várhatóan egzotikus „őszi” nyaralásnak örvendhet a zsűri szerint legszebb leány. A 2. és 3. helyezett hölgy ugyancsak utazásra készülődhet, méghozzá ötven- illetve harmincezer forint értékűre.

A színpadon megjelenő lányok, valamint a nézőtéren ülő hölgyek bizonyára elégedettek lesznek a műsorvezetéssel, ugyanis a döntőnek helyet adó Palatinus Hotel Bartók termében a „Szerencsekerék” *Viktora* irányítja, kommentálja az eseményeket. A zsűriben többek között *dr. Krippl Zoltánnal*, Pécs polgármesterével és *Hajas Lászlóval*, a népszerű mesterfodrásszal találkozhatunk.

Mint megtudtuk, a rendezvény fogadással kezdődik 19 órakor, és csak egy-két óra múlva veszi kezdetét a szépségek versengése. A zsűri-tagok a hölgyek arcát, alakját és mozgását pontozzák, – természetesen az összbenyomás mellett.

Balog N.

Nyitás légből kapott ollóval

II. Marcali Vásár

Megkezdeni vagy folytatni a nehezebb? – ez a kérdés dől el szeptember 22. és 25. között Marcaliban, ahol immár második alkalommal rendezik meg a nemzetközi vásárt a város új sportcsarnokánál.

Csütörtökön 10 órakor lesz a vásármegnyitó a kiállítók számára. A 150 cég között a külföldiek Marcali testvérvárosaiból – az itáliai Morrovalle-ből, a német Künzelsau-ból és az erdélyi Marosvásárhelyről érkeztek, de a vásár idejére a somogyi városkában vendégeskedik a Zürichi Kanton delegációja is.

A nemzetközi vásár ünnepélyes megnyitója pénteken 11 órakor kezdődik. A nemzeti színű szalag átvágására *Horn Gyula* miniszterelnököt sikerült megnyerniük a rendezőknek. Az olló pedig légből kapott lesz, hiszen a megnyitó ünnepséget ejtőernyős parádé vezeti be 10.30-tól.

Délutánján rendezik meg Marcali testvérvárosainak találkozóját, illetve a gazdaságpolitikai fórumot és az oktatástechnikai bemutatót a sörsátorban, majd este 20 órától a Benkó-Dixieland Band koncertjét. Szombaton 14 órakor kezdődik a környezetvédelmi-településszépítészeti fórum, 15 órától a művészeti együttesek felvonulása, majd szabadtéri színpadi műsora, 19 órától a Hubertus mise s utána a tűzijáték. Vasárnap kulturális programja délelőtt a gyerekeknek, délután pedig a hölgyeknek kedvez: az utóbbiak számára akkor tartják a divatbemutatót. **D. I.**

Van, akit kergetnek, van, aki kerget

Mi van a rémálmok mélyén?

Mint kiderült, a szaknyelvnek, a pszichiátriának sincs jobb szava a kínzó éjszakai látomásokra, mint a *rémálom*. Talán csak kivételezett kevesek nem zuhantak még lefelé soha álmukban, nem bolyongtak zegzugos folyosókon, vagy ne álmodták volna azt, hogy épp vizsgáznak valamiből, amiről lila gőzük sincs.

Dr. Stark András, a Baranya Megyei Kórház Mentálhigiénés Intézetének főorvosa az ismert freudi tétel, a vágyteljesítő álom „számlájára” írja a rémlátomásokat. A rémálom felold valamiféle szorongásos feszültséget, s általa egy olyan szorongató eseménysort élünk át, amiből képesek vagyunk megszabadulni, akár olyan áron is, hogy fölébredünk. A feszültség, a szorongás nappali élménymaradványok, ébren töltött életünk meg nem értett, fel nem dolgozott része. Az elfojtott indulatok bűntudatos szorongást eredményeznek.

– Ez a bűntudat pedig nem másból fakad – mondja dr. Stark –, mint abból a nárcisztikus igényünkből, hogy magunk számára elfogadhatók legyünk, és persze mások is szeressenek minket. Ennek egy még mélyebb szintje az egykori anya-gyermek kapcsolat újra-átélésének vágya, hisz minden későbbi intimitás igénye ebből fakad, amibe sok szexuális impulzus is vegyül. Érdekes megfigyelni, hogy napjainkban mindezt mennyire kihasználja a kommersz film, mely a horrorral, kegyetlenkedéssel a rémálmokat úgy prezentálja mint a valóságot. Elszaporodtak az „elemi ösztönnel” bíró, erotikus s egyben végzetes nők a filmekben. Ezeket alkotóik fogyasztásra szánják, olyasminek, ami átfut rajtunk, majd kiürül, de nem kerül feldolgozásra. Álmainkból sokkal többet nyerhetnénk, ha lenne időnk eltöprengeni felettük. Ugyanakkor a valaha az álomból táplálkozó vizuális kultúra visszahat ránk, és a klippektől kezdve a töménytelen mennyiségű napi képpadagig pszichológiai nyelvünket táplálják, vagyis inkább vulgarizálják az egyre silányodó képkultúrának köszönhetően. **M. K.**

Baranyai könyvből tanulták meg a halfogást Somogyban?

Óriásharcsák a Desedán

Somogy megye egyik horgászparadicsoma – természetesen a Balaton mellett – a Deseda. Úgy hírlik, hogy természetvédelmi területté nyilvánításán fáradoznak egyesek, mások pedig szeretnék megőrizni a pecások számára. Ugyanis ha védett lesz, kissé bonyolulttá válik a „horgászforgalom”. Pedig az utóbbi hónapokban innen szenzációs halfogásokról érkeznek a hírek.

Mint azt a horgászokért élő *Száler Endre*, a Horgászegyesületek Somogy megyei Szövetségének ügyvezető elnöke elmondotta: megannyi óriásharcsa kerül nap mint nap a horogra. A rekord egy 72 kiló 40 dekás monstrum. S a közelmúlt fogásai: a minap a magyaregresi *Polgár László* 58,5 kilós harcsát fogott, a a múlt hét végén pedig a kaposvári Mészáros Lajos akasztott meg egy 54 kilós példányt. Csak jellemzésképpen: utóbbi 190 centiméter hosszú volt.

Kézenfekvő a kérdés: mi lehet e nagy halfogások mögött? Száler Endre válaszából kiderült: feltehetően eddig a Desedát választó horgászok nem próbálták a harcsafogást, s ettől aztán az ott élő állatok nyugodtan felcseperedhettek. Nemrégiben azonban megjelent egy pécsi szerző, *Soltész Kálmán* harcsafogásról szóló könyve, s módszereit lassan-lassan átvették a helybéliek. Legalábbis ezt vallották többen.

Egyébként az ügyvezető elnök szerint soha nem telepítettek harcsát a Desedába, hanem más, a tóval összefüggő vizekből kerültek át, majd elszaporodtak. Ehhez kiváló életfeltételeket nyújtott a víz. A somogyi horgászok persze tudják azt is, hogy utóbb jónéhány óriásharcsát csak kifogtak a tóból, s utána elfelejtették jelenteni a horgászegyesületnek. Legalább 10–15 darab 40–50 kilós van, amiről szóbeszéd alapján értesültek.

Mindehhez egy baranyai információ: *Várhelyi Pál* pécsi horgász Ausztráliából hozott halkereső radarral fölmért jónéhány tavat. Szerinte a Pécsi tóban legalább 20–25 darab kapitális, amolyan 120–150 kilós nagyharcsa él a kisebbek mellett. Ezeket, s a közel 3 méteres, 30–32 éves óriásokat már a hagyományos kuttyogatásos módszerrel kifogni nehéz, praktikusabb úszóval, fenekezővel próbálkozni. Persze a kihívás óriási, s ezért feltett szándéka, hogy a régi baranyai harcsarekordot – ami 80 kilós körüli volt – megdöntse. **Kozma F.**

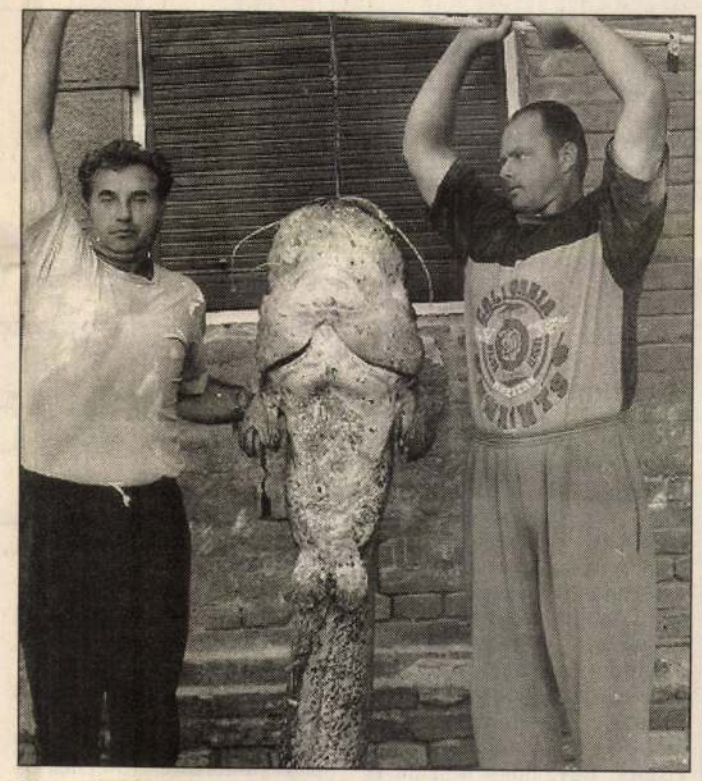

Ketten is nehezen emelik fel a Deseda-tóban fogott óriási harcsát

Siker

Szalma Tamás hétköznapi próbái

Ejtőernyős és színész, a saját idegrendszerével randevúzik

Némiképp meglepődtem, amikor Siófok-Kiliti repülőterén ejtőernyősruhában közeledett felém. Akkor tudtam meg, hogy *Szalma Tamás* számára nemcsak azok a pillanatok jelentenek izgalmakat, amikor a színpadon felmegy a függöny, hanem azok is, amikor bizonyossá válik: igen, minden rendben, nyílik az ernyő.

A harminchat éves színészt a főiskola elvégzése után Zalaegerszegen, majd Kaposváron láthatta a közönség, miközben Pécsett is gyakran színpadra lépett. Kötődései ebben a városban a legerősebbek, ugyanis ide nősült, 15 éve már, hogy a Mecsek aljában él. A Nemzeti Színháznak nem állandó tagja, szabadúszóként dolgozik. Am ez a kérdés őt igazán nem is foglalkoztatja. Véleménye szerint ugyanis minden színész tagja annak a színháznak, amelyben színpadra lép.

Pécsett ebben az évadban a Tarelkin halálában láthatjuk mint Varravin tábornokot (az egyik főszerep), és mint nagyherceggel, a Sybill című operettben találkozhatunk vele.

– Mikor volt az első találkozása az ejtőernyőzéssel?

– Én ezt a sportot már ifjabb koromban ki szerettem volna próbálni. Végül is közelebbről Kaposváron kerültem kapcsolatba vele, és az első ugrásom 1992-ben volt a pogányi repülőtéren. Hogy féltem-e? Igen. Bár talán nem is félelem volt ez, hanem valami fokozott izgalom. Kifejezett halálfélelmet a negyedik ugrásomnál éreztem, amikor bizony alig tudtam magamról lefejteni a gépet . . .. Igazán ennek a sportnak talán az a lényege, hogy a félelemtől nem féljen az ember, így aztán el lehet érni, hogy ez az érzés ne gátoljon, hanem inkább segítse a koncentrációt.

– Felmenő függöny, nyíló ejtőernyő. Milyen párhuzam húzható a két élmény között?

– Az az igazság, hogy számomra nem ugyanaz a kettő. Én sokkal jobban izgulok a színpadon. A színház ugyanis többismeretlenes, mint az ejtőernyőzés, amelynél az ember talán jobban bízhat a saját és társai tudásában. Mindenesetre mindkét közegben úgy érezheti magát időnként az ember, mint aki a saját idegrendszerével randevúzik.

– Van még valami az életben, amit feltétlenül ki szeretne próbálni?

– Egyelőre nincs több ötletem. Úgy érzem, nekem már van elég szenvedélyem. A színház is egy ilyen szenvedély. A saját nyugtalanságomat igyekszem úgy keresni, hogy közben valami elégedettséget érezzek. Azt már tudom, hogy a nyugalmat nem is akarom keresni.

Balog Nándor

Szalma Tamás ejtőernyős felszerelésben **Fotó: Bolkovics**

Free Press

Büszke lehet magára Pécs és Baranya, hogy saját angol és német nyelvű kiadvánnyal rendelkezik. Az augusztusban először megjelent *Free Press* szeptemberi száma a napokban kerül az utcára.

Hogy szükség van rá, az vitathatatlan. Sajnos, míg a világ nagyobbik része nem tanul meg magyarul, el kell fogadnunk, hogy ma világviszonylatban az angol a vezető kommunikációs nyelv, s ehhez párosul Európának ennek a zugában a német is. Tehát ha Magyarországot, Baranyát, Pécset – csúnya szóval – „eladhatóvá" akarjuk tenni a külföldi turista/üzletember számára, akkor azt a ő saját, vagy mindenki által érhető nyelven kell tennünk.

Robin MacAlpine – lévén maga is amerikai, aki már 2 éve él Pécsett – tisztában van vele, hogy az idelátogató külföldi azzal, hogy benéz a dzsámiba és eszik egy magyaros étteremben, édeskeveset kap a valódi Pécsből. Az angol/német nyelvű Free Press szeretné mindarra felhívni a külföldiek figyelmét, ami rejtett érték, ami nem harsog az útikönyvekből, s ezen kívül szolgál praktikus dolgokkal is, úgy mint buszmenetrend, moziműsor, programajánlat.

A magyar cégek egyelőre idegenkednek az angol/német nyelven való hirdetéstől, bár MacAlpine szerint a külföldit épp az csalogatja be esetleg a boltba, ha saját nyelvén hívják, s tudtára adják, miért menjen oda – ezt segíti majd a kuponrendszer is a Free Pressben (bár nem titok, hogy a tulajdonos-főszerkesztő még keresi a megfelelő reklámmenedzsert).

A szeptemberi szám sok írása a Pécsi Napok körül forog, de kilátogathatunk – a külföldi szemével – a nagyvásárba is.

M. K.

Szirmayné Bayer Erzsébet hangulatos műtermében, Kaposváron **Fotó: Laufer László**

Bayer Erzsébet – Somogy, Tolna, Baranya festője

Tágítani magam körül a világot

A kaposvári Tanítóképző Főiskola Kollégiumának legtetején található *Szirmayné Bayer Erzsébet* festőművész műterme, ahogy dukál, festőállvánnyal és sok-sok bekeretezett és bekeretezetlen képpel. Találkozásunk oka voltaképp a budapesti Művészetbarátok Egyesületének kitüntetése, amit a művésznő 15 éves tagsága emlékére vehetett át a héten. De természetesen egész életének története szóba került.

– Három megyét tartom otthonomnak – mondja Bayer Erzsébet. – Baranyát mert, ott születtem, Szentlászlón. Tolnát, mert hosszú évekig Dombóváron éltem és tanítottam, és persze Somogyot, hiszen oly régóta majdnem minden ideköt. Mindig is ragaszkodtam a közvetlen környezetemhez, s annak múltjához, azonban ez nem jelentette, hogy provincián élve belenyugodtam volna a provincializmusba. Sőt. Mindig is arra törekedtem, hogy tágítsam magam körül a világot. Elég, ha annyit mondok, hogy én voltam a faluban az első lány, aki leérettségizett, naponta jártam be a vicinálissal Kaposvárra. Aztán Bernáth Aurél tanítványa lettem a Képzőművészeti Főiskolán. Később, vidéken élve sem akartam megszakítani kapcsolatomat a fővárossal, ezért léptem be – pedagógiai téren – a Vizuális Nevelési Társaságba, művészi vonalon pedig a Művészetbarátok Egyesületébe.

– Képei között dominál a portré. Miért?

– Azért, mert annyi vonzó, inspiráló személyiséggel találkoztam, híresség ektől az – úgymond – egyszerű emberekig. Így mondom: le kellett fessem Bernáth Aurélt, Martyn Ferencet, Habsburg Ottót, a kaposvári színészeket, s míg festettem őket, rengeteg mindent kaptam tőlük az együttlét okán.

– Mit tart legfontosabbnak az életében? A képeket?

– Azt, hogy képes voltam megteremteni magamban a harmóniát. Rájöttem, hogy ezért csak én vagyok a felelős. Amivel perceimet töltöm, azzal töltöm óráimat, napjaimat, hónapjaimat, éveimet, vagyis az életemet. Ez persze felelősség is, befelé és kifelé egyaránt. Akár festmény: nem a szem milyensége fontos rajta, hanem a tekinteté!

Méhes K.

Egy negatív hős mítosza – magyar könyv Carlosról

A legendákat mégis csak valami rendkívüliség szüli, s e tekintetben majdnem „mindegy", hogy egy Marilyn Monroe nevű színésznőről van szó, vagy egy Ayrton Senna nevű autóversenyzőről, vagy éppen egy Iljics Ramirez nevezetű terroristáról, akit Carlosként ismert meg s rettegett a világ. Carlos személye és koránt sem áldásos tevékenysége valóban *renden kívüli*, s most remélhetjük, hogy ijesztő tökéletességgel végrehajtott akciói immár csak történelem.

Hogy nem akárkiről van szó, azt a róla összeírt könyvtárnyi szakirodalom is bizonyítja, mely közül az egyik „összegző igényű munka" immár magyarul is olvasható. Nem tagadom, megdöbbentem, mikor e hidegvérű gyilkosról szóló, 621 oldalas, Bécsben nyomott, szép kiállítású könyvet a kezembe vettem. Nem csak az ütött szöget a fejembe, hogy hány mai magyar író bújna ki a bőréből örömében, ha ilyen papírra nyomnák és így kötnék verseit-novelláit, hanem az is, hogy egy újságíró – *David Yallop* – éveket áldoz az életéből, hogy megismerjen – nem is egy embert, hanem egy jelenséget.

A „Nincs megállás" című könyvben egy olyan lénnyel ismerkedhetünk meg, akinek egyes állítások szerint mini-atombombája volt, aki itt élt közöttünk, de nem tudtunk róla, s most, hogy elfogták, napi „társunk" lett az újságok, a TV révén. A vaskos mű egyik hátulütője épp az, hogy leleplezés helyett inkább erősíti Carlos mítoszát. Erre nem lehet jobb példa, mint Yallop vele való beszélgetései: oly udvarias és „tisztelettudó", mintha, mondjuk, a pápával társalogna. Persze, megvan az oka. Carlos mondja: „Én a történetemet bízom önre. Mi ez ahhoz képest, hogy ön az életét bízza rám."

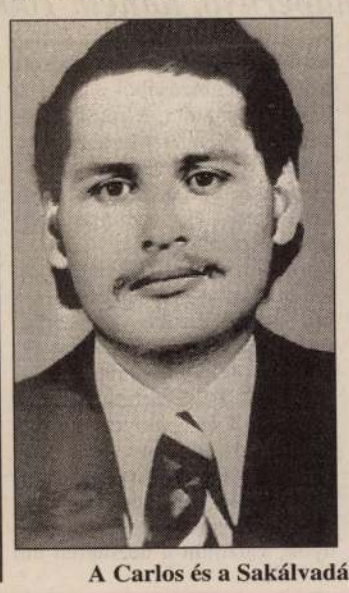

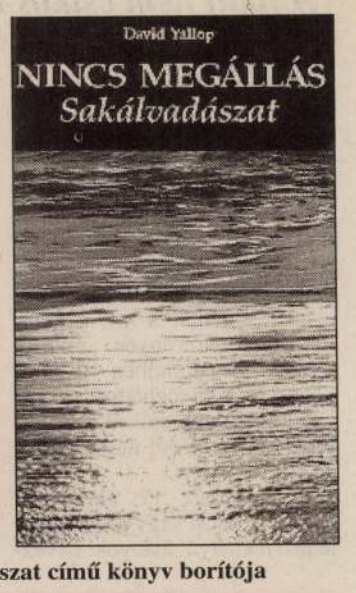

A Carlos és a Sakálvadászat című könyv borítója

Rádió mellett...

Az öklöző polgármester

– Kapusi, menj ki . . . !

E felszólítás a többezer lakójú Sz.-település egy nyilvános rendezvényén hangzott el, a polgármester szájából. Kapusi úr pedig nem más, mint egy önkormányzati képviselő, tehát szoros, hivatalos kapcsolatban áll a város vezetőjével. Rendszeresen találkoznak évek óta az üléseken, s más – hivatalos – rendezvényeken.

A rádióban elhangzott riportban többen megszólaltak és sajátos szemszögből fűztek mgyarázatot az ügyhöz. Volt, aki azt monda: „Kapusi egy szőrszálhasogató ember . . ." Mások így vélekedtek: „Kapusi csak az igazságot akarja kideríteni, különböző ügyek kapcsán, mint önkormányzati képviselő, tehát joga van hozzá. Ezért van ott!" Akadt olyan szemtanú, aki így látta: „Provokáció volt és ezért a polgármester türelme elfogyott. Mi mást tehetett volna?" Amikor a riporter egy rendőrségi embert faggatott, azt a választ kapta, hogy a jelenlévő rendőrök csak két ember dulakodását látták . . .

Tehát elhangzott a felszólítás: „Kapusi, menj ki . . .!"

– Miért? – kérdezi Kapusi.

– Mert megverlek . . . ! – válaszolta *Panyik József* polgármester, majd ököllel arcul ütötte az önkormányzati képviselőt, úgy, hogy a szája is felrepedt.

A rendezvény egyébként egy tanévnyitó ünnepséget megelőző épületes „villámjelenet" volt, a közönség egy részének statisztálása mellett. A polgármester már korábban kijelentette, hogy az ünnepségen mindenkit szívesen lát, kivéve Kapusit. Hogy miért?

A „szőrszálhasogató" Kapusi – többek között – még az önkormányzati üléseken, szóvá tette, hogy a sportcsarnokot építő vállalkozó nagyon rossz minőségű munkát végez, például beázik a tetőszerkezet, de a költségek elszámolásánál is túlszámlázást tapasztaltak, ám a polgármester az észrevételek ellenére semmiféle intézkedést nem tett. „Szükséges intézkedést" csak akkor ígért, ha Kapusit meglátja az ünnepségen. Ez volt az ökölcsapás . . .

A település lakói közül egy asszony elmondotta, úgy tudja, hogy a polgármester 60 ezer forintos fizetését 90 ezerre emelték, lehet persze, hogy ez nem így van, de hát ezt éppen a polgármesternek kellene megcáfolnia. Arra is megkérték, hogy olaszországi, illetve németországi hivatalos útjáról számoljon be az ülésen és az utazás költségkihatásairól szintén adjon tájékoztatást, de nem tette meg.

Fornak az indulatok, következésképpen valótlan dolgokat is állítanak pro és kontra, attól függően, hogy a kívülállók ki mögé sorakoznak. Többen elnézik a polgármester tettét, mondván, érthető, hiszen ideges volt. A másik tábor Kapusit pártolja, aki bizonyos ügyeket tisztázni akar, részben mert kötelessége, részben pedig az igazság kiderítésével szeretne nyugalmat teremteni. A szemtanúk nem tagadták el, amit láttak: az ökölcsapást. Ám az iskola igazgatója – aki szintén nyitott szemmel vett részt az esetnél, azt mondta a rádió riporterének, hogy ő nem nyilatkozik a mikrofonba, majd csak akkor, ha már a bíróság dönt. Ismerős magatartás: ne szólj szám . . . – alapon. Közéleti embertől ez a magatartás enyhén szólva is megvetendő.

A riporter – természetesen – szólni kívánt a polgármesterrel is, mikrofon előtt.„Nem érek rá, mert holnap Pesten van dolgom, oda utazom . . ." – „Találkozzunk Pesten!" – mondta a riporter. Ezt a polgármester elvetette, azt mondta, inkább otthon. Sz.-en. Mondani sem kell: a találkozóból nem lett semmi. Egy egész órát várt rá a riporter, de senki nem tudta, hova bújt el a polgármester.

Lehet, addig bújdosik, amíg le nem zajlik az ősz végi önkormányzati választás. Aztán majd meglátjuk: marad-e továbbra is a bársonyszékben, vagy nem.

Végezetül csak annyit: a riportban el sem hangzott a polgármester pártállása. Nagyon helyes.

Rab Ferenc

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Szirmay Endre

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP
1966 SZEP 11.

Beszélgetés Szirmay Endrénével

a művészeti nevelők prágai világkongresszusáról

Még valamikor a nyár elején találkoztam egyszer *Szirmay Endrénével*, a Tanítóképző Intézet rajz és művészettörténet szakos tanárával, s a közeledő szabadság terveiről érdeklődtem tőle; a tanár festészeti kirándulásáról.

Mindig szenvedélyes hangja enyhe rezonanciával tört meg; a nyáron se jut ideje festésre, mondta. Aztán izgalmas történetbe kezdett, nyoma sem volt már a lemondásnak. Közölte, hogy egy véletlen folytán INSEA-előadó lesz. (Az INSEA az UNESCO által támogatott nemzetközi szervezet, amely a művészeti nevelőket fogja össze.)

Az új tanév első napjaiban fölkerestem, s megkértem, számoljon be prágai élményéről, tapasztalatairól.

— *Hogyan lett INSEA-előadó?*

— Véletlenül. Egy budapesti ankéton a kezembe került egy jelentkezési lap az INSEA kongresszusára. A jelentkezési lapon egy negyedórás hozzászólásra iratkoztam fel, majd az INSEA szervező bizottsága félórás előadást kért tőlem. *A tanító táblai rajza az esztétikai nevelés szolgálatában* című előadásomat jelentettem be.

A kongresszust előkészítő bizottság aztán három nyelven bekérte az előadás vázlatát, majd hosszú felkészülés után elérkezett az indulás pillanata. Több mint kétezer vendég érkezett Prágába a kongresszusra, a világ majdnem minden országa képviseltette magát.

Nézem a prospektusokat, s a felszólalók nevei között kutatok. *Dr. J. A. Soikára* bukkanok, majd *Prof. Johannes Ittenre*, a lengyel *Wojnarra*. Mind-mind neves szakember.

— *Sir Herbert Read* is bejelentette részvételét, neve is itt áll — mutatja Szirmay Endréné —, de nagyon sajnálom — mondja —, s a részvevők is valamennyien, hogy a neves művészettörténész, esztéta lemondta az utazását.

A tanárnő nevét is megtalálom az egyik munkacsoport besorolásában.

— *Mondana valamit felszólalásának lényegéről?*

— A tanító táblai rajzával évek óta foglalkozom elméletben és gyakorlatban egyaránt. A közvetlen képzőművészeti esztétikai nevelésre nálunk, Magyarországon — s azt hiszem, másutt is — nagyon kevés idő áll rendelkezésre. Különösen az alsó tagozati egykét órás rajzóra kevés ahhoz, hogy a gyermek vizuális esztétikai szemlélete kibontakozhasson.

Az esztétikai nevelés egyik fontos részének tartom tehát a tanító táblai munkáját. A tanító tartja ugyan kezében a krétát, de a tanító és a tanítvány lényegében együtt rajzol; a gyermek maga is átéli gondolatban a rajzolás folyamatát.

Korunk és a jövő embere konstruáló ember. Elgondolásait betűk, számok és vonalak fejezik ki. A rajzkészség a konstruáló ember számára ugyanolyan alapvetően fontos, mint az írás és a számolási készség.

— *Milyen élményekben volt része?*

— Először is nagyszerű gyermekrajzkiállítást láttam, amit a kongresszus számára rendeztek. Köztük sok szép munkát láttam, a magyar gyerekeké világviszonylatban is megállják helyüket. Aztán — de említhettem volna ezt is elsőnek — felemelő érzés volt számomra, hogy részt vehettem a kongresszuson. Minden alkalommal harsona jelezte az előadások kezdetét, olyankor végigborzongott a hátam az örömtől.

Nagyon sűrített volt a program, nem lehetett minden előadást végighallgatni, egy időben több előadás is szerepelt. Férjével, aki a cseh nyelvet beszéli, megosztották maguk között az előadásokat, így társaiknál kedvezőbb helyzetbe kerültek. Több jegyzetfüzetnyi anyaggal tértek haza.

— *Mi az általános tapasztalata az INSEA prágai kongresszusáról?*

— Az INSEA az új ember, a »kozmikus ember« esztétikájának kimüvelését tartja szem előtt. Az esztétikai reneszánsz kibontakozását segíti elő ez a világszervezet. Az egyre növekvő szabad időt hogyan lehet hasznosan felhasználni, ez a kérdés különösen a nyugati államokat foglalkoztatja. Az alkotó tevékenységekre egyre nagyobb figyelmet fordítanak, mert az ember alakításában, a személyiség formálásában nagy szerepe lehet. Persze még nagyon sok ellentétes irányzat, gondolat csap össze efölött. Többek között az absztrakt művészet és a gyermek viszonyának kérdése is még nagyon vitatott. A kölcsönös tapasztalatok cseréje, úgy érzem, a népek közeledésének egyik újabb megnyilvánulása volt. Ennek a kongresszusnak a szerény felszólalója és áhítatos hallgatója voltam — mondja befejezésül Szirmay Endréné. — Feladatomat ezután új lendülettel, új ismeretekkel, ötletekkel végzem — tette hozzá.

Horányi Barna

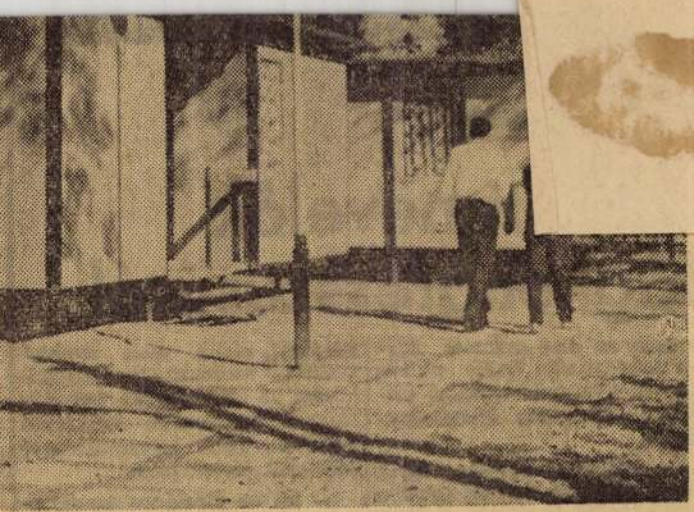

, állami gazdaságok, intézmények figyelmébe!

) személyes (2 ágyas) MIKRÓ MOTELBAN szeptember 15-iztosítunk. A motel területén kellemes presszó, különleges cukrászsütemények. Étkezést 1 km-re, a balatonboglári Ha-sítani. Részletes felvilágosítást a Balatonboglári Földműves-élben vagy telefonon ad. Telefon: Balatonboglár, 26.

sugár Vegyesipari Ktsz kivi-s-készítésben és számlázásban

nikust

zés szerint.

ltséget térítünk.

(4125)

RÓZSA

A legszebb nemzetközi újdonságok. Tulipán, jácint, nárcisz, gladiolus, gyümölcscserjék, díszcserjék. Kérje díjmentes fajtaismertetőnket. Szállítás postán. Székely dísznövénykertészet, Budapest, III., Vörösvári út 18. (4101)

geli párásság, köd. A várható legmagasabb nappali hőmérséklet ma 21—26 fok között lesz.

Kaposváron (külterületen) a hőmérséklet tegnap reggel 6 órakor 13,6, dél 12 órakor 23,6 fok volt.

A Nap kél 5.15, nyugszik 18.05 órakor.

A Hold kél 0.06, nyugszik 16.50 órakor.

Évfordulónaptár

110 éve, 1856. szeptember 12-én született Riedl Frigyes, az irodalomtörténet-írás és esztétika legnagyobb hatású magyar mestereinek egyike. Iskolált Budapesten végezte, majd Párizsban Taine tanítványa volt. A híres francia tudós hatása egész munkásságát döntően befolyásolta. Nagyszámú irodalmi, esztétikai, kritikai, képzőművészeti, nyelvészeti és pedagógiai tárgyú tanulmánya jelent meg. Írásai és előadásai a magyar irodalomnak — úgyszólván — egészét felölelték. Különösen a barokk szellemről és az új magyar irodalomról szóló fejtegetései voltak úttörő jelentőségűek. Magas fokú stílusművészettel, finom elemzéssel alkotott írásaiban a magyar irodalmi hagyományokat szellemesen egyeztette a francias szemlélettel.

RDETÉSEK

ás magányos
ltőzhetően el-

Az ÉM 44. sz. Állami Építőipari Vállalat azonnal felvesz budapesti munkahelyekre kőműveseket, ácsokat, fémcsőállványozókat, hideg burkolókat (gyakorlattal), kubikosokat és férfi segédmunkásokat. Család-

Mértékhitelesítőnek 5 éves gyakorlattal rendelkező gépipari technikumi végzettségű dolgozót felveszünk. Részletes önéletrajzzal. Jelentkezés: Kaposvár, Zrínyi utca 5/a, kirendeltségvezetőnél. (127625)

A **Böhönye** és Vidéke Körzeti Fmsz képesített könyvelői oklevéllel és szakmai gyakorlattal rendelkező személyt könyvelői munkakörbe azonnali belépésre alkalmaz. Jelentkezés személyesen vagy írásban az fmsz igazgatóságának elnökénél. (4139)

ségizett fiút
lányt könyves-
anulónak felve-
Szövetkezeti
zolgálat, Kapos-
Tanácsház utca
(127619)

gyatád és Vidé-
örzeti Földmű-
vetkezet a
ádi Fegyveres
Klubjában üze-
kisvendéglőjébe
látóipari szak-
séggel rendel-
vezetőhelyettes
fölvételre. Mű-
bizonyítvány,
bizonyítvány
ges. Jelentkezés
yesen vagy
az fmsz köz-
irodájában.
ád, Petőfi u. 2.
latt. (5826)

ar Pamutipar
est, IV.,
. 30.)

sz 16. évet
tött lányokat
etanított
knak.
étel azonnal.
(2377)

HÁZASSÁG

Komoly, szeretetre vágy nőt keres 25-35-ig házasság céljából egyedülálló, jól szituált, középkorú férfi. Komoly fényképes leveleket »Lakás van« jeligére 127622. számra a hirdetőbe kérek. (127622)

VEGYES

40—80 m² alapterületű száraz raktárhelyiséget keres Kaposváron bérbe pénzintézeti vállalat. Cím a kiadóban. (4146)

Esküvőre menyasszonyi, koszoruslányi ruhakülönlegességek (rövid és hosszú) kölcsönözhetők Győrfiné-nél, Kaposvár, Berzsenyi utca 9. (127614)

Orkán javítását, tisztítását legrövidebb időn belül, bőrkabát javítását, átvarrását vállalom. Domotrovics Jánosné, Kaposvár, Május 1. utca 27.

Mindenféle és fajta

SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPÚJSÁG TOLNA MEGYE

1971 JAN 17.

Dr. Szirmay Endréné

...minden sebet beforraszt az idő!

1021

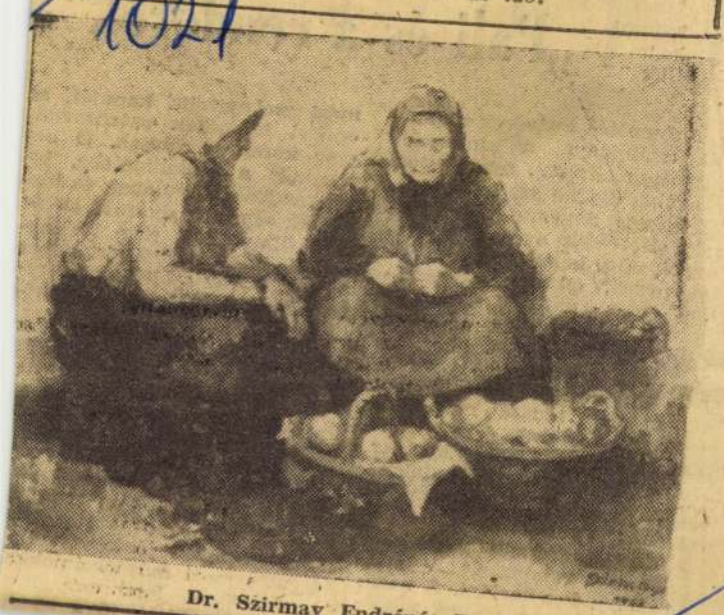

Dr. Szirmay Endréné: Piac

A

A Lumière fes
lis találmánya, a
gráf legsikeresebb nyá
szavaink egyike szerint,
zi, tisztes nagyapa korba
pett. Hetvenöt éves. Még na-
gyobbacska kamasz volt azon-
ban csak, amikor Szekszár-
don már ahitozni kezdtek
utána. 1912. június 16-án a
Tolnamegyei Közlöny így írt:
„Nem, kérem, ezt igazán
nehéz elhinni! És mozi is! Is-
tenem, nem muszáj ezentúl 8
órakor lefeküdni, és mindezt
egy eszéki mérnök, Büchler
Imré jóvoltából, aki vállalko-
zott rá ... amely szerint a
színház épület, melyben 10
hónapon keresztül mozi elő-
adásokat rendeznek ... 3000
személyes lesz. A nézőtér, melyen a székek mene-
tesek, hogy mindenki jól

sainak azonban sikerült. De az
első filmvetítést nem itt tar-
tották, hanem 1912. december
8-án a Garay szálló mai nagy-
termében, az emeleti „táncos"
ban. Újsághírt

„Garay-Mozgó. Vasárnap óta
Szekszárdon is a modern vá-
rosi élet egyik már-már meg-
szokott jelensége ütötte fel
sátrát a nagyvendéglő nagy
termében, — az állandó mo-
zi. Hetenkint 4 szer és pedi
szerdán, csütörtökön, szomba
ton és vasárnap tart előadá
sokat, egészen jó képekkel é
divatos mozi műsorszámokka
Úgy látszik, lesz tere, mer
még eddig kielégítő a közön

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPÚJSÁG
Szekszárd
1971 MÁJ 25

Kiállítás

dr. Szirmay Endréné

Jellegzetes portrék, változatos tájak

Szombaton délelőtt nyílott meg a közönség előtt dr. Szirmay Endréné, Bayer Erzsébetnek, a Kaposvári Tanárképző Iskola tanárának a képzőművészeti tárlata a dombóvári művelődési ház nagytermében. A kiállítás legszebb darabjai a tanítványokról, lányokról és asszonyokról, a család tagjairól készített portrék. Bayer Erzsébet portréi jellegzetesek. A Sárgablúzos lány kacér könnyedségével, a Férj portréja határozott karakterével, az alkotó fiának arcképe ifjúi bájával, az édesanya arcmása pedig gyöngéd humanizmusával hat a szemlélődőre.

Szöveg: MÉRY ÉVA

(Bükösdi János felvétele)

JEGYEZZE MEG:

„Két legyet ütöttem egy csapásra" — szoktuk mondogatni boldogan, a kezünket dörzsölgetve. Hát igen, ez közmondásnak nagyon jó, légyirtási módszernek azonban sokkal kevésbé, mert akármilyen fejlett technikával csapdosunk is, tessék csak elképzelni, hányszor két legyet kell agyonvágni...

Tegyük tehát félre a légycsapót, ismerjük el: az az ősi módszer legfeljebb arra alkalmas, hogy pettyesre mintázzuk vele a falat, — és ha légy helyett netán a feleség legszebb vázáját csapjuk le, — megtörténhet, hogy mi is re-

BIO-STRIP

pülünk.
beszéljünk
lyesen dö
kékre-zöld
gunkat, s
eltalálni...

De nemcsak a házunktájáról van szó. Egyre-másra épülnek a korszerű sertésnevelők, tökéletesen gépesített tehenészetek, — jóformán semmi sem maradt a múltból. Csak a legyek. Mert azok maradtak, dacolva minden ellenszerrel, amelyekkel életükre törtünk...

Mit lehet tenni? Csapkolódás helyett, tessék megjegyezni egy nevet: BIO-STRIP. Igy

veli.

Kezdjük hát a bemutatkozást: a BIO-STRIP rovarölő szer igen ádáz ellensége a legyeknek, moszkitóknak, molypillangóknak, — és az összes repülő rovarnak. Képes arra, hogy egy negyven légköbméter nagyságú helyiségbe három hónapon keresztül minden repülő rovart biztosan elpusztítson.

Hatása tehát tartós, egyetlen BIO-STRIP egy nyáron keresztül irtja a lakásban a legyeket és a többi nem kívánatos „berepülőt".

Nem ragad, nem bűzlik — az első használati nap után teljesen szagtalan — és tetszetős, hasáb alakú doboza egyáltalán nem tűnik fel a lakásban, könnyedén elhelyezhető. Használata roppant egyszerű, annyi energiával sem jár, mint egyetlen légy agyoncsapása, — s három hónapig nincs gondja a rovarokra.

A BIO-STRIP természetesen nemcsak a lakásokban használható. Bizonyára népszerű lesz ez az új, minden tekin-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Dr. Szirmay Endréné
SOMOGY MEGYEI
NÉPLAP
1967 OKT 26

Pedagógus művészek
a tanítóképző kiállításán

Lapunkban már hírt adtunk arról, hogy a Kaposvári Felsőfokú Tanítóképző Intézetben kiállítás nyílt, amelyen képzőművészeti alkotásokat, gyermekrajzokat, iskolai szemléltető eszközöket mutatnak be.

A kiállításon három pedagógus művész is bemutatja alkotásait: *dr. Szirmay Endréné, Molnár József* és *Tomory Aladár.*

A kiállítás rendezése nem akarta különösebb periodizációs, műfaji vagy akár stiláris szempontok szerint csoportosítani a képeket. A rendezőket pusztán a képek elhelyezésének esztétikai igénye vezette. Ezért még a képeket bemutató részét sem nevezhetjük képzőművészeti kiállításnak, csupán egy kellemes benyomást keltő bemutatónak, szemléltetésnek.

A körülbelül negyven kép közül, amely három művész alkotása, elsősorban Molnár József olajfestményeit és Tomory Aladár akvarelljeit szeretné kiemelni.

Molnár József olajképei egy kialakult művészi stílusról tanúskodnak. *Állomás este* és a *Téli Balaton* című képei reprezentálják leginkább a művésznek ezt a törekvését. A kékre és árnyalataira fölépített kompozíció nyugtalan, dinamikus felületkezelése az atmoszféra vibrálását, a balatoni táj fényhatásait idézi. Ez a dinamizmus még a művész »legstatikusabb«, témájánál fogva is a legnyugodtabb képén, a *Falu télen* címűn is fellelhető. Szeretném még egy képét cím szerint is megemlíteni. A *Homokbánya* címűn a kékesszürke színkörnyezetben meleg sárgák és okkerek is megcsillannak.

Dr. Szirmay Endréné a színekre impresszionista érzékenységgel reagáló festő. Ennek ellenére formái is összefogottak, művészi törekvéseit Ferenczy Károly saját stílusára vonatkoztatott meghatározásával lehet legpregnánsabban összegezni: »Szintetikus naturalizmus«. Legjobban tetszó képét azonban Molnár Józsefhez hasonlóan szinte egyetlen színre redukáltan festette egy szín árnyalataiban. A kompozíció középpontjában pedig részlethűséggel, egy kicsit »szürnaturalista« módon megoldott kezeket helyezett. Ez a kép a *Cím nélkül* című, amely anyai fájdalom, a háború elleni tiltakozás szimbolikus megragadása.

Tomory Aladár klasszikus akvarell technikával készült képei helyenként a nagy posztimpresszionista festők törekvéseit idézik. Biztos szín- és ecsetkezelésükkel, a pillanatonként változó természeti környezet, az ember és a táj viszonyának érzékeny rögzítésével azonban az akvarellek, rajzok közül Tomory Aladár képei emelkednek ki.

R. G.

Jól jövedelmez a sertéshizlalás a kiskorpádi Latinka Sándor Tsz-ben. A hízók hathónapos korukban elérik a 100 kilogrammos átlagsúlyt. Egy kilogramm sertéshús előállításához 3,7 kilogramm takarmányt használnak fel.

Három országba exportál kertimagot az Öreglaki Állami Gazdaság

Ebben az évben négyszáz holdon termelt aprómagot az nagyobb tételeket. Az aprómagexport értéke csaknem hárommillió forint.

A külföldi cégek elismerően nyilatkoznak a gazdaság által szállított magok minőségéről. Az angol cég már most szerződést kötött újabb 50 hold paradicsom és 20 hold paprika termeltetésére. A jövő évben ezenkívül 17 holdon turbolyát, 170 holdon fajtaborsót, 10 holdon sóskát, 30 holdon pedig köményt termel a gazdaság.

— **Londonban eladják Hitler két vízfestményét.** A »művekért« ötezer fontot kérnek. A 23 éves Hitler képei a régi Bécset ábrázolják és David Roussel Milner londoni üzletember tulajdonában vannak.

Propán Bután-gáztulajdonosok FIGYELEM!

Október 26-án a Közép-dunántúli Földgázszolgáltató és Szerelő V. Propán-butánszerelő ellenőri csoportja, Kaposvár, Árok u. 7. sz. alól elköltözött:

Új címe:
Tanácsház u. 14.
Telefon 14-407.

(1130)

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAPKIADÓ VÁLLALAT BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍRLAP

1990 DEC 29

dr. Szirmay Endréné

A SZEKSZÁRDI BABITS MIHÁLY MEGYEI MŰVELŐDÉSÜGYI KÖZPONTBAN hétfőn megnyílt Oszoli Istvánné dunaföldvári és dr. Szirmay Endréné kaposvári festőművész rajztanár kiállítása. Ecsery Elemér, a Magyar Nemzeti Galéria és a Művészet című folyóirat munkatársa nyitotta meg a tárlatot, amelyen a két festőművésznőnek mintegy ötven alkotása látható.

fordulunk" — jelentette ki
elnök va-

Szirmay Endréné

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

1966 MÁR. 1

1021

SZIRMAY ENDRÉNÉ: CSELLÓZÓ GYEREK.

SOMOGYI NÉPLAP

Fekete Gyula:

VIZSGA A

Egy középkorú, igen művelt és teljesen magános asszony mesélte, ilyesformán:

Pontosan emlékszem 1937-nek arra a napjára. Gézát nem régóta ismertem, csak futólag találkoztunk az unokabátyám révén; évfolyamtársak voltunk az egyetemen. Előző nap tudtam meg, hogy együtt utazunk Keszthelyre az unokabátyám esküvőjére; sejtettem már akkor, hogy nem egészen véletlenül utazunk együtt.

Nem tagadom, izgatott a dolog. Kész jogászdoktor volt Géza, és nem lehetett sok hátra a katonaidejéből. Amellett művelt fiú, és a művészetekhez is van érzéke: állítólag remekül zongorázik.

Semmilyen érzelmi kapocs nem fűzött még hozzá. El is tűnődtem ezen akkor. Végtére is épp az a jó — gondoltam —, hogy nincs közünk egymáshoz. Szerelemről, ábrándozásról szó sincs: vagyis tiszta fejjel ítélhet az ember.

A kanizsai gyorssal utaztunk, arra is emlékszem: pén-

apu válogatta; néhány tucat magyar klasszikus kivételével csupa eredeti német, angol, francia.

Kellemes arca volt az idegen férfinak.

Mire megint odafigyeltem, eljutottak Nérótól Ortegáig.

Tulajdonképp két malomban őröltek; Géza a politikai

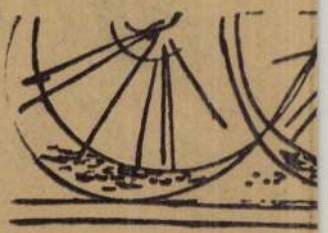

PÁLYÁZAT M. KIR. POSTABÉLYEGEK ÉS HADIBÉLYEGEK TERVEIRE. Az Orsz. Magy. Iparművészeti Társulat általános nyilvános pályázat útján akar alkalmas rajzokat beszerezni azzal a céllal, hogy felajánlja őket a m. kir. kereskedelemügyi miniszternek új postai értékjegyek, és pedig úgy rendes használatra szánt postabélyeg, mint pedig különleges hadibélyegek készítésére. A pályázat föltételei a következők:

1. Tervezzenek a magyar állam méltóságához és a magyar művészet mai fejlettségéhez méltó postabélyegeket és hadibélyegeket.

2. A tervrajz tárgyát a pályázó szabadon választhatja. Igyekezzék azonban Magyarország önálló államiságának kidomborítására és a magyar jellegnek érvényesítésére.

3. A pályázati terveket négyszer akkorára kell készíteni, mint amekkorák a kívánt bélyegek. Minthogy kétféle méretű bélyegekről lehet szó és pedig 19×23 és 20×26 milliméternyi nagyságúakról, a pályázati rajznak egyik mérete 76 milliméter, a másik mérete 92 milliméter, a nagyobb alakúnál pedig 80, illetőleg 104 milliméter legyen. A pályázó tetszése szerint álló vagy fekvő helyzetben tervezheti meg pályaművét. A fekete rajzot fehér papiron tollal kell elkészíteni. Ennek a rajznak teljesen befejezettnek, sokszorosításra alkalmasnak kell lennie.

4. A tervezet lehet egyszínű vagy kétszínű, azaz egy nyomással vagy kétszeri nyomással elkészíthető. Két színnél többet alkalmazni nem szabad még akkor sem, ha egyik szín helyett feketét használ a tervező.

5. Ha a tervezet kétszínű, azaz kétszeri nyomással elkészíthető kép, akkor a két színnek mindig egymás mellett, sohasem egymás fölött kell lennie. Tehát különböző színű vonalok nem keresztezhetik egymást.

6. Hogy a pályatervek színhatása megítélhető legyen, a pályázónak a 3. pontban megkívánt tisztán fekete rajzán kívül pályatervéhez — amennyiben azt kétszínű nyomásra szánta — egy vagy több színvázlatot kell csatolnia. Ezenkívül minden egyes tervről oly kisméretű fényképet is kell készíttetnie és mellékelnie, mely a bélyeg eredeti, azaz 19×23, illetőleg 20×26 milliméternyi nagyságában mutassa a pályázati tervezetet.

7. A kép rajzán az utánzást megnehezítő finom hajszálvonalakat kell alkalmaznia. Elég, ha ez a hajszálvonalas rész a tervezet egy helyén, vagy csak egyes helyein van. A bélyegek sokszorosítása kétféleképpen történik. A filléres bélyegek nyomódúccal (klisé), azaz tipografiai úton készülnek, a koronás bélyegek pedig rézmetszettel, azaz mélynyomással. A filléres bélyegek rajzának tehát egyszerűbbnek kell lenni, mert túlságosan aprólékos vagy tömött kompozíciójú rajzok a nyomtatódúc vésését megnehezítik és a nyomtatásban a részletek finomságai nem érvényesülhetnek.

A koronás bélyegek rajza lehet gazdagabb és részletesebb, mert sokszorosítása rézmetszésű lemezzel, ú. n. mélynyomással történik, mely technika több szabadságot enged s a finomabb árnyalatok visszaadására is alkalmas.

A tervezőnek tehát szem előtt kell tartania, hogy a bélyeg nyomólemeze úgy készül, hogy a fényképészeti úton kisebbített rajzot vonalról vonalra követve vésik a lemezre. Ezért még a legfinomabb vonalú részleteknek is szabatosaknak és tisztáknak kell lenniök, azonban arra kell figyelni, hogy a kisebbítésnél a vonalak túlságosan sűrűek ne legyenek. Ügyelnie kell még a tervezőnek arra is, hogy rajza ne legyen túlságosan tömött, mert azzal a postai kezeléssel járó felülbélyegzés feketeszínű jelzésének olvashatóságát csökkentené. — Példaképpen felhozzuk, hogy a rajz tárgya lehet

HOLZER
CS. ÉS KIR. UDVARI ÉS KAMARAI SZÁLLÍTÓ
DIVATHÁZA
BUDAPEST,
IV., KOSSUTH LAJOS UTCA 9

BÚTORCSARNOK SZÖVETKEZET.

Az iparművészeti társulat 1901-ik évi karácsonyi tárlatán a bútorcsarnok-szövetkezet tagjai állami ::: nagy díjat nyertek. :::
A BUDAPESTI ASZTALOS-IPARTESTÜLET VÉDNÖKSÉGE ALATT ÁLLÓ BÚTORCSARN. SZÖVETKEZET RAKTÁRA ÉS ÜZLETHELYISÉGE VIII. KER., JÓZSEF-KÖRÚT 28. ÉS VIII. KERÜLET, ÜLLŐI-ÚT 18. SZ. AHOL KIZÁRÓLAG CSAK BUDAPESTI KÉPESÍTETT ASZTALOS- ÉS KÁRPITOSMESTEREK MUNKÁI SZEREPELNEK.

KISS JÓZSEF
BÚTORGYÁRA

BUDAPEST, VIII., KISFALUDY-UTCA 38. SZ.
KÉSZ BÚTOROK ÁLLANDÓAN RAKTÁRON.

Neumann M. csász. és kir. udvari és kamarai szállító
BUDAPEST, IV. KER., MÚZEUM-KÖRÚT 1. SZÁM.

Kész férfiöltönyök — Kész fiúöltönyök
Kész férfifelöltők — Kész fiúfelöltők
Kész férfi télikabátok — Kész fiú télikabátok
Kész leánykosztümök, felöltők és télikabátok
MÉRTÉKOSZTÁLY. FÉRFI-, NŐI ÉS GYERMEKCIPŐK
Szabott árak, dús választék. Kérjen árjegyzéket.

Az 1906. évi milánói nemzetközi kiállításon ezüstéremmel kitüntetve.
Az 1907. évi pécsi országos kiállításon aranyéremmel kitüntetve.

KLISÉKET
IRODALMI-MŰVEK, ÁRJEGYZÉKEK
ÉS
HIRDETÉSEKHEZ
JUTÁNYOS ÁRBAN KÉSZIT
ifj. WEINWURM A. és TÁRSA
FÉNYKÉPÉSZETI és CINKOGRAFIAI
SOKSZOROSITÓ MŰTERMEI
TELEFON 86-16. BUDAPEST, VI. Ó-UTCA 6.

HIRDETÉSEK
felvétetnek a Magyar Iparművészet kiadóhivatalában, Budapesten, IX. ker., Üllői-út 33.

Bemutatja egyúttal a Magyar Iparművészek Testülete és a Magyar Iparosok Országos Szervezete átiratát, melyben mindkét egyesület égető szükségesnek tartja egy ilyen kiállítási csarnok megépítését.

Alpár alelnök véleménye szerint most, a háború alatt építkezésről ugyan szó sem lehet, de a telek biztosításáról és esetleg a tervek előkészítéséről már lehet gondoskodni. — Kéri az elnököt hasson oda, hogy a Társulat folyamodványát az illetékes fórumok kedvezően intézzék el. — Elnök reméli, hogy a kért teleknek átengedése elérhető lesz.

Almási Balogh Lóránd és Telcs Ede felszólalása után a választmány az elnök kijelentését megnyugvással tudomásul veszi.

Igazgató felolvassa Szirontai Lhotka István levelét, melyben felajánlja a felvidéki községek építésénél ingyenes közreműködését. Ismerteti továbbá Lhotkának a Vállalkozók Lapjában közölt cikksorozatát, melyben egyéb javaslatok mellett ajánlja, hogy a választmány az iparművészek, műiparosok és műbarátok közötti állandó kapcsolatnak létrehozására társas összejöveteleket létesítsen. — Igazgató indítványára a választmány elhatározza, hogy Szirontai Lhotka István cikkeinek tárgyalásával a kiállítási bizottságot bízza meg azzal, hogy a tárgyalásra Lhotkát is hívja meg, — a társas összejövetelek dolgában a Társulat lépéseket tesz a Steindl-céhnél, hogy helyiségét az összejövetelek megtartására időnkint engedje át.

Igazgató jelenti, hogy a Társulat már 1913-ban felterjesztést intézett az igazságügyi miniszterhez, hogy új palotájának berendezéseinél az iparművészek érdekeit vegye figyelembe, illetőleg hogy a szükséges terveket ne vállalkozók útján, hanem közvetlenül a tervezőktől szerezze be. Eddig azonban a miniszter részéről még semmiféle intézkedés nem történt.

Fellner Sándor szerint míg az épület el nem készül, mi valószínűleg csak ez év végén fog bekövetkezni, a bútorrendelésről és pályázatok kiírásáról egyelőre még alig lehet szó, mert a pénzügyminiszter minden, az ilyen természetű kiadások elől elzárkózik.

Alpár Ignác kéri Fellnert, mint az új igazságügyi minisztérium építőjét, hasson oda, hogy az iparművészek jogos kívánságait illetékes helyen figyelembe vegyék. — A választmány elhatározza, hogy felterjesztéssel fordul az igazságügyi miniszterhez s a szükséges berendezések, tervrajzok megrendelésére kéri fel.

Magyar Iparosok Orsz. Szervezete kéri a Társulatot, hogy a f. hó 15-én Szirtes Arthurnak, a „Gazdaságpolitikai szervezkedés"-ről tartandó előadásán magát képviseltesse. — Választmány Faragó Ödönt kéri fel a képviseletre.

Igazgató jelentést tesz a karácsonyi bazár kedvező eredményéről. Javasolja, hogy a közönség részéről nyilvánuló nagy érdeklődésre való tekintettel a Társulat ismét állandó iparművészeti bazárt állítson fel az Iparművészeti Múzeumban. — Választmány elhatározza az állandó bazár felállítását, megbízza az igazgatót, hogy tegye meg az előkészületeket a tárgyak beküldésére és a kiállítás rendezésére.

Elnök utal levélbélyegeink művészietlen voltára s ezért helyénvalónak tartaná, ha a Társulat postabélyegek terveire pályázatot hirdetne. — Almási Balogh Lóránd és Faragó Ödön hozzászólása után a választmány elhatározta, hogy eszmei levélbélyeg-pályázatot fog kiírni. Megbízza igazgatót, hogy igyekezzék valamely külföldi levélbélyegkollekcióból az artisztikusabb és megfelelőbb levélbélyegeket a pályázóknak való tanulmányozás végett beszerezni és kiállítani, egyben felhatalmazza őt a pályázat kiírásával.

Több tárgy nem lévén, elnök az ülést bezárja.

A Társulat vezetősége kéri a t. tagtársakat, hogy a lakásváltoztatást azonnal tudassák az igazgatósággal és hogy a folyóirat esetleg elmaradt füzeteit haladéktalanul megreklamálják. Elkésett reklamációk nem vehetők figyelembe.

nyolva, értesíti, hogy az igénybevettnek kijelentett tárgyak közt soroló, de egyszerűségük dacára művészi értékű vagy történelmi becsű tárgyak az átadás alól mentesíttessenek. A vallásügyi miniszter szintén értesíti a Társulatot, hogy átiratilag megkereste a honvédelmi minisztériumot, hogy a fémek rekvirálására vonatkozó utasításának megszerkesztése, illetőleg kiadása előtt a Társulat elnökségét a honvédelmi minisztérium illetékes ügyosztályának főnökéhez értekezletre hívja meg, hogy a kérdés egész körét felölelő javaslataikat az intézkedés előkészítésére hivatott fórum előtt előadhassák. A kereskedelemügyi miniszter is intézkedett, hogy a fémek rekvirálásánál az iparművészeti érdekek megóvassanak. — Örvendetes tudomásul szolgál.

Igazgató jelenti, hogy a Hősök Emlékét Megörökítő Orsz. Bizottság átiratában, köszönetet mondott a Társulatnak már megtett lépéseiért s a már beszerzett tervanyag rendelkezésére bocsátásáért.

A Magyar Bank és Keresk. R.-T. köszönő levelet intézett a Társulathoz a III. hadikölcsön jegyzése alkalmából.

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai r.-t. átírt a Társulathoz, hogy a háború miatt a munkabérek és az anyagok értéke aránytalanul magasra emelkedett, miáltal kénytelen volt a nyomdai árakat a mult évben kétszer is emelni. Igazgató eljárt ez ügyben az Athenaeum igazgatóságánál és sikerült odahatnia, hogy a Magyar Iparművészet nyomdai árait jobb idők beálltáig bizonyos áldozatok elvállalásával mérsékelte. — Választmány megbízza az igazgatót, hogy az Athenaeum igazgatóságának fejezze ki a választmány köszönetét előzékenységéért és áldozatkészségéért.

A Magyar Iparjogvédelmi Egyesület megkereste a Társulatot, hogy közgyülésén — melyen dr. Josef Ludwig Brunstein wieni szakíró az ipari minta és az iparművészeti szerzői jog reformját tárgyaló előadást tartott — magát képviseltesse. Az elnökség Menyhért Miklós, dr. Nádai Pál és dr. Szalay Emil társulati tagokat kérte fel a Társulat képviseletére.

Dr. Nádai Pál jelenti, hogy Brunstein szakíró Ausztria és Magyarország iparjogviszonyait fejtegette. Sajnos, e téren a jogvédelem igen hiányos. A szerzői és ipari jog védelmének keresztülvitelét a Társulatnak kellene kezébe vennie s minden erejével odahatni, hogy ezt a visszás és sérelmes állapotot mihamarább megszüntesse. Jelenti, hogy dr. Szalai Emil egy memorandumot fog készíteni, melynek nyomán a Társulat a kéréssel tüzetesen foglalkozhatik.

Az utolsó választmányi ülés óta rendes tagokul jelentkeztek: Biró Miklós könyvnyomda-müintézeti tulajdonos Budapest, özv. Bazala Béláné iparművész Rákoshegy, dr. Borbély Sándor vm. aljegyző Nyiregyháza, Bayer Ágost rajztanár Budapest, Beke István szobrász Budapest, Buzás Ilona és Borbála Dunavecse, Bolyó Margit Szentes, Barta Adolf mérnök Arad, Csikos Anti festőnő Debreczen, Deák János iparművész Wien, Engelmann Géza máv. ellenőr Zágráb, Elek István erdőtanácsos Sepsibükszád, Flössel Margit rajztanítónő Budapest, Folyovits Miklós Endre építész-mérnök Kolozsvár, dr. Glücksthal Lajos ügyvéd Budapest, Ghimessy Margit polg. isk. tanítónő Sepsibükszád, özv. Hegyi Ferencné Budapest, Horn Károly szobrász, kőfaragómester Besztercebánya, Horváth Andor festőművész Budapest, Kele K. Vilma hivatalnok Budapest, Kálnai András és György építészek Budapest, Kulai áll. polg. fiú- és leányiskola, Liuba Kornél főgimn. rajztanár Szabadka, Lázár Olga iparművésznő Budapest, Óhidi Légmán Imre kir. műsz. tan., áll. épít. hivatal főnöke Eger, Letenyey Mária Budapest, Marschall Nándor hentesmester Székesfehérvár, Münzberger Gizi iparművész Budapest, dr Neumann Sándorné Budapest, Pfilf Miklós szobrász Pécs, Pántyik Andor főmérnök Salgótarján, Pollák Margit tanítónő Budapest, Rotter Ilonka főv. tanítónő Budapest, Reiner Gizella hivatalnok Sopron, Rényiné Gyömrői Edith Budapest, Sterk Margit rajztanítónő Székelyudvarhely, Szegedi áll. főgimn. rajzszertára, dr. Szalai Emil ügyvéd Budapest, Sipos Béla okl. gépészmérnök Temesvár, Tóbiás Károlyné műsz. tan. neje Budapest, dr. Torday Ferenc egy. m. tanár Budapest, Vongrey Gusztáv jegyző Tőketerebes, Verebély László főmérnök Budapest; — összesen 42 új tag, akik a Társulat kötelékébe felvétettek.

Igazgató jelenti, hogy az előző választmányi ülés határozatából Társulat folyamodott a sz. főv. tanácsához kiállítási csarnok építése céljaira ingyen teleknek átengedéséért.

RÁKOS MANÓ
SZOBRÁSZ
ÉPÜLET-, MENNYEZET- : ÉS MŰKŐ-MUNKÁKRA :
BUDAPEST, VII., BÁLINT-U. 5.
TELEFON: 75-60. SZÁM.

Pauncz és Kovács kárpitosok és díszítők. Budapest, Szív u. 26.

REKLAMÁCIÓKAT
csak **1 hónapon** belül veszünk figyelembe. Minden a lap szétküldésére vonatkozó reklamáció az O. M. Iparművészeti Társulat igazgatóságához címzendő Budapest, IX. ker., Üllői-út 33—37. szám.
TELEFONSZÁM: JÓZSEF 6—78.

BÚTOROK

MŰVÉSZEK ÁLTAL TERVEZETT SAJÁT KÉSZÍTMÉNYŰ BÚTOROK MINDEN TÁRSADALMI OSZTÁLY RÉSZÉRE. ÍRÁSBELI JÓTÁLLÁS! SZABOTT ÁRAK!

TELEFON :: 123—54 ::

AZ ASZTALOS-IPARTESTÜLET VÉDNÖKSÉGE ALATT ÁLLÓ :::

BUDAPESTI MŰASZTALOS-MESTEREK SZÖVETKEZETE

MINT AZ ORSZ. KÖZPONTI HITELSZÖVETKEZET TAGJA.

BUDAPEST, V., BÁTHORY-UTCA 4. SZÁM.

ZAHRADIL INCE

GÉP- ÉS MŰHÍMZŐ INTÉZETE

BUDAPEST, VII., WESSELÉNYI-UTCA 22. I. EM.

Női felöltők, blúzok, aljak, pongyolák, gyermekruhák, színpadi kosztümök, köténye, zsuponok, kézitáskák, címerek, jelvények, egyleti zászlók, betük, monogrammok, kerti és napernyők stb. gépi és kézi hímzése.

KÜLÖNLEGESSÉG: Utcai és alkalmi női ruhák, divatlap, saját rajzaim és mintáim szerint, a legszebb kivitelben.

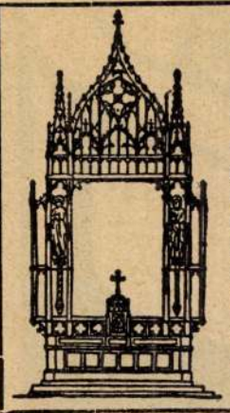

Rétay és Benedek

oltáregyleti szállítók egyházi műiparintézete, Budapest, IV., Váci-utca 59. Miseruhák, zászlók, lobogók, oltárfelszerelvények, csillárok, keresztúti és oltárképek, valamint mindennemű templom- és kápolnaberendezések előállítása. Mindennemű szent szobrok nagy raktára. Oltárépítő és faragó műintézet: Budapest, VIII., Lujza-utca 7. szám. Árjegyzéket, költségvetést, mintákat, tervrajzokat készséggel küldünk

A Magyar Iparművészet még készletben levő régebbi évfolyamai az 1912 évfolyamig 6 K-ért, az 1913 évfolyamtól kezdve pedig 10 K-ért kaphatók a Magyar Iparművészeti Társulat igazgatósági irodájában, Budapest, IX., Üllői-út 33. Ugyanitt megvétetnek az 1900. teljes évfolyama, az 1903. évfolyam 1., 4. és 5. füzetei, 1904. évf. 1. füzete, 1905. 1-2., 1907. 1., 2., 3., 4., 1908. 1-6., 1912. 1-6. és 1913. 1. füzete.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

AZ ORSZ. MAGY. IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT VÁLASZTMÁNYA 1916. évi január hó 8-án Bárczy István dr. elnöklésével ülést tartott, amelyen jelen voltak Alpár Ignác és Zsolnay Miklós alelnökök, Almási Balogh Lóránd, Beck Dénes, Faragó Ödön, Fellner Sándor, Fieber Henrik dr., Gaul Károly, Hajts Jakab, Hauswirth Ödön, Helbing Ferenc, Hikisch Rezső, Kántor Tamás, Menyhért Miklós, Nádai Pál dr., Szablya Frischauf Ferenc, Telcs Ede, Thék Endre és Vig Albert választmányi tagok, Györgyi Kálmán igazgató és Komáromy Árpád irodatiszt, aki a jegyzőkönyvet vezette.

Elnök megnyitja az ülést, üdvözli a megjelenteket és jelenti, hogy távolmaradásukat kimentették: Ágotai Lajos, báró Forster Gyula, Koperly Döme, Lajta Béla, Majovszky Pál dr., Meyer Antal, Micseh Endre, Mihalik Gyula, Nádler Róbert, Radisics Jenő, Szmrecsányi Miklós dr. és Vágó László választmányi tagok.

A jegyzőkönyv hitelesítésére az elnök Fieber Henrik dr. vál. tagot kéri fel.

Ezután Alpár Ignác emelkedik szólásra s meleg szavakban üdvözli az elnököt abból az alkalomból, hogy a székesfőváros törvényhatósága újból őt választotta meg polgármesternek. Kéri az elnököt, hogy viseltessék a Társulat és annak ügyei iránt ugyanolyan buzgósággal, mint eddig tette, támogassa munkájában a választmányt, mely mindenkor szeretettel és ragaszkodással tekint elnökére.

Elnök hálás köszönetét fejezi ki a kedves és kitüntető figyelemért s biztosítja a választmányt, hogy a Társulat ügyeiben és érdekében mindenkor tőle telhetőleg szívesen fog munkálkodni.

Ezután jelenti, hogy a választmány egy lelkes és áldozatkész tagja Hervey A. Dezső elhúnyt. — Indítványára a választmány Hervey A. Dezső emlékét jegyzőkönyvben örökíti meg.

Még egy halálesetről emlékezik meg az elnök. Barna Lajos szolgáról, ki a Társulatot majdnem 16 évig szolgálta lelkiismeretesen, becsülettel és pontossággal. Mult évi november hó 13-án húnyt el s a Társulat benne hű szolgáját veszítette. Kéri a választmányt, hogy Barna özvegye részére évi 400 korona kegydíjat szavazzon meg. — A választmány Barna Lajos özvegye részére évi 400 korona kegydíj kiutalását elrendeli.

Igazgató jelenti, hogy a Társulat felterjesztésében kérte a kultuszminisztert, hogy juttassa legfelsőbb helyre a Társulat köszönetét Ő Felségének, a szorult helyzetbe jutott iparművészek részére kiutalt 20.000 koronás adományáért. — A kultuszminiszter értesítette a Társulatot, hogy a legmagasabb adományért előterjesztett köszönetnyilvánítást Ő Felsége a legkegyelmesebben tudomásul venni méltóztatott.

Igazgató jelenti, hogy a Magyar Iparművészet szerkesztői megbizatása 1915. év végével lejárván, a Társulat felterjesztésére a kultuszminiszter újabb 5 évre, azaz 1920. év végéig ismét őt bízta meg a lap szerkesztésével.

Elnök örömmel és megnyugvással veszi tudomásul a miniszter intézkedését. Kéri az igazgatót, hogy a Magyar Iparművészetet tartsa meg ezután is azon a magas színvonalon, amelyen most van.

Györgyi Kálmán köszönő szavai után a választmány a jelentést tudomásul veszi.

Igazgató jelenti, hogy a Társulat előbbi ülésének határozatából az elnökség felterjesztést intézett a honvédelmi minisztériumhoz, hogy a hadsereg szükségleteire közhatalmi úton való beváltásáról szóló rendelkezéseket vegye revizió alá, a szükséghez képest módosítsa, hívjon össze értekezletet, amelyen a művészi és a közönség érdekeinek hivatott képviselői előadhatják óhajaikat. Egyidejűleg felterjesztésben kérte a kereskedelemügyi és vallásügyi minisztereket, hogy a Társulat kérését a honvédelmi miniszternél támogassák. A honvédelmi minisztérium a Társulat felterjesztését méltá-

Magyar Iparművészet
1916. 3-4. szám

alaposan kell ismerni az egyes művészet munkásságát és a teknika minden fortélyát.

Végezetül megemlítjük, hogy a hamisítók rendkívül figyelmesen követik a művészeti divatot. Botticellit gyártanak, ha Botticelli festményei vannak felszinen és perzsa apróságokat, ha azokat kedvelik. Napjainkban buzgón készítenek kicsiny képekkel ellátott, »tizennyolcadik századbeli és a tizenkilencedik század elejéről való« elefántcsontokat, amelyek nagyon kapós cikkek.

KIÁLLÍTÁSOK.

A MAGYAR IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT KARÁCSONYI VÁSÁRA november hó 21-én nyilt meg, egyidejüleg az Iparművészeti Muzeum vásárlás és ajándékozás útján szerzett újabb műtárgyainak kiállításával. Éppen e körülménynél fogva a vásár ezidén szűkebb helyre szorult, úgy hogy csupán a kiállítási csarnok egyik oldalfolyosóját foglalja el. A társulat céljának megfelelően, hogy t. i. a közönség karácsonyi ajándéknak alkalmas, kisebb művészi holmikat vásárolhasson, az üveges szekrények csupa ilyen dolgokkal vannak megtöltve. Első helyen említjük a pozsonyi Izabella háziiparegylet hímzéseit, továbbá a Magyar Kereskedelmi r.-t. régi hímzésekből és varrottasokból álló gyüjteményét, a mezőkövesdi hímzéseket, a Balatoni szövetség rátétes népipari munkáit, Telegdy Ilona kalotaszegi népviseletű bábuit, Benczúr Ida, Ürmössyné Benczúr Elza és Kopits János magyaros díszítésű festett dobozait, a Szontágh nővérek csetneki csipkéit, Nagy Ida vert csipkéit, Fischhof Jenő, Tull Viktor, Reich és Nikolits, Antalfy Ferenc, Platthy Irén, Mihalich Gizella bőrmunkáit, a képzőművészeti főiskolában Nadler Róbert tanár vezetése alatt működő gyakorlóműhely bőrbatik-munkáit, a gödöllői szövőipari telep szőnyegeit és gobelinjeit, a mármarosi szövő- és hímzőtanfolyam munkáit, a Zsolnaygyár eozínjait, a Szandrik-ezüstárúgyár készítményeit, Árkay Sándor kovácsolt vasmunkáit, Imregh Pál domborított fémmunkáit, Mlinek Adolf ötvösmunkáit, amelyek Horti Pál és Hendrich Antal tervei szerint készültek, Weisz Lipót ötvösmunkáit, Benczúr Béláné peddig-fonásos üvegeit, Kedves Stefánia svédszőtteseit, Rauscher Lujza selyembatikjait, Oppel Magda bársonyait és bőrbatikmunkáit, Konderth Mária hímzett miseruháját, Sovánka színes üvegjeit, Buthy János és Csurik János színezett szarúmunkáit, az Ács-Staig-féle szekszárdi cserepeket, a Wessely Vilmos tervei szerint Hegybánya-Szélaknán készült játékokat és még számos amateur-kiállító applikált, hímzett munkáit, vasalt bársonyait és bőrmunkáit. Különös említést érdemel a gazdag bronz-kollekció, amelyben neves szobrászaink, mint Telcs Ede, ifj. Vastagh György, Markup Béla, Füredi Richárd, Liipola Yrjő, Holló Barnabás, Bezerédi Gyula, Beszédes László, Damkó József, Gárdos Aladár, Zala György, Róna József, Sós Géza mintái után készült szobrok szerepelnek.

A karácsonyi vásár nyitva van hétköznapokon, hétfő kivételével, délelőtt 9-től esti 7 óráig, vasárnap délelőtt 9-től délután 1 óráig. Belépő-díj nincs.

A MŰHELY KIÁLLÍTÁSA AZ URÁNIÁBAN. A Műhely művészek és iparművészek egyesülete állandó kiállítást szervez művészeti és iparművészeti tárgyakból az Uránia kigyótéri helyiségeiben, mely december hó 12-én nyilik meg. Célja az, hogy az iparos és művész egy megbizható és állandó kereskedelmi központban álljon a közönség rendelkezésére, ahol egyrészt kész produktumokat talál egybegyűjtve, másrészt pedig a kivánságának megfelelő rendeléseket foganatosíthatja. Csatlakoztak e szervezethez az orsz. magy. iparművészeti iskola gödöllői szőnyegszövő telepe, az igazságügyminiszterium felügyelete alatt álló kassai iparművészeti műhelyek, a herendi porcellángyár, a korondi agyagipar-intézet, az éremkedvelők egyesülete stb. S tárgyalás folyik más létező iparművészeti telepek csatlakozása és életre keltése érdekében is. A műhely tagjainak alkotásai csupán itt kerülnek kiállításra. E tekintetben kivételt képez az Iparművészeti Társulat, amelynek kiállításain nemcsak együttesen, de külön-külön is szerepelhetnek. Elismerni kivánja ez által a Műhely a Társulatot, mint a hazai iparművészeti törekvések legfelsőbb fórumát, másrészt pedig jelezni

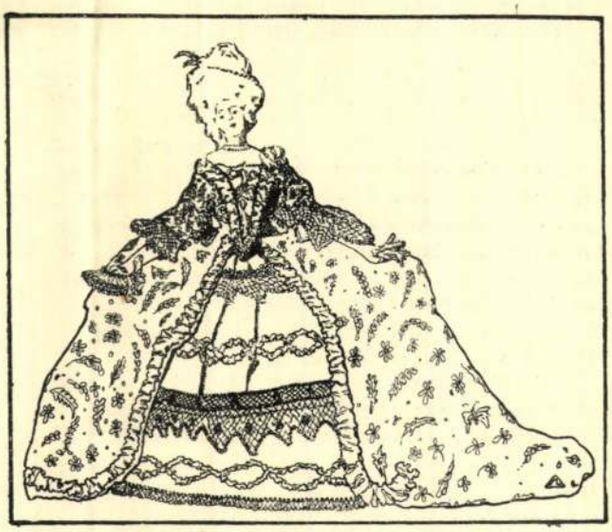

A BERLINI HOHENZOLLERN-KUNSTGEWERBEHAUS : JELMEZBABA-KIÁLLÍTÁSÁBÓL. SZIRONTAI LHOTKA ISTVÁN RAJZA.

Magyar Iparművészet 1908.

kívánja, hogy szervezkedésével csupán kiegészítő tevékenységet akar kifejteni a Társulat mellett.

Jelenlegi kiállításán kilenc szoba látható Vigand-Thoroczkai, Lakatos, Vas, Fehérkúthy és Dózsa tervei után. Gobelinek és szőttesek a Körösfői vezetése alatt álló gödöllői szőnyegszövőktől. Bőrmunkák Lakatos terve nyomán a kassai intézettől, Nádler tanártól és tanítványaitól. Kézimunkák Undi Karolától, Mirkovszkynétól, Rauscher Lujzától, Kedves Stefániától stb. Üvegképek Muhicstól és Majorostól. Bronzok és apró iparművészeti tárgyak az Iparművészeti Társulattól. Peddig-fonások Benczúr Bélánétól. Gazdag népművészeti gyűjtemény Keszthelyről, Pozsonyból és Mármarosszigetről. Az iparművészeti iskola nyomdászati tanműhelyében készült béléspapirokból dobozok, könyvek, legyezők stb. Képzőművészeti alkotásokat állítottak ki: Rippl-Rónai József a Műhely elnöke, Körösfői-Kriesch Aladár, Nagy Sándor és néhány fiatal gödöllői művész. Az installáció munkálatait vezette Tátray Lajos műépítész. A kiállítást legközelebbi füzetünkben részletesen ismertetjük.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT JÖVŐ ÉVI TAVASZI LAKBERENDEZÉSI KIÁLLÍTÁSA ügyében az érdekelt butoriparos kiállítók részvételével értekezlet volt, amelyen a mesterek bejelentették, hogy a műhelyekben a munkások kizárása folytán beszüntetett munka újra megindult s így számítani lehet arra, hogy a kiállításra szánt lakásberendezések nemsokára elkészülnek. Ennek alapján az értekezlet abban állapodott meg, hogy a tavaszi lakberendezési kiállítás március hó végén nyiljék meg és, amennyiben az Iparművészeti Múzeum kiállítási programmjával összeegyeztethető, október hó közepéig maradjon nyitva. A kiállításra szánt tárgyak beküldésének határidejét az értekezlet március hó 10-ére tűzte ki. A Társulat e kiállításával együtt az Orsz. Iparművészeti Iskola újabban szervezett házipari osztályának munkáit is mutatják be, úgymint csipkéket, függönyöket, női blúzokat stb.-ket. amelyek ez alkalommal először kerülnek Budapesten bemutatkozásra.

AZ IPARMŰVÉSZETI KARÁCSONYI KIÁLLÍTÁS SZEGEDEN. A „Szegedi Képzőművészeti Egyesület" december 18-ától 27-éig a szegedi kultúrpalotában az Orsz. Magyar Iparművészeti Társulat és az Orsz. M. Kir. Iparművészeti Iskola segítségével „Népművészeti és csipkekiállítást" rendez. A kiállítás, mely naponként reggel 9-től este 6 óráig ingyen lesz megtekinthető, bemutatja úgy a Társulat, mint az iskola népművészeti gyüjteményeit és főleg azokat a csipkéket, amelyek hazánk nevesebb csipkeiskoláiból (Budapest, Eperjes, Körmöcbánya stb.) az utóbbi időben készültek. Dr. Czakó Elemér és Ascher Alajos a kiállítás ideje alatt Szegeden az iparművészet köréből merített tárgyú felolvasásokat tartanak.

GYERMEKRAJZOK AZ ORSZ. IPARMŰVÉSZETI MÚZEUMBAN. December hó 5-től 10-ig érdekes kiállítás volt az orsz. iparművészeti múzeum első emeleti nagytermében, amelyben sz. főv. elemi iskoláknak az idei londoni rajzoktatási kongresszusról visszaérkezett rajzkollekciójával együtt egy kiváló newyorki elemi iskolának ugyancsak a londoni rajzoktatási kongresszuson kiállítva volt rajzsorozatait mutatták be. Az amerikai kollekció képzeletből készült illusztratív, továbbá szemlélet után készült távlati, virág stb. rajzokból és számos díszítményi tervezetből állott. A kiállításnak célja volt alkalmat adni arra, hogy a sz. főv. tanítók összehasonlíthassák a budapesti elemi iskolai rajztanítást az amerikaival s hogy az összehasonlításból meríthető tanulságokat a fővárosi rajztanítás javára fölhasználhassák. A kiállítás kapcsán Györgyi Kálmán rajzoktatási szakfelügyelő a székesfővárosi tanítóknak négy előadást tartott, amelyeken párhuzamot vont az amerikai és a budapesti rajztanítás módszerei között.

Az emberek azt hiszik, hogy mint a nyelv és az iny, épp úgy magától képződik az érzékszerv is, amellyel a műtárgyakat élvezzük: műtárgyakról pedig épp úgy mondhatunk ítéletet, akár az életről. És nem érik föl ésszel, hogy a művészet igazi élvezéséhez való felemelkedéshez egészen más műveltség kell.

(GOETHE.)

A sok puszta részlet, mely egy nagy egészbe nem olvad, ujoncmunka jele. A bevégzett alkotásnál a részletek egységbe olvadnak, egy végcélt szolgálnak.

(RUSKIN.)

Csak arra hat a műtárgy, akiben van finom érzés és fantázia. Mindkettőre szüksége van a művésznek is, a nézőnek is, csak különböző mértékben.

(EUGÈNE DELACROIX.)

Élvezetnek ugyanaz: előadást hallani a művészetről vagy megenni egy plumpudding receptjét.

(W. M. HUNT.)

Engedd a munkást képzelődni, erejét olyanon próbálni, mit maga talál ki. Ha eleinte csetlik-botlik is, utóbb emberré emelődik, ki gondolkozó lény gyanánt dolgozik. Addig csak fogaskerék volt, eleven körző.

(RUSKIN.)

Csak azt csudálom, hogy kritikusaim mindig jobban tudják mint én, hogy mit akartam csinálni.

(MUNKÁCSY MIHÁLY.)

A laikusok manapság azzal rontják meg az élvezetüket, hogy azt hiszik: kritizálniok kell, ahelyett hogy átadnák magukat a szép élvezetének.

(E. I. HÄHNEL.)

121.

121. DOLGOZÓSZOBA TÖLGYFÁBÓL.
TERVEZTE BÁBOLNAY JÓZSEF.
KÉSZÍTETTE KISS JÓZSEF.

CABINET DE TRAVAIL,
EN BOIS DE CHÊNE.

II. lakás-művészeti kiállítás 3 szobás lakás

122. HÁLÓSZOBA DIÓFÁBÓL. TERVEZTE SZIRONTAI LHOTKA ISTVÁN. KÉSZÍTETTE RIBÁRSZKY GYŐZŐ.

122. CHAMBRE Á COUCHER, EN NOYER.

2 szobás lakás

123. KONYHA. MÁZOLT FENYŐFÁBÓL. TERVEZTE JEDDY SÁNDOR. KÉSZÍTETTE WEISZ JAKAB.

123. CUISINE, EN BOIS DE SAPIN PEINT.

Szironthai Lhotka István (? 1885. ?? -- Bp., 1938. febr. 21.): díszlet- és kosztümtervező, a magyar némafilm-korszak jelentős filmszakembere. Az Uher a Corvin és a Star filmvállalat tervezőjeként sok m. némafilm elkészitésében vett részt. Az I. világháboru után 1922-ben a hangosfilm térhóditása idején Bécsben, Berlinben és Londonban müködött. -- I.f. Trytom (1917), A léleklátó sugár (1917--18), Julia (1917--19), Midas király (1919), Liliom (1919).

Szirontai Lhotka István †

MAGYAR IPARMUVESZET

1938. 56. l.

SZIRONTAI LHOTKA ISTVÁN. Iparművészetünknek külföldön is ismertnevű képviselője volt a most fiatalon elhúnyt művész. Alighogy németországi tanulmányútjáról hazatért, elismerést szerzett idehaza jól sikerült bútorterveivel, melyek közül néhányat a Magyar Iparművészet régibb évfolyamaiban lehetett látni. Később inkább a kirakatrendezés felé fordult s ezen a téren szorgalmas oktatómunkát is végzett, sőt egy alapos kézikönyve is jelent meg Szirontai Lhotkának. Örökké kutató és újat kereső egyénisége ezután a filmhez vonta, amelynek szcenáriumait nagy szeretettel tervezte meg. Előbb az Ufa berlini filmgyáránál dolgozott hosszabb ideig. Utána nagy és mélyreható történeti tanulmányokat végzett idehaza s egy hatalmas Attila-film számára készített vázlatokat. Bár e monstruózus terve nem valósulhatott meg, mégis alapos érdemeket szerzett a hazai filmgyártás körül. Kartársainak és a Hunnia filmgyár műszaki karának nagy részvétele mellett temették el az alig ötvenhárom éves korában elhúnyt iparművészt.

Verantwortlich f. Redaktion und Verlag: Franz Szablya Fr

Szirontai Lhotka

István +

+ Budapest 1938 febr. 21.

... órakor lesz

Szirontai Lhotka István, a jeles magyar filmtervező épitész, aki évekig *Joe Mainak* első tervezője volt és a hangosfilmgyártás óta, itthon, részben a filmirodában, részben a Hunnia filmgyárban működött, hosszu szenvedés után 53 éves korában meghalt. Temetése szerdán délután 3 órakor lesz a rákoskereszturi uj katolikus temetőben.

Dr. Schubert Ernőné szül. ...

Pesti Hirlap

1938 febr. 23.

LÁNYOK Z ÉJSZAKÁBAN

gy huszonhétéves pesti lember, egy huszonkét- s pesti lány és egy negy- éves asszony története zódik le ennek a kötet- a lapjain, Nem regényes nyodalmak, de egy bonyo- mas élet izgató fordula- kötik le mindjárt az első alakon az olvasó figyel- t. Alakjai majdnem mind erősök előttünk, de ép- n mert oly gyakran talál- zunk velük és haladunk mellettük közömbösen a lköznapok sodrában, döb- nünk rájuk most, amikor író a regény reflektorfény- véje elé állítja őket. Kü- nös, fájdalmasan szép ol- smány ez a könyv, hallat- nul, szinte kegyetlenül szinte irás. Minden sora ra, de azért nem sopánko- ik, a nyerseségig őszinte, e nem „leleplező" vagy zenzációhajhász. Izig-vérig ró műve, és túl fogja szár- yaini az „Egy férfi vissza- ordul" rendkivüli sikerét is.

Nem igy akartuk

Fannie Hurst méltán tartozik Amerika legnépszerűbb irónői közé. Minden regénye esemény; minden könyvében uj szempontokat, uj témákat és uj embereket tár olvasói elé. Talán egyetlen regényében sincs annyi mélység és bátor lélekábrázolás, mint a Rarick család történetében. Beszédesebb bizonyitéka nem is lehet annak az igazságnak, hogy a pénz nem boldogit, mint ennek a milliomos családnak tragikus története.

Rarick az öt és tiz centes áruházak gigászi vállalatának megteremtője örök magány szigeten él. Felesége Jenny, amig egy végzetes operáció életébe nem kerül, a társaságbeli asszonyok üres lepketáncát járja, még partnere a magasabb rendű gigolo sem tart ki mellette. Avery, Rarick fia tulságosan soknak találja az életet és csak Jennifer, Rarick csillogó, csodálatos lánya talál boldogságot egy gyötrelmes szerelem tisztító tüze után Gratton Davies, a fiatal drámairó barátságában.

Sokszinű, mindvégig érdekes könyv ez, amely nagyszerűen mutatja meg Fannie Hurst irói értékét.

ÁRA 2.— PENGŐ

A Budapesti :: Asztalos- és :: Kárpitosmesterek Kiállítási :: :: Egyesülete :: ::
a városligeti Iparcsarnokban állandóan
nagy bútorvásárt
tart, amely nyitva van naponkint reggel 9 órától d. u. 6 óráig.
A nagyközönségnek alkalma van szép, jó és szolid bútorokat jutányos áron vásárolni.

KEHRLING·K·
kelmefestő·és
vegytisztító·
gyár·Budapest·
III·Zsigmond·tér
10·fiókűzletek·a
város·minden·
részében·Berr-
kelz·István·u-
tóda·cég·alatt
is telefon·75-05
és·63-36·szám
P.K.

KISS JÓZSEF
BÚTORGYÁRA
BUDAPEST, VIII., KISFALUDY-UTCA 38. SZ.
KÉSZ BÚTOROK ÁLLANDÓAN RAKTÁRON.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

PÁLYÁZAT HÁLÓSZOBA- ÉS EBÉDLŐBÚTOR-TERVEKRE. 1. Az Országos magyar Iparművészeti Társulat megismétli egyszerű polgári lakások bútorzatának terveire hirdetett pályázatát, amellyel el akarja érni azt a célt, hogy kis- és középiparosokat és asztalosszövetkezeteket oly tervekkel tudjon ellátni, amelyek nyomán készülő bútorok hivatva volnának a főképpen Bécsből hozzánk beözönlő ú. n. középjó minőségű polgári berendezéseket kiszorítani és megfelelőbb árúval pótolni.

2. A pályázónak különösen szem előtt kell tartania, hogy a tetszetős külső mellett tömegtermelésre alkalmas, gazdaságosan és jól megszerkesztett és összeépített, a vevők célszerűségi és művészi igényeit egyaránt kielégítő bútorokat tervezzen. — Történelmi stílusok szolgai másolatait a Társulat kizárja e pályázatból, mert a jelenkor követelményeinek megfelelő, szertelenségektől mentes, modern, eredeti, praktikus és ötletes bútorterveket akar bútoriparunk megtermékenyítésére beszerezni. Az O. M. Iparművészeti Társulat választmányának következő tagjai: Hajts Jakab, Kántor Tamás, Lingel Károly és Thék Endre készségüket jelentették be arra, hogy a pályázóknak kívánatra útbaigazítást adnak a kívánt bútortípusok felől.

3. Tervezendők:

a) hálószoba-bútorok és pedig két ágy, két kétajtós szekrény, egy háromajtós szekrény, éjjeli szekrények és toilette-asztal,

b) ebédlőszoba-bútorok és pedig pohárszék (kredenc), tálalóasztal vagy ezüstszekrény, kihúzható ebédlőasztal.

4. A pályaművek 1 : 10 arányú derékszögű egyszerűen megrajzolt vetületi képben ábrázolják a tervezett bútorokat. — A rajzokhoz csatolják a pályázók a bútorok elkészítése módjának rövid, értelmes leírását. — Távlati rajzok mellőzendők.

5. Pályadíjakul a Társulat úgy a hálószoba, mint az ebédlő bútorainak terveire külön-külön 3—3 díjat tűz ki és pedig pályázatonkint:

I. díj 350.— korona
II. „ 250.— „
III. „ 200.— „

A díjak teljes összege tehát 1600.— korona.

6. Amennyiben a pályadíjak kiadása esetén a Társulat még egyik-másik pályaművet meg akarná vásárolni, a pályázati rajz vételösszegét a tervező művésszel egyetértőleg állapítja meg. Ha pedig a Társulat a pályadíjjal jutalmazott és megvásárolt pályaműnek részletrajzait is kívánná, a tervező köteles azokat az iparművészeti tervezések díjszabásában megállapított összegen 2 hét alatt a társulat részére elkészíteni.

7. A pályázaton csak magyar állampolgár vehet részt.

8. A pályázat titkos. Ennélfogva a pályázó lássa el művét jeligével és csatolja hozzá ugyanazzal a jeligével ellátott zárt borítékban nevét és lakása címét.

9. A pályaműveket 1917. évi szeptember hó 17-én déli 12 órájáig kell beküldeni az Országos Magyar Iparművészeti Társulat igazgatóságához (IX. ker., Üllői-út 33—37. sz.).

10. A pályázatot a társulat állandó bírálóbizottsága dönti el.

11. A díjazott és megvásárolt tervek tulajdonjoga, beleértve a korlátlan sokszorosítási jogot is, kizárólagosan az Országos Magyar Iparművészeti Társulaté.

Magyar Iparművészet
1917.

12. Valamennyi pályaművet a társulat legalább három napig kiállítja az Országos Magyar Iparművészeti Múzeumban. A nem díjazott műveket a kiállítás leszerelésétől számított 30 napon belül el kell vitetni, mert ezen a határidőn túl a társulat értük felelősséget nem vállal.

Budapest, 1917 június havában.

Az Országos Magyar Iparművészeti Társulat elnöksége.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT 1917. évi május hó 6-án tartotta XXXII. évi rendes közgyűlését Bárczy István dr. elnöklésével. Jelen vannak: Alpár Ignác alelnök, Ágotai Lajos, Bartóky József dr., Csányi Károly, Delmár Emil dr., Faragó Ödön, Gerster Kálmán, Gonda Béla, Hauswirth Ödön, Havranek Ferenc, Helbing Ferenc, Lukács György dr., Majovszky Pál dr., Menyhért Miklós, Mihalik Gyula, Nádai Pál dr., Nádler Róbert, Róth Miksa, Steiner Ferenc, Szablya Frischauf Ferenc, Vig Albert választmányi tagok és a Társulatnak mintegy 30 tagja. A Társulat tisztviselői kara részéről jelen vannak: Györgyi Kálmán igazgató, Lipcsey József pénztáros, Csák István ellenőr és Komáromy Árpád irodatiszt. A jegyzőkönyvet Komáromy Árpád vezeti.

1. Elnök üdvözli a megjelent tagtársakat s az ülést az e füzet vezető helyén közölt beszéddel nyitja meg. Ezután megállapítja, hogy a közgyűlés idejét és helyét az alapszabályokban előírt módon kellő időben közhírré tették. A jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri Ágotai Lajos és Szalai Emil dr. tagokat. Távolmaradásukat kimentették Beck Dénes és Gaul Károly.

Örömmel jelenti, hogy Melocco Péter a mai közgyűlés alkalmából a társulati ház alapja javára 500.— koronát adományozott. — Éljenzés.

2. Igazgató előterjeszti a választmánynak 1916. évi működéséről szóló jelentését.

Szuchy János hivatkozva arra, hogy a jelentést minden egyes tag megkapta, fölöslegesnek tartja, hogy azt fölolvassák. Indítványozza azonban, hogy úgy az elnökségnek, mint a választmánynak és a Társulat tisztikarának buzgó és eredményes munkájáért a közgyűlés fejezze ki elismerését.

Barta Artur a jelentést vérszegénynek tartja. Rámutat a tagok csökkenésére s kutatn kívánja ennek okait. Kifogásolja a Magyar Iparművészet szerkesztőségének a legutóbbi számban megjelent kijelentését, mely szerint csak arisztokratikus művészetpártolás van s ezért nem foglalkozhatik a lap a középosztályt érintő művészettel. (B. úr beállítása szerint mi tagadjuk a polgári osztály művészi igényeit kielégítő iparművészet létjogosultságát, pedig — hiszen minden olvasónk tudja — minden alkalommal ennek épp az ellenkezőjét hirdetjük és valljuk. A szerk.) Hibáztatja továbbá, hogy a Társulat a rajztanítás tanterveivel akar foglalkozni, holott fontosabb volna, ha az ipari szakiskoláknak az iparművészeti iskolával való kapcsolatát szervezné. (Ez már majdnem egy évtized óta intézményesen biztosítva van. A szerk.) A Társulat nem pártolja eléggé az iparművészeket, mert nem közli lapjában a sorsolásra vásárolt nyereménytárgyak készítőinek neveit. (Amióta a lap fennáll mindig közöltük a nyeremények tervezőit és készítőit is. A szerk.) A társulati bolt felállítását és az iparművészeknek társadalmi érintkezését szükségesnek tartja, ezért kívánja, hogy a vezetőség ezeket valósítsa meg. Válaszfalat lát a vezetőség és a kívül álló intellektuellek között. A iparművészet védőbástyája nemzeti kultúránk fejlődésének, ezért megerősítését biztosítani kell.

Bokor Imre legfontosabbnak a társulati bolt megteremtését tartja, hol iparművészeink termékeit árúsítva, arra törekedjen a Társulat, hogy a külföldről beözönlő műipari árúk terjesztését megakadályozza s részben elejét vegye egy vagy több esetleges hasonló irányú külföldiek által felállítandó üzlet létesítésének. Lépjen érintkezésbe a Társulat az iparosokkal és iparművészekkel, intézzen kérdést hozzájuk, hogy ki, milyen és mennyi tárggyal látné el állandóan a Társulat bolthelyiségét. Végül kéri a Társulat vezetőségét, hogy a társulati boltot miharabb valósítsa meg

Utána Szirontai Lhotka István 10 indítványt terjeszt elő, melyeket közgyűlés tárgyalás végett a választmány elé utal. (L. a május hó 18-iki választmányi ülésről szóló közleményt. A szerk.)

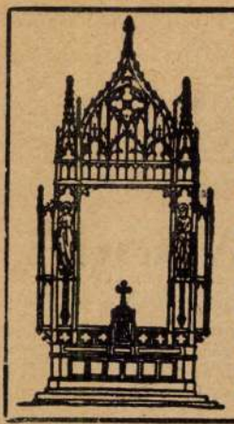

Rétay és Benedek

oltáregyleti szállítók egyházi műiparintézete, Budapest, IV., Váciutca 59. Miseruhák, zászlók, lobogók, oltárfelszerelvények, csillárok, keresztúti és oltárképek, valamint mindennemű templom- és kápolnaberendezések előállítása. Mindennemű szent szobrok nagy raktára. Oltárépítő és faragó műintézet: Budapest, VIII., Lujza-utca 7. szám. Árjegyzéket, költségvetést, mintákat, tervrajzokat készséggel küldünk

IPAR-
MŰVÉSZETI
TERVEZÉSEK
DÍJSZABÁSA

Az Országos Magyar Iparművészeti Társulat és a Magyar Iparművészek Testülete által a tervek díjazására nézve elfogadott ::: szabályzat. :::

ÁRA 1 KOR.

KAPHATÓ A TÁRSULAT IRODÁJÁBAN, BUDAPEST, IX., ÜLLŐI-ÚT 33-37

SZIRONTAI

BREUER * MOR
KÁRPITOS·DISZITŐ
IV. KECSKEMÉTI U. 9
TELEFON 19-25

Győrött és Szegeden való felállítása iránt. Iparművészeti irányú rokkant tanműhely állíttatott még fel az Orsz. Hadigondozó Hivatal kassai és császárfürdői intézetében. A kalocsai rokkantiskola már át is írt a Társulathoz és az asztalos- és kosárfonó-iparágakban kérte a Társulat segítségét. Igazgató a kívánt rajzokat már be is szerezte s az intézetnek meg fogja küldeni. — Tudomásul szolgál.

Elnök felhívja a választmány figyelmét azokra az indítványokra és felszólalásokra, melyek a közgyűlésen elhangzottak és kéri a választmányt, hogy az indítványokkal foglalkozva, azokat vegye beható tárgyalás alá.

Igazgató elsőnek Szirontai Lhotka István 10 pontból álló következő indítványait terjeszti elő:

1. Az Országos Központi Hitelszövetkezettel együtt működő szövetkezetek, melyek állami támogatásban részesülnek, külföldi és bécsi bútorokat árúsítanak, melynek meggátlására kéri a választmányt.

Faragó indítványozza, hogy keresse meg a Társulat az Orsz. Közp. Hitelszövetkezetet és kérje fel arra, hogy nyomozza ki a saját hatáskörében, mely szövetkezetek árúsítanak üzleteikben külföldről hozott bútorokat s ha már biztos adat jut a Társulat birtokába, tegyen a választmány lépéseket a baj orvoslására. Egyúttal értesítse a Társulat, hogy a szükséges terveket szívesen szerzi be a szövetségek részére. — A választmány megbízza az igazgatót, hogy ez értelemben írjon át az Orsz. Közp. Hitelszövetkezethez s az eredményről tegyen jelentést.

2. A Társulat tagjai havonta legalább egyszer gyűljenek össze iparművészeti ügyek megbeszélése végett s hogy tartasson a Társulat nyilvános szakszerinti előadásokat.

Elnök jelenti, hogy Lhotka hasonló indítványát már a propaganda-bizottság tárgyalta s elvben el is fogadta. Miután azonban ilyen összejövetelekre a jelen idő nem alkalmas, a választmány az összejövetelek megtartását az őszre halasztja.

3. Az iparművészek és műiparosok együttműködése és szervezkedése biztosíttassék.

Menyhért véleménye szerint e terv keresztülvitele nagy organizációt igényel, amilyet most a háború alatt létesíteni nem lehet. Szükségesnek tartja azonban, hogy az iparművészek és iparosok egyesítése gondolatának megvitatását a választmány utasítsa a propaganda-bizottság elé.

Nagy Virgil hozzászólása után a választmány az indítványt tárgyalás végett a propaganda-bizottság elé utasítja.

4. Önálló iparművészeknek üzemköltségeiknél és műhelyeinek felszereléseiknél segélyezését, esetleg új telepek felállítását kívánja. — A választmány külön intézkedést nem tart szükségesnek, mert eddig is minden alkalommal hathatósan támogatta az arra érdemes törekvéseket.

5. Rendszeresítse a Társulat az iparművészek munkaközvetítését. — Elnök és Faragó hozzászólása után a választmány az indítványt ez idő szerint nem kívánja intézményesen megvalósítani.

6. Módosítsa a Társulat pályázati szabályzatát s tiltsa el a pályázatok másolását, illetve plagizálását. — Elnök hozzászólása után a választmány az indítvány fölött napirendre tér, mert a szellemi tulajdonjog védelmét törvényhozási úton akarja rendeztetni s ez irányban az előmunkálatokat már meg is indította.

7. Azon tervezők munkáit, melyek másolatok vagy plágiumok, a Társulat állítsa pellengére. — A választmány az indítványt tárgyalás után elveti.

8. Azok a választmányi tagok, kik a választmányi üléseken hosszabb ideig nem jelennek meg, töröltessenek. — A választmány elhatározza, hogy azon választmányi tagok, kik megválasztásuk időtartama alatt semmi érdeklődést nem tanusítanak a Társulat működése iránt, megbízásuk lejárta után nem jelöli többé.

9. A Társulat hatáskörén belül kiadandó tervezések, megkeresések munkaalkalomra, ajánlások és egyéb munkák az egyenlő elosztás elvén adassanak ki. — A választmány megállapítja, hogy munkakiadásoknál eddig is a rátermettség mellett az iparművészek szociális viszonyai is kellő figyelemben részesültek. Ezt a szempontot jövőben is fenntartani akarja.

10. A társulati ház és kiállítási csarnok iparosok és iparművészek hozzájárulásával alapíttassék meg olyformán, hogy minden megrendelés vagy munka végösszegéből — melyet a Társulat közvetít a műiparosoknak vagy iparművészeknek — 10%-ot vonjon le a társulati ház alapja javára. — A választmány az indítványt nem helyesli, annak érvényesítésétől eltekint.

HAUSWIRTH ÖDÖN

DÍSZÍTŐFESTŐ, MÁZOLÓ
BUDAPEST, VIII. KERÜLET,
HUNYADI-UTCA 48
TELEFON:
JÓZSEF
23-24

HOLZER

CS. ÉS KIR. UDVARI ÉS KAMARAI SZÁLLÍTÓ

DIVATHÁZA

BUDAPEST,
IV., KOSSUTH LAJOS UTCA 9

VICTORIA
ZÁSZLÓGYÁR ÉS DÍSZÍTŐVÁLLALAT

CSATHÓ AURÉL ÉS RUMBOLD BERNÁT

BUDAPEST, IX., PÁVA-UTCA 7. SZ.
SAJÁT HÁZ. ALAPÍTTATOTT 1842.

GYÁRTÁSI OSZTÁLYAINK: Címeres, nemzetközi, hajózási stb. színtartó merinózászlók. Képviselő- és reklámzászlók. Címtáblák, címerek, díszletek stb. festése. Színházi díszítési stb. papirmaschétárgyak készítése. Termek, utcák, városok, épületek, árbocok, diadalkapuk díszítése kölcsöndíj mellett.

SZIRONTAI-LH.

BRAUN MÓR
KÁRPITOS ÉS DISZÍTŐ ▫ VIII., BAROSS-UTCA 16.
Telefon.

Utána Mervó Márton a hazai cserépkályhásipar válságos helyzetére hívja fel a közgyűlés figyelmét és a bajok orvoslását kéri. Felszólaló írásba foglalta erre vonatkozó előterjesztését. Az elnökség megigéri, hogy tárgyaltatni fogja a választmánnyal.

3. Igazgató előterjeszti az 1916. évi számadások megvizsgálására a mult évi közgyűlés által kiküldött számvizsgálók jelentését. — A közgyűlés a számvizsgálók jelentését tudomásul veszi és a választmánynak a felmentést megadja.

4. Igazgató előterjeszti az 1917. évre szóló költségelőirányzatot. Elnök javasolja, hogy tekintettel a háború folyamán előállott nagy drágaságra, közgyűlés a tisztviselők háborús pótlékát 1917 július hó 1-étől kezdve a fizetése 50%-ára emelje fel.

Szirontai Lhotka indítványozza, hogy a tisztviselői háborús pótlékot ne 50, hanem 75%-kal emelje a közgyűlés.

Elnök utal arra, hogy a Társulat a tisztviselők háborús pótlékának megállapításánál eddig az állam által használt kulcsot alkalmazta. Ezért ajánlja, hogy mondja ki a közgyűlés, hogy amennyiben az állami tisztviselők 50%-nál magasabb háborús pótlékban részesülnének, úgy a társulati tisztviselők háborús pótlékát is ugyanannyi százalékkal emeljék. — Közgyűlés az 1917. évi költségelőirányzatot közfelkiáltással elfogadja és az elnök indítványához hozzájárul.

5. Elnök a tárgysorozat 5. 6. és 7. pontjában előirt titkos választásokat rendeli el s a szavazatok összeszámlálására Barta Artur, Csányi Károly és Hauswirth Ödön tagokat kéri fel. A szavazás idejére pedig a közgyűlést felfüggeszti.

A szavazatok összeszámlálása után a közgyűlést újból megnyitja s kihirdeti a szavazás eredményét, mely a következő:

Szavazott 36 társulati tag. A leadott szavazatokból kapott: Zsolnay Miklós alelnök 36; választmányi tagok: Beck Dénes 36, Czakó Elemér dr. 36, Csányi Károly 36, Delmár Emil dr. 36, Gaul Károly 36, Glück Frigyes 36, Gróh István 36, Kozma Lajos 36, Körösfői Kriesch Aladár 36, Lajta Béla 36, Lingel Károly 32, Maróti Géza 36, Menyhért Miklós 36, Micseh Endre 36, Moiret Ödön 36, Pogány Móric 36, Róth Miksa 35, Thék Endre 36, Vértes Rezső 36, Wolfner Gyula 36 szavazattal 3 évre. Kántor Tamást pedig az elhalt Radisics Jenő vál. tag helyére, akinek megbízása 1918-ban járt volna le, 1 évi időtartamra 32 szavazattal. Számvizsgálók lettek: Czettel Gyula 36, Melocco Péter 36, Ország Róbert 36 szavazattal. Pótszámvizsgálók: László Henrik 36, Pongrácz János 36. Az éljenzéssel fogadott névsor felolvasása után elnök a közgyűlést berekeszti.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT VÁLASZTMÁNYA 1917. évi május hó 18-án ülést tartott Alpár Ignác elnöklésével. Jelen vannak: Ágotai Lajos, Árkai Aladár, Csányi Károly, Czakó Elemér dr., Delmár Emil dr., Faragó Ödön, báró Forster Gyula, Gaul Károly, Gróh István, Hajts Jakab, Helbing Ferenc, Jungfer József, Kántor Tamás, Lingel Károly, Menyhért Miklós, Mihalik Gyula, Moiret Ödön, Nádler Róbert, Nagy Virgil, Pogány Móric, Róth Miksa, Telcs Ede, Vértes Rezső választmányi tagok, Györgyi Kálmán igazgató és Komáromy Árpád irodatiszt, aki a jegyzőkönyvet vezeti.

Elnök megnyitja az ülést, üdvözli a megjelenteket. Külön üdvözli az új választmányi tagokat, Lingel Károlyt és Wolfner Gyulát s reméli, hogy ők is a régebbi tagokkal karöltve odaadóan és szeretettel fognak munkálkodni az Iparművészeti Társulat s a magyar iparművészet fellendítésén és fejlesztésén. Jelenti, hogy távolmaradását kimentette: Bárczy István dr. elnök, Beck Dénes, Fieber Henrik, Hauswirth Ödön, Micseh Endre dr., Thék Endre, Végh Gyula és Wolfner Gyula választmányi tagok. A jegyzőkönyv hitelesítésére az elnök Menyhért Miklóst kéri föl.

Igazgató jelenti, hogy a közgyűlésen megválasztott választmányi tagok közül megválasztásukat levélben megköszönték: Delmár Emil dr., Gaul Károly, Lajta Béla, Lingel Károly és Wolfner Gyula.

Igazgató jelenti, hogy az Orsz. Hadigondozó Hivatal a Társulat előterjesztését, mellyel a hadi rokkantügyi akció érdekében közreműködését felajánlotta köszönettel tudomásul vette. Egyúttal értesíti a Társulatot, hogy rokkant kereseti telepek Vácon és Kassán állíttatnak fel. A váci telepen már dolgoznak is, hova Tull Viktor a Társulat megbízásából hetenként 2—3-szor kimegy a munkák ellenőrzése és irányítása végett. Ezenkívül tárgyalás folyik kereseti telepnek

Igazgató ismerteti Mervó Mártonnak a cserépkályhásipar érdekében a Társulathoz intézett beadványát, amelyben arra kéri a Társulatot, hogy tegyen lépéseket a fővárosnál és a kormánynál, hogy olyan iskolát létesítsenek, hol a kályhásipar érdekeit szolgáló generáció neveltetnék, mert ellenkező esetben a kályhásipar képzett munkások híján elpusztul.

Gróh István sajnálattal tapasztalta, hogy az agyagipari szakiskolák munkaeredménye alig számba vehető. Ezért ajánlja, hogy tegyen lépéseket a Társulat, hogy esetleg iskolák áthelyezésével Budapesten állítsanak fel a modern követelményeknek megfelelő agyagipari szakiskolát, mert reméli, hogy egészségesebb szervezet mellett itt, az agyagipar terén nagy eredményeket fognak elérhetni.

Gaul Károly ilyen intézet felállítását meddőnek tartja addig, míg nem sikerül azt egy agyagipari gyárral kapcsolatban létesíteni. Nem bízik a cserépkályhaipar fellendülésében, mert készítményei az ú. n. örökégő vaskályhákkal nem versenyezhetnek.

Telcs Ede és Róth Miksa véleménye szerint a cserépkályhaipar fellendítését okvetlen keresztül kell vinni, egyrészt az iparművészet szempontjából, másrészt pedig, hogy az agyagárúknak külföldről való beözönlését megakadályozzuk.

Ágotai Lajos tájékoztatja a választmányt a főv. Iparrajziskolában felállított agyagipari és kísérleti műhely működésének eredményéről. A főváros az agyagipar fellendítése érdekében elkövetett mindent, sajnos azonban, a műhelynek olyan kevés növendéke volt s azok száma is annyira leapadt, hogy az iskola ma már csak kísérleti műhelyt tart fenn. Ezért egy ilyen Budapesten felállítandó agyagipari szakiskola működésének eredményéhez nem fűz nagy reményeket.

Elnök a felhangzottak ellenére a kályhaipar fellendítését tartja nagyon fontosnak. Ma alig van Magyarországban olyan iparos, ki egyszerre 100 kályhánál többet tud készíteni, holott a cserépkályhaiparnak nagy gazdasági jövője van, hisz látjuk ezt éppen a Csehországból behozott cserépkályhák nagy mennyiségéből. A kályhamunkások nevelésére nálunk semmiféle intézmény nincs, holott erről minden körülmények között kell gondoskodni. Ezért kívánatosnak tartaná, írjon föl a Társulat a kereskedelemügyi miniszterhez, mutasson rá ezen iparág hiányosságára és arra, hogy éppen ezen hiányosság folytán iparosaink mily nagy anyagi haszontól esnek el.

Ágotai Lajos helyesnek tartaná, ha a Társulat egy szakiskolai tervezetet és javaslatot is csatolna a kereskedelemügyi miniszterhez küldendő felterjesztéshez.

Menyhért Miklós szintén ajánlja, hogy a Társulat iskolatervezetet dolgozna ki, mely felölelné a fontosabb szakstudiumokat. Ilyenek volnának 1-ször a fűtési technika gyakorlati ismeretei, 2-szor az agyagipari technikai és 3-szor az iparművészeti rész. — Az elnök összefoglalja a felszólalásokat s kimondja, hogy a választmány a kályhásipar fellendítésének ügyét igen fontosnak, időszerűnek tarja s ezért ezt még behatóbb megbeszélés tárgyává teszi. Felhívja igazgatót, hogy ezt megelőzőleg tárgyaljon Cservenka Henrik, Grübel Károly, Malczanek József és Mervó Márton kályhásmesterekkel, szerezzen tőlük minden tekintetben alapos információt kívánalmaik felől, az elnökséget pedig felkéri, hogy ezek alapján tartson szakértekezletet a további teendők megállapítása végett.

Igazgató Barta Arturnak a közgyűlésen tett felszólalását ismerteti behatóan, rámutatva a felszólalásban foglalt egyes tévedésekre. — A választmány megállapítja, hogy Barta Artur felszólalásában foglaltakra nézve külön határozatra vagy intézkedésre ezidőszerint szükség nincs.

Igazgató jelenti, hogy Vágó László egy iparművészeti műhelytelep létesítése ügyében indítványt nyujtott be. Tekintettel azonban az ügy fontosságára kívánatosnak tartaná, hogy Vágó is személyesen részt vegyen a tárgyaláson. — Árkay és Pogány felszólalása után a választmány a beadvány tárgyalását a propaganda-bizottság elé utasítja.

A tervezett társulati bolt ügyére nézve elnök jelenti, hogy újabb tanácskozások azt a meggyőződést érlelték benne, hogy addig, míg a bolt vezetésére alkalmas személy biztosítva nincs, addig egyéb lépéseket tenni alig lehet. Ezért a legsürgősebb tennivaló, hogy a választmány oly megbízható vezető férfit keressen, akinek értenie kell a kereskedelmi irányításhoz s aki azonkívül rendszeresen szervezni tudja boltunk megfelelő anyaggal való ellátását. Kéri a választmányt, hogy ebben a kérdésben segítse az elnökséget.

Menyhért véleménye szerint a boltot minden körülmények között fel kell állítani. A kereskedők ma műiparárúk eladásánál 100%-ot kéresnek, ezért tehát ha a Társulat csak 15—20% haszonnal dolgozna, nagy forgalmat tudna terem-

ZEICHEN-ARCHIV

REICH ILLUSTRIERTE MONATSSCHRIFT FÜR ZEICHEN-, KUNST- UND GESCHMACKBILDENDEN UNTERRICHT UND VERWANDTE GEBIETE.

HERAUSGEBER UND SCHRIFTLEITER: L. M. K. CAPELLER, K. PRÄPARANDENLEHRER UND GEPR. ZEICHENLEHRER A. D. K. LEHRERBILDUNGSANSTALT PASING-MÜNCHEN.

GRÖSSTES UND VORNEHMSTES FACHORGAN FÜR VOLKS-, FORTBILDUNGS-, FACH-, GEWERBE-, HANDWERKER-, MITTEL-, ZEICHEN-, KUNST- UND KUNSTGEWERBESCHULEN.

ORGAN DES BAYER. SCHUL-ARCHIVS FÜR ZEICHNEN, MÜNCHEN.

PREIS VIERTELJÄHRLICH 3·50 M.

Das *Zeichen-Archiv* will kein Standesinteressenblatt oder das Organ einer bestimmten Gruppe oder Richtung sein, sondern vielmehr den idealen Bestrebungen und Leistungen der gesamten *Erzieher- und Lehrerschaft* dienen, die am Zeichen- und Kunstunterricht Interesse nimmt. Es will wie der Name „Zeichen-Archiv" schon sagt, in erster Linie *Sammelorgan* sein, um an *einer* allen gleich zugänglichen Stelle alles *Wichtige und Beachtenswerte* über *„Kunst und ihre Beziehungen zur Schule" aus Vergangenheit und Gegenwart* in Wort und Bild zu sammeln; auch wird sie fleissig Umschau halten auf allen dem Zeichen- und Kunstunterricht verwandten Gebieten. Das *Zeichen-Archiv* bietet überaus reiches *Bildermaterial*, das sich zu Unterrichtszwecken direkt *praktisch* verwerten lässt (im Schaukasten oder Wechselrahmen). Es bringt solches Material in *Sonderbeilagen* als: 1. *Kunstblätter* aus dem Gebiete der freien und angewandten Kunst. 2. *Abbildungen* von Schüler-Arbeiten aus allen einschlägigen Gebieten mit Beschreibung der zeichen- bezw. maltechnischen Ausführung. 3. *Bildnisse* bedeutender Künstler und Kunstpädagogen. 4. *Gegenüberstellungen* von Beispiel und Gegenbeispielen zur Geschmackskultur der Schuljugend. 5. *Bildausschnitte* (aus Gemälden und Zeichnungen alter und neuer Meister) um zeichnerische und malerische Techniken und Kompositionen u. s. w. zu veranschaulichen. 6. *Vorbilder*, um zeichnerische Konstruktionen aus Perspektive, Licht- und Schattenlehre praktisch darzustellen. *Bestellungen* auf das *Zeichen-Archiv* nehmen entgegen die Post und die unterfertigte Geschäftsstelle.

Prospekte kostenlos durch

BAYER. SCHUL-ARCHIV FÜR ZEICHNEN, MÜNCHEN

GESCHÄFTSSTELLE: PASING-MÜNCHEN.

teni. Természetesen, csak kiváló iparművészeti munkákat, tetszetős dolgokat kell árúsítani. Ami az üzlet vezetőjét illeti, az a meggyőződése, hogy jó nivójú anyaggal ellátott boltban egyelőre egy agilis elárúsítónő is elegendő volna. Sürgeti a bolt megvalósítását, mert most könnyebben lehet megfelelő bolthelyiséget találni, mint a háború után.

Moiret felajánlja a választmánynak az Iparművészek Testületének közreműködését, mely ezzel a kérdéssel szintén behatóan foglalkozott s az anyaggyűjtésben tevékeny részt kíván. — Pogány hozzászólása után a választmány felkéri az elnökséget, hogy a bolt vezetésének ellátására szükséges tárgyalásokat kezdje meg.

Az utolsó választmányi ülés óta rendes tagokul jelentkeztek: Dimand József Felsőbánya, Gmehling Hermann Budapest, Győre János dr. Nagykőrös, Hanek István Budapest, Lipták Béla Makó, Nagykőrösi ref. tanítóképzőintézet, Prónay Mihályné gróf Batthyány Félicie Alsópetény, Szakály József Budapest, Szemethy Kálmán Ferenc Győr, Szentgyörgyi Lujza Budapest, Tamási István Kolozsvár, Telegdy Sándor dr. Budapest, Váry Szabó Elemér Budapest. Összesen 13 új tag, akik a Társulat kötelékébe felvétettek.

Ezután elnök felhívja a választmányt a bizottságok megalakítására. Utal a választmány ama megállapodására, amely szerint a bizottsági tagságok betöltésénél bizonyos váltakozó rendszer betartása kívánatos.

Menyhért a bírálóbizottságba bírálatok alkalmával az érdekelt szakkörök kiküldötteinek meghívását ajánlja.

Igazgató javaslatát a választmány elrendeli, hogy a pályázatok eldöntése alkalmával kérje Társulat az Iparművészek Testülete 2 tagjának kiküldését, kik a bírálóbizottság ülésén részt vehetnek. A propaganda-bizottságra nézve pedig kimondja a választmány, hogy a bizottságot felhívja ügyrendjének elkészítésére és addig is a bizottság üléséről a választmány minden tagja a tárgysorozat megjelölésével értesítést kapjon azzal, hogy az üléseken részt vehet ugyanazokkal a jogokkal, mint a bizottság tagjai. — A megejtett szavazás után az elnök megállapítja, hogy a választmány egyhangú szavazás utján a következőképpen alakította meg a bizottságokat:

Kiállítási bizottság: Ágotai Lajos, Árkay Aladár, Czakó Elemér dr., Csányi Károly, Faragó Ödön, Hajts Jakab, Helbing Ferenc, K. Kriesch Aladár, Lajta Béla, Ligeti Miklós, Menyhért Miklós, Meyer Antal, Moiret Ödön, Nádai Pál dr. Nádler Róbert, Pogány Móric, Róth Miksa, Szablya Frischauf Ferenc, Telcs Ede, Vágó László, Vig Albert, Végh Gyula.

Bírálóbizottság: Bárczy István dr., Faragó Ödön, Helbing Ferenc, Pogány Móric, Telcs Ede.

Végrehajtóbizottság: Alpár Ignác, Fieber Henrik, Menyhért Miklós, Róth Miksa.

Gazdasági bizottság: Beck Dénes, Delmár Emil dr., Hauswirth Ödön, Koperly Döme, Zsolnay Miklós.

Propagandabizottság: Ágotai Lajos, Alpár Ignác, Faragó Ödön, Fieber Henrik, Hauswirth Ödön, Menyhért Miklós, Mihalik Gyula, Moiret Ödön, Nádai Pál dr., Nádler Róbert, Pogány Móric, Telcs Ede, Vágó László, Vig Albert, Végh Gyula, Vértes Rezső, Wolfner Gyula.

Meghívott művésztagok: almási Balogh Lóránd, Hikisch Rezső, Huszka József, Meyer Antal, Nagy Sándor, Szentgyörgyi István, Vágó László, Vajda Zsigmond, Vesztróczy Manó, Györgyi Dénes. — Választmány egyúttal igazgató és Menyhért indítványát elfogadja.

Elnök utal arra, hogy a társulati tisztviselők nyugdíjszabályzata eddig még nincs meg, ezért javaslatára a választmány utasítja a gazdasági bizottságot, hogy a nyugdíjszabályzat tervezetét készítse el s helybenhagyás végett terjessze a választmány elé.

Mihalik Gyula ajánlja, hogy mielőtt a boltot megcsinálnák, a közönség szükségletét, a várható termelés mérvét és a kereskedelmi lebonyolítás feltételeit illetőleg szakemberektől bekért információk alapján a legalaposabban tájékozódjon a propaganda-bizottság. Amellett volna, hogy inkább kisebb méretekben indítsák meg a boltot, kevés kockázattal, semhogy egy nagyobb vállalkozásba fogjunk a kellő realitás biztosítása nélkül. — A választmány Mihalik felszólalását a propaganda-bizottság figyelmébe ajánlja.

Több tárgy nem lévén, elnök az ülést bezárja.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
GYÖRGYI KÁLMÁN.
A ROVATOKAT VEZETI:
Dr. NÁDAI PÁL.

MÜLLER TESTVÉREK
BUDAPEST, VI. KER., DÉVAI-UTCA 21.
Szakmájában Magyarország legnagyobb és legrégibb vegyészeti gyára. Legjobb minőség. Leikiismeretes kiszolgálás. Mindenféle tinta, tus, pecsétviasz, akvarell, olaj és tempera művészfestékek, bronz festékek, folyékony bronz és írógépszalagok az összes rendszerű írógépekhez és minden e szakmába vágó más különlegességek.

HIRDETÉSEK
felvétetnek a Magyar Iparművészet kiadóhivatalában, Budapesten, IX. ker., Üllői-út 33.

RÁKOS MANÓ
SZOBRÁSZ
ÉPÜLET-, MENNYEZET- : ÉS MŰKŐ-MUNKÁKRA :
BUDAPEST, VII., BÁLINT-U. 5.
TELEFON: 75-60. SZÁM.

ARANY HIMZÉSEK. ZÁSZLÓK
HIMZÉSEK,
FÜGGÖNYÖK ÉS CSIPKEMUNKÁK
GYÁRTÁSA
KELEMEN ADOLF
BUDAPEST,
V., BÁLVÁNY-UTCA 22. SZÁM
TELEFON 159—80
TEMPLOMI ÉS ANTIK HIMZÉSEK

NAGY IMRE
császári és királyi udvari szállító
virágnagykereskedő
Magyarország legnagyobb élővirág-kereskedése
Budapest, IV., Fővám-tér
a központi vásárcsarnok átellenében.

Athenaeum Irodalmi és nyomdai részvénytársulat. Budapest, VII., Rákóczi-út 54.

Szirontai Lhotka István

262. SZIRONTAI LHOTKA ISTVÁN.

Okmánybélyeg pályázat
II. díj.
Magyar Iparművészet
1912. 279. l.

130

**Kis-
plasztiKai
Kiállítás**

Szirontai Lhotka István

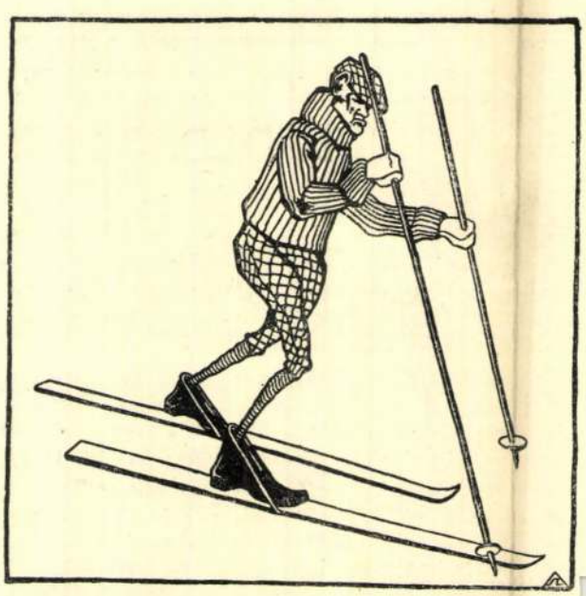

A BERLINI HOHENZOLLERN-KUNSTGEWERBEHAUS JELMEZBABA-KIÁLLÍTÁSÁBÓL. SZIRONTAI LHOTKA ISTVÁN RAJZA.

MŰVÉSZETI CÉLOKRA fordított összegekről közölt kimutatások szerint: Franciaországban, 39 millió lakosra 14 millió frank esik, tehát fejenként 0·4 frank vagyis 40 fillér, Németországban, 61 millió lakosra 12 millió márka (14.400,000 korona) esik, tehát fejenként 0·2 márka vagyis 24 fillér.

JELMEZBABÁK ÉS PLASZTIKUS KARIKATURÁK KIÁLLÍTÁSÁT rendezte a berlini Hohenzollern-Kunstgewerbehaus november havában. Most, hogy a régi világ művészetét s erre az időre emlékeztető mindenféle apróbb holmikat mindinkább megbecsülik, a régi minták nyomán készült jelmezes babákat és tréfás figurákat is kezdik belevonni a lakás díszítésére való csecsebecsék közé. Belátják, hogy lehet egy babának kiöltöztetésénél is művészi ízlést érvényesíteni s a színes miniatur emberkék csakúgy díszíthetik és élénkíthetik a szobát, mint pl. valamely váza, vagy himzés. A kiállítás Berlinben nagy érdeklődést keltett s máris akadt néhány szemfüles cég, mely utánozta az eszmét és hasonló kiállítást rögtönzött. A bemutatott tárgyakról Szirontai Lhotka István, Berlinben élő honfitársunk nehány fölvételt készített, amelyeket a füzetünkben mutatunk be.

NÉMET NÉPMŰVÉSZET. Németországban e szó „Volkskunst", többet foglal magában, mint amit mi népművészeten értünk. Beletartozik a városi, polgári művészet is, amely a történelmi stílusoktól többé-kevésbé befolyásoltan bizonyos helyi és faji vonásokat mutat föl az egyes régi városok házaiban. Elsősorban a ház és azután annak a belső berendezése az, amit a németek tanulmányoznak. Az angol példa után indulva a német nemzeti művészetet a maguk művészi multjából akarják kifejleszteni. Hogy hogyan? azzal még nincsenek egészen tisztában. Lichtwark, aki Hamburgban ezen a téren is úttörő, a helyi tradiciókon és művészi nyomokon haladva tartja lehetségesnek a helyi stílus kialakulását. A birodalom többi részében még jóformán csak az anyaggyüjtésnél tartanak s mindinkább fokozódó érdeklődéssel fordulnak a parasztművészet felé — nemcsak egyesek, hanem egyesületek, társulatok is, melyeknek kitűzött célja a működési területükön található parasztművészeti anyag felkutatása, megmentése a pusztulástól. E munka nyomában mind nagyobb irodalom keletkezik, úgy hogy ma már alig múlik el hónap, melyben a folyóiratok vagy önálló munkák ne foglalkoznának a népművészettel s O. Schwindrazheim kísérletet tett már arra is, hogy a német parasztművészetet jellemző tulajdonságai szempontjából elemezze.

A mi szempontunkból két dolog érdekelhet minket. Az egyik: hogy a népies díszítő elemeink nagy része megvan a németeknél is — azt mondhatjuk,

— — érdeklődés kíséretében tárgyalnak most egy [illegible] festményhamisítási bűnpört, amely élénken bevilágít e különös iparág sötét üzelmeibe. A mesterség nem új. Már Krisztus születése előtt a második században is művelték. Az apuliaiak számos híres etruszk vázát hamisítottak. De a mostani hatalmas méretű szélhámoskodás csak ebben az időszakban volt lehető, amikor határtalan a kereslet a régiségek iránt. Szóval az emberek hiszékenységében rejlik a bűnnek az oka. Majd minden második olaszországi utas abban a tudatban vásárol valami ereklyét, hogy igazi tárgy jut a tulajdonába, pedig csaknem valamennyi esetben áldolgot adnak el az idegeneknek.

Jelenleg temérdek egyiptomi régiséget gyártanak. Még mumiákat is készítenek. Egyszer Nitokris királyné hamisított mumiáját annyi aranyért vették meg, amennyit a sulya nyomott. A belgák és csehek »középkori« üvegneműeket csinálnak. Teheránból »ősi« ékszereket szállítanak.

Az üzem olyan kiterjedt arányú és olyan veszedelmes, hogy egyes múzeumokban külön osztályt létesítenek, amelyekben a közönség kitünő példányok bemutatása útján a hamisításokról a kellő kioktatásban részesül.

A hamisítási eljárás éppen nem egyszerű. Kitünő természettani és vegytani jártasságot és gazdag műtörténelmi meg régészeti tapasztalatokat kíván; azonkívül

Magyar Iparművészet 1908. 340. 1.

kezdődik a gondolat munkája s ezzel eljutunk a műtörténet és esztétikához; reflexiókkal kapcsolódik szemléletünk — az elvont gondolkodás megállapítja a vezérlő gondolatokat, melyekkel a szemlélet egyesül s szellemivé nemesül. A művészettörténeti ismeret nem rontja az érzést, hanem élesíti, finomítja, nemesíti látásunkat, ha helyesen tanultuk.

E nevelésben a rajztanáré az első szó. A természet tanulmányozása és reprodukálása — modern kézzel — az ő feladata; a modern nyelvek tanára pedig éreztesse meg tanulóival a modern művek szépségét. Ezután vezessen a klasszikus-filológus a műtörténetbe, a történelem tanára pedig illessze be a művészetet a világtörténelmi hatalmak és tények sorába. A magyar nyelvtanár pedig összefoglalva a rajz-, a történet- és a modern nyelvtanár munkáját, a poétika tanítását bővítse ki általános esztétikai tanítássá.

E kis, de komoly munka új, helyes és megvalósítható eszméket pendít meg; mi csak ajánlhatjuk mindazoknak, kik egy egészséges művészeti élet kialakulását óhajtják, hogy olvassák el, fáradtságukat bőségesen fogja megjutalmazni.

MUTATÓ AZ UJ IPARTÖRVÉNYHEZ. Dr. Dóczi Sámuel, az országos iparegyesület ügyésze, Tematikus mutató az új ipartörvénytervezethez cimen igen gyakorlati füzetet irt, mely jóravaló segítőeszköz gyanánt használható. Célja a füzetnek az, hogy megkönnyítse a tájékozódást az ipartörvénytervezet 817. szakaszában és ennek összehasonlítását a ma érvényben levő ipartörvénnyel, továbbá az osztrák és német törvénnyel. Ezt azáltal éri el, hogy megjelölvén a tervezet minden szakaszának alfabetikus rendbe foglalt tartalmát, melléje állitja az ezidőszerint érvényben levő magyar, osztrák és német törvény megfelelő szakaszának számjelzését. A füzet Benkő Gyula udvari könyvkereskedőnél (Dorottya-utcza 2.) jelent meg és ára 1 korona 20 fillér.

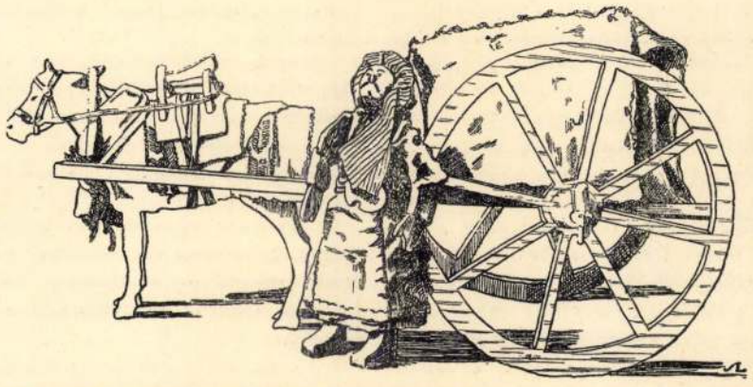

A BERLINI HOHENZOLLERN-KUNSTGEWERBEHAUS SZIRONTAI LHOTKA ISTVÁN RAJZA.
JELMEZBABA-KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

KÜLFÖLD.

AZ AMERIKAI NYILVÁNOS MÚZEUMOKRA fordítható összegek nagysága már szinte hihetetlen — európai fogalmak szerint. De ott is a nagy emelkedés csak az újabb időben történt. Ezelőtt, még 20—30 év előtt csak Bostonban és New-Yorkban volt az Egyesült Államoknak két nagyobb múzeuma; jelenleg tíz nagy városban van 1—1, azonkívül a kisebbekben és sok helyen, amelyeknek évi jövedelmei 600.000 és 3,000.000 közt mozognak, s amelyek sokféle és gazdagon berendezett művészeti iskolákkal is birnak. Mostanában a worcesteri (Massachusetts) múzeum vagyona Steph. Salisbury hagyatékából 13 millió koronával gyarapodott, úgy hogy évi jövedelme 700,000 koronára rúg!

MŰTÁRGYAK LOPÁSA az utolsó időben feltünően gyakori. A nürnbergi Germán múzeumból 2400 koronát érő több tárgy veszett el; a bécsi Harrach-képtárból egy Van Dyck-féle gyermekarcképet, s a következő napon a Lichtenstein-képtárból egy elefántcsont domborművet idegenitettek el. Franciaországban is az ily lopások mód fölött szaporodnak.

NEMZETKÖZI MŰVÉSZETI TŐZSDÉT akar az amerikai sokszoros milliomos, Pierpont Morgan. Szándéka az, hogy az európai különböző nagyobb múzeumok között csererendszert teremtsen, amiáltal oly intézetek, amelyek a művészet egyes ágaiban, pl. festőiskolák munkáiból sokkal rendelkeznek, ilyeneket más, hiányzó műtárgyakért cserébe adhatnának. Morgannak az a nézete, hogy ily módon minden múzeumnak meg lesz a lehetősége arra nézve, hogy gyűjteményeit könnyebben és aránylag olcsón teljesebbé tehesse, mint az a mostani nemzetközi művészeti piac zilált viszonyaiközt lehetséges.

Szirontai Lhotka István rajza.

St. Szirontai Lhotka: Buchschmuck.

AZ AUKCIÓK

Írta MÁRKUS LÁSZLÓ

Kezdetben úgy volt, hogy a régiségipar virágzása lesz egyike ama pozitív eredményeknek, amelyeken a világháborúból született új Magyarország alapulni fog. Rejtelmes műhelyekben értő mesterek lőttek madársrétet asztallábakba, hogy a szú nyomait bűvöljék belejük és furfangos szeszek, savak és lúgok igyekeztek lerágni azt az anyagmennyiséget, amit az idő vasfoga lerágni elmulasztott. Később azonban kitünt, hogy túlzott és indokolatlan az a buzgalom, amely az évszázadok titkos értelmű jeleivel is el akarta látni a régiséget s az ipar, mint olyan, feleslegessé vált és a piac ura a kereskedés maradt korlátlanul. Kitünt, hogy nem is régiség kell, elég, ha a holmi ócska s az évszázadok nyomait eléggé pótolja az a zsír, por, korom és oxidréteg, amit az állandó használat sokkal rövidebb idő alatt produkál, s amidőn az első amatőr megvette a nagymama virágos alsószoknyáját ó-angol bútorszövetként, abban a pillanatban új perspektívák nyíltak meg s a régiséggyártás tudományát a régiségmeghatározás tudománya váltotta fel. Nem okvetlenül szükséges a tárgyat ellátni a kor hitelesítő jegyeivel, s a régiségszakban működő szakértő feladata most az, hogy a mindenfelől érkező ócskaságot kiadós névvel lássa el, s a lestrapált torontáli szőnyegre például a tetszetősebb „anatóliai bismahán vuszavé a XVII. századból" megjelölést alkalmazza. A régiségbolt helyébe lépett az aukció is és e sorok írója látott egy kályhaátrakásból kimaradt csempékért, sőt valami orvosságtól irizálóvá vált orvosságos üvegekért dülledtszemű árverelést és nem túlzás, ha azt mondjuk, hogy boldogult Prém József összes műveit is el lehet ma adni bibliofileknek aukción.

A dolog humoros külszíne alatt azonban komoly és végzetes okok rejtőznek. A művészet szorosan együttfejlődik a publikummal és ha egyes magános művészek önmagukban zárt kifejeződésre képesek is, a művészet maga a kor, s a kort testesítő közönség által határozódik meg. Untig ismert példa a biedermeier, amely pontosan a polgári öntudat ébredését motiváló gazdasági és politikai jelenségek idején jelentkezett, s amidőn ma a mult, a családi hagyományt, a gazdagsághoz járuló pretium affectionist, a nemesítő örökléttség látszatát látjuk a legkelendőbb piaci cikknek, akkor első pillanatra egy új társadalmi uralom keletkezésére gondolunk, de rögtön belátjuk, hogy inkább a polgári öntudat teljes züllésével állunk szemben. A hirtelen gazdagok nem fognak stílust teremteni, ehhez belülről a kulturális egyéniség, a külső körülményekből pedig a változásoknak az egész társadalomra való érvényessége hiányzik. Nem új osztály jutott hatalomra, csak a régi polgárság egy rétege gazdagodott meg s nem hoz magával új kulturális principiumot, s a polgári osztályt sem juttatja új hatalmi jelentőséghez, tehát új művészi kifejeződést nem produkál, de éppen impotenciájánál fogva el tudja ölni művészetünk zsenge fejlődését. A polgári közönség az,

Magyar Iparművészet
1917.

amely különösen a magyar iparművészet közönsége volt, jórészt elpusztult a háborúban, s akik javaikat elszívták, a kivált konjunkturális réteg gazdagjai polgári habitusukat levetkőzni kívánják, s nem bírván megkülönböztető és szükségképpeni külsőségeket produkálni, az ősi arisztokrácia levetett ruháiba öltözködnek. Az a veszély fenyeget, hogy a szent és verejtékes munkával talpraállított magyar iparművészet meghal a régiség, illetőleg ócskaság boszorkányszombatján, s a magyar népi örökség hivatott sáfárjai és a magyar polgári lélek művészi kifejeződését munkálók nem bírják ki a hamisítók és a leleményes kikiáltók konkurrenciáját.

Hiába volna itt az Iparművészeti Társulat minden küzdelme, még ha lennének is eszközei, hogy felvegye a harcot, hiszen a verseny bevallottan tisztességtelen és a kereslet valami perverz dühvel megcsalattatást eseng, amit csak a konkurrens tud, de az aztán korlátlanul, szolgáltani. Minket nem nagyon hallanak meg, de talán meghallják a tisztességes kereskedőket, akik az aukciók versenye ellen végre mozgolódnak. Az „Üzlet" című lapban olvastuk dr. Radványi László cikkét, amely a teljesen ellenőrizetlen és az árakat fejlett licitáló technikával irreálissá magasztosító egyes aukcióüzemeket tárja fel. A kultuszkormánynak is lehetne szava az ügyhöz, hiszen a megkótyagosodott polgárság ízlését gyógyítani a magyar kultúra eminens érdeke lenne, de mindenesetre szava lehetne a belügyi és az igazságügyi kormánynak, amely egy kóros társadalmi elváltozás terjedését elvégre nem segítheti passzív aszisztenciával. Szabályrendeletek és törvények vannak, Radványi cikkében hitelesen felsoroltak, amelyek az ellenőrző, fékező és tisztító hatósági beavatkozást lehetővé teszik, s az ismert esetek egyrészében nemcsak azoknak a szabályoknak fumigálása, hanem a minősített megtévesztés is nyilvánvaló. Nem is kellene új rendszabály — bár a tudatlanságot a maga hasznára mesterségesen tenyésztő élelmesség van olyan ethikai, kulturális és gazdasági veszedelem, hogy akár a törvényhozás is észrevegye — s talán a meglevő eszközök alkalmazása is elég lenne, de az aztán kell, sürgősen és drákói kíméletlenséggel, mert a háborúból hazatérő Magyarország hovatovább nem talál itthon egyebet, mint német gyári importot a lesorvadt fogyasztó és virágzó álkulturát, álhagyományokat vagy fantasztikus finn, asszir, zsidó, rác, indián, Chippendale, Moderne Bauformen, bronz, stukkó, rádium pagodákat és kávéházakat a meghízott termelő és közvetítő használatára. A régi polgárság, mikor uralomra jutott, egy új társadalom ősének érezte magát, a mai meggazdagodott töredék pedig késő utódnak látszani vágyik. Lélektanilag érthető: amaz kvalitásainál fogva emelkedett ki és ezeket a kvalitásokat hangsúlyozta új stílusban, emez csak gazdag s egyéb kifejeznivalója nincs, mint a gazdagság. Ez önmagában rendszerint „olet", ezt legjobb multtal igazolni, vegyünk tehát multat az aukcióhoz, vagy ha nagyon fölényesek vagyunk, hivalkodjunk vele és préselt talpbőrrel borítsuk falainkat, ha az jelenleg a legdrágább. Mindenesetre a kulturátlan gazdagság a motívum és feneketlenül erkölcstelen lenne tűrni, hogy a szegény gazdagokat mindenfelől megcsalják s ők viszont tönkretegyék szegény fiatal művészetünket.

Szirontai Lhotka István rajza.

St. Szirontai Lhotka: Buchschmuck.

44

44. Szirontai Lhotka István: Hall. Készítette: Székács Gyula. Falburkolat hársfából. Kandallóüst kalapált fémből.

44. St. Szirontai Lhotka: Halle. Mauerverkleidung aus Lindenholz. Kaminkessel gehämmertes Metall.

45

45. Szirontai Lhotka István: Hall. Készítette: Székács Gyula. Bútorok tölgyfából. Lámpa kalapált fémből.

45. St. Szirontai Lhotka: Halle. Möbel aus Eiche. Leuchtkörper gehämmertes Metall.

46

46. Szirontai Lhotka István: Ebédlő. Készítette: Székács Gyula. Falburkolat tölgyfából, mennyezet stukkó és festve.

46. St. Szirontai Lhotka: Speisezimmer. Mauerverkleidung aus Eiche. Decke bemaltes Stukko.

47

47. Szirontai Lhotka István: Fogadósarok és ebédlő. Készítette: Székács Gyula. Bútorok mahagóni- és körtefából.

47. St. Szirontai Lhotka: Empfangs- und Speisezimmer.

48

48. Szirontai Lhotka István: Fogadóerkély és ebédlő. Készítette: Székács Gyula. Bútorok amarant- és körtefából.

48. St. Szirontai Lhotka: Empfangs- und Speisezimmer.

49

49. Szirontai Lhotka István; Ebédlő- és fogadóerkély. Készítette: Székács Gyula

49. St. Szirontai Lhotka István: Speise- und Empfangszimmer.

50

50. Szirontai Lhotka István: Dohányzófülke. Készítette: Székács Gyula. Falburkolat hársfa és szövetbevonat.

50. St Szirontai Lhotka: Rauchnische. Mauerverkleidung aus Lindenholz mit Stoffüllungen.

51

51. Szirontai Lhotka István: Női-szalon. Készítette: Székács Gyula. Bútorok mahagóni és amarant.

51. St. Szirontai Lhotka: Damenzimmer. Möbel aus Mahagoni und Amarant.

Szirontai Lhotka István rajza. St. Szirontai Lhotka: Buchschmuck.

A VAS A MŰVÉSZETBEN

IRTA LENKEI HENRIK

A nagy közönség, mely többékevésbbé kifejlett érzékkel és érdeklődéssel viselkedik a nemes ötvözetekből készült műtárgyak iránt, a vasat nagyjában nem tekinti művészibb célok szolgálatára alkalmas anyagnak. Elsősorban idegenkedik merev voltától, mely szinte képtelenné teszi lágyabb formák és változatok kifejezésére, másodsorban sötétszínűségétől, melynél fogva csak erős világítás mellett tüntethet fel árnyalatokat, harmadsorban rozsdájától, mely — eltérően a patinától — a konturok szépségét teljesen tönkreteszi, főként pedig anyagának köznapiasságától és olcsóságától. E vádak alaposságát nagyjában el kell ismernünk. A vasat természetének zordsága, komorsága látszólag csakugyan kirekeszti a művészet birodalmából. Az emberi tehetség azonban hozzányúl a legselejtesebb anyaghoz is (pala, viasz, haj, szalma, zsírkő, kagyló, tajték), beleleheli a maga teremtő lelkét, alkalmazkodik annak sajátos strukturájához és bizonyos határok közt rákényszeríti a maga egyéni bélyegét.

Ha sikerül általában az anyag minőségétől és értékétől függetlenül abszolút művészi becsű munkákat létrehoznia, nem retten vissza a hálátlannak tetsző vastól sem és addig-addig fúrja-faragja, hajlítja, csiszolja, gyúrja mintába, míg ennek is ura lesz és odavezeti, ahová az anyag természete megköveteli. Így válik a különböző korszakokban megvetett, mellőzött Hamupipőkéből egyenjogú testvér a művészet háztartásában, sőt, bizonyos körülmények kedvezése mellett, megesik vele az a szerencse is, hogy valóságos fejedelemnővé emelkedik, akinek kegyéért szobrászok, cizelőrök és műgyüjtők versengenek.

A legkorábbi, művészi feladatokat megoldó vastárgy a 13. század elejéről maradt reánk kapuveret formájában a párisi Notredame egyházában. Később különösen lakatok, kulcsok, kopogtatók, kútrácsok művészi díszítésénél alkalmazták a vasat, melyet kovácsolással és különböző szerszámokkal tettek fogékonnyá a kívánt plasztikai és ornamentális ötletek kifejezésére.

A fegyverkovács-ipar hatalmas fellendülése aztán a vas megmunkálásának technikáját is felvirágoztatta és mesterfogásokkal gazdagította, melyek közt a legfontosabb a trébelés (természetesen csak bizonyos vastagságú lemezeken), a vésés, a maratás, a kékre futtatás, a tűzben aranyozás és a nemesebb fémekkel való ú. n. tausirozás. Ide tartozik a reneszansszal kezdődő s még a 18. században is használatos színezés, mely a vas sötétségét különböző festékek bevonásával tarkította. Legtöbbször azonban beérte fekete festékek vékony lazurjának felrakásával, részint a rozsda elleni védekezés, részint némi fényhatások előidézése céljából. XIV. Lajos alatt érte el a műkovácsmesterség virulásának tetőfokát. Még ma is bámulhatjuk a pompás rajzú kapukat, rácsozatokat francia templomokban, parkok bejáróján, paloták lépcsőzetén, balkónokon, melyeket Angliában, Németországban, Ausztriában és valamelyest minálunk is mind szélesebb arányokban és mind gazdagabb változatokkal készítettek. Még a rokokó is kedvezett a vas ebbeli térfoglalásának s többnyire dús aranyozással tüntette el alapszínének gyászosságát, sőt a formák kirajzolásának csipkeszerűségével valósággal tüneményes alakulatokat teremtett. A 18. század közepe után azonban mind jobban háttérbe szorult a vasnak az iparművészetben való alkalmazása, úgy hogy minden művet, mely régebben ez anyagból készült, a műtörténet és vele a közönség mindinkább az ócska lim-lomhoz számított. A bronz abszolút autokráciája legyűrte e nem kékvérből származó versenytársát. Még a fa is diadalmasan kerekedett föléje.

A napoleoni hadjáratok alatt és után azonban a nemesebb fémek felemésztődtek s így

a művészek és műiparosok kénytelen-kelletlen újra a száműzött vashoz folyamodtak. Visszaszerezték számára az elvesztett polgárjogot, sőt mintegy kárpótlásul a hosszú elhanyagolásért, alkalmazásának eddig nem sejtett módjait eszelték ki. Különösen Berlinben, Gleiwitzben, Saynban, Lauschhammerben, Hanauban, Bécsben, Máriazellben, nálunk Munkácson és Füleken vették pártfogásuk alá ez olcsó és tömegesen kapható anyagot. Stilarsky német műiparos kitalálta az ú. n. Hohlgusst. Schadow, Rauch, Posch stb. szobrászművészek állami megbízással kitűnő mintákat nyujtottak. A legelső ékszerészek versengve rajzolták meg ez anyag részére a szebbnél-szebb modelleket. A játékiparosok szintén kivették részüket a divatossá lett vas gyakorlati alkalmazásából. Így keletkezett egy valóságos új és művészi vaskorszak, melynek emlékeit ma sokfelé kegyelettel gyüjtik. Szobrok, domborművek, plakettek, tájképek, gemmák, nyakékek, karperecek, fülbevalók, fésük, gyűrük, brosok, boglárok, feszületek, girandólok, gyertya- és óratartók, lámpaellenzők, tintatartók, sakktáblák figurákkal, állatcsoportok, levélnyomók, hamutálcák, csöngetyük, tányérok, egy szóval a nagy- és kisplasztika összes fajai, a műipar összes fényüzési és használati cikkei fellelhetők ez anyagban. És e tárgyak legtöbbjén a modellhez méltó volt az öntés és utáncsiszolás gondossága.

A most dúló világháborúnak a Ferenc császár korához hasonló körülményei — a nemesebb fémek elfogyása, az aranynak és ezüstnek nagy ritkasága — a köz figyelmét ráterelték ama kor ilynemű termékeire. Ez érdeklődés hatása alatt nyíltak meg Berlinben, Münchenben, Bécsben és Prágában az ú. n. vaskiállítások, melyek mindenfelé revelációszerű feltünést keltettek. A német iparművészeti folyóiratokat valósággal elárasztották ama tanulmányok és illusztrációk, melyek az empire és a korai biedermeier formáit, a legkomolyabb művészi elmélyedést, a vas megmunkálásának soha nem sejtett módjait és lehetőségeit mutatták be.

A Magyar Iparművészet jelen számában e sorok írójának gyüjteményéből mutatja be ama korok vasból készült iparművészeti alkotásainak néhány érdekesebb tipusát. Némi fogalmat nyujtanak ez érdekes és mindenképp komolyan veendő műipar multjáról, melynek ha vannak is tévedései, botlásai, túlzásai, mégis megkapó példái az emberi ötletességnek, amely a szorult helyzetet is le tudja gyűrni.

Minálunk eddig sem hivatalosok, sem magánosok ezt a műipari ágat gyüjtés szempontjából figyelemben nem részesítették. Talán e sorok írója volt az első, akinek rövidesen és szinte könnyedséggel sikerült vagy kétszáz darabot a megmaradt hazai anyagból összegyüjteni és elkallódástól megóvni.

De nemcsak a műgyüjtő szempontjából érdemlik meg a vastárgyak a rehabilitációt. Nemcsak a mai, a száz év előttivel sokban egyező helyzet fordíthatja rájok az érdeklődést, hanem a műipar továbbfejlesztésének kérdése is. Máris mutatkoznak jelei annak, hogy Németországban nem másolják le szolgai módon a száz évvel ezelőtti mintákat, hanem a művészek mai formaérzésüket igyekszenek a vasban kifejezni. A Deutsche Kunst und Dekoration most megjelent márciusi számában közli H. Beyssell bresslaui művész vasban domborított reliefjeit, melyek nyilvánvalóan ennek az anyagnak plasztikai lehetőségeit aknázzák ki. Ezek a munkás-alakokkal, izmos formastudiumokkal díszített vasfelületek meglepő technikai bravurról tanuskodnak és talán egy új műipar jellegzetes kultúrájához fognak elvezetni. Egyelőre pedig annyival is beérhetnők, ha azokat a háborús ízléstelenségeket lehetne jó vastárgyakkal kiszoritani, amelyek az „aranyat vasért“ jelszavával kerültek bele a közönség érdeklődésébe és majdan a történelmi idők ereklyetárába.

Szirontai Lhotka István rajza. — St. Szirontai Lhotka: Buchschmuck.

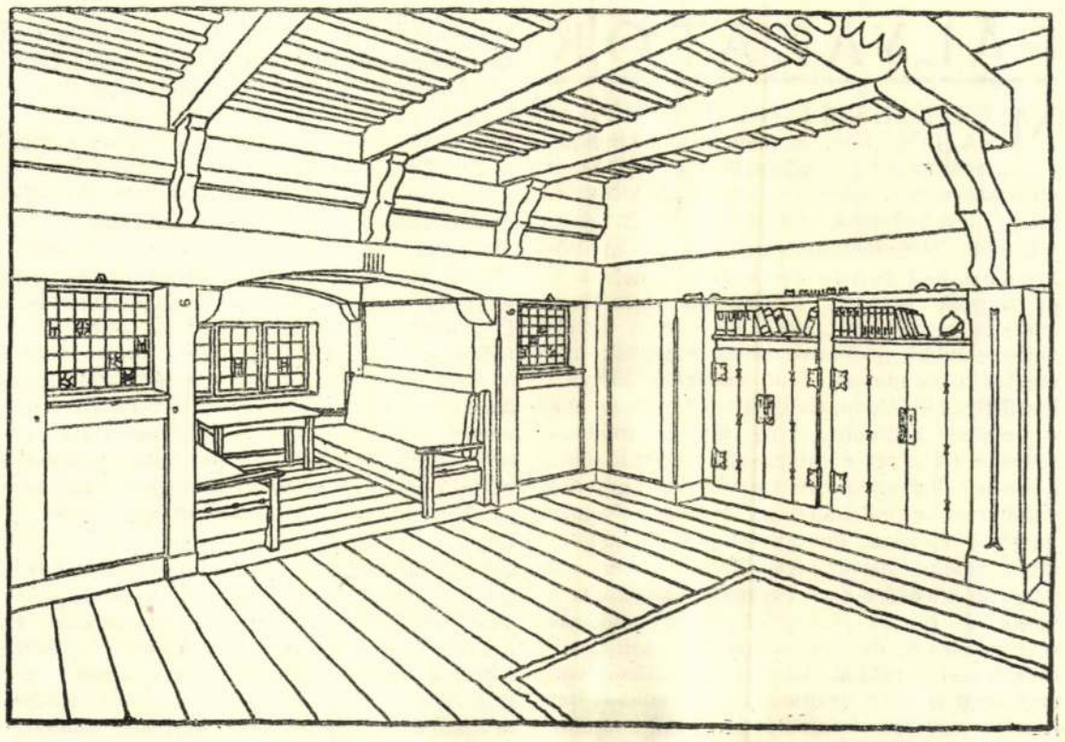

Szirontai Lhotka István: Könyvtárterem olvasófülkéje a konstantinápolyi magyar házban. Eszmei terv.

St. Szirontai Lhotka: Lesenische eines Bibliothekzimmers.

féle darabé, de mint modell éppen olyan kitünő.

A két darabnak egyszerre való megszerzése a múzeum porcellángyüjteményének hosszú idő óta legjelentékenyebb gyarapodása.

Az Európa-szobrocskán kívül még két tárgyat óhajtott a múzeum okvetlenül megszerezni: a 65. képen látható allegórikus csoportot (Niedermeyer-modell), melynek főalakja egy antik öltözetü hadvezér — finom arisztokratikus alak, melyben az ember valamelyik híres osztrák generális portraitját sejti — és egy festetlen szerelmi csoportot (66. kép), mely az 1744—49-ben használt ú. n. „kis fehér jegy" mellett Georg Herold modelleur betüjével van jelezve. A múzeum mindkét darabot megkapta, még pedig ajándékul Holitscher Róberttől. A múzeumok mindenütt rászorulnak a nagy gyüjtők áldozatkészségére, nálunk még jobban mint egyebütt. Lanna gyüjteményének legértékesebb csoportját, a cseh üvegeket, a prágai múzeumnak, Beckerath is gondoskodott róla, hogy legjobb tárgyai a berlini múzeumokba kerüljenek. Holitscher Róbert nevét odaírta e legjobbakéi mellé s az Iparmüvészeti Múzeum örül, hogy köszönetének e folyóirat hasábjain is kifejezést adhat.

Az aukción még két darab porcellánt (69. és 70. képek) és egy makkot ábrázoló zománcos és rubinokkal kirakott kis illatszertartót szerzett a múzeum, az utóbbi erdélyi munka a XVII. századból.

A budapesti magángyüjtemények közül a Holitscher-aukción b. Hatvany Józsefnéé gyarapodott a legszebb darabokkal; ezek közül említést érdemel egy fehér bécsi szobrocska, vágtató magyar huszár, 1745 tájáról és egy ugyancsak fehér „Gesellschaftsgruppe", mely Grassinak egyik legelegánsabb, legmegvesztegetőbb alkotása. Hogy e pompás szobrocskák ebbe a kitünő, messze külföldön is híres budapesti gyüjteménybe kerültek, az valóban örvendetes. A legértékesebb ötvösmüvet, a Haller-féle XVIII. századi epitáfiumot, az Ernst-múzeum szerezte meg, amit szintén megelégedéssel regisztrálunk.

Képeinken a múzeum újabb és néhány nap óta a földszinti körfolyosóban kiállított szerzeményei közül még három darab látható: egy rendkívül szép meisseni szobrocska Kaendler modorában, a XVIII. század első feléből (67. kép), mely a bécsi Louis XVI. stílusnak kifogástalan ízlésről tanuskodó alkotása egy franciás eleganciával megmintázott, finom bécsi biszkvitváza (68. kép) és Ferenczy Noéminek pompás színhatású gobelinje, amelyet a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr vásárolt meg az Ernst-múzeum kiállításon.

PÁLYÁZATOK

MEGJEGYZÉSEK EGY BÉLYEGPÁLYÁZATRÓL. Lapunk mellékletén közöljük a kereskedelemügyi miniszterium felhívását művészeinkhez, akiktől az újonnan kibocsátandó levélbélyegek számára kér művészi mintákat. Nagyfontosságú és aránylag bőkezűen dotált pályázatról van szó, mely már az ügynek nemzeti fontossága szempontjából is megérdemli, hogy különösen figyelmébe ajánljuk grafikusainknak s egyben ama cikkünkre is utaljuk őket, melyet a művészi levélbélyeg kívánalmairól Elek Artúr írt lapunk e mostani számába. Még mielőtt módunk volna a pályázat eredményeihez hozzászólni, máris le kell itt szögeznünk a pályázat kiírására vonatkozó aggodalmainkat. Mi ugyanis már magát a pályázat gondolatát sem tartjuk ezúttal valami szerencsés ötletnek. Művészi pályázat kiírására csak olyankor van szükség, mikor új ötletek, kompozíciós megoldások szerzése a cél, de amikor egy előre szigorúan korlátozott grafikai feladat kiviteléről van szó, mint a jelen esetben, akkor sokkal helyesebb egy-két jó rajzolót megbízni e tisztán rajztechnikai feladattal, semmint a művészek és dilettánsok százait mozgósítani. Másfelől a bírálóbizottságnak olyatén összeállítása is, mint ahogyan e pályázat jelzi, nem mondható szerencsés gondolatnak. Tizenkilenc ember a sokféle művészeti, hivatali és gyüjtői ágazatokból összeállítva egy tisztán grafikus művészeti kérdés elbírálására, csak arra jó, hogy a döntésnél egymást és az ügy intencióit meg ne értse. Másfelől a bírálóbizottságban hiába keressük egy erre ugyanis illetékes testületnek, az Iparművészeti Iskola tanári karának képviselőit. Ilyesféle kerdésekben végre talán nekik is lehet komoly mondani valójuk. Ha tehát elismerjük is a kereskedelemügyi miniszterium nemes szándékát, a módozat megoldásában némileg szerencsésebb irányítást óhajtottunk volna.

KRÓNIKA

A NEMESI OKLEVELEK ÉS A MAGYAR IPARMŰVÉSZET. Az Iparművészeti Társulat vezetősége a lefolyt koronázási ünnepségekkel kapcsolatban mindent megtett, hogy a háborútól amúgy is erősen sujtott iparművészeink minél több és minél méltóbb megbizatásokhoz jussanak. Most, amikor a koronázási ünnepek lezajlottak, önkéntelenül is ráterelődött a figyelem a nagyobbszámú nemesítésekkel kapcsolatos grafikai szükségletekre. És a Társulat vezetősége megütközéssel tapasztalta, hogy a magyar nemesség és főnemesség adományozásáról szóló címeres királyi okleveleket és tartozékaikat — a királyi pecsét tokját, mappát és a dobozt — emberemlékezet óta Bécsben rendelik meg, noha efféle munkákra egyes-egyedül a magyar iparművészek hivatottak. Nyomban felirattal fordult tehát az elnökség az illetékes belügyminisztériumhoz, valamint ennek a kérelemnek támogatására a kereskedelmi, a kultusz- és a király személye körüli minisztériumokhoz. E felirat kifejtette ama nagy és szép eredményeket, melyeket a magyar iparművészet a koronázás alkalmával is felmutatott és hivatkozással a belügyminisztériumnak csak nemrégen is megnyilvánult pártfogó körlevelére, melyet a közigazgatási hatóságokhoz a hódoló feliratok művészi tervezése érdekében írt, kérte annak közbenjárását oly célból is, hogy a jövőben minden művészi munkát igénylő okiratot, melyet a magyar királyi kormány közbejöttével adnak ki, kizárólagosan Magyarországon, csakis magyar művész és magyar iparos készíthessen. Az erélyes hangú felirat a mostani állapotot sérelmesnek, sőt lealázónak tartja és a kormánytól sürgős orvoslást kér. A társulat energikus állásfoglalásának hamarosan meg is lett a hatása, amennyiben illetékes helyről értesítették a társulatot arról, hogy a jövőben az ilyesféle oklevelek elkészítését, ideértve nemcsak a nemesi, hanem királyi tanácsosi és városi címadományozások okleveleit is kizárólag magyar grafikus művészekre bízzák s e megbízások közvetítésének igazságos elosztására az Iparművészeti Társulatot kérik fel. Örömmel közöljük ezt a tényt, mely hazai grafikus művészeinkre nemcsupán erkölcsi szempontból, hanem egy új munkaalkalom megteremtése okából is örvendetes.

EGY ORVOSI LAKÁSRÓL. Az orvosi lakásokkal kapcsolatban eddig inkább csak tréfás feljegyzéseket lehetett olvasni. Ezeknek a lakásoknak kecses és aranyos rokokószalónjai kokett elegánciájukkal némileg ellentétei voltak azoknak az enyhületre váró szenvedőknek, akiknek sorsuk az volt, hogy itt töltsenek egy-egy félórácskát. Az orvosi hivatást, amely a francia királyok pompakedvének merev ellentétén épül fel, itt alig juttatta valami az embernek eszébe, legfeljebb egy-egy fogathúzó falusi borbélyt ábrázoló tréfás szobormű tett róla vallomást a kandalló párkányán. Hogy a várószobának valamelyes kényelmet, a szokásosnál is nagyobb higiénikus lehetőségeket kell nyujtania, hogy az egésznek a polgári élethivatás komoly szellemét kell visszatükröztetnie, arra csak ritkán lehetett példát látni. Ezúttal egy olyan

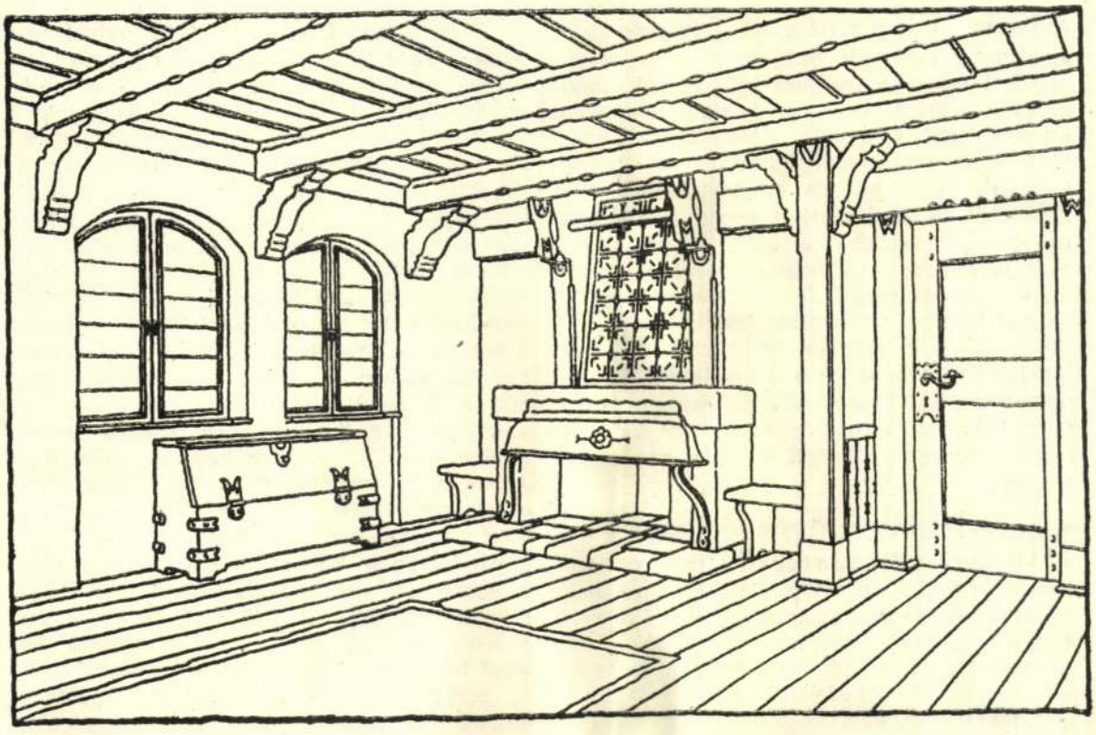

Szirontai Lhotka István: Könyvtárterem kandallósarka a konstantinápolyi magyar házban. Eszmei terv.

St. Szirontai Lhotka: Kaminecke eines Bibliothekzimmers.

orvosi lakást mutatunk be a Magyar Iparművészet jelen számában olvasóinknak, melyet egy fővárosi orvos számára Szirontai Lhotka iparművészeti tervező készített a lakás és lakója életrendjének komoly megértésével. Nehéz és kissé háládatlan feladat volt a két utcai és egy udvari lakás szerencsétlen bérházelrendezéséből összevonásokkal egy némiképpen centrális megoldású alaprajzot teremteni, melynek domináló helyisége a hatalmas hall a belenyúló fogadószobával s az onnan jobbra és balra nyíló ebédlővel és rendelővel. A nemes és komoly hivatás, a polgári kényelem egyszerűsége érezhető meg minden szobáján. A kor szelleme ül rajta: faanyagának nemessége mellett műkőkandallója kalapált vaslemez díszítésével a háborús évek ökonomiáját árulja el. Alapvonása az egyszerűség, mely a szobákban a térhatással, a világítófelületek helyes elosztásával több artisztikumot ér el, mint a szövetek és fémek csillogásával. Ehhez képest ornamentikája is tartózkodó. Van benne valami magyaros vonatkozás, mely kellemesen ellensúlyozza ülőbútorainak kissé sablonszerűvé vált tizennyolcadik századi angol formáit. Ezektől az angol mesterektől üdvösebb és mélyebb tanulságokat is kapott: a térnek helyes kihasználását, az önként kínálkozó fülkék és falkiugrások intim célokra való berendezését, olyan kvalitásokat, melyek elárulják, hogy konstruktivan végiggondolt lakásművészetről van szó. A tervező szép elgondolásai azonban csődöt mondtak volna, hogyha Székács Gyula ipari munkája gondosan és precizen nem igyekezett volna annak finomságait az anyagokban kifejezésre juttatni.

A KONSTANTINÁPOLYI MAGYAR HÁZ. Mialatt a németek nagy és leplezetlen iparpolitikai célokkal összekötött Barátság Házat akarnak építeni a törökök fővárosában, melyen a legjobb kilenc német építész pályaterve mellett Bestelmeyer nyerte el tizedikül az építési megbízást, a mi részünkről is megindultak már bizonyos kísérletek, hogy a lapunkban már a mult alkalommal említett Konstantinápolyi Magyar Tudományos Intézet önálló és méltó hajlékban teljesítse a reá váró kulturális feladatokat. A török kormány a Magyar Ház céljaira a Márvány-tenger partján a Hagia Sophia közelében nyolcszáz négyszögölnyi telket ajánlott fel, ezen fog felépülni az ösztöndíjasok tanulmányi céljait és a hozzájuk kapcsolódó kulturális célokat szolgáló épület. Szirontai Lhotka tervezőművész erre a célra már készített is terveket, melyekből a könyvtár, társalgó és kiállítási terem projektumait e mostani számunkban mutatjuk be. A nem túlságosan nagyarányú

épületnek — egy a telek felét elfoglaló egyemeletes házról van szó — ezek a helyiségek lesznek a legfontosabb részei, mert ezekben nyílik alkalom egyrészt a tudományos kutatás munkájába való elmélyedésre, másrészről oly érintkezési formákra az idegen világgal, melyekből az ott megfordulóknak kulturánk és ipari ízlésünk szolidságából kell egy kis ízt magukkal vinniök. Az architektónikus formák nyugalmát a belső berendezés komoly, néhol szinte ünnepélyesen hangsúlyozott jellege támogatja. Szerencsés gondolat, hogy a magyar kulturának e távol Keleten épülő háza nem a hivalkodó és ornamentikájával kevélykedő magyarságot juttatja kifejezésre, hanem éppen európai ízlésünk tartózkodó egyszerűségét mutatja az ideigeneknek.

MAGYAR DIVATMŰVÉSZEK. Mialatt divatárúházaink és a nagyközönség makacs elfogultsággal hiszi, hogy minálunk nincsenek olyan divattervezők, akiknek ízlését és ötleteit érdemes volna anyagban megcsinálni, mi egymás után mutatjuk be a Magyar Iparművészet olvasóközönségének azokat a magyar iparművészeket, akiknek megvan az espritjük és készségük, hogy a női ruhának anyagában és formáiban fejezzék ki mondanivalóikat. Ezúttal négy kosztümtervet mutatunk be, melyek nemes egyszerűségükkel a komoly idők gazdasági kényszerűségét fejezik ki, anélkül hogy nemzeti vagy szociális programmot igyekeznének egyúttal kifejezni. Láng Emminek (a régi Műcsarnak kiváló építésze leányának), egy Bécsben élő magyar festőnőnek terveit adja két illusztráció, míg a másik kettő Szirontai Lhotkának e sokoldalú iparművészünknek és feleségének divatgrafikai munkája. Mindkettőnek tervei elárulják, hogy nemcsak papirosfantáziájuk van, hanem a technika szellemét is uralják, anyagban gondolkoznak. Érdeklődéssel várjuk, hogy vajjon a magyar megrendelők ízlése lesz-e annyi elismeréssel irántuk, mint amennyi rokonszenvet tudott ébreszteni az előbbi tervező Bécsben, az utóbbi Berlinben.

A DIVAT ÉS A FÉNYŰZÉS. A Fényűzés Elleni Liga feloszlott. Mi késztette erre a szomorú harakirire, nem tudható. Hogy feladatát befejezettnek tekintette volna és a fényűző divatot egyszersmindenkorra kiirtotta volna nálunk, — alig hihető. Hogy a céltalanság felismerése és a küzdelem eredménytelensége adta volna vezetői kezébe az öngyilkos fegyvert, ez még kevésbbé valószínű. A találgatások és a gúnyos megjegyzések területére nem követjük ezúttal sem azokat az epés chroniqueuröket, akik annak idején a humor legolcsóbb fegyvereivel támadtak rá a Liga vezetőire. Pedig ezek jószándékai kétségtelenek voltak és el nem vitatható, hogy a társadalmi fényűzés elleni harcban okos gondolatokat pendítettek meg. De vajjon csakugyan olyan súlyos-e ez a fényűzés a mai divatban, mint azt némi felületességgel sokan megállapítják, még többen utánuk mondják. Nem számítva a divat bizonyos kinövéseit, túlzásait és ama hirtelen felcseperedett „hadseregszállítónék“ kihívó öltözködési módját, azt lehet mondani, hogy a mai divat inkább a takarékossági hajlamoknak kedvez. Csak a pazarság látszata az, ami e divatnak annyi ellenséget szerez, a valóságban pedig rég nem lehetett annyi módon takarékoskodni a kelmével mint ma. A széles szőrmetoldások a téli köpenyeken a mai posztóhiány ötletéből születtek meg, mert ennyivel kevesebb kell ebből a drága anyagból és a köpeny mégis meleget tart. A szőrmével egyáltalában jobban lehet takarékoskodni, mint a kelmével, mert ehhez akármelyik régi téli garnitura anyagát fel lehet használni és a mostani kabátgallérok és szőrmeszegélyek később újra feltámadhatnak más alakban. A divat mindenképpen kedvez az összetoldásoknak, a régi ruhakelmék felhasználásának és akár a „kétféle kelme“ mostani divatszerűségét, akár a „köpenyruhák“ szokását tekintsük is, mindegyik mellett alkalom van a takarékosságra. A mostani divatnak az a külsősége, hogy széles, komoly zsebeket alkalmaz a felöltőkön, nélkülözhetővé teszi a muffot és általában el lehet mondani, hogy a szabóknak és varrónőknek most, hogy a divat errefelé némileg függetlenítette magát a párisi tervezők szeszélyeitől, valamivel praktikusabban lehet bánniok azokkal az anyagokkal, melyeket a hadseregek még le nem foglaltak.

MESE A HATTYÚÁGYAS HÁLÓSZOBÁRÓL. (Első rész.) Volt egyszer hol nem volt, ide gyorsvonattal alig félnapi járóföldre volt, a vidám császárvárosban volt, hogy egy Laufer Mary nevű úrihölgy, szalámigyáros neje vagy ilyesféle volt, de bizonyos mondén hajlamú hölgy volt, aki látott egyszer a nagy Kurz Zelma énekesnőnél egy olyan hálószobát, melynek ágya hattyúformájú volt, az ebédlőjét afrikai márványburkolat födte, a mennyezetét pedig éktelen szép stukkó-imitációk borították. Fentnevezett úrihölgy tehát, amint ment mendegélt volna hazafelé magában, arra gondolt, hogy ő holnap elhivatja a legnevesebb bécsi építészek egyikét, Loos Adolf mestert és attól kér némi terveket egy hasonló afrikai hattyúágyra, álstukkó-márványmennyezetre és egyéb jól

Szinyei Gusztáv

Te!"

Theisler György: Plakátművészet
Művészet, 1977. március - 2. oldal

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Szirt Oszkár
MAGYAR NEMZET
1966 OKT 26.

Szirt Oszkár emlékkiállítása

Szirt Oszkár festőművész műveiből rendezett emlékkiállítást a Múzeumi Hónap alkalmából az I. kerületi tanács Művelődési Klubja a Magyar Nemzeti Galéria és a Magyar Munkásmozgalmi Múzeum közreműködésével.

A fiatalon — 25 éves korában — az első világháború áldozatául esett művészt bemutatott alkotásai ígéretes tehetségnek tüntetik fel. Ferenczy Károly, Fényes Adolf tanítványa volt, s két nagy mesterének hatása az Alföld és Nagybánya felé terelte érdeklődését. A Képzőművészeti Főiskola nyári szünidőit Szolnokon és Nagybányán töltötte, az ottani művésztelepeken. Képeinek számos motívuma származik a két város hangulatos utcáiról, tereiről és környékéről. Erősen hatott rá Ferenczy késői stílusának higgadt tisztasága, tájképein, atléta-képein számos nyom utal erre.

Emlékkiállítása meggyőzi látogatóit arról, hogy Szirt Oszkár korai halálával a hazai festészet egy be nem váltott ígérettel lett szegényebb.

h. gy.

jus 10-i határozata... dasági mechanizmus reformjának előkészítésével kapcsolatban.

Kőrösi Gyulának, a KPVDSZ elnökének megnyitója után *Ligeti* László főtitkár elmondotta, hogy a gazdasági mechanizmus reformja változtatásokat igényel a szakszervezeti munka tartalmában, módszereiben. *A szocialista munkaverseny továbbra is a gazdasági feladatok végrehajtásának fő módszere és ennek szervezése a szakszervezetek egyik fő feladata.* A kereskedelemben már bevezették az új tervezési rendszert, amelynek lényeges elve *a vállalatok önállóságának növelése.*

Az új gazdasági mechanizmus új elemei 1968. január 1-ével lépnek életbe, azonban *1967 szeptember végéig nyilvánosságra kell hozni a kereskedelmi vállalatok, földművesszövetkezetek jövedelemszabályozási, bérgazdálkodási és anyagi érdekeltségi rendszerét.*

SAJTOFIGYELO
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

JÁSZKUNSÁG

1963 DEC 3.

1021

Szirt Oszkár

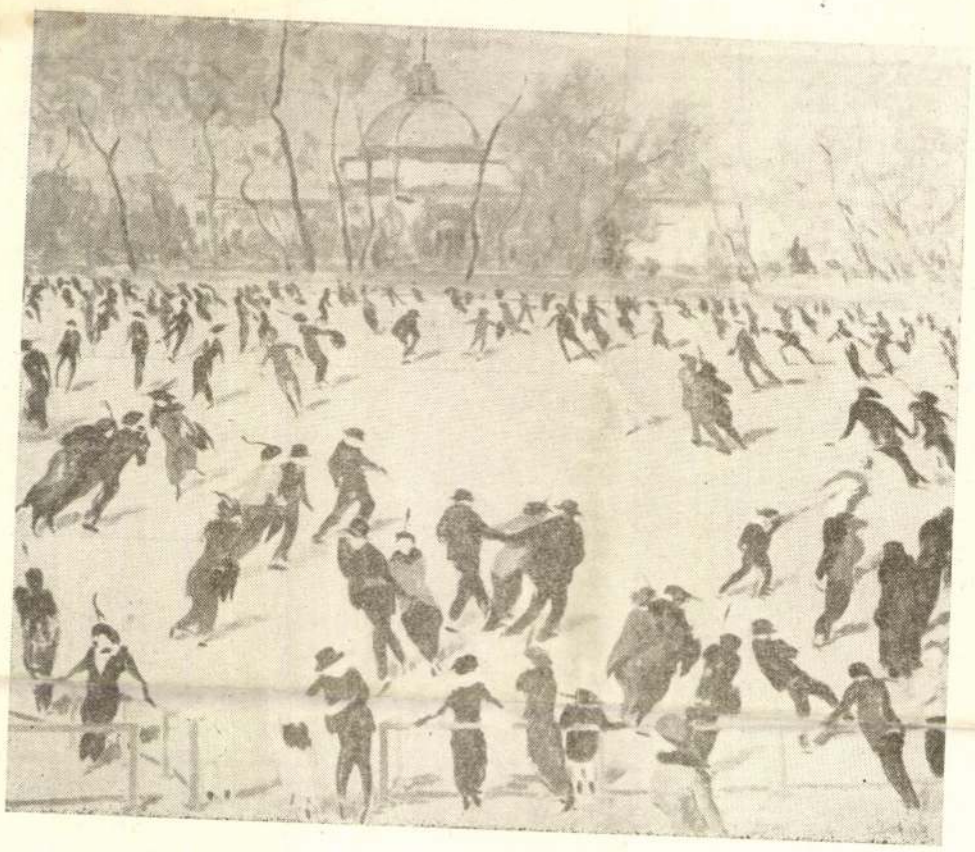

Szirt Oszkár: Korcsolyázók (A Jászapátiban rendezett emlékkiállítás anyagából)

Közép kötött (tarló)						Igen kötött (tarló)					
I.		II.		III.		I.		II.		III.	
ü. s.	ps+vt	ü. s.	ps+vt	ü. s.	ps+vt	ü. s.	ps	ü. s.	ps	ü. s.	ps
11,74	17,5	15,7	18,5	17,9	18,9	17,7	18,8	20,2	21,0	20,6	20,3
2,88	2,7	3,85	4,15	6,23	6,4	3,0	3,0	4,2	4,35	6,0	6,1
1100	1750	1100	1200	775	800	1600	1700	1300	1310	930	900
19	19	19	10	8	5	20	19	12	6	7	3
17,2	23,2	20,5	26,6	26,0	27,8						
3,2	3,65	4,1	5,29	5,4	6,0						
1450	1720	1400	1355	1300	1250						
25	24	23	17	19	6						
Zetor Super—50											
		10,41	16,5	21,1	27,3	17,2		21,1		29,6	
		3,75	3,65	7,12	8,1	3,1		3,9		6,4	
		750	1225	800	910	1500		1465		1250	
		19	27	24	8	30		29		21	
27,3	34,0	37,0	41,0	38,3	40,5	34,5	34,5	39,0	40,5	41,0	41,5
2,8	2,8	3,8	4,3	5,8	6,2	2,95	2,85	4,3	4,3	6,8	6,6
2600	3300	2625	2560	1800	1800	3160	3230	2430	2600	1600	1700
30	22	34	13	13	8	26	23	13	12	8	7

ü. s. = üzemi súly
ps = pótsúllyal
vt = víztöltéssel

Szirt Oszkár
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ÚJ ÉLET
1964 NOV 1

1021

Szirt Oszkár emlékkiállítása a tiszafüredi múzeumban

A szolnoki Damjanich-múzeum rendezésében az elmúlt vasárnap nyílt meg Szirt Oszkár, az első világháborúban elesett nagy tehetségű festőművész emlékkiállítása, immár a harmadik a megye területén. A szolnoki múzeum igazgatósága e kiállításokkal kívánja megismertetni Szirt Oszkár hátrahagyott alkotásait, melyeknek jelentős része a szolnoki művésztelepen készült, ahol a fiatal művész az első világháborút megelőző négy évben dolgozott.

A kiállítás anyaga pontosan két éve, 1962 októberében került először a közönség elé a szolnoki múzeumban, melynek igazgatója, *Kaposvári Gyula* bevezetőjében méltatta Szirt Oszkár művészetét, s elmondotta, hogy a művész után, aki 25 éves korában hősi halált halt Galíciában, százakra menő festmény és vázlat, ezernél több pompás rajz maradt s családjának sikerült ezt az értékes művészi hagyatékot megőrizni. Megállapította, hogy *az emlékkiállítás igazi művész ígéretes, de idő előtt lezárt életművét mutatja be.* Azt is bejelentette, hogy az emlékkiállítás képeit és rajzait megismertetni igyekszik a megye más városaiban is. Ennek a programnak megvalósulása volt az elmúlt évi *Jászapátiban* rendezett kiállítás s most a *tiszafüredi múzeumi emlékkiállítás*, melyet *Ridegh Gábor* műtörténész rendezett és nyitott meg.

— *Nagy festő, mestereihez: Fényes Adolfhoz, Szilágyi Lajoshoz és Zombory Lajoshoz hasonló művész lehetett volna, ha nem pusztítja el fiatalon a világháború* — mondotta. — *Mint alkotásai tanúsítják, legtöbb képe már nem a lelkes tanítvány, sokkal inkább a maga útját kereső ifjú mester sikerült munkája.*

A kiállítás közönsége, köztük sok-sok fiatal, nagy érdeklődéssel szemlélte a megkapó színhatású festményeket és a rajzokat, melyeket fiatal művésznél ritka tulajdonság, a belső nyugalom kiegyensúlyozottsága jellemez.

A művész tárgykörét zsidó vonatkozású alkotások is szélesítették. Így mindjárt első festménye is, a „Házaló", melyet 18 éves korában festett. De nem egy képén közeledik, mint első emlékkiállításáról beszámoló cikkünk jelezte, mély érzéssel és szeretettel a bánatossá gyötrött szegény zsidó alakjához.

A szolnoki, jászapáti és tiszafüredi emlékkiállítás kibővített anyaga, mint értesülünk, a jövő évben bemutatásra kerül Budapesten is, ahol láthatja a közönség a fiatalon eltávozott művésznek azokat az alkotásait is, melyeket a Nemzeti Galéria s más múzeumaink őriznek.

L. L.

Hírek

Megemlékezés a bori tábor felszabadulásának 20. évfordulójáról

A Nácizmus Üldözötteinek Bizottsága a volt bori koncentrációs tábor felszabadulásának 20. évfordulója alkalmából szombaton este emlékünnepélyt rendezett az Egyetemi Színpadon. Megjelent *Uszta Gyula* altábornagy, honvédelmi miniszterhelyettes, *Tarcsai Tibor*, az MSZMP Központi Bizottságának osztályvezető-helyettese, *Gábor István*, a Magyar Partizán Szövetség főtitkára, valamint *Sós Endre*, a Magyar Izraeliták Országos Képviseletének elnöke.

Gáti Ödön, a Nácizmus Ül-
ve-
ín-
er-
s a
eg-
ek.
ori
on-
ed-
ber
eli-
ve-
ői-
det
gy-
for-
Kí-
ka-
du-
dó-
ka-
lett
ték
eit-
ben.
etői
vra
az
zje-
bbi
Kél
bur
ör-
ber
ze-
mé
női
cá-
ein
és
ez-

ge, Balatonalmádi, október 10-én tartották Mihály fiuknak bármicvo ünnepét az ortodox tagozat Jósika utcai imaházában. Az ifjú hagyományos szokások szerint mondta el Tóránál a berohot. Az avatás Teller Mayer az imaház elnöke végezte. Közreműködött Goldberger László kántor. A ünnepség után kiddus volt, melyen Helfer Tibor, Schwarc Ernő és Szabolcsi Zoltán az imaház vezetői köszöntötték a örömszülőket. — Russ Sándor és felesége György fiát október 17-én, szombaton avatták bármicvóvá a Frankel Leo utcai templomban. A bármicvo ifjú szépen recitálta a Maftirt. A kidduson Kertész Zoltán a budai körzet elnöke köszöntötte Russ Mihályt, aki beszédében fogadalmat tett, hogy szülei áldozatkészségét soha nem fogja elfelejteni. A BIH képviseletében megjelent a chevra osztály elnöke. Az ifjút Sándor Gyuláné hitoktató készítette elő.

— **Adományok.** Klein Mór (Nyírbátor) 50 forintot, Szegő Adolfné (Mezőkövesd) 100 forintot küldött a Fiúárvaház céljaira, Weisz Ernőné 250—250 forintot juttatott a Leány- illetve Fiúárvaháznak.

Kronémer Farkas 80. születésnapja alkalmából 100—100 forintot, N. N. pedig Weisz Sándor útján 125—125 forintot adományozott a Fiú-, illetve a Leányárvaház céljaira.

— **Sírkőavatás:** Dr. Rakonitz Dezső egyetemi tanár, a Szeretetkórház konzultánsa sírkövét barátai, tisztelői jelenlétében dr. Benoschofsky Imre országos vezetőfőrabbi helyettes avatta fel. Lóránd Márton főkántor gyászdala után a barátok nevében dr. Biedermann János főorvos méltatta dr. Rakonitz Dezső emberségét és kiváló működését. A BIH képviselője, a Szeretetkórház vezetősége és dolgozói is részt vettek az avatáson.

LAKOSSÁG RÉSZÉRE

társasházaknak is központifűtés, szigetelés, bádogos munkát soron kívül vá...

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Szirt Oszkár
SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1964 OKT 20.

1021

Képzőművészeti kiállítás Tiszafüreden

Vasárnap délelőtt nyitották meg Tiszafüreden az első világháborúban elesett, tragikus sorsú fiatal festőművész, Szirt Oszkár emlékkiállítását. A fiatal festő, mint főiskolai ösztöndíjas egy ideig a szolnoki művésztelepen dolgozott, Aba Novák Vilmos pályatársa volt.

A kiállítás megnyitójára Tiszafüredre látogatott a művész Budapesten élő családja, amely a Damjanich múzeum rendelkezésére bocsátotta a birtokában lévő Szirt Oszkár képeket. Ezek a kiállítás anyagának nagyrészét alkotják.

A képzőművészeti kiállítást a tiszafüredi Kossuth múzeum két helyiségében rendezték meg. Külön meg kell emlékeznünk a helyi előkészítésről — elsősorban Vincze Imre múzeumvezető — lelkes munkájáról. A lelkes kultúrmunkások a mostoha körülmények között is biztosították a kiállítás sikerét.

hatók. —
ászó Aba-
telep 775.

LAN

N. állo-
percnyire
házhely-
mas gyü-
eladó. —
Andókné.
37.

ÁRMŰ

5-ös mo-
ír — igé-
eladó. —
y. Réhely

17—18 óráig.

BÚTOR raktározás céljára nagyobbméretű helyiséget bérbe vennénk. Állami Biztosító. Szolnok. Ságvári u. 15.

MOTORTULAJDONOSOK! — Berva. Danuvia. Pannónia hengercsiszolást. — főtengelygörgőzést garanciával végzi a Vasipari Vállalat motoros üzeme. — Szolnok. Május 1 út 2 sz. Tel.: 20—25.

ri Vállalat

L, TÉLI MUNKA BIZ-
százhalombattai és duna-

ves, ács,
tonszerelő

Szirt Oszkár

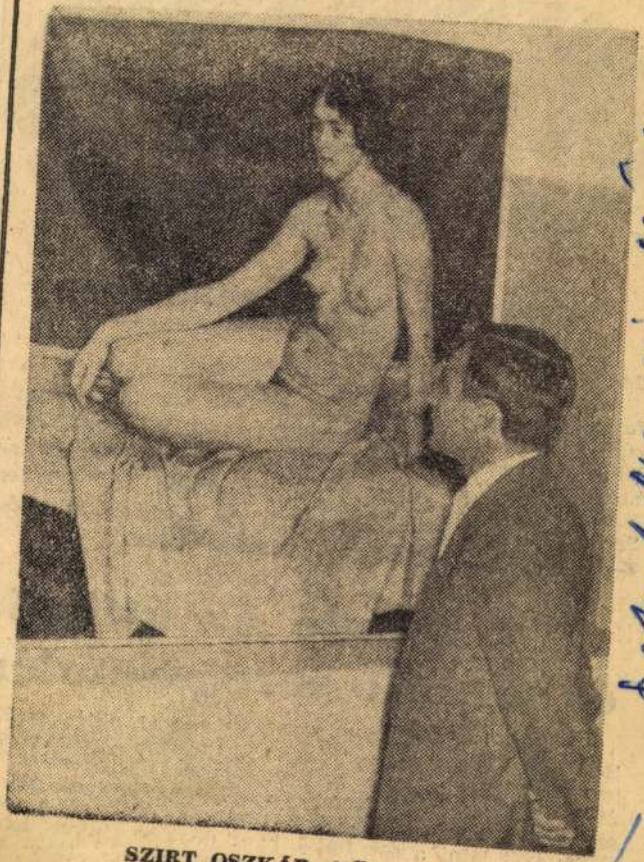

SZIRT OSZKÁR: NŐI AKT

Szomat Magyar Vasárnap
1963 jan 6

Vasárnapi sportműsor

SAKK

Megyei csapatbajnokság V. fordulója: Szolnoki Spartacus—Martfűi MSE, Mezőtúri AFC—Jászberényi Eü., Szolnoki MTE II.—Jászberényi Vasas, Kisújszállás—Karcag, Szolnoki Olajbányász—Újszász, Besenyszög—Szelevény,

RÖPLABDA

Szolnok városi teremkupa: TITÁSZ Vasas—Szolnoki Dózsa, Szolnok, Közgazdasági Technikum, 13.30. (Ez lesz a döntő mérkőzés az első—második helyért.

479 induló az úttörő és serdülő seregszemlén

Pénteken kezdte meg a Budapesti Vörös Meteor az immár hagyományossá vált úttörő és serdülő vívó seregszemléjét a Sportcsarnokban. Öröm volt látni a sok fiatal vívó készülődését, azt a hatalmas nyüzsgést, amivel a seregszemle lebonyolítása

MÁV) érte el, aki a serdül leány törben biztos penge vezetéssel, igen formás v vással szerezte meg az el helyet. Ugyanezen csopo ban döntőbe jutott há törökszentmiklósi lány: na Judit, Fehér Andrea Faragó Ágnes is. A kö

Szirt Oszkár festö.

Mübarát.1923.III.22.1.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

JÁSZKUNSÁG

1963. IV C

Szirt Oszkár

102

Szirt Oszkár: Önarckép (A Jászapátiban rendezett emlékkiállítás anyagából)

A „rettenetes" esztendő

Szélsőséges éghajlatú tiszántúli vidékünkön az időnként megismétlődő aszályosság és az ellene való küzdelem olyan problémává vált, amelynek megoldásával már egy évszázada foglalkozik a szaktudomány és irodalom. Ezzel kapcsolatban mindenkor széleskörű érdeklődést keltenek fel a szakirodalomnak és a napi sajtónak erre vonatkozó közlései, valahányszor az aszályosság és a rendszerint velejáró inség veszélyezteti a mezőgazdasági termelés eredményét, a nép kenyerét.

Az elmúlt 100 esztendő alatt számos aszályos év közül a legsúlyosabbnak, 1863-nak emléke vissza-visszatér, amikor valamelyik szárazabb esztendő gyenge terméskilátásai felidézik az öregek által oly sokszor emlegetett „nagyinség" idejét. Ennek a „rettenetes" esztendőnek mostani 100. évfordulója teszi ismét időszerűvé a megemlékezést 1863-ról. Hozzájárul az emlékek felidézéséhez az is, hogy mostani mezőgazdasági termelésünk egyik legégetőbb problémájának, a szárazság elleni küzdelemnek, az öntözéses gazdálkodásnak minél szélesebb körű kifejlesztésére éppen a tavalyi és tavalyelőtti két aszályos esztendő: 1961 és 1962 adta meg újból az ösztönzést.

Évszázadokra visszanyúló feljegyzések szerint az időnként szinte periódikusan visszatérő aszályosság központja majdnem mindig a Közép-Tisza vidék, de itt is főként Szolnok megye tiszántúli része, közelebbről a Nagykunság volt. Az egyik ilyen feljegyzés Szolnok vidékéről pl. a XVIII. századból a következőket örökíti meg:

„1790. évben egész nyáron fölöttébb nagy szárazság uralkodván ezen környéken, mindennemű föld-gyümölcsében oly terméketlenséget okozott, hogy egész Debrecen és Szeged városig az őszi vetésből ugyan igen kevés, a tavaszból pedig éppen semmi termés sem volt. Szénának pedig a Tisza rétségein a házfödeleknek való nádat zsengéjében kellett lekaszálni, mivel a gyepen és magasabb helyeken semmi fű nem termett... Ugyanazért annyira vitte a szükség és drágaság a föld népét, hogy nemcsak itten, de a Tiszamentében nagy tágságon a nád gyökeréből (bengenyéből) sütött s készített pogácsákkal s más, az emberi természettel ellenkező eledelekkel kénytelenítette a föld népe az éhségtől magát menteni."

„A–o. 1794 ismét oly nagy szárazság uralkodott, hogy fölül haladván az 1790. esztendőnek terméketlenségét, sem az őszi, sem a tavaszi vetésekből csak vetni való magot sem lehetett felvenni. A szénának hasonlóan sem gyepen, sem a Tisza rétségén semmi termése sem volt, mivel egész nyáron által barmainkat az éhségtől a rétség által menthettük meg."

Az 1794. évről közli még az egyik feljegyzés: „Az Istennek ostora a nagy és hallatlan szárazság egész tavaszon, nyáron elannyira uralkodván, hogy sem őszi, sem tavaszi vetésről majd semmit sem lehetett felvenni. Találkoztak mindamellett némelyek, akik vagy búzájukat vagy árpájukat hellyel-közzel vagy lekaszálták, fölkaparták, vagy tövöstül kinyőtték".

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1965 NOV 11.

ÚJ ÉLET

Szirt Oszkár

ván 7-én) a Miskolci Orthodox Izraelita Hitközség gyászistentiszteletet rendez a Hejőcsabai temetőben.

1021

— **Szirt Oszkár** festőművész halálának 50. évfordulója alkalmából a Múzeumi Hónap keretében, október 3-án Túrkevén a Finta Múzeumban emlékkiállítást rendeztek, amelyet nagyszámú közönség jelenlétében Rideg Gábor művészettörténész nyitott meg. Méltatta a korán elhúnyt festőművész életét, képeinek valószerűségét, színeinek változatosságát. A kiállítást Szolnokon, Jászapátin és Tiszafüreden is bemutatták.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Szirt Oszkár

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1921 DEC 15

1021

Szirt Oszkár kiállítás Jászapátin

Szombaton nyitották meg Vágó Pál jászapáti szülőházában a tragikus körülmények között, fiatalon elhunyt Szirt Oszkár hagyatékából rendezett kiállítást. Ezer több mint húsz festményt és a művész hagyatékában lévő rajzokat, vazlatokat láthatja a jászapáti közönség.

Szirt Oszkár ahhoz a nemzedékhez tartozott, amelynek tagjai az első világháború frontjain vesztették életüket. Sorsa, életútja annál inkább tragikus, hiszen korai halálával egy úgyszólván még alig megkezdett művészi pálya szakadt félbe. A szemlélő előtt nem egy sajátos egyéniségű, hanem egy, a hatásokra nagyon fogékony tehetséges fiatal festő karaktere bontakozik ki. A béke utolsó esztendejében, 1914-ben kapta az első nagyobb elismeréseket munkásságáért; elnyerte az Alpár Ignác-díjat és olaszországi ösztöndíjat kapott, majd behívták katonának és 1915-ben a galíciai fronton elesett.

A Képzőművészeti Főiskolán Ferenczy Károly tanítványa volt, ez egyben meg is határozta a fiatal művész fejlődését. Nem utánozta mestere stílusát, különös tehetséggel ötvözte harmonikus egységbe élményeivel és a más irányból érő művészi hatásokkal. A szolnoki művészteleppel 1911-ben került kapcsolatba, 1914-ig, mint a főiskola ösztöndíjasa, vakációlt Szolnokon töltötte a Fényes, Szlányi, Zombori vezette festőiskolában. Plein-air festészetének kibontakozására inspirálóan hatott Szolnok és környéke, híresebb szolnoki képei a Tiszaliget és a Magányos fák című alkotásai.

Külön meg kell emlékeznünk rajzairól, amelyek — bár a francia előképek hatása igen érezhetőek rajtuk — finom modellállásukkal jelentős helyet foglalnak el életművében.

szocia...
is meghódító brig...
tője és technikus is van.

— A beválasztott műszakiak, szakemberek munkájának hatása hogyan érződik a pártszervezetek termelést irányító és ellenőrző tevékenységében?

— A vezetőségek összetételében bekövetkezett változás éppen ebben a munkában járt legpozitívabb eredménnyel. Csak nagy vonalakban említve néhányat: szakmai hozzáértéssel, gondosan készítették elő az egyes tervidőszakokat elemző vezetőségi beszámolókat. Ezzel egyidőben a taggyűlések elé kerülő határozati javaslatok pedig valóban mindig a legfontosabb tennivalókat jelölték meg. A gazdasági vezetők beszámoltatásában

— A ... taggyűlésén egyik p... kívüli műszaki dolgozó el is mindta: Az előző években bányában dolgozott. Ott munkája elismeréséül több kitüntetést kapott. De az, hogy a véleményét párttaggyűlésen is kikérték, felér egy újabb kitüntetéssel. A pártonkívüli műszakiak különböző pártfeladatokra való felkérése vagy megbízása ma már a pártmunka szerves részét alkotja. A különböző termelési mozgalmak éppúgy mint a politikai rendezvények el sem képzelhetők a pártonkívüli műszakiak részvétele nélkül.

— Az újító mozgalomban is a város üzemeiben több mint száz mérnök és technikus vesz részt. Ők se mindannyian párttagok. — Eredményesen dolgoznak a KISZ kezdeményezésére létrehozott ifjú műszakiak tanácsai is.

— Azzal fejezhetném be: az elért eredményeket mindenekelőtt elismeréssel említhetjük. De azt sem hallgathatjuk el, hogy az adott lehetőségeket közel sem használjuk még jól ki. Még nagyon sok közgazdasági és műszaki szakkáder vállalna pártmunkát, kevés kérő szóra adna nagyobb segítséget a mindennapi feladatok megoldásához.

Az újabb előrehaladáshoz két út vezet. Az egyik az, hogy a párt politikáját következetesen betartva, pártszervezeteink teljes bizalmat adjanak az építő munkánkat segítő műszaki és közgazdasági szakembereknek. A másik pedig az, hogy ezek a dolgozók még aktívabb, még öntevékenyebb munkával ismerjék el az irántuk tanúsított nagy megbecsülést.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Szirt Oszkár

MAGYAR NEMZET

1962 OKT 26

Szirt Oszkár emlékkiállítás a szolnoki múzeumban

1021

Kaposvári Gyulának, a szolnoki múzeum igazgatójának, aki a szolnoki *Szirt Oszkár-emlékkiállítást* rendezte, igaza volt, amikor arról beszélt, hogy nehéz és fájdalmas feladat hárult rá az emlékkiállítás rendezése közben, hiszen ez a tárlat egy fiatal művész ígéretesen indult, de végérvényesen lezárt életművét mutatja be.

Szirt Oszkár, akinek neve és művei most — igen helyesen — előkerültek a feledés homályából, az első világháborúban pusztult el. Alig került ki a Képzőművészeti Főiskoláról, alig tűntek fel képei a tárlatokon, melyekkel elismerést keltett és díjakat nyert, máris derékbatört élete, nagy ígéretű festői pályája.

A szolnoki művésztelepen, ahol mindössze négy nyáron át dolgozott, *Fényes* Adolf, *Szlányi* Lajos és *Zombory* Lajos voltak példaképei, de *Ferenczy* Károly és *Balló* Ede is hatott művészetére. Végeredményben azonban nem volt utánzója senkinek; fiatalon eljutott egyéniségének kibontakozásához.

Piktúrája és rajzai egyaránt eredeti tehetségről vallanak. Természetszemlélete, mozgásábrázolása a monumentalitás szolgálatában áll. Tájképein kifejezésre jut a hangulatok iránti érzékenysége is.

Hogy néhány képére hivatkozzunk: *A jégpálya* — bravúros technikával jeleníti meg a jégpályákon megnyilvánuló tömegmozgást. *A boxolók* — részben az izmok játékát, részben a két különböző síkban álló alak egybehangolását oldja meg a legnagyobb igényeket kielégítően. *A favágó* című képe — a táj és a figura egybeolvadásának problémáját törekedett megoldani, mégpedig úgy, hogy a monumentális alak maga is az őstermészet részévé vált.

Szirt Oszkár kiállításának anyagát Szolnokról rövidesen Jászberénybe és Karcagra viszik. Reméljük, hogy a hagyaték Budapesten is a közönség elé kerül.

S.

Államok provo
az, hogy az Am
Államok fenyé
Kuba népe bék
nek a népnek é
tott vezetőinek,
nak, Osvaldo *Do*
Rocának, Raul
nesto Che *Guevarának* és a
többi nagyszerű harcostársaiknak megvan minden oka arra, hogy a hősök véráldozata árán kivívott szabadságukat és függetlenségüket féltsék éppen az Egyesült Államok imperialista köreinek és kormányának támadásától.

— ***Kuba joga és Kuba vezetőinek népük iránti szent kötelessége, hogy felkészüljenek a védelemre***, rendelkezzenek mindazokkal a modern haditechnikai eszközökkel, amelyeket nemzeti függetlenségük védelme megkövetel.

— *A Kuba-ellenes blokád meghirdetése és elrendelése a nemzetközi jog legdurvább megsértését jelenti, lábbal tiporja az Egyesült Nemzetek Szervezetének alapokmányát.* Az Egyesült Államok kormánya egyetlen ország számára sem írhatja elő, hogy annak népe milyen belső társadalmi-gazdasági rendszerben éljen; nem parancsolhatja vagy tilthatja meg más — az imperialistáktól független — kormánynak azt, hogy kivel kereskedjék vagy ne kereskedjék, milyen kapcsolatokat létesítsen vagy ne létesítsen. Legfőbb ideje, hogy ezt tudomásul vegyék; legfőbb ideje, hogy az Amerikai Egyesült Államok kormánya is megértse: *minden szabad és független ország szent és sérthetetlen joga társadalmi rendszerének meghatározása!*

— Az Egyesült Államok lépése *agressziót* jelent és nem csak Kuba népét fenyegeti, hanem egyben olyan *provokációs lépés* is, amellyel a világháború szakadék szélére akarja

zdave arról, hogy a világ békeszerető erői hatalmasabbak a háború erőinél és ezúttal is *meghátrálásra kényszerítik* azokat.

— Ennek a meggyőződésnek ad hangot a magyar forradalmi munkás-paraszt kormány tegnap nyilvánosságra hozott nyilatkozata, amely megbélyegzi az Egyesült Államok agresszív eljárását és népün

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Szirt Oszkár
SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP
1962 OKT 16

1021

Megnyílt a Szirt Oszkár emlékkiállítás

Szolnokon, a Damjanich Múzeum emeleti termeiben vasárnap délelőtt szépszámú érdeklődő közönség jelenlétében nyitotta meg Kaposvári Gyula, a múzeum igazgatója a korán elhunyt, tehetséges festőművész, Szirt Oszkár műveiből rendezett kiállítást. A képen: egy látogató a művész önarcképe előtt.

gének köve
rendőrség őri

A részeg
a rend
„mer

Vasárnap a délutáni órákban a jászberényi úton haladt motorkerékpáron Majorovits László szolnoki lakos. A vízügyi igazgatóság garázsmestere az igazgatóság tulajdonát képző Danuvia motorral felborult, ugyanis erősen ittas állapotban ült a járműre.

Az egyik arra haladó tehergépkocsi vezetőjét megkérte, hogy szállítsa haza a megyeszékhelyre. A jóhumorú sofőr nyomban ráállt az alkura. Kocsira tették az összetört motorkerékpárt, felült Majorovits László, s megindultak hazafelé. Csakhogy a gépkocsivezető a lakás helyett egyenesen a rendőrfőkapitányságra szállította utasát, aki így mégsem menekült meg ballépésének nyilvánosságra kerülésétől.

A rendőrségi eljárás megindult Majorovits László ellen.

játékosai Szolnokon

Mint már olvasóink bizonyára értesültek róla, a hires nápolyi vízipóló csapat hazánkba látogatott. A Canottieri Napoli sportklub játékosait a fővárosban az FTC és a BVSC látta vendégül. A tervek szerint azonban két vidéki mérkőzés is sorrakerül. Ma, október 16-án a Szolnoki Dózsa csapatával méri össze erejét, 18-án pedig Egerben mérkőznek az olasz fiúk.

A huszonegy fős csoport játékosok és kísérőik — tegnap a késő esti órákban érkeztek Szolnokra. Az olasz csapatot szállító autóbusz a Tisza Szállóhoz vitte a kedves vendégeket. A szálló halljában Kéry Barna, a Dózsa szakosztályának vezetője üdvözölte a hazai csapat tagjainak élén az olaszokat.

— 1. —

Megjött hát az ősz, a szegény fazekasok messiása. Indulhattak a kölcsönfogatok szerte a tájak mélységeibe, hogy a nyáron égetett cserépedények kenyérré változzanak. Óvatosan gördült a kocsi, álmosan poroszkált a porban a két almásderes. Mintha máklevet ivott volna az egész világ, gyenge álmosság bódított embert, tájat, állatot. A dombok vállain hánarázódástól. A nefelejcsvirágokkal telehintett fehér keszkenő is hátracsúszott, csak a dús konty fölé borított szűzi sátrat, amely alá itt-ott beszűrődött a napfény, s ettől olyan gyönyörű derengés halványlott a nyakán, hogy Dani imádkozni szeretett volna.

Nem akarta elhinni a legény azt az őrjítő szerencsét, hogy három hétig vele lesz a lány, idegen tájakon, idegen emberek között. Csitította az

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SEP 1 1

ÚJ ÉLET
Budapest

Szirt Oszkár emlékkiállítása

1984

Mikor Szirt Oszkár festőművész életében s a kifejező erő szinte túláradó feszültségében megragadó művei először kerültek a közönség elé, alkotójuk már csaknem félszázada halott volt. Ifjú életét az első imperialista háború követelte áldozatul s bár kiemelkedő festményeit és grafikáit családja megőrizte, művészi hagyatéka alig egy évtizede vált ismeretessé a Szolnoki Múzeum gyűjteményes kiállításán. Pedig művei nem csupán a fiatal művész tehetséges indulásának fejezeteit sorakoztatták fel, hanem művészi egyéniségének meglepő gyors kialakulását, látásmódjának eredetiségét, útkeresésének bátorságát is.

Első gyűjteményes kiállításának sikere után a művészi közvélemény felfigyelt munkásságára és csakhamar sor került budapesti emlékkiállítására is. Majd vidéki kiállítások sorozata következett, míg most ismét az egyik fővárosi kiállítóterem, a Csepeli Galéria falain láthatjuk legjellegzetesebb alkotásait, melyeken a mozdulatok elevensége, az ifjúkori lendület mintegy lírai szordínóval jut kifejezésre.

(l)

a kényszerűs
félreülök egy
gatok. Alig
sziről érnek
de nem is k
ban figyelje
arról van s
jutott élet
öregek és
panaszolják
szolják, ho
nek a haláltól, amire
készenlétben kell lenni. Tegnap is ilyen társaságba tévedtem, semmi örömet nem leltem abban, amit hallottam közöttük, s aztán hogy lassan, fanyar mosollyal az arcunkon, szállingózni kezdtünk, hozzám lépett B. B. D. szobrász barátom és azt mondta:

— Ha nem félne eljönni hozzám, meghívnám, hogy nézze meg legújabb szobromat.

hogy valaki ma, meg
ve legszemélyesebb bajairól, agyagot vegyen a kezébe, és mintázni kezdjen. Odalépett az állvány elé, de a nedves rongyot még mindig nem emelte fel. Még mindig úgy nézett rám, mint aki attól fél, hogy csakugyan szörnyű kellemetlenségbe sodorhatja vendégét.

— Üljön le — mondta. — Vagy nem, hm, inkább álljon

AZ ERNST-MÚZEUM KIÁLLITÁSAI

LIX.

XXIV.

CSOPORTKIÁLLITÁS

〈MAGYAR RÉZKARCOLÓK EGYESÜLETE, FESZTY MASA, FRANK FRIGYES, SZIRT OSZKÁR † FESTŐK, BERÁN LAJOS SZOBRÁSZ〉

RENDEZTÉK:

ERNST LAJOS ÉS LÁZÁR BÉLA

AZ ERNST-MÚZEUM KIADÁSA
BUDAPEST, 1923. ÁPRILIS HÓ.

MOST JELENT MEG:

ERNST-MUZEUM.

I. füzet. ERNST LAJOS: Jacopo Tintoretto: Szent István Mária oltalmába ajánlja Magyarországot.

MAYER L. AUGUST: Tintoretto egy ösmeretlen magyar vonatkozásu képe.

II. füzet. Dr. LÁZÁR BÉLA: Bernhard-Strigel: II. Ulászló és családjának arcképe.

III. füzet. Külföldi mesterek magyar vonatkozásu művei.

IV. füzet. DR. FERENCZY ZOLTÁN: A Petőfi-terem.

V. füzet. ERNST LAJOS: Petőfi arcképei.

Az Ernst-Muzeum kiadása.

—◈—

AZ ERNST-MUZEUM MŰVÉSZ-KÖNYVEIBŐL megjelent a VI. Rippl-Rónai József és a VII. Vaszary János.

Előbbi füzetek:

I. Csók István. II. Iványi-Grünwald Béla. III. Perlmutter Izsák. IV. Gyárfás Jenő. V. Rudnay Gyula.

Egy-egy füzet ára 200 korona.

—◈—

Sajtó alatt:

Dr. LÁZÁR BÉLA:

FADRUSZ JÁNOS ÉLETE ÉS MŰVÉSZETE.

A több száz illusztrációval, kiadatlan levelekkel, ismeretlen művekkel diszitett kötet kétféle kiadásban jelenik meg.

Előjegyzési ár amatőrkiadásra 15.000 korona, rendes kiadásra 3000 korona. *Bolti ára tetemesen drágább lesz.*

Légrády Testvérek, nyomása Budapest.

Ritkán van alkalma a közönségnek a művészi képzeletet a maga élesen ellentétes munkája közben oly tiszta tipusokban megfigyelni, mint jelen kiállitásunkon, főleg a két festő munkái előtt.

Az egyik, *Frank* Frigyes, ott emelkedik hirtelen való lendülettel a művészi alkotások tiszta magaslataiba, ahol — mint felesége arcképénél — izgalmas érdeklődés felverte képzetében a belső viziót, mely a jelenségen nyugodott, de amelyet meglátni, megfogni a művészi ihlet munkája. Képzelete a jelenségektől elvonatkozni nem tud, formájához közvetlen optikai benyomásokból jut, mint tájképeinél is, de amikor érzéseivel átitatja őket, szinei árnyalatokban mind gazdagabban, uj szint öltve, sajátos zamatot nyerve bontakoznak ki. A kolorista, ki finom harmoniákat *emel ki* a természetből, megerősödve, teljes erejében áll most előttünk.

A másik, *Feszty* Masa, az ellentéte: a természet neki csak kiindulás, hogy eljusson a képzeletében megálmodott szinvilághoz. Ez a világ fájdalmakkal van kikövezve, nostalgia füti, sóvárgás epeszti, vágyakozás élteti. De az érzelmi háttérből a formák kibontakozása a lényeges képzeletműködésében, s ebben Feszty Masa egyedülálló jelenség, mint a lótusz-virág a váradi hévvizben. Mert az ő formája nem tapad a jelenségekhez, csak kibontja belőlük dekorativ ornamenseit. De nem a vonala adja a tárgyak képét, nem az zárja be a tömegeket, még az ornamenseket sem az teremti. A vonalakat kitöltő szin sem befolyásolja lényegesen Feszty Masa festői látását, még annyira sem, hogy dame d'atour, kisérő hölgye legyen a formának. Az uj, az eredeti, a sajátos Feszty Masa művészetében az, hogy az ő vizióját fény és árnyék remegése hordja, a fény bujkálása a formákon, amint behatol az árnyékokba, végig remeg a körvonalakon, elmosva a határokat. Ezáltal valami titokzatosan irizáló dekorativ hatás keletkezik, melybe szépséges és bánatos leányálmok ágyazvák, magányos órák lázas viziói, átélt keserüségek subliminált képei, — egy gazdag képzeletü mesevilág, mesévé transzponált élmények, ami nem meglepő nála, kiben Jókai és Feszty lelke visszajár.

Harmadik művészünket kibontakozása pillanatában érte utól végzete, a Bug partján, a kötelességteljesités

heroikus megnyilatkozásával, a maga élete árán ezrekét megmentve. *Szirt* Oszkár e karaktervonása megnyilatkozik alig kibimbózó művészetében is, mely egy öntudatos lélek biztos előrehaladásának képe. Mestere, Ferenczy Károly tanitása még érezhető rajta, — de szin- és forma-felfogásának határozottsága máris azt mutatja, hogy a dekorativ ornamenskeresés utját mihamar elhagyta volna, hogy elindulhasson a maga utján. Fájdalmas érzéssel állunk a kétségtelenül tehetséges ifju torsoban maradt életműve előtt!

Kiállitásunkon most mutatkozik be első izben a *Magyar Rézkarcolók Egyesülete*, magához vonván néhány egyelőre kötelékén kivül álló művészt is, kik mindnyájan a karcolás mesterségének hűséges hivei. Majd valamennyi jó ismerősünk, az Ernst-Múzeum kiállitásain máskor is megjelentek, itt szerettették meg a közönséggel a rajzolás e nemes ágát, mely oly fölötte alkalmatos a legkülönbözőbb művészi egyéniség szabad kialakulására. E tekintetben e kis kollekció nagyon tanulságos. Gyönyörü lapokon különböző lelki állapotok nagy közvetlenséggel bontakoznak ki előttünk. De ezt az alkalmat fel kell használnunk, hogy rámutassunk egy olyan érdemre, mely eddig a nyilvánosság elől félénken menekült, pedig az, hogy a rézkarc művészete kifejlődhetett, ahogy azt e kiállitásunk gyönyörü eredményei is igazolják, azt *Olgyai* Viktor főiskolai tanár évtizede csendes, de páratlan energiáju oktató működésének köszönhetjük. Ezt hangos szóval meg kellett mondanunk, akárhogy bujkál is előle tisztelt elnökünk.

Az egyesület ezentul intenziv aktiv munkát fog végezni, s ahhoz kérjük a közönség olyatén támogatását, hogy *nagy számban lépjen be pártolótagjaink közé*, hogy megkezdhessük külföldi propagandánkat, mert — mint kiállitásunk igazolja — a magyar rézkarc felveheti és fel is fogja venni a versenyt a külfölddel.

Az 1922-iki tagsági járulék most kerül kiosztásra. Az ujonnan belépő tagok — 5000 korona tagdij fejében — szabadon válogathatnak a kijelölt lapok között.

Last but not least, meg kell emlékeznünk szobrászmesterünkről, *Berán* Lajosról, az érem költőjéről, akinek kezében álmok hordozója lesz a plaquette.

Dr. Lázár Béla.

ELSŐ TEREM.

Magyar Rézkarcolók Egyesületének kiállitása.

1. Markó Lajos: Kompozició . . . . . 4000.— K
2. U. a.: a) Férfifej . . . . . 5000.— K
   U. a.: b) Női fej . . . . . 3000.— K
3. U. a.: a) Kompozició . . . . . 5000.— K
   U. a.: b) Kárpáti táj . . . . . 4000.— K
4. U. a.: Op. XXIX. (Aquatinta) . . 3000.— K
5. Paris Erzsi: Nagybányai részlet . . 4000.— K
6. U. a.: Ősz . . . . . 6000.— K
7. Dobai Székely Andor: Szajna partja.
   Próbanyomat . . . . . 10,000.— K
   Számozott példány . . . . . 6000.— K
8. Henik Ilona: Férfifej . . . . . 4000.— K
9. Dobai Székely Andor: Petőfi . . . 6000.— K
10. U. a.: Hiuság . . . . . 8000.— K
11. U. a.: Vizió 1—8 pl. kapható . . 13,000.— K
12. Henik Ilona: Női fej . . . . . 3000.— K
12a. Gyimes Lajos: Rothenburg . . . . 4000.— K
13. U. a.: Téli alkony a Dunán . . . 10,000.— K
13a. U. a.: Nürnbergi piac . . . . . 6000.— K
14. U. a.: Az avasi torony (Miskolc) . 5000.— K
15. Kohner Ida: Perugiai kapu. (Rajz) . 16,000.— K
16. U. a.: Szarvas . . . . . 5000.— K
17. U. a.: Állattanulmány. (Rajz) . . . 15,000.— K
18. U. a.: Sas . . . . . 4000.— K
19. U. a.: Orosz ballet . . . . . 5000.— K
20. U. a.: Kutya . . . . . 5000.— K
21. U. a.: Állattanulmányok. (Rajz) . . 15,000.— K
22. U. a.: Perugiai kapu. Rajz) . . . 16,000.— K
22a. U. a. Ballet . . . . . 4000.— K
23. Bayer Ágost: Női fej (6 drb) . . . 6000.— K
24. U. a.: Péterke (10 drb) . . . . . 6000.— K
25. U. a.: A bécsi Karlskirche (8 drb) . 5000.— K
26. U. a.: Esztergomi bazilika (10 drb) . 6000.— K
27. Barta Ernő: Szerelmes pár . . . . 8000.— K
28. U. a.: Rajz Jeremiás siralmaihoz. Magántulajdon.

29. U. a.: Tanyai konyha. (Rajz) . . . 35,000.— K
30. U. a.: A vigasz. (Rajz) . . . . . 40,000.— K
31. U. a.: Az anyaföld. (Rajz) . . . . 40,000.— K
32. U. a.: Jeremiás siralmai . . . . . 8000.— K
33. U. a.: Hazatérők. (Rajz) . . . . . 40,000.— K
34. U. a.: Az apostol. (Rajz) . . . . . 40,000.— K
35. Conrád Gyula: Szentháromság-tér . 7000.— K
36. U. a.: Vajdahunyad . . . . . 7000.— K
37. U. a.: A magasból . . . . . 7000.— K
38. U. a.: Tetők felett . . . . . 7000.— K
39. U. a. Tivoli . . . . . 8000.— K
40. U. a.: Esti harmóniák . . . . . 8000.— K
41. U. a.: Est a Dunán . . . . . 7000.— K
42. U. a.: Felhők Buda felett . . . . 7000.— K
43. U. a.: Kuria . . . . . 7000.— K
44. U. a. Csendes sarok . . . . . 7000.— K
44a. Kubinyi Sándor: Tanulmányfej . 6000.— K
44b. U. a.: Várakozás . . . . . 4000.— K
45. Beron Gyula: Belvárosi templom. (Rajz) . . . . . 30,000.— K
46. U. a.: Nyugati pályaudvar. (Rajz) . 15,000.— K
47. U. a.: Arckép. 1—10-ig kapható . . 5000.— K
48. U. a.: Kislány. 1—15-ig kapható . 7000.— K
1923-as tagilletmény.
49. U. a.: Profil . . . . . 6000.— K
50. U. a.: Arcképtanulmány. Két példányban kapható, selyemre nyomva . . . 12,000.— K
51. U. a.: Zádor István arcképe. 1—10-ig 7000.— K
52. U. a.: Hajók a Dunán . . . . . 5000.— K
53. U. a.: Varjuk. (Rajz) . . . . . 30,000.— K
54. U. a.: A fasornál. (Rajz) . . . . . 28,000.— K
55. Baránski E. László: A Széchenyi-lánchid. (Rajz) . . . . . 30,000.— K
56. U. a.: Operaház. Második állapot . . 6000.— K
1923-as tagilletmény.
57. U. a.: Mosónők. Első állapot. Utolsó 16-ik példány . . . . . 10,000.— K
58. U. a.: Havas Dunapart . . . . . 6000.— K
1923-as tagilletmény.
59. U. a.: A richmondpark egy zugja . . 1000.— K
1922-es tagilletmény.
60. U. a.: A Széchenyi-lánchid . . . . 6000.— K

61. U. a.: Téli éjszaka . . . . . 6000.— K
62. Révész-Ferryman Ferenc: Felsőolaszországi tájkép . . . . . 14,000.— K
63. U. a.: Assisi . . . . . 10,000.— K
64. U. a.: Róma . . . . . 14,000.— K
65. U. a.: Velence . . . . . 10,000.— K
66. U. a.: Felsőolaszországi falusi utca . 14,000.— K
67. U. a.: Alt-Berlin. Egyetlen példány . 25,000.— K
68. Nagy Sándor: Boszorkánykonyha . 6000.— K
69. U. a.: Krisztus utolsó beszéde . . . 8000.— K
70. U. a.: Magyar-valkói temető . . . 6000.— K
71. U. a.: Attila palotája . . . . . 6000.— K
72. U. a.: Meghasonlás . . . . . 8000.— K
73. U. a.: Gödöllői park . . . . . 6000.— K
74. Kmetty János: Pócsmegyer . . . . 8000.— K
75. U. a.: Falu . . . . . 4000.— K
76. U. a.: Tabáni részlet . . . . . 4000.— K
77. U. a.: Tanya . . . . . 6000.— K
78. U. a.: Levétel a keresztről . . . . 8000 — K
79. U. a.: Önarckép . . . . . 3000.— K
80. U. a.: Tabáni részlet . . . . . 6000.— K
81. U. a.: Fürdőzők. (Rajz) . . . . . 25,000.— K
82. U. a.: Fürdőzők . . . . . 6000.— K
83. U. a.: Táj. (Rajz) . . . . . 25,000 — K
84. Derkovits Gyula: Önarckép . . . . 3000.— K
85. U. a.: Kompozíció . . . . . 3000.— K
86. U. a.: Önarckép . . . . . 5000.— K
87. U. a.: Férfifej . . . . . 3000.— K
88. U. a.: Imádkozó . . . . . 4000.— K
89. U. a.: Kompozíció . . . . . 3000.— K
90. Komjáthi W. Gyula: Tájkép . . . 3000.— K
91. U. a.: Lágymányosi táj . . . . . 3000.— K
92. U. a.: Az elüzött . . . . . 3000.— K
93. U. a.: Viharos táj . . . . . 3000.— K
94. U. a.: Vihar . . . . . 3000.— K
95. U. a.: Táj . . . . . 3000.— K

MÁSODIK TEREM.

Frank Frigyes festményei.

96. Vörös profil . . . . . 200,000.— K
97. Szőke leány. Magántulajdon.
98. Feleségem arcképe. Magántulajdon.
99. A vidám festő. Magántulajdon.
100. Menekülő lány . . . . . 400,000.— K
101. Nyár a Tabánban . . . . . 180,000.— K
102. Mózes siratja testvérét . . . . . 600,000.— K
103. Kompoziciórészlet . . . . . 250,000.— K
104. Verőfényes délelőtt. Magántulajdon.
105. Leány korsóval . . . . . 400,000.— K
106. Önarckép . . . . . 400,000.— K
107. Nyári délelőtt . . . . . 180,000.— K
108. Gyermekszoba. Magántulajdon.
109. Budai impresszió. Magántulajdon.
110. Önarckép . . . . . 300,000.— K
111. Árok-utca Budán. A Szépművészeti Muzeum tulajd.
112. Apolló üzi Daphnét . . . . . 250,000.— K
113. Don Quijotte . . . . . 700,000.— K
114. A vörös kapu Lublinban. Magántulajdon.
115. Szederfa-vendéglő. Magántulajdon.
116. Női arckép. Magántulajdon.
117. Az öreg ház. . . . . 400,000.— K
118. Vérszerződés . . . . . 300,000.— K

HARMADIK TEREM.

Magyar Rézkarcolók Egyesületének kiállítása.

119. Zádor István: Önarckép. 1—25-ig . 20,000.— K
120. U. a.: Agia Sophia Konstantinápolyban. 1—50-ig . . . . . 7000.— K
1923-iki tagilletmény.
121. U. a.: Buda . . . . . 10,000.— K
122. U. a.: Öreg emberek . . . . . 15,000.— K
123. U. a.: A modell. 1—50-ig . . . . . 15,000.— K

124. U. a.: Csejthe-vár romjai. 1—50-ig 7000.— K
125. U. a.: Az Elba Hamburgnál. Hét drb próbanyomat . . . . . 20,000.— K
127. U. a.: A Warthburg. Nyolc próbanyomat . . . . . 20,000.— K
128. U. a.: A brémai városház. Nyolc próbanyomat . . . . . 20,000.— K
129. Gara Arnold: Turbános férfi . . . . 10,000.— K
130. Lénárd Róbert: Staribar. . . . . 8000.— K
131. U. a.: Áradás . . . . . 6000.— K
132. U. a.: Charing Cross Bridge . . . . 7000.— K
133. U. a.: Este a csatornán . . . . . 7000.— K
134. U. a.: Temető . . . . . 5000.— K
134a. U. a.: Apály . . . . . 7000.— K
135. Szőnyi István: Barátom arcképe . . 4000.— K
136. U. a.: Hármas akt. . . . . 6000.— K
137. U. a.: Varró nő. . . . . 5000.— K
138. U. a.: Krisztus sirbatétele . . . . . 18,000.— K
139. U. a.: Panoráma . . . . . 8000.— K
140. U. a.: Önarckép . . . . . 5000.— K
141. U. a.: Kompozició . . . . . 4000.— K
142. U. a.: Kettős akt . . . . . 6000.— K
143. Lénárd Róbert: Zarkovó . . . . . 6000.— K
144. U. a.: Kloster-Neuburg . . . . . 6000.— K
145. U. a.: Waidhoffen . . . . . 5000.— K
146. U. a.: Kanális Exeter mellett . . . 7000.— K
147. Gy. Sándor József: Margithid . . . 8000.— K
148. Aba-Novák Vilmos: Fejtanulmány . 6000.— K
149. U. a.: Melancholia . . . . . 10,000.— K
150. U. a.: Arcképtanulmány . . . . . 6000.— K
151. Gy. Sándor József: Vasárnap délelőtt 8000.— K
152. U. a.: Prága . . . . . 8000.— K
1923-iki tagilletmény.
153. U. a.: Parlament . . . . . 10,000.— K
154. U. a.: Kámzsás barát . . . . . 15,000.— K
155. U. a.: A bazilika . . . . . 20,000.— K
Egyetlen példány.
156. U. a.: Öreg városrész . . . . . 8000.— K
157. U. a.: Theatiner-Kirche Münchenben 30,000.— K
Egyetlen példány.
158. U. a.: Meditáció . . . . . 10,000.— K
160. U. a.: Kálvin-tér . . . . . 10,000.— K

161. Fáy Dezső: Hol megszálltam Veronában . . . . . 10,000.— K
162. U. a.: Léda. Magántulajdon.
163. U. a.: Gondtalan élet . . . . . 20,000.— K
164. U. a.: Klasszikus táj . . . . . 20,000.— K

NEGYEDIK TEREM.

Feszty Masa festményei.

165. Anya és fia . . . . . 180,000.— K
166. Madonna. Magántulajdon.
167. Két élet . . . . . 180,000.— K
168. Mater Dolorosa . . . . . 120,000.— K
169. Műteremben. Magántulajdon.
170. Csendélet . . . . . 70,000.— K
171. Anya és gyermeke. Magántulajdon.
172. Tanulmány. Magántulajdon.
173. Női arckép. Magántulajdon.
174. Akttanulmány . . . . . 50,000.— K
175. Fehérruhás nő. Magántulajdon.
176. Akt . . . . . 50,000.— K
177. Fiatalság . . . . . 200,000.— K
178. Önarckép . . . . . 50,000.— K
179. Ádám és Éva . . . . . 300,000.— K
180. Tanulmányfej . . . . . 50,000.— K
181. Leányarckép. A Szépművészeti Muzeum tulajdona.
182. Álmodozás . . . . . 120,000.— K

ÖTÖDIK TEREM.

Szirt Oszkár ⟨1889—1915⟩ művei.

183. Szolnoki liget . . . . . 80,000.— K
184. Női fej . . . . . 40,000.— K
185. Traviata . . . . . 250,000.— K
186. Önarckép. Magántulajdon.
187. Vén diófa . . . . . 70,000.— K

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1962 OKI

MAGYAR NEMZET

Szirt Oszkár

∞

A szolnoki múzeumban vasárnap nyílik meg az első világháborúban elesett Szirt Oszkár emlékkiállítása. A mindössze 25 évet élt tehetséges festőművészt szoros szálak fűzték Szolnokhoz, nyaranta ott dolgozott a Tisza-parti művésztelepen. Százakra menő festmény és vázlat, pompás rajzanyag maradt utána, amely most először kerül a nyilvánosság elé.

∞

A VIII. osztály válasza

A lakók továbbra is keresték a megoldást. Vasúti össze-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1962 OKT 12

NÉPSZAVA

Szirt Oszkár

— SZIRT OSZKÁR-EMLÉKKIÁLLÍTÁS nyílik október 14-én délelőtt 11 órakor a szolnoki múzeumban az országos múzeumi hónap keretében. Szirt Oszkár, aki igen tehetséges festőművész volt, nyaranta a szolnoki művésztelepen dolgozott. Művészeti karrierjét derékba törte az első világháború. Huszonöt éves volt, amikor Galíciában elesett. Több száz festményét, vázlatát, rajzát mutatja be a szolnoki kiállítás.

de az osztály
zössége már megrótta ...
Egy gróf egy gyarmat

Magyar Hirdető
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Szocialista Művészetért

kiállítási kalendárium

— BUDAPESTEN a két lapzárta közti időszakban az alábbi kiállításokat rendezték: — **Szirt Oszkár** festőművész emlékkiállítása az I. ker. tanács klubjában — **Abadziev, Petko** bolgár festőművész a Bolgár Kultúrában — **Fetz Jolán** iparművész a Csók galériában — **Gánóczyné T. Krenner Amália** festőművész a Derkovits teremben — **Gádor István** keramikusművész az Ernst múzeumban — **Gyulai Liviusz** grafikusművész a Dürer teremben — **Koch Vilmos** festőművész a Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállítótermében — **„Vietnamért"** címmel a csepeli képzőművészek kollektív kiállítása a CSM műszaki klubjában — **A VI. kerületi képzőművészek** kiállítása a Hazafias Népfront kerületi klubjában — **Varga Hajdú István** festőművész a Fényes Adolf teremben — **A ferencvárosi képző- és iparművészek** kiállítása a Mester utcai iskolában — **Bényi László** festőművész a Hazafias Népfront XI. ker. klubjában — **MSZBT-tag képzőművészek kiállítása** a Hazafias Népfront II. ker. Radnóti klubjában — **Enzi Sozzo** olasz festőművész a Kulturális Kapcsolatok Intézete kiállító termében — **Szilágyi Ilona** festőművész a Derkovits teremben — **Lukoviczky Endre** festőművész a Mednyánszky teremben — **Bohuslav Kulhavy** és **Anton Cutak** csehszlovák képzőművészek a Csehszlovák Kultúrában.

— VIDÉKEN a következő kiállításokat rendezték: **Gellé Tibor** festőművész emlékkiállítása Baján a Türr István múzeumban és Harta művelődési otthonában — **Koncz József** keramikus Kiskunhalas művelődési házában — **Szabó Iván** szobrászművész Kecskemét művészklubjában — **Bessenyei Antal** festőművész Gyoma művelődési otthonában — **Szokolay Sándor** festőművész Kardoskút művelődési otthonában — **Lengyel grafikai** kiállítás Békéscsabán a Munkácsy múzeumban — **Sz. Egyed Emma** szobrász és **Giczy János** festőművész Sopronban a Festőteremben — **Iványi Ödön** festőművész Salgótarjánban a városi művelődési otthon kiállító termében — **Csohány Kálmán** grafikusművész a kiskunfélegyházi Kiskun múzeumban — **A II. észak-magyarországi képzőművészeti** kiállítás Sátoraljaújhely művelődési házában — **Hegyaljai képzőművészek** kiállítása Szerencs művelődési házában — A **„Stúdió 66"** kiállítás Pécsett a Technika házában — **Bod László festőművész** Szegeden a Képcsarnok bemutató termében — **Platthy György** festőművész Pécsett a Képcsarnok termében — **Pór Bertalan** festőművész emlékkiállítása Szegeden a Móra múzeum képtárában — **Kapcsa János** festőművész Debrecenben a Csokonai értelmiségi klubban — **VIII. Őszi Tárlat** Veszprémben a Bakonyi múzeumban — Az **1964/65. évi állami vásárlásokból** a kaposvári Rippl Rónai múzeumban — **Udvardi Erzsébet** festőművész Baján a József Attila művelődési házban — **Takács Dezső** festőművész Pécsett a libresszóban — **Csizmadia Zoltán** festőművész Veszprémben a Képcsarnok bemutató termében — **„Történeti festészetünk"** Győrött a Xantus János múzeumban — **Gebauer Ernő** festőművész a pécsi Technika házában.

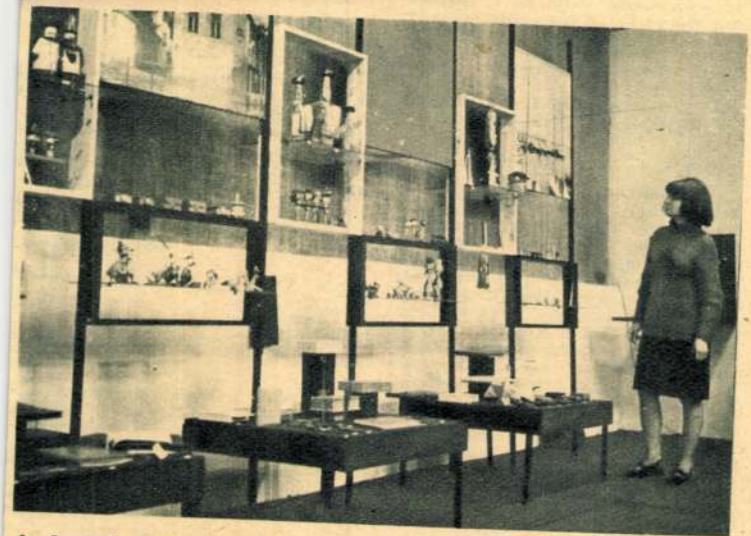

Az Iparművészeti Vállalat megrendezte a hagyományos emlék- és ajándéktárgy kiállítását 1967-es mintadarabjaiból (MTI)

sa. A pillan
fang) hatalma
raszt, amelyet
hirdetés a neg
lásával próbál
címét). Ezt a
nek a sötét é
ret szolgáltat,
tásban valósítj
A fénynek a
korolt hatása
tudott. A ha
fény felvillani
éppúgy a megkönnyebbülésnek, a
megnyugvásnak, a veszélytől való
szabadulásnak, a bizalomnak az
érzését kelti, mint tízezer évvel
ezelőtt. Aki a sötét utcán átmegy
a túlsó oldalra, ahonnan egy ki-
rakat fénye „hívja", nem is sejti,
milyen igazság van abban a né-
met szólásmondásban, hogy „Licht
lockt Leute", vagyis „A fény
vonzza az embereket."

A mozi fényhatásának vizsgála-
tánál legfontosabb feladat annak
megállapítása: megfelelő-e a külső
megvilágítás, beleértve a hirdetési
objektumokat és a bejárati részt
is. E kérdés tárgyalásánál különö-
sen szükséges hangsúlyozni, hogy
ezek az elvek nemcsak a nagy-
városokra, hanem az egy mozi-
val rendelkező kisközségekre is
érvényesek. Azt a véleményt,
hogy a kis községekben nem kell
feltüntetni a mozi nevét, sőt a
„mozi" feliratot sem — hisz úgy-
is tudja mindenki, hol a mozi —,
nem lehet elfogadni. Ahol fény
van, ott a központ. Akinek feles-
leges pénze van, az OTP-be viszi.
Ki ne tudná megmondani bárme-
lyik községben, hol működik az
OTP kirendeltség. És ennek elle-
nére: ha végig utazzuk az ország-
got, mit látunk? Alig van ma már
olyan helység, ahol ne lenne fé-
nyesen világító OTP neon. Ez a
színes neon a kis faluban szinte
az egyetlen világító reklám.
Az előbbiek szerint: biztonságérzetet kelt a szemlélőben (ej, de jó propagandistái vannak az OTP-nek!). Bizony, mennyivel inkább a kultúra központjának (a mozinak, a művelődési háznak) kellene így kivilágítania az éjszakában . . .

PIROS — A SZÜRKÜLETBEN

Szakmánkban elsősorban a mozi nevének megjelölésére alkalmazzuk a fényreklámot (neont, fénycsövet, átvilágított tejüveget stb.), de tágabb értelemben a sötétség beálltával minden megvilágított fotovitrin, portál, bejárati ajtó fényreklámmá válik. Különösen hatásossá lehet tenni a fényreklámot, ha a fényeffektust mozgásképekkel is összekapcsoljuk. (A mozgásnak reklámlélektani szempontból ugyanolyan hatása van, mint a fénynek.) A fényreklámmal foglalkozó szakkönyvek szerint a fénymozgás ritmusának (a felgyulladás és a kialvás közti időnek) az élénk járműforgalmú utcákon gyorsabbnak kell lennie, mint ahol a gyalogosközlekedés van túlsúlyban.

Nem mindegy az sem, hogy a mozi nevének megjelölésére mi-

nössze-
meg-
össze-
az or-
5bbször
pedig
eri dél-
arra,
ságban
get. Ha
neon-
„film-
ől csa-
logatni fogja a járókelőket, de,
hogy melyik moziról van szó (pi-
ros neon), azt csak közelről lehet
megtudni. (Már pedig ez így nem
jó mozi-propaganda.)

JÁTSZMÁK A CSAPATBA

Antal

Világos
Hodi Rezső
Dózsa SK

1. e4,d6 2. Fc4,Hf6 3. d3,e6 4. Hc
0—0,Fb7 9. Be1,0—0 10. h3?,(d4!),c5!
pen felépített állás után kellő időbe
Világos állás ellen.) **12. F:f6,F:f6 1**
d:e,Bac8 17. c4,He5 18. H:e5,F:e5 19.
V:g3 22. Kh1,Vh4 23. He3?(Kh2),F:e
matt védhetetlen. Boda sporttárs r
megalapozás után ellenfele hibáira

Szicíliai

Világos
Horváth József
Bp. Művész SK

1. e4,c5 2. Hf3,e6 3. c4,Hc6 4. H
8. Fg2,0—0, 9. 0—0,f5? (korai ellenj
letlen.) **10. e:f,B:f5 11. d4!,c:d 12.**
c:d,e:d 16. H:c6,b:c 17. B:c6,He7 18.
lását, de a Világos jobban fejleszt
provokálják az ellenfelet.) **19. Hf4**
He4,Ve5 23. Hc3,Baf8 24. Vd4!,V:d4
az újabb tisztvesztés elkerülhetetl

I. osztályú egyéni

Antal

Világos
Rigó János
Kulich SK

1. e4,d6 2. d4,Hf6 3. Hc3,g6 4. I
c5! 8. d5,a6 9. a4,Hbd7 10. Ff4,Hh
H:e5,F:e5 (Most látszik, milyen gy
15. g4,g5! 16. Kh1,Ve8! 17. b3,f6 18.
Hg3,Vg6 22. c3,Vh6+ 23. Kg1,Vh4 2
a jól megszervezett királyszárnyi
lendülettel rohanta le a már fémj
Mind a három művész játékos k
tást, majd a középjátékban a ter

Szirt Oszkár

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1967 JUL 1
ÚJ ÉLET

1021

Szirt Oszkár méltatása a „Művészet"-ben

Szirt Oszkárról, az első világháborúban hősi halált halt festőművészről szolnoki és budapesti kiállítása alkalmából részletesen megemlékeztünk már az Új Élet hasábjain. Művészi hagyatékát most budapesti kiállításának rendezője, *Soós Klára*, ismerteti a Művészet című folyóiratban és közli két festményét is, mely tudása vértezetében mutatja be a művészt, aki már fiatalon rátalált az útra, ahol az élet és a művészet találkozik.

„Művészi hagyatékából — mint Soós Klára írja — tartalmas és mély emberábrázoló súlyos művészi egyéniséget ismertünk meg. Legigazibb képei a természet bűvöletéből születtek, festői előadásmódja is természeti jelenségek mélyreható megfigyelésén alapszik és fiatal kora ellenére felismerte a szín és árnyék harmonikus lehetőségeit. Bevégzett kitűnő munkáiért nem késett az elismerés sem, hiszen „Építők" című vászna elnyerte az Alpár Ignác díjat."

nem lehet nem n
fénylő jeleit. Hogy
zából csak később
tetlen, hogy a glas
tulajdonképpen á
amely a nemzetkö
hoz, a béke megsz

A járt úton

Eljött a szürke hétköznapok ideje is. Elmúlottak az ünnepek, véget értek a Szövuauszi Kinyilatkoztatás napjai és befejeződtek a magyar zsidóság tanácskozásai, amelyek évről-évre, — de különösen amióta megszületett a magyar zsidóság soraiban is az egység és az alkotó béke-, ünnepet jelentenek mindazok számára, akik nemcsak passzívan hordozzák zsidóságukat, hanem cselekvően vállalják magyar zsidóságukat. Ezek a cselekvő és alkotó zsidók, akik állampolgári kötelességeiken túl időt találnak

nek és a gyász
tól kísérve lass
a hang nélkül
közé.

Most katoná
négyszögbe forc
sírok elé és el
mas koszoruika
szólnak a kü
mennydörgéské
tribünön mozdu
a külföldi dele
figyel a temető
meg. Harminc

Szirt Oszkár (Bp., 1889. dec. 22. -- ? 1915. jul. 20.): festő. A Képzőművészeti Főisk.-m Balló Ede és Ferenczy Károly növendéke volt 1908--1912 között. Nyaranta a szolnoki művésztelepen dolgozott. 1912-ben a Müegy.-en a szabadkézi rajz tanszék tanársegéde, majd adjunktusa lett. Képeivel rendszeresen szerepelt a Nemzeti Szalon és a Műcsarnok tárlatain. Az első világháboruban elesett. 1923-ban az Ernst Múzeumban, 1962-ben Szolnokon rendeztek müveiből kiállitást.

Szirt Oszkár

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 OKT 12

MAGYAR NEMZET

Szirt Oszkár, ötven esztendeje elhunyt festőművész emlékkiállítását a túrkevei Finta Múzeumban a múzeumi hónap keretében vasárnap nyitotta meg Rideg Gábor műtörténész.

Szint Oszkár festő

Pesti Hirlap. 1923. ápr. 4. 5

Az ernst-muzeum csoporthiállításán...

Szirt Oszkár

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

1964 NOV 14.

Szirt Oszkárnak, az első világháborúban meghalt magyar festőművésznek műveiből emlékkiállítás nyílt meg a tiszafüredi Kossuth Múzeumban.

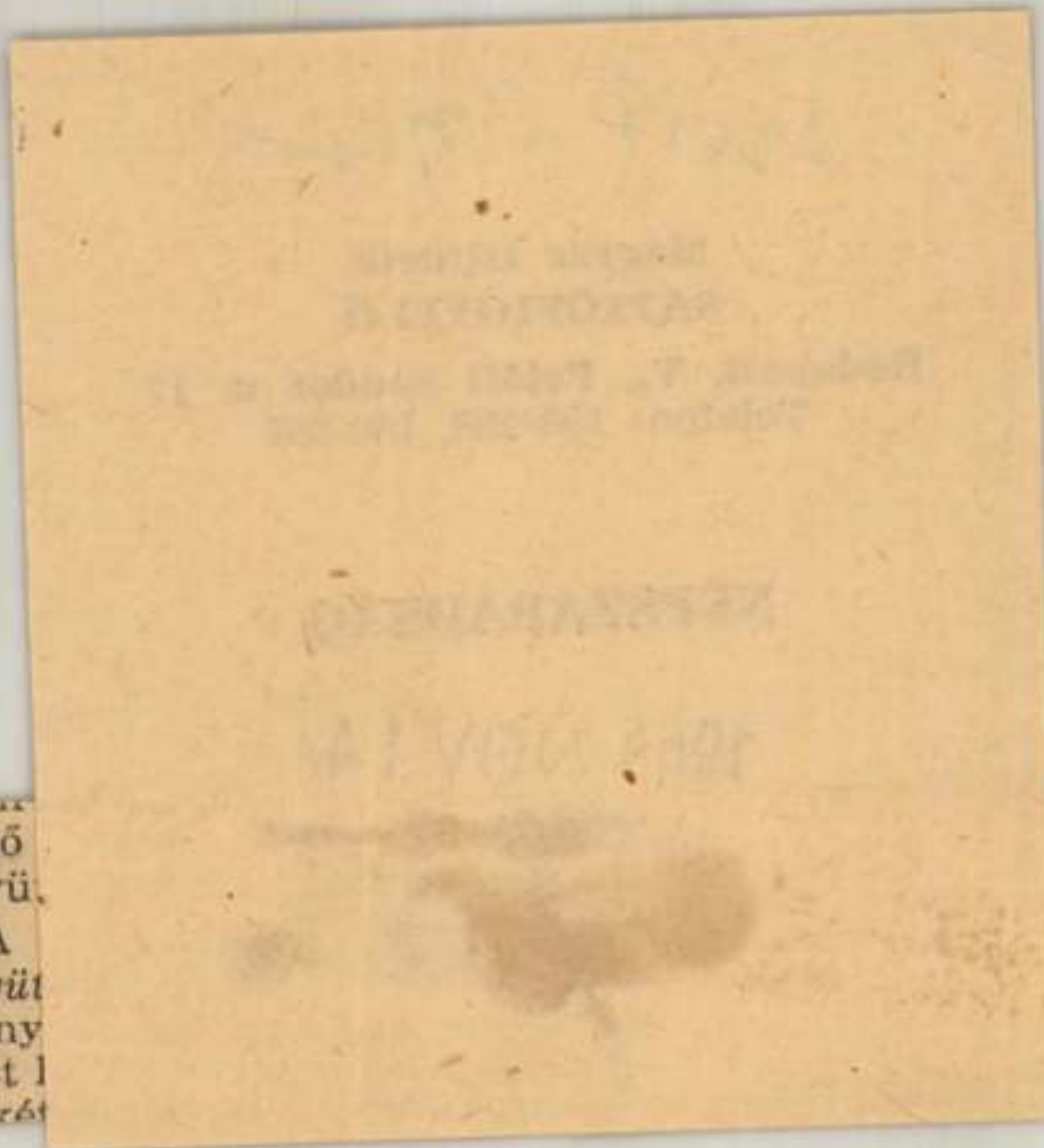

1256

SZIRT *Oszkár*, festő, * 1889, hősi halált halt 1915. Ferenczy Károlynál Budapesten, majd Fényes Adolfnál Szolnokon tanult. 1913 óta figurális és tájképeket állított ki a Műcsarnokban és a Nemzeti Szalónban. 1923. az Ernst-Múzeum hagyatéki kiállítást rendezett munkáiból. Jelentékenyebb művei: Traviata, Szolnoki liget, Korcsolyázók, Belvárosi templom, Önarckép stb.

Kl

E-G II 573 l

Szirtes András

grafikumőrés

Bélyege az ápr. 6-án a Fénes Művészhely Galériájában nyílt kiállításon

Élet és Irodalom
1987 ápr. 10

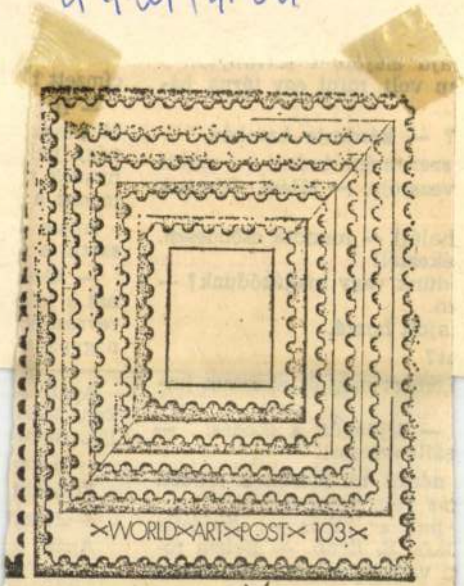

Szirtes András: Bélyegek

, mert még át akartam jut-

— örjöngött a skodás. —
állt nekem!
nézett rá merőn a rendőr.
áz volt, vagy fék volt?
pali a hibás — gondolta
Dafk E. Ernő. — Belém ro-
n vagyok a hibás. Én álltam

ndőrre.
n is tudom... — mondta bi-

Apám e
kan, szer
ják. Aztán
— Kopo
Kaliczki
— Jó es
Apám ö
— Csókó
orcáját —
nők imádják e
— Tessék, t

Egyetemi színjátszás

NÉMETEK, MAGYAROK

A kölni egyetemen idén tavasszal német–magyar egyetemi színházi fesztivált rendeztek. A nyolcnapos fesztiválon a négy német társulaton kívül minden évben más-más országból hívnak meg előadásokat. Idén Magyarországról az Artus, az Arvisura, a gödöllői Kerekasztal Színházi Társulás és a jászberényi Pont Színház vett részt.

A fesztivál egyik szervezőjével, a Németországban élő Ábrahám Annával arról beszélgettünk, vajon az egyetemi színjátszás elválasztható-e egyáltalán a többi színházi formától.

– Minden évben újra felvetődik ez a kérdés, és mindig oda jutunk, hogy nincs értelme feltenni. Nagyon sok egyetemi színház létezett, amelyek mára szabad csoporttá váltak, némelyek professzionálisak lettek. Ráadásul nálunk, Németországban a legtöbb egyetemi társulat teljesen konvencionális darabokat játszik, semmi különbséget nem mutatnak az állami színházakhoz képest. Csak nagyon kevesen kísérleteznek új színházi formát.

– Tíz évvel ezelőtt, csak Szegeden négy egyetemi társulat működött, melyeknek a tagjai többségében egyetemisták voltak. Ma pedig szinte nem is létezik ilyen társulat Magyarországon. Tíz évvel ezelőtt egy olaszországi egyetemi fesztiválon Jan Kott arról beszélt, hogy az egyetem egy város a városban, amely egyfajta szellemi húzóerőt jelent a város számára, és ez a színházán is meg kell hogy látszodjon. Akkor, de az azt megelőző évtizedben még inkább, ez a húzóerő meglátszott a színházon is.

– A nyolcvanas években kerültem Németországba, akkor ez itt is így volt. Ám mára az Universitas-szellem, a Campus-élet itt teljesen megszűnt, és még azt sem mondhatom, hogy kialakult volna helyette valami más. Nem jött létre semmi, és úgy tűnik, mára teljesen kiürült ez a forma.

Az írók kivételével a művészek általában nem nagyon politizálnak már Németországban. Az egyetemisták sem olyan aktívak, mint régebben. Pedig a politikai éberség valahogy mindig hozzátartozott a színházi előadások frissességéhez. Ez nem azt jelentette, hogy a színház a politika helyett kimondott valamit, de ha a politikában, a hétköznapi életben volt egy kis élénkség, az a színházon is meglátszott. Mára az egyetemi élet kiürülésével a színház is üressé vált.

Nem is a fiatalság, inkább a lázadás tűnt el. Fokozatosan azoknak a gyerekei kerülnek az iskolákba, akik a hatvanas-hetvenes években nagy lázadók voltak. Úgy tűnik, a mai fiatalok nem tudnak és nem is akarnak lázadni. Lehet, hogy a ma fiatalságát nem a lázadás vagy az elégedetlenkedés felől kell értelmeznünk?

Talán ez az egyik magyarázata annak, hogy a magyar előadások sokkal izgalmasabbak és érdekesebbek voltak, mint a fesztiválon látott német produkciók. Az előadásokat követő megbeszélésekből az a meggyőződésem is megerősödött, hogy a németeket továbbra is az előadások tartalma izgatja csupán, a magyarokat pedig az új művészeti formák érdeklik elsősorban, és ezt alárendelik a tartalomnak. A magyarok rendszerint nem is akartak a tartalomról beszélni, hanem csak arról, ami a színpadon látható – ez Németországban teljesen hiányzik. Az esztétikai forma szinte egész Németországban kimerül a díszletezésben, amire persze rengeteg pénz is van.

– Nálunk, magyaroknál, talán inkább az alkotási folyamat mint életforma válik tartalommá, és nem egy gondolat vagy eszme.

– Ezek miatt a német előadások esztétikai színvonala is elmaradt a magyarok mögött ezen a fesztiválon. A német színházak általában nagyon kényelmes utat választanak, és megelégszenek azzal, hogy a szöveget jobban vagy rosszabbul felmondják. A magyar színházak viszont a teljes testtel dolgoznak, és valóban új kifejezési formákat keresnek. A németek egyszerűen lusták, és nem dolgoznak kellő intenzitással. Nagyon sokat próbálnak persze, de a próba csak a fejnek szól és nem az egész testnek.

– Egy valamirevaló német előadás ára 4–5 ezer márka. Egy egyetem ezt képtelen megfizetni, és itt a bevételért volt kénytelen mindenki játszani. Ez a legjobb esetben is alig volt több 500 márkánál. Nekünk, magyaroknak még így is „megérte", ám erős a gyanúm, ha képes lett volna az egyetem fizetni, sokkal jobb német előadásokat láthattunk volna.

– Ez valóban így van, de az előbbi tendencia akkor is érvényes lenne. Szerintem sokkal izgalmasabbak a magyar előadások a németeknél. Annak ellenére, hogy Németországban világszerte ismert jó színházak működnek, mégis egészen más az esztétikai világuk, mint azoknak az előadásoknak, amelyeket itt láttunk a magyaroktól. A magyarok sokkal frissebbeknek tűntek, és minden esetben embereket láthattunk a színpadon. Az ittlévő csoportok tagjai nem csupán ismerik egymást és egymás munkáit, de ennél szorosabb összefonódások is jellemzik őket. Minden csoportban voltak olyanok, akik játszottak már egymás csoportjaiban, vagy ha nem, akkor hamarosan fognak. A Szkéné Színház is jelentősebb központ tudott lenni, mint a mi Studióbühnénk, pedig Kölnben százezer egyetemista tanul (Magyarországon 85 ezer). Ezek az összefonódások, úgy látszik, nagyon felfrissítették a munkát, és ezt a helyzetet meglehetősen irigylem is a magyaroktól.

Várszegi Tibor

MARGÓ

Egy illúzió ünnepe

Az ünnep manapság egy szimpla szabadnap, mikor többet eszünk a kelleténél. Ezért is olyan furcsa, ha néhányan egy hétköznapot próbálnak igazi ünneppé tenni. Mikor nincs is igazán apropó, csak igény az együttlétre...

Sok színházat bezártak és felújítottak már minden különösebb faxni nélkül. A Vígszínház tagjai azonban úgy gondolták, hogy mielőtt bizonytalan időre kipaterolják őket a patinás épületből, egy gálaműsorral búcsúznak tőle.

Éjjel fél 11-kor nyitás, 11-kor már csak a karzaton van hely. Belépő nincs, már székek se nagyon, csak a földszinten hagytak egy-két széksort az illusztrisabb vagy hervadtabb izomzatú vendégeknek. A zsöllyén a Vígszínház Fan Club tinédzser-szekciója rajcsurozik. A műsort a színház legendás előadásaiból készült szellemes montázs nyitja. Lady Anna fekete fátylát hirtelen levetve átváltozik a Fekete Péter Claire-jévé, abból pedig egy flikk-flakkal a Liliom Julikájává. A Jet-ek neolux-szal telefirkált Bucik-jából a Körmagyar kiskatonája kászálódik ki. Így pörögnek egymás után az Öz, a Padlás, a Rinocéroszok stb. jelenetei. Minden egyes váltást eszelős üdvrivalgás fogad. Készülnek a képzeletbeli interjúk, Majorral, Várkonyival, Latinovits-sal (aki helyettük válaszol: Kern). Egy fehér vászon ereszkedik alá, rajta archív felvételek a Képzelt riport pozsonyi vendégjátékáról. Majd közös éneklés a színpadon, a színpad előtt – a zongoránál Presszer Gábor. Nem sokkal később libasorban felvonul a fél társulat, és rezzenéstelen arccal felolvas magáról valami gonoszkodva évődő kritikát. Ruttkai Éva egy Nyina-monológot szaval: egy fejgép üres, körbepásztázó nyalábja jelzi betölthetetlen helyét. Végül árverésre kerül az első sor egyes széke (pótszékkel!), egy kelléktopánka, egy jelmezpalást. Lukács Sándor a színházhoz intézett szenvedélyes ódája után lehajol és megpaskolja a színpadot, mint egy vén, kiszolgált hátaslovat, amin már annyi színészgeneráció indult csatába a közönség kegyeiért.

Szünet nics. A legtöbben mégis végigállják a másfél-két órás happeninget. Ugyanis nem lehet nem végigállni. Pedig semmi különös, egyszerűen, színes, ötletes, közvetlen, jó. És főleg illúziót keltő. Egy közösség illúzióját.

(tasi)

FÉNYKÉPMŰVÉSZET

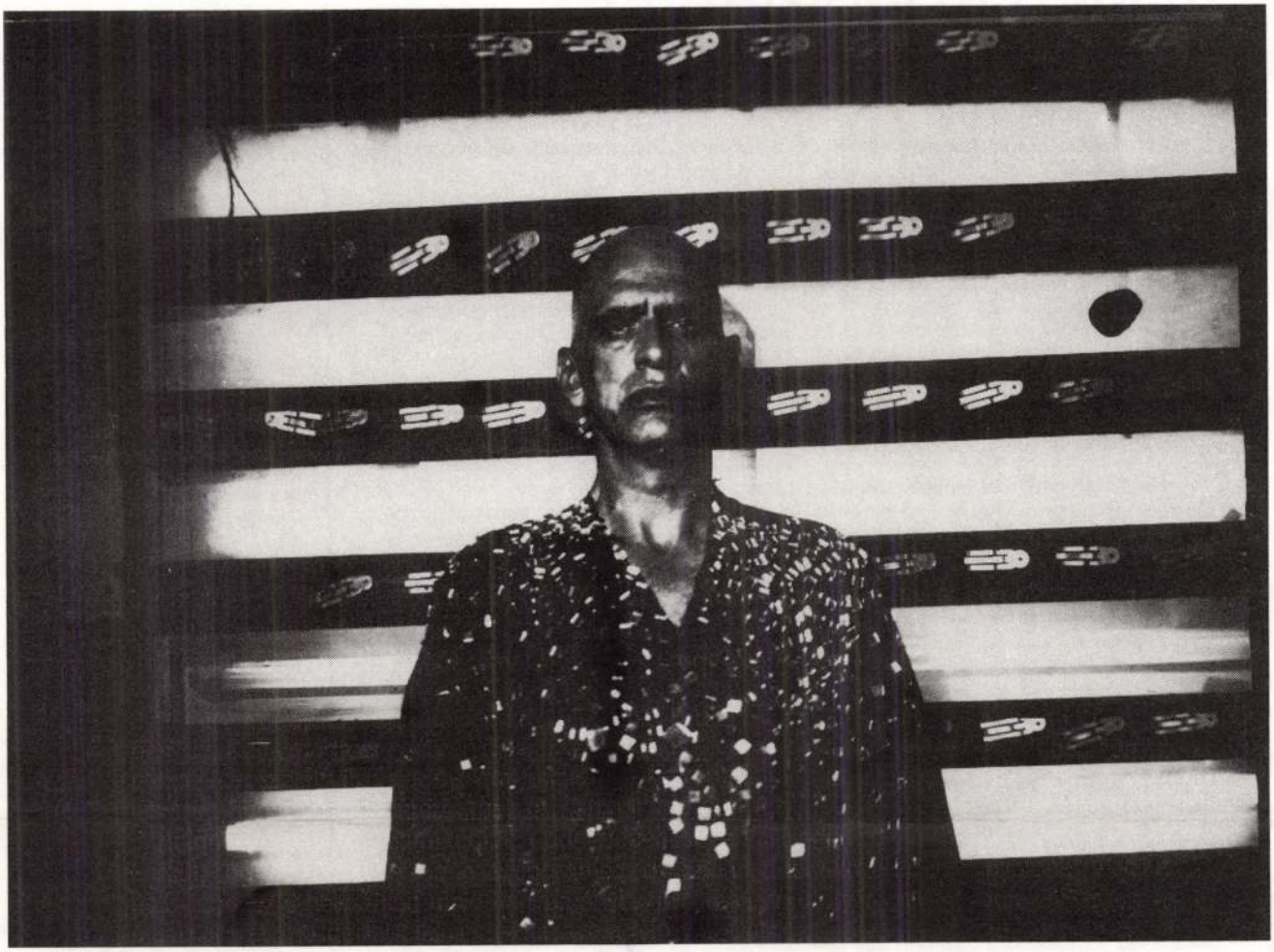

Szirtes András: Sade márki — Halász Péter (fotó a filmből), 1991

Nem láttam a filmet, pedig úgy gondoltam, ennek a pár sornak a megírásához ez feltétlenül szükséges, csak mindenféle jókat hallottam róla. De aztán rájöttem, nincs is szükségem rá, mert egy fénykép nyilvánvalóan mindig másról szól, mint egy film.

Halász Péterről nem nehéz jó vagy legalábbis érdekes fényképet készíteni. Kopasz fej, karakteres vonások, ezt nevezik fotogenitásnak. De ezen a felvételen ott van valamilyen eltökéltség a tekintetben, egyfajta időtlen merevség és titok, ahogy csak úgy néz előre a végtelenbe. Megfejthetetlen rébusz, hogy pontosan hova is. És akkor még itt vannak a hangsúlyos vízszintes világító vonalak meg a fénylőn csillogó lábnyom-szerű micsodák, aztán az ingen az ugyancsak csillámló azonosíthatatlan kapcsocskák. Mindaz, ami tekintetünket vonzza és bombázza. Amitől odafigyelünk a fényképre.

A felvétel tüntető merevsége onnan származik, hogy a kép egy századfordulós, favázas fényképezőgéppel készült: a negatív 18×24 cm méretű, a film igen érzéketlen volt, mindössze 3 DIN-es, az objektívet takaró sapka levételével kellett exponálni, mint a réges-régi műtermekben. Ez a fajta módszer egészen más felkészülést és módszert kívánt, mint a mai automata gépeknél megszokottak, és ez nyilván meg is látszik a végeredményen. Titkos idézőjel, titkos utalás arra, hogy még ma létezhetnek ősi, ám jól bejáratott eljárások.

Különben Szirtes — akiről tudjuk, hogy a legeltökéltebb kísérletező filmkészítő — most arra készül, hogy egy hasonlóan régi fagéppel meg egy némafilm-felvevővel Lumière nyomába ered, és bejárva az ő helyszíneit majd hagyománytisztelő vásári mutatványosként fogja elkészíteni újabb álló és mozgó felvételeit, tisztelegve a nagy ős előtt.

LUGO

Szirtes András

Egy másodperc, két másodperc...

Szirtes András Kínából

Magyar Narancs: Talán ismered azt a régi kínai legendát, ami egy festőről szól. Gyönyörű tájképet fest, egy magas hegyet és egy szépséges völgyet. A völgyben egy keskeny ösvény kanyarog. A festő addig gyönyörködik benne, amíg egyszer csak maga is ott sétál az ösvényen, majd eltűnik a hegy mögött. Együtt élsz a kamerával, hosszú évek óta rögzíted életed, lassan már te sem tudod igazán, hol vagy, a filmjeidben vagy a valóságban.

Szirtes András: Különös véletlen, hogy pont ezt a történetet idézted, mert évek óta ezt szeretném megcsinálni filmen. 1986-ban meghívtak Oberhausenbe – a nemzetközi zsűri tagjaként. Ott ismerkedtem meg egy kínai fickóval. Minden reggel megjelentünk a vetítőben. Én kicsit másnaposan, ő pedig egy befőttes üveg vízzel. Az összes filmet ketten néztük végig. A többiek vagy késtek, vagy flörtöltek, vagy flangáltak valahol. Összebarátkoztunk. Elmeséltem neki egy filmtervemet, amit Kínában szeretnék megcsinálni: a festőről szóló történetet. Úgy képzeltem, hogy egy tizennyolcszor huszonnégyes, nagy, favázas fényképezőgéppel beállítom ugyanazt a kompozíciót, amit a kaméval, és amikor lefényképezem a tájat, elindítom a kamerát is. Aztán az állóképet átüntetem a mozgóképbe, és így lesz egy gyönyörű film, ahol megmozdul a kép, aztán visszatér eredeti formájába. Kérte, hogy adjam oda neki a film vázlatát és majd meglátja, mit tehet értem. Fél év múlva kaptam egy levelet Kínából, amit én úgy értelmeztem, hogy meghívtak. Beszaladtam a kínai követségre, aztán a Hungarofilmbe, ahol kifizették a vonatjegyemet – oda-vissza ötezer forint – bepakoltam háromszáz kilónyi felszerelést, tizenhatos kamerát, fényképezőgépet, a filmeket és elindultam. Tíz napig mentem a vonatom, mire megérkeztem Pekingbe. Senki sem várt a pályaudvaron. Kiderült, hogy a levél csak egy udvariaskodás volt, amit én komolyan vettem. Ez 1989 tavaszán történt, amikor a Tienanmen terén elkezdődött a diáklázadás és a forradalom. Tehát mindenkinek kisebb gondja is nagyobb volt annál, mint hogy vetítések szervezésével foglalkozzon. Ezért úgy döntöttem, hogy elmegyek és felveszem a forradalmat. Hosszabb tartózkodásra rendezkedtem be a téren. Hamarosan elkaptak a rendőrök, mert szemet szúrt nekik ez a fehér képű, piros bőrdzsekis, kontyos figura, egy kiszuperált Arriflex kamerával. A rendőrségtől felhívtam a magyar követséget, hogy igazoljanak. Ezek teljesen beszartak, és felhívták Pesten Kőhalmit, aki megrökönyödve kiabált a telefonba: „Mit keres a Szirtes Kínában?" Végül megállapodtak egymással, hogy vesznek nekem egy jegyet és feltesznek a vonatra. Még egy Mao-kabátot sem volt időm vásárolni. Szerencsére sikerült megmentenem egy tekercset, az is benne van a *Forradalom után* című filmem végén.

MN: És a tervedről lemondtál?

SZA: Dehogy. Azóta szereztem egy kurblis felvevőgépet és a film százéves születésnapjára akarom megcsinálni 1995-re. Voltaképpen teljesen mindegy, hogy hol veszem fel, az egy gondolat.

MN: A mese és a burjánzó fantázia felfelbukkan filmjeidben. A *Lenz* című filmeden pédául, amelynek a főszerepét magad játszod, belelátunk a kövekbe és mesés birodalmak nyílnak meg előttünk. A filmkészítés technikájának megasfokú ismeretéről tanuskodnak ezek a filmvirágok.

SZA: Azt hiszem ez inkább szellemi, mint technikai kérdés. Abban az időben – 1984-től 1986-ig – nagyon izgatott a természet. Úgy éreztem, hogy megfulladok a városban. Elkezdtem fényképezni a felhőket, a virágokat, a köveket, mikroszkóppal, látcsővel. Úgy gondoltam, hogy azt a fajta gazdagságot, ami a természetben található, csak olyan színvonalon érdemes tükrözni, huszadik századi technikával, amely megközelítőleg érzékelteti a természet jelenségén túlmutató élményt.

Fotó: Halas

SZIRTES MAGÁBAN MORMOL

MN: A te esetedben meglepő ez a romantikus megközelítés.

SZA: Az ember állandóan váltogatja a megközelítését. Mert ha megnézed a *Hajnal* (1978) után – ami szintén romantikus történet – a *Gravitációt* (1980), hát annál drasztikusabb film nincs. Jancsó úgy fogalmazott, hogy „seggbe rúgós" film. Direkt terrorizál a különböző archív anyagokkal, a gettójelenetekkel. A struktúrája is durva felépítésű. Vagy a *Pronuma bolyok története*, ami szintén egy ilyen „seggbe rúgás". *Az azonosíthatatlan repülő objektum találkozása a szubjektummal* (1988) megint romantikus történet, de az utána következő *Forradalom után* (1989) ismét drasztikus megfogalmazás.

MN: Múltkor magad fogalmaztál úgy, hogy a *Hajnal* című filmben egy pohár forrásban lévő víz légbuborékainak egymáshoz ütődése, felfelé rohanása, majd lecsendesedése és visszahullása egy forradalom kitörését, majd lecsillapodását fejezi ki. Tehát egy technikai kísérlet fogalmi jelentést fordoz...

SZA: Nem tudom, hogy jó kifejezés-e a technikai kísérlet. Én inkább úgy fogalmaznék, hogy minden elképzelésnek meg kell találni a maga anyagát abban a művészeti ágban, amelyben dolgozik. Az említett példa a legegyszerűbb fizikai jelenség. Ha egy lupéval a szemeden reggel közel hajolsz az edényhez, amiben kávévizet forralsz, ugyanezt tapasztalod. Bár nekem két évbe tellett, hogy ezt észrevegyem. Szemléletmód kérdése. Volt egy nagyon jó mesterem, **Gujdár József**nek hívták, aki makro-mikroszkopikus felvételeket készített a hatvanas évektől kezdve. Ő csinálta a *Szindbád* híres leveszsírcseppeit és egy rövidfilmet *Stúdium* címen, amit vagy kétezren ha láttak. Egy meggyújtott gyertya olvadásának fázisai, majd a gyertya elfogy, kialszik. Annak idején úgy gondolták a film-főigazgatóságon, hogy ezzel az 56-os forradalmat akarja ábrázolni, és ezért nem is nagyon vetítették többet. Elmeséltem neki a *Hajnal* történetét és voltaképpen ő jött arra rá, hogy olyan objektumot kell találni, ami a saját belső történésében próbálja meg közvetíteni azt, amit én akarok ábrázolni. A film középső részének a kilencven százalékát ő forgatta le. Sajnos ma már senkinek sincs a kezében az a fajta tudás, amihez ő értett a legjobban, és ez a fajta szemlélet sem létezik már.

MN: Ma, amikor harminc tévécsatorna ontja a műsort, óránként háromszáz kilométeres sebességgel lehet vonaton robogni, amikor már a grafikát is komputeren állítják elő, nem félsz, hogy kimész a divatból?

SZA: A divatból nem lehet kimenni, mert ez mentalitás kérdése. A fogyasztói társadalom példáját hoztad. Én nem vagyok annak az életformának híve, hogy felhalmozzak egy csomó mindent, és annak a biztonságában éljek. Számomra minden addig fontos, amíg kell, amíg használom. Nem kívánom a dolgok tulajdonlását. Az autó arra való, hogy szállítsak vele, ha már gyalog nem bírom. A lakás arra való, hogy amíg jól érzem benne magam, addig ott legyek. Most sikerült megszereznem ezt a százéves, kurblis felvevőgépet. Nekem nem kell ennek a tulajdonjoga, csak addig, amíg használom. És használni akarom, mert nem akarok eltűnni, mint a festő abban a bizonyos képben.

MN: Gondolom, már kipróbáltad ezt a régi felvevőgépet. Milyen különbséget tapasztaltál?

SZA: Képileg semmit. Kézzel kell tekerni, be lehet gyakorolni. Abban az időben, amikor még nem voltak motoros gépek, mindenkinek tudni kellett, hogy mikor megy huszonnégy kockás sebességgel a gép. Lehet füllel hallani. Például az amerikaiak azt mondták *one Mississippi, two Mississippi, threee Mississippi*. A „one Mississipi" az egy másodperc.

MN: Te is azt mondod keresés közben, hogy „one Mississippi, two Mississippi?"

SZA: Nem. Én magyarul jobban szeretek filmezni. Én azt mondom: egy másodperc, két másodperc, három másodperc. Az a gondolatom támadt, hogy mi lenne, ha a film születésének százéves évfordulójára, én mint filmkészítő ember, készítenék egy filmet: *Hommage à Lumière*. Ezzel nem akarom lemásolni Lumièrék filmjeit, csak szeretnék egy méltó emléket állítani a film születésére. '95-ben odaérnék a filmmel a cannes-i Filmfesztiválra. Nem mennék be, hanem előtte a téren felállítanám a vásznat és azokat a kedvenc tekercseimet, amelyek a legjobban sikerültek, levetíteném a közönségnek. Alatta zongorán játszik a kedvesem. Ezzel kielégíthetem a két fő vágyamat is, megmutathatom magam mint filmest – persze kommentálom is a látványt –, úgy tekerem, ahogy akarom, szóval kiélhetem exhibicionista hajlamaimat, de közben a film megmarad.

Surányi Vera

Szintes András

KÖNYV

Lapellenző

ÁRGUS

ÁRGUS

IRODALMI, KULTURÁLIS FOLYÓIRAT

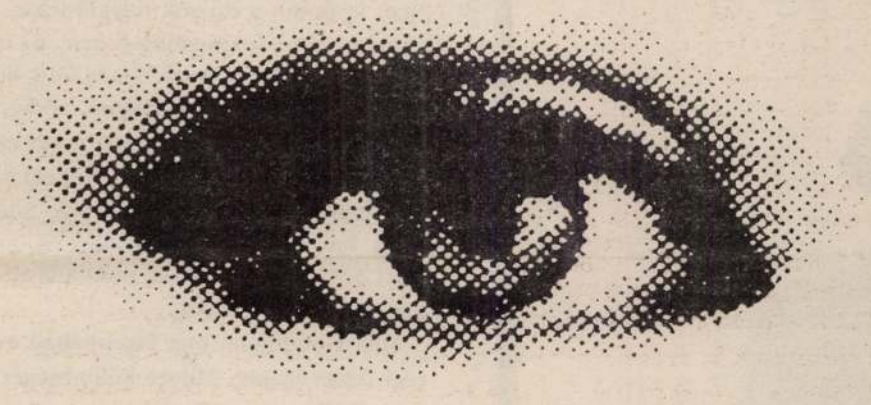

1 9 9 3

IV. évfolyam 1. szám

január - február

„Hiú az erő nélküli harag" – írta volt Balassi Bálint egy felvidéki szász város tanácsának, amikor a derék cipszerek felrótták az (akkor még) egyik legtekintélyesebb magyar főúrnak, hogy a *civitas* fürdőjében randalírozott, és a fürdőmesteri intelemre a város polgárait sértő megjegyzésekkel válaszolt.

Valóban: nincs nevetségesebb az erő nélküli, ezért időről időre a hatalom kegyeit kényszerűen igénybe vevő polgárnál. Annál is kevésbé, hogy a francia forradalom citoyenje, „polgártársa" nem biztos, hogy *bourgeois*, tőkés, tulajdonos polgár is lett a hétköznapok polgári államában. A *burzsuj* pedig használható információkat és ajánlatokat vár el az *értelmiségtől*, kénytelen őt a politikai elkötelezettségek – a *„lojalitás"* – alól felszabadítani.

Kelet-Közép-Európa, szegények vagyunk. Nem a civil társadalom, a magántulajdonosok osztálya versenyez a kultúra támogatásáért, hanem az állam és az önkormányzat, a politika osztja a pénzt. Aki mégis polgárnak hinné magát, számolja össze gyárait, vállalkozásait, részvényeit, televízióit és rádióit, vagy irodalmi folyóiratait.

Keleten csak a *krach* örök.

A polgár gazdag, az alattvaló szegény.

Szükséges-e, hogy legyenek gazdagjaink, milliomosaink, s általuk mindannyian kicsit gazdagabbak – mert felfutó cégek szakemberei, alkalmazottai – legyünk? *Az államnak ilyesmi nem áll érdekében!* Ha megszűnnék a legnagyobb tulajdonos lenni, nem mérlegelhetne többé az értelmiségi „lojalitások" között, s az írók, társadalom- és természettudósok bizonytalan hűségnyilatkozatok helyett „nem adhatnának mást, csak mi lényegük": *pragmatikus ajánlatokat, mértékadó véleményt, tudást.*

Szabadság hiányában az illojális vélemény destruktívnak neveztetik, függetlenül az igazságtartalmától.

Kérünk hát téged, polgár: *legyetek gazdagok!*

Mit tehet ilyen helyzetben egy magát mértékadónak tételező irodalmi folyóirat? Székesfehérvár és az ország negyedik évfolyamába lépő művelődési szemléje?

Jobb híján (azaz magántámogatások híján) „közszolgálatinak" tekinti az államot, azaz nem vesz tudomást pártosságáról, még ha tapasztal is ilyesmit. Nem ellenzéki és nem kormánypárti: *a maga feje után megy.*

Tudnivaló, hogy minden „irányú" irodalom és művészet egyenrangú, a korszerű népiségtől kezdve a posztavantgárdig és tovább. A társadalomtudományi esszék egyformán *ajánlatok,* ám választani közülük csak úgy lehet, ha léteznek. Gondolkodni, intellektuális kísérleteket megalkotni pedig csak úgy lehet, ha *nem írják elő, hogy mi legyen a* – hatalomhoz lojális, annak érdekeit nem sértő – *végeredmény.*

Az állami, önkormányzati és egyéb támogatásokból fenntartott, s egy új – hitünk szerint nagyszerű – jövő előtt álló ÁRGUS-nak úgy kell tennie, mintha a saját eszközeivel rendelkeznék, s megbízást a társadalom – sajnos kiforgatott zsebű – polgáraitól, citoyenjeitől csak az önálló és szabad gondolkodásra kapott volna. Az állami és az önkormányzati „erőtől" – hála Istennek, nem egyazon politikai érdekcsoportot képviselnek – nem *kapni* szeretne (különösen nem *jó tanácsot*), hanem adni: választékot egy szellemi műhely termékeiből.

Vannak jó jelek: az ÁRGUS folyószámlája időnként megtelik. Nem kell felháborodott tiltakozásokat szövegeznünk gőgös hatalmasságokhoz, főurakhoz, mint a selmeci tanács nagyságos Balassi Bálinthoz írott levelében tette volt, amikor az megsértette a bányaváros, a *civitas liberales* autonómiáját. Szorongások persze élnek néha bennünk, hiszen mi magunk is tudjuk, hogy „hiú volna az erő nélküli harag". De tudjuk azt is, hogy intézményünk, egy irodalmi-kulturális folyóirat intellektuális *közfürdőjében* – a fürdőszabályok betartásával – az „erőseknek" is meg kell tisztálkodniuk... (Már tudniillik, ha nem akarnak elpiszkolódni.)

És még valamit: *a költő ne uralkodjék, Bálint úr!*

Hell István

„Jó kedvvel, bőgéssel"

Sőrés Zsolt versei

Sőrés Zsolt jól kihegedülte magát az Írók Boltjában, amikor a Cserépfalvi bemutatta *Fekete könyvét*. Ennek roppant mód megörültem volt, jóllehet nem feltétlenül biztos, hogy így hegedűstül érezzük Zsoltot magunkhoz oly közel... A dolog azonban *éppen ezzel együtt* volt kimondottan a helyén. Mi mást csinálhatott volna szegény Sőrés (egy ilyen hülye könyvbemutatós helyzetben), mint hogy egy jó idegesítőt hegedült? Meg amúgy is. Mi mást tehet (-ett volna), akinek az avantgárd rockzene jelent irodalmi inspirációt?

Azért nem eszik ezt a könyvet olyan *feketén*, még ha a borító az is. Sőrés édesen elbíbelődik a létezés szellentéseivel, bepólyálja, dunsztba teszi, becézgeti, cirógatja – az meg csak úgy dorombol bele! A Sőrés-kifőzde ünnepi kondérjában szabad a halászat: benne *fő a világ ereje*, hát tessék, tessék, *csak nyugodtan fogyasszanak*, amíg hegyes csontjaikról végképp le nem válnak a jámbor angyalszárnyak.

És lássuk be, édes a mi szívünknek ez a kínálat. Magam *tűzdelt gyermekszemet, petrezselymes kuglit rákkakával, thinszgéza-szemüveget* s egy kis *mixelt hullabólét* fogyasztottam.

Aztán ahogy leszoptuk a kereszténység cupákjait, s a *méhnyakat kinyalva jó kedvvel, bőgéssel kívántunk a jövendőben hűs esztendőt*, Sőrés újra hegedülni kezdett. Robert Wyatt-, Peter Hammill- és John Zorn-dalokat. Mintha nélkülük megemészthetetlen lenne ez a *halotti tor.*

m. l. t.

Sőrés Zsolt: Fekete könyv
Cserépfalvi, 1993

Kirmay Ili

rajzai az alábbi
verses ifjúsági ünnben.

N. Göllner Mária

Karácsonytól ka-
rácsonyig.
Pfeifer cég kiadványa

Bibliofil: Biblio-
fil könyvek.
Magyar Könyvszemle
1920-21. 149. l.

MAGYAR POSTA
20 FILLÉR
MAGYAR POSTA
60 FILLÉR

Szirmai Ilona

textil

1912 - 17

Einink 1930

89. l.

Szirmai Ili

Kompoziciói kolorisztikus szépségüek, szinei érzékien lágyak,- a Müvészet c. rovatban közölt kritika szerint, mely a Képzőmüvészeti Főiskola ifjuségi kiállitásán szereplő fiatal müvészeket mutatja be.

A HÉT, Bp. 1917. dec. 30.
XXVIII. évf. 52. sz. 830-831. lap.

M. Szirmai Ili

Grafikai munkái az Iparműv. Társ. kiáll.-án.

Ujság, 934. V. 18.

MDK

Szirmai Ili

1912-ben az iskolában dolgozott.

A szabadiskola ideje. /1902-1912./ 89.l.

Szirmai Ili

Nagybanyai k. k.
1912

89

Pohár ezüstből, peures, a liszkai ref. egyház
tulajd. V. 10.

MDK

Szirmai Ili

reklámgrafikai munkák.

Rosner K: A milanói Triennale. Magy. Iparművészet. 1933. 94 l.

M.D.K.

SZIRMAY Ili festő

1912-ben Nagybányán a Szabadiskolában dolgozott.

Réti: Nagybánya,,, Bp. 1954. 330.l.

Szirmai Ili

ród
z

Rosner Károly:

A csomagolás útja.

M[illegible]GYA[illegible] IPARMŰVÉSZET

1934. 43.-l.
46. l.

SZIRMAI ILONA, festő

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyüjteményének meghatározott része 14 évi megváltással 14 év alatt kerül a Modern Magyar Képtarba. Festmény, grafika alkotja zömmel a kivalasztott anyagot. A Bedő-gyüjtemény, 1978. 194. sz.- SZIRMAI ILONA: " CSALAD", cimü müve. p.tus, akv. 207+205 mm. 296. old

MONVARY PERENC: A Modern Magyar Képtar története
Uj szerzemények IXI.. 287. old

A Janus Pannonius Muzeum évkönyve. XVII-XVIII.
1972-73.- Pécs, 1975.

Keimai Flora

1915/16 II. - 1917/18, 1918/19 II., 1919/20 I.

Ferképzomfoiskávk
137. l.

Sopron.

A dombos vidék középte
rősitett vár és város foglal
őrzi a reá bizott négy darab
mondatszalagon, mely fölött

OEDENB

fölül jobbra 142.

Rm., mér. a rl. 17.2: 11.

92-92

Szirmai Ilonka

szül., Budapesten 1894

máj. 20. Izr. 6 gim.

1911/12. I. elsőontálbeli

münvesznőrendér Deák

Ebner Sgmál

Kimaradt.

Ormánsági magyarok népművészeti

emlékeinek gyűjtése (V. 183.

MDK

Szirmai Ili.

A Stühmer csokoládégyár megbizta csomagolásainak elkészitésével.

Rosner Károly cikke.

Magy. Iparművészet, 1934. 3-4.sz. 42-44.l.

MDK

Szirmai Ili.

Dobozcsomagolások. Terv.: Szirmai Ili. Repr.

Magy. Iparművészet, 1934. 3-4. sz. 46.l.

MDK

M.Szirmai Ili, graf.,ip.m.

terve után a STübmer Csok.gyár. dobozai változatos csomagolást nyújtanak.

Rosner Károly: Reklámgrafika. -MIP.1934.94.-96.l.
Az IpM.Társ. kiáll.-a.

M.D.K.

M. Szirmai Ili

"Az ideális férfi ahogy a festőnők látják" c. körkérdésre készitett rajzának repr.-ja mellett /fényképét közli a lap.
a müvész/

Szinházi Élet. Bp. 1931. május 3-9. XXI. évf. 19. sz. 33-37. lap.

Szirmai Ilona

szül. Budapesten 1894 máj. 20.
Ev. ref. 6 gyím. 2 szarvapusk.
1915/16. II. elsőéves műbeszno-
vendék Deák Ebner L.
1916/17 I. másodéves n. o.
1916/17 II. elsőéves Bosz-
nay Istvánnal.
1917/18 I. harmadéves
n. o. és Glatz O.
1917/18 II. " " "
1918/19. II. harmadéves
Glatz O.
1919/20 I. negyedéves

Hekler Antal dr.: Archaeológiai jegyzetek
vidéki múzeumainkból III. 196 – 205.

Szirmai

Sz. 3. *Ilona (Ili)* l. *Marsovszkyné.*
SZIRONYOZÁS, l. *Magyar népművészet.*

L-J II 57.3 l

Szirmai J

lásd

Cs-szém 60-l.

Szirmai Ili

Plakátokkal szerepel a "MA" kiállitásán, melyről a Müvészet c. rovat közöl ismertetést "Máttis Teutsch János és Gergely Sándor" cimmel. Szirmai Ili plakátmüvészetében kiemeli grafikai erejét, melynek lényege "olyan primitivség, amely harcos demonstrációs törekvések jegyében" született.

A HÉT, Bp. 1918. dec. 1.
XXIX. évf. 48. sz. 750-751. lap.

M. Szismai Ili

„Öltöztetik a menyasszonyt"
c. képe nagyobb a képzőművészi-
nők párisi kiállításán (emlitve)

Nemzeti Cyság 1937 II. 17

SZIRMAI János

B. Á. [Balázs Ádám]

Könyvkötő iparművész
[dr. Szirmai János]

Bp.

Magyar Hírek, 1984. okt. 13. XXXVII. évf.
21. sz. 6. old

1921-ben Becsben *Scheiber Hugóval* közösen rendezett kiállítást *Max Hevesi* galériájában. Ott bemutatott művein már az expresszionizmus eszközeivel keresett képi formát a belső feszültségeit feltáró és a lélek tájairól érkező szenvedélyes üzeneteknek. És még csak 1922-t írtak, amikor Budapesten megjelent *Hevesy Iván*nak Kádár Béla munkásságát ismertető kis könyve, s ebben őt Hevesy a magyarországi expresszionista festészet jeles alakjaként méltatta, ma is helytálló elemzéseket adva akkori műveiről.

Különösen nagy fontosságúvá vált Kádár Béla számára a berlini *Der Sturm* vezetőjével, *Herwarth Waldennal* való találkozása. Képei láttán Walden önnálló kiállítások rendezésére hívta őt Berlinbe, s Kádár a Der Sturm rendezésében több egyéni kiállításon szerepelt is. Walden akkorra már szoros kapcsolatot teremtett *Kassák Lajossal*. Kassáknak a háború és a forradalmak alatt megjelent *Tett* és *MA* című folyóiratait Kádár ismerte, hiszen a MA az ő alkotásaival is foglalkozott.

A Der Sturmban kiállított műveit – például a *Disznóölést* vagy a *Viszontlátást* – avantgardista töltettel és formajegyekkel festette meg, miközben azok tárgyát gyakran a

Simai Imre

Mariótó után Simai volt a szobrász szakosztály tanára. Simai jó művész volt, de nem volt jó pedagógus.

Gádor Istvánn: Pályám emlékeiből. Művészet, 1975. november - 6 oldal.

Szirmai Jolán

1913. ápr. – máj. kiáll. N. Szalon
Műteremből, olajf. 350.–

Lancasteri régi városház III. 161.

6 órakor irodalmi-est a pécsi Nemzeti Színházban. Bevezetőt mondott: Harsányi Zsolt. Közreműködtek: Asztalos István, báró Kemény János, Kocsis László, Orsolya Erzsébet, Szabó Lőrinc, Szeleczky Zita, Tamási Áron és Táray Ferenc.

Január hó 5-én, d. e. 11 órakor a képzőművészeti és kerámiai kiállítás ünnepélyes megnyitása a Baranya Vármegyei Múzeumban. *Este 8 órakor* a pécsi Nemzeti Színház ünnepi előadása. Színre került: Herczeg Ferenc történelmi drámája: „Bizánc". Előadta Thuróczy Gyula színtársulata.

Január hó 6-án, d. e. 11 órakor Komjáti Gyula tárlatvezetése. *D. u. 6 órakor* hangverseny a pécsi Nemzeti Kaszinó nagytermében. Szerepeltek: Károlyi Gyula, Végh Sándor. Zongorán kísért: Wehner Tibor.

Január hó 11-én, este 8 órakor, 12-én d. u. 2 órakor és este 8 órakor a Kalotaszegi Ballada-Együttes előadása a pécsi Nemzeti Színházban. Színre került: „Csáki bíró lánya".

Január hó 28-án, este 8 órakor a m. kir. Operaház előadása a pécsi Nemzeti Színházban. Színre került Mozart: „Szöktetés a szerályból".

Február hó 2-án, d. e. 11 órakor Z. Barthus Irén „Divat és iparművészet" c. előadása, ruhabemutatókkal a pécsi Nemzeti Kaszinóban.

Vasárn. **10** Miklós		Protestáns: Erik Görög: Menodóra Izraelita: Elul 19
Hétfő **11** Protáz	☾ Utolsó negyed 22 ó. 30 pk	Protestáns: Teodóra Görög: Teodóra Izraelita: Elul 20
Kedd **12** Mária neve		Protestáns: Guidó Görög: Antonóm Izraelita: Elul 21
Szerda **13** Notburga		Protestáns: Ludovika Görög: Kornél Izraelita: Elul 22
Csütört. **14** z. † felmag.		Protestáns: Szerénke Görög: Sz. † felm. Izraelita: Elul 23
Péntek **15** étfájd. Szűz		Protestáns: Nikodém Görög: Filoteusz Izraelita: Elul 24
Szomb. **16** Kornél	1933 **SZEPTEMBER** 30 nap	Protestáns: Edit Görög: Ludmilla Izraelita: Elul 25

37-ik hét. Nap kelte 5 ó. 29 pk. — Nyugta 18 ó. 23 pk.

Szérmai József

építész.

Zártsorn földszintes

ház

Repr.

Tér és Forma.

1932. 13. l.

· Nagy Lajos egyéniségét akarja meg-
nem egyszer konvencionálisak. Meg
y-egy színnel vagy vonallal közelebb
sról alkothatunk. Nem vagyunk olyan
m nem egy nagyságánál, akinek arcát
nt Szent Istvánt, Szent Lászlót, vagy
iból, mint mozaikkockákból állítható
s esetében. Nagy Lajos e szempontból
a-alkotó fantáziájának hatóterületéről,
bere, hogy a rideg tisztánlátás, vagy a
k körül alakját. Meg kell vizsgálnunk
lemi erők alakították egyéniségét fel-
, mint a politikai történet tanúságait,

a Capeting-dinasztia örökösének vall-
y évszázadon keresztül annyi kiváló
n mindkét ágon ősei közé sorolhatta
" emelkedtek Szent István trónjára.
an szempontunkból nagyobb jelentő-
saládi hatásoknak, szüleinek és nagy-
lomalapító világpolitikai egyéniségek

Szirmai József

építész

Magyar Építőművészet.

1943. 238. l. (Fazekas utca 20. sz. bérház, képekkel és alaprajzokkal)

Tervezte fenti.

16./

/Kny. A
nye./ 8
Csemegi
lomok a
pitész E
pest, 19
ifj. Cse
8 o. 27
ifj. Cse
donna sz
8 l. Sop
Csemegi
Kny. Dur
hely, 19
Csemegi
középkor
Budapest
pest, 19

Strnad József

építész

Pavilon a nemzet-
közi vásáron

Kokusai Kenchiku

(Tokio) 1938. okt. 4.

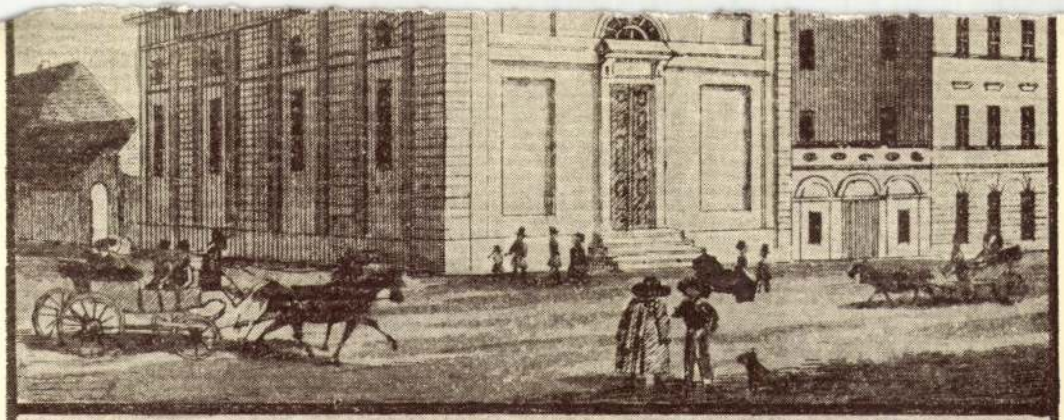

Az Evangélikusok temploma

Die Evangelische Kirche.

SZIRMAI János Sándor: Korunk könyvkötőművészete történelmi megvilágitásban. - Magyar Könyvszemle, 101,1985,1. 32-47.ill. E

MDK

Szirmai Jolán

Müteremből, of.

N.Szal. 1913. tav.kiáll. 24. 1.

MDK

Szirmai József: építész

Rádióüzlet Budapesten, a félemeletet is kihasználó tipus. Kép 104.1.

V.ö.Tér és Forma 1929.é.f.22o.o.

Szirmai József: Az üzleti portálok és a város kép.
Tér és Forma. 1930. 2.sz. 102-106.1.

MDK

Szirmai József

A Rimamurány-Salgótarjáni Vasművek r.t. pavillonja. A belső elrendezész Szirmai József tervezte. (B.N.V. 1937.) Repr.

Tér és Forma, 1937. 6.sz. 84.lap

M.D.K.

Szirmai József, építész

és Ligeti Pál körös terve szerint új bérház csoport épült a Kőolajfinoncitó Gyár Nyugdíj intézete számára, melyen a tervezők szellemesen oldottak meg a Bajcsy-Zsilinszky út és Lázár-utca keresztező-désénél keletkezett éles sarkot. Ismertetés egy fényképpel:

Vállalkozók Lapja, Bp. 1939. LX. évf.

ápr. 27. sz. 13. old.

M.D.K.

Szirmai József építész

A Nemzetközi Vásárra pavilont tervezett.

Cikk: Magyar építészek munkái a külföldi szaksajtóban.

Tér és Forma 1938.11.sz. 328.o.

Szirmai József

Szirmai József építési tervező
irodája, II. Bimbó-út 21 152-282

Bptávb 1940 szept.

Szirmai József
épitész
Kávéházhomlokzat
Marbolt kőlapokból,
serverte fenti
Repr.

Tér és Forma
1937. 290. l.

Bizományi lerakat:

PAPIRMŰVEK R.T.

Budapest, VI

Szécsi József
grafikus

1.
Művészet (Kende)
1938. 138. l.

1637.

[illegible] Mária [illegible] életéből azt a jelenetet
[illegible] Kolon kisző felmeztetben és sebeivel borított kol-
[illegible] lépét kezeje. A Bába halandó a vipranéző szür-
a jobb kezében kéri egyenes karddal palástját
[illegible] helyet a kettős megfogni. Bíbor[illegible] köpenyet fe-
[illegible] mása kezette, mely ép úgy, mint palástja és
[illegible] vállára omlik. Lapiszra és nalálda lebeszetik,
[illegible] drágá rósaszínű és kegye orrá csizmáján zsemi
[illegible] gyű. A kátéth Annicas vérva és környéke
[illegible] sziva vérző. A fájó másik fele[illegible]
[illegible] [illegible] fehér [illegible] fehér
[illegible] [illegible] [illegible] [

Szirmai József-és
Margalit Andor

Bérház a Horthy Miklós
utcán, tervezték fentiek

Repr.

Tér és Forma
1933. 4-5. sz.

Szirmai József, építész M.D.K.

és Ligeti Pál közös ter-
vei szerint a Vilmos császár
[ma Bajcsy Zsilinszky] - út -
Lázár-utca és Ó-utcák kö-
zötti két hatemeletes bér-
háztömböt ismerteti a lap
egy fényképpel.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1939. LX. évf.

ápr. 27. sz. 12. old.

Sinnai József építész

Tér és Forma 1938. 328.

Építészeink a külföldi szakszíjtóban

Szirmai József építész
bútortervező

Tér és Forma, 1929

II. évf. 470-472.

rv.: Polgári butorok.

Szirmai József építén

Tér és Forma, 1932.

V. évf. 28.o.

dr. Gallina Frigyes: Utcáink esztétikája.

Szirmai József

régi bérházak átalakitása

Tér és Forma, 1933 VI. 363

Szirmai József

Divat-e a modern stilus" cikk

Tér és Forma, 1933 VI. 267

Szirmai József

lakás berendezés

Tér és Forma, 1933 VI..188

Szirmai József épitész

Tér és Forma 1939. 83-85.

A Nemzetközi Vásárról

MDK

Szirmai József és Margalit Andor, ép.-k

Bérház a Horthy Miklós-uton. Tervezték fentiek. Repr.

Tér és Forma. 1933 4-5.sz.

MDK

Szirmai József, ép.

Tervezte a Rimamurány-Salgótarjáni Vasmü Rt.kiállitási részlegét.
Bemutatva három képen.

Az 1936.évi B.N.V. építészeti képe.
Tér és Forma. 1936. 7.sz. 207.l.

Szirmai Kornél

festő

grafikai kiállítása.

a Mentorban 1927

októberben.

Katalógusa nem

volt,

csak meghívója.

107. kép. *Pierfrancesco Fiorentino: Madonn a kis Jézussal.*

Pesellino miniatore. Dedalo, XII., 1932 88. l. (Képe 88. l.) — Berti Toesca, 950—95 l. (Pesellino.) — Delogu, 184. l. (Képe 172. l (Pesellino.) — Leopold—Lippay 55. l.

PETRUCCIOLI, COLA (orvietói festő, XI század második fele)
Háromkirályok. Madonna trónon
Fa, tempera, 34×44 cm.
A kölni Ramboux- és az Ipolyi-gyüjteményből. Hátoldalt márványutánzatú festésben: Giovan da Melano (sic!) — Ramboux, 107. szá (Giovanni da Melano.)

PIEMONTI ISKOLA, XV. század
Hármas kép. Balról *Sienai Szent Bernardin*, kö pen *Madonna Jézussal*, jobbról *Remete Sz Antal*
Fa, tempera, 48×83 cm.
A Bertinelli-gyüjteményből.
—ó: Az esztergomi hercegprímási képt Magyar Korona, III., 1879., 20. szám. Maszlaghy II., 50. szám.

PIERFRANCESCO FIORENTINO (firen festő, XV. század második fele)

Szirmai Lili

Városok, tempera

Nemzeti Szalon
1917. máj.
tav. tárl.

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

ELNÖK

Gróf ZICHY JÁNOS

TÁRSELNÖK

PRESZLY ELEMÉR

Szirmai Olga , fazekas népi iparművész MDK
a Kaposvári Fazekas Népművészeti Szövetkezettől
Szerepelt a HISZÖV és a NÉpi Iparművészeti
Tanács által 1956 jul 29 -től aug. 5-ig rendezett
kiállitáson.

Kiss I. Sándor: Dunántuli Népművészeti Kiállitás
Fonyódon.
SOMOGYI NÉPLAP, Kaposvár, 1956. jul 26.

Szirmai Olga, népművész keramikus 7 Dk.

A habán népművészeti hagyományok egyik tovább fejlesztője kaposvárott.

Szabadi Sándor: A habán kerámiák műhelyében 8. l

Bp. 1961. júl. 2.

NÉPSZABADSÁG

Szirmai Olga MDK

népművész

virágos magyaros /////// mintákat rajzol korsokra, hamutartókra stb.

Szüts István: A jó bornak is kell cégér, az agyagipari készitményeknek is.
SOMOGYORSZÁG, 1957. febr. 27.

Festészet. XIX. sz. Táblakép. „Budapesti halászbárka." (Szirmay)

Pesti Hirlap. 1885. VII. é. dec. 16.

A Képzőművészeti társulat tagjai részére....

emeletes, lo-lo ablakos szárnyakkal,
zéprizalittal. Dór pilléres kapualj.
1750 körül. A Jung Józseftől és Hacker
eházát bővitette Pollack Mihály 1828-
erenc szekszárdi épitőmester, az utó-
1895-ben erősen átalakítva. Alatta az
maradványa.

Honmüvész II – 1834, 491-500 l – Szek-
ádor Anna: Pollack Mihály tolname-
rettörténeti munkaközönés évkönyv-

MDK

Szirmay Kornél festőmüv. Bp.

Pécsi Képzőmüv. és Mübarátok Társ. kiáll. Pécs,
1936. jun. 12 l.

Szirmay Kornél, Borszéki Frigyes, Kövér Gyula

csop. kiáll. N.Szal.

Besz.:/ 8 Órai Ujs. 1927, X.9. 9.o.

MDK

Szirmay Cornél festő

Magyar Müvészet 1925.53-54.o.
Páris. Az idei Salon des Indépendants

Szirmay Kornél

Bp.

1

Pécsi KMT. 1929

tavaszi kiall

8. l

Mindkettő jelezve lett [illegible]

Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. U
Magyar Sion, XVI., 1885., 850. l. — Masz
laghy II., 328—329. szám.

ANGOL FESTŐ, XVIII. század

Férfiarckép

Vászon, olaj, 140×76 cm.
A San Marco-gyüjteményből.

RA

A raktárilag kezelt képek a hercegprímási

H. termeiben

MAGYA

BUBICS ZSIGMOND (1821—1907)

Magyarország védasszonya

Vászon, olaj, 82×102 cm. (38. szoba.)
A festő ajándéka.
Maszlaghy II., 520. szám.

JAKOBEY KÁROLY (1826—1891)

Káldy György

Vászon, olaj, 67×56 cm. (39. szoba.)
Simor prímás rendelte.
Maszlaghy II., 552. szám.

KACZIÁNY ÖDÖN (1852—1933)

Ivó parasztok

Szirmay Kornél festő, Bp. [illegible]

Pécsi Képzőm. és [illegible], Társ. kiáll. 1936.

nov.

MDK

Szirmay Kornél festő, Bp.

Pécsi Képzőműv. és Műbar. Társ. kiáll. 1937.máj6

MDK

Szirmay Kornél bp.i festő

a Társaság tagja

Pécsi Képzőm. és Műbar. Társ. 23.kiáll. 1938. jun.

MDK

Szirmay Kornél

A Pécsi Képzőm. és Mübarátok Társ. művésztagjai 1938.

Kirmay Kornél

MAGYAR MŰVESZET

1925. 54

Tamás urfi igé

Duda és szemüv

(Apu holmija k

Nosza felöltöz

Szörnyü büszke

Oldalkosarában

Ilyen nagy utr

Elbődül a duda

Talán meg sem

Szirmay Kornél

festő

Lakik Budapest VI. Eötvös

u. 3

Pécsi KMT művész-

tagja 1933

Sajtóbemutató 1927 október 8.-án / szombaton /

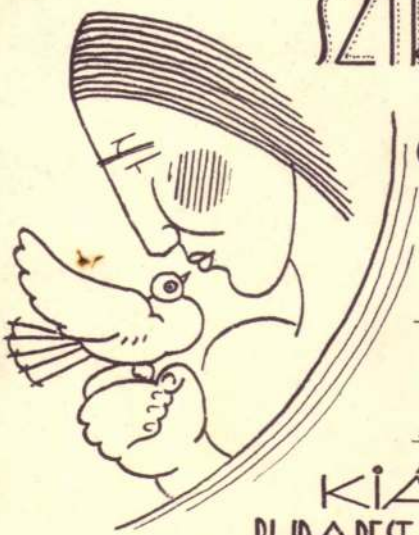

SZIRMAI KORNÉL

festőművész

GRAFIKAI KIÁLLITÁSA

1927. okt. 8.-án

nyilik meg a

Mentor

könyvkereskedés

KIÁLLITÁSI HELYISÉGÉBEN

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY ÚT 17.

Szirmai Kornél
festő
fordít

Az Ujság Sek. Szerkentőségének

H

V. Vilmos császár út 34

(bögre, öskori VI. 24. –)

Áldozókocsi, stettwegi VIII. 112. – serpenyő bronzból, római VII. 37–39.

Szirmay Kornél

Magyar Művészet

1925. 54

Szirmai László, grafikus

Polner Zoltán: Egyetlen hangszer c. verseskötetének borítóját és kötését tervezte.

Grezsa Ferenc: Polner Zoltán új versei 765-766.

TISZATÁJ. Szeged, 1971. augusztus XXV/8.

S z i r m a y Marianne festő
/XIX.sz.eleje/

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
207-220.
"Régi magyar mecenások"

SZIRMAY MIHÁLYNÉ SULYOVSZKY TERÉZ

dilettáns festőnő

lemásolta apjának Neugass Izidortól festett képét

Folia Archaeologica XIV. 1962. 217. lap

SIRMAY

Szirmay Mihályné-Szulyovszky Erzsébet MDK
festöm.

Lemásolta Raphael Transfigurációját is .
másfél lábnyi vászonra; ezenkivül lefestett természet
után egy öreg svájci parasztot.

-197
Németi Lajos: Szirmay Mihályné -Szulyovszky Teréz.
Művészet. 1906 5.sz. 35o.l.

Szirmay Mihályné

özv. Szulyovszky Terézia

festő

l.

Kazinczy lev.

XIII. k. 278. l.

MDK

Szirmay Mihályné -Szulycvszki Teréz. festönö.

egyike ama nöknek kik a mult s ázad elején mint mü-
kedvelök keltettek feltünést képeikkel. /Kazinczy Véle
ménye/.

Rövid idö multán annyira értett a festéshez, hogy lemásol
ta saját képét, mit Neugass festett. Majd kicsinyitve me
megfestette Szirmay Andrásné képét s mint Kazinczy irja.
ez jobban sikerült, mint egy róla ismert portré.

Neményi Lajos: Szirmay Mihályné -Szulycvszky Teréz.
Müvészet. 1906 5.sz. 350.l.

Szirmay Mihályné SSzulyovsky Teréz MDK

egyike ama nöknek kik a mult század elején mint mükedvelök keltettek feltünést képeikkel. /Kazinczy Véleménye/. Elragadtatással ir ez urinö tehetségéröl, h. öt bátran emlithetjük Szapáry Alojzia és Anna. Brunszvick Henrietta grófnök mellett. A festönöt az olajtechnikára egy mázoló tanitotta.

Neményi Lajos: Szirmay Mihályné -Szulyovszky Teréz. Müvészet. 1906 5.sz. 350.l.

Szirmay Mihályné

Szulyovszkie Tsér

Jestö

lárd

München 1906. 350 l.

T. 1592.

t, atillát és himzett szoknyát,
lapot strucztollal, zsinorzott men-
t három sor fodorral és moll kötényt
alra épület köti le figyelmünket.

gy-divatlap XVIIik számához
61.
r lsén 1861.

: 34 cm.

Szirmay Mihályné, festő.

19. sz. V. 350.

Szirmay Mihályné

Művenet 1906. 350

Csattok, erüstből VII. 241

Szirmay Miklós regéci kapitány

német képirója.

Thököly Imre fejedelem 1684. május 20-án Szerencsen kelt levelében ezt írja Szirmaynak: „Lévén szükségünk Kegyelmed német képirójára;" Küldje ide Udvarunkhoz; egyetány nap, míg szolgálatjára szükségünk leszen, itt mulatván, ismét vissza fog menetni.

Thaly Kálmán. Adalékok a hazai festészet történetéhez Thököly és Rákóczi Korában. Arch. Ért. 1876. X. K. 70. l

Szirmayné Mészáros

Jusztina

Közlezrkiàll

1281 l

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

MDK

Szirmay T.

Muzsák, br.plakett

Lilian & Lianon, ónplakettek

Louis Barthou eml.plakett, ón

Árv. Közl. 1938. dec. 8.rksz. 88.aukc.

M.D.K.

Szirmai Tony

872. Emlék a parisi automobil értekezletre 1909. Ezüst érem 7.6 x 5.6
873. Emlék a XVI. nemzetközi orvosi kongresszusról. Bronzérem 5.2 x 5.6
874. Emlékveret a munkanélküliség elleni küzdelem konferemciájára. Bronzérem 8.2 x 5.5

/Az emlékérmeken a fenti feliratok francia nyelven szerepelnek./

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. I. füzet. MUMOK. Bp. 1952. 95. l.

M.D.K.

Szirmai Tony

875. Emlékveret a római gazdasági tanintézet megnyitására. Bronzérem 7.4 x 5.1.
876. Emlékveret a római nemzetközi gazdasági tanintézetre. Bronzérem 7.4 x 5.1
877. Emlékveret az 1907 évi bécsi tüdővész elleni kongresszusra. Ezüst érem 7 x 5.

/Az emlékvereteken a fenti feliratok francia nyelven szerepelnek./

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. I. füzet. MUMOK. Bp. 1952. 96. l.

M Ű V É S Z E T . Péczely
III.évf. 1904. Béla
47.l.

S z i r m a y T o n y :

Plakett/Exposition Univèr-
selle de Paris,1900 -
Palais de la Hongrie/

Bronzplakett fényképe.

Veszes

b. 51

1 Köt. 8r

Torma

Károly

Repertórium Dacia régiség- és feliratani irodalmához.

(Repertorium ad literaturam Daciae archaeologicam et epigraphicam)

Kiadta a M. Tud. Akadémia Archaeologiai Bizottsága.

Szirmay [Toni]?

l.

Num. Kösl

1935-36. 75. l

MUZEUMOK ÉS KÖNYVTÁRAK
ORSZÁGOS TANÁCSA
BUDAPEST, VIII., SZENTKIRÁLYI-UTCA 7.

14. sz.

Pályázat

a Múzeumok és Könyvtárak
tartozó nép- és vándo

A Múzeumok és Könyvtárak
23-iki ülésén évenkint esedékes 500
tett, melyet a fenhatósága alatt álló
juttatni, aki a reá bizott könyvtár m
lesztése körül a legnagyobb buzgósá
is kitünő eredményt képes felmutat

E határozatot azzal a felhivás
hatósága alá tartozó könyvtárak ke
koronás jutalomdíjra az 1914. évben

Szirmay Tony

érem művész

Alapitás éve. Kötetállomány m. kötet

l.

Num. Közl.

1939–40

66 l.

Római akrák V. 257

. Ny.

Szirmay Tony

v obrázi

l.

Perálltörtképes

610, 611. l.

Szirmay [Tony]

l.

Num. Köl

1942.65.1

n és egy sima karimájú, de
zolva. Haja és bajusza hosszú,
sztes zárt koronát, magas kön-
istot visel. Felirata az emelke-
dó vonalkörön belül: »BELA.
LXLVI.«.

e 6·8 cm. — Lelt. sz. 1095. — Ér-
) Emil ajándéka 1907 április 30-án
1909 november 24-iki 5395 (1950–
56 (351–910) és a 3211–910 eln. sz.
nuár 10-iki (2095–909) és az 1910
. jegyzékek alapján. — Bejelente-
908).

Szérmay Tony

TOKAJINÉ BORBÉLY GIZELLA.

295 B. G.-né képmása. Bronzplaquette. Szobormű. Eladó.

BERÁN LAJOS.

296 Id. dr. Chorin Ferenc képmása. Bronzplaquette. Magántulajdon.

WEINBERGER ANTAL.

297 Károly F. J. főherceg és Zita főhercegnő képmása. Bronzplaquette. Eladó.

BERÁN LAJOS.

298 Dr. Siklóssy László képmása. Bronzplaquette. Magántulajdon.

MOIRET ÖDÖN.

299 Hős. Budapest székesfőváros egy iskolájának udvarán felállított díszkút domborműve. Szobormű. Magántulajdon.

ISTÓK JÁNOS.

300 Síremlék-részlet. Szobormű. Eladó.

WEINBERGER ANTAL.

301 Gerelyvetés. Bronz és márvány. Eladó.

KREIPEL KALOTAI OTTÓ.

302 Nagymama segítsége. Szobormű. Eladó.

BESZÉDES LÁSZLÓ.

303 Osztrigás leány. Eladó.

KOLOZSVÁRI SZESZÁK FERENC.

304 Táncos nő. Bronzszobormű. Eladó.

LÁNYI DEZSŐ.

305 Macza. Szobormű. Eladó.

JUHÁSZ GYULA.

306 Az óvatos. Szobormű. Eladó.

Képrőm. Tass. 1912/13

Sch. Ki áll

BESZÉDES LÁSZLÓ.

307 B.-Hunyadi leány. Gipszszobor. Eladó.

308 Jézus szíve. Gipszszobor. Eladó.

KARÁCSONYI GÉZA.

309 Alkonyat. Márványszobor. Eladó.

VAS VIKTOR.

310 Gróf Zichy Tivadar képmása. Plaquette. Magánt.

311 Bárczy István. Plaquette. Magántulajdon.

MURÁNYI GYULA.

312 Plaquette. Magánt.

KIS JÓZSEF.

313 Donáth Gyula szobra bronzplaquettje. Eladó.

BERÁN LAJOS.

314 Barátosi Porzsolt Ernő képmása. Bronzplaquette. Eladó.

315 Id. Dr. Chorin Ferenc. Jog és bányászat. Bronzplaquette.

SZIRMAI TONY.

316 Thurn-Taxis Albert hercegi pár érme. Bronz. Szobormű. Magánt.

317 A Lage érem

a) hátsó lapja

b) első lapja.

318 Anna Held bronzplaquette. Magánt.

319 St. Cristoph. Bronz érem. Szobormű. Magánt.

320 Mme Rosen. Bronz érem. Magánt.

321 T. Jonescu román miniszterelnök ő excellenciája Bronz érem. Magánt.

322 M. Camille Blanc. Bronz. Magánt.

KARÁCSONYI GÉZA.

323 B. R.-né úrnő. Bronplaquette. Magánt.

324 Hajnal. Márvány. Szobor m. Eladó.

BESZÉDES LÁSZLÓ.

325 Móremajorum. Gipsz. Szobormű. Eladó.

Szirmay Tony

nobrain

Lyka München

8.58. l.

KOLOZSVÁRY SÁNDOR
KŐRÖSY VILMOS
LOBISSER SVITBERT
ÖRSI SÁNDOR és
SAS ÁRPÁD
MŰVEI

1927. SZEPTEMBER HÓ

MDK

Szirmay Tony

Tizenhat bronzplakett

Szent György czéh lo. müv.aukc. 1912. febr.

87 l.

MDK

Szirmay Toni, szobrászm.

Érmminták. Mgt.

KETárs. 1899-1900. Téli kiáll. Kat. 27.1.

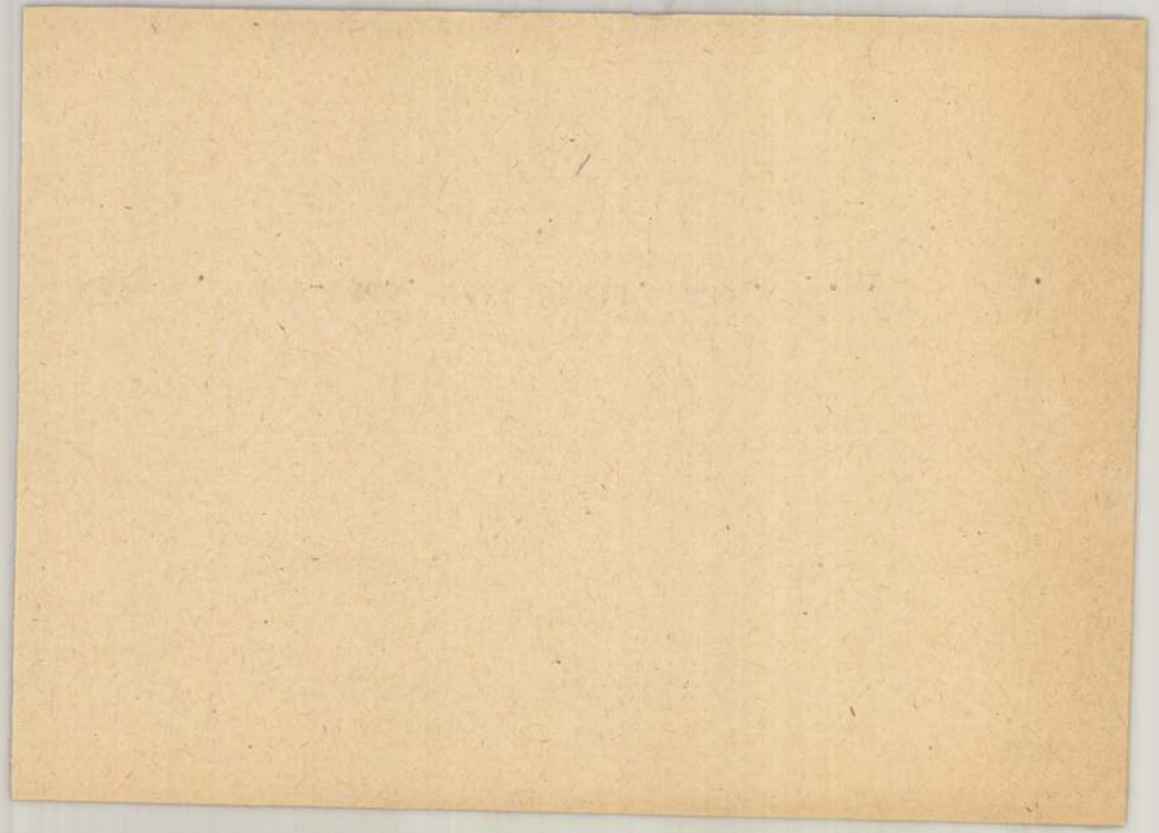

MDK

Szimay Toni, szobrászm.

Fájdalom. Érczszobormü.

Vizi rózsa. Tentatartó.

KMTárs. 1899-1900. téli kiáll. Kat. 26.1.

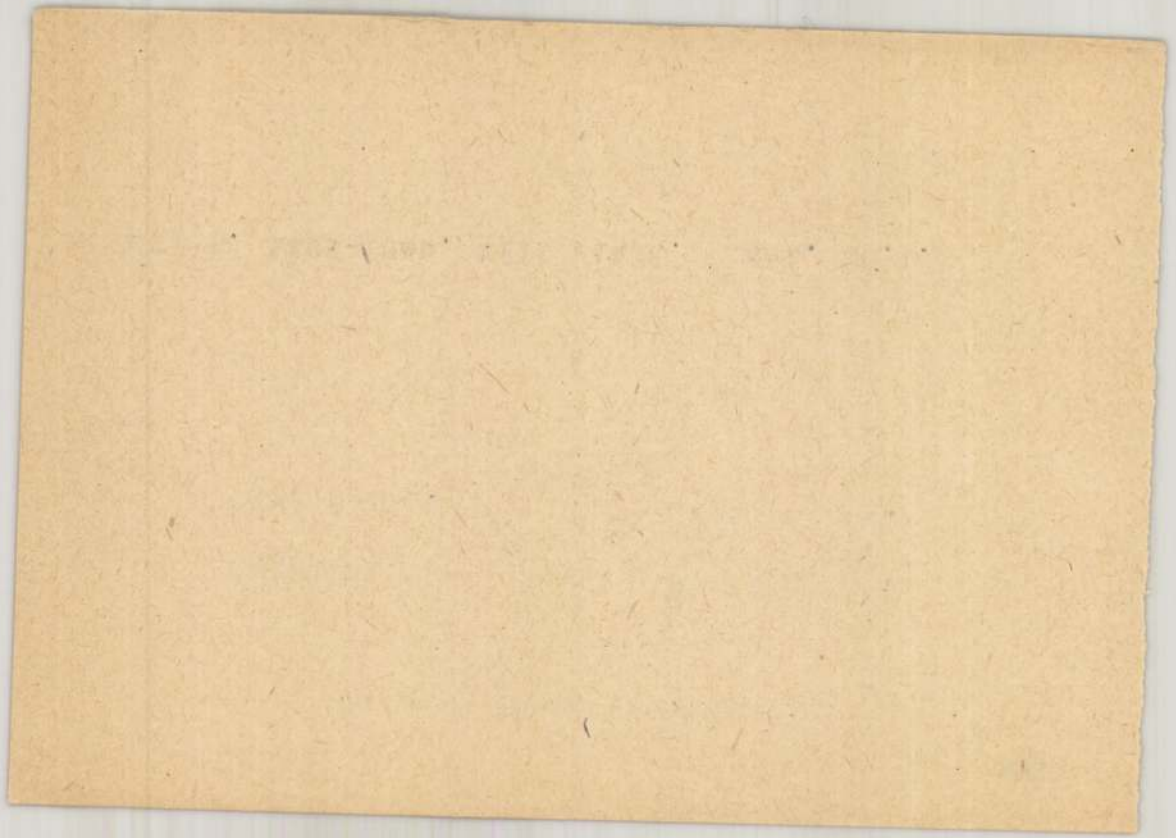

MDK

Szirmay Tóni

Budapest.Plakett.

I.Ferdinánd.Plakett.

A művészetek.Plakett.

Képzőm.Társ.1910/11.téli kiáll.kat.44.l.

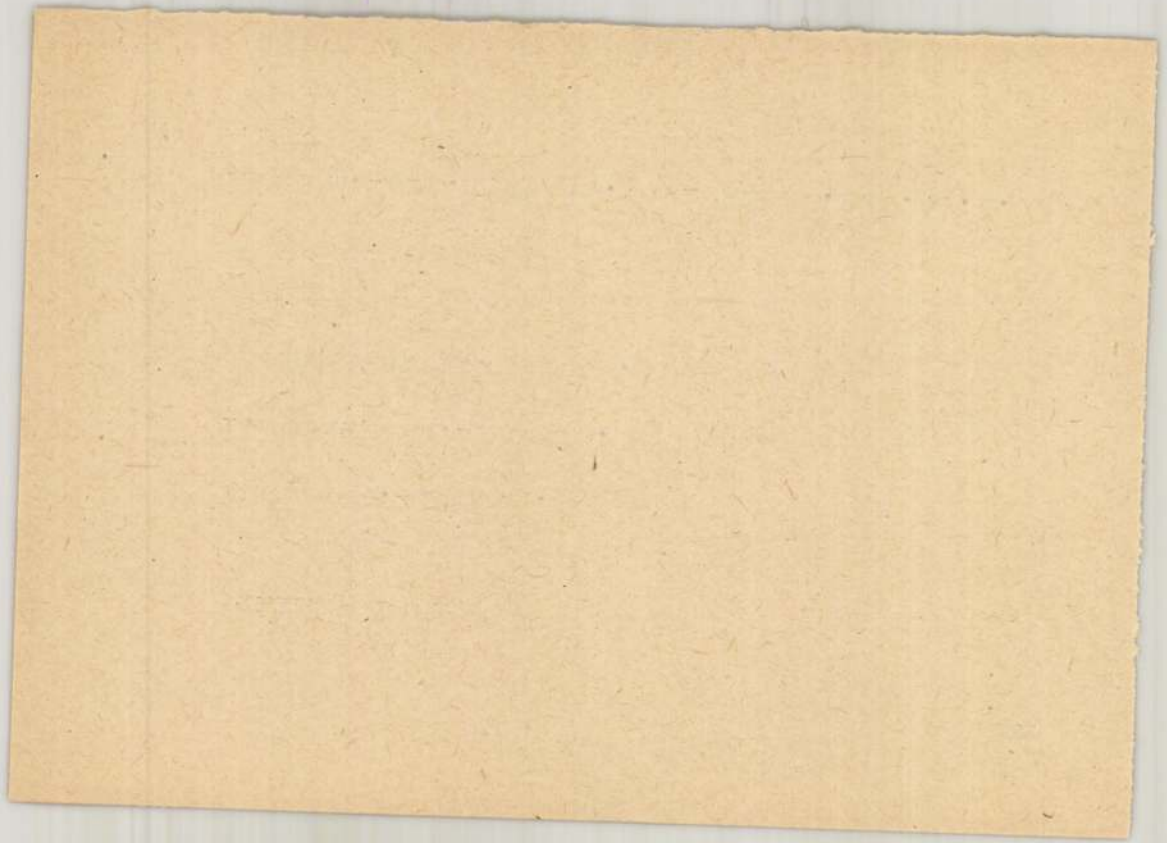

MDK

Szirmay Tóni

Lianon. Plakett.

Férfi arckép. Plakett.

L. Barthou. Plakett.

Lillian. Plakett.

Képzőm.Társ.1910/11.téli kiall.kat.44.l.

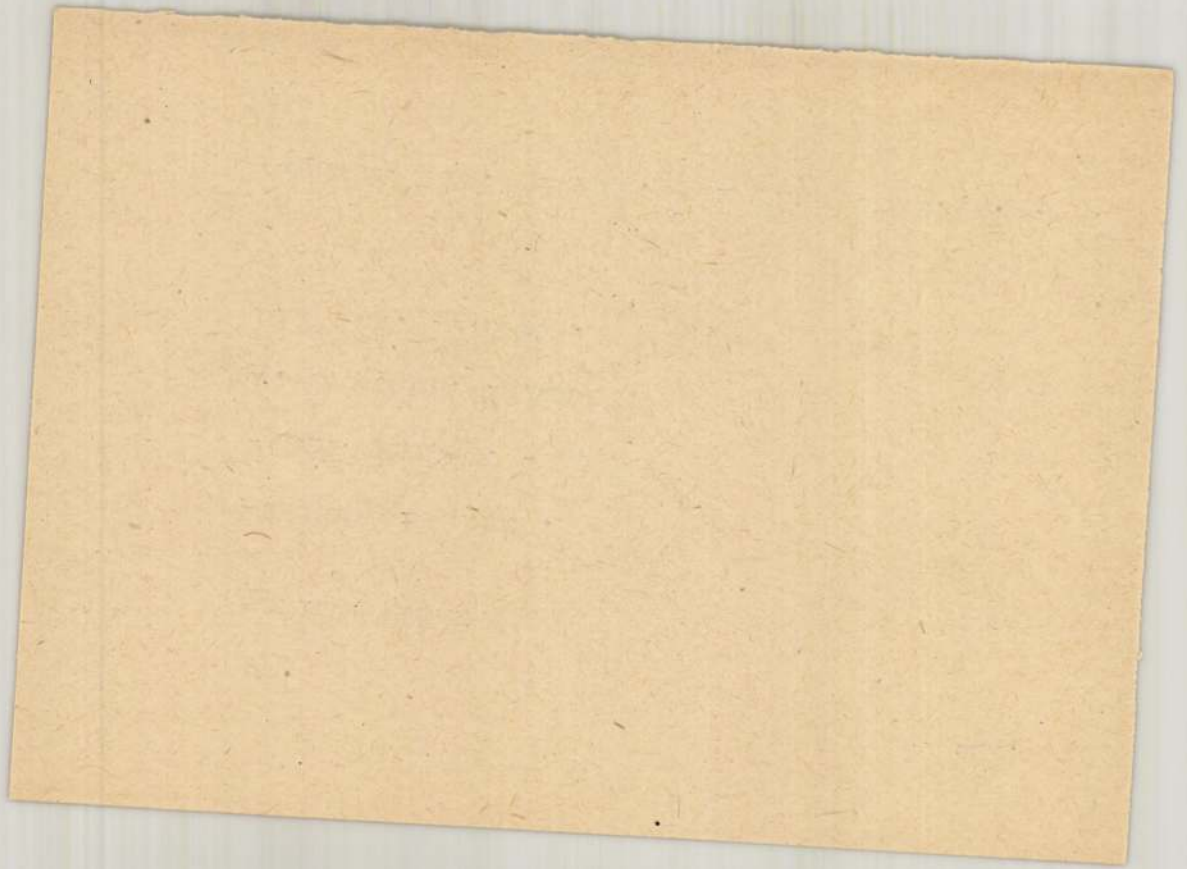

MDK

Szirmay Tony

Tábori Kornél: Páris magyarjai. Bp. é.n. 81 l.

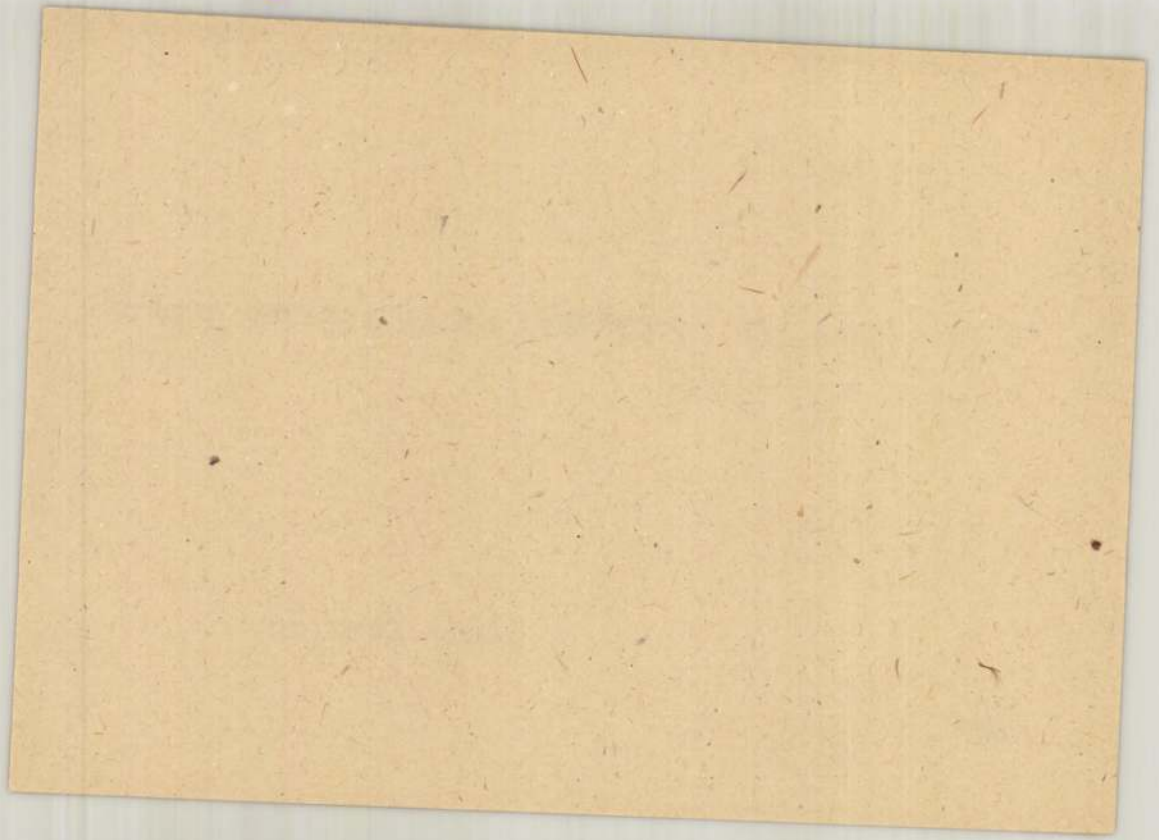

MDK

Szirmay Tóni

Monte Carlo. Plakett.
Képzőművészeti Társulat. Plakett.

KMT 1910/11. téli kiáll. 45.l.

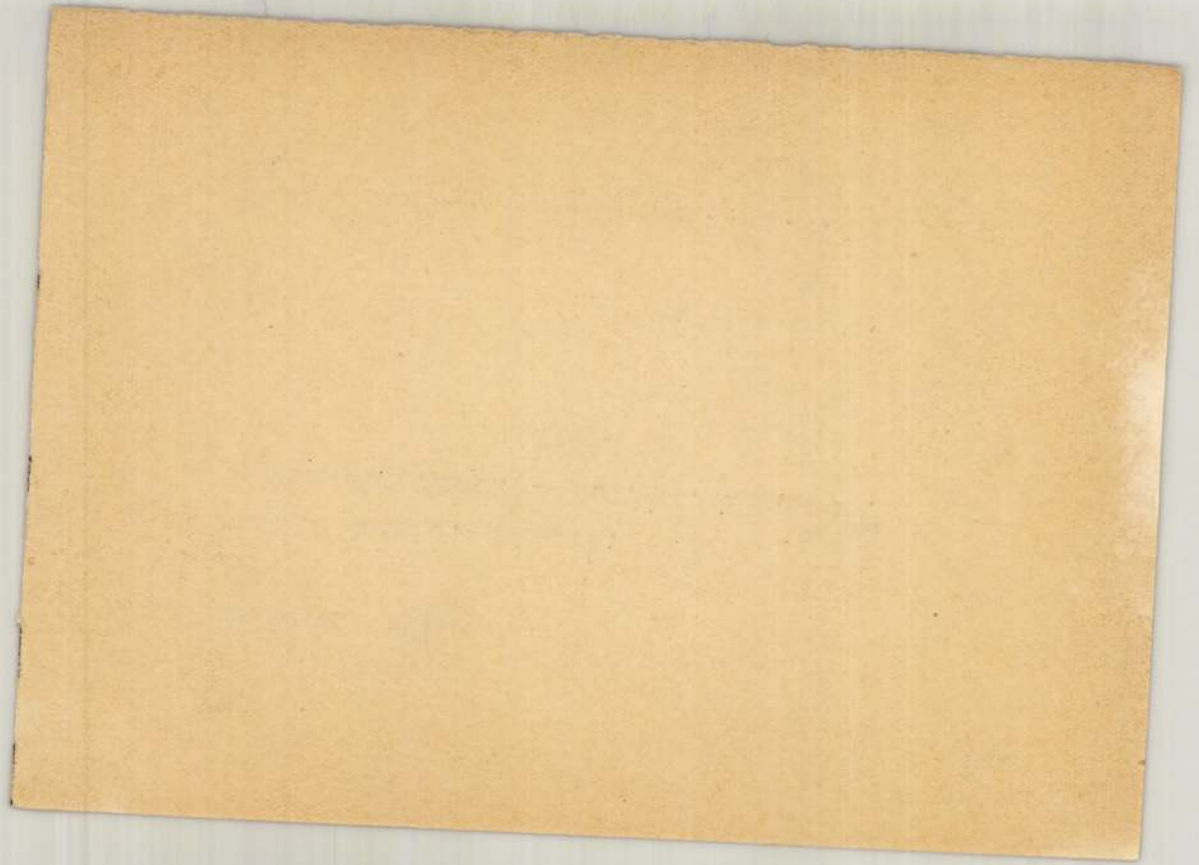

MDK

Szilasy Tonya, szobrászn.

L. Ganne. Bronzérem. Szobormü.
J.Massenet. Bronzplakett.Szobormü.
II.Vilmos Württembergi király bronzplakettje.
Szobormü.

KMT.- 1913.Tavaszi kiáll. Kat. 57.1.

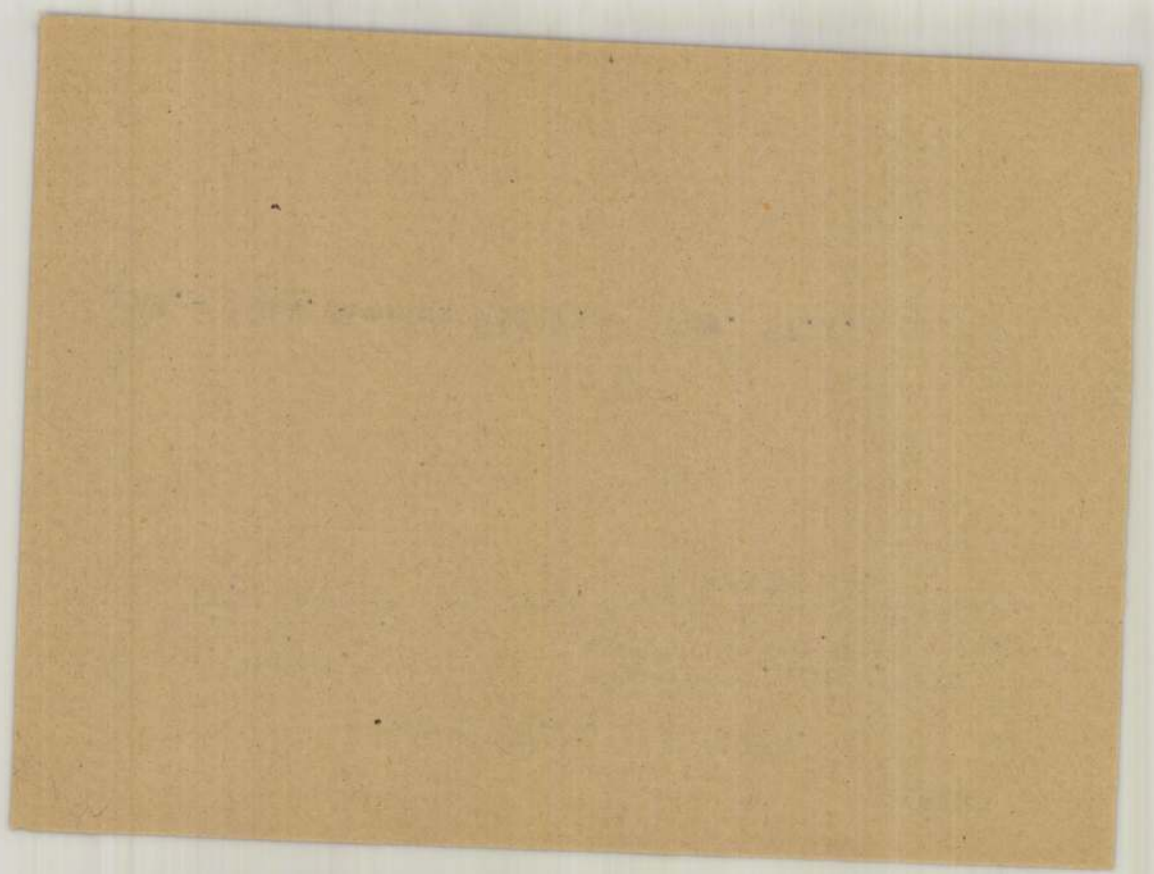

MDK

Szimay Tony, szobrászm.

A.D.Pedro II. érem hátlapja. Bronzérem. Szobormü.
P.f.Girárd. Bronzplakett. " "
D.Pedro II.braziliai császár bronzérme
Szobormü.

KAT.- 1913.Tavaszi kiáll. Kat. 57.1.

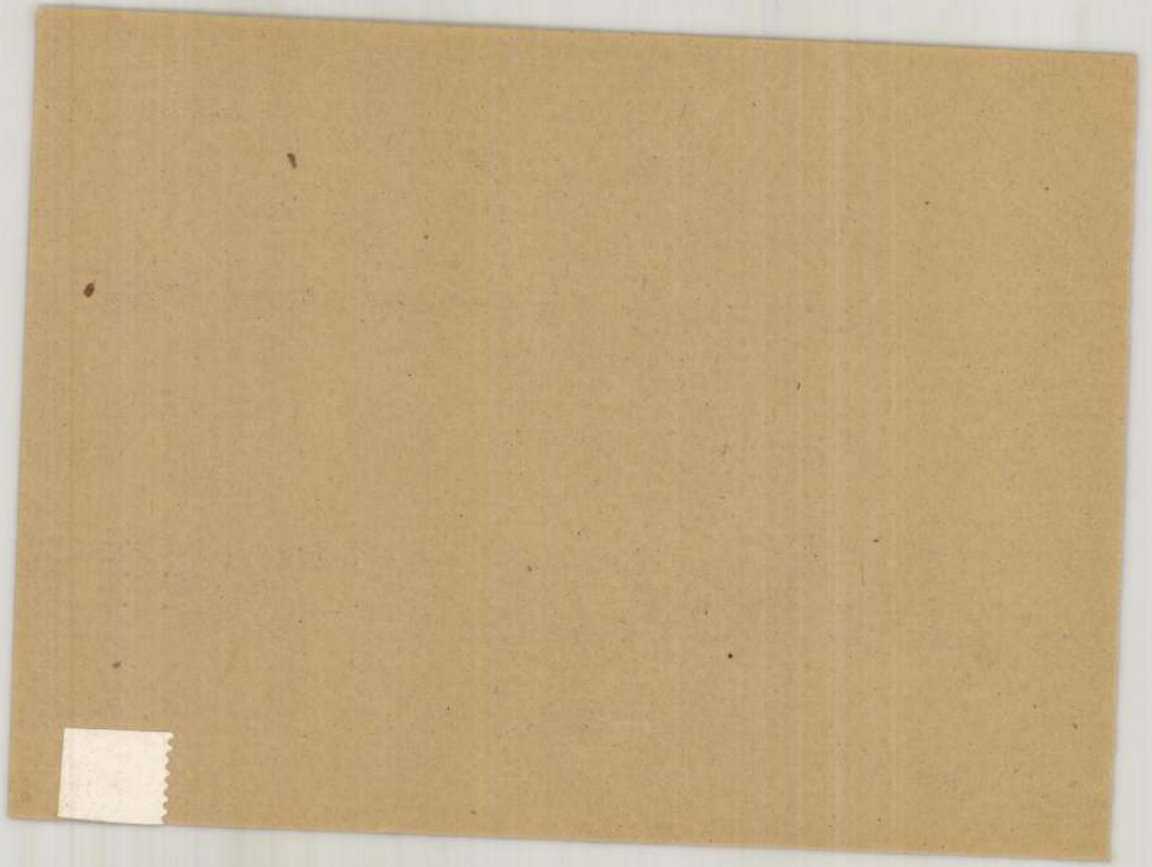

MDK

Szirmay Tony, szobrász

Repülőgépek versenye.	Bronzérem. Szobormü.
Kutyakiállitási érem.	Bronzszobormü.
Golfverseny.	Bronzérem. Szobormü.

KMT.- 1913.Tavaszi kiáll. Kat. 57.1.

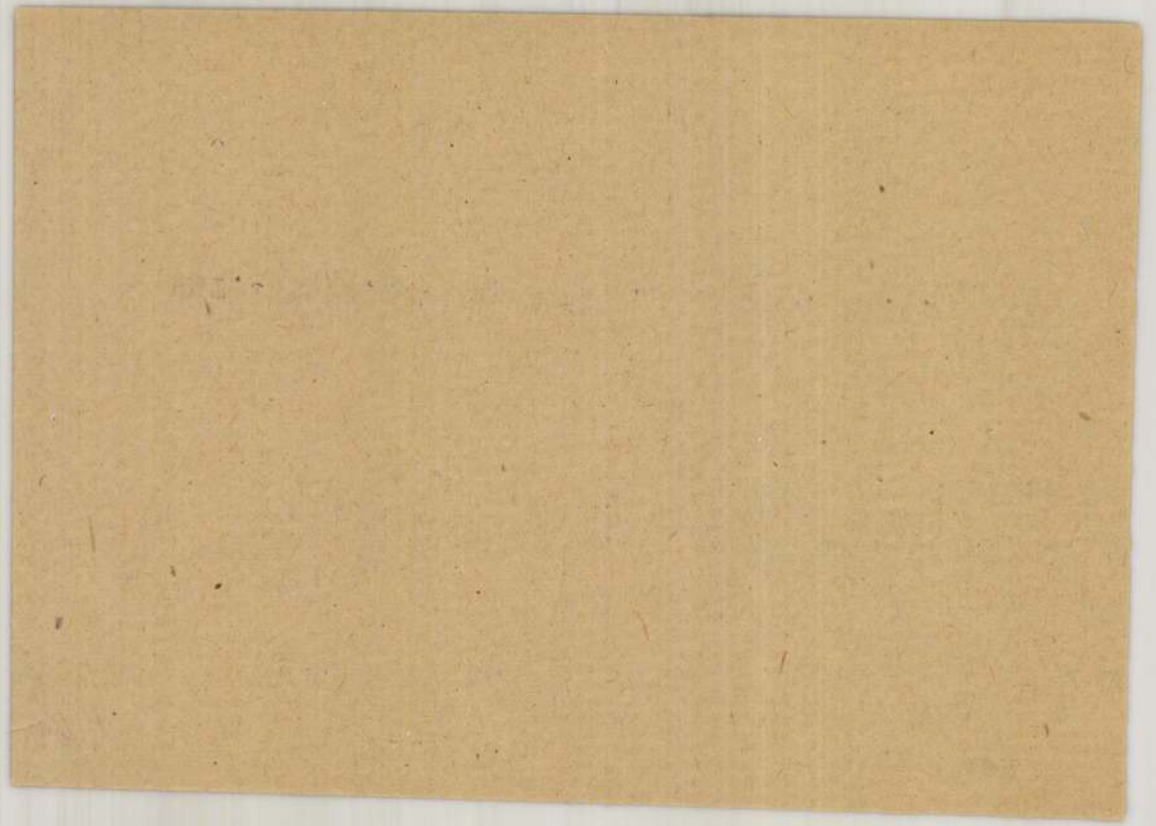

MDK

Szirmay Tóni

Monte Carlo. Plakett

Képzőművészeti Társulat. Plakett

Képzőm. Társ. 1910/11. téli kiáll. kat. 45.l.

MDK

Szirmay Tóni, grafikus.

A június 15.-én megnyiló második hágai békekonferencia plakettjei.

Az orosz kormány megbizásából mintázta Sz.T.

Repr. 482. 2 kép.

Vas.Ujs. 1907. 24.sz. 54.évf.

Szirmay Tóni MDK

Lianon, plakett

Férfiarckép, plakett

L. Barthon, plakett

Lillian, plakett

Mücsarnok 1910/11. téli kiállitás

Szirmay Tóni MDK

Monte Carlo, plakett

Képzőművészeti Társulat, plakett

Műcsarnok 1910/11. téli kiállitás

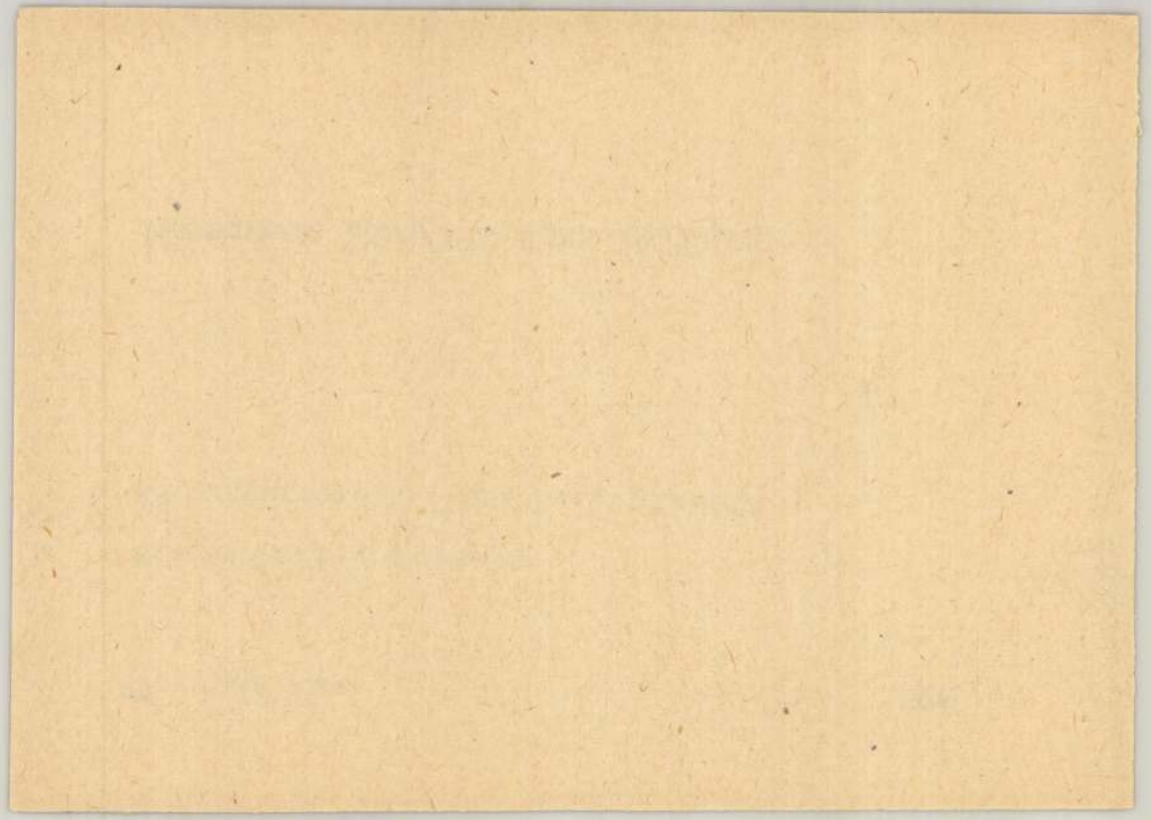

Budapest, plakett

I. Ferdinand, plakett

A müvészetek, plakett

Mücsarnok 1910/11. téli kiállitás

Szirmay Tony, MDK

éremminták

Mücsarnok 1899/1900. téli kiáll.

Szirmay Tony MDK

Plakettek az 1900 évi párisi világkiállitásról

bronzérmek

Mücsarnok 1900/1901. téli kiáll.

Szirmai Zaltán

a kaposvári Balázs János Képzőművészeti Kör az elektroncsőgyárban rendezett kiállításán rajzai szerepeltek.

Somogyi Néplap, Kaposvár, 1971. jún 6.

Szirmay Zoltán

A Somogy és Baranya-megyei fiatal iró és költőtehetségeket mutatja be két dunántuli antológia, melyeket V.M.: "Vaspróba és készülődés" cimmel ismertet.
Az irók és költők mellett felsorolja azokat a képzőművészeket, akik a két antológiát illusztrálják.
A kaposváriak antológiáját Szirmay Zoltán, Kossovits Gábor és Barabás Ferenc munkái, a pécsiekét Ficzek Ferenc, Halász Károly, Pinczehelyi Sándor és Szijártó Kálmán alkotásai diszitik.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. május 31.
XIX. évf. 22. sz. 6. lap.

Szirmai Zoltán építészhallgató (elsőéves)

az Orsz. Egyetemi Képző- és Iparművészeti Kiállításon bronzfokozatú oklevelet kapott.

Szolnok Megyei Néplap, Szolnok, 1972. máj. 14.

SZIRMAYNÉ Bayer Erzsébet

1990 -11- 21
SOMOGYI NÉPLAP

Ma este Budapesten

KÖNYVBEMUTATÓ ÉS MINITÁRLAT

A Budapesti Művészetbarátok Egyesületének szervezésében találkozhatnak az érdeklődők a Szirmay-házaspárral. Ma este fél 6-kor Budapesten, a VIII. kerületi Mária u. 20. szám alatti Tszker klubjában mutatja be *Szirmay Endre Csöndes fohász* című vers- és műfordításkötetét. A könyvet *dr. Dobossy László* író méltatja, s ezután a szerző kommentár kíséretében ön ölolvassa néhány alkotását.

- *Szirmayné Bayer Erzsébet* festőművész 16 olajképéből - ugyanitt nyílik kiállítás. A minitárlatot *dr. Pogány Ö. Gábor* művészettörténész, a Nemzeti Galéria nyugalmazott főigazgatója nyitja meg.

A kaposvári művészházaspár több mint egy évtizede tagja a Budapesti Művészetbarátok Egyesületének. A versekkel, műfordításokkal és a festményekkel találkozott már a fővárosi közönség.

— 1983 szeptemberében *Fodor András* mutatta be *Párbeszéd* című kötetemet — mondta Szirmay Endre —, ahol természetesen néhány versem is elhangzott. 1988 februárjában a *Kettős portréba* pillanthatott bele a közönség. Feleségem 50 festményét dián, és néhányat eredetiben láthattak az érdeklődők.

— Az életműből ezúttal milyen alkotások kerülnek paravánra?

— 18 festményemet állítják ki, melyeknek zöme tájkép és csendélet — válaszolta Szirmayné Bayer Erzsébet, akitől azt is megtudtuk, hogy elsősorban a művészbarátok egyesületének tagjait várják a könyvbemutatóra és a minitárlatra; ezáltal is élénkítve a vidék és a főváros szellemi-művészeti „mozgását".

(Lőrincz)

Szirmayné Bayer Erzsébet: Lestő

A Somogyi Képtárban rendezték a somogyi képzőművészek őszi tárlatát, melyen szerepel~~nek~~ a művész műve.

Horányi Barna: Somogyi őszi tárlat.
Somogyi Néplap, 1977. okt. 9.

SIRMAYNÉ BAYER Erzsébet, festő

kiállítás

kiáll. vegyesvár, kép vasmos Vállalat, Bernáth-terem. 1989.

majus. eurl. = Somogyi Honismereti Hírlap 20. 1989. 1

74.

XX n. 45 n. / Mentesek

Szirmayné Bayer Erzsébet, [ ]

L: P. Bak János

–: Krónika Borító 3.

lenkor, Pécs, 1980. jún. XXIII/6.

Szitmayné Bayer Erzsébet, [ ].

l: Kun Éva

—: A Jelenkor krónikája

Jelenkor, Pécs, 1981. 0 Ft.

Borító 3.

XXIV/10

Szirmayné Bayer Erzsébet:

Pedagógus és festő. Legnívesebben embereket fest és rajzol vallja magáról. Leginkább az emberi sorsok, emberi törvények, igazságok, szépségek érdeklik. Célkitűzése: festéneti kifejezőenkőzeinek állandó fejlentése „szeretném továbbfejlenteni saját technikámat, stílusomat, de úgy, hogy közérthető legyen azoknak akiknek festem: a falu és a város művészet szerető, művészetet igénylő közönségének" – modja a művén.

Szirmayné Bayer Erzsébet: Festői törekvéseim, célkitűzéseim

Rajztanítás 1971/2

30.ad

Szirmainé Bayer Erzsébet festő

Tizennégy somogyi művész tárlata nyílt meg a bjelovari városi múzeumban, ahol szerepelnek művei.

Sábadi Károly: Somogyi képzőművészek

Magyar Szó, 1974. febr. 21.

Szérmainé Bayer Erzsébet

1922-ben Szentlászlón született Szérmainé Bayer Erzsébet. 1948-ban diplomát szerzett a Magyar Képzőművészeti Főiskolán, Bernáth Aurél növendékeként.

--------:Somogy megye képzőművészei.
Művészet,1975.október - 2.oldal

Szaniainé Bayer Éva

A művésznőnek önálló tárlata volt 1969-ben Szentlőrincen, Siklóson, Kaposváron, Szekszárdon, Dombóvárott és Bonyhádon.

------: Sonogy megye képzőművészei.
Művészet, 1975. október - 2. oldal.

Fábiánné Bayer Erzsébet, festőművész

Ötödik alkalommal szól a tudósítás a hajósi nyári képzőművészeti tábor eseményeiről, az ott folyó munkáról. — A kiállításon részesül a művésznő munkája.

Csoltói Gyula: Jegyzetek a hajósi képzőművészeti alkotótáborról. Kiállításról.

Petőfi Népe, 1983. febr. 8. 5. old.

Szirmayné Bayer Erzsébet, festőművész

Boglárlellén, a Tóparti Galériában megnyílt a déb-balatoni képzőművészek tárlata.
Szerepelnek Szirmayné Bayer Erzsébet festőien megfogalmazott lírai tájképei. (említve).

Tersztyánszky Krisztina: Színek és formák.
Somogyi Néplap, 1984. júl. 8. Fold.

Szirmayné Bayer Erzsébet festő

Kettős portré címen férjével, Szirmay Endrével közösen közvet jelentettek meg, kiadója a lapszerű Palmiro Togliatti könyvtár. Szirmaynénak portréi, Szirmaynak versei jelentek meg a könyvben. Szirmayné kitűnő portretista, a könyvben közölt lépekből a citkiró a Bernáth Aurél, a Martyn Ferenc, a Papp Árpád, a Fodor András című portrékat ~~[illegible]~~ említi. Egyéb itt idézett lépei: Az üres bölcső; Nehéz évek; Kádi néni; Édesanyám; Sváb menyasszony; A gangon; Zselici tag; Csikóstöttös márcinsban; A Canale Grande Velencében; Sienai hátlép; Erőd Nápolyban.

Kerék Imre: Kettős portré

Somogy, 1987. 6. sz. 106, 108. l.

Szirmayné Bayer Erzsébet

festőművén

Ziállítása a Kaposváron élő műrészek a pesti Metro Klubban.

Dunántúli Napló
1983 nept 1.

SZIRMAYNÉ Bayer Erzsébet

id. Bayer Erzsébetné ü

Szirmai Endréné MDK

szerepelt a nov. 7-én rendzett kiállitáson.

Cs.L.: A Tolna megyei festők közös kiállitása.
Tolna Megyei Népujság. 1963. nov. 17.

M.D.K.

Ifj. Szirmay Ferenc

Müveit először állitotta ki a művész az Andrássy-uti Mücsarnok téli tárlatán, -közli "A HÉT TÜKRE" c. rovat.

Képes Családi Lapok, Bp. 1894. dec. 2.
16. évf. 49. sz. 784. lap

Ügyintéző:
Tárgy:

Szirmai Endréné.

A tolnamegyei tanulók és pedagógusok kiállítást rendeztek Szekszárdon, melyen „Munkásáldány" c. képe szerepelt. (említve.)

Tolnai Napló, 1952. März. 11.

Szirmai Endréné MDK

Szerepelt a Képző művészek Szövetsége Somogy megyei Munkacsoportja tagjainak műveiből rendezett akvarell és grafikai kiállításon.

Sz.N. :Cerusajegyzetek egy kiállításról
Somogy Megyei Népujság. 1962. ápr. 1.

Szirmay Endréné

MDK

graf.:

Töprengő

Somogy megyei képzőművészek 2o. kiáll.
Rippl Rónai Muz. 1968. ápr.

Szismay Endréné

Kiállítása nyílt a művelődési Központban

Repró: Szentlászlói utca
Fellépés előtt

Csányi László: Oszoli Istvánné és Szismay Endréné kiállítása a művelődési Házban

Nézőjság 1971 I.1

dr Szirmay Endréné, festő

L: Ivánka Lánló

–: □ dr Szirmay Endréné 2.

Esti Hirlap, Bp. 1978 jan. 14.

Szirmai Ernőné (Tolna megye)

A vas megyei fiatal képzőművészek tárlatát vasárnap nyitották meg a paksi járási könyvtárban. A művész részt vett a megnyitón.

Tolna Megyei Népújság, 1969. márc. 18.

Szirmai Esztek

Rajz szepkó,

Magyar Ifjúság 1966 V. 7

MDK

Sziroky Julia és Zsigmond Albert

Kolozsvár, Ujságiró klubban kiállitása

Rx
-fz-: Sziroky Julia és Zsigmond Albert kiállitása. Pásztortüz 1928, 23. 55o l.

Szirt Oszkár

1914. Téli Művészek Egyesülete
Kiáll. Nemzeti Salon
Csendélet, olaj. 250.–
1914. máj.-jun. Kiáll. u.o.
Kocsolyárók, olaj. 350.–
Belvárosi templom, olaj. 500.–

Trecentistár III. 225

Szirt Ostrów

Neuwirth 1917. 284

Cserépdarab VI.175.

Szirt Oszkár

Műcsarnok festő Bpest

1913. tav. kiáll. 578.

Zabla-vasból, bronzkúppal diszi-
tett, hallstatti VI. 127.

Szirt Oszkár

szül. 1889 + 1915
fertő

Ferenczy Károly tanítvá-
nya volt. Szolnokon is
volt.
~~Ugyláttozik hadifog-~~
~~ságban vag~~ A harcterre
halt meg. fiatalon

1923. hagyat. kiáll.

az Ernstnél. Munkái:
Traviata, Szolnoki liget,
Korcsolyázók, Belvárosi
templom, Fenyves, Önarckép
stb.

Vår ostromläsa.

441. Pieter Snayers.

Szirt Oszkár

festő

+ 1915

U 1612

Szirt Oszkár

Mücsarnok
1914. tav. kiáll. 336
1915. tav. kiáll. 95
Szirt Oszkár †
1925. tav. kiáll. 188. 464

~~Abauj-Tornamegye~~ III. 179

Szirt Oszkár

Pestő, műegyetemi tanársegéd

hősi halált halt Tudovicénél (Orosz-Lengyelország) 1915 jul. 20-án 26 éves korában.

Pesti Hirlap. 1915. aug. 11. (Ujabb jelentés.)

U. 1612

Kurt Oszkár

1911/12

Ferképzomfoiskèvk

137. l_

Sztrecsnó.

A középtérbeli hegyen lát
őrtornyaival, az előtérben pedi
ten foglalatoskodnak a csolnakk
alak élénkiti. Felirata:

Szt

fölül jobbra: 21.

Kny., mér. a vk. 14.4: 2

31-9

Szirt Oszkár

festő

Ujvidéki L.

854. l.

Szirt Oszkár

festő

(1869–1915)

Ernst Múzeum kiállításai

59. sz.

Bp. 1923. ápr. –

183–202. sz.

d. Könyvtárunkban.

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután $^{1}/_{2}$5 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszteremében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

Szirt Oszkár

346	Tery, szinr.	700
347	Terraszon, szinr.	500
348	Lola, szinr.	600
349	Dunaparti piacz, szinr.	1000
350	Kávétracs. szinr.	700
351	Páholyban, szinr.	1000
352	Ilona, szinr.	800

Nemzeti Szalon
1926. május
MAPE 12. kiáll.

MDK

Szirontai Lhotka István

Eldöntött pályázatok. Magy. Ipr[illegible]művészet. 1909. 107 l.

MDK

Szirontai Lhotka István
butorterv

Margittay E: Lakásmüvészeti kiáll. Magy. Iparmüvészet, 1912. 135 l.

MDK

Szirontai Lhotka István

Hálószoba szekrénye diófából, tervezte fenti, készitette Ribárszky Győző. Repr.

Magyar Iparművészet 1912. 145.l.

Szirontai Lhotka István

épitész

Lvod

2

Az Ujság - 1917.

febr. 23. (Lakás-berendezési bemutató.)

587/903

M.D.K.

Szirontai Lhotka iparmüvész tanár

"Gyönyörü tervei, diszletei, általános feltünést keltettek"-irja a lap a "Star-Filmgyár hat uj darabja" cimü kritikájában.
A müvész által tervezett szinpadképek "Az élet királya", "A Tryton", "Lili", "Álarcosbál", "A tüz" és "Radmirov Katalin" c. filmekhez készültek.

Szinház és Divat, Bp. 1917. nov. 4. II. évf 44. sz. 43-44. lap

Szironthai Lhotka István díszlet- és kosztümtervező

Magyar Életrajzi Lexikon

Szirontai Lhotka

István

l.

Interieur

1912. 6 n. 4. l.

MÜ[illegible] K[illegible]

383 26

1926 repl. 24.

3 " vas derékszög

3 " vaspúd

1 " 1.00 m² nagyságu a

1 " 1.00 " " vasa

1 " 1.00 fm. vaslánez

1 hordó fluat

2 db. (asztáczfából készült)

1 " (" " ")

4000 db. vas csavar és

Budapest

MDK

Szirontai Lhotka István, graf.

A berlini Hohenzollern -Kunstgewerbehaus jelmezbaba-kiállitásából. Repr.

MIP.1908 341.1.

MDK

Szirontai Lhotka István

Ebédlő-nappali tölgyfából, repr.

Magyar Iparmüvészet 1912. 148.l.

MDK

MDK

Szirontai Lhotka István

A budapesti krematorium-pályázat. Épitő Ipar Epitő Művészet 1916.ápr.3o.

11o.l.

MDK

Szirontai Lhotka, István

levelét felolvassa az igazgató, melyben felajánlja a felvidéki községek építésénél ingyenes közreműködését. Ismerteti továbbá Sz.L.I. -nak a Vállalkozók Lapjában közölt cikksorozatát, javaslatait, társas összejövetelek létesítését a szakmabeliek és mübarátok állandó kapcsolatainak megerösitésére.

Az O.M. Iparmüv.Társ. választm.ülése 1916 jan.8.
MIP1916 3-4.sz.

Szirontai Libetka István MDK

A Művészet könyvjegy pályázatára többszáz rajz érkezett be.
A 25 koronás harmadik díjat Szirontai Libetka István nyerte el.
Azonkívül megvásároltak rajzai közül.

Hazai
XXXXXX Krónika.

Művészet. 1908. 271.l.

SZIRTES János

HEGYI Lóránd: Tér - Objekt - Installáció I. : Megjegyzések a magyarországi installációs művészethez. = Art 1990.2. /magyar kiadás/ 8.p.

Diese barocken Ordnungsvorstellungen sind seit dem ausgehenden 18. Jahrhundert zersprengt worden. Für Goethe etwa gibt es, so sehr auch er überzeugt von der göttlichen Einheit des Naturganzen ist, eine Mehrheit von Urphänomenen, Grunderfahrungen, bei denen man sich beruhigen muß, weil nichts über ihnen liegt, von denen man dann freilich bis zu dem gemeinsten Fall der täglichen Erfahrung herabsteigen kann. Der Rationalismus wird endgültig überwunden. Das Einzelne beginnt sich aus einer Ordnung zu lösen, die bisher als unauflöslich gegolten hatte. In der Welt der Theoreme, in der der Werte und Wertsetzungen gilt dies genau so wie in der der sichtbaren, von der Kunst gestalteten Formen.

In dem Bereiche des Schloßbaues wurde die erste und entscheidende Lösung der alten strengen Herrschaftsordnung vollzogen mit dem Aufkommen des englischen Parks. Die englische Gegnerschaft gegen den französischen Garten mit seinen geschnittenen Hecken, geraden Wegen und Wasserkünsten ist fast so alt wie der Barockgarten selbst; aber erst seit dem beginnenden 18. Jahrhundert übt man Kritik an ihm vom Standpunkte des Natürlichen her. Schon 1720 schafft sich der Dichter Pope in Twickenham einen kleinen Naturgarten, der Architekt William Kent führt dann den Gedanken durch, daß die Natur die gerade Linie verabscheue. Immer mehr sucht man in der Folge

Szirtes János, festőművész
Szegő György: Exodus. Studió 88 kiállítás az Ernst Múzeumban.

Szirtes János „Lelkiismere"-tét egy tó vizén hajókáztatja, amelyet primitív totemekkel kerít körül. /említve/

Bmé Művészet, 1989., 4., 38-old.

MDK

Szirt Oszkár

Tery, szinr.

Terraszon, "

Lola, "

MAPE 12.kiáll. kat. N.Szal. 1926. máj. 18 l.

MDK

Szirt Oszkár

Dunaparti piac, **szinr.**

Kávétracs, "

Páholyban, "

MAPE 12.kiáll. kat. N.Szal. 1926. máj. 18 l.

Ilona, szinr.

MAPE 12.kiáll. kat. N.Szal. 1926. máj. 18 l.

Szirtes János

A lap hozza a müvész rajzát "Apokalipszis" /részlet/ cimmel.
Repr.

Fenti rajzot lásd: Cs. Kovács László: szobormüvét bemutató reprodukció hátlapján.

Élet és Irodalom, Bp. 1979. dec. 8.
XXIII. évf. 49. sz. 12. lap.

MDK

Szirt festőm.

Műcs. tav.kiáll. Vasárnapi Ujság, 1914. 14.sz. 269-71. l. képpel.

Szirt Oszkár festőművész (1889-1915)

Szolnoki liget
Női fej
Traviata
Önarckép
Vén diofa
Esős táj
Dömösi völgy
Tiszolci patak
Begóniák
A festő
Szolnoki Tiszapartján
Fenyőrészlet
Korcsolyázók
Csendélet
Öreg tót
Csendélet
Tiszapart

Belvárosi templom
Buzakeresztek
Fenyves

~~Magyar Rézkarcolók Egyesületének kiállitása~~
Ernst Muzeum, 1923.
XXIV.csoportkiállitás

Kedvezményes előfizetés csak 1935. évi november hó 30-ig.

100.703. számú csekklapon eszközlendők.

SI FELHIVÁS

'I CÍM- ÉS NÉVTÁRÁNAK" KIADÁSÁRA.

megkezdte a **Tiszti Cím- és Névtár 1936.** évi úgy, mint az eddigieknek, célja az, hogy minél újtson az állami élet szerveinek tagozódásáról, lmazott tisztviselőkről és azok beosztásáról.
című kézikönyv 1936. évi kötete is a legnagyobb Jr Ő Főméltóságára vonatkozó adatokat, a kor- miniszteriumok és az ezek alá tartozó hatóságok, nek névsorát, szolgálati beosztását, fel fogja tün- z összes **külföldi kitüntetéseket és rendjeleket** és nagyobb központi hivatalok ügybeosztását,

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Szirt Oszkár

MAGYAR NEMZET

1964 OKT 28.

1021

Hajdu Katalin festőművész kiállítása október 31-én nyílik meg a Mednyánszky-teremben.

♤

Szolnok és Kisújszállás után most Tiszafüreden nyílt meg Szirt Oszkár festőművész gyűjteményes kiállítása. Az első világháború idején a harctéren elesett fiatal festőművész nem mindennapi tehetségről tanúskodó festményei és rajzai nemrég kerültek elő a feledés homályából.

♤

rálást.

Magyarországon

vagy vizsgálati feladat elvégzésével a gyakorlatban is ki-

Szirt Oszkár
Belvárosi templom

O.M.K.T. 1925. május. 31 1.

Szirt Oszkár
Traviata, olaj

O.M.K.T. 1925. május. 16 1.

Szirt Ádám
festő

Főiskolás korában, 1908 és 1912 között
a nyarakat rendszeresen a nagybányai
művésztelepen töltötte Ferenczy Károly
és Thorma János irányítása mellett.

Sóós Klára: Szirt Oszkár művészetéről
Művészet 1970 december - 29 lap

Szirt Oszkár festő

A Képzőművészeti Főiskolán mesterei Bálló Ede és Ferenczy Károly voltak.

Sóós Klára: Szirt Oszkár művészetéről
Művészet 1970 december - 29 lap

Szirt Oszkár
festő

1889 december 22-én született
Budapesten. Tanulmányait
a Barcsay utcai gimnáziumba
végezte, majd beiratkozott a
Képzőművészeti Főiskolára.

Szócikkek: Szirt Oszkár műveiről.
Művészet, 1970. december – 29 lap

Szirt Oszkár
festő -

1968-ban az I. hez Honafias Nép-
frontban, 1969-ben a Fesztik Klub-
ban és most 1970-ben a ~~[illegible]~~ sepel
Galériában volt emlékkiállítása.

Soós Klára: Szirt Oszkár müvészetéről
Müvészet 197o december - 29 lap

Szirt Oszkár

festő-

művészetében a nagybányai festészet
hagyományait folytatta. Rövid élete-
ben k. b. 50 festménnyel, rajzzal gazda-
gította a 20. század magyar művészetét.

Soós Klára: Szirt Oszkár művészetéről
Művészet 1970 december - 29 lap

Szíjt Oszkár

festő emlékkiállítása kedden d. u. 6 órakor nyílik a Tétsek Művészklubban. Rendezte: Magyar Nemzeti Galéria és a VII. kerületi Tanács népművelési osztálya.

Krónika

Magyar Hírlap, 1969. június 7. 9. l.

Szirt Oszkár
festő

1914-be olasországi ösztöndíjjal
jutalmazták, de azt a világháború
kitörése miatt nem tehette igénybe.

Soós Klára: Szirt Oszkár művészetéről
Művészet 1970 december - 29 lap

Szirt Oszkár
festő

1915 július 20-án 1 évvel a háború kitörése után meghalt volt. Ekkor 26 éves volt. Galíciában esett el a művész.

Sóó Klára: Szirt Oszkár művészetéről
Művészet 1970 december - 29 lap

Szirt Oszkár
festő

A Müegyetem szabadkéri rajz
tanszékén tanított és műtermi-
be visszavonulva festett.

Sóó Klára: Szirt Oszkár müvészetéről
Müvészet 197o december - 29 lap

Szirontai Lhotka

István

díszlet és kosztüm-

tervező

stúl. 1884.

Elektr.

Filmlexikon

601. P

Szirontai Lihotka Ilona

Művészet 1908. 270, 271

Szirontai Lihotka Ilona

– 1909. 321

– 1910. 353 m

Szirontai Lhotka István

Hálószoba diófából, keverte fenti, készítette Ribiánszky győző, repr.

Magyar Iparművészet

1912. 150. l.

Ebédlő-nappali, tölgyfából, keverte fenti, készítette Végh Sándor, repr.

u.o. 1912. 148. l.

Hálószoba szekrény diófából, keverte fenti, készítette Ribiánszky győző, repr.

u.o. 1912. 145. l.

1912-ben 13 évesen élt

DAS BURGENLAND

SEINE BAUTEN UND KUNSTSCHÄTZE

MIT 160 ABBILDUNGEN UND 8 PLÄNEN

Ein bisher vielfach unerkanntes Land voll eigenartiger Schönheiten reich an landschaftlicher Anmut, großartigen Denkmälern der Architektur und Schätzen der Kunst, erscheint im Spiegel dieses Buches zum erstenmal umfassend erschlossen

---

VERLAG VON ANTON SCHROLL & CO. IN WIEN

Szirotka Szilárd

Szül. Apostag 1872
Ág. ev. Gimn. sette

1891/92 I. osztály

1892/93 I. II. osztály

1892/93 II. " "

1893/94 I. III. "

1893/94 II. III. "

1894/95 I. II. IV. osztály

Temesvár V. 190.

Szirotka Szilárd

1891/92 – 1894/95

Ferkàpzomfoiskàvk

137.0.

Sztrecsnó.

A középtérben balra van
az előtérben pedig ketten kü
lóval. Felirata a lebegő mon
feladvány van:

STREZE

fölül jobbra: 142.
alól középütt: zzz.
a lap hátán az Achte Aufgab

Rm., mér. a rl. 17.2: 11.

44-93

Szirrér Gusztáv

Szirrer Gusztáv:
Te! sötétben bujkáló...
c. plakát másolata, 1919

Művészet 1977.3.
3. old.

komponált váltogatása, ami összhatásában feltűnően modern, szinte mozgóképszerűen vibráló hatást kelt.

Jeges Ernő plakátvázlata az alkotó folyamat kialakulási fázisába enged bepillantást. A szintén antialkoholista témájú terven az átdöfött koponya emblémaszerű motívuma és a jelzésszerű, kidolgozatlan szövegmező még nem állt össze szerves kompozicionális egységgé. Bántóak a felső mező kitöltetlen oldalsó részei. A több vázlaton érlelt plakát végső megoldásában a koponya-jelkép két szövegmező közé került.

A Tanácsköztársaság plakátművészetéről kialakult képet bővíteni szándékozó seregszemle után néhány nem kevésbé érdekfeszítő plakát bemutatásával a múzeum gyűjtőkörének sokrétűségét szeretném érzékeltetni.

A szibériai Krasznaja-Rjecskai hadifogolytáborban szervezett Magyar Színház kézi sokszorosítású plakátja az I. Világháború

Szinyei Gusztáv

Műhedvelő rajzoló alkotása ez Szinyei Gusztáv, 1919. jelzésű színes ceruza és vízfestékkombinációjával készített grafikája.

Theisler György: Plakátművészeti ritkaságok a .....
Művészet, 1977. március - 2.oldal.

M.D.K.

Szeit Oszkár
festő

A Fészek Klubban rendezetik emlék kiállítását.

—: Kiállítások
Művészet, 1969. január – 47 lap.

M.D.K.

Szirt Oszkár, festő

„Korcsolyázók" c. festményét és „Önarchépét" közli a lap egy-egy egész oldalas reprodukcióban, a Jászapátiban rendezett emlékkiállítás anyagából.

JÁSZKUNSÁG, Szolnok, 1963 . IX. évf. dec. sz.

162-163. old.

Szirt Oszkár

MDK

Belvárosi templom, olf.

Műcsarnok 1925. Tavaszi kiállitás

MDK

Néhai Szirt Oszkár, festö

Traviata.
Belvárosi templom.

MKT-Mücs. Tavaszi kiáll.és Gyüjet.kiáll. 1925.máj.-jún.

Kat. 16.1.és 31.1.

SZIRT Oszkár festő M.D.K.

25 éves korában elesett az első világháborúban
Nyaranta Szolnokon dolgozott a művésztelepen
Százakra menő festmény és vázlat maradt utána, melyet
most mutatnak be a szolnoki muzeumban

N apló
Magyar Nemzet 1962. október 13. 4.l.

MDK

Szirt Oszkár, festőm.

578. Begoniák. Olf.

Képzőm.Társ. 1913. tav.Kiáll. Kt .76.1.

Szirt Oszkár MDK

Belvárosi templom

Mücsarnok 1925 tavaszi tárlat

Szirt Oszkár

MDK

Traviata

Műcsarnok 1925 tavaszi tárlat

M.D.K.

Szirt Oszkár festőművész

A hősi halált halt festő müveiről nagy elismeréssel ir a kritika. Nagybányáról indult el, s mint a kritika mondja: "Szép és nemes igéret minden müve."

Csoport kiállitás Ernsztnél. c.
Szinházi Élet. Bp. 1923. ápr. 8-14.
XII. évf. 15. sz. 49. lap.

néhai Szirt Oszkár.

A Budapest városkép - kiállítá-
sán, - a lücsovnokban, - műre
szerepel.

Pesti Napló, 1928. jún. 14.

SZIRT Oszkár festő M.D.K.

Fiatalon elesett az xgéxx első világháboruban.
4 nyáron át dolgozott a szolnoki müvésztelepen,
Jégpálya
A boxolók
A favágó

S.: Szirt Oszkár emlékkiállitás a szolnoki muzeumban
Magyar Nemzet 1962. október 26. 4.l.

Szitt Oszkár M.D.K

festő

Korcsolyázók } repro
Önarckép }

A Jászapáti ban rendezett emlékki állítás anyagából.

Jászkunság, 1963. 163 lap.

MDK

Szirt Oszkár

Tájkép, lemezpapir

Ernst Múzeum aukciói. XXIX. 57.1.

Szirt Oszkár
festő

M.D.K.

Szolnokon emlékkiállítást rendeztek Szirt Oszkár műveiből.

—: Hírek
Művészet, 1963 február – 46 lap

Stirt Oszkár
(Bp. 1889 - Galícia, 1915)

„Gyerekek" o.v. 81 x 71 cm
J. l. b.: Stirt O. 913. (Restaurált)
Kikiáltási ár: 8000 Ft.

BÁV 96. Képaukció Bp. 1981. december

Szirt Oszkár (1889-1915)

„Kirándulás" o.v. 55x40 cm

Védett. Tiliáltási ár: 5000 ft

BÁV 5o.Képaukció katalógus,Budapest,1979.december

Szirt Oszkár
(Bp. 1889 - Galícia, 1915)

„Szolnoki táj" o. v. 116 x 88 cm
J. l. j. Szirt O. 912. Szolnok. Védett.
kikiáltási ár: 8000 ft.

BÁV 55.Képaukció Bp.1981.szeptember

Stirt Ostrán (Bp. 1889 - Galicia, 1915)

„Bombos táj" o.v. 44x29 cm Védett.
Kiállítási ár: 5000 ft.

—

„Kemence mellett üldögélő leány" o.v. 58x36 cm
Védett. Kiállítási ár: 5000 ft.

BÁV 57. Képaukció Bp. 1982. május

Szirt Oszkár (1889-1915)

„Leány ernyővel" o. karton 54x37 cm
s. l. j.: Szirt 911. (Restaurált) Védett.
Kiáltási ár: 4500 ft.

—

„Napybányai táj" o.v. 71 x 60,5 cm
s. l. j. Szirt O. 914 Védett.
Kiáltási ár: 8000 ft.

BÁV 54.Képaukció Katalógus Bp.1981.május

Szirt Oszkár (1889-1915)

„Tavaszi táj" o.v. 44 x 29,5 cm

J. l. j.: monogram (Szerült) Védett.

kikiáltási ár: 5000 ft.

BÁV 51.Képaukció katalógus Bp.198o.május

Szirt Ostán (1889-1915)

„Erdélyi táj" o.v. 60x45 cm

Kikiáltási ár: 5000 Ft.

BÁV 49.Képaukció Budapest,1979.szeptember

Stirt Oszkár (1889-1957)

„Városliget" o. karton 29x20 cm
Kikiáltási ár: 4000 Ft.

„Búzaaratók" o. karton 53x71 cm (sorsolt)
Védett. Kikiáltási ár: 5000 Ft.

BÁV 48. Képaukció Budapest, 1979. május

Szirt Oszkár (1889-1915)

„Pityó patak" o.v. 50x41 cm

Védett. kiliáltási ár: 5000 ft

BÁV 47.képaukció katalógus,Bp.1978.december

Fürst Oszkár (Bp. 1889 - Galícia, 1915)

„Kalospatak" o.v. 41x31 cm

J.l.6.: Fürst 909. Védett.

Kiállítási ár: 5000 Ft.

BÁV 59.képaukció Bp.1982.december

Szirt Ostrán (Bp. 1883 - Galícia, 1915)

„Magyar fa" o. f. vászon 66 x 58 cm

J. l. j.: Szirt 911. Védett.

Kikiáltási ár: 8000 Ft.

BÁV 58.Képaukció Bp.1982.szeptember

Szirt Oszkár (Bp. 1889- Galícia, 1945)

„Csendélet almával" o.v. 47x61 cm
J. l. l. Szirt O. 910.
Kikiáltási ár: 5000 Ft.

BÁV 60.Képaukció Bp.1983.május

Szirt Oszkár

Záhonyi Géza, Csürös Béla, Englerth Emil, Csermely János, Barkász Lajos, Kampis János, Márton Ferenc, Lovaghy Dénes, Sándor Móric művészekről irja R.M.: "Kapuzárás a Nemzeti Szalonban" cimmel, hogy a Szalon részéről az egyetlen rokonszenves vonás, hogy a "meglehetősen hajléktalan" ifjuság egy részét beengedte a kiállitásra, amely igy elevenebb, frissebb szint kapott, mint amilyenben eddig része volt.

A HÉT, Bp. 1914. május 31. XXV. évf.
22. sz. 358-359. lap.

Szirt Osskár (1889-1915)

„Ablaknál" o.v. 43x50 cm

Védett. Kiáltási ár: 5000 ft.

BÁV 44.Képaukció Budapest,1977.december

Szirt Oszkár (1889-1915)

„Bányái táj" o.v. 50x70

Védett kikiáltási ár: 5000 Ft

BÁV 41.Képaukció Budapest 1976 december

Szirt Oszkár (1889-1915)

„Búzakereszt" o. k. 53 x 72 (Sérült)

Védett. kikiáltási ár: 5000 ft.

BÁV 45.Képaukció Budapest,1978.május

Szirt Oszkal, festő

A FÁKLYA KLUBBAN megnyílt a Sárkány Lóránt és Szirt Oszkár festőművész alkotásait bemutató emlékkiállítás. A naponként 10—19 (szombaton 10—13) óra közt nyitva tartó tárlatot május 19-ig tekinthetik meg az érdeklődők.

-:Hk

8.

Népszabadság, Bp. 1978. máj. 11.

Stirk Oszkár (1889-1915)

„Kalospatak" o.v. 41x31 cm

J.l.6.: Stirk 909 Védett

Kikiáltási ár: 5000 Ft

BÁV 46.Képaukció katalógus Bp.1978.szeptember

Stirt Oszkár (1889-1915)

„Kerités mellett" o.v. 50×40 cm

Védett. Becsértéke: 5000 Ft.

BAV 43. Képaukció, Budapest 1977. szeptember

Szirt Oszkár (1889-1915)

„Cigánylány" o.v. 54x30

Védett. Ziláltási ár: 5000 ft.

BÁV 2 42.Képaukció Budapest,1977.május

Szirt Oszkár

Öreg favágó, olf.

Műcsarnok 1915. tavaszi tárlat

MDK

Szirt Oszkár

Belvárosi plébánia templom c. müve az egyik 300 koronás Alpár-dijat kapta

Kitüntetések. Müvészet 1914. 284.l.

Szirt Oszkár MDK

Arató ünnep, olf.

Buzakeresztek, olf.

Mücsarnok 1959 Az Alföld a festészetben

/

152. **SZIRT OSZKÁR**
(Budapest, 1889 – Galicia, 1915)
Önarckép műteremben
Olaj, vászon 115x95 **VÉDETT** 35.000,-

85. Müvészei Képaukció. Bp., 1991. augusztus
BÁV

Szirt Oszkár, elstőművész

A szolnoki művésztelep tevékenységének első két évtizedét Zombory L., Szlányi L., Vidovszky B., Szüle Péter mellett a rövidebb ideig itt dolgozó Koszta J., Perlmutter J., Szirt O., Jávor P. munkássága jelentette.

Egri Mária: Szolnoki Jubileum.
Tükör, Budapest, 1977. jún. 26.

Szirt Oszkár festő

A Férzek Művészklubban rendezték meg emlékkiállítását.

Szocialista Művészetért, 1969. febr.

Szent Orsiás

Rövidebb ideig Szolnokon
dolgozott a művész

Egri Mária: Szolnoki jubileum.
Tükör, 1977. június 26-24 lap.

Szirt Oszkár, festő MDG

Szolnokon emlékkiállítást
nyitottak meg az I. világháborúban
elhúnyt Szirt Oszkár műveiből

–: Hatezer vasárnapi Látogató.
Fejedelmi Kiosszeknél 2.

ESTI HIRLAP, bp. 1962. okt. 15.

Szirt Oszkár MDK

Traviata, olf.

Műcsarnok 1914.tavaszi kiállitás

MDK

Szirt Oszkár, festöm.

1923-ban az Ernst Muzeumban hagyatéki kiáll. volt
Jelentékenyebb müvei:
Traviata.
Szolnoki liget.
Korcsolyázók.
Belvárosi templom.
Önarckép. stb.

E.G. II. 513.1.

MDK

Szirt Oszkár f.

Tav. kiáll. Mücs. 1925. máj. 38. l.

MDK

Szirt Oszkár, festöm.

Szül.1889-ben. - 1915-ben hösi halált halt. Tanuét Ferenczy Károlynál Budapesten, majd Fényes Adolfnál Szolnokon. - 1913 óta figurális- és tájképeket állitott ki a Mücsarnokban és a Nemzeti Szalonban.

E.G. II. 513.1.

Szirt Oszkár MDK

Baegóniák, olf.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

MDK

Szirt Oszkár

Belvárosi templom, of.

Tav. kiáll. Mücs. 1925. máj. 31. l.

MDK

néhai Szirt Oszkár

Traviata, of.

Tav. kiáll. Mücs. 1925. máj. 16. l.

Szirt Oszkár MDK

Traviata, olf.

Mücsarnok 1925. Tavaszi kiállitás

Szirt Oszkár festő

M.D .K.

emlékkiállitása az I. ker. tanács müvelődési oszt. rendezésében

Napló

Magyar Nemzet 1966. okt. 7. 4.1.

Kiss Oszkár festő

Emlékkiállítása nyílik a Csepel Galériában aug. 18-án

Magyar Nemzet 1970 VIII. 9

Szint Oszkár

Említve

Kiállítások (Temesvári Judit)
Magyar Papír, Bp. 1970. sept. 7.

Bíró Oszkár festőművész

emlékkiállítása megnyílt

a Fényes műcsarnokban.

Magyar Nemzet 1969
jan. 9

Sirt Oszkár

Soós Klára: Sirt Oszkárról. — Művészet, 1967. 8. sz. 5. m. 11-12. l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája / Művtört. Ért. 1970. 1. sz. 68-107. l./

[illegible] 82. l.

Frist Oszkár festő

Emlékkiállítása nyílik a Szepel Galériában

Magyar Nemzet 1976 VIII. 9

12 old.

Szikt Oszkár festő

Emlékkiállítása nyílik az
I. kér. Tanács művelődési
Klubjában / Ban Szekpalt /
Az I. világháborúban halt meg
fiatalon.

Nagyvaca 1966 okt. 9 10 old.

Szekt Oszkár

Korán meghalt.
„Belvárosi templom" c. műve
nekejtel a Kéj. műv. Társulat
tavaszi tárlatán a Mű-
csarnokban (emlitve)

Magyarság 1925 v. 16

Szirt Oszkár festő

Magyar Életrajzi Lexikon

Szirt Oszkár

festő

M.D.

1914-pulinsában az „Építők" cimű vaszma elnyerte az Alpári Ignác díjat. 1913-14-ben kiállítások vett részt a Nemzeti Szalonban és a Műcsarnokban.

Sós Klára: Szirt Oszkárról.
Művészet, 1967. május - 11 kep.

Szirt Oszkár
festő

M.D.K

1889 december 22 én szülelett,
a Barcsay utcai főgimnázium-
ban érettségizett. Majd az Országos
Magyar Képzőművészeti Főiskolára
iratkozott be.

Soós Klára: Szirt Oszkárról.
Művészet, 1967. május – 11 kap.

M.D.4

Szirt Oszkár

festő

A gimnázium önképzőkör kiállitásain szerepel első vízfestményeivel. Mint főiskolás a szimidőt ösztöndíjas kent 1908-12 között a szolnoki művésztelepen tölti.

Soós Klára: Szirt Oszkárról

Művészet, 1967. május - 11 lap

M.D.K

Szirt Oszkár

fiszlő

Szolnoki liget
Szalató Lajos szabadtéri műterme } repro

Soós Klára: Szirt Oszkárról
Művészet, 1967. május – 11 kap

Seirt Oszkár

festő

M.D.V.

A „Favágó", a „Tiszaliget",
az „Arad a Tisza", a „Diófa"
a „Petyó", „Szántó Lajos sza-
badtéri műterme" értékes művei.

Soós Klára: Seirt Oszkárról
Művészet, 1967. május – 11 lap.

Szirt Oszkár
festő

M.D.K.

A „Szabin nők elrablása", az „Ónarchép", 1913-ban készült a „Vagyapám" ennél műve, mind a fiatal művész rennek művei.

Soós Klára: Szirt Oszkárról
Művészet, 1967. május – 11 lap.

M.D.Y

Szirt Oszkár
festő

A jelenlegi Magyar Munkás-
mozgalmi Múzeum 1960-as
szerzeményei közöttel van a
„Munkanélküli" című műve.

Soós Klára: Szirt Oszkárról.
Művészet, 1967. május - 11 legy

M.D.

Seiert Oszkár
festő-

Az 1914 ben készült „Épitheres" cimű műve a jelenlegi Magyar Munkás Mozgalmi Muzeum tulaj dona.

Soós Klára: Seiert Oszkárról
Művészet, 1967. magyar – 11 kap

Szirt Oszkár

festő

M.D.K.

1912-ben festőművészi és közép iskolai tanári oklevelet kapott, 23 éves volt mikor megbízták a Műegyetem szabadkézirajz tanszékén tanítással.

Soós Klára: Szirt Oszkárról

Művészet, 1967. május – 11 lap

Szirt Oszkár
festő

MD4

1914-ben egyevés olaszországi
öszöndjat kapott, ezt nem
vehette igenybe, mert a világhá-
boru kitörésekor katon a lett és
1915 julius 20 Galicíában elesett.

Sa ós klára: Szirt Oszkárról
Művészet, 1967. május - 11 kap

M.D.K.

Szirt Oszkár festő

25 éves korában az első világháboru áldozataul esett.

Ferenczy Károly és Fényes Adolf tanitvány,
A nyári szünidőt Nagybányán és Szolnokon töltötte.

Atléta-képek,

Kiállitás a Muzeumi Hónap alkalmábaól

h.gy.: Szirt Oszkár emlékkiállitása

Magyar Nemzet 1966. okt. 26. 4.l.

"zirt Oszkár festő M.D.K.

Szolnok és Kisujszállás után, most Tiszafüreden nyilt meg gyüjteményes kiállitása.
"z első világháborua altta elesett.

Napló

magyar "emzet 19[illegible]. október 28. 4.l.

Szirt Oszkár, festő

MDK

Az első világháborúban meghalt
művész alkotásaiból emlékkiállítás
nyílt a tiszafüredi Kossuth
Múzeumban.

— : Röviden

6.

NÉPSZABADSÁG

Bp. 1964. nov. 14.

Szirt Oszkár festő M.~.K.

H alálána k 50. évfordulóján emlé kiállitás
müveiből a turkevei Finta Muzeumban

Napló
Magyar Nemzet 196[illegible]. október 12. 4.l.

Szirt Oszkár, festő MD4

Az 1915-ben fiatalon elhúnyt szolnoki festőművész emlékkiállítása megnyílt a szolnoki múzeumban.

–: Kulturális hírek 8.l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. okt. 18.

MDK

Szirt Oszkár, 1889-1915.

Tiszapart

Belvárosi templom

Buzakeresztek

Fenyves

Ernst Muz. 24. csop.kiáll. M.Rézk. Egy. 1923. ápr. 10-11 l.

MDK

Szirt Oszkár 1889-1915.

Vén diófa

Esős táj

Dömösi völgy

Tiszolci patak

Begoniák

Ernst Muz. 24. csop.kiáll. M.Rézk. Egy. 1923. ápr.

lo-ll.

MDK

Szirt Oszkár, 1889-1915.

Szolnoki liget

Női fej

Traviata

Önarckép

Ernst Múz. 24.csop.kiáll. M.Rézk.Egy. 1923. ápr.

lo l. 11 l.

MDK

Szirt Oszkár, 1889-1915.

A festő

Szolnoki Tiszapartján

Fenyőrészlet

Korcsolyázók

Ernst Muz. 24. csop.kiáll. M.Rézk. Egy. 1923. ápr. 10-11 l.

MDK

Szirt Oszkár, 1889-1915.

Csendélet

Öreg tót

Csendélet

Ernst Muz. 24. csop.kiáll. M.Rézk. Egy. 1923. ápr. lo-11 l.

Szirt Endre, [ ] MDk

Szirt Endre - emlékkiállítását rendezték az I. ker.-ben, a Bem rakparti Kiállító teremben.

-:Hír 10

NÉPSZABADSÁG, 1966. okt. 8.

Kiot Oszkár, festő

MDK

Tárlata a Csepel Galériában tekinthető meg.

—: A mai kulturális programból 11.

Népszabadság, Bp. 1970. aug. 23.

SZIRTES ANDRÁS(festő)

Kiállitása Gecser Lujzával

FITZ Péter: A magyar textil kalandjai I.
Életünk, 1986/11. 1034-1035.p.

SZIRTES András

Szerényi Vera: Egy másodpere, két másodpere... : Szirtes András Kincsből [interjú]. = M. Narancs, 1993. jünius 10. 35-ell

SZIRTES András

<u>eml.</u> BECK András: Párbeszéd - kultúra. Hasbeszélő a gondolában. = Jelenkor 32. 1989. 5. 507

helyezett oromzat bástyaszerûen lezár
oromzatot kúszólevél kereteli és keresz
mezõ felé kisméretû, háromkaréjos nyí
terven az épület fõhomlokzat felõli
keskeny fiatornyok. Ezeket a megép
falszakaszok támaszják. Hogy az fõh
sziluettjének jellemzõ részét alkotja
építészeti részleteket, hanem még inká
pl.Sopron, takarékpénztár épülete, 1856.
beadványi tervrõl tudjuk. (A háromszög
többihez hasonló, noha keskenyebb a
elõbbiektõl eltérõ osztású mérmûvekkel t

---

[4] BFL IV.1407/b III. 1674/1874.

[5] ld. Honi Mûipar I. 1880./4. XX., XXI., XXII. tábla

Szirtes Aranka

1898/99 – 1901/2

Ferképzőmfoiskèvk

737. 9.

Sztrecsno

Középütt a hegy tetején lá
a melyet két alak élénkit, az e
peznek csoportot, kiknek egyike

STREZIN
Dall altra pa

fölül balra: 175.

Rm., mér. a rl. 14.4: 19.7

6

Szirtes Aranka

Nül. Pancsován 1881 okt.
1-én 6 felsőbb leánykola
1898/99 I. II. I. évi rajztjel
1899/900 I-II 2. évi " "

Tompa Mihálynak Szentpétery Lászlóhoz
írott 67 levele V. 298.

Szirtes Béla

Szirtes Béla építészmérnök, VI.
Vilma királynő-út 40. 220-809

Bptávb 1940 szept.

Szörtes Béla

épitesz

Élet

Váljubal

349. l.

MUSEUM DES KOMITATES TOLNA
SZEKSZÁRD

27 / 1937 sz.

Tekintetes

Müemlékek Országos Bizottsága

B U D A P E S T

IX. Rákos utca 10.

Szirtes Béla

épitéz

l.

Szefelslex. 367. l.

Életr. arck.

u. o. 1046. l

Szirtes Béla

épi sép

l.

Erődi-Bodnár

21. l.

KÉPZŐMŰVÉSZET BARÁTAINAK
KÖRE
K.B.K.

BUDAPEST
VI., ANDRÁSSY-ÚT 69.

Szirtes · Béla,

építész

l.

Erődi – Bodnár

225.

'kép Szent Kristóffal.

Szirtes János, grafikus

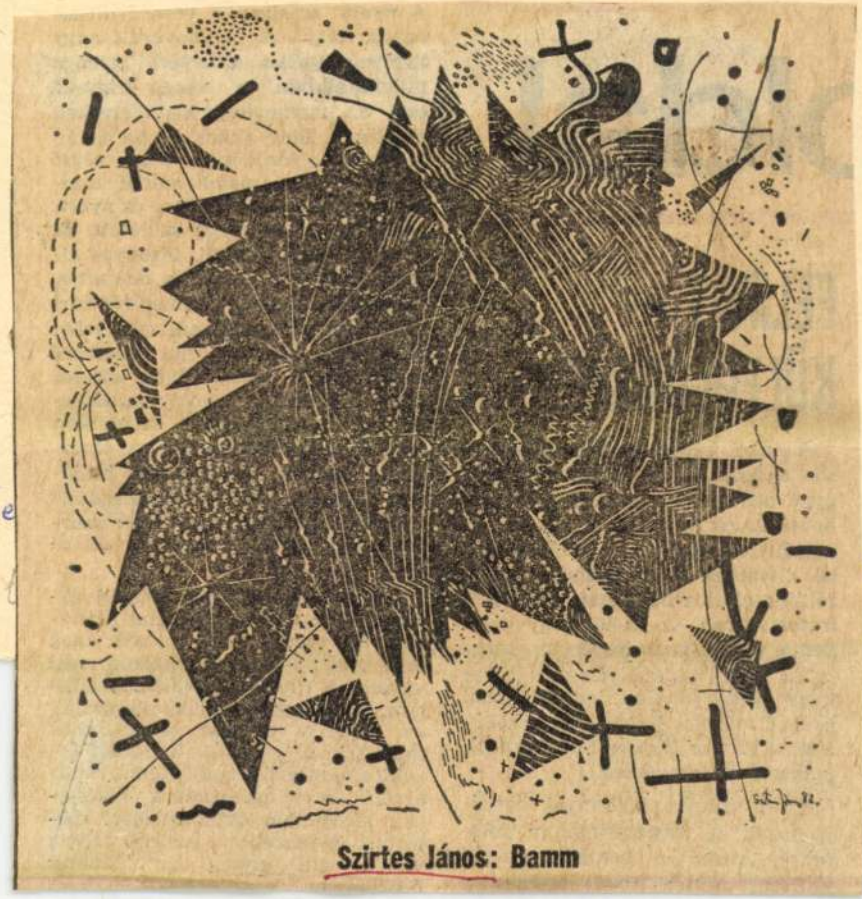

Szirtes János: Bamm

10.

XXVIII/31

ben, a Hegyalja út legelején, annál-
re az M1-es autópályán érkezettek
nagy része elhalad, ez az angol
nyelvű mázolás jelent meg a köve-
ken: *Kill the Gypsies!* (Magyarul
gyilkold a cigányokat!).

Ezzel minden bizonnyal hozzá-
járulunk az idegenforgalom sike-
réhez. Hiszen a hozzánk érkező
külföldi vendég itt-ott talán még

módjával sem örvendezni. Aki
ugyanis a *Flash of Lightning* (Vil-
lámfény) című kötetben megszólal,
az nem a magyar poéta, akit
többek közt képeinek hallatlan ér-
zékletességéért, szemléletének rend-
kívüli tárgyilagosságáért, hangjá-
nak kíméletlen őszinteségéért sze-
retünk és tisztelünk. Az más. Olyan
valaki, aki elvont hasonlatokat
használ, hajlik az érzelgősségre és

Szirtes János, grafikus

Szirtes János: Vázlat

14.

XXVIII/18

találkozik, célszerű nem
velük, mert előbb-utóbb
k. Gondolom, Hitchcock
ismereteket terjeszteni
en ezért sikerült. Vagy
mben nem hamisítják
anem *átállítják*. S ez
könnyűszerrel megismé-
g ma is.

tt és egy megőszült
nit csinál voltaképp,
en forradalmi hely-
ik és büszke. Utolsó
káik arra mutatnak,
a háború ellen, a
gálat ellen izgattak,
a polgári házasság
intézménye ellen
k. Egykor ellene sze-
tul berendezett társa-
óbb lelki harmóniára
pikusan embertársai-

zott. Beck megőszült.
y még élnek. Hozzá-
nevelődtem ahhoz, hogy csak az el-
bukott lehet hős, hogy csak a hősi
halál igazolja a nagyságot, hogy a
túlélő mindig gyanús. Miért nem
esett el eszméjéért? Miért nem ál-
dozta föl önmagát a harcban?

Nézem őket önkéntes római
emigrációjukban, és egy fanyar
emigráns jut eszembe. Heine a
Téli utazásban megbámulja a Ke-
resztre feszítettet, és elmorfondí-
roz, ha ma születik a Megváltó,
nem kerülhet bajba, hiszen a cen-
zorok előre megakadályozzák ben-
ne, hogy hősi halált haljon esz-
méiért a kereszten.

Molnár Gál Péter

mes fiatal — Sheldon Rochlin és
Maxine Harris: *The story of the
Living Theatre* címmel — néhány
interjút forgatott a nagy korsza-
kukra visszaemlékező házaspárral.
Kiegészítették a filmet Beckék leg-
nevezetesebb előadásainak egyko-
rú fölvételeivel, valamint a legne-
vezetesebb történelmi híradófelvé-
telekkel, amiknek kockáin a Li-
ving összetalálkozik a történelem-
mel. Így látható az Odèon elfogla-
lása 1968 forró tavaszán... J. L.
Barrault magányos eleganciával
halad végig a kontesztáló diákok
között... Látjuk a védővárrá át-
alakított állami színház nézőterét a
követeléseikkel parázsló diákok-

Hatásuk cseppekben érződött. An-
tonioni: Zabriskie Pointjában lát-
hattuk a sivatagban meztelenül
hempergő színházi együttest párzó
ősanyagként gomolyogni. Minálunk
az időben a görög junta Nemzeti
Színháza vendégeskedett, vagy a
Comédie Francaise, legmaradibb
műsorával.)

Beckék provószínháza ingerelt
odahaza. Lázított Franciaországban. Szembenézésre uszított a szö-
vetségi Németországban. Múlt az
idő. Malina elhízott. Beck meg-
őszült. Rómában élnek egy kicsiny
lakásban. Fontosnak tartják, amit
bevégeztek. Fontosnak tartják a
változtatni tudás képességét.

Szirtes János, grafikus

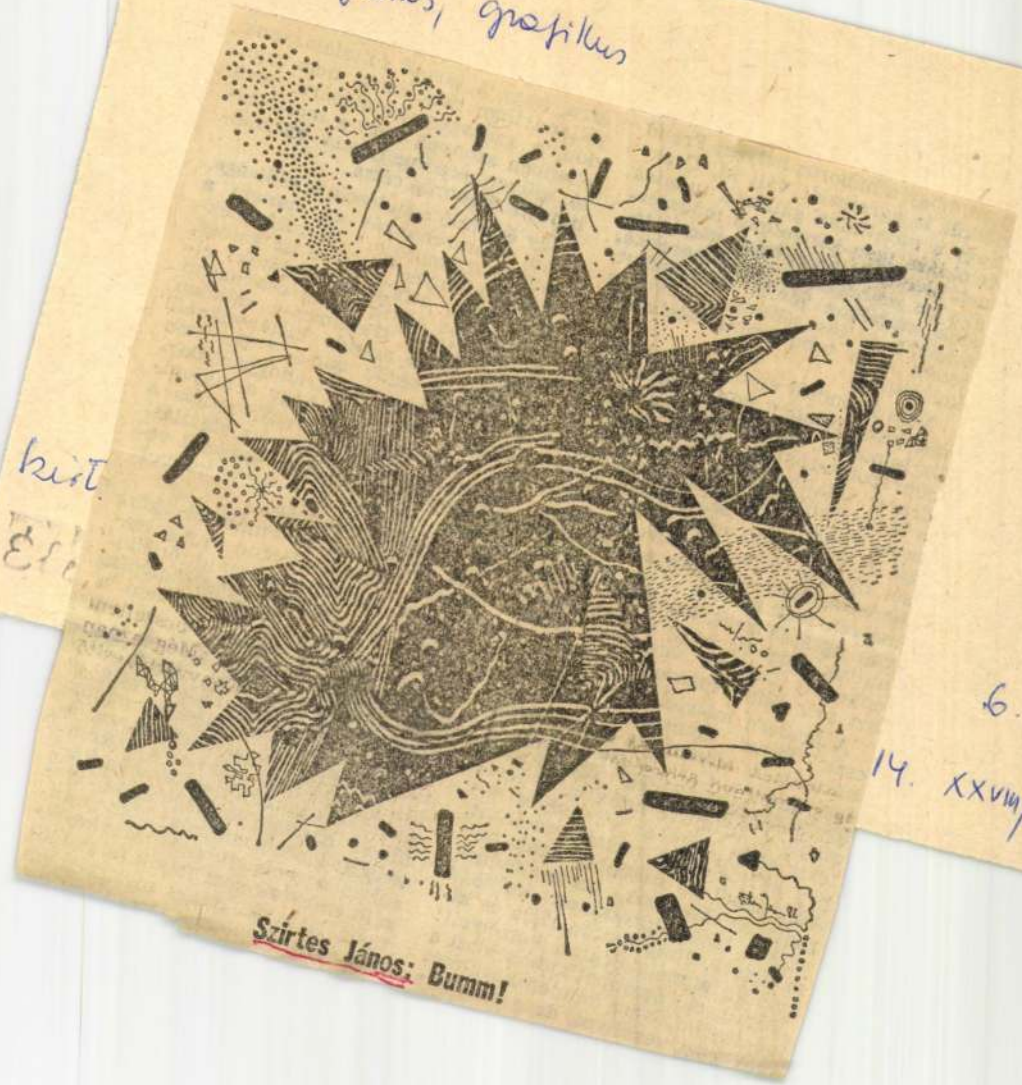

Szirtes János: Bumm!

6.

14. XXVIII/50

archetípusban olyan öserot lat,
amely a primitív népeket képessé
teszi arra, hogy az ellenséges né-
pek közt életben tartsák magukat.
Ami ebből az ősképből ránk má-
radt: az ösztönök gerjesztésének
vagy féken tartásának kultikus
módszere. Jung tisztán látja és ki-
mondja a mélylélektan veszélyeit:
„Téved, aki ártalmatlannak hiszi a
tudattalant. Nem minden körülmé-
nyek közt veszélyes, de a neurózis
főbb osztódó erejét (Machtrieb),
a neurózisok kialakulását pedig a
kisebbrendűségi érzéssel és ennek
túlkompenzálásával magyarázza. A
kisebbrendűségi érzés és a túlkom-
penzálás azonban nem csupán kór-
tünet, hanem valósággal világle-
lenség: kisebbrendűségi komplexu-
sukat agresszivitással túlkompen-
záló emberek közt folyik le az éle-
tünk. Nem szükséges részleteznem
ennek az állapotnak társadalmi ve-

Szirtes János, grafikus

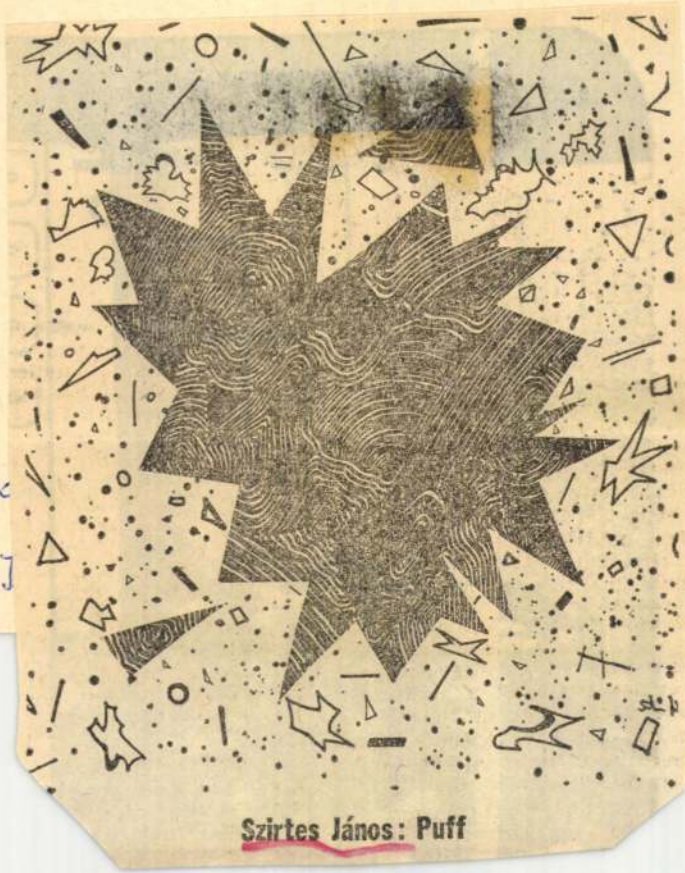

Szirtes Já

Élet és J

14.

XXVI/31

Szirtes János: Puff

Szirtes János, grafikus

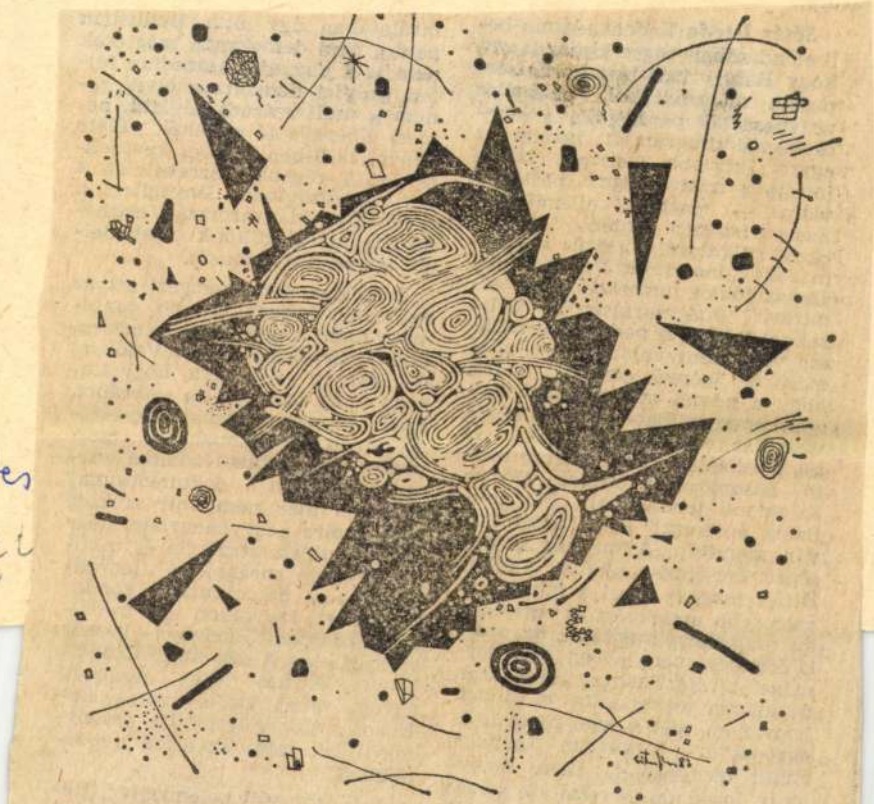

Szirtes János: Piff

Szirtes

Élet

5.

XXVI/49

be rohanást sürgették. Ez azért is érdekes, mert a náci Németországot bíráló Thomas Mann azon az alapon marasztalta el népét, hogy nem vált eléggé nyugativá, európaivá; megőrizte barbár, ázsiai természetét. Lám, menynyire forgandó és relatív a világ: Babits a rossz *nyugati* példáktól — az olasztól, némettől — óvta

mi kérdésben, amelyben [illegible] szükségtelen a szavazat. Csodálkozom Nemes Nagy Ágnessel együtt, miért kellett volna Babitsot utólag még jobban érvényteleníteni, mint az előző évtizedekben.

A filozófussal polemizálva, Nemes Nagy Ágnes így értelmezi

Szirtes János, grafikus

Szirtes János: Vázlat

Szirtes Jón

Élet és

10.

VH/38

(A boldogság matematikája) A gyászjelentés tudtul adja, hogy E. F. főágazatvezető életének 54., [illegible] 12. évében

KATKÓ ISTVÁN:

Szirtes János
grafikusművész

ÉLET ÉS IRODALOM

1983 SEP 23

1021

Szirtes János: Vázlat

annak, amit el k
olvasnom. Igaz, hog
sem írtam meg a
megírhattam volr
kvittek vagyunk.
kvitt vagyok.

5.

Megint olvastam
a szép halálról. „Sz
Az én fülemben ez úgy hangzik, mint ha azt hallanám: elbájoló patkány. Vagy: poétikus trágyadomb. A halál nem lehet szép. A halál felháborító. Beszéljünk a szép halálról majd akkor, ha ebben az ügyben a holtak valamelyike tetszésének ad hangot. Mert a kibicnek — mint tudjuk — semmi sem drága.

re derítem...

11.

Ismeretes, hogy a pokolba vezető út is a jószándék kövei-vel van kirakva.

Sajnálatos, hogy erre nem gondolt az a majom, amelyik először szállt le a fáról, hogy két lábra álljon.

Tabi László

(A boldogság matematikája) A gyászjelentés tudtul adja, hogy E. E. főágazatvezető életének 54.

KATKÓ ISTVÁN:

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Szirtes János,

ÉLET ÉS IRODALOM

1980 MÁJ 31

Grafikusművész

1021

XXIV. ÉVFOLYAM 22. SZÁM

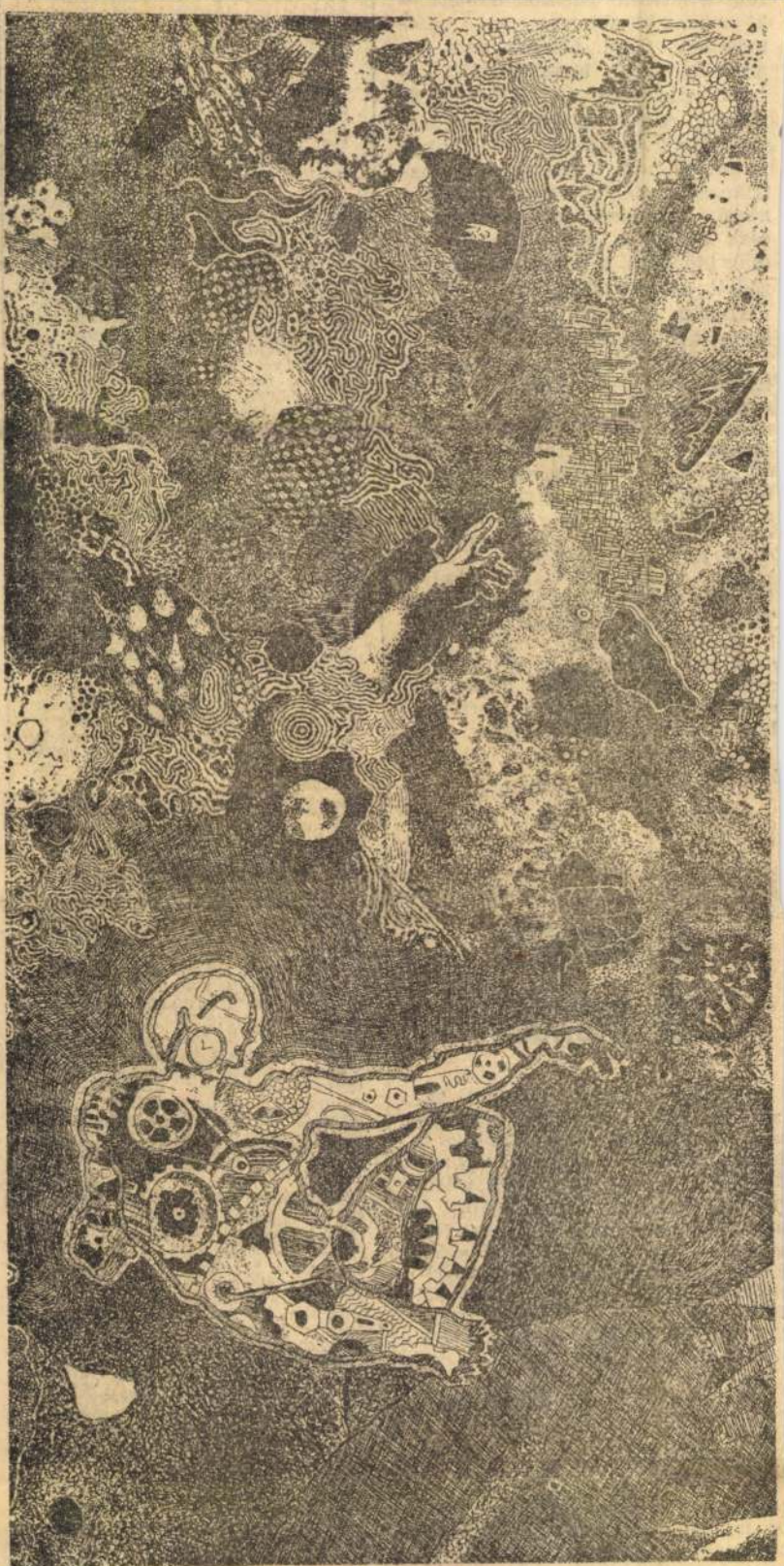

Szirtes János rézkarca

nem is az utókorra, hanem a (közeli) jövőre bízzák azt a bizonyos ítéletet.

A televízió ezer műfajú eszköz lett, és a televíziósok közül — bizonyos hasonló vonások mellett — ki ebben, ki abban szeretne „személyiség" lenni. Mindez nem generációs kérdés. Mindenekelőtt korunk jellemzője, a fejlődés eredménye. A televíziózás lassan-lassan nálunk is helyére kerül, misztikumból talán „tisztességes" foglalkozássá válik. Olyan foglalkozássá, amelynek sajátossága, de csak az egyik, hogy időnként, de csak időnként, a művelésre szerveződött csapat tagjai közül egyikmásiknak az arcát is megmutatja, hangját is közvetíti.

Személyiség az lehet, akinek hisznek, akit elfogadnak. Akiről érzik és tudják, hogy igaz és lényeges kérdésekre igaz és lényeges válaszokat keres. Itthon és külföldön is. A személyiség nem sztár és nem ideál, hanem „ismerős ismeretlen"; mert látják, egyetértenek vagy nem értenek egyet produkciójával, de mindenképpen a „hírközlési háztartás" részét alkotja. Ez nagy szerep, de nem sztárszerep. Tiszteletre méltó, de nem eszmény. Ismerős, mert annyit tudnak róla, amennyi munkájának leghatékonyabb befogadásához okvetlenül szükséges. És ismeretlen, mert többet tudni róla nem szükséges.

Mármint a nézőknek. A „személyiségcsinálóknak" — nagyon is.

Baló György

A hiányzó fél mondat

Az előző számban megjelent „Tizenhét : egy" című írásom harmadik bekezdése egyik mondatának a fele a nyomdai munkálatok során kimaradt, így annak eredeti értelme épp az ellenkezőjére fordult. A szóban ez állt: „Azt nemigen vitatták, *hogy az edző kiváló szakember, ám olyan megszállott maximalista,* akinek rossz a modora." Ebből mindössze ennyi jelent meg: „Azt nem vitatták, akinek rossz a modora."

Ilkei Csaba

---

tásai alapján távcsöve látómezejébe fogván a Naprendszer legkülső övezetében keringő Plutót. Talán természetes, hogy az ilyenfajta feszültségeket jobban szeretem,

varnak az előadótól, akár hivatásos, akár nem. Vitára ösztönző eszmefuttatását csak terjedelmi okokból nem közöltük.

BOKOR ZOLTÁN, PÉCS. A Kinek a törvénye keletkezésével kapcsolatos „indulatos kérdést" továbbítottuk Galgóczi Erzsébetnek. Érdembeli választ csak tőle kaphat.

KIRÁLY ISTVÁNNÉ, BUDAPEST. „Én azok közül a pedagógusok közül való vagyok, akik nem reflektálnak a testi fenyítéssel kapcsolatban sem magyarázatra, sem védelemre, tekintve, hogy nem élek ezzel az eszközzel, ellenben a gyereket kis munkatársként, partnerként kezelem az ismeretek szerzésében, a nevelő-oktató munkában" — írja a pofozás körüli vitához fűzve megjegyzéseket. Király Istvánné arra figyelmeztet, hogy az iskolai légkört komolyan rontja a szülői pofonoktól „erős ingerekhez" szoktatott gyerekek nyugtalansága, akik az otthoni félelem alól felszabadulva az osztályban élik ki magukat, a „jó szóval" oktató pedagógusok és az ilyen ingerekhez nem edzett tanulók kárára. Ezért azt javasolja, hogy az egészségügyi kiadványokhoz hasonlóan rendszeresíteni kellene a **nevelésre felkészítő füzetek** terjesztését a szülők között. Levele lényegével tökéletesen egyetértünk. Arról azonban már kevésbé vagyunk meggyőződve, hogy a gyereket saját tulajdonának, szolgájának tekintő, terrorista hajlamú szülők **el is olvasnák** ezeket a füzeteket. Hiszen van pedagógiai irodalom apák és anyák részére, de azt sem a pofozó szülők olvassák. — Jókívánságait köszönjük.

SZAKÁCS GÁBOR, BUDAPEST. Két levelet juttatott el hozzánk. Az egyik **Báron Györgynek**, a másik **Frank Jánosnak** szól. Az előbbivel közli, hogy az **Apokalipszis most** igenis kitűnő film, a zenéjét külön illett volna méltatni. „Úgy látszik, a nagy filmeket — például **Pokoli torony** — nem szokás dicsérni" — állapítja meg. Hasonlóképpen, csak sértőbb modorban „korrigálja" Frank Jánosnak a Vigadó Galériát bíráló — Ön szerint: „becsmérlő" — írását. „Úgy látszik, Önnek csak a négyszögletes vagy téglalap alakú, fehérre meszelt, múzeumnak nevezett hodályok tetszenek." Végül azt is megjegyzi: „Nem tudom, miért pont az Ön kritikáját tették bele az újságba." Eláruljuk: mert mind a két esetben elfogadtuk a hozzáértő kritikus véleményét.

SZENDREI SÁNDORNÉ, TATA. Csányi László **Ősök jelen időben** című, május 10-i számunkban megjelent írásának tárgyi tévedését teszi szóvá levelében. Az Esterházy grófról szóló részben szerzőnk azt állította: a gróf „az utolsó koronatanácson rezignáltan jelentette ki, hogy minden elveszett. Nyugatra menekült, a nagy sietségben feleségét is ittfelejtette". Olvasónk közli, hogy koronatanácsot ekkor már nem tartottak, Esterházy pedig itthon élt — Hortra történt kitelepítése után Majkon —, 1956-ig. Feleségét nem „ittfelejtette": az asszony nem akarta elhagyni az országot. A grófnőt nem »egykori cselédei temették el tisztességgel« — bármit mond is az »öreg szüle«, hanem Budapesten élő fia, menye, unokái helyezték örök nyugalomra a családi sírboltba. Az elhunyt unokája egyébként Esterházy Péter író, másik unokája a labdarúgóberkekben ismert." A levél-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1980 JUL 19

ÉLET ÉS IRODALOM

Szirtes János
grafikus

1021

Szirtes János: Apokalipszis (részlet)

Szentmihályi Szabó [illegible] említettük, nem szereti a nőírókat. Olcsó élcelődés lenne, ugye, ha megkérdeznénk, vajon a nőírók szeretik-e Szentmihályi Szabó Pétert? Éppen ezért kérdezés helyett hadd tegyek én is egy kijelentést: én meg a férfiírókat nem szeretem. A jó írókat szeretem, nemükre, korukra, vallásukra, bőrük és szemük színére való tekintet nélkül. A szerző neme ugyanis nem esztétikai kategória, noha magát az alkotást természetesen befolyásolja. Mint ismeretes, a primitív irodalmakban bizonyos műfajok egyik vagy másik nemhez kötődnek, de maga az irodalom, illetve egyéb művészet, amit eddig Penelopének kellett tudnia. Ha a nő képes arra, amire a férfiak képesek, miért lennének a férfiak alábbvalók? Ideje bevezetni a koedukációt a magyar irodalomban is.

Pozsonyt (avagy Belgrádot, Zágrábot, Bukarestet) ugyanúgy érdeklődésünk homlokterében tartjuk, mint Párizst vagy Londont? Bár ehhez a párizsi, illetve londoni tájékozottsághoz is lenne szavam... Nem a szakemberekre gondolok, hanem a magyar értelmiség középrétegeire. Nemrég egy vidéki városban tartottam előadást. Szomorú tapasztalásom: a jelenlevő tanárok előtt a *Nagyvilág* ismeretlen volt. A címét, persze tudták, csak éppen hiába hivatkoztam a folyóiratban megjelenő művekre. A lehetőség önmagában kevés. Visszatérve Karvashoz: ő él a lehetőséggel.

JÚLIUS 12., SZOMBAT:

Imre László Reményik Sándorról értekezik az *Irodalomtörténet*ben. Reményik neve — valljuk meg — nem a legjobban csengő: ő volt a *Végvári*. 1918 és 1921 között írta azokat a verseit, amelyek Erdélyben kéziratban terjedtek, s Magyarországon jelentek meg először ezzel az álnévvel. Trianon egyik rossz hatása volt ez a versciklus. Imre pontos: a költő „világnézetének idealista és nacionalista elemei olyan spontán indulati kitörésekkel egészülnek ki, melyek a kor legreakciósabb eszmeáramlataival rokonítják." Ám a tanulmányból azt is megtudhatjuk, hogy Reményik miként ábrándul ki hajdani önnön magából. A soviniszta jelszavak helyett a humanizmus eszménye, az együttélő népek kölcsönösségi tudata jelenik meg verseiben. A bécsi döntések nyomán felviharzó nacionalista mámor undorral, kiábrándultsággal és veszélytudattal tölti el. Így ír: *„ki önmagával s nemzetével / Vágyna számvetést kezdeni, / Azt mint gyöngét, s honárulót / A sok száz »igaz« kiveti..."* Ezek az „igazak"! Mindenkor csalhatatlan ösztönnel megérezték a vesztes oldalt. Sohasem számított előttük észérv, a térkép nem érdekelte őket, a történelemből pedig csak azt óhajtották észrevenni, ami az ő vélt igazukat bizonyíthatta volna. Mégis: fantasztikusan értettek ahhoz, hogy a pillanatot kihasználják. No, nem a reális politikában, hanem a propaganda szintjén. A demagóg ellenzékiséggel, a primitív vagy bonyolult antiszemitizmussal (amely — mint tudjuk — „a buták szocializmusa"), a más népek elleni uszítással elérték a magyar társadalom felső- és lumpenrétegeinek fanatizálását, a demokratikus világközvélemény gyanakvását. És önbírálatra késztették — egyebek között — Reményiket. Nemcsak őt. Például Teleki Pál miniszterelnök, aki — Reményikhez hasonlóan — a nacionalista indulatok egyik szítója volt, annyira megriadt ezektől az „igazaktól", hogy a második bécsi döntés után felajánlotta a kormányzónak lemondását. Az erdélyi területek kormánybiztosa akart lenni, hogy útját állja a sovinizmus, a szoldateszka, a szélső jobboldal dühödt bosszúhadjáratának. Terve nem sikerült. Az „igazak" — úgyanúgy, mint alig

Szirtes János

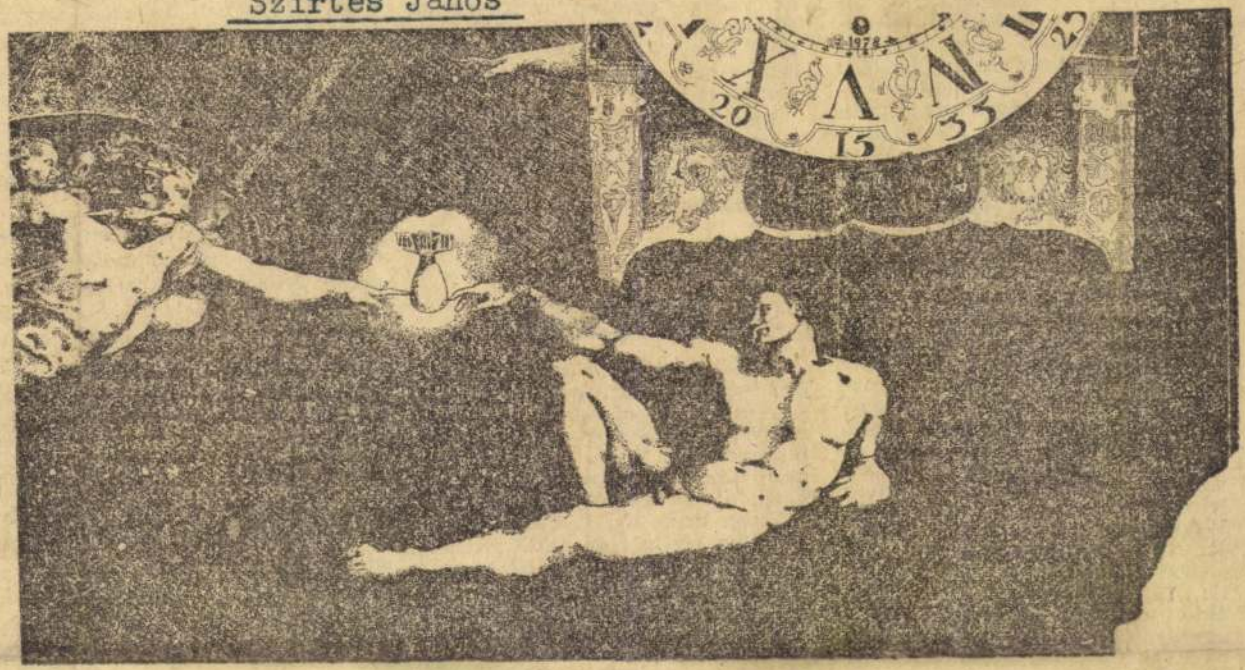

Szirtes János: Apokalipszis (részlet)

Élet és Irodalom, Bp. 1980. jan. 26.
XXIV. évf. 4. sz. címlap.

Annáról, aki e
Wesselényi M
Lajos feleség
róla is érdeme

Lux Anna az észak-csehországi település, Freywaldau egyik takácsmesterének lánya volt. Feltehetően 1827-ben, vagy 1828-ban született. A Freywaldau melletti gräfenbergi híres fürdőhelyen ápolónői, vagy szobalányi minőségben kerülhetett Wesselényi Miklós mellé, aki 1839 áprilisától gyakorta volt a fürdőhely vendége. Itt keresett gyógyírt lueszes eredetű idegsorvadására, mely végül teljes vakságát okozta. 1843. augusztusában családja beleegyezésével Lux Annát magával vitte zsibói kastélyába. Rá egy évre, 1844 nyarán Wesselényi teljesen megvakult. A takács leánya azonban mellette maradt. Magára vállalta a vak ember ellátását. Hűségét Wesselényi azzal hálálta meg, hogy 1845. november 21-én Zsibón feleségül vette. A házasságkötés időpontjában a lány már a nyolcadik hónapban volt. A fiúgyermek megszületése leírhatatlan örömmel töltötte el Wesselényit. Ezt bizonyítja az 1846. január 27-én Zsibóról Kossuth Lajoshoz írt levelének egy részlete is: „Te, kit az ég egy derék nővel áldott meg, teljesen ismered becsét egy ilyen kincsnek, s te, ki élvezed az atyai örömöket, bizonnyal áldani fogod velem a mennyet, hogy annyi csapás, annyi szenvedés után nyújtá nekem az örömök ezen legédesebbikét."

Házassága az arisztokrácia szemében szentségtörésnek számított. A közvélemény — még Széchenyi

munkájával jelentősen hozzájárult az 1850-es években írott három Mocsáry-munka sikeréhez. (A magyar társasélet, Nemzetiség, Program a nemzetiség és a nemzetiségek tárgyában.)

Lux Anna nagy odaadással nevelte a Wesselényi-árvákat is. Később sokat betegeskedett és 1865. január 19-én „végelgyengülés által" meghalt.

Dr. Szecskó Károly

Névcsere

Az ÉS január 12-i száma közli a centenáriumi Bartók Emlékbizottság tagjainak névsorát. A közlemény szerint a tagok sorában egy bizonyos „dr. Vajda Jenő jogtanácsos" szerepel. Helyesen *dr. Vajda Ernő*, az Emlékbizottság tagja, az a Vajda Ernő, aki 15 éven át lankadatlan erővel és átütő sikerrel küzdött a Bartók-hagyaték bonyolult jogi problémáinak magyar szempontból kedvező, igazságos megoldásáért, és ezzel valóban kiérdemelte, hogy az Emlékbizottság rangos névsorában — valódi nevén — szerepeljen.

Ő egyébként ugyanaz a Vajda Ernő, akinek 90. születésnapjáról a január 5-i ÉS-ben olyan megindítóan emlékezett meg Devecseriné Huszár Klára. Az a Vajda Er-

gyar Írók
dítói Szak-
t hozzászó-

lasat. *Romeo és Júlia*-fordításom megvitatása volt az ülés tárgya. Németh László párhuzamos idézetekkel illusztrálta mondanivalóját, bemutatva egy-egy részletet mindkét fordításban: Kosztolányiéban is, az enyémben is. Az *Élet és Irodalom* vállalkozott e dokumentum közlésére.

Hogy lehet ilyen esetben tökéletesen tönkretenni az irodalomtörténeti értékű írás közlését? Úgy, ha a fordítók nevét a legfontosabb helyen, az első párhuzamos idézetben, fölcseréljük: Kosztolányi szövege mellé írjuk Mészöly nevét és Mészöly szövege mellé Kosztolányiét.

Ez történt.

Az imént azt írtam: üvölteni volna kedvem. Azt szeretném üvölteni: barátaim, jövendő irodalomtörténészek, nehogy forrásként használjátok az *Élet és Irodalom* 1980. január 19-i számának szövegközlését. A *Németh László elfelejtett hozzászólása* című közleményben ott találjátok az idézetek közt fordításomnak ezt a részletét is:

Júlia:

Ó, Rómeó, mért vagy te Rómeó?

Hallgassa

A párhuza
meth László
sét: „Az össz
ja, hogy a f
egyenlet-meg
dás jó, nen
azért, hogy
hogy: *Ó, Ró*
Rómeó nem
tani. Ahol a
eltér, többny
lebb a jó meg
meth László
szövegközlése
mondja. Hisz
tek éppen a
rálják annak,

S ez nem e

Tovább is
szerelmes Ca
ezt a sort ad
ben:

Júlia:
Csak nev

Németh ezt
azt dicséri
nyelve tömö
névelőket. Ig
Irodalom-ban
meg:

Júlia:

Csak a ne

Így nem csup

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17,
Telefon: 188-296, 188-307
Szirotyák Dezső
FEJÉR MEGYEI HIRLAP

1963 MÁR 17.

1071

(Szirotyák Dezső rajza)

ko:

VÁGY

ott eszembe a Volga
n, merengve, egymagamban
yt követte tekintetem
gy rohant tova képzeletem,
messzi Keleten
gammal a hosszú útra
Volga illatát
mben népem néhány dalát.

épül
n is szép
rnek az is,
yon rég.
eg voltam
gy arc,
rca,
égi harc

ács igaza
szegte kedvem.
t ittam
erseimért,
sot kaptam
ázám ízét
gazán
terre
olt hazám
am Keletre.

enek

c.
z emberi szívek.
kben

el is talán.

Jevtuse

— Jerome Favard

Picasso: Nahát! Beszél spanyolul! És magnifico! Egyébként én is tudok néhány szót oroszul. Gyagilev óta sokat jöttem össze oroszokkal. Tudja, hogy jól ismertem Majakovszkijt. Ménkü hosszú volt az is. Több mint két méter. nem?...

(Három lépést hátrál, hogy jobban megbámulhassa Jevtusenkot, aki hosszú és vékony, mint a fiatal nyárfák, szülőföldjén, Szibériában. Kék szeme vidáman csillog Picasso jókedvének láttán. A két nagy gyerek örül, hogy a másikban méltó társra talál.)

Jevtusenko: Majakovszkij nagyobb volt, mint én!

Picasso: Azt mondanám, hogy ő megelőzte korát. Ön viszont „időszerű". (Felénk: Jacqueline Picasso, Galja Jevtusenko, a tolmácsnő és felém fordul.) „Es terriblémenté actual" (rettenetesen időszerű), nem találják?

Ehrenburg is jóbarátaim közé tartozik. Nemrégiben járt itt. Fényképeket készítettek rólunk, amo[illegible]eket aztán retusáltam egy kicsit... Cilindert

kisváros lélegzik, füstölög,
g, vonaglik, lángol és fagyos-
a forradalom Oroszországá-
nagy tabló kicsike része ez
svároson kívül még néhány
vasútállomás —, a tenger-
n cseppje azonban, amely-
roszkóp alatt ott a gazdag

eszjárásunknak megfelelő választ
nem adott egyikre sem, csak a sa-
ját, önmagába forduló keleti logi-
kája szerinti: nem tudott tovább
írni, ezért öngyilkos lett — meg-
halt és ezért nem tudott tovább ír-
ni.

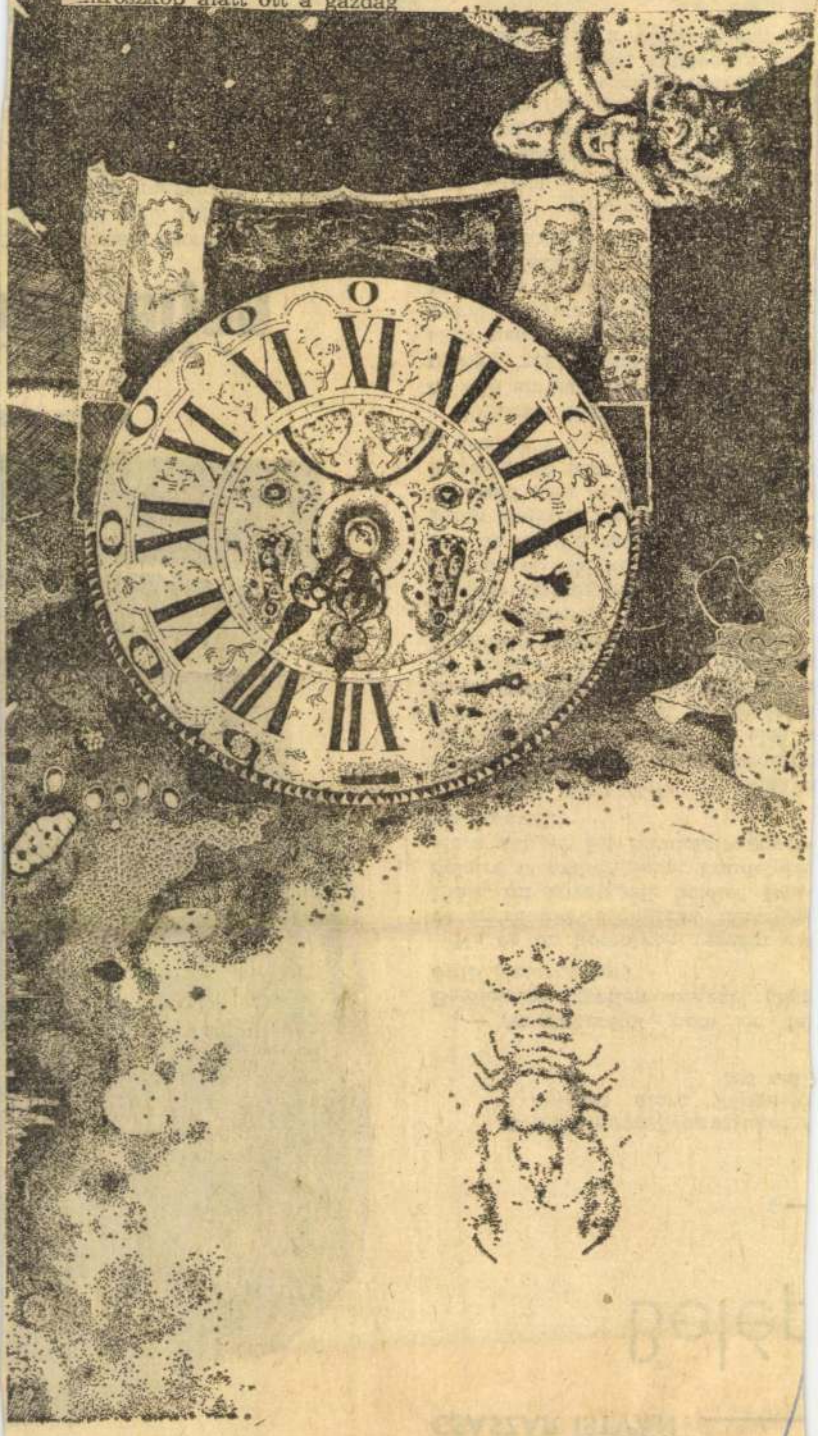

1021

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1979 DEC 8
ÉLET ÉS IRODALOM
Szirtes János

zló szobra

nk alján

kával. Amely azonban évtizedekkel későbbről való. Ugyanaz a ballalisztikusan megemelt, szürrealista hangulat-párában lebegő, mitikus világ; a természetnek ugyanaz a estközeli jelenvalósága, a vele va-ó, szinte panteista viszony; az apró nozzanatok, moccanatok ereje; a vaskos realitások és az örök mese keveredése... Ám ezt a párhuzamot csak említem, nem erőltetem. Rokonszenvemet fejezi ki elsősorban — azt, hogy Pilnyak e regényét néhány legkedvesebb, legfontosabb olvasmányom exkluzív társaságába fogadom, ahol pedig a „gfelvétel" egyre ritkább.

■ *Akutagava Rjunoszuke: A hottoko álarc (Magvető 398 old.)*

„— Az emberélet nem ér fel Baudelaire egyetlen sorával". *(Egy őrült élete; A kor)*

Na és ha komolyan veszem ezt az ártatlanul rajongónak látszó állítást, mi következik belőle? Baudelaire is ember, tehát Baudelaire élete sem ér fel Baudelaire egyetlen sorával.

Az *Egy őrült élete* Akutagava novellás kötetének és valószínűleg életének is utolsó írása. Az első: a címadó *Hottoko álarc*. A két írást tizenkét év választja el egymástól. Az elsőben a bolondos, részeges, hazudozó Hejkicsi a cseresznyevirágzás ünnepén halálba táncolja magát; megrögzött szokása szerint álarcot, ezúttal hottoko álarcot visel. De hogy a részeg Hejkicsi és a józan Hejkicsi közül melyik az igazi, senki sem tudta; ő maga nem kezeskedett sem az egyikért, sem a másikért.

Hejkicsi nem „tulajdonságok nélküli ember", mint Musil teremtménye, neki számtalan tulajdonsága van, de ezeket a tulajdonságokat annyira megfoghatatlan személyiség hordozza, hogy talán nincs is személyiség a tulajdonságok mögött.

A halál pillanatában leveszik Hejkicsiről az álarcot. „Most senki sem ismerte volna fel benne a kedélyes, tréfacsináló, fecsegő Hejkicsit. Csupán a vigyorgó, szándékosan ostoba formájú hottoko álarc nem változott: nyugodtan nézett Hejkicsire a vörös anyagról."

Íme, talán ez az álarc az utolsó írásban említett Baudelaire verssor, amivel nem ér fel még Baudelaire élete sem...

Valami kifejezhetetlen vonzás húzta örvénylő spirálba Akutagava... életét? vagy az írásait? A mi

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Szirtes János,

ÉLET ÉS IRODALOM

1980 I 26

1021

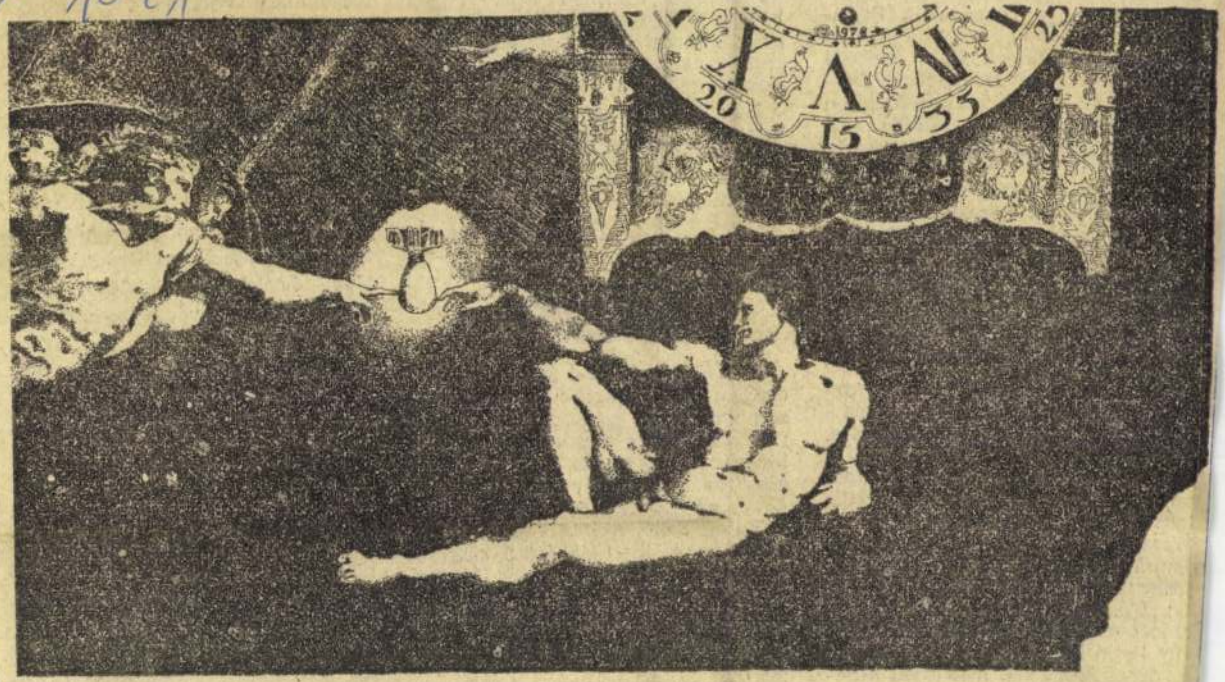

Szirtes János: Apokalipszis (részlet)

róla is érdemes többet tudni.

Lux Anna az észak-csehországi település, Freywaldau egyik takácsmesterének lánya volt. Feltehetően 1827-ben, vagy 1828-ban született. A Freywaldau melletti gräfenbergi híres fürdőhelyen ápolónői, vagy szobalányi minőségben kerülhetett Wesselényi Miklós mellé, aki 1839 áprilisától gyakorta volt a fürdőhely vendége. Itt keresett gyógyírt lueszes eredetű idegsorvadására, mely végül teljes vakságát okozta. 1843. augusztusában családja beleegyezésével Lux Annát magával vitte zsibói kastélyába. Rá egy évre, 1844 nyarán Wesselényi teljesen megvakult. A takács leánya azonban mellette maradt. Magára vállalta a vak ember ellátását. Hűségét Wesselényi azzal hálálta meg, hogy 1845. november 21-én Zsibón feleségül vette. A házasságkötés időpontjában a lány már a nyolcadik hónapban volt. A fiúgyermek megszületése leírhatatlan örömmel töltötte el Wesselényit. Ezt bizonyítja az 1846. január 27-én Zsibóról Kossuth Lajoshoz írt levelének egy részlete is: „Te, kit az ég egy derék nővel áldott meg, teljesen ismered becsét egy ilyen kincsnek, s te, ki élvezed az atyai örömöket, bizonnyal áldani fogod velem a mennyet, hogy annyi csapás, annyi szenvedés után nyújtá nekem az örömök ezen leg-

finom szellemével, kéziratkez munkájával jelentősen hozzájár az 1850-es években írott hár Mocsáry-munka sikeréhez. (A m gyar társasélet, Nemzetiség, Pro ram a nemzetiség és a nemzetis gek tárgyában.)

Lux Anna nagy odaadással nevelte a Wesselényi-árvákat is. Később sokat betegeskedett és 1865. január 19-én „végelgyengülés által" meghalt.

Dr. Szecskó Károly

Névcsere

Az ÉS január 12-i száma közli a centenáriumi Bartók Emlékbizottság tagjainak névsorát. A közlemény szerint a tagok sorában egy bizonyos „dr. Vajda Jenő jogtanácsos" szerepel. Helyesen *dr. Vajda Ernő*, az Emlékbizottság tagja, az a Vajda Ernő, aki 15 éven át lankadatlan eréllyel és átütő sikerrel küzdött a Bartók-hagyaték bonyolult jogi problémáinak magyar szempontból kedvező, igazságos megoldásáért, és ezzel valóban kiérdemelte, hogy az Emlékbizottság rangos névsorában — valódi nevén — szerepeljen.

Ő egyébként ugyanaz a Vajda

két fordításban: Kosztolányiéban is, az enyémben is. Az *Élet és Irodalom* vállalkozott e dokumentum közlésére.

Hogy lehet ilyen esetben tökéletesen tönkretenni az irodalomtörténeti értékű írás közlését? Úgy, ha a fordítók nevét a legfontosabb helyen, az első párhuzamos idézetben, fölcseréljük: Kosztolányi szövege mellé írjuk Mészöly nevét és Mészöly szövege mellé Kosztolányiét.

Ez történt.

Az imént azt írtam: üvölteni volna kedvem. Azt szeretném üvölteni: barátaim, jövendő irodalomtörténészek, nehogy forrásként használjátok az *Élet és Irodalom* 1980. január 19-i számának szövegközlését. A *Németh László elfelejtett hozzászólása* című közleményben ott találjátok az idézetek közt fordítá-

NÉPSZAVA

Szirtes János

mbiai kokainért

Ludányi Ferenc felvétele

linyingrádi enklávén keresztül Lengyelország érintésével vagy anélkül lényegesen több drog kerül a nyugati országokba, mint az ukrán–magyar útvonalon.

A Közép-Ázsiából Nyugat-Európába tartó drogáradathoz Ukrajnában csatlakozik az az anyag, amely tengeri úton érkezik a harmadik világból, főként Kolumbiából. A forgalomból az elcsípett szállítmányok nagyságából lehet képet alkotni. Így például nemrég egy orosz zászló alatt közlekedő, s Kolumbiából a szevasztopoli kikötőbe érkező teherhajón több mint hat mázsa tiszta kokaint találtak az ukrán vámosok.

Ukrajna legfontosabb nyugati kapujában, Csapon 1995-től kezdődően az úgynevezett elkövetési értéket tekintve a kábítószer a legértékesebb csempészáru. Tavaly a Magyarországgal határos nagyszőlősi járásban 24 bűnvádi eljárást kezdeményeztek drogok értékesítése és csempészése miatt. Három erre szakosodott bűnbandát számoltak fel. Mivel ott még nem sok kábítószer-fogyasztó van, nyilvánvaló, hogy ezek a szervezett csoportok is magyar tranzitra dolgoztak...

Azonban az igazi nagy fogásokat az idei esztendő hozta meg. Február elején az Ukrán Biztonsági Szolgálat kárpátaljai főosztálya a sajtónak átadott jelentésében adja hírül, hogy a rendőrséggel és vámszolgálattal közösen nagy *„nemzetközi kábítószercsempész hálózatot göngyölítettek fel... Számos ukrán és külföldi állampolgárságú személyt vettek őrizetbe. Az akció során több mázsa finomítatlan kokaint foglaltak le."* Hogy a „több mázsa" hány mázsa – tegyük fel, a további nyomozás érdekében – nem derül ki a hivatalos nyelvezetű közleményből. Ugyancsak az idei évre esik az eddigi legnagyobb kárpátaljai kábítószerfogás.

Január közepén az egyik ukrán–szlovák határátkelőhelyen a kárpátaljai vámosok 5700 kilogramm hasist találtak egy cseh rendszámú gépkocsiban. A szállítási okmányok szerint az odesszai kikötőből vitt volna tölgyfaparkettát Prágába. Hogy ez az 5700 kiló milyen komoly mennyiség, az jelzi, hogy Magyarországon az egész 1997-es évben 2140 kilogrammnyi különböző típusú kábítószert vontak ki a forgalomból a vámosok. Márpedig ez majdnem kétszer annyi, mint a tavalyelőtti 1137 kg, amivel a magyar vámosok egyfajta elsőbbséget is szereztek: *Arnold Mihály*, a VPOP országos parancsnoka szerint az Európai Unióval szomszédos országok határátkelőin ők foglalták le a legtöbb kábítószert.

Persze nem is annyira az a mennyiség az „érdekes", és „hatásos", amit elcsíptek, kivontak a forgalomból, hanem az, amely eljut a fogyasztóhoz. Ennek nagyságrendjét csak becsülni lehet. Oroszországi forrásokból van egy valamelyest használható adatunk a látencia becsléséhez. Az orosz szakértők szerint a jól felszerelt nyugati vámosok, rendőrök, kábítószer-ellenes szolgálatok a csempészett drognak mintegy tíz százalékát találják meg és vonják ki a forgalomból.

A felszereltség hiányával egyenes arányban szerényebb ez az eredményességi mutató a posztszocialista országokban. (S ekkor még a korrupcióról és más szubjektív tényezőről nem is beszélünk.) A drog pedig továbbvándorol, s talál fogyasztóra e hatalmas eurázsiai térségben.

Turányi József

Szmogkarcolók Kuala Lumpurban

A szerző felvétele

nem mehettem fel, majd csak ősszel lesz készen, amikor a Brit Nemzetközösségi Játékok idejére Kuala Lumpur – ha minden úgy megy, ahogy szeretnék – megint olyan lesz, mint régen volt. De felmehettem a Telekom tornyába, amelyet ugyancsak számon tartanak a legek között a világon, hogy megszemléljem Kuala Lumpur lélegzetállító panorámáját. Már ha látható lett volna. Csakhogy a várost szürke füstköd borította, mondják, az idén már nem olyan sűrű, mint tavaly, de most is átláthatatlan. Borneón égnek az erdők, Bruneit, a világ leggazdagabb szultanátusát füst takarja. A szikkasztó szárazság következtében az idén a Maláj-félszigeten is kigyulladtak az erdők.

Azért a Telekom-toronyból ki lehet venni a magas épületek körvonalait és fel-fel csillannak a megtört napsugarak az aranybevonatú tornyokon. Messzire azonban nem látni: nem, hogy a jövőbe, de még a közeljövőbe sem.

Kuala Lumpur, 1998. április

Kalmár György

NÉPSZAVA 1998 V. 16.

Látni a láthatatlant

Szirtes János képei

Ha igazán tetszik valami a művészetben, arra nem vagyok irigy. Kedvtelve nézegetem, jó lett volna persze, ha nekem jut eszembe, de ha már így esett, örülni sem utolsó. Sőt. Bevallhatom, hogy gyakran inspirál is másnak a munkája. Még az is megesik, hogy tőlem meglehetősen idegen hatások vonnak bűvkörükbe.

Így voltam néhányszor *Szirtes János* performance-aival, festményeivel is. Elképesztett bátorsága, megrendített szenvedélyessége. Volt, hogy arra gondoltam, nézve *Fe Lugossy Lászlóval* közös produkcióit, hogy ezek már szinte azon a határon vannak, ahonnan csak egy lépés az az örvény, amely ki tudja hová húzza le az embert. Bár, bölcselkedtem hozzá a magam bíztatására, e nélkül a művészet nem is az, ami, csak üres technika, kiábrándító imitáció.

Akkor inkább a Sturm und Drang. Ma is, mint *Goethe* nemzedékével, jöjjön a szenvedélyes, nyugtalan, ellentmondásokkal teli, szabályok és kötöttségek elleni lázas roham! Szirtes is fiatal még, egyébként is, nem a megélt évek számától függ a látomás intenzitása. Vagy éppenhogy gazdagítja a csak idővel nyerhető tapasztalat?

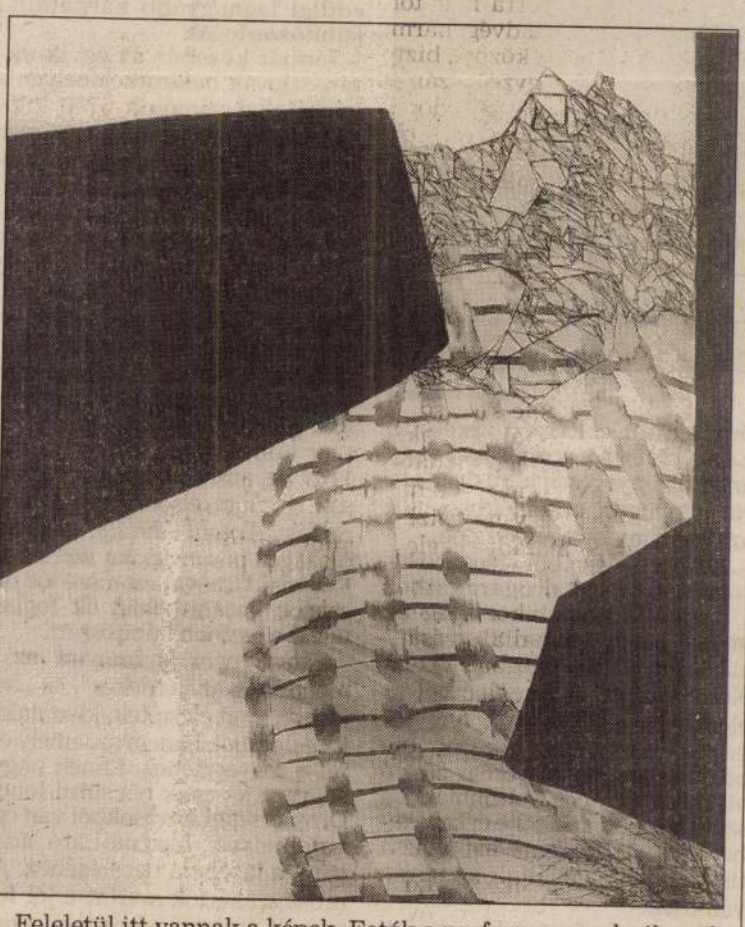

Feleletül itt vannak a képek. Fotók a performance-okról, ezek majdnem mind nyomasztóak. Komplikált és mesterséges kényelmetlenségek idéződnek elő, a részt vevő művészek mintha feláldoznák magukat egy ismeretlen szertartás általuk ütemezett rendjében. Ha a nézők nevetgélnek, még kínosabb a helyzet. A legszokványosabb kellékek: például hajszárító, néhány szál szegfű, gumicső diabolikus lénnyé alakul a szakralitás és a kárhozat felé egyszerre tempózó mozdulatok közepette.

Bár a festmények természetesen nem közvetlen lenyomatai az előadásoknak, ugyanezzel a megközelítéssel vizsgálhatók. Szirtes nem tud és persze nem is akar hideg szívvel randevúzni vásznaival. Nem érdekli, hogy „mi volt délután a hivatalban", sem az ördög üstjének végtelen rotyogása, amiből végül úgysem fő ki soha semmi. Noha műtermében raktári rend, irodai áttekinthetőség uralkodik (az ablakból a Várfok Galériára látni), a képek szenvedélyes gesztusokról árulkodnak.

Nem láttam, hogyan meríti ecsetjét a színes nedvekbe, s talán nem is lenne illendő leskelődni az átszellemült arcra, amely a kifeszített felületet fürkészi. Úgy képzelem, hogy „röpül a festék", mint a nyíl.

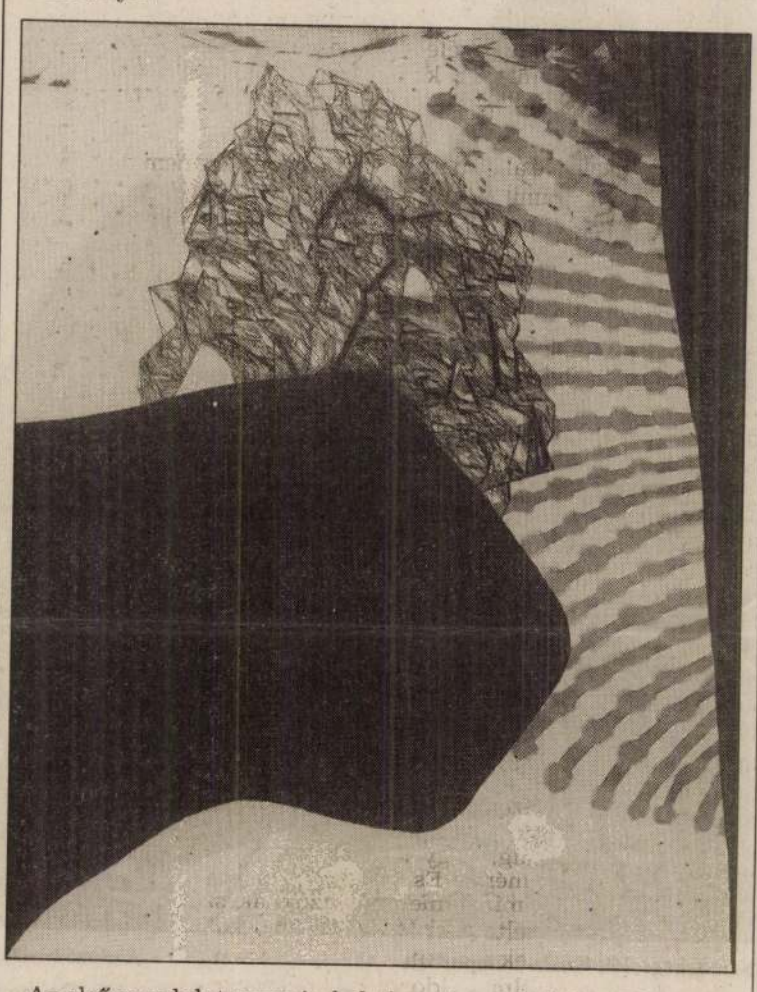

Az első mozdulat nyomán keletkezett vonal, folt meghatározza, hogy mi következik utána. *„Nem látom be, hogy ezek absztrakciók lennének* – mondja Szirtes –, *megrögzötten hiszem, hogy ezek mind figurák."* Már a kiindulási motivációk erősítik ezt, hiszen minden munkájának érzelmileg megalapozottnak kell lennie. És nem mellékesen szólva: *„az anyaggal tudni kell bánni, majd átgondoltan alkotni – ez mind megkerülhetetlen."* A motívumok bármik lehetnek. Születhetnek hangulatok finom hálái-ból, vagy egzaltált gesztusokból. Tudatos tervezés, törvényszerűség találkozik véletlenekkel. Oda-visszahat egyik a másikra. Csupa tanulság minden váratlan fordulat. A képen történő optikai események – ahogy például egymást átfedő festék-felületek kölcsönösen módosulnak – többről mesélnek, mint amit látványuk mutat. Egy művész nem adhatja lejjebb: arra törekszik, hogy „láthatóvá váljon a láthatatlan".

Szerényi Gábor

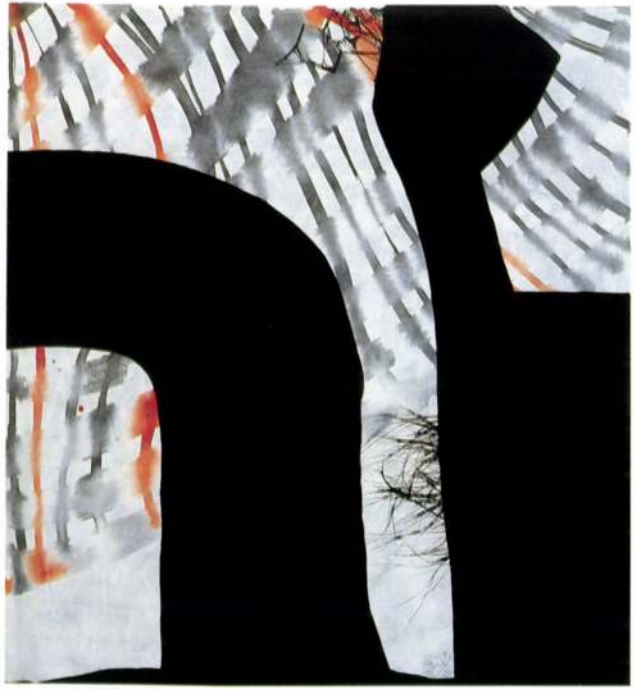

VÁR FOK 14 GALÉRIA

SZIRTES JÁNOS

XO GALÉRIA

Tisztelettel meghívom Önt a VÁRFOK 14 GALÉRIÁBA és az XO GALÉRIÁBA
1998. február 19-én, csütörtökön 18 órától 20 óráig

SZIRTES JÁNOS

kiállításának megnyitójára.
A megnyitó alatt lehet megtekinteni a Várfok 14 Galériával szembeni oldalon Szirtes János
„A művész műtermének ablakai olyanok, mint egy vörösen parázsló tekintet a sötét, kegyetlen és kutyaszaros éjszakában" című alkotását.
A kiállítás március 14-ig tart nyitva, keddtől szombatig 11 és 18 óra között.
Szünnap: vasárnap és hétfő

A kiállítással azonos időben
a **SPIRITUSZ GALÉRIÁBAN**
/I. Várfok u. 14. „A" lph. fszt. 3./
válogatás látható a galériákhoz
tartozó művészek munkáiból.
Látogatás csak előzetes bejelentkezés alapján.

VÁRFOK 14 GALÉRIA
H–1012 Budapest, Várfok u. 14. Tel./fax: 213-5155
XO GALÉRIA
H–1012 Budapest, Várfok u. 11. Tel.: 214-0373
E-mail: szalokyk@mail.matav.hu
http://www.datanet.hu/artnet/artnet/varfok
Szalóky Károly
/Támogatók: ÁLLAMI NYOMDA RT., BUDAPEST BORTÁRSASÁG/

Szirtes János

AKCIÓ - FESTÉSZET című

kiállításának megnyitója

1996. január 5-én 18 órakor lesz.

Megnyitja SZIRTES JÁNOS

A kiállítás megtekinthető

január 5-től január 28-ig

hétfő kivételével naponta 14 és 18 óra között.

Bartók 32 Galéria

H-1111 Bartók Béla út 32. (tel./fax: 1869-038)

NYOMTATVÁNY

Új Mûvészet
Sinkovits Péter
Budapest
Báthori u. 10.
1054

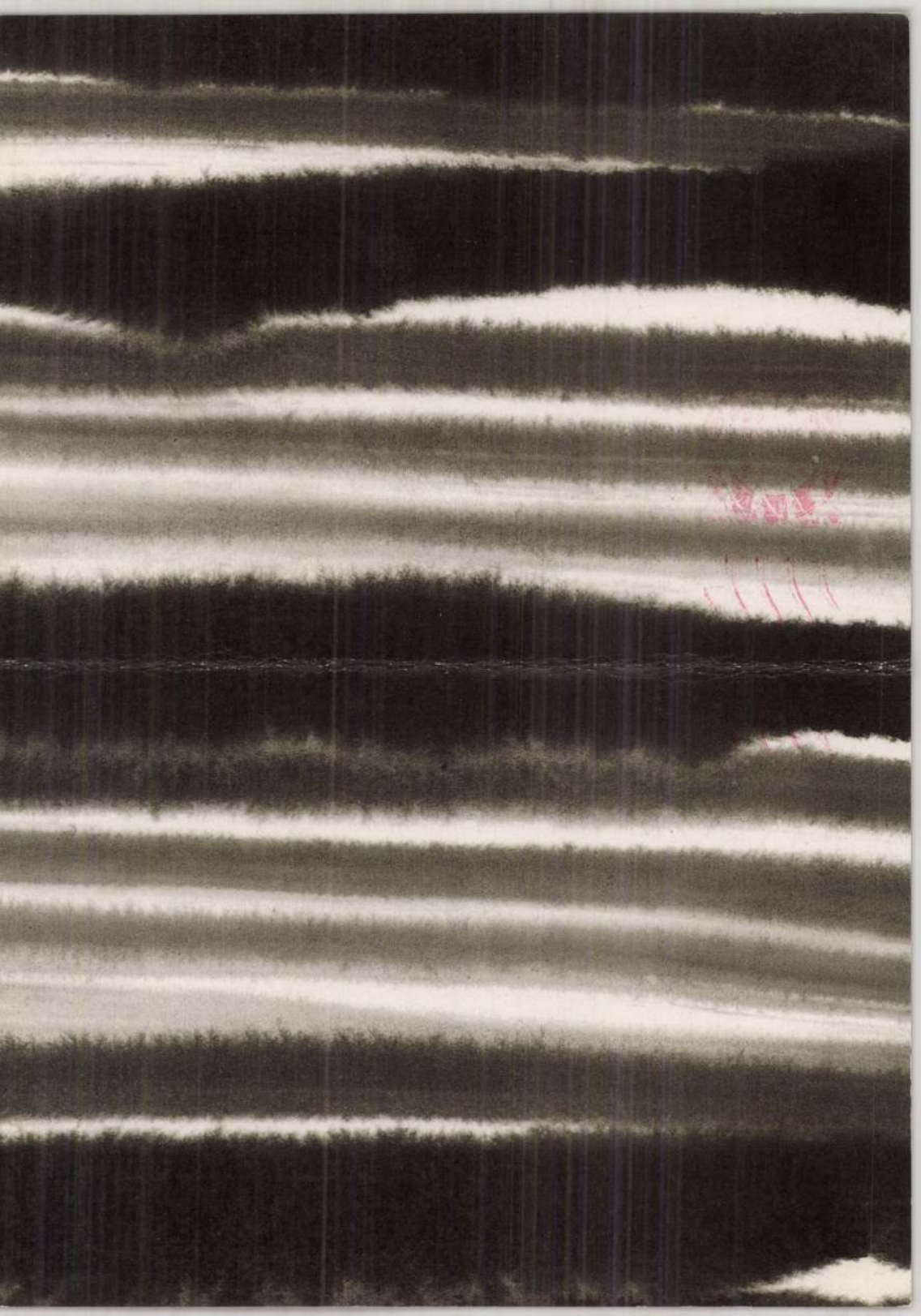

Festményhez rendezve

Nádler István a puha, napsárga Oblo kanapét, míg Fehér László a Marco Angoli tervezte, fekete, szigorúbb, bőrgarnitúrát választotta festményéhez

Soós Tamás mintha csak ismerte volna a különböző színekben készült Splatt-fotelnek ezt a kék-piros változatát. Festményének fekete kontúrú részletei és a Mimmo Paladino tervezte szőnyeg motívumai hasonló látásmódról tanúskodnak

Sajátos hangulatú kiállítást láthattunk a V.A.M. Design Center Váci utcai galériájában. A bútorgyártó, olasz *Dema* cég és nyolc magyar festőművész közös bemutatójára került sor, igencsak szokatlan módon. Festőink átmenetileg lakberendezővé váltak, hiszen lehetőséget kaptak, hogy tetszésük szerint válogatva a Dema bútoraiból, képeikhez illő környezetet teremtsenek. A festők látnivalóan élvezték ezt a különös – a szokásos „berendezéshez a képet" gyakorlattal éppen ellentétes – feladatot. Az eltérő karakterű művészek, Bak Imre, Fehér László, Mulasics László, Nádler István, Soós Tamás, Szirtes János, Trombitás Tamás és Záborszky Gábor megtalálták azokat a polgári vagy éppen funkcionális, formailag higgadtabb vagy bizarrabb, színükben visszafogott vagy éppen feltűnően élénk darabokat, amelyekről úgy vélték, hogy képeikhez hasonló, azokhoz gondolatilag is közelálló világot képviselnek.

A Dema kárpitozott bútoraival és a festményekkel, illetve a hozzájuk választott design kisbútorokkal, *Vorwerk* szőnyegekkel és *Artemide* lámpákkal berendezett, egyéni hangulatú enteriőrök között sétálva, Vincze Miklóstól, a kiállítás rendezőjétől azt is megtudtuk, hogy bár itthon a design és a képzőművészet ilyen találkozására először került sor, másutt ez nem újdonság. Neves gyártók híres művészeket kérnek fel lakberendezésre, s az eredmény olykor több, mint izgalmas. E különös alkotásokról készült fotók – nem minden üzleti szándék nélkül – bejárják a világot.

Ehhez a kiállításhoz az olaszok kutatták fel azokat a magyar művészeket, akikről úgy gondolták, hogy látásmódjuk, munkáik eredetisége összecseng a Dema filozófiájával. És hogy segítsék a hazai tervezők érvényesülését, bútorpályázatot hirdettek, amelynek eredményéről majd tudósítunk.

1996/11

R. E.

A VILÁGBÓL

Nézzünk körül!

LÉTRA HELYETT

Nincs még egy lépcső, amelyik ennél kevesebb helyett foglalna. Ilyen esetben többnyire létrát építenek, ám annál ez a megoldás jóval kényelmesebb, mivel a fokok enyhén csavarodnak, tehát jobban követik a lépéseket. Figyelemre méltó az ágy alá épített gardrób is

Elle interiör (Stockholm)

SZEKRÉNY, AMI SZOBOR

Először került kezembe cseh testvérlapunk néhány példánya. Sajnos, a nyelv ismerete nélkül, csak annyit tudtam meg Boris Moravecről, aki e különös bútort tervezte, hogy meglehetősen sokoldalú művész: belsőépítész, színházi látványtervező, rendező, de mellette festő és grafikus is. S talán még szobrász is – tehetném hozzá –, hiszen e szekrénye inkább már szobor, mint bútor

Střecha nad hlavou (Prága)

Szinte Jains

AKI MER, AZ NYER

Teljesen eklektikus a berendezés, az összkép azonban megnyerően kellemes, lakályos. Bátorságra és biztos érzékre vall, ahogy összerakták a modern kanapét és a stíl fotelt, a fehérre festett, esztergályozott állványt és a terrakotta cserepekből alkotott asztalkákat. Ez utóbbiak jelentik az igazi poént az enteriőrben

Wohnidee (Hamburg)

NEMES ELEGANCIA

Napjainkban aki elegáns fürdőszobára vágyik, többnyire olasz csempével, spanyol kerámiával vagy görög márvánnyal béleli ki a tisztálkodás szentélyét. Pedig nézzék csak, mennyire mutatós, egyszersmind jólétről árulkodó a faborítás is, ha kellően nemes anyagot használnak hozzá

La mia casa (Milánó)

CSAK SEMMI ROMANTIKA!

Konyhabútor? Nos, ezúttal bútorról beszélni költői túlzás, hiszen „bútoron" többnyire valamilyen, háromdimenziós, kisebb-nagyobb hasábot értünk, s itt ugyebár ilyesmi nemigen látható. (Leszámítva a szelektív szemetes konténert!) E szisztéma alapja a falhoz erősített, raszteres osztású konzolsín, ez tartja az üvegpolcokat és az acéllemezből készített tűzhely-, mosogató- és munkalapot. Ilyen 1996 végén az új konyhabútor

Zuhause Wohnen (Hamburg)

SZIRTES JÁNOS

Macskaugrásra egy színielőadástól

Mától a Műcsarnokban: magyar látványművészek a színház és a film körül

Amikor felkértek, azt mondták: bármit csinálhatok. Ez nagyon barátságos ajánlat, ám ha belegondol az ember, ijesztő is. Jó, de akkor mit? – mondta egyik beszélgetőpartnerem, aki szerepel a Műcsarnok hamarosan megnyíló tárlatán. Mert valóban olyan sok minden fér bele a „látvány" fogalmába, hogy bajos választani belőlük. Márpedig ez a címe a kiállításnak, amelynek a témáját szerencsére valamelyest szűkíti az alcím, miszerint: „magyar látványművészet a színház és a film között".

Csaknem két hónapon keresztül tehát olyan művészek alkotásait láthatja a közönség, akiknek szegről-végről közük van a színházhoz vagy a filmhez. Hozzájuk terveznek látványt, illetve díszletet, rendszerint olyan képzőművészeti alkotásokkal jelentkeznek, amelyek közelebbi-távolabbi rokonságban vannak a szóban forgó műfajokkal. Egy-egy installációjuk díszletnek is beillik, a performance pedig macskaugrásnyira van egy színielőadástól. A Műcsarnok tizenkét nagy kiállítótermében tizenhárman mutatkoznak be a tér megformálásával. Beszédes, sokszínűséget ígér a névsor: Ágh Márton, Ambrus Mária, Antal Csaba, Árvai György, Csanádi Judit, Horgas Péter, Kentaur, Khell Zsolt, Kicsiny Balázs, Najmányi László, Pauer Gyula, Szirtes János, Weber Imre.

Mintegy felerészt nemcsak afféle kiállítási téralkotásokat jegyeznek, hanem a környezetükben színjátékot, vagyis színszerű játékot is ígérnek. Bár egyiket-másikat párszor előadják, legtöbbet mégiscsak a megnyitó napján odalátogatók tekinthetnek meg. Így azoknak a kedvéért, akik majd csak a kiállítást élvezhetik, a múlandó produkciókról váltottam szót néhány alkotóval.

A Műcsarnok szép apszisán ketten osztoznak. Az egyikük a díszlettervező Horgas Péter, akinek terében az Atlantis Színház mutatja be *Holtudvar* című előadását.

– A tervező felelőssége, hogy fölajánl egy teret, amelyben a színészeknek pár órán át létezniük kell. A díszlet képzőművészeti termék is, afféle kiállítási objektum, de csak a színész vagy a táncos avathatja élővé, különben halott. Ezúttal szakrális teret teremtettem. Az alaprajza koncentrikus köröknek egyik felét adja. Voltaképpen egy vasszerkezet, rajta perforált lemezek. Minden kék, még a padló is, amelynek egy kockaköves csíkja felidézi azt az elmegyógyintézetet, ahol a főszereplő színésznőt ápolják. A megbomlott agyú Sára képzeletében más helyszínek, más idősíkok is megjelennek, hol a szerepeinek világa, hol előző életének miliője, V. Károly császár udvara. Ebben a térkonstrukcióban többféle előadást lehetne lejátszani. A félkörforma origójában például egy olyan elem helyezkedik el, amelyet a táncosok mozdulata avat keresztté, általuk nyeri el e szerepét, mint mondtam: ők avatják élővé.

Az apszis másik felét Ágh Márton kapta, aki gyakran tervez Ladányi Andreának díszletet. Ezúttal is a táncosnő lép fel a téralkotásban, amelynek címe *Espace*, vagyis *Tér*.

– Végre lehetőségem volt lerázni a kötöttségeket, nem kellett semmilyen koncepcióhoz, rendezői elgondoláshoz alkalmazkodnom. Ritka alkalom. Készült tehát egy tíz méter hosszú, hét méter széles oktaéder, amelynek nyolc csúcsán egy-egy hét és fél méteres gerendaoszlop áll. Faácsolat tartja össze őket, kívülről pedig folpackkal vontam be. Ebbe a konstrukcióba be is lehet menni. A közepén pedig, a selyemmel borított platón meg is világítva, mint egy műtárgy, egy kocsi áll. Nincsenek kerekei, nincs üvege, lámpája. Csak maga az üres karosszéria, amelynek mintája egy 1983-as típusú Renault Espace. Vagyis a Térben áll a Tér. Ezt az autót annak idején műanyagból gyártották, én fából készítettem, vagyis olyan matériából, amely a műanyaghoz hasonlóan tartós. Ráadásul azelőtt minden járművet fából csináltak, mint a szekeret a mai napig. Ha valaki kívülről, a fólián keresztül nézi, úgy tetszhet, mintha egy jégtömbbe fagyott leletet látna, amely egy katasztrófa által megsemmisült, réges-régi kultúrából maradt volna fenn. Itt fog játszódni a három-négyperces „előadás". Megszólal egy minden archaikus utalás nélküli, huszadik századi filmzene. Kialszik a terem világítása. S ebből a különös autóból előjön egy szellem, majd visszatér rejtekhelyére. Vége az előadásnak, és újra megnyílik a kiállítás.

2000 címmel Szirtes János mutat be élőképet TEKNÓS MIKLÓS FELVÉTELE

Irodalmilag is jegyzett művet, Peter Handke monodrámáját, a *Közönséggyalázást* mutatják be Árvai György – *Hallvány,* avagy *A tribünnek* nevezett – terében, a Természetes Vészek Kollektíva adaptálásában.

– A monológot nem élő szereplő mondja, mégis ember közvetíti a textust. Vagyis egy sajátos technikával vetített arc, amely nem filmes vagy televíziós felvétel. De hogy milyen fortéllyal értük el az eleven hatást, az legyen meglepetés. Maga a tér hatalmas lépcső, amely mintha hangokat szívott volna magába. Akár az idők során a Nemzeti Múzeum lépcsője, vagy a Duna-parti lépcsők. A Handke-szöveg töredékeit is megőrzi. S amikor majd az előadás előtt vagy után a kiállítás nézői is sétálhatnak rajta, a megőrzött hangokat tizenkét forrásból kisugározza. Attól függően, hogy a látogató hol áll, hol ül le, foglal helyet a lépcsőn, más-más hangjátékot kap, amelyhez a „képet" maga teszi hozzá, ha behunyja a szemét. S ezek a zörejek időről időre is váltakoznak, egy órán belül háromszázhatvanöt-féle szólal meg. Ki-ki választ magának egy „adást", amelybe persze, beszűrődnek a szomszédos hangok is. Mint amikor a Műcsarnok előtt állunk és beszélgetünk. Most arra figyelek, amit nekem mond, de hallom az autók zaját, a járókelőket, még a madárcsivitelést is. Azután véget ér a beszélgetés, és valamilyen más hang hívja fel a figyelmem. Itt a lépcsőn, vagy már az előcsarnokban, ha belépek.

A Látvány nagyszabású kiállítása ma nyílik meg.

Bogácsi Erzsébet

Merre is megyünk?

A megfontolt próbálkozások politikájának ajánlata

A gazdasági lehetőségek megítélése objektív és szubjektív okok miatt nagyon nehéz. Kevés olyan magyar állampolgár akad, aki a rendszerváltással bekövetkezett fordulatot ne tekintette volna ígéretesnek, de a vele együtt járó hallatlan nagy mértékű gazdasági visszaesést ne fogadta volna értetlenül. Most a stabilizáció után több-kevesebb egyetértés van abban, hogy módunk van gyors növekedésre. Ezzel párhuzamosan arra is számíthatunk, hogy a jólét és a civil társadalom polgárainak biztonsága is növekedni fog. E bonyolult, ellentmondásos helyzetben azonban ma sem könnyű eligazodni. A szakértők és a politikusok eltérő álláspontja csak fokozza az állampolgárok zavarát.

Ma már nem az a kérdés, hogy jogos volt-e a lakossági fogyasztást csökkenteni szándékozó Bokros-csomagot támadni, illetve támogatni. Ma már nemcsak azok alapozzák terveiket a kialakult stabilizációra, akik korábban is tudatosan vállalták és szükségesnek tartották a gazdasági megszorításokkal kapcsolatos népszerűtlen intézkedéseket, hanem azok is, akik korábban nemzetrontónak minősítették ezeket. A termelési szerkezet ugyanis alkalmazkodott a fizetőképes kereslet lényeges módosulásához. Ezzel egyidejűleg az állami kiadások visszaszorítása és a bérek reálértékének összehangolása a termelékenységgel megteremtette a fenntartható növekedés előfeltételeit. Ma már nincs véleménykülönbség abban sem, hogy a növekedés mostani feltételei közül sok társadalmi szempontból kedvezőtlen, egy részük elfogadhatatlan.

Három tényezővel jellemzem a kialakult társadalmi feszültségeket. Egyrészt az infláció még mindig két számjegyű. Másrészt a hazai vállalatok nem kis része nem képes a gazdasági növekedéshez felzárkózni, a feldolgozóipar néhány ágazata által vezetett elég gyors fejlődésbe integrálódni. Végül jelentős társadalmi feszültséget okoz az is, hogy a legnagyobb társadalmi csoport, a munkavállalók széles rétegei csak úgy találják meg helyüket a társadalomban, ha kijátsszák a törvényes kereteket, használják a szürkegazdaság csatornáit. A nehezen elviselhető vagy az elviselhetetlenség határait súroló feszültségek feloldásával kapcsolatos vita lényege ma már nem is az, hogy célszerű volt-e az elmúlt négy év kormányzásáért felelős politikai erőknek a választási kampány során kifejtett álláspontja. Ezek az erők a stabilizáció eredményeire és a mozgástér korlátaira hivatkozva a feszültségek folyamatos feloldását ígérték, miközben néhány nem megalapozott és nem is meggyőző, a nehezen elért költségvetési egyensúlyt is veszélyeztető intézkedés (ingyenes közlekedés kiterjesztése, a nyugdíj emelése stb.) mellett kötelezték el magukat. A politikai fordulathoz nem kis mértékben a kampánynak ez a sajátossága is hozzájárult.

E paradoxonból több társadalmi és gazdasági probléma következik. Nem az a kérdés tehát, hogy az 1998-as választások utáni parlamenti többség két meghatározó pártja – a Fidesz – MPP és az FKGP – adók és járulékok csökkentésére, illetve a jólét megalapozását szolgáló állami kiadások gyors ütemű növekedésére vonatkozó ígéretei ellentmondanak-e egymásnak, vagy hogy milyen ígéretek hangzottak el a végrehajtás gyors ütemére vonatkozóan. Ma már akkor sem érdemes erről vitatkozni, ha megállapítható, hogy, finoman szólva, nem elegáns, ha egy még meg sem alakult kormány várományos minisztere, Urbán László úgy nyilatkozik, hogy egy választások előtti politikai programot nem indokolt az újonnan hatalomba lépő kormányon számon kérni.

A választások megtörténtek. Az igazi probléma abban van, hogy az új koalíció belső ellentmondásait, valamint a kormánypárti programok és a realitások közti eltéréseket az új kormány képes lesz-e megfelelően kezelni. Mindnyájunk közös érdeke, hogy ez sikerüljön, és a döntési folyamatokat minél kevesebb botlás kísérje. A megoldásra váró problémák nagyon jelentősek. Indokolt követelmény a költségvetési kiadások növelése – a válságövezetek, az elmaradt régiók, a rendőrség, az ügyészség finanszírozásának javítása, a nehéz helyzetbe jutott magyar falu fokozott támogatása –, miközben helyeselhető a pénzügyi tárca fideszes jelöltjének álláspontja, hogy az államháztartás deficitje a következő időszakban sem nőhet öt százalék fölé. Súlyos ellentmondás az is, hogy vitathatatlanul kívánatos volna a foglalkoztatási gondok enyhítése és a hatékonyság növelése érdekében a vállalatok és a dolgozók járulékfizetési kötelezettségeit úgy enyhíteni, hogy közben se az egészségügyi, se a nyugdíjellátás színvonala ne romoljon, és a nem kevés állástalan állampolgár ellátása is biztosítva legyen. Szükséges az infláció jelentős ütemű mérséklése, de ezt úgy kell megvalósítani, hogy a kamatlábak és a devizaárfolyamok változása ne akadályozza a megtakarítások növekedését, az export és az import viszonyának kedvező alakulását.

MARABU RAJZA

E három problémából következik, hogy a magyar gazdaság- és társadalompolitikában nem kevés és nem jelentéktelen változásra van szükség annak érdekében, hogy a magyar gazdaság töretlenül és gyorsan fejlődjön a lakosság növekvő elégedettsége mellett. A társadalmi nyugalom biztosítása érdekében több mint kívánatos lenne nálunk is a második világháború utáni német–japán gazdasági csodához hasonló eredményeket felmutatni. Tudni kell azonban, hogy az elmúlt évtizedek kedvezőtlen következményeit és a felszámolásukkal járó feszültségeket rövid időn belül nem lehet eltüntetni. Józanul számolni kell azzal, hogy a döntésre váró problémák megoldása közben ellentmondásos folyamatok alakulnak ki, amelyeket csak határozott, megfontolt próbálkozásokkal lehet megoldani. Mindez megköveteli, hogy az új gazdaságpolitika az előző négy év stabilizációs eredményeire támaszkodjon. Továbbá elengedhetetlen az is, hogy az új kormány a maga népszerűségének fenntartása érdekében ne tántorodjon el az ország alapvető érdekeit kifejező – az SZDSZ gazdasági programjában jól meghatározott – gazdasági céloktól: a működőtőke, a megtakarítások növelésétől, a vállalatok bel- és külföldi piacszerzésre irányuló erőfeszítéseinek fokozott ösztönzésétől, valamint az államháztartás egyensúlyának fenntartásától.

E program megvalósítása az ország érdeke és a demokratikusan megválasztott új kormány feladata. Bizakodjunk a sikerben.

Tardos Márton
az SZDSZ képviselője, gazdasági szakértő

Dünnyögnek új mesét

Kórházi turizmus az EU-ban

A BTM Fővárosi Képtár / Kiscelli Múzeum meghívja Önt

SZIRTES JÁNOS

FEKVŐ FA – FEKVŐ KRISTÁLY
CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁRA ÉS AZ AZT KÖVETŐ FOGADÁSRA.

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA
1997. DECEMBER 16-ÁN 17 ÓRAKOR
BITTNER DÓRA ÉS PÉTERFFY ZSÓFIA

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ:
1998. JANUÁR 4-IG, 10-16 ÓRÁIG, HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL.

FK KM
Fővárosi Képtár
Kiscelli Múzeum
1037 Budapest, Kiscelli utca 108.

Fk.: dr. Bodó Sándor

DÍJ HITELEZVE
Budapest Pf. 4.
1250

Lóska Lajos
Budapest
Felsőzöldmáli u. 61-65.
1025

SZIRTES JÁNOS

Tisztelettel meghívom Önt az XO GALÉRIÁBA
1999. február 19-én, pénteken 18 órától 20 óráig

XO GALÉRIA

SZIRTES JÁNOS

kiállításának megnyitójára.

A kiállítás 1999. március 13-ig tart nyitva, keddtől szombatig 11 és 18 óra között.

A R
C O

XO GALÉRIA
H–1012 Budapest, Várfok u. 11. Telefon: 214-0373
E-mail: szalokyk@mail.matav.hu
http://www.datanet.hu/artnet/artnet/varfok
Szalóky Károly
/Támogatók: ALLEGRO, ÁLLAMI NYOMDA RT., BUDAPEST BORTÁRSASÁG/

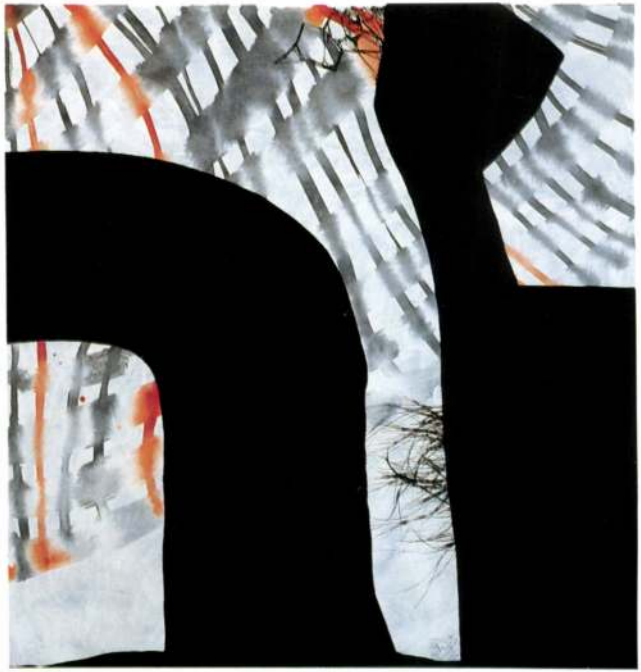

VÁR FOK 44 GALÉRIA

SZIRTES JÁNOS

XO GALÉRIA

Tisztelettel meghívom Önt a VÁRFOK 14 GALÉRIÁBA és az XO GALÉRIÁBA
1998. február 19-én, csütörtökön 18 órától 20 óráig

VÁR 14 FOK GALÉRIA

XO GALÉRIA

SZIRTES JÁNOS

kiállításának megnyitójára.
A megnyitó alatt lehet megtekinteni a Várfok 14 Galériával szembeni oldalon Szirtes János
„A művész műtermének ablakai olyanok, mint egy vörösen parázsló tekintet a sötét, kegyetlen és kutyaszaros éjszakában" című alkotását.
A kiállítás március 14-ig tart nyitva, keddtől szombatig 11 és 18 óra között.
Szünnap: vasárnap és hétfő

A kiállítással azonos időben
a **SPIRITUSZ GALÉRIÁBAN**
/I. Várfok u. 14. „A" lph. fszt. 3./
válogatás látható a galériákhoz
tartozó művészek munkáiból.
Látogatás csak előzetes bejelentkezés alapján.

VÁRFOK 14 GALÉRIA
H–1012 Budapest, Várfok u. 14. Tel./fax: 213-5155
XO GALÉRIA
H–1012 Budapest, Várfok u. 11. Tel.: 214-0373
E-mail: szalokyk@mail.matav.hu
http://www.datanet.hu/artnet/artnet/varfok
Szalóky Károly
/Támogatók: ÁLLAMI NYOMDA RT., BUDAPEST BORTÁRSASÁG/

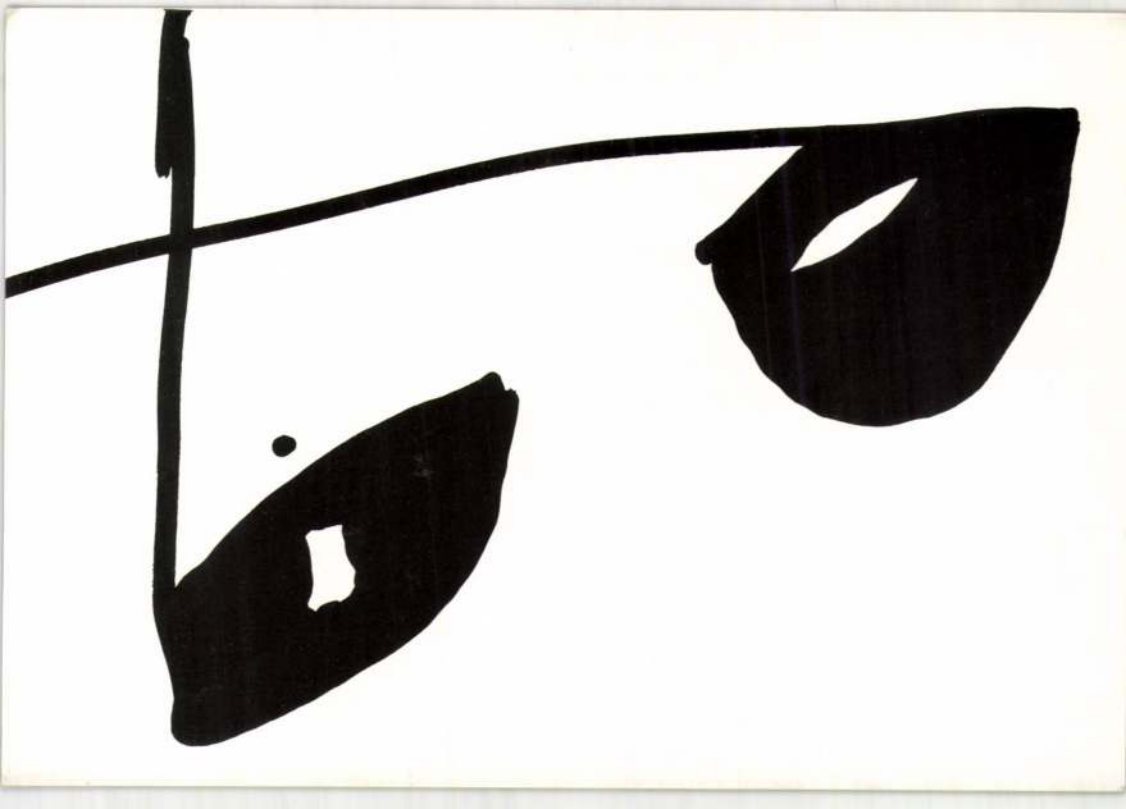

Tisztelettel meghívom Önt a VÁRFOK 14 GALÉRIÁBA
1996 május 9 - én, csütörtökön 18.30 órától 20 óráig

SZIRTES JÁNOS

festőművész kiállítására.

A kiállítás május 26-ig tart nyitva, keddtől szombatig 11 és 18 óra között.
Szünnap : vasárnap és hétfő

VÁRFOK 14 GALÉRIA
H - 1012 Budapest, Várfok u. 14.
Tel. / Fax: 115 - 2165
Szalóky Károly

/ A megnyitót a **BUDAPEST BORTÁRSASÁG** támogatja. /

Szirmay Toni

l.

Num. Közl

1941. 89. l

li határozatát, hogy az eszmét magáévá
és részt vesz a tervezett kiállítás rende-
ben, akként, hogy a szükségelt előleges
ségek fedezését a rendelkezésére álló
g erejéig elvállalja, de viszont kiköti,
a tiszta haszonnak felerésze a társulatot
e meg.
gül a választmány a további részletes
dők megállapítása czéljából Keglevich
n gróf elnöklete alatt Benczúr Béla, Czo-
Béla, Fittler Kamill, Radisics Jenő, Ráth
gy és Rauscher Lajos tagokból álló bi-
got küldött ki.
nök ezzel az ülést berekeszti.

*

magyar iparművészeti társulat vá-
nánya 1889. február hó 20-ikán Lipthay
báró elnöklete alatt ülést tartott.
en voltak a választmány tagjai közül:
y György gróf, Beck Dénes, Czobor
Fischer Ignácz, Fittler Kamill, Nendt-
Gusztáv, Radisics Jenő, Rauscher Lajos,
Imre.
vező: Pasteiner Gyula társulati titkár.

A BTM Fővárosi Képtár / Kiscelli Múzeum meghívja Önt

SZIRTES JÁNOS

FEKVŐ FA – FEKVŐ KRISTÁLY
CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁRA ÉS AZ AZT KÖVETŐ FOGADÁSRA.

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA
1997. DECEMBER 16-ÁN 17 ÓRAKOR
BITTNER DÓRA ÉS PÉTERFFY ZSÓFIA

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ:
1998. JANUÁR 4-IG, 10-16 ÓRÁIG, HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL.

FKKM
Fővárosi Képtár
Kiscelli Múzeum
1037 Budapest, Kiscelli utca 108.

FK.: DR. BODÓ SÁNDOR

DÍJ HITELEZVE
BUDAPEST PF. 4.
1-0

Végh János
Budapest
Köbölkút utca 35.
1118

rejtett üzenetként lappanganak.

1984-ben, az *Erdély Miklós* vezette *Indigó* csoportban végzett munkájával párhuzamosan született az a műve, mely Csodaszarvas címmel került a kiállítótermek falára. (A művet 1988-ban a minisztérium megvásárolta, és a pécsi Janus Pannonius Múzeumba került.) A festmény 200 × 300 centiméter nagyságú, tojáshéjszínű vászonra készült, textilfestéssel. Maga a vászon is mintás: a festmény legalsó szintjét képezi, és mintegy a mű legmélyebb idősíkját jelenti az egymásra hajló kalászok végtelenített, ritmikus térhálója. Szerepe, az egyszerű tetszetősségen túl, jelképes. Hullámzó gabonaföldre emlékeztető rendje, a növényzet, a termékeny anyaföld megidézője, s hogy ezen kijelentésünk nem alkalmi jellegű, a festmény legfelső rétegének utalásrendszerében válik majd igazán világossá. De ne vágjunk a dolgok elébe! A mű következő rétegeként *Malonyai Dezső A magyar nép művészete* című munkájából került rá a vászonra néhány hímzésminta és egy faragás rajza. Ezek szerepe többrétű. Egyrészt egy hagyományos kultúra, a magyarság népi kultúrájának megidézői, másrészt meglehetősen közvetlenül utalnak az alkotóművész nemzeti hovatartozására, továbbá a magyar népművészet műfaji és formai gazdagságának kifejezői. Egyedül a vászon bal alsó sarkában látható „csikós" hímzés köthető a festmény címéhez, tekintve, hogy ez a minta – a magyar népművészet jelkészleteit vizsgáló kutató szerint – többet mond el az égi szarvasról, mint a lóról. Nincs egyenes utalás a magyar származásmondára, Hunor és Magyar csodaszarvasüldözésére, nincs utalás *Bartók Cantata profanájának* szarvassá vált fiúira sem, csupán áttételek, gesztussá szelídült érzelmi ráhangolódások emelnek minket tovább a mű felsőbb rétegeibe. A következő, sokkal élesebb rajzú vagy hangsúlyozottan kiemelt kompozíciós helyzetet elfoglaló elemek tovább gazdagítják az alkotás keltette képzettársításainkat. Haladjunk ezek számbavételekor balról jobbra, miként az írott szöveg olvasásakor!

A bal felső sarokban, a stilizált kaszapengék között furcsa vonalrajz rejtőzik. Ilyen formai megoldással készült rajzok a világ szinte minden földrészén fellelhetőek, ezen sziklarajzok stílusa azonban leginkább az egykor Kaliforniában élt csumas indián törzs sziklarajzaira emlékeztet. Jelentésük legtöbb esetben éppoly talány, mint a Tassili-hegység sziklarajzai, vagy mint az ausztráliai bennszülöttek sziklafestményei. A vadászmágia oly sokat emlegetett, ám sántító hasonlósága nem ad kielégítő magyarázatot e misztikus rajzok születését vagy keletkezésük miértjeit feszegető kérdésekre. Még mindig a kép bal felén, de a festmény középső sávjában különös, összetett maszkszerű ábrázolással nézhetünk farkasszemet. Ennek stílusa, formaszerveződési elve egyértelműen árulkodik az ilyen típusú ábrázolások születési helyéről és Szirtes ösztönző forrásáról. A Vancouver-sziget környéki, úgynevezett „északnyugatparti" indián kultúra törzsei díszítették és díszítik részben ma is ilyen ábrázolásokkal használati tárgyaikat, ruháikat, lakóhelyeiket és totemoszlopaikat. Ezeknek a mintáknak egyértelműen nemzetiségi hovatartozást jelölő szerepük volt. Bár az egyes szem, fül vagy karom formák jól azonosítható állatokhoz köthetőek, itt a maszkábrázolás csupán általános érvényűen értelmezendő „mitikus ős"-ként fogható fel, amely összefügg ugyanezen képréteg másik két elemével. A következő – és a kompozíció egésze szempontjából legmeghatározóbb jellegű – ábrázolás a kép középpontjában látható: egy kanca és egy férfialak sajátosan egybekapcsolódó stilizált kettőse kelti fel a figyelmünket. Az ábrázolás eredetije az itáliai Val Camonicában látható sziklarajz, mely *Broby-Johansen* értelmezésében „kancával párosodó férfit" ábrázol. Ugyanez a szerző, a sziklarajz kapcsán egy 1185-ös beszámolóra hivatkozva fölemlegeti az írországi Ulsterben tartott királyválasztást, ahol a leendő királynak, a hatalom átvétele előtt, mindenki szeme láttára egy kancával kellett párosodnia, amelyet azután levágtak és megfőztek. Mind az Itália földjén előkerült ábrázolás, mind az Írországban lejegyzett eset beleillik a képírások azon végtelen sorába, melyek az univerzum, a világ, az élő környezet megújhodó erejének felfrissítését célozták. S ennek a végteleníthető képzettársító sornak méltán lehet őre és felügyelője a kép jobb felső sarkában látható összetett lény, melyet a franciaországi Trois Frères (Három fivér) barlang ábrázolásai közül vett át Szirtes. A Három fivér barlangban ez az egyetlen festett ábrázolás, szemben a többi fal jól azonosítható, ám csupán karcolt állatábrázolásaival. Leginkább szarvasagancsos, táncoló sámánként azonosítják, ám a vallástörténész *Joseph Campbell* szerint ő az Állatok Ura, aki felügyel a barlang terében végzett termékenység- és földmegújító szertartásokra. Szerepeltetése a vásznon igazi telitalálat, azon túl persze, hogy ő az egyetlen „szarvas" a festményen.

Ezzel elérkeztünk a kép legfelső rétegéhez, amelyet díszítő formákká átlényegített kaszák alkotnak. Bár ezek a kaszaformák izgalmas hálórendszert képeznek a festmény nézőjéhez legközelebb eső képrétegben, helyenként áldásosan lefednek korábbi elemeket, helyenként viszont a kép különböző rétegei közötti, nagyon is közvetlen formai és tartalmi kapcsolatokra hívják fel a figyelmet. Legyen elég itt a Val Camonica-i kanca ágyékmagasságára festett kaszamarkolatot kiemelni, mely fallikus utalásával mintegy „visszaigazolja" eddigi állításainkat. A kasza általában a halál, régebben Kronosz-Szaturnusz vagy Kübelé attribútuma. Az aratást is jelképezi, mely egyszerre jelent halált és újjászületést, a Nagy Istenanya megsemmisítő és alkotó erejét. Itt tehát, a kaszák és a festmény legalsó rétege – a kalászosok – közötti tartalmi kapcsolat nyilatkozik meg, mely áttételesen értelmezi a köztes rétegek ábrázolásait is. A rendkívül összetett kompozíció legfelső rétegében, a kaszák ékírást vagy runairást idéző rendjében van azonban még egy belső réteg, mely nem maradhat említés nélkül. A kaszák adta formákon belül rendkívül aprólékos, tetszetős felületként kialakított geometrikus ábrák élettel teli szövevénye borítja e haláljelképeket. Ezek – a művész vallomása szerint – személyes jellegű „írásjelek", amelyek olyan köznapi ismeretek visszaolvasására is képessé teszik Szirtest, hogy például a festmény készítésekor milyen zene szólt a rádióban. A művészi szubjektum itt jelenik meg, egyénített szimbólumok, piktogramok és hieroglifák képében. Ezen a ponton érdemes fölvetni a kérdést, hogy mivé fejlődhet egy gondolat bizonyos idő elteltével. Szirtes 1989-ben, amerikai kiállítására készülve festette meg új *Csodaszarvas* (Ezt a művet helyhiány miatt nem tudjuk bemutatni – a szerk.) című képét, melyen egyéni jelképeinek fejlődését, művészi formanyelvének alakulását jól megfigyelhetjük.

Nagy Imre

Csodaszarvas

Szirtes János festményéről

Habent sua fata libelli – tartja a régi latin mondás a könyvekről. A művészetek történetének immáron legalább 14 ezer esztendős leltára azonban meggyőzhet bennünket annak az igazáról is, hogy az egyes műalkotásoknak legalább annyira megvan a maguk sorsa, mint a könyveknek. Ez a sors lehet természetéből fakadóan egyetemes érvényű, mellette azonban számtalan egyedi – egyéni – sorstörténet létezhet, s a legtöbb esetben ezek egymástól függetlenek. *Szirtes János Csodaszarvas* című művével először 1985 decemberében találkoztam a Műcsarnok *Pillanatkép* című kiállításán. Jól megjegyeztem az alkotó nevét, és emlékezetembe vésték a kompozíció legfontosabb elemeit. Amikor pedig néhány évvel később az egyetemen beszámolót kellett tartanom Szirtes munkásságáról, egy pillanatra sorsunk keresztezte egymást. Vidéken élve nem volt módomban a teljes szirtesi életművet figyelemmel követni, csupán a kiállítótermekben láthattam a műveit, a performance-okról pedig teljes egészében lemaradtam. Amire most kísérletet teszek, az nem más, mint egyetlen Szirtes-alkotás, a Csodaszarvas üzenetrétegeinek a felfejtése – természetesen a teljesség igénye nélkül.

Szirtes János 1976 és 1977 között a pozsonyi Képzőművészeti Akadémián a grafika szakon, majd 1977-től 1983-ig a budapesti Képzőművészeti Főiskolán tanult, szintén grafika szakon. Nem véletlen annak a hangsúlyozása, hogy grafikusi tanulmányokat végzett, hiszen a különböző nyomódúcokkal egymásra nyomtatott formák, minták és alakzatok olyan lehetőségre ébresztették rá, amellyel a művek térbeli és időbeli dimenzióit végtelenül kiterjeszthette. Ennek az új képértelmező elvnek megfelelően születtek azok a grafikai lapjai, amelyeket közvetlenül a főiskola elvégzése után készített. Érdeklődését rendkívül korán fölkeltették az archaikus kultúrák és törzsi társadalmak művészeti alkotásai. E távoli korok képi kultúrájának nyelvezetét megértendő, illetve az érzelmi síkon történő átélést avagy beleélést segítendő, ezernyi rajzot készített – másolva, gyakorolva azokat a gesztusokat, amelyek e művekben

2

SZIRTES, János Művészet, 1990. 2.

1 Szirtes János: Csodaszarvas, vászon, textilfestés, 200 × 300 cm, 1984
2 Festett bőring, Csimsián, XIX. század második fele (N. Feder nyomán)
3 Kancával párosodó férfi, Val Camonica, Észak-Itália (J. Broby-Johansen nyomán)

3

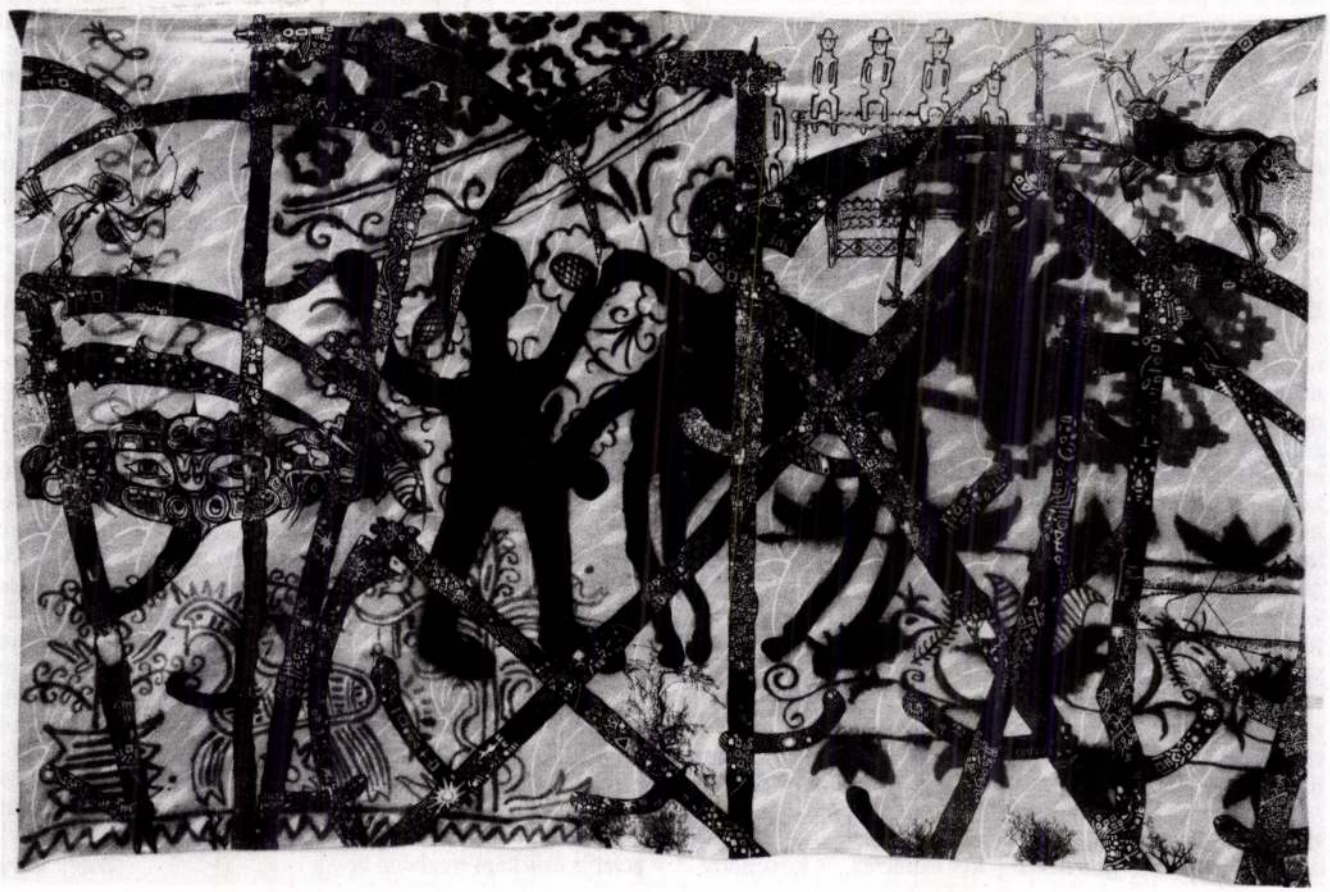

1

Szirtes Henrik festő

Január 12., 1861 — 135 éve
Marcaliban született **Kozma Andor** író, költő, műfordító. Leghíresebb verse: "A karthágói harangok." (Budapesten halt meg 1933-ban.)

Január 13., 1811 — 185 éve
Sárdon született **Somssich Pál** politikus, publicista, Somogy közéletének kiemelkedő alakja: (Meghalt Budapesten 1888-ban.)

Január 13., 1951 — 45 éve
Budapesten meghalt **Unghváry Sándor** festőművész, a kőröshegyi művésztelep megszervezője. (Kaposváron született 1883-ban.)

Január 15., 1876 — 120 éve
Lengyeltótiban született **Szirtes Henrik** festőművész, a kaposvári főgimnázium rajztanára.

Január 17., 1946 — 50 éve
Budapesten meghalt **Kopits Jenő** ortopéd orvos, egyetemi magántanár. (Kaposváron született 1869-ben.)

Január 30., 1921 — 75 éve
Perőcsényben született **Együd Árpád**, a Somogy Megyei Múzeum Országos hírű néprajzkutatója. (Meghalt Kaposváron 1983-ban.)

Február 4., 1911 — 85 éve
Tabon született **Takáts Gyula** Kossuth-díjas költő, író, műfordító, kritikus.

Február 7., 1921 — 75 éve
Kaposváron született **Szirmai Jenő**, az OTP ny. vezérigazgatója.

Február 19., 1921 — 75 éve
Tüskepusztán született **Sipos Gyula** József Attila-díjas költő, író, újságíró. (Meghalt Budapesten 1976-ban.)

Február 21., 1971 — 25 éve
Szigetváron meghalt **ifj. Kapoli Antal** faragó népművész. (Kisgyalánban született 1893-ban.)

Február 24., 1836 — 160 éve
Niklán meghalt **Berzsenyi Dániel**. (Egyházoshetyén született 1776-ban.)

Február 25., 1886 — 110 éve
Felső-Zsolcán született **Muzsinszky Nagy Endre** festőművész, a Siófoki Képzőművészeti Szabadiskola egyik alapítója. (Meghalt Nagyberényben 1975-ben.)

SOMOGYI ÉVFORDULÓK 1996-BAN

1061 935 éve
Atha (vagy **Ottó**) somogyi ispán megalapította a zselicszentjakabi monostort.

1091 905 éve
I. (Szent) László királyunk Somogyváron megalapította a Szent Egyed bencés apátságot.

1686 310 éve
szabadult fel Kaposvár vára a török uralom alól.

1796 200 éve
jelent meg **Vályi András**: Magyarország leírása c. háromkötetes munkájában részletes ismertetés a Balatonról.

1816 180 éve
gróf Festetich Lajos 4000 kötetes könyvtárát a megyének adományozta. (Ezzel megteremtette a vármegyei könyvtár alapját.)

1836 160 éve
Kötcsén született **Kisfaludy Atala** költő, **Szalay Fruzina** költő anyja. (Meghalt Kaposváron 1911-ben.)

1876 120 éve
utazta körül **Eötvös Károly** hatodmagával a Balatont. (Erről tudósít a "Balatoni utazás" c. nagysikerű műve.)

1931 65 éve
Csurgón született **Csurgói Máté Lajos** festőművész.

Január 3., 1921 75 éve
Kaposváron meghalt **Rippl-Rónai Ödön** műgyűjtő, múzeumalapító, Rippl-Rónai József öccse. (Kaposváron született 1865-ben.)

Január 7., 1926 70 éve
Csíkszeredán született **Szász Endre** festőművész. (1991 óta Várdán él.)

Január 12., 1951 45 éve
Kisbajomban született **Csokonai Attila** költő, műfordító.

Sebők Éva
Szirtes Gábor

11 ÉVES A

MŰVÉSZETEK HÁZA

7621 Pécs, Széchenyi tér 7-8. Pf. 403.
Telefon: (72) 315-388, 315-045, 315-229
Fax: (72) 336-128
Igazgató: Molnár G. Judit
A Művészeti Tanács elnöke: Bertók László József Attila-díjas költő
Háznagy: Brandstätter György
A Ház nyitvatartási ideje: hétfőtől - péntekig 8-19 óráig,
illetve a rendezvények végéig

1998. MÁJUS

MARTYN FERENC TETŐTÉRI GALÉRIA
SEBŐK ÉVA: „KÁTRÁNY ÉS PAPÍR" CÍMŰ KIÁLLÍTÁSA
Nyitva 1998. május 18-ig naponta 12-17 óráig.
GAÁL TAMÁS SZOBRÁSZMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA
Nyitva 1998. május 25-től június 15-ig naponta 12-17 óráig.

JÁTÉKTEREM
SURÁNYI ANDRÁS FOTÓI: IZREAL
Látogatható a Ház nyitvatartási idejében május 13-ig.

5. KEDD, 18 ÓRA, FÜLEP LAJOS TEREM

POLGÁRVILÁG
Szirtes Gábor Pécsi panteon — Portrék a millennium korából című, a Pannonia Könyvek sorozatban megjelent könyvének premierje.
A szerzővel beszélgetnek: Angster József, Bezerédy Győző, Borsy Károly és Páva István. (A könyv a helyszínen megvásárolható.)
A Pro Pannonia Kiadó, a Pécs-Baranyai TIT Politológiai Szakosztálya és a Művészetek Háza közös rendezvénye. Az est támogatója a Nemzeti Kulturális Alap Irodalmi Kollégiuma.

5. KEDD, 18 ÓRA, BREUER MARCEL TEREM

ÉGI ÉS FÖLDI... — A SZERETET, A SZERELEM ÉS A SZENVEDÉLY ARCAI
Franco Zeffirelli: Egy apáca szerelme (olasz film)
Bevezetőt mond: dr. Stark András pszichiáter
(A JPTE Pszichológia Tanszéke és a Művészetek Háza közös rendezvénye.)

6. SZERDA, 18 ÓRA, BREUER MARCEL TEREM

FREUD TITOKZATOS TÁRGYA (pszichoanalízis és női szexualitás)
Beszélgetés a közelmúltban megjelent tanulmánykötetről, Freudról, Bunuelről és a szexualitásról. Vendégeink a kötet szerkesztői: Csabai Márta, Erős Ferenc és dr. Bókay Antal. Vezeti: dr. Stark András pszichiáter.

6. SZERDA, 19 ÓRA, FÜLEP LAJOS TEREM

A BUDAPESTI VONÓSOK TAGJAINAK KAMARAESTJE
Közreműködik: Fenyvesi Andrea és Nagy Gabriella — hegedű, Fejérvári János — brácsa, Somodari Péter — cselló. Műsorukon Haydn, Mendelssohn és Schumann vonósnégyesei.
Belépődíj: 250 Ft

7. CSÜTÖRTÖK, 10.45 FÜLEP LAJOS TEREM

A ROMANTIKA PROBLÉMÁI ESZMÉK, POÉTIKA — tudományos konferencia
Rendezők: a JPTE BTK Klasszikus Irodalomtörténeti és Összehasonlító Irodalomtudományi Tanszéke, a PAB Irodalomtudományi Bizottsága és Irodalomtörténeti Munkabizottsága és a pécsi Művészetek Háza.
Előadók: Szegedy Maszák Mihály (ELTE), Kulcsár Szabó Ernő (ELTE, JPTE), Imre László (KLTE), S. Varga Pál (KLTE), Rohonyi Zoltán (JPTE), T. Erdélyi Ilona (PPKE).
Délután szekcióülések.

- Lovász Andrásné
- Magyar János
- Marsi Ágnes
- Makay Ida – Véménd
- Mánfai György
- Máthé András
- Dr. Mátrai Béla
- Meliorisz Béla
- Mendöl Zsuzsa
- Molnár Jánosné
- Molnár Sándor
  Dr. Móró Zsuzsa
- Müller Mária
- Művészeti Szakközépiskola
- Nádas Éva
- Novotny Béla
- Olteán Magdolna
- Dr. Pandur József
- Pákolitz Istvánné
  Dr. Páli Kálmán
  Papp Béla
- Dr. Papp Zsuzsa
- Polgár Marianna
- Peák Terézia
  Pergerné dr. Szabó Piroska
  Dr. Pitti Zoltán – Budapest
  Prof. dr. Pintér András
  Prof. dr. Pytel József
- P. Müller Péter
  Dr. Rácz Sándor — Komló
  Radó Gyula — Budapest
- Rádóczy László
- Rádóczy F. László
  Dr. Répai Gábor – Kadarkút
  Dr. Révész Mária
- Révész Márta
- Rigó István
- Rónay Márta
- Sárkány József
  Dr. Schmidt Gábor
- Simon István
  Simonné dr. Bárdy Zsuzsa
  Dr. Stark András
- Dr. Sélley Elek
- Sólyom Katalin
- Soltész László
- Soltra Elemér
  Dr. Somfay Magdolna
- Sós Klára
- Surányi Anna
  Stenczer Béla
- Prof. dr. Szabó István
- Szatyor Győző
- Dr. Szirtes Gábor
- Dr. Szirtes Gáborné
  Dr. Szekeres György
- Szederkényi Ervinné
  Szentgyörgyi Miklós
- Szoyka Pál
- Sztankov Stefán
- N. Szabó Sándor
  Dr. Takácsy Imréné
- Tasnádiné Rónaky Edit
- Tillai Ernő
- Dr. Tímár Károly
  Tóth Sándor – Kozármisleny
  Prof. dr. Tóth József
- Dr. Török Andrea
- Trischler Ferenc
- Tüskés Tibor
- Uherkovich Ágnes
  Újházi Péter – Székesfehérvár
- Unger Pálma
  Yaron Mayer – Budapest
- Valkó László
  Dr. Varga Levente
- Varga Márta
  Vári Éva
- Veres Lajos
- Vida Gyula
- Vidákovics Antal
- Dr. Vidor György
  Dr. Veszprémi Béla
- Weiler Árpád
  Wéber Ádám – Mohács
- Wunderlich Ilona

csavarokat, dróthuz

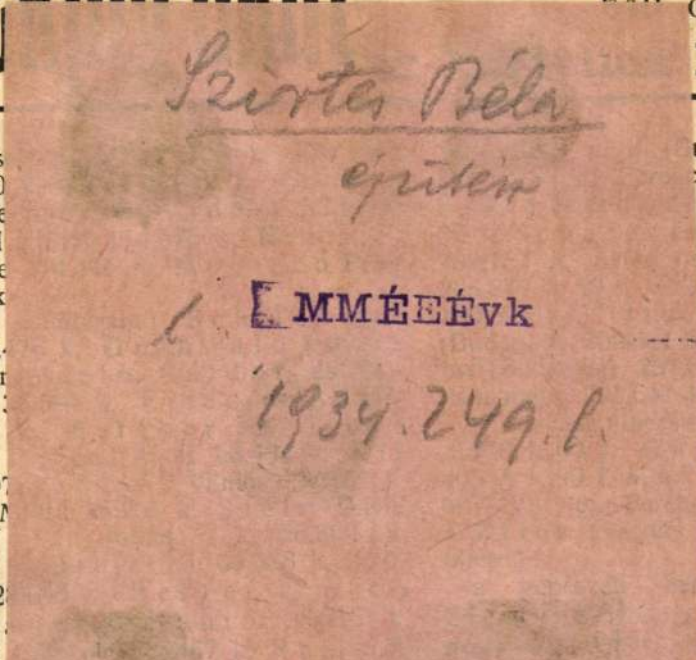

vetkezők pályáztak:
s munkára: Kopfensteiner
ombathely) 148.846 k 87 f, Lang
ombathely) 143.269 k 26 f, Weil
dapest) 148.911 k 39 f;
nkára: Danubius gyár (Buda-
k 29 f;
os, lakatos, üveges, mázoló és vas-
Csiszár Lajos és Nemec Já-

gépgyár r. t. 148,
Siemens-Schuc
k, Ganz-féle villamo
fillérrel.

Az ajánlatok átszámi

Szekszárd. (Utép
közutak kiépítésére T
junius 28-án ár
tettek.

rket Politzer és Oklejsz
Budapest, VII., Bethlen-utca 1
Elvállal mindennemü parket- és padozati mun
Aszfalt-parket különlegesség. Telefon

elyreállitása.) A
. közut 0—15 km.
fahid helyreállitására
ri m. kir. államépité-
8-án árlejtést tartott.
und Mihály (Segesd
el János (Segesvár)
én Károly (Erzsébet-
der Mihály (Segesd

rmegye alispánja fog

épités.) A deme-
nek 8804 k 33 fillér-
ra a nyiregyházai m.
an junius 30-án
hiányában eredmény-

szek épitése.) A
is uton 858 k elő-
endő 5 drb. 60 cm.
zolgabirói hivatalban
rlejtést tartottak, mely
yában eredménytelen
fogják végrehajtani.
zivattyus kut
község piacterén léte-
tási munkáit Héhn
ter, a kut szállitását
iklós németsztamorai
unius 25-én tar-

Szepesbéla. (Tető helyreá
A szepesbélai ág. hitv. evang. egy
junius 30-án árlejtést tartott
tetőzetének helyreállitására 12719 k
irányzattal. Három vállalkozó pályázot
Mislovic, Roth és Hatsch
de mivel az ajánlatok nem feleltek n
tételeknek a presbyterium azokat m
elhatározta, hogy a munkát magán
Halmos és Koch cégnek fogja

Nyitra. (Raktár kibővités és
tábor helyreállitás.) A
honvéd gyalogezred kezelőbizottsága
1-én árlejtést tartott az elemi lőtér
raktárának bővitésére 2225 k 30 f és
tábor helyreállitására 1719 k 97 előir
Egyedül Stefkovics Lajos nyitr
tett ajánlatot a raktár bővitésére 10%,
tábor helyreállitására 50% felülfize
ajánlatot jóváhagyás végett felsőbb h
jesztették.

Alsószentiván. [Fejér m.] (Iskola
Alsószentiván község előljárósága j
26-án árlejtést tartott 21295 k 47 f
előirányzattal tervezett iskola épitésére.
tettek: Szabó Ferenc (Székesfehérv
Bebessi István (Adony) 1·5% áren
Krausz és Dénes (Dunaföldvá
irányzattal, Lőwy Mór fiai (Sim
5% felülfizetéssel.

Bebessi István ajánlat[illegible]

Szirtes János, grafikus

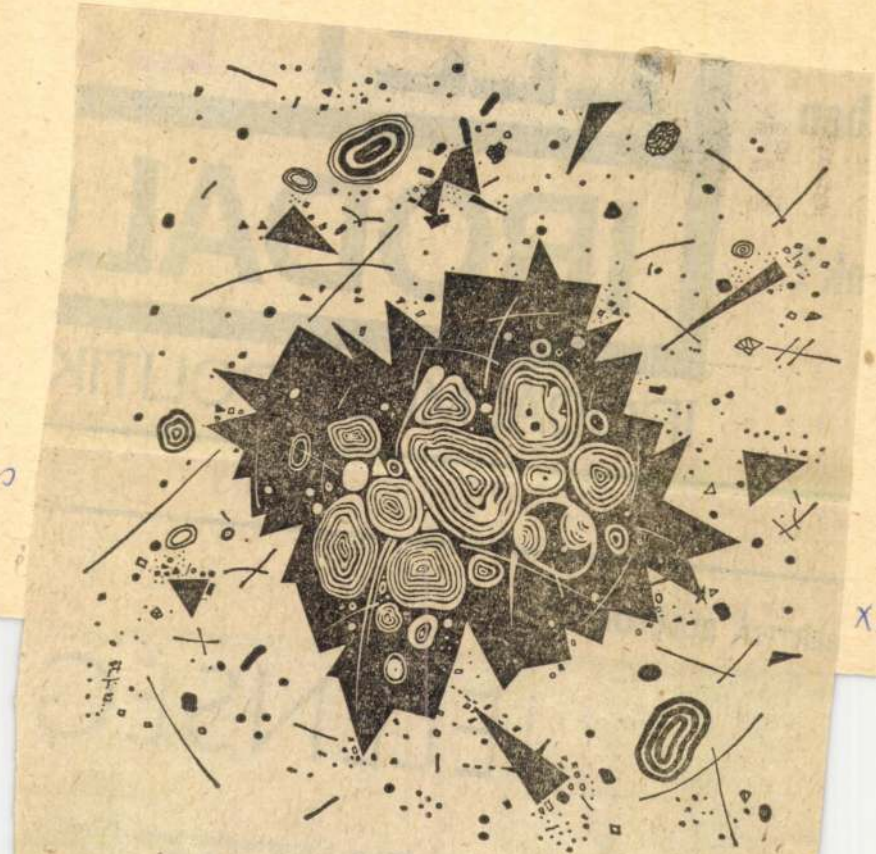

Szirtes János: Kroki

Szirtes

2.

XXVIII/15.

JELENSÉG

benne bizonyos sértettség. Caroline monacói hercegnőnek ágyba viszik a reggelit, ő viszont fél hat-

ca

Szirtes János : grafikus

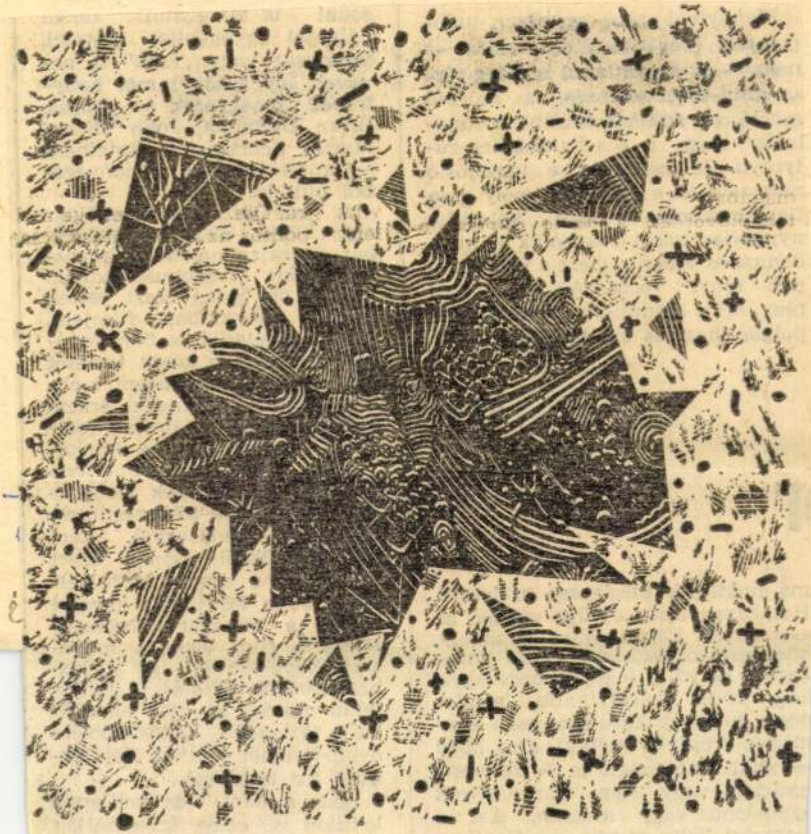

Szirtes

Élet

-11-

XXVIII/2

Szirtes János: Piff

hézagosságot színlelő, csalfa emlékezet. És az a legfőbb becsvágya, hogy minél váratlanabb, meglepőbb dolgokat következtessen egymásra. Tekintet nélkül arra, hogy — akár áttételesen is — rokonítnatók-e vagy sem, van-e közük egymáshoz vagy nincsen. Azt a átszatot kelti, mintha az álomban valóban és szó szerint minden megtörténhetne. Mintha az álom-

szet, képeiben él; így a legbravúrosabb alkotás is hatástalan marad, ha csak elmeséli a történetét. Legfeljebb érdeklődésemet keltheti föl (ezúttal azt is hiába).

Igaz, a napi- és hetilapok kritikái is előre informálják az olvasót. A kritikus elmondja: ez a film jó, menj el és nézd meg! *Michael Pye* és *Lynda Myles*, a szerzők vála-

Szirtes János

Magyar Nemzet 1985. III. 8. 7

Zaj és csend

Három budapesti kiállításról

A művészettörténet feljegyezte azokat az alkalmakat, nem is keveset, amikor egy-egy művész vagy művészcsoport úgy érezte, hogy a távoli múltba kell visszanyúlnia ihletért. Az egzotikus tájak ősi művészete vagy saját elődeink primitív tárgyai különös vonzást gyakorolnak ilyenkor a művészekre: ezekben az emlékekben a még értelmes művészet dokumentumait látják, s az alkotók átengedik magukat a minden kifinomultság nélküli formálás megtisztító hatásának.

Az ilyesfajta formai megújulásoknak, spontán vagy tudatos formakereséseknek épp az elmúlt évek során lehettünk tanúi nem egy alkalommal.

SZIRTES JÁNOS

is azok közé tartozik, akik a legtöbbet a barlangrajzoktól és a primitív kultikus tárgyaktól tanulták. Szirtes János azonban, eddigi tevékenysége szerint, nem a formát akarta eltanulni a „tiszta lelkű" elődöktől, hanem keresetlenül is lelki rokonságot érzett a sámánokkal, a mágiával, s minden olyan közösségi cselekedettel, amely a különleges pillanatoknak, a művészetnek természetes helyet biztosított a csoport életében. A művészet fenntartás nélküli szükségességében kívánt tehát hinni, s így az összecsengések a különféle ősi jelenségekkel inkább szükségszerűek voltak művészetében, nem keresettek. E tevékenységében odáig jutott, hogy nem elégedett meg műtárgyak fabrikálásával a műterem magányában, hanem közösségi eseményeket szervezett, amelyek során technikai eszközökkel mágikus cselekedeteket hajtott végre.

Szirtes János új grafikáiból most a budapesti *Liget Galériában*, az Ajtósi Dürer sor elején látható kicsiny kiállítás. És hogy a közepébe vágjak: ez a tárlat csalódás. Persze pillanatnyi mélypontok minden pályán számosan vannak. Szirtes azonban dekorációt csinált megérzéseiből és elveiből. S ez valamiféle megcsömörlöttségre vagy elfáradásra utalhat.

Kis méretű, nagyon gazdagon és mutatósan megmunkált fekete-fehér grafikák tekinthetők meg a kiállítóteremben. Ezek a művek több rétegben egymásra hordják azokat az apró jeleket és befoglaló formákat, amelyek a hitek és vágyak ősi rétegződését hivatottak felelevéníteni. Szépek is ezek a grafikai lapok, szó se róla, a műkereskedelemben bizonyosan kelendőek lennének, csak épp *az az elementaritás hiányzik belőlük*, ami Szirtes János eddigi tevékenységét olyan értékessé tette.

A cím nélküli munkák egyike például halvány barlangrajok elé metsződő éles, kaszaszerű formákat rögzít, melyek — az új dekorativitás jegyében — fényes kicsi vonalkákkal, jelekkel, rovásokkal gazdagon díszítettek. A rovátkolásoknak ez a tenyészete, akárcsak a spontán házfalrajzolás esetében, a mindennapok zaját volt hivatva érzékeltetni, amelyből valami csodálatos módon talán mégis kibontakozik egy rendező elv. Ez az elv Szirtes János új grafikáin csupán vággyá redukálódott; olyasfajta vágy fájó megfogalmazásává, amit rajta kívül igen sokan hajtogatnak, feloldás reménye nélkül.

A szigorú geometria, a „konkrét művészet", vagy „új konstruktivizmus" híve és kismetere volt a korábbi években

MISCH ÁDÁM,

akinek új grafikai lapjaiból a *Csepel Grafikában* tekinthető meg most kiállítás. Ahogy szinte az összes hűvösen fogalmazó, geometriában „utazó" alkotó újabb irányok felé tájékozódott az elmúlt két-három esztendőben, úgy Misch Ádám képalakítási elszükségszerűen — fellazult, járása is — mondjuk így, spontánabbá, kevésbé görcsössé, festőibbé vált.

Témaköre azonban változatlan. Misch Ádámot mindig a nagyváros hétköznapi látványa izgatta. A magasan technicizált környezet nagyvonalú, ipari tervezettsége és apró szépséghibái, kis rohadásai, a fennkölt emberi tervek csöndes eróziója. Így van ez mostani műveivel is.

Az élénk színű, változatos keretekbe foglalt, több rétegben felhordott grafikai lapokat szemlélve az első rátekintés után az az érzés alakul ki a nézőben, mintha Misch Ádám mellébeszélne. Körmondatokat kanyarítana, amelyeket ha elemeznénk, aligha sülne ki belőlük valami. Gondos vizsgálódás kell ahhoz, hogy közel férkőzzünk a művekhez. S ha nem is mindegyik munka válik az elemzés során meggyőzővé, jó néhány lap hordoz mást is, mint könnyed, lehengerlő esztétikumot.

Misch Ádám számára, a környezetet elemezve, a legmegrázóbb élmény az általa nem alapvetően bűnösnek tekintett *eltömegesedés durva geometrikus formákba sulykoló ereje*. Az a raszter, az a négyzetháló, amely a lakóházat és a kolumbáriumot egyként meghatározó technikai kényszer, és persze szemléletalakító kényszeredettség is. Misch nem ezek közül a pregnáns példák közül válogat, amelyeknek néven nevezése, akárhogyis cifrázná, közhelyes lenne, hanem hasonló jelenségeket keres.

Leghatásosabb lapja talán az, amelyen egy útifotóból indul ki. A fényképen egy különös szokás örökítődött meg, amely, úgy tudom, Bulgáriában és Jugoszláviában dívik: a halotti értesítők kiragasztása a házak falára. Misch kiszemelt egy olyan falrészletet — egyébként is vonzódik a falrészletekhez —, amelyet elárasztottak az ilyen partecédulák. Nem hagyta azonban érintetlenül azok geometrikus rendszerét, nem viselte el a fényképes értesítők konok felsorolását, hanem festői módszerekkel, személyes gesztusokkal életet lehelt az emlékekbe, személyes, vizuális karakterrel ruházta fel az elmúlás hűvösségét.

Nem tudatos művész még, és képformálása sem kialakult, mégis bizonyos, hogy

KRAJCSOVICS ÉVA

érzékenységéből kialakulhat az igazán személyes líra, a tömegtermelést folytató táblaképfestészetben. Krajcsovics Éva, akinek kis méretű, diszkrét festményei a *Duna Galériában* tekinthetők meg, nem kapkod; téma- és formavilágát egyaránt redukálta, hogy kicsiny lépésekkel juthasson az egyre tömörebb, egyre érzékenyebb, egyre kifejezőbb látvány közelébe. Nagyon hasonlatos ez az út *Vaszkó* Erzsébetéhez, akinek színkezelése is hathatott Krajcsovics Évára: talán innen az az eljárás, hogy a közeli tónusok gazdag sorozatát használja, és e tónusok egyikét kiemelve, egyetlen erős mag köré szervezi a képet.

Ajtókat és ablakokat fest Krajcsovics Éva. Az ajtókon és ablakokon át külső és belső terekbe láthatunk; vagy ha betették őket, az elválasztás szomorúsága, az újra nyitás lehetősége borong bennük. A színek is ennek megfelelően a rózsaszín, a narancs köré rendeződnek, vagy a meleg kékek, visszafogott zöldek körül bolyonganak.

Színkezelése gondos, komponálása finom, motívumkincse változatos, meggyőző, nehéz hát megnevezni, mi is az, ami hiányzik még Krajcsovics Éva képeiről. Talán az élmények nem túlzottan széles skálája, ami miatt a külső és belső terek atmoszférája nem igazán válik el egymástól, a különféle enteriőrök nem rendelkeznek a személyre jellemző atmoszférikus jegyekkel. Pedig talán nem mindegy, hogy két embert vaskapu választ-e el egymástól vagy könnyű függönnyel díszített ajtónyílás.

(bán)

Nemcsak Babilonban

Ungvári Tamás tanulmányai

Hiába tudjuk: annyi regénytípus, ahány regényíró — a literatúra műfajairól mégis él az irodalomnak nemzeti tudatában egy-egy őstípus. Mire a magyar regényirodalom „felnőtt", már Dosztojevszkij vad hősei utazták be Európát, és anyanyelvünkön Tolsztoj hatalmas freskóit ízlelgethettük.

Sokoldalú és nagy erudícióval rendelkező szellemi ember Ungvári Tamás. Érdeklődése ezúttal sem csak a magyar és a világirodalomra terjed ki — e kettőt pályakezdésétől fogva szerves egységben kutatja —, új kötetében ezúttal közgazdasági és lélektani, sőt, divatszociológiai tanulmányokat is találunk. Az irodalmon belül is éppúgy érdekli a 18. század valósága, mint a jelené. (Épp e kötetével párhuzamosan publikált egy másik gondolatébresztő könyvet is *A modern irodalom válaszútjain* címmel, amelyben a világirodalmiság néhány fontos vonását vázolja fel az 1871-től az 1920-as évek végéig terjedő időszakban — több vonatkozásban visszanyúlva a megelőző századokba is.) Szellemi vonzalmaiban mindazonáltal a fény százada a meghatározó — a felvilágosodás áramlatától tanulta el az ész tiszteletét, a racionális oknyomozást, a világ megválthatóságának hitét — s legfőképp az ember és az emberi tiszteletét. A lezsernek, frivolnak, bohémnek ismert Ungvári Tamás mélységesen tiszteli az emberi alkotóerőt, az elhivatott munkát, a jobbító akaratot — sőt, korunk nemegyszer előretörő úrhatnám akadémizmusával szemben legfőképpen ezeket tiszteli.

Az ember felemelkedésének történelmi esélye érdekében írta mindjárt kötetnyitó tanulmányát is: *Az elfeledett komédia* címmel a nevetés polgárjogát perli vissza a regényirodalom számára. A tragikumtól eltérően (amely mindenképp sorsdeterminációt tükröz) a komédia rendszerint bízik az emberben, erkölcsi megigazulásának lehetőségeiben. A belenyugvással és a komor rezignációval szembe Ungvári a komikum harcosságát, életerejét, kezdeményező készségét állítja. Számára azt jelenti a komikum, hogy nem bízzuk magunkat se Istenre, se istenekre. Ezért tartozik kedvelt írói közé Defoe is (alakjának külön tanulmányt szentel a kötetben): olyan írónak látja, aki az emberi sors legfőbb irányítójának az embert tartotta. A „holnap folytatjuk", illetve „újrakezdjük" örök-emberi gesztusáról Ungvári Tamás nem akar lemondani.

Ami ma éppenséggel nemigen divatos: az irodalmat mindenekelőtt világnézetek tükröződésének, az eszmék harca művészi terepének látja, valaminő etikai-életszemléleti állásfoglalásnak. Új kötetében erre leginkább Joyce *Ulyssese* fordításának kritikája a tanúság. Az emberi méltóság megsértése miatti felháborodást, a morális szenvedélyt kéri számon a hazai átültetés szövegén, a humanista, politikus érdeklődésű Joyce-ot, aki nem nyugszik bele a lét adott állapotaiba.

A regény műfaja általában véve erőteljesen vonzza Ungvárit. Világmagyarázatot, az élet értését keresi benne — s otthont valamennyiünk számára. Mint egy helyen írja is: a megbékélés és a szeretet képzelt otthonát. Ezért foglalkozik visszatérően az amerikai zsidó irodalommal, hiszen ez az irodalom mindenekelőtt a hazára vágyó ember metaforája kapcsán nőtt világirodalmi rangúvá. E tanulmányait nem kis részt a személyesség rejtett lírája hatja át, kérdésfeltevései azonban túlságosan „szemérmesek". Mert kétségkívül igaz az, amit Ungvári ír, hogy asszimilációs ország voltunk, s hogy ma alkotmányunk őrködik a vallási egyenjogúságon. Ám az is igaz, hogy éppenséggel egy egész ellenforradalmi korszak hirdette nálunk az asszimiláció érvénytelenségét, s Ungvári Tamás ne tudná, hogy a legjobb alkotmány se tudja pótolni azt, amit a közérzület, a társas együttélés mentalitása, egyáltalán emberkép formálása terén évtizedek szívós társadalmi nevelő munkájának kell még elvégeznie? Más kérdés, hogy amikor ki akar szabadulni a gettó-szellemiségből, nem akarja osztani többé a túlérzékenységet, a gátlásokat, az „ellengyanakvást", akkor Ungvári Tamásnak teljességgel igaza van.

Up-to-date frisseséggel tájékozódik a kortársi nyugati szellemi áramlatok között, mégis: az az irodalomfelfogás, amelyik csupán „szöveg"-nek látja a művet, tőle fényévnyi távolságban van. Az emberi lélek — azaz szenvedés, öröm, válság, felelősség, felemelkedés, erény és bűn — nélkül számára az irodalom nem irodalom. Ezért is fordul oly szenvedéllyel felszabadulás utáni irodalmunk történeti rendszerezésének egyes hibái ellen. Joggal teszi szóvá e vállalkozás furcsa, szenvtelen személytelenségét — azt, hogy benne egyfelől elhalványul a torzulásokért az igazi felelősség megállapítása, másfelől pedig nem tükröződik kellőképp az a szándékaiban nemes harc, amely az irodalom esztétikai jogaiért folyt.

Jóval kevesebb viszont a hitele annak a bírálatnak, amellyel Kis Pintér Imre Füst Milán-monográfiáját illeti: főképp a szakmai etikának Ungvári által kárhoztatott gyöngeségeit nem érzem megnyilvánulni e vállalkozásban. S végképp egyoldalúnak tartom azt az állítását, hogy a szövegvariánsok egymáshoz való viszonyának megállapítása nélkül nem lett volna szabad vállalkozni Füst Milán költői világképének megrajzolására. Kritikai kiadása nincs se Babitsnak, se Kosztolányinak, az irodalomtörténetírás mégis értékes monográfiákat köszönhet a világképükről szóló eddigi kutatásnak.

Ungvári jó ideje komoly érdemeket szerzett a magyar írók európaiság-tudatának feltérképezésében. E kötetében is nagyon érdekes megállapításokat tesz a Berlinben élő Lukács György hatásáról Déry Tibor írói pályafordulatának előidézésében. A Reichstag lángjai, amelyet 1933 februárjában mindketten saját szemükkel nézhettek végig, győzte meg mindkettejüket az avantgarde akkori folytathatatlanságáról — Európa, az európai kultúra féltése volt az az indíttatás, amely miatt Déry, a legtovább kitartó magyar avantgardista nem sokkal utóbb már a *Befejezetlen mondat* realista társadalmi körképén dolgozik. Kevesebb jót mondhatunk viszont az Illyés-tanulmányról. Jócskán akad ebben is találó megállapítás, de ugyancsak nem kevés benne a végiggondolatlan, elsietett állítás is. Illyés gondolkodása számára nem az európai romantika eszmerendszere volt időszerű — mint azt Ungvári állítja; magyarságélményét aligha Európa nevelte — legalábbis nem egyedül, volt köze ahhoz a puszták népének és Angyalföld lakóinak is; a felvilágosodás — Ungvári állításával ellentétesen — ismerte a nacionalizmust (épp Voltaire-nél, Rousseaunál és Herdernél jelenik meg az mai értelmében); azt se hiszem, hogy Kassák és az avantgarde különválása valóságosabb szakadékot ásott az írók közé, mint a népies-urbánus ellentét (ez az utóbbi ma is érezteti hatását); az író feladata aligha merül ki abban, hogy magyarok legyünk és európaiak — mindenekelőtt embereknek kell lennünk, ennek időszerű jelentésére kell elsősorban az írónak rákérdeznie; Illyés gondolatait elemezve pedig bizony

SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Szirtes János, arcfiksa

ÉLET ÉS IRODALOM

1984 MÁJ 4

1021

Szirtes János: Vázlat

kinthetők: őszinte dinamikájukkal és érzelmi kultúrájukkal. Thury installációja érdekes ugyan, de elsősorban atmoszférikus, jól illik a szép pincéhez. A látomás ihlete halvány benne. A jó alapötlet mögött elmosódnak — nem kellően kimunkáltak — a részletek. A kompozíció elemeire esik. A cserépből (ami az égetett agyag) így lesznek cserepek.

irodavezetőt, aki dzsentrimajmolásában erején felül költekezik, elveri szépséges felesége hozományát, váltót hamisít, s hogy magát mentse, kollégáját az öngyilkosságba kergeti, nejét a züllés szélére taszítja. És persze hajlandó vagyok részvétet érezni, amikor összeomlik. Tudom, hogy Barna úr nem egyszerűen alávaló gazember, erkölcstelen her-

telhető még ma is.

nárok megöregszenek

szerzőségét, a rendezői fogalmazás személyi tulajdonát nem óvja jogszabály: nehezen mutatható ki egy színházi ötlet eredetisége, útvonala, amint körbejár, mint dal a konóban, és világszerte szabadon használják rendezők, akár egy cipőkanalat.)

Malina naplója, Beck színháza történetét rögzítő emlékiratkönyve alapján két független amerikai filmes fiatal — Sheldon Rochlin és Maxine Harris: *The story of the Living Theatre* címmel — néhány interjút forgatott a nagy korszakukra visszaemlékező házaspárral. Kiegészítették a filmet Beckék legnevezetesebb előadásainak egykorú fölvételeivel, valamint a legnevezetesebb történelmi híradófelvételekkel, amiknek kockáin a Living összetalálkozik a történelemmel. Így látható az Odèon elfoglalása 1968 forró tavaszán... J. L. Barrault magányos eleganciával halad végig a kontesztáló diákok között... Látjuk a védővárrá átalakított állami színház nézőterét a követeléseikkel parázsló diákokkal... látjuk, amint rendőrsorfal között kivezetik őket az Odèonból. Látjuk könnygázbombáktól megvakítva. Látjuk meggumibotozva. Látjuk, amint a visszafoglalt állami színház ormáról titkosrendőrök tépik le a vörös lobogót. Mert a Living Theatre és a Beck—Malina házaspár ott volt mindenütt, ahol lennie kellett. (Minálunk nem kellett. Hírük csak beszivárgott. Hatásuk cseppekben érződött. Antonioni: Zabriskie Pointjában láthattuk a sivatagban meztelenül hempergő színházi együttest párzó ősanyagként gomolyogni. Minálunk az időben a görög junta Nemzeti Színháza vendégeskedett, vagy a Comédie Francaise, legmaradibb műsorával.)

Beckék provószínháza ingerelt odahaza. Lázított Franciaországban. Szembenézésre uszított a szövetségi Németországban. Múlt az idő. Malina elhízott. Beck megőszült. Rómában élnek egy kicsiny lakásban. Fontosnak tartják, amit bevégeztek. Fontosnak tartják a változtatni tudás képességét.

Egy elhízott és egy megőszült forradalmár mit csinál voltaképp, amikor nincsen forradalmi helyzet? Emlékezik és büszke. Utolsó színházi munkáik arra mutatnak, hogy ők, akik a háború ellen, a katonai szolgálat ellen izgattak, utóbb csupán a polgári házasság rabszolgatartó intézménye ellen szónokolgattak. Egykor ellene szegültek a rosszul berendezett társadalomnak, utóbb lelki harmóniára biztatták terápikusan embertársaikat.

Malina elhízott. Beck megőszült. Ironikus, hogy még élnek. Hozzánevelődtem ahhoz, hogy csak az elbukott lehet hős, hogy csak a hősi halál igazolja a nagyságot, hogy a túlélő mindig gyanús. Miért nem esett el eszméjéért? Miért nem áldozta föl önmagát a harcban?

Nézem őket önkéntes római emigrációjukban, és egy fanyar emigráns jut eszembe. Heine a Téli utazásban megbámulja a Keresztre feszítettet, és elmorfondíroz, ha ma születik a Megváltó, nem kerülhet bajba, hiszen a cenzorok előre megakadályozzák benne, hogy hősi halált haljon eszméiért a kereszten.

Molnár Gál Péter

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1984 JAN 13

Szirtes János

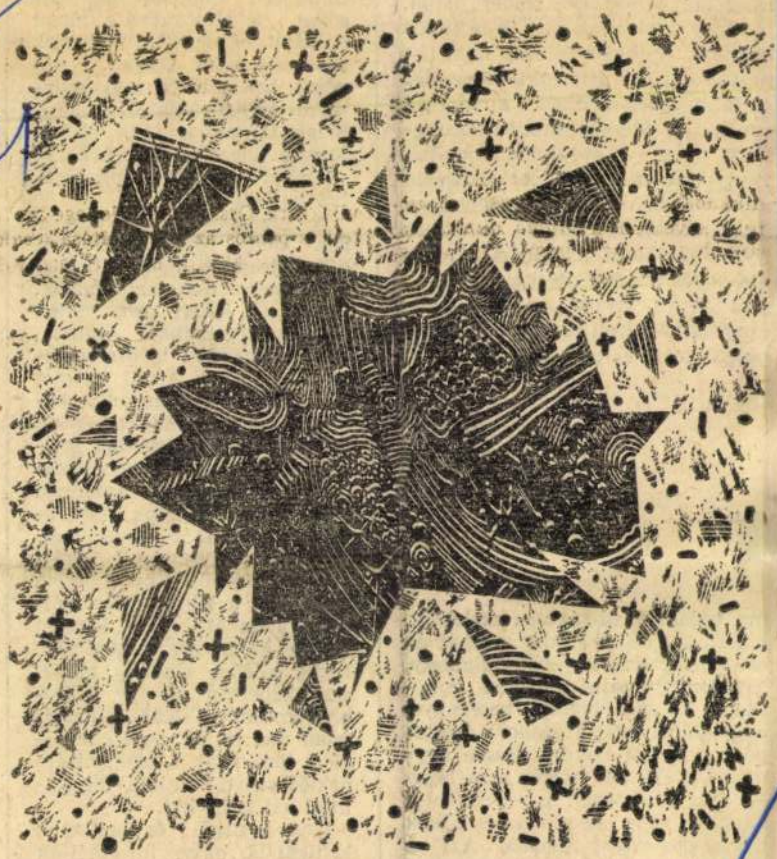

Szirtes János: Piff

tisztaság tartományában (igaz, hogy alighanem mindig ott található meg a hitelesen emberi hang).

Mennyivel szebb egy ilyen tudományos öregedés-félóra, mint — néha — az akaratlanul is rideg társadalmi-teher-elemzés, a morbid szoció, az édeskés múltba-borongtatás meg a sosehalunkmeg-rutyutyu. Se megrázó, se vésztjósló nem volt az a mondat, amely arra figyelmeztetett, hogy kétmillió nyugdíjas körül fokozódik a mindennapos veszély, mert a tiltó lámpák fénye vörös. Az volt, ami: tény. Mint kétmillió magyar állampolgár meg- és előregedése.

Film

ma tudniillik túlságosan szelektív. Határozott céllal és úgy válogat az események között, mint valamely, hézagosságot színlelő, csalfa emlékezet. És az a legfőbb becsvágya, hogy minél váratlanabb, meglepőbb dolgokat következtessen egymásra. Tekintet nélkül arra, hogy — akár áttételesen is — rokoníthatók-e vagy sem, van-e közük egymáshoz vagy nincsen. Azt a látszatot kelti, mintha az álomban valóban és szó szerint minden megtörténhetne. Mintha az álomnak nem volna logikája. Olyan

vevel. Így a többi mai hollywoodi fenegyerek — Lucas, Brian DePalma, John Milius, Martin Scorsese és Spielberg — mind Coppola köpönyegéből bújt ki.

A szerzők mindegyikőjüknek külön részt szentelnek, bár életrajzaik néhol kibogozhatatlanul összekuszálódnak. Hiszen ők hatan részt vettek egymás munkáiban, filmjeik, sőt magánéletük is összefonódik. Alkotásaik közül keveset volt alkalmam megnézni, s ebben korántsem magam érzem vétkesnek. De a látottak (például A keresztapa, az Apokalipszis, most, az American Graffiti, a Csillagok háborúja) meggyőzött fölényes mesterségbeli tudásukról, képi műveltségükről. Éppen ezért ingerel ez a könyv. Mert például John Miliusról keveset tudhat a magyar közönség. Pedig a film vizuális művészet, képeiben él; így a legbravúrosabb alkotás is hatástalan marad, ha csak elmesélik a történetét. Legfeljebb érdeklődésemet keltheti föl (ezúttal azt is hiába).

Igaz, a napi- és hetilapok kritikái is előre informálják az olvasót. A kritikus elmondja: ez a film jó, menj el és nézd meg! *Michael Pye* és *Lynda Myles*, a szerzők véle-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR SAJTÓVÁLLALKOZÁS
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1983 AUG 5

1021

Szirtes János

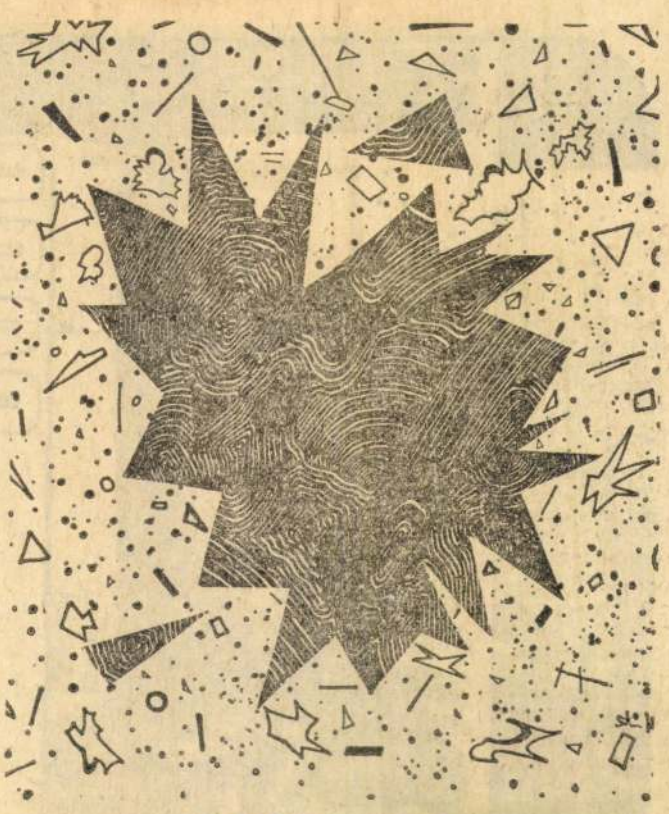

Szirtes János: Puff

Csoportkép megfakult háttérrel

A Hetek antológiájáról

Mielőtt a vaku felvillanna, a fotográfus még egyszer rendbe szedi a szereplőket. A magasabb növésűeket hátrább állítja, hogy a többiek is jól látszódjanak a képen, az izgő-mozgó renitenskedőket megfegyelmezi, az előttük állókra szamárfület rajzolókat leinti; barátságos arcot kér, kivárja, míg közelebb húzódnak egymáshoz s mozdulatlanná merevednek; aztán röpülhet a kismadár. A fotográfia nagyon lassan, raszteres, apró pontokból kirajzolódva hívódik elő; a csoportképen az egykori ifjú közösség tagjai csaknem két évtized távolából meglett emberekként s érett költőkként néznek szembe egymással és önmagukkal: mire jutottunk?

Az 1960-as évek második felében költői csoportosulás tűnt fel a megpezsdülő irodalmi életben: az *Új Írás* és a Miskolcon megjelenő *Napjaink* című folyóirat hét költőt röptetett föl rajban a hazai poézis egére. A csoportot *Heteknek* keresztelte el az irodalomtörténet s a kritika, s bár a hét költő — *Ágh István, Bella István, Buda Ferenc, Kalász László, Raffai Sarolta, Ratkó József* és *Serfőző Simon* — nem lépett föl közös és kimunkált világnézeti-poétikai programmal, nem jelentetett meg közös antológiát, (mint tették azt a Kilencek, az *Elérhetetlen föld* költői), laza közösségük az utóbbi két évtizedben is fennmaradt, s a nyolcvanas évek közepére — némi szerkesztői segédlettel — antológiába tömörült. *Az ének megmarad* című kötet utószavában az antológia szerkesztője, s a versek válogatója, *Zimonyi Zoltán* hosszasan töpreng arról, vajon valóságos irodalmi csoport-e a Hetek, vagy csak a külső kritikai-irodalmári akarat szervezte őket közösséggé. Mint a szerkesztő megállapítja: „Tartózkodásuk hiúsította meg, hogy a most közreadott antológiájuk — külső segédlettel ugyan — szerkesztői közreműködésükkel, műhelyszerű közösségben készüljön el. A Hetek-csoportosulást mindig is furcsa ellentmondás jellemezte, vágytak is e közösség tenyérmelegére, ám nem álltak ki érte, hogy »lássák« ... A külső irodalomkritikai, szerkesztői segédletet pedig — s ez törvényszerű következménye lett saját passzivitásuknak — előbb-utóbb gyanakvással' fogadták... Mai szemmel nézve a Hetek kísérlet volt arra, hogy vidékről, Miskolcról egy fiatal költő és egy ambiciózus, szintén fiatal irodalomtörténész-szerkesztő összekovácsoljon egy olyan csoportot a hatvanas évek fiatal költőinek első hullámához tartozókból, amely majd ráfénylik a *Napjainkra*. A kísérlet, akárhogy is szépítjük, nem sikerült..."

Sikerülhet-e e kísérlet most, ennyi év után? Megvalósítható-e az eszmények, akaratok s vállalások közössége egy antológiában akkor, amikor a részvevők művészi arcéle össze nem téveszthetően rajzolódik ki a versfolyamból? A Hetek lírája ma már bizonyosan nem egy folyóiratra „fénylik rá", hanem a magyar költészet egészére vetíti fényét: a negyvenes-ötvenes éveikben járó költők egyenként s külön-külön kivívták helyüket az irodalmi életben. Hogy az antológia közösségük újjáéledésének, megizmosulásának dokumentuma, avagy csupán emléket kíván állítani az egykori csoportosulásnak, arra *Az ének megmarad* költeményei adhatnak választ.

A kötet ciklusai az összekötő kapcsokat és a szemléletbeli különbségeket egyaránt pontosan megmutatják. A Hetek lírikusai többségükben hasonló szociális élményvilágból merítették költői ihletüket: küzdelmes ifjúkorukat, társadalmi fölemelkedésüket, s az azzal járó lelki megrázkódtatásokat énekelték meg verseikben. Egyéni sorsuknak, életútjuknak a hatvanas évek társadalmi-történelmi átrendeződései adtak távlatot: nemcsak megjárták a társadalmi mobilitás lépcsőit, hanem érzékeny idegrendszerrel, felelős művészként közvetítették az életformaváltás minden belső tehertételét, az egykori, megtartó közösségek széthullását, s a közösségekből való kiszakadás drámai élményét, a talajtalanná válás érzését. Erős szociális érdeklődésük és elkötelezettségük indulásuktól máig jellemzi őket: a szegények, az elesettek, a peremvidékekre szorultak sorsát mindig is magukénak vallották, etikai tartásuk, közösségi elkötelezettségük nem kis részben e vállalásból fakadt. A társadalom megalázottjai és megszomorítottjai szólaltak meg az ő hangjukon: *„Volnál a világ végig szívemen: / a voltam, voltál. Meg se rezdül arca."* — így ír Bella István. Serfőző Simon pedig arra int: *„Felleghajtó időben / kezeddel keresett kenyéren / nőttél fel: / munkára fogva. / Szádban a mindenkori szegények / szava — szólaltassad!"* (*Szólaltassad!*)

Az antológia tematikus ciklusokba sorolva közöl a hét költő korábbi években írott és újabb keletű verseiből. A témák szerinti csoportosítás olykor valódi gondolati-poétikai egybecsengéseket mutat, olykor csak a hasonló tárgyú (vagy akár című) költeményeket köti csokorba. A *Búcsú az ifjúságtól* című versciklus talán a legszervesebb gondolati egész a kötetben: a közös élmény és szemlélet, a hasonló formálásmód; az elégikus tónus, a nosztalgia nélküli múltidézés teszi egyívásúakká e verseket; a költők közössége e gondolati körben mozogva mutatkozik legorganikusabbnak. Bella István bizonyára mindnyájukra érvényes hitellel írhatja: *„Emlékeimben egy gyerek kuporog, / üres tenyerét foltos nadrágjára szorítja, / s a csöndben jószóért: kenyérért énekel."* (*Szaggatott világ*) Az anyák emlékét megidéző *Zsoltár* című ciklus esetlegesebb, külsődlegesebb formai jegyek szerint sorol egymás mellé verseket, majd — drámai kódaként — a nemzethalál víziójával zárul.

Az aggódó felelősségérzettől átfűtött történelmi pesszimizmus, mely e költeményekből árad, már előlegezi az antológia egyik legjellegzetesebb vonulatát: a tragikus nemzeti múltat s a történeti tudat torzulásait megéneklő verseket. Az *Én láttam őt* s a *Partizán pillanat* című ciklusok historikus tematikájú versfüzérei — számomra legalábbis — az érintkezési pontok mellett az egybe nem mosható szemléleti elkülönüléseket is felmutatják. A költők mindegyike erőteljes történelmi érzékenységgel és felelősséggel kutatja a múlt nemzeti tragédiáiból kihüvelyezhető jelenidejű tanulságokat, ám vizsgálódásaik legtöbbször eltérő eredményre vezetnek: *a teljes kiúttalanság történelmi víziójától a társadalmi cselekvés felismert szükségességéig terjed a lírikusi vélemények skálája.* A megformálás módjában is erős szóródást mutatnak e versek, aforisztikus tömörségű, zárt formájú, szuggesztív látomások váltják egymást publicisztikus hevületű, versformába tördelt prózai szövegekkel. Ratkó József *Dala* patetizmus nélküli lírai iróniával tömören fogalmazza meg a költő történelmi élményét, Buda Ferencnél a történelem visszatérő képzete a „vérfolt a kövezeten", míg ugyancsak Ratkónál viszont a történelem végkifejlete is a nemzeti tragédiát idézi: *„A földbe ember vettetett, / vérben csávázott holt mag. — / Szabadság, műveld földedet, / s teremnek majd e holtak."* (*Történelem*)

Nincs terem rá, hogy a Hetek költészetének valamennyi jellegzetességét számba vegyem, így csak jelezni tudom, hogy *Az ének megmarad* költői a Nagy László és Juhász Ferenc nevével fémjelezhető lírai forradalom örökségét folytatják s építik tovább költészetükben —, mindegyikük a maga módján, önnön kidolgozott poétikája szerint. Az antológia formailag is sokszínű líra dokumentuma, s bár a hét költő legjava versterméséből válogat, a tematikai koncepció okán a gyűjtemény eléggé hullámzó színvonalú: kevéssé sikerült versek is helyet kaptak a ciklusokban.

Hogy végül is irodalomtörténeti értékű dokumentumot, avagy organikus-irányzatos nemzedéki antológiát lapozhat-e föl az olvasó, azt a versgyűjtemény szerkesztője a kötet szerkezetével is eldönteni igyekezett: a versek a szerző megjelölése nélkül, tematikus blokkokban követik egymást. Ha az olvasó kíváncsi rá, kinek a költeményét olvassa, a tartalomjegyzéket kell fellapoznia (eközben szétmállik kezében a lazán összefűzött könyv, de ez a kisebbik baj). Súlyosabban esik a latba, hogy amig a szerkesztés a gondolati egységet és együvétartozást kívánja bizonyítani a versek „névtelen" sorozatával, addig némiképp el is homályosítja, kontúrnélkülivé teszi a költők arcélét, — holott ők már rég nem „arctalanok"! A legjobb szándékú szerkesztői beavatkozás is ellentétes hatást válthat ki: magam bármiféle csoportosulásban is az egyéniség feltétlen tiszteletben tartására szavaznék. Már csak azért is, hogy „igazi", „valódi" lehessen egy ilyen nemzedéki antológia. (A kötetet a Borsod Megyei Tanács művelődésügyi osztálya, a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár és a Művészeti Alap irodalmi szakosztálya adta közre.)

Kovács Dezső

Momis-Uli Baurdzsan és a

Olvasom az Élet és Irodalom március 28-i számában Hernádi Miklós és Váncsa István kemény labdaváltását kultúráról, toleranciáról, demokráciáról, közben — ezúttal mellesleg — azon merengek, vajon mit szólna e disputa hangnemához egy vitakultúrát és toleranciát pontozó mennyei vagy marsbeli bíró, ám figyelmemet eltereli egy furcsa labdamenet, mely olyan, mintha a két ellenfél egyszerre összeszokott párossá alakulna.

A magas labdát Váncsa adja fel. Szembeállítja a kultúra iskolapéldájának tekintett greenwichi királyi kórházat és a Villányi út Sztálin-barokk lakóházait, s toleranciáját jelezve hozzáteszi: „Ki melyiket tartja rokonszenvesebbnek, ízlés dolga." Majd így folytatja: „Ha viszont a mai magyarországi kultúráról töprengünk, talán nem az a legfontosabb szempont, hogy *a nép elhanyagolja a Volokalamszki országút olvasását, inkább Bruce Leet nézi videón,* hanem egyszer el kéne töprengeni azon is, hogy ez a kultúra miképpen fogalmazza meg magát építészetileg, vagy képes-e rá egyáltalán." (Az én kiemelésem. — S. A.)

A másik fél keményen csapja le a labdát. Váncsa — írja viszontválaszában Hernádi — „kissé sandán A volokalamszki országút mellé rendeli az értelmiségi kapituláció ellenzékét. Pedig ezt a hősi művet és társait éppen nem kritikai szellem, hanem behódolás hozta létre — mind a szerzők, mind »kritikusaik« részéről." — „A karatézó Bruce Leenek korántsem ellentéte, hanem tejtestvére a volokalamszki országúton sematikusan megörökített harcos."

Váncsa enyhén lesajnáló mozdulatát, ahogy a háborús tárgyú szovjet könyvet félrepöcköli, még a lapos humornak járó elnéző mosollyal próbálom tolerálni, hanem ami Hernádi megállapítását illeti, azon alaposan megütközöm. Sommás ítéletéből valahogy nem ismerek rá Alekszandr Bek regényére. Mindenesetre kiveszem a könyvtárból a könyvet — nem az 50-es évek tucatnyi kiadásának egyikét, amiből jó harminc éve először ismerkedtem a művel, hanem egy újabbat, melynek címe, amazokétól eltérően — és helyesen — A volokolamszki országút, és megpróbálom összevetni a szöveget emlékeimmel, no meg a vitázó felek — ezúttal összecsendülő — véleményével.

A könyv arról a két hónapos elkeseredett küzdelemről szól, amelyet egy Kazahsztánban sietve toborzott és kiképzett ezred egy zászlóalja vívott 1941 októberében és novemberében Moszkva tőszomszédságában. E küzdelem része volt annak a hadműveletnek, melynek eredményeképpen a szovjet hadsereg a főváros közvetlen közelében megállította majd meghátrálásra kényszerítette a fasiszta német hadsereget. A könyv riportmódszerrel íródott, a történetet Momis-Uli Baurdzsan gárdaezredes — az események idején főhadnagy, zászlóaljparancsnok (valódi személy, valódi néven!) — mondta mintegy tollba az írónak, aki 1943—1944-ben — tehát még a háború alatt — öntötte formába feljegyzéseit.

A könyv arról szól, hogy a jól szervezett, jól felszerelt fasiszta hadsereg legyőzéséhez vasfegyelmet tartó parancsnokokra, gyötrelmesen kemény kiképzésben részesített harcosokra van szükség, akik nem meghalni akarnak, hanem élni. Arról, hogy a politikai megbízott ne betanult frázisokkal tüzelje harcra a katonákat, hanem értesse meg velük: „A haza te vagy. Pusztítsd el, aki téged akar elpusztítani. Kinek az érdeke ez? A tiéd! A feleségedé, az apádé, az anyádé, a gyerekedé!" Mintha a költő Zrínyi Miklós szavainak parafrázisát olvasnánk. Arról szól a könyv, hogy nincs súlyosabb hiba, mint ha megbénít a legyőzhetetlennek hitt ellenségtől való rettegés. De arról se feledkezhetünk meg, hogy az ellenség, ha elbizakodott is, nem bolond. A pa-

Szirtes János

ESETEM AZ EKLEKTIKÁVAL

A kritikus normális körülmények között kritizál. Elmegy a kiállításra, ahol izgatott állapotba kerül, magában mondatokat formál, előkapja golyóstollát, belefirkál a katalógusba, és csak akkor nyugszik meg, ha legalább a piszkozattal végez. E tünetcsoportot azért idézem az olvasó emlékezetébe, mert mindez *nem történt meg velem* a *Magyar Nemzeti Galéria* legfelső szintjén rendezett *Eklektika* című kiállításon. Nem lettem izgatott, nem jegyzeteltem, nem folytattam belső monológot, és semmi, de semmi vágyat nem éreztem, hogy cikké formáljam a látottakat. Úgy gondoltam, hogy egy szezonban egynél többször nem elegáns ugyanazokról vagy majdnem ugyanazokról a művészekről, ugyanolyan vagy majdnem ugyanolyan művekről fogalmazványt készíteni. Még akkor sem, ha az íratlan etikettszabályt nemcsak a kritikusnak, de a kiállításokat felvezető interpretátornak is illene betartania. Nem baj — gondoltam —, civil néző leszek. A januárban megrendezett, megnézett és megírt műcsarnoki meg székesfehérvári tárlatok után legalább „fel vagyok mentve", nyugodtan memorizálhatom az anyagot, és helyeslésemet vagy mélabúmat lefokozom magánüggyé.

Ekkor következett be a bűnügyi regényekből ismerős fordulat. „A detektív szabadságra készül, már éppen csomagol, és puff, belebotlik az esetbe. Ráadásul saját kapuja előtt."

Ilyen érzés keritett hatalmába a *Magyar Képzőművészek Szövetségének* közgyűlésén, szakmánk legmagasabb fórumán, amelyet egyebek között saját házamnak is tartok. Itt találkoztam újra az Eklektikával, de milyen állapotban! Nagy tumultus kellős közepén szorongott, és nem volt eldönthető, hogy a stílushoz olyannyira illő véraláfutásokat azért kapta, mert mások gyakoroltak vele szemben jogos önvédelmet, vagy mert ő akadt össze még erősebbekkel. A márciusi tanácskozáson ugyanis a kiállításból ügy lett, látványos ügy. A fel-felbukkanó egzisztenciális problémákat leszámítva talán az egyetlen „szakmai ügy". Olyan, amely csikorgó mondatokat váltott ki a magukat mellőzöttnek érzőkből, és amely vzengő áriákra ragadtatta az önkényesen értelmezett haladás önjelölt bajnokait.

Volt, aki az eklektikusokat vagy frissen festőket, az új szenzibilisèket vagy új vadakat — lám, a névváltogatás nemcsak krimiben használható ötlet — tettesnek, s volt, aki áldozatnak tartotta. De bárhogyan nevezték, az elhangzott állítások sehogy sem egyeztek civil élményeimmel.

Tényleg olyan rosszul, kivétel nélkül gyatrán festenének, ahogy az egyik, indulatait nehezen leplező festő szónokolta? Tényleg ők lennének a mindenkori progresszió pillanatnyi letéteményesei, ahogy a művészettörténeti hasonlatanyaggal lezseren bánó művészetíró fejtegette? Tényleg tőlük kellene félteni a magyar művészetről alkotott külföldi vélemény pozitív alakulását? — ahogy a feltételezhető „bal"-ról váteszkedtek? Tényleg ők lennének a „szabadgondolkodás" újabb bizonyítékai, ahogy a sejthető „jobb"-ról érveltek?

Emlékezni próbáltam. Igaz, ami igaz, volt ott a körfolyosón néhány fiatal, aki nemigen tudta a szakmát. És aligha azért látszottak tehetségteleneknek, mert nem úgy festettek, ahogy konzervatív vagy kevésbé konzervatív mestereiktől elleshették volna, ha jobban figyelnek az órán, hanem mert *választott stílusuk belső törvényeit*, a stílus lényegét sem érezték. Üvöltenének, de be vannak rekedve, rángatóznának, de nem elég hajlékonyak. A kultúra és az invenció ugyanis fura adomány. Akkor is átsüt a produkción, ha az éppen a kulturálatlanságot és az invenciótlanságot tűzi valamilyen okból a zászlóra. Mert ott volt például *Mazzag István* és *Szirtes János* esete. Ahogy elnéztem előbbi festményén a szaténrózsaszín felületet aranysztaniollal megkontrázó „finomságot", utóbbin pedig a delírium tremens kórleírásából ismerős szerteszét szórt szörnyábrákat, aligha gondolhattam, hogy mestereik a képzőművészet angolkisasszonyainál tanulták a modort. De — és ezt fontos hangsúlyozni — valami olyan új vízió, hangulat, életérzés azért futotta erejükből, hogy megidézzék a csillámlásba öltöző szomorúság és a durvasággal álcázott szorongás kétségtelenül valóságos élményét.

Persze mindez fordítva is elmondható. Mert igaz, ami igaz, a múzeumi csúcsintézmény reprezentatív teremsorában azért látható volt néhány jelentős érett művész, akinek mindegy, hogy mit csinált, vadként is mély, szenzibilisen is szakmahű, frissen festve is időálló, eklektikusként is stílustiszta maradt. Ők nyugodtan haladhattak a korral, idegvégződéseikben érezték azt, ami érvényes e művészet tajtékjából. De a divatérzékenység nagy csapda. A talmi akkor is átsüt a produkción, ha hivatkozni lehet szűk körben aratott, de több évtizede tartó vastapsra, vagy tőlük tántoríthatatlan népszerűsítőkre. Mert ott volt például *Bak Imre* és *Molnár Sándor* esete. Ahogy elnéztem előbbi festményén a szemre kellemes és korrektül megoldott, szétrepülni kész formákat, ahogy elnéztem utóbbi képén a vegetatív életünkre célzó, zsigerszerűen kanyargó jeleket, nyilvánvaló lett, hogy alkotóik semmivel sem tudnak kevesebbet, mint az anatémát sziszegő „szakmaféltők". De — és ezt megint fontosnak érzem hangsúlyozni — a stílustól függetleníthető manírjukra és a kicsiny átütő erejükre való figyelemmel az új hullámhoz csatlakozó buzgalmuk sikeresélye éppoly csekély, mint házimacskának a nyúlfogás vadászó tigris oldalán.

A töprengésben idáig jutottam, amikor elmentem újra a kiállításra. És nemcsak az Eklektika-tárlatra, hanem egy vele párhuzamosan látható másik rendezvényre, a *Vissza a színhez* című fiatal osztrák, ezen belül gráci képzőművészeket tömörítő *műcsarnoki* eseményre is. Tettem mindezt azért, mert frissen eklektikus szenzibil vadjaink történetesen a Stájer Tartomány Landesmúzeumának kádereivel kerültek olyan viszonyba, hogy egymás művészeti intézményeinek cseregyerekei lehettek. Arra számítottam, hogy ha valahol, hát akkor itt igazolva látom azt a művészetírói állítást, hogy transzavantgarde festőink az országhatároktól független egyetemes progresszió érvényes letéteményesei, az itthon annak idején gúnnyal fogadott Rippl-Rónai egyenes ági leszármazottai, az életében igazán meg nem értett Kondor Béla közvetlen örökösei.

Mindazonáltal az azonosítás megint nem sikerült. Vagy a gráciak nem tudják igazán, hogy mi a modernizmus, vagy mi — kellett volna megállapítsam *Alfred Klinkan* szenvedélyes, szellemes, de mindenképpen magas kultúrára jellemző festésmódját látva, vagy *Franz Pichler* klasszikus avantgarde-ot, leginkább Péri József konstruktivitását folytató plasztikáját figyelve, ha nem ismerném sajnos a választ. Mert nem áltathattam magam azzal, hogy a mi fiataljaink mégiscsak fővárosi művészek, vendégeink pedig — hiába, no — a tűztől, saját tüzüktől távolabb helyezkednek el. Ugyanis a gráci fiatalok nemcsak hogy szinte hibátlan válogatásban tárták elénk egy minden kétséget eloszlató szakmai kvalitás bizonyítékait, hanem a kvalitáson átsejlő stílusuk ráadásul inkább emlékeztetett az utolsó kasseli és velencei összkép sugallta látomásra, mint a magyar anyagé. Azaz: a gráciak valóban eklektizáltak. Történeti emlékeket vegyítettek heves indulatokkal, mitologikus elemeket vegyítettek indusztriális töredékekkel, és főképp nem tapadtak a halmozottan hátrányos helyzetűekhez illő vizuális kultúra további évtizedekre jellemző megidézéséhez.

Sommázva nyomozásom eddigi csüggesztő eredményét: magyar „eklektikusaink" tudnak is festeni meg nem is, modernek is, meg nem is. Akad közöttük nagy életművel rendelkező középgenerációs művész, akinek belső fejlődéséből szervesen látszik következni a váltás *(Hencze Tamás)*. De akad közöttük Saulusból Paulussá váló, művészi világképet cserélő „öreg", akinek válságán a váltás sem látszik segíteni *(Nádler István)*. Akad közöttük eszményien tehetséges, zabolázhatatlanul kreatív, szabálytalan egyéniség *(El Kazovszkij)*. És akad közöttük eszményien művelt műkereskedő-ideál, aki pontosan tud konvertibilis műtárgyárut előállítani, igaz, csak bizonyos közeg számára *(Kelemen Károly)*.

Az Eklektika tehát olyan, mint a művészeti élet egésze és persze mégsem olyan. Van egy tulajdonsága, amely érthetővé teszi a közgyűlésen elszabadult indulatokat, az „üggyé válást." Az új vadak íratlanul is szoros szervezeti keretben léteznek, maguk mögött tudhatnak szakírókat és intézményeket, nyilvánossági fórumokat és pártoló tagokat. Az egyenruha viszont másodlagos. Lehet szoros, lehet laza, lehet rendetlen, lehet konzervatív. Csak elüssön az egyenruhát nem hordóktól. Összetartó erejüket ezért nem is annyira az esztétikai felismerés vagy megújulási vágy hozta létre, inkább az, hogy a képzőművészeti szövetségen belül létrehozhassanak egy olyan képzőművészeti újszövetséget, amely éppúgy nem képes szakmailag orientálni, éppúgy nem képes természetes kiválasztódást produkálni, mint az anyaintézmény, de a mérsékelt opozíció teremtette fészek-meleg legalább kellemes közeggel kárpótolja a valóságos közösséget kereső művészeket.

„Kell egy csapat" — mondta Mináriк Ede a Régi idők focijában. De egy csapat nem csapat. Ha a művészeti élet terepe más választékot nem tud kínálni, mint egy nehezen mozgó formális hivatalos szervezetet és egy gyorsan mozgó informálisfélhivatalos alakulatot, bolond lenne az a fiatal, aki legalább a hecc kedvéért nem az utóbbit választja. Hogy e „bolondok" jelen pillanatban még mindig inkább a csoporton kívül találhatók? Egy okkal több, hogy a pluralizmusra hivatkozó, de monopolhelyzetbe hozott harci csapat valódi alternatívával szembesüljön. A frissen szenzibilis vad eklektikusok csoportjától mégsem várhatjuk, hogy létrehozza saját maga konkurenciáját.

Nem, a konkurenciát nem lehet lefojtással létrehozni. Akkor sem, ha a csapatok adminisztratív szétverése a legjobb csapatalakulás-serkentő, mert az ilyen csapatban nincs sok köszönet. De a konkurenciát úgy sem lehet létrehozni, hogy a képzőművészet korábban érvényesnek tartott vonulatát leváltják és helyettesítik egy másik vonulattal, amely egyébként éppúgy nem küzdött meg az igazáért, mint ellenkező előjelű elődeik. Olyan közeg kellene tehát, amelynek létmódja a csoportba szerveződés, de amely egyúttal és szemeremből tartózkodik bármiféle üdvtan kisajátításától. Azt hiszem, ezt hívják a művészeti élet demokráciájának.

De visszatérve az alaphelyzethez, a ház küszöbéhez, most már illik összefoglalnom a nyomozás végeredményét. A csődület közepén vigyorgó Eklektika véleményem szerint nem bűnös és nem áldozat. Zúzódásait, szakadásait, udvariatlanságait, neveletlenségeit nem mások, *maga állította elő* sminkkel, lakkal, sprével, bicskával.

Szolidaritásból a valódi zúzódásokat kapók iránt? Divatból? Exhibicionizmusból? A rossz közérzet manifesztumaként? Mégiscsak meg kellett volna írni róluk a kritikát.

P. Szűcs Julianna

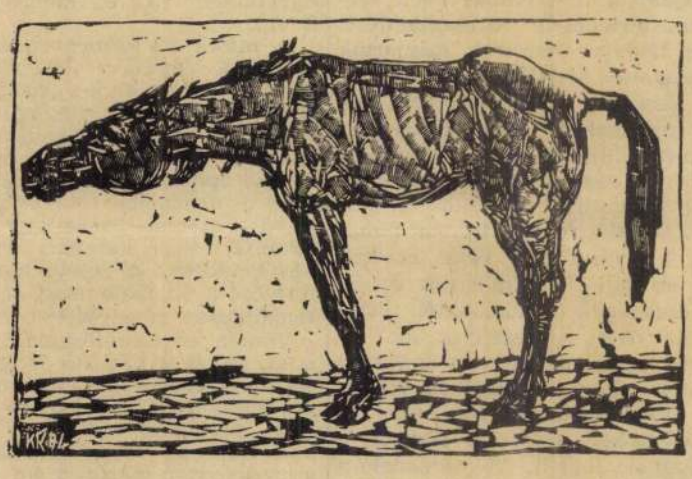

KÖNIG RÓBERT METSZETEI

Kiállítótermek

Fénydráma korommal

Szirtes János kiállítását az Ernst Múzeumban természetesen és magától értetődően performance vezette be, jelezve a művész kétirányú elkötelezettségét. Azt, hogy egyaránt jelen kíván lenni a hagyományos kifejezőeszközök és az újfajta, összetett médiumok világában. A *Szemző Tibor* zenéjére zajló mozgás- és látványkompozíció tartalmi bevezetést is kínált a tárlathoz. Monotonul nyekergő dallamismétlésével, a feszültségtelien lecsapó kés hangritmusával, a bekormozás és letörlés jelentésteli rituáléjával felkészített bennünket arra a sajátos világra, ami a kiállítóterem falán elénk tárult. Egy zárt, önmaga tengelye körül forgó világra, ahol a részletek, a megjelenés külső formái változhatnak ugyan, de az áradó variációsor mögöttes síkja ugyanaz marad.

Ha meg akarjuk fejteni ezt a mögöttes síkot, tanácsos a tárlat alapvető ciklusához, az üvegalapú *koromképekhez* fordulni. Azokhoz a nagyméretű kompozíciókhoz, amelyeknek táncritmusban feloldódó testek képezik a motívumát. Egy közösség tagjai, egy profán rítus részesei, akik kicsavart, meghökkentő mozdulatokkal és grimaszba torzuló arccal vesznek bele a mozgás extázisába. Van e jelenetsornak, a mélyfekete alapból, süppedő homályból kivillanó alakok mellett másik főszereplője is, a drámai *fényjáték*. Önkényesnek tűnik ez a fényjáték, de voltaképpen ösztönös, improvizált koreográfia szerint mozog fel és alá, állapodik meg itt és ott. Láthatóvá tesz egyes részeket, árnyékba borít másokat, szabályozza a meghatározatlan vagy alig azonosítható mozzanatok egymáshoz való viszonyát. Az imbolygó fény félig kimondott, félig megmutatott dolgokkal, sejtetéssel és elhallgatással teremt feszültségteli atmoszférát egy olyan közegben, ahol a mozgó testnek és a festői gesztusnak egyaránt rendkívüli szerep jut.

Minthogy semmi sem fogja vissza a művészi energia kiáradását, Szirtes üvegképei a rajz frissességét és közvetlenségét egyesítik a nagy méret hatásosságával. Mindez a mozgalmasság és fényjáték, a szabad deformáció és rögtönzés persze nem előzmények nélküli. Éppúgy támaszkodik az absztrakt expresszionizmus gesztusfestészetére, mint a húszas, harmincas évekbeli *Picasso* önkényesen átírt figuráira. Ősforrásként pedig ott vannak *Caravaggio* fénnyel megjelenített bibliai történetei, ahol köznapi, anekdotikus epizódok kapnak szellemi, művészi többletet éppen a mesterien irányított világítás, a sötétbe burkolózó és fény által hangsúlyossá tett részek eleven kontrasztja révén.

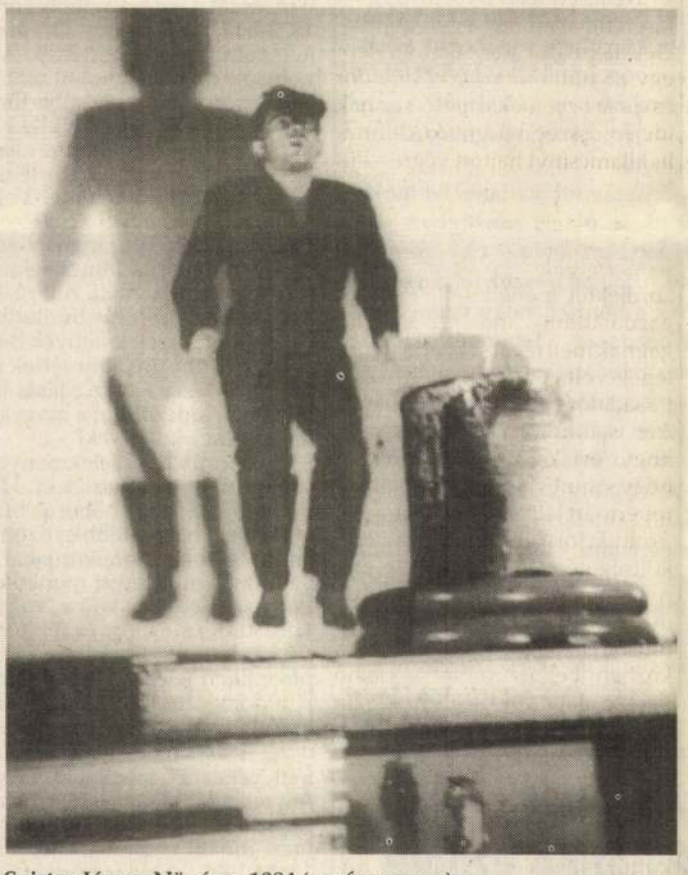

Szirtes János: Növény, 1984 (performance)

Szirtes megpróbálja a festés hagyományos eszközeivel is megörökíteni az üvegképek látomásszerű világát. A telivér dráma azonban a vásznon lefékeződik. Dekoratív hínárként vonja be a figurahalmazt a sűrű festői anyag, s egészen más síkba teszi át. Itt már a színpetytyekből és csorgatásos részekből épülő mustraszövedék uralkodik, mégha a bomolygó, homályos formabozótból fel is bukkan olykor egy-egy azonosítható testtöredék. A figurák szerepét jelszerű alakzatok, megvastagodott fekete kontúrrácsok veszik át az előtérben, teljessé téve a díszítményes, kissé édeskésre színezett fél absztrakt világ önmagára zárulását.

Nagy Zoltán

Kórus, még mindig iskola nélkül

Mint korábbi írásunkban már beszámoltunk róla, 1992. január 30-án a Művelődési és Közoktatási Minisztérium, a Fővárosi Önkormányzat Oktatási Bizottsága, valamint a kerületi önkormányzatok, illetve a Deák téri Általános Iskola képviselői szándéknyilatkozatot írtak alá, amelyben vállalták, hogy megoldást keresnek a Magyar Rádió Gyermekkórusának új kórusiskolája önálló épületben történő megfelelő elhelyezésére. A világhírű gyermekkórusnak ugyanis nincs saját iskolája, tanulói a VIII. kerületi Rökk Szilárd utcai Általános Iskola albérlői. A kórusiskola a világkiállításra már jelentős rendezvényekkel készülne – a magyar kultúra hírnevét öregbítendő. A létesítendő új oktatási intézmény tanulóinak oktatását a Deák téri Általános Iskola tanári kara fogja ellátni.

Nemrég azonban kiderült, a jó szándék megvan, épület azonban nincs. Az ügyben a tárgyalások megfeneklettek. A Művelődési és Közoktatási Minisztérium egyházügyi főosztálya szerint a tárgyalások azért nem folytatódnak, mert a minisztérium nem tud épületet biztosítani. A kiszemelt épület – az egykori Néprajzi Múzeum – a Természettudományi Múzeum használatában van, s annak gyűjteményeit pedig jelenleg nem lehet máshol elhelyezni. A kérdést a két érintett önkormányzatnak (V. és VIII. kerület) kell megoldania, illetve a Fővárosi Önkormányzat illetékeseinek. Már csak azért is, mert 1993. szeptember elsejével a Deák téri iskola épületét visszakapja az evangélikus egyház. A minisztérium nagyra értékeli az iskola tantestületének szellemiségét, de úgy véli, hogy a város egy másik pontján már nem fog annyi diákot vonzani. Az itt tanuló gyerekek többsége ugyanis a közelben dolgozó hivatalnokok csemetéi, s csak kisebb része ötödik kerületi lakos. Utóbbiakat a demográfiai mélypont következtében könnyedén el lehet helyezni más ötödik kerületi iskolákban. Az evangélikus egyház átvenné az itt dolgozó tanárok egy részét, de amennyiben ők ezzel a lehetőséggel nem kívánnak élni, az önkormányzatnak kell megoldást találnia.

A Deák téri iskola tantestülete már a szándéknyilatkozat aláírásakor hozzákezdett a tizenkét évfolyamos kórusiskola tantervének kidolgozásához. Ezt az elképzelést benyújtották a Közoktatási Alap pályázatára, a pedagógus szakma megújítása programjára. Létrehoztak egy kilencfős iskolafejlesztő csoportot. A januári tárgyalásokon még elérhetőnek látszó épület megszerzésének lehetősége ugyan szertefoszlott, de ők keresnek, kilincselnek tovább a kórusiskola ügyében.

Budapest Főváros Önkormányzatának polgármester-helyettese, *dr. Marschall Miklós* szerint jóval a szándéknyilatkozat aláírása után derült ki, hogy a kiszemelt épület nem használható kórusiskola céljára. Véleménye szerint a Fővárosi Önkormányzat egyébként sem köteles a Deák téri iskola tantestületének ügyében intézkedni. Ez az iskolaépület ugyanis mindig egyházi tulajdonban volt, s így nem esik az egyházi ingatlanok visszaszolgáltatásáról szóló törvény hatálya alá. Másrészt az iskola alsófokú intézmény lévén az V. kerületi önkormányzat hatáskörébe tartozik. Az V. kerületi önkormányzat azonban hivatalosan még nem nyilatkozott: igényt tart-e a Deák téri iskola tantestületének munkájára, biztosít-e fennmaradásukhoz épületet a kerületben, vagy másként, máshol kívánja megoldani a problémájukat. Csak az önkormányzat döntése alapján lehetne megegyezni abban, hogy milyen arányban vállalna részt a minisztérium, illetve a fővárosi önkormányzat a finanszírozásban.

A kör tehát bezárult. Vagy mégsem? Dr. Marschall Miklós tájékoztatása szerint a főváros két kerülettel is tárgyalásokat folytat kórusiskola épületének ügyében.

S. Szigeti Cecília

Az Eötvös József Alapítvány által támogatásban részesített pályázatok (1992 második felében)

I. CSOPORTOS MUNKA EGYSZERI TÁMOGATÁSA:

BODNÁR SÁNDOR AKADÉMIA – oktató munkájukra és a „Rómeó és Júlia" kassai bemutatójára 100 ezer forint; CZEIZEL GÁBOR – Forgách András „Janka, Zsigmond, Mária" című drámájának színrevitelére 100 ezer forint; EGYETEMI SZÍNPAD – új színházi előadásaikra és drámapedagógiai kísérleti programjukra 100 ezer forint; FIATAL FŐVÁROSI SZÍNÉSZEK – a New York-i imporvizációs színház magyar nyelvű változatát képviselő előadásukra 70 ezer forint; HOLD KÖR – színészképzésre, kurzusok működtetésére és új bemutatóterveik megvalósítására 150 ezer forint; KOMÁROMI BÁSTYA SZÍNHÁZ – Márai Sándor „Kassai polgárok" című drámájának színpadra állítására 200 ezer forint; KOLOZSVÁRI ÁLLAMI MAGYAR SZÍNHÁZ – megalakulásának 200. évfordulója alkalmából szervezendő rendezvénysorozatuk költségeire 200 ezer forint; MULTI MÉDIA SZÍNHÁZ – az évkör kardinális pontjait bemutató kamaraprojektjükre 100 ezer forint; PÉCSI EGYETEMI SZÍNPAD – a „Vérrokonok" című Örkény-darab bemutatására 80 ezer forint; EURO-VIDEO MUNKACSOPORT – a magyarországi élő népszokásokról készítendő videofilmjükre 80 ezer forint; BLOCK CSOPORT – a csoport munkáját bemutató katalógusra 100 ezer forint; BUDATÉTÉNYI GALÉRIA – a III. Országos Szobrászrajz Biennálé katalógusára 50 ezer forint; MAGYAR VÍZFESTŐK TÁRSASÁGA – az Ernst Múzeumban megrendezésre kerülő nemzetközi akvarell-kiállítás katalógusára 100 ezer forint; MAKÓI MŰVÉSZTELEP – fennállásuk 15. évfordulójára rendezendő kollektív kiállítás katalógusára 100 ezer forint; STÍLUS ALAPÍTVÁNY – a Stílus Galéria létrehozására 50 ezer forint; ARS NOVA ÉNEKEGYÜTTES – a Bartók Béla Nemzetközi Kórusversenyen való részvételre 100 ezer forint; BÉKÉSCSABAI VONÓS KAMARAZENEKAR – az Óbudai Társaskör kurzusán való részvételre 50 ezer forint; BOP-ART ORCHESTRA – fennállásuk 10. évfordulójára szervezendő koncertsorozatra 50 ezer forint; DEBRECENI MAGYAR–IZRAELI BARÁTI TÁRSASÁG – az I. Debreceni Nyári Zenei Szeminárium megrendezésére 100 ezer forint; HAYDN VONÓSNÉGYES – Vas megyei iskolákban tartandó zenei ismeretterjesztő műsoraikra 80 ezer forint; KAMARAZENEI STÚDIÓ, BUDAPEST – koncertsorozatuk költségeire 200 ezer forint; HÁROMSZÉKI NÉPI EGYÜTTES – a II. és III. Sepsiszentgyörgyi Népzene és Néptánc Találkozó megrendezésére 100 ezer forint; VESZPRÉMI TÁNCMŰHELY – G. G. Marquez „Száz év magány" című darabjának táncfeldolgozására 200 ezer forint; AJKAI SZÍNJÁTSZÓ EGYESÜLET BÁNKI SZÍNKÖRE – új színpadi művek bemutatására 600 ezer forint; „BAKANCSOSOK" TÁBORA, JÁSZFÉNYSZARU – drámapedagógiai továbbképzésre 50 ezer forint; FILANTRÓP TÁRSASÁG – a Raoul Wallenberg-kiállítás katalógusára 50 ezer forint; GILIJI GYERMEKKLUB – cigány gyermekek művészeti továbbképzésére 50 ezer forint; KOVÁCS JÁNOS NÉPI ZENEKARA, MÉHKERÉK – a román népzene népszerűsítésére 50 ezer forint; LINNÉ GALÉRIA – közművelődési kiállítássorozatára 30 ezer forint; MŰVELŐDÉSI HÁZ, TISZAFÜRED – gyermekcsoportok táncoktatására 30 ezer forint; SÁGVÁRI ENDRE MŰVE-LŐDÉSI KÖZPONT, SZOLNOK – tűzzománc amatőr képzőművészeti csoport működtetésére 30 ezer forint; TISZA FILMSZÍNHÁZ, TISZAFÜRED – filmklubok létrehozására 30 ezer forint; TÖMÖRY MÁRTA – a II. Országos Betlehemes Találkozó megrendezésére 80 ezer forint; WÉBER PÉTER – a színjátszás személyiségfejlesztő lehetőségeire épülő szocializációs programja megvalósítására 30 ezer forint;

II. EGYÉNI MUNKA EGYSZERI TÁMOGATÁSA:

GÉCZI JÁNOS – „Tölgyek könyve" című prózakötetének összeállítására 50 ezer forint; ILÉ ERZSÉBET – Arany János nagyszalontai könyvtárában található művek széljegyzeteinek feldolgozására (útiköltségtérítés) 15 ezer forint; DR. KELÉNYI ISTVÁN – Babits Mihályról szóló tanulmánykötetének megírására 30 ezer forint; LADÁNYI ISTVÁN – útiesszé írására 30 ezer forint; MASITS LÁSZLÓ – „Kölcsey Ferenc, az álmosdi udvarház magános óriása" című tanulmánykötetének megírására 30 ezer forint; NOVÁK BÉLA ÉS TURBÓK ATTILA – a fiatalkorú bűnelkövetőkről szóló szociológiai mű elkészítésére 80 ezer forint; SZOMBATHY BÁLINT – Tsúszó Sándor író életének és pályájának kutatására 30 ezer forint; ZUH IMRE – Arany János nagyszalontai könyvtárának feltérképezésére, katalogizálására (útiköltségtérítés) 15 ezer forint; KÁNTOR LÁSZLÓ – főiskolai vizsgafilmek forgatására 200 ezer forint; TÓTH ARTIN – forgatókönyv írására 30 ezer forint; BALÁS ESZTER – érmek és kisplasztikák 80 ezer forint; BÁNYAI PÉTER – Fotó- és grafikai sorozat készítésre 50 ezer forint; GERGELY NÓRA – rajz- és plasztikai sorozatok összeállítására 50 ezer forint; GÉMES PÉTER – újabb képzőművészeti munkáinak elkészítése 80 ezer forint; KÁROLYI ZSIGMOND – egyéni tárlatára való felkészülésre 80 ezer forint; LENDVAI ISTVÁN – plakettek és kisplasztikák kivitelezésére 30 ezer forint; MAKOVECZ BENJAMIN – fametszetsorozatának elkészítésére 50 ezer forint; NAGY IMRE – Művészettörténeti kutatómunkájára 80 ezer forint; NYÁRI ISTVÁN – Új műalkotássorozat létrehozására 30 ezer forint; ŐSZ GÁBOR – „Képek a falon" című festészeti programja folytatására 50 ezer forint; PETRI ILDIKÓ – grafikai lapok és olajfestmények elkészítésére 50 ezer forint; SUGÁR JÁNOS – Sugár Gyula emlékkiállításának katalógusára 50 ezer forint; SURJÁN KORNÉLIA – gobelinterveinek kivitelezésére 50 ezer forint; SZILASI ANN – textilkiállításának megrendezésére 80 ezer forint; VETŐ JÁNOS – képzőművészeti tevékenységére 50 ezer forint; VÉGH ANDRÁS – a Vigadó Galériában rendezendő kiállításának katalógus-költségeire 50 ezer forint; WAGNER JÁNOS – Vigadó Galéria-beli tárlatára való felkészülésre 50 ezer forint; BÖRCSÖK GIZELLA – a Corvin Egyetemen folytatandó zenei tanulmányaira 54 ezer forint; LÁSZLÓFFY ZSOLT – zeneszerzés tanszakon végzendő tanulmányaira 50 ezer forint; MERCZ NÓRA – a hárfára írott magyar szóló- és kamaraművek összegyűjtésére 50 ezer forint; SZABÓ PÉTER – „A magyar gordonkairodalom gyöngyszemei" című hangversenysorozat megvalósítására 30 ezer forint; ÉK ERZSÉBET – pszichomanuális tanfolyam működtetési költségeire 30 ezer forint; FÜZÉR KATALIN ÉS KRIZSÁN ANDREA – a „Bizalom és posztkommunista átmenet" című empirikus kutatáshoz 100 ezer forint; GRANASZTÓI SZILVIA – a nyitott színház eszméjének megvalósítását szolgáló foglalkozássorozatára 50 ezer forint; KOVÁCS ÁGNES – „Népoktatásügyünk Eötvö törvényének életbe lépése után Abaújban. 1867–1882". c mű kutatásához 30 ezer forint; NÉMETH ISTVÁN Csontváry Kosztka Tivadarról készülő monográfiáj anyaggyűjtési munkáira 30 ezer forint; SZAKÁTS MÁRI ERZSÉBET – Az Erdélyből való tömeges elvándorlássa foglalkozó kutatómunkájára 50 ezer forint; VASVÁR ZOLTÁN – a magyar paraszti kártyázás történetét feltár tanulmány elkészítésére 18 ezer forint.

III. EGYÉNI ÖSZTÖNDÍJ:

BÍRÓ PÉTER – a fiatal generáció problémáiról szóló regé nyének megírására 6 hónap/8 ezer forint; RÁCZ PÉTER harmadik verseskötetének összeállítására 6 hónap/7 eze forint; CSETNEKI GÁBOR – színházpedagógiai munkás ságának folytatására, valamint színházi műhelyek szerve zésére 1 év/10 ezer forint; RÉVÉSZ ÁGOTA – a kínai szín ház tanulmányozására 1 év/8 ezer forint; DEÁK LÁSZLÓ – Zenei tanulmányainak folytatására 6 hónap/8 ezer fo rint; KICSINY BALÁZS – a budapesti Goethe Intézetben és a dunaújvárosi Uitz Teremben megrendezésre kerülő kiállítására 1 év/10 ezer forint; KOVÁCS TAMÁS – a gra fikai műfaj kézműves értékeit megőrző új technikai eljárá kidolgozására 1 év/10 ezer forint; SÁRY LÁSZLÓ – Pi linszky János „Élőképek" című műve alapján készülő egy felvonásos megírására 1 év/12 ezer forint; DR. JÁVOR KA TA – a Zsolnay–Mattyasovszky család történetének tudo mányos feldolgozására 1 év/8 ezer forint;

IV. KÜLFÖLDI TANULMÁNYUTAK TÁMOGATÁSA

ELEK NÓRA – Párizsi színházi tanulmányainak befejezé sére 60 ezer DFt; HENUG SÁNDOR TAMÁS – Franciaországban folytatandó színművészeti tanulmányaira (ezer DFt; PETŐCZ ANDRÁS – a kortárs francia irodalo Marseilles-ben való tanulmányozására 50 ezer forint; SZÍNHÁZ- ÉS FILMMŰVÉSZETI FŐISKOLA HA HALLGATÓJA – a milánói Piccolo Teatro új Goldoni-pr dukciójának próbáin való részvételre 100 ezer forint; ÖS KÓ JUDIT – a Kanadában élő magyar építészekről forgatandó filmsorozatának előkészítő munkáira 25 ezer DF rint; SZILÁGYI GÁBOR – a Lumiere-fivérek életének és mozgófényképezés történetének kutatására 30 ezer fo rint; GIMI-MIM A XII. Siket Pantomim Fesztiválon va részvételre 55 ezer forint; AMABILE QUARTETT Londo mesterkurzuson való részvételre 130 ezer forint; FITTLE KATALIN – a Nemzetközi Szimmetria Társaság II. szim póziumán való részvétel költségeire 50 ezer DForint HA DÚBÖSZÖRMÉNYI VÁROSI ÉS PEDAGÓGUSKÓRU Finnországi vendégszereplésük utazási költségeire 10 ezer forint; LISZT FERENC ZENEMŰVÉSZETI FŐISKO LA SZEGEDI KONZERVATÓRIUMÁNAK LEÁNYKAR – a spanyolországi kórusfesztiválon való fellépésére 8 ezer forint; SIPOS VONÓSNÉGYES – Firenzében és Ver celliben rendezendő nemzetközi versenyeken való sze replésre 100 ezer forint; ABRUDBÁNYAI ZOLTÁN CSERJÉSI KINGA, KISS ILDIKÓ, KOVÁCS KÁLMÁN MÉREI TAMÁS, SZILVÁSY JÚLIA, SZŰCS TIBOR, VÉGH MÁRTON és ZSIGA KATALIN – posztgraduális zenei t nulmányok folytatására 60 ezer forint; SZÁNTÓ ILON – a Genfben megrendezésre kerülő 48. Nemzetközi Zen Versenyen való részvételre 60 ezer DForint; MOLNÁ NÓRA – az amszterdami Művészeti Főiskolán folytata dó tanulmányaira 60 ezer DForint; GODA GÁBOR – Internationale Tanzwochen – Wien tánckurzusán va részvételre 60 ezer DForint; VARGA VIKTÓRIA – mode táncművészeti tanulmányaira az Esseni Folkwang Sch le-ban 60 ezer forint; LAKATOS CSILLA – holland posztgraduális tánctanulmányaira 60 ezer forint; BE GER TÁNCEGYÜTTES (BERGER GYULA és KOZM ZSUZSA) – a Center for New Dance Development (H landia) tánckurzusán való részvételükre 60 ezer DFori SZÉKELY LÁSZLÓ – hamburgi kiállítására 50 ezer fori SZILASINÉ CSENKI ÉVA hollandiai restaurátor kon rencián való részvételre 60 ezer DForint; BAKOS RITA New York-i képzőművészeti tanulmányainak folya sára 60 ezer DForint.

Mexikó élő népművészete

A Néprajzi Múzeumban november ötödikétől január végéig látható az a kiállítás, amely e középamerikai állam mai népművészetét mutatja be. Az itt látható tárgyak száma meghaladja a hatszázat is; ezek jelentős hányada még a múlt század végén és századunk elején került a magyar missziós papok és utazók révén a múzeum gyűjteményébe.

A bemutatott darabok a mexikói népművészet minden ágát képviselik a hagyományos kézműves technikákat, szinte napjainkig. E tárgyak még őrzik a bennszülött kézműves központok hagyományos formáit, mintáit, színeit és előállítási módjait. Külön érdekesség a Kolumbusz előtti időkre visszamenő eszköz, a máig használatos, derékra csatolható kézi szövőszék, amellyel textilművészeti remekeiket készítik. Hagyományos lakktechnikával alkotják páratlan szépségű tökhéjedényeiket, -tálaikat, -dobozaikat és -ládáikat is – mindennapi céljaikra, mindmáig.

Nagy, máig tartó hagyománya van – még jóval a hódítás előtti időkből – a maszkok viselésének a vallási szertartásaik s rán, például a húsvéti ünnep ken. Eredetileg a holtak megk kéltetését szolgálta a régi hagy mányokat felidéző halottak na oltár.

Az egykori mexikóiak számá élet és halál között nem volt f oldhatatlan ellentét: ünnepké felfogva ez is kiváló alkalom emberekre és eseményekre sz tartásos módon emlékezniük, dám összejövetellé változtatva elmúlással együttjáró társadal kötelezettségeket.

(inár

SZIRTES János

ÁLLÁSPONT

Bánya, bányaszat, piacgazdaság

Olvasván a Népszabadságban (IX. 29.) „Bokros: Nincs objektív mérce" című cikket, kétségeink támadtak afelől, hogy az aktuális történelmi leckét – miszerint gazdaságunkat az alapvetően pénzgazdálkodási alapon működő monetáris rendszer, amelynek legfőbb pillérei a bankok, fogják jobb utakra vezetni – jól tanultuk-e meg.

Választott szakmánknak megfelelően a bányászatot érintő sorokon akadt meg a figyelmünk. Elszomorított bennünket, hogy Bokros Lajos úr, a Budapest Bank vezetője – miközben a bankját alapvetően érintő értékrendi bizonytalanságokról beszél – magabiztosan kijelentheti: meggyőződésem, hogy 10 éven belül nem is lesz bányászat Magyarországon".

Elég jól ismerjük azt a – túlzás nélkül mondható drámai – küzdelmet, amelyet a bányászat – elsősorban a szénbányászat a piaci viszonyoktól idegen, eltorzított értékrend és alkalmazott gazdaságirányítási rendszer mellett folytatott a fennmaradásáért. Mi úgy gondoltuk, hogy a nagy bankok, mint a gazdaságirányítás letéteményesei – különösen pedig a bányászat hiteleinek az államtól „megöröklő" Budapest Bank – nagyon világosan érzékelték ezeket a torzulásokat és aktív befolyásukat ezen a területen is latba vetve minden erőfeszítést megtesznek azért, hogy azok megszűnjenek. Ezt tőlük elvárni már csak azért sem időszerű, mert egybeesett volna az elemi érdekeikkel. Ugyanis a bank a bányászatban kint lévő hiteleinek reális értékét így tudta volna leginkább megőrizni. Hogy ez nem valósult meg, annak nagy szerepe volt abban, hogy a szénbányászat sorsa lassan, visszavonhatatlanul megpecsételődik. 10 év kemény „megdolgozása" után ma már a szénbányászat olyan állapotba jutott, hogy Bokros Lajos úr jövendölései *lassan valóra válnak.*

Mi az elmúlt 10 év során több alkalommal elvégeztük a bányászat „reális" gazdasági értékelését. Ennek középpontjában az értékrendi torzítások elhárítása állt. Ilyen alapon jutottunk arra az álláspontra, hogy a hazai szénnek tartós szerepe lehetett volna a gazdaság ésszerű energiaellátásában. Ez természetesen nem egyezett a hivatalos értékítélettel. Korábbi években neves külföldi szakértő intézmények is vizsgálták e problémákat, és hozzánk közelálló, vagy velünk nem ellentétes eredményre jutottak. Ezek – úgy gondoljuk – feljogosítanak annak kimondására, hogy abban az időszakban, amikor a szénbányászat sorsát végérvényesen meghatározó döntések születtek, a szénbányászat megítélésének gazdasági értékrendjében igen jelentős bizonytalanságok voltak, miközben az értékrend kialakítása során *minden érdekelt* a piaci viszonyok kibontakoztatására hivatkozott. Ez a megállapítás még akkor is indokolt, ha tudjuk, hogy a szénbányászat egyes kérdéseivel a legutóbbi időben foglalkozó szakértők vizsgálatai, a korábbi jelentéseikkel is szemben állóan, a szénbányászat potenciális helyzetének romlását jelzik.

A nagy bankok ebben az értékrendalakítási küzdelemben nem játszottak karakterisztikus, aktív szerepet, és értékítéletükkel lényegében a „hivatalos" értékrendhez igazodtak.

A cikk nyomán arra döbbentünk rá, hogy a Budapest Bank jelenlegi helyzete *kísértetiesen hasonlít* a szénbányászat egy-két évvel ezelőtti helyzetéhez, persze kevésbé drámai formát öltve. A hasonlóság a következőkben áll: sorsdöntő jelentőségű privatizációs kérdésekben való döntést bizonytalan értékrend alapján készülnek meghozni az állam bürokratikus szervezetei. A döntésben a *tulajdonosi szerep* nem jut „megnyugtatóan" érvényre.

Visszavonhatatlanul benne járunk a piacgazdaságban. Az előbbieket látva – úgy gondoljuk –, joggal tesszük fel magunknak a kérdést, hogy vajon a piacgazdaság kibontakoztatásának feladatát meddig lehetséges a piacgazdaság törvényszerűségeivel csak bizonytalanul összevethető értékrend alapján és a valódi piacgazdaságokban kialakult rendszerek *emellőzésével* megoldani. Talán jobban oda kellene figyelnünk azokra a politikusokra is, akik *nem a baloldali ellenzék soraiból sürgetik gazdaságpolitikánk továbbfejlesztését.*

Pruzsina János
Tóth Lajos

1956 – Magyarország

Háború vagy nem háború?

Háborús bűn volt-e a mosonmagyaróvári sortűz és a többi hasonló mészárlás? A politikusok két év óta sem tudtak dönteni, de a győri ügyész három átgondolt nap után döntött, mert a jelenlegi törvények ezt tették lehetővé számára.

Kik sürgették, milyen törvény teszi lehetővé az ilyen nagy horderejű kérdésben, hogy egy megyei katonai ügyész döntsön róla. Egy vidéki ügyész vállalhatja-e egyedül egy ilyen horderejű kérdés tisztázását? Újságírók kérdésére az ország katonai főügyésze nem nyilatkozik, úgy véli, „nem lenne szerencsés az ő megnyilatkozása a döntés érlelődésének időszakában". 1972–1973-ban Budapesten 32 háborús bűnöst összesen több mint kétszáz év börtönre ítéltek. Abban az időben a közvéleményt nem tájékoztatták, holott több mint egy éven át folyt a Fővárosi Bíróságon és a Legfelsőbb Bíróságon a tárgyalás 41 tárgyalási napon keresztül. Az újvidéki háborús bűnösök 1971–1972-ban lefolyt peréről van szó. Az eljárás minden valószínűség szerint egyedülálló a világ jogtörténetében. A rendkívüli súlyosságú háborús bűncselekmény 32 elkövetőjét egy eljárásban vonták felelősségre 30 évvel *a cselekmény elkövetése után* A vétkesek Újvidéken 1942 januárjában ártatlan, védtelen emberek ellen szörnyű háborús bűncselekményt követtek el. Összesen 900 személyt végeztek ki. A bíróságok mind a 32 vádlottat bűnösnek találták, háborús bűntettben.

Az elbírált cselekmények büntetőjogi üldözése ma is szükséges. Az ilyen súlyú bűntettek megtorlás nélkül nem maradhatnak. Miért maradt az eljárás titokban a mai napig? Nem akarták, hogy kiderüljön: a magyar jog szerint vannak elévülhetetlen bűncselekmények?

A háborús bűncselekmények a magyar és a nemzetközi jog szerint nem évülhetnek el. Ha háború volt 1956-ban Magyarországon, akkor a háborús bűncselekmények nagy biztonsággal felderíthetők, több évtized múltával is. 1956-ban magyar állampolgárokat, fiatalkorúakat, gyerekeket, nőket lezárt marhavagonokban lassított menetben utaztattak a Szovjetunióba. A kérdés: ez háború volt-e, vagy gyermeknyaraltatás, vagy talán társasüdülés – négy és fél hónapon keresztül?

Úgy lettünk visszalopva, de csak azért, mert a kidobott papírcetliken jeleztük, hogy *visznek Oroszországba.* Az ENSZ-nek is tudomására jutott az akkori társasüdültetésünk, ami egybekötött fogyókúrával is járt, többen csontig fogyva tértünk haza.

Az utazás előtti napokban az ÁVH pufajkásai szakértelemmel végezték kihallgatásainkat. Perverzitással, szadizmussal folytak a kihallgatások. A hosszú útra atyai megjegyzéseket is kaptunk: Szibériában az ólombányákban fogunk megdögleni, mert rohadt fasiszták, ellenforradalmárok vagyunk.

Ma 1992. október hónapjában nincs állásfoglalása az elhurcolt személyekről a Kárpótlási Hivatalnak. Dokumentumok beszerzését várják; nem elég a sok száz magyar fiatal eskü alatt vallott „beszámolója". A Szovjetunióból beérkezett információk birtokában hoz döntést a Legfőbb Ügyészség, de mikor? Az 1956-os borzalmas filmkockák, melyen látni lehet Budapest lerombolását, nem elég ahhoz a megállapításhoz, hogy Budapesten 1956-ban háború volt. A törvényeket nem az utcán kell alkotni, hanem a parlamentben, ehhez új alkotmány kell, megújított törvény. Egy jól megalapozott törvény esetében nem lehet kérdés többé, hogy a bűn büntetendő-e. Tudomásul kell vennünk, hogy az 1956-os nemzeti forradalom nem fejeződött be, tart mindaddig, amíg az alkotmányos demokrácia alapfeltételei nem valósulnak meg. Új igazságszolgáltatás kell, amely paragrafus helyett az igazságot szolgálja. Ma Magyarországon *szabadság* van, de *szabadság nincs igazságszolgáltatás nélkül.* Sajnálatos tény, hogy a törvény előtt nem az igazság számít, hanem az igazságtalan paragrafus.

Bük János
Németh Bálint
Széna téri fiúk

Liberális gondolatok a liberalizmus útvesztőiről

Liberálisnak lenni nagy dolog. Senki sem születik annak, az embert számtalan hatás, benyomás éri. A szabadgondolkodás igényének, képességének megszerzéséhez önálló, súlyos felfedezések kellenek. A szó eredetileg adakozót, bőkezűt (vagyis nagyvonalút) jelent; bár mára némileg átértékelődött, mégis egyértelműen behatárolható. A címkés liberalizmusnak annyi értelme van, mint a címkés demokráciának (nemzeti liberális, népi demokrata stb.) Vagy megvan önmagában, vagy sehogy. Mindenféle jelző magyarázkodás csupán.

A liberalizmus magányos műfaj; meg kell küzdeni érte *egyénileg.* Egy valódi szabadgondolkodó szükségképpen egyedül van. Ha tömegeket sorakoztat maga mögé érvként, komoly ellentmondásba keveredik, a kollektív liberalizmus antagonisztikus. Tömeggondolkodás nem létezik, csak tömegpszichózis. Ebből következik, hogy napjaink liberalizmusa alig van összhangban eszméivel. Természetesen a toleranciának is megvannak az ésszerű határai, valamennyiünk szabadságát korlátozza a többieké; szó sincs arról, hogy egyformán kellene szeretni mindent és mindenkit, egy kalap alá venni értéket és talmit. Ám túl feltűnő, aki mindig csak addig és úgy liberális, ahogy érdekei éppen kívánják. Ha nem őrzi meg függetlenségét, sajátos értékeit veszíti el; csupán *egy* ideológiát képvisel.

Közülük sokan szívesen nevezik és hiszik magukat a haladás kizárólagos letéteményeseinek a konzervatívokkal szemben, megfeledkezve arról, hogy az utóbbiak fontos feladata az értékmegőrzés. Konzerválni, ami arra érdemes, s ez korántsem azonos a maradisággal. Folyamatosság híján minden igyekezet öncélúvá lesz, és egyre görcsösebben kapaszkodik önmagába. A liberális *tudja,* hogy igaza van, ezért különösen irritálja az értetlenség. Ez rendben is volna. Joga van – megszenvedett érte – saját halandónak hitt útját járnia, megszerzett igazában nem kételkedni, de ha semmibe veszi az egyetemes erkölcsi törvényeket (bárhogyan is próbáljunk kibújni alóluk, ezek vitathatatlanul léteznek), anarchistává válik. Különösen félelmetes, ha túltengő önbizalommal igyekszik az emberiséget az egyetlen haladó, boldogulást ígérő útra terelni.

Amint pártatlanságot hirdet, de az ellenkezőjét teszi. A tisztánlátás, a felismerés eufóriáját könnyen a kétségbeesés cinizmusába taszíthatja a hirtelen döbbenet: nincs garantáltan jobb módszer, éppúgy nincs biztos megoldás, ahogy sohasem volt eddig. Megrendítő pillanat: az ember olyan okos lett, hogy felismerte élete oktalanságát. Mi ér a túlzott racionalizmus, amely az érzelmi szférát valamiféle szégyellnivaló gyengeségnek tartja, ahonnan hiányzik az *egyetemes* részvét? Hogy bármiféle elv hova vezet a humanizmus *gyakorlata* nélkül, mutatja jól a történelem.

Liberálisnak vallom és vállalom magam olyan természetességgel, hogy mindennemű demonstrálását feleslegesnek tartom, de a liberálisnak hazudott nyájhoz semmi közöm. Az eltérő vélemény sosem bántott; bizonyos összefüggések, ismétlődések állandó ostoba figyelmen kívül hagyása annál inkább. Mert a feledékenység, a hiszékenység, a közöny félelmetes. Akárcsak az önkritika nélküli másokra mutogatás, a fontoskodással palástolt semmittevés, a kisstílű rosszhiszeműség.

Mivel a liberalizmus számomra egyszersmind magatartásforma – horribile dictu – le merem írni: szerintem mai közéletünk legnagyobb liberálisai a felelősség- és méltóságteljes nagy magányosok. Az Antall Józsefek meg a Csoóri Sándorok. Akik világmegváltás helyett elegánsan, hangoskodás nélkül a dolgukat teszik, és tudják a régi igazságot: a sas nem kapkod legyek után.

Wutka Tamás
nyomdász, újságíró

Nemcsak a környezet

Az ember is védelemre szorul

Jenner, a himlőoltás megteremtője, jócskán meghökkentette kollégáit, amikor előhozakodott ötletével, hogy tehénbetegség átoltásával kell kivédeni a bajt. *Dr. Mosely* így vélekedett erről: „Ki a megmondhatója, hogyha állati nedveket oltunk be az emberi szervezetbe, esztendők múlva minő következmények jelentkeznek majd? Minő gondolatok erjednek az állati lázzal fertőzött agyvelőben? Minő hatással lesz az emberi jellemre a négylábú befolyás?" Még alpáribban reagált *Dr. Smyth.* Szerinte egy fiúgyerek, akit tehénnyirokkal oltottak be, négykézláb kezdett járni, bőgött, mint a tehén és öklelődzött, mint a bika. A kutyák ugattak már akkoriban, de a karaván azért haladt, Jenner megmentette védőoltásával az emberiséget a feketehimlőtől, áldott legyen az emléke. A híres BCG-oltás két derekas férfinek köszönhető, bizonyos *Calmette* és *Guerin* sorozatosan oltották át a tbc-bacilust borjakon, eredményesen. Áldott legyen az ő emlékük is ezért. Századunk jó közepéig a gyerekparalízis bénította le a gyerekek jó százalékát s tette nyomorékká őket egész életükre. Ez esetben áldottnak mondhatjuk az amerikai *Salkot* s az orosz *Sabint* azért, hogy csekélyke, cukorra cseppentett oltóanyaggal ez a kérdés is megoldódott. A hármasoltás kitalálóinak nevére most nem emlékszem, de ők is derekasan jártak el, így gyerekeinket az ún. trivaccsin megmenti a diftériától, szamárköhögéstől és a tetanusztól. Bárcsak az AIDS-re is találnának valamit a kutatók, mert ez a korunk pestisének is nevezett megbetegedés a harmadik a tetanusz és a veszettség mellett, melyből nincs gyógyulás.

Mindezeket annak kapcsán mondtam el, mert a múlt napok valamelyikén olvastam egy ekologista felhívást, hogy ne nyúljunk bele a természet rendjébe, ne használjunk gyomirtót, növényvédő szereket, meg egyebeket. Szép dolog lenne, ha elérhetnénk, hogy a kolorádói krumplibogár is szót értene ebből s szégyenkezve elvonulna a krumpliföldekről. Jó volna, ha a liszthármat nem tenné tönkre veteményeinket, a peronoszpóra a szőlőinket, ha egy ilyen felhívásból tanulnának a sáskák és többé nem kellene a sáskajárástól félnünk... Bizony örömhírként jelentették az újságok, hogy a Rajnában megint megjelentek a halak, a környezetszennyező vegyi anyagokat sikerült valamilyen formában semlegesíteni. Értem én az ekologistákat, de a szúnyogokat illetően nem adok igazat nekik, no meg a legyek s a lótetű ügyében sem. S leginkább a *Walt Disney* által agyonreklámozott egereket nem szeretem, mert ürüléküket otthagyják a paprikás szalonnán, a konyhaasztalon, kirágják a liszteszsák oldalát még akkor is, ha a zsák száját nyitva hagyja az ember. Hát ember ez a Miki Mausz? Kell neki ekkora reklám, hogy még Disneylandben is ott van? Értem azt is, hogy úgy kell védenünk a nyírfáinkat, mint a szemünk fényét, csucsujgatni ajánlatos a süldőfenyőket, etetni a kölyökpisztrángokat, gondolni kell a kihalóban lévő állatokra, mert bálnátlanul maradhatunk, mint ahogy már bölénytelenekké váltunk. Orrszarvútalanná válhat a világ, ha ostoba férjek azt hiszik, potenciaerősítő a szarvából őrölt por, elefánttalan világra ébredhet az emberiség, ha *Hannibál* még egyszer nekivág az Alpoknak velük...

Persze védeni kellene a leginkább veszélyeztetett népeket is, módszeres kurdirtás folyik a világban, bosnyákirtás, volt holocaust és Musza Dag immáron, nem kellene ezt gyűrűztetni. Inkább maradjunk kőszáli kecske nélkül, mint oszétek nélkül, védjük hát az embert is, ne csak a környezetét. Gyenge még az ember, alig serdülőkorát éli, mondta *Weizsäcker,* a mai német államelnök fizikus testvére, s milyen igaza volt. Gyenge, hogy lövöldözés helyett ne pofozkodjon vélt vagy kitalált ellenségével, gyávaságában sütögesse el a géppisztolyokat, ne döfje a kését komája bordái közé, ne higgye, hogy ereje fitogtatása pluszerőt kölcsönöz neki. Aztán a butaság is bejátszik ebbe, mert nem jut több kenyér azért neki, ha módszeresen irtja a környezetében élőket. Ezt már az ősközösségi társadalom után kitalálták, ezért is fogták a foglyaikat rabszolgamunkára megölésük helyett.

Márkó Imre

Fiam, a szovjet katona

Fiam nyolcadikos, és napok óta lelkesen készült. Az 1956-os forradalom évfordulóján adandó műsorra, melyben ő néhány társával egyetemben szovjet katonát alakított. Rövidre nyírt legénykéket választottak ki erre a célra, tiszta feketébe kellett öltözniük és az én régi bakancsom jelképezte a katonacsizmát. Állítólag képzeletbeli virágokat is kellett tiporniuk, a forradalom jelképeit.

– Olyan vagyok, akár egy bőrfejű – jelentette ki fiam a „szerelésben", majd az ünnepség után elújságolta, egy kis elsős tényleg elhitte, hogy ők orosz katonák, és riadtan szaladt osztályfőnökéhez: „Tanító néni, visszajöttek az oroszok!"

A november 7-én és április 4-én oly megszokott, jóságos és mosolygós felszabadítók most lassan a kutyafejű tatárok és a gonosz török basák mitológiájába süllyednek, krampuszként ijesztgetve a kicsinyeket. De a nagyobb gyerekek sem igazán értik-érzik, miről is van itt szó, egymás mellett állnak úttörők és cserkészek és a sehová sem tartozó „párton kívüli" gyerekek tömegei, a hittanosok meg a magánhívők és „hitetlenek", a felnőtt világ zavarait pontosan leképezve. Az emberek egy részének még zavarában rájár a nyelve az „elvtársra", sokan az emberalatti létben még arról sem igen értesültek, hogy kimentek az oroszok és meghalt a király, Kádár János. Az iskolákban még nagyjából ugyanazok az igazgatók mondják az ünnepi beszédeket, és a volt párt- és KISZ-titkárok, úttörővezetők szíve még nagyot dobban, ha a forradalmi ifjúsági napokra gondolnak, a patronáló munkásőrökre és a patronált veteránokra.

Tavaly meg tavalyelőtt még nagyon óvatosak voltak, valahogy nehéz volt elhinniük, hogy ez a kemény, agresszív gyarmattartó katonai hatalom, a Szovjetunió így szétolvad, visszavonva félelmetes ármádiáját. Most már kezdik sejteni, hogy ez a dolog végérvényes, a vörös csillagokat leszedték, a szobrokat elszállították, és nem dőlt össze a világ. Legfeljebb az ő világuk.

Fiam, a szovjet katona is „veterán", egy egész évig volt úttörő, a kifulladás utolsó évében, mikor már csak a kötelező szólamok darálása folyt, pianóban és gépiesen. Fiam irodalomkönyvében még benne van a *Beszélgetés Lenin elvtárssal* és az *Emberi sors,* még ott van Sadr szobra, *Az utcakő a proletárok fegyvere.* Iszonyatos értékzavar van a gyermeki lelkek mélyén, melyben ott gomolyog Marx és a Tini nindzsa teknőc, Jézus és a robotzsaru, a mountain-bike és a parabolaantenna által közvetített ragyogó és félelmetes világ.

Az én gyermekkoromban, az ötvenes években megszokott volt a kettős nevelés, a külső, diktatórikus rend és a belső, polgári-vallási értékrend együttélés és hol lélekromboló, hol lélekerősítő ütközése. Most viszont plurális értékrend van, egymásra záporozó és egymást kioltó reklámok és politikai vélemények látszatvilága. Vajon kiismerik-e magukat valaha is? Vajon segítünk-e nekik? Tudunk-e segíteni? Vagy csak kifordítunk egy-két ünnepet, egy-két mitológiát?

Szentmihályi Szabó Péter

János Szirtes

1025 Budapest
Felsözöldmáli u. 11.

1954
geboren in Budapest
1975–1977
Studium an der Hochschule für Bildende Kunst, Bratislava
1977–1983
Studium an der Budapester Hochschule für Bildende Kunst
1978
Zusammenarbeit mit der Gruppe „Indigo"
1984
Derkovits-Stipendium
Mitglied des Künstlerfonds der UVR und des Studios junger bildender Künstler

Personalausstellungen
1972
Klub des Toldy-Gymnasiums, Budapest
1981
Kulturhaus, Gyöngyös; Fakultät für Gartenbau, Budapest
1982
Bástya-Galerie, Budapest; Galerie des Studios junger Künstler, Veszprém; Sylvester-Bibliothek, Sárvár; Gedenkabend Béla Radics, Klub am Bemrak-park Budapest
1983
Klub junger Künstler, Budapest; Liget-Galerie, Budapest; Posttraditionelle Kunst, Mana-Galerie, Wien; Künstlerhaus Stuttgart
1986
Bástya-Galerie, Budapest; Janos-Pennonius-Museum, Pécs
1987
Rotor-Galerie, Göteborg; Studio-Galerie, Budapest

Ausstellungsbeteiligungen
1981
Internationale Kupferstich-Biennale, Grado
1983
Film – Bild, Budapest-Galerie, Budapest, Zágreb; Grafik-Biennale, Baden-Baden
1984
Postmodern, Pécs-Galerie, Pécs; Frisch gemalt, Ernst-Museum, Budapest; Grenzzeichnen, Eisenstadt; Fészek-Galerie, Budapest
1984
Stadtgalerie, Kopenhagen; Junge ungarische Künstler, Szajna Galerie, Warschau; Internationale Triennale, Lublin; Pierre Cardin Ausstellung, Paris
1985
Ungarische Malerei 1945–1984, Helsinki; Grafik 1984, Namur, Brüssel; Ungarische Malerei, Los Angeles, Glasgow, Graz, Kunsthalle Budapest; Grafik-Wanderausstellung, Frankreich, Österreich
1986
Ungarische Kunst, Tampere; Grafik-Biennale, Barcelona; Eklektik '85, Ungarische Nationalgalerie, Budapest, Hannover; Ungarische Malerei, Leverkusen
1987
Ungarische Malerei, Brno, Karlovy Vary, Prag; Neue Sensibilität, Pécs; Grafik-Biennale, Sao-Paulo; Ungarische Tage, Kampnagel, Zürich; Ungarische Malerei, Jerusalem, Tel-Aviv; Digit-Art, Museum der Schönen Künste, Budapest; Magische Bilder, Budapest-Galerie, Budapest, Szombathely

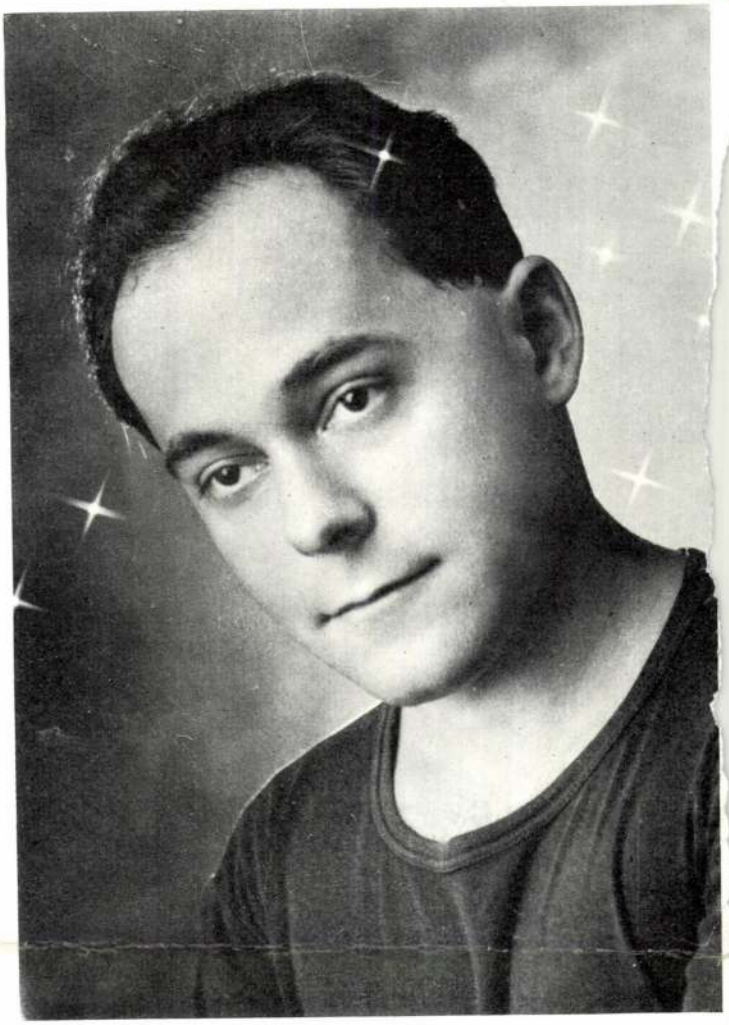

Die sechs Silben. 1985
Textilmalerei, 300 x 280 cm

Das große Zimmerbild. 1986
Textilmalerei, 200 x 300 cm

Die Keule. 1986
Textilmalerei, 200 x 280 cm

Combatant. 1984
Textilmalerei ●

Szintes dátum

A Magyar Nemzet megkérdezte:

Mennyiért utazhatunk hajóval a Dunán?

A múlt hét végén megindultak a személyhajók a Dunán. *Vajas* Jenőt, a Mahart személyi hajózási osztályának ügyvezető igazgatóját és a BKV hajózási osztályának vezetőjét, *Kalló* Istvánt arról kérdeztük, mire számíthatunk az idei hajózási szezonban. Elsőként a Mahart képviselője válaszolt:

– A cég 33 hajója közül szombaton megindultak a hét végi járatok az esztergomi Duna-ágon, sőt jár már a Budapest–Bécs szárnyashajó is.

– *Mennyibe kerülnek idén a jegyek?*

– A Mahart a tavalyihoz képest *18–20 százalékkal emelte* a viteldíjakat. Például Budapest–Visegrád között egy felnőttjegy 460 forint, Budapest–Esztergom között 500 forint lesz. A gyermekjegy tizennégy éves korig minden járaton ennek a felébe kerül. A Budapest–Bécs közötti szárnyashajójáraton 750 schilling a viteldíj, a magyar vendégek ennek a felét fizetik forintban.

– *Elképzelhető, hogy idén végre elindulnak a Ráckevei-Duna-ágon is a járatok?*

– Sajnos a helyi önkormányzatok támogatása nélkül semmi esetre sem, ugyanis évekkel ezelőtt több millió forint veszteségünk volt az alacsony kihasználtság miatt. Felröppent a hír, hogy egy vállalkozó sétajárat indítását tervezi, de egyelőre semmi biztosat nem tudunk.

– *Emelkednek a BKV-nál is a jegyárak?* – kérdeztük a BKV képviselőjét.

– Budapest közigazgatási határán belül *májustól* indítjuk el a Boráros tér és a Római fürdő között közlekedő járatot. A két kishajó pénteken, szombaton, vasárnap, valamint ünnepnapokon várja a látogatókat, a jegyárakat *20–25 százalékkal* tervezzük emelni.

(héder)

Svájci sajtó

Eltűnik a változatosság

Különös állása van a svájci Péter *Schulznak:* ő az ország egyetlen fizetett újságolvasója. Egyben az „olvasók tanácsának" elnöke. Ezt az intézményt a *Neue Luzerner Zeitung* hozta létre, miután hat kantonban szinte monopolhelyzetben van, és a sajtó sokféleségének hívei rossz néven veszik ezt tőle. A tanács egyebek között ezen a képen szeretne javítani.

Az ilyesfajta erőfeszítések ellenére hanyatlik a svájci sajtó: 1980-ban még 126 napilap jelent meg, tavaly már csak 99. Növekszenek a költségek, stagnál a példányszám, csökken a hirdetési bevétel. Mindez arra készteti a lapokat, hogy strukturális változtatásokat hajtsanak végre. Mindenekelőtt a tíz- és ötvenezer példányszám közöttiek küszködnek, s ezért gyakoriak a fúziók. Ezzel azonban – írja a *Süddeutsche Zeitungban* Klaus *Bonanomi* berni újságíró – *mindig egy kis véleményváltozatosság tűnik el.* Erre az esztendőre ismét ötszázalékos hirdetésibevétel-csökkenéssel számolnak. A sajtószövetség vezetője vigasztalásul kijelentette, azzal az információáramlással szemben, amely az elektronikus médiából árad, a nyomtatott sajtónak a minőséget kell szembeállítania, és kimutatni, hogy kiváló „hirdetéshordozó". A fő ellenség – a cikk szavaival élve *„rémálom" – az Internet,* valamint a Svájcban is fogható kereskedelmi tévék sora.

ndék előfizetőinknek!

gyéni előfizetőinknek további lehetőséget kínálunk: A hónap végén a
000 000 Ft értékben az *alábbi tárgynyereményeket* is kisorsoljuk:

: Erő c. olajfestményét
tékben,

a páholy

Denes de Holesch aa XX. sz. magyar származású, nemzetközi hírű festőművésze volt. Munkáiban a lovak a domináló figurák, melyeket minden esetben emlékezetből festett. Néhányan közülük talán azokból a korai emlékekből valók, melyek családja lovairól maradtak meg benne, míg mások későbbi lólát-

Ma

Napkelte: 6 óra 03 perc, napnyugta 19 óra 28 perc.

Zsolt, Ezékiel és ***Fulviu*** nevű olvasóinkat köszöntjük.

A Zsolt régi magyar méltóságnév, Árpád fejedelem fiainak egyike viselte, s ma is vannak jeles viselői, többek között Bende Zsolt operaénekes.

Az Ezékiel héber név, jelentése: Isten erős, hatalmas; Isten erőssé tesz. A hétköznapi életben ritka. Ezékiel Krisztus előtt az ötszázas években élt, az újrakezdés, az új élet prófétája; jövendőléseit a róla elnevezett ószövetségi könyv tartalmazza.

A Fulvia latin név, jelentése: sárga, sötétszőke. A Fulvius római nemzetségnév nőiesített alakja. Nem terjedt el nálunk.

Évforduló

Makón, 150 évvel ezelőtt született Pulitzer József (meghalt: 1911. 10. 29., Charleston). Amerikába történt kivándorlását követően részt vett az amerikai polgárháborúban, 1867-ben lett az Egyesült Államok polgára. Jómódú szerkesztőként megvásárolta a Post Dispatch című napilapot, majd a The New York World című hírlapot, amelynek főszerkesztőjeként neve bevonult a sajtótörténetbe, mivel megteremtette a modern újságírás alapjait és alapítványával lehetővé tette, hogy a kiemelkedő teljesítményt nyújtó újságírók Pulitzer-díjban részesüljenek.

– Táncfotó-kiállítás nyílik az alkotó részvételével a Budapest Galéria kiállítóházában (Budapest III., Lajos utca 158.) ma öt órakor. Az Egy röpke pillanat című, Chris Nash brit fotóművész képeiből készült összeállítás május 4-ig tart nyitva. A Magyarországra érkező mester, tudását átadva, három napig együtt dolgozik magyar fotósokkal és táncosokkal a MU Színházban.

– Tápiószelén, a Blaskovich Múzeumban Nagy János festőművész tárlata május 11-ig látogatható.

– Szirtes János festményeiből nyílt kiállítás a Bukaresti Nemzeti Színház 3. és 4. emeletén, a román főváros legjelentősebb kiállítóhelyiségében. A 43 éves budapesti alkotó Ion Grigorescu román művésszel együtt performance-ot mutatott be az egybegyűlt művészetbarátoknak. A kiállítás megrendezését a bukaresti Magyar Kulturális Központ és a Művelődési Minisztérium is támogatta.

– Eljárást indított a rendőrség O. József 29 éves budapesti lakos ellen, akinek kocsiját az autómosóban a rendőrök ellenőrizték és kiderült, hogy ezt a járművet még a múlt év október végén lopták el a II. kerületi Tárogató utcából ismeretlen tettesek, s megváltoztatták azonosító jeleit, rendszámtábláját. A rendőrség feltételezi, hogy a gyanúsított anyagi haszonszerzés céljából szerezte a lopott kocsit.

– Eltulajdonított egy bűnjelet a ma már nyugdíjas P. Dezső, a Rétsági Városi Rendőrkapitányság egykori vizsgálója, aki három éve egy lakásbetörés-sorozat ügyében nyomozott, s ennek során kollégáival házkutatást tartott egy lakásban. Több értéktárgyat, köztük műszaki cikkeket lefoglaltak, s ezeket bűnjelként a kapitányságon helyezték el. A vizsgálótiszt nem tudott ellenállni a csábításnak, s egy Aiwa videomagnót hazavitt. A sikkasztásra fény derült, s ezúttal a nyomozó ellen indították meg az eljárást. A Balassagyarmati Városi Bíróság sikkasztásért első fokon 16 ezer forint pénzbüntetést szabott ki, az ítélet nem jogerős.

– Az idegenlégióba szökött január végén Dobos János büntetés-végrehajtási őrmester. A Fővárosi Bíróság katonai tanácsa tegnap – a vádlott távollétében – bűnösnek mondta ki külföldre szökés bűntettének elkövetésében, ezért – egy év büntetés kiszabásának mellőzésével – öt évre eltiltotta közügyek gyakorlásától. A vádlotti a tököli Fiatalkorúak Büntetés-végrehajtási Intézetének állományába tartozott. Az ítélet a hirdetményi kézbesítés után (15 nap múlva) válhat jogerőssé, ha a kirendelt védő nem jelent be fellebbezést az ügyben.

Sikkasztott az adóvégrehajtó

Hárommillió forint elsikkasztásával vádolják A. Józsefet, a Szabol-Szatmár-Bereg megyei APEH volt főállású munkatársát. A végrehajtót az év elején fegyelmi vizsgálat után bocsátották el, amikor kiderült, hogy a beszedett pénzt saját céljaira fordította. A végrehajtót az APEH feljelentette a rendőrségen, és az ügyét most a Nyíregyházi Városi Ügyészség vizsgálja. Ez az első ilyen eset a szabolcsi adóhatóságnál, bár tavaly egy próbaidős végrehajtót azért nem vettek fel, mert megpróbált a saját zsebére dolgozni. A végrehajtók többnyire párosával és bejelentés nélkül keresik fel az adótartozókat. A. József a beszedett összegekről

SZIRTES János

EX LIBRIS

TARJÁN TAMÁS

Újhold-Évkönyv 1991/2

Káprázatos rímpár, a *vasport — lovassport* összecsengés delejezi magához a kötetet. Orbán Ottó *A negyvenhetes év* című verse valóban magnetikus szellem- és szövegkörnyezetet von a két (a tárgyragos és a nem tárgyragos) összetett szó köré: „A negyvenhetes év lobogó szfinx-sörénye, / a naptól-égőkőszobor Nemes Nagy Ágnes, / a vakító villanás, amiről nem tudni, fény-e / vagy az új, atomkori mágnes / mely elrendezi a papírlapon a vasport, / a gombostűfejnyi emberi sorsokat, / hogy ne legyen többé kizsákmányolás, lovassport, / érdekházasság, istenhit, fogolyvonat..." Miért épp lovassport vagy istenhit ne legyen, s miért épp úgy ne legyenek, mint a fogolyvonat...? — ezek a kérdések elfakulnak a rím szikrázásában, el az is, hogy a költemény egésze tartalmilag összerendeződik ugyan, formailag azonban diszpergál. Az idézet második, a tulajdonnevet is befoglaló sora — az így-úgy romló és rontott többi közt ez az egyetlen megtörhetetlen jambusi sor az *Újhold Évkönyv* lelke. Tér, idő, személy e hét szó által fizikailag létezik, a *nomen* — Nemes! Nagy! — *omen est.*

A költőnőre, az Újhold nemrég kilobbant ezüstsugarára emlékezik az 1991/2-es Évkönyv. Gyászfehérbe öltöztették az antológiát, gyászfeketével rótták rá a betűket. Az 1986-ban életre hívott sorozat búcsúzik legnagyobb egyéniségei egyikétől, a társszerkesztőtől; s minden jel szerint búcsúzik önmagától is. Ha ekként lesz, ha ez az utolsó gyűjtemény, akkor az egykori „negyvenhetes" fiatalokból, a középnemzedékből és a mai fiatalokból egyként toborzott, önkörét meglehetős zárban őrző szerzőgárda a máris érzékelhető irodalomtörténeti idő hatalma előtt újra fejet. Az Újhold historikumában 1991. augusztus 23.: határkő. Ekkor halt meg — egyébként Holdtölte küszöbén Nemes Nagy Ágnes. A kegyeletnél mélyebben diktálja az esztétikai-etikai felismerés, hogy a hajdani, 1946 és 1948 között hét számot megért folyóirat után a évkönyvsorozat is a cselekvő emlékezés birtoka legyen. A jövő? Aligha-nem a — merjük-e remélni? — művészeti havilap. A közelmúlt Újhold-mártnylapjait persze nem lehet működre térelni. De például a kísérletnek vagy irójának nagyobb tér juthatna.

Az 1991/2-es kötet, mondani sem kell, rendkívüli jó. Mándy Iván „valami-(*Valamit a térről*), Székely János 70-ből előásott öt verse (*A düh szótjei*) és Török Endre írása (*Három álomás*) mellett főként a fiatalabbak járják tanújelét, hogy nem kell félteni Nemes Nagy Ágnes által (lásd: Apheusz, 1991/4) oly óvón és indulatan vigyázott Újhold-eszményt. Nádasdy Ádám (*Atyja leszől a fiatal tündérkirálynak*), Nagy András (*Esküvők, szerelmek, szenvedélyek*), Tatár Sándor (*Ny talán-kertben*), Ferencz Győző (*Bolytatás nélkül*), Bárdos László (*Fejhallgató*), Balassa Péter (*Szét*), és számos tanulmányíró már eljövendő éjszakákba merészkedik előre. (*Magvető. 344 oldal, 160 Ft.*)

Gyurkovics Tibor: Kettős zsoltár

A költő tavaly decemberben hatvanadik lett. Szerencsére ebből az alkalomból nemcsak nyugdíjának megalázóan csekély összegébe kellett beletörődnie olvasóink emlékezhetnek még Gyurkovics idevágó nyílt levelére), hanem két új verseskönyvet is az ünnepi asztalra tehetett. A *Halló, Krisztus* című életmű-válogatást másutt, nagyobb terjedelemben igyekszem szemlézni (szóval, mondaná a poéta, másutt klopfolod ki, szaggatod miszlikbe, teszed a földdel egyenlővé!), ám a *Kettős zsoltár*, a szerelmi líra Szalay Lajos dinamikus grafikái által kísért szép gyűjteménye is a teljesség képzetét kelti a maga világán belül. Valószínűleg a két könyv egyidejű megjelenésében kereshetjük az okot, miért épp az került az egyik, a másik, vagy mindkét kötetbe, ami került. A „kisebbik" opusz üdvösen őrzi függetlenségét a „nagyobbal" szemben.

Hetvenhat „zsoltár" — hetvenhat megragadó költemény lenne, ha valamennyit Gyurkovics tolmácsolásában hallanánk. Ez hangjának izzása, beszédének szapora üteme, fogának csikorgása, szarkasztikus derűje — eleven földi személye pótolná azt, ami személyességben, hitelben, izzásban, végérvényességében igen sok műből kimaradt. Régen, de máig pontosan, az alkatot röntgenezve írta róla Lengyel Balázs: „Közérzete öngyulladásos. A hiány az, ami fellobbantja. Részben néven nevezhető érzelmi jellegű dolgoké: szeretet, emberség, valódi szerelem, s mi tagadás, még a nők hiánya is. Részben a megnevezhetetlen hiány..." — hozzátéve: néha „túlzott hangerő" fordul e hiányok ellen. Nos, hasonló a benyomásunk máig is: az emeltség, a csiholtság, a kapkodás sokszor szétbomlasztja az egyébként csillagrobbanásában is szép verset. Mégis, minek tagadnám: amikor a versnek csak hűlt helyét látom, akkor is *szeretem* az elpattant szilánkokat, kihunyó szikrákat. Kivéve, ha az öngyulladást, az ihletet gyújtogatással látom helyettesíteni. A gerjesztett strófák nem is igen akarnak elkészülni. Veszik egy félrossz rím vagy magányos képzavar kalapját és világgá mennek.

Rossz versek írásától csak a rossz költőt kellene eltiltani. Jó költőnek nemesi előjoga, remekei próbája, hogy közepeset, jelentéktelent is papírra vessen. Ha egy Gyurkovics-vers tényleg föllángol, az vakító, baljós, gyönyörű világégés. „...ez az idea Maga aki / csak áll a sarkon megveszekedetten / a Műcsarnok és Nagaszaki / között egyetlen rémületben..." Tényleg, tényleg hol másutt zajlanának a szerelmi drámák, mint a Műcsarnok és Nagaszaki között?! (Ne feledkezzünk el egyik hely, helység mögöttes jelentéseiről sem!) A citátum jelezheti, hogy a költő a heves, sokfelé nyíló négysoros szakaszokat kedveli a legjobban; díszharmóniájukra gyógyírt szinte mindig a rímek féltablettáiban keres. Az érdekes, szertelen, vad, fájdalmas, gazdag, nem hibátlan, önmagát író könyv végére a *Köszönöm*-mel teszi ki a pontot, a köszönöm után pedig élete, lírája kulcsszavával: „... köszönöm hogy szerethettem". *Széphalom Könyvműhely. 125 oldal, 128 Ft.)*

Tóth Bálint: Krisztinavárosi körmenet

Zelk Zoltán szerette magáról mondani, mi is szeretjük mondani róla: úgy dalolt, ahogy a rigó. Olyan természetesen, elemi szükségletként. Gyurkovics Tibor úgy dalol, mint egy örökké magányos rigó, aki világ körüli úton repül, amíg csak a szárnya bírja. Tóth Bálint lírája a kalitkába zárt rigóé. Ha — nagyon megkésve — kinyílik a ketrec ajtócskája, az keveset ér, hiszen a kalit kalit marad. A fülszöveg, melyet a két legszebb sor kedvéért is idéznünk kell, fájó tárgyilagossággal utal erre: „»*Állok az ablaknál, körül alszik egész Magyarország. / Csend. Nagyorosz tél van, hull a halálpuha hó.*« Ezt a két sort, ezt a disztichont az olvasó nem találja a kötetben. Töredék. Negyven éve írtam, decemberben. A rácson kívül meg-megcsilllantak a sűrű hópelyhek a reflektorfényben. S túl a kavargáson ott repült Janus, a későbbi püspök szánja... Jött: isteni kinyilatkoztatás. Írd meg! Máig sem írtam meg."

Tóth Bálintnak hatvanadik születésnapja után még két esztendőcskét kellett böjtölnie a *Krisztinavárosi körmenet* gyűjteményes kötetéig. Lírájának problematikája nagyon sok tekintetben rokon Gyurkovicséval — a csillagok szerint nyilván rendelésszerű, hogy azt a huszonnégy hónap különbséget nem számítva szinte azonos napon — december 17-én, illetve 18-án — jöttek a világra. Tóth új könyve még növelte is az eddigi nem jó versek számát, mert — *helyesen* és méltánylandóan — a *szalmazsákból és asztalfiókból*, évtizedmély-emlékezetből előhúzott strófákat is közreadja. Ezek életrajzi és líratörténeti dokumentumok, de bizony megszépítő vízió, hogy — mint az egyik szösszenet kapcsán megtudjuk — a fiatalember Adyt vélte látni presszóasztala túloldalán.

A sikerületlen művek itt változatosan sikerületlenek — a legkiválóbbak pedig nagy formai gazdagságot, iskolázottságot, robusztus teremtőerőt mutatnak. A görögös—latinos zártságtól a képszerűen is megbabonázó, tartózkodóan modern címadó kompozícióig sorakoznak a versstációk. Az érzéki és az intellektuális elem *átélhető* egyensúlya, egymást-segítése és viaskodása egyszerre tárgya és eszköze a verselésnek. A nagy életdilemma itt nem a szeretet, a boldogság, nem is a hiányuk. Azaz e sebeknél sajgóbb az: hol kezdődik és meddig tart a személyes szabadság, s ajándék vagy átok-e a szuverenitás?

Közkincs-költészet Tóth Bálinté is: erényeit megosztja olvasóival, fogyatékosságait is föltárja előttük. Amit nyolc éve írt, háromszor nyolc év múlva is érvényes lesz: „... gyűlölj, vagy mondjál rám igent, / nem változom, tizenkilenc / évem óta én egy vagyok — / szívelsz barátom, nem szívelsz — / mozdíthatatlan, mint a csillagok.' *(Orpheusz Könyvek. 264 oldal, 225 Ft.)*

Mezei András: Itt a vadnyugat!

Ez a könyv valóban „köntöst" kapott — farmervászonból! Szépen körbe is szegték fehér cérnával. Farmerzsebkönyv farmerzsebekbe. Borítójának anyagától eltekintve Mándy Iván *Régi idők mozija* című kötetét juttatja eszünkbe. Régi plakátok filmképek, sztárfotók illusztrációként ott — Levi's-márkavédjegyek, nadrágcédulák, manökenfényképek itt. A mozimitológia 1967-ben még csak szolid kép, hangulat volt; a mozi- és vadnyugatmitológia 1991-ben már üzlet, reklám, szponzorálás. A kötet szerény, de ízléses; az irodalom támogatásának ez a közvetlen, árukapcsolásos formája elfogadható.

A cím állításával nyilván sokan egyetértenek: vadkeletből vadnyugat lettünk, a nyugati tőke beáramlásával itt a vadpiac. A Levi's-nak farmerügyben a vadnyugat kell, Mezeinek líraügyben az *itt*. Tehát megfelelteti a kettőt: *általa* beszél, de *erről* beszél. A hatágú sheriff-csillag mint embléma a hátlapon is őrzi a könyvet — a *Sheriff-csillag* című vers a sárga csillagot viselő elődök szellemének állít emléket, és a „tiszta a kezed" erkölcsi kiválasztottságáról vall. Ebből az állandó párhuzamból lesz a versfeszültség. A vágtató cowboy kockás inge alatt az e századi, világvárosi magyar szegénylegény szíve dobog. Diadalmasan magányos az egyik, öntudatosan árva a másik. Közös zászlajuk a *Mint a vihar* rövidülő, képversszerű soraiban lobog, hirdetve a „semmiből — semmibe" tömör jelmondatát. Az öt ciklus — *Buffaló felé, Az ördög városa, Sziu, Postakocsis, Nincs megállás* — kicsit sok ahhoz, hogy gondolatban-stílben elegendő vers kiteljék. A *Revolverhős*ben például visszhangozna a „gyorsabbik golyó", a haláltudat, ha a forma puskaporából a végére is maradna; a *Délben* viszont nem ad új vonást a vadnyugati-itteni hős arcához.

A „mozis" versekben kitűnő a piff-puff-filmek, a gyerekkori emlékek, a fénytelen hétköznap és a ragyogó cowboy-mítosz összejátszása. A költő e fölvillantott filmkockákhoz is a nosztalgia, a sajduló lélek hangjait pendíti. Kár, hogy humorosabb dallamokat szinte egyáltalán nem enged meg magának, pedig ellenpontként ez jól illenék a szabálytalan, szellemes, és némi derűt küllemével is kiváltó füzethez. Ha vershősében fölparázslik a vígság, az csak annyi, mint alábbi búcsú-idézetünk illanó muzsikája: „Ha bendzsóm vígan pengetem, / lovam visz, nem én vezetem, / hallom, ahogy a fütty a cserjék / rebbenésein megterem. / A kanyont úgy énekli át / bennem a belső nyugalom, / mint a béke Oklahomát, / pedig — Istent is elhagyom." *(Belvárosi Kiadó. 91 oldal, 132 Ft.)*

Bella István: Arccal a földnek

Az ötven körüli férfi bölcs, magamagát az elmúláshoz idejekorán hozzáedző számvetésnek, vagy közelebbről le nem írt személyes sorsmozzanatoknak az eredményeként a kötetben szétsugárzik a halálélmény. Ahogyan a cím sugallja: aki porból vétetett, nézi már a földet, egymásnak fordul a két rokonarc, hív és húz a végső *lefelé*. Pontosabb mégis a záróverset fölütni, mert ott a halottságnál is borzongatóbb élőhalottság ugyancsak megjelenik: „... a föld alatt fordult az égbolt, /változik nappal, éjszaka, / a fönti ég csak sötétség volt, / vagy a napvilág látszata, / / kátránypapír-fekete éjben, / hol nem ment le, s nem kelt fel a nap, / arccal a földnek, ahogy éltem, / élek, élő, a föld alatt.' Így van most? Így lesz majd? Kioltja az *Időt*, szinte örökkétig kiterjeszti az állapotot a nyelvtani jelen idő. „Meghalni?" — ez a könyv első címszava és első, megismételt szava is. Így, kérdőjelesen, a „fél adag élet" dühével. Az *Egy ideje* az első szakasz végén a kereszt alakot formázó verssorokkal írja körül a halált, az Ágh Istvánnak *Köszöntő helyett* küldött vers parolája a „Még élünk..."

Adys élmény lehetne a korai halál. Csakhogy Bella nem kacérkodik vele; Adynak meg negyvenegy évesen *beteljesülés* lett a kacérkodásból. Bella Istvánt is riasztja, dermeszti, közel vonja, elkergeti a megsemmisülő lét szakadéka. Költeményeiben — nem egészen az öt fejezet beosztását követve — hol beszél a végről, s elbeszélget vele, hol a gyermekeket, a még cseperedő, gyarapodó embert és fantáziavilágát fordítja vele szembe, hol pedig az országos elmúlást vallatja. Nagy tartomány, súlyos birtok ez. Terhét mutatja, hogy a kis versek, a játékversek, a bagatellek közé silány is becsúszik (például épp a *Négy bagatelle*-ből a harmadik, negyedik), a minden tekintetben hiánytalan összegző nagy vers vagy ciklus viszont még nem íródott meg. A *Meghalni csak úgy?*, a *Krónika*, a *Karácsony-esti vers*, a *Székely Dózsa György imája* jár legközelebb ehhez a ranghoz. Talán túl korán engedett a legkomorabb életélmény igézetének a költő, s a személyiség gazdagsága, az életszeretet, a még várakozó feladatok nem engedik, hogy letörülhetetlen szavak kerüljenek arra a bizonyos — az első verskörben emlegetett — palatáblára.

Magasrendű költészet ez, noha most nem oromlíra. A falusias színezetű élőbeszéd melege a finom formakultúrán is átérződik: a *gyöngye, nyi, szülike, mindég, gyihos* és a többi gyerekkori szép szó megtalálja helyét a leggyakrabban a rapszódia felé bokrosodó versek ághegyein. Bella mai líránkban egyik legnagyobb tudója a rímeknek — mily hosszan üldögélhetünk például az *exitál — szitál* rím hirtelen csöndje mellett! Mint gyermekvers-költő, szintén a legtalentumosabbak élbolyában verseng. Érdekes, nem weöressándoriádái, hanem az *Ani Máni, a zoknihalász* hozzák számára a gyermekrajz-babért. Amit legyen is kedve, módja viselni még sok kötetén át! *(Magvető, 111 oldal, 130 Ft.)*

Kovács József: Ismeretlen cigányének

A költő nekem földim. A fővárosban legalábbis: ha meg nem változott a JAK-lexikonban közölt címe, akkor jó ideje egypercnyire lakunk egymástól. Ismeretség ugyan nincs közöttünk, s persze már ő is kinőtt a József Attila-körös időkből, hiszen negyvenkettedik évét tapossa.

Az ember a földijével szemben megértőbb. Kiváltképp, hogy a nem kezdő, ám széles körben nemigen ismert Kovács Józsefnek most a középgeneráció java költőinek mezőnyében kell állnia a sarat. S néhány sikerült költeményével állja is. Az *Anyám, karácsony* pille rögsúlya, az *Isten világraszületőfia* szükszavúan áradó himnikussága, a *Canto*-ciklus egyik-másik, napok szerint számozott éneke a végleteket is zabolázni tudó, érett poétát dicsérik. Jellemzője valamiféle „háromszoros gondolkodás", versszövés. Ebben az egységben, ritmusban a legotthonosabb, és akarva-akaratlanul igen modern. Ma nagy keletje van a minél kisebbre farigcsált, sebzőbbre hegyezett háromsorosnak. Szótagszámtól függetlenül szívesen nevezik haikunak ezt a gondolatinak szánt struktúrát. Kovács Józsefnél inkább érzelmi-indulati töltés mutatkozik.

Költőlétét paradox módon küldetéstudata, elrendeltsége veszélyezteti leginkább. Szívből mondja, sorsként mondja — és sokszor csak üresen, *művészi* tartalom nélkül mondja a *Cigány vagyok* kétszavas vallomását. A nagybetűs Etnikum rejtelmeibe és kínjaiba aligalig képes beavatni övéit, illetve olvasóit. Még nagyobb baj, ha ösztön és tehetség a megszólalás formáját sem találják. „Brongok, borongok / a kisebbségért kiborulok..." — így csak az abszolút korláttalan, tökéletes versbeszéd birtokában lehetne kezdeni még egy *glosszát* is (valamely *főigazgató-helyettesnek címezve*). A „tutira elhisszük" vagy a „kicsinál ez az évszak" szószerkezetek sem barátkoznak össze azokkal a lírai közhelyekkel melyek a túlhasznált toposzok ékesebb, de nem értékesebb tárházából valók. *(Totál Kft., 69 old., ár nélkül.)*

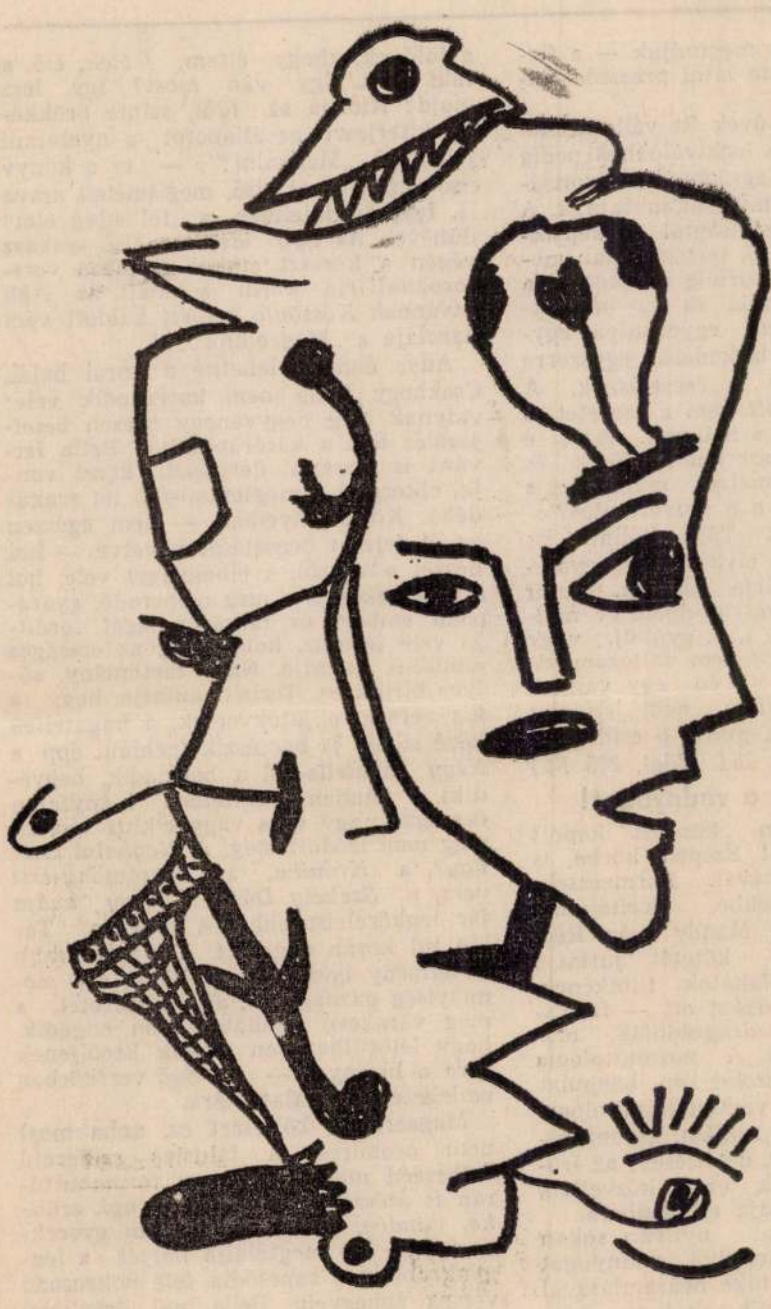

fe Lugossy László rajza

BACSKAI SÁNDOR:

Vizualitás

Bal-jobb

Valósággal forradalmi változások figyelhetők meg az utcai hirdetéseken; megjelent például az *IKEA* új óriás plakátja. A színpompás látványosság bal oldalán vörös műbőr kötésű Marx-kötetek, jobb oldalán a svéd lakberendezési áruház gusztusos katalógusai virítanak, fölöttük feszül a felirat: „Melyik teszi szebbé az életedet?"

Jó ez a kérdés. Más, mint a megszokott szlogenek tényközlésre szorítkozó, szenvtelen kijelentései; ugyanakkor csuda izgalmas is, hogy akkor most vagy Marx vagy az IKEA, mégiscsak az életemről van szó! A világ kerek volta múlik rajtam.

E lágy esésű és dallamos mondatnak ezenkívül kompozíciós szerepe is van: egyenletesen, határozottan vezeti a tekintetet *balról jobbra,* mintha sötét mélységek, zavaros vizek fölött ívelő kecses, ám szilárd pillérű hidacska lenne. Már ennyiből is látszik, hogy ez a *mi* plakátunk, például a jobbról bal felé ovasó népeket már nem igazítaná el ennyire egyértelműen. Ez egy europlakát.

Korábban alig kérdeztek most meg csúnya és szép, rossz és jó, vagyis az élet alapvető minőségei között döntök. Hirtelen lettem nagykorú. Már senki nem mond taknyosnak, s ez akkor is így van, ha most, ezen a plakáton még apró reklámfogásokkal is könnyítik a választásomat — de ez is olyan finoman, civilizáltan történik, ahogy csak egy anya dughat papis kanalat az éhes csecsemő szájába.

Csupán egy példa: *A tőke* két, fegyelmezetten egymásra helyezett, vadonatúj, láthatóan kézbe soha nem vett kötete maga az aszkétikus apparatcsikszellem rideg konzervativizmusa — ellenben a könnyedén, majdhogynem lezserül odavetett, csupaszín bútorkatalógus épp egy örökzöldekkel telirakott nappalinál nyílt ki, naná, az egész füzet örökzöldek és tágas helyiségek képeiből áll.

Ezek szinte már paradicsomi állapotok.

Az IKEA hirdetéséről még több pozitívumot is el lehet mondani; például igen nagy méretű, lényegében bármekkora felületet képes eltakarni. Tetszik továbbá, hogy ezen a hirdetésen nyomdaipari terméket állítanak nyomdaipari termék mellé, így a dologba senki nem köthet bele. Egészséges versenyhelyzet, férfias vetélkedés ez, mely vesztest és győztest egyaránt nemesít. A plakát huncut és merész, ugyanakkor lényegre törő és a valóságot tükrözi. Az meg külön öröm, hogy itt az idők szava olyan jól meg van értve.

Csak most már vigyázni kell nagyon: egy apró figyelmetlenség, egy rossz mozdulat a nyomdában, és a bal oldalból könnyen jobb, a jobból meg bal lehet. Hirtelen rossz irányt vesz minden, akkor viszont az emberek tömegei holnaptól mégiscsak a könyvesboltokat fogják ellepni, hátha lecsaphatnak egy-egy Kommunista kiáltványra, Anti-Dühringre.

HUDRA KLÁRA:

Képzőművészet

Füstös képek

A modern művészet, miután oly családiasan megszokottá vált az avantgárd teóriái által, szívesen hagyatkozik túlméretezett, doktriner ideológiákra. Az új műfajok kialakulása és térhódítása különösen elősegítette ezt: ma egyre parádésabb show-kat, installációs fesztiválokat várnak el a galériáktól, így aztán azok is a művészektől. A modernizmus ugyan már elég régen körébe vonta a művészeten kívüli, sőt antiművészeti jelenségeket, ám most vált igazán egyenlővé azzal, amivé a művészeti események tehetik. A tiszta művészet keresése helyett az egykori avantgárd, avagy a klasszikus tradíciók elemeinek utánzása maradt az igazán komolyan vehető lehetőség.

Szirtes János, akinek kamarakiállítása a napokban látható a *Várfok 14 Műhelygalériá*ban, legújabb képeivel, úgy tűnik, átlépett a „mai kocsmán", és egészen mást akar elérni festészeti ténykedésével. Néhány kortársával egyetemben Szirtes is következetesen törekedett a legkiteljesedettebb alkotói léthelyzet megteremtésére; hiszen ő az, aki a purista festészeti munka mellett materiális és szellemi ambícióit az előadóművészeti szférában, radikális performance-megnyilvánulásokban évek óta kifejti, kiéli. Felfogása szerint a performance is a képzőművészre jellemző, magányos akció, az „itt és most" opusza.

Szirtes iskolái: először a szitanyomás önmagában is dekoratív technikája, majd az új festészet felszabadító eklektikája, és közben az Erdély Miklós vezette Indigó csoportban való szellemi feltöltődés; ezek a különböző természetű élmények eltérő, de egyre teljesebb, összetettebb megoldások felé ösztökélték az önmegvalósítás terén. Míg korábban ornamentálisnak tartottuk nonfiguratív képeit, melyeken ismeretlen hieroglifák és primitív népi motívumok alkották a látványos kompozíciókat, addig legújabb munkái sokkal szervesebben kapcsolódnak performance-akcióinak világához.

Most kiállított képein nem a festérétegek összedolgozása, nem a személyes gesztusok kultusza válik érdekessé, hanem egy különleges anyag: a fáklyakorom, a füst. Az éghető anyag és az oxigén egyesülése — a tűz — éteri eszköz a festő számára. Bekormozza színes műveit, irizáló füstfelhőket csalogat a vászonra. Szirtes festészeti anyaga az átalakuló energia, mely szinonimája saját teremtő munkájának. A kép fáklyakorommal sűrített atmoszférája mentes minden fogalmi meghatározottságtól, viszont gazdag, érzéki élményforrás, s így éppen a hiányzóra, az elgondolhatóra utal. Mint ahogy az élő akciókban, itt is a megkötött füst közvetít a tiszta mű és alkotója között (aki persze médium is). Persze számtalan asszociáció ébredhet bennünk az avantgárd törekvéseit illetően (a képégetéstől a pszeudóig), Szirtesnél azonban semmi analitikus, önvizsgáló vonás nincs, hanem inkább a történésnek, annak a bizonyos *itt és most*-nak szimbolizálása tárgyiasul a képein. Amiképp azokon a művein is, melyeket ebben a kis galériában nem láthatunk ugyan, ám rajtuk is a *bekormozott alapra* nyomódik az emberi test: a lényeg abban van, ami nyomot hagy.

A folyóparton nem vesszük észre, nem látjuk meg az iszapban a lábnyomot — a kiállítóteremben viszont ugyanezt már másként érzékeljük. S néha ez sem kevés. Főleg akkor nem, ha a művészet egyre szuperebb, hiperebb Toyotáit oly sok helyen állítják elő, és oly sok helyen kaphatóak, mint napjainkban.

GÖTZ ESZTER:

Házimozi

Belevaló fickók

Törékeny, ideges életünk szereti az egyértelmű dolgokat. Biztosan kapaszkodunk a logika Ariadne-fonalába, itt-ott szétszakadt részeit inkább képzeletünkkel csomózzuk össze. Elbizakodottságunk jórészt félelem: nehogy beférkőzzön agyunkba a világ röhejes abszurditása.

Pedig időről időre jelentkeznek újabb Jónások, akik reménytelenül próbálkoznak az igazság orrunk alá dörgölésével. Még a közhelyektől nyüzsgő kommersz filmekben is feltűnnek néha. Például *Dennis Feldman,* a *Belevaló fickók* írója-rendezője, aki filmjének főszereplőjéül az esetlegességet kérte föl. Pontosan két percig tudja nézőjét abban a hitben ringatni, hogy izgalmas csihi-puhi filmet lát, látványos golyózáporokkal, orosz kémbandákkal és robbanó limuzinokkal. Olyat, amilyet megszoktunk. Mikor aztán rájövünk, hogy bepaliztak, kétfélét tehetünk. Rosszabb esetben szalonképtelen szitkokkal illetjük a film gyártóját. A másik változat sokkal célravezetőbb: feloldódva, kötetlen gyermeki fantáziánk halvány emlékét felidézve, végigmosolyogjuk ezt a paródiaként jól működő mozit.

A Belevaló fickók esetében le kell mondanunk a műfaji kategorizálásról. Egyszerre parodizálja a kémfilmeket, a sci-fit és Rambo leszármazottait. Ufókkal való titkos randevút szervez a CIA, hogy megkapja tőlük a Földet veszélyeztető katasztrófa ellenszerét. Egy pohár vízért cserébe... A találkozót lebonyolító ügynököt (akit *James Belushi* alakít) viszont Pirandellónak hívják. S ha még ekkor sem fogunk gyanút, megindul az agyrémáradat: tip-top kertvárosi feleség, aki azonnal elhiszi — sőt derűsen beletörődik! —, hogy mintaférjét diliházba csukták (holott „csak" elrabolták); öregedő férfi, aki a korváltás pszichés zavarait elkerülendő, svédszőke szexbombává operáltatja magát. Bohóccsapat, amely valójában rettegett nemzetközi kémkommandó. Copfos kislány, akiről kiderül, hogy szadista vamp... Ebben a filmben csak egy törvényszerűség uralkodik: minden hamis. A főszereplő nevével megidézett Pirandello filozófiája, miszerint valóság és látszat között az igazság bizonytalan hullámvonalú pályán közlekedik, filmes gegözönt zúdít nézőre. Kedvenc pofátlanságában a rendező még azt is megkockáztatja, hogy az ügynökké lett tanyaló *(John Ritter)* fegyverján mutatóujjával lövi mordályát támadóit. Mint Voody Allen, egy filmjében ezzel a halhatatlan mondattal készült bankot rabolni: „Csak semmi cicó, nálam van a slukker!".

Finom iróniával, kitűnően megírt — és eljátszott — abszurd dialógusokkal üzen hadat a filmet mozinéző komolyságunkra. Nem kíván művészi szférákba emelkedni; csupán üdítő, mert ama barátságos űrlényeknek is nyújtott egy pohár víz.

LABANCZ GYULA:

Fagysebforradás

Piszkosan raktározták el
szótárakban a szavakat.
Bugyogó: borítékszélen enyv,
vérem bolondja az a bolha...
Föladom! Érzéseimre, asszonyom,
világot bízni, nemes lélekre
vall, de hogy mondat, verssor
könnyebb idézhetőség miatt
rímmel ránditassék össze? Miért,
kérdezem, miért? Hogy utóbb
szellemi komornyikommal
kísértessem ki életem
hatása alá került, sorsomon
időző, magáról megfeledkezőt?
Árnyal kilengő, amatőr idő-
mérő az ég. Emlékezzék pesti
útjainkra. Feküdt part lépcsőjén
hullámpapírba burkolózva
egy alak, lábfején — így szokták
vagy nem szokták ültetésre
előkészíteni a fát — gyökér
helyett gesztenyefoltos fagy-
sebforradás; ma sem tudom, volt-e
benne káromkodás, tolvajnyelvünkhöz
jól jött némi mutogatás;
rongyaiból — minek magyarázzam —
hagyma-sejtelméből kirajzolódó
Brâncuşi-torzó, könnyező rügy-Mária;
iszonytató papundekli-lét, véres
bugyogója villant elő; nincs
ilyesmire hiteles fordítás,
falat kenyérre cserélte volna
mindenét; nos, láthatja, elég
romlatag világ, testi penész:
kerge bársonynadrág-gomba;
emlegetni is kár, miért,
csuklik hús az ölben; velem van,
azóta, szájához gólyalábon jár a rizs.

Élet és Tudomány — a tények lapja

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Szirtes János

ÉLET ÉS IRODALOM

1983 DEC 9

1021

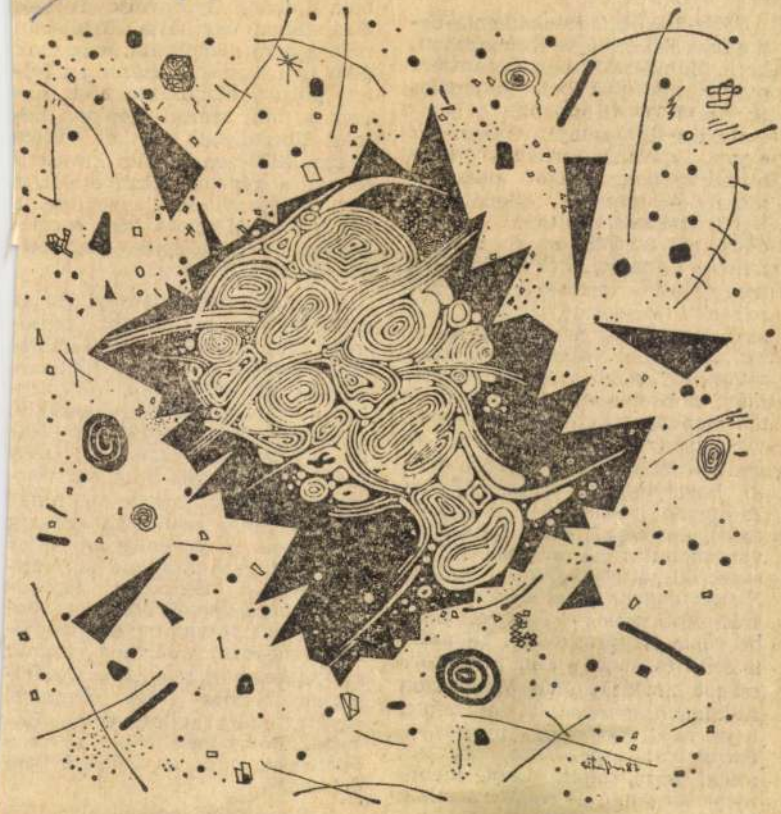

Szirtes János: Piff

jainkig válasz nél
dést.

Sőtér István Ze
li előadásában vég
hogy Babits 1939
puszta maradiság
renyheségből párt
cselekvés progran
egyre aktívabb
intette a magyars
tásra — passzí
Ezért beszélt f
okos" alkatáról,
máról, „inerciájáról", politikai szenzációktól tartózkodó „nil admirari" magatartásáról. Célja sokkal inkább a pedagógiai ráhatás volt, mint valamilyen „tudományos" igényű elemzés; tudta, hogy a német alapossággal végzett koponyaalkat- vagy pigmentvizsgálat veszedelmes játék. Ő *így* politizált, s ez figyelemre méltó hasonlóságot mutat Móricz Zsigmond jelszavával: „Ne politizálj, építkezz!" Mint Sőtér István mondta: „A magyar tétlenséget dicsőítette akkor, amikor Hitler magyar hívei a minél huszárosabb cselekvést és vesztünkbe rohanást sürgették". Ez azért is érdekes, mert a náci Németországot bíráló Thomas Mann azon az alapon marasztalta el népét, hogy nem vált eléggé nyugativá, európaivá; megőrizte barbár, ázsiai természetét. Lám, menynyire forgandó és relatív a világ: Babits a rossz *nyugati* példáktól — az olasztól, némettől — óvta

vű konzervativizmusát.

Érthetően nehezményezi ezt az évforduló legizgalmasabb tanulmányában, a novemberi Kortársban *Nemes Nagy Ágnes*. Valóban, mi szükség volt arra, hogy Lukács még súlyosbítsa korábbi, kritikai mozzanatokban épp eléggé bővelkedő véleményét, mely mellesleg a Babits-irodalom visszavonhatatlan dokumentuma? 1970-ben már nem volt szükség arra, amire negyvenegyben, hogy a kommunista stratégia és taktika nevében megszólaló teoretikus a népi demokratikus gondolat mellett szavazzon egy irodalmi kérdésben, amelyben immár szükségtelen a szavazat. Csodálkozom Nemes Nagy Ágnessel együtt, miért kellett volna Babitsot utólag még jobban érvényteleníteni, mint az előző évtizedekben.

A filozófussal polemizálva, Nemes Nagy Ágnes így értelmezi

Szirtes János, grafikus
[festő]

4.

.25. XXIX/43

Szirtes János: Kísérlet

Megy, persze, hogy megy, már hogyne menne? Ha nem menne talán nem is lenne (írott) szó a hajóról. De hát megy, kérem, a moziban például, fenntartva azt a jó szokásunkat, hogy a világ filmművészetének elejét általában bemutatjuk, bár sajnos, nem leszokva arról a rossz gyakorlatunkról, hogy egy-, két- vagy még több éves késéssel. Igaz, Fellini a rossz példákra nem jó példa, hiszen az ő filmjeit majdhogynem példaszenám, hogy csak félgőzzel megy. A helyzet ugyanis az, hogy gőz sok van, néha túl sok is, ám mintha nem a gépeket hajtaná. Így aztán lassan haladunk, miközben néha a hajó orrán-száján dől ki a gőz. A hajó tehát úgy tesz, mintha menne, mégsem megy úgy, ahogy kellene.

Nagy fölfedezés. Évek óta tudja a legénység, tudják az utasok, a tisztek, a kormányos, a kapitány. Mondják is. Mindenki mondja. Sőt, dás, hogy süllyedő technikai színvonal, és így, sajnos, tovább. Ami mind-mind azt mutatja, hogy a hajó nemigen megy. Tény, hogy a gyorsabban haladó hajókról is hasonló panaszok hallatszanak — még a csökkenő versenyképesség és a technikai elmaradás is gyakran elhangzik Nyugat-Európában, legalábbis Japánhoz képest —, és ha egyik-másik panasz mégis hiányozna, akad helyettük más. Ám ez vagy azt jelenti, hogy a más hajója általában szebbnek és gyor-

Szirtes János

■ Szirtes János festőművész kiállítását Beke László művészettörténész nyitja meg december 3-án délután négy órakor Pécsen, a Modern Magyar Képtár II-ben.

Népszabadság, 1986. XII. 2.

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726
1984 AUG 0 3

ÉLET ÉS IRODALOM

Szirtes János, grafikus

1021

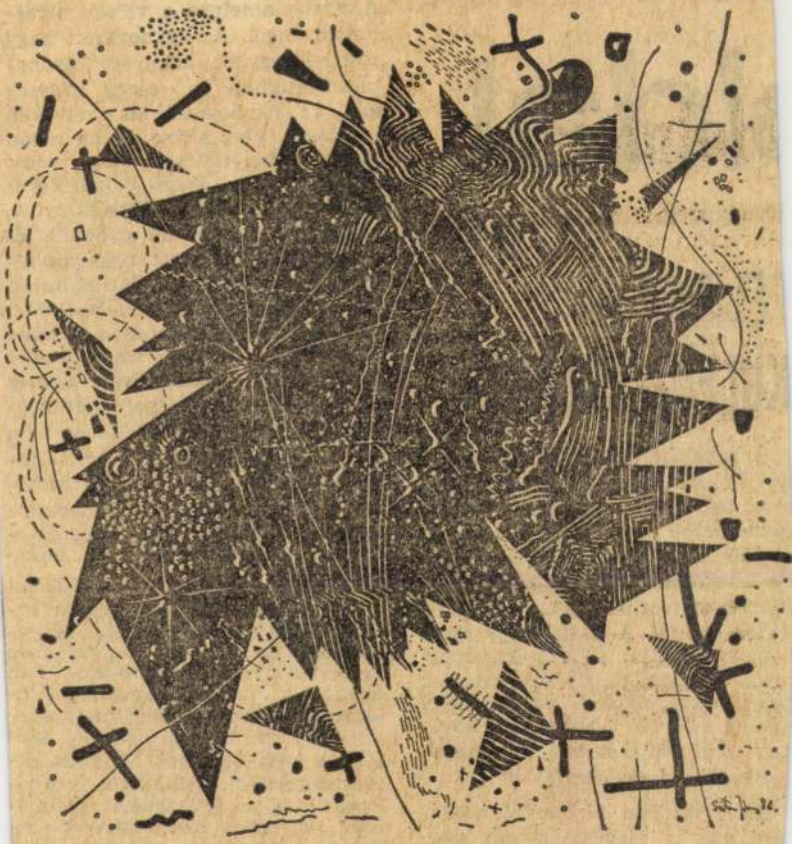

Szirtes János: Bamm

olda.

FELIRAT — KÜLFÖLDIEKNEK

A hazai bazárárut kínáló *souvenir shopok* és az ugyancsak magyar bedolgozók termékeit árusító *boutique*-ok után, úgy látszik, az útszéli feliratokkal is közérthetőbbé kívánnak válni a művelt külföldiek előtt a budapesti utcai feliratok szerzői. A Gellérthegy tövében, a Hegyalja út legelején, amerre az M1-es autópályán érkezettek nagy része elhalad, ez az angol nyelvű mázolás jelent meg a következőképpen: *Kill the Gypsies!* (Magyarul *Pusztítsátok el a cigányokat!*).

Ezzel minden bizonnyal hozzájárulunk az idegenforgalom sikeréhez. Hiszen a hozzánk érkező külföldi vendég itt-ott talán még

soron minden írásmű valódi közege és anyaga az a kultúra és nyelv, amelyben és amelyen született. És az a sokat emlegetett, bizonyos áttörés már csak ezért is önáltatás, illúzió. Az esemény, amelyről hírt adunk, ettől függetlenül még lehet örvendetes. Feltéve, ha szellemi teljesítményt jelez. Olyan sikeres alkotói műveletet, amely minőséggé alakítja a minőséget. És ha nem is hoz lázba tömegeket az Ontario-tó partján, de legalább hullámot vet egy, esetleg két megátalkodott ír, lengyel vagy cseh származású kanadai hungarofil lelkében.

Ám — sajnos, nem csupán ezúttal — éppen ez a feltétel hiányzik. És ezért nem tudunk még módjával sem örvendezni. Aki ugyanis a *Flash of Lightning* (Villámfény) című kötetben megszólal, az nem a magyar poéta, akit többek közt képeinek hallatlan érzékletességéért, szemléletének rendkívüli tárgyilagosságáért, hangjának kíméletlen őszinteségéért szeretünk és tisztelünk. Az más. Olyan valaki, aki elvont hasonlatokat használ, hajlik az érzelgősségre é

Spirits tainos: Cortez

857

Telenkor, 1887 oreptember

valaki és benyit ebbe a látszólag zárt térbe. Mert ez a [illegible] és nem kirekeszt. Nem elkülönít, hanem egyneműsít. Nem kiformál, hanem deformál. A zárt tér itt nem zárt tér. A *Halleluja* szobája utcasarok, vasúti fülke, hivatal és nyilvános WC. A *Büntetések* exklúzív belső tere a játék megkezdése előtt „szép lassan összeomlik". A *Kozma* Balaton-parti üdülőjében egy teherautó áll: „Tökéletesen zárt tér, ide nem is tud bejönni egy teherautó". Ha ezt a teret egzisztenciális értelműnek véljük, ennek alapja nem valamiféle stilizáció vagy jelképiség, hanem a látvány evidenciája. Ez a színpadi tér romos: lomszemeten bukdácsolnak a *Hallelujá*ban, az összeomlott terem romjai között és előtt folyik a játék a *Büntetések*ben, hullák közt a *Kozmá*ban. Ez a fajta emberi humusz a két másik drámának is táptalaja. Gondoljunk K. árnyékainak földön csúszó testeire, a földön vonagló Szivesre, az ágy alá bújt Borzasra és Miksára, a mindenünnen előmászó „ingázókra", akik „a szó szoros értelmében egymás testén taposnak".

Ez a színpad emberi és tárgyi törmelékkel zsúfolt – takarításra vár. Ellentéte Nádas letisztult színpadának, Kornis művészete mégis Nádaséval rokon. Az az ív, amit két kötetének címe formuláz legpontosabban – *Végre élsz, Ki vagy te* – ugyanazt az utat futja be, mint Nádas művészete; Balassa Péter értelmezésében: „Már nem a személyes létezés lehetősége felől kérdez, hanem arról, hogy micsoda-kicsoda ez a létezés". A két korszak közötti váltás ugyanakkor mindkettejüknél összekapcsolódik a drámai műfajjal.

A műfajváltás és a művészi kérésfeltevés módosulásának összefüggése követhető nyomon a *Hallelujá*ban. Ez a köztes szerep jelöli ki különleges helyét Kornis művészetében és ez indokolja azt is, hogy mindkét könyvben helyet kapott. A *Halleluja* és első kötetének novellái közötti kapcsolat a szövegszerű egyezéseken túl is szembeötlő. E novellák hősei szóáradatukban hordták össze létezésük minden kellékét, hogy szavaik segítségével alkossák meg a világot, tegyék otthonossá a kozmoszt, hogy aztán, mintegy azonosulva „művükkel", végre megszülessenek maguk is. Létezésükért szövegük sajátos törvényei szavatoltak, melyeknek ők voltak törvényhozói. A novellák világához képest változást is hoz a dráma. Egy személy – Lebovics – marad ugyan a központi figura, mégsem lehet ennek a világnak abszolút alkotója úgy, ahogy a novellák monologizáló hősei voltak. Elveszti ilymódon azok szinte isteni önérzetét és magabiztosságát. A *Halleluja* szövege is egyetlen nagy egység, de már nem kizárólag

Spirtes tanos: Ixtlilxochitl herceg

832

Telenkor. 1587 szeptember

a hitvesi nyoszolyából a városba.

Ott aztán élte világát! Hol egy lányk[illegible]um ablaka előtt gombolkozott ki, hol a pályaudvaron ajánlotta szolgálatait bőröndöt cipelő leánykáknak, még házinénijeit – agg ikerhölgyeket – is meglepte a fürdőszobában.

Egy verőfényes januári délelőtt meglátogatta a Halványlila óvodát. A kicsinyek az udvaron hógolyóztak, ő pedig kimutatta a foga fehérje helyett azt, amit mutatni szokott, s dolgozott is rajta munkás két kezével. Az óvónénik gerjesztően sikítoztak, s próbálták elterelni a kerítéstől az érdeklődő kicsinyeket.

Meghallotta a zenebonát Kamilla néni, az ősz dadus, aki fiatal korában kedvesnővérként szolgált a tizenkettes hegyivadászok kantinjában. Nyomban a helyszínen termett. Közvetlen közelről megtekintette a látnivalót, majd kezét összecsapva fölkiáltott.

– Szent Kolumbán! Erre a csökött bögyöllőre vágsz te föl? Pfujj! – És odaköpött, talált is hajszál pontosan.

Szegény exhibicionista úgy elszaladt, hogy talán a világból is kifutott.

Egy s más a világ csodáiból

Abban a daliás időben, amikor Rákosi Mátyás még a földön járt, az illetékesek meghívták a Magyar Írók Szövetségébe Martin Andersen Nexőt. De ez még nem volt elég. A magyaros vendéglátás fejében azt is megkérdezték tőle, hogy mi a véleménye a szocialista realizmusról.

– Nagyszerű! – felelte a messzi észak fia udvariasan, mire egy aktuális helyi bárd e szóból hosszú előadást készült kanyarítani.

Szirtes János: Diaz

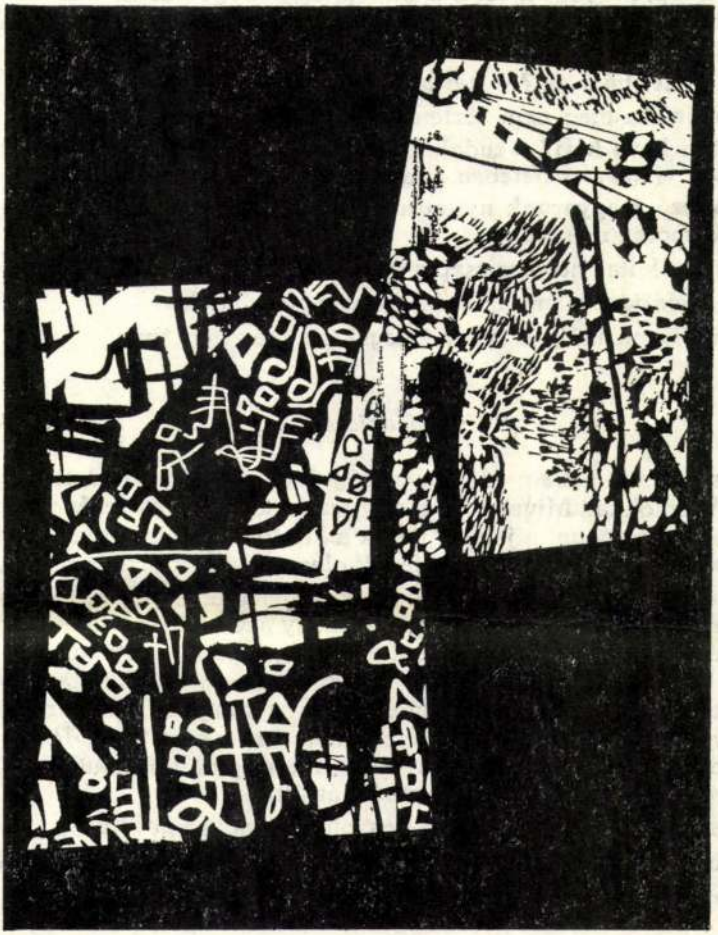

829

Telenkor, 1987. szeptember

Hol volt, hol nem volt, de valahol mégis volt egyszer egy ember, aki feje be vette, hogyha addig él is, meglátogatja Helsingör várát, ahol nem nyugszik Hamlet dán királyfi. Ő se nyugodott, amíg nem szerzett útlevelet, valutát. Ekkor fölszerszámozta Trabantját, és nekivágott.

Hipp-hopp, meg is érkezett Dániába. Egy kies falucskán haladt át éppen, amikor a motor köhögni kezdett: elfogyott a benzin. Szerencsére volt benzinkút a falu közepén, odagurult. Köszönt illendőképpen a kutasnak.

– Mi kéne, ha vóna? – kérdezte az.

– Benzin, ha meg nem sérteném.

– Aztán hova kéri? – tudakolta a kutas, mert Trabant márkájú személygépjárművet világszép életében addig még nem látott.

Kalandozó magyarunk nyitotta fürgén a motorháztetőt és mutatta a tankot a forró motor mellett.

A zordon kutas helyére csapta a töltőpisztolyt.

– Ne tréfáljon velem az úr! A benzin nem játék!

Trabantosunk máig is ott vesztegel, ha meg nem únta.

Hadicsel

Hajdanában-danában Magyarország háborúba keveredett az Amerikai Egyesült Államokkal. Mivel a magyar vitézek admirálisuk fehér paripáján nem kelhettek át az óceánon, a jenkik jöttek a kontinensre. A foglyul ejtett magyar leventéket Augsburg környékén őrizték olasz, német s más foglyokkal együtt.

Történt, hogy a német hadifoglyok följelentették az amerikai táborparancsnoknál a magyarokat, azt állítván, hogy azok disznót loptak a szomszéd faluban, leölték és a táborba hozták. Az őrség átkutatta a tábort, de a disznót nem lelte sehol. Az irigy németek erősködtek – újabb kutatás következett, eredménytelenül. A jenki parancsnok ekkor a rangidős magyar tiszthez fordult, hogy adná elő a disznót, mert ő már unja kerestetni. Ígérte, hogy az ügyet utána ad acta teszi. A magyar tiszt ekkor egy ajtóra mutatott. Az amerikai benyitott, majd bocsánatot kérve kihátrált.

– Nézze csak meg jobban! – unszolta a magyar nevetve.

S bizony a vécén, mert az volt az ajtó mögött, bajor parasztasszonynak öltöztetve, orrára húzott nagy kendőben, ott ült a disznó.

Szirtes János:

Xipe totec

816

Telenkor, 1987. szeptember

lexió intuíciójával. Ebben a tárlatjárásban maga a szerető vált „kiállítássá" (ennek a szónak természetesen több értelme van), itt maga a perspektíva, a képekre való rálátás ténye háborítja meg a tudatot, így a versnek magát a distanciát, a távlatot kell felszámolnia, felemésztenie – képletes értelemben. A tárgyit, a külsőt, sőt a nézés aktusát is felszámolva, lerombolva. A tárlat filozofikus metaforája tehát negatív élű: az csak a valóság utánzását hozhatja, abból kikapható „egypár vonalköre", a távoli szerető akár „egy lenyalt tájkép a kijáratnál". Mindez üzleties, művi, hamis való, bekeretezhető partikularitás; dermedtség, hűlt hely. (Marno képzőművészeti utalása persze igen tág értelmű, leginkább a happeningre, holmi scenikus installációra emlékeztethet az érzékelések összetettsége miatt.) Ha a tárlat az ürességgel démoniájával hat, akkor az maga a *„hiányzó közepű világ"*, és ebbe zuhan bele, ennek támad neki a mágikus költői akció.

Ebben az értelemben a vers két részre oszlik. Az első a kiállítást, a rámutatást adja, a mű derekától kezdve viszont a szimbolikus birtokba vevés akciója zajlik. Ennek megfelelően fordul át a szerelmi vád- és perbeszéd a vad, önsebző, elemésztő együttfutás vízióiba, melynek végén a teljes és együttes bezárulásig, egymásba hajlásig jutunk: *„hadd zárjon vaktában ránk a tárlat"*.

Ám a tárlatjárás fogalmának értelmezése, megélése magára a versre, a költői önreflexióra is visszamutat. És ennek a visszahajló gesztusnak itt döntőbb a súlya, miként ezt a modern, ironikusan distancírozó költészet közhelyeként ismerjük. Hiszen eszerint a poézis – jelen esetben *épp ez a vers* – az egyedül lehetséges *igen* a világ „párnem"-jeivel szemben, és egyben annak tragikus tudata, hogy ama „gyémánttengely"-t csak itt és így lehet „visszahajlítani". A vers derekán – a fénybe vakulás esélyének felismerésével – nézünk ezzel szembe: *„eltérés, alakzat, szín külön / viseli mind a titkát, / bármidet kapcsolom hozzájuk, / kiolt egy villanytükör / ... mellyel a hangodat betűkbe / fogom"*. Ez a kulcsszerepű állítás fogja közre a költemény talán legvadabb vádképeit, itt üt legkeményebben a „győztesen vakító átok".

Olyan ez, mint egy bizonyítássorban a szellem intuitív ráébredése az egyedül lehetséges „megoldásra". Hiszen az artikuláció, a megragadás végső fenyegetettsége fordít itt más irányba, innen a verstest meglendül, az egyedüli teljesség és intenzitás felé. A lírai imagináció radikálisan vállalja önmagát. Az élet „érveivel", relativitásával, olcsóságával szemben így jelenhet meg az „önjáró papírgödör", a mitikus birtokbavétel eszköze.

A spirális lendület, a versívek ritmusa innen talál rá – mind erősebb ájulattal és mind nagyobb józansággal – lendületének mozgásformáira. A szen-

Szintes tánc:

Kukulkán

808

Helenkor, 1987. szeptember

mire észbe kapott és szórakozottan utánuk intett, azok már messze jártak. A Híd utca Apor téri kereszteződésénél aztán már nem is volt tovább min töprengeni, úgynevezett gondolatmenetének ugyanis megnyugtatóan a végére ért; úgy vélte, mostantól minden szónak és minden célravezető fordulatnak feltétlenül a birtokában van, és alakuljon bárhogy, őt nem érheti meglepetés: tízszer és tízszer is lejátszotta képzeletben, hogy kezdi majd, és mit szól rá a másik, s mert amazt legalább olyan jól ismerte, mint önmagát, most már, hogy az utolsó simításokat is befejezte a leghatásosabb mondatok szándéka szerint lélegzetelállító épületén, nem csupán megjósolhatta azt, hanem határozottan bizonyos is lehetett az elkövetkezendő események kedvező kimenetelében. Elég volt elképzelnie amannak vézna alakját – horpadt mellkas, görbe hát, vékony libanyak, fölötte azokkal a „meleg szemekkel" –, elég volt felidéznie örökösen imbolygó járását, ahogy oldalán az ormótlan postástáskával a fal mellé húzódva időnként megtorpan és lehorgasztja a fejét, mint aki méterről méterre újra és újra megpillantja, amit rajta kívül senki se lát, hogy mostantól ne legyenek kétségei afelől, Valuska azt teszi majd, ami tőle elvárható. „S ha nem – gondolta hűvös mosollyal, s a másik kezébe vette át a koffert –, akkor majd megszorongatom egy kicsit a fonnyadt heréit. Egy nyápic. Egy senki. Megeszem az ilyet." Ott állt Harrerék sátortetős háza előtt, vetett egy pillantást a kerítés tetején betonba ágyazott üvegcserepekre, s úgy nyitott be a kapun, hogy az egyik ablakból leskelődő Harrer is, akit sasszemével rögtön fölfedezett, jól lássa: most nincs idő a fecsegésre, s ő aztán „nem fog gatyázni, ha az útjába áll". S hogy mindennek még nagyobb nyomatékot adjon, még a bőröndöt is meglóbálta párszor, ám azt – nyilván abban a hitben, hogy Eszterné *ezúttal* Harrernéhez indul – már semmi sem rettenthette vissza: abban a pillanatban, amikor ő már éppen jobbra fordult volna a bejáratnál, hogy megkerülve a házat hátramenjen a kertben a régi mosókonyhához, mely Valuska otthona volt, Harrer hirtelen kiugrott az ajtón, elébe toppant, s némán, kétségbeesetten és kérlelőn ráemelte űzött tekintetét. Eszterné azonban – egy pillanat alatt átlátva, hogy tegnap esti vendége, túl a hallgatáson, valami megbocsátó szóra vár – nem kegyelmezett: végigmérte megvetőn, aztán a kofferrel egy hang nélkül félretolta, mint egy odacsapódó ágat, ha útban van, s úgy ment tovább, mintha amaz ott se volna, mintha mindaz a szégyen és bűntudat, mely Harrert mára – hisz emlékezett! – megtört emberré tette, itt mit sem érne már. Mert hisz, mi tagadás, valóban nem is ért semmit, amiként nem számított most sem Pflaumné, sem az a kidőlt nyárfa, és nem érdekelte már sem a cir-

Szirtes táncos: Oaxaca

788

Telenkor, 1987. szeptember

saságunknak, úgy gondolom, legtöbb erénye a tolerancia, hogy nyitott, hogy mindenkit szívesen lát, aki szívesen látja, s akit művészeti kérdések érdekelnek. A kör megalakulásától Örley Istvánnak, a csak kevesek által ismert, a világháború végnapjaiban igen fiatalon meghalt nagy tehetségű írónak a nevét viseli. Rögtön, a „kezdetekkor" fölmerült az is, hogy folyóiratot adjunk ki. Ez a terv szinte párhuzamosan futott a Magyar Írók Szövetsége József Attila Körének folyóirattervével. A JAK négy irodalmi irányzatot, négy rész-lapot (Dolog és Szellem, Új Hölgyfutár, POLISZ, A '84-es kijárat) magában foglaló reménybeli folyóiratának egyike, A '84-es kijárat szerkesztőik véleménye, s ízlésük irálya szerint majdan talán az Örley Társaság lapjává nőheti ki magát.

S hogy mi is ez az „irály": 1984-ben, barátaim, Balassa Péter, Hekerle László, Pál Ferenc és Tábor Ádám segítségével, szerkesztőtársaim, Györe Balázs, Krasznahorkai László, Márton László és Németh Gábor jóváhagyásával így fogalmaztam meg leendő lapunk programját:

„A '84-es kijárat szellemi-kulturális, elsősorban irodalmi folyóirat; leendő szerkesztőinek, szerzőinek és olvasóinak ízlésből és kedélyből font közös vállalkozása, kijáratot keresvén, kiutat, kifelé, el- és fölfelé vagy befelé, mélyen egy pontig; talán van olyan pont, ahonnan nem mozdulsz, mert ott, igen, minden megvan. Ahol nyelv és sors, stílus és akarat együtt értelmes, ahol – mint Babits írja – bár „minden bornak más és más az íze, de egy a mámora". Kijárat abból a légüres térből, melyben e lap tervezői 1984-ben találkoztak.

A '84-es kijárat nem akarja az irodalmat a puszta hitvallás, politizálás vagy filozofálás felé vezetni; nem akar mást az önmagánál többre törő, mert a létezés szívét megcélzó irodalomnál. Ezzel akar minden lenni, az irodalmi minőségnél éppen ezért nem ismer súlyosabbat.

A '84-es kijárat a magyar kultúrának széles értelemben vett európai-nyugatos vonulatára tekint, az Ady- és Osvát-féle Nyugat művészetközpontúságát kívánja ötvözni a Fülep Lajos-i Szellem bölcseleti tisztaság- és egyértelműségigényével. Szépirodalom és elmélet, sokság és egység szintézisét kívánja megvalósítani, s a minden új törekvés iránti nyitottságot vallja. Hagyomány és újítás, a hagyományból megújulás és a megújulás hagyománya; hírmondás, a babitsi különös hírmondó, s az evangélium, a jóhír és Rilke iszonyú angyala jelölik ezt az utat.

A '84-es kijárat verset, szépprózát, esszét, irodalmi szintű művészetelméleti és bölcseleti tanulmányokat, valamint rendszeres és széles körű irodalmi-

Sixtes János: Quetzalcouatl

Telenkov, 1987. szeptember

VASADI PÉTER

Kerti madarak

Kertembe tízkor, két
diófa között betör a
napfény, mint egy szín-
arany Diesel-mozdony.
Utána kiált valaki,
hogy fogják meg,
de mintha nevetne.
Végighasad a kert.
Átfektetnek a résen
egy tűz-pallót, melyen
égetlen lábbal madarak
sétálgatnak. Miféle
madarak ezek ekkora
szárnnyal, peckes járással,
ahogy a vonatkürtre se
rebbennek? Árad ezüstkarikás
szemükből a zene, melyben
a dolgok kezdik emelgetni
vasbeton lábaikat és újra-
éled a fűben a százéves
kaszapengés. Egyikük
fölülről lefelé odasúgja:
Ha arra törekszel, hogy
ne maradjon semmi
titokban, épp a titok
lesz egyre nagyobb. Mert
a világ temetője te vagy;
hiába temet téged a világ.

Szirtes János

Szirtes János festő új műveiből nyílik kiállítás holnap, december 3-án a pécsi Modern Magyar Képtár kiállítótermében.

Magyar Nemzet 1986. XII. 2.

Szirtes János

Mac

Szirtes János tusrajza

gyei szakszervezeti napok ...
ben. A fesztivál nyitónapján a megye több kiváló vállalatánál újságíró-olvasó találkozókat szerveztek, s kiállítást rendeztek a Népszava történetének dokumentumaiból. Ma a pécsi Jókai téren Népszava-fórumot tartanak, s ugyanott SZOT-díjas írókkal is találkozhatnak az olvasók.

— **Országos néptáncfesztivál** kezdődött pénteken Szolnokon több mint ezer táncos, zenész és koreográfus részvételével.

— **SZAKMÉRNÖKKÉPZÉSRE** vár jelentkezőket a Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetem. A tanulmányi idő két év, a felvételi pályázatokat június végéig kell benyújtani az egyetemen. Bővebb felvilágosítás a 664-204-es telefonszámon.

— **A gyászoló család,** a SZOT titkársága, az MSZMP Pest Megyei Bizottsága és a MEDOSZ titkársága nevében köszönetünket fejezzük ki mindazoknak, akik Hunya Istvánt, a MEDOSZ elnökét utolsó útjára elkísérték és gyászunkban osztoztak.

— **A Pannonhalmi Bencés Rend** fájdalommal tudatja, hogy Legányi Nor-

8.18 Műsorismertetés
8.20 Tévétorna gyerekeknek
8.25 Körmönfontoló
9.00 Óvodások filmműsora
9.20 A világ állatai
XIII/2. rész
9.50 Egy lány meg egy fiú
VI/2. rész (Ism.)
10.40 Más-kép
14.27 Műsorismertetés
14.35 Cimboraság
Kányádi Sándor
15.20 A magatartáskutatás története
VI/4. rész
16.05 Teleráma
17.00 Híradó
17.15 Mesés esések
Amerikai rövidfilm (FF)
17.25 Színházról néhány percben
20 éves a Nemzeti Színház stúdiója
17.50 Kamion gyorsasági EB-futam
Közvetítés a Hungaroringről
18.30 Családi torna

A veszprémi Művészetek Háza
tisztelettel meghívja Önt
1994. július 11-én, hétfőn 18.30 órára a
CSIKÁSZ GALÉRIÁBA
(Veszprém, Vár utca 17.)

SZIRTES JÁNOS

kiállításának megnyitójára

Megnyitja:
fe LUGOSSY LÁSZLÓ – SZIRTES JÁNOS
a VÉGRENDELET
című performance-szal.

Közreműködik:
FARKAS BORI
NÉDER SAROLTA
SZŰCS EDIT

A kiállítás nyitva:
1994. július 31-ig naponta 10–18 óráig

SZIRTES JÁNOS

UJ TÜKÖR 1981/XVIII/32.sz.

Dolgozat egy élő festő haláláról

Bevezetés

Szirtes János huszonhat éves. Tavaly fejezte be tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán, mely azért is volt hosszan tartó, mert kétéves külföldi ösztöndíjat is kapott. Diplomája megszerzése után rákos daganatot operáltak ki szervezetéből. Nemrég kiállítása nyílt a Kertészeti Egyetem „K" épületében. Ezt követően az aulában közel másfél órás műsor tette emlékezetessé ezt a napot. A *Múló rosszullét* című „idegjáték" szerzője is Szirtes János volt.

Tárgyalás

Különös igyekezettel figyeltem a műsort. Már csak azért is, mert a nagyszámú, válogatott közönségben olyan ifjakat is felfedeztem, akik már kipróbálták képességeiket valamely művészeti ágban.

Mi is volt a happening, azaz történés?

1. Egy láda homokot jóddal és vízzel kevertek össze, közben százwattos hangfalakból pingponglabda elhaló pattogása hallatszott. Ez 15 percig tartott.

2. Két ember gereblyéstül egy nagy zöld hálóba burkolódzott. Három perc. Közben pingponglabdazörej.

3. Egy perc sötétség. Pingponglabda hangja.

4. Két magas, barokk ruhás hölgy és két német juhászkutya között megjelent az alacsony Szirtes János, szmokingban. Némán szembenéztek a tömeggel. Aztán a gyászruhás hölgybe karolt a festő. Megjelent Paul egy farkaskutyával. (Farkaskutya: királyi jel: őrzés, hűség.) Ez tíz percig tartott. A pingponglabda hangjától nyüszítettek és csaholtak a kutyák.

5. Kimentek a barokk ruhás hölgyek, Paul és a két farkaskutya. Szirtes egyedül maradt egy kutyával. Látszik, hogy szeretik egymást. A kutya vezetgeti a szmokingos művészt, aki kiköti az ebet, felmászik egy teniszbírói székre, és leül. Ez 15 perc. A pingponglabda még mindig ugrál, egyre erősebb hangot adva.

6. Szirtes ül a magasban. Szemző Tibor és zenekara tikfával és sípokkal egyre hangosabb zenezörejeket szolgáltat. Háttérben egy hatalmas villámfreskó (ilyen alakú vágást ejtettek a sebészek a festőn, miközben az operált beteg egy teniszpályára látott.) Ez eltartott még 20 percig.

Hát ez volt a történés.

A festő (pontosabban az ember) mutatta meg magát, hogy: „Íme, itt vagyok még élve, de lehet, hogy közelebb vagyok a halálhoz, mint ti. Hát lássatok!"

A válogatott (meghívott) közönség olyanokból állt, akik semmin sem háborodnak föl, akik semmin sem tudnak megbotránkozni. Polgárt, akit pukkasztani kellett volna, egyet sem láttam. Így nem is pukkadt meg senki. Ahhoz viszont túl komoly volt a játék, hogy röhögjünk.

Ha tudnám, mi volt ez az est!

A halálfélelem megcsúfolása? Való igaz, hogy a rák árnyékában élni keserves dolog. Azt is megszoktuk, hogy megértően suttogva, hazug köntössel takarjuk be a halálra készülő tudatát. Szégyelljük a halált, mint a nemi szervünket. Szirtes kiállt, s nyílt színen bevallotta élő, emberi szorongását is. Ezek szerint — korholva magam — én is farizeus vagyok, merthogy kissé gusztustalannak, viszolyogtatónak éreztem az egészet. Talán azért, mert belémnevelték, hogy egy-két dologgal nem lehet viccelni? De hát ez nem volt vicc!

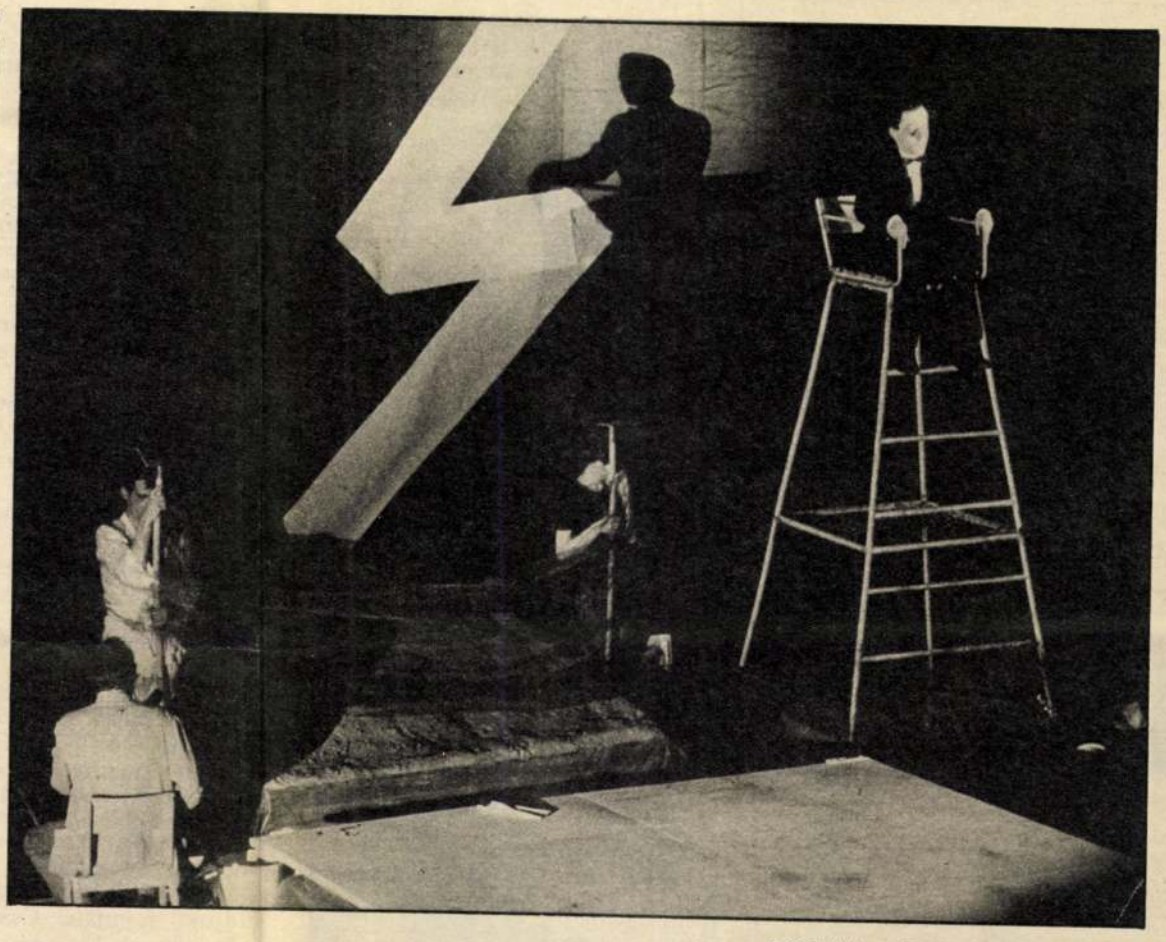

Jóddal locsolt föld őrzése zenével — a magasban a festő

Bahama. 1981

Ü. N. 1980

URBÁN TAMÁS
ÉS KÉKESDY KÁROLY FELVÉTELEI

Pedig azt is elismerem, hogy a haláltól nem kell félni. Létünkkel összefüggő tudattény az.

Ha boldogok vagyunk, kikiabáljuk örömünket. Ha szomorúak vagyunk, elsírjuk bánatunkat.

Akkor miért nem mondhatjuk el azt is, hogy rákunk van? Talán megaláz?

A tömeg türelmetlenül szenvedte végig a happeninget. A zeneként interpretált hétköznapi zörejek megtették hatásukat. Feszítettek, gondolkozni kényszerítettek.

Mert miről gondolkozzék az ember ilyen másfél óra alatt? Hát bizony az életről, és a közelben ólálkodó halálról. Mindenkinek vannak már halottai, és mindenkinek lesz halála.

Akkor viszont Szirtes halottas exhibicionizmusa értékes cselekedet volt? Vagy nem tudom magam meggyőzni? Megpróbáltam kiirtani magamból minden előítéletet. Lehet, hogy nem sikerült. Miért kérkedik kacérkodva a halállal Szirtes? Ráadásul a Kertészeti Egyetem aulájában. Mire gondolhatott a festő a magasban trónolva nyolcszázfőnyi közönség előtt? A halálfélelem, a halálérzés már intim dolog?

Halandók, esendők és feldühödők vagyunk. Akkor meg miért mentem el? Kíváncsiságból. Miért maradtam ott? Kíváncsiságból. Hátha történik valami. Nem történt semmi, csak közben gondolkoztam. Lehet, hogy ezt akarta elérni Szirtes? Akkor ez sikerült.

Befejezés

Van még egy ördögi gyanúm. Ez reklámfogás volt. A kiváló, tehetségről tanúskodó képeknek is kell reklám... No de ilyen? Lehetséges, hogy a műgyűjtők megrohanják Szirtest és megvásárolják minden képét, mert arra gondolnak, hogy hátha több nem lesz... de hát miért nem merem leírni a „halál" szót? Persze rákos műtét után nagyon sokáig lehet élni. Reméljük, Szirtes János is. Azt is reméljük, hogy diszkrétebb lesz nyíltságával, és sok-sok képet fog alkotni nekünk, ha ugyan *mi* megérjük majd.

BRÁDY ZOLTÁN

SOLTÉSZ ÉVA KOLLÁZSA

— Azt én hiába mondanám; maga legalább olyan rosszkedvű, mint én. Adjon egy meleg kólát buggyant jaffával!

Csaknem elneveti magát, de nem teszi. Már évtizedek óta nem tette. — Megissza?

— Nem. Belekeverem az olvadt csokoládét.

Kijön, segít szedni a poharakat. Panaszkodik, hogy neki se könnyű, öt éve éjszakázik, jatt semmi, részeg annál több.

Fél órája, hogy jaffát meg kólát akartunk venni. Most azért csendesebb minden. Tíz perccel Gaby után, az új időszámítás szerint.

— Nem látott itt félórája egy lányt? Fitos orrú, szőke. Fontos lenne.

Ráncolja a homlokát. — Szóval fontos? De maga úgyis jobban emlékezik rá, mint én. Vagy nem? — Kockás zsebkendővel hajtja a legyeket az elmeszesedett sütemények ről. — Tudja, itt mindenki elmegy. Az is, aki utazik, az is, aki integet. Én meg mindig itt maradok. Hát nem disznóság?

— Azt kérdezte tőlem: miért kellett így találkoznunk, nagyon rossz, ha az ember tudja, hogy az egésznek nincs jövője. És most nem emlékszem az arcára.

— Szőke, fitos. Fontos a többi? — a nő rám nevet: — Lehet, hogy igaz se volt...

A kőkút medencéjéből ömlik a víz. Valaki itt pucolta az őszibarackját, a lefolyó teljesen eldugult a héjától. Egy fadarabbal kipiszkálom, mert még elönti az egész várost a víz.

— Jó, hogy nem dönti rám! — mordul föl egy tányérsapkás alak a kút mellett. Hordár lehet, vagy ilyesmi.

— Szeretné?

Térdére könyökölve guggol, mint az indiánok. Esküszöm, ha lobogna előtte a tábortűz, beleköpne. Kis lapos flaska áll mellette, félszemmel mindig azt figyeli, nehogy feldőljön.

— Vizet ne, az istenért! — dünnyögi. Fölmutatja a flaskát. — Nem kínálom, mert sok benne a réz. Nagyon butít.

Nemrég még a Lucullusban ültünk, a gyalult asztal billegett. Gaby rákönyökölt, aztán nevetni kezdett, rám fújta a sörhabot. Én meg csak bámultam, mint veréb a lovasezred után, mozdulatlanul. Megfogta a kezem, valamit mondott volna, aztán csak fintor lett belőle. Pisze orrát fölszegte, nevetett. Mindig csak ilyen fintor lett a mondatokból.

Ránézek az öregre. — Tudja maga ráncolni az orrát?

— Hordár vagyok, nem artista. Nincs nekem az megfizetve. Ide figyeljen: hallotta, hogy a Golda Májer a pápa szeretője?

Még nem hallottam; és különben is utálom a vicceket. De azért nézek rá, képemről levakarom a rászáradt gipszet, rosszkedvemet.

— Ez nem vicc! Mit gondol, miért utazik az öreg spiné állandóan Rómába? Gondolkodik ám az ember!

— Szokta figyelni az utasokat?

Elvigyorodik. Szája mint a várkapu ostrom után. Egy fog balra, egy fog jobbra, a többit elvitte a faltörő kos. — Mindenkinek megvan a maga tulajdonsága, az biztos. A lengyelek ricsajoznak, valahogy mégis szelíd népség, az amerikaiak úgy mennek, mintha megvették volna az egész krejzlit...

Közbevágok, mielőtt elsorolná az egész atlaszt: — A németek? különösen egy szőke, fitos orrú?

— Most mit akar?!

— Csak szeretném, ha látott volna ilyet.

— Volt egy, itt a peron végén, világoskék farmerban... Igen, világoskék farmerban volt. Egy olyan fekete szakállas suhanccal tépett.

Meglepődnék, ha tegnap óta fekete szakállam nőtt volna. Tolják be az expresszt, a sok utazni vágyó még menet közben rábukik, mint mikor a hangyák közé vetnek egy fehérlő morzsát. Egy arcot keresek, mert nem bízok saját emlékezetemben. Dolgok jönnek létre körülöttünk, de nem tudjuk, honnan. Csak keletkeznek, jönnek, s nem ismerjük a kaput. — Mind azt hisszük, hogy a tudás része az, amit tudunk. Pedig a tűz felgyújthat mindent, de nem égetheti el önmagát.

— Higgye el, bennem is van valami abból a szőke fitosból! — kiáltja utánam a hordár. És biztos van benne valami.

A padnál egy ittfelejtett kisköl ök kuporog. Piros-zöld kockás bőrönd áll mellette, a kicsi tévetegen kapaszkodik a koffer fülébe. Ötéves lehet, feje mint az egéré.

— Engem Kleofásnak hívnak. Hát téged? Béla? Hugó?

Az egérfejű csak néz rám, magyarázza, hogy „nahbejlin, nahbejlin", de engem nem érdekel, hogy Berlinbe akar utazni. Leülök mellé, nézzük egymást, komoran, mint a szicíliaiak. Bizalmatlanul méreget, én kaffantok egyet. Ezen nevetni kezd, olyan kis fogai vannak, mint általában az egereknek. Megint hallgatunk, a zsebébe nyúl, nagy óvatosan valamit elővesz, nyújtja nekem. Egy kavics, ovális, csaknem gömb alakú. Tán idősebb, mint együttvéve az emberiség. Elveszem tőle, sildes rókavadász sapkáját kicsit megbiccentem a kobakján.

— Nekem nincs kavicsom — mondom. — Nem tudok mit adni neked. Hanem tudod? Ismerek egy lányt, aki mindig így csinált — mutatom is neki, hogy csinált az a lány. Mikor mögém lopódzhatott, hüvelykujjával hirtelen bevágott a röpülőbordámba két oldalról. Iszonyú volt, csiklandozott, mint a csuda. Kétségbeesetten jajgattam, Gaby meg nevetett, vékony, esett hangon engem utánozva: jáj-jáj-jáj. Aztán megkérdezte: ismered a lányt, aki mindig így csinált?

A kis német pislog, szerintem mindent ért.

— Szóval biztos felnősz egyszer, mert ez így illik. És mindig nyitott szemmel járj az utcákon, s ha látsz egy lányt, aki mindig így csinál, az a lány az én kavicsom. Őt adom neked. Vili?

Csak pislog a nagy szemivel. Egérfeje csupa kérdés. — Vili? — néz rám tétován.

Nyújtom a kezem, csapjon bele. Németül is megkérdezem, hogy biztos legyen a dolog: — Kennst du das Mädchen, das immer so macht?

Azt mondja: já — és akkor pedig biztos.

Egy szőke nő világoskék farmerban, meg egy fekete szakállas rohannak hirtelen oda, borzalmas gyorsan karattyolnak valamit, mintha borsó kopogna a háztetőn. Aztán már rángatják is az egérfejűt, rohannak a vonat felé. A kicsi még visszanéz egyszer, ökölbe szorított kezemben ott a kavics, fölmutatom.

Láttam fényképet rohanó emberekről: természetellenesen megmerevedve, mindkét lábukkal a talajon, de olyan pózban, ahogy az élet adott pillanatában biztos nem állhattak. No és én? Lehet, hogy tökéletes a kép, de egyszerűen képtelen vagyok előhívni.

Ismertem ezt a lányt? Most már mindegy. Elmegyek a nagy térre, mintha százezer fényképész egyszerre akarná megörökíteni az éjféli várost. Minden jót Mónika, dududuuu. Ha most valaki ezt merné énekelni, leütném.

Hidegfejű higanylámpák vakítanak, a nappalból éjszakára vedlett járókelők kis gulyákban kóválygonak.

Most kérdezzem meg tőlük, ismerik-e?!

Szirtes János, grafikusművész
Lóska Lajos:

1.) Folytatás

A festő és performer

Szirtes János művészete

Művészet, 1987. június, 24-old.

1 Tartós kullám, papír, tempera, 63x79cm, 1985.

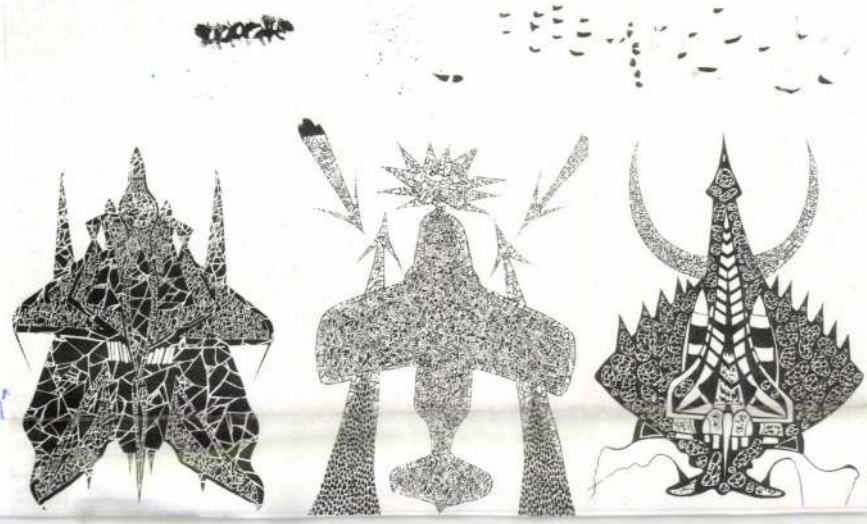

yos formáival" a „metafizikai minőségeket" realizálja, a fényt hordozó színek egyéni, sajátos stílusában.

Rá kell mutatnunk Gerzson Pál képeinek a fényt hordozó színek és nyitott kompozíció mellett még egy nagyon lényeges formai – valójában szellemi – tulajdonságára: ez az ismétlődés. Életünk legalapvetőbb tevékenységei, a természet jelenségei ismétlődő jellegűek. De alapvetően fontos az ismétlődés a művészetben is: a ritmus jelensége ezen alapul, márpedig ez alapeleme a kompozíciónak. A művészet mint közlésrendszer kialakulása elképzelhetetlen ismétlés nélkül. Gerzson művészetében az ismétlés kétféleképpen is jelentkezik. Egyrészt úgy, hogy egy-egy témát többször is megfest. Jó példa erre a Szigligeti napló vagy az 1984-ben keletkezett kisméretű képein megjelenő aktok sora, de akár a Tömeg variációi, a *Hegytetőn I* és *II* is. Másrészt a formaelemek egy képen belül is ismétlődnek, így kapcsolva be az időt – a mozgást, az elmúlást – a művekbe. Érdemes ebből a szempontból szemügyre venni a *Megfejtések II* (1984) című nagyméretű festményt (csak mellékesen megjegyzem meg, hogy Gerzson képei többnyire nagyméretűek – szüksége van a méretre ahhoz, hogy kifejezhesse gondolatait). Első látásra rendkívül bonyolult, egymást átható, színben eltérő formákat mutat a kép. Az alaposabb vizsgálatkor ezeket néhány formára redukálhatjuk: körívre, körre, háromszögre. Ezek más-más elrendezésben, más-más méretben, más-más színben s ebből fakadóan más-más értelmezésben szerepelnek a vásznon. Vagy csupán megjelennek, vagy támadnak, vagy őket támadják: ismétlődésük a változást jelöli. Anélkül, hogy ezúttal mélyebben belemerülnék a nagyon szépen festett kép ízes részleteibe, összefoglalásként csupán annyit, hogy a kép címét nyugodtan megváltoztathatnánk „Egy forró nap története a Balaton mellett" címre: ez közelebb visz bennünket a festmény mondandójához.

Gerzson Pál festészete a hagyományos piktúrával szemben, annak kiüresedett formái ellenében formálódott. Míg azonban e vonulat alkotóiban az éntudat felfokozódása a szubjektumlét redukciójával járt együtt, az ő művészetében a személyiség nem szűkül saját szubjektumának tudatára. Az életérzést fogalmazza képpé: a formák és színek konfliktusában az egyetemesség mozgását örökíti meg.

Láncz Sándor

Szirtes János, grafikusművész 2. Folytatás

Lóska Lajos: A festő és performer. Szirtes János, művészete.

2

2 Szirtes János: Szobakép I, vászon, korom, akril, kréta, 100 × 145 cm, 1986

Művészet, 1989. június, 25-old.

3

Szirtes János, grafikusművész 3.) Folytatás
Lóska Lajos: a festő és performer. Szirtes János művészete.

3. Szobakép II., vászon, korom, akril, kréta,
100 x 145 cm, 1986. | repr. |

3 Szirtes János: Szobakép II,
vászon, korom, akril, kréta, 100 × 145 cm, **1986**

4. Szobakép III, vászon, korom, akril, kréta,
100 x 145 cm, 1986. | repr. |

4 Szirtes János: Szobakép III,
vászon, korom, akril, kréta, 100 × 145 cm, **1986**
(fotók: Jubász Imre)

Művészet, 1987. június, 26-old. és 27-old.

Szirtes János, grafikusművész

Szirtes János: Rajz 86', tus, papír, 50 × 70 cm, 1986 (fotó Juhász Imre)

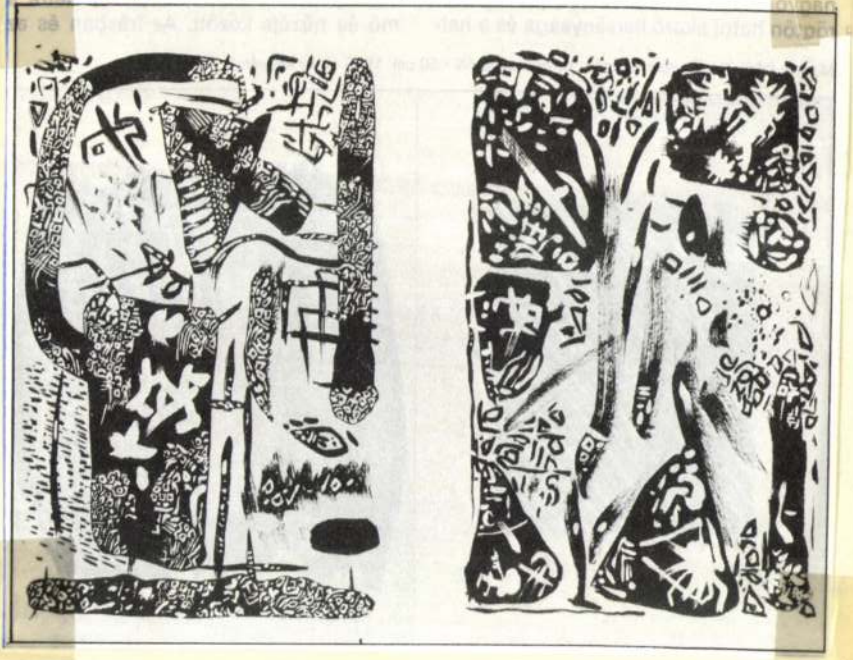

Művészet, 1988. január, 29. old.

MAHIR SAJTOFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1984 SEP 22

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

Szirtes János grafikusművész

et 1021 .1984. SZEPTEMBER

22. ZEPTEMBER

ok az isk

gnyílt a képzőművészeti vi

cz Gyula kiállítása a szolnoki Keres
és Vendéglátóipari Főiskolán

vészeti életünk-
int tíz esztende-
seménye a kép-
világhét, amely-
rényei idén szep-
s 28 között vár-
séget. A világhét

részt vett
művész is
mestere,
gát, szoln
ható festr
Losonczi
történész

Szirtes János: A csodaszarvas

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1984 SEP 8

PEST MEGYEI HÍRLAP

Szirtes János,
grafikusművész

1021

A csodaszarvas

Az Ernst Múzeumban rendezett tárlat anyagából

Szirtes János festménye

A kiskerttulajdonosok ilyenkor ősz elején jóleső érzéssel mérik fel: mégiscsak érdemes volt vesződni! Igaz, hogy a szárazság miatt nem minden sikerült úgy, ahogyan eltervezték, de azért sok minden megtermett. Most a betakarítás, a téli tárolás következik. Még az sem késett el, aki másodültetésről gondolkodik. Csak meg kell fontolni, hová mi kerüljön, hogy még beérjen a hátralévő másfél hónap alatt. A jó gazda már most mérlegeli, mit érdemes jövőre vetni.

A kacat is hasznos lehet

Barkácsoljunk

Egyre többen vélik úgy, a barkácsolás nemcsak kellemes időtöltés, hanem hasznos elfoglaltság is. Ehhez pedig elengedhetetlen, hogy a különféle munkákhoz való alapvető szerszámokat beszerezzük. A szerszámok megvásárlására fordított kiadás hamar megtérül.

Célszerű rendszeresen beszerezni a szerszámokon kívül a különböző apró, nélkülözhetetlen alkatrészeket is. Minden barkácsolónak előre mérlegelnie kell a háztartási berendezések javításával és a különféle eszközök, tárgyak előállításával járó munkákat. Felesleges pénzpocsékolás például tartalékcsövet venni egy új tv-készülékhez, de minden háztartásban lennie kell például tartalék biztosí-

CSALÁDBAN

A kistermelőknek nyújt segítséget

A feltételek most is kedvezők

Az állam sokféleképpen segíti, támogatja a kistermelőket. A következő ben tájékoztatunk e támogatás néhány fontosabb módozatáról. Mezőgazd sági kistermelőknek kell tekinteni az állami támogatás szempontjából háztáji és kisegítő gazdaságokat, valamint az egyéni termelőket. Az ál mi támogatás tekintetében a mezőgazdasági szakcsoportok közös me gazdasági tevékenységére a mezőgazdasági nagyüzemekre vonatkozó r delkezéseket alkalmazzák. A mezőgazdasági szakcsoportok tagjai házt kisegítő és egyéni gazdaságuk után, a mezőgazdasági kistermelőkre von kozó rendelkezések szerint részesülnek állami támogatásban.

Ha fóliás

Például *bogyós* gyümölcsös telepítéséhez csökkentett áron vásárolhatnak szaporító anyagot, ha legalább 500 négyzetméternyi terület teljes termésére három évre termékértékesítési szerződést kötnek valamelyik mezőgazdasági nagyüzemmel: állami gazdasággal, termelőszövetkezettel; ÁFÉSZ-szel; zöldség-, gyümölcsértékesítő szövetkezeti vállalattal; konzerv- vagy hűtőipari vállalattal.

A mezőgazdasági kistermelők a

vetelménye. Ezt szolgálja az a r delkezés, amely szerint a mezőg dasági kistermelők a *kerti trak* (7,5 kW teljesítményig) és enne mezőgazdasági termelést szol *munkagépei* (talajművelő, vető-t tő, növényvédő és terménybetak tó munkagépek, valamint utá tók), a motoros kapa, a termény ráló és -morzsoló, a motoros per tező és porozó, a szecskavágó, to bá a háti- és targoncás perme valamint a fejőgép beszerzéseko százalék támogatásban részesü A mezőgazdasági nagyüzeme

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 377-748, 340-726

Szirtes János, grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1984 ÁPR 13

1021

Szirtes János: Kroki

ben

ak?

IRODALMI ÉS POLITIK

ERTHA BULCSU:

JELENSÉG

a szőke és szép. Szabályos az
, kék szemű és fiatal. Talán
éves. Üde, mint egy kisborjú

benne bizonyos sértettség. Caroline
monacói hercegnőnek ágyba vi-
szik a reggelit, ő viszont fél hat-
kor kel. Pedig szebb, mint a her-
cegnő. Talán egy kicsit üresebb az
arca, de ugye, keveset olvasott

gant, de még mindig kisebbségben van – amiként ezt a választások is bebizonyították!

Gyenge érv az, hogy demokrácia, szólásszabadság van, ezért a kormányt, a koalíciót bármikor lehet, sőt kell támadni, becsmérelni. Ez a kormány ugyanis nem egy gazdag és stabil nyugati demokrácia, hanem egy végtelenül gyenge, ingatag gazdaság kormánya, a szavazók többségének kormánya, amelyet meg lehet ugyan buktatni, de köszönet nem fog járni érte.

Nos ez a többség, a szavazók többsége, nem tudhat megbékélni egy olyan kisebbséggel, amelynek szimpatizáns sajtója az ellenzéki kritikákon túl nyugodtan közli a ferdítéseket, hamisításokat, ugyanakkor bátran elutasítja akár egy miniszteri nyilatkozat közlését is.

Ez a többség nem tudhat megbékélni egy olyan kisebbséggel, amelynek képviselői egyfelől sűrűn kiszaladgálnak, vérig sértődve, a parlamenti ülésteremből, másfelől értetlenkednek vagy naivan csodálkoznak a felháborodáson, ami pl. Tölgyessynek az interpelláció ürügyén előadott harsány kampánybeszédét kísérte.

Nem, az igazságérzet ezt az egyoldalúságot nem tudhatja megemészteni.

De a józan ész is nehezen érti meg, milyen alapon vonulhatott ki a Jeszenszky-beszéd nyomán az a FIDESZ, amelyik országos gyűlését az idegen nyelvű „LISTEN TO YOUR HEART" felirat alatt tartotta.

ám, megint egy hiányzó láncszem! Mi köze a FIDESZ-nek, az SZDSZ-nek a zsidósághoz? Úgy vélem, döntő fontosságú megérteni ezt. Megérteni, hogy ugyan személyes kapcsolatok révén fennáll a kapcsolat a zsidókkal, zsidósággal, s ez a tény többé-kevésbé erősítője, támogatója lehet pártoknak, pártkohéziónak, végeredményben azonban a liberalizmus jócskán meghaladta és meghaladja ezt a kört. Azért fontos ennek tudatában lennünk, mert ha a politikai helyzet megértéséhez, alakulásának előrelátásához tisztában kell is lennünk a zsidóság (a zsidóság egyes részeinek) szerepével, az bizonyosra vehető, hogy a liberalizmus tőlük függetlenül is erősödne, s erősödni fog. A mai fiatalok jelentékeny hányada számára az a modern, az a korszerű, az a követendő, ami nyugati, ami idegen, ami lehetőleg korlátok nélkül szabad. Gyökerek, hagyományok kevésbé érdeklik őket. Mert még nem tudják, nem érezték, mi a gyökértelenség, az igazi közösségnélküliség, s nem is értik, mi az az identitáshiány.

Mit lehet hát tenni?

A kölcsönös megértés után eldönteni: valóban szólásszabadságot akarunk vagy nem? Ha igen, a zsidóság érintett képviselői s rajtuk túl a liberálisok egyéb képviselői továbbra is mondják azt és úgy, ahogy akarják, ahogy eddig is tették. Viszont ugyanezt tegyék lehetővé a másik fél számára is, és ne kiáltsanak antiszemitizmust, ne kiabáljanak kirekesztettséget, ne kezdeményezzenek ilyen-olyan tiltakozó mozgalmakat, ha a másik fél a puszta véleményét közli. Az természetesen más lenne, ha nyíltan uszítana. De akárhogy töröm a fejem, ilyen esetre a közelmúltból, legújabb történelmünkből, jeles és köztiszteletben álló emberek vagy bármely párt részéről, egyre sem emlékszem.

Ha úgy vélnék, mégis volt és lesz ilyen, járják a törvényes utat! Demokrácia, jogállam van, nincs okunk azt feltételezni, hogy a bíróság nem fog megfelelőképp eljárni. Ha Csoóri, Csurka és a tovább sorolhatók valóban antiszemita uszítók volnának, feleljenek érte a törvény előtt! De a törvényre, törvényességre oly érzékeny liberálisok ne prejudikáljanak!

A kölcsönös szólásszabadsággal szemben a másik lehetséges megoldás a kölcsönös hallgatás, kölcsönös önmérséklés és tolerancia volna. Addig legalábbis, amíg újra meg nem erősödne az ország, és nem stabilizálódna végre a gazdaság.

Ha egyik megoldás sem tudna kibontakozni, maradna, ami most van. A kisebbség némelykor már létében érzi fenyegetve magát, s fenyegetettségében olyat is meg-megtesz, ami egyáltalán nem szolgál az ország javára, hírének jobbítására.

A többség pedig olykor attól retteg, hogy mégsem sikerül elkerülni a teljes összeomlást, mivel a zajos kisebbség mindenen áthatoló hangja („károgása") a maradék hitet, optimizmust is megmételyezi, kiöli a tenni vágyó emberekből.

Kell ez nekünk?

□

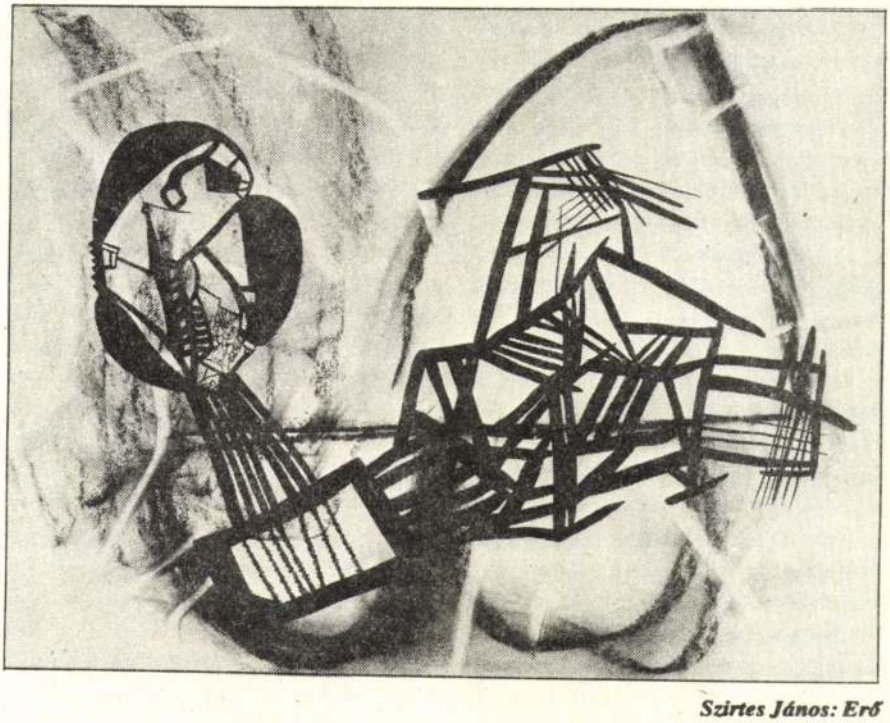

Szirtes János: Erő

Bogár László

Bevezetés a „politikai bizottságtanba" – adatok egy pártelit történetéhez (2.)

SZIRTES János

hat jellegcsoport vázlatos elemzése után azt igyekszünk bemutatni, hogy milyen számszerű jellegzetességek fedezhetők fel az egyes csoportokban, illetve az egyes csoportok sajátosságai hogyan viszonyulnak a többi csoporthoz.

Elemzésünket kiterjesztjük a 95 fő korcsoportos elemzésére is, végül pedig megkíséreljük a kétféle dimenzió kombinálását.

Az első lépésben azt tekintjük át, hogy az egyes jellegcsoportokban tapasztalható felemelkedések és visszasüllyedések milyen sajátosságokat mutatnak. A három fő „állomás"; a pártba lépés, a KV illetve KB-ba kerülés, a PB-be kerülés, és végül kiegészítő negyedikként a PB-ből való kikerülés, ami – 7 fő kivételével – egyet jelent a politikai karrier végével.

A pártba lépés korévei

A pártba lépés időpontjának (koréveinek) csoportátlagai között alig van különbség. Az alapítók 23 évesek, az illegálisok 20 évesek, az ellenállók 23 évesek, az új nemzedék 1. csoport-tagjai 21 évesek, az új nemzedék 2.-é 20 évesek, a KISZ-esek 22 évesek, és végül a szakemberek csoportjának tagjai átlagosan 25 évesek, amikor a pártba lépnek. A teljes 95 fős minta átlaga 22 év. A párt tehát egész története során a fiatalon pártba belépők számára valószínűsíti az előrejutást. Kicsit változik a kép, ha a szórás terjedelmét is figyelembe vesszük, hiszen a „korelnök" Lukács György 33 éves, míg a „benjámin" Grósz Károly 15 éves, amikor belép a pártba. Hozzá kell tennünk, Lukács és Münnich csak azért nem léphetett be 33 illetve 32 éves kora előtt a pártba, mert ilyen idősek, amikor a párt megalakul. Egyébként az egész mintában mindössze két fő van még, aki éppen 30 éves, amikor belép, és 21 fő, aki tizenéves. Vagyis a 95-ből 70 fő huszonéves korában lép be.

A KV-ba, illetve KB-ba kerülés

A politikai karrier első fontos állomása a Központi Vezetőségbe, illetve a Központi Bizottságba való bekerülés. Itt már lényegesen nagyobbak az eltérések, bár az egyik szélső érték tökéletesen érthető. Az alapítók ugyanis objektíve olyan átlagéletkorúak 1945-ben, hogy így a KV-be való bekerülésük átlagéletkora 53 év. Ha figyelembe vesszük, hogy többségük legalább egy évtizede benne volt az illegális párt vezetésében, vagy a moszkvai emigrációban, ez az átlagéletkor legalább 10 évvel alacsonyabbnak adódna. Ez részben az illegálisokra is igaz.

A csoportátlagok egyébként az alábbiak: az alapítók 53 évesek, az illegálisok 40 évesek, az ellenállók 34 évesek, az új nemzedék 1. tagjai 38 évesek, az új nemzedék 2. tagjai 43 évesek, a KISZ-esek 34 évesek, a szakemberek pedig 45 évesek átlagosan, amikor a felső vezetést jelentő testületbe kerülnek. Mint az az előzőkből kiderült, az ellenállók csoportjáé a leggyorsabb start. Jellemző, hogy a KISZ-es csoporttal azonos az átlagéletkoruk a belépéskor, vagyis az egész „ellenállók" jellegcsoportra igaz az „ifis" karriertempó. A 95 fő 43 éves átlagától majd egy évtizeddel hamarabb kerülnek be a felső vezetésbe.

gen magas a teljes minta szórásterjedelme: Dénes István 27 éves, Lukács György 71 éves. Elég jelentős az egyes csoportokban a szórás terjedelme is, ám ez történelmileg süllyedő tendenciájú. Az alapítók között Farkas Mihály 41 éves, Lukács György 71 éves, amikor a KV-be kerül. Az illegálisoknál is hasonló a helyzet: Somogyi Miklós 60 éves, Apró Antal pedig 31 éves a KV-be kerüléskor. Az ellenállóknál a csökkenő átlagéletkorral együtt csökken a szórás terjedelme is, Dénes István 27 éves, Ajtai Miklós 47 éves. Az új nemzedék 1. csoportnál hasonló a szórásterjedelem, Földvári Rudolf 29 éves, Grósz Károly 50 éves. Az új nemzedék 2. csoportnál az átlagéletkor emelkedése mellett tovább csökken a szórás terjedelme, Horváth István 35 éves, Berecz János 50 éves. A KISZ-esek csoportja egy igen kicsi és homogén minta, így semmi különös nincs abban, hogy szórás szinte egyáltalán nincs. Végül a szakemberek csoportjánál folytatódik a szórás csökkenésének, és – legalábbis az ellenállók óta – az átlagéletkor növekedésének tendenciája.

A Politikai Bizottsági tagság, illetve póttagság és/vagy a KV- illetve KB-titkári poszt elérése

Itt az egyszerűség és a szemléletesség kedvéért azt vizsgáltuk, hogy a KV-be, illetve KB-ba kerülés után átlagosan mennyi év telik el a PB-be, illetve a titkári posztra kerülésig. A fokozódó „késleltetés", ami alapvetően a Kádár-korszakra jellemző, ennél az adatsornál érzékelhető leginkább. Míg az alapítók többsége 1945-ben a KV-be kerüléssel automatikusan PB-tag is lesz, itt az átlagos „várakozási idő" mindössze 1 év. Az illegálisoknál ez már 4 évre növekszik. Az ellenállóknál ez további egy évvel 5 évre növekszik. (Az igazsághoz hozzátartozik, hogy az ellenállókon belül az üstökösként felívelő Rákosi-fiókáknál mindössze 2 év az átlag, míg a többieknél 8 év.)

Az új nemzedék 1. csoportban már 7 év,

Szűrtes János

Grafi Munkácsi

Bélyege az Élet és Irodalomban.

Élet és Irodalom
1931 ápr. 19

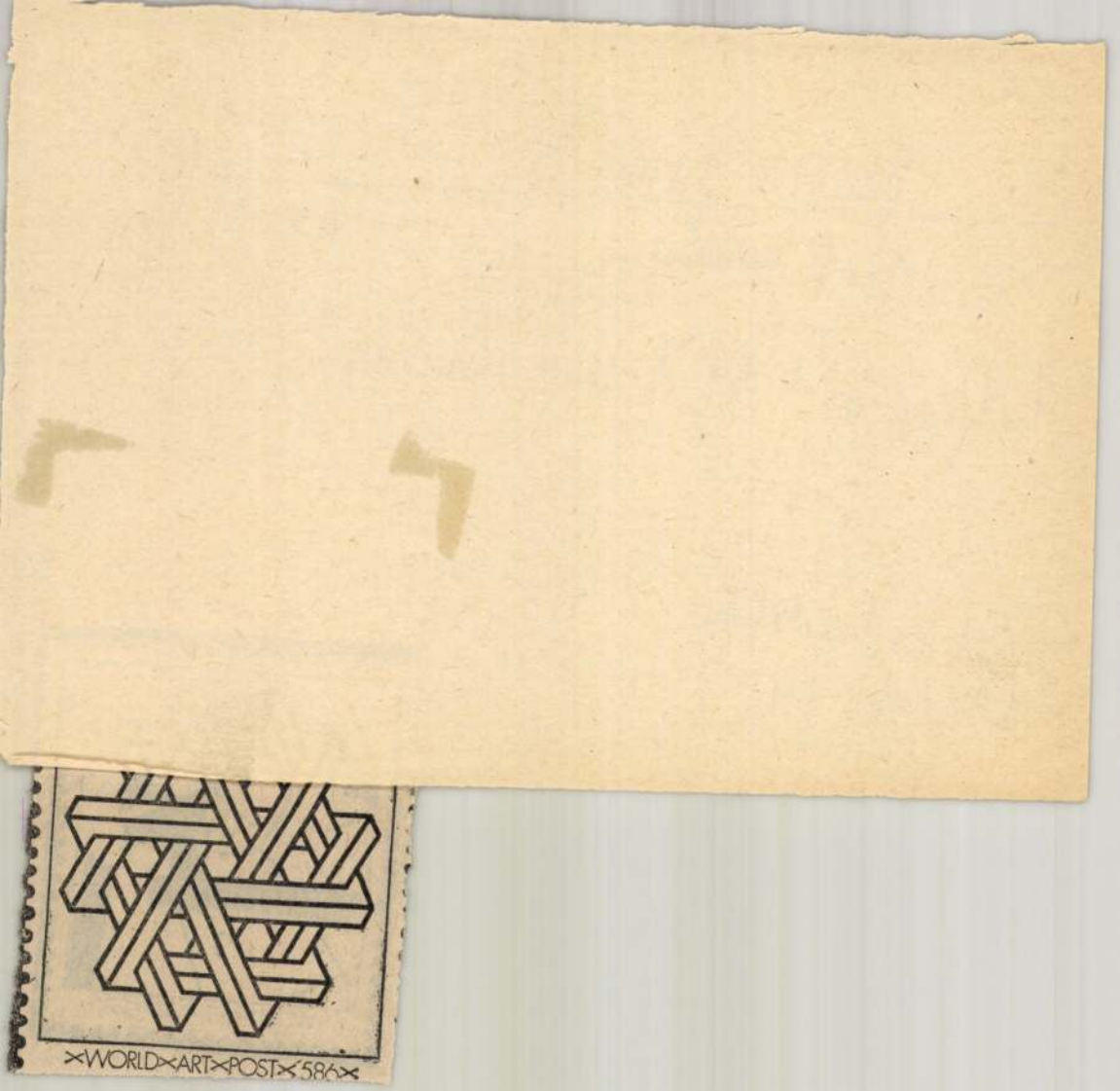
×WORLD×ART×POST×586×

A Múló rosszulléttől Tartóshullámig

Szirtes János festő grafikus, performance-művész. Utóbbi minőségében az idei kasseli Documenta — a kortárs képzőművészet négyévenként megrendezett legjelentősebb seregszemléje — meghívottja. Mivel a performance a személyes jelenlét műfaja, Szirtes műsorairól is nehéz a látványtól elválasztva beszélgetni: az előadások alapvetően mágikus-rituális jellegűek, s bennük mindig valamilyen létkérdés: születés és halál, kiszolgáltatottság és felülemelkedés forog a kockán. „Soha nem elmondani akarok dolgokat, inkább éreztetni próbálok valamit, érzelmeket akarok átadni. Mindig kínos, amikor valaki megmagyarázni akarja az érzelmeket" — kezdi a beszélgetést.

— *Milyen szellemi élmények határozták meg a pályádat?*

— Mindenekelőtt az iskoláim, köztük elsősorban az Erdély Miklós vezette Indigó csoport, ami számomra nagyon komoly iskola volt.

— *És a főiskola mit tett hozzá?*

— Jó környezetet. Sokszorosító grafikusként végeztem, elvégeztem a továbbképzőt, és két évig tanítottam is. A szakmát kitanultam, de azt nem tudnám mondani, hogy ez szellemi tőkét is jelentett.

— *Nem ütközött benned a két iskola?*

— Bennem nem, de a környezetemben ütközött. Főiskola és avantgárd, ez a kettő nonszensz volt együtt. A kétféle szellemiség teljesen szétvált, nem is „ellenségek" voltak, hanem tudomást sem vettek egymásról. Én mégis tudtam egyeztetni a kettőt.

— *A főiskola után Derkovits-ösztöndíjat kaptál. Mit jelentett ez számodra?*

— Három gondtalan alkotó évet.

— *Mennyi volt az ösztöndíjad?*

— Havi ötezer forint. És ez azt jelenti, hogy amikor vége van, jön egy hideg zuhany. Az, hogy egy művész el tudjon érni egy szintet, most ezt nem anyagilag értem, hanem hogy valóban komolyan, a legjobb tudása szerint készüljön a kiállításokra, az nemigen megy úgy, hogy közben fizető megbízásokat kerget.

— *A performance műfajban alapvető kifejezőeszköz a művész teste.*

— Én is mindig magamból indultam ki. Az ember számára saját teste a legkomolyabb, legmeghatározóbb

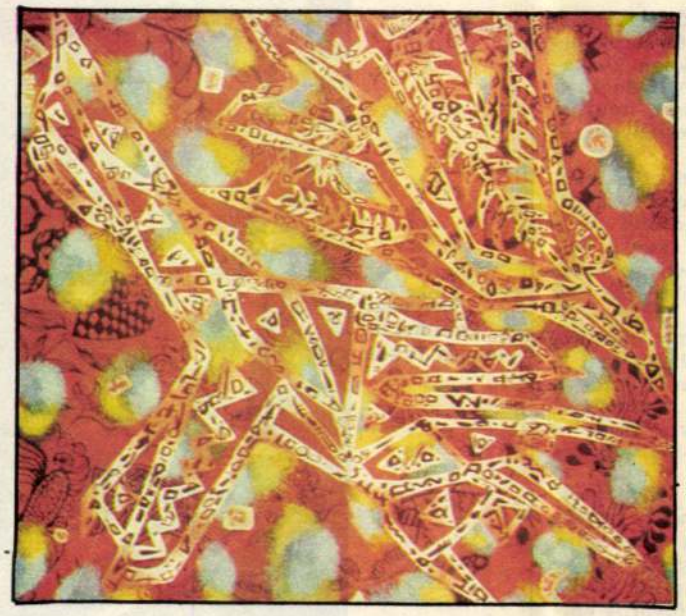

Tartóshullám

élmény — a személyiség igazi alapja. Alacsony ember vagyok, ezt próbáltam hangsúlyozni, persze nem úgy, mint a cirkuszban. A *Sztár* című műsorokban hatalmas, magas lányokkal táncoltam, ez tért vissza az *Avantiban* is, ahol két méteren felüli nő volt a partnerem.

A főiskola első évét Pozsonyban töltöttem ösztöndíjasként. A szlovák popkultúra furcsa élménye is benne volt a korai műsoraimban. Ebben az időben kezdtem el foglalkozni a szitanyomással is, ami eleve kínálta a fotót, így nem a konceptművészetben, hanem egy képzőművészeti technikán keresztül jutottam el a fotóig.

Aztán jött valami, amire ugyan nem szívesen hivatkozom, de meghatározó volt. Komoly betegséget kaptam, olyat, amit a közhiedelem a halállal szokott azonosítani. Ez egy évig lekötött...

— *Az iskolát félbehagytad?*

— Nem. Csináltam tovább, sőt, az mentett meg tulajdonképpen. A kórház mellett is dolgoztam tovább, mintha mi sem történt volna. Ekkor csináltam a szitanyomataim java részét. Érdekes módon, ekkor figyeltek fel rám a szakmában is — persze nem a betegség, hanem a munkáim miatt. A halállal nem szívesen packázom, de meg kell mondjam, eléggé inspiratív dolog... Akkoriban a műsoraim is megváltoztak. Rájöttem, hogy csak magammal tudok foglalkozni, ez, ami mostanra már feloldódott, de akkor ez évekre meghatározta a munkáimat.

— *Nyolcvanháromban már itthon is érezhetők voltak az új szelek — transzavantgárd, új festészet. A te képeid is egyre dekoratívabbak lettek.*

— Teljesen túl lettem a betegségen. Befejeződött a főiskola, így megszűnt a technikai lehetőségem szitanyomatok készítésére. A forma nagyon fontos számomra, lehet, hogy performance-okat is azért csinálok, mert a méret, a tér izgat. Festeni kezdtem. Nyolcvankettő körül az Indigóban Erdély kiadta a feladatot, hogy most egy évig festeni fogunk. Festettünk például „túlfestett képet", meg „rossz, de szép képet" — és ezeket mindig meg is beszéltük.

Festészet és performance — sokáig egymás mellett futott a kettő. Azonossági pontokat csak úgy tudtam teremteni, hogy a performance-okon készült fotókat „beloptam" a szitázott grafikába. Ez tulajdonképpen kompromisszum, hiszen valaha a kép és a ritmus azonos volt egymással. Ezért is kezdtem tanulmányozni a prehisztorikus művészet motívumait.

— *Nem ért diszkrimináció a performance miatt? Sokak szemében ez egy „deviáns" műfaj...*

— Nem ért, illetve nem olyan sok, mint az előttem járókat.

— *Úgy tudom, külföldön élő magyar művészek már szerepeltek a Documentán, itthonról viszont még nem jutott ki senki.*

— Elisabeth Jappe művészettörténész, aki a performance-szekciót válogatta, eljött Magyarországra is. Rám és Böröcz Andrásra meg Révész Lászlóra esett a választása. Előtte kivitt bennünket Kölnbe, ahol alkalmunk nyílt több galériában is bemutatkozni. A műsor Révész ötlete nyomán a *Hajnal* címet viseli. Korábbi munkáimban is nagyon fontos volt a ritmus, a tánc — ez a mostani, ha lehet, még inkább zenei lesz. Perzsaszőnyegekből építem meg az előadás környezetét, a zene pedig most is Szemző Tibor munkája. Az utóbbi években a repetitív zene mellett a saját hangom is megszólal a műsorban, zenekar kíséri: az Újmodernakrobatika. A program felépítésében döntő volt a Fe Lugossy Lászlóval és ef Zámbó Istvánnal való találkozás, akik most legközelebbi munkatársaim.

— *Terveid?*

— Egy performance-csoportot készülök létrehozni Kirsten Dehlholm dán művésznővel és itthoni kollégáimmal. Októberre tervezzük az első kísérleteket Koppenhágában. Továbbra sem színházat akarok csinálni, csupán egy-két nagyobb lélegzetű, egyedi produkciót szeretnénk megvalósítani. Persze már abban, ahogy egy zenekar megjelenik, van valami színházias. Sokáig egyedül dolgoztam, társak nélkül. A *Múló rosszullét* című műsorunkban partnerem egy német juhászkutya volt, „aki" megértette, hogy mi történik velem. Sokáig nem hittem, hogy egy másik ember is tudja azt érezni, amit én. Mostanában kezdek rájönni, hogy ez lehetséges.

BOROS GÉZA

Szirtes János, a Növény című produkcióban

JUHÁSZ IMRE FELVÉTELEI

Új Tükör, XXIV. évf. 37. sz. • 1987

Nyolc és fél

ÉPÍTÉSZETKRITIKAI KIÁLLÍTÁS A BUDAPEST GALÉRIÁBAN

Azért adtam ennek az írásnak ezt a címet, mert legépelve éppen ennyi oldal a terjedelme. Meg talán azért, mert Federico Fellini filmjén keresztül az önvizsgálat szükségességét idézi fel.

*

Ritka eset mifelénk, hogy egy kiállítás már azelőtt föllborzolja a kedélyeket, hogy megnyílt, mi több, hogy egyáltalán elkészült volna. Szemtanúként állítom, hogy 1987. augusztus 26-án délután 3 órakor, azaz pontosan három órával azelőtt, amikorra a *Vendégek* című, öt budapesti szálloda elemző építészetkritikai kiállítás megnyitását a Budapest Galériában kitűzték, az egészből csupán félig összeszerelt installációs elemek, szerteszét heverő fotográfiák, szögkupacok, deszkák, festékes köcsögök voltak láthatók. A gondolatot, amelynek ezek segítségével majd meg kellett jelennie, ekkor a legnagyobb jóindulat mellett sem lehetett volna még kisilabizálni sem. Mégis, a Magyar Építőművészek Szövetsége előző nap, a rádió Esti krónika műsorában az építészszakma nevében már kifogásolta az akkor valószínűleg még jóval nyersebb állapotban ledző kiállítás úgymond hangvételét. Illetve — hogy egészen pontosak legyünk — akkor még csak a katalógusét, amelyben az idegenforgalmunkat fellendíteni és nemzeti önérzetünket duzzasztani hivatott nagy szállodák, a Fórum, a Taverna, a Hyatt, a Novotel és a Penta épületéről olvasható stíluselemzés. Többek között ilyen megállapítások:

Penta: „A turisták hadseregének tankja... Gépies, merev homlokzati rasztere inkább a Déli pályaudvar irodaépületének monotóniájával tart kapcsolatot... a narancssárga rátétek, reklámok, szellőzőcsövek, portálok, ablakkeretek ahelyett, hogy oldanák a mindent elborító szürkeség unalmát, még inkább kiemelik azt..."

Novotel: „Túl nagy, merev, nem hívogató, zárkózott, egyéni karaktert nélkülöző..."

Hyatt: „A látszólag sűrű tagolást adó függőleges, zárt erkélysorok ellenére a szállónak formátlan kockaház megjelenése van. A palotának szánt épülettömb túl nagy, tömege unalmas — még az erkélyek is zártak, vajon miért?"

Fórum: „Az óriási tömeg falként mered a környező, jóval alacsonyabb házak alkotta kerület és a pestiek között, s elzárja őket a Dunától... Erkélye egyetlenegy sincs ezen az egészen kivételes fekvésű telken."

Taverna: „A Taverna építésze bevallja: úgy építek, ahogy azt a társadalom elvárja tőlem. Nézzétek, ez a ti eklektikátok... Az építész nem igyekszik komoly lenni, ő őszinte: kommerszet csinál magas fokon."

Kétségkívül sommás mondatok. Nem rejtik véka alá, hogy szerzőjük, egyben a kiállítás rendezője, Sulyok Miklós művészettörténész szerint ezek a reprezentatív épületek nem illeszkednek a főváros építészeti arculatába, túlságosan idegenek, személytelenek, az itt lakóknak nem adnak építészeti élményt. Ennek az állításnak az illusztrációja a kiállítás, amelyről — ilyen a nem hivatalos pesti információforgalom — hamarosan elterjedt: katalógusostól együtt betiltják. Mi sem természetesebb, hogy özönlött a nép. És persze megnyitották. A hivatalos szentesítő aktus előtti percekben Zsigmond Attilától, a Budapest Galéria igazgatójától kérdeztem meg: tulajdonképpen mi is történt?

„A Budapest Galéria szervezésében rendszeresen kerül sor építészeti kiállításokra, mert fontosnak tartjuk, hogy ennek a műfajnak a produktumairól is színes, minél teljesebb képet adjunk a közönségnek. Közülük való ez a bemutató is. Folyamatosan figyelemmel kísértem az előkészítő munkát, és úgy találom, a kiállítás egészében megfogalmazódó kritika tisztességes, bár a katalógus hangvételében kétségkívül van fiatalos indulat. A tartalma viszont igaz, és még csak nem is olyan nagyon újszerű: mindany-

Taverna: kommersz, magas fokon

Novotel: nemzetközi sztereotípia

SZIRTES JÁNOS

Librettó Dózsa-témára

ADAMIS ANNA A MUNKÁJÁRÓL

Személyiségét, tevékenységét tömören meghatározni nem könnyű. Nevét leginkább a *Popfesztivál* kapcsán, Déry Tibor és Presser Gábor szerzőtársaként ismerte meg az ország, a Vígszínház páratlan sikerű (azóta Amerikában is bemutatott) musicalsorozata idején. Még folyamatban volt ez a sorozat, amikor, ugyancsak a Vígszínházban, bemutatták a *Harmincéves vagyok* című zenés dokumentumjátékot — a dalszövegek írója ismét Adamis Anna volt. Itt gyökerezik elmélyült barátsága Ruttkai Évával és Darvas Iványnal — ebből született a két nagy művész megfogalmazása dalban, egy-egy hanglemezen.

Költő tehát? Igen — de csaknem ennyire énekes-színész. Jogi végzettségének megszerzése idején az Egyetemi Színpad vezető művésze volt, énekes szerepeket is alakított (énekórát ma sem mulaszt). Több színház hívta. De maradt az írásnál, az jobban vonzotta. Most mégis visszatért benne az énekes — hamarosan nagylemeze jelenik meg. Tíz saját dalát énekli (zeneszerző: Kemény Gábor és Kocsák Tibor).

E sajátos összetétel tagadhatatlan része — s miért is kellene tagadni —, hogy külső megjelenése is szép. S most saját arcán túl még egy új arccal mutatkozik be: Dózsa Györgyről szóló librettó elkészítésére írt alá szerződést a Szerzői Jogvédővel. Miért éppen Dózsa?

— Két éve foglalkoztat a Dózsa-téma, amely Erkeltől Illyésig, Horváth Mihálytól Eötvösig oly sok és sokféle művésznek adott késztetést. Minden föllelhetőt elolvastam, ami közelebb visz Dózsához, az őt körülvevő, sokféle történelmi személyhez, bonyolult korához. Nemeskürty István e tárgyban írt munkája nagy segítséget jelentett ahhoz, hogy úgy érezhessem: van saját Dózsa-képem. Ez nem feltétlenül egyezik a különböző korok és tendenciák által alkotott Dózsa-képpel, jelképpel. Meggyőződésem, hogy Dózsa nem egyszerűen parasztvezér, és nem egyezik a híres Derkovits-sorozat grandiózus forradalmárával sem. Székely Dózsa Györgyöt én gondolkodó katonának vélem (leendő librettóm címét mondtam ezzel, ha emberi hangban képzelem el, Dózsa okvetlen tenor). Nagy áttekintőképességű katonának látom tehát, aki, ha szükségszerűen nem tüzes koronával a fején fejezi be tragikus életét, valódi koronával esetleg vezérlője, útmutatója lehetett volna népének. Még olyan bonyolult korban is, amelyben élt. A dráma igényes kibontása versben — ez az, amin most dolgozom, amire törekszem. A zenei megvalósítás — későbbi fázis.

Jó munkát a minden előzőhöz viszonyítva újszerű feladathoz.

RAJK ANDRÁS

történet, a népművészet elemeinek a kompozícióba való beépítését, illetve az újszubjektív-expresszív előadásmódot. Az *Inkák kincse* nemcsak címével, hanem a képfelületen megjelenő motívumokkal is utal a prekolumbián művészetre. Ugyan e kultúrkörre való hivatkozások, továbbá az absztrakt expresszionizmust, a gesztusfestészetet idéző kifejezésmód jellemzi *A nagy képet* is. De ez utóbbin az indián kultúrkörbe tartozó jelek megidézése már szinte formális, hiszen a festmény lényegét a gesztusok ösztönös hömpölygése és a színek tobzódása adja. Ha Szirtes kifejezésmódjának rokonait keressük, elsősorban *A. R. Penck* művészetében a gesztusfestészetben találjuk meg, továbbá a városi folklór falifirkáinak, spray-vel fújt ábráinak a világában. A fehér vászonra felhordott, nagyrészt fújt, színes gesztusok nyugtalan formáik és erős színkontrasztjuk révén, egyfajta vibrálást kölcsönöznek a festménynek. Mindezt, a formák és színek spontán áradását, a természetességet és az önfeledt játékosságot a nagy méret aláhúzza, kiemeli.

Szirtes János legújabb festményeinek és grafikáinak stiláris jellemzői alapján a transzavantgarde szubjektív, újfestői, formailag a gesztusfestészetből merítő alkotói közé sorolható.

TORNAY ENDRE ANDRÁS: *Kötődés*, fa 77x80x30 cm, 1984.

A hazai művészetben egy meghatározó, színvonalas irányzatot képviselő, a népi tárgy- és formakultúrából, a prehisztoroikus művészetből, valamint a népi építészetből merítő alkotók legtehetségesebbjei között tartjuk számon Tornay Endre András, aki faházak összeillesztett gerendáinak, a székelykapuk ácsolt szerkezeti elemeinek átértelmezett formáiból építi fel plasztikáit. *(Virrasztók*, 1982). Tornay érdeklődési köre, formavilága és anyagválasztása – mindketten fával dolgoznak – rokon e kifejezésmód másik jelentős képviselőjének, *Samu Gézá*nak művészetével, de el is tér tőle. Samu felületkezelése hangsúlyozottan darabos, elnagyolt, Tornayé finomra megmunkált, csiszolt, artisztikus. Samu egy az egyben is felhasznált tárgyakat szobrai készítésénél, Tornay a legritkább esetben indul ki direkt motívumokból, nem épít be „talált tárgyat" kompozícióiba.

Az Erdélyből származó Tornay Endre András, a hetvenes évek második felében Magyarországon érett igazán művésszé. Fém szoborkísérletei után az *Ünnep* című munkáján már saját hangján szólal meg és az anyagot – a fát – is megtalálja, mellyel legjobban ki tudja fejezni magát.

A *Párkák* (1983) című szobrán, a már néhány mondattal jellemzett formaelemekkel dolgoz fel eredeti módon egy mitológiai témát. Stilizált kétkerekű kocsin keretben három gömbölyített végű oszlop áll. A három oszlop mindegyikéről fából faragott lánc lóg le, a végükön korong alakú nehezék. A cím által sugallt mitológiai történetet a szoborra vonatkoztatva: az élet fonalai, láncai. De az alkotás esetében nem a kifejezett „story" az érdekes, hiszen az túl van a verbalitáson. A plasztikai elemek feszültségére, tömbszerűségére, illetve a könnyed mobilis formákra épül a mű: a behatároló forma, a keret által rögzített, hangsúlyozott három oszlop erőt sugároz, szemben a lelógó falánc esetleges, amorf alakzatával.

Az 1984-es Stúdió-tárlaton kiállított *Kötődés* (1984) című faszobra, mint címe is mondja, a valahová való tartozásra, a valamihez való kötődésre utal. Természetesen a plasztika nyelvének ilyen direkt, a címből kiinduló

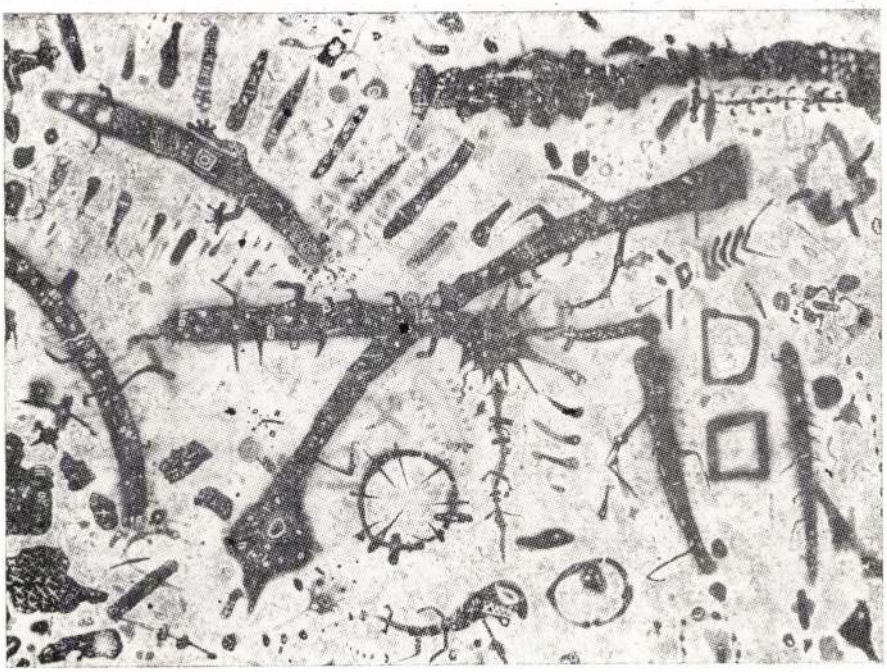

jétől számos hazai avantgarde művész pályája mutat. A konceptuális *(Erdély Miklós)*, vagy újkonstruktivista *(Bak Imre, Nádler István)* kifejezésmóddal dolgozók közül sokan stílust váltottak és eljutottak a transzavantgarde-ig. Ez történt az akciókat szervező, rendező, de klasszikus műfajokban is tevékenykedő, festményeket és grafikákat is készítő Szirtes János esetében.

Az újfestőiség megjelenése a hazai képzőművészetben különbözik más országokban történő elterjedésétől. Magyarországon előbb volt meg az irányzat elmélete, és csak ezután születtek meg az ebben a felfogásban készült művek. Itthon tehát mintegy belenőtt a más szemléletet valló avantgarde a transzavantgarde-ba, annak ellenére, hogy a két kifejezésmód sok mindenben különbözik egymástól, a stiláris kérdéseken túl, olyan jelentős szemléleti kérdésekben, mint a történelem, illetve a művészet folytonosságának a megítélése.

Szirtes János az elsők között csatlakozott az új irányzathoz, a transzavantgarde kiállításoknak szinte mindegyikén részt vett. Ott volt 1984 tavaszán az újfestői kifejezésmóddal dolgozó művészek első csoportos, viszonylag szűk körű és szinte kritikai visszhang nélküli tárlatán a pécsi galériában, szerepeltek művei a néhány nappal később a Fészek Művészklubban nyílón, és természetesen részt vett az igazi sikert hozón, a *Frissen festve* címűn. Szirtes ez utóbbi tárlaton bemutatott munkája az *Inkák kincse* (1984.) szemléletileg és stilárisan is érezhető rokonságot mutat az 1984-es Stúdió-kiállításon szereplő *A nagy képpel* (1984). Mindkét festmény magán viseli a transzavantgarde meghatározó jegyeit, a művészet-

SZIRTES JÁNOS

Palócföld, 1986.6.

MŰTEREM

LÓSKA LAJOS

Három művész — három mű

Napjainkban mélyreható átalakulás zajlott le és zajlik a hazai képzőművészetben. Már nem beszélünk egyetlen hegemón ábrázolásmódról, mint például a hatvanas években a posztimpresszionizmusról, az összképet a stílusok és szemléletmódok sokszínűsége határozza meg, amin belül természetesen megfigyelhetők bizonyos erővonalak, csomópontok. Úgy tűnik, visszaszorulnak az avantgarde törekvések, jelentősen csökken a szerepe a pop arttól ösztönzött, a mű tárgyvoltát hangsúlyozó, a hulladékot, a civilizáció kacatjait felvonultató alkotásmódnak. Elsorvadóban vannak, vagy stagnálnak, a minimal artos, az újkonstruktivista és a konceptualista tendenciák. Tért hódít viszont a modern művészet emlékezetkiesését megszüntető, az archaikus és klasszikus művészettörténeti motívumokat akár hommage-ként, akár parafrázisként feldolgozó irányzat: a transzavantgarde. Hogy a hagyományok, a különböző művészettörténeti stílusok vállalása, illetve felhasználása újból előtérbe került a művészetben, ez az analizáló, antiesztétikus irányzatok kifulladásának a logikus következménye. A részekre bontás egy fokon túl, értelmét veszti, ismét kitágul, gazdagodik a képzőművészet formavilága és témaköre. Többek között ezért született meg a posztmodern építészet, szobrászat és festészet, mely irányzatok szerepe végső soron meghatározó napjaink képzőművészetében. A hagyományvállalás, a folytonosságtudat megerősödése, a művészettörténeti stílusok és korszakok beépülése fordulatot, változásokat eredményezett a modern képzőművészetben. A posztmodern szemlélet szakított a század tízes évei óta élő és a hetvenes évekig fontos szerepet játszó avantgarde felfogással, mely a minimal és a koncept arttal eljutott a végső redukcióig, de a hegeli jóslattal ellentétben a művészet nem szűnt meg, sőt, újjászületett, talált egy új formát, amelyben megvalósíthatja önmagát.

A new wave alkotások mellett természetesen többféle műfajban és kifejezésmódban is készültek és készülnek művek. E sokszínűséget bizonyítandó, három eltérő szemléletű és különböző anyagokkal, technikával dolgozó alkotó egy-egy munkáját szeretném bemutatni. E három képzőművész festményét, szobrát és installációját sem stilárisan, sem tartalmilag nem kapcsolja egymáshoz semmi igazán. Csak egyvalami emeli egymás mellé őket: a minőség.

SZIRTES JÁNOS: *A nagy kép*, textilfestés, 182x280 cm, 1984. Szirtes alkotói útja is azt a fejlődésvonalat követi, amit a nyolcvanas évek legele-

pihenő idejük megszakításával megszolgált zenét... Érdekes és tanulságos lenne montázst készíteni róluk és egy pesti koncert közönségéről.

Ugyanilyen örömtartalékot adott (nemcsak nekem, az egész családnak!) az a két délelőtt is, amelyet a nem tudom hányas számú délegyházi tónál töltöttünk, ugyanannál, amit Évike valamikor „tav"-nak nevezett, a ragozott formát vélve alapszónak. Ahogy a vízen lebegtem, hosszú percekig, évek és kötelékek foszlottak le rólam, minden pontosan olyan volt, mint húsz évvel ezelőtt. Alsóbélatelepen. A víznek is ugyanolyan dinnyeszaga volt. Ha tehetném, Magyarország minden tavát-kacsaúsztatóját végigúsznám; hiába vagyok harmincöt (és egynegyed!) éves, a „vízibabaság" nem kopott ki belőlem. Más szokásaim is – akár a vízimutatványok – hasonlóképpen „örökéletűnek" bizonyultak. Például az aláhúzás-jegyzetelés a könyvekben. Az idei könyvheti kiadványokban nem végeztem túl nagy pusztítást. Egyetlen olyan részletre bukkantam – Nádas Péter: *Emlékiratok könyve* című regényében –, amelytől elfogott a „helyettem írták" érzés: *„Én azonban a szerelmes ember teljes elfogultságával ezt is szerettem, egyetlen lélegzettel szívni magamba szépséget és csúnyaságot, gyengédségig finomított megértéssel egyszerre és egyformán erősnek érezni vonzást, taszítást; tökéletlensége által volt nekem tökéletes ...e csekély szépségbiba, e majdnem púpocska, aminek hiányában tán közönséges szépfiú vált volna belőle, semmi más, így azonban az örökös védekezésben élő ember természetével, érzelmileg kissé rideg, érzékileg kissé hideg, minden kicsapongása ellenére az! Ám nagyon okos, mintha e testi forma adottsága által visszavonulásra kényszerítve olyannyira fölerősödött volna gyengédségre vágyó, de gyengédségre képtelen figyelme..."*

Ezeket a sorokat számtalanszor újraolvasva, az járt a fejemben: nincs, nem lehet megíratlan, megírhatatlan egyéniség ezen a földön. Mert az egyszerűek, áttekinthetők mellett a legbonyolultabb lelkek is tollvégre kerülnek előbb-utóbb. És ilyenkor úgy érzem: mégis hatalom az írás. Lírában persze, nehezebb *personát* teremteni, a terjedelmet az intenzitásnak kell pótolnia.

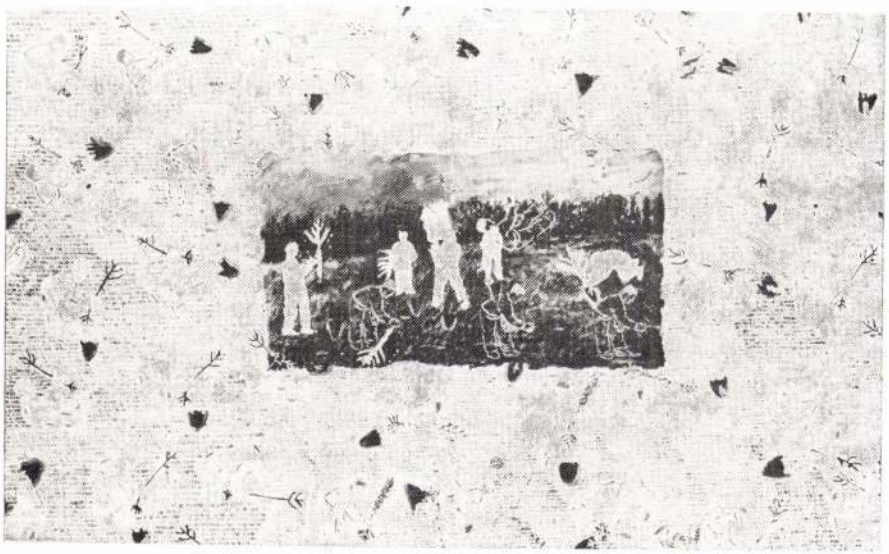

SZIRTES János

Ösvényekszeretlek - 1986 I, IV.

Uj Irás 1989 7.sz.

Videó-költészet

A költészet műfaji nyelve a század első évtizedétől kezdve időnként robbanásszerűen kitágult. Korábban csupán technikainak ismert médiumok (film, fotó) épültek be az első izmusok költői gyakorlatába (futurizmus, dada, szürrealizmus). A hang rögzítésének és manipulálásának kifinomult módozatai a húszas-harmincas évektől foglalkoztatják nemcsak a zeneszerzőket, hanem a költőket is.

Az elmúlt évtized legfontosabb kihívása ebből a szempontból a video-technika elterjedése volt. S miközben a nyugati civilizációban a művészeti gyakorlat egyik legkeresettebb közegévé vált, a hazai viszonyok közepette – gyenge, nehezen hozzáférhető, drága, ezért monopolizált technikai bázis, ugyanakkor általában az intézményes szféra „ízlésének" – tisztelet a kivételnek – konzervativizmusa – nagy erőfeszítések árán, szórványos sikerekkel indult útnak a videoköltészet.

A jelen összeállítás az Új Hölgyfutár Archívum magyar érdekű anyagából ad képi ízelítőt (a video természetes tartozéka, a hang, a beszéd itt most reprodukálhatatlan tényező). Remélhetőleg hamarosan megérlelődnek egy hazai művészeti video-folyóirat életrehívásának feltételei.

Szkárosi Endre

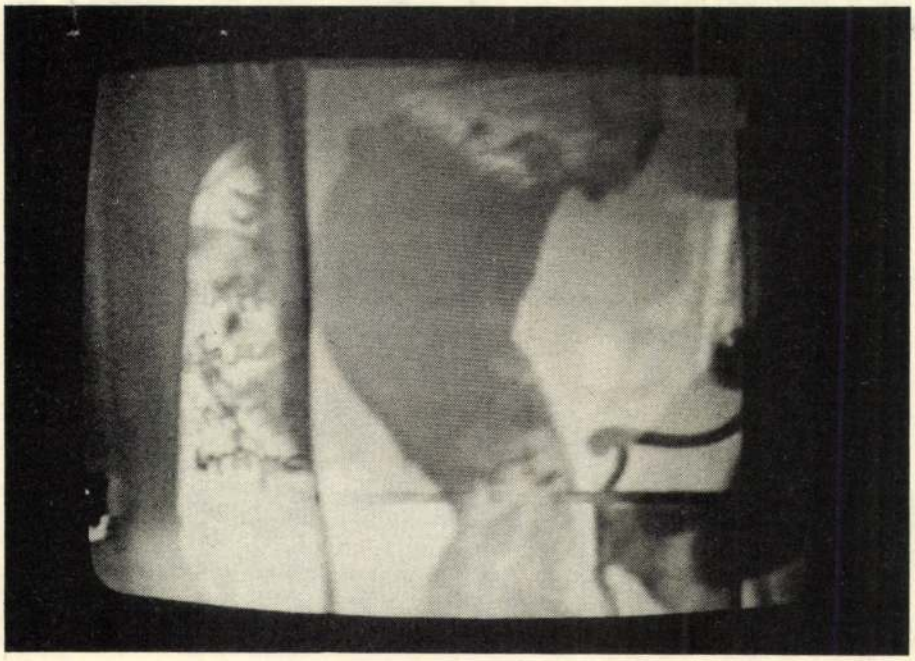

idézte bennem a „műveltség" szót, de rögtön kétségeim is merültek fel, hogy van-e létalapja a vele való gondolkodásnak. Szirtes képein ugyanis a hagyományos műveltség elemeit láttam megjelenni, de nem a szokásos összetételben, hanem különféle felhangokkal, kicsit görbe tükörben. Mindenképpen indokolt tehát összehasonlítani az ő ismeretanyagát a hagyományos műveltségképpel, de nemcsak a fonákságok hangsúlyozására, hanem az idézőjel nélküli gondolatokra is figyelni kell. Annyi biztos, hogy nemcsak átrendezésről, hanem új minőségekről van szó. Megnyugtató lenne azt mondani, hogy minden kornak megvan a maga műveltségképe, de ha ilyen „felülről" kezdjük a tanulság leszűrését, csak az általánosságokig juthatunk. A részproblémák számbavétele sokkal hálásabb feladat. Maga a műveltség is részekből áll össze, csak az a gond, ha azt mondjuk valakiről, hogy művelt ember, vagy művelt festő, nem adódik hozzá automatikusan a korszerűség fogalma. Ennek valószínűleg az az oka, hogy amit ma a műveltségről tudunk, az jelentős százalékban elavult forrásokból származik, és ezt alátámasztják a lexikonok is. Minden okunk megvan annak a feltételezésére, hogy ez a fogalom éppúgy átitatódott ideológiával mint a többi kultúrterület.

„A művelt ember olyan személy, akinek a kor színvonalán álló műveltsége van. Fejlett, kifinomult ízlésű, illő magatartású viselkedésű személy, akinek a tudomány vagy a művészet valamely ágában alapos, széles körű ismeretei vannak".

„Kor színvonala" — „illő magatartás" — pozitivista kicsengésű szavak, és a megfelelésre helyezik a hangsúlyt. Másrészt az ismeretek sokrétűsége arra utal, hogy a műveltség mennyiségi kérdés is. A harmadik megállapítás: a műveltség-típusok lebonthatók a tudomány és a művészet területére.

Mindez ellentmond a kortárs művészet ama törekvésének, hogy a totálisat ragadja meg. A totalitásigény természetes velejárója, hogy megszűnnek a „skatulyák", a korábban szilárdnak hitt pontok, megkezdődhet a szabad áramlás a különböző fogalmi körök között. Azt továbbra sem tagadhatjuk, hogy a műveltség fontos szerepet játszik az alkotásban, de semmi esetre sem szabad a korábbi módon gondolni rá. Önmagában véve a műveltség sohasem minősíthette és minősítheti a művészetet. Nem a műveltség fokától függ, hogy egy alkotás intellektuális-e, vagy sem. Ismerünk meglehetősen szegényes műveltséggel rendelkező művészt, aki alapvetően intellektuális problémákat feszeget és jól, de talán mégtöbb olyat, aki kellően művelt, de művészete antiintellektuális. Sajnos a magyar művészet hagyományaira leginkább ez jellemző! Ennek egyik bizonyítéka, hogy nálunk hiányzik a klasszikus értelemben vett szürrealizmus, és inkább találkozunk a gondolatiság visszaszorításával. Ez alól még a „történeti" avantgárd sem kivétel, amely bár kiutat mutatott a konzervativizmusból, de ez a kiút nagyon szűk ösvényt jelentett.

Létezik tehát egy ellentmondás, amelyet most többek között Szirtes János művészetében látok feloldódni. Nála megtalálom azt, ami kapcsolódik a múlthoz; az önmagára vonatkoztatást, önérzékelést — vagyis ami a korábbi alapvetően érzéki tapasztalásra építő magyar művészetre volt jellemző — és az ezen felülemelkedő, de végül is vele szoros kapcsolatot

SZIRTES János

Új Forrás 1989.4.sz.

iránya, választóvonala csak horizontálisan van. Fölső részén, kitüntetett helyen egy odavetett Eötvös-portré mellett Széchenyi és Kossuth, Batthyány Lajos és Petőfi, s talán — Eötvössel átellenesen — Dózsa György. Az összesen húsz alak közül — ha jól számoltam meg a figurákat — a többi arcában, személyében a hangulatért felelős statiszta. Síró öregasszonyok — hatalmas, szögletes kezekkel —, bajuszos magyar, szerelmespár — a lánynál virág, a fiú zsinóros mentében —, kisded és többen mások. Az oszlop túlfelén sematikus magyar címer a hármas halommal, korona nélkül; ferdén, több sorban székely rovásírásos szöveg. Mivel nem értem, nem is tudhatom, milyen székelyföldi vonatkozására mutat rá a Budán született, Pesten meghalt Eötvös Józsefnek: vélhetőleg *A nemzetiségek egyenjogúságáról* szóló művére, annak gondolataira emlékeztet. Az ismert alakok szerepe is megfejthető persze: regényt írt Dózsa Györgyről, amelyben a jobbágyfelszabadítás mellett agitált: helyén van tehát a vaskoronás parasztvezér és helyükön az öreg jobbágyok (?) és így tovább.

A lényeg, az esszencia valahogy mégis rejtve marad. Értelmezhetetlenek a mellékfigurák, vagy túl szélesen, az általánosság sávján értelmezhetők, ami ugyanaz. Sokalakos ábrázolatnál, ha már ezt választotta a művész, mód lehetett volna az életút jellegzetes állomásait jelképerővel megmutatni; így inkább csak halvány utalásként élnek a szereplők. Nem cseng ki, egyáltalán nem az alkotásból Eötvös kultúrpolitikusi, iskolaalapítói tevékenysége, ami pedig vélhetően ez esetben a legfontosabb lehet, sőt, ami objektív értékelés szerint életművéből a legmaradandóbb.

Kár pedig mindezért. Az emlékoszlop így nem állít emléket Eötvös Józsefnek, bár a feladat kipipálva, a hely betelt, a pénz elfogyott. Eötvös tehát ismét várhat: egy évfordulóra, egy alapítványra, egy emlékidéző szándékra — de nyilván már nem Tatán.

E. NAGY LAJOS

Új típusú műveltségkép Szirtes János művészetében

Sok szó esik mostanában a művészetről, az új áramlatokról, energiáink javarészét leköti a művész, a művek „besorolása" az irányzatok közé. A zavarbaejtő sokféleség láttán nem indokolatlan, ha megpróbálunk felülemelkedni a jelenségek szintjén, és valami fogódzót keresünk — egy új megközelítési lehetőséget —, amely által ugyanazt a jelenséget „más szemmel" is lehet nézni.

Ilyen „segédeszköznek" látom a „műveltség" fogalmát, amely nem önmagától jutott eszembe, hanem Szirtes János 1979 és 1985 között készült szitanyomatai kapcsán. Az ábrázolások tematikai sokfélesége fel-

Szirtes János: Krisztus levétele a keresztről

tartó intellektuális érdeklődést, amelynek fontos része az alkotó sajátos műveltsége.

Szellemi beállítottságát segít megértetni, ha előzményként megemlítjük a „Dadát", a szürrealizmust és természetesen a magyar neoavantgárd filozofikus szemléletét. Ha valaki mindezeknek elkötelezi magát, szinte törvényszerű, hogy ismeretszerzése, közlései nem a hagyományos önépítő módon jelentkeznek, hanem mindenféle új kombinációkban. A műveltség megszerzésében például nagyobb szerepet tulajdonítok a spontaneitásnak, és az irányított művelődés is valahol a véletlenben kezdődött. Egy felszabadított fantázia, alkotói fantázia nem szelektál, hanem teret enged az új, előre ki nem számított hatásoknak. Ehhez kapcsolódik egy jelenség, amiről szintén keveset beszélnek; egy bizonyos ismeret megszerzésének az időbeli kiterjedése. Akár évek is eltelhetnek aközött, hogy birtokunkba jut egy információ első része (ami időközben kérdéssé alakul) és a második. De feltehetően a tudat nem törődik bele, és a megjelenő hiány, igény magához gyűjti azokat az egyéb tapasztalatokat, amelyek látszólag nem odaillőek, de valami módon kapcsolódnak hozzá (tér- és időbeli közelség). Így látszólag jelentéktelen dolgok fontos szerephez juthatnak. A mellékes, lényegtelen szerepe egyébként pszichológiai problémaként az „álomtorzítás" esetében tettenérhető. Szirtes és a hozzá hasonló művészek ismeretrendszerének fontos része még az előre nem tudott dolgok ismerete — tehát az előkép, amely szintén nem illeszthető be egy statikus műveltségképbe. Szirtes műveltségét tehát nagymértékben a spontaneitás, természetesen a kreativitás, a mások által fel nem

dolgozott ismeretanyag, illetve a már feldolgozott ismeretanyag újra értelmezése jellemzi.

Hogy konkrétan miként jelentkezik nála az új műveltség, hogy miből tevődik össze, az másik tanulmányt érdemelne, de a szombathelyi kiállítás kollekciója jelezte, hogy Szirtes tudásanyaga sokrétű, információi naprakészek, de mindig megtalálja az utat a gyökerekhez, visszatér a történelem előtti időkhöz. *(Szirtes János kiállítása. Szombathelyi Képtár, 1988. dec. 1. — 1989. jan. 15.)*

GÁLIG ZOLTÁN

Színdinamikai kísérletek polarizált fényben

Jókai Kornél fényképsorozata

Évente néhány kollektív kiállítás, két-három esztendőnként önálló tárlat valamelyik művelődési házban, egy-egy elszórt publikáció napilapok, folyóiratok, katalógusok, alkalmi kiadványok oldalain — ennyi az önmagának már szakmai rangot kivívott fotográfus megszólalási, szereplési lehetősége. A kritika, a méltatás, a visszajelzés igen ritka — és korántsem biztos, hogy ösztönző, hogy jó irányba lendítő —, így hát a fényképezőgép lencséje mögött, vagy a sötétkamra magányában felmerülő dilemmák megoldásához kevés a támpont. Különösen nehéz a tájékozódás, ha a művész kísérletezni kezd, nagy a kockázat, ha az alkotó ismeretlen területek felfedezésére indul.

A Környén élő—dolgozó Jókai Kornél alig több mint tíz esztendeje foglalkozik fényképezéssel, a nyolcvanas évtized kezdete óta szerepel képeivel nyilvánosság előtt. A tatabányai Bányász Fotókör, majd a Tatabányai Fotóműhely tagjaként tájegységi és országos seregszemléken vett részt alkotásaival — többek között a székesfehérvári Pannónia Fotótárlatokon, az Országos Fotóművészeti Kiállításon és a Magyar Fotográfia című tárlaton Budapesten —, s bemutatkozásai alkalmával több díjat is elnyert, amely elismerések közül a legjelentősebbnek az 1988-as Komárom megyei alkotói ösztöndíj bizonyult.

A korábban elsősorban a természet felé forduló, a természetbe történő beavatkozások által létrejött változások regisztrálását vállaló művész az ösztöndíjpályázatra beadott programtervében új célkitűzéseket, elképzeléseket körvonalazott: „Célom a *Színdinamikai kísérletek polarizált fényben* meghatározással említett technikai lehetőséggel olyan színhatások, színharmóniák megteremtése, melyek elsősorban síkalakzatok segítségével illeszkednek egymáshoz. Feladatvállalásom a képalkotás színezeti és szerkezeti felépítésére koncentrál, ami esetenként megfelelő kifejezőeszközévé válhat egy képzettársításnak. . . . Célom a formák és színhatások leképezésén túl a gondolati egység megteremtése, mely alapvető kiegészítője a képalkotásnak. . .".

Mint a program végrehajtása során született művekről leolvasható, Jókai Kornél maradéktalanul teljesítette tervét. Sőt, a műhelymunka köz-

, **Szirtes János** festő- és grafikusművésznek;

Munkácsy díj

Népszabadság, 1990. márc. 15.

Addig nézed, amíg beleőrülsz...

A kommunizmust a videó buktatta meg?

Még egy hétig tombol a Műcsarnokban a holland—magyar videóinstallációs kiállítás. Ezt az élő, lélegző, pillanatonként változó tárlatot — ahol különös objektek és videólények villognak, spriccelnek, robbannak, hörögnek, suttognak és sikoltoznak, s néha papírszalvétaként gyűrik össze megbízhatónak vélt térlátásunkat — azoknak is érdemes megnézni, (vagy ami elkerülhetetlen: átélni), akik ösztönösen irtóznak az elektronikus szobrászat és piktúra illékony látomásaitól. Legfeljebb a veretes kapuzaton kitámolyogva úgy érzi magát az ember, mintha központi idegrendszerét épp akkor kapta volna vissza egy pszichológiai gyorstisztítóból.

A legmegdöbbentőbb élményben mégis akkor lesz részünk, mikor kilépünk az utca forgatagába, és a „tapintható", reális világ néhány percig teljesen valószínűtlennek hat. Hisz a médiumok által teremtett képzetek mellett elhalványul a valóság. Talán nem véletlen, hogy egy francia videóteoretikus szerint a kommunista rendszerek összeomlásához részben az is hozzájárult, hogy nem volt eléggé „tévészerű", és halálra untatta a készülékek előtt tespedő alattvalókat. Ezzel szemben sokan úgy vélik, hogy a k a m e r a, amely ellenőrzés alatt tartotta az állampolgárokat, kileste legintimebb titkaikat, a totalitáriánus hatalom igazi szimbóluma.

Ebben az állításban körülbelül ugyanannyi a túlzás, mint az igazság. Mert a kiállító magyar művészek többsége a hetvenes években indult el pályáján, Bódy Gábor és Erdély Miklós intermediális törekvéseit követve. Gyanús „másságuk" miatt a hatalom valóban rajtuk tartotta a szemét. (Bár meg kell jegyezni, hogy művészetükre az üldöztetés és a zaklatás — ma már „pótolhatatlan" — inspiráló erővel hatott.) Ahogy egykor ők álltak megfigyelés alatt, most a nézőt állítják a videóinstalláció látóterébe, aki saját arcával, testével, gesztusaival részévé válik a műalkotásnak. A képernyőn megjelenik saját átlényegített énje, s önmagát műtárgyként szemlélheti (narcisztikusan). A közönség személyes jelenléte és együttműködése tehát lényeges eleme a műnek. Ilyen interaktív munka például Árvay György rozsdás, olajszagú ipari ketrece, ahová a látogatónak be kell dolgoznia magát. Mindenki önmagára ismerhet Sugár János delejesen vonzó videótükrében (a Plusz—mínusz pátosz-ban). Felejthetetlenül taszító Almási László Killerje, a ból álló „halálgép", amely könnyen megsebesítene bárkit, aki a közelébe merészkedik.

A közelmúlt kelet-európai forradalmai és lelki traumái nem tükröződnek a magyar anyagban, Galántai György ma is szorongást keltő (berlini) falának kivételével. A magyar értelmiségi (művészi) lét természetrajzához meggyőző adalék Szirtes János performance-a, aki addig veri a fejét egy tévékészülék sarkához, míg annak tetejéről egy kristálypohár le nem zuhan. Hasonlóan abszurd helyzetet jelenít meg Peternák Miklósnak (a képen látható) Műelemzés című installációja. Az almahalomba temetett monitor, s afölött a valóságos térben is egy körte kering. S a gyermekkorunkból ismert kérdés költői megfejtéséhez, hogy négy alma meg két körte az hány szilva, az időközben megrothadt gyümölcsök illata gerjeszt schilleri ihletet.A szerényebb technikával, de nem amatőri színvonalon bemutatott magyar interaktív munkákkal szemben — René Coelho tervei szerint fölépített — Imago című holland tárlat, elsősorban a teret és az időt „megcsavaró" objekteket és az elsötétített „oldalkápolnákban" varázslatosan sugárzó, narratív műveket mutat be. A félhomályban elrejtőzhet a néző, amíg tart a néhány perces hang- és fényrituálé. Ezek a „régi", két-három éves, klasszikussá érett alkotások, amelyeket már megvásároltak az európai kortárs művészeti múzeumok. Legtöbbjükben ott feszül a látszat és valóság, a múlt és a jelen ellentéte. Bert Schutter monitorokból összerakott monumentális szélmalomszárnyai stabilan állnak, de a képernyőn a lapátok méltóságteljesen forognak., Jeffrey Shaw „történelemgépe", amelynek karját a látogatók is forgathatják, fáradhatatlan malomkőként az emlékezetbe morzsolja az időt. Agyunkat ugyancsak megtornáztatja azzal, hogy plasztikusan érzékelteti: a örök múlt. Különleges komputertechnika működteti Bill Spinhoven „időnyújtóját", amely pillanatok alatt megőrjít bennünket, mert problematikussá teszi számunkra az „itt és most" fogalmát. Jelen idejű mozdulatainkat a képernyőn messzi múltként látjuk viszont. A tér „beszívódik", minden visszafelé mozog, ha földre dobunk egy papírlapot, az legnagyobb meglepetésünkre az ég felé száll. A képernyők vibrálásában szétfoszlik az idő, a vadítóan kavargó képek egyszerre vonzanak és taszítanak bennünket. Ahogy Walter Benjamin mondja: addig nézed, amíg beleőrülsz, ugyanakkor, mintha a fáradtság felélesztené az elérhetetlen utáni vágyat.

Mészöly Suzanne, a Soros Alapítvány Képzőművészeti és Dokumentációs Központjának igazgatója a kiállítás egyik rendezője — miközben megmutatja az installációkat működtető „agyközpontot", amelyet Amszterdamból vezérelnek és kontrollálnak telefonon — elmondja, ben rendeznek egy-egy tematikus tárlatot. Ezt megelőzően a magyar textilművészetet, az experimentális fotográfiát és az architektonikus műveket mutatták be. A német „videópápa", dr. Wulf Herzogenrath elnökletével összeült nemzetközi zsűri, amelynek munkájában Keiko Sei japán, René Coelho holland, Kathy Rea Huffman amerikai műkritikus és Néray Katalin, a Műcsarnok igazgatója is részt vett, a nyilvános pályázaton benyújtott művek közül 18 magyar művész munkáját fogadta el. A szponzorok — többek közt a Sony, az ITT Nokia, az Informatika kisszövetkezet és a Goethe Intézet — segítsége nélkül azonban aligha valósulhatott volna meg a magyar videóművészetet nemzetközi rangra emelő nagyszabású tárlat. A Soros Alapítvány ugyanis csak a kezdeti lépésekhez szükséges támogatást adta meg, hogy ne zárja ki teljesen a hazai mecénásokat a kortárs művészetek pártolásából...

Ihlető illatot áraszt Peternák Miklós Műelemzése FOTÓ: RÓZSAHEGYI TIBOR

Stark P. László

SZIRTES János

SZIRTES János

TIMÁR Katalin: A lakhatatlan győzelem. = Beszélő, I.évf.26.sz. sz- 1990. julius 7. 30-31.p.

Ugyanebben a teremben láthatók *Szirtes János*, illetve fe Lugossy László installációi is. Halásszal szemben Szirtes műve „archetipikus érzelmek" felkeltésére képes, ebben a vonatkozásában kapcsolódik a harmadik műhöz, mely tulajdonképpen nem más, mint egy megfelelő kellékekkel felszerelt absztrakt rituális kegyhely.

Kiállítási kalauz

Testek érzékeny lenyomata

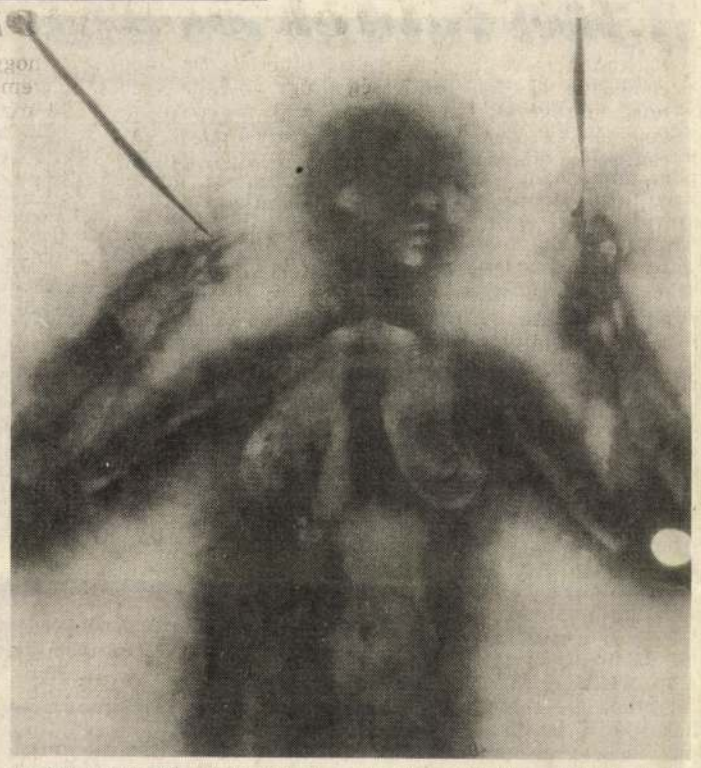

Szirtes János 38 éves magyar képzőművész — jellegzetes közép-európai középgenerációs életművel és problémákkal.

Először is: Szirtes nevét mindenki ismeri, aki az élő — mondjuk így, avantgárd, de ez merő leegyszerűsítés, ennélfogva nem is igaz —, szóval a kortárs képzőművészet iránt érdeklődik. Mégis, meglepődve kell lejegyezni, *Pesten* ez az első nagyobb önálló kiállítása. Másodszor: miután a rendelkezésre álló *Ernst Múzeum* többszörösét is meg tudná tölteni eddigi műveivel, ezért súlyt helyezett arra, hogy csupa vadonatúj munkával álljon most elő.

Járjuk végig tehát a kiállítótermeket. Az újabb kori gyakorlat szerint nagyméretű munkák függenek tágasan elrendezve a térségben. Elsősorban lenyomatok. Meztelen emberi testekről füsttel vagy korommal készült fekete-fehér nyomatok (életnagyságú grafikák, ha tetszik). Majd ezek festményváltozatai fekete-fehérben is, színesben is. Továbbá néhány tárgyegyüttes. S ha még hozzátesszük, Szirtes János kiállításmegnyitója „élő" esemény, performance zajlott, hát látható: „intermediális" művész, azaz a vizuális kifejezést a lehető legszélesebben értelmezi, ahogy ez ma már elfogadott.

A lenyomatok a testek síknak feszülését vagy elmozdulását éppúgy őrzik — a technikából adódó, hátborzongató pozitív-negatív formákkal —, mint a szándékot, hogy e véletlen, költői testsík találkozás képpé formálódjék.

Ezek után lapozzuk át a katalógusát is. Performance-ainak alkotótársa, *fe Lugossy László* leírja, hogyan jutnak el ők a szellem természetes ősi állapotához. *Elisabeth Jappe* azt hangsúlyozza: Szirtes nagyon komolyan csinál mindent, amit csinál. *Hegyi Loránd* szerint Szirtes a művész útját *„a veszélyelhárítás és az értékkutatás mentén jelöli ki". Beke László* az új füst-korom képeket akciófestményeknek nevezi, amelyekben a történésnek éppúgy megvan a maga jelentősége, mint a műveknek a kiállítóterem falán. S még arra is emlékezteti a nézőt, hogy Szirtesnek már megvolt a maga kialakult *„dekoratív absztrakt"* stílusa, ami most tovább formálódik a testecsetek segítségével.

Harmadszor tehát — hogy a jelen kiállítás problémáit soroljuk —: amilyen szétágazó Szirtes János tevékenysége, olyan lezáratlan is. Anyagok, tárgyak, helyzetek, történések egyformán foglalkoztatják, s az eksztatikus szélsőségig is hajlandó elmenni annak érdekében, hogy megértse, végül is mire való mindez: a levés és a csinálás misztériuma. Negyedszer tehát: nem a saját fejezetét írja a művészettörténet kézikönyvében (amely aztán úgyis másmilyen lesz). Inkább széthajtogatja az egymásra tapadó létrétegeket, mintsem, hogy zárt formába kristályosítaná tapasztalatait.

Bán András

SZÖGLETBŐL

Szakonyi Károly

Pereg a múlt filmje

Mostanában gyakran eszembe jut Bálint György.

Vajon tudja-e mindenki, hogy ki volt ő? Neves publicista, az Est, a Pesti Napló, a Népszava és más lapok munkatársa; a század elején (1906-ban) született, ifjan verseket írt, majd novellákat, műfordításai jelentek meg, angol és amerikai lapok tudósítója volt, korának kritikus szemlélője, humanista, az újságtárca klasszikusa.

1933-ban azt írta, hogy sokan mondogatják, az író maradjon meg abban a bizonyos elefántcsonttoronyban. „Szép és finom elv, hogy az író tartsa magát távol a politikától. De mi történik, ha a politika nem tartja magát távol tőle, ha nem érte jön, és erőszakkal kiráncigálja az elefántcsonttoronyból? Ilyen körülmények között csak egy teendője lehet az írónak. Vállalnia kell a rákényszerített harcot. Politikával szemben politikát, propagandával szemben propagandát, támadással szemben támadást — erre az aktív harcos állásfoglalásra kényszerítik ma a szellem embereit a szellem ellenségei. Ma, úgy látszik, nem lehet harc nélkül élni..."

Bálint György nem is maradt az elefántcsonttoronyban. Elfogadta a rákényszerített harcot, de a fasizmus, amely ellen szüntelenül hadakozott a tollával, végül megölte. Ötvenévvel ezelőtt, ilyenkor, késő ősszel munkaszolgálatos gyűjtőtáborba internálták, ahonnan Ukrajnába vitték. Ott halt meg negyvenhárom januárjában.

Harminchárom Hitlerről írt cikket. Nem a vezér figurája érdekelte, hanem maga a hitlerizmus. Amint írja: „A hitlerizmus, amit hiszékeny és könnyen lelkesedő, munka nélküli kispolgárok kedvéért nemzeti szocializmusnak is nevezneK, s amelynek igazi neve fasizmus, és még igazibb neve: forradalminak maszkírozott, reakciós tömegmozgalom."

Harminchárom ban még kisgyerek voltam, de az évtized vége felé már mindent értettem, ami köröttem történt. Jól emlékszem arra a korszakra, a háborút megelőző évek politikai légkörére, aztán a háborús évekre. Pereg, pereg fejemben a múlt filmje. Hallom a gyűlölködés hangját; az idegenek, a más fajtájúak gyűlölete vad tömegtombolásokban tört ki. Látom a fáklyákkal felvonuló, tüntető, megszédített, zavaros eszméktől megrészegült fiatalembereket, akik a sötét utcákon zsidó boltok kirakatát zúzzák be botokkal, téglákkal; gyalázkodó feliratokat mázolnak az üzletajtókra, házfalakra; s látom a megalázottakat, a vagonokba zsúfoltakat, koncentrációs táborokba hurcoltakat, a tífuszosan, éhségtől megkínzottan is sáncmunkára hajtott deportáltakat, akik mellett mi is ott ástuk a nyugat-magyarországi védelmi vonalat a Todt szervezet egyenruhásainak felügyelete alatt; látom a gödörbe lőttek tetemeit, akiket közös sírba temettünk a háború után, a májusi melegben.

Pereg a múlt filmje, s rávetülnek az új képek. Kapcsolgatom a televíziót; csinos bemondónők, elegáns urak jelentik be az idegen nyelvű híradókban a neonácik szervezkedéseit. Akik moziból meg dokumentumfotókról ismerik csak azoknak a harmincas, negyvenes éveknek a képeit, talán nem dermednek meg úgy, mint én, mint mi, a múlt tanúi, amikor feltűnnek a képernyőn a neonáci gyűléstermek, a dobszóval, horogkeresztes zászlókkal felvonuló férfiak, a riporterek interjút készítenek a kemény tekintetű, korrekt lens vagy éppenséggel szíjas fiatalemberekkel, neonáci fiatalemberekkel, akik gátlástalanul kifejtik elkötelezettségüket az áhított Negyedik Birodalom (IV. Reich) iránt. A demonstrációkat farkaskutyás, pajzsos rendőrök kordonja biztosítja, olykor zűrzavar támad, a fajgyűlölők (fajvédők) törnek, zúdulnak, véres összecsapásokra kerül sor. Olykor gyilkosságra is.

Vranitzky kancellárnak meg Kőnig bíborosnak kell figyelmeztető őrséget állnia az osztrák zsidótemetőben; Rómában, Nápolyban is terjed az őrület, Oroszországban (!) horogkeresztes karszalagot viselő alakok idézik fel azt a múltat, amellyel apáik harcban álltak; és mi sem maradunk ki belőle; rossz emlékezetű jelvények és jelszavak tűnnek fel tereinken; a zavaros ideológiát az évtizedeken átmentő férfiak bűvkörébe kerülnek ifjak; nem mondom, hogy neonácik ők is, csak tapasztalatlan gyerekek, tájékozatlanok, hiszékenyek és könnyen lelkesíthetők, miként ama tömeg, amelyről Bálint György írt harminchárom ban, a bebűvöltekről, kik aztán pusztítottak kegyetlenül; például Bálint Györgyöt is hiába küzdött eszméjük ellen az újságok hasábjain. Persze világválság volt, munkanélküliség, elkeseredettség; a bal- és a jobboldal egyaránt igyekezett meglovagolni a helyzetet. Thälmann-nak, a kommunista vezérnek az első háborút követő kommün kedvezőtlen emléke a bukást hozta; az új eszmét hirdető Hitlernek a győzelmet.

Azóta már tudja a világ, hová vezetett a nácizmus.

Baloldali veszély van nálunk, mondják. Meglehet, hiszen csak a minap ért véget a múlt rendszer, egykori hatalmi szonélvezői a visszatértét kívánhatják. A jobboldali éránál azonban csaknem fél évszázada vége. Talán bizony kevésbé emlékszünk rá, mint kellene?! Pereg a múlt filmje, s amiújabban mellékerül, ismerős — és nyugtalanító.

Vendégünk Klezmatics

Azok, akik ott voltak a *Klezmatics* tavaszi rákospalotai koncertjén, érezhették, tapasztalhatták: ennyi humort, ennyi örömöt, ennyi emberszeretetet *Louis Armstrong* óta keveseh tudtak összehozni a zene egyébként inkább elvont formanyelvén.

Louis Armstrong neve persze nem véletlenül bukkan fel az ember mindig hasonlítgatni kívánó emlékezetében. Ugyanis ezek a zenészek New York-iak. Abból a városból jöttek, ahol egymás hegyén-hátán élnek, egymásra figyelnek, egymástól tanulnak feketék, fehérek, sárgák, keresztények, zsidók, mohamedánok, ateisták — és ahol nemigen lehet múlt századi gyökerekből kiszökkenő középkelet-európai zsidó népzenét játszani anélkül, hogy az egészet át ne szője a dzsessz és a rock hangvétele. Fütyülnek a „tiszta forrásra", hacsak azt nem tekintik annak, ami a New York-i utcaképjellegzetes tűzcsapjából szokott kitörni, hogy a kölykök nemre, bőrszínre, vallásra való tekintet nélkül ott ugráljanak a vízsugárban, rá se rántva a kilátásba helyezett anyai nyaklevesekre.

Igen, talán ehhez a képhez lehetne hasonlítani a Klezmatics zenéjét, ha már mindenképpen hasonlítani kell. Ráadásul úgy keverik a középkelet-európai fülnek ismerős dallamokat a dzsessz sajátjaként megismert diszszonanciákkal és glisszandókkal, úgy ötvözik az egészet *Fellini* zeneszerzőjének, *Nino Rotának* légies bumfordiságú hangszerelésével, mintha csak ez volna a világ legtermészetesebb dolga. (Egyébként a „klezmer" szóösszetétel zeneszerszámot jelent jiddisül. Ez a német—héber nyelv a közép- és kelet-európai zsidóság nyelve volt egykor.)

De hát nem is ez a lényeg, hanem az, hogy november 21-én ismét *Budapesten*, a *Petőfi Csarnokban* lép fel a Klezmatics, és akinek rossz kedve van, de szeretne megvígasztalódni, akinek rég volt egy boldog napja, az menjen el, és hallgassa meg őket. Ezt az öt fiút (még csak nem is mind zsidók) és az egy szem lányt, aki csúnyácska szegény, de ha zenélni kezd, az ember szép lassan beleszeret.

Ruth Ernő

Troilus és Cressida

A *Budapesti Kamaraszínház* a *Troilus és Cressidát* mutatta be impozáns „külső" játékhelyén, a *kiscelli templomban*. Az előadás rendezője (vendégként) *Ruszt József*, aki nem először vitte színre *Shakespeare* e ritkábban látható színművét, mely a trójai—görög háború idején játszódik. A darab (és a mitológia) hőseit *Csányi Árpád* díszletében és *Schäffer Judit* jelmezeiben elevenítik meg a színészek: a társulat színejava. A Kamaraszínház csapatát ezúttal kibővítik a *Független Színpad* erősségei: *Gábor Miklós, Kaszás Géza* és *Bagó Bertalan. Ilovszky Béla* felvétele a két címszereplőt, *Kerekes Viktóriát* és *Nemcsák Károlyt* örökíti meg.

Domján Edit titka

Tegnap bemutatták az újságíróknak a Domján Edit-emlékkönyvet, amelyben írók, művészek, pályatársak, Avar Istvántól Kállai Ferencig, Mándy Ivántól Szakonyi Károlyig próbálják megfejteni a kitűnő színésznő varázsának, életének és halálának titkait. A Domján Edit Alapítvány gondozásában készült könyv megrendelhető a Magazin Kiadónál. (Ára 1500 forint.)

Mária evangéliuma, századszor

Századszor játsszák ma a *Madách Színházban Müller Péter—Tolcsvay László* rockoperáját, a *Mária evangéliumát*.

A jubileumi előadást az eredeti szereposztásban láthatja a nagyérdemű. Jézust *Sasvári Sándor*, Máriát *Sáfár Mónika*, János apostolt *Vikidál Gyula* alakítja. *(MTI)*

Gázsi helyett – segély

Amikor a színlapon meglátam a nevét, meglepődtem. Nocsak, a színész más műfajba kirándul? A *Merlin Színház* új, Fassbinder-bemutatójának díszlettervezője ugyanis *Farády István*. Ugye emlékeznek még rá? Ő volt a tévé népszerű *Színészmúzeumának* műsorvezetője. Játszott *Kecskeméten* és *Zalaegerszegen*, a *Várszínházban* és a *Nemzetiben*, majd a debreceni *Csokonai Színházban*. Most, ahogy jön velem szemben a folyosón, alig ismerem meg. Csontsovány, arca beesett, egyik cigarettáról a másikra gyújt, a keze remeg.

— Bizonyára én is hibás vagyok abban, hogy itt tartok. Munkanélküli vagyok. De szebben hangzik így: szabadúszó színész. Magyarul ott dolgozom, ahol foglalkoztatnak. Most éppen itt és díszlettervezőként. *Jordán Tamás* ismeri belsőépítészi képességeimet. Meghívott. Elveztem a munkát, hiszen újra színpadon vagyok a próbák idején. Együtt dolgozhatom a kollégákkal.

— *Azért mégis az lenne az igazi, ha színészként állhatna a publikum elé.*

— Tavaly játszottam a *Komédiumban, Verebes Istvánnál*. Nem rajtunk állt, hogy a darab mindössze hat előadást ért meg. Mi tagadás, jót tenne, ha játszhatnék. Épphogy elhagytam a negyvenet, nem életcél a segély felvétele havonta, és várni a diszpót a szinkronból, a rádióból, ahol a vidéki színházi kötöttségek miatt már elfelejtettek. Igyekszem rendbe jönni fizikailag, valóban híznom kéne, erősödnöm, és az ital elhagyása után most már végleg letenni a cigarettát. De a cigaretta most nem megy, mert mint minden dohányos, úgy érzem, levezet valamit... **V. A.**

Premier holnap

Mózestől Bouillon hercegéig

Éppen egy éve és két hónapja él *Budapesten Airizer Csaba*, a *Magyar Állami Operaház* basszistája. *Temesvárról* jött hozzánk, és a tavalyi *Mózes* premieren óriási sikert aratott. Most Bouillon hercegét énekli *Cilea Adriana Lecouvreur* című művének holnapi premierjén.

A bemutató előtt az öltözőben beszélgettünk. Minden kérdésre pontos, udvarias, átgondolt, tömör választ ad. Mintha mindig erős önkontroll dolgozna benne.

— *A Rossini-bemutató után ritkán láttuk Budapesten.*

— Szerződésem kötött *Kolozsvárhoz*. A *Simon Boccanegra* bemutatójára mentem és jó néhány repertoár előadására. Aztán elkezdtem tanulni *Bartók A kékszakállú herceg vára* szerepét. Nem volt könnyű dolgom.

— *A hírek szerint igen nagy sikert arattak vele Barcelonában.*

— Kétségtelenül szép turné volt. Mi tagadás, a legnagyobb elismerést a *Mario és a varázslóval* arattuk. Valahogy az ottani vájtfülű közönség különleges zenei csemegére vágyik. Bartókot már ismerték, s így a Mario jelentett újdonságot számukra.

Airizer Csaba a Mózesben — Tapolcsányi Éva felvétele

— *Azelőtt nem sokat utazott a világban. Mit látott Spanyolországból?*

— Nem sokat. Kellemetlen volt az idő. A többiek elmentek kirándulni, én maradtam. Nem tettem ki magam az esetleges megfázásnak.

— *Az Adriana Lecouvreurt kevéssé ismeri a hazai közönség. Gardelli mester vezényli az előadást.*

— Cilea zeneileg dallamos, mondhatni fülbemászó muzsikát komponált. A herceg még nem egészen én vagyok, de remélem, a premierre már teljesen a magaménak érzem majd a figuráját. A bemutatóval párhuzamosan már tanulom németül *A Rajna kincse* egyik alakjának, a Gügye óriásnak a szerepét. Mi több, ezt már Kolozsvárra menet, a vonaton is fülhallgatóval, kismagnóról hallgattam. Februárban lesz a premier, de addig is még több feladat vár. Decemberben Kolozsvárott és *Bukarestben* is bemutatjuk A kékszakállú herceg várát.

(várhegyi)

SZIRTES János

Kettős tükörben

Az MDF elnöksége egységre szólít fel

A nemzeti liberalizmus mint politikai stílus fontos értéke az MDF-nek. Ezt ismerte el Antall József korelnöke, Szabad György, az Országgyűlés elnöke, amikor szereplést vállaltak a Liberális Fórum Alapítvány szombati konferenciáján." Mindezt *Elek István* MDF-es képviselő, az öt alapítványi tevő egyike mondta lapunk munkatársának, utalva arra, hogy a miniszterelnök nyitja, a házelnök pedig zárta az eseményt. Ez pedig annyit jelent, hogy a két közjogi méltóság jelezni szeretné mind az MDF-nek, mind a nyilvánosságnak, hogy elismeri, és értéknek tartja az MDF-ben meglevő liberális politikai stílust.

Az alapítványt bejegyezték; létrejött kuratóriuma, elynek tekintélyes embe-ek, az MDF elitjének képvi-elői a tagjai, mondta Elek tván. „*Szombati összejövetelünk voltaképpen a párt országos gyűlésére való készülődés része. Látni akartuk, mi van a napi politikai üzdelmek mögött, elemezni eretnénk az elmúlt két év rténéseit.*"

A konferencia címe: Ál-m, nemzet, rendszerváltás. rendezvény első részében elmúlt két esztendő gaz-asági, politikai, közigazga-si, társadalmi, tömegkom-unikációs változásairól ik majd szó, második fe-ben pedig a nemzetpoliti-ai programokról, méghoz-i kettős tükörben. Ez utóbb-a nemzet fogalmáról zaj-honi vitákat, illetve a kül-ld megítélését foglalja ma-ba.

Mint Elek István elmond-a konferencián neves elő-ók fejtik ki véleményüket, zöttük *Andorka Rudolf*, a dapesti Közgazdaságtudo-nyi Egyetem rektora, *Bod ter Ákos*, a Magyar Nem-i Bank elnöke, *Kulin Fe-c, Jeszenszky Géza* és so-mások. A konferencia dező elve az állami sze-vállalás változása, fejtet-te ki az MDF-es képviselő, jelezve, hogy a szombati esemény kapcsán ki fog derülni: a liberális elvek megvalósítása sajátos kelet-közép-európai feltételek között nem egyszerű. E helyzetben sajátos állami szerepvállalásra van szükség.

Minthogy információnk szerint mégsem állítják etikai bizottság elé Elek Istvánt, megkérdeztük a képviselőt, ezt hogyan értékeli. Elek mindössze annyit mondott, őt arról sem értesítették, hogy etikai bizottság elé viszik az ügyét, se arról, hogy mégsem.

Debreczeni Józseftől, aki a testülettől szigorú megrovást kapott, azt kérdeztük, hogy az Elek és Csurka ellen tervezett eljárás elvetése összefüggésben van-e a lapunkban közölt cikkel, miszerint az etikai bizottság elnökét, *dr. Kisteleki Győzőt* a hetvenes évek második felében ittasan elkövetett halálos gázolásért egy évre elítélték. A képviselő úgy vélte, a két dolog között nincs összefüggés, szerinte az ok inkább felismerés: itt nem etikai, hanem politikai ügyről, ügyekről van szó.

✸

Az MDF elnöksége tegnap kiadott közleményében egyebek közt egyetértését juttatja kifejezésre a párt egysége és megerősítése érdekében kifejtett tevékenységgel, annál is inkább, mert, mint írják, Magyarország súlyos kül-, bel- és gazdaságpolitikai nehézséggel küzd. „*Az elért eredmények ellenére figyelmeztető biztonságpolitikai kérdések, a gazdasági átalakulással, a tulajdonváltással együttjáró szociális feszültségek, a bősi erőművel összefüggő nemzetközi-jogi és ökológiai problémák, az igazságtétel, a médiakérdés stb. jelzik felelősségünket, amihez egyaránt szükség van az MDF eszmei és politikai egyensúlyára, az egység fenntartására*" — olvasható a nyilatkozatban. **(h. i.—b. i.)**

Kisvállalkozók kontra hatóság

Perel a Kisosz

(Megyei tudósítónktól.)

A kereskedelmi, szolgáltatói tevékenységet végző kisvállalkozók jó része hovatovább elviselhetetlennek tartja azt a hármas szorítást, amelyben létezniük kell. Egyfelől — mondják — nyomorítják őket a központi és helyi adók, a magas bérleti díjak, másfelől lanyhul a lakossági, fogyasztói kereslet, miközben nő a konkurencia. Nos, az utóbbi több ágra szakad, mivel a kontárok mellett a seftelők immár legalizáltan is ott vannak a „lengyelpiacokon". Hatóságilag engedélyezetten az ismeretlen, ellenőrizhetetlen csatornákból származó — vélhetően részben rablott, lopott vagy csempészett — áruk és a különféle hamisítványok. Mindezek forgalmazása után semmiféle adót nem fizetnek.

Úgy tetszik, betelt a pohár. A kisvállalkozókat tömörítő Kisosz precedensértékűen készül a fellépésre a réteg érdekvédelme ügyében. Több forrásból is hallottuk, hogy pert akarnak indítani a hatóságok ellen. Igaz ez? — kérdeztük *Vágó Pétertől*, a Kisosz Veszprém megyei titkárától, az országos vezetőség tagjától. Válasza igenlő. Alaposan fontolóra vették ugyanis, hogy a magánvállalkozók érdekeinek megsértése miatt a közeljövőben pert indítanak több érintett hatóság — Belügyminisztérium, Vám- és Pénzügyőrség, Tisztiorvosi Hivatal, illetve helyi önkormányzatok — ellen. Hogy ezek országos, avagy regionális perindítások lesznek-e, és mikorra várhatók, az még kérdéses. Egy biztos: minden perindításkor az adott hivatal vezetőjét citálják a bíróságra hivatali kötelességmulasztás vagy például a kisvállalkozók megkárosítása okán.

Bráz János

Ma a létminimumból 3500 forint az áfa

A létminimum egy főre eső összege november 1-jei árakon számolva 11 002 forint, az *Újpesti Családsegítő Központ* létminimum-számításainak legfrissebb eredménye szerint. Ez az adat 2,4 százalékos növekedést jelent az elmúlt hónaphoz képest, és csak akkor érvényes, ha az illető négytagú családban él. Egy egyedülálló nőnek ugyanis többre: 17 593 forintra van szüksége. Egy nyugdíjas nő létminimuma 17 074, egy egyedülálló férfié 17 390, egy nyugdíjas férfié pedig 13 912 forint.

A legalacsonyabb szinten gyermeket ellátni — egy gyermekét egyedül nevelő anya esetén — 25 ezer 171 forintból lehet. Egy házaspárnak minimálisan 27 421 forintra van szüksége havonta, ha azonban nyugdíjasok, az alapszinten kijönnek 21 937 forintból is. Az egygyermekes házaspár létminimuma 35 475, egy kétgyermekes házaspáré 44 007, egy háromgyermekes házaspáré pedig 52 409 forint. A két gyermekét egyedül nevelő anyának 33 225 forintra van szüksége havonként.

Az újpesti szociológusok számításai szerint ahhoz, hogy egy négytagú család 44 007 forintos, szabadon elkölthető nettó jövedelemmel rendelkezzék, azaz a létminimum szintjén élhessen, bruttóban 62 404 forintot kell hazavinnie. A családi pótlék az év elején a létminimumnak még 32,6 százalékát fedezte, jelenleg azonban az emelés ellenére is mindössze 28,1 százalékot „fed le" a minimális megélhetési költségekből.

– Én is abban reménykedem, hogy visszatér a 70-es évek divatja, mert 20 éve nem tudok egy új ruhát venni magamnak . . .

Lehoczki István rajza

Azt is kiszámították: a példában szereplő, létminimumon élő, kétkeresős, négytagú család jelenleg havonta 3500 forintnyi általános forgalmi adót fizet az államkasszának. Mindez különösen aktuális információ most, a jövő évi adók tárgyalásának idején.

V. Zs.

Bányásztiltakozásra magyarázkodás

Nagy felháborodást keltett a tatabányai bányászok körében több országos lap szerdai számában megjelent KSH-jelentés, amely szerint szeptemberben a bányászatban volt a legmagasabb az átlagkereset.

A bányászok nevében *Vasas Mihály*, a vállalat szakszervezeti szövetségének titkára és *Csics Gyula* sajtóreferens, titkársági vezető tiltakozó levelet juttatott el az MTI-hez a félrevezető adatok közlése miatt. Egybehangzóan kijelentik, hogy a statisztika valótlan. Tatabányán szeptemberben a fizikai dolgozók bruttó átlagkeresete — pótlékokkal együtt — 22 ezer 777 forint, a szellemieké 29 ezer 964 forint volt. Ezzel szemben a KSH-jelentésében azt közli, hogy a bányászatban a fizikai dolgozók szeptember havi bruttó átlagkeresete 45 ezer 962 forint, az alkalmazottaké pedig 75 ezer 558 forint volt. A tatabányaiak véleménye szerint ilyen magas havi átlagkereset csak akkor lehetséges, ha a köztudottan évente egy alkalommal kifizetésre kerülő hűségjutalmat is beszámították a szeptemberi átlagba. Ha pedig ez történt, akkor a közölt adatok tálalása szándékos megtévesztés. Csak arra jó, hogy a közvéleményt a szakma ellen hangolja — hangsúlyozták a tatabányai vállalat képviselői.

Az MTI kérdésére a KSH-nál közölték: a bányászok szeptemberi átlagkeresete valóban tartalmazza a hűségjutalmat, ám miután a hivatal havonta teszi közzé az adatokat, ez kizárólag a szeptemberi kimutatásban szerepelt. Elmondták azt is, hogy a félreértések elkerülése érdekében a jövőben külön felhívják a figyelmet a többletkereset forrására.

(MTI)

olytatódnak-e a médiatárgyalások?

alázsi nem érti az ellenzék javaslatát — Kónya és Kulin lhatalmazása lejárt — Dönt az MDF-frakció

z ellenzéki pártok frakció-zetői a lapunkban tegnap mertetett nyílt levélben is lszólították a kormány-alíció frakcióvezetőit, hogy ielőbb folytassák az októ-er 27-én megszakadt mé-atárgyalásokat, változatlan zellemben, azaz együtt fog-lkozzanak a törvény sarka-tos pontjaival és a tv és rá-ó élére kinevezendő szemé-ekkel.

Balázsi Tibor MDF-es kép-iselő, a kulturális bizottság gja azt hangsúlyozta, hogy bizottságban is hatpárti rgyalások folynak, így nem rti az ellenzék javaslatát. gyébként e témában csak az IDF frakciója dönthet, hi-zen a képviselőcsoport csak któber 27-ig hatalmazta eg *Kónya Imre* frakcióve-zetőt és *Kulin Ferenc* bizottsági elnököt, hogy a hatpárti médiatárgyalásokon részt vegyenek. Balázsi szerint a jövő keddi frakcióülésen kerül majd szóba, hogy az MDF egyetért-e a kulturális bizottságon kívüli tárgyalásokkal.

Haraszti Miklós szerint nem segíti elő a megegyezést *Katona Tamás* bejelentése, miszerint ő azt javasolta a miniszterelnöknek — információink szerint *Antall* még nem döntött —, hogy az MTI főszerkesztőjévé, a vezérigazgató első helyettesévé *Pálfy G. Istvánt* nevezze ki. Haraszti azt is elmondta, Katona nem „egyeztetett" sem vele, sem mással. Véleményét röviden megfogalmazva, kérdésünkre válaszolva elmondta: ez a hibás döntés — kinevezés esetén — új fejezetét jelenti a médiaháborúnak, mert egy elfogultságát nyíltan vállaló, pártpropagandistát állítanak az egyik legjelentősebb tájékoztatási intézmény vezető posztjára. Ezzel önmaguk igazolják azt, amit eddig csak sejtetni engedtek, hogy a kormány célja: egyoldalú függésbe kerüljenek a meghatározó, nagy tömegbefolyással rendelkező médiumok; Haraszti még hozzátette, „*ezt édes ajándéknak szánják*" az MDF országos gyűlésének, de az ország számára rossz hír, mert így kiterjed a médiaháború egy olyan területre is, ahol eddig béke volt.

(sámán)

A rövidebb sztrájk a célravezető?

Tegnap kezdődött Budapesten az *Európai Fémipari Szakszervezeti Szövetség végrehajtó bizottságának* kétnapos ülése, melyet a szervezet fennállása alatt először tartanak kelet-európai országban. A rendezvényhez kapcsolódóan a házigazda vasasszakszervezet székházában este ünnepi gálaműsort rendeztek, melyen részt vett és felszólalt *Göncz Árpád*, a Magyar Köztársaság elnöke.

A bizottság ülésén többek között elemezték a kelet-európai szakszervezeti mozgalmak helyzetét, valamint a térség aktuális politikai, gazdasági és szociális kérdéseit.

Bert Thierron, az európai szövetség főtitkára a Népszava kérdésére válaszolva elmondta, hogy jól ismeri a magyarországi helyzetet, tisztában van a kormány és a szakszervezetek közötti ellentétekkel. Amikor egy kormány nem akar válaszolni a munkavállalók követeléseire, és semmibe veszi a szakszervezetek felvetéseit, arra reagálni kell, ez az egész világon így van. Ha másként nem megy, akár a sztrájk fegyveréhez is kell nyúlni. Természetesen nagy különbségek vannak az egyes országok között. Olaszországra és általában a déli országokra a rövidebb munkabeszüntetések, míg Németországra és a skandinávokra a keményebb, akár több napig is eltartó sztrájkok jellemzőek. A magyar munkavállalók számára a jelenlegi sajátos helyzet miatt talán a rövidebb tiltakozó sztrájkok lehetnek célravezetőek — mutatott rá a főtitkár.

(mayer)

✸

A vasasszakszervezet Borsod megyei szövetsége közleményben jelentette ki: november 3-án nem hirdetett semmiféle sztrájkot. Akkor tartott bizalmiértekezletükön bírálták a kormány gazdasági, szociális és foglalkoztatási politikáját, azonnali tárgyalást sürgettek. Kijelentették továbbá: ha november 15-ig nem lesznek érdemi tárgyalások, a nyomásgyakorlás különféle fokozataival kívánják céljukat elérni. A kétórás figyelmeztető sztrájk az első fokozat, s ha nem lenne eredményes a demonstráció, a 24, esetleg 48 órás sztrájk megtartását sem tartják kizártnak.

✸

Öt vasutas-szakszervezet levelet küldött *Siklós Csaba* közlekedési miniszternek, sürgetve a tárgyalást a vasút súlyos gazdasági helyzetéről. Azonnali döntést várnak a kormánytól, hiszen nemcsak a vasutasok munkája, de a lakosság szállítása is veszélyben van. Követeléseik kikényszerítése végett, ha a tárgyalás sikertelen lenne, készek a sztrájkra is, szögezték le ismét a szakszervezetek.

álinkát ne!
lérgező edények

Felső-Tisza-vidéki Kör-ezetvédelmi Felügyelőség ıformációja szerint több fel-asználótól STOM fantázia-evű, Herbicid növényvédő zer tárolására szolgáló 5, 0, 15 literes alumínium tá-ılóedények, illetve ugyan-nnek a szernek sárga szí-ű, szilárd halmazállapotú oncentrátumának tárolásá-a szolgáló 200 literes, acél-ordók kerülhettek a lakos-ághoz. A felügyelőség fel-ívja a lakosság figyelmét, ogy élelmiszer, állati táp-nyag és különösen pálinka-efre vagy alkohol tartalmú olyadék tárolására az edé-yeket ne használja, mert a ennük visszamaradt nö-ényvédőszer-maradék a tá-olt anyagokban oldódva ıérgező hatást válthat ki. Külön felhívják a pálinka-ızdék figyelmét arra, hogy z ilyen hordókban tárolt efrét ne vegyék át, mert az gész lepárlórendszer és az lőállított pálinka is szeny-yezetté válhat, s a rendszer izes mosatással sem men-esíthető. *(MTI)*

Nyomdászok szólnak

A hét végi kongresszus előtt

„Azok szóljanak, akik rólunk szólnak" — mondotta tegnap *Bársony András*, a Nyomdászszakszervezet elnöke a Népszava azon kérdésére, hogy egy esetleges általános munkabeszüntetés esetén bojkottálják-e valamennyi lap megjelenését.

A Nyomdászszakszervezet hét végén tartandó kongresszusa előtt a legrégebbi magyar munkavállalói érdekképviseleti szervezet áttekintette azokat a problémákat, amelyek a szakmát jelenleg foglalkoztatják. A régi, nagy hírű cégek sorra kénytelenek bezárni, jól képzett, ám a világ technológiai színvonalától némileg elmaradott dolgozóikat elbocsátani.

A szakmai átképzésre feltétlenül szükség van — ez is szóba kerül a hét végi tanácskozáson —, s ehhez a szakszervezet minden segítséget igyekszik megadni. Tagjaiknak jelentős támogatást nyújtanak a tanfolyamokon való részvételhez, s a munkanélküliek esetenként ingyenesen vehetnek azokon részt. Utóbbiaknak egyébként is „a hónuk alá nyúlnak", a szakszervezet alapjából a bruttó kereset 20 százalékáig adnak támogatást. Esetenként — a munkaadók jelzései alapján — elhelyezkedési lehetőséget is közvetítenek, ám kétségtelen, hogy ma már csak a számítógépes technológiában jártas szakemberek juthatnak munkalehetőséghez.

A Nemzetközi Nyomdászszövetség elnöke, *Valter Carlsson* is megtiszteli jelenlétével a 130 éves fennállását ünneplő szervezet hét végi kongresszusát. A svéd vezetőt fogadta tegnap *Göncz Árpád*, a Magyar Köztársaság elnöke is, akivel szakmai kérdésekre is kiterjedő eszmecserét folytattak.

(—kos)

Ne higgyünk a híreszteléseknek

Eddig a különböző nagy nemzetközi szervezeteknek csak az egyéni emberi jogokat sikerült biztosítaniok, a kollektív nemzeti kisebbségi jogokat nem — szögezte le *Kosáry Domokos*, az MTA elnöke Kaposváron, a 16. alkalommal megrendezett somogyi levéltári napokon tartott előadásában.

A kollektív kisebbségi jogok biztosítása egyetlen ország területi épségét, gazdasági prosperitását, szellemi színvonalát nem veszélyezteti. Ellenkezőleg, éppen ez teszi lehetővé, hogy normális árucsere alakuljon ki, hogy a szellemi értékek is szabadon cserélődjenek, s hogy ne higgyenek az egymás elleni gyűlöletet szító híresztelésekneк — hangoztatta az akadémia elnöke. Ez lehet az egyetlen érdek, amely vezérel bennünket és ezt kell szem előtt tartani a környező országok nemzeteinek is.

Óvják Torgyánt

Törvényességi óvás iránti kérelmet nyújtottak be a Legfelsőbb Bíróság elnökéhez a legfelsőbb bírói fórum azon végzésével szemben, amely helybenhagyta a kisgazdapárttal kapcsolatos képviselőváltozás bejegyzésének fővárosi bírósági elutasítását — erősítette meg hivatalosan a hírt *Németh Béla* főtitkár, az ideiglenes kisgazdaközpont vezetője csütörtöki sajtótájékoztatóján.

Orvosok és a katasztrófa

— A katasztrófák egészségügyi felszámolására békeidőben kell felkészülni — mondta *dr. Farkas József* orvos vezérőrnagy a közelmúltban megalakult Magyar Katonai-Katasztrófa-orvosi Társaság elnöke. A több mint száz orvos által létrehozott társaság tegnapi tudományos konferenciáján a tömeges és civilizációs, valamint ipari katasztrófákról tanácskoztak.

Felhívták a figyelmet arra, hogy ezen a téren is hiányosak a mentőszolgálat és a tűzoltóság eszközei. Szeretnék elérni, hogy a polgári védelem, a Vöröskereszt és a művelődési tárca segítségével a polgári lakosság is megfelelő oktatást kapjon.

(n. t. e.)

máshonnan odatévedt Emily Brontë legyilkolása után. Megkapja itt mindenki a magáét: jobb, bal, rossz és még rosszabb egyaránt. Míg az út megpróbáltatásai során alsókutya helyzetbe keveredett polgári középosztálybéli főszereplők fuvarért, fél falás ennivalóért hordják szemeteskocsira fajtájuk tárgyiasult szemetét, a szemetet, addig rabszolgatartóvá avanzsált néger s kelet-európai emigráns kizsákmányolóik, az irigyelt fogyasztói javakat majszolván, a szemét kaját, harmadrendű fast foodot, ócska bisztró gigantikus baguette-be álmodott szendvicsét, és imamalomszerű monotóniával mondják föl fogat piszkálva, mondják föl gusztustalanul saját kasztjuk undorító salakját, az ideológiát, taktikát és stratégiát. Hírhedett balfékek marhaságait osztályharcról, Molotov-koktélról. Az Internacionálét már rég elénekelték egy halálos karambol zárójeleként.

El kell vinni egy autót innen oda – road movie-egyszeregy. A hetvenes évek legelejének Magyarországon is kerítésszaggató sikert aratott amerikai filmjének, a *Száguldás a semmibe* címűnek alapszituációja. Az egyik partról a másikra, de ezt mondani se kéne. A főhős végül direktbe kapcsol, és teljes gázzal belehajt az utat eltorlaszoló buldózerekbe. Rettenetes vég, lángok, stáblista. Tati másfél órás balettjének végén ifjú, csinos, modern szerelmét átkarolva lép le a színről. Mégis, mennyivel szomorúbb ez a kép. Az amerikaiak mindent megmutatnak (mér', talán baj?). Mindegy, melyik készült előbb – egyébként nem is tudom. Hulot úr, a zseniális konstruktőr Párizsból szállítja kézműves módszerekkel készített kempingautó-csodáját, szakadt kamionon, sportkocsin száguldó reklámfőnöknője, a későbbi végső jutalom kíséretében az amszterdami autókiállításra, az európai országutak apokaliptikus anarchiáján át. Az ipari hulladék szállítójármű a jóléti állam technikai fölényének nagyobb dicsőségére minduntalan lerobban, szinte kilométerenként adja föl a kilátástalan küzdelmet. Nem így Tati. Csak neki nincs tele 47-es kalucsnija az újabb és újabb öntudatos munkásemberekkel, ökör zsarukkal. A bemutató, a csodaautó csodáinak megmutatása azért megtörténik: a csendőrség egyik ócska, külvárosi őrszobája előtt. A végkielégülés azonban elmarad. Zárórára érnek a kiállítás egykor pazar helyszínére, melyet az országúti kálvária csillogó-villogóan kisszerű ellenpontozásaként menetrendszerűn mutogat a rendező, Tati. Nincs jutalom, kárpótlás sincs, ha csak az nem, hogy kívánatos szexbombája oldalán mehet a pokolba. Kirúgva, kiröhögve. Ez már csak egy szánalmasan vöröslő farok, hogy lehessen egy utolsót mulatni.

Ezek az európai road movie-sok már akkor bevallották, amit mi most olyan fennhangon ordítozunk. Hogy szó sincs kezdetről, csak vég van. Mára a road mozik célhoz értek. A hamiskás vég: a sok disznóság, röhejesen kurta farokban végződik. Tati megboldogult, Godard egy mamut. Németország új 0-pontjára érkezett, erről szól Magyarországon most bemutatásra váró munkája. Üzenet az elefánttemetőből. A reménytelenséget könnyű szívvel feladnunk viszont hiba lenne. Az európai utak immár szellősen járhatóak, defekteken, rendőrökön át elvezetnek Párizsba. Ott van ugyanis Euro-Disneyland.

Turcsányi Sándor

Magyari Márton rajza

KÖDLOVAG A TÉRBEN

Szirtes János kiállítása az Ernst Múzeumban

Valamennyi festőben él a vágy, hogy egyszer, legalább egyszer ő maga is az általa teremtett dimenziók bennszülött részese lehessen, azok szerint a törvények és összefüggések szerint viselkedjen, amiket ő maga helyezett egymás mellé. A szerepeket osztó szerepjátszásra jelentkezik az önmaga által kitalált darabban, önmaga teremtett világának díszletei közé, a belső és a külső rend működési feltételeinek összeegyeztethetetlensége okán, frusztráltsága kompenzálásaként. Azóta, hogy a párizsi utcakövek barikádja mögül hazazavarták az életüket és vérüket közvetlenül kockáztató avant-garde tagjait, szükségszerű, hogy ez így legyen, a húszas évek végétől: elkerülhetetlen. Miképpen Derkovits szőlőevő portréjáról lehetetlen megmondani azt, hogy a képen minket néz, a szőlőt vagy önmagát a tükörben, ugyanolyan lehetetlen megválaszolni, hogy a festő által munka közben(?) elkövetett gesztusoknak van-e egyáltalán koreografikus értékük, és amennyiben van, akkor mi az.

A magyarországi performance művészet tétje mindig az volt, hogy lehet-e súlya valamiféle mesterségesen természetes gesztusnak ott, ahol általában a gesztusteremtő személyiségé is kétséges, megteremthető-e nyilvánosan egy személyes univerzum akkor, amikor a személyiség(ek)et éppen az univerzalitáshoz fűződő viszony szerint igyekeznek megsemmisíteni. A magyar performance művészet (egyik) legnagyobb alakja, a pályáján költőként induló, nem kézműves Hajas Tibor úgy lépett túl ezen a felismerésen, hogy műveinek időfaktorát ellenőrzése és szeszélyei alá vonta, esetlegessé téve azt, sőt utolsó és egyben főművében, a *Virrasztás*ban már a nézőnek a saját belső órájához való viszonyára apellált. Az ebből a viszonyból keletkező feszültségek érdekelték, azáltal spritualizálta az időt és – végsősoron – magát.

Szirtes János a magyar performance művészet (másik) legnagyobb alakja, aki pályáján *eleve* képzőművészként (grafikusként, festőként) indult és hangsúlyozottan kézműves alkat. Előadóművészként pont ellentétes utat választott, mint Hajas: nem befelé, hanem kifelé fordul műsorai alatt, az akarat irányultsága, ellentétben Hajassal, már a pódiumra lépés pillanatában eldőlt, csupán annak szükséges intenzitása volt kérdéses, azaz hogy miként tudja ráerőltetni magát a vele szembesülő, kollektív akaratra, mi módon telepedhet rá arra: tehát spiritualizálta a teret. Nem durván, de annyira azért mégis, mint ahogy, mondjuk, a hit *testet ölt* az igében. Nem is véletlen, hogy Szirtes fellépéseiben kezdetektől fogva jelen van egyféle hamis ritualizáció: konkrét rítuselemeknek a megszokott és szükségszerűnek vélt környezetükből való kiemelése, egymás mellé helyezése. Az indulat jellegét tekintve, Jackson Pollockkal rokonítható ez a törekvés, aki váltig hangsúlyozta, annak bizonyságául hozza létre képeit, hogy bizonyos mozdulatokat életének bizonyos szakaszában megtett, de Szirtes, noha alkatától egyáltalán nem idegen az absztraktokat jellemző gondolkodásmód, távolról sem olyan ortodox módon nonfiguratív, mint Pollock. Előadóművészként, a dolgok természetéből fakadóan, nem is lehet az, festőként, táblaképkészítőként pedig éppen az volt eddig vele kapcsolatban a nagy kérdés, hogy műsorainak hihetetlen intenzitását át tudja, át lehet-e vinni két dimenzióba. És ha igen, hogyan?

Ehhez a dilemmához adott inspiratív és szemet gyönyörködtető útmutatást az Ernst Múzeum összes termeiben rendezett tárlat az utolsó két évben termelt, hatalmas képekkel. A címek helyett többnyire sorszámokkal ellátott vásznak és üveglapok láttán az ember megkerülhetetlenül elkezdett gondolkozni azon, hogy mit kezdhet politikailag túlhisztérizált korunkban egy festő, aki mostanra érett olyan művésszé, hogy kizárólag az általa választott anyagok, méretek és témák belső összefüggései érdeklik, annak ellenére, hogy igen sok olyan elemet és motívumot használ, amelyek alapján szuperdivatos és laza irányzatokkal (is) rokoníthatnánk. James Rosenquisttől láttam New Yorkban hasonló dilemmákat felvető kiállítást, és ott a problémák a dekorativitásban oldódtak fel. De érdemes-e egy magyar művésznek dekoratív képeket festenie? Ki veszi meg, és hová, és miért pont őt? Szirtesnél egyébként sem így merülnek fel ezek a kérdések. Nem csak azért, mert ennél jóval komolyabb művész (elvégre, Rosenquist is az), hanem éppen ebben segíti meg performer múltja és jelene. A különféle felviteli technikák (kormozás, a modell testének akrilvászonhoz nyomása, festés) és anyagok orgiaszerű összeboronálásához ezekre a tapasztalatokra szüksége is van, hiszen minden egyes képének előállítási módja tulajdonképpen performance, másrészt éppen ilyen irányú érzékenységének köszönhető a művek sporadikus összetettségű szépsége. Orgona- vagy szintetizátor hangzáshoz hasonlítható Szirtes új képeinek hatása, és csak azok számára tűnhet némelyik kép túl dekoratívnak vagy giccsesnek, akiket annyira magával ragad az emberi formák kellemetessége és a könnyű beazonosítás gyönyöre, hogy nem veszik észre: a formák, amiket szépnek látnak, környezetük gazdagsága okán azok.

Antal István

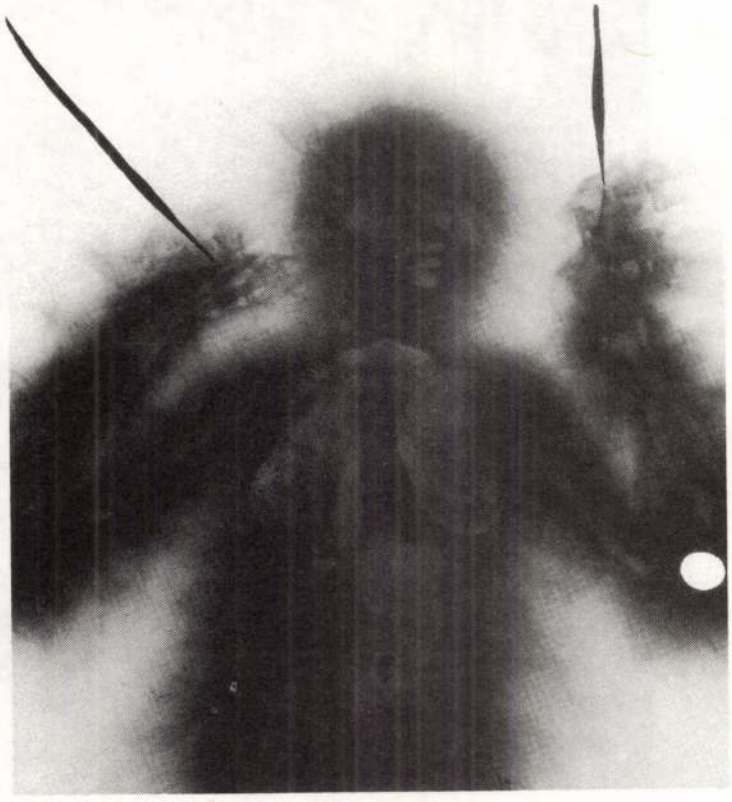

Tisztelettel meghívom Önt
1992. február 4-én 18 órára

Szirtes János

festőművész
kiállításának megnyitójára
Megnyitja: Széphelyi György
művészettörténész
A kiállítás március 8-ig látható.
Nyitva: szerdától vasárnapig 10 - 18 óráig
Szünnap: hétfő és kedd

VÁRFOK 14. MŰHELYGALÉRIA
H-1012. Budapest
Várfok u. 14.
Telefon/fax: 115-2165
Szalóky Károly

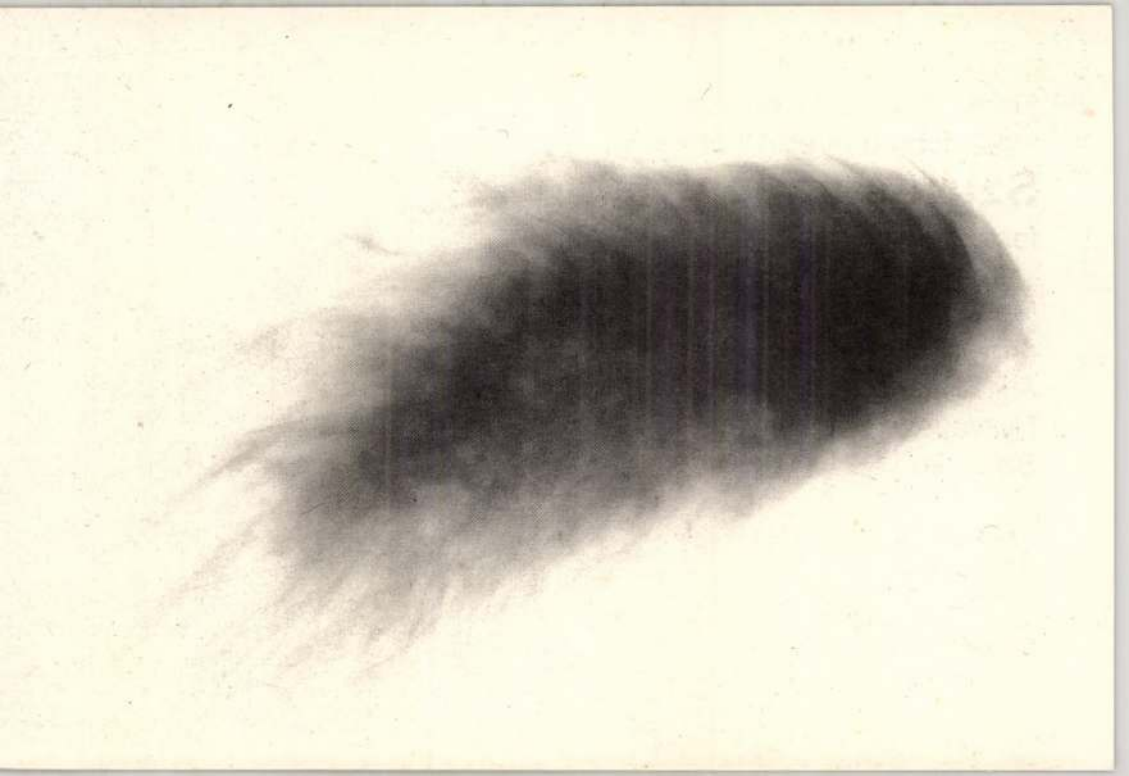

MATUSKA

HUNGARY

SILVER SOUND

BERNÁTH Y. LELKIZENEKAR

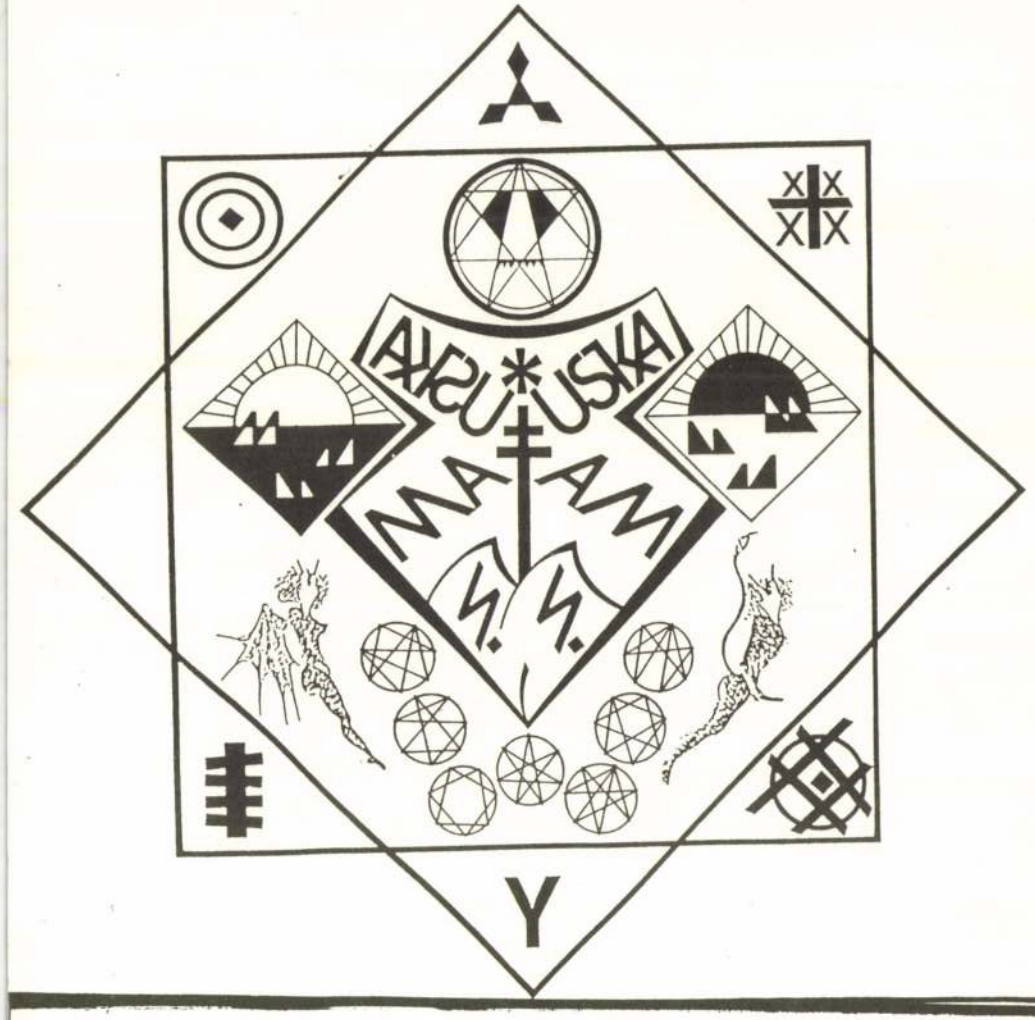

1989.julius 1-én 20 órakor a GÖRÖG TEMPLOM KIÁLLITÓ-
TEREMBEN xxxxxxxxxx 2600 Vác,Március 15. tér 19.xxxx

-8-

A BP.SERVICE ELŐADÁSA XX 1989.JULIUS2-ÁN, 17 ÓRAKOR XX GÖRÖG TEMPLOM KIÁLLITÓTEREMBEN,MÁRCIUS 15. tér 19.

PROGRAMUNK CIME: NAGYVÁROSI UTÓREZGÉS FÉNYHUZATOK ÁRNYÉKÁBAN...K ISERLETI ZENE... FELHASZNÁLJUK A VÁROS HANGMARADÉKÁT... TRANSZFO RMÁLT TALÁLKOZÁS AZ UTCA FORGALMÁVAL... HANG GYÜJTÉS ÉS HANG ARC HIVÁLÁS... HANGCSAPDÁK FOGSÁGÁBOL ELSZABADULT HANG- ÉS ZAJ ENERG IÁK... KIALAKITJUK A MAGUNK FORGALMI RENDJÉT... KIUTAT KERESÜNK A NAGYVÁROS KÖRFORGALMÁBÓL... UJ ÉRTÉKRENDET ÁLLITUNK FEL, HISZE N A VÁROSI LÉT IS TOTÁLISAN MEGVÁLTOZOTT... HANGSEBESSÉGGEL ZAKA TOLUNK ÁT A HÁZAK FELETT... A ZENÉT SEM LEHET KISZAKITANI A MIND ENNAPOK LÜKTETÉSÉBÖL... ZAJ, HANG ÉS FÉNY EFFEKTUSOK EGYMÁSRA É PIT ÉSE... A BEKAPCSOLT GÉPEK HANGJAIT FILMEK ÉS DIAFÉNYEK EFFEK TJEI EGÉSZITIK KI... KÉZÜNK A VÁROS PULZ USÁN... ZENÉNK AZ AUTOM ATÁK, A KONZERVÁLT ASZFALT SUGÁRUTAK, A BETON FELHÖK ÉS A HÉTKÖZ NAPOK LÜKTETÉSÉBÖL ÉPITKEZIK... AZ ELÖADÁSMOD A T RADICIONÁLIS ÉRTELEMBEN VETT KONCERTEKHEZ NEM HASONLITHATÖ... A MINKET KÖRÜLV EVÖ ZAJOKAT RENDSZEREKBE FOGLALJUK...A FORGALOMH OZ ÉS A MENETRE NDEKHEZ IGAZODÓ DINAMIKUS DOBOK ZAKATOLNAK... ZAJGENERÁTOROK ÉS HANGKELTÖ ESZKÖZÖK VISITÁNAK...PROGRAMUNKAT A SAJÁTKÉSZITÉSÜ ESZ KÖZÖKÖN ADJUK... EZEKET AZ ESZKÖZÖKET KÉPZ ÖMÜVÉSZETI KIÁLLITÁSO KON BEMU TATJUK... Z ENÉNKET A NAGYVÁROSI LÉT TÁPLÁLJA ÉS EGGYÉ VÁLIK VELE... TÁGABB ÉRTELEMBEN EGY TÉREN ÁTVONULÓ AUTÓ ÉS EMBE R ÁRADAT FELFOGHATÓ U GY, MINTHA AZ ELÖADÁSUNK EGY APRÓ ALKOTÓRÉ SZE LENNE... MI VAGYUNK A VÁROS HANGTOLMÁCSAI ÉS UTÓSZINKRONIZÁL ÓI...

ZAJTÁRSI ÜDVÖZ LETTEL :

BP.SERVICE

ZAJTÁRSAI...

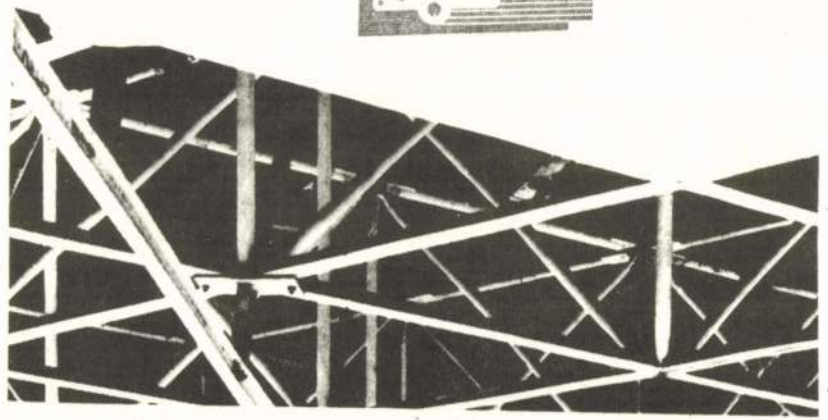

-9-

+++

Egyedül.
Megverve.
Nagyon.
Hány ütést is kaptam tulajdonképpen?
Húszat? Húszat?
Honnan veszem, hiszen én nem számoltam, én sosem számoltam.
Már a másodiknál vagy a harmadiknál elájultam.
Azt is mondottam már, hogy sosem tapogattam, simogattam magam.
Lehet, hogy kevesebb ütést kaptam.
Lehet, hogy mindössze csak ötöt-hatot.
A tarkómra,
az orromra,
a gerincemre,
a lapockámra,
a bokámra.
Lehet, mondom,
de időben valahogy
ez az öt-hat ütés még most is tart.
Vagy tán örökké ismétlődik.
Igen,
végtelenül
ismétlődő
ütések.
Örökké visszhangzóak.
Persze az sincs kizárva, hogy nem ötöt-hatot és nem húszat,
hanem kétszázat, kétezret kaptam.
Kétezer ütés.
Kétezer ütés
a fejemre.
Kétezer ütés
a tarkómra.
Kétezer ütés
a gerincemre.

++++++

LANTOS ERZSÉBET
a szabadkai Aphasia Teátrum
alternativ költészeti színház tagja. A Gépezetek és fenevadak tragoedia dell'arte (Kotor...'87), az Ataraxia rituále (Szabadka...'88) és a Glifák performance (Szeged...'88) után ma negyedik arcával lép a különleges szini látványosságok kedvelői elé. A Tolnai-novella fonikus történésre és akinetikus élőképekre való lebontása sejtelmesen erotikus és kegyetlen aurát ad a történetnek. A gyermeket és felnőttet, férfiút és asszonyt lényébe olvasztó kortalan, androgin Humanoid harca az infantilis és romlott, kíméletlen és ledér, élettelen és nemtelen alteregójával, a Nihillel - miközben egy szörszálon függ feje fölött a hangtalanul kacagó düskálódó, a kegyenc Lét fenyegető álombunkója - Jákob és az Angyal küzdelmére alliterál. Már nem a Földön s még nem a Mennyben - már nem a Mennyben s még nem a Földön.
Stilét Tamás

++++++

Szöveg Tolnai Ottó
Zene Charles Aznavour
Dramaturg Lantos László
Hangfelvétel Ciger Róbert
Fotó Juhász László
Design Triceps

+++

SZKÁROSI & KONNEKTOR RT

IS A COLLECTIVE FORM OF TRANSPOETICAL CREATION

SZKÁROSI KONNEKTOR RT ELŐADÁSA 1989. július 2-án, 19 órakor A GÖRÖG TEMPLOM KIÁLLÍTÓTERMÉBEN
2600 VÁC
Március 15. tér 19.

APHASIA TEÁTRUM
MOST MAJD ÉN SIMOGATLAK TÉGLÁDET
LANTOS ERZSÉBET
PERFORMANCE-A

»A művészet
néma -
a művésznek is
némának
kell lennie.«
Aphasia

Szöveg Tolnai Ottó
Zene Charles Aznavour
Dramaturg Lantos László
Hangfelvétel Ciger Róbert
Design Aphasia & Triceps

1989. július 1-én, 18[30]-kor a GÖRÖG TEMPLOM KIÁLLITÓTERMÉBEN 2600 VÁC 2600 Március 15 tér 19.

Szkárosi Endre

Térköltészet & Transzpoézis

/totális költészeti koncertszínház/

Minden vers - minden mű -, amely szól valamiről, térből jön létre és teret képez, ezért lehet időszerű mindig.
Tárgyi megörökítésük /nyomtatott lap, fénykép, film tekercs stb./ azonban síkszerű, és emlékezetünk, rutinszerűen működő felfogóképességünk is az: egyre kevésbé képes e tér nyomába eredni, és rekonstruálni azt; megelégszik annak egy vetületével. A mű teljességének érzékeléséből így lesz pusztán létezéséről való tudás, és a hagyomány is így silányul konvencióvá.

A vers nyelvileg kódolt teljes tér, a több-dimenziós élet síknyomata: a történelem, az élet, a világ fluidumának egy relevatív nézőpontból kimerevített pillanata. Kibontása, életre keltése, érzéki értelmezése így szükségképpen ebbe a térbe vezet el, ahol a tárgyak, a testek, a színek, a mozdulatok, a történések, a hangok, a szavak egyazon létezés részesei és hordozói.

A költészet számomra totálisan anyagszerű kifejezési forma: a környezet, a tér, az élet minden anyagszerű megjelenése poétikai felszólító erővel - ha tetszik, imperativusszal - bír.
A nyelvi, akusztikai és látványmatériák, a konkrét anyagok, a tárgyak, a gesztusok összeilleszkednek a térben, egyik áthajlik, átmegy, átalakul a másikba, vagy éppen föltisztul a textúrából.

Transzpoézis - rám ez a költészet-működés szabatott. Átemelem a hangzó szférát a látványba, a látványt a fogalomba, a nyelvet a hangzásba és így tovább oda-vissza. De transzpoézis, állandó átemelés azért is, mert minden létező további anyag-lehetőség is egyben egy új létrejövőhöz. Ahogyan nincs abszolút határ saját és idegen szöveg között sem. A már kész mű felszólítás a továbbgondolásra: az igazi megértés és birtoklás az újraköltés, a hozzányulás, a tovább-alkotás - egyszóval a használat.

Végül transzpoézis azért is, mert az így felfogott élet és költészet - szinte akarata ellenére - a folyamatos transz, révület, a kreatív kényszer állapotában tartja az embert

A költészet tér, anyag és mozgás.

SZKÁROSI & KONNEKTOR KFT.

Misterium carnale

(profán mise)

Németh Péter Mikola – Németh Zoltán
versei képei

minisztrál:
a Fiesta Színház Társulata
Fazekas László ütőhangszereken
Kalmár György: Anéra c. kompozíciójával

1989. július 2-án, vasárnap 20 órakor
a váci Görög templomban

BALIPAP FERENC

Kőben-szakadt zene

/Kígyós Sándor halálára/

A gyász ékességét elárulták a temetők
Csupa virágzás az összeseregelt halál
Mint bevetett ország egy nagy éjszakában
Ahol a szerelem szelídülni szeretne
Ahol a reggel: hóhullás visszarándulása az égbe -

Nézünk egy keresztformájú üvegen
egy törékeny örökkévalóságot
ahogy nem lesz
ahogy a kútásók magányosan és törten
lapozgatják az októbervégi tengert -

Lemondott templomok lépkednek megriadt
barázdájú vetésben, mint homlokonvert barom.
Sugárzik valmi játék, míg elszivárog az élet,
míg belerogynak a színek a színforradalomba,
és összekulcsolja bennünk imádatát az Isten. -

A kőben-szakadt zene,
a megdolgozatlan kő
lágy hullámokat ír
és összevissza hajtogat.

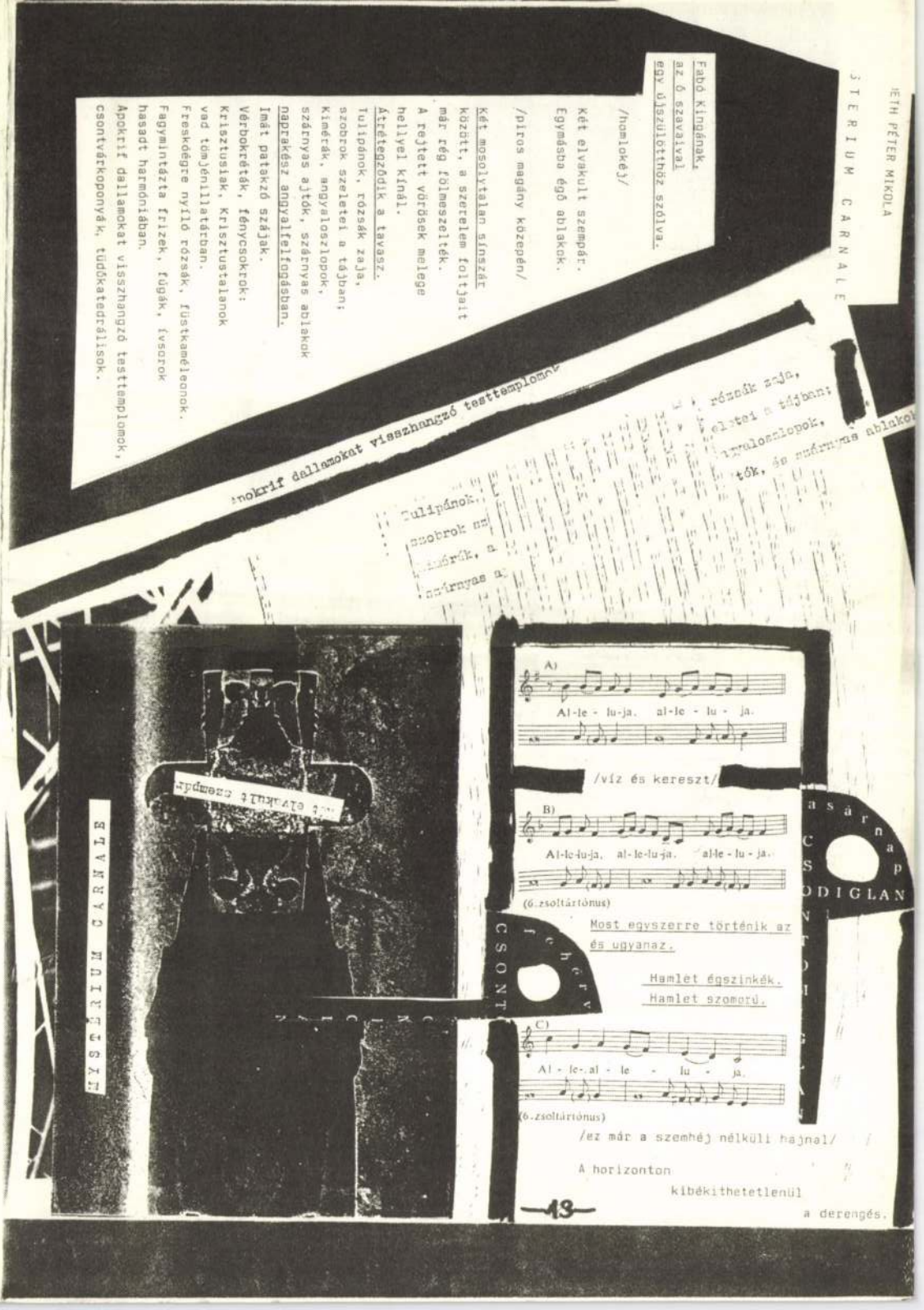

Aisa- ritustanulmány. Névtelen hely, ismerős - a senkiföldje. Jelenlétünkkel metszett tér - idő; s azon is túl. Az operenciás kelléktáron is túl - mintha nincsen történet sem, - nem adatott, nekünk, itt a kozmikus végvidéken. Vannak tán elemi tények, jelek, fogódzónak. Tények, jelek, igéretek, kalandok, egy s más. Van test, végletes törékenységgel kopva- romolva, - a test, mint jelenlét-metafora, a test, mint zene. Zene és csend: a test zenéje és belső, át nem hágható csendje, a mozdulatoké, az elmozdulásé. Elemi tények, mégis, ez a kultúra, itt, körül, - amerre a szem ellát - lemondott arról, hogy önnön létalapjait számbavegye. A gravitációt, példának okáért, vagy azt a csendet, ami a belső béke elemi feltétele. Vagy a belső határok kérdését, mindazt, valójában, ami valamennyiünket belök az időbe. Belső béke.... Itt?! Ugyan. S így is vannak vele sokan; talán többen, mint kellene. Ez az óra, itt, Aisa senkiföldjén, viszont a csendé, hölgyeim és uraim, a csendé és az elmélyülésé. Egyszerű és igen- igen bonyolult dolgokról próbálunk szólni, a magunk módján; utazásra hívjuk önöket, egy olyan tájra, amely valamennyiünk közös alkotása és öröksége lelutne - ki tudja mely időből -

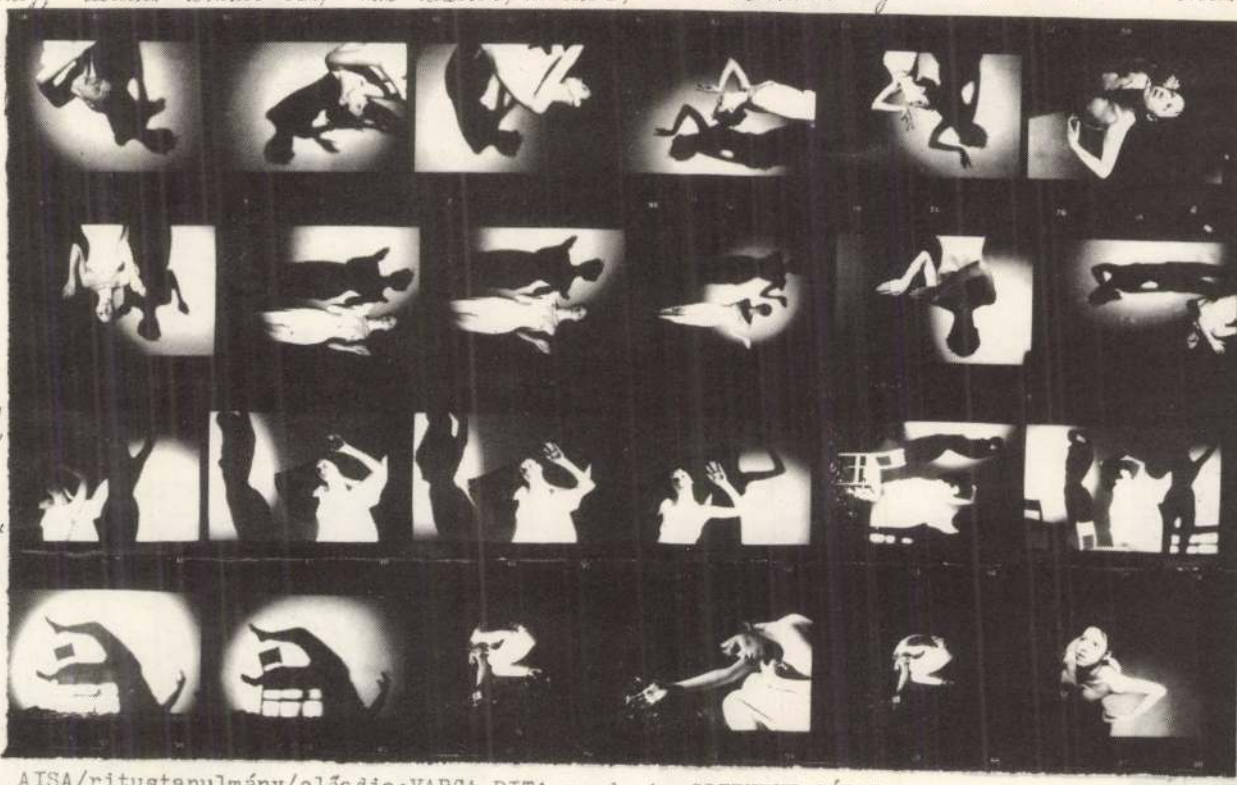

AISA/ritustanulmány/előadja:VARGA RITA,rendezte:CSETNEKI GÁBOR
1989. julius 2-án,21 órakor a Görög Templom Kiállitóteremben
2600 VÁC
Március 15. tér 19.

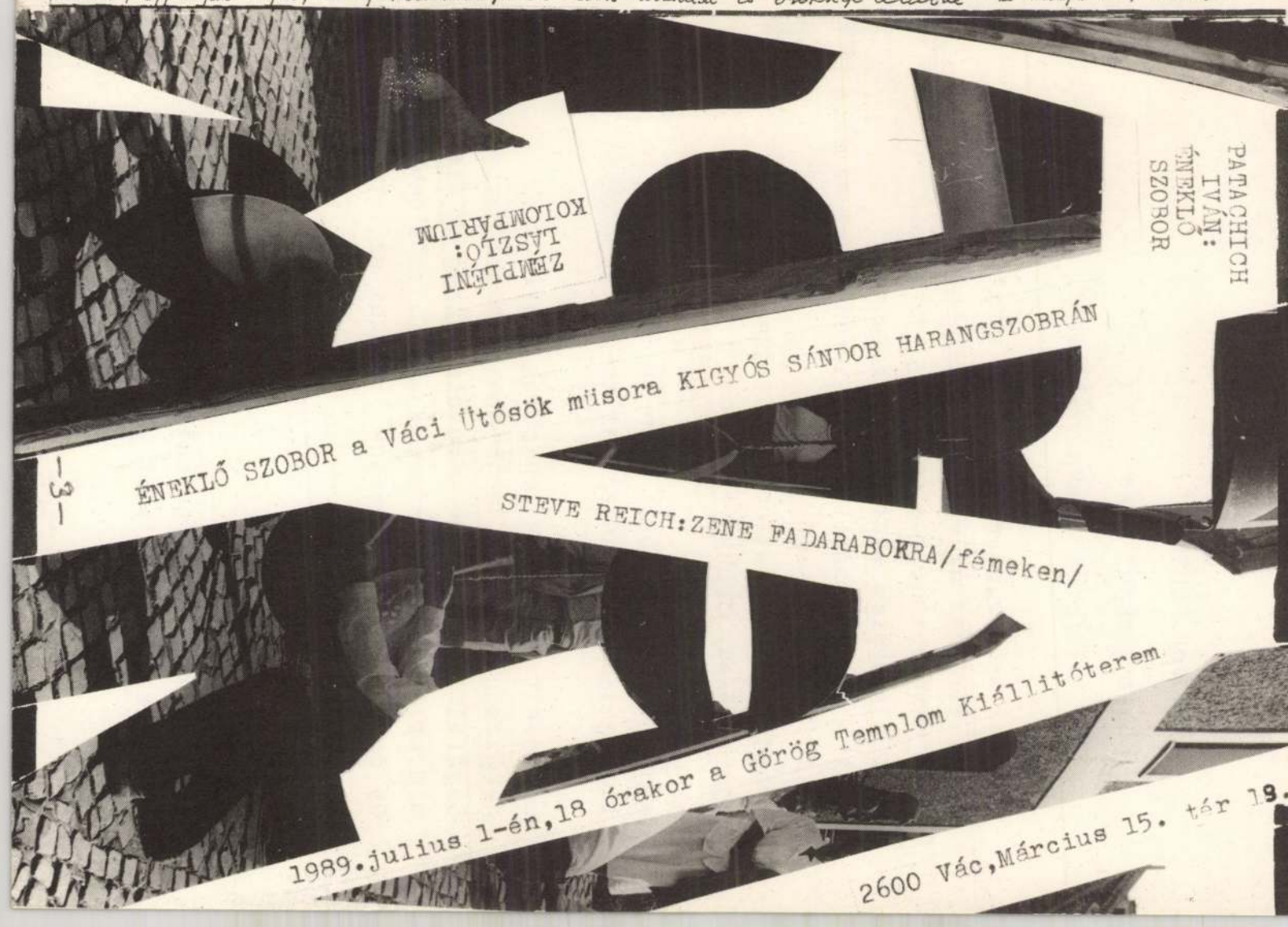
ZEMPLÉNI LÁSZLÓ: KOLOMPÁRIUM
PATACHICH IVÁN: ÉNEKLŐ SZOBOR
ÉNEKLŐ SZOBOR a Váci Ütősök müsora KIGYÓS SÁNDOR HARANGSZOBRÁN
STEVE REICH:ZENE FADARABOKRA/fémeken/
1989.julius 1-én,18 órakor a Görög Templom Kiállitóterem
2600 Vác,Március 15. tér 19.

AJÁNLÁS ÉS NEMAJÁNLÁS

Bizonyos megfigyelések szerint 20 évente reformhullám söpör végig Európán, mint 48-ban, 68-ban és 88-89-ben. Azonban a konkrét társadalmi mozgásokat évekkel megelőzik a műalkotásokban lappangó előjelek. Amióta a művészet, a képzőművészet nem szolgája az ideológiának, azóta inkább szeizmográf, futurológiai eszköz és egyben a társadalom lelkiismerete. Ezen küldetésének csak akkor tud megfelelni, ha mindent átható kreativitással bontakozik ki. Azonban botorság lenne azt hinni, hogy amig a tudomány fejlődik, a társadalmi strukturák változnak, addig a művészet formái változatlanok maradnak. Senki sem kíván lemondani a technika vivmányairól, a demokráciáról, az emberi jogokról. Anakronizmus lenne visszakivánni a petróleumlámpát vagy a szolgaságot, de ugyanugy a szép tájképeket és csendéleteket.

Ezt a hétvégi műsort és kiállítást mindazoknak ajánlom, akik nem hisznek az örökérvényü evidenciákban. Ajánlom azoknak, akik megunták az ezerszer agyonismételt és konzumtermékké züllesztett formákat. Ajánlom azoknak, akik nem szeretik a százszor felmelegített, előrágott és felkérődzött dolgokat. Ajánlom azoknak, akik rácsodálkoznak a jelenségekre és nem itélkeznek könnyelműen felette. És végül ajánlom azoknak, akik nem 5 perc alatt akarják megérteni a modern fizikát, az ürhajózást, az emberi kultúra többezeréves eredményeit és ennek kortárs jelenségeit. Viszont nem ajánlom a hajdani ferencjózsefeknek, mert bizony szerintük "minden nagyon jó, minden nagyon szép és mindennel meg vagyok elégedve".

Bárdosi József

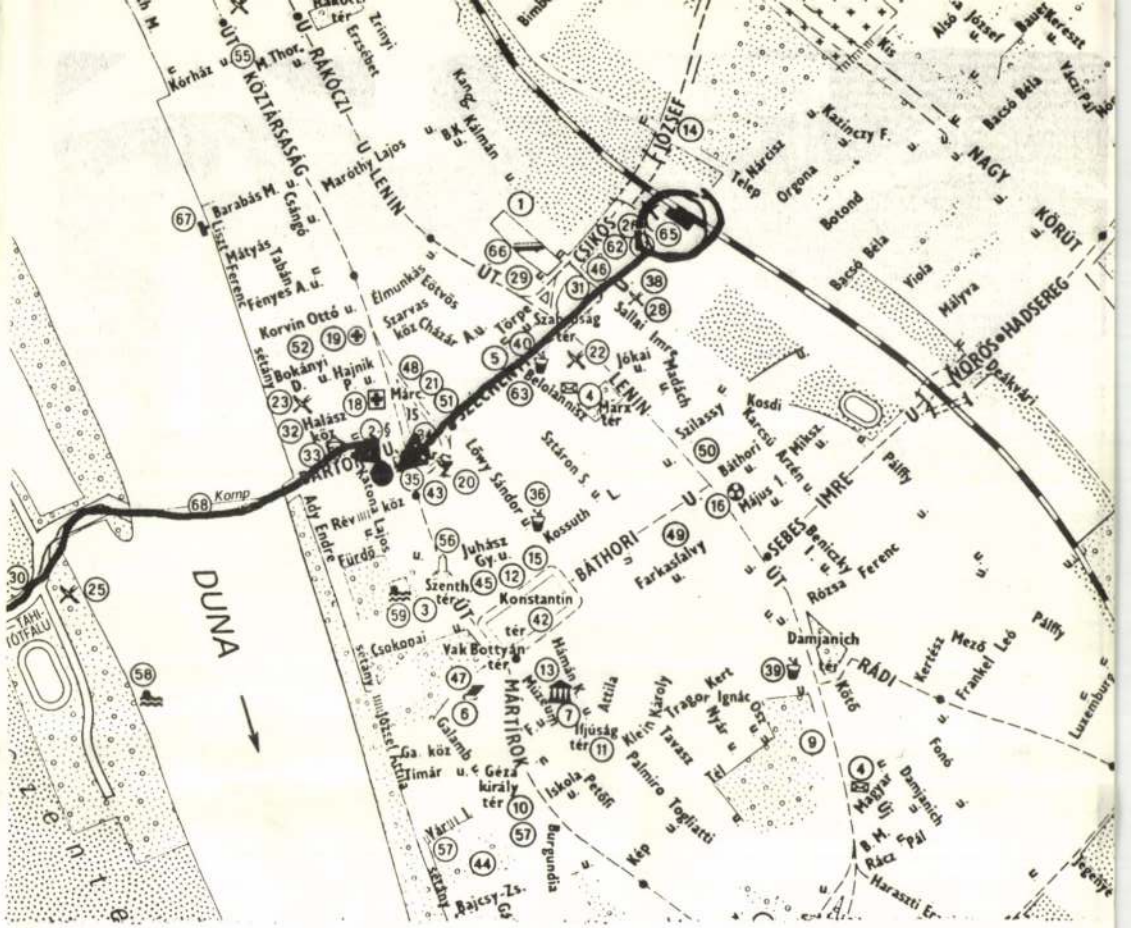

● GÖRÖG TEMPLOM KIÁLLITÓTEREM, 2600 Vác, Március 15. tér 1.
(65) Vasutállomás (68) Komp

Megközelithető a Nyugati pályudvarról vonattal 7^{30}-tól 23^{30}-ig óránként. Menetidő: 1 óra
Vácról Budapestre induló vonatok: 16^{29}, 17^{07}, 17^{34}, 18^{17}, 18^{49}, 19^{12}, 19^{50}, 20^{39}, 21^{39}, 22^{32},

Az Árpád hidtól autóbuszok indulnak Vácra 6^{10} és 6^{40}-től 22^{10}-ig óránként. Menetidő: 50 perc
A váci autóbusz-pályaudvarról 17-től 22^{30}-ig 30 percenként indulnak buszok Budapestre

Megközelithető Szentendréről 6^{25}-től 20^{25}-ig óránként autóbusszal. Menetidő: 35 perc + 10 perc a komp
Vácról Szentendrére 20^{55}-ig óránként indulnak a kompok minden komphoz szentendrei busz csatlakozik.

Felelős kiadó: Varga Zoltán és Zomborka Márta
Felelős vezető: Nagy Géza
Készült az Országos Grafikai Műhelyben, 500 pld.

HÉTVÉGI EXPANZIÓ

GÖRÖG TEMPLOM
Vác

KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL
dr HEGYI LÓRÁND/MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ/
CSETNEKI GÁBOR/RENDEZŐ/
és FERKAI ANDRÁS/ÉPÍTÉSZ/
SZILÁGYI ÁKOS/IRÓ/

PÉNTEK
1989.junius 30-án,17-20 óráig
KOHOLT NAPSÜTÉS
/performance/
feLugossy László
Szirtes János
kiállitása

SZOMBAT
1989. július 1-én,18-21 óráig
ÉNEKLŐ SZOBOR
a Váci Ütősök műsora
MOST MAJD ÉN SIMOGATLAK TÉGED
performance
Lantos Erzsébet előadása/
BB.323 ÖNURALOM,fe Lugossy László
filmjének vetitése és videók
MATUSKA SILVER SOUND koncert

VASÁRNAP
de.10^{30}-kor Beszélgetés a 80-as évek
művészetéről/expanzió,performance stb./
1989. julius 2-án 17-22 óráig
aBP.SZERVIZ ELŐADÁSA/17 órától
a SZKÁROSI KONNEKTOR RT. előadása 18ótól
AISA,Varga Rita jelenése/ritustanulmány/
MYSTERIUM CARNALE//////profán mise/////
//////a Fiesta Szinház előadásában.....

Megtekinthető a GÖRÖG TEMPLOM KIÁLLÍTÓTEREMBEN
Vác,Március 15.tér 19.
Megközelitheto a Ny.pu.-ról
vonattal óránként x vagy xSzentendréről busszal óránként

SZIRTES JÁNOS

HÉTVÉGI EXPANZIÓ

fe LUGOSSY LÁSZLÓ ÉS SZIRTES JÁNOS KIÁLLITÁSA
a kiállitást a KOHOLT NAPSÜTÉS c. akcióval
nyitják meg a müvészek 1989. junius 30-án
19 órakor,előtte 17 órától vetités.Helyszin:
GÖRÖG TEMPLOM KIÁLLITÓTEREM 2600 Vác 2600
Március 15. tér 19.

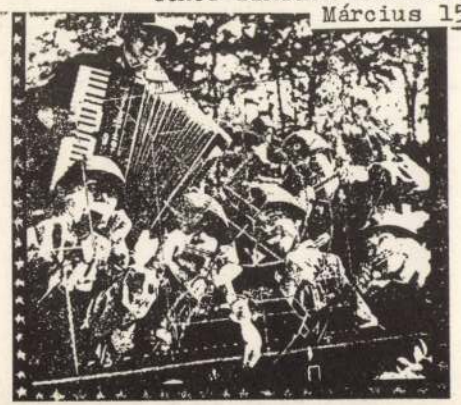

Hegyi Lóránd

Tér – Objekt – Installáció I.

Megjegyzések a magyarországi installációs művészethez

A 80-as évek legelején feltűnő új művészeti impulzusok – hasonlóan a nyugati országokhoz – Magyarországon is elsősorban a festészet területén jelentkeztek. Azonban a nyugati modelltől eltérően Magyarországon az akkori középgeneráció néhány tagja, Bak Imre, Birkás Ákos, Nádler István, Hencze Tamás lépett fel kezdeményezőként. Ez egyrészt azt eredményezte, hogy a 60-as és 70-es évek avantgarde pozíciói látensen nem kis mértékben továbbra is hatottak – azaz a műalkotás továbbra is „projekt" maradt –, másrészt pedig fékezte a 80-as évek elején fellépő fiatal művészek lázadását. A magyarországi Új Festészet esztétikai ízlése alapvetően a korábbi évtized értékrendje által meghatározott keretek között maradt (szinte mindvégig hatott a purizmus, az érzékiségellenesség, a reduktivizmus), s a fiatalok közül csupán kevesen lépték át ezeket a teljesen belsővé vált ízlésbeli korlátokat (Kelemen Károly, Koncz András, Szirtes János, Wahorn András, Mazzag István). A magyarországi Új Festészetben sokkal inkább az újonnan felfedezett programok és esztétikai stratégiák szintjén zajlott le a művészeti szemléletváltás – a posztmodern fordulat –, mint a vizuális megjelenítés síkján. Bak, Birkás, Hencze festészete egy posztmodern „projekt", egy intellektuális átértékelő folyamat vizuális eredménye, melynek képi megjelenítésében korábbi értékfelfogások, ízlésmozzanatok, képalkotó módszerek is tovább élnek.

Az új installációs művészetre általánosan ugyanez a kettősség jellemző. Mind az individuális mitológiai, mind a posztgeometrikus-eklektikus installációkban megfigyelhető a látens párbeszéd a megelőző másfél évtized avantgarde művészetével, miközben a programok szintjén egy alapvetően „poszt"-állapot tematizálásáról van szó. Az irányzatok utáni, az avantgarde „projektek" utáni, a modernista „stratégiák" utáni állapot feldolgozásáról, melyben történelem, művészettörténet, mítosz, természet rendkívül jelentésgazdag metaforává válik.

Az új installációs művészet egymástól eltérő megnyilatkozásait a különféle stílusjegyek által tematizált problémakörök különböztetik meg egymástól. Az egyik ilyen tematikai csoportba olyan művészeket sorolhatunk, akik a személyes lét és a természet, természeti vagy „félig természeti" környezet viszonyát dolgozzák fel installációikban. Samu Géza fából készült, fehérre festett (átszellemített) vagy a természetes színt megtartó installációi poetikus természetvíziók, melyekben a kis beavatkozások (pl. kis ágak beépítése oda, ahol maguktól nem nőnek; vagy a fa kérgének ornamentális átalakítása stb.) nyomán egy merőben funkciótlan, de éppen ezáltal kreative és szabadon, játékosan, „cél nélkül" újraformált, „megismételt" természet jelenik meg. Kalmár István 80-as évek elején készített ág és textil installációi némiképp hasonló szellemben értelmezték át a természetet: a természeti környezet rituális hellyé, szakrális „épületté" vált, melyben az élet alapkérdéseit tematizálta a művész.

Szirtes János performance- és installációs művészete, valamint festészete szorosan összekapcsolódik egymással. Nála is a rítus az alaptéma, s a természet – illetve a természeti népek „barbár" ritusai – hordozzák az üzenetet. Harc, fenyegetettség, ősi félelem és az akadályok leküzdése, az élet alapvető veszélyeztetettségének tematizálása telíti drámai tartalommal Szirtes János művészetét. Míg korábban egy ijesztő, vad, barbár expresszivitás uralta installációit, addig az utóbbi években a felhasznált elemek egyre egyszerűsödnek, a rítus egyre áttételesebbé válik, s a transzcendens tartalom transzperszonális alakban jelenik meg. A performance-eken megjelenő korom és tükör (tükörkép), illetve lenyomat a teremtés, önmagunk eltárgyiasítása, illetve egy transzcendens valóságban való feloldódás metaforájaként értelmeződik. A bekormozott üveglapon megjelenő lenyomat a mássá válás, az átlényegülés misztériumát sejteti.

Szirtes János gyakran dolgozik együtt feLugossy Lászlóval, amit nyilvánvalóan a közös mítosz iránti érdeklődés tesz lehetővé. feLugossy Lászó installációi egy ősi, primitív, a mítosz és a hétköznapi valóság egységén alapuló világot tárnak elénk. A feketére festett, falra erősített, primitív jelek és formák térként vesznek körül bennünket, egyszerre sugallva egy ősi, barbár kultúra telephelyét, rituális architektúráját és az álom valószerűtlenül érzéki valóságát. Installációi environmentként értelmezik át a teret. Nem valóságos teret szerveznek, hanem a képből (a tér primitív és szimbolikus képeiből) teremtenek egy szellemi – rekonstruálható és poetikusan átélhető – teret.

Pinczehelyi Sándor installációiban a természet alapvetően más értelmezésben jelenik meg. A politikai és gazdasági emblémákkal, illetve szimbolikus jelentésű színekkel átértelmezett természeti formák (valóságos természeti tárgyak) a társadalmi, történelmi környezet metaforáivá válnak. A magyar nemzeti színekkel átfestett erdő, a szimbolikus jelentés egyszerre ironikus és analitikus felfogásában válik Pinczehelyi vizsgálódásainak kiindulópontjává. A hasábfákból összeállított ötágú csillag vagy az utcakőből felhalmozott gúla (a barrikád) az eredeti tárgy, illetve anyag politikai, eszmetörténeti tartalmakkal való „megterhelését" fokozza a végletekig – s a végletek itt egymásba csapnak át, hiszen drámaiság és irónia, pátosz és távolságtartás egyaránt lehetségessé válik. Pinczehelyi installációinak alapanyaga a szociális, történelmi valóság, a hétköznapi környezet, melyben az egykor magasztos jelentéseket (és nagy, heroikus utópiákat) sugalló szimbolikus formák hétköznapi, kopott, közönséges tárgyakká minősülnek át.

(A tanulmány folytatását következő számunkban közöljük.)

SZIRTES János

Szirmayné Bayer Erzsébet

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SOMOGYI NÉPLAP

1970 NOV 5

— **Hétfőn nyílik meg** Szirmayné Bayer Erzsébet képkiállítása a Palmiro Togliatti Megyei Könyvtár előadótermében.

SZIRTES János

Új Művészet, I. évf. 1. 1990

Hogy Dániát és Magyarországot milyen közös szálon rokoníthatnám, nincs túlzottan sok elképzelésem. Bár kétségtelenül felidézhetőek bizonyos azonosságok, mint például az agrárfaktor jelentős szerepe a gazdaságban, a két állam adósságterheinek majdnem egyforma mértéke, a pornó iránti érdeklődés, továbbá hogy kis népek vagyunk. Dánia nemzeti színei piros-fehér, a mienk egy zölddel több, igaz, nem keresztszerű, hanem csíkos elrendezésben. Dánia külhoni birtokaival együtt vagy jó két és félszer akkora területet mondhat magáénak, mint mi, ha azonban e többletből Grönland örök jéggel borított négyzetkilométereit kivonjuk, dán barátaink már csak fele akkora területen érezhetnek földet a lábuk alatt. Őket az Atlanti-óceán vizei, minket baráti országok vesznek körül. Talán ez utóbbi tény adja a legnagyobb különbséget. Hogy a művészeten kívüli dolgokról befejezhessük eszmefuttatásunkat, még annyit tehetnék hozzá az általános ismertetéshez, hogy a dán lányok 43-as lábbéli mérete és szőkeségük édes kontrasztban áll a fekete-barna-szőke-vörös, némi súlyfelesleggel bíró magyar hölgyek bájaival. Végül, hogy dán és magyar napjainkra egyre jobban elfelejti, mi is az a labdarúgás.

Kovács Attila: Nekropolis VI, 1990,
hegesztett vaslemez, 325×200×50 cm
(A javát New York nyugati oldalán már fel is építették)

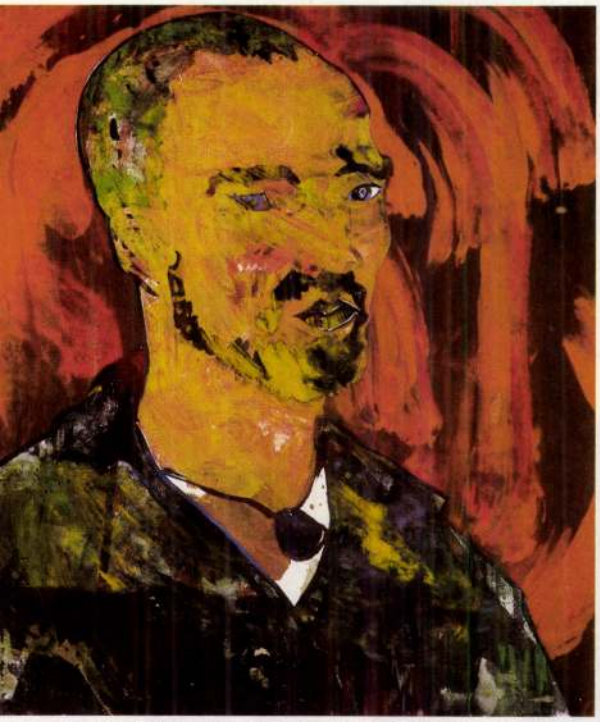

Otto Muehl: Önarckép, Vincent van Gogh, 1989–90, szitanyomat, 100×86 cm

Ugyanakkor Muehl mégsem pornográf művész – bár önmagában véve ez sem lehet elmarasztaló ítélet, hiszen ebben a tradícióban olyan elődök sorakoznak fel, mint *Schiele* vagy *Hans Bellmer* –, mert épp azt ismeri fel, hogy a meztelen, illetve halott ember ekkortájt válik – a sokszorosított képipar kultúrájának eredményeként – a mindennapi élet szerves részévé. S mindazt, amit Muehl bemutat és végrehajt, ennek tükrében kell látnunk. Ne felejtsük ugyanis el, hogy a halállal és a szexualitással kapcsolatos sokszorosított képek bizonyos feszültséggel járnak együtt, s túlmutatnak az etikett határán; Muehl ezt veszi észre, provokációja ezért több és mélyebb a puszta fricskánál, illetve gegnél. Hiszen az európai kultúra *általában* szigorúan magánügynek tekinti mind a szexualitást, mind a halált, s ennek megfelelően az ahhoz kapcsolódó képeket is. A polgári védettségnek ez a birodalma gyakorlatilag az erőszakos halál folyamatos és nyilvános bemutatásánál, illetve a tárgyiasult szexualitás képeinek közlésével ér véget. S ha Muehl akcióin ugyanazokat az elemeket használja, mint amelyek a mindennapi képkultúra konzumvilágában is feltűnnek, akkor arra a közös tudásra, érzéki valóságra utal, amely a korszakban élő emberek sajátja. (Ugyanígy jár el a halál és Erósz képeivel egyébként az amerikai pop art, *Vostell, Warhol, Rauschenberg* is, amikor a konzumkultúra mítoszait emeli át az ellenkultúra közegébe, megváltozott értékrendjébe.)

Ennek a háttérnek az ismeretében és elvetésével együtt kérdezi Muehl, hogy miként tehető a másik ember egyébként újra és újra tárgyként használt teste valóban ismét azzá, ami volt valaha: társsá, sérthetetlen individuummá. Miként ismerhető fel az elmocsarasított női test szorongató látványában, túl a „pszichofizikai naturalizmus" iszonyú radikalizmusán az, hogy a test végső soron *több önmagánál,* a lélek háza, a végtelenség külső burka? A megsemmisítően brutális dekonstrukció végső célja nem más, mint hogy felismerjük: az egyediség és a pótolhatatlanság a *testre* is vonatkozik, amely ebben a kultúrában és ebben a korszakban egyike lett a használati eszközöknek.

Természetesen tisztában vagyok azzal, hogy az utóbbi megállapítást a lehető legkorrektebb leírással vagy értelmezéssel sem lehet teljes mértékben és megnyugtató módon igazolni. Ez csupán egyetlen lehetséges interpretáció, s nem zárkózhatunk el az elől az értelmezés elől sem, mely épp a fenti érvek nyomán riad vissza e munkásságtól, taszítónak és mértéktelennek, fegyelmezetlennek és ízléstelennek tekinti azt. Egy ilyen félelem oldásához – ha nem is eloszlatásához – segíthet hozzá a kiállítás másik alkotórésze, az 1989/90-ben készült, egy Van Gogh-önarckép alapján alkotott variációsorozat. Muehl e művei többszörös értelemben is visszatérést jelentenek a tradícióhoz. Az őrült szenvedéllyel megvert művész vállalt elődként, ősként, egy újabb mítosz tárgyaként és hordozójaként lép elénk. Van Gogh az elől azon az úton, amelyen Muehl is lépked: s egyben példa arra, hogy miként lelhető fel az indulatoktól széjjelrobbanó személyiség valóságának hiteles rögzítésére alkalmas műforma, az a regulázó eljárás, mely már nem pusztán dokumentumot teremt, hanem autonóm művet hoz létre. Hiszen Muehl hatalmas indulatokat hordozó akciói, ahogy magyar követőjének, *Hajas Tibor*nak a performance-ai is, a közvetlenség kataszt-rófájának voltak a hordozói, megtestesítői. Arról a kalandról van tehát szó, amely a művészet élményének minden további objektiváció nélküli, közvetlen megragadásában látta a saját fenyegetettsége elől való menekülés lehetőségét.

Ám a direkt akcionizmus kalandja mindenütt kudarcba fulladt, s nem lehet elfelejtenünk, hogy a művészetből egy idő után politika lett, az avantgárd frontáttörésének csődje után terrorizmus. A direkt akcióból jött létre az Action Directe, a művészet és élet határfalának átlépésére hivatott kísérlet lezására után feltűnt az élet és halál határfalának semmibevételével kacérkodó és semmivel sem védhető politizálás avantgárdja.

A 90-es évekre Muehl tehát – mondhatja egy lehetséges értelmezés – kijózanodott a balos múlt vad excesszusaiból. Ám ha mindez nem zárható is ki egészen, ennél többről van szó. Arról a felismerésről, amely belátta, hogy a baloldali cselekvés messianizmusának világon kívülisége nem legitimálható többé. A kollektív megváltás nem jön el, bármilyen radikálisan sürgetjük is. Épp elég nagy adomány és kín a művészet tradíciója, amely lemondott a közvetlen élményátadás ígéretéről, s a párbeszédet immár a zárt műalkotás formateremtő fegyelmének keretei közt folytatja.

DÁNIA – MAGYARORSZÁG:

0 : 0

Kiállítás a

ATTALAI GÁBOR *Műcsarnokban*

Bukta Imre: Disznók a tóban, 1989, vegyes technika, papír, 73×102 cm
(Posztmodern malacos bádogtapéta kukoricakörettel)

Vagy-Vagy – idézhetném Kierkegaard-t, akár magyar vagy, akár dán vagy, szinte mindegy, ha e kiállítást nézed. A műveket figyelve akár egy nemzet is lehetnénk. *Halász Károly* úgy rakja le installációja evezőit, mintha dánabb volna a kelleténél, és *Sugár* is eléggé vizesre hangolja environmentjeit, mintha csak az Északi-tengerekről érkeztek volna. *Marlene Landgreen* cselekvéshiányos geometriái pedig akár magyarok is lehetnének, ha nem tekintjük a szép designos kereteket. Folytathatnánk a sort tovább is, ha nem lenne teljességgel felesleges az azonosságok karikírozása, hiszen e kiállítás esetében is csak annak a világjelenségnek lehetünk tanúi, miszerint a csúcsok alján nagyjából mindenütt egyfajta művészi attitűd tapasztalható. Dán, holland, magyar, norvég, görög, albán, cseh, román, portugál, brazil, bolgár és török nagyjából mind azonos művészeti illúziókat kerget, a *csúcsokét*.

Járom a kiállítást, és egyfolytában csak azon gondolkodom, hogy a szenzációs szervező és igazgató, *Néray Katalin* kezébe miért nem húsz évvel ezelőtt adott a sors, legalább egyharmad műcsarnoknyi galériát itt és egy másik harmadnyit – mondjuk – New Yorkban. Minden bizonnyal messze, messze máshol tarthatnánk. Kérdezhetik, hogy hol? A piac létfontosságú erőtereiben.

Napjainkban a csúcsok alatti képzőművészet, így az e kiállításon felvonulóké is – úgy tűnik – elsősorban önnön jelentősége reprezentálásával bajlódik. Amit épp láthatunk, az egyfajta *corporate indentity*. Ez persze a vállalkozások természetszerű velejárója manapság, mégis, jobban illik SONY-éknak, ITT-éknek és SWATCH-éknak, már csak azért is, mert a plafonig érő árukészleteiket eleve a piacra szánják. Elgondolkodhatunk, vajon mi lesz az itteni födémig érő áruval? Hová kerül-

nek a díszletek? Érezni lehet, hogy valami nincs rendben. Minden bizonnyal nem a kiállítók képzettségével, tájékozottságával, esztétikai és reproduktív képességeivel van baj, hanem sokkal inkább azzal, hogy az iskolázott művészet még nem feltétlen éri utol az embert, a befogadó vágyait, de még a művész önnön illúzióit sem, így aztán a tevékenység csupán egyfajta *feltételes kulturális reflexként* érzékelhető. Az elválasztódás ugyan megtörténik, de a gyomorból nincs hová felszívódnia a nedveknek.

A Műcsarnok csábítóan nagy ház, s szép tereivel felkínálkozik, hogy elragadtasson bennünket. Néray Katalin ezt ösztönzi is. Ő az első direktor, aki megengedi, hogy a művészek kifessék a hatalmas falakat. Igazi öröm látni a fénylő, ezüstös ecsetcsapásokat *Kovács Attila Necropolis*a vagy a hatalmas angolvörössel keretezett hidegszürke mezőt *Mikael Thejll* plasztikái mögött. Javasolnék is mindjárt egy bemutatót olyan munkákból, amelyeket a falakra festenének fel a meghívottak.

A kiállítás tárgyai között bolyongva azon tűnődtem, hogy miért nem hatnak rám igazából az egyébként színvonalas munkák. Talán azért nem, mert az úgynevezett színvonal még nem feltétlenül minden. Lassan, lassan beérik a nagy tévedések legdundibb gyümölcse: éspedig hogy a művészetnek mindent meg kell jelenítenie, ami csak feltűnik az imágóban, de netán még azt is, ami soha fel sem sejlett! Így élhetjük aztán meg a tapasztalást, hogy a *kép* korábbi szakrális, majd csak szakrált mítoszaiból a dömping valóságába hull alá. A művész és a megváltó azonosságának fényességéből előbb a Van Gogh-i ember és valóság drámájába, majd minden ragyogását elveszítve ott áll a modern termelő szerepében a padlón, hogy egy szórakozni vágyó világ számára a színpad díszleteit összeácsolja. A színpadépítést Amerika kezdte el, és hatására az egész világ ezt a módit követi. A charleston felfedezése óta az Újvilág diktál. Nem lehet másként – tudjuk. De ezzel együtt nem ártana egy kis *fellazítás.*

Bukta Imre munkáit azért élveztem, mert igazából innen valók. Ő a maga rafináltan kimódolt paraszt-arisztokrata attitűdjével az egész kocsmát kívánja ámulatba ejteni. Előbb fizet egy kört mindenkinek, hogy aztán homokot és kavicsokat szórjon csizmáinkba – elhi-

Mikael Thejll: *Vagy – vagy* (installáció), 1990, festett fal, gliptonit, 800×400 cm
(Éppen nem nagyon értem, mik között is választhatok. Ha *jobb* és *bal* között, akkor különösképpen nem)

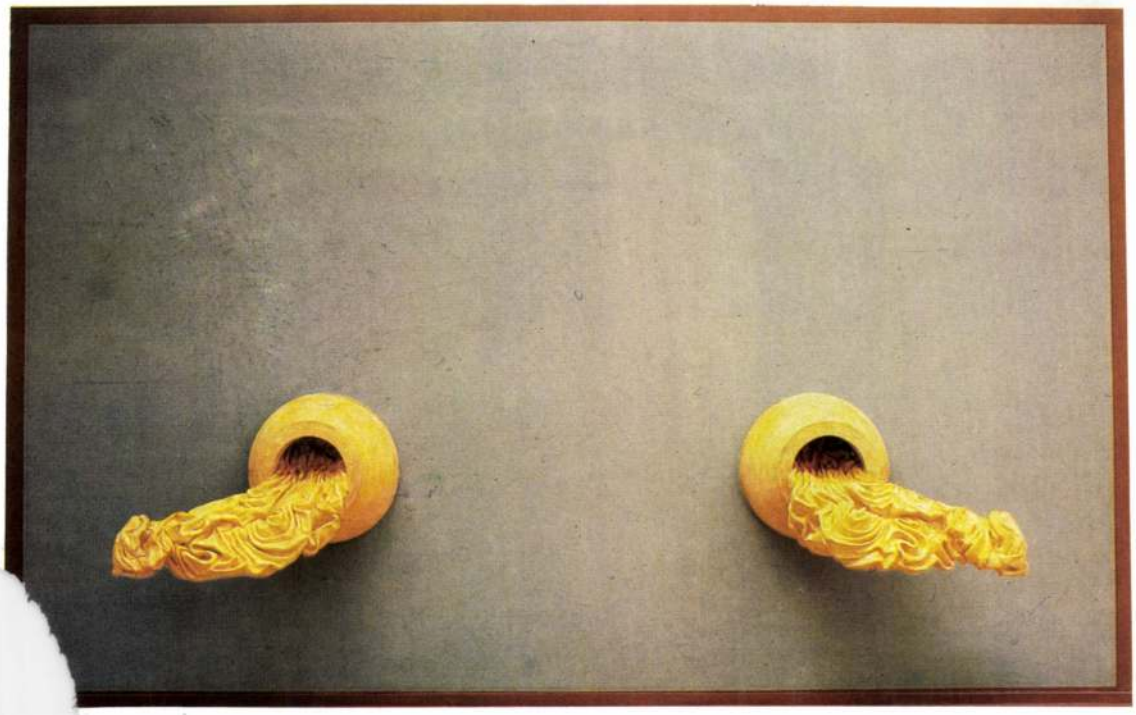

tetvén –, ha még rögösebb lesz az út, talán több reményünk lehet visszatalálni az Úrhoz.

Az út sikere érdekében nem átall kukoricát rakni a maga és az összes fohászkodók térdei alá, hogy végre érezhessünk is valamit abból, amit büntetésnek szoktak mondani, lévén, hogy a megbocsátásról rég leszoktattak már minket, s csak a rablások és kivégzések közötti idők gyönyöreit és szörnyűségeit ismerhetjük.

Bukta bádogmalacai nemcsak röfögnek, csámcsognak és csócsálnak a tengeriben, de disznóságaik után illendően le is zuhanyoznak, és ha így megy tovább, talán még számunkra is példát kínálnak, s kitúrnak bennünket elaggott ólainkból. A földön felsorakozó tsz-irodalámpák jó ellenpont a dán dizájnhoz, amiből itt alig látni valami visszfényt, hacsak nem *Thomas Lahoda* pszeudó-„installációiban", professzionálisan nívós akvarelljeiben, ahol könyvek sora ül könyvespolcokon.

A kiállítást a modern és a konceptuális felfogás dominálja, posztmodern leheletekkel. Ilyen posztmodernbe hajló munkák *Bak Imre* száraz hangulatú tablói, *Sugár János* environmentjei, *Kovács Attila* építményei és *Thomas Bang* asszamblázsai.

*Szirtes János Halálos karácsony*a barokkos ihletésű, amolyan újkori utolsó ítélet. A kormos panelek előtt hegyezett és éles késekkel

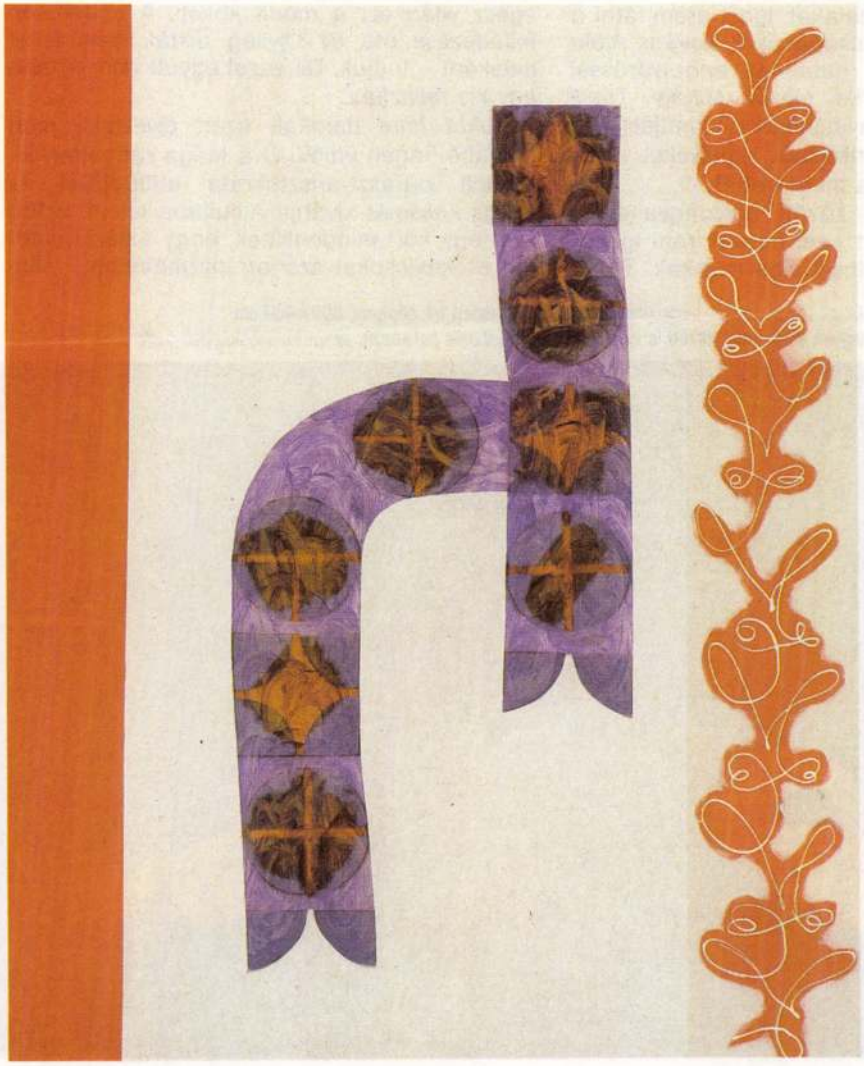

Marianne Landgreen: Dános keret, magyaros motívumok

fe Lugossy László: ▷
A bürokráciaellenes gyászhivatal, 1990. vegyes technika, 300×400×500 cm (Bürokrácia...? Ez egy összkomfortos M. Á. V. bakterházi enteriőr),

Szirtes János: Halálos ▷
karácsony, 1990, (Székek lázadása Dózsa nér
bukott rekto
üveg, korom, fa, sz
kések, fer
akrilfestmények
500×1000×
(fotók Att

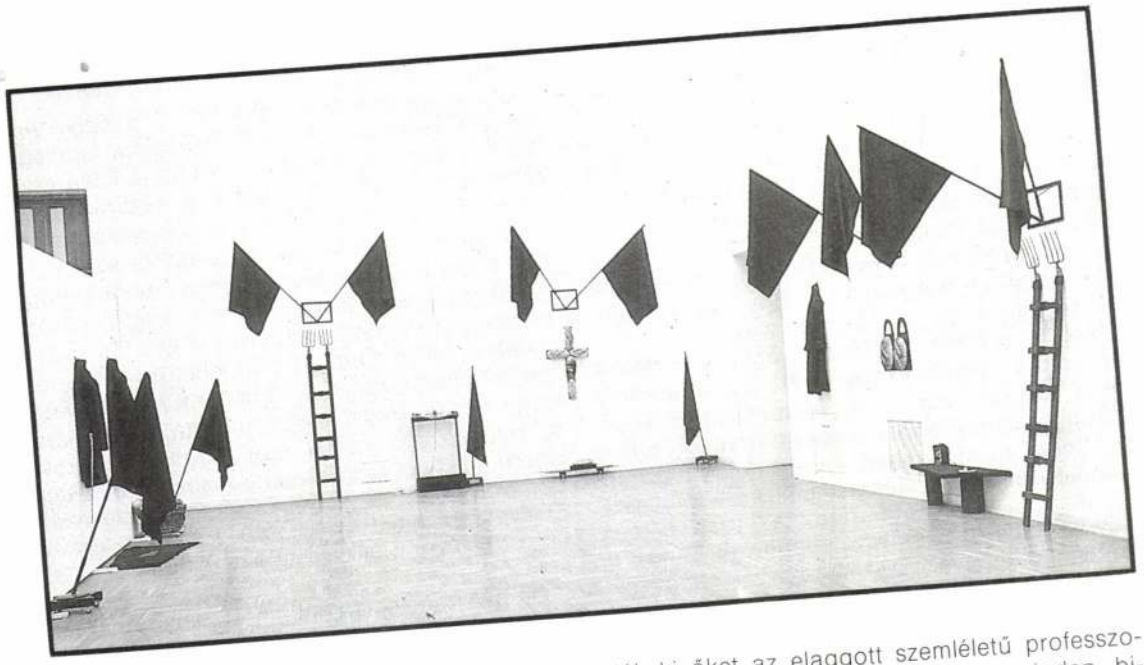

díszített lábú székhalomba úgy hullhatnak le a kitaszítottak, hogy mindjárt halálukat is meglelhetik. Felnyársalódhat a gonosz! Ha csak a székeket nézem, akár egy parasztlázadást is mögéjük láthatok, *Derkovits*ot idéző „Dózsa népét", amint kaszáikkal az uraikra rontanak. A székek alján leltári számok. Formáik az ötvenes éveket idézik. Lehet, hogy éppen a Képzőművészeti Főiskoláról selejtezték ki őket az elaggott szemléletű professzorokkal együtt? Szirtest ismerve, minden bizonnyal, emléket állít a leendő művésznemzedék – a ma növendékeinek. *A szellem lázadása mindig törött szék a rajta ülőknek, és éles kés a tompáknak.*

Kiss Péter, Thomas Bang, *fe Lugossy László*, Halász Károly, *Trombitás Tamás*, *Paul Inló*, Halász Károly, *Trombitás Tamás*, *Paul Ingemann*, *Sass Valéria*, *Maria Lavman* poverás

,ok),
ékek,
nyőfák,
vászon,
1000 cm
alai Gábor)

munkái, *Mogens Møller, Claus Egemose,* Marlene Landgreen minimales festményei és *Szilágyi Lenke* fotóportréi a kiállítókról színvonalasan, de már sokszor látott tartalmakat idéznek. *Anne Mette Ruge* alulról megvilágított fotográfiáinak ragyogása finom luminiszcenciával deríti fel közegét, megidézve a már régóta tudott igazságot, hogy a fény igencsak jelentős eleme a festészetnek, s hogy legújabb kori elhanyagoltsága nem tarthat sokáig.

Ha valamiféle sablonos végkövetkeztetést akarnánk kierőszakolni, azt mondhatnánk, hogy *Mikael Thejll* a legdánabb kiállító. E tekintetben már címválasztásával – *Vagy-Vagy* – is kitűnik, nemkülönben a parti őrség naszádjainak vízkiömlő nyílásaira emlékeztető plasztikájával. Leolvasható, hogy az ilyen ember hűvös tengeri szelek fuvallatában él. Bukta a leginkább magyar. Disznókat hizlal, hogy olcsóbb húsból főzhessen magának gulyást. Ő, ha kell, megépíti a házát, veteményest kapál, beoltja a gyümölcsfákat, odaszúr a bökővel, s olykor még egy kis orvvadászattól sem riad vissza. A hazaiak közül ő adja a legjellemzőbb riportázsokat.

Hogy kit nem említettem a kiállítók közül, nem tudom pontosan, azt azonban, hogy ki hiányzott, bizton mondhatom: *Cicciolina!* Pedig itt lett volna a helye, mert ahogy *Jeff Koons* – aki lecsapta a kezünkről – állítja, ő ma a legnagyobb élő művész. Ő a nagy Virgo, aki mélységes feltárulkozásával a legmegejtőbb, legsokatmondóbb artistája a jelen esztétikájának. Cicciolina szinte a kezünk közül siklott ki. Miért? Mert nem vettük észre nagyszerűségét, s kvalitásait a pornóból elfelejtettük átemelni a nagyművészetek arzenáljába. A viszony, ami Koons és Cicciolina között nemzetközi kommunikációvá érik, a mi tudatunkban fel sem merült mint lehetőség, így hát megint csak kihagytuk az orrunk előtt heverő nagy ziccert. Pedig bizonyára van olyan része a csarnoknak, netán egy oldaltermi sarok, ahonnan Cicci fallosz alakú mikrofonjába dúdolhatta volna az esztétika legújabb slágerét. Ehelyett az amerikai szobrász karjain vonult be a Velencei Biennálé falaira, annak sztárjaként.

De hát ne keseregjünk, mert a nagy helyzetek sosem fogynak ki a művészetek bőségszarujából, s dánok is, magyarok is még sok-sok ezer esztendőn át találkozhatnak majd barátságos mérkőzéseken, miközben újra- és újratermelhetik mítoszaikat, s csiszolgathatják korporális identitásukat, tudván-tudva, hogy a legbensőbb lényeg mindig éppoly nehezen adja meg magát, mint bármikor korábban a történelem során.

(Triumf – a lakhatatlan, Kortárs dán és magyar művészet, 1990. június 28.–július 22.)

ANTAL CZEBE

ANTAL TAMÁS ÉS
CZEBE ISTVÁN
KIÁLLÍTÁSA 1992. 04.16–05.16.
MEGNYITJA
SZIRTES JÁNOS
1992. 04. 16. 19 ÓRAKOR

magyar **műhely**
Párizs - Bécs - Budapest
GALÉRIA
BP. XI., BERCSÉNYI U. 28-30.

SZIRTES Jaina

Erőforrások

Újraértelmezett elemek a művészetben

A "ressource" sokértelmű fogalom; eredetileg nyersanyagot, beszerzési forrást, létfontosságú tartalékot jelent. A fogalom mai jelentése viszont tartalmazza azt az új ökológiai gondolkodást is,amely szerint felelősen kell gazdálkodnunk a föld erőforrásaival, mert ezek a források kimerülőben vannak. Habermas szellemi dimenzióba tette át a problémát: "Az értelem idővel mindjobban apadó erőforrás".

Ez az új ökológiai szemlélet a művészetben is megnyilvánul. Egyre több művész kezeli "testvéri" megértéssel a természetet és anyagait: ahelyett, hogy pusztán az önkifejezés eszközeként használnák azokat, magukat a természeti erőket és azok tulajdonságait teszik láthatóvá, hallhatóvá. Az "elemek újraértelmezése" azonban azt is jelenti, hogy a szervetlen természetet, továbbá az embert és bizonyos technológiákat is tanulmányoznak.

Környezetünk fenyegetettségének egyre szélesebb körű felismeréséből következik, hogy felfigyeltünk azokra a művészekre, akik ezzel az aktuális - de tudat alatt már évtizedek óta kisértő - témával komolyan foglalkoznak. Ernst Bloch fogalma, a "Naturallianz" /természetszövetség/ még világosabbá teszi a problémát: azok a művészek, akik a Ressource Kunst-on szerepelnek, egyrészt a modern művészet kritikus-utópikus törekvéseit folytatják olymódon, hogy óvó figyelmükkel Föld-űrhajónk életfontosságú tartalékai felé fordulnak; másrészt megtagadják a modern művészetnek azt a vonulatát, amelyben a művészek kulisszaként használták vagy imperialista önkénnyel torzították el a természetet. Kritikus éberség jellemzi ezt az új művészetet, amely így társadalomkritikai hangsúlyt is hordoz. A jószándék azonban önmagában nem elég. A Ressource Kunst törekvése, hogy a művészet "alternatív zűrzavarában" szakmai-mesterségbeli követelményekkel lépjen fel, hogy elválassza a pelyvától a tiszta búzát. A kiállítás rendezői a műveket a művészi kvalitás alapján válogatták.

1

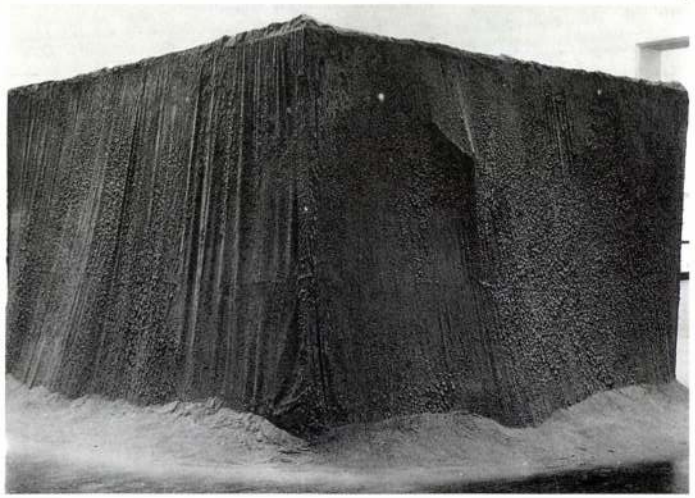

Ressource Kunst

Die Elemente neu gesehen

"Ressource" ist ein ambivalenter Begriff: er meint einerseits Rohstoff, Bezugsquelle, vitale Reserve. Andererseits schwingt bei der Verwendung des Begriffs heute ein neues ökologisches Bewußtsein mit vom verantwortlichen Umgang mit den Ressourcen der Erde, Bewußtsein auch von ihrem begrenzten Vorrat. Habermas hat dies in die geistige Dimension übertragen: "Sinn ist eine immer knapper werdende Ressource".

Das neue Bewußtsein findet in der Kunst seinen Niederschlag. Eine zunehmende Zahl von Künstlern setzt sich mit der Natur und ihren Materialien in einem "brüderlichen" Verstande auseinander: statt sie für ihre Ich-Behauptung zu benutzen, machen sie ihre Kräfte und Eigenschaften selbst sichtbar, fühlbar, hörbar. "Die Elemente neu gesehen" bedeutet aber auch, den Blick auf die anorganische Natur und den Menschen zu richten, und schließt die Auseinandersetzung mit bestimmten Technologien ein.

Die zunehmende öffentliche Erkenntnis von der Bedrohung unserer Umwelt rückt jene Künstler ins Zentrum unserer Aufmerksamkeit, die diese aktuelle, unterschwellig aber seit Jahrzehnten existierendeThematik aufgreifen und umzusetzen verstehen. Ernst Blochs Begriff der "Naturallianz" kann sie transparent machen: Die uns für Ressource Kunst interessierenden Künstler führen einerseits die kritisch-utopischen Ansätze der künstlerischen Moderne fort in ihrer behutsamen Hinwendung zu den vitalen Ressourcen des Raumschiffs Erde; andererseits wenden sie sich zugleich ab von jener Tradition der modernen Kunst, die Natur als dekorative Kulisse nutzt oder imperialistisch deformiert. Kennzeichnend ist die Wachheit der Auseinandersetzung, und gerade dies setzt gesellschaftspolitische Akzente. Doch gute Absicht allein genügt nicht. Erklärter Wunsch von Ressource Kunst ist es, im "alternativen Wust" professionelle Kriterien zu setzen und so die Spreu vom Weizen zu scheiden. Zentraler Gesichtspunkt der Ausstellung bleibt die künstlerische Qualität der für sie ausgewählten und hergestellten Werke.

2

MŰVÉSZEK/ KÜNSTLERLISTE

Marina Abramovic/Ulay
Robert Adrian
Ben d'Armagnac
Joseph Beuys
Black Market
Bernhard Johannes Blume
Claus Böhmler
Bukta Imre
Manfred Butzmann
Georg Dietzler
Helmut Dirnaichner
Eberhard Eckerle
Ulrich Eller
Erdély Miklós
Robert Filliou
Lili Fischer
Bill Fontana
Terry Fox
Jochen Gerz
BKH Gutmann
Ingo Günther
Wolfgang Hainke / Jürgen Olbrich
Felix Hess
Joe Jones
Rolf Julius
Werner Klotz Kraftzellen
Tonia Kudrass
Nikolaus Lang
Barbara und Michael Leisgen
Stefan Micheel / H.S. Winkler
Theresa Murak
Pinczehelyi Sándor
Karina Raeck
Raffael Rheinsberg
Ulrike Rosenbach
Dieter Roth
Hinrich Sachs
Samu Géza
Ottmar Sattel
Marc Schepers
Helmut Schweizer
Roman Signer
Peter F. Strauss
Akio Suzuki
Szirtes János
Christian Terstegge
Mark Thompson
Bill Viola
Thomas Virnich
Rainer Wittenborn

Titelbild/címlapon
M.Thompson:Immersion/Elmerülés
1.B.Stokke:Asche und Staub/Hamu és por1988
2.T.Murak:Kresse-Kleid/Zsázsaruha,1988
3.G.Dietzler:Installation/Installáció,1988
4.L.Fischer:Duftgepäck/Illatcsomag,1988

3

4

Erőforrások
Újraértelmezett elemek a művészetben

1990 május 10. csütörtök, 19.00 – 21.00 h
MŰCSARNOK:
A KIÁLLÍTÁS MEGNYITÁSA

Performance-ok és akciók:
Lili Fischer, Werner Klotz, Szirtes János

1990 május 11. péntek, 14.00 - 21.00 h.
MŰCSARNOK ÉS
MŰJÉGPÁLYA:

Performance-ok és akciók
Black Market, Bukta Imre, Terry Fox, Kraftzellen, Teresa Murak

Erőforrások
Újraértelmezett elemek a művészetben
Műcsarnok + Műjégpálya
Budapest, 1990 május 10 - junius 17.

Nyitvatartás: kedd 12.00 - 20.00 h.
szerda – vasárnap 10.00 - 18.00 h.
hétfőn zárva

Koncepció:
Georg Jappe

Rendező intézmények:
Künstlerhaus Bethanien, Berlin
Stadtgalerie Saarbrücken
Sonja Henies og Niels Onstads Stiftelser, Hovikodden/Oslo
Műcsarnok, Budapest
Goethe Intézet, Budapest

Támogatók:
Senatsverwaltung für Kulturelle Angelegenheiten, Berlin
Instituts für Auslandsbeziehungen, Stuttgart

Szervezés:
Moltkerei e.V., Köln

Kiállítás:
Michael Haerdter
Elisabeth Jappe
Georg Jappe
Bernd Schulz

Munkatársak:
Frank Barth
Paul Haubrich
Tim Kistenmacher
Anna Möller
Hegyi Lóránd
Simon Zsuzsa

Katalógus:
Szerkesztette: Georg Jappe, Ulrich Bischoff

Tanulmányok:
Ulrich Bischoff, Antje von Graevenitz, Heidi Grundmann, Michael Haerdter, Per Hovdenakk, Georg Jappe, Bernd Schulz.

Megjelent a Du Mont Dokumente sorozatban, a budapesti kiállításhoz magyar nyelvű melléklettel.

Ressource Kunst
Die Elemente neu gesehen

Donnerstag, 10. Mai 1990. 19.00 – 21.00 Uhr
KUNSTHALLE:
ERÖFFNUNG

Performances und Aktionen:
Lili Fischer, Werner Klotz, János Szirtes

Freitag, 11. Mai 1990. 14.00 - 21.00 Uhr,
KUNSTHALLE UND
EISBAHN:

Performances und Aktionen:
Black Market, Imre Bukta, Terry Fox, Kraftzellen, Teresa Murak

Ressource Kunst
Die Elemente neu gesehen
Kunsthalle + Eisbahn
Budapest 10. Mai - 17. Juni 1990
Öffnungszeiten: Dienstag 12 bis 20 Uhr
Mittwoch bis Sonntag 10 bis 18 Uhr
Montag geschlossen

Konzept
Georg Jappe

Veranstalter
Künstlerhaus Bethanien, Berlin
Stadtgalerie Saarbrücken
Sonja Henies og Niels Onstads Stiftelser, Hovikodden/Oslo
Kunsthalle, Budapest
Goethe-Institut, Budapest
mit Unterstützung
Senatsverwaltung für Kulturelle Angelegenheiten, Berlin
im Rahmen der Veranstaltugsreihe "Berlin in Budapest" und des Instituts fürAuslandsbeziehungen,Stuttgart

Organisation
Moltkerei e.V. Köln

Ausstellung
Michael Haerdter, Elisabeth Jappe, Georg Jappe, Bernd Schulz

Mitarbeit
Frank Barth, Paul Haubrich, Tim Kistenmacher, Anna Möller, Lóránd Hegyi, Zsuzsa Simon

Katalog
Ulrich Bischoff, Georg Jappe
der Katalog erscheint als Buch in der Reihe, DuMont Dokumente
mit Beiträgen von
Ulrich Bischoff, Antje von Graevenitz, Heidi Grundmann, Michael Haerdter, Per Hovdenakk, Georg Jappe, Bernd Schulz
ca. 200 Seiten,
davon ca. 60 Seiten
mit Farbabbildungen und mit Ungarischer Ergänzung

Ressource Kunst
Erőforrások

Die Elemente neu gesehen
Újraértelmezett elemek a művészetben

Műcsarnok/Kunsthalle +
Műjégpálya/Eisbahn

Budapest, Hősök tere
1990 május 10 - junius 17
10. Mai - 17. Juni, 1990

Ermöglicht durch Siemens Kultur Programm

János SZIRTES

Budapest, Felsőzöldmáli út 11. H - 1025
1954 born in Budapest
1975-77 Academy of Fine Arts, Department of Graphic, Bratislava
1977-83 Academy of Fine Arts, Department of Graphic, Budapest
1989 onwards Visiting Professor of the Hungarian Academy of Applied Art and Design
Lives and works in Budapest.

Solo exhibitions (selection)

1981 University of Horticulture, Budapest
1982 Szkéné Theatre, Budapest
FMS Gallery, Veszprém
Castle Gallery, Sárvár
1983 Young Artists' Club, Budapest
1985 Liget Gallery, Budapest
Galerie Mana, Vienna
1986 Modern Hungarian Gallery, Pécs
1987 Rotor Gallery, Stockholm
Studio Gallery, Budapest
Uppland Konstmuseum, Uppsala (with A.Wahorn and I.ef Zámbó)
1988 Institut Français, Budapest
Cultural Centre, Szeged
Szombathely Picture Gallery, Szombathely
Moltkerei Werkstatt, Cologne
Miskolci Gallery, Miskolc (with L. fe Lugossy and I. ef Zámbó)
Salamon Tower, Visegrád (with P.Gémes)
Templom Gallery, Esztergom
Liget Gallery, Budapest
1990 City Gallery, Vác (with L. fe Lugossy)
Fészek Gallery, Budapest
1991 City Library, Békéscsaba
House of Culture, Székesfehérvár (with fe Lugossy)
Győri Gallery, Győr

Group exhibitions (selection)

1978-83 16 exhibitions in Hungary with the INDIGO Group
1983 3rd Biennial of European Graphic, Baden-Baden
1984 "Bak-Birkás-Molnár-Szirtes", Pécsi Gallery, Pécs
"Wet Paint", Ernst Museum, Budapest
1985 "Contemporary Visual Art in Hungary", Print Studio, Glasgow
"Drei Generationen ungarischer Maler", Neue Galerie am Landesmuseum Joanneum, Graz; Műcsarnok, Budapest
1986 "Eklektika '85", Hungarian National Gallery, Budapest
1987 São Paulo Biennial, Museo de Arte Contemporaneo, São Paulo
Documenta 8, Kassel (performance)
1989 "Young artists from the GDR and Hungary", Neue Berliner Galerie, Berlin; Kunsthalle, Rostock; Ernst Museum, Budapest; Miskolci Gallery, Miskolc
"Ungarische Kunst", Sammlung Ludwig, Aachen
"New Art of Hungary", Don Soker Gallery, San Francisco
1990 "Triumph – The Uninhabitable", Charlottenborg Art Hall, Copenhagen; Műcsarnok, Budapest
"Ressource Kunst", Műcsarnok, Budapest
"13 Artists from Hungary", Zachçta, Warsaw
"Hungarian Art", Stuart Levy Gallery, New York
1991 "Contemporary Hungarian Art", Sala Dalles, Bucarest
"Oscillation", 6th Bastion, Komarno; Műcsarnok, Budapest
"Zentripedal", Minoritenkirche, Krems
"SVB VOCE", Video Installations, Műcsarnok, Budapest
"The Month of the Rainbow", Künstlerhaus, Munich
"Hommage to El Greco", Museum of Fine Arts, Budapest

Works in public collections

Hungarian National Gallery, Budapest
Janus Pannonius Museum, Pécs
István Király Museum, Székesfehérvár

János SZIRTES

33 - 44. Deadly Christmas I-XII, 1991
Soot on glass, 180 x 100 cm each
Private property and artists' property

SZIRTES János

BUDAPEST!

CONTEMPORARY HUNGARIAN ART

DUBLIN 1991

November 21st - December 19th 1991

Royal Hibernian Academy
Gallagher Gallery
Ely Place, Dublin 2

rezentálásra, hanem a prezentálásra épült.

— *A megszokott színpadi felállást elvetettétek, nem voltak előre megírták. Ezek előadások voltak?*

— Nem, bár a kártyacsata színpadon történt, nézők előtt. De ez akkor is csak egy kártyaparti volt, jó — úgy tekint magára, mint egy beszélgetés vagy esemény kezdetére. Színház és színház között így csak formai különbségek lehetnek, ami

szerrel, amivel otthon dolgoztál?

— Nem. Nem egyedül írom a darabokat, mindig vannak társaim, akikkel együtt dolgozom. Amikor el-

Kérdések és döntések

Miközben a lassan mindent eluraló nagy egzisztenciális versenyben környezetünket vizsgáljuk, feltűnhet, hogy van egy nagyon furcsa társadalmi csoport, amelyiknek fő tevékenysége nem az anyagiakért folyó versenyben való részvétel, azaz elsődlegesen nem a pénzszerzés. Mintha nem is ugyanott „játszanának", mint ahol a nagy egzisztenciaharc dúl. Mintha valami elvarázsolt állapotban, valami más pályán mozognának. Hát persze! Hiszen: művészek.

Azonban a művészek „elvarázsolt kertje" sem problémamentes. Van közöttük is, aki visszasírja a „diktatúrát": az egységes korstílust, s nehezen veszi tudomásul, amit Hegel már lassan kétszáz éve kimondott, hogy immár az alkotó szellemén nem uralkodnak az adott kor külső feltételei: a művészen magán múlik mind a tartalom, mind annak alakítási módja. Tehát, hogy mit fest a festő, s hogyan — ez két évszázada személyes döntés kérdése. S hogy miért fest a festő? Erről a ma is aktuális, de több évszázados kérdésről személyes véleményt hallatni gyűlt össze az I. Kerületi Művelődési Központban január végén három festőművész (Birkás Ákos, Károlyi Zsigmond és Szirtes János), két főiskolai hallgató és Beke László művészettörténész.

A termet zsúfolásig megtöltő közönség érdeklődése mellett indult az a beszélgetés, amelyet néhány évvel korábban csak underground vagy illegális környezetben lehetett volna megszervezni hazánkban. Mégpedig azért, mivel a hivatalos művészetkritika és -teória az úgynevezett szocialista művészet esetében ezt a kérdést elintézettnek vélte azzal, hogy a művész célja alkotásával nem lehet vitás: a népről és a népnek kell szólnia. Ami pedig ennek ellentmondott, a teljes e századi képzőművészet-történeti folyamatot a polgári gondolkodás és világszemlélet zsákutcájának igyekezett beállítani. Az est során Birkás Ákos festőművész mutatott erre rá, pontosabban ennek sajnálatos következményére, mondván, hogy manapság a művészetről azért nehéz beszélni, mert a korábbi évtizedekben a művészettel kapcsolatos szövegek is elsősorban a politikai retorika fogalomtárából merítettek, s nem kristályosodott ki a képzőművészet állapotának megfelelő, az alkotásokat jól leíró, problémáit érzékenyen követni tudó szaknyelv.

Aki talán a legtöbbet tette ennek ellensúlyozására, az éppen Beke László, a vita vezetője volt, aki igyekezett a beszélgetést kihasználni arra, hogy a résztvevők is, a hallgatóság is szembekerüljön a kérdés rendkívül összetett voltával. Tehát kizárta a „gyermekkorom óta festő szerettem volna lenni", vagy „azért festek, mert beszéddel kevesebbet tudok elmondani" sztereotíp gondolatokat, s Erdély Miklós szellemét idézve azt próbálta analizálni, amit Erdély úgy fogalmazott meg a Demokratikus festmény című akció során, hogy az akcióművészettel hogyan tud „újra versenyképes izgalmat kelteni az a képtelenül egyszerű és báva dolog, hogy valaki vászonra olajfestéket ken".

Károlyi Zsigmond elmondta, hogy szerinte a festészet egyfajta küzdelem az elidegenedés ellen. Hisz bármilyen technikát (fotót, videót) alkalmaz a művész, olyanná válik, mintha „gumikesztyűt" húzna. Viszont a festő az anyag közvetlen érzékelésétől („tapicskolni kell a festékben") a kép teljes értékű léttel, tehát szellemmel is bíró új teremtmény megszületéséig a művész érzékien viszi végig, irányítja a folyamatot. Ilyen lehetősége szinte nincs is máshol manapság az embereknek.

Szirtes János, aki három szép, különböző fekete ruhákba öltöztetett lány helyzetbeállításaival az est izgalmas, szép és igazán változatos élményét (meglepetésszerűen) szolgáltatta, azt vélelmezte, hogy ma már nem egyes képekben, inkább képcsoportokban gondolkozik az alkotó, s így a műélvező vagy műértő is azokon keresztül tud közelférkőzni a művészethez, s nem kiszakított, egyes művek szemlélésével.

Beke László viszont felvetette, hogy ezt a jelenséget többen már úgy értelmezik, mint hogy ez annak a mintegy háromezer főt számláló „maffia" tevékenységének eredménye, amely társaság nagy pénzeket (is) forgatva megteremti a „beavatottak" művészeti birodalmát. A beavatottság mértéke hatalmi pozíciót határoz meg. Birkás Ákos épp egy Beke-idézettel bizonyította: ez nem így van. Lehet a festészetről emelkedetten, mégis lényegretörően beszélni.

Az igazsághoz azonban hozzátartozik, hogy a „Miért fest a festő?" vitára összegyűlt közönség a beszélgetés végén igen elégedetlen volt. A rossz hangosítás következtében a nehezen kiérlelődő gondolatok nem jutottak el hozzájuk. Károlyi Zsigmond szerint a kialakult állapot tökéletesen modellezte a festészet helyzetét: néhányan az asztal körül (a „beavatottak") úgy próbáltak beszélgetni egymással, mintha az a nagyközönségnek szólna. Azonban közönségüket egyre jobban elveszítve mindenki csak a magáét mondta, ahelyett, hogy egymásra is figyeltek volna. Még szerencse, hogy Szirtes János gondoskodott a szép látványról.

Az azonban elgondolkodtató, hogy a fiatalok, a főiskolások nem tudtak bekapcsolódni a beszélgetésbe. Lehet, hogy generációváltás közeleg?

CHIKÁN BÁLINT

M. Hirlap 1992. febr. 8. V.v

SZIRTES János

A MŰCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

SZIRTES JÁNOS

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA
1992. OKTÓBER 21-ÉN, 20 ÓRÁRA.
A MEGNYITÓN ELHANGZIK:
SZEMZŐ TIBOR: KVINTETT VONÓSNÉGYESRE ÉS
ASZTALI AKROBATÁRA, ŐSBEMUTATÓ.
KÖZREMŰKÖDNEK:
SZIRTES JÁNOS
SZEMZŐ TIBOR
A FEKETE ZONGORA VONÓSNÉGYES
PAPP PÉTER
NÉDER SAROLTA
ERNST MÚZEUM, BUDAPEST VI., NAGYMEZŐ UTCA 8
A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ:1992. NOVEMBER 22-IG
HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL NAPONTA 10-TŐL 18 ÓRÁIG

telmét, szobrászok és festőművészek invencióját, alkotóképességét hívta segítségül. Kiállításaiban a tudomány és művészet összefonódott, egymás hatását erősítette. 1935-től 6 kisebb-nagyobb kiállítást rendezett, de koncepcióját viselte magán még két későbbi állandó kiállítás is. A kiállítások közül kiemelkedik az Afrika életvilágát bemutató, mely európai mércével mérve is egyedülálló.

Kutatói és muzeológusi tevékenysége mellett jelentős és igen eredményes tudományszervező és -irányító munkát végzett. Mint az OMTM főigazgatója létrehozta az Embertani Tárat, a Tudománytörténeti Gyűjteményt. Sajtó- és fotóosztályt, nyomdát és kliséüzemet létesített. Kiadványsorozatot indított el, szerkesztett, megjelentette a *Műveltség* című folyóiratot, melynek szerkesztőjeként a humán és természettudományos műveltség integrálását tűzte ki célul. Megvásárolta kutatóintézeti célokra a vácrátóti kastélyt. Az Országos Magyar Természetvédelmi Tanács elnöke, a Magyarhoni Földtani Társulat főtitkára, majd két cikluson át elnöke, tiszteleti tagja, a Barlangkutató Társaság elnöke volt.

A Magyar Állami Földtani Intézetben újjászervezte az ásvány-, kőzet- és őslénytani gyűjteményt. Tervszerű és rendszeres gyűjtéseivel páratlan értékekkel, kiállítási darabokkal gyarapította a gyűjteményeket. A legszebb darabokból rendkívül esztétikus és didaktikus kiállítást hozott létre.

E sokirányú elfoglaltság mellett szakított időt tudománytörténeti kutatásokra. A forrásokig visszamenő kutatásai számos közleményben szerepelnek. Szerepelnek közte barlangtani, ősgerinces kutatástörténeti tanulmányok; sok cikket közölt nagy geológusokról, paleontológusokról, írt tudományos intézetekről. Létrehozta a MÁFI-ban is a Tudománytörténeti Gyűjteményt, vezetőségi tagja volt a Magyarhoni Földtani Társulat Tudománytörténeti Szakosztályának, első magyar képviselője volt az INHIGEO-nak.

Mindezek után felvetődik a kérdés: ezek mellett hogyan tudott több mint 30 ismeretterjesztő könyvet és mintegy 250 ismeretterjesztő cikket írni? Úgy, hogy kikapcsolódásként otthona csendjében „kiírta" magából azt a hatalmas ismeretanyagot, mely felhalmozódott benne. Az írás könnyen ment, szépírói képességekkel rendelkezett, amellett olyan páratlan átadóképességgel, mellyel a legnehezebb tudományos kérdéseket is könnyen érthetővé tudta tenni. Rádióelőadásai – ki tudja számukat –, televíziós megnyilatkozásai lenyűgözőek voltak. Szerkesztőségi tagja volt a Természettudományi Közlönynek, a Búvárnak, az Élet és Tudománynak. Ismeretterjesztő tevékenységének hatása felmérhetetlen. Írásai generációkat indítottak el a földtudományok felé, olvasói közül sokan szaktudományunk művelői lettek.

Szakmánk iránti elkötelezettsége, hatalmas alkotóereje, minden nehézséget legyőző akaratereje példa lehet mindnyájunk számára.

Életművével megmutatta, hogy a múlt értékeiből és a ma eredményeiből hogyan lehet építeni a jövő tudományának és kultúrájának egyetemes világát.

Kecskeméti Tibor

Műcsarnok-Palme-ház

Horia Bernea festőművész gyűjteményes kiállítása
X. 1–XI. 1.

Bernea 1938-ban született, fizikus, építész és festőművész diplomával rendelkezik. Többször kapott hosszabb-rövidebb lehetőséget franciaországi, angliai tanulmányutakra. 1971-ben elnyerte a Fiatalok Párizsi Biennáléjának díját.

Festészete a hatvanas évek végétől az európai avantgárd művészet élvonalába tartozik. Ma már híressé vált *„Zászlók", „Ünnepek", „Önarckép"* sorozataiban a hagyományos témákat az élet olyan jeleként értelmezi, amely a testet öltött rend intuíciója.

Horia Bernea budapesti kiállításán végigkísérhetjük művészetének legfontosabb állomásait, és megismerhetjük legújabb – éppen most készülő – alkotásait is.

Gelencsér Rothman Éva

Szirtes János festőművész
X. 21–XI. 22.

A mélységébe hatolni valaminek, ami nem én vagyok, miközben a felülettel érintkezem, de közben díszíteni szeretnék, felöltöztetni.

Viszont én is jelen vagyok, vagyis csak magammal vagyok elfoglalva, ezt nem szabad elfeledtetni. Minden egyes mozdulatomat rögzíteni kell. Ezek így lesznek folyamatosak, ismétlődnek, talán a pulzushoz hasonlítanám.

A spirálnak rengeteg jelentése van, de számomra kizárólag a mozdulat, a tevékenység a fontos, lágyan, érintés nélkül közelíteni, a ritmust kell megérezni, ismerni az anyagot, az ember belefeledkezik, hisz gyönyörű a láng, a meleg, káprázik az ember szeme, miközben a felette lévő fehérség sötétedik, így a végtelenben érzem magam, ahol a semmit nyaldossák a fények.

A felület puha, a mélysége korlátlan, meghatározhatatlan, nincsenek éles kontúrok, kereszteződések. Feloldódnak a dimenziók. A mozdulatok, a gesztusok nemcsak jobbra balra, hanem előre, hátra is rögzülnek.

Persze van egy felület, ahol érintkezhetnek, itt jeleket hagyhatok, vagy az érintkezésem hagy nyomot. Ennek nagy a jelentősége, ez egy nagy lehetőség, itt nem lehet kapkodni, nincsenek véletlenek.

A mozdulatok sohasem kiragadva történnek, hanem egy folyamat közben, bizonyos szakaszában érintkezik a felület a mozgó testtel. Ez mégsem egy pillanat, mert a történet lassítva van. Nem mindegy, hogy kivel kerülök kapcsolatba, ezek a barátaim, a szeretteim, akikkel amúgy is találkozom.

Így a találkozás lágy, kellemes és a felület mögé tud hatolni, ezt a víztükörbe néző arc megmártózásához hasonlítanám.

Szírtes János

Muzeumi Hulerel
1992. 10

SZIRTES János

Hadtörténeti Múzeum

Magyar Aero Múzeum
Oshawa, Ontario, Canada
vitéz Domonkos János gyűjteménye

A II. világháborút követően a magyar repülők új hazát keresve szétszóródtak az egész világban. Bajtársi összetartozásukhoz híven rendszeresen találkoztak a nagyobb magyarlakta településeken. 1972-ben a kanadai Oshawában, az augusztus 20-i Szent István napi ünnepségen szinte valamennyi magyar repülő képviselője – hivatásos, tartalékos tisztek és legénység, földi hajózó személyzet, felderítők, bombázók, vadászok és polgári repülők jelen voltak. A közös ebéd után vitéz Domonkos János m.kir. repülő szakaszvezető a 101. PUMA ezred 7. századának főgépszerelője, lakására hívta a résztvevőket, hogy bemutassa az általa gyűjtött Magyar Királyi Honvéd Légierők tárgyi emlékeit. A nap fénypontját jelentő program határtalan örömöt és lelkesedést váltott ki. Domonkos János köszöntőjében bejelentette, hogy a gyűjteményt teljes egészében felajánlja egy megalakítandó magyar repülő egyesületnek. A jelenlévők éltek a lehetőséggel. Megalakították az egyesületet, tiszteletbeli elnökéül – a jelenlevő – vitéz Czapáry Zoltán ezredest és aktív elnöknek Fáy Ödön századost bízták meg.
Irányításukkal az egész világra – Ausztráliától Brazíliáig; Európától Amerikáig – terjedő gyűjtőmunka tovább folytatódott. Az emlékanyag felbecsülhetetlen értékű ereklyékkel gazdagodott. Az évtized közepén – az idő könyörtelen múlásával – fölvetődött a múzeum végleges sorsának kérdése. 1988-ban Domonkos János sajnálatos halálát követően végképp dönteni kellett. Három lehetőség kínálkozott:
1. Átadják a torontói Magyar Ház részére
2. Az ingolstadti bajor hadimúzeumnak adják
3. Hazaszállítják, ahonnan 47 évvel korábban elkerült (ha Magyarország szabad és független lesz!).

A vasfüggöny végleges leomlásával, a szovjet csapatok kivonulásával megteremtődtek számukra a kedvező döntés feltételei. 1992 januárjában a gyűjtemény örökös megőrzésre hazánkba érkezett. A veterán repülőkből és a Hadtörténeti Múzeum képviselőjéből álló héttagú kuratórium az anyagot sértetlenül átvette. A kiállítás különleges értékét az adja, hogy hatalmas űrt és hiányt pótol. Másrészt anyaggazdagságán túl valamennyi tárgy konkrét személyhez kötődve emlékeztet a II. világháború előtt és alatt, majd az emigrációba került hányatott sorsú magyar repülők életére.

Máté Gábor

Magyar Nemzeti Múzeum

Dombokká vált évszázadok
Bronzkori tell-kultúrák a Kárpát-medence szívében
X. 12–XI. 15.

A kiállítás ez év decemberétől németországi körútra indul, s a tervek szerint 1994-ben Franciaországba is eljut.
A magyarországi bronzkori tell-kultúrákat több mint egy évszázada világszerte ismeri a kutatás és különleges jelenségként értékeli. Olyan civilizációs gócként, amely Közép-Európa belsejét mintegy 400 éven át (i. e. 1800–1400) összekötötte a Dk-Európán át felhűződő mediterrán világgal.
A most bemutatott kiállításon az utóbbi 30 év kiemelkedő ásatásairól, a felkutatás legújabb eredményeiről első ízben számolnak be a szakemberek.
Reméljük, hogy nemcsak a tudományos kutatóknak, de a nagyközönségnek is sok érdekességgel szolgál.

Kesik Gizella

Magyar Természettudományi Múzeum

Tasnádi Kubacska András emlékkiállítás
VII. 29–XI. 15.

Elhangzott 1991. júl. 29-én.

Hölgyeim és Uraim!
Tisztelt Vendégeink!

Ha közöttünk lehetne dr. Tasnádi Kubacska András, 90 éves lenne. Születésének 90-ik évfordulóján kiállítással emlékezünk meg életművéről. A 90 év nem kerek évforduló. Vajon ki ez a személyiség, aki kiérdemli a 90 évhez kötött megemlékezést?
A magyar földtan és őslénytan kiválósága: kutató, muzeológus, tudományszervező, tudománytörténész és ismeretterjesztő.
Tudományos pályafutása a 20-as évek közepén kezdődött. 1926-ban doktorált földtanból, utána a Magyar Nemzeti Múzeum Természettudományi Múzeumának Ásvány-Őslénytárába került. Pályájára meghatározó volt a Bécsben O. Abel mellett eltöltött ösztöndíjas idő. Itt ismerkedett meg a kor egyik legprogresszívebb őslénytani kutatási irányzatával, a paleobiológiával. Az egykori lények élettani jelenségeire, folyamataira, környezetükkel lévő kölcsönhatásokra a vázmaradványokon található nyomokból, elváltozásokból, képletekből következtethetünk. Ezt az őskörnyezeti rekonstrukcióra alkalmazható szemléletet hozta magával az ifjú Tasnádi Kubacska András. Ezirányú kutatások tették ki tudományos tevékenységének túlnyomó részét. E kutatások nyomán halmozódott fel az a sok őskórtani adat, melyek magyarázatából és rendszerezéséből jött létre *„Paleopatológia"* című könyve. A könyv nemzetközi szempontból nézve is úttörő. E kutatások jelentős része a nyomtan, ichnológia körébe tartozik. E témakörből bőséges példák kerültek elő a hosszú éveken át irányított ipolytarnóci kutatásokból. Sajnálatos, hogy az általa megálmodott ipolytarnóci bemutatóhely megvalósulását már nem érhette meg.
Vérbeli muzeológus volt. Élettere, második otthona a múzeum volt. Iskolát teremtett őskörnyezet-rekonstrukciós kiállításaival. Ezekben az egykori élőlényeket környezetükben mutatta be. Diorámákat készíttetett, ezekhez a legkiválóbb preparátorok szakér-

Szirtes János

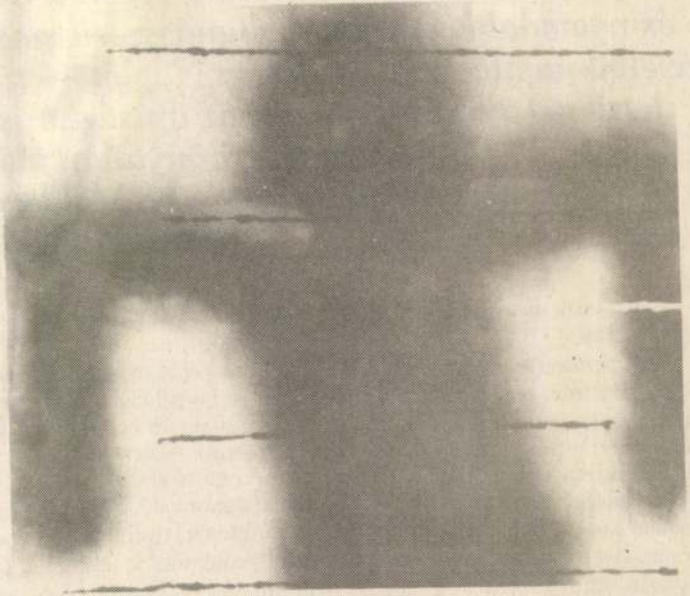

1954-ben született Budapesten. Tanulmányait Pozsonyban kezdte grafika szakon 1975-ben, majd két évvel később a budapesti Képzőművészeti Főiskolán folytatta. Több művészeti csoportosulás tagja, ezek közül talán a legfontosabb az INDIGO, azaz az Interdiszciplináris Gondolkodás, melynek vezetője Erdély Miklós volt.

Szirtes nem egy kitüntetést mondhat magáénak, a legutóbbiak egyike az 1990-ben kapott Munkácsy-díj.

(A kiállítás november 22-éig tekinthető meg az Ernst Múzeumban.)

T. K.

SZIRTES János

M. Hírlap 1992. nov. 7

a román nyelv és irodalom tanára kereste
A Direct (hozzávetőleges fordításba
a nyolcvanadik számot. 1991 végén a Bih
és nyomdai költségek robbanásszerű emel
nyelvű napilapot — a Bihari Naplót — tu
hetilap, a Kelet-Nyugat, az ifjúsághoz sz
a megjelenés bizonytalan időr
A most 48 éves Gheorghe Moldova
a Bihari Napló fő

— *Mit jelent ma egy nagyváradi magyar újság alkalmazottjaként románnak lenni?*

— A nemzetiséget, egy nemzethez való kötődést nem a szülőktől kapjuk, azt az ember saját magának választja. Én például azt szeretném, hogy magyar feleségemtől származó kisfiam 18 éves korában maga döntse el: miféle náció tagja akar lenni. A nemzetiségnek szerintem semmi köze a történelemhez, mert elsősorban a nyelv segítségével határozható meg. A románsághoz való kapcsolódásomat Lucian Blaga (és nem elsősorban Eminescu) nyelve jelenti és az, hogy románul gondolkodom; reggel pedig, rögtön az ébredés után, románul szólalok meg. A nemzetiséget egymásra épülő darabokból, részekből állítja össze magának az ember. És itt jutunk el a magyar nyelvű napilap román nemzetiségű munkatársáig. Magyarul írok (ha éppen nem akad valaki a szerkesztőségben, aki lefordítaná a szövegemet), mert ez a munkahelyi kötelességem. De olyan ez, mintha egy táblára rónám a betűket és akármikor letörölhetjük az egészet. Románul ez már nem áll, hiszen román nyelvű írásbeliségemet román nyelvű gondolkodás előzi meg és kíséri végig.

— *Akkor a Direct szerkesztése volt a fajsúlyosabb munka?*

— A Direct számomra a mesterség gyakorlása volt és semmi több. Lehet, hogy ez kissé keserűnek tűnik, pedig nem a lap megkiábrándultság mondatja velem. De

Die Ausstellung wurde gefördert durch die
Bayerische Landesbank, München

Konrad
-Adenauer-
Stiftung

Öffentlichkeitsarbeit
Rathausallee 12 · 5205 St. Augustin 1 · Tel.: 02241/246436

SZIRTES János

UNGARN ZEIT KUNST

Bernát András
Fehér László
Köves Éva
Mulasics László
Szirtes János
Olescher Tamás
Ösz Gábor

A cimoldalon:
Fehér László: „A patak partján", 1991.

Konrad-Adenauer-Stiftung

VIGADÓ GALÉRIA

A Konrad-Adenauer-Stiftung
és a Vigadó Galéria tisztelettel meghivja
Önt 1993. március 18-án 17 órára az

UNGARN ZEIT KUNST

c. kiállitás ünnepélyes megnyitójára,
valamint az azt követö fogadásra

A kiállitást megnyitja:
Dr. Lothar Kraft a Konrad-Adenauer-Stiftung
fö ügyvezetöje

Bevezetöt mond:
Dr. Beke László müvészettörténész

Zenei improvizáció:
Pege Aladár nagybögö müvész

A kiállitás megtekinthetö:
1993. április 3-ig – hétfö kivételével – naponta 10-töl 18 óráig

Szintes János

AZ ATLANTIS GALÉRIA
MEGHÍVJA ÖNT
"ATLANTIS II.- SZENTENDRE" KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1993. MÁRCIUS 25-ÉN DÉLUTÁN 6 ÓRÁRA
Megnyitja:
"Happy Dead Band"

*

A tárlat megtekinthető 1993. március 26-tól május 26-ig
Atlantis Galéria, Budapest, Váci út 156.

KIÁLLÍTÓ MŰVÉSZEK

Aknay János
Bereznai Péter
Bukta Imre
Gaál József
Jovián György
Kalmár István
KENTAUR
Kótai Tamás
Krizbai Sándor
fe Lugossy László
Lukács Tibor
Magyar Gábor
Márkus Péter
Nagy Árpád
Orbán Attila
Pacsika Rudolf
Pirk László
Regős István
Rényi Krisztina
Sinkó István
Stefanovits Péter
Szirtes János
Szurcsik József
Vincze Ottó
Wahorn András
ef Zámbó István

SZIRTES János

Szirtes János Kiállítása: Vasi Hangverseny és Kiállítóterem, Zalaegerszeg 1993. febr. 19.–

márc. 14. ben Fe Lugosy Lad 11 p.ill

A Szentendrei Ferenczy Múzeum tisztelettel meghívja Önt

BUKTA IMRE "1993 + - PÁRA"

című kiállításának megnyitójára
1993 április 8.-án/csütörtökön/17-19óráig.

Program: 17.30-kor SZIRTES JÁNOS, 18 órától BADA dada és dr.MÁRIÁS műsora
Mindenkit szeretettel várunk!

SZENTENDREI KÉPTÁR
Fő tér 2-5.
A kiállítás megtekinthető:
1993 április 8-május 2-ig

Szirtes János

SZIRTES János

Új Művészet 1992/12

KOROM ÁLTAL HOMÁLYOSAN

Szirtes János kiállítása • Pataki Gábor

Oka van annak, ha egy művész, jó 15 éves pályafutással a háta mögött, lehetőséget s termeket kapván első igazán reprezentatív kiállítása megrendezésére, úgy dönt, hogy szinte minden retrospektív utalást mellőzve, kizárólag legújabb műveit állítja ki. Öreg mesterek hajlanak inkább erre, márpedig Szirtes eltökéltségét mi sem jelzi jobban, minthogy programszerűen, tudatosan készült erre a bemutatóra, e mostani tárlat előjátékát a Várfok 14 Galériában láthattuk 92 elején. Mindez nem összegzést, nem nyugvó-, hanem fordulópontot sejtet.

Mind ez idáig ugyanis Szirtes — akarva-akaratlanul — kétfelé és kétféleképpen működött. Adva volt a *performer,* a szó szoros értelmében halálos titkok tudója, beteg, csökött, nyüszítő poronty, bővérű amazonokkal bokszoló Hüvelyk Matyi, bábját életre hiába kelteni kívánó lepke, egy hordó föld alatt zihálló növény, puszta létéért küzdő kreatúra. A műsorok önfejlődése során néha instruktorrá, ceremóniamesterré lépett hátra, ám akciói javában az intenzív, szinte paroxizmusig fokozódó *testi és szellemi jelenlét,* a sokszor durva fizikai megpróbáltatás, a személyes áldozat teremti meg a hitelesség sajgó perceit. Adva van tehát a performer, akinek a műsoraiból kihámozható-absztrahálható fogalmi háttér (áldozatvállalás, kitartás, hit stb.) értékeket, ráadásul alapvető etikai értékeket rejtő mivolta mélységesen idegen mindenféle posztmodern esztétikai intenciótól. Mondjuk ki: avantgárd gyújtózsinórok a transzavantgárd kerti ünnepélyein. Ne tévesszen meg bennünket, hogy Szirtes jó adag neodada, blőd, groteszk és konzumkulturális elemet vegyít műsoraiba; nem a korunkban oly általános szándékolt értékközömbösség divatjának áldoz ugyanis, a röhej, a blabla, a cukormáz furcsa fénytörést, keserűen patafizikus mellékízt, majdhogynem patetikus zöngést nyer bennük. Szirtes performanszai kérlelhetetlenek, kemények és hitelesek.

Szirtes, a *festő,* némiképp más eset. A korai, gazdag színzuhatagú grafikák után elég hamar, a 80-as évek elején rátalál saját kompozíciós modelljére, amit gyakorlatilag mindmáig megőrzött. A fehér alapra egymástól jól elkülöníthetően rakódnak rá a hol absztrakt, hol figuratív mustrák, rétegek. Alulról, az alapsíktól felfelé növekszik e rétegek „fontossága", színbeli és formai intenzitása. Önkéntelenül adódik, hogy a néző korrelációkat keres közöttük, de ez nem is oly könnyű feladat. Az elemzők által többször számba vett népművészeti, ősművészeti vagy a magaskultúrák formakincséből kölcsönzött motivika „leszállott kultúrjav", üres, jelentését vesztett forma marad, hiába is igyekezne feltölteni őket a művész a személyes érintettség, egyéni hitelesség segítségével. De nem is igyekszik annyira: motívumai szétszóródnak, vagy mustraként szabályos sorokba rendeződnek a vásznon, akarva-akaratlanul egymást közömbösítik, persziflálják. S hiába jönnek, jönnének segítségül a korai performanszok maszkjai és fétisei; ami ott egy izzadó, zihálló, bemocskolt test, egy önnönmagáért küzdő vergődő lélek átváltozásának, igazulásának egyszeri, felemelő kelléke, az a vásznon pattern, minta, legfeljebb — Szirtes egyik képének címével élve — „gyomorrontást" okozó összetevő, adalék, mely az új eklektika mindent egy kondérba öntő katyvaszát legalább némi rossz lelkiismeretet és hevesebb bélmozgásokat okozva nyeleti le velünk. *Hegyi Lóránd* „pszeudorítusról" beszél

Szirtes János: 92/50, 1992, akril, korom, vászon, 170×150 cm

Szirtes János: 92/72, 1992, akril, korom, vászon, 200×150 cm

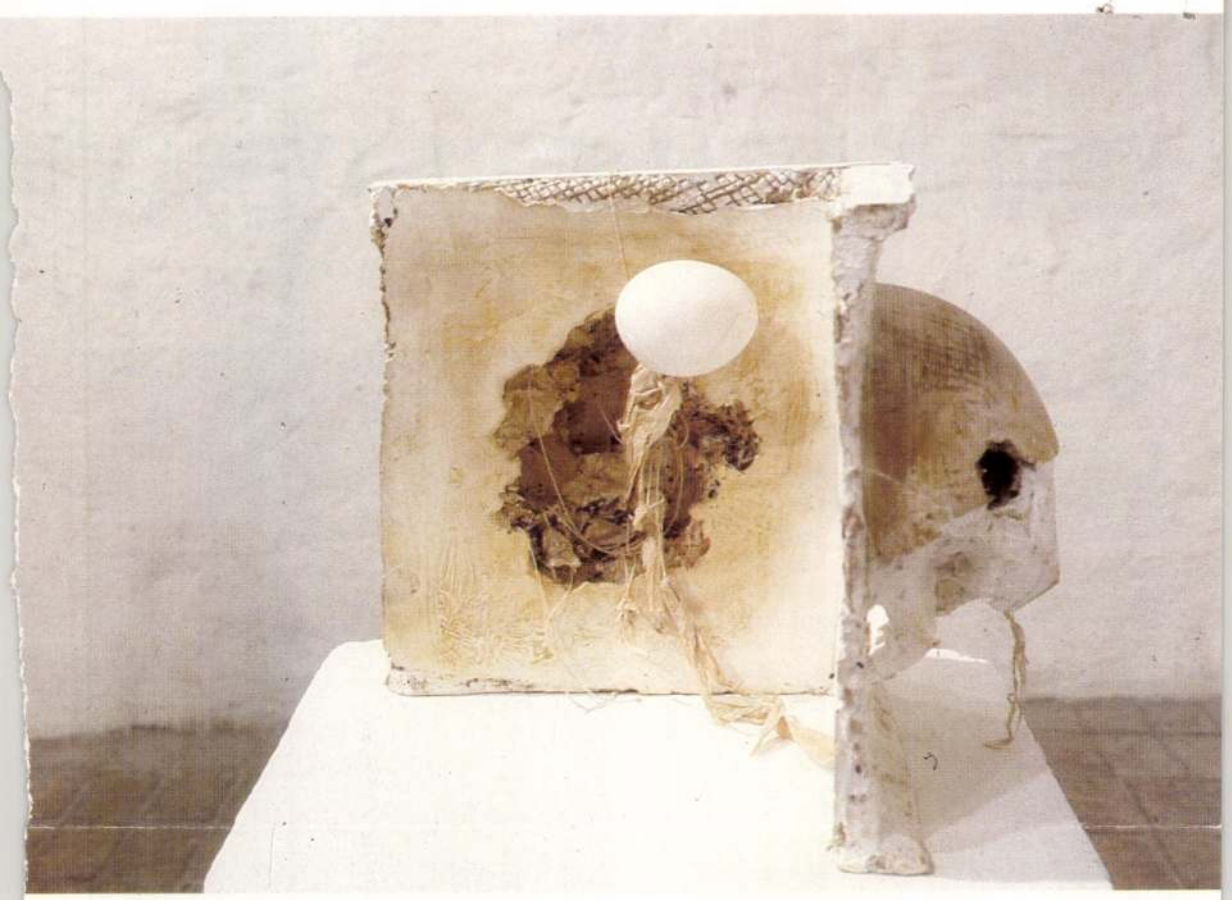

kedéseik vagy beszakadt „krátereik" vannak. A sima fehér síklapot, a szabályost, a „szépet" kikezdi a pusztulás, a szétfoszlás, a rothadás, s ezeken a tea által barnásra színezett, s helyenként a szétszóródott teafűvel beborított helyeken gyönyörű felületek jönnek létre; a rideg, szervetlen, érzéketlen felületekből érzékeny, érzéki, organikus felületek. Élettelenből csihol hát életet, s esztétikai értékkel ruházza fel az enyészetet. Az önmagába felejtkező esztétizálás persze nem kenyere Böröcznek, nem is hagyja ellágyulni a nézőt, hanem inkább „bezavar a képbe" a teászacskók „ottfelejtett", lógó cérnájával, a kedvelt és sokféle asszociációs lehetőséget kínáló szerves anyagokkal: a pontos szociológiai információkat hordozó, lezárásra, bezárásra hivatott parafadugókkal, a gipszből kiöntött életszimbólumokkal, a tojásokkal; továbbá a pop arthoz és a dadához is kapcsolódó, úgyszintén gipszből kiöntött profán tudás-világosság szimbólumokkal, a leglehetetlenebb helyeken felbukkanó villanykörtékkel.

A pusztulás, a szétfoszlás, a szétmállás megidézése ellenére sem riasztóak, taszítóak e pontosan az emberi arányrendszerhez igazított tárgyak. Módot adnak tárgyias asszociációkra is (kalap, kút, szétlőtt ház, madáretető, negatív női büszt stb.), de a lényeg nem ez, hanem az emberi léptékből fakadó intimitás, bensőségesség, egyfajta feminin jelleg. A szobroknak ez a vonatkozása az erősen „macho", maszkulin amerikai kultúrában még szembetűnőbb lenne, s feltehetően a feminizmushoz soroltatna, mely kategórián szociális érzékenység, s a szó eredeti értelmében vett humánus művészi attitűd értendő, s már rég nem valami ádáz, harcos férfigyűlölet. Úgy tűnik, hogy a hazai avantgárd pozícióval együttjáró politikai és szociális érzékenység egy másféleképpen strukturált művészeti életben a szubkultúráktól való érintettségbe válthat át.

Vannak nehezen megközelíthető, szemérmes művek, mint amilyenek Böröcz gipszei is, melyek különösen igénylik a hermetikus csendet, a rájuk hangolódást és a beléjük felejtkezést. Ha ez nem biztosított számukra, nem is tudnak megnyílni. Mű és környezete, mű és rendezés egymást erősítő szimbiózisban fogva tartotta, megigézte a nézőt az óbudai kiállításon, ahogy a másik kivételes találkozás is, *Louise McGagg* kitűnő felvezető tea-szobrai Böröczről.

Ahogy ők, a „produkció asszisztensei", mi sem tehetünk egyebet, minthogy figyelünk minden idegszállal, tágra nyitott szemmel, lélegzet-visszafojtva, hogy a kötéltáncos le ne essen vagy ideje korán meg ne kapaszkodjon, hogy ha mégis lehetséges, vég nélkül vándorolhasson a kultúrák között.

Szirtes képei kapcsán, s igaza van, a kérdés csak az: ha valódi ritusokat nem teremt korunk, minek mímelni azt?

Méltánytalanság lenne persze mindezt a művész vétkének betudni. Egy sor sajátossága és erénye amúgy is messze kiemeli őt a vásznat maszatolók túl népes táborából. Ki kell emelni mindenekelőtt technikai perfekcionizmusát, gondosságát, a szakmai fogások tökéletes ismeretét, azt, hogy technikai oldalról is hitelesíteni tudja az esetleges görcsösséget és eleganciát egyaránt.

S ha a fent említett mitikus-rituális formajegyeket nem is mindig, a személyesebb, individuálisabb jellegű képződményeket, ecsetvonásokat igazolja a kompozíció. Szirtes mintha maga is érezné ezt, 1986—87-es *Szobaképek*-sorozatával, majd 1988—89-es szén-akril-képeivel egy bensőségesebb, érzelmekkel telítettebb képi világ felé fordul. Rostos, hol karos képződményekké összefonódó, hol szálaira szakadó, szénnel rajzolt formák úsznak bizonytalan árnyképek módjára az alapsíkon, mélyfekete, helyenként némi vörössel kiegészített, néha csápokkal és karmokkal ellátott, a szerves és a szervetlen lét határán vergődő alakzatok vetülnek rájuk. Bizony, „a lélek mélyvilága" *(Kállai Ernő)* ez, a félébrenlét-félálom különös, kegyelmi terrénumáé, ahol nem szűnik, csak csendesül Szirtes képeinek egyik alapsajátossága, a létért, közelebbről a kifejezésért folytatott küzdelem. A festő itt lép túl az új eklektika, a kulturális metafora látszólag a személyes választáson alapuló, valójában e választások értékét végül is relativizáló szemléletén, itt meri vállalni csupasz, ám e csupaszságában is kiismerhetetlen önmagát. Itt lesz több a festészete mindennapi foglalatosságnál, itt közelíti azt performanszainak intenzitásához.

Immár csak a műsorok első számú „kelléke", az emberi test hiányzott. 1991-re aztán az addigi rekvizitumok, az üveglap, a gyertya lángjától származó korom (mely először a *Szobaképek*en tűnik fel) új igazolást nyernek a rájuk préselődő testnyomatok által.

A test, annak lenyomata, pontos nyoma „veszélyes fegyver". Nem kell messzire mennünk, ha a halotti maszkokra, a modellről készült gipszöntvényekre gondolunk. Az emberi test ugyanis, lett légyen bármily intenzív szereplője egy műsornak, múlékony, illékony, időbelileg szegregált valami. Nyomatként viszont forró lávába, agyagba, jelen esetben vászonra és üvegre rögzült végső dokumentum, perdöntő erejű ősfénykép, zárvány, mely beékelődik az időbeli létezés szakadatlan processzusába. Óhatatlanul a memento mori képzete tapad hozzá, borzol, borzongat és megindít. Vigyázatlan vagy könnyű kezekben giccsessé, vagy jó esetben is közhelyessé kophat, hát még, ha az öröklétre ítélt bőrléclenyomatok, pórusok, mellbimbógöcsörtök, szétnyomódó arcok és combok a korom feketéjével, bársonyosan puha és finom, mégis az elmúlást, a halált, a megsemmisülést asszociáló közegével párosulnak.

A tragikum és annak biedermeier mása közti egyensúlyozást Szirtes sem kerülheti ki. A legmeggyőzőbb a jobb oldali első teremben bemutatott sorozata, ahol korommal előre kijelöli a vásznon a majdan rácsapódó test körvonalait. Ezzel a látszólag egyszerű módszerrel a testnyomatok okozta hiány afféle csontvázzá válik, mindenesetre az adott összefüggésben ő képviseli a „kézzelfogható" valóságot, míg a körötte húzódó koromtest a „ruhát", burkot, a jelen esetben fizikaivá tett

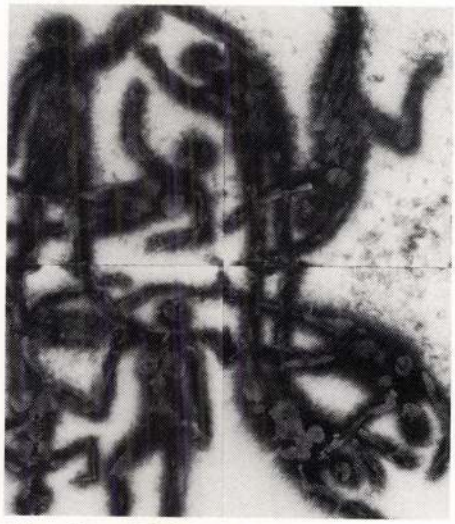

Szirtes János: 92/59 (ABCD), 1992,
akril, korom, vászon, 340×300 cm

szellemi kisugárzást. Ez a párálló koromburok akaratlanul tán afféle vezeklőcsuhaként működik; fátyolba vonja az emberi esendőséget. Valós benyomásokon alapuló szellemkép keletkezik így, az Ernst Múzeum falairól intő rémalak, akit, lett légyen bármily esendő, Szirtes távolsággal *is* kezel. Mire valók lennének különben az akrillal festett, dárdaszerű, durva csíkok, vonalak, melyek határozott egyértelműségükkel a „festő rétegét" jelentik a vásznon? A dilemma nem mindennapi: a festő nem lehet immár ártatlan, tudnia kell, hogy oly valóságos asztráltestjei a közhangulat okán a „harmadik típusú találkozások" csodaittas parafenoménjei felé közelítenek, de nem tehet másképp, az új festészet hiperrelativista páncélja csak durva, erőteljes gesztusokkal törhető át. A hatásos és a hatásvadászó között meglehetősen keskeny a sáv, de végig kell menni ezen az ösvényen.

Hogy milyen vékony ez a szalag, azt kormozott üveglapokra nyomtatott testképek mutatják. E mélyfeketéből elővillanó negatív testtöredékek — épp a sötét háttérnek megfelelően — szinte túlságosan is élnek, vonalaik élessége a groteszk felé tolja el őket. Hogy a mélyükben rejlő tragikus, épp esendő mivoltuk által patetikus ízben áztatott magjukat megőrizhessék, „túl kell hajtani" őket egy karikaturisztikus expresszivitás irányába. Szirtes is ezt teszi, belenyúl a képbe, a 60-as évek szürnaturalistáinak modorában borzolja a felületet, akárha a „Comédie humaine"-t illusztrálná. A groteszk eme felerősödésével viszont fel is billen az egyensúly, vicces vagy szánandó karaktereket látunk e lábukat rántó, kicsavart tagú, torzult arcú egyedekben, ám furcsa módon e karakterek mögül eltűnt az „egyedüli példány" hitelessége. De lehetünk kevésbé szigorúak is: a művész a sorozat katartikus darabjai mellé rögtön el-

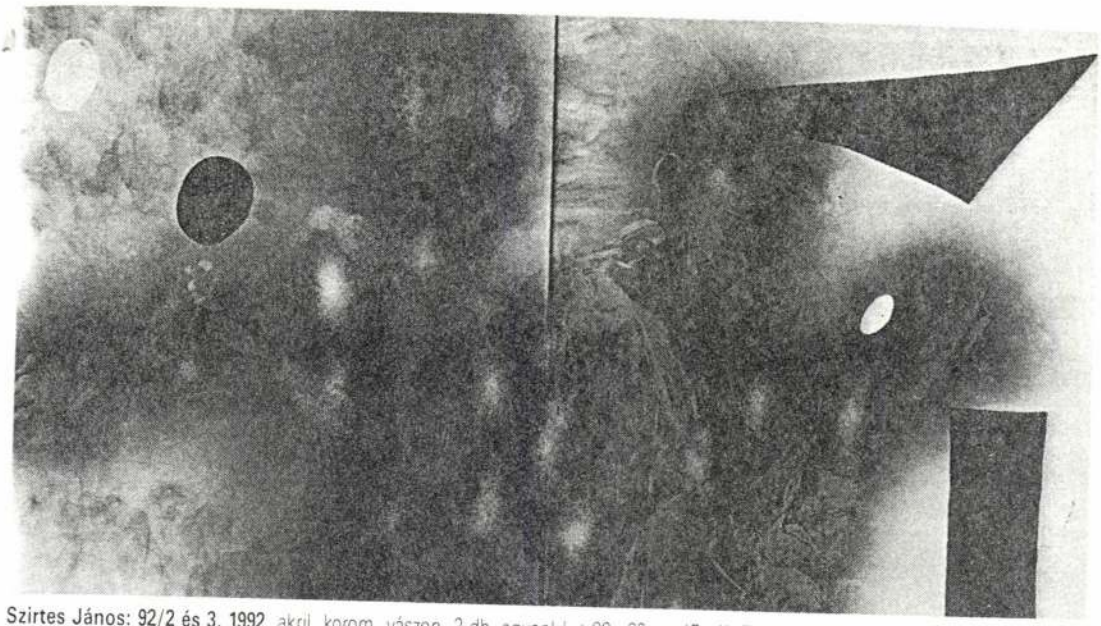

Szirtes János: 92/2 és 3, 1992, akril, korom, vászon, 2 db, egyenként 90×90 cm (Fotók Tahin Gyula)

készíti az ironikus pandant, ad analogiam a véresen komoly műsorait kiegészítő dadaista szeánszokkal.

Jóllehet mind ez idáig a festő és a performer egymásra találását hangsúlyoztuk, nem szabad feledni, hogy Szirtes a korom és az emberi bőr, az eltérően puha minőségek találkozásakor egyszersmind rá is kell döbbenen, hogy fekete és fehér, élő és halott felszikrázó ütközése végletes, egyszeri kegyelem, s mint ilyen, ismételhető, de folytathatatlan. A lehető legtisztességesebb lépés, hogy a lét és nemlét, a *határ* problémáját *festői problémaként is* értelmezni próbálja. Így születnek meg a kormozott képek színes változatai. A testlenyomatok egyre töredékesebbek lesznek, néha alig sejthetően bukkannak fel az egész képfelületet vattásan befedő korom és a gyakran többszörös, egymáson áttetsző színrétegek mögül. A tónusok sötétek, a korom derengéssé tompítja a színek ragyogását, csak ritkán világosul ki a mélyből egy-egy, a kép terében szinte fényforrásként funkcionáló, irizáló folt. A korom, mely az előző sorozatokon a felszínre engedte az ellentéteket, most „lehúz, altat, befed". Homályosan látunk általa, párálló színek testnyomat-mustrákkal átszőtt dzsungelében tapogatózunk.

Homályosan látunk, de nem kevesebbet: amott a test a maga pőreségében feltárulkozott ugyan a performansz és a festészet találkozásakor támadt vakuvillanásban, az éles fény kihunyta után azonban nem borul ránk teljes sötétség. Szemünk (a festő szeme is) lassan hozzászokik a félhomályhoz. Inkább csak ösztöneinkkel érzékeljük, sejtjük a mélyből előhívódó testeket, derengő színfoltokat. De a festő tudja, amit tud. Számára most így, korom által homályosan látszik a világ.

(Ernst Múzeum, 1992. okt. 21—nov. 22)

OBSCURED BY SOOT

Exhibition of János Szirtes

There must be a special reason if an artist with a career of 15 years behind him getting the first opportunity and room for a truly representative one-man show, decides to disregard practically every retrospective reference and exhibit only his newest works. This suggests a turning point, not a summary or point of rest.

Up to now Szirtes — willingly or unwillingly — has worked in two directions and in two ways. There was the *performer* knowing of deadly secrets in the narrow sense of the word: in most of his actions intense *physical and spiritual presence* exacerbated almost to paroxysm, often coarse physical ordeals and personal sacrifices create the painful minutes of authenticity. The conceptual back — ground which can be unravelled and abstracted from his programs (sacrifice, persistence, faith, etc) contains basic ethical values profoundly alien from any postmodern aesthetical intention.

Szirtes, the *painter* is a somewhat different case. After the early graphic works with their abundance of luxuriant colours he found his own compositional model fairly soon, in the early 1980's, and has preserved it ever since. The once abstract, once figurative layers and patterns are put on the white ground separately. The „im-

(continued on page 64.)

SZIRTES János

Szintézis

Ernst Múzeum: Szirtes János kiállítása

Szirtes most látható kiállításán jól ismert életművének közel két évtizede gyakorolt elemei, (a festészet és a performer tevékenység, eddig külön-külön megjelenő festői problémák, összetett technikai megoldások) alkotnak szintézist, ezáltal egyszersmind új összefüggésbe is helyezik e korábbi tevékenységeket, s egy magasabb minőségbe emelik az alkotót. A mostanáig párhuzamos performence és festői munkásság egyaránt a gondolat és emóció kettősségéből kiérlelt koncepciótól a formai megoldás megtalálása felé haladva, újra meg újra körüljárta az ősi, ösztönös emberi alaptevékenység, a *rituálé* problémáját. Ugyanez a tematika érvényesül most is az Ernst-beli képeken, a kormozott felületeken megjelenő testnyomatok az *akció a képben*, a munkák technikai megvalósulása pedig a *kép az akcióban* kettősségét eredményezi. E kettősség a legtisztább, legősibb és evidensebb anyagban, a tűzben, illetve annak tárgyiasulásában, a koromban oldódik fel. A hat egységben megjelenő kiállítás 75 műve Szirtes idén februártól augusztusig élete első nagy önálló kiállítására készült, közvetlenül az Ernst Múzeum falaira. Ez a tervezettség a különálló festmények olyan egyszeri összefüggését hozta létre, melynek következtében a kiállítás egyetlen műegységnek, akár installációnak is tekinthető. Egy-egy kép mérete, színbeli visszafogottsága vagy éppen telítettsége a térbeli sajátosságoknak, a műegység gondolatainak alárendelve alakult ki.

A kiállításon belül az említett *szintetikus festmények* fogják át a többi kiállított műben külön-külön kiemelt formai problémákat, a jellemző dekoratív, eklektikus előadásmódot, a grafikai problémák iránti érzékenységét, térmozgás iránya, a dinamikája tisztán rögzült, de a koromba nyomódva ott maradtak a médium bőrének apró redői, a hajlatok, porcok negatív formái: az egyszeri, megismételhetetlen élet tényei. A földre fektetett vászon akvarelles alapozására a mennyezetre függesztett óvatos, körültekintő figyelemmel a fáklya közelítésének, eltávolításának gesztusaival rakódott rá a korom, amely a testrányomás, fixálás, felületfestés és lakkozás során rezgő, vibráló felületté válva, sajátos mélyhúzású térhatásokat eredményezett. A rányomás alanyai a festő baráti és családi köréből kerültek ki, a festő bensőséges környezetének szereplői, amelyen a személy kiválasztásában egyfajta érzelmi kapcsolat, szeretet, tapintat érvényesült. A felületi festés gyakran homogén fehér vagy fekete foltjai, kalligráfiái a kompozíció kiegyensúlyozottságát és problémákat, az alkotási folyamatban a festői mesterséggel szembeni jelenkori követelmények gondolatát, illetve a lenyomatokhoz szükséges bensőséges pszichikai szituációt.

A mellképnyomatok és a nagyméretű képek között tisztán integrálódik az *akció a képben – kép az akcióban* probléma. Az intim performence során istruált, koreografált alakra Szirtes palástként borította, nyomta rá a kormozott vásznat, amelyen így a a térszerűség fokozását eredményezik. Par excellence grafikai elemek, amelyek Szirtes korábbi sorozatának motívumai. Szintén korábbi sorozatokra megy vissza a korom alkalmazása is. Nyolcvankilenc halálos karácsonyára, amikor Szirtes az eseményekre reagálva több elkészült képének felületét korommal vonta be. A technikailag összetett, míves megoldás az egyediségen, megismételhetetlenségen túl magába foglalja azt a kritikai elemet is, amellyel kiáll a nehezen elsajátítható, a festői mesterség becsületét és emberi hitelét adó magas színvonalú szakmai követelmények mellett. Ebben az összetett gondolati és formai programban a dekorativitás nem tartalmi kiüresedettséget, hanem olyan többletet eredményez, amelyben a mű a fentiek ismerete nélkül is megáll, az érzékeny szemlélő pedig nem térhet ki a hatása elől.

- bojár -

Szirtes János kiállítása
Ernst Múzeum,
Budapest, VI., Nagymező u. 8.

Sztárok a középkorból?

Gótikus szobrok a Budapesti Történeti Múzeumban

Ezerkilencszázhetvennégy fordulópontot jelent a hazai történet- és művészettörténet-tudományban. A Budavári Palota udvarának talajegyengetési munkálatai közben váratlanul előbukkanó szobrok, szobortöredékek alapvetően rendezték át a magyarországi középkori udvari kultúráról alkotott elképzeléseinket. Az akkor Zolnay László régész vezetésével újra napvilágra kerülő hatvanegy darabból álló faragványcsoport rendkívüli színvonala egycsapásra igazolta, hogy a középkor során Mátyás uralkodását megelőzően is európai rangú kulturális szellem volt honos budán. A világi és szakrális tárgyú szobrok csoportokat alkotva hoztak hírt a jószerivel csak írásos emlékeken keresztül felidézhető korból, méghozzá olyan plaszticitással, hogy a mai néző szinte bepillanthatott a XIV-XV. század lovagjainak, udvarhölgyeinek világába. A szobrokat készítő faragók, minden bizonnyal helyi műhelyben készítették el a szobrokat, amelyek máig rejtélyes módon soha nem kerültek végleges helyükre; sokuk még végső befejezésük előtt került a földbe, hogy nyolc méter mélyen átvészelje a fölöttük elviharzó öt évszázad történéseit.

Az 1974-75 során elvégzett és befejezett feltárást több éves kutatás követte. Szakál Ernő resteurátor elvégezte a több helyütt festékmaradványokat is megőrző mészkőszobrok konzerválását is. A feltárt anyagot végül – ha jól emlékszem – 1979-ben állították ki először a Budavári Palota kápolnájában, úgynevezett lovagtermében és a köztes terekben. Az akkori állandó kiállítás a kor installálási gyakorlatán belül színvonalas kivitelben és újszerű koncepcióval jelent meg, valódi eseményt jelentett a kulturális életben. A közben eltelt tizenegynéhány esztendő azonban átalakította a külső körülményeket, a budavári gótikus szobrok állandó kiállítása is megújulásra szorult. A BTM vezetésében pályázati szisztémával létrejött változás Buzinkay Géza igazgatásával az egész intézmény profilváltását, remélhető felfrissülését hozza magával.

A szobrok ezúttal egyetlen térben, az összetartozók csoportosításával több térszakaszra osztva jelennek meg. A világos tónusú sárgás-szürke mészkövek és a sötétkék nemes hatású textil anyagának kontrasztjára építve, nagyvonalú és ünnepélyes közeg jött létre. A viszonylag sok tárgy elhelyezése elkerülte a zsúfoltság veszélyét, s a csoportosítás is koncepciózusabb a korábbinál. A félhomályban hagyott terem emelkedettségében spotlámpák pontfényei emelik ki az egyes faragványokat, jól érzékeltetve a gótika lágy stílusának a plasztikán alkalmazott fény-árnyék hatását, annak puha festőiségét, a drapériák esését, a figurák könnyed S-vonalát, – egyszóval mindazt, ami a szobortöredékek történeti jelentőségén túl a múlt becses tárgyait az avatatlan szemlélő számára is élvezetessé, széppé teszi. Egy napjainkban működő múzeum esetében éppen az a kérdés, vajon a szakmai eredményeken túl megtalálja-e az utat a nagyközönséghez, tudnak-e olyan érdekességet, látványosságot nyújtani, amely megrázza kissé a kulturálisan tespedt publikumot? A gótikus szobrok újrarendezése jó alkalom lenne arra, hogy a BTM e sztár anyagon keresztül „eladja" önmagát. Nyilvánvaló, hogy a propaganda is a rendelkezésre álló pénz függvénye, s hogy a kiállításhoz, valamint a kiadott vékonyka katalógushoz is szponzor, (ezúttal a Magyar Külkereskedelmi Bank Rt. és a Magyar Olaj- és Gázipari Rt.) adta a pénzt. Ezek az európai kultúrában is kiemelkedő tárgyak legalább olyan jelentősek, mint a Nemzeti Múzeumban őrzött magyar koronázási jelvények, a Szépművészeti Múzeum legjobb darabjai, vagy a Nemzeti Galéria középkori szárnyasoltárai. Ismertségük azonban kisebb, s még kevésbé „jön át" az a konzekvens és színvonalas munka, ami a főváros múltjának felidézését célozza meg. A BTM nem puszta várostörténeti múzeum, mert Budapest szerencsére többször integrálta a nemzetközi kultúra jelentős áramlatait, s maga is többször volt jelentős kulturális kisugárzású központ. A gótikus szobrok egyszerűen szépek, a kiállítás kellő hangsúlyt is fektet erre.

Bojár Iván András

A kiállítást rendezte: Végh András, Magyar Károly;
szaktanácsadó: Marosi Ernő;
látványterv: Héjjas Pál;
restaurátor: Módy Péter, Tóth Attila;
rajzok: Major János, Kuczogi Zsuzsanna, Viczkó Tamás;
katalógus: Végh András, Kemény Zoltán;
fotó: Tihanyi Bence, Bakos Margit;
A katalógus ára: magyarul 100 Ft, angol, német, francia és olasz nyelven 160 Ft.

Fotó: Jéri Miklós

LOVAG ÉS HERALD

Garbarek a PeCsában!

Úrhullám

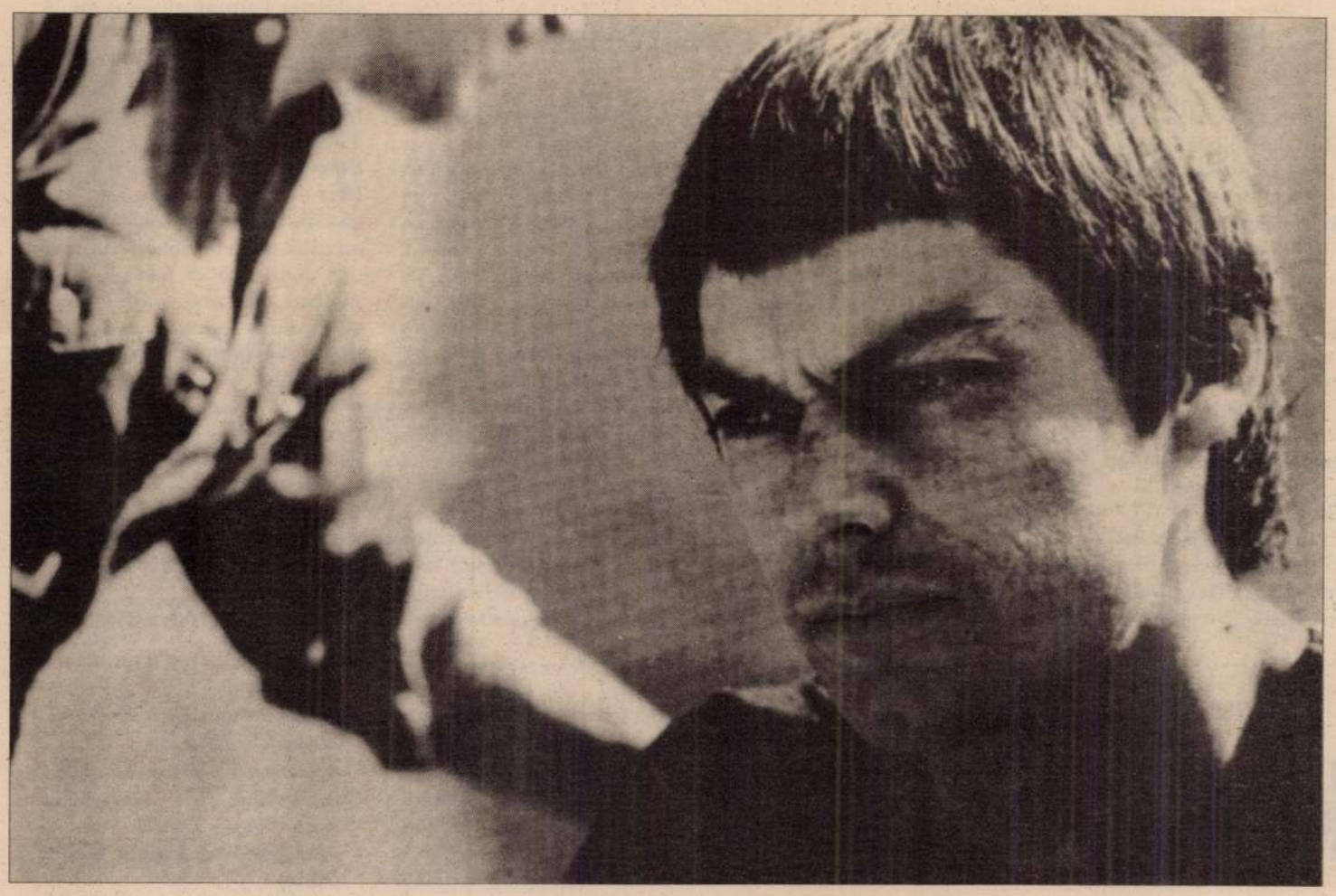

GARBAREK A MOSÓKONYHÁBAN

A nyolcvanas évek elején egy városszéli mosókonyhában laktam. Garbarek csendben csüngött a falon, ám annál szerénytelenebbül sajátította ki jeles Unitra magnómat. A *Places*, a *Dis*, a *Paths, Prints*, a *Luminessence*, de legfőképpen az *Aften-land*. Olyankor megnyílt a műanyagdoboz, és ahogy kiemelkedett belőle az orgona és a szaxofon, tisztán látszódott, amint Rákospalota felett integet a menny.

Aztán elváltunk, az Unitra végelgyengült, és én is egyre gyakrabban hagytam ott magam. Földalatti álmok szegődtek mellém, és éveken át nem jelentett sem ígéretet, sem reményt a menny. Most pedig... ez itt a szobám, ahová fel – (egy kicsit feljebb) – kapaszkodtam. Lemezjátszó, képek a falon, de legfőképpen a zavarom. – Október 27-én (újra) Garbarek a Petőfi Csarnokban, de én vajon...

m.l.t.

Jan Garbarek 1947-ben született a norvégiai Mysenben. Apja lengyel, a németek deportálták Norvégiába a világháború folyamán. Coltrane és George Russel hatására Garbarek 14 éves korától játszik tenor-, majd szoprán szaxofonon; útja a free jazztől indulva a népzenei tonalitásig vezetett. Lemezei a német ECM társaság gondozásában jelennek meg 1969 óta.
Október 27-én zenekara az alábbi felállásban lép fel:
Jan Garbarek: szaxofon
Rainer Brüninghaus: zongora
Eberhard Weber: bőgő
Marilyn Mazur: percussion

Szegény Edouard Lalo

Valaki főműve

Figyelmes társaságnak bizonyult október 2-án a Budapesti Fesztiválzenekar. Fischer Iván karmester gondosan, a hagyományos elveknek megfelelően állította ösze a műsort: két szimfónia közé egy versenyművet választott. Pontosan kezdték az estét, a későnjövőket csak a szünetben engedték be, mégsem akarták leckéztetni a közönséget, s amikor kiderült, hogy a tömeges késésnek forgalmi akadály volt az oka, kárpótlásul még egyszer eljátszották az Oxford szimfónia harmadik tételét. Mindennél előrébb való udvariasságuk azonban az volt, hogy felkészülten, és a lehetőségeikhez mérten jó hangzással játszottak, ugyanakkor nem volt szép, hogy elhanyagolták a kicsit, s a Haydn- és Mahler-szimfónia árnyékában hagyták eltűnni, elfelejtődni Lalo Gordonkaversenyét. Kétségtelen: Edouard Lalo művészete sem fontosságban, sem minőségben, sem hatásosságban nem vetekedhet, a másik két mesterével. Nem is kötelező játszani, de műsorra tűzni, és azután lagymatagon lekísérni – ez rosszabb, mintha a mű a kottatárban maradt volna. Ahogy „kis országnak még lélegzetet venni is radikálisan kell", úgy kell egy alig játszott, nem nagyon látványos, de finom és értékes műnek a gondos betanítás. A Gordonkaversenynek megvannak a maga fogyatékosságai, az első tételben például annyi az üresen levágódó akkord, hogy a szomszéd szobából hallgatva olyan, mintha a vakolat potyogna, de éppen ezeken a nehézségeken kellene átsegíteni pontos zenekari játékkal. Mert ha a gyöngébb részek még rosszul is szólalnak meg, a közönséget megfosztják az előadók az egyedülállóan szép részek meghallásának lehetőségétől is.

Lalo pedig megérdemli szeretetünket, nemcsak művei miatt, de mert élete is olyan múlt századian küzdelmes. Apja Napóleon alatt harcolt, kitüntette magát a téli hadjáratban, s a császár személyesen tűzte mellére az érdemrendet. Természetes volt, hogy a szelíd lelkű gyermeket is katonának szánták, így kénytelen volt tizenhat évesen Párizsba menekülni, ott tanult (hegedülni és brácsázni), végül tanítani. Közben írta a műveit, nagy szorgalommal és kevés elismeréssel, míg ötven éves korára jött néhány jó éve: Sarasate sikerre vitte a Symphonie Espagnole-t, amely ma is a hegedűvirtuózok kedves darabja, bemutaták az Ys királyát, mely a francia operairodalom egyik legszebb darabja, még ha lassan negyven éve nem játsszák Párizsban sem, és megszületett a d-moll gordonkaverseny.

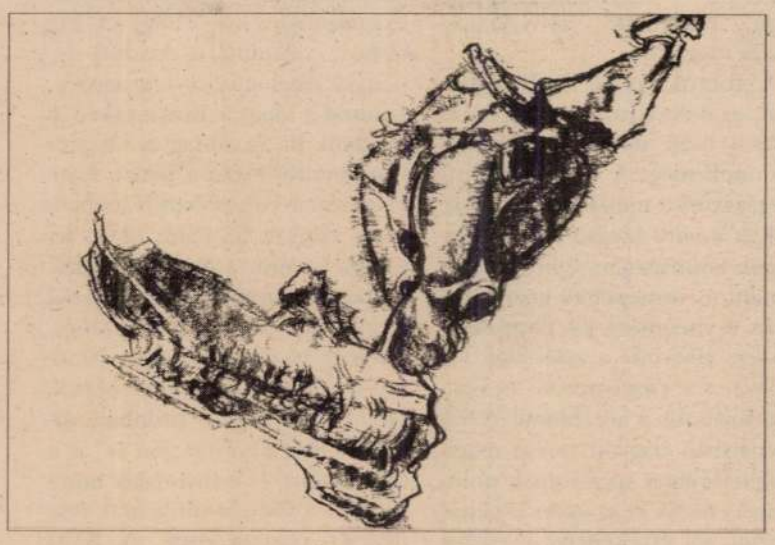

NARANCSGALÉRIA: MORELL MIHÁLY

A Gordonkaverseny nagyon rokonszenves darab; első tétele enyhe hosszadalmassága ellenére is komoly, talán nem is nagy zene, de nem is akar az lenni. Erőssége a második tétel: megejtő éjszakai zene, de ez az éjszaka nem lidércesen magányos, hanem emberekkel teli, enyhe délszaki éjjel, távolról-hangzó szerenáddal. Érdekes, hogy Lalo legsikeresebb művei spanyolos hangzásúak, bár, ha jól tudom, ő maga sohasem járt Spanyolországban, csak édesanyja származott onnan.

A mű szólistája Perényi Miklós volt, aki a tőle megszokott összpontosítással és figyelemmel játszotta a nehéz szólamot, jól győzve a technikai nehézségeket és nem zavartatva magát a rendetlen zenekartól. Ismét megfigyelhető volt ugyan Perényi játékának immár sokadszor hallható fogyatékossága: nem egészen tiszta, a hangok nem mindig pontosan azok, aminek lenniük kéne; hétköznapiabban szólva hamis a magas fekvésekben. Ennek ellenére, ha valaki ezen az estén fedezte föl magának a Lalo-művet, az csakis a szólista odaadásának köszönhető.

Fáy Miklós

létre, ahol kiemelkedő szerep jut az ornamentikának és az eredeti díszítés teljesen új minőséggé fejlődik. – Olescher Tamás (* 1954, Budapest) hasonló környezetből származó művészete a performance, az environment és a festészet különös kapcsolatát hozza létre. Képei első pillantásra ugyan játékosnak tűnnek, a figyelmes szemlélő azonban egy olyan átfogó és mély értelmű koncepcióra bukkan bennük, ami a látszólag jelentéktelen részleteket is egy központi jelentőségű ábrázolási probléma összefüggésében dolgozza fel. – Bernát András
(* 1957, Törökszentmiklós) és Ősz Gábor

Ősz Gábor: Kép a falon 1991
olaj, vászon 150 x 150 cm

(* 1962, Dunaújváros) munkái az emberi megismerés határvidékeivel foglalkoznak. A kép színvilágából egy tapasztalatokon alapuló világ különböző nézőpontokból megfigyelt töredékei bontakoznak ki és öltenek nagy formátumú alakokban képi formát. Mintha "misztikus ködök" terülnének el a kép fölött és akadályoznák "funkcionális összefüggéseinek" megértését. E festmények valamennyi varázsuk ellenére a bizonytalanság érzését keltik szemlélőjükben. Ősz Gábort a világ milyensége foglalkoztatja, amit aztán többnyire mágikusan lebegő négyszögek és téglalapok formájában visz vászonra. Képeinek felületei egyfajta tudatos

Szirtes János: Egy nehéz nap 1990
korom – akril – szén, vászon 150 x 150 cm

érzékenységről árulkodnak. Meditatív jelleget mutató képi világának hatását alapvetően a színek összjátéka határozza meg. – Köves Éva (* 1965) festményein a fehér szín játszik meghatározó szerepet. Formái antropomorf alakokra emlékeztetnek, jóllehet azok sehol sem jelennek meg a képeken. Köves Éva is nagy érzékenységgel nyúl a színekhez. Képei a motívumok és a művésznő alkotásmódjából adódó elgondolások keresztezésével hoznak új jelentésrétegeket felszínre. A 90-es évek itt bemutatott magyar festészete az ember, a lét és a külvilág megtapasztalásának alapvető kérdéseit dolgozza fel mélyrehatóan.

UNGARN ZEIT KUNST

A kiállítást a Bayerische Landesbank, (München) támogatta

Konrad -Adenauer- Stiftung
Öffentlichkeitsarbeit
Rathausallee 12, 5205 St. Augustin 1
Tel.: 02241/246436

A címlapon: Fehér László: Patakparton 1989
olaj, vászon 140 x 200 cm

UNGARN ZEIT KUNST

Bernát András
Fehér László
Köves Éva
Mulasics László
Olescher Tamás
Ősz Gábor
Szirtes János

Az utóbbi évek Kelet-Európa valamennyi régióját átfogó radikális politikai és gazdasági változásai a magyarországi művészetet egészen más út felé vezették, mint a térség többi országáét. A magyar kortárs művészet már mintegy 10 évvel a politikai megújulás előtt rátalált a maga önálló és új identitástudatára, történelemmel és kultúrával egyaránt átfogó és sokoldalú párbeszédben állván. Ez a sajátos út többet jelentett a múlt egyszerű tagadásánál. A 80-as évek új magyar művészete szöges ellentétben állt a 60-as és 70-es évek művészeti áramlataival, a 90-es években pedig még inkább a szubjektum és annak megismerési lehetőségei felé hajlik el.

Bernát András: Objektum XV – Dőlés 1991
vegyes technika, vászon 110 x 140 cm

A Magyarország – Idő – Művészet válogatás a 90-es évek művészetéhez vezető utolsó lépést mutatja be. A kiállított művészek sora a már a 80-as években is meghatározó szerepet betöltő Fehér Lászlótól és Mulasics Lászlótól a festészeten kívül performance-szal és environment-nel is foglalkozó Olescher Tamáson és Szirtes Jánoson keresztül egészen az érzéki tapasztalat határait művészetük középpontjába állító Bernát Andrásig, Ősz Gáborig és Köves Éváig terjed.

Köves Éva: Időtlen idők 1991
olaj, vászon 110 x 130 cm

Fehér László (* 1953, Székesfehérvár) monumentális képei mintegy a múlthoz kapcsolódó árnyékszerű reminiszcenciákként jelennek meg. Ködös, szinte meseszerűen lírikus légkör lebegi körül ezeket az alkotásokat. A tavalyi év munkásságának eredményeként a sárga és fekete erős színkontrasztját a fekete-szürke színhatáson alapuló festészet váltotta fel a művész vásznain. A hatalmas színfelületek szuggesztivitása és a képbe helyezett emberek és körülmények jelszerűsége egymásba fonódik. Nem véletlenül számított már a 80-as évek elején Fehér művészetét a kortárs magyar képzőművészet legkiemelkedőbb jelenségei

Mulasics László: Szilánkokra hullva 1991
enkausztika, olaj, vászon 160 x 150 cm

közé. – Mulasics László (* 1954, Szepetnek) egyszerű, geometrikus töredékekből építi fel szinte teljesen egyszínű, mozdulatlan képeit. A képek felülete a festő által kidolgozott különös eljárás eredményeként igen finoman megmunkált anyagokból épül fel, amit a színek és a formák elhelyezésének "ínyenc" megválasztása egészít ki. – Szirtes János (* 1954, Budapest) az új festészetnek egy egészen más irányzatát képviseli. Képei akciók és performance-ok eredményeként születnek. Szirtes a színeken túl az égetést és a kormot is felhasználja vászna feketére mázolásához. Egy olyan archaikus szerkezeteken nyugvó világ képi metaforáit hozza

Olescher Tamás: Sorozat. Alfa-Omega Nr. 1.
Természet-kereszt 1991
akril, vászon 104 x 128 cm

Kleider Bauer
HUNGAROCAMION
NAP TV
VKI
Kontakt Design Stúdió
MAGYAR TÁVKÖZLÉSI RT
CORVINBANK
HUNGAROVIN
euro contact
DOMUS A FORTE CSOPORT TAGJA
AUTÓ-HÍD
MEDIKÉMIA
HEWLETT PACKARD

évekig csak kiegészítette az étrendet, illetve ellátta az iskolai és munkahelyi büféket áruval. Persze, ezt a munkát sem szabad könnyűnek tekinteni, hiszen egy-egy cukrászüzem 100-110 ezer darabot készített el. A piacgazdaság beköszönése, de valószínűbb, hogy a környékbeliek igényei alapján jutottak az egyes részlegvezetők arra a következtetésre, hogy a jelentkező szabad kapacitást ésszerűen a lakosság és a közület kiszolgálására fordítják. Ennek végül is kettős haszna van, hiszen a cukrászatokban, illetve a hidegkonyhán dolgozó magasan kvalifikált szakemberek élhetnek kreativitásukkal és a kedves vevő pedig reális áron, remek ízekhez, gyönyörűen elkészített tortákhoz, sütményekhez, hidegtálakhoz jut. Nehéz lenne felsorolni mindazokat az ötleteket, megoldásokat, amelyekkel egy gyors látogatás alatt találkoztunk, de azért egy-egy rövid ízelítővel is szeretnénk elősegíteni a Junior szolgáltatásainak jobb megismerését, tekintettel a közelgő ünnepekre.

Igazán csak a környékbeliek ismerik a XI. kerületi Kondorosi úti, illetve a XVIII. kerületi Kassa úti cukrászüzemeket. A gyerekek a környékbeli óvodákban, iskolákban rendszeresen találkoznak termékeikkel, és ma már születésnapok, egyéb rendezvények és családi ünnepségek finomságai is egyre nagyobb számban kerülnek ki az itt dolgozó cukrászok keze alól. Könnyebb helyzetben vannak a XVI. kerületben a Hunyadvár utca környékiek, hiszen itt egy külön kis pavilont telepítettek, ahol naponta reggel 7-től délután 15 óráig friss sütemények bő választékából vásárolhatnak a kedves vevők. Pénteken reggel már hosszú sorok kígyóznak, hogy a téli szezon sztárjait, a krémeseket és a képviselő fánkot kellő mennyiségben vihessék haza. De jól fogynak a sós teasütemények, melynek kilóját 350 forintért árusítják. A példa, úgy látszik ragadós, mert mire e sorok megjelennek, remélhetőleg már Újpalotán, a Zsókavár utcai krémszelet, melyhez osztrák alapanyagból készült pudingkrémet használnak gyümölccsel és csokoládéval dúsítva.

Természetesen a XX. kerületi Lázár utcai cukrászat szakemberei sem próbáltak kimaradni a nemes versenyből. Ők minden pénteken délután fél 3-tól fél 7-ig süteményvásárt tartanak az üzem területén, és ezen a tortától a linzerig, az aprósüteményeken át minden megvásárolható, még akkor is, ha hétközben elfelejtették az előrendelést leadni.

Az angyalföldiek a Reitter Ferenc utcai cukrászat gazdag választékából rendelhetik meg kedvenc süteményüket. Csiznier Gábor és öt cukrászmestertársa legbüszkébb arra a háromemeletes esküvői tortára, amelynek hatvan szeletes alapja és gesztenyés, orosz krémtortás emeletei a vendégsereg nagy tapsát érdemelte ki. Az üzem palettáján olyan széles választék szerepel, hogy valamennyi megrendelő megtalálja az igényéhez leginkább közelállót. Innen kerülnek a finomságok az iskolai büféken kívül a rádió Pagodájába is, a legnagyobb keletje a színes gyümölcskosaraknak, a somlói galuskának és a gesztenyés tortának van.

Beszéljünk egy kicsit az árakról is, hiszen ez is feltétlen érdeklődésre tarthat számot. A Junior cukrászüzemeiben egy díszített, húsz szeletes torta 350-400 forint körül kapható és az orosz krémtorta sem kerül többe 650 forintnál.

Az angyalföldieknek kétszeresen szerencséjük van, hiszen a remek cukrászat mellett közvetlenül ott találjuk a hidegkonyhát is. Fogadások, különböző rendezvények — minisztériumi és iskolai szinten — visszatérő megrendelései dicsérik az itteni szakemberek munkáját. Ajánlatukba vezető helyen szerepel a brokkoli saláta, a sonkás-majonézes burgonya, a svájci sajtsaláta. Specialitásnak számít a majonézes korhely saláta, melynek alapja a savanyú káposzta, kolbász, csípős ecetes paprika. Gondoltak a saláták és vegyes zöldséggasszeleteket, a főtt marhanyelvet és a pulykagalantint ajánlják. Természetesen a megrendelővel történt megbeszélés után bármilyen egyéni kérést is szívesen teljesítenek. A nagyobb rendezvényekre melegételt is készítenek, hogy mindenki találjon kedvére valót. A közelmúltban megnyílt legújabb amerikai gyorsbüfé részére is kerülnek innen kiszállításra termékek. A külföldi „előkóstolók" a gyümölcs-, a tészta-, a magyaros bab- és a párizsi hússaláta mellett voksoltak.

Itt is ejtsünk néhány szót az árakról, amelyek az úgynevezett normál kivitelű tálakra vonatkoznak. Ebben az esetben négy személy részére 800 és 1000 forint között készülhet remekmű, de tízszemélyes tál is megoldható 2200 forint körül. Az extra igényekkel jelentkezőknek sem kell tartaniuk attól, hogy nem kerül lazac, kaviár, rák, pisztráng és más „tengeri gyümölcs" az általuk elképzelt tálakra, mert a Junior Vendéglátó Rt. a hazai beszerzési források mindegyikével kapcsolatban áll.

Mindazoknak, akik a fentiek alapján úgy gondolják, hogy legalább egy próbavásárlás erejéig felkeresik ezeket az egységeket, a pontos cím felsorolásán túl elmondhatjuk, hogy az előzetes rendeléseket telefonon is elfogadják. A Junior kollektívája bízik abban, hogy mind többen veszik igénybe szolgáltatásaikat.

Cukrászati üzemek:
IV., Baross utca 23—25.
Tel.: 169-3160
XIII., Reitter F. u. 84.
Tel.: 129-8411
XVI., Hunyadvár u. 2—4.
Tel.: 163-5424
XX., Lázár u. 3-5.
Tel.: 147-8945
XI., Kondorosi u. 4.
Tel.: 186-9056
XV., Zsókavár u. 26.
Tel.: 183-4708
XVIII., Kassa u. 130.
Tel.: 178-6386
Hidegkonyha: XIII., Reitter F. u. 84.
Tel.: 129-8411.

Tisztelt Olvasóink!

Miután lapunk iránt óriási az érdeklődés, sokan jelezték, hogy a Magyar Hírlaphoz nehéz hozzájutni.
Felhívjuk tisztelt Olvasóink figyelmét,
hogy akik 1993. november 20-ig a helyi postahivatalnál előfizetnek
lapunkra, azok december 1-jétől már lakásukon kapják meg újságunkat.
Az sem elhanyagolható szempont, hogy mint előfizetők olcsóbban
juthatnak a Magyar Hírlaphoz.

perfekt®
ocean DUNAKESZI KONZERVGYÁR
CENTER ÜZLETHÁZ

orában akár nyolc-tíz bűncselekményt is elkövetnek.

Ezt a különleges veszélyeztetettséget ismerte fel a Lakástulajdonosok Országos Szövetsége, s kérte fel a lakásvédelemben már jelentős rutint szerzett Securet Vagyonvédelmi és Kereskedelmi Részvénytársaságot valamilyen hathatós megoldás kidolgozására. A feladat az volt, hogy kerüljön kifejlesztésre egy olyan védelmi rendszer, amely alkalmas helyi elektronikus jelzésre; a jelzéseket bejuttatja egy diszpécserközpontba, ahonnan a gyors intézkedés megszervezhető; támadás esetén a lakásban lévő személynek lehetőséget biztosít segélykérésre; és a korábbi távbejelző behatolásjelző rendszerek 150-200 ezer forintos ára helyett a bekerülési ára ne haladja meg a 25 ezer forintot. A Securet Rt. azért vállalkozott a feladat megoldására, mert távfelügyeleti rendszer üzemeltetésében már kellő rutint szerzett — közismert a TeleGard és a TeleYard elektronikus vagyonvédelmi távfelügyeletek sikeres fogadtatása —, emellett megfelelő fejlesztő apparátussal, gyártó- és marketinghátterrel, valamint tőkeerővel rendelkezik ahhoz, hogy egy ilyen feladat megoldására, „lemenedzselésére" és sikeres végrehajtására képes legyen. A részvénytársaság a tegnap nyílt Nemzetközi Biztonságtechnikai Szakkiállításon mutatta be a szakmai és a szélesebb hazai és elhelyezésre egy rendkívül esztétikus, nyomógombos tasztatúra, melybe be kell ütni a lakás négy számjegyes kódját. Ha a lakás gazdája a kódot beütötte, egy zümmögő hang figyelmezteti, hogy a rendszer a késleltetési idő eltelte után „élesítve" van. Amennyiben ezt követően bármikor a lakásajtót úgy nyitják ki, hogy nem használják a kódot — vagy rossz kódot használnak —, akkor a rendszer riaszt. Ugyanez történik, ha valaki elvágja a riasztórendszer vezetékét, ha valaki leveri, összetöri a tasztatúrát vagy ha a házban az elektromos áram kimarad. A Securet No. 1. társasházi riasztórendszer megalkotói a fejlett nemzetközi gyakorlatot követve, nem a könnyen „süketíthető" rádiós jeltovábbítás módszerét, hanem a vezetékes összeköttetést alkalmazták, azaz a rendszer automatikusan, telefonon juttatja be a jeleket a diszpécserszolgálathoz. Ez azonban nem jelenti azt, hogy akinek nincs telefonja, nem használhatja ezt a hatékony védelmi eszközt. Ahhoz azonban, hogy a rendszer bekerülési ára alacsony maradjon, a Securet Rt.-nek komoly szervezési intézkedéseket kell végrehajtani, s a — már most láthatóan — nagyszámú igénylő bekapcsolását megszervezni. Ennek megfelelően az első lépcsőben bekapcsolásra kerülő kb. ezer lakáshoz nem feltétlenül szükséges ugyanennyi lakástelefon is. A legnagyobb biztonságot a szomszédok, házfelügyelők, portások jelentik.

A Lakástulajdonosok Országos Szövetsége aktivistáival közösen a Securet Rt. munkatársai megkezdték — és jelenleg is folytatják — a társasházak közös képviselőinek felkészítését a várható rohamra. Tekintve azonban, hogy minden közös képviselőt a lakástulajdonosok társadalmi szervezete sem képes elérni, várjuk a társasházak, lakásszövetkezetek tisztségviselőinek jelentkezését is.

E felkészítésben az egyik legfontosabb kérdés az ár. Aki egy kicsit is tájékozott a biztonságtechnikai árakban, az itt kellemesen csalódik. Nem véletlen a hirdetésben megjelenő szlogen: „Elektronikus távriasztás egy jobb hevederzár áráért". Egy emeleti lakás távbejelzős védelme mindössze 23 ezer forint, melyben a technikai felszerelés, a bejelzést követő intézkedés megszervezése, a 24 órás diszpécserközpont szolgáltatása is természetesen benne van, sőt az áfa is. Persze, a biztonság fokozható egy hevederzár alkalmazásával is, mely a Securet mintaboltjaiban széles választékból beszerezhető. A Securet Rt. a lakástulajdonosok képviselőivel együtt reménykedik abban, hogy egy ilyen integrált védelmi rendszer széles körű elterjesztése közvetlen módon és érezhetően javítja a közbiztonságot, védi mindannyiunk legfontosabb értékeit, szeretteink biztonságát és az otthon csak nekünk igazán fontos értékeit.

Férfiak és a divat

A Ruházati Boltok Kereskedelmi Rt. divatszakemberei az üzleti élettől elválaszthatatlan szakmai találkozókra, konferenciákra a Bäumler és a Pierre Cardin márkájú öltözékeket ajánlja. Ezek kis szériában, jó minőségű import alapanyagból készülnek.

A Bäumler öltönyök ára 22 900 és 25 900, a zakóké 12 900 és 15 900, a pantallóké 5990 és 6990 forint között mozog. A Pierre Cardin öltöny 24 900 és 27 900, a zakó 14 900 és 17 900, a pantalló pedig 6990 és 7990 forintba kerül. Nagy a választék a sötét tónusú, elegáns flanellöltönyökből is, de senki se szégyelljen felvenni középtónusú csíkos öltönyt sem. Az eseményhez, az alkalomhoz illő öltözködésre — ha tetszik, ha nem — a mainál több időt kell fordítani.

Utazáshoz, sportoláshoz persze egészen más viseletet ajánl az RB Rt. A pihenni, sportolni vágyó, utazó üzletembereknek kínálja a szakember a ballonhuzatú, téliesített, bélelt dzsekiket és autóskabátokat. Ez utóbbi nemcsak pulóverrel, hanem akár zakóval együtt is kényelmesen viselhető. A dzseki alá pulóvert és kardigánt egyaránt lehet hordani. A kabátok színei között van a bourbon, a petrol- és az élénkzöld, a piros és a sárga, melyek most Európa férfidivatjában a legmodernebbek közé tartoznak. Rendkívül divatosak a cég boltjaiban is kapható kapucnis dzsekik, melyek 5990-től 7990 forintog kaphatók.

Divatos viselet a téliesített, velúr és nappabőrből készített dzsekik és párkák. E felsőruházati cikkek árai 14 900 és 26 900 forint között mozognak. A bélelt, téliesített ballon pantalló sportoláshoz, turistautakra viselhető. Ára, csakúgy, mint a bársonypantallóé, 2990 forint. A társaság boltjaiban modern vonalú, sötét tónusú, nyugat-Európában nagyon kedvelt szövetkabátokat is kínálnak

13 900-tól 15 900 forintig. S végül álljon itt az üzletek címe, ahol mindez megvásárolható: Kleider Bauer Exkluzív V., Váci utca 17. és Kleider Bauer Royal VI., Teréz körút 6.

ACER COMPUTER
Junior Vendéglátó Rt.
antenna hungária

Akadémiai Kiadó
GLOBUS® GLOBUS KONZERVIPARI RT.
gorenje Budapest Kft
Dr. Pendl & Dr. Piswanger International Vezetői Tanácsadó Kft.
AVENIR BUDAPEST
RICO KÖTSZERMŰVEK RT
FÉGTHERM
VIDEOTON Holding Rt.
GYŐRI Győri Keksz Kft.
X-BYTE® SZÁMÍTÁSTECHNIKA
Magyar Posta
JUVENTUS RADIÓ
MITSUBISHI MOTORS
CONTREX

UNIQUE GROUP

AUTÓ SUPERMARKET AZ ÖN

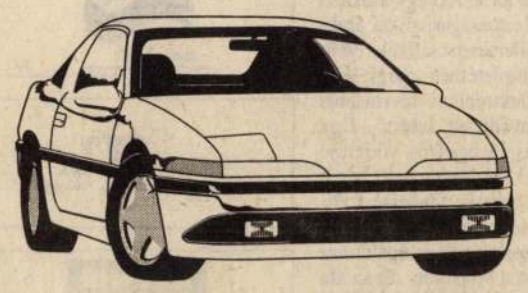

USA, JAPÁN VAGY NYUGAT-EURÓPAI AUTÓJÁT IS
BIZTONSÁGBAN
TÁROLVA, BEMUTATVA, REKLÁMOZVA,
SZERVIZELVE, CÉGGARANCIÁVAL
ADJA EL
BIZOMÁNYOSI ÁRUSÍTÁSBAN
(KÜLÖN KEDVEZMÉNYEK AZ USA AUTÓK VÁSÁRLÓINAK,
AKIK A UNIQUE GROUP AUTÓHÁZAIBAN VÁSÁROLNAK)

UNIQUE

Cím: 1158 Budapest, Késmárk utca 100—102.
Tel.: 163-5619, 183-1778
Rádiótelefon: (06-60) 333-092

MH 10 436

Képek — falból

Jobbra Köves Éva, balra Szirtes János kiállítása. Egymástól alig pár lépésre; a Ludwig Múzeumban. S azonos a műfaj is: mindkettőjüktől falképeket látunk.

Legfőbb érdekességük azonban különbözőségükben rejlik.

Szirtes feladata valóságos. A mátészalkai kórház számára készített öt falképet. Ahogy a tervrajzból látom: az egymásra merőleges két épületszárny találkozásánál húzódó végfalakra. Az együttes egységes, a képek mégsem teljesen egyformák; egy kicsit mind más színű (a skála az okkertől a szürkéig terjed), s eltérőek a kompozíciók is. A domborműszerűen képzett felületeken hol a kisebb és egyenes, hol a nagyobb és hajlékonyabb üregek — afféle hangyajáratok — variálódnak. Hogy a beteg ne ugyanazt lássa minden emeleten, hogy gondolkodás nélkül is tudja, hol jár.

Köves Éva munkája fikció. Nem megbízásra készült. A múzeumban festette a falra azt a fehérből, feketéből és szürkéből libegő árnyas kompozíciót, amely optikailag és hangulatilag egyaránt teljesen átformálja a helyiséget. Ily módon nemcsak gyönyörködni lehet benne, hanem arról is meggyőzi a kételkedőket: a festészet még mindig nem vesztette el illúzióteremtő erejét.

Szirtes kompozíciói bensőgesek, nem tolakodóak, és mégis karakteresek, úgyhogy minden valószínűség szerint kellemes látványt nyújtanak majd környezetükben. De kérdés: nem szerencsésebb-e az olyan építészet, amelyben a festészet nem arra szolgál, hogy az üres falakat megtöltse, hanem maga is architektúrává válik? Köves Éva ennek ritka szép példáját kínálja.

• Vadas József

John és Miles

Önmagában csupán dzsessztörténeti érdekességnek számítana, hogy két kiváló muzsikus egyazon esztendőben, 1926-ban született. Művészi fejlődésük szempontjából azonban már nem tekinthető véletlennek, hogy 1955-ben pályafutásuk egyik legjelentősebb szakaszát együtt kezdték el. Ebben az évben ugyanis a Newporti Fesztiválon Miles Davis trombitás és John Coltrane szaxofonos olyan sikert aratott, mely egycsapásra ismertté tette őket világszerte.

Ekkorra mindketten béklyónak érezték már azokat a hagyományos harmóniai strukúrákat, melyek korábban az improvizáció általános alapjául szolgáltak. Együttműködésükből újabb és újabb elképzelések születtek; Davis ettől kezdve egyre nagyobb teret enged a rögtönzésnek. A zárt akkordrendszer áttörése után előkészíti a következő nagy korszaknak, a freejazznek a lineáris szemléletű, stabil hangnem nélküli improvizációs gyakorlatát. Coltrane tökéletes társ ebben az új kifejezési formában, hiszen robbanékony frázisai sűrű mozgásukkal, kromatikus disszonanciáival jó ellenpontként hatnak Davis skálamenetekre épülő szólamai mellett.

Ennek a minden szempontból fontos találkozásnak a válogatott gyümölcseit hozta forgalomba nemrégiben az RCM Records, Miles és Coltrane címmel. Partnereik között olyan jelentős nevek szerepelnek, mint a szikrázó ritmikájú Philly Joe Jones ütős vagy az eszményien szép tónusú Paul Chambers bőgős, végül, de nem utolsósorban említést érdemel a légiesen swingelő, mindig kiegyensúlyozott harmóniákat nyújtó pianista Red Garland. E műfaj szeretői, értői igazi csemegeként üdvözölhetik e kiadvány szinte minden darabját, mivel a későbbi forradalmi változások előszelei már egyértelműen megmutatkoznak a két fúvósegyéniség korabeli játékában.

• Babits Antal

Keleti Új-Abszurdisztán

Varrodának álcázott titkos kutatóintézet, az AKI elnökhelyettese lesz apósa pártfogása révén egy ifjú ember, aki házassága első heteitől kezdve kénytelen tudomásul venni, hogy „...a Párt ott kísértett minden lépésünkben, követett, mint az árnyékunk s még az ágyunkba is bebújt." No és a munkahelye? Az akadémikus-elnök, a Párt régi harcosa, aki tolószékéből mozdulni sem tud, medvére vadászik — a dolgozószobájában. Eképp: „A medve szerepét átveszi valamelyik varrónő, aki levetkőzik neki, egy bádoglemezt illeszt az ülepére és brummogó hangot hallat. Akkor az akadémikus vaktölténnyel célba veszi az ülepét, és lő." Milyen világban játszódik mindez? Olyanban, „amelyet unos-untalan fölszabadít valaki, de olyan még nem fordult elő, hogy a poloskákat csak egy fél órára is kikapcsolták volna." Ahol pedig mindez előfordulhat, ott világos, hogy a legbensőbb kör beavatottjai pontosan tudják: „Minden rendszer elsősorban önmagáért van. (...) A szocializmusban a legfőbb érték a szocializmus."

Végtelenségig szaporíthatnám azoknak a reveláció erejével, mégis szarkasztikus túlzásként ható idézeteknek a számát, amelyek alapján nem lehet könnyen eldönteni, valójában miféle mű a pozsonyi író és irodalomszervező Grendel Lajos Einstein harangjai című kisregénye: kesernyésen pontos látletet a Nagy Változást megelőző, majd közvetlenül követő időkről, vagy véres szatíra? Egy biztos: az a sokat hallott tétel, mely szerint a mai irodalom, (mármint a „szép"), nem foglalkozik közelmúltunk történelmével, mert még túl közelinek érzi — máris megdőlt. Grendel Lajos mindazt papírra vetette, amit bármely kelet-közép-európai állam kisembere a maga bőrén tapasztalt, s miközben tapasztalta, azt mondogatta magában: ez nem lehet igaz. És mert az író tragikus beállítottság és könnyes pátosz nélkül, kíméletlenül és röhögtető nyersességgel ábrázolja mindazt, ami a változást kikényszerítette, hiteles az is, ahogyan ebben a kritikai magatartásban nem von cezúrát múlt és jelen közé, hanem arról is épp ily elfogulatlanul, épp ennyi szarkazmussal ír, miként folytatódik „abszurdisztáni módra" minden, aminek el kellett volna tűnnie, csak éppen más lózungok és más ideológiák lobogója alatt. Az AKI-t most már JOKI-nak hívják, az ott dolgozók fedőnevet változtatnak, a magas pozícióba ültetett kreatúrák természetesen nem a régi, hanem az új nómenklatúra bábjai — no és? Aki a pártállami idők „töményen képmutató, korrupt és infantilik borzalmá"-ból (Grendel kifejezése) őszintén levonná a konzekvenciákat s többé nem kíván lecsatlakozni és politikai érdemek révén pozícióba jutni, mi egyebet választhat: a kisregény csúfondáros zárófricskája szerint legfeljebb gondozónak szegődhet el az állatkertbe, s így, bár a ruhája esténként bűzlik, „szabad és boldog" lehet.

Grendel Lajos herkulesi tettet hajtott végre azzal, hogy mindezt már 1992-ben (és főként, hogy így!) megírta. Ha ez a hasonlat profánnak tetszik, hozzáteszem rögtön, hogy az író egész eddig volt életműve igazolja, nem most, utólag gondolja csupán, mindig is tudatában volt, hogy Augiász kisöprendő istállójába vetette a sorsa. S ezt az istállót történetesen közép-kelet-európai szocializmusnak hívják.

Már az 1981-es első regény, az Éleslövészet e mostani szatíra világlátását előlegezi, csak úgy, mint a Galeri vagy az 1989-es, a szlovákiai magyar értelmiség szellemi-erkölcsi állapotáról könyörtelenül ironikus képet adó Szakítások. Grendel — úgy tűnik — nem egyes könyvekben, hanem életműben gondolkodik, a szlovákiai tájon élő emberek sorsát a török, a német megszállás idejébe vissza-visszapillantva távlatosan ábrázolja, s a máról szóló szatíra hitelét ott alapozza meg, e korábbi műveiben. Az Einstein harangjaiban a gúnyos megközelítés skálájának minden hangját leüti: a vásári komédiától a filozófikus szarkazmusig, a szóvicctől a swiftien gonosz szatíráig. Olvasását melegen ajánlom mindannyiunknak, akik épp úgy, mint az író, Ó-Abszurdisztánból Új-Abszurdisztánba csöppentünk. *(Kalligram)*

• Nyerges András

M. Hirlap 1993 okt. B

POLIFÓNIA POLYPHONY

A társadalmi kontextus mint médium a kortárs magyar képzőművészetben
Social Commentary in Contemporary Hungarian Art
Soros Kortárs Művészeti Központ éves kiállítása 1993 Soros Center for Contemporary Arts Annual Exhibition 1993

KÉK DUNA KERENGÕ

INSTALLÁCIÓ
A DUNA-PARTON

SZIRTES JÁNOS

A SZIVATTYÚ BEINDÍTÁSA
1993. November 26-án 16.00-kor

INSTALLÁCIÓ

1993. November 26-30-ig
Naponta 16.00-21.00-ig

HELYSZÍN:

LÁNCHÍD PESTI HÍDFŐJÉNEK
ÉSZAKI OLDALÁN, KÖZVETLEN A RAKPARTON

Szirtes János

„Még mindig nem hagyod abba, Tamás?"

Beszélgetés Cseh Tamással

Húsz éven át színpadon maradni, ráadásul úgy, hogy a partner jobbára egy szál gitár, önmagában is nagy teljesítmény. A hetvenes évek dekadens értelmisége és a kilencvenes évek zászlókat bontogató gondolkodói közt húzva ívet, folyamatosan telt házakat vonzani – legenda.

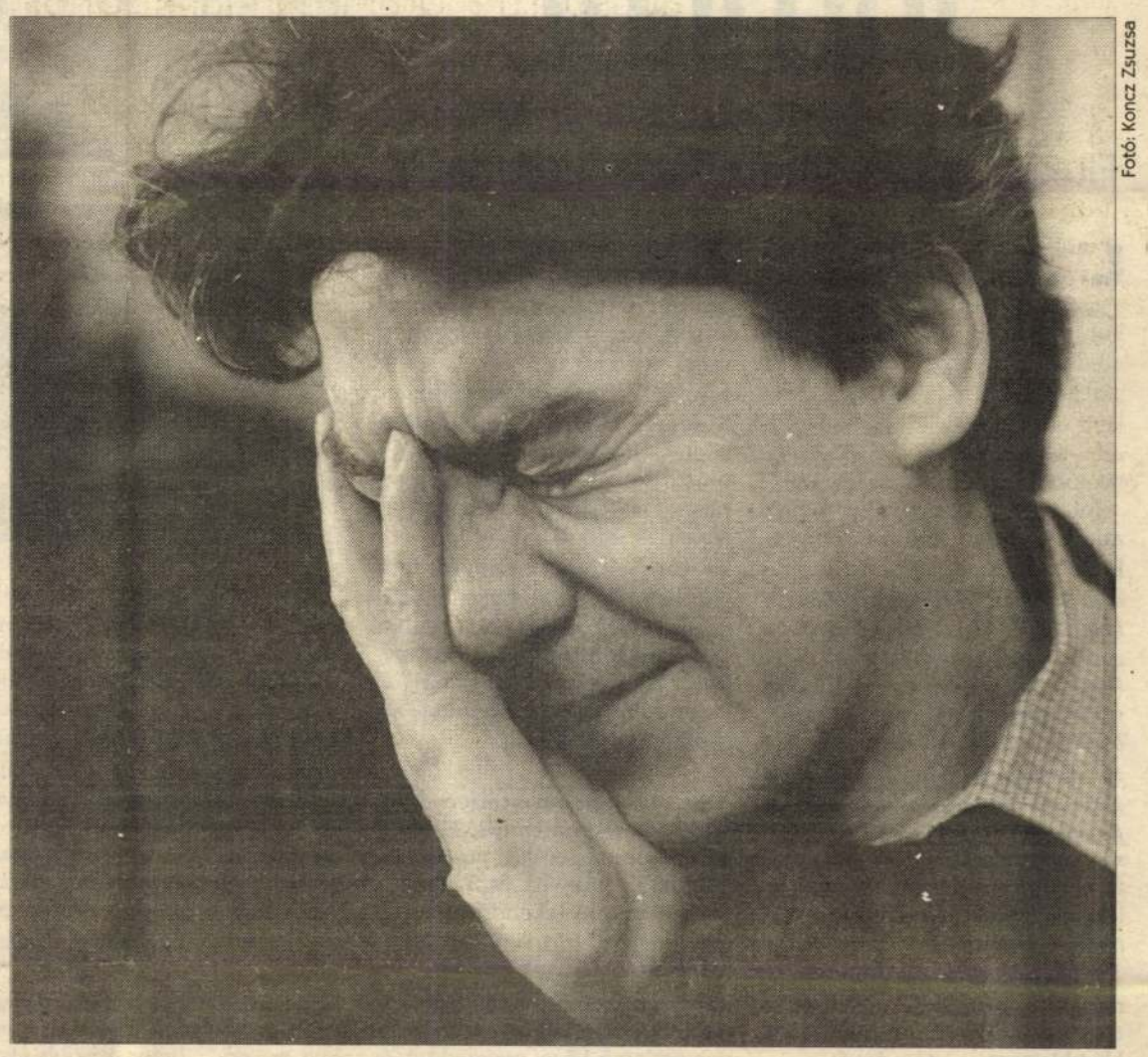

Fotó: Koncz Zsuzsa

Magyar Narancs: Tizenöt-húsz évvel ezelőtt azért özönlöttek az estjeidre a fiatalok, mert híre kelt annak, hogy két ember – te és Bereményi Géza – megénekli a kimondhatatlant. Ma szintén a fiatalok tódulnak a nézőtérre, jóllehet a hőskorszakotokat ők csak hallomásból ismerhetik. Szerinted miért cseng számukra is jól a nevetek?

Cseh Tamás: Talán azért, mert a dalok sem akkor nem hazudtak, sem most nem hazudnak. Mindig olyan közös hétköznapokról szóltak, amik joggal érdekelhették az akkori fiatalokat éppúgy, mint a mostaniakat. Soha nem volt célzott közönségünk, de annak idején még nem ismertünk magunknál fiatalabbakat, hát persze, hogy a saját korosztályunknak írtuk a dalokat. Aztán egyszer csak azt vettük észre, hogy akikkel – úgy tudtuk – közös a nyelvünk, vagyis a velünk egyidősek, kikoptak a színházból, talán mert ellustultak, pénz után rohannak vagy gyerekeket nevelnek. Feltűnt helyettük egy csillogó szemű banda, amelyik kíváncsi, tájékozódó és főleg nagyon fogékony. Először azt hittük, hogy egy kukkot sem értenek majd belőlünk, de kiderült, hogy sokkal érzékenyebbek, mint a saját, mára már elfásult korosztályunk.

MN: Jut eszembe, januárban voltál ötvenéves. Készítettél ebből az alkalomból valamiféle mérleget?

CST: Mérleget? Nem. Az ember anélkül is tart az idő múlásától, minek a gondokat szaporítani?

MN: Mit tartasz eddigi csúcsodnak?

CST: Kérdés, hogy mit értünk csúcson? Ha a sikert, akkor abból volt nagy is, kisebb is, ha a teljesítményt, akkor az egyenletes volt. Nem hiszem, hogy valaha is feljebb voltam a kelleténél, és úgy gondolom, hogy alá se szálltam. A *Frontátvonulás* idején kétségtelenül volt egy kiemelkedő ív, de akkor a kor is olyan volt, hogy úgy érezhettem magam, mintha fontos volnék. Aztán más idők jöttek és más dalok, de én nagyjából egyformán működtem közre mindegyiknél. Ami szándékaink vagy reményeink szerint csúcs volt, a *Nyugati pályaudvar*, azt a közönség nem fogja csúcsnak minősíteni, pedig ilyet még sem mi nem csináltunk, sem más. Ilyet nem mondott el senki az elmúlt százötven évben Magyarországon. Mégis ennek az elfogadása ment a legnehezebben. Akik dalokat szoktak meg tőlem és most prózát kaptak, kicsit felhúzták az orrukat, vagy azt mondták, hogy: na, vége van a srácnak, ha már nem énekel. Hát szó sincs róla: Üzenem mindenkinek, hogy énekelek tovább.

MN: Az utókor javára hamarosan piacra kerül a *Levél nővéremnek*, az *Antoine és Desiré* a frissen felvett *Nyugati pályaudvar* mellett, és – a kiadó szándéka szerint – CD-re és kazettára kerül a Cseh–Bereményi összes.

CST: Az eddigi! Még nem írtunk meg mindent! Most írjuk például a *Levél nővéremnek II*-t. Decemberben lesz a premierje a Katona József Színházban.

MN: Nem bizarr egy kicsit decemberi premiert kitűzni olyan valamire, ami csak most íródik?

CST: De. De vizsga előtt két nappal hihetetlen teljesítményre lesz képes az ember. Egyébként nem ez az egyetlen kihívás. Egy szuperzenésszel, Másik Jánossal leszek együtt a színpadon, ami külön öröm nekem, ráadásul elektronikus hangszereken fogunk játszani, arról nem is beszélve, hogy a *Levél nővéremnek*et próbáljuk túlszárnyalni. Túlszárnyalni persze nem lehet azt, amit a *Levél* akkor jelentett, de megkísérelünk írni egyet ennek az évtizednek is.

MN: 1982 óta a Katona József Színház tagja vagy. Fontos, hogy kötelékben légy?

CST: Alosztályokra, belső parancsokra, lövészárkokra nem vágyom, de csapatra, valakikkel együtt lenni, igen. Erre a Katona a lehető legjobb hely földrajzi értelemben is, a színvonalát tekintve is. Ebben a színházban nekem minden együtt van. Soha nem próbálták rátenni a kezüket a dolgaimra, szabad lehetek, annyiszor lépek fel máshol, ahányszor akarok. Nem várják el, hogy ezt az ő színeikben tegyem, és kölcsönösen szeretjük egymást.

MN: Hány fellépést vállalsz havonta?

CST: Hármat-négyet, többet nem bírok. Egyre több energia megy el az előadásokra és a felkészülésre, így aztán sokszor a legfontosabb meghívásokra sem megyek el. Azt senki nem számítja hozzá egy előadáshoz, hogy télen, amikor délután négykor sötétedik, és egy jeges autópályán próbálsz száguldani egy célpont felé, ahol a legfontosabb dolgod még hátravan, az mennyi energiát visz el.

MN: Szükséged van valamilyen különleges testi-lelki karbantartásra ahhoz, hogy hozni tudd a formádat?

CST: Örökösen, még akkor is, ha nincsen előadás. Mindig azt állítom magamnak, hogy holnap is fontos dolgom van, tehát nem belefeledkezni bűnös dolgokba! Egy dal körülbelül a harmincadik éneklés után válik olyanná, mint amilyennek lennie kell. Csak a kotlósmeleggel költheted ki a tojást, ha hirtelen felforrósítod, rántotta lesz belőle. Ma például három órát gyakoroltam. Ha este fellépésem van, aznap semmi mással nem tudok foglalkozni, még enni sem. Azt hittem, az idő múlásával szűnni fog a szorongásom, de most is mindig úgy érzem, még egy ilyen este, és meghalok.

MN: Estéről estére meghalni a színpadon, a kortársaknak nagy élményt nyújtani miközben az utókorra „csak" dalokat hagysz. Miért lett vonzóbb hivatás számodra az éneklés, mint az eredeti, a képzőművészi pályád folytatása? Nem jut néha eszedbe, hogy képzőművészként maradandóbbat alkothatnál?

CST: A kép is elmúlik, ez az évezred is elmúlik, úgy is az marad meg, amiről a világ eldöntötte, hogy meg akarja őrizni. Először felháborítónak találták, hogy jön egy festőnövendék, aki nekiáll gitározni, de már megbocsátották nekem, és ha már egyszer elkezdtem mutogatni magam, akkor meg kell felelnem az igényeknek. A dalok húszéves éneklése során olyan mezítelenre vetkőztem az emberek előtt, amiből nem lehet csak úgy visszatáncolni. Az kötelez. Belőlem nem lesz már képzőművész, de a dalokkal hagytam, hagyok valamilyen emléket. És persze titokban úgy gondolom, hogy 2030-ban is fogják dúdolni őket.

MN: Ha képzőművész nem is – mint mondod –, de filmszínész még válhat belőled. Bereményi új filmjében, *A turné*ban egy zongoristát játszol. De láthattunk már korábban is vásznon, Jancsó nem is akármilyen csapatában. Mások negyedekkora tehetségből filmkarriert próbálnak építeni. Te nem vágysz rá?

CST: Nem török filmszínészi babérokra, de kalandvágyból kijár ennyi. A csapat itt is óriási: Törőcsik, Eperjes, Bordán Irén, Börcsök Enikő, Benedek Miklós, hogy csak néhányukat említsem. Jól éreztem magam a filmben. A többi majd eldől a moziban.

MN: Beszéljünk egy másfajta csapatról. Annak idején ott voltál a lakitelki sátorban. Manapság politizálsz?

CST: Ott voltam ugyan Lakitelken, de azóta elhatároltam magam mindenféle pártdologtól. A művészek politizáljanak a műveikkel. A dalok a művészet világában mozognak, tudom, hogy ez csak mellékvonal. Nekem akkor is az első számú dolog az életemben olyan dalokat írni, amiket az emberek megemlegetnek. Nekem az fontos, hogy a dalokra szavazzanak.

MN: Ha körülnézel az egykori szavazótáborodban, vagyis az ötvenesek közt, mit látsz, te és ők miben tértek el a legjobban egymástól?

CST: Legtöbbjüket inkább saját nagyapámnak látom, mint kortársamnak. Vezérigazgatók, főorvosok, fontos emberek, és biztos a tudásuk alapján lettek azzá. Ezeknek a győzelmeknek az elérése közben azonban elvesztették a szabadságukat. Nem szárnyalnak már, nem sasok. Nem járnak el olyan helyekre, ahol történhet valami. Nem lehet ott lenni az összes jeles eseményen, de nyüzsögni kell. Néha magamon is észreveszem, hogy már nem vagyok róka, nem szimatolok eléggé, pedig ha az emberből ez a képesség kivész, zárt, savanyú életet kezd élni. Mozogni kell, benézni minden bokor alá, felfedezni rossz helyeket is. Ők ezt már rég nem teszik, rám meg olyan ferde szemmel néznek, hogy: nem hagyod abba, még mindig nem hagyod abba, Tamás?

L. Horváth Katalin

Tohuvabohu dúrban

Fluxus-zene: a hétköznapi esemény

Fotó: Heidrun Lahr

RENÉ BLOCK

Létezik *zene* és *nem zene*. A kettő között, a kísérleti művészet gyanús „köztes tartományában" helyezkedik el a *nem-zene*. Innét ered a nemzetközi *fluxus-zene* is, amely az idő és a muzsika érzékeny összefüggéseit kutatta. Mindezt – természetesen – az elhivatottak tökéletes komolytalanságával.

Jól táplált, kopaszodó, pepita zakós, szomorú szemű úriember: **René Block** *berlini-stuttgarti galerista és elméletíró tartott a napokban kimerítő előadást a mozgalom „hangos" és „süket" kompozícióiról. „W. Busch 62-es szerzeményében szétvertek egy versenyzongorát, ami nagy felháborodást okozott. A zongora azonban menthetetlenül lehangolt volt, és a művészek menthetetlenül lelkesek. A fluxus sohasem szólított fel rombolásra – apró örömöket kínált"* – mondta befejezésül. Hittük is, nem is: lehunyt pillákkal és remegő térdekkel távoztunk.

A fluxus, ez az antiművészeti, neodada „áramlás", a hatvanas években született és tündökölt. **Hérakleitosz** töredékét – *„Ugyanazokba a folyamatokba lépőkre más és más víz árad. És a lelkek pedig a nedvességből párolognak fel."* – újra és újra és újra átgondolva jutottak el a *„minden művészet"* és a *„mindenki művész"* axiómákig. A mozgalomnak nem volt kidolgozott művészetpolitikai programja; inkább szociális, mint esztétikai célok vezérelték. Művelői büszkék voltak rá, hogy kenyerüket legtöbben az alkalmazott művészetek területén keresik. A copyrightot nevetséges atavizmusnak tartották, és új műfajok: a mail és videó és concept art, a zenei „eventek" stb. létrehozása mellett képesek voltak megteremteni szinte mindennek (tudomány, sport, design, divat, játék, tipográfia...) a sajátos fluxus-változatát. Sámánok és bohócok voltak, de a könyörtelen kor ősmintákat faragott belőlük: **W. Vostell** a bebetonozás és dé/collage, **N. J. Paik** a videó art, **Ray Johnson** a network, **Ben V.** pedig a szignálás és ki/mondás: „Tehetségtelen vagyok!" apostolává vált.

*

Az első flux-koncerten ('62. Wiesbaden) bemutatják **E. Williams** német operáját, amely „képes dal" 4 irányba és 5 hangra; Paik kézzel, nyakkendővel, és végül a hajával húz végtelen kottavonalakat; preparált nagybőgőn játsszanak bolondos blődségeket; politikai pamfleteket szórnak a nagyérdemű közé; szétszednek és elárvereznek egy zongorát. A közönség röhög és/vagy dühöng, az események a sajtóban a hercegi esküvő és az ötfejű borjú között kapnak helyet. Ekkor veszi fel a kapcsolatot a mozgalom alapítóival **J. Beuys**, és '63-ban, a düsseldorfi Művészeti Akadémián tartott *Festum Fluxorum Fluxus* című rendezvénysorozat második estjén bemutatja a preparált zongorára írt, **Satie**-ihletésű *Szibériai szimfónia I. tétel*, valamint *Kompozíció két zenészre* című akcióit. *„Maga a szimfónia egy zongoradarab volt. Egy szabad tétellel kezdődött, ami saját szerzeményem volt, aztán Eric Satie egyik darabját illesztettem hozzá, majd kis agyagkupacokkal preparáltam a zongorát, de előbb a nyulat felakasztottam a táblára. Minden agyagkupacba dugtam egy ágat, aztán egy drótot vezettem a zongorától a nyúlhoz, mint egy nagyfeszültségű vezetéket, és aztán kivettem a nyúl szívét. Még egypár mondatot írtam a táblára. Ennyi volt az akció."* Beuys később elszigetelődött a mozgalomtól, szigorú munkáiban nem volt öncélú provokáció vagy látványosság, figyelmen kívül hagyta a véletlent és a játékosságot – a „hirtelen energiafelszabadulás" lehetősége érdekelte. Évekkel ezután ('69, Berlin) dühöngő egyetemisták abbahagyatták vele a koncertet: akaratlanul is megteremtve számára a „segítség nélkül való lét" kifejezési lehetőségét. '67-ben Berlinben került sor az utolsó, Maciunas által rendezett „hangversenyre". A zenekari dobogón egy hófehér csembaló állt – minden fellépő vágyának „titkos tárgya". **R. Filliu** virágcsokrot nyújtott át, hangtalanul; Maciunas óriásballont pumpált fel a húrok között; **Miller** boxkesztyűt ejtett a billentyűkre; **Tasuno Tuo** 7 zenészt sorakoztatott fel a klaviatúra előtt, de csak a kígyó feje okádott tüzes dallamot; **G. Brecht** a kottát a hangszer lába alá gyűrte, és frakkban távozott; Bent elhurcolták. Négy zenész bejött, játszott, kiment. Ilyen egyszerű ez. Humor, filozófia és költészet – dallamosan. És néhány szellemi monéta: „A **kis események** is válhatnak **nagy eseményekké**." *„A székek is zeneiek."* *„Mi volt előbb: a flux vagy az us* [mi]?"

Megmagyarázhatatlan a mozgalom gyors hanyatlása – hiszen nem volt művészeti irányzat, hanem szellemi tartás. Eleve számított a publikum zavarára, és a megfigyelő irritációjára, nem követelt *részvételt*, csak *részvétet*...

A legendás ősök jelene ez – kifogyhatatlan paradoxonokban. Satie 840-szer ismételt, közel 18 órás kompozíciójáé; **Russolo** tudatosan vállalt „dilettantizmusáé", amikor a vakmerőség helyettesíti a kompetenciát; **Duchamp** széttépett kottákról, találomra kiválasztott hangjegyekből montázsolt *errato musical*jáé; Cage *4,33* csöndjéé, a metropolis bábeli zűrzavarában; Paik és **Moorman** erotikus duójáé, tévéképernyőre és sikító csellóra. (Szép ez a zene, élvezhetetlen sodrású. Fölveti **Pseudo-Hérakleitosz** kérdését: *„Hiába lépünk más és más folyamokba, ugyanaz a víz árad."*

Tsss

René Block előadása Goethe Intézet + Artpool, 1993. október 19.

Várfok 14 Műhelygaléria

Várfoktól Küklopsz-fokig

Szirtes János kiállítása

Őrölt bazalt finoman szemcsézett, vékony rétege borítja Szirtes János vásznait. Az egymásra rakódó rétegek néhol felszakadnak, az emlékezés megérinti a felületet. Ismerős füst kormozza az előtűnő vörös-narancs akril színfoltjait.

A gyorsan kihűlő bazaltláva egyenletesen szétterül, kérge mindent könyörtelenül bevon. E kőtengerben invitál minket mitikus hajóútra a festő. Letűnt kultúrák emléke dereng a láthatáron. Kilenc kép merül fel az idők mélyéről, a történet egykedvű linearitással követi a nagy bolyongók főbb stációit.

„Föld!" – hangzik el a kiáltás, s a test ereiben vörösebben dobol a vér. A kikötés után az utazó tétován imbolyog. Álmélkodva tapasztalja, a mozgás a föld sajátja. A kéreglemezek elcsúsznak egymáson, megvetni a lábat nincs hol. A hajón – úgy tűnik – biztosabb.

Bolyongás közben az új szigetek régiekké válnak. Öblök és szirtek ismétlődnek, de horgonyt vetni egyre kockázatosabb. „Az emberélet útjának felén" – a negyedik és az ötödik kép táján –, a sötétlő bazaltkéreg felhasad. Szigetek izzó gyomra ontja a füstöt. *Alászállás Tamarillosnál* – igazít útba a cím. De nem szállunk alá, a történet tovafut. A lemenő nap fényében Midász király aranyát ígéri a tenger. Ám zöldellő ormok helyett Küklopsz-fok zordon sziklái közelegnek a hűvöskék vízen. Leszáll az éj. Hová tart a hajó?

Ritka alkalom, ha az idő burka valami véletlen ajándék folytán megpattan, s nem csak felületét engedi át a tapogatózó gondolatnak. Ha a folyamatos történések metszéspontjai kinyílnak, s rövid pillanatokra átlátjuk életünk kusza forgatagát. Egy-egy ilyen pillanat megteremti azt a távolságot, amely ahhoz szükséges, hogy a történet képpé sűrűsödjön, hogy szemünk érzékeny idegei felfedezhessék az alakuló formát.

A mítoszok képei magukba foglalják ezeket a metszéspontokat. Az ember gyűjti őket, talán a könnyebb tájékozódás végett. De nem lesz könnyebb, saját őstörténetünk metszéspontjait kell felfedeznünk.

A hajdani térkép foszlánya időnként felmerül, egy-egy sziget neve is eszünkbe jut. Néha nekibuzdulva keresgélünk a sok limlom, kacat-emlék közt, volt itt valami fontos, maradandó. De hol?

Verba Andrea

Várfok 14 Műhelygaléria, Budapest I., Várfok u. 14. A kiállítás október 31-ig látható.

Új Híd 1993/10.

Szombathy Bálint: Zászlók, 1972

nek, emlékeket hívnak elő s egyszersmind véglegesen el is törlik azokat.

Más lett a jelentősége a színhibás jugoszláv zászlónak, a fal előtt álló embernek, a letakart szemeknek, a döglött halaknak. S mást fogalmaz meg a játék közös élményének reprodukciója is: a *hiányt*, a be nem teljesült ígéretet. De ugyanakkor *esély* is mindez. A művészet eszközei, ha nem is hangosak, ha csupán csak meditációra késztetőek és ideáink hiátusaira figyelmeztetnek, akkor is elmondanak valamit arról, aminek lennie kellene, amiért lenni érdemes.

Szombathy Bálint jelenlegi kiállításával is meggyőzően bizonyítja, hogy méltán van több évtizede már a nemzetközi alternatív művészek „élcsapatában". Érzi és tudatosan vállalja, hogy a hérakleitoszi paradoxon ellenkezője is igaz lehet: *hiába lépünk más és más folyamokba, ugyanaz a víz árad.*

(Most [Híd] Galéria, Újvidék, 1993. VI. 10—24.)

Magyarország — Idő — Művészet

A Konrad Adenauer Alapítvány kiállítása • Nasinszky Dezső

Az utóbbi évek Közép- és Kelet-Európa egész régiójét érintő politikai és gazdasági változásainak köszönhetően a magyarországi művészet a térség többi országától eltérő, sajátos fejlődési irányt vett. A más utak keresését hivatott bemutatni a *Konrad Adenauer Alapítvány* által szervezett *Magyarország — Idő — Művészet* című, Vigadó Galéria-beli kiállítás, melynek anyagát német szakértők válogatták ki több száz magyar alkotás közül, s talán nem véletlen, hogy ezekre a művekre esett a választásuk. Az itt kiállító művészek egy generáció tagjai (mindannyian a 80-as évek legelején indult „új festészet" hazai képviselői), akik alkotásmódjukban, életszemléletükben különböznek ugyan egymástól, mégis az általuk készített képek egyfajta közös mondanivalót, szellemiséget tükröznek.

Fehér László monumentális képeit expresszív színhasználat jellemzi. A sárga és a fekete erős kontrasztjából adódóan a szigorú elvek szerint szerkesztett kompozícióin — nyugodtságuk ellenére — egyfajta szorongással, félelemmel teli feszültség érezhető. A homogén fekete háttér komor, nyomasztó, áthatolhatatlan sötétségű éjszakai hangulatot teremt. Alkotásai a múlthoz kapcsolódó árnyékszerű víziók és felsejlő emlékek képben történő megfogalmazásai. A mozdulatlan csendéletek momentumba merevedett alakjai Fehér szubjektív történelméből lépnek elő — régi fényképekből ismert, valaha élt ősök, rokonok, a családi anekdoták hősi figurái. Emellett feltűnnek a mindig visszaidézhető gyermekkori élmények motívumai és a tágabb értelemben vett történelem, a világháborúk és az üldöztetés tragikus emlékei, a jelképpé vált helyszínek is. A képfelületek személyhez köthető emocionális tartalmakkal telítődnek. Önmagát is odafesti — kisgyermekként — a valóságos életben soha nem ismert emberek mellé, az általa soha be nem járt helyszínekre, s így „elbeszélő jellegű" képei meseszerűvé válnak, a ténylegesen megtörtént események összemosódnak, összekeverednek a csupán a képzeletben létező dolgokkal. Az álomszerűen felsejlő, csak a kontúrokkal ábrázolt emberi alakok a természet formáira rávetítetten jelennek meg, megszegve ezáltal a festészeti ábrázolás hagyományosan kialakult-elfogadott konvencióit, semmibe véve az előtér és a háttér fogalmait, egy térben ábrázoltnak tűnnek; jelen vannak ugyan, de egyúttal nincsenek is jelen. Átlátszó mivoltukban belesimulnak a környezetbe — rajtuk keresztül láthatjuk a mögöttük lévő tájat, s egyben magát a világot, amely megmaradt, túlélte a pillanatot, miközben a múlt alakjai régen füstté, ködté váltak. Ez a

„mintha-jelenlét" a képeknek különös metafizikai légkört kölcsönöz, amit a színek méginkább fokoznak, expresszívvé tesznek. Az itt-ott érezhető gyengéd irónia ellenére ezek az alkotások inkább megrendítően, drámaian hatnak, mert témáik szomorúsága a megváltoztathatatlan dolgok, az elmúlás, az idő megállíthatatlansága és visszafordíthatatlansága felett érzett fájdalomból fakadnak.

Mulasics László az enkausztika (viaszfestés) technikájával készített képei egyszerre mutatnak modern és archaizáló hatásokat. Ez a finoman kidolgozott plasztikus alap szolgál hátteréül a mértani formák redukálásával létrehozott rejtélyes emblematikus jeleknek, melyek hol megfestve, hol csupán vonalakkal bekarcoltan, hol csak utalásszerűen, csillogó ezüst és aranyfóliával jelezve lebegnek a képben. Hiába rendezi el kompozícióin a geometrikus formákat aszimmetrikusan, azok mégis mozdulatlanságot mutatnak, s egyfajta ősi mitikus sejtelmességet, feloldhatatlan rejtélyt sugallnak.

Szirtes János festészete szorosan kapcsolódik performansz-tevékenységéhez, képei olykor a performanszok eredményeként születnek (szertartásos akciói tulajdonképpen az önmegvalósítás kiteljesedésére irányuló rítusok). Előszeretettel alkalmazza vásznain a festékek mellett a kormot, amit úgy nyer, hogy a vakkeretre feszített, majd lealapozott vásznat (máskor üveglapot) gyertyaláng fölött egyenletesen mozgatva alakítja ki a formákat, alakzatokat, melyek néha sejtelmes, páraszerűen homályos, fátyolszerű árnyakat, néha pedig teljesen átláthatatlan, misztikus, sötét, titokzatos mélyfekete tónusokat képeznek. A gyertya ez esetben közvetítő szerephez jut, az égetésből származó korom, a füst megjelenése a vásznon (mint sík felületen) a tűz „lenyomataként", előhívott képeként értelmezhető. A tűz a négy őselem egyike és a lélek, az élet, a megtisztulás, a megújulás szimbóluma. Szirtes nagyfokú érdeklődést, vonzódást mutat az ősi kultúrák rítusai, szertartásai és az ún. „primitív művészet" iránt. Performanszain a művészet keletkezésének, eredetének mágikus-rituális mozzanatait megismételve a művészet lényegét, értelmezési lehetőségeit keresi; a létezés gyökereit kutatva a mélységekbe ás és az alapokig, a kezdetekig „megy vissza". Képein is megjelennek a prehisztorikus, archaikus motívumok, de új kontextusba átültetvén az idő mélyéről előhívott, megidézett szimbólumok eredeti jelenésüktől megfosztatnak és új jelentést kapnak. Műveinek megszületését szellemi felkészülés, összpontosítás előzi meg, és ezért keletkezésük felér egy teremtésaktussal.

Tudatos előkészület eredményeként keletkeznek *Olescher Tamás* képei is. Bár a szemlélőnek első pillantásra játékosnak tűnhetnek, alaposabban megvizsgálva s értelmezve, átfogó koncepció fedezhető fel bennük. Olescher multimediális művésznek tekinthető, hiszen foglalkozik színházzal, zenével, tánccal, képzőművészettel, videóval; komplex előadásokat szervez, melyeknek belső terét önmaga tervezi, rendezi meg, ahol a különböző művészeti ágak egyenrangú és önálló alkotóelemként szerepelnek. Célja a mai értékvesztett, kaotikus világban élő ember visszavezetése az eredethez, az „édenbe"; a visszatalálás a kezdetekhez térben és időben az egyre magasabb szellemi szférák meghódításával. Kompozíciói felépítésében megfigyelhető a rendre, a harmóniára, a szimmetriára és a világ-egész teljességének megmutatására való törekvése, amit az általa alkalmazott szimbólumrendszer (kereszt, kör, négyzet, átló) tökéletesítése révén vél elérhetőnek.

Bernát András az emberi megismerés határterületeit kutatja, a tapasztalati úton történő megismerést vonja kétségbe, kérdőjelezi meg, amikor egy adott formát több nézőpontból egyszerre ábrázol alig megkülönböztethetően a háttértől, szinte egybeolvadva, összemosódva vele. Ez a kvázi-megjelenítés a szemlélőben riadalmat, bizonytalanságot ébreszt, érzéki csalódásokat idéz elő, illúziókba kerget a már eddig megismert világot illetően.

Ősz Gábor tudatos érzékiséggel komponálja meg alkotásait és vastag ecsettel különös, érdes felületeket, faktúrákat hoz létre. Képi világának meditatív jellegét az adja, hogy a sötét-világos ellentétpárjára helyezi a hangsúlyt. A sejtelmes szerkezetű háttér előtt, mintegy a semmiben lebegő sötét tónusú alakzatok (négyszögek, téglalapok) a világos háttérből sötét foltokat hasítanak ki.

Köves Éva festményein a fehér szín kitüntetett helyet foglal el. A művész mintha tudatosan el akarna titkolni valamit a néző elől, mintha tejfehér sűrűségű lepel vagy köd fedné el a szemünk elől a képen valóban ott lévő vagy csak vélt, a szemünk által megszokásból odaképzelt formákat. Színérzékenységével (a fehérbe nagyon finoman más színeket is belevisz, ezeket csak közelről vehetjük észre) még titokzatosabbá teszi számunkra a fehérségbe öltöztetett festmények létezését.

A tárlat egészére a színbeli visszafogottság, az inkább komor, rejtőzködő színek használata jellemző.

Hungary – Time – Art

Exhibition of the Konrad Adenauer Foundation

Owing to the political and economic changes affecting the whole region of Central-Eastern Europe art in Hungary has entered on a course of development particular to itself and different from the other countries of the region. The exhibition *Hungary — Time — Art* organized by the Konrad Adenauer Foundation is called upon to present the search after other ways and means;

SZIRTES János

LUDWIG MÚZEUM BUDAPEST
MEGHIVJA ÖNT
SZIRTES JÁNOS
KIÁLLITÁSÁRA

AHOL BEMUTATJUK A MÁTÉSZALKAI KÓRHÁZ ÚJONNAN ÉPÜLŐ TÖMBJÉBEN FELÁLLITANDÓ KÉPZŐMÜVÉSZETI PANNÓKAT.

VERNISSZÁZS: 1993. OKTÓBER 27-ÉN SZERDÁN 17-19 ÓRÁIG.
LUDWIG MÚZEUM BUDAPEST
BUDAVÁRI PALOTA A ÉPÜLET I. EMELET

ÉPITÉSZ-TERVEZŐ: SCHILLING ZSOLT

AZ ALKOTÁSOK MEGRENDELŐJE: MÁTÉSZALKAI KÓRHÁZ
DR. CSINÁDY GYÖRGY IGAZGATÓ-FŐORVOS

VALAMINT A BERUHÁZÓ ÉS KIVITELEZŐ:
SZATMÁRBER SIPOS MIKLÓS ÜGYVEZETŐ IGAZGATÓ
KÖZÉPÜLETÉPITŐ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG: KRESZÁN ALBERT
VEZÉRIGAZGATÓ
GENERÁLTERVEZŐ KÖZÉPÜLETTERVEZŐ RT.: DR. JAKLICS ERVIN
ELNÖK VEZÉRIGAZGATÓ

A VERNISSZÁZS SPONZORAI:

MAGYAR TERRANOVA KFT., AZ ALKOTÁSOK ANYAGÁNAK GYÁRTÓJA
MÉHES-RENOSZIG KFT., TECHNOLÓGIAI TANÁCSADÓ

A FRISSITÖKET A SZENTENDREI DALMÁT PINCE SZOLGÁLJA FEL.

A VÁRFOK 14. GALÉRIÁBAN OKTÓBER 31-IG TEKINTHETŐK MEG SZIRTES JÁNOS EGYÉB ALKOTÁSAI

Szirtes János

ÉS 1994
május 13

Massage — message

Szirtes János kiállítása május 12-én 19 órakor nyílik meg a IX. kerület Tűzoltó u. 72. szám alatti kiállítóhelyiségben. A bemutató alkalmával tekinthető meg Beke László és Szirtes János *Massage — message* című előadása.

1994. MÁJUS 13.

hogy nem mentettük el a szöveget
t, a gép hirteles bejelöli
öveget, és felteszi a kérdést:
szöveget változtatásokkal együtt
l a legutóbbi mentés utáni
gy mégse lépjen ki a programból

Tisztelettel meghívom Önt a VÁRFOK 14 MŰHELYGALÉRIÁBA
1995 február 2 - án, 18 órától 20 óráig

SZIRTES JÁNOS

kiállításának megnyitójára

A kiállítás február 26 - ig tart nyitva, szerdától vasárnapig 10 és18 óra között.
Szünnap : hétfő és kedd.

VÁRFOK 14 MŰHELYGALÉRIA
H -1012 Budapest, Várfok u. 14.
Tel./Fax: 115 - 2165
Szalóky Károly

/ A galéria működését az **INTERFACE Számítástechnikai KFT** támogatta. /

A Megyei Könyvtár tisztelettel meghívja Önt

SZIRTES JÁNOS

festőművész

kiállításának megnyitójára

A kiállítást 1991. január 8-án 15.00 órakor

fe LUGOSSY LÁSZLÓ

képzőművész nyitja meg.

A BÉKÉSCSABAI MEGYEI KÖNYVTÁR KIÁLLÍTÁSAI 47.

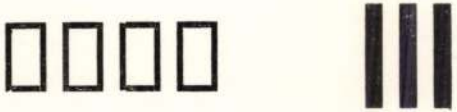

SZIRTES JÁNOS

Budapest, 1954

Tanulmányait a Magyar Képzőművészeti Főiskolán végezte 1976—1983-ban. Mesterei Raszler Károly és Kocsis Imre voltak.

Jelentősebb egyéni kiállításai: 1981. Kertészeti Egyetem, Budapest, F. M. S. Galéria, Veszprém, Mezőgazdasági Főiskola, Gyöngyös, 1982. Óvónőképző, Szombathely, Bem rakparti Klub, Bupapest, Bástya Galéria, Budapest, Várgaléria, Sárvár, 1983. Fiatal Művészek Klubja, Budapest, 1984. Magyar Építőművészek Háza, Budapest, 1985. Liget Galéria, Budapest, Mana Galéria, Bécs.

Festészetében az ősi rítusok, szertartások és a modern művészeti törekvések közt próbál hidat építeni. A neoavantgarde irányzatok majd valamennyi megnyilatkozásán szerepel.

Az alkotás eredeti forrása a valóságos, természeti élmény, amelyre a mű a legtöbb esetben konkrét jelekkel utal akkor is, ha a kompozició egésze elvont, absztrakt értelmezésű. Szirtes János képei kevés elbeszélő-elemet tartalmaznak. Nem tematikusak, nem figurálisak, tehát a képzőművészetben járatlanabb néző számára nem magától értedődő kompoziciók, mindazonáltal nyomon követhető munkáiban, hogy a munkákat nem puszta szeszély, hanem tudatos törekvés hozta létre.

Mindezek "A hónap műtárgya"-ként kiállított munkájáról is elmondhatók. A "Harmadkor" c. mű a földtörténeti időkre utaló sorozat egyik darabja. A föld története harmadik korszakának látomása a kiállított kép, azé a korszaké, amely kb. 60 millió évet ölelt fel, amelyben ember még nem élt a földön, de nagy vonásokban akkor alakult ki földünk mai arculata. A választott témában elkerülhetetlenül tudomásul kell vennünk az absztrakciót, ezért a címsugallta képet csak ilyen vonatkozásban kereshetjük a műben.

Szirtes János igényes művész. A tecknikai művesség, a logikus, tiszta képfogalmazás, a tartalmi rend számára témától, címtől függetlenül fontos. Színei áttetszően tiszták, helyük és szerepük meghatározott.

A tartalmi közlés szándéka mellett nem kevésbé fontos számára a mű "szép" megjelenése.

Várjuk ez alkalommal is olvasóink véleményét.

A HÓNAP MŰTÁRGYA

1988. április

SZIRTES JÁNOS

Harmadkor

Vegyes technika

40,4 x 27,6 cm

SZIRTES JÁNOS

f e **LUGOSSY LÁSZLÓ** és **SZIRTES JÁNOS**

performance

A MŰCSARNOK NAGYTERMEIBEN

1995. április 28-án, pénteken 21 órakor

T I S Z T A L A P

- egy vízesés párafelhője, amiben a napsütés szivárványként jelenhet meg - a hegytetőn a friss fehér hó - egy tavaszi virágbaborult gyümölcsfa - a frissen meszelt szoba illata -eső után az este még nem létező gombák süvegére tapadt fenyőtüskék - az éleire vasalt paplanhuzat - a tenger hullámainak fehér habja - egy éppen kipattanó rügy - a katicabogár lábán egy harmatcsepp - a tegnap született kiscicák farkincájának hajlékonysága - a frissen vágott pázsit illata - a legelső lélegzetvétel - a friss hajtás zöld szine - egy üveg mézen átvillanó fénysugár - a tavaszt hozó szél tavalyi avart röpítő ereje - az izzó hamu vöröses pulzálása - első átgondolt gondolat - a legeslegelső bármi, ami később megszokottá válik.

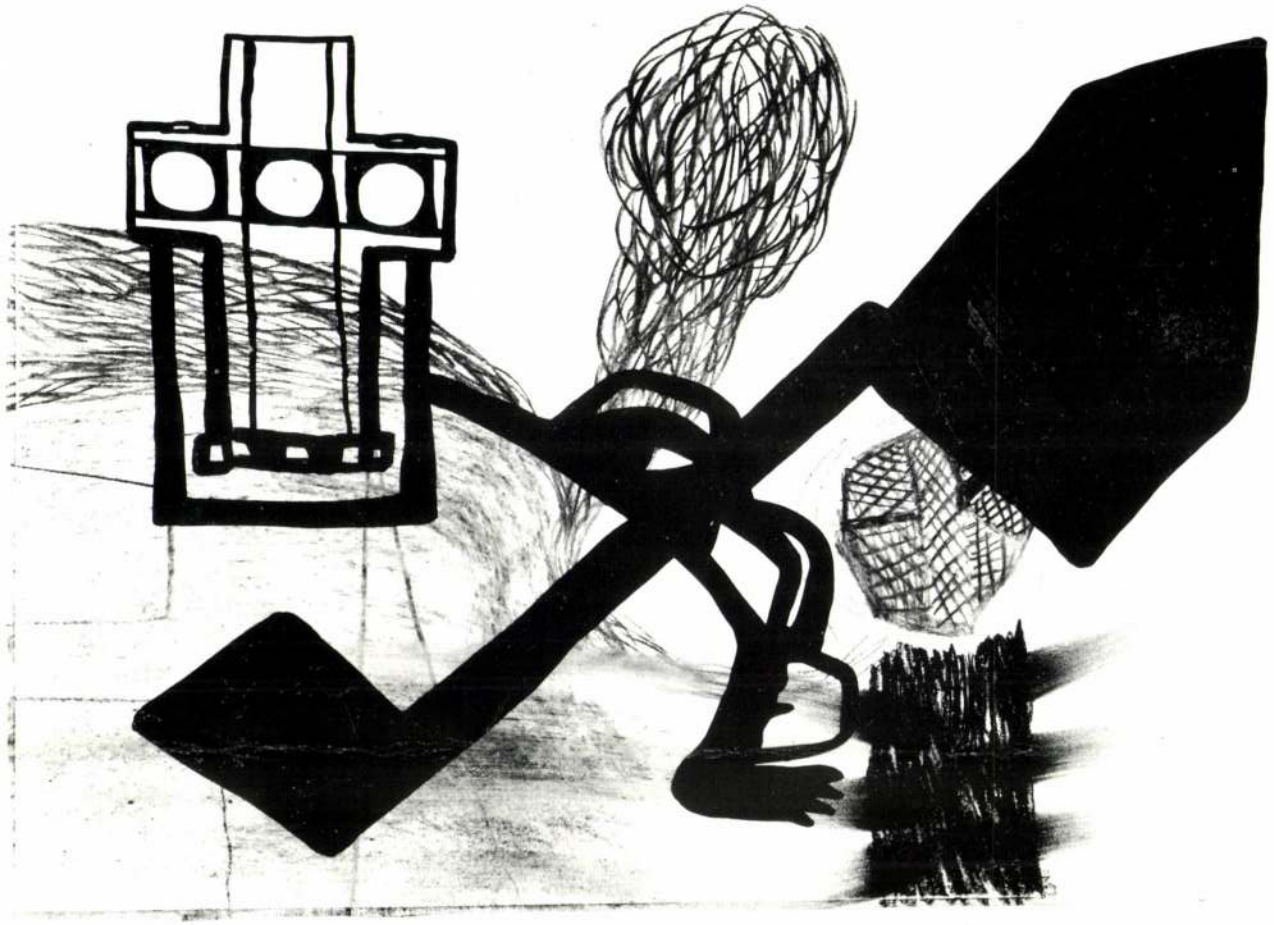

SZIRTES JÁNOS
KIÁLLÍTÁSA

BÉKÉSCSABÁN A MEGYEI KÖNYVTÁRBAN

1991. JANUÁR 8-31-IG

SZIRTES JÁNOS

1954-ben született Budapesten

1983-ban a Magyar Képzőművészeti Főiskolán kapott diplomát

1989-től a Magyar Iparművészeti Főiskola tanára

LEGFONTOSABB EGYÉNI KIÁLLÍTÁSAI:

1981 Kertészeti Egyetem Budapest

1982 Szkéné szinház Budapest
FMS Galéria Veszprém
Várgaléria Sárvár

1983 Fiatal Művészek Klubja Budapest

1985 Liget Galéria Budapest
Galéria Mana Wien
Galéria Dienstag Künstlerhaus Stuttgart

1986 Modern Magyar Képtár Pécs

1987 Rotor Galéria Göteborg
Stúdió Galéria Budapest
Uppland Konstmuseum (ef Zámbó Istvánnal és fe Lugossy Lászlóval) Uppsala

1988 Francia Intézet Budapest
Művelődési Központ Szeged
Szombathelyi Képtár Szombathely
Moltkerei Werkstatt Köln
Salamon Torony (Gémesi Péterrel) Visegrád
Miskolci Galéria (ef Zámbó Istvánnal és fe Lugosi Lászlóval) Miskolc

1989 Kongresszusi Központ Budapest
Templom Galéria Esztergom
Liget Galéria Budapest

1990 Városi Galéria (fe Lugossy Lászlóval) Vác
Magyar Intézet (fe Lugossy Lászlóval) Szófia
Fészek Galéria Budapest

LEGFONTOSABB CSOPORTOS KIÁLLÍTÁSAI:

1978–83 Az "Indigó" csoport kiállításai (16 magyarországi bemutató)

1983 Európai Grafikai Biennálé Baden-Baden

1984 Festmények és rajzok (Bak – Birkás – Molnár – Szirtes) Pécsi Galéria Pécs
Grenzzeichenn 1984 Eisenstadt
Frissen festve Ernst Múzum Budapest

1985 Contemporary Visual Art in Hungary Glasgow
Három generáció. Neve Galerie am Landesmuseum
Joanneum Graz

1986 Eklektika 85 Magyar Nemzeti Galéria Budapest

1987 Nyolc Magyar Művész Jerusalem
A 19. Nemzetközi Biennálé Sao Paolo
Mágikus Művek. Budapest Galéria Budapest
Galéria Odense. Odense
Documenta 8. Kassel

1988 Fiatal Magyar Művészek. Kelet-Berlin Rostock
Nyári symposium. Bratislava
International Künstler Gremium Műcsarnok Budapest

1989 Szimmetria és aszimmetria. Magyar Nemzeti Galéria Budapest
Magyar Művészet. Sammlung Ludwig AAchen
New Art of Hungary, Don Soker Gallery San Francisco
New Art of Hungary. Los Angeles
International Künstler Gremium Museum Wiesbaden

1990 Triumph 1. Charlottenborg Koppenhága
Triumf 2. Műcsarnok Budapest
Ressource Kunst Műcsarnok Budapest
13 magyar művész Zachenta Varsó
Stuart Lévi Gallery New York
Hampton Arts International New York
Magyar Festészet Strassbourg
Magyar Festészet Bukarest

Ezen kívül performance és inntallációs munkáival 1972 óta rendszeresen szerepel magyarországi és nemzetközi bemutatókon.

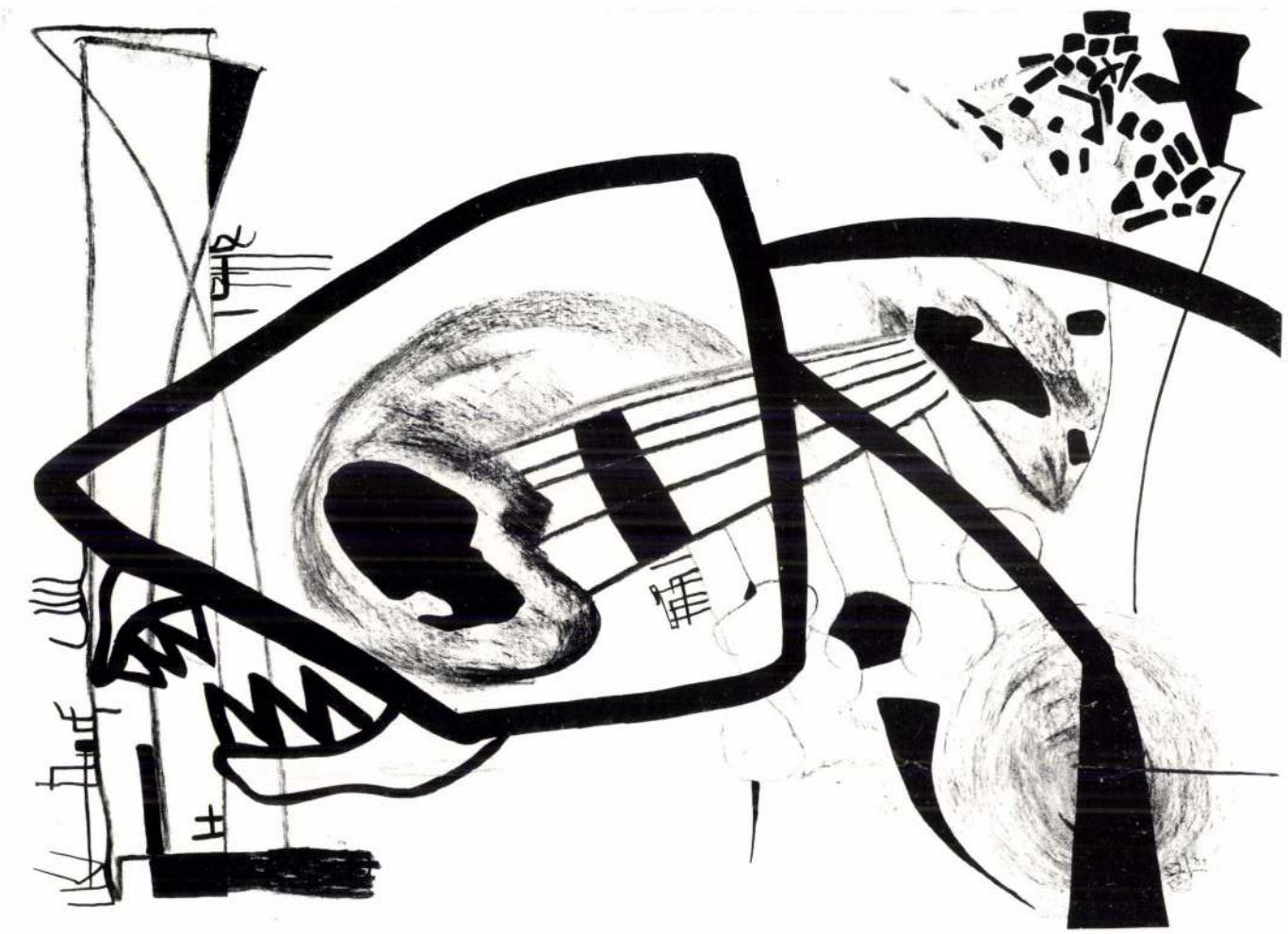

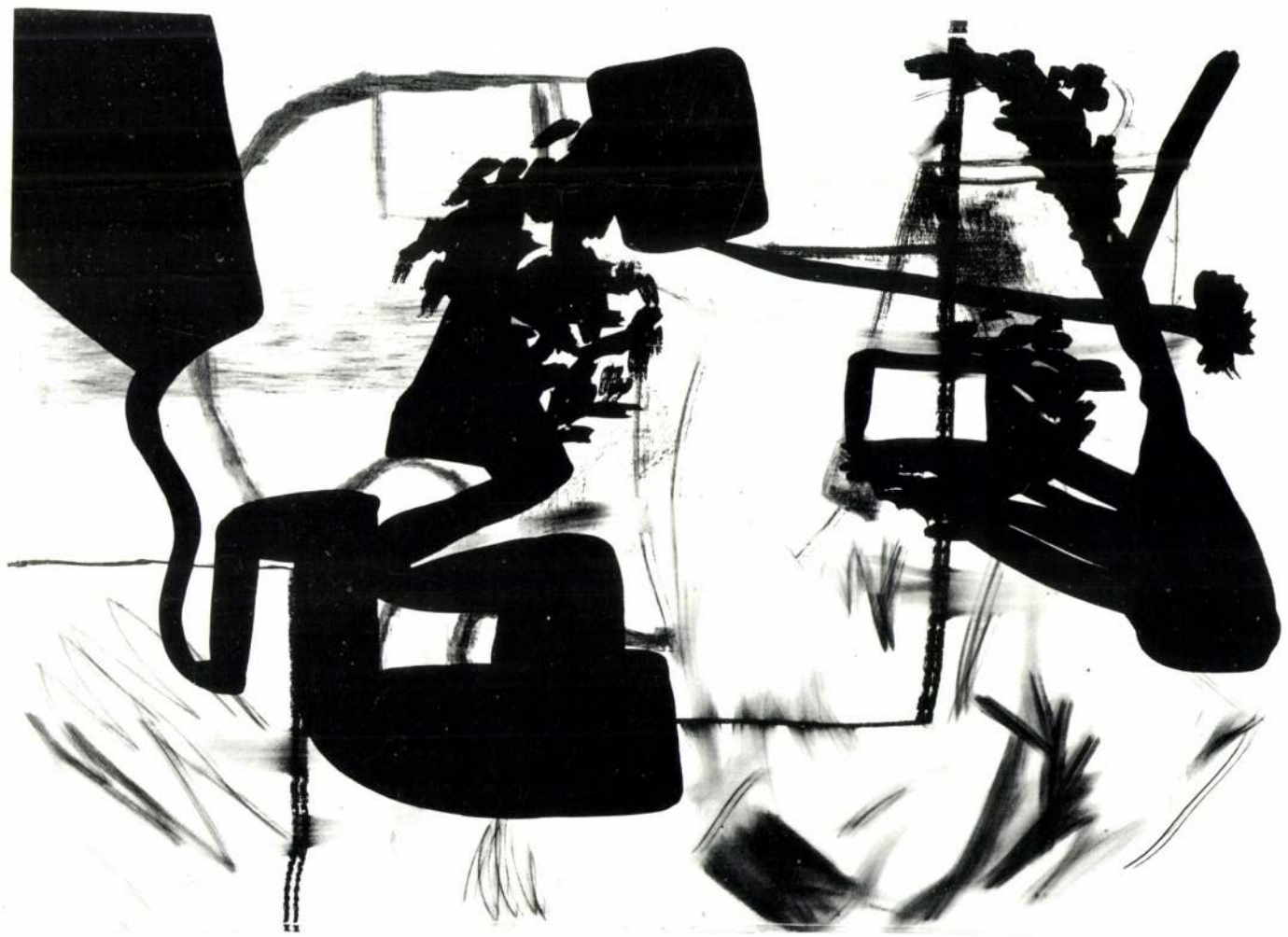

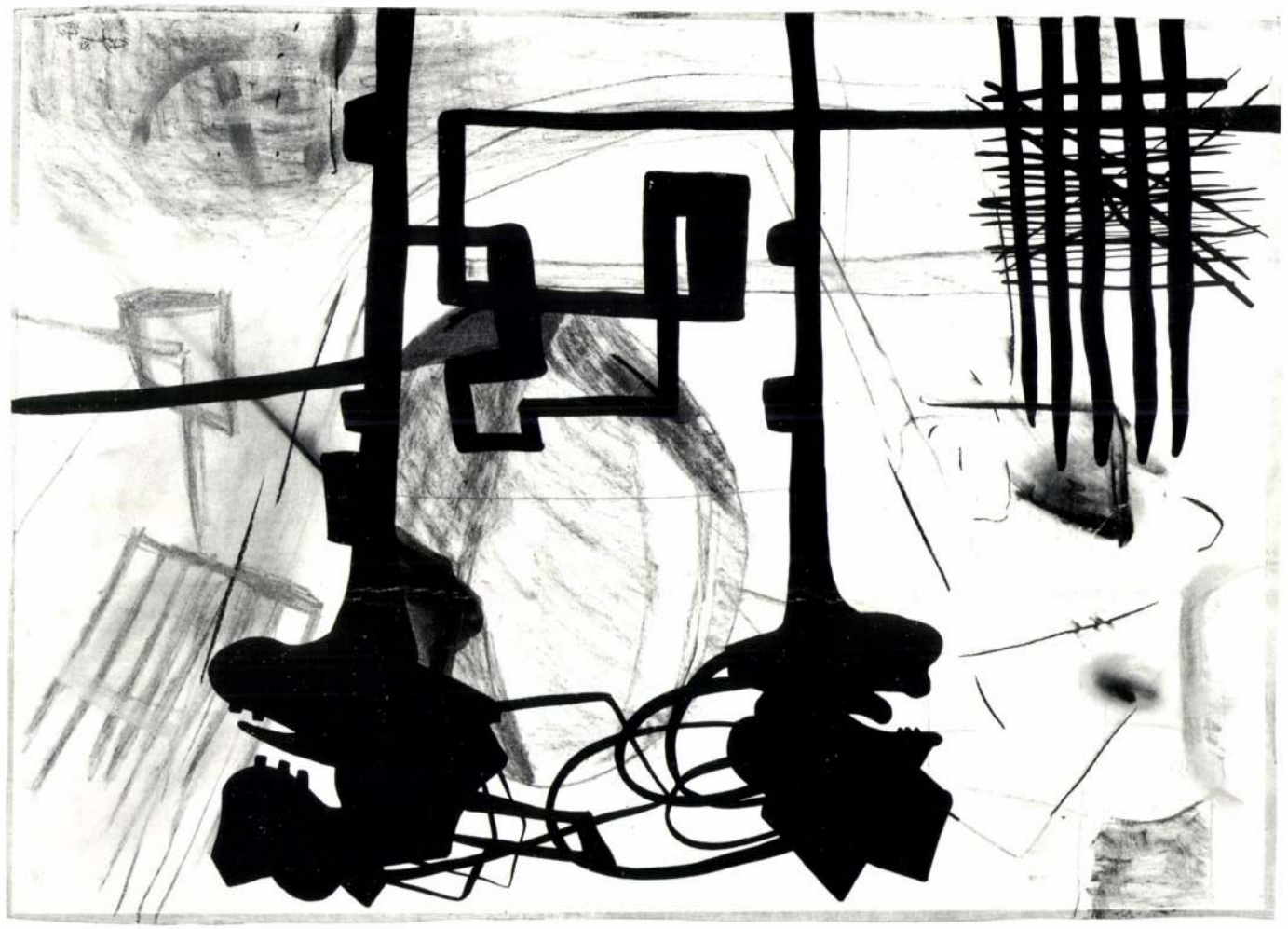

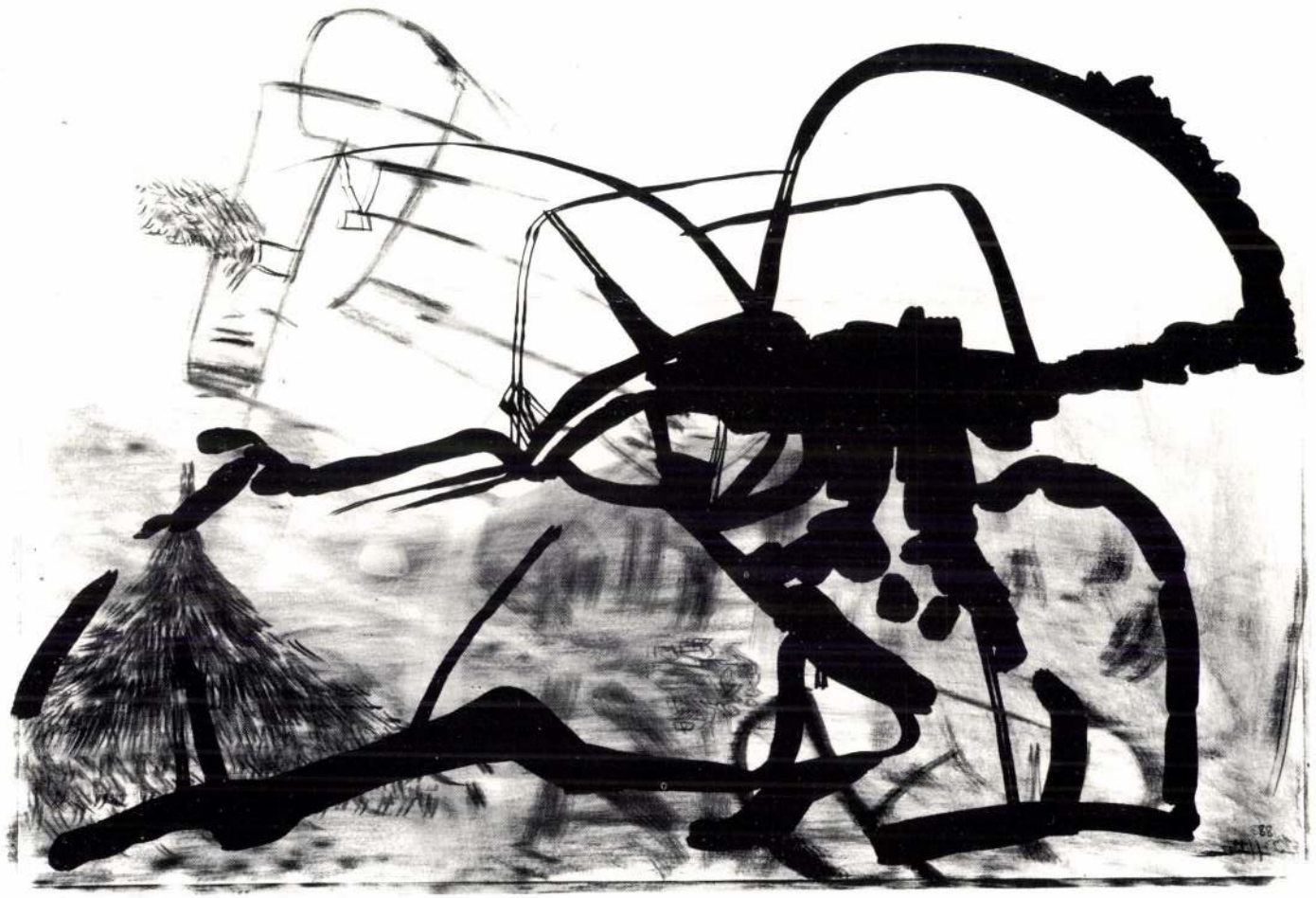

numorral parodizálta. Számos filmben játszott, alakja gyakran jelent meg a televízió képernyőjén is.

– Szirtes János Fekvő fák című kiállítása ma délután hat órakor nyílik meg Szentendrén, a Vincze papírmerítő műhelyben (Angyal u. 6.). A tárlat három héten át, szombat és vasárnap kivételével 8–17 óráig látogatható.

– Huber András szobraiból nyílik meg kiállítás ma délután öt órakor a Vigadó-galériában (Budapest V., Vigadó tér 2.).

– Dr. Csomai Zoltántól, a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének hosszan tartó, súlyos betegség következtében vasárnap elhunyt alelnökétől ma délelőtt fél 12-kor vesznek végső búcsút Miskolcon, a Szent Anna temetőben. Dr. Csomai Zoltánt a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége saját halottjának tekinti.

Új napilap Pest megyében

Ismét napilapként jelenik meg március 1-jétől az Új Pest Megyei Hírlap. A tegnapi sajtótájékoztatón Schmidt Géza, Pest Megye Közgyűlésének elnöke örömmel üdvözölte, hogy az ország legnagyobb lélekszámú megyéjének ismét van naponta megjelenő lapja, amely hűen és pártatlanul számolhat be 184 település történéseiről. A megyei önkormányzat nemcsak erkölcsileg támogatta a lapot, hiszen 30 millió forinttal hozzá is járult az évi 110 milliós finanszírozási költségekhez. Csitári János, a lap főszerkesztője elmondta: a nemzetközi és hazai események mellett a helyi szerkesztőségek közreműködésével regionális mutációs oldalaik is lesznek. Húszezres példányszámmal indulnak, de pár hónap alatt ezt jelentősen emelni akarják, s az olvasók bölcs ítélőképességére bízzák, mennyit ér számukra az új lap.

(v. a. t.)

– Gyakrabban ellenőrzik a vasúti átjárókat és szigorúbban büntetik a szabálysértőket, a balesetek megelőzését szolgáló felvilágosító munkára pedig több pénzt fordítanak, mint eddig – állapodott meg az Országos Rendőr-főkapitányság és a MÁV Rt. a vasút biztonságával foglalkozó egyeztető megbeszélésen. Az elmúlt évben a vasúti bűncselekmények száma tízezernél is több volt, az árulopás és a biztonságot veszélyeztető cselekmények – dobálás, kábellopás, optikarongálás – száma meghaladta a hat és fél ezret.

– Elizabeth Taylor elhagyta a kórházat. A világhírű amerikai filmszínésznőn sikeres agyműtétet hajtottak végre a múlt héten. A háromórás operáció során egy golflabdanagyságú, jóindulatú daganatot távolítottak el a bal füle mögül. A műtét és a lábadozás zökkenőmentes volt.

Lóverseny

Kiemelt versenyek 1997-ben

Nyilvánosságra került a legrangosabb versenyek listája. A Nemzeti Díjat május 11-én, a Millenniumi Díjat május 25-én, a Kancadíjat június 15-én, a Derbyt június 29-én, a Kincsem-díjat július 27-én, a Magyar St. Legert október 5-én, és a Budapesti Díjat október 12-én futják.

A szerdai ügetőversenyek utolsó három futamának eredményei

VII. 1. Zűr (10), 2. Világjáró (9), 3. Szó (12), 10: 29, 15, 35 10. Bef.: 94, 67. H. bef.: 648. VIII. 1. Zenga (6), 2. Zero Risk (5), 3. Utrilló (3), 10: 41, 12, 10, 10. Bef.: 38, 53. H. bef.: 333 IX. 1. Trinitárius (8), 2. Suhanc (3), 3. Rizsa (12), 10: 51, 32, 14, 13. Bef.: 207, 75. H. bef.: 1922.

Az esztergomi rob

Elkészül

Az ügyészség előre kitervel ten, sok ember életét veszélyez tető módon elkövetett emberölés kísérletével, robbanóanyaggal való visszaéléssel, lőfegyverrel és lőszerrel való visszaélés bűntettével, fegyveresen elkövetett rablás kísérletével, közveszélyokozás kísérletével és háromrendbeli zsarolással vádolja a 17 éves fiatalkorú B. F.-et. A középiskolás fiú készítette azt a bombát, amely október 5-én a Budapestről Esztergomba tartó autóbuszon, Piliscsabán felrobbant. Ketten súlyos, ketten pedig könnyebb sérülést szenvedtek. Ugyancsak B. F. rejtette a robbanószerkezetet a ketchuposflakonba, amelyet az esztergomi Joker-üzlet eladója felfedezett, és így a

Lopott autók

Csütörtökig bezárólag

Budapest:			
I.,	piros	Lada 1300	ENW–889
II.,	fehér	Trabant 601	DBJ–520
	bordó	Nissan Micra	DJM–094
	sötétkék	Mitsubishi	W 909 1 B
	kék	Audi C 4	DN EC 551
III.,	narancs	MZ ETZ 125	UDS–678
	fehér	VW Golf	DAB–299
	s. metálkék	Ford Escort	FAP–958
IV.,	fekete	Daihatsu	AWP–527
	bordó	FIAT 126	EOR–714
V.,	metálzöld	BMW	KR–JH 126
VI.,	metálszürke	Volvo 340	WU 88 CO
VII.,	fehér	Lada 2101	BBW–945
	sárga	Mercedes 200	DWE–905
IX.,	szürke	Toyota Carina	ETA–246

X.,

XI.,

XII.,

XIII.,

A Postabank Nyíltvégű Értékpapír Befektetési Alap nettó eszközértéke

2 144 988 829 forint

Egy darab befektetési jegyre jutó érték

1,088510 forint

nedtté vált *rosztovi rém, a rog-*
zmés sorozatgyilkos Csikatyilo
a. Az apa elfogása után ugyanis,
em utolsósorban az általános fel-
háborodás miatt, az egész család
új iratokat kapott, s mindannyian
elköltöztek Ukrajnába.

Hónapokig Harkovban lézengett az ifjú Csikatyilo, mígnem rájött, hogy származásáról az anyakönyvi kivonat úgyis árulkodik, így jobb, ha abból *inkább hasznot próbál húzni*. Magához vette az iratot, s egy BMW-n bevonult Rosztovba. Az apja nevéhez tapadó félelemből próbált megélni, egy ideig nem is sikertelenül. A kereskedőket kezdte zsarolni. Bemutatkozása után „kéréseit" hol veréssel, hol pedig az állítólagos maffiakapcsolataira történő utalásokkal igyekezett nyomatékosítani. Csakhogy az igazi alvilág nem szereti a mániákus gyilkosokat, s nem ijed meg a fiaiktól sem. Jurij BMW-jét egyszerűen elvették, a fiút pedig egy időre rokkanttá tették. Mikor pedig később ki akarta egyenlíteni a számlát, a rendőrség karjaiba futott.

(s. g.)

kai és jogi problémák

EU-górcső alatt

TI: lis kérdések mellett a biotechnológiai felfedezéseknek hatásuk lehet az EU saját kutatási-fejlesztési programjaira, a mezőgazdasági ágazatra és a fogyasztói szektorra.

A forradalmi újítás erkölcsi oldalának vizsgálatát Santer az EU-t rendszeresen segítő *Biotechnológiai Etikai Tanácsadó Csoportra* bízta. Ez a testület foglalkozik az élőlényekkel összefüggő tudományos kutatások morális problémáinak vizsgálatával.

A csütörtökön indított vizsgálat egyelőre az első valamirevaló klónlény, *Dolly* konkrét esetével foglalkozik. Bár uniós szabályozás kidolgozásáról egyelőre nincs szó, a viharos tudományos fejlődés várhatóan *előbb-utóbb felveti majd egy közös szabálykódex igényét* – mutattak rá brüsszeli megfigyelők.

iról a gyermek életmentő műtétjére. Lapunk tegnapi számában mi is közzétettük a felhívást, de akkor még nem tudta a rendőrség sem, hogy ki is rejtőzik a hirdetés mögött, illetve ki nyitotta a megadott számlaszámot.

A bűncselekményre végül úgy derült fényt, hogy a településen többen is olvasták a felhívást, és kíváncsiak lettek a szívbeteg kislány kilétére. Az általános iskola másodikosai között nem találtak hasonló betegségben szenvedő kisgyereket, majd a családi orvost

A rendőrség hagyon gyors... tisztázta, hogy a hirdetésben megadott OTP-számlaszám mögött V. T. abasári fiatalember bújik meg, aki a könnyű kereset reményében találta ki a beteg gyermekről szóló történetet. Az akció nem járt sikerrel, a nyomozók idejében elfogták a csalót, olyannyira, hogy a számlára még egyetlen befizetés sem történt, így a kapitányság *csalás bűntettének kísérlete* miatt indított eljárást a büntetlen előéletű férfi ellen.

(k. z. t.)

KERESD A PÁRJÁT!

Kedves Olvasónk!

Háromfordulós képjátékunk február 24-től március 14-ig tart. Időtartama alatt a lapban hétfőtől péntekig minden számban megjelenik nyolc városkép.

Napi játék:

Egy lapszámon belül a nyolc városkép közül kettő mindig egyforma. Önnek nincs más dolga, mint a két azonos képet megtalálni, azokat kivágni és nyílt levelezőlapra párban felragasztva, a képeken látható város nevét odaírva beküldeni címünkre, úgy, hogy a megjelenés napjától számított egy héten belül megérkezzen hozzánk.

A beküldők között naponta sorsolunk ajándékot.
Az e heti nyertesek nevét március 12-i számunkban közöljük.

Játék a fődíjért:

A hétfőtől péntekig megjelenő összesen negyven kép közül egyet logikai kapcsolat fűz az öt képpárhoz. Játékunk mindhárom hetében talál egy-egy ilyen képet – a játék végén ezt a hármat kell nyílt levelezőlapra felragasztva beküldenie címünkre úgy, hogy az március 21-ig megérkezzen hozzánk.

A három kép beküldői közül sorsoljuk ki a fődíj nyertesét.
A nyertes nevét március 26-i számunkban közöljük.

NYEREMÉNYEK:

Napi forduló:
egy-egy 10 000 Ft-os utazási utalvány

FŐDÍJ:
egy négyszemélyes utazás Korfura!

A nyeremények felajánlója a Mustang Travel

Címünk: P & B Média Rt. Marketingosztály.
1133 Budapest, Visegrádi u. 116.
A levelezőlapra, kérjük, írják rá: **„Keresd a párját!"**

Tehát Önnek nincs más dolga, mint figyelni a Magyar Nemzetet, naponta beküldeni a képpárokat a város nevével, a játék végén pedig a logikailag hozzájuk kapcsolódó három képet.

A JÁTÉKBA BÁRMIKOR BEKAPCSOLÓDHAT!

Magyar Nemzet – A hiteles polgári napilap.

1997 február 28.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KULTURÁLIS INTÉZETE, Pozsony

tisztelettel meghívja Önt
az 1997. május 30–31-én
Párkányban (Štúrovo) és Esztergomban
rendezendő

„átHIDalás"

című közép-európai képzőművészeti szimpóziumra

Szintes dávid

május 30.

16.00 Esztergom (Duna Múzeum)
18.00 Párkány (A párkányi hídfő)
A közép-európai képzőművészeti szimpózium ÜNNEPÉLYES MEGNYITÓJA:
KELEMEN Gertrud a Magyar Köztársaság Kulturális Intézetének igazgatója, Pozsony (Bratislava)
Ján ORAVEC, Párkány (Štúrovo) polgármestere
KÖNÖZSI László, Esztergom polgármestere

16.00 Duna Múzeum – Európai Közép Galéria, *Esztergom, Kölcsey u. 2.*
„átHIDalás": a KIÁLLÍTÁS megnyitója
Kurátorok:
Zuzana BARTOŠOVÁ, NÉRAY Katalin
Kiállító művészek:
Pavol BINDER, ARTO Team, Marian MEŠKO, Vladimír POPOVIČ, Zbyněk PROKOP, Rudolf SIKORA, Milan TITTEL, Dezider TÓTH, Dušan ZAHORANSKÝ, Jana ŽELIBSKÁ, Mária BALÁŽOVÁ (Szlovákia)
BACHMAN Gábor, SZEGEDY-MASZÁK Zoltán, CSÖRGŐ Attila, FEHÉR László, LÉVAY Jenő, MAURER Dóra, KAPOSI Endre, BLOCK-csoport (Magyarország)
Franc GYOLCS, Eborherd JORDAN (Ausztria)
Ján AMBRUZ, Petr KVÍČALA (Csehország)
Jan BERDYSZAK, Miroslav CSOLLE (Lengyelország)
Mihal SARBULESCU, Petru LUCACI (Románia)

18.00 A párkányi hídfő és annak felvezető útja, Párkány
„átHIDalás": AKCIÓK, zenei és képzőművészeti PERFORMANCE-ok
Anabela ŽIGOVÁ, RÓNAI Péter (Szlovákia)
BAJI Miklós Zoltán (BMZ), KOVÁCS István, SZEMZŐ Tibor (Magyarország)
Nora Eleonora STOJANOVICH (Macedónia)

május 31.

9.00 A Vármúzeum Rondellája, Esztergom
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI SZEMINÁRIUM
Előadók:
HEGYI Lóránd (Ausztria)
Vladimír BESKID (Szlovákia)
Zuzana BARTOŠOVÁ (Szlovákia)
NÉRAY Katalin (Magyarország)
Jiří és Jana ŠEVČÍK (Csehország)
Vitavezetők:
Katarína RUSNÁKOVÁ, SINKOVITS Péter

17.00 A párkányi hídfő és annak felvezető útja, Párkány
„átHIDalás": az INSTALLÁCIÓK bemutatása
Megnyitja:
HÚSHEGYI Gábor
Kiállító művészek:
BARTUSZ György, NÉMETH Ilona, Marek KVETAN, Viktor ORAVEC, Milan PAGÁČ, Boris ONDREIČKA (Szlovákia)
SUGÁR János, BUKTA Imre, SZIRTES János, BEÖTHY Balázs (Magyarország)
Werner REITERER (Ausztria)
Jiří VALOCH (Csehország)
Angelika THOMAS, Jacob do CHIRICO (Németország)
Cosmin POP (Románia)
Boštjan DRINOVEC (Szlovénia)

18.30 A párkányi hídfő és annak felvezető útja, Párkány
„átHIDalás": AKCIÓK, zenei és képzőművészeti PERFORMANCE-ok
Anna DAUČÍKOVÁ, JUHÁSZ R. József (Szlovákia)
CSÁJI Attila (Magyarország)
SZOMBATHY Bálint (Jugoszlávia)
Wladyszlaw KAŽMIERCZAK (Lengyelország)

A két várost – Párkány, Esztergom – összekötő Mária Valéria hidat 1895-ben építették. Először 1919-ben rongálták meg, majd többszöri felújítás után 1944-ben felrobbantották. A Dunán átívelő 98 híd közül ez az egyetlen, melyet azóta sem újítottak fel. Az eredeti hídrészekből mind a szlovák, mind a magyar oldalon fennmaradt egy-egy kb. 100 méter hosszú ép hídszakasz.

A lerombolt híd egyrészt szimbolizálja az egykor megvolt, de időlegesen megszakadt kapcsolatokat, másrészt azok újraélesztésének lehetőségét. Tekinthetjük a közép-európai országok kapcsolatának metaforájaként is. A szimpózium célja a művészek közös akaratának kifejezése a „lerombolt hidak" szellemi újjáépítésére.

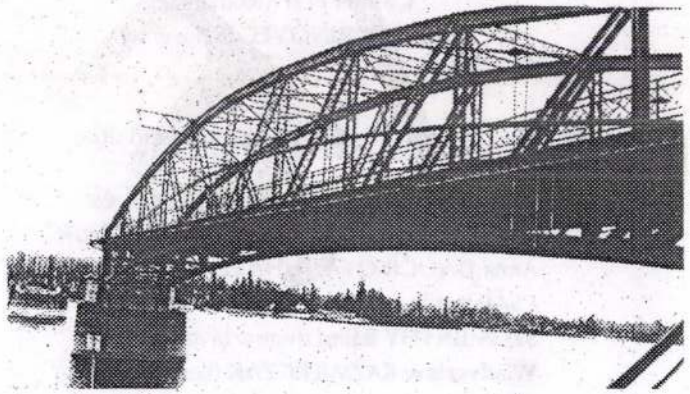

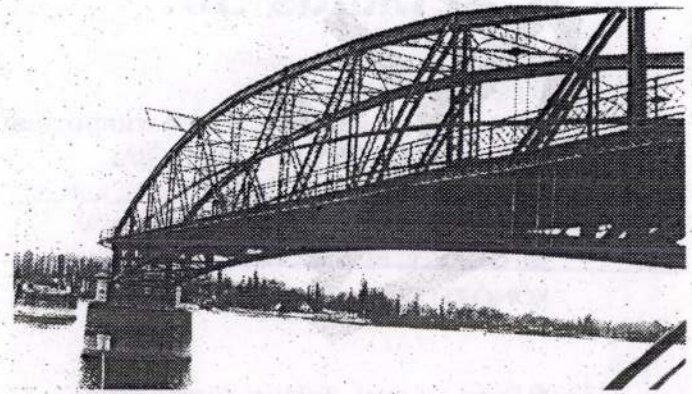

A nemzetközi képzőművészeti szimpóziumon az alábbi közép-európai, illetve Duna menti országokból érkező művészek vesznek részt:

Cseh Köztársaság
Jugoszláv Szövetségi Köztársaság
Lengyel Köztársaság
Macedónia
Magyar Köztársaság
Német Szövetségi Köztársaság
Osztrák Köztársaság
Szlovák Köztársaság
Szlovén Köztársaság
Románia

A RENDEZVÉNY
A PÁRKÁNYI ÉS ESZTERGOMI ÖNKORMÁNYZAT
TÁMOGATÁSÁVAL JÖTT LÉTRE.

A Magyar Köztársaság Kulturális Intézete
Kultúrny inštitút Maďarskej republiky

Előző számunk megfejtése: Tisztázzuk nagyfőnök, ezek most füstjelek, vagy égnek a falu sátrai? Kétszemélyes, egyhetes Hunguestüdülést nyert Ollári Béláné 1195 Bp., Kossuth L. u. 16. Édességcsomagot Szabó Lajos (Gyula), a Best Hollywood Kft. ajándékait, a Menekülés a semmibe című videokazettát nyerte: Bognár Lászlóné (Siófok), Kerner Ferenc (Herend), Ötvös Ilma (Balatonalmádi), Theisz Károly (Budapest) és Vas László (Szeged), a Diana életútja című videokazettát Hetényi József (Nyíregyháza), Lantai Lászlóné (Siófok) és Siha László (Csongrád), a Holló és Társa Kiadó ajándékát, a Larousse képes gyermekenciklopédia-sorozat A rejtelmes Föld című könyvét ifj. Sándor Károlyné (Öskü), Sós Józsefné (Miskolc) és Túri Menyhért (Budapest) nyerte. A beküldési határidő: október 9. Címünk: Vasárnapi Hírek 1525 Bp. Pf. 168. Megfejtéseiket levelezőlapon adják postára, és ne felejtsék el rárágasztani a rejtvény alatti nyereményszelvényt.

Október 5.

NYEREMÉNYSZELVÉNY

Bolyongva érintik egymást

A Kultusz Motel folytatásos színháza hasonlít ahhoz a játékhoz, hogy „Ez elment vadászni...". A fővadász *Kamondi Zoltán*, aki a legutóbbi időkig művészeti vezetőként irányította a Miskolci Nemzeti Színház Csarnok nevű részlegét. Ő találta ki az Egymást érintő című sorozatot, melynek darabjai havonta egy-egy különös színházi este kalandját kínálták az érdeklődőknek. Hat-nyolc miskolci színész dolgozott három napon át mindig más-más vendégrendezővel, hogy közösen létrehozzák tiszavirágéletű, egyetlen estére szóló produkciójukat.

Lukáts Andor volt az a „mutatóujj", amelyik „meglőtte". Mármint a témát. Ő állította össze az első darab szövegét, jobbára színművekből, Shakespeare-től Pirandellóig. A történet, amely kikerekedett, nagyjából felölelte az élet legnagyobb drámáit: szerelem, házasság, halál. Aztán az első érintés tapasztalatait *Bérczes László* „hazavitte", hogy ő is kísérletezzen az anyaggal. A harmadik verzió *Szirtes János*-tól származott – ekkoriban már nem lehetett ráismerni az eredeti sztorira, de hát ez is volt a cél, hogy mindenki szabadon variálja a gondolatait és kifejező eszközeit –, negyediknek *Valló Péter* jött, majd Szemző, Ascher, FeLugossy és Keszég László következett, és idővel ahhoz a pillanathoz is eljutott a játék, amikor „az ici-ri-piciri mind megette".

Kiss Nelly felvétele

Érintők a Merlinben: Szirtes, Eszenyi és Kamondi

Idén részlegesen megvált egymástól a Csarnokot vezető Kamondi és a miskolci színházat igazgató *Hegyi Árpád Jutocsa*. Kamondi programja azonban nem veszett oda teljes egészében, mert a Merlin Színház kész befogadni az Egymást érintőt. Évad végén a Szegedi Nemzeti Színház is szívesen látja majd a nevében is bolygóvá vált csapatot – mely Csarnok Kultusz Motelből most Bolygó Kultusz Motellé keresztelkedett át –, és angliai meghívás is érkezett.

A héten megtörtént a fővárosi bemutatkozás, a Merlin, a Miskolci Nemzeti Színház, a Soros Alapítvány és a fővárosi önkormányzat részben anyagi, részben „természetbeni" segítségével. A sorban immár tizedik érintés estéjén három korábbi érintést reprodukált a miskolci színészcsapat Kamondival, *Eszenyi Enikővel* és Szirtes Jánossal. A halmozott produkció – Eszenyi jóvoltából – kalandos vándorszínházzá lett: egyfelől kanyargott Shakespeare-től Csehovig és vissza, másfelől a Merlintől a Pesti Színházig és vissza.

A soron következő, októberi érintés *Mohácsi János* keze nyomán születik majd.

Stuber Andrea

Könyvajánlat

A tárgyalótermi krimik műfajának megteremtője, *Erle Stanley Gardner*, aki már műveinek címével is maradandót alkotott, most újabb kacifántos eset bemutatásával kelti fel az olvasók érdeklődését. Perry Mason, a rafinált trükkök egész sorát felvonultató védőügyvéd ezúttal egy elbűvölő kísértet rejtélyes esetét deríti fel. Segítőtársai és ellenfelei változatlanok: Perry Mason oldalán megint Della Street, a ragyogóan szép titkárnő és Paul Drake, a magándetektívek tucatjait mozgató nyomozó bukkan fel, a tárgyalóteremben pedig ismét Hamilton Burger, a bulldogtermészetű államügyész szór vádakat Mason tetre, aki nem más, mint az emlékezetkiesésre hivatkozó és a Sierra Vista parkban áttetsző köpenyben táncot lejtő Eleanor Corvin, a gazdag gyémántkereskedő elkényeztetett lánya. Mason most még a szokásosnál is nagyobb gondban van: a gyémántok csempészésével foglalkozó bűnszövetkezetek üzelmei közé keveredő Eleanort védve olykor még ő is letesz arról, hogy sikert arathasson.

Az Elbűvölő kísértet esete című Gardner-regény tárgyalótermében ismét felszikrázik a feszültség, de a Perry Mason-rajongókat most – nem várt ajándékként – még holmi erotikus izgalmak is megkísérthetik.

(Magyar Könyvklub)

Videovilág

A gonosz szellemek ellen a katolikus vallás szabályai és liturgikus lehetőségei szerint zajló küzdelem témáját Friedkin filmtörténeti botrányt kavaró ördögűző-története óta – a jelek szerint – újra és újra előveszik a rendezők. A *Menekülés a semmibe* című amerikai thriller is ezzel a mítosszal játszik el: a Kaliforniában élő Maura (*Alexandra Paul*) egy ódon ír kastélyt örököl, s férjével és kislányával együtt örömmel költözik a számára egzotikus európai tájra. Az elhagyatott, baljóslatú helyen azonban hamarosan rettegés fogja el a családot. Az előbb ijesztő, később pedig borzalmas események arra kényszerítik Willt, a családfőt (*Greg Evigan*), hogy felvegye a harcot a Gonosszal – akár még szeretett felesége élete árán is.

A film elsősorban Alexandra Paul jutalomjátéka. A feladat nem csekély: egy fiúsan karcsú, kislányosan vidám anya szerepéből kell kivetkőznie, s át kell alakulnia egy Gonosz megszállta, se istent, se embert nem ismerő, könyörtelen démonná. A metamorfózis, talán *Scott Levy* rendezői munkájának köszönhetően is, kegyetlenül hiteles. Aki méltányolni tudta *Linda Blair* alakítását az Ördögűzőben, az bizonyára nem fog csalódni Alexandra Paulban sem.

(Best Hollywood Kft.)

A **Petőfi- és a Bartók Rádió** korszerű, CCIR frekvenciára történő átállása alkalmából a Magyar Rádió Rt. és az Antenna Hungária Rt. közös telefonos kvíz-játékra hívja Önt.

***Tárcsázza a* PETŐFI**

06 60 55 00 11 -es TeleWestel telefonszámát

vagy a **BARTÓK**

06 60 55 00 22 -es TeleWestel telefonszámát.

szeptember 29.-október 31. között!

JÁTSSZON VELÜNK EGY RÁDIÓÉRT!

Ha helyesen válaszol kérdéseinkre és Önnek kedvez a szerencse, kétnormás, a nyugati URH sáv vételére is alkalmas rádiót nyer, amelyen tisztább hangminőségben, országszerte hallgathatja régi, kedvenc műsorait a Magyar Rádió **Petőfi**- és **Bartók** adóján.

(Minden 5. helyesen válaszoló nyer.)

MAGYAR RÁDIÓ

antenna hungária

TELEWESTEL

Váltson velünk, hangolódjon ránk!

A Fészek Galéria meghívja Önt, Szirtes János Fekvő fa III. című kiállítására.

Megnyitó:
1997. április 29. 18 óra.

A papírok
Vincze László papírmerítő műhelyében készültek.

Fotó:
Lisztes Edina.

Megtekinthető:
1997. május 10-ig, naponta 14-20 óra között,
szombat és vasárnap kivételével.

A kiállítás létrejöttét a
Nemzeti Kulturális Alap
és a
Fővárosi Közgyűlés Kulturális Bizottsága
támogatta.

SZIRTES JÁNOS

KOLDUSISKOLA! KOLDUSISKOLA! KOLDUSISKOLA! KOLDUSISKOLA! KOLDUSISKOLA! KOLDUSISKOLA! KOLDUSISKOLA!

Koldusiskola!

A Fészek Galéria meghívja Önt,
Szirtes János Koldustanfolyamára.

A kurzus időpontja:
1997. Április 29. 18 óra 20 perc

A tanfolyam
a Fészek Művészklub nagytermében
lesz megrendezve.

Részvétel ingyenes!

A gyakorlatot vezeti: Szirtes János.

A gyakorlatot végzik:
Bittner Dóra, Néder Sarolta, Nichs Andrea,
Mátrai Péter, Szalóky Károly, Víg Sándor.

A kurzus témái:
1-koldulási, esdeklő pozitúrák
2-egyéni és csoportos koldulás
3-dramaturgiai és koreográfiai ismeretek
4-arcmimika, tekintet
5-hangkiadás, könyörgés
6-pénzkezelési ismeretek

Mottó:
Tanulj meg kérni embertársaidtól úgy,
hogy azok irgalmat, könyörületet,
nagylelkűséget érezzenek irántad,
de egyben szégyenérzetet is,
hogy ők még nincsenek melletted
a padlón.

KOLDUSISKOLA! KOLDUSISKOLA! KOLDUSISKOLA!

Bulgakov-bemutató Kolozsvárott

Moliére, a bukott kegyenc

A színház világnapját méltóképpen ünnepelte a Magyar Televízió: a kolozsváriak Bulgakov-előadását sugározta. Hogy vonzóbb legyen, szünetben beszélgetést hallhattunk a darab rendezőjével, Tompa Gáborral.

A kolozsvári Állami Magyar Színház romániai viszonylatban is jelentős művészi tettnek, a rendező *Tompa Gábor* jeles adottságait példázó eseménynek szánta *Bulgakov*: Képmutatók cselszövése *(Moliére)* című drámájának előadását. A kitűnő szereposztástól a különlegesen kialakított játéktérig minden erről tanúskodott.

Moliére idős korát, életének alkonyát felidézve, Bulgakov arra a kérdésre keres választ: mi tette lehetővé a XVII. században a nagy drámaíró és komédiás bátor szókimondását, mi a magyarázata annak, hogy a felvilágosult abszolútizmus körülményei között is megvívhatta harcát az önkény, az álnokság, képmutatás megnyilatkozásai ellen? Általánosabb érvénnyel: meddig terjedhet az árral szembeforduló magatartásforma mozgástere az összpontosított hatalom körülményei között? A sommás válasz: addig, ameddig az abszolút uralkodó kegye engedi, ameddig jóindulatát karakánsággal, hízelgéssel, hajbókolással sikerül elnyerni, illetve megtartani. Ennek a gondolatnak a kiemelése érdekében választja Bulgakov Moliére életének említett szakaszát, amikor nemcsak az ő dicsősége és befolyása érvényesül már az udvarnál, hanem ellenfeleinek, elsősorban Párizs érsekének, a Tartuffe-ben kipécézett Charron márkinak az ármánykodása is meghozza eredményét. A művész baklövése, amit az érsek ellene fordít – köztudottan – Moliére házassága a fiatal Armande Béjart-ral, aki Madelaine Béjártnak, a cserbenhagyott régi kedvesnek nem húga, hanem lánya. Amint Charron inkvizítori módszerekkel megbizonyosodik erről, rábírja a királyt, hogy vonja meg kegyeit az idős embertől. A dráma a kolozsvári előadásban ironikus töltetű felhangokkal telítődik és szürrealista vonásokkal színeződik. Egy-két példa: az expozíció első képsorával, a Moliére-rel és társulatával való ismerkedés után külön kép mutatja be a király és Lessaque márki kártyacsatáját. A márki minden lap lejátszását bókoló mozdulatok sorozatával kíséri, a lapokat szertartásmester viszi tálcán a király elé. Rokokó stílusú mutatványhoz, tornagyakorlathoz hasonlít a jelenet, hogy hosszú percek néma játéka után kiderüljön: a márki csal, a lapok „cinkeltek", kis körökkel, keresztekkel vannak megjelölve. Más példa: az érsek nyomozása során d'Orsigny márkit, a félszemű muskétást az Oltáriszentség Társaság elé csalogatják, hogy őt is Moliére ellen uszíthassák. Ebben a jelenetben egy ismeretlen álarcos hölggyel is találkozunk. Az ő levele, cselvetése csalogatja a szoknyabolond, nagyszájú muskétást a társaság elé. A muskétás szeme (mint bizonyos elővezetéseken szokásos) be van kötve, az ifjú hölgy viszont meztelen, látomásszerű jelenség. Amikor a terem közepére érnek, s a jelenlévők közül valaki leoldja a munkétás szeméről a kötést, az „ismeretlen álarcos hölgy" már átbújt a kihallgatók asztalát borító terítő alatt és hófehér lepelben ott ül a társaság közepén.

Hasonló jelenetek, műgonddal megkomponált képek és jó, egyik-másik esetben kitűnő színészi alakítások avatják élményszerűvé az előadást. (Bizonyos fenntartásaim ellenére ilyennek mondanám *Csíky András* Moliére-jét, *Boér Ferenc* érsekét, *Borbáth Júlia* meggyőző Madelaine-jét, s kivált *Nagy Dezső* bumfordi humorú Boutonját. Sorukat kiegészíteném a frissen végzett színészek közül *Bogdán Zsolttal* és *Kardos Róberttel*, akik igen ígéretes teljesítményt nyújtottak az udvari bolond, illetve a muskétás szerepében.) Az előadás hangulatának, légkörének megteremtésében jelentős szerepe van *Dobre-Kóthay Judit* nagyvonalú díszletének és színpompás jelmezeinek, valamint a jeleneteket alátámasztó vagy ellenpontozó zenének, amely ezúttal a szokásosnál fontosabb szerepet kapott. Mindössze azt róhatnánk föl, hogy a rendezői művészet hangsúlyozásának igyekezetében az előadás egyik-másik képe annyira részletezővé, elnyújtottá, túlrendezetté vált, hogy akkurátussága itt-ott nem táplálta, hanem feloldotta a feszültséget. Ettől függetlenül a nézők jelentős színházi eseménynek lehetnek tanúi.

Páll Árpád

Oscar-eső a Forrest Gumpnak

Folytatás az 1. oldalról

Semmi kétség: népszerűek a különböző fogyatékosságokban szenvedő férfiakról vagy nőkről szóló filmek az Oscarokat odaítélők körében. Tavaly *A zongoralecke* siketnéma hősnője, *Holly Hunter* kapott aranyszobrocskát. Előtte az *Egy asszony illata* című film vak ezredese, *Al Pacino*. S még élénken él emlékezetünkben az *Esőember* autista *Dustin Hoffmannja*. A *Forrest Gump* Oscarjai tehát nagy valószínűséggel egy jól felismert lehetőségnek köszönhetők. Az egyre ijesztőbb méretű apparátusokkal és egyre csillagászatibb költségvetéssel készülő sci-fi- és akciófilmeket, az erőszak és az idegborzolás műfajilag vitathatatlanul magas szinten kifejezett mozgóképeit nem tudja felváltani valami más, emberibb, fogyaszthatóbb témakör. Legfeljebb megpróbál kiszakítani egy ilyen szeletet is a hollywoodi nagy álomgyár évente több mint négyszáz új filmes óriási tortájából. Persze ez a mostani film innen, a vén Európából nézve, nem annyira lehengerlő. Nekünk inkább az volt a benyomásunk a most már kétszeres Oscaros *Tom Hanks* alakította figuráról, hogy a *hülyének lenni jó* apoteózisa. Jópofa és olykor az abszurd humort súrolóan mulatságos kalandokat élt át, de hogy ez valami mélyebb tanulsággal, megrendítőbb élménnyel szolgált volna (mint annak idején Hoffmann autistája), azt nem állíthatjuk. Ez persze még mindig sokkal jobb, mint a *Terminator*-kategória. Hasonlóképp szerény alkotás a magyar mozikba a jövő héten kerülő *Blue Sky*, de hát a szerelem és a kaland együtt mindig hatásos volt, s az is marad. *Jessica Lange* mindenesetre már sok filmben igazolta: a legjobbak között van a helye, s ezt már egy korábbi Oscarja – az *Aranyoskámért* – is alátámasztotta

Szimba király és Szarabi királynő büszkén nézi a kis trónörököst, akiről a bölcs majom, Rafiki megjósolja: nagy király lesz belőle. (Egy kocka az Oscar-díjas zenéjű Az oroszlánkirályból)

Ami a többi fontosabb díjat illeti: a legjobb idegen nyelvű film *Nyikita Mihalkov* nálunk már bemutatott műve, a *Csalóka napfény* nyilván a nem orosz és nem hajdani szocialista országokbeli nézők számára volt izgalmas a sztálinizmus (kissé megkésett) leleplezésével. Hogy a nagyon szép és nagyon érzelmes, remek technikájú rajzfilm, *Az oroszlánkirály* zeneszerzője, *Elton John* is Oscart kapott, nem meglepő. *Ez a muzsika rajzfilmmusicallé emeli a filmet*. A tiszteletbeli életműdíj, melyet *Michelangelo Antonioni* kapott, s az életpályadíj *Clint Eastwoodnak* azt jelzi: Hollywood a múltat is hajlandó számon tartani, s ilyen apropóból igazi érdemeket is elismer és jutalmaz. Mint már nem először, idén sem jutott el magyar film a jelöltek közé. *Szász János* filmje ott volt ugyan a nevezettek között, de bármily kitűnő alkotás is a *Woyzeck*, nem az a mű, amelyre az *Amerikai Mozgóképművészeti és Filmtudományi Akadémia* mintegy négyezer voksolója „bukna". Ezt, ha nem is örömmel, tudomásul kell vennünk.

A rengeteg Oscar között szinte elvesztek a fontosabb egyéb díjak: a férfi és női epizódszereplők – *Martin Landau, Dianne Wiest* –, a legjobb operatőr *(John Toll)*, a legjobb eredeti forgatókönyv *(Quentin Tarantino, Roger Avary)* díjai, s a humanitárius tevékenységéért *Quincey Jonesnak* juttatott aranyszobrocska.

(takács)

(A negatív Oscar-díjakról szóló írásunk a 16. oldalon)

Műfordítóház Baranyában

A Komló melletti Sikondán, a Mecsek e különleges mikroklímájú völgyében 1977 óta működik irodalmi alkotóház. Az egykori Ezüstgyűrű villa az elmúlt másfél évtizedben sok-sok jeles vendégnek – írónak, költőknek, műfordítóknak – adott szálláshelyet. A baranyai alkotótelep, szoros együttműködésben a Magyar Írószövetséggel és a Magyarok Világszövetségével, itt kívánja létrehozni Magyarország első műfordítóházát. Mint *Molnár Miklós* szervező érdeklődésünkre elmondta: e nemzetközi intézmény ösztöndíjas (pályázati és meghívásos) alapon a magyar irodalom külhoni fordítóinak, tágabb értelemben kultúránk tolmácsainak kínál alkalmas szállás- és munkakörülményeket.

Molnár elmondása szerint vendégeik kiválasztásánál elsősorban a Magyar Írószövetség segítségére támaszkodnak. Formális és informális csatornákon keresztül azonban ők maguk is tesznek kezdeményező lépéseket. Példaként említette, hogy Szlovénia, Finnország, Izrael és Japán szellemi életével, illetve kultúrkapcsolatokat ápoló intézményeivel közvetlen érintkezést szeretnének teremteni. A környező országbeli – elsősorban pályakezdő – magyar irodalmároknak, a szellem munkásainak (alkotóknak és kutatóknak) hosszabb tartózkodást lehetővé tevő ösztöndíjakat ajánlanak fel. Ebben a tevékenységben főként a Magyarok Világszövetségének szellemi partnerségére számítanak.

A költségeket elsősorban alapítványi támogatásból fedezik, ezért szívesen fogadják el magánszemélyek vagy cégek felajánlásait. (Levélcímük: H-7801, Siklós, 11-es postafiók) **(-y)**

Dzsesszünnep a Sátorban

Amikor *Victor Máté* tavaly szeptemberben elvállalta a Magyar Rádió produkciós szerkesztőségének vezetését, nem sokat tétlenkedett. Miután a rádió (elsősorban) közszolgálati intézmény, kultúraközvetítő feladata is van. Victor ennek szellemében folyamatosan készített és készít ma is rádiófelvételeket olyan zenekarokkal és előadóművészekkel, akik egyébként hiába kilincselnének a nagy moguloknál vagy a kisebb, de alapvetően profitorintált kiadóknál. Aztán, amikor a dalokat, illetve kompozíciókat kellő minőségben rögzítették, keresett és hál' istennek talált is partnereket, akik hajlandók voltak jelentős összegekkel „beszállni" azok megjelentetésébe. Így jött létre az a példaértékű vállalkozás, melynek keretében a Magyar Rádió, a VTCD Videoton Kompaktlemezgyártó Kft. és a Bouvard & Pécuchet négy dzsessz-CD-t adott ki közösen, s melyek élő bemutatóját a héten pénteken és szombaton tartják a Nyugati pályaudvar melletti Rock Színsátorban.

A zenekarok válogatását Victor Máté és *Gőz László* közösen végezte, és elsősorban arra törekedtek, hogy egyrészt – amennyire ekkora terjedelemben lehet – valamiféle keresztmetszetét adják a műfajnak, valamint hogy olyan együttesek legyenek köztük, akik azért már legalább két éve léteznek és a közeljövőben nem is „szándékoznak" felbomlani. Így került bele ebbe a négyes csomagba – mely egyben és külön-külön is megvásárolható – az egyik legtehetségesebb hazai dzsessz-zongorista, a mindössze 25 éves *Oláh Kálmán* (Oláh Kálmán Sextet: Night silence), a tizenöt éve koncepciója mellett makacsul kitartó *László Attila* (László Attila Band: The only one), *Szendőfi Péter* és igen ígéretes dzsessz-rock zenekara (Fusio Quartet: Life rhythm), valamint Gőz László „érzéken túl érzékelő" együttese (ESP: Waiting).

Ami pedig a koncerteket illeti, a Rock Színsátorban pénteken este előbb a Fusio Quartet, majd a László Attila Band műsorát hallgathatják meg az érdeklődők, míg másnap, szintén este hétkor Oláh Kálmán zenekara lép pódiumra, a kétnapos dzsesszünnepet pedig az ESP együttes hangversenye zárja.

(jávorszky)

Művészet és történelem

Németországban és Ausztriában két nagyszabású, a magyar kortárs művészet szempontjából is jelentős eseményre kerül sor ezekben a napokban. Dachauban március 24-én kezdődött és április közepéig tart az a rendezvénysorozat, amelynek keretében a többi között kortárs művészeti kiállításokkal, akciókkal, performance-okkal emlékeznek a koncentrációs tábor felszabadítása, a második világháború befejeződésének ötvenedik évfordulójára. A város különböző múzeumaiban, galériáiban európai és amerikai alkotók mutatkoznak be, közöttük van a mai magyar művészet két képviselője, *fe Lugossy László* és *Szirtes János* is. Az előbbi a KVD galériában szombaton megnyílt csoportos bemutatón vesz részt, az utóbbi munkái a dachaui kastélyban vasárnaptól látható kollektív kiállításon szerepelnek.

A másik eseményre április 3–5. között a bécsi Iparművészeti Főiskolában kerül sor: a *Művészet Ausztriában 1945–1995* című szimpóziumon ugyan közvetlenül nem kerülnek szóba az elmúlt évtizedek magyar művészetének kérdései, közvetett módon azonban jónéhány előadás tanulságai, következtetései is érintik mindazt, ami Hegyeshalomtól keletre történt – illetve nem történt az elmúlt évtizedekben. Ahogyan a néhány évvel ezelőtt a budapesti Műcsarnokban rendezett Föld a láthatáron című, a huszadik század osztrák művészetét reprezentáló tárlat is jelezte: az osztrák művészetet azokban az időkben is a folyamatosság, a kitekintés igénye jellemezte, amikor nálunk a szocialista realizmus művészetellenessége hátráltatta – évtizedeken át – az értékteremtő folyamatokat. **(szó)**

A rádió mellett

Bölcsőde és börtön

Kedvenc műsorom a *Ráadás:* jó az ötlet, nagyobb részben a témaválasztás is, a kibontása is sikeres, ha csak tehetem, meghallgatom.

A legutóbbi hétfőn viszont kifejezetten zavarba hozott a Ráadás, s most se tudom eldönteni, tudatosan tette-e a szerkesztő, *Szörényi Péter*, mondván: döntse el a hallgató – ha olyan okos –, mit lehet ilyen helyzetben tenni, avagy éppenséggel nem gondolta végig a két téma ütköztetésének felemásságát. Ami – a *Bokros*-féle csomaggal a háttérben – kivételesen sajátos akusztikát kapott.

Talán akad olvasó, aki emlékszik: először a *bölcsődékről* esett szó, arról a gyermekintézményről, amelyet – szerintem – legfeljebb szükséges rossznak szabad nevezni, s amelyek az utóbbi években háttérbe is szorultak, megadatván a lehetőség – gyes, gyed –, hogy legalább az első éveiben anyja mellett cseperedjen a gyermek. Hogy erre milyen szükség van, azt most nem részletezem, a téma szempontjából fontosabb emlékeztetnem azokra a riasztó híradásokra, amelyekről mindenki hallhatott a gyes bevezetésének első szakaszában: az ifjú anyukák unatkoztak otthon, némelyek egyenesen az alkoholhoz fordultak „élményért", hogy előzzék az otthon magányát. Döbbenetes a jelenség, de a magyarázat világos: őket is bölcsődébe cipelték volt hajnaltájt a jobb sorsra érdemes mamáik, így nem voltak már átörökített mintáik, melyek az anyává válással együtt feléledhettek volna bennük...

Na most, így vagy úgy – mert természetesen sok fiatal anya boldogan maradt otthon kisgyermekével, gyermekeivel –, néhány évfolyam számára kimaradt a bölcsődés korszak. Be is zárt sok bölcsőde, amihez sajnos az is hozzájárult, hogy kevesebb gyerek született. Ám, ha a „szociális intézkedések" életbe lépnek, kezdődhet elölről a kör. És mindenki tudja, nemcsak a gyermek sínyli meg a legjobb bölcsődét is, hanem bizony a költségvetés is! Mert az intézmények fenntartása rezsivel, személyzettel mindig többe kerül, mint amennyiért a család megoldja, ha nem fosztják meg a lehetőségétől.

De nem csak erről van szó. A hétfői Ráadás másik témája – az 1989-ben általunk is aláírt New York-i Egyezmény alapján – a *fiatalkorú bűnözők* helyzetének javítását célzó törvénytervezet. Mely igazán furcsa módon került éppen most napirendre, hiszen – mint *Kutrucz Katalin* is említette, alig leplezve zavarát: egy *drága* törvény, s bár kétségtelen, hogy minden pénzt megér, csakhát nehéz éppen a családokat érintő megszorítások vitája közepette foglalni állást róla.

A képviselő gondja az én gondom is, hozzátéve: miért örökké tűzoltó munkát végzünk, miért a *megelőzéshez* szükséges körülményeken spórolunk, miért nem arra fordítunk több gondot, hogy a család elvárásaihoz szoktatott, s ezáltal a társadalmi normákat is tiszteletben tartó ifjúság arányát gyarapíthassuk. Ez is olcsóbb lenne, mint külön börtönöket, javítókat építeni a felnőtt bűnözőktől valóban elkülönítendő fiatalkorú letartóztatottak vagy elítéltek részére. Mert igaz, hogy velük szemben a büntetőeljárás célja nem a megtorlás, hanem a nevelés, de még inkább ez lenne a feladat annak érdekében, hogy ne kerüljenek összeütközésbe a törvénnyel.

Medve Imola

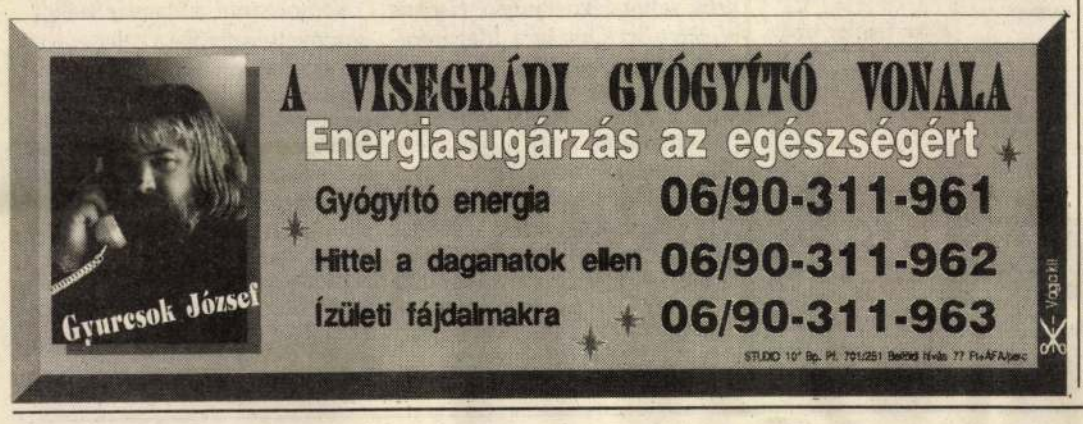

GAZDASÁG

Mennyivel különb a Bokros-program a Békesiénél?

Csak máz a keserű piruláncsomag

A március 12-i nevezetes kormányülés óta már nagyon sokan, sokféleképpen értelmezték és értékelték a *Bokros*-féle stabilizációs programot. A nyilvánosságra hozott információk töredékessége miatt nemigen volt mód arra, hogy megalapozott értékelések születhessenek. A bizonytalanság nyilván mindaddig fenn fog állni, amíg a kormány által elfogadott stabilizációs program nem konkretizálódik és rögzül törvénymódosításokban. Mindazonáltal nem haszontalan levonni néhány következtetést az elfogadott kormányhatározat alapján.

Első látásra a Bokros-féle gazdasági program egészen más, mint a *Békesi*-program volt. Ez azonban nem így van. Bár jelentős különbség van a két program között, lényegét tekintve azonban nincs változás. A Bokros-program a deklarációk szintjén nagyobb hangsúlyt fektet az államháztartási reformra és a növekedés feltételeinek megteremtésére, alapvetően mégis restrikciós, az egyensúlyt mindenek feletti célnak tartó program ez is.

Az átalakítással és a növekedéssel kapcsolatos intézkedések csak mázzal vonják be a keserű, visszafogó pirulát, melyet a társadalommal lenyeletni készülnek. Erre azért is szükség van, mivel Békesiék a kormányra kerülés utáni, lélektanilag kedvező időszakot elszalasztották. A kormány határozati javaslatában megfogalmazott mintegy száz intézkedés fele nyilvánvalóan restrikciós jellegű, és semmi köze a szükséges átalakításokhoz. Az átalakítással közvetlen kapcsolatba csak az intézkedések egynegyede hozható (ezek főként az exportösztönzésre és közkiadások finanszírozására vonatkoznak). Bár ezek egy része is tartalmaz restrikciós elemeket, mégsem lenne méltányos oda sorolni őket, mert alapvető céljuk nem az. (A maradék egynegyed intézkedési javaslat pedig az átalakítási restrikció szempontjából semlegesnek tekinthető.)

FOTÓ: NAGY BÉLA

Bokros programja csak látszólag más, mint Békesié – mondja a szerző (képünkön)

Növekedést ráolvasással...

A Bokros-program valójában nem az államháztartás átfogó reformját és a nagy elosztási rendszerek átalakítását célozza meg, hanem e fedőnéven a költségvetési bevételek növelését és a kiadások csökkentését. Ezt bizonyítja, hogy az erre vonatkozó intézkedések nagy többsége csak elvonásokat és csökkentéseket tartalmaz, és nincs bennük még csak utalás sem arra, hogy milyen legyen az az új rendszer, amelyik felváltja ezt a régit. Ez a helyzet például a családi támogatások megkurtításánál, a felsőoktatási tandíj bevezetésénél, a járóbeteg-ellátás fizetővé tételénél, az egyes intézmények adminisztratív kiadás- és létszámcsökkentésénél, a lakásépítési támogatások csökkentésénél stb.

Az államháztartási reform ilyenfajta megközelítése azért veszélyes, mert azt a képzetet kelti, hogy a reform végre-valahára elkezdődött, és a legnehezebbjén – a központi támogatások lefaragásán – már túljutottunk. Ez azonban nem így van. A szociális-jóléti kiadások radikális megnyirbálásából csak a régi rendszer lepusztulásának felgyorsulása következik, de nem az új kiépítése. S félő, hogy a társadalom a reformot azonosítja a lepusztulással, és egyre többre becsüli a szocializmusban jól-rosszul, de legalább működött ellátási rendszert. Mindezek oda vezethetnek, hogy a különféle társadalmi csoportok a következő években makacsul ellenállnak majd mindenfajta átalakítási kísérletnek.

Világosan kell látni, hogy a nagy elosztási rendszerek átalakítása hosszú folyamat, amelyet éppen ezért mihamarabb el kell kezdeni. Mivel azonban igen bonyolult rendszerről van szó, az átalakításba csak akkor szabad belefogni, ha megfelelő mélységű, kidolgozott tervvel rendelkezünk az átalakítására vonatkozóan. Ennek hiányában könnyen tévútra kerülhet az egész folyamat. Továbbá azt is világosan látni kell, hogy a nagy elosztási rendszerek átalakítása csak hosszú távon hoz költségvetési megtakarításokat, rövid távon többletköltségekkel jár, mert a régi és az új rendszer párhuzamos fenntartása igen költséges. Mindezek miatt naivitás azt várni, hogy létezik olyan intézkedéscsomag, amely egyszerre javítja az egyensúlyi helyzetet és oldja meg a szükséges rendszerátalakítási lépéseket is.

Az intézkedéseknek elenyésző része mutat a vállalkozásösztönzés és a növekedés feltételeinek megteremtése irányába. Éppen ezért félő, hogy az egyensúlyjavító, jövedelemelvonó intézkedések megakasztják az 1993 végén és 1994-ben elindult fellendülést, s erőteljesen visszafogják a gazdaságot, aminek következtében jelentős termelés-visszaeséssel, valamint a munkanélküliség és az infláció növekedésével kell számolni a közeljövőben. A gazdasági visszaesés pedig újrateremti a kibillent egyensúly feszültségeit alacsonyabb nemzeti termelési szinten.

A restrikciós spirál elszabadulásának veszélye miatt a költségvetési kiadások csökkentése folytán felszabaduló forrásokat nem az egyensúly javítására, hanem a vállalkozásösztönzésre és az infrastrukturális háttér megteremtésére kellene fordítani. Ez egyértelműen pozitív jelzés lenne a társadalom számára, hogy nem újabb értelmetlen megszorítások jönnek, hanem olyan átrendeződés, amely az egyén számára lehetőséget nyújt az előremenekülésre, helyzetének saját erőből való javítására.

A pénzügyminiszter saját szakértői és a kormányhoz közel álló szakértők értelmezése szerint a meghirdetett stabilizációs program intézkedései valamiféle vállalkozásélénkítési programként is felfoghatók, mert a költségvetési deficit csökkenése következtében enyhül az állami kiszorító hatás, csökken a kamatláb, és ezért növekedni fog a magánberuházás. A deficitcsökkenés ugyanakkor kedvezően hat az infláció és az inflációs várakozások csökkenésére, tehát növekedni fog a vállalkozó kedv és a magángazdaság produktuma.

Sajnos a megelőző négy esztendő tapasztalatai egyértelműen azt mutatják, hogy ezek a mechanizmusok a magyar gazdaságban egyáltalán nem működnek. A kamatláb nagysága nem a költségvetési deficit változása szerint alakul, a magánberuházások pedig erősen kamatrugalmatlanok. Tehát még ha csökken is a költségvetési deficit az intézkedések következtében (ami korántsem biztos, hiszen a visszafogó intézkedések miatt csökkenhet a termelés, és ezért a költségvetési bevételek is), akkor sem lehet reálisan várni a kamatcsökkenést és a magánberuházások növekedését. Másfelől viszont a költségvetési deficit és az infláció között sincs egyértelmű pozitív összefüggés hazánkban. Az infláció sokkal inkább a nemzeti termeléssel függ össze, mégpedig oly módon, hogy a nagyobb termelési visszaesés az infláció felgyorsulását okozza, a termelés növekedése viszont az infláció mérséklődését. Ebből következően viszont valószínűleg éppen a várttal ellentétes hatás fog kialakulni: az egyensúlyjavító restrikciós intézkedések következtében csökkenni fog a nemzeti termelés, és ezért nőni fog az infláció (az elmúlt hónapok tendenciái ezt az esthetőséget erősítik).

Homályos elképzelések

Szocialista és liberális érzelmű körökből az elmúlt hetekben gyakran hangzott elmarasztaló kritika az ellenzéki pártok felé, amiért azok opponálják a kormány megszorító, a szocialista újraelosztó rendszert lebontó intézkedéseit. Ez egyáltalán nem elvszerű viselkedés, hiszen az ellenzék hálával tartozik a szocialistáknak, mert ők – felismerve a történelmi szükségszerűséget, elveik időleges feladásával – a konzervatívok helyett csinálják meg a rászorultsági elvre való átállást. A köszönet helyett azonban az ellenzék, populista módon, csak azért bírálja a kormányintézkedéseket, mert ezzel népszerűségre lehet szert tenni.

Ezek a vádak azonban több ok miatt sem állják meg a helyüket. Először is: a kormány és szakértői nem tudták meggyőzően bizonyítani, hogy a stabilizációs intézkedések (és pontosan az általuk javasoltak) elkerülhetetlenek az ország fennmaradása érdekében. A gazdasági helyzet valóban nehéz, de nem válságos, és az államcsőddel való fenyegetőzés nem több, mint politikai fogás. S mindaddig, amíg nem bizonyosodik be, hogy nincs más út, mint a javasolt megszorítások, az általános protestálás egyáltalán nem tekinthető populáris demagógiának.

Nyertesek a nagytőkések

Másodszor: ahogy azt az előzőekben bemutattuk, az intézkedések nem új, más alapelvű jóléti-szociális rendszer kiépítése felé mutatnak, hanem csak a régit akarják olcsóbbá és áramvonalasabbá tenni. Egyáltalán nem világos, hogy a régi rendszer lepusztulása után milyen lesz majd az új rendszer, mennyiben lesz például konzervatív. Azért pedig nem lehet elítélni az ellenzéket, hogy nem szavaz bizalmat a kormánypártoknak és látatlanban nem támogatja politikai ellenfelei homályos elképzeléseit.

Harmadszor: az érzelmi és értékelvű viszonyulás mellett azt kell megnézni, hogy a stabilizációs csomag hogyan fogja érinteni az egyes társadalmi csoportokat. Az első felmérések azt mutatják, hogy a gazdagok és a szegények számára nem hoz jelentős változást sem abszolút, sem relatív helyzetük tekintetében. Az igazán nagy vesztesek a társadalom zömét alkotó középrétegekből fognak kikerülni. Nekik fog megnövekedni a terhük, mert kikerülnek az állampolgársági jogon alapuló támogatási körből. S ők nem tudnak javítani a helyzetükön, mert a restrikció rontja a gazdaságba való aktív részvételük lehetőségeit, a kormány pedig nem siet segítségükre vállalkozásösztönzéssel és infrastruktúrafejlesztéssel.

A Bokros-csomag igazi nyertesei és kedvezményezett rétege a hazai és külföldi nagytőkés réteg. Mégpedig mert a drasztikus leértékelés és pótlólagos importvámok hathatósan védik a hazai piacot, tehát gyengítik a külső konkurencia szerepét. A megszorító és a kisvállalkozásokra újabb terheket rakó intézkedések pedig arról gondoskodnak, hogy belső konkurencia se legyen. Az államcsőddel való fenyegetés, a gazdasági nehézségek felnagyítása, a hangulatkeltés, valamint a kedvezményes privatizációs formák megszüntetése kedvező feltételeket teremt az olcsó készpénzes vásárlások számára. Talán nem véletlen, hogy a gyáriparosok szövetségének vezetése olyan kitörő lelkesedéssel örült a Bokros-féle stabilizációs intézkedéscsomagnak.

Mindezek után már csak az a kérdés, hogy a szocialisták és a szabaddemokraták miért várják, hogy a munkások és a középrétegek támogassák őket?

Mellár Tamás

Ne károsodjanak a vállalkozók!

A Magyar Iparszövetség (OKISZ) elnöksége a *Bokros*-program hivatalos kézhezvételét követően részletesen kifejti álláspontját a csomagtervről – jelentette ki tegnap újságírók előtt *Sümeghy Csaba*. A sajtóból megismert tézisekről szólva a szervezet elnöke hangsúlyozta, a tervezett lépések nem odázhatók el, a munkaadók azonban elvárják, hogy a szigorításokkal párhuzamosan olyan intézkedések is életbe lépjenek, amelyek megakadályozzák a vállalkozások ellehetetlenülését.

A munkaadók ez idáig bizalommal fogadták a kormány lépéseit, de ezután fokozottabban számítanak rá, hogy az intézkedések nyomán nem éri kár e réteget. A gazdaság feltételrendszerének változása tagadhatatlanul nehezíteni fogja a vállalkozások helyzetét, ezért áthidaló megoldásokra lesz szükség. Az árfolyampolitika kedvezőtlen hatásait egyebek között előnyös hitelkonstrukciókkal lehetne ellensúlyozni, s halaszthatatlan az Eximbank alaptőkéjének feltöltése is. A Bokros-programnak azonban egyértelműen pozitív elemei is vannak, ilyen például a vállalkozói devizaszámlák megnyitásának engedélyezése.

A csomagterv végrehajtásához bizalomra van szükség, hiszen a támogatottság megingása esetén az intézkedési terv is „borul". Sümeghy Csaba véleménye szerint nem zárható ki, hogy a munkavállalókat érzékenyen érintő megszorítások miatt a támogatottság nem lesz egyértelmű a szakszervezetek részéről, sőt: elképzelhető, hogy tiltakozó akciókba kezdenek. A jelenlegi helyzetben azonban a szakszervezeteknek mindenképpen önmérsékletet kellene tanúsítaniuk, mert közmegegyezés híján a program kivihetetlen. Ez pedig veszélyeztetné, hogy a csomagterv teljesítse a kormány és az IMF elvárásait.

V. É.

● Növelni kívánja idén eladásait a hazai piacon a győri Uniontext Textilipari Kft. Stratégiájának érvényesítése érdekében a társaság erősíti kapcsolatait a nagykereskedelmi cégekkel, áruházláncokkal, amelyektől a piaci tendenciákról előrejelzéseket is kap. Ezek az információk útmutatást adnak az anyagbeszerzéshez, a munkaerő-gazdálkodáshoz, s programozhatóvá teszik a termelést.

● Az Országos Takarékpénztár valutapénztárainál a hét első napjaiban érezhetően csökkent a devizaszámla-tulajdonosok rohama. Kis Márton, az OTP osztályvezetője az MTI munkatársának tegnap elmondta, hogy néhány takarékpénztári fiókból már küldtek is vissza valutát a központba.

Önnek
Pont
olyan szakembereik lesznek, akik nem ismernek lehetetlent, magasan képzettek, nyelveket beszélnek, dinamikusak és bátrak.
Éljen a lehetőséggel és vegyen részt
Magyarország legnagyobb, hagyományosan sikeres rendezvényén, az
Állásbörzén
1995. április 25-26-án a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetemen.
Az ország vezető gazdasági, műszaki, jogi felsőoktatási intézményeiből közel 2000 végzős hallgató közül választhatja ki az Önnek legmegfelelőbb szakembereket.
AIESEC
Bővebb információ:
Magyar Közgazdászhallgatók Egyesülete
European Serviced Offices Irodaház
1065 Budapest, Révay utca 10.
Telefon: 166-8061, 269-1043, 269-1100/AIESEC
Telefax: 269-1030

Külkereskedelem az elmúlt évben

A KSH közreadta forintban és dollárban az elmúlt évi külkereskedelmi forgalom végleges adatait. Eszerint a korábban közölt folyóáras adatok nem változtak, viszont az összehasonlító áron számított mennyiségek kismértékben módosultak. Az export forintban 1128,7 milliárdot tett ki, dollárban pedig 10,7 milliárdot. Az import folyóáron számított értéke 1537,0 milliárd forint, illetve 14,6 milliárd dollár volt.

Összehasonlító áron a behozatal 15, a kivitel 17 százalékkal haladta meg az egy évvel korábbi szintet. A piacgazdálkodású országokkal bonyolított forgalmunk importban 24, exportban 21 százalékkal bővült. A volt szocialista országokból behozatalunk mintegy 8 százalékkal csökkent. A volt szocialista régiót illetően az export volumene 4 százalékkal haladta meg az előző évit.

A kivitel fogyasztási cikkekből – amelyeknek mintegy felét bérmunkából visszaszállított készáruk tették ki – mennyiségében 26 százalékkal emelkedett. Anyagokból 16, élelmiszerekből 10, gépekből és szállítóeszközökből 9 százalékkal értékesítettek többet a magyar vállalatok, mint egy évvel korábban.

Az importban – mennyiségét tekintve – az élelmiszer-behozatal 27 százalékkal, a fogyasztási cikkek, valamint az alapanyagok behozatala több mint 20 százalékkal növekedett, energiahordozókból 6 százalékkal többet vásároltunk, mint egy évvel korábban. (MTI)

A Magyar Nemzeti Bank hivatalos valutaárfolyamai

pénznem	vételi	közép	eladási
	árfolyam 1 egységre, forintban		
Angol font	191,23	192,97	194,71
Ausztrál dollár	86,98	87,78	88,58
Belga és lux. fr. (100)	413,38	416,84	420,30
Dán korona	21,47	21,65	21,83
Finn márka	27,28	27,51	27,74
Francia frank	24,20	24,41	24,62
Holland forint	75,97	76,60	77,23
Ír font	191,76	193,49	195,22
Japán jen (100)	133,47	134,57	135,67
Kanadai dollár	85,54	86,33	87,12
Német márka	85,13	85,84	86,55
Olasz líra (1000)	70,31	71,01	71,71
Osztrák schilling	12,10	12,20	12,30
Portugál escudo (100)	81,10	81,80	82,50
Spanyol peseta (100)	92,86	93,72	94,58
Svájci frank	103,03	103,88	104,73
Svéd korona	16,45	16,60	16,75
USA-dollár	119,71	120,78	121,85
ECU (Közös Piac)	155,53	156,89	158,25

A Magyar Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyamai

devizanem	árfolyam 1 egységre, forintban
Angol font	192,68
Ausztrál dollár	87,15
Belga frank (100)	417,74
Dán korona	21,63
Finn márka	27,39
Francia frank	24,39
Holland forint	76,79
Ír font	193,43
Japán jen (100)	135,22
Kanadai dollár	85,94
Német márka	86,05
Olasz líra (1000)	70,80
Osztrák schilling	12,23
Portugál escudo (100)	81,69
Spanyol peseta (100)	93,55
Svájci frank	104,32
Svéd korona	16,46
USA-dollár	120,40
ECU (Közös Piac)	157,11

Újból HungarHotels

A 2005/1995-ös kormányhatározatban foglalt felkérésnek eleget téve, a Magyar Turisztikai Egyesület, a Magyar Szállodaszövetség, illetve az Országos Idegenforgalmi Szövetség képviselőinek tegnapi állásfoglalása szerint a HungarHotels (HH) szállodalánc privatizációjánál fontos szem előtt tartani, hogy a lánc magánosított formában egyben és magyar tulajdonban maradjon. Ez közgazdaságilag és stratégiailag nehezen igazolható, azonban az említett szervezeteknek nem voltak konkrét ismereteik a szállodalánc belső gazdálkodásáról – hangsúlyozta tegnap az említett szervezetek közös sajtótájékoztatóján *Harbula György*, az Országos Idegenforgalmi Szövetség elnöke.

Lengyel Márton, a Magyar Turisztikai Egyesület (Matúr) elnöke elmondta, hogy a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem kutatócsoportjával közösen 71 budapesti és vidéki szállodában elvégzett felméréseik szerint a megkérdezetteknek csupán 11 százaléka tartja sikeresnek az eddigi szállodaprivatizációkat. A HungarHotels–privatizáció meghiúsulásának 42 százalékuk örült, míg 34 százalékuk kellő információ hiányában nem tudott véleményt alkotni, 18 százalékuk pedig sajnálta a kútba esett magánosítást. A megkérdezettek 60 százaléka szükségesnek tartja egy nemzeti szállodalánc megtartását. A HungarHotels jövőjét illetően viszont 49 százalékuk egyértelműen a nemzeti láncként való megtartás mellett voksolt. A Matúr elnöke közölte, hogy 3,5 milliárd forintba kerül a HungarHotels szállodalánc felújítása – felújítás nélkül pedig nem lesz versenyképes. Továbbá az egybentartás és többségi nemzeti tulajdon szempontjait hangsúlyozta.

Kovács István, a Magyar Szállodaszövetség elnöke a kelet-európai szállodaprivatizációk nehézségeire, valamint az európai idegenforgalom recessziójára hivatkozva nem tartotta kedvezőnek a szállodalánc értékesítését. Továbbá leszögezte: a Szállodaszövetség álláspontja értelmében a HH privatizációját a tulajdonosi szerkezet átalakításával kell kezdeni. Az állami tulajdonrész kiváltása után a cég részvényeinek tőzsdei bevezetését javasolta.

T. B. S.

Ludwig Múzeum

Szirtes János és feLugossy László
Teriték című performansza
2004. december 2. 18:30 h

A legendás Bizottság együttes és a Hymnus zenekar felbomlása után a 80-as évek közepén az Új Modern Akrobatika nevű formációban találtak egymásra. Azóta nemzetközi hírnévre tettek szert, a műfaj hazai és külföldi fesztiváljainak állandó szereplői.

A konferencia további programjai: múzeum-pedagógiai foglakozás, fórum előzetesen felkért hozzászólókkal, tárlatlátogatás – meglepetéssel.

Részvételi díj: 1.500 Ft
Jelentkezés: Hemrik László
375 7848, hemrik@ludwigmuseum.hu

Pályázat
KORTÁRSUNK A MŰVÉSZET

JÁNOS SZIRTES

NÄYTTELY 17.5 — 12.8.1993

NÄYTTELYN AVAJAISET JA JÁNOS SZIRTESIN PERFORMANSSI
PARAFENOMEENI KESKUSTELEE PE 14.5. KLO 17.
NÄYTTELYN AVAA ERKKI PIRTOLA
TERVETULOA.

János Szirtes: Ristiinnaulittu. 1991. Akryyli, naki, kangas.
150x140 cm. Valokuva László Lugosi. Lugosi.

THE OPENING OF THE EXHIBITION AND THE PERFONMANCE
A PARAPHENOMEN TALKING BY JÁNOS SZIRTES ON MAY AT 17 P.M.
THE EXHIBITION WILL BE OPENED BY ERKKI PIRTOLA
WELCOME

UNKARIN KULTTUURI— JA TIEDEKESKUS / THE CUTURAL AND SCIENTIFIC
CENTRE OF HUNGARY. PAASIVUORENKATU 4—6 A 3.KRS.
00530 HELSINKI, (HAKANIEMI)
PUH./ TEL (90) 750 866. AVOINNA MA—PE KLO 9—16, KESÄLLÄ KLO 9—15,
SOVITTAESSA MUULLOINKIN. / OPEN MON—FRI 9 A.M.—4. P.M., FROM
JUNE IST 9 A.M.—3 P.M. ALSO BY APPOINTMENT.

KUTSU

INVITATION

JÁNOS SZIRTES

SAVUMAALAUKSIA / SMOKE–PAINTINGS

Paratenomeeni keskustelee / A Paraphenomen Talking

JÁNOS SZIRTES

Syntynyt Budapestissa 1954.
Osoite: H–1025 BUDAPEST, Felsö Zöldmáli u. 11

Opinnot

1975-77	Kuvataideakatemia, grafiikan linja, Bratislava
1977-80	Kuvataideakatemia, grafiikan linja, Budapest
1980-83	Kuvataideakatemia, mestarikurssi, Budapest

Tärkeimmät palkinnot ja apurahat:

1982	Béla Kondor -palkinto (Unkarin kuvataideakatemia)
1983–83	Nuorten taiteilijoitten studion apuraha
1984–87	Derkovits-apuraha
1986	Egerin akvarellibiennaalin apuraha
1989	Rooman Unkarilaisen akatemian apuraha
1990	Munkácsy-palkinto

Erikoisalat:
piirustus, maalaus, installaatio, performanssi, taideopetus

1980	Unkarin taidesäätiön ja Nuorten taiteilijoitten studion jäsen
1978–84	INDIGO (Interdiszciplináris Gondolkodás, 'Interdisiplinaarinen ajattelu')-ryhmän jäsen
1986	Unkarin kuvataiteilijoitten liiton jäsen
1988	Internationales Künstler Gremiumin jäsen, szentendreläisen Lajos Vajda -kulttuurijärjestön puheenjohtaja, Szentendren grafiikkaryhmän jäsen
1989	Unkarin taideteollisen korkeakoulun assistenttina
1991	Szentedren taiteilijayhteisön jäsen

Szirtesillä on ollut lukuisia näyttelyitä ja performansseja ympäri Eurooppaa. Suomessa viimeksi Muu ry:n Media-festivaaleilla 1992 performanssi yhdessä László fe Lugossyn kanssa.

SZIRTES JÁNOS

kiállítása

Massage ✻ Message

BEKE LÁSZLÓ és SZIRTES JÁNOS

előadása

1994. május 12. csütörtök 19.00

1094 Budapest, Tűzoltó 72.

SZIRTES JÁNOS
BUDAPEST 1025
FELSŐZÖLDMÁLI 11
HUNGARY
TEL 36 1 1888 661

LÓSKA LAJOS

BUDAPEST

FELSŐZÖLDMÁLI ÚT 61-65
A LÉPCSŐHÁZ FSZ. 2.

1025

EXPANZIÓ VI.

kortárs művészeti fesztivál, július 01-02-03.
2600 Vác, Görög Templom Kiállítóterem
Madách Imre Művelődési Központ, Zenei Szakközépiskola

MEGNYITÓK: péntek 17.30-kor
"GERINC" a Németh testvérek kiállítás-performansza
Múzsa Galéria, 2600 Vác, Géza király tér 3.
OLESCHER TAMÁS KIÁLLÍTÁSA - 18 órakor
Megtekinthető: július 24-ig
BOHÁR ANDRÁS KIÁLLÍTÁSA a fesztivál ideje alatt
Görög Templom K., 2600 Vác,
Március 15. tér 19.

SZOMBAT 07. 02.

Görög Templom Kiállítóterem
EXPANZIÓ 1989-93.
10.30-kor Katedrális bemutató
12. órakor BP. SERVICE - koncert
19 órakor
FE LUGOSSY LÁSZLÓ - SZIRTES JÁNOS
TÓTH GÁBOR, TÚLSÓ PART
MAműhangok - KONCERT
MARKUS EICHENBERGER
POSZTHUMUSZ, BONE RUDOLF
DZ. KATINAS - L. LIANDZBERGIS
MÉSZÁROS OTTÓ, **KOVÁCS ISTVÁN**
cca 23 órakor MIMK Színházterem
Dr. Csányi krt. 63.
AIOVA-koncertszínház

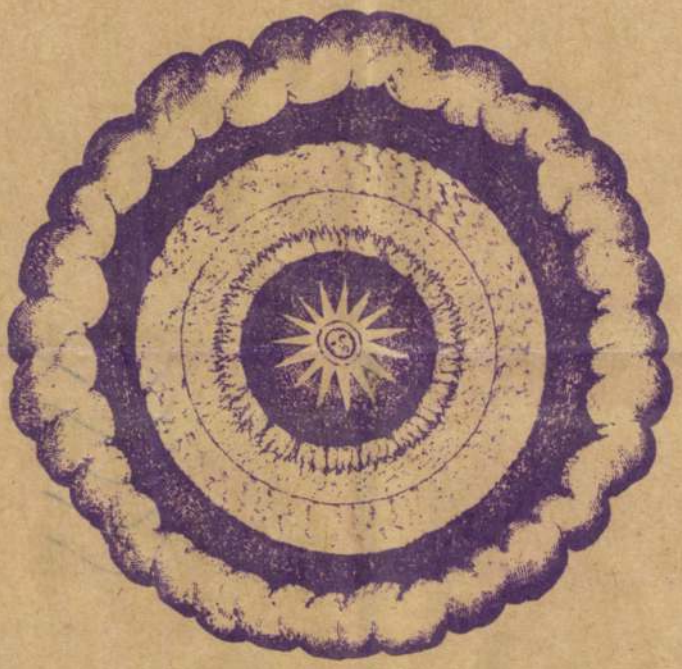

PÉNTEK, 07. 01.

Görög Templom Kiállítóterem
OM (Bulgária) duó performansza
POETICA LICENTIA - bemutatkoznak:
a Laza Lapok, a Katedrális, a Magyar Műhely, a Törökfürdő
c. folyóiratok szerzői: Abajkovics Péter, Balaskó Jenő, Barna T. Attila, Balogh Róbert, Cselényi Béla, Dudás Attila L. Simon László, Fabó Kinga, Ficsku Pál
TIN-TIN Q. KONCERTJE
Lipcsey Emőke, Háy János, Kettős Tamás, Kukorelly Endre, Kurdy Fehér János, Matuk Károly, Monori Margit, Petőcz András, Pető Tóth Károly, Párniczky Mihály, Podmaniczky Szilárd, + egy szudáni poéta ...
GRENCSÓ KOLLEKTÍVA (TRIÓ) KONCERTJE
cca.23 órakor **OPÁL SZÍNHÁZ: KEGYETLENSÉG**
Írta és rendezte: Triceps

VASÁRNAP, 07. 03.

17.30-kor Zenei Szakközépiskola
Kossuth tér 3.
BUJTÁS JÓZSEF: DIVERTIMENTO
Archaikus fantáziaképek vonószenekarra
18 órakor TUNDRAVOICE - (Lois Viktor)
19.30-kor Görög Templom K.
OLESCHER MULTI MÉDIA SZÍNHÁZ: ÓDA A FEHÉRHEZ
20.30 órakor MIMK Színházterem
SZÁRNYAK SZÍNHÁZA: KILENC
Rendezte: Csetneki Gábor

Rendezi: Vác Város Önkormányzata, Pest Megye Közgyűlése támogatásával a "FIESTA" ALAPÍTVÁNY, A MIMK ÉS A TRAGOR IGNÁC MÚZEUM, SZERVEZI: BÁRDOSI JÓZSEF
NÉMETH PÉTER MIKLA

Szintes János

TRAGOR IGNÁC MÚZEUM
Vác, Múzeum u. 4.
2600
Telefon: (27)-15-064

Siuzanits Péter
Uj Művészet

1054 Budapest
Báthori u. 10.

Gyomtatvány

ugyanakkor számos támadás ér a tudományt amiatt, mert „vannak olyan dolgok, amiket a tudomány nem képes megmagyarázni", másrészt az alkalmazások esetleges káros mellékhatásaiért is magát a tudományt marasztalják el. Fontos azonban észrevenni, hogy azok, akik a tudomány ellen ágálnak, jellemző módon személy szerint kivétel nélkül természetesnek veszik, hogy eredményeit naponta felhasználják!

A tudomány legfontosabb jellemzője a korszerűség, vagyis az a tulajdonság, hogy olyan bizonyított ismeretek ill. az azokra alapozott elméletek összessége, amelyek még nem kerültek ellentmondásba a tapasztalattal. A hamisnak bizonyult, vagyis a tapasztalat által megcáfolt és ezért elvetett elméletek *már nem*, a tudományos módszerekkel nem bizonyított hipotézisek, pedig *még nem* részei a tudománynak. Ezért minden olyan elképzelés, amely ezekbe a kategóriákba tartozik, szükségszerűen tudománytalan, más szóval áltudomány. Nem tudomány tehát ma már az alkímia, az asztrológia, vagy a több ezer éves keleti kultuszok, pl. ajurvéda, semmiféle változata, bármilyen fontos szerepet is játszhattak egykor az emberiség kultúrtörténetében. Ezt annál is fontosabb hangsúlyozni, mivel manapság az „alternatív" módszerek alkalmazói azt igyekeznek elhitetni a közvéleménnyel, hogy vannak olyan, a misztikum határát súroló vagy egyenesen csodával határos tet-

hangjukat.

Az áltudományok spektruma igen széles és művelői is sokfélék. A társadalomra a legveszélyesebbek azok a sarlatánok, akik embertársaik hiszékenységéből húznak tekintélyes hasznot, és egyetlen céljuk a nyerészkedés. Bár részletes adatok nem ismeretesek, ma már hazánkban is óriási pénzek forognak az „alternatív gyógyászatban", amiért egyesek sok mindenre kaphatók. Nem véletlen, hogy ebben a „szakmában" oly nagy számmal találhatók a szethuliott szovjet birodalom országaiból származó gazdasági menekültek.

A Fizikusnapok szervezőinek szerencsés módon sikerült összegyűjteni erre a rangos eseményre tudományos életünk kiemelkedő egyéniségeit. Feltétlenül érdemes felsorolni a fő előadókat és az előadásokat, mivel azok témájuk miatt esetleg szélesebb körben is jelentős érdeklődésre tarthatnak számot: *Beck Mihály* (Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen): Tévedhetetlen-e a tudomány? *Gnadig Péter* (Eötvös Loránd Tudományegyetem): Honnan tudjuk, hogy igaz? Parajelenségek fizikusszemmel. *Lukács Béla* (KFKI Részecske és Magfizikai Kutató Intézet): Science fiction és tudomány. *Almár Iván* (MTA Csillagászati Kutató Intézet): Földön kívüli civilizációk.

A rendkívül aktuális témaválasztást igazolja, hogy az előadások iránt óriási volt az érdeklődés, főleg a fiatalok körében. Egyes előadásoknál a terem

a MOVI Hellos filmstúdiója Tóth Szöllős András rendezésében egy 71 perces dokumentumfilmet készített. Sajnos a magyar közönség ezt a filmet sem láthatta még!

A fórumon sok gyakorló pedagógus szóvá tette, hogy ehhez hasonlóan hatásos filmek hiányában nem képesek ellensúlyozni az áltudományos műsorok destruktív hatását, amelyek közül elsősorban a Nulladik típusú találkozásokat marasztalták el. Sokan érthetetlennek tartják, hogy a tv vezetése semmit sem tesz e népbutítás ellen, pedig kiemelkedő tudósaink már a Tudományos Akadémia rendezvényein is több esetben nyomatékosan felhívták rá a figyelmet.

A debreceni fizikusnapok tanulságait a következőképpen lehet röviden összefoglalni: A tudomány ismeretei alapján betegségeket sikerült teljesen eltüntetni a Földről, ember jutott el a Holdra és megfejtették az öröklődés titkát, hogy csak néhányat soroljunk fel a leglátványosabb eredményekből. Természetesen nem szabad elfelejteni, hogy a tudomány nem mindenható és megvannak a – sok esetben fájdalmasan nyilvánvaló – korlátai. A hiányosságok ellenére a tudomány az emberiség nagy kincse, annál is inkább, mert csodák híján nincs nála jobb!

Cikkünk szerzője a KFKI Részecske- és Magfizikai Kutató Intézetének tudományos tanácsadója, a Fizikusnapok egyik előadója.

SZIRTES János

SOROS NAPOK

1994. SZEPTEMBER 10 - OKTÓBER 3.

A Soros Alapítvány Kortárs Művészeti Központ
valamint a Ludwig Múzeum, Budapest

szeretettel meghívja Önt
a Tízéves a Soros Alapítvány
c. rendezvénysorozat alkalmából megrendezésre kerülő

TÖBB MINT TÍZ

kiállításra.

Megnyitó: szeptember 30-án, pénteken 18 órakor

Megnyitja: Soros György

Ludwig Múzeum, Budapest
(Budavari Palota A épület)

1994. szeptember 30- október 23.

Erdély Miklós	1984	Zuzu/Vető
Kelemen Károly	1985	Trombitás Tamás
Bak Imre	1986	Jovánovics György
El Kazovszkij	1987	Ádám Zoltán
Samu Géza	1988	Károlyi Zsigmond
Helyettes Szotnjazók	1989	Nádler István
Fehér László	1990	Újlak csoport
Kovács Attila	1991	Gerber Pál
Sugár János	1992	Szűcs Attila
El-Hassan Róza	1993	Szirtes János
Bukta Imre	1994	Varnai Gyula

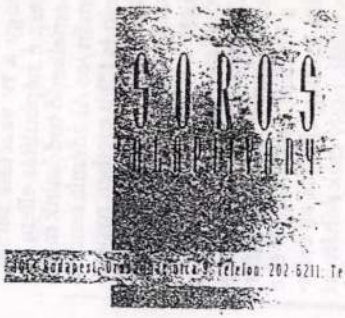

Telefon: 202-6211. Telefax: 175-7767

POLIFÓNIA POLYPHONY

A társadalmi kontextus mint médium a kortárs magyar képzőművészetben
Social Commentary in Contemporary Hungarian Art
Soros Kortárs Művészeti Központ éves kiállítása 1993 Soros Center for Contemporary Arts Annual Exhibition 1993

KÉK DUNA KERENGÕ

INSTALLÁCIÓ
A DUNA-PARTON

SZIRTES JÁNOS

A SZIVATTYÚ BEINDÍTÁSA
1993. November 26-án 16.00-kor

INSTALLÁCIÓ

1993. November 26-30-ig
Naponta 16.00-21.00-ig

HELYSZÍN:

LÁNCHÍD PESTI HÍDFŐJÉNEK
ÉSZAKI OLDALÁN, KÖZVETLEN A RAKPARTON

ÉSZAK
DUNA
DUNA
DUNA
AZ INSTALLÁCIÓ HELYSZÍNE
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
LÁNCHÍD
ROOSEVELT TÉR
RAKPART
DUNA
DÉL

Tisztelettel meghívjuk Önt

SZIRTES JÁNOS
képzőművész

BOMBARIADÓ

című kiállításának megnyitójára
1995.szeptember 28-án 17 órára a
VIGADÓ GALÉRIÁBA
(Budapest V. Vigadó tér. 2.)

A tárlatot megnyitja:
FE LUGOSSY LÁSZLÓ

Megtekinthető: szeptember 28 - tól október 15 - ig,
hétfő kivételével naponta 10 - től 18 óráig.

VIGADÓ GALÉRIA
Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány

MT REKLÁMIRODA

klór motívumvilága és a népi varázslások, rítusok felé, hiszen mindebben az ember és a „gonosz", a világosság és a sötétség, az élet és a halál, a célbaérkezés, és az elveszés küzdelmének kifejezését látja. A képi labirintus a lét rejtélyes labirintusa, melyben a tarka, egzotikus gazdagság és a barbár pompa gyakran fojtogató, nyomasztó súlyként, már-már elviselhetetlen teherként, s választás terheként nehezedik ránk. Éppen ezért Szirtes művészetének sem a neofolklorizmus önáltató nosztalgiavilágához, sem az önfeledt újdekorativizmus problémátlanságához nincs köze: nála a díszítés az élet kibogozhatatlan szövevényességéből merít, s a hierarchikus rendszerteremtés érzéki megjelenítéseként funkcionál.

Szirtes performance-művészetében döntő szerepet játszanak a „megváltómotívumok". Festészetében is feltűnnek ezek a — sűrű díszítéssel, súlyos pompával kihangsúlyozott — motívumok, amelyek birtoklásával eligazodhatunk a kuszaságban, amelyek irányt tudnak mutatni a rejtélyes, talányokkal és baljós sejtésekkel teli labirintusból való kijutáshoz. Ezek olyan „kváziszakrális" motívumok, mint a „csodaszarvas", az „életfa", a kiapadhatatlan és mágikus erejű forrás, az asszociatíve felidézett krisztusi feszület, vagy a „maszkok", amelyek az esendő, egyetlen sors megélésére kárhoztatott ember mássá válásának, átlényegülésének misztériumát, az esztétikai megváltás lehetőségét szimbolizálják.

Szirtes János festészetének meggyőző ereje, sajátos humora és egyben komolysága, érzelemgazdagsága és meglepő, picturesque képgazdagsága a mítosz ambivalens — tehát egyszerre ősi erőt, rendíthetetlen érvényességet, szakrális hatalmat, illetve barbár, véres, testi küzdelmet, de mégis iróníkus távolságtartást is magába foglaló, összetett és szubjektív — felfogásából fakad. Ebben a vonatkozásban Szirtes festészetének jelentésvilága az individuális mitológiák mítoszértelmezéséből eredeztethető.

Szirtes képei szuggesztív látványjelenségek. Művészetfelfogásában a kép individualitása meghatározó mozzanat. Képeinek színessége, barbár ritmusai, zaklatottsága és organikus elevensége elemi erőt sugároz. Expresszivitás és dekoratív gazdagság, szorongató komorság és rejtett humor, nyomasztó feszültség és játékos ornamentalizmus egyszerre jelentkezik művészetében. A festői felület kimeríthetetlen érzéki gazdagsága, meglepetésekkel teli sokrétűsége, az archaizálás hangulati telítettsége mindig a személyes léthelyzetek alapkérdéseinek drámai kifejezését szolgálja. Szirtes festészetében az ornamentalizmus a jelentéstágítás szélső határáig jut el.

Hegyi Loránd

Une interprétation de l'art de János SZIRTES

C'est avec une ornementation d'une richesse sans égale que János Szirtes fit son apparition au début des années 80. Sur ses peintures et ses dessins graphiques des signes infimes s'enchevêtrent dans des figures planes parfois difficilement identifiables. La monotonie caractérisant les lignes dessinées les unes à côté des autres, l'irrégularité des formes géométriques et la simplicité des dessins sont rompues par le rythme trépidant de couleurs barbares étincelant de temps à autre de façon inquiétante. Les couleurs solennelles telles que le noir, le rouge, l'argent et le vert foncé nous inspirent des présages sombres et des états d'âme pleins d'angoisse. L'ornementation capricieuse et excessive recouvrant la totalité de l'oeuvre, cette ornementation sans rivage mêle les marques spontanées, les figures banales, les formes mimétiques primitives, les éléments désordonnés et enchevêtrés de la nature pareille à la jungle. La peinture de Szirtes apparaît comme un labyrinthe d'une somptuosité barbare où les carrefours sont ornés de décors effrayants et où des éléments de la nature s'entremêlent aux idées hardies et incontrôlables de l'imagination. C'est sur ce tissu ornemental d'une richesse captivante et impénétrable que se détachent, avec une dignité sombre, les Grands Motifs, objets d'un culte de rite inconnu et mystérieux, ne se révélant jamais complètement.

János Szirtes est un représentant du talent de la jeune génération d'artistes d'aujourd'hui. Sa situation est spéciale. «Performateur», il continu à développer la pensée existentielle, courant intellectuel et artistique faisant son apparition à la fin des années 70 et ayant comme représentant au plus haut niveau, Tibor HAJAS. Les débuts de sa carrière artistique se rattachent à l'un des plus importants ateliers du postconceptualisme en Hongrie, le groupe INDIGO dirigé par Miklós ERDÉLY. Mais Szirtes s'intéresse dès le début à la préparation des objets d'art, à l'artisanat, aux formes expresives de la peinture et aux «décors» empreints de significations rituelles pratiqués dans les cultures archaïques. Pour Szirtes la peinture est une évidence concrète et sensuelle dans laquelle l'idée d'existence revêt un aspect multicolore, matériel, objectif. Szirtes ne connaît pas le divorce entre l'aspect concret de la peinture et le caractère abstrait du message intellectuel. C'est pourquoi l'action manuelle de peindre revêt une importance capitale pour lui.

Les thèmes caractérisant la peinture de János Szirtes sont étroitement liés à son «art-performance» au centre duquel on voit la lutte menée pour la réalisation de soi, pour la transformation des choses et des événements en expériences personnelles, pour l'existence individuelle.

Situer les événements banals, les actions fugitives à peine perceptibles et les choses triviales dans des perspectives existentielles, les traiter comme faisant partie du problème de l'être et du non-être contribue à créer le conte-

L'ornementation du labyrinthe

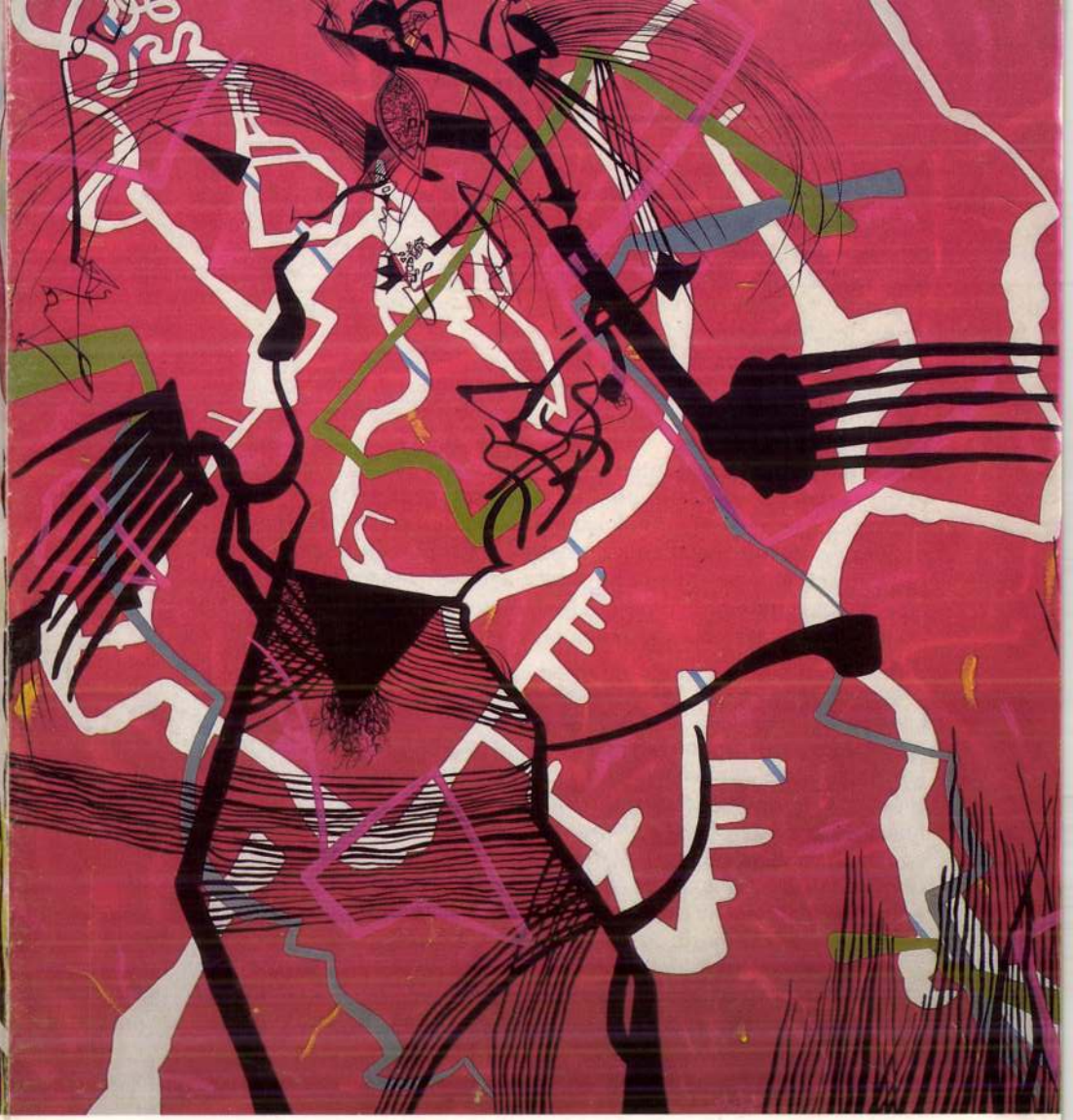

A labirintus ornamentikája

Jack BATHO
a Magyarországi Francia Intézet igazgatója
tisztelettel meghívja Önt
1988. február 22-én 18 órakor
SZIRTES János
„Legújabb képeim"
c. kiállításra.
A kiállítást megnyitja
HEGYI Loránd
művészettörténész
„Pince Galéria"

Kórea árvája — Szirtes János műsora
1988. február 22-én 18.40-kor
Hangfogók: EF ZÁMBÓ István
Waszlavik Gazember
Narrátor: Fe Lugossy László
Moziterem
MAGYARORSZÁGI FRANCIA INTÉZET
Budapest, VI. Szegfű u. 6.
1988. március 3-ig szombat és vasárnap kivételével,
minden nap 15—18 óráig tekinthető meg.

Jack BATHO
Directeur de l'Institut Français en Hongrie
vous prie d'honorer de votre présence
l'inauguration de l'exposition
de János SZIRTES
«Mes derniers tableaux»
Le 22 février 1988 à 18H.
L'exposition sera présentée à la «Pince Galéria»
par Loránd HEGYI
Historien d'Art

L'orphelin(e) de Corée — programme de János Szirtes
Le 22 février 1988 à 18.40 h. à la salle de cinéma
Preneurs du son: EF. István ZÁMBÓ
Waszlavik Gazember
Narrateur: László Fe Lugossy
Salle de cinéma
INSTITUT FRANÇAIS EN HONGRIE
Budapest, VI. Szegfű u. 6.
Tous les jours sauf samedi et dimanche de 15 à 18H.
L'exposition est ouverte jusqu'au 3 mars 1988.

Tisztelettel meghívom Önt a Várfok Galériába
2000. február 3-án, csütörtökön 18 órától 20 óráig

SZIRTES JÁNOS

kiállításának megnyitójára.

szombat
2000. február 19-én délután 16 órai kezdettel beszélgetés a művésszel.
Vezeti: Készman József művészettörténész
A kiállítás 2000. március 4-ig tart nyitva, keddtől szombatig 11 és 18 óra között.

A kiállítással azonos időben
a **SPIRITUSZ GALÉRIÁBAN**
/I., Várfok u. 14. „A" lph. fszt. 3./
válogatás látható a galériákhoz
tartozó művészek munkáiból.
Látogatás csak előzetes bejelentkezés alapján.

VÁRFOK GALÉRIA
H–1012 Budapest, Várfok u. 14. Tel./fax: +36 1 213-5155
e-mail: szalokyk@mail.matav.hu
Szalóky Károly
/Támogatók: Állami Nyomda Rt., Art Communication,
Budapest Bortársaság/

SZIRTES JÁNOS

Tisztelettel meghívom Önt az XO GALÉRIÁBA
1999. február 19-én, pénteken 18 órától 20 óráig

XO GALÉRIA

SZIRTES JÁNOS

kiállításának megnyitójára.

A kiállítás 1999. március 13-ig tart nyitva, keddtől szombatig 11 és 18 óra között.

ARCO

XO GALÉRIA
H–1012 Budapest, Várfok u. 11. Telefon: 214-0373
E-mail: szalokyk@mail.matav.hu
http://www.datanet.hu/artnet/artnet/varfok

Szalóky Károly

/Támogatók: ALLEGRO, ÁLLAMI NYOMDA RT., BUDAPEST BORTÁRSASÁG/

SZIRTES JÁNOS

világító lámpák változtatják. Itt sem a szellem világossága fénylik, mivel e sapkák is inkább a mentális világ hiányát hangsúlyozzák. E testhiányos alakok napjaink testcentrikus környezetében különösen hatásosak. A testépítés, testfestés, testékszerezés szoros kapcsolatban van a test felöltöztetésével, a divattal, mely az önkifejezés, identitásteremtés, hovatartozás eszköze is lehet. Ám a divat uralma alatt feltétel nélkül meghajlók pont ettől a lehetőségtől esnek el. Így gyakorlatilag nincs különbség a divat diktálta egyformaság vagy a lélek nélküli személytelenség között.

Kicsiny Balázs műve távolról, első benyomásra a templomként 150 éve nem funkcionáló épülettel együtt misztikus aurát teremt, egyrészt a sötétbe borított helységben halványan világító lámpák sokaságával, másrészt a horgonytestükkel földhöz szegezett, felszentelésre váró papokat imitáló matrózok látványával. Ugyanakkor ez a személytelen tömeg egyforma öltözetével, arctalan horgonyfejével nemcsak az individualitást nélkülözi teljes mértékben, mely még belefér, sőt talán kívánatos is az isten iránti teljes odaadásban, hanem testetlen, agyatlan lényük szellemtelenül hever a padlón. A horgony a megállapodottságot jelzi a hajós vándorlásával szemben, megfoszt a vízen való utazás misztikus többletétől. Értelmezhetnénk őket úgyis, mint akik megérkeztek az út végére, megvilágosodtak. Valójában csak a bányászlámpák világítják meg kívülről őket. Így Kicsiny profanizálja a jelenséget, s e nem templom templomban e szívtelen, lelketlen, eszetlen horgonytestek nem képesek részeseivé válni e látszólag misztikus aurának.

Kicsiny művét az az ironikus attitűd teszi izgalmassá, hogy miközben a látvány egészével transzcendens, szakrális benyomást kelt, a mű részleteiben mind visszavonja ezt. Az isteni ihletésű szellemi, lelki szférák megidézése így csak illúzió marad.

JEGYZETEK

1. Hamvas Béla: *Szellem és egzisztencia*, Pannónia Könyvek, 1987, 17. p.
2. Story art: a koncept artból kinövő narratív irányzat, mely pl. egy talált fényképhez történetet ír. Képviselői pl.: Boltanski, Beckley, Baldessari.
3. R. W. Emerson: Az amerikai tudósról, in *A filozófus az amerikai életben* (szerk.: Beck András), Tanulmány kiadó – Pompej, 1995, Bp. 9. p.
4. I. m.: 10 p.
5. I. m.: 10 p.
6. A kortárs képzőművészetben pl. *Gémes Péter, Baranyay András* művei, *Jovánovics György Részlet a nagy Gilles-ből, Drozdik Orsolya Sétáló agyak, Kicsiny Balázs Tizenöt út* című munkája sorolható ide.

Egy akcióművész hétköznapjai

Szirtes János újabb munkái

KÉSZMAN JÓZSEF

Mit csinál egy performer, ha éppen nem akciózik? — Átmenti tevékenységét a festészetbe. És *Szirtes* vérbeli eseményművész, aki nem hazudtolja meg magát. Legújabban bemutatott festményei nyomán úgy tűnik, ismét testtel-korommal ragaszkodik korábbi, különböző műfajú munkáiban visszatérő anyagához, a koromhoz, valamint jól bevált ecsetjéhez, az emberi testhez.

Az eltérő karakterű anyagok ütköztetésének, illetve az ún. testlenyomatok létrehozásának története van Szirtes János munkásságában. Ez a történet elég régen, legalább másfél évtizeddel ezelőtt indult. A 80-as évek új szenzibilitásának fiatalos lendületű akcióművésze rituális, nyilvános bemutatókon készülő actionpaintingek sorát valósította meg, amelyek azonos nyomtávon futnak a művész legújabb (1999-es) koromképeivel, testnyomataival.

Tűzzel festeni: A műteremben Szirtes először is vízszintes helyzetbe hozza a lealapozott vásznat, amit égő gyertyával vagy fáklyával alulról bekormoz. Utána leszedi a felfüggesztett vásznat, majd a modell testét, testrészletét hozzányomja a kormos felülethez. Az arcon, a testen felvitt, visszaszedett fekete koromban így egyfajta „negatív" lenyomat jön létre. A korom a szöveten vékony réteget képez, amely őrzi a lángot tartó kéz mozdulatait. Egyes képein nincsenek testlenyomatok, csak a vászonra rakódó füstös-kormos foltréteg, vagy a gyertyafüsttel festett, jellegzetes spirál látható. A lángból kiváló diszpergált anyag, a korom néhol olyan lágyan hullámzó, festői formában jelenik meg, mint meleg nyári napokon a felforrósodott aszfalt fölött remegő levegőtömeg, vagy a jól sikerült aurafényképek nyújtotta látvány. A készülő képhez még egy felülfestés járul: a színes alapozásra lakkal rögzített koromlenyomatra újabb festékrétegek kerülhetnek. Persze a technika nem minden, — éppen ellenkezőleg: nem a szobája mélyén kísérletező entellektüell festőt látjuk. Minden egyes kép születésével festői akció zajlik, miközben irigylésre méltó, „face to face" helyzetben a modellel remekül szórakozik.

Szirtes János munka közben

A kész műhöz vezető folyamat legalább olyan fontos, mint maga az eredmény: egyszemélyes performansznak tekinthető, ahol a modell is csak eszköz a művész kezében. A lényeg: az eleven élet, ezért fest Szirtes tűzzel, más munkáiban pedig — mint majd látni fogjuk — vízzel. Számára a művészi akció úgy viszonyul az ikonikusan zárt, befejezett képhez, mint az orgazmus ahhoz, hogy csak álmodjuk a gyönyört. Vannak aztán olyan munkái, amelyek esetében éppenséggel a személyes érintettséget, az egyéni kézhasználat nyomát próbálja sterilizálni — ilyen mindenekelőtt az 1997—98 folyamán készült *Fekvő fa, fekvő kristály*-sorozat. Itt használta azt a szerkezetet, amelynek segítségével a vízszintesen lefektetett kép fölé „belógathatja" magát, és hason fekvő helyzetben alakíthatja a felületet. Ez tehát megint valami olyan, ami eseményszerűvé teszi a mű keletkezését, és megóvja attól, hogy bele kelljen gyalogolnia a képfelület szinte fetisisztikus tisztaságába.

Semmi meglepő nincs mindebben, ha tudjuk, hogy Szirtes János alapvetően

ses az effajta másvilágok lét(h)e. S noha Nietzsche óta ,,az Isten halott'', mégis az e világ és a másvilág – Ég és Föld – találkozásának helyei a szent helyek, a sírok és a templomok, melyek még egy deszakralizált világban is e világtalálkozók jelképes színterei. (Eliade)

Így a kiállított mű minden elemében (a tengerész-, bányászkellékek, a kiállítótér látványa, eredeti funkciója) felfedezve a transzcendenciára utaló elemeket, a néző kellemes, noha kicsit unalmas élménnyel térhetne haza. Ám amennyiben megvizsgálja közelebbről is az installáció egyes alkotóelemeit, a fej nélküli mozdulatlanságba dermedt lények narratívák felállítására serkenthetik. A művész megadta a szüzsét, s a látogató a saját interpretációja alapján továbbírja a történetet. A néző lesz a story art alkotója.[2]

A kiállítótér padozatán a matrózok csoportban, egyforma mozdulatlanságban, egyforma horgonytesttel, egyforma ruhában hevernek. Az egyenruha a közösséghez való tartozás elsődlegességét hangsúlyozza, viselőjét egyénisége eltüntetésére kényszerítve. E ,,csoportképben'' egyikük sincs centrális helyzetben, nincs főszereplő (nincs kapitány), akihez képest a többiek meghatározódnak, nincsenek hierarchikus viszonyok, nincsenek kiemelt részletek, gesztusok. Helyzetükre vonatkozóan épkézláb ötletük egész biztosan nincs, mivel se kezük, se lábuk, se fejük. Individuumát vesztett tömeg. Tudat nélküli, érzelem nélküli, lelketlen, reflektálatlan horgonytestek. A matrózok szinte a hajó alkatrészeivé váltak, éppúgy mint a horgony, a hajókötél stb., nem pedig emberek, akik éppen hajón dolgoznak. A XIX. század elején *R. W. Emerson Az amerikai tudós*ról szóló esszéjének elején azt látja a társadalom hibájának, hogy míg a mítoszok szerint az ,,idők hajnalán az Embert az istenek sok emberre osztották fel, hogy könnyebben boldogulhasson'',[3] mára, a megosztott társadalmi állapotban az ember viszont dologgá lett. ,,A mítosz arra is figyelmeztet, hogy az egyén csak úgy lehet teljes, ha munkáját időnként odahagyva csatlakozik a társaihoz''.[4] Ám ezt sajnos már lehetetlennek találja, így ,,a pap elvész a szertartás rendben, a jogász a törvénykönyvben, a munkásból puszta alkatrész lesz, a tengerészből a hajó kötélzetének része''.[5] Minthogy az ÉN-t a változatos, többféle szerephelyzet alakítja, e fekvő, mozdulatlan horgonymatrózok személytelen tárgyak.

Ezt a személytelenséget a mű metonimikus (szinekdochés) struktúrája[6] erősíti fel, azaz a horgony = matróz képlet jön létre. Ez egyszerre értelmezhető a horgony mint matróz és matróz mint horgony esetének is.

Így Kicsiny műve feszültséget teremt

a megszemélyesített horgonytestek (élettelen) és az eltárgyiasított emberek (élettelen) lehetséges interpretációja között, illetve a megszemélyesítés-elszemélytelenítés folyamatos egymásba játszásával. Mindenesetre a látvány szintjén mindkét értelmezés esetében a személytelenség és a tárgyszerűség dominál.

A sötétséget homállyá csak a matrózok mellett elhelyezett bányászsapkákon

Részletek a kiscelli kiállításból, 1999
(Fotó: Berényi Zsuzsa)

esztétikai szemlélettel közlekedik a mindennapokban is, így az élet gyakorlati szférája az esztétikai cselekvés színterét nyújtja számára. Valószínűleg magánélete szintúgy tele van mágikus rituálékkal, mániákusan ismétlődő kis privát-szertartásokkal, mint amilyenek művészetében megfigyelhetők: az egyes tárgyak visszatérő szerepeltetésének gyakorlata egy kultikusan értelmezett alkotói cselekvéssorban. Ha a rítus körülményei és megtörténte a fontos, akkor performansz a vége; ha a rituálé végeredményére helyeződik a hangsúly, Isten sem menti meg attól, hogy festmény kerekedjen belőle.

Ahogyan az alkotás, a mű létrehozása igen fontos folyamat, ugyanúgy lényeges, hogy a korom-testnyomat munkákat a maguk folytonosságában lássuk. A történet a következő: A 70-es évek végén, a 80-as évek elején Szirtes rendre olyan „barbár", egzisztenciális érintettségű, rituális dinamikájú összművészeti eseményeket valósított meg, amelyek hatáselemeikben, de egész szándékában is egy direktebb, primérebb — a primitív népek mágikus felfogásához hasonló — művészi magatartásformát képviseltek. Különböző jelentésközvetítő módszerek, anyagok jelentek meg performanszaiban: az emberi test és hang, tűz, víz, égetés, korom, füst, oldás, állati tetemek stb. Az akciók némelyikében kormos tárgy (pl. kés) hagyta lenyomatát a művész arcán vagy testén (ld. *Picture Analysis*, 1987. Köln). A korom először mint elhamvadt láng jelent meg a performanszban: a *TrailsIloveyou*, (1985—87. Pécs, Hamburg, Műcsarnok), illetve *Paths-I Love you* (1987) című akciók során fekete ruhába öltözött lányok fejük fölé boruló papírsátrakat kormoztak be égő gyertyával. Az akció végeztével kiterített és falra erősített sátorlapok küppalástjai az eseménytől elidegenített action-paintingként szolgáltak. A 80-as és 90-es évek fordulóján keletkeztek az első füst(korom)-képek, amelyeken már különböző pozitúrába állított emberi testrészletek, embercsoportok kavarogtak minimalista gesztusjelek között. Igazság szerint a korom útjának ezt a stádiumát Szirtes festészetében megelőzte az az állapot, amikor a korom folthatását használta fel a tasizmusra jellemző módon. Gyakran maga a korom (füst, hamu) nincs jelen ezeken a vásznakon, csak pontszerűen felbukkanó vagy ornamentálisan tekergő fekete akrilfoltként járul hozzá a képstruktúra kiépítéséhez: *Zongorista* (1989), *Batthyány I—VI.* (1991), *Még nehezebb nap* (1991) *A költség* (1988), *Lenni* (1990). Az 1992-ben készült festményei az egész képmezőt sfumatós hatású ködtengerként borító füstlerakódásaival a festői felületalakítás szubtilis példáit mutatják. Ebben az évben Szirtes sorszámokkal nevezte el munkáit: *92/41, 92/56, 92/...* A kornyomok mögül felsejlő testfragmentumokat nézve nehéz megszabadulni a különösség, sejtelmesség hatása alól. A legjobb kísértet- és médiumfotókat juttatják eszünkbe, amelyeken homályos, csak részleteiben kivehető alakzatok, ektoplazma-kiáramlás látszik — egyszóval: a jelenés. Furcsa (mert mozdulatlan), halott (mert megfagyott) emberi gesztusok sejlenek fel valami drámai heroizmussal a képeken. Ezek a figurák az áldozatok és a holttestek kikezdhetetlen végérvényességével, „kiterítve" dehumanizálják saját hús-bőr valóságosságukat. Megjelentek, előbukkantak és túl vannak valamin, aminek a folyamata teljes szenvedélymenteséggel tárul a néző elé. Eddig a metafizika.

Szirtes János: Hajló angolvörös, 1999, olaj, akril, korom, vászon, 145×130 cm

A beállítások „heroizmusa" azért alighanem jól tipologizálható:

A koromképek ugyanazt a rejtőzködést, elfedést valósították meg Szirtes János festészetében, mint — más vizuális kifejezési rendszer segítségével — a rituális performanszokban használt maszkok. A közelmúltban (1997) készült olajképei (*Fekvő fa, fekvő kristály*-sorozat) egyértelműen formalista-kísérletező irányba vitték művészi gondolkodását, amelyeken megfigyelhető, hogy szinte ornamens gyanánt kavarognak a különféle, kristályos szerkezetű vegetációs formák. Legújabb (1999), az XO Galériában bemutatott képeivel igyekszik szintézist teremteni a formák ornamentális burjánzása és a testnyomatok alapvetően alaki megjelenése között. Az akciófestmények ennek révén válnak a test és sík dramatizált találkozásának és elrendezésének színterévé.

Három, egymástól jól elkülönülő csoport figyelhető meg a koromképek legújabb generációjában: a munkák egy része nem tartalmaz emberi alakot, testlenyomatot, csak megkomponált formájú gyertyafüst-nyomot, amit ezüst festék kromatikus tömbje övez, és néhol némi vörös pigment bukkan elő a szabadon hagyott felületeken (*Naplemente, Napfelkelte*). Más képek átmenetet és kapcsolódást jelentenek a *Fekvő fa*-sorozattal: a széttagolt és megtöbbszörözött testrészletek halmozása mellett az oszlopszerűen felfűzött motívumot két oldalról a már ismert, fekete tusból álló raszterminta

szegélyezi (*Barna oszlop, Ezüst oszlop*). A munkák harmadik csoportját alkotják a színes alapból az ezüst faktúráján át előtűnő női testnyomok — mintha csak materializáció-fenomének lennének (*Hajló angolvörös, Fekvő lila, Fekvő kék*). Már sokszor leírták a festőanyagnak használt korom jelentőségét Szirtes festészetében. Mint tudjuk, a korom (amely tulajdonképpen szén) hamvas, bársonyos, mélyfekete, felülete hasonlít a pasztellhez, krétához, szénhez. A selymes koromfelületen az emberi arc és test töredékei rést nyitnak, lyukat törnek a sötétség falán. Igazából a bőr (hamvas) és a korom (hamu) analógiájára és érzéki jellegű találkozására utal, de ezen túl a kép síkja a különböző térrétegek és mélységek egymásra vetülésének színtere is egyben.

Vízzel festeni. A döntő momentum a (korom)nyomatokon a feltáruló rétegek, szelvények, keresztmetszetek által létrejövő felületdiffrakció: a testben szeletelő röntgenként haladó képsík egy határfelületként, egyfajta átjáróként funkcionál. Nem véletlen, hogy az eltérő fizikai állapotok közötti átjárót leggyakrabban vízfelületen való áthaladásként jelenítik meg más médiumok — pl. korunk filmművészetében — is: ld. a *Stargate/Csillagkapu* című film. Maga a művész (Szirtes János) érzékletes hasonlattal írja le ezt a mélységbe hatolást: ,,Így a találkozás lágy, kellemes, és a felület mögé tud hatolni, ezt a víztükörbe néző arc megmártózásához hasonlítanám.''

Szirtes lenyomatai egy másik fluidum segítségével létrejövő leképezéssel, a fotóval tartanak kapcsolatot: a fotónegatívval, a fotogrammal (gondoljunk csak a koromba préselődő testlenyomatok hatására keletkezett ,,negatív kép'', és az azt körülvevő ,,aura'' jelenségére). Míg azoknál a benyomás előállításához nélkülözhetetlen a közvetítő fény, addig az akcióképeken közvetlen érintkezés, testi kontaktus történik a ,,human touch'', az érintés ősi gesztusa révén.

Szirtes János: Narancs, 1999, olaj, akril, korom, vászon, 110×90 cm (Fotók: Berényi Zsuzsa)

Egyes képeken Szirtes még egy láthatatlan gesztust tesz felénk: lavírozásos akvarell-aláfestést alkalmaz. A képfelületen vizes ecsettel vonalakat húz, amire később tussal rámegy: a vízszemcsék eltaszítják maguktól a festékanyagot, így a két határfelület érintkezésénél elmosódó, festékmentes zónák jönnek létre. A láthatót átjárja valami láthatatlan erő. Ez a tipikus, fekete vonalakból álló, fémes hatású rácsmotívum feltűnik már a 80-as években készült képei részleteiben, ahol — és akkor — azonban még nem vált dominánssá (*Cím nélkül,* 1989).

Testtel festeni. A testtel való foglalkozás, a testről szóló beszéd, a test mint ecset szinte minden vonatkozásban elnyerte már a kitüntető művészi figyelmet a bécsi akcionisták vagy *Yves Klein* munkáiban. Yves Klein, aki modelljeit befestékezte, és azokkal hozott létre testnyomatokat, ,,pozitív'' nyomokat hagyott a vásznon, míg Szirtes János a testtel visszaszedi a kormot, ,,negatív'' lenyomatot hoz létre a koromtól fekete textilfelületen. A saját test megtapasztalása az érzetek szintjén sokkal elemibb érzés, mint a hústömegek atmoszférikus megmozgatásának lírai élménye. Azonban a test hús-vér valóságának előfordulhat perverzen drámaibb megjelenése is: 1867-ben a Scientific American számolt be az Amerika több államát érintő jelenségsorozatról, hogy számos városra húscafateső hullott, máshol tetemek, vér nélküli torzók bukkantak fel, amely jelenségekre nem találtak elfogadható magyarázatot.

Valami hasonló, a semmiből feltűnő, hirtelen előbukkanó jellege van Szirtes képein a testnyomatoknak. ,,A művészet egy bika...'' fejezte ki Szirtes mestere, *Kokas Ignác* a művészet alapvetően ösztönkörökből fakadó eredetét. És lám, a kis szarvasbika feltűnik Szirtes *Lenni I. és II.* (1990—91) munkáin: a kormozott alapfelület peremén rajzos sziluettjével Jägermeister-szabású szarvasként bóklászik a képen.

Mindezen túl a képekben festészeti kérdések is manifesztálódnak: Szirtes problémája, hogyan lehet illuzionisztikusan mélyíteni a teret a képsíkon, de nem a látvány visszaadásának perspektivikus eszközei segítségével. Nem akar ,,bábut'' festeni, ,,figurát'' rittyenteni a képre, neki fontos a közvetlen érintkezés, a festménnyel és festményben létrejövő aktív folyamatok, aktusok — égetés-kormozás, a test érzéki közvetlensége, a vízcsíkok ,,láthatatlan'' erővonalai.

A rituális cselekedet, a festés végén aztán a meztelen emberi test hozzáérve a koromfolthoz úgyis ,,elég'', ,,elhamvad'', ,,hamuvá válik'', hogy eleven mementóként emlékeztessen arra, mik is vagyunk: csak por(festék) és hamu.

PLESS & FOX
Szent István krt. 18.
ÜNNEPI ÉKSZER AUKCIÓ
december 13-án
hétfőn a
VÍGSZÍNHÁZBAN
antik ékszerekből,
antik ezüstből,
antik órákból
15 órakor

Merre is megyünk?

A megfontolt próbálkozások politikájának ajánlata

A gazdasági lehetőségek megítélése objektív és szubjektív okok miatt nagyon nehéz. Kevés olyan magyar állampolgár akad, aki a rendszerváltással bekövetkezett fordulatot ne tekintette volna ígéretesnek, de a vele együtt járó hallatlan nagy mértékű gazdasági visszaesést ne fogadta volna értetlenül. Most a stabilizáció után több-kevesebb egyetértés van abban, hogy módunk van gyors növekedésre. Ezzel párhuzamosan arra is számíthatunk, hogy a jólét és a civil társadalom polgárainak biztonsága is növekedni fog. E bonyolult, ellentmondásos helyzetben azonban ma sem könnyű eligazodni. A szakértők és a politikusok eltérő álláspontja csak fokozza az állampolgárok zavarát.

Ma már nem az a kérdés, hogy jogos volt-e a lakossági fogyasztást csökkenteni szándékozó Bokros-csomagot támadni, illetve támogatni. Ma már nemcsak azok alapozzák terveiket a kialakult stabilizációra, akik korábban is tudatosan vállalták és szükségesnek tartották a gazdasági megszorításokkal kapcsolatos népszerűtlen intézkedéseket, hanem azok is, akik korábban nemzetrontónak minősítették ezeket. A termelési szerkezet ugyanis alkalmazkodott a fizetőképes kereslet lényeges módosulásához. Ezzel egyidejűleg az állami kiadások visszaszorítása és a bérek reálértékének összehangolása a termelékenységgel megteremtette a fenntartható növekedés előfeltételeit. Ma már nincs véleménykülönbség abban sem, hogy a növekedés mostani feltételei közül sok társadalmi szempontból kedvezőtlen, egy részük elfogadhatatlan.

Három tényezővel jellemzem a kialakult társadalmi feszültségeket. Egyrészt az infláció még mindig két számjegyű. Másrészt a hazai vállalatok nem kis része nem képes a gazdasági növekedéshez felzárkózni, a feldolgozóipar néhány ágazata által vezetett elég gyors fejlődésbe integrálódni. Végül jelentős társadalmi feszültséget okoz az is, hogy a legnagyobb társadalmi csoport, a munkavállalók széles rétegei csak úgy találják meg helyüket a társadalomban, ha kijátsszák a törvényes kereteket, használják a szürkegazdaság csatornáit. A nehezen elviselhető vagy az elviselhetetlenség határait súroló feszültségek feloldásával kapcsolatos vita lényege ma már nem is az, hogy célszerű volt-e az elmúlt négy év kormányzásáért felelős politikai erőknek a választási kampány során kifejtett álláspontja. Ezek az erők a stabilizáció eredményeire és a mozgástér korlátaira hivatkozva a feszültségek folyamatos feloldását ígérték, miközben néhány nem megalapozott és nem is meggyőző, a nehezen elért költségvetési egyensúlyt is veszélyeztető intézkedés (ingyenes közlekedés kiterjesztése, a nyugdíj emelése stb.) mellett kötelezték el magukat. A politikai fordulathoz nem kis mértékben a kampánynak ez a sajátossága is hozzájárult.

E paradoxonból több társadalmi és gazdasági probléma következik. Nem az a kérdés tehát, hogy az 1998-as választások utáni parlamenti többség két meghatározó pártja – a Fidesz – MPP és az FKGP – adók és járulékok csökkentésére, illetve a jólét megalapozását szolgáló állami kiadások gyors ütemű növekedésére vonatkozó ígéretei ellentmondanak-e egymásnak, vagy hogy milyen ígéretek hangzottak el a végrehajtás gyors ütemére vonatkozóan. Ma már akkor sem érdemes erről vitatkozni, ha megállapítható, hogy, finoman szólva, nem elegáns, ha egy még meg sem alakult kormány várományos minisztere, Urbán László úgy nyilatkozik, hogy egy választások előtti politikai programot nem indokolt az újonnan hatalomba lépő kormányon számon kérni.

A választások megtörténtek. Az igazi probléma abban van, hogy az új koalíció belső ellentmondásait, valamint a kormánypárti programok és a realitások közti eltéréseket az új kormány képes lesz-e megfelelően kezelni. Mindnyájunk közös érdeke, hogy ez sikerüljön, és a döntési folyamatokat minél kevesebb botlás kísérje. A megoldásra váró problémák nagyon jelentősek. Indokolt követelmény a költségvetési kiadások növelése – a válságövezetek, az elmaradt régiók, a rendőrség, az ügyészség finanszírozásának javítása, a nehéz helyzetbe jutott magyar falu fokozott támogatása –, miközben helyeselhető a pénzügyi tárca fideszes jelöltjének álláspontja, hogy az államháztartás deficitje a következő időszakban sem nőhet öt százalék fölé. Súlyos ellentmondás az is, hogy vitathatatlanul kívánatos volna a foglalkoztatási gondok enyhítése és a hatékonyság növelése érdekében a vállalatok és a dolgozók járulékfizetési kötelezettségeit úgy enyhíteni, hogy közben se az egészségügyi, se a nyugdíjellátás színvonala ne romoljon, és a nem kevés állástalan állampolgár ellátása is biztosítva legyen. Szükséges az infláció jelentős ütemű mérséklése, de ezt úgy kell megvalósítani, hogy a kamatlábak és a devizaárfolyamok változása ne akadályozza a megtakarítások növekedését, az export és az import viszonyának kedvező alakulását.

MARABU RAJZA

E három problémából következik, hogy a magyar gazdaság- és társadalompolitikában nem kevés és nem jelentéktelen változásra van szükség annak érdekében, hogy a magyar gazdaság töretlenül és gyorsan fejlődjön a lakosság növekvő elégedettsége mellett. A társadalmi nyugalom biztosítása érdekében több mint kívánatos lenne nálunk is a második világháború utáni német–japán gazdasági csodához hasonló eredményeket felmutatni. Tudni kell azonban, hogy az elmúlt évtizedek kedvezőtlen következményeit és a felszámolásukkal járó feszültségeket rövid időn belül nem lehet eltüntetni. Józanul számolni kell azzal, hogy a döntésre váró problémák megoldása közben ellentmondásos folyamatok alakulnak ki, amelyeket csak határozott, megfontolt próbálkozásokkal lehet megoldani. Mindez megköveteli, hogy az új gazdaságpolitika az előző négy év stabilizációs eredményeire támaszkodjon. Továbbá elengedhetetlen az is, hogy az új kormány a maga népszerűségének fenntartása érdekében ne tántorodjon el az ország alapvető érdekeit kifejező – az SZDSZ gazdasági programjában jól meghatározott – gazdasági céloktól: a működőtőke, a megtakarítások növelésétől, a vállalatok bel- és külföldi piacszerzésre irányuló erőfeszítéseinek fokozott ösztönzésétől, valamint az államháztartás egyensúlyának fenntartásától.

E program megvalósítása az ország érdeke és a demokratikusan megválasztott új kormány feladata. Bizakodjunk a sikerben.

Tardos Márton
az SZDSZ képviselője, gazdasági szakértő

Flepni

POPPER PÉTER

Az ember egy darabig rosszkedvűen vizsgálja, hogy ő maga van-e kikopóban a világból, vagy mégiscsak a világ tart a megbolondulás felé. A hírlapokban megszűnt volna a kommentár műfaja? Netán egyszerűen hülyének nézik a polgárembert? Adnak-e valahol normalitásflepnit?

Olvasom, hogy az Egyesült Államokban élő afrikaiak kárpótláson törik a fejüket őseik rabszolgaságáért. Per analogiam, ha már a zsidók pénzt markolnak fel a holocaustért. Ilyenkor vihogni kell? Helyeselni? Bosszankodni? Vállat vonogatni? Vagy rendjén van a dolog, csak én kezdek leépülni? S ha már teljesen dementálódtam, követelhetek-e kártérítést kabar (kazár?) őseim szenvedéseiért a tatárjáráskor? Azt írta az újság, hogy letartóztatták Hszü Venli másképp gondolkodót... Ez nemzetközi és időtálló foglalkozásnak látszik. Annak idején Melétosz is másképp gondolkodással vádolta az athéni demokrácia által halálra ítélt Szókratészt, hivatása szerint filozófust. Ebben a görög demokraták keményebbek voltak a mai kínai diktátoroknál. Azután sokáig számon tartottak egy hivatásos forradalmárnak nevezett foglalkozást. Forradalmár mindenütt és minden ellen. Ma inkább hivatásos másképp gondolkodó lehet valaki. Ne kérdezd, hogy kikhez képest. Így teljes a blődli.

Már megint izgulnak a zágrábi izraeliták egy hitsorsos professzoruk előadásainak bojkottálása miatt. Rossz emlékek gyötrik őket az usztasás időkből, akkor jelentek meg az újságban hasonló felhívások. Szerencsére hamar rendeződött a félreértés. Az inkriminált cikkben nem szerepelt a „zsidó" szó. Helyette „nem horvátot" írtak. Sőt a szerző azt is megmagyarázta, hogy a „nem horvát" kifejezést nem etnikai, hanem politikai értelemben használta. Mi az ön politikai álláspontja? Nem horvát vagyok, magyar vagyok, eszkimó vagyok, nem olasz vagyok. Ez a helyes felelet! Mármint akkor, ha valaki megbolondult.

A németek rendeletet hoztak, hogy a nagyobb jövedelmű házasfélnek a suskából 7, azaz hét százalékot kell lepengetnie élete párjának. Na végre! Ez aztán az emancipáció! És a tartós házasság titka. Nem lepődnék meg, ha a válások száma gyors ütemben tartana a nulla felé. No de miért éppen hetet? A megfejtők között kisorsolom feleségem jövedelmének hét százalékát. Papucsférjek! Találkozunk a Hárshegyen!

Megcsöndesült a féregirtó sorspolitikus. Most már egészen gentleman stílusa van. Erről faggatta a riporter. Kiderült, hogy a szónok annak idején azért volt patakvér és ciánozás után áhítozó, hogy a félelembe dermedt magyar társadalmat meggyőzze arról, hogy most már mindent lehet következmények nélkül mondani. Tehát csak szociálpszichoterápiát űzött az össznépi szorongás feloldására. Ámbár, emlékezetem szerint ő többször is perelt, ha róla mondtak csúnyát. Zeneakadémiai végzettségére hivatkozva állítja, hogy „az én ízlésvilágomhoz a klasszikus versenyművek állnak közel, a szép hangzás, nem pedig a hangoskodás, vagdalkozás". Jó, hogy megmondta. Így már végre minden érthető! Mozart legyőzte a heavy metalt. Igaz, később hozzáteszi, hogy kormányzásra készülve a középre tart, „ordítozni a szélről szoktak... Ez a stílusváltás oka, amely csakis megnyilvánulásbeli különbséget jelent." Szóval ugyanazt gondolja, csak most nem beszél róla.

A vezér politikai tanítása: „... a politika állandó mozgásban van! E szerint változik a táborunk is: gyakran az ellenségből barát lesz, és fordítva. Jól van ez így..." Kevesen fogalmazták meg ilyen plasztikusan a mindenáron hatalomra vágyás ideológiáját. Valamikor Magyarországon másképp szólt a kuruc dal: „Hová lettek nemzetünknek fényes csillagi? Ocskay!" Bizony, az antitorgyán Rákóczi nem tartotta természetesnek a brigadéros labanccá válását, hanem kézre kerítve őt, lefejeztette Érsekújváron. Meg is bukott a forradalma. Lehet, hogy abban az időben az ügyvéd úr sem húzta volna sokáig. De nem ez a lényeg. Hanem az, hogy tiszta őrület, ha egy politikus kifecsegi lehangoló műhelytitkait! A nyilvánosság előtt mutatkozzék elvhűnek, erkölcsösnek, rendíthetetlennek. Mert a nép nagy része még hajlik Jézus szavára, hogy az igen jelentsen igent, a nem nemet, a többi pedig a Gonosztól való.

Mindez csak tallózás napjaink hírei között. Annak bizonyítására, hogy talán nemsokára szükség lesz a normálisok rezervátumára. Ha lehet, valahol a meleg tengerek mellett. Akkor is ott, ha engem már nem vesznek be.

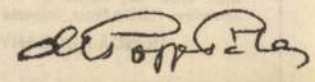

Dünnyögnek új mesét

Tökéletesen igaza volt Eörsi Istvánnak, amikor ezen az oldalon arról írt, hogy komoly kérdésekről ne vitatkozzanak komoly politikusok Csurkával, és hogy lehetőleg csak a hír szintjén legyen róluk szó a magukra adó újságokban. Az is igaz, hogy Csurka nézeteinél ezerszer érdekesebb Csurka személye: miként lett a hajdani vidám, lovira járó, az estéit átpókerező, ízig-vérig pesti bohémből, a tehetséges drámaíróból szélsőjobboldali, beszűkült, paranoiás mozgalmár.

Azzal azonban, hogy a Magyar Köztársaság Alkotmánybíróságának döntéséből következően a Magyar Igazság és Élet Pártjának frakciója lesz, a sokrétegű probléma, amelyet ez a törvényesen megválasztott párt a parlamentben okozni fog, megkerülhetetlenné teszi a róla való gondolkodást.

Először is talán nem azzal a közhellyel kéne vigasztalniuk egymást a MIÉP parlamentbe kerülésétől egyébként mély szomorúságot és heveny hányingert érző értelmiségieknek, hogy hát istenem, számos nyugati ország parlamentjében is vannak szélsőjobboldali pártok, hanem arra kéne törekedni, hogy permanensen, mindenki, mindenhol fejezze ki elutasítását és megvetését velük szemben.

Egy különféle dolgokban másként gondolkodó, de elemi meggyőződéssel antifasiszta politikusi és közgondolkodói réteg összekovácsolódása nem erősíti meg a túloldalt.

Ez nem csupán azért van így, mert ők két nagyságrenddel kevesebben vannak, mint mi, hanem azért sem, mert voltaképpen rendkívül erőtlen és érveiben, szóhasználatában nemcsak embertelen, de ostoba is az a vékony réteg, aki azt szeretné, hogy „dünnyögjenek egy új mesét".

Világossá kell tenni, hogy aki azzal a Csurkával kapcsolatban, aki alkotmányozó nemzetgyűlést szeretne többpártrendszer helyett, helytelenül vélekedi az, aki csupán mint „szükséges rosszat", a „demokráciával járó selejtet" próbálja kezelni, és nem igyekszik minden törvényes erővel, ésszel kisöpörni őt és kompániáját a magyar közéletből. Csurka a tévés Aktuális május 12-i adásában megígérte, hogy ellenzékiként a kormánypártokra fog szavazni, mi több, ha mostani rendszerükben megmaradnak a közszolgálati tévé és rádió (elvileg) paritásos kuratóriumai, ott Csurkáék jóvoltából nem lesz meg az egyharmada az SZDSZ-nek és az MSZP-nek együttvéve, tehát a kriptokormánypártként működő MIÉP segítségével Orbán Viktorék azt csinálnak a médiumokból, amit akarnak.

Hacsak nem döntenek úgy, hogy ezekkel az emberekkel soha semmilyen részletkérdésben nem fognak közösen szavazni, és nem azért, mert ez hosszú távon tönkreteszi őket, hanem elvi okokból.

Ha döntéseik előkészítésekor azzal a veszéllyel is számolnak, hogy Csurka szeretné támogatni őket. (Egyébiránt, ha ezt fontolóra veszik, az csak javára válhat a javaslataiknak.) Nem hagyják, hogy a Csurka-frakció miatt a mentelmi bizottságnak *de facto* kormánytöbbsége legyen.

Az alábbiakban a MIÉP elnökét, aki a NATO-tagságot és az alapszerződéseket második Trianonnak minősítette, nem azért idézem, hogy próbára tegyem olvasóink idegrendszerét, hanem, hogy alátámasszam fenti állításaimat. A vatikáni megállapodás kapcsán: „Közben az SZDSZ a Hit Gyülekezete keretében áldz harcot folytat a történelmi egyházak és a magyar vallásosság zsidó szellemmel való megtöltéséért." A hazai termőföldek eladását külföldiek számára is lehetővé tevő javaslat képviselőiről: „Mondjuk a szemükbe: hazaárulók vagytok, nincs helyetek a magyar életben. A föld ki fog vetni benneteket."

Való igaz, alapvetően a kormánypártokon múlik, hogy az elkövetkező választásokig Magyarország miként tudja folytatni az elmúlt négy év sikereiből következő lehetőségeket, miképpen valósul meg a szabadság és a jólét. A kritikák zöme, netán a babér nekik jár majd.

De mindeközben nemcsak azért kell harcolni, hogy soha többé ne kerülhessen be antiszemita, soviniszta párt a magyar Országgyűlésbe, egy gyűlöletkeltő politikai csoportosulás tagja ne váljék az emberjogi bizottság tagjává; hanem azt is világossá kell tenni, hogy jóvátehetetlen hibát követ el az a politikus, aki azt hiszi, hogy ha egy párt demokratikus úton került be a parlamentbe, abból önmagában az is következik, hogy bármiben is együttműködhet vele.

A jobboldali erőknek konzekvensen kell visszautasítaniuk a MIÉP jobbját.

Petri Lukács Ádám
újságíró

Kórházi turizmus az EU-ban

Az EU-csatlakozáshoz közeledve már szinte közhely, hogy a személyek és szolgáltatások szabadon „áramlanak" az Európai Unió tagállamai között. A laikus szemlélő számára az már nem enynyire egyértelmű, hogy mire is jogosít fel majd minket a szabad mozgás joga a mindennapi életben, így például az egészségügyi szolgáltatások terén. Vajon mindenki szabadon döntheti-e el, hogy melyik tagország kórházában – Bécsben, Párizsban vagy éppenséggel Stockholmban – műtteti meg magát vagy húzatja ki a bölcsességfogát?

A tagállamok eddig nem uniformizálták egészségügyi rendszereiket, azaz az ellátás feltételei, árai országról országra változnak. Az EU idén májusig nem nyitotta meg a kaput a „kórházi turizmus" előtt, azaz ezek a rendszerek nem váltak átjárhatóvá. Az elmúlt négy évtized során az EU-polgárok szabadon vehették igénybe a többi tagállam egészségügyi intézményeit is. Az ilyen esetekben felmerülő költségeket azonban vagy maguknak kellett állniuk, vagy csak szigorúan meghatározott esetekben kaphatták otthon vissza saját biztosításuk alapján. Így például akkor járt vissza a megelőlegezett orvosi költség, ha baleset vagy „vészhelyzet" miatt sürgős orvosi beavatkozásra volt szükség. A külföldön történt baleseteken kívül akkor is megtérítették a számlával igazolt egészségügyi kiadásokat, ha a külföldi gyógykezelést a hazai hatóságok előre engedélyezték. Ilyen engedélyt pedig csak abban a ritka esetben, alapos orvosi vizsgálat alapján adtak ki, ha az adott kezelés az anyaországban nem volt elvégezhető. Ezzel a szigorú szabállyal a „kórházi turizmust" igyekeztek megakadályozni. Ezek szerint egy spanyol hölgy nem sétálhat csak úgy át a határ másik oldalán lévő, sokkal gazdagabb és színvonalasabb felszereltségű francia kórházba, hogy ott szülje meg gyermekét a spanyol betegbiztosítás számláján.

Az Európai Bizottság számára is a kezdetektől fogva világos volt, hogy ez a rendszer – a közérdekre hivatkozva – sérti és korlátozza a szolgáltatás szabadságát. A tagállamok ugyanis a külföldiek számára nem szabhatnak olyan feltételeket egy szolgáltatás nyújtásához vagy igénybevételéhez, amelyeket saját állampolgáraikkal szemben nem kívánnak meg. Az egészségügyi szolgáltatások terén viszont nyilvánvalóan lehetetlenné teszik a „külföldi" szolgáltatásokat.

Pontosan ezt a gyakorlatot támadta meg Kohll úr abban az ügyben, amelyben április 28-án hozott ítéletet az Európai Unió Luxemburgban ülésező bírósága. Kohll úr luxemburgi állampolgár, aki egy orvos ismerőse javaslatára a németországi Trierben szerette volna egy ottani fogszabályozó szakorvossal kezeltetni kislánya fogait. Annak rendjemódja szerint be is nyújtotta kérelmét a betegbiztosítóhoz, hogy járuljanak hozzá kislánya németországi kezeléséhez, és így a – luxemburgi kezelés árával megegyező – költségek visszatérítéséhez. Az illetékes hatóságok arra hivatkozva utasították el kérelmét, hogy „a kezelés nem sürgős, és Luxemburgban is megkaphatja".

Mondhatni, EU-szerte megdöbbenést keltett az Európai Bíróság ítélete, amikor Kohll úr beadványára elvetette a fentiekben leírt, mintegy négy évtizedes EU-gyakorlatot. Ítélete szerint az EU-jog alapelveivel ütközik az az előírás, amely előzetes hozzájáruló nyilatkozathoz köti a költségek visszatérítését. Ezzel gyakorlatilag azt mondták ki, hogy mostantól bárki – feltéve, ha EU-útlevele van – szabadon választhatja ki azt a kórházat, amelyikben – szerinte a legkisebb fájdalommal jár a vakbélműtét vagy a legkedvesebbek az ápolónők és ezért – kezeltetni kívánja magát. Mielőtt teljesen hatalmába kerítene minket az a vízió, hogy tömött szerelvényekben és charterjáratokon özönlenek a portugál, görög vagy (majdan) magyar betegek a fekete-erdei klinikára, érdemes egy pillantást vetnünk a bíróság érvelésére. E szerint méltányolni kell a tagországoknak azt az érdekét, hogy egy új egészségügyi népvándorlás ne boríthassa fel a betegbiztosítási alapok pénzügyi egyensúlyát. Kohll úr esetében ez a veszély nem fenyegetett, hiszen mindkét országban a szinte azonos színvonalú ellátás csaknem azonos összegbe került. Egész más volna a helyzet például Magyarországon, ha a magyar betegek által Ausztriában igénybe vett szolgáltatások osztrák színvonalú árát a magyar egészségbiztosításnak kellene megtérítenie. Várhatóan ilyen körülmények között az Európai Bíróság is másként ítélné meg az esetet, és eltérne a Kohll esetében hozott döntésétől. Nem vallana tehát túlzottan realista gondolkodásra, ha e miatt az ítélet miatt halogatnánk esedékes fogászati kezelésünket...

Gyulavári Tamás
emberjogi szakértő

ZURTES JÁNOS

ZENE

Requiem

A zenetörténet Mozart nevű csodája éppen 1756-ban született. Bicentenáriumának esztendejében (1956-ban) csúcsra járt roppant életművének kultusza nálunk, miközben érlelődött más, emberellenes kultuszok eltörlésének ideje. Amadeus jeltelen sírjára soha senki nem tett és nem fog tenni virágot, csak egy szálat, a halotti mise szövege szerinti „örök világosság" mindazonáltal nem szűnik beragyogni ismeretlen helyen tartózkodó földi maradványait. Jeltelen sírok sorjáztak a 301-es parcellában is, látszatra az utolsó ítéletig, amíg el nem jött a harag napja (Dies irae – Babits szépséges magyar nyelvén) és a reménybeli megbékélése az idén.

Mozart torzóban maradt *Requiemjével* emlékezett a főváros egy erőszakkal megszakított, befejezetlen politikai életműre a Hősök terén. (Lám, nemcsak közéleti handabandázásnak, hanem hangsúlyos zenei-társadalmi esemény befogadásának is alkalmas színtere!) Az volt a boszniai népirtás idején is, amikor Beethoven *IX. szimfóniája* üzente: minden ember testvér.

Soha ilyen sokaság nem hallott Beethovent vagy Mozartot nálunk. Miközben évtizedeken át küldtünk, nem kis pénzen, nagyzenekart, kórust a l'Humanité meg a l'Unitá fesztiváljaira, senkinek eszébe nem jutott, hogy tömeget indítson meg zenével itthon, hogy nem francia, olasz privilégium az „éhe a szépnek".

A Budapesti Fesztiválzenekar és az Óbudai Kamarakórus megindítóan hiteles előadással szolgálta a megbékélést. Fischer Iván – aki, meglehet, Mozartul előbb tudott, mint beszélni, tökéletesen kimunkált – mélységesen átélt *Requiemmel* ajándékozott meg. Izzóan drámai atmoszférát teremtett, megejtően szép lírai zenét. Pedig a szabad tér gyakorta dekoncentrálja a hangzást; ilyesminek azonban nyoma sem volt.

A szólisták négyeséből Ulbrich Andrea mezzoszopránja és Kelen Péter tenorja tündökölt a karmesteréhez fogható intenzitással. Méltánylandó a kettejüknél súlytalanabb Kiss Noémi és Robert Holl derekas igyekezete is.

Valódi népünnepéllyé vált ez az este, június 16-a, Mozart ünnepe, az előadóké és a miénk.

Breuer János

Macskaugrásra egy színielőadástól

Mától a Műcsarnokban: magyar látványművészek a színház és a film körül

Amikor felkértek, azt mondták: bármit csinálhatok. Ez nagyon barátságos ajánlat, ám ha belegondol az ember, ijesztő is. Jó, de akkor mit? – mondta egyik beszélgetőpartnerem, aki szerepel a Műcsarnok hamarosan megnyíló tárlatán. Mert valóban olyan sok minden fér bele a „látvány" fogalmába, hogy bajos választani belőlük. Márpedig ez a címe a kiállításnak, amelynek a témáját szerencsére valamelyest szűkíti az alcím, miszerint: „magyar látványművészet a színház és a film között".

Csaknem két hónapon keresztül tehát olyan művészek alkotásait láthatja a közönség, akiknek szegről-végről közük van a színházhoz vagy a filmhez. Hozzájuk terveznek látványt, illetve díszletet, rendszerint olyan képzőművészeti alkotásokkal jelentkeznek, amelyek közelebbi-távolabbi rokonságban vannak a szóban forgó műfajokkal. Egy-egy installációjuk díszletnek is beillik, a performance pedig macskaugrásnyira van egy színielőadástól. A Műcsarnok tizenkét nagy kiállítótermében tizenhárman mutatkoznak be a tér megformálásával. Beszédes, sokszínűséget ígér a névsor: Ágh Márton, Ambrus Mária, Antal Csaba, Árvai György, Csanádi Judit, Horgas Péter, Kentaur, Khell Zsolt, Kicsiny Balázs, Najmányi László, Pauer Gyula, Szirtes János, Weber Imre.

Mintegy felerészt nemcsak afféle kiállítási téralkotásokat jegyeznek, hanem a környezetükben színjátékot, vagyis színszerű játékot is ígérnek. Bár egyiket-másikat párszor előadják, legtöbbet mégiscsak a megnyitó napján odalátogatók tekinthetnek meg. Így azoknak a kedvéért, akik majd csak a kiállítást élvezhetik, a múlandó produkciókról váltottam szót néhány alkotóval.

A Műcsarnok szép apszisán ketten osztoznak. Az egyikük a díszlettervező Horgas Péter, akinek terében az Atlantis Színház mutatja be *Holtudvar* című előadását.

– A tervező felelőssége, hogy fölajánl egy teret, amelyben a színészeknek pár órán át léteznie kell. A díszlet képzőművészeti termék is, afféle kiállítási objektum, de csak a színész vagy a táncos avathatja élővé, különben halott. Ezúttal szakrális teret teremtettem. Az alaprajza koncentrikus köröknek egyik felét adja. Voltaképpen egy vasszerkezet, rajta perforált lemezek. Minden kék, még a padló is, amelynek egy kockaköves csíkja felidézi azt az elmegyógyintézetet, ahol a főszereplő színésznőt ápolják. A megbomlott agyú Sára képzeletében más helyszínek, más idősíkok is megjelennek, hol a szerepeinek világa, hol előző életének miliője, V. Károly császár udvara. Ebben a térkonstrukcióban többféle előadást lehetne lejátszani. A félkörforma origójában például egy olyan elem helyezkedik el, amelyet a táncosok mozdulata avat keresztté, általuk nyeri el e szerepét, mint mondtam: ők avatják élővé.

Az apszis másik felét Ágh Márton kapta, aki gyakran tervez Ladányi Andreának díszletet. Ezúttal is a táncosnő lép fel a téralkotásban, amelynek címe *Espace*, vagyis *Tér*.

– Végre lehetőségem volt lerázni a kötöttségeket, nem kellett semmilyen koncepcióhoz, rendezői elgondoláshoz alkalmazkodnom. Ritka alkalom. Készült tehát egy tíz méter hosszú, hét méter széles oktaéder, amelynek nyolc csúcsán egy-egy hét és fél méteres gerendaoszlop áll. Faácsolat tartja össze őket, kívülről pedig folpackkal vontam be. Ebbe a konstrukcióba be is lehet menni. A közepén pedig, a selyemmel borított platón meg is világítva, mint egy műtárgy, egy kocsi áll. Nincsenek kerekei, nincs üvege, lámpája. Csak maga az üres karosszéria, amelynek mintája egy 1983-as típusú Renault Espace. Vagyis a Térben áll a Tér. Ezt az autót annak idején műanyagból gyártották, én fából készítettem, vagyis olyan matériából, amely a műanyaghoz hasonlóan tartós. Ráadásul azelőtt minden járművet fából csináltak, mint a szekeret a mai napig. Ha valaki kívülről, a fólián keresztül nézi, úgy tetszhet, mintha egy jégtömbbe fagyott leletet látna, amely egy katasztrófa által megsemmisült, réges-régi kultúrából maradt volna fenn. Itt fog játszódni a három-négyperces „előadás". Megszólal egy minden archaikus utalás nélküli, huszadik századi filmzene. Kialszik a terem világítása. S ebből a különös autóból előjön egy szellem, majd visszatér rejtekhelyére. Vége az előadásnak, és újra megnyílik a kiállítás.

2000 címmel Szirtes János mutat be előképet TEKNŐS MIKLÓS FELVÉTELE

Irodalmilag is jegyzett művet, Peter Handke monodrámáját, a *Közönséggyalázást* mutatják be Árvai György – *Hallvány*, avagy *A tribünnek* nevezett – terében, a Természetes Vészek Kollektíva adaptálásában.

– A monológot nem élő szereplő mondja, mégis ember közvetíti a textust. Vagyis egy sajátos technikával vetített arc, amely nem filmes vagy televíziós felvétel. De hogy milyen fortéllyal értük el az eleven hatást, az legyen meglepetés. Maga a tér hatalmas lépcső, amely mintha hangokat szívott volna magába. Akár az idők során a Nemzeti Múzeum lépcsője, vagy a Duna-parti lépcsők. A Handke-szöveg töredékeit is megőrzi. S amikor majd az előadás előtt vagy után a kiállítás nézői is sétálhatnak rajta, a megőrzött hangokat tizenkét forrásból kisugározza. Attól függően, hogy a látogató hol áll, hol ül le, foglal helyet a lépcsőn, más-más hangjátékot kap, amelyhez a „képet" maga teszi hozzá, ha behunyja a szemét. S ezek a zörejek időről időre is váltakoznak, egy órán belül háromszázhatvanöt-féle szólal meg. Ki-ki választ magának egy „adást", amelybe persze, beszűrődnek a szomszédos hangok is. Mint amikor a Műcsarnok előtt állunk és beszélgetünk. Most arra figyelek, amit nekem mond, de hallom az autók zaját, a járókelőket, még a madárcsivitelést is. Azután véget ér a beszélgetés, és valamilyen más hang hívja fel a figyelmem. Itt a lépcsőn, vagy már az előcsarnokban, ha belépek.

A Látvány nagyszabású kiállítása ma nyílik meg.

Bogácsi Erzsébet

HONDA Az Ember, a gép előtt

A HONDA NAPOS OLDALA

Honda Dream napelemes autó

Az 1996 World Solar Challenge világbajnoka

Az egyik legmodernebb HONDA fejlesztés.

Honda Civic Aero deck

Napenergiával megy és nem is akárhogyan, hiszen 3000 kilométert alig 43 óra alatt tesz meg és óránként 100 kilométert is képes maga mögött hagyni. Mégsem szeretnénk az eddig elért eredményeink elismerésében sokáig sütkérezni, már csak azért sem, mert előbb-utóbb meleg lehet a helyzet.

Így, most majdnem minden HONDA gépkocsi alapfelszereltsége légkondicionálóval egészül ki*, hogy Ön is az élet napos oldalán érezhesse magát.

Látogassa meg bármelyik márkakereskedésünket és hűsöljön a napon egy HONDÁban.

Minden HONDA modellre 2 év kilométer-megkötés nélküli garanciát biztosítunk. *A Honda Integra alapfelszereltsége nem tartalmazza a légkondicionálót.

HONDA márkakereskedők:

Bp., III. ker. **HONDA Autóház-Fehér,** Bojtár u. 46-48. Tel.: 367-0078
Bp., III. ker. **Ventura Kft.,** Szépvölgyi út 61. Tel.: 250-7968
Bp., X. ker. **HONDA Éles,** Jászberényi út 38. Tel.: 262-1340
Bp., XI. ker. **HONDA Buda,** Budaörsi út 60. Tel.: 310-2866
Bp., XI. ker. **HONDA Grohoczky,** Fehérvári út 130. Tel.: 204-7703
Bp., XIII. ker. **RM-Royal Motor Kft.,** Frangepán u. 46. Tel.: 140-2378
Bp., XVI. ker. **HONDA Szabó,** Rákosi út 207. Tel.: 405-2923
Bp., XVIII. ker. **HONDA Szallerbeck,** Üllői út 812. Tel.: 291-5555
Baja, **HONDA Balla,** Dózsa Gy. út 153. Tel.: (79) 322-992
Balatonalmádi, **HONDA Kőfalvi,** Fűzfői út 156. Tel.: (88) 431-070
Balatonlelle, **HONDA Kenéz,** Vágóhíd u. 1. Tel.: (20) 213-951
Debrecen, **Főnix Rt.,** Piac u. 73. Tel.: (52) 414-338
Ercsi, **HONDA Ercsi,** Rákóczi u. 44. Tel.: (60) 391-238
Győr, **Flick Kft.,** Baross G. u. 63. Tel.: (30) 473-597
Jászberény, **HONDA Fedor,** Nagykátai u. 29. Tel.: (57) 415-148
Kaposvár, **HONDA Lucz,** Dombóvári út. 2. Tel.: (82) 428-934
Kecskemét, **HONDA Csernák,** István kir. krt. 23/k. Tel.: (60) 389-397
Körmend, **HONDA Stojcsics,** Felszabadulás u. 17. Tel.: (94) 412-791
Miskolc, **HONDA Intőr,** Sajó u. 5. Tel.: (46) 343-045
Nyíregyháza, **Új-Napkelet Kft.,** Hatzel tér 10. Tel.: (42) 460-107
Pécs, **Ste-Ba Kft.,** Rácváros u. 68. Tel.: (72) 251-806
Salgótarján, **HONDA Maruzs,** Rákóczi út 135/a. Tel.: (32) 441-666
Sopron, **Novum-Turbo Kft.,** Győri u. 17. Tel.: (99) 329-519
Szeged, **HONDA Metcar,** Algyői út 147. Tel.: (62) 490-412
Székesfehérvár, **HONDA Pallagi,** Budai út 312. Tel.: (22) 301-434
Szolnok, **HONDA Hirt,** Pipacs út 4. Tel.: (56) 411-600
Szombathely, **HONDA Bagi,** Zanati u. 19. Tel.: (94) 323-674
Tatabánya, **HONDA Száraz,** Alkotmány út 58. Tel.: (34) 313-370
Vác, **HONDA Pajor,** Derecske dűlő 203. Tel.: (27) 304-534
Veszprém, **Honda Sommer,** Budapesti út 72. Tel.: (88) 425-176
Zalaegerszeg, **HONDA Zalaegerszeg,** Zrínyi M. u. 99. Tel.: (92) 320-028

HONDA

HONDA HUNGARY Kft. 2040 Budaörs, Törökbálinti út 25/b Tel.: (23) 506-406

Az Ember, a gép előtt

TELEVÍZIÓ

Bűnös órák

Mélyvíz az MTV kettesen. Későn megy, kevesen nézik, nemcsak azért, mert a rendes néző már alszik, hanem mert a rendetlen néző is legalább kétféle: vagy értelmiségi, vagy karikás szemű kéjleső. Lehet persze egyszerre mindkettő is, de az ilyen már egy harmadik kategóriába esik: ő volna az „idült kattintgatós", márpedig kattintgatva a Mélyvíz okos embereinek szép hosszú körmondatai majdnem fogyaszthatatlanok.

A Mélyvíz amúgy igazi halálmegvető bátorsággal hívja versenyre a szomszéd csatornákat, méghozzá – ha televíziós szerkesztésben volna ilyesmi – egyszerre több versenyszámban is. Hiszen a maratoni beszélgetés elkezdődik még más adók főműsoridejében, az ő esti filmjük, utolsó híradójuk alatt, azután szépen kitölti bizonyos csatornák erotikus műsorsávját – már amelyiknek van ilyen –, végül belenyúlik a kora hajnali erőszak sötét, ám programgazdag zónájába.

Egyszóval: innen szép győzni.

Múlt szombaton kiderült, hogy a beszélgetőműsor szerkesztői azért igenis át-átkacsintanak a szomszédba. Erotikus sáv? Az égi csatornákon szoftpornó? Náluk akkor szóljon prostitúcióról az aznapi eszmecsere. Rögtön az eléggé közepes holland–belga meccs után, amikor fájó hiányérzettel karosszékben felejtik magukat a férfinézők. Figyelemre méltó helyzet, nem lebecsülendő kiindulási pozíció annak, aki minden egyszerre: értelmiségi-kéjleső-kattintgató...

Induljon hát útjára tizenegy után az MTV 2-ről a gyönyör, ha nem lehet is éppen első látásra ráismerni. Hiszen a téma halálosan komoly, a műsorvezető-pszichológus szép, de szigorú. A feminista szakértő még nála is szigorúbb: felmenti a nőket, kárhoztatja a férfiakat, a szociális munkás szakértő pedig a legeslegszigorúbb: felment mindenkit, férfiakat, nőket, kuncsaftot, örömlányt, szidja helyettük a hatóságot. A hatóság férfi. Szemlesütve ül a rendőrkapitány, ebben a körben hiába várna pajkos összekacsintást a hímsovinizmus jegyében. Nem tudja, honnan is tudná, hogy csak kattintania kellene, ha volna mit, és Szenes Andrea máris összekacsintana vele, ha nem pajkosan, de azért biztatólag, a Szív TV nem túl távoli stúdiójából, ahol majdnem ugyanez a téma, csak éppen közszolgálatiról kereskedelmire hangolva. Szociális rehabilitáció, társadalmi tolerancia, humánus rendőrség: ezek volnának a közszolgálati kulcsszavak a MTV-n. Hordjon a háziasszony erotikus fehérneműt odahaza: így a kábeltévés konklúzió.

Mindez ugyanazoknak, ugyanarról, és majdhogynem ugyanazoktól, hiszen a beszélgető csapat ilyen ügyekben nagyjából azonos összetételű. Hatóság, felsőbbség, pszichológus: szigorúan néznek itt, fülig ér a szájuk ott...

A szex nem áru, nagy baj, hogy mégis az – búcsúznak végül a Mélyvíz megdorgált rendőrei és mérges alapítványi hölgyei, miközben körülöttük sorban éppen ezt a portékát rakják ki égi placcaikra a médiakonkurensek.

A kattintgatós tehát megköszöni szépen a tanácsot, és ha nem is az utcasarkon, de az éterben máris keresni kezdi az árut, amelyet, ugye – akármiről szól az elmúlt hatezer év –, többé nem volna szabad árunak tekintenie.

Keres és talál is bőséggel. Erotikus mozi a Sat 1-en, erotikus mozi az RTL 2-n és egy harmadik (csak nem a régi kettes csatorna szándékos bosszantásaként?) rögtön a szomszédban, a kereskedelmi TV 2-n.

Hirsch Tibor

Megint mi fizetünk

Nem fogalmazna olyan óvatosan, ha ma kérdeznék, az a székesfehérvári munkás, aki megkockáztatta Schiffer Pál *A Videoton-sztori* című filmjének első, még 1991-ben forgatott részében: „Megint mi fizetünk, úgy érzem..."

Ma már nem érzés kérdése, vagy ha igen: a bőrén érzi. Az „ilyen". Ahogy a film második részében summázza egy másik volt Videoton-munkás: „Az ilyen proliknak, mint mi, hogy úgy mondjam, ezeknek nehéz innen talpra állni... nem is nulláról, mínuszról."

A Duna TV-ben sugárzott súlyos dokumentum a munkanélkülivé válásról szólt. Nem holmi korszerűtlen kohó alkalmazottainak sorsáról, hogy könnyű legyen fölényes, racionális közgazdasági érvekkel elintézni. Hanem egy korszerű elektronikai gyár alkalmazottainak „leszámolásáról". Nem csoda, hogy sokan úgy értik ezt a munkaügyis zsargonszót: leszámolás – a munkásokkal.

Mintha még nem láttuk volna, olyan hatással sorjáztatja tényeit ez a film. De hiába is láttuk már évekkel ezelőtt. Ezt csak a „felsőbb rétegek" szokhatják és unhatják meg, az „alsók" aligha. Hogy így el lehet bánni velük.

Van a „leszámoltak" között, aki Istenben bízik. Van, aki más csodában („megcsapott bennünket a vállalkozás szele..., ha kicsike vállalkozás, akkor kicsi szél..."). De a legtöbben a munkaközvetítőt járják eredménytelenül. Feleségük pedig csupán annyit mondhat: „Én már ennél jobban spórolni nem tudok."

Cs. K.

INVITATION

L'Institut français de Budapest en collaboration avec la Galerie Várfok a le plaisir de vous inviter au vernissage de l'exposition

« 10 ANS APRÈS »
Franyo Aatoth, István Nádler, János Szirtes, Imre Bak, László Mulasics avec les collections de la Galerie Várfok

En marge de l'exposition, sera proposé le travail d'une jeune artiste peintre : Zsuzsi Csiszér

Le jeudi 20 janvier 2005
à 18 heures à l'Institut français

L'exposition sera inaugurée par
Jean-Pierre Debaere, Conseiller culturel,
Directeur de l'Institut français de Budapest
et **Károly Szalóky**, Directeur de la Galerie Várfok
en présence de certains artistes.

L'exposition sera présentée jusqu'au 25 février,
du lundi au vendredi de 10h à 21h
et le samedi de 10h à 13h.

10 ANS APRÈS

A Budapesti Francia Intézet és a Várfok Galéria ezennel meghívják Önt az alábbi kiállítás megnyitójára:

„10 ÉV UTÁN"
Aatoth Franyo, Nádler István, Szirtes János, Bak Imre, Mulasics László és a Várfok Galéria gyűjteménye

A kiállítás mellett, egy fiatal festőművész Csiszér Zsuzsi munkáját mutatjuk be.

2005. január 20-án, csütörtökön,
18 órakor a Francia intézetben

A kiállítást **Jean-Pierre Debaere**, kulturális tanácsos, a Budapesti Francia Intézet igazgatója és **Szalóky Károly**, a Várfok Galéria igazgatója néhány művész jelenlétével nyitják meg.

A kiállítás február 25-ig tekinthető meg,
hétfőtől péntekig 10-21,
szombaton 10-13 óra között.

MEGHÍVÓ

SZIRTES JÁNOS

Szirtes János Átrium 96/6

Szöveg: Slézia József, Fotó: lugo / 4x5

MŰVÉSZI TÉR-KÉPEK

Nyolc magyar képzőművész rendhagyó felkérésnek tett eleget a V.A.M. Design Galériában. Több volt puszta kísérletnél. Műalkotások, térkivágatok és a 20. századi tárgykultúra reprezentatív darabjainak találkozásából individuális metszéspontok jöttek létre, a formák, színek, textúrák, anyagok, jelentések egymásra hatásából érzelmi feszültségek és gondolatok szabadultak fel. Nyolc enteriőr vallomás született, amelyek az ezredvégi művészet és design megélhető, vállalható sokszínű egybefonódásáról tesznek bizonyságot.

Trombitás Tamás

Ezek a bútorok művészeti termékek, és csak aztán lakberendezési tárgyak. Magukon viselik korunk jellegzetességeit, szellemiségükkel hatnak, formájukkal, anyaghasználatukkal, színeikkel. Szobrok, csak még ülni is lehet rajtuk, vagy világítanak. A felkérést úgy oldottam meg, mint egy installációkészítést, ahol a különböző tárgyak együtt hoznak létre egy új értéket. Nem úgy fogtam fel a feladatot, hogy a képem hatását milyen berendezési tárgyak segítik legjobban, hanem hogy e tárgyakkal együtt tud-e új minőséget teremteni? Innen már csak egy lépés, hogy egy következő felkérésre saját képeim, szobraim nyomán tervezzek szőnyegeket, bútorokat, tárgyakat.

Szirtes János

Elfogadhatatlan, hogy a képzőművészet lemond a lakótérről, csak múzeumok mélyén, bankok lépcsőházaiban, hidak alatt, fesztiválokon érzi jól magát.

A szoba állandó mozgásban van, vágyainkat fejezi ki, eltakarja nyomorúságunkat. Felnövünk benne, ünnepeink meghitt helye, oda bújunk el, és ha lehet, ott szeretnénk meghalni.

Akaratunk szerint rendezzük be, hogy jól érezzük magunkat benne, fogadhassuk barátainkat, kifejezze személyiségünket. Stílust teremtünk.

V.A.M. Design a falak között
(fotó: Lugo / 4x5)

A papírbútor akkor nem tudott tömegtermék lenni, mert papírból volt, ami könnyen amortizálódik, és nem tett eleget a bútorral szembeni hagyományos elvárásoknak, így a hosszabb távú használatnak sem. Gehry ő maga sem tudott vele mit kezdeni. Aztán az elmúlt negyedszázad megválaszolta a kérdést. Most, hogy az ökológiai problémák előtérbe kerültek, fokozott a figyelem azok iránt a tárgyak iránt, amelyek ezt a fajta intellektuális értéket képviselik.

Számomra csomópontot jelent a designban a posztmodern és a high-tech. A posztmodern esetében a Memphis a legjobb példa, az egész cégtervezési folyamat, a design, a kommunikáció. Mára már ez is kioltódott.

A high-tech mint stílus legmarkánsabban talán az Alias cégben teljesedik ki. A posztmodern ellenpólusaként jelenik meg a high-tech, mindkettő az érdeklődés középpontjában van, egymást erősíti, hajtja előre. Talán ezért is alakul sorsa a Memphiséhez hasonlóan.

Jelenleg karakteres stílus nincs, neoügyek vannak. Vagy esetleg az Edra, amely nagyon érdekes, kifinomult munkákat produkál. Látván, hogy a Memphis életgörbéje esik, az Edra a high-tech, a posztmodern és a kommunikációs forradalom problémáit ötvözi, de ugyanakkor neo is, hiszen jó néhány korábbi gondolatot újraértelmez. Például az orosz avantgárdot. Ilyen Mario Cananzi és Roberto Semprini „Tatlin"-ja vagy Massimo Morozzi „Malevich" és „Kasimir" bútorai. És bekapcsolják még az érzékiséget is. Az Edra bútorai között rendkívül buja darabok is vannak.

– De hol vannak a designbotrányok vagy a nagy kisugárzású tárgyak: a T-modell, a Bugatti, a gyorsvonati gőzmozdony?

– Alapvetően egy válsághelyzet alakult ki, amely az emberi életet veszélyezteti: újra feltámadó betegségek, az AIDS, az ózonlyuk vagy akár Budapest utcái. A gazdaság, a kommunikáció ezt a válsághelyzetet mutatja. Gehry 25 évvel ezelőtti modellje lehetséges magatartás, lehetséges túlélés. És ez valahol az ember számára nagyon pozitív példát mutat, mert az ember az intellektusát ebben a magatartásformában használva új összefüggéseket találhat. Igen ám, de az emberek programozottak. A megtapasztalt pozitívumok, megszokások, sikerek, élmények annyira ránőnek, hogy azoktól szabadulni nem tud.

A világ az egyre bonyolultabb és az egyre egyszerűbb határértékei között mozog. Gehry egy rendkívül egyszerű alternatívát mutatott, de erre nem volt vevő. Mi nagyon bonyolultak vagyunk.

Csak idő kérdése, hogy megjelenjen az, aki ezekre a problémákra pozitív, kreatív, bujának, bonyolultnak, burjánzónak tűnő, de nagyon egyszerű választ ad, és ehhez megtalálva a kommunikáció csatornáit új designnyelvet teremt, sikerötletet hív életre. ◆

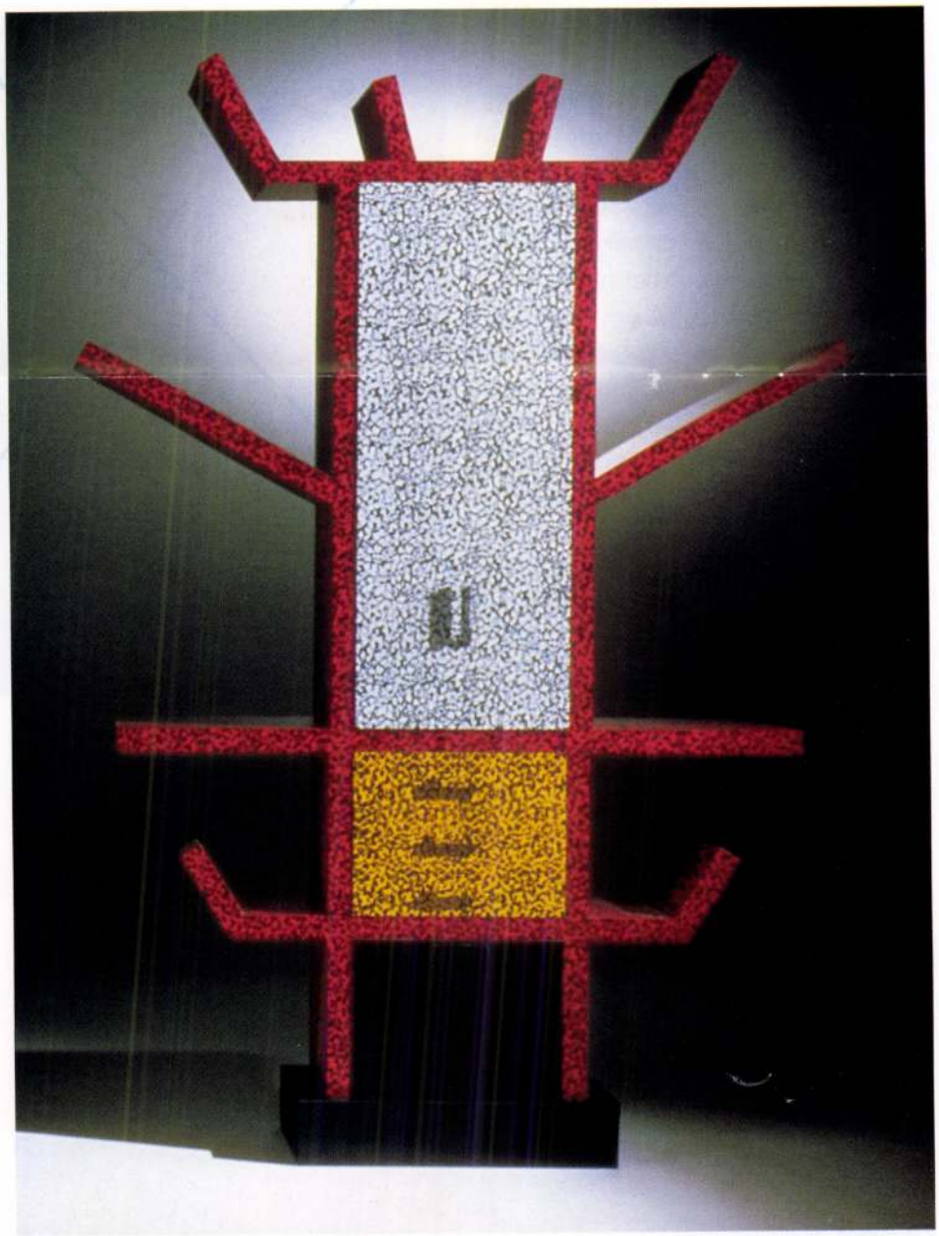

Ettore Sottsass: „Casablanca", 1981, Memphis (fotó: Memphis)

Európa Filmhét

A lapátra tett isten

Joao Cézar Monteiro: Isteni komédia

Azt gyanítom, hogy az isteni komédia maradéktalan élvezetéhez nem árt benne lenni a korban. Akinek megvan még az összes csikófoga, röptében kapja el (be) a legyet, *fast food*dal áldoz a gyomornak, és utcán nyalja a gépi fagylaltot, az nem lesz vevő a portugál Joao César Monteiro filmjére, melyet *Isteni komédia*ként játszottak el az Európa Filmhéten. (*A Comédia de Deus*: az eredeti címben a főhős neve rejtőzik, akit Joao de Deusnak hívnak, és aki játssza – Max Monteiro –, talán nem is olyan távoli rokona lehet a rendezőnek.)

A velencei fesztivál különdíjas mozija üdítően messze esik a fősodortól, nem illik bele sem az amerikai trendekbe, sem az európai mintákba. Hosszan és ráérősen mesél, kéjesen elidőzik a részleteken; szellemképet mutat a vegetatív örömökről, de a szépelgésnél többre tartja a disznólkodást, és nem riad vissza egy kis perverziótól sem.

Joao César Monteiro éppúgy benne jár már az érett férfikorban, mint Joao de Deus úr, a Paradicsomi Fagylaltozó istene. Az ő megfagyott költeményei népesítik be a valóságból a képzelet birodalmába nyúló, végtelen hosszú hűtőpultot. Mert a Paradicsomban nem ám csoki-, vanília- meg szimpla eperfagyi járja, hanem szójátékos és romantikus nevű, rafinált összetételű kompozíciók, melyekben szívének lángját, szerelmek ízét-illatát örökíti meg a hideg seregek ura. De Joao csak „lelki vezetője" az üzletnek; a gazda, a végső mozgató a szakmából megtollasodott, majd kiöregedett exörömlány, Judite, aki két lábon áll a földön és két kézzel söpri be este a kassza tartalmát. Pult és pénztár mögött pedig bájos nimfák és hamvas tündérkék állnak ropogós köpenyben és tisztára sikált kacsókkal – ők ihletik Joao de Deus hűs líráját.

Ihletik, mondom, és ez lényegében igaz is. Ám miként a nyalható, ehető művek testesebbek a szonetteknél, úgy a múzsai közreműködés sem merülhet ki egy éteri homlokcsókban. Joao lánykái szépségük összes adományán túl ifjúi testük összes nedvét is beleadják az isteni műbe, édes nyálat, sós verítéket és még a többi excrementumot, mit jobb meg sem nevezni. A fagylalt alapanyaga persze a tej, de még e rusztikus nedű is eszét veszti, ha előbb rózsás szűzi idomokat merítünk belé.

A nagy alkotó rajongva udvarolja e kedves, adakozó lánykákat, vacsorával, borral, nassal szolgál nekik, beavatja őket a fagylalt világtörténetébe, a higiénia és a szakma rejtelmeibe. Így telnek a mámoros hétköznapok, s a pult mögött egyre új lányok tűnnek fel, a pultban meg új fagylaltköltemények, s szaporodnak

a lapok a *Gondolatok könyvé*ben. E kötet címe a nagy honfi- és költőtárs, Fernando Pessoa előtt tiszteleg, míg tartalma a régi szerelmeket őrzi: kis celofántasakban vörös és fekete, szőke és barna hajszálak göndörödnek, fanszőrzet-minták kunkorodnak, mellettük rövid leírás, pár soros emlékeztető. E fölött az értékes album fölött mereng és méláz esténként a hős az asztali lámpa meghitt fényében.

Ezt az isteni rendet borítja fel aztán Joao de Deus eposzi vétsége: utoljára már nemhogy fiatal, de fiatalkorú gyereklányra vet szemet, a drabális hentes legkisebb lányára. Még elkészülhet az opus magnum, az utolsó fagylaltköltemény, de már les rá a hübrisz, valamint a bosszúálló atya a miskároló késsel. Joao de Deus isteni szerencsével túléli a találkozást, de a kórházból az óvárosi kopott palotácskába, megannyi profán szentáldozás színhelyére megtérve csak üszkös romok fogadják, ledöntve az oltár, lángok martaléka lett a *Gondolatok könyve*... A Paradicsomi Fagylaltozóból amerikai fagyielosztó lett, csupa csillogó tükör és krómacél, a pultban szintetikus termékek. Csak az új lányok képviselik a folytonosságot. Szintén szépek.

B. E.

H-ArtDirectors

A H-ArtDirectors Kommunikációs Tervező Iroda PÁLYÁZATOT HIRDET

főiskolai végzettséggel és reklámügynökségi tapasztalattal rendelkező grafikusok számára

önálló, kreatív tervező grafikusi munkakörre.

Jelentkezni lehet:

Schreiber Ildikó témavezetőnél

275-1228

Filmrendezők színházban

Kísérleti csarnok

Kamondi Zoltán Miskolcon

A miskolci teátrum direktora, Hegyi Árpád Jutocsa és a csarnok művészeti vezetője, Kamondi Zoltán azzal a szándékkal hívta életre a Csarnok Kultusz Motelt, hogy legyen egy hely, ahol a legújabb színházi kutatások és kísérletek eredményét a nézők elé tárva kibányászhatóvá válik mindaz, ami bennünk – a publikumban és az alkotókban – rejlik.

A „bennünk" megjelölés ezért hangsúlyos, mert Kamondiék olyan színházi közösségről álmodnak, amelyben a közönség nem oldalog el, ha vége az előadásnak, a néző nem marad magára a kételyeivel, hanem az aktorokkal és a hivatalos bírálókkal közösen elemzi: miként hatott rá, amit látott. Ebben a közösségben egyértelművé válik a befogadó számára, hogy az alkotóknak – profi színházi embereknek – is vannak kételyeik; tudni akarják, mi ma a színház, mitől válhat megkerülhetetlen, aktuális művészetté. Ezért van szükség egy kísérleti műhelyre: az évad eleje óta működő Csarnok Kultusz Motelre, ahol feltehetők a kérdések, s ahol megfogalmazhatók a válaszok.

A csarnok – a miskolci színház nyári színházának színpadául is szolgáló szerelőcsarnok – programjának gerincét az

Egymást érintő

nevű sorozat adja. A gyermekkorunk sugdolózós játékát idéző széria lényege, hogy minden rendező valamilyen módon kapcsolódik a korábbi produkció(k)hoz. Az érintések tehetnék teljessé a végső előadást, amely – elvben legalábbis – a különféle színházi törekvések ötvözeteként maga lehetne a tökéletesen korszerű színház.

Hogy valóban azzá váljon, annak legfőbb akadályai az idő mellett – egy-egy előadásra két-három nap felkészülés jut, s ez aligha elegendő az elmélyült munkához (bár a személyükben a folyamatosságot jelentő állandó színészek: Major Melinda, Kovács Vanda, Hevér Gábor és Kardos Róbert mindent megtesz ennek érdekében) – maguk az alkotók: túlzottan karakteres elképzelésük van arról, hogy számukra mi a színház. S amíg az *Egymást érintő* tökéletesen alkalmas rá, hogy a különféle törekvéseket szemléltesse, alkalmatlan – a gyakorlatban, eddig – az együtt gondolkodásra.

Fotó: Strassburger Alexandra

EGYMÁST ÉRINTŐ III. (SZIRTES JÁNOS)

EGYMÁST ÉRINTŐ I. (KAMONDI ZOLTÁN, KARDOS RÓBERT, MAJOR MELINDA, KOVÁCS VANDA, LUKÁTS ANDOR)

Gyönyörűséges monomániák

vonulását látjuk: az egyes produkciók elemeikben ugyan kapcsolódnak egymáshoz, de a rendezők – ha igénybe veszik is – a másik eszmerendszerét mintha saját teóriájuk igazolására használnák. A teoretikus megközelítést jelzi az is, hogy a mondanivalóhoz válogatják az irodalmi szemelvényeket – a dikció ezért olykor esetleges, illetve másodlagos, ami szöveggel is operáló színházban azért elég zavaró bír lenni.

A nyitó előadást rendező színész, Lukáts Andor izgalmas kísérletet tett rá, hogy a rögzített színpadi képet ismét élő színpadi képpé változtassa, projektoron, monitorokon, tükrökön át folyt bele a szerelem–féltékenység–halál témacsoportból merített történet az élő színpadi játékba. Az újságíró Bérczes László a halált – konkrétan egy idős ember halálát – emelte át saját rendezésébe; a rögzített képek viszont nála nem egybeforrasztották, hanem széttagolták a történetet, darabokra vágták a színpadi időt. Ugyancsak a halál – tágabb értelmezésben az emberi elnyomorodás – játszott fontos szerepet Szirtes János képzőművész performance-ában. A szintézisre vállalkozó Valló Péter rendezésében már megjelent a lineáris történet – születés, halál és ami közé fér –, valamint a főhős. Miután a korábbi produkciók szerinte oda nem illő hozadékától megszabadította az *Egymást érintő*t, eljutottunk általa az új utak keresését vállaló, felébredni és felébreszteni akaró csarnokban a tradicionális színházhoz mint a napjaink számára kínálkozó korszerű modellhez. Ebből persze még bármi lehet (a következő félévben két rendező, egy zenész, egy képzőművész és egy főiskolai hallgató rendez majd).

Az persze továbbra is kérdés: ha az alkotók – egyébként nemes – szándéka ellenére laboratóriumnak egyelőre nem tekinthetjük,

minek nevezhetjük

a csarnokot. A beavató színháznál lényegesen több ez, mert fontos színházi törekvéseket tár a nézők elé, és az *Élő történet* című beszélgetősorozatban ezek előzményeit is bemutatja. Az pedig, hogy a kísérlet éppen Miskolcon, egy csarnokban történik, akár metaforának is tekinthető: mégiscsak a lepusztult ipara miatt a polgárosodással a peremvidékről küzdő városban feszegeti a népszínházi kereteket, itt és most fogalmazzák meg a kételyeiket az alkotók, s ezzel is példázzák: a művészet nem fönnhéjázó; kérdései és válaszai révén fogódzó lehet az átalakuló világban.

Bujdos Attila

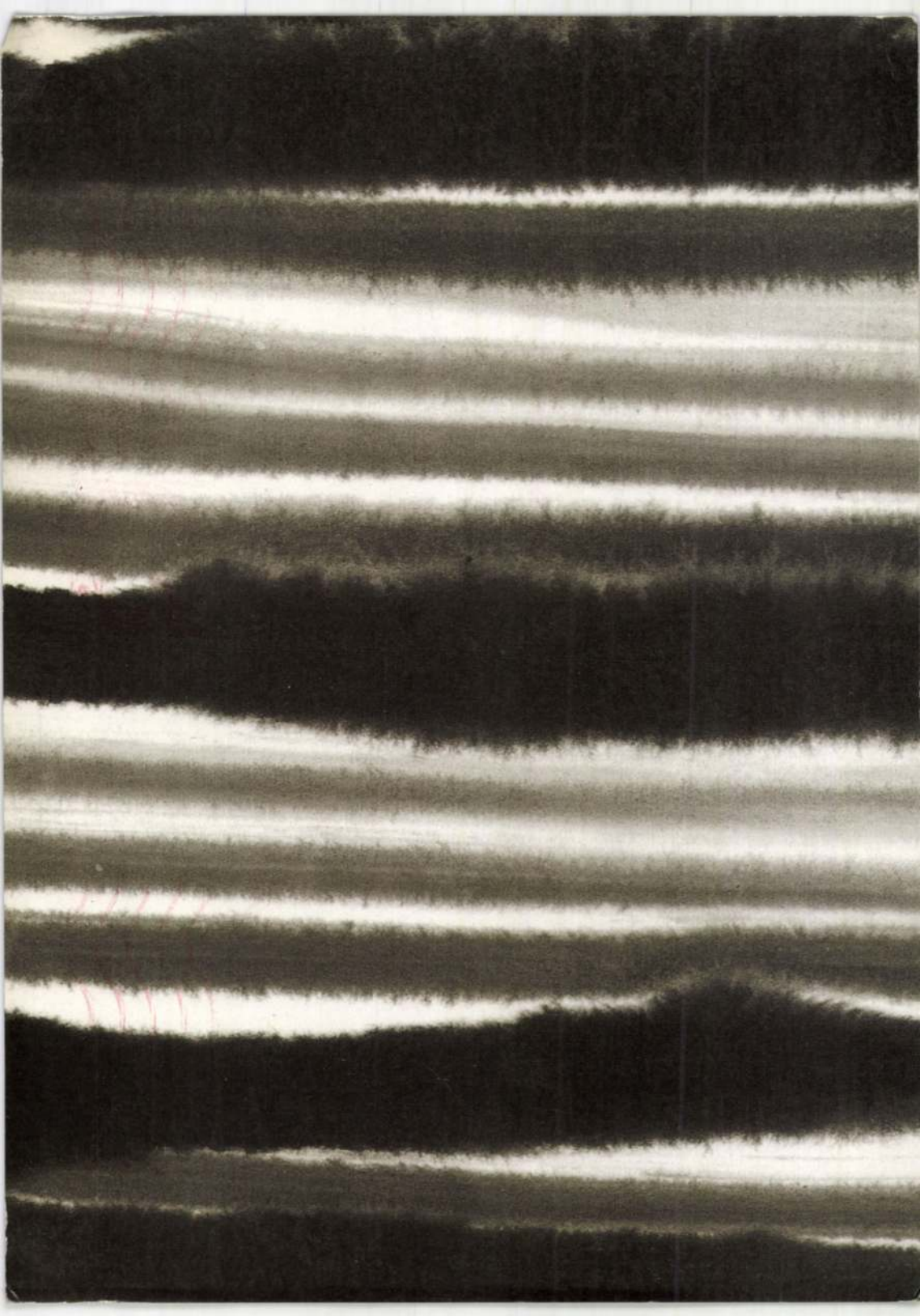

Szirtes János

AKCIÓ - FESTÉSZET című

kiállításának megnyitója

1996. január 5-én 18 órakor lesz.

Megnyitja SZIRTES JÁNOS

A kiállítás megtekinthető

január 5-től január 28-ig

hétfő kivételével naponta 14 és 18 óra között.

NYOMTATVÁNY

Óbudai Társaskör
Andrási Gábor
Budapest
Kiskorona u. 7.
1036

Bartók 32 Galéria

H-1111 Bartók Béla út 32. (tel./fax: 1869-038)

Szirtes János (1954–)
Fekvő fa 14. 1996
papír, tus, tempera 31x41 cm
Budapest, Várfok Galéria

MOZGÓ VILÁG 1051 BP. NÁDOR U. 26.

A BTM Fővárosi Képtár / Kiscelli Múzeum meghívja Önt

SZIRTES JÁNOS

FEKVŐ FA – FEKVŐ KRISTÁLY
CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁRA ÉS AZ AZT KÖVETŐ FOGADÁSRA.

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA
1997. DECEMBER 16-ÁN 17 ÓRAKOR
BITTNER DÓRA ÉS PÉTERFFY ZSÓFIA

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ:
1998. JANUÁR 4-IG, 10-16 ÓRÁIG, HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL.

FKKM
Fővárosi Képtár
Kiscelli Múzeum
1037 Budapest, Kiscelli utca 108.

Fk.: dr. Bodó Sándor

DÍJ HITELEZVE
BUDAPEST PF. 4.
1250

Erdődy Gábor dr.
Budapest
Báthory u. 10.
1054

Tárlatlátogató

A szépség közömbösít?

Szirtes János kiállítása a Vigadó Galériában
Megtekinthető: október 15-éig

Nap mint nap szörnyű képsorok a televízióban. Tüntető diák, aki eleven tűzcsóvaként forgolódik (társa véletlenül rádobta a Molotov-koktélt); a sötét égre halált hozó lövedékek fénycsíkjai rajzolnak pazar tűzijátékot (rakéták és gépfegyverek dolgoznak serényen); infravörös – vagy tudj' isten, miféle – kamerák zöldesen foszforeszkáló videofelvételei, rajtuk célkereszt és a megsemmisítendő célpont, majd a robbanás füstfelhője, amelyben – vélhetően – nem csak lőszerek szállnak a levegőbe. És mi csak gyönyörködünk. A látvány fenséges. Mert amit látunk, az tőlünk távol van, akkor is, ha csak néhány száz kilométerre. Nem halljuk a jajkiáltást, nem ismerjük azokat, akikkel e szörnyűségek történnek, s bennünket – nyugtatjuk meg magunkat e pokoli élvezetben – hasonló nem fenyeget. Mint egy kalandfilmet, úgy szemléljük a napi történelem iszonyú drámáit. Holott itt – a filmekkel ellentétben – minden igazi: a vér, a sírás, a pusztulás.

Lehet, hogy a szépség közömbösít? A háború mint mozgó képek végtelen sora – ne áltassuk magunkat – lenyűgöző. Lenyűgözte és megihlette Szirtes Jánost, aki több száz képet és egy egész kiállítást szentelt a robbanó bombáknak, a fölöttünk elsüvítő lövedékeknek, a szerteszóródó repeszeknek. A fehér papíron fekete vonalak folynak szét, maszatolódnak el, alakulnak sötét fellegekké. Ahány kép, annyiféle kompozíció. Az egyik úgy fest, mint amikor ruhánkat a tócsába hajtó autó sárral fröcsköli tele; a másik: mintha a lelőtt áldozat kiömlő vére hagyott volna ijesztő nyomot maga után a kövezeten; a harmadik lap kriminalisztikai laboratórium lövedékpróbáinak fényképeit idézi (sokszoros nagyításban).

Szirtes három nagy együttest formált a munkáiból. A pici – tenyérnyi – képeket (több száz ilyen készült) tapétamintaként akasztotta a falra. A közepes darabokat egy sorban helyezte egymás mellé. A nagy – kétméteres – vásznakból mindössze néhányat rakott ki. Ahogy nő tehát a méret, úgy ritkul fokozatosan a kompozíció. S e dramaturgiát követi a felület is; a kis képek szinte feketék, a közepeseken a fehér alap dominál, a nagyokon a fekete háttéren fehér festék csurog-folyik-villog.

A minőség sem egyforma. A kis kompozíciók külön-külön inkább csak érdekesek, a nagyok – velük ellentétben – vehemensek. Szirtes a harmadik garnitúrában mutatja arányait; érzékelteti azt, hogy a szépség mint katarzis mögött roppant szenvedés rejtőzik. Piktúrájára fennkölt esztéticizmus a jellemző. Beke László jó érzékkel írja a művészről, hogy „akciófestményei időben is, térben is egyre távolodnak az őket létrehozó eseménytől. A kiállítóterem falain már mint szuverén műalkotások állítanak meg bennünket." Ez most is így van. Amit látunk, az – már – nem a háború. Képei előtt ritkán gondolunk arra, hogy a bombák becsapódását néma, halálos csönd, eszeveszett jajkiáltás, életre szóló, örök reszketés borzalmai követik.

• Vadas József

TS 2810

AS ÚJ
ATNÁL.
BÖZŐ,
MODELL.

SZIRTES JÁNOS ÚJMŰVÉSZET
 1996, 1-2

Bombariadómű-balhé

SZIRTES JÁNOS KIÁLLÍTÁSA A VIGADÓ GALÉRIÁBAN

Mintha 100 kiló Semtex robban volna a *Vigadó Galériá*ban. Mintha szétvitte volna az egészet mind egy szálig. Mintha nem sikerült volna a kiürítés, mintha az összes megrázandó megrázkódott volna, aztán BUMM, BUMM, BUMM!

Ki vállalja a tettet? Ki ír a lapoknak büszke magamutogató jelzést, ,,a Szervezet nevében magunkra vállaljuk''. Ki??

Ki az, és miért mintha? Hát most robbant az a bomba? Tudjuk a tettes nevét? Nem tudom. Úgy tűnik, *Szirtes János* az elkövető, ő igyekezett meg- és felrázni minket, nézőpolgárokat, veszélyt hirdetni, rémülést mutatni.

De ez a Szirtes nem olyan, mint az eddigi Szirtesek voltak. Ez egy – formailag – gesztusművész (jó esetben egy tassiszta), tartalmilag egy érzelmes századvégi happener. És akkor mi egy más Szirtest ismertünk volna? Vagy ez is benne volt? Nem tudom.

Járom a Vigadó felső szintjének tereit, termeit. Mindenütt megrajzolt, festett detonációnyomok. Vannak esztétikus nyomok, meg megrázóak. Vannak erősek. Utóbbiak a nagyméretű fekete-fehér festmények. Mintha a halál-kaszás *Franz Kline* ecsetjét vette volna kölcsön, hogy nagyokat, még nagyobbakat suhinthasson. Óriási mozdulatok, csapásívek. Hogy a vásznak mögül kikandikáló állatkoponyák mik is? Talán ők az érzelmes happener attributumai. No meg a fejét csak rázó, rázó Szirtes arca a video képernyőjén.

Vannak aztán esztétikus nyomok. A belső terem tusnyomai, lenyomatai. Itt a suhintás ecsetnyommá szelídül, a fekete-fehér szürkévé sápad.

Sorozat, melynek minden darabja szép. Eltalált. Megtaláló. De nem mint a lövedék, a repesz, a ledőlő fal, hanem mint a tudott és kiválasztott mozdulat szépsége. Ebben a teremben a bombariadómű művességét és műviségét találtam csupán. Azután a bevezető terem főfalán az ezer ceruzaszilánk... Akárcsak ha *Cristian Boltanski* korai ezer halott arca nézne vissza ránk e tenyérnyi rajzokról. A fekete kis keretben a szétforgácsolt, felrobbant életek, a kor szánalmas merényletpartecéduláit. ,,Mivé lesztek?''

Ez a falfelület a ceruzafirkákkal nekem *Beuys* odafirkantott negyvenes évekbeli rajzait juttatta eszembe. Amikor minden gesztus, maga a rajz mint cselekedet válik a rajz tárgyává, mikor a filozófia wittgensteini axiómája tetesül meg: ,,Amiről nem lehet beszélni, arról hallgatni kell.''

Szirtes rázza a fejét. Rázza, megállíthatatlanul. ,,Doberdo?'' – kérdezné a tréfás kedvű látogató, de benne szorul a kérdés. Itt egy ember mondani szeretne valamit, de már lehetetlen. A bomba felrobbant. Ez a légnyomás. Ez Doberdo! Szirtes tudja mindezt. Tudja a halálfélelmet, s mindazt, amit ellene tenni lehet, s ez a ,,küzdés maga''.

Erőss János évtizednél régebb óta tartó küzdelme most egy világkataklizmával folyik – balhésan, mint Szirtes minden ,,halálosan komoly'' csatája. A balhéban – akár az igazi csatákban – vannak fintorok, vannak sikerületlen mozdulatok, de a dolog végkimenetele egyértelmű.

Szirtes ezt a maga küzdelmét a szemünk láttára új harci eszközökkel folytatja, s ez a bombariadó számára is, meg nekünk, nézőknek fontos figyelmeztetés. Folyton Riadó van. A szirénák értünk szólnak.

(Vigadó Galéria, X. 1–15.)

■ *SINKÓ ISTVÁN*

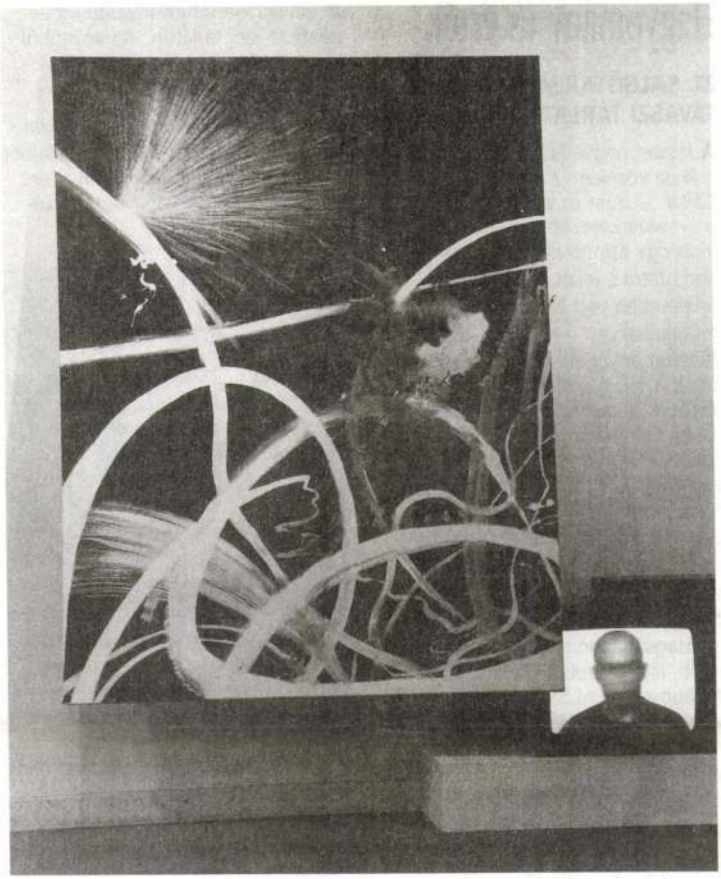

Szirtes János: Bombariadó 6/1,
1995, akril, vászon, 20×150 cm

Hagyomány és érték

23. SALGÓTARJÁNI TAVASZI TÁRLAT

A lassan negyedszázados jubileumához közeledő *Salgótarjáni Tavaszi Tárlat* – mint az ezt megelőzőek is – nem kevesebbre vállalkozik, mint egy átfogó keresztmetszetét bemutatni a jelen hagyományos értelemben vett képzőművészeti műfajainak.

A tárlat anyagában nem szerepelnek tehát a fotót, videót felhasználó alkotások, installációs művek stb. – nincs meghökkentés, megdöbbentés. A látogatót azonban bőséggel kárpótolják a többségében higgadt, letisztult művek – a szinte egységesen magas színvonalat képviselő festészeti, plasztikai és grafikai anyag.

Számában s tematikai, technikai gazdagságában is talán legjelentősebb, legerősebb a piktúra. A terem belépővel szemközti, kitüntetett falán egymás mellett láthatók *Kótai Tamás* és *Olajos György* (mindketten díjazottak) alkotásai. Kótai az idei tárlaton új formával jelentkezik, kör alakú pajzsokkal. A művész a lekerekített, barnás, vöröses, helyenként arany (lágy) felület és az azon jelentkező geometrikus motívumok összhatására épít. Olajos György vegyes technikával, égetéssel készült, illetve gyufaszálakból felépített sorozata a semmi végtelenségét, határtalanságát, az áradat sodró erejét s az égbe törő katedrális kozmikussá váló dinamizmusát érzékelteti.

A témák sokféleségében helyet kap az alkotó közege, a művek születésének színhelye is. *Krajcsovics Éva* visszafogott színvilágú, nőiesen halk szavú, bensőséges, mégis erőteljes műterem-képei színben, tartalomban, formavilágban felelnek *Váli Dezső* robosztusabb, kiérlelt – már hagyományossá váló – műteremtémájára. *Kopócsy Judit* kis méretű, ceruzával, tussal átrajzolt temperaképei artisztikus színvilággal, az óegyiptomi művészetből vett motívumokon alapuló finom vonaljátékkal építkeznek.

A grafika kissé halványabb, erőtlenebb az idei tárlaton. Az anyagból kiemelkedik *Halbauer Ede* dinamikus, expresszív kompozíciója s *Jeney Judit* grafikái, melyek a Halál komor méltóságát, a nedves talajból sarjadzó élet burjánzó növényszerűségét, elpusztíthatatlanságát érzékeltetik.

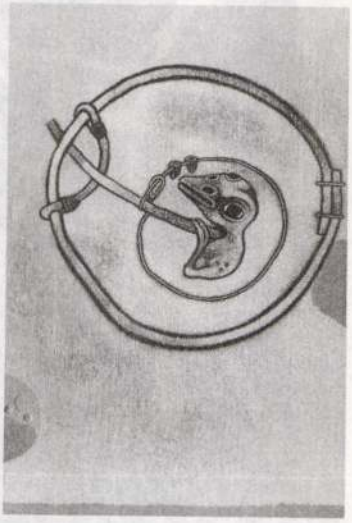

Földi Péter: Madárfogó (Hurok), 1995, olaj, vászon, 52×35 cm (Fotók Buda László)

A plasztikai anyag legérdekesebb darabjai *ifj. Szlávics László* mobilként is „működő" acél éremsorozata, illetve (a szintén díjazott) *Széri Varga Géza* meséket idéző játékosan komoly szobrai s érmei.

Idén – a tárlat részeként – az 1993. évi nagydíjas, *Földi Péter* kamarakiállítását tekinthetik meg az érdeklődők. Földi – a korábban tőle megszokott tüzes, ragyogó, néha szinte harsogó színek helyett – újabban egy jóval hidegebb, szürkéken, lilásrózsaszíneken alapuló koloritot alakított ki. Ezek a dermedt, fagyos tónusok azonban nem csökkentik festményeinek expresszivitását. A kamarakiállításon bemutatott hét képet (ezek mellett eggyel a tárlaton is jelentkezett) nemcsak az azonos színvilág, de formai (a hurok, a műfészek egymásra rímelő

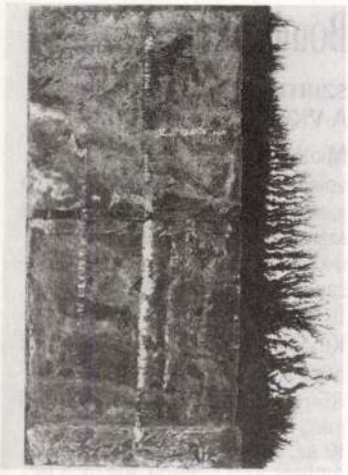

Jeney Judit: Élet, 1995, tus, papír, 48×33,6 cm

alakja) és tartalmi (születés és élet, fogság és pusztulás) azonosságok is egységbe foglalják.

A Salgótarjáni Tavaszi Tárlat – mint már fentebb jeleztük – nem vállalkozik határműfajok bemutatására. Vállalja – s a továbbiakban is szeretné vállalni – a hagyományosabb (de nem képcsarnoki) értékeket felmutató alkotók műveinek bemutatását, legyenek azok befutottak, vagy főiskolások.

(Salgótarján, Nógrádi Történeti Múzeum, 1995. V. 20.–VIII. 26.)

■ *P. PEÁK ILDIKÓ*

Szelíd nosztalgiák

A 28. SZEGEDI NYÁRI TÁRLATRÓL

A számokkal is úgy vagyunk, akár a látványelemek legtöbbjével. Majd mindig kerekítjük, egyszerűsítjük őket. Pusztán csak azért mondom ezt, mivel az ezredforduló környékére pont harminc esztendős lesz a *Szegedi Nyári Tárlat*. Ez pedig ugyancsak komoly, szép idő.

Igaz, most még csak a huszonnyolcadik kiállításnál tartunk, ám a változó idő szele már itt is megérinti az embert. Eszembe jut például: mennyi elevenség, érdekesség és esztétikai gazdagság jellemezte a

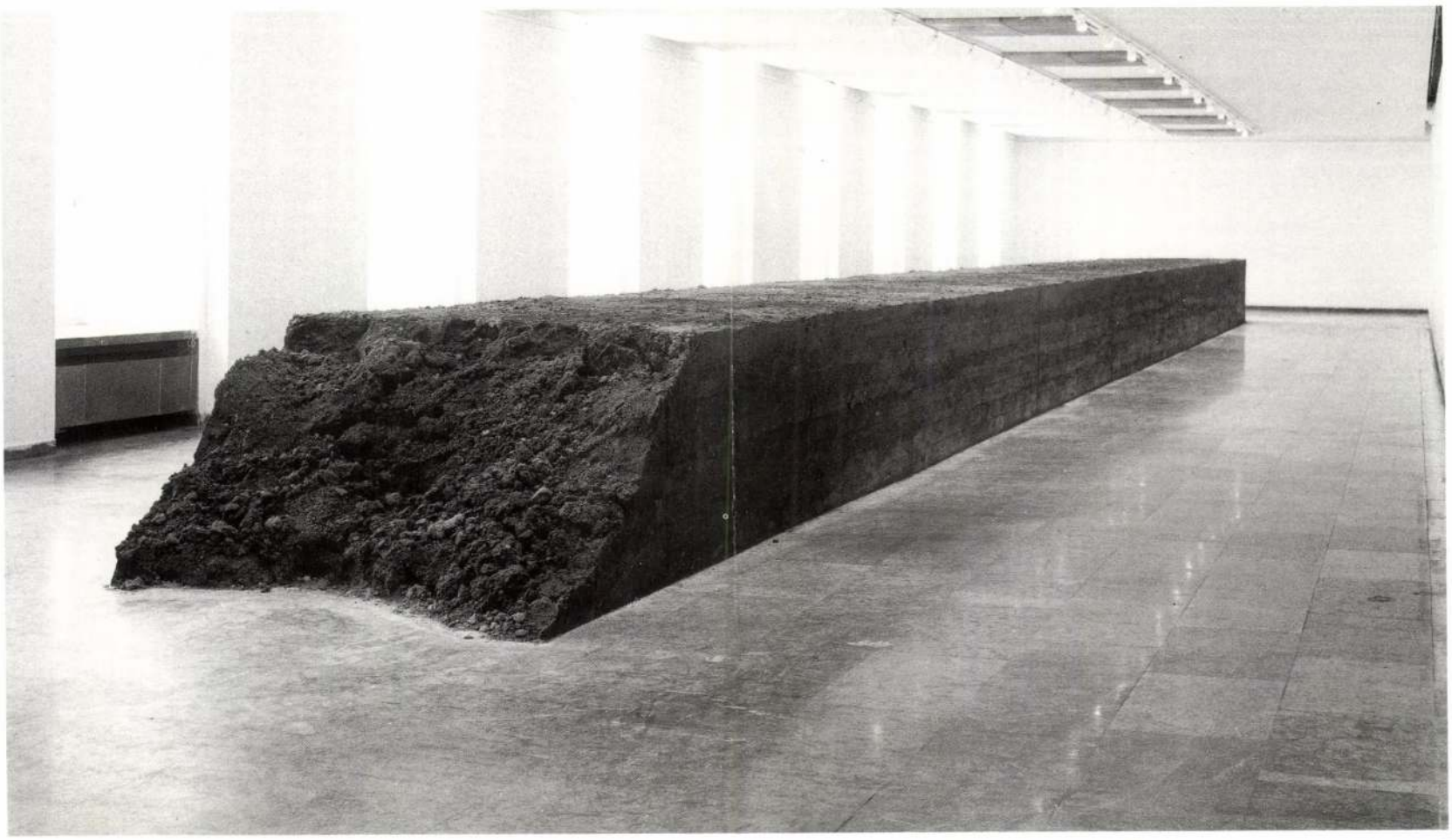

ENDO TOCIKACU: Mérföldkő, 1993 • sár, víz, vas, 90 x 180 x 2500 cm • fotó: Rosta József

KONTAKTÁLÁS
Polifónia

A SOROS KORTÁRS
MŰVÉSZETI KÖZPONT
ÉVES KIÁLLÍTÁSA

„Miért nem foglalkoztok például a menedzserpatkányokkal?"
(Sükösd Miklós)

Polifónia – A társadalmi kontextus mint médium a kortárs magyar képzőművészetben címmel rendezte meg novemberben a Soros Alapítvány Kortárs Művészeti Központja 1993-as, immáron harmadik pályázati kiállítását. Az eredeti kiírás szerint a a kuratórium (Andrási Gábor, Jerger Krisztina, Néray Katalin, Pataki Gábor) olyan pályamunkákat várt, „melyek a művészet tágan értelmezett illetékessége jegyében reflektálnak a Magyarországon és a közép-kelet-európai térségben az elmúlt években lezajlott és jelenleg folyamatban lévő változásokra, az e változások által felvetett kérdésekre és konfliktusokra – műfaji megkötöttség nélkül.

Ennél fontosabb, feltérképezésre váró témát úgy véljük, nehéz lett volna találni, hiszen az elmúlt pár év kirajzolódó körvonalai azt mutatják, hogy a rendszerváltozással felszínre törő problématömegre reflektáló, radikális művészi válaszokat kereső és ajánló képzőművészet alig van jelen a hazai kortárs művészetben. Az apolitikus „új szenzibilitás" elmúltával sokan joggal remélték, hogy a valódi társadalmi és létkérdéseket vizsgáló alkotói magatartás is teret nyer, s nem szakad meg ama radikális hagyomány, melyet az előző korszakban olyan nevek fémjeleztek, mint Hajas Tibor és Erdély Miklós. Megtermékenyítő impulzusokat jobbára az újonnan jelentkezőktől, az autodidaktáktól és a fiataloktól lehetett remélni (a nyolcvanas évek végén például a Hejettes Szomlyazóktól, majd az Ujlak Csoporttól), a hatvanas-hetvenes évek „nagy generációjának tagjai ugyanis ez idő tájt többnyire a saját intézményesülésükkel, életművük kiteljesítésével voltak (vannak) elfoglalva. A társadalmi viszonyok iránti megkülönböztetett érdeklődés ma inkább nyomokban, egyes kevésbé ismert, elszigetelt alkotók tényked ésében (lásd például Kada különböző akcióit, legutóbb tavaly télen a Butapest című köztéri demonstrációját), vagy „permanens avantgarde" elkönyvelt – s némiképp leírt @– tekintélyek (Galántai, Szentjóby) működésében van jelen, s nem tendenciaszerűen kitapinthatóan.

Várakozással és némi szkepticizmussal lehetett tehát a pályázat kimenetele elé tekinteni. Hogy elkerülje annak ódiumát, hogy a „társadalmiság" valamiféle elvont és kiüresedett fogalmának esetleges visszaköszönéséről, vagy netán aktuálpolitikai érdeklődésről volna szó, a kuratórium a kiírásban maga is igyekezett témákat

SZIRTES JÁNOS: Kék Duna kerengő, 1993 • installáció • fotó: Déri Miklós

SUGÁR JÁNOS: Fényújság, Blaha Lujza tér, 1993 • fotó: Farkas Gábor

BMZ
ART & MÉDIA
5630 Békés, Széchenyi tér 2.
HUNGARY

Tisztelt Szerkesztőség!

Ezúton szeretnénk felhívni figyelmüket a következő, érdekesnek igérkező kulturális programokra:

A GYULAI VÁRSZÍNHÁZ 1995. július 8-i eseményére. VÁR(ha)TÓ Nemzetközi Happening Találkozó.

Fellépnek:
1.) Szirtes János - fe Lugossy László
2.) Márkus Barbarossza (Ausztria)
3.) Kovács István
4.) Opál Színház
5.) BMZ
6.) Gubis Mihály
7.) L.Liandzbergis (Litvánia) D. Katinas
8.) Szabad Tudomány

SZIRTES János

Szirtes János

Örök érték

A Szinyei Takarékjegyet azoknak a befektetőknek bocsátotta ki a Dunabank, akik szeretik a kényelmet és bőséges hozamot szeretnének.

Sávos ajánlat, havonta +10%

A Szinyei Takarékjegy öt hónapos, fix, sávos kamatozású megtakarítási lehetőség. Kamata minden hónapban 10 %-kal növekszik az alábbiak szerint:

1-30 nap között	évi 7%,
31-60 nap között	évi 17%,
61-90 nap között	évi 27%,
91-120 nap között	évi 37%,
121-150 nap között	évi 47%.
Átlag kamat (5 hónapra):	évi 27%

Kényelem+kamatos kamat

A Szinyei Takarékjegy nagyfokú kényelmet biztosít, mert ha a futamidő végén nem kívánja felvenni pénzét, akkor a kamattal megnövelt összeget - a tőkésítéskor érvényes kamatszinten - automatikusan újra lekötjük. A Szinyei Takarékjegy lejáratát tehát Önnek nem kell figyelnie, mert a futamidő öt havonta - a kamatokkal megnövelve - mindig újra indul. És aztán megint újra indul, újra és újra és újra.... A kamatos kamatokkal Ön rendkívüli hozammal számolhat.

Látványos gyarapodás

Tudjuk, hogy Önt elsősorban nem a semmitmondó, zavaros kamatlábak érdeklik, hanem az - ami általában valamennyi céltudatos befektetőt -, hogy a befektetett tőkéje, adott idő alatt, konkrétan mennyi kamatot biztosít. A Szinyei Takarékjegy - jelenleg érvényes kamatlábakkal számolt - fantasztikus hozamáról az alábbiak biztosan meggyőzik Önt:

10.000,-Ft	10.000,-Ft	10.000,-Ft	10.000,-Ft	10.000,-Ft
SZINYEI TAKARÉKJEGY 1X5 HÓNAP	SZINYEI TAKARÉKJEGY 2X5 HÓNAP	SZINYEI TAKARÉKJEGY 3X5 HÓNAP	SZINYEI TAKARÉKJEGY 4X5 HÓNAP	SZINYEI TAKARÉKJEGY 5X5 HÓNAP
11.095,-Ft	12.326,-Ft	13.694,-Ft	15.213,-Ft	16.901,-Ft

Bármikor készpénzre váltható

Természetesen Önnek nem szükséges előre meghatároznia a lekötési időt. Sőt, azt sem kell megmondania, hogy hány perióduson keresztül szeretné a pénzét kamatoztatni. Akkor válthatja vissza a Szinyei Takarékjegyet, amikor szüksége van megtakarított pénzére. Az elhelyezés és felvétel napjának kivételével minden nap kamatnap. Az a legelőnyösebb, ha mindig valamelyik öt hónapos periódus végén váltja vissza, tehát az 5., 10., 15., 20., 25., ... stb. hónap végén.

Megnyugtató biztonság

A Szinyei Takarékjegy névre szól. Mint ilyen, az Országos Betétbiztosítási Alap által - a törvényben meghatározott feltételek szerint - biztosított betét. Szinyei Takarékjegy váltásakor két betétest is megnevezhet, és csak azok a személyek válthatják vissza - együtt vagy külön-külön -, akik az okiraton szerepelnek.

Lenyűgöző

A Szinyei Takarékjegy elkészítése során különös gondot fordítottunk a külső megjelenésére is. Lenyűgöző szépsége alkalmassá teszi arra, hogy Ön megajándékozza vele szeretteit, barátait, vagy üzleti partnereit. Ha ajándékba kívánja megvenni, akkor az Ön személyi igazolványának bemutatásán kívül meg kell mondania a megajándékozni kívánt személy nevét, lakcímét és személyi igazolványa számát. A Szinyei Takarékjegyet 10-, 50-, 100- és 500- ezer Ft-os címletben, rajtuk négy különböző gyönyörű festménnyel bocsátjuk ki Önnek.

DUNABANK RT

KÖZPONT:
1054 Budapest, Báthori u. 12.
Tel.: 269-3292, 269-3377

BUDAPESTI FIÓK
1054 Budapest, Báthory u. 12.
Tel.: 269-3353

EGRI FIÓK
3300 Eger, Deák F. u. 1.
Tel.:36-321-788, 36-321-356

GYŐRI FIÓK
9021 Győr, Király u. 14.
Tel.: 96-313-597, 96-313-325

HEGYESHALMI KIRENDELTSÉG
9222 Hegyeshalom,
Miklósfalvi u.1.
Tel.: 96-220-236,
96-320-405

MOSONMAGYARÓVÁRI KIRENDELTSÉG
Mosonmagyaróvár, Győri kapu u. 8.
Tel.: 96-217-644

MISKOLCI FIÓK
3527 Miskolc, Bajcsy-Zs. u. 1-3.
Tel.: 46-359-320, 46-359-321

NYIREGYHÁZI FIÓK
4400 Nyíregyháza, Bethlen G. u. 1.
Tel.: 42-312-985, 42-312-711

SZEGEDI FIÓK
6722 Szeged, Gutenberg u. 5.
Tel.: 62-484-784, 62-484-600

VESZPRÉMI FIÓK
8200 Veszprém, Brusznyai Á. u.6.
Tel.: 88-428-822, 88-428-843

ZALAEGERSZEGI FIÓK
8900 Zalaegerszeg, Kossuth u. 52/a.
Tel.: 92-320-063, 92-320-064

A Szinyei Takarékjegy csodálatos befektetés.

EC

SZELLEM – GAZDASÁG – TÁRSADALOM

Szerkeszti:
Tarnói Gizella

CSÁKI GYÖRGY:

A Valutaalap mint mumus

A Valutaalappal kötendő hitelmegállapodás (*„érvényes megállapodás a Valutaalappal"*) időről–időre a magyar politika és gazdaságpolitika központi kérdésévé válik. Ez valójában rosszat jelent: a Valutaalap ugyanis tipikus „végső mentsvár hitelező" — az elterjedt angol szakkifejezéssel *'lender of last resort' — normális körülmények között a kormányok csak akkor fordulnak hozzá, ha más forrásokból nem, legalábbis Valutaalap–megállapodás nélkül nem juthatnak hitelekhez.* Ez az, amit a Valutaalap közgazdászai 'katalizátor–hatásként' szoktak aposztrofálni: egy dollárnyi Valutaalap–hitel hány dollár további hitelt képes „katalizálni"? A Valutaalap vezetői és munkatársai erre a katalizátorhatásra a legbüszkébbek, mondván, hogy a Valutaalap stabilizációs programjai teszik lehetővé a bizalom helyreállítását egy országgal szemben — olyan mértékben, hogy az a továbbiakban képes legyen hozzájutni piaci forrásokhoz is. Éppen ezen a ponton érik ugyanakkor a Valutaalapot a legélesebb bírálatok, mondván: az amúgy is kétes értékű feltételesség (a hitelek gazdaságpolitikai feltételrendszere) teljesen haszontalanul oktrojál sehová sem vezető gazdaságpolitikai irányvonalat a rászorulókra — hiszen a Valutaalap–hitellel sem lesz kedvezőbb az adott hitelfelvevőnek sem a bel–, sem pedig a külpiaci pozíciója, s nem is jut többletforrásokhoz—, lévén a *katalizátorhatás statisztikailag nem bizonyítható.* (Kivéve az adósság–átütemezéseket. Az átütemezés kialakult koreográfiája szerint először az IMF „jóváhagyja" az átütemezésre kényszerült ország gazdaságpolitikáját, azután megegyezik vele a kormányzati hitelezőket tömörítő *„Párizsi Klub"*, s legvégén a magánhitelezőket összefogó *„Londoni Klub"* is. *A katalizátorhatás ebben és csak ebben az esetben érvényesül.* Egyes fontos nemzetközi pénzügyi szervezetek ugyanakkor — a *Világbank* és esetenként az *Európai Fejlesztési Bank* — gazdaságpolitikai jellegű hiteleik feltételéül szabják a Valutaalap Igazgató Tanácsának támogatását.)

A szuverén adós

A Valutaalap lényegében csak hiteleinek feltételességével képes befolyásolni tagjainak gazdaságpolitikáját. A rendszer logikája lefegyverzően egyszerű: a Valutaalap ügyfelei kormányok, úgynevezett *'szuverén adósok'*, amelyek nem ajánlhatnak föl hitelfedezetként hagyományos zálogokat. Ha például — föltéve, de meg nem engedve! — a magyar kormány nem fizet, nem adhatja át a Parlamentet, az Erzsébet hidat, a Hortobágyot — de egy komplett üzemet vagy gyárat sem, hiszen az előbbiek nyilvánvalóan, az utóbbiak pedig aligha képviselnek értéket az országon kívül. *Egy kormány csak egy biztosítékot adhat arra, hogy képes lesz visszafizetni a fölvett hitelt — ésszerű gazdaságpolitikáját!*

Mivel a Valutaalap–hitelek esetében külső forrás–bevonásról van szó, *az ésszerű gazdaságpolitikának a Valutaalap számára legfontosabb (gyakorlatilag egyetlen) mércéje a fizetési mérleg egyenlege.* A Valutaalap csak akkor lehet biztos abban, hogy visszakapja, amit kihelyezett — és csak akkor őrizheti meg a katalizátorhatás működésére vonatkozó, az „intézményi önérzetét" táplálófenntartó hitét, mert a többi („katalizált") hitel is akkor lesz visszafizethető —, ha az adós ország fizetési mérlege már rövid távon is elfogadhatóvá válik és ezt az állapotot meg is őrzi. Ebből fakad a *Valutaalap hitelezési „filozófiájának" gyógyíthatatlan rövid távra orientáltsága és ugyancsak gyógyíthatatlan vonzalma a pénzügyi restrikciókhoz*, egyben az adós országokban az IMF–ről kialakult *kép*: a nemzetközi pénzügyi szervezet külső érdekeket, röviden és tömören a hitelező kereskedelmi bankok érdekeit védelmezi („csendőrszerep").

Ki írja a szándéklevelet?

Mivel a Valutaalap igen hatékonyan tudja rábírni — kényszerhelyzetben lévő — ügyfeleit gazdaságpolitikai tanácsainak elfogadására, és ezeket a tanácsokat általában igen diszkréten adja, gyakran — s néha igen abszurd formában — merül föl a Valutaalap felelőssége a hiteleire utalt országok gazdaságpolitikájáért, gazdasági–társadalmi fejlődéséért (pontosabban: a fejlődés elmaradásáért). A Valutaalap alapító atyái előre sejtették ezt: a szervezetet létrehozó amerikai ügyvédek (valamint holland és brit gyarmati tisztviselők) kitalálták a *szándéklevelek* rendszerét.

Mivel a hitelfelvevő szuverén adós és hitele fedezetéül vállalt gazdaságpolitikája szolgál, minden IMF–hitel jogi előfeltétele az, hogy a hitelfelvevő ország kormánya (annak nevében a pénzügyminiszter vagy a jegybankelnök) szándéklevelet bocsásson ki, amelyben részletesen kifejtik, milyen gazdaságpolitikai intézkedéseket terveznek a hitelfelvétel időszakában, s azoknak milyen hatásai várhatók a visszafizetés időtartama alatt. A Valutaalap Igazgató Tanácsa csak ezután tárgyalja meg a hitelkérelmet. *Formálisan tehát a Valutaalap nem tehető felelőssé semmiért*, hiszen a hitelfelvevő ország kormánya foglalja össze a szándéklevélben, hogy mit kíván tenni, és ahhoz kéri a Valutaalap segítségét. A Valutaalap persze a szándéklevélben foglalt számok századain–ezredein túl is beleüti az orrát mindenbe — erre pedig a *gazdaságpolitikai konzultációk* rendszere nyújt lehetőséget.

Az egyenlőek és az egyenlőbbek

A Valutaalappal csak az a baj, hogy soha nem volt képes betölteni azt a magasztos szerepet, amelyre alapítói létrehozták és amelyet alapokmánya rögzít. A Bretton–Woods-i rendszer eszmei alapja ugyanis az a felismerés volt, hogy a „teljesen magára hagyott" világgazdaság — miután megszűnt az aranypénz–rendszer-, a nemzetközi árfolyam–politikai és gazdaságpolitikai együttműködés hiánya folytán szükségszerűen világválságokhoz vezet (mint 1929–33–ban), sőt: *az 1929–33–as válságot éppen a nemzetközi pénzügyi és gazdaságpolitikai együttműködés hiánya* — a versengő leértékelések és restrikciók — *tette globális (világ)válsággá.* A fejlett országok igényeihez igazítottan létrehozott intézmények azonban 20 év után már kizárólag fejlődő országokat finanszíroztak — márpedig a Valutaalap csak a hiteleire szoruló országokat tudja kordában tartani, azokat, amelyek nem kérnek hiteleket, nem képes befolyásolni. Azok az országok tehát, amelyek cselekvően alakítják a kamatlábakat és valutaárfolyamokat, s ennek folytán meghatározzák a világgazdaság lényegi fejlődési tendenciáit, „szabadon garázdálkodhattak–garázdálkodhatnak". Amikor a rendszert még az USA abszolút túlhatalma jellemezte — a hatvanas évek közepéig–végéig —, nem véletlenül járta a mondás: „mindenki egyért—egy senkiért!" Ma ugyanez a helyzet — mutatis mutandis: országok egy kis csoportja alakítja a világgazdaságot — és az IMF–en keresztül (is) — megkövetelik, hogy azok is fizessék a nótát, akik nem is rendeltek semmilyen zenét!

Az alapvetően a kollektív — keynesiánus! — gazdaságpolitikai szabályozás intézményeiként létrehozott Valutaalap és Világbank–csoport éppen ezt a globális — a világgazdaság egészére kiterjedő — szabályozó funkcióját képes a legkevésbé ellátni. *A liberalizmus bajnokaként fellépő, a monetarista ortodoxia talaján álló Valutaalap* csak ott képes hatni, ahol a valóságban is megvalósíthatja etatista–dirigista gazdaságpolitikai intencióit, vagyis a hiteleire rászoruló országokban. A 'Do as I say, not as I do' (*„Azt tedd, amit mondok, ne azt, amit teszek!"*) álszent gyakorlatát követve olyan liberális kereskedelem– és pénzügypolitikát kényszerítenek az adós országokra, amelyről a legfejlettebb országokban sokat beszélnek, de voltaképpen sohasem gyakoroltak. Mivel pedig azokkal az országokkal, amelyeknek van érvényes Valutaalap–megállapodásuk (hitelfelvétel vagy –visszafizetés közben vannak), a Valutaalap rendszeres — legalább évenkénti — gazdaságpolitikai konzultációkat folytat, érthető az az általánosan elterjedt *kép* is, hogy a valutaalap –hitelekre szoruló országokban voltaképpen a Valutaalap csinálja (de minimum diktálja!) a gazdaságpolitikát.

A mumus

Demokratikusan választott kormányok — három évtizedes latin–amerikai, afrikai és nyugat–európai (brit 'stop and go' 1976–ig!) tapasztalat szerint *elvesztik a valutaalap–hitel felvételét követő választásokat.* A rövid távra orientált szigorú restrikciós politikák népszerűsége és választási vonzereje érthetően csekély. Márpedig a demokratikusan választott, tehát a politikájuk eladására törekvő kormányok általában nem tudják elkerülni azt a csapdát, hogy az egyébként is végrehajtandó restrikciós intézkedések meghozatalakor ne hivatkozzanak a Valutaalapra. „Ezek nélkül az intézkedések nélkül nincs Valutaalap–megállapodás és nem jutunk további külső forrásokhoz sem" — kotyogják el magukat a kevés fantáziával rendelkező kormányok, amikor a Parlamenttel, a szakszervezetekkel, egyházakkal, civil társadalommal stb. kell a keserű pirulá(ka)t lenyeletni. Ez sokszor valóban fantáziátlanság, bátortalanság és az ingatag belső pozíciók kamuflázsa: *a Valutaalap restrikciós igényei ugyanis gyakran csakugyan elkerülhetetlenek*, s azokra általában a külső egyensúly végzetes felborulása miatt mindenképpen szükség van/volna.

A „mumus–szerep" érvényesül a leghatékonyabban, ennek megfelelően a Valutaalap elleni támadások — mind az egyes országokon belül, mind nemzetközileg — szerte a világban a városi folklór részévé váltak. Ez nagy baj, mert miközben a Valutaalap által *is* sugallt monetáris ortodoxia tort űl a világban (és számolja föl a kevésbé fejlett országok, nemzetgazdaságok modernizációs lehetőségeit), a folklorisztikus megnyilvánulások elhomályosítják a lehetséges tudományos és gazdaságpolitikai ellenvetéseket. Így alakulhat ki olyan felfogás, amelyben minden technokrata a Valutaalap szekértolója, és a Valutaalap minden bírálója jobb- vagy baloldali populista. A különbségek jelentéktelenek: Latin–Amerikában és Afrikában nem beszélnek „zsidó–szabadkőműves világösszeesküvésről", Kelet– és Közép–Európában pedig egyáltalán nem ismerik a Valutaalap és a Világbank–csoport történetét, ezért a Latin–Amerikában már harminc éve evidens jelenségeket naponta újra felfedezik.

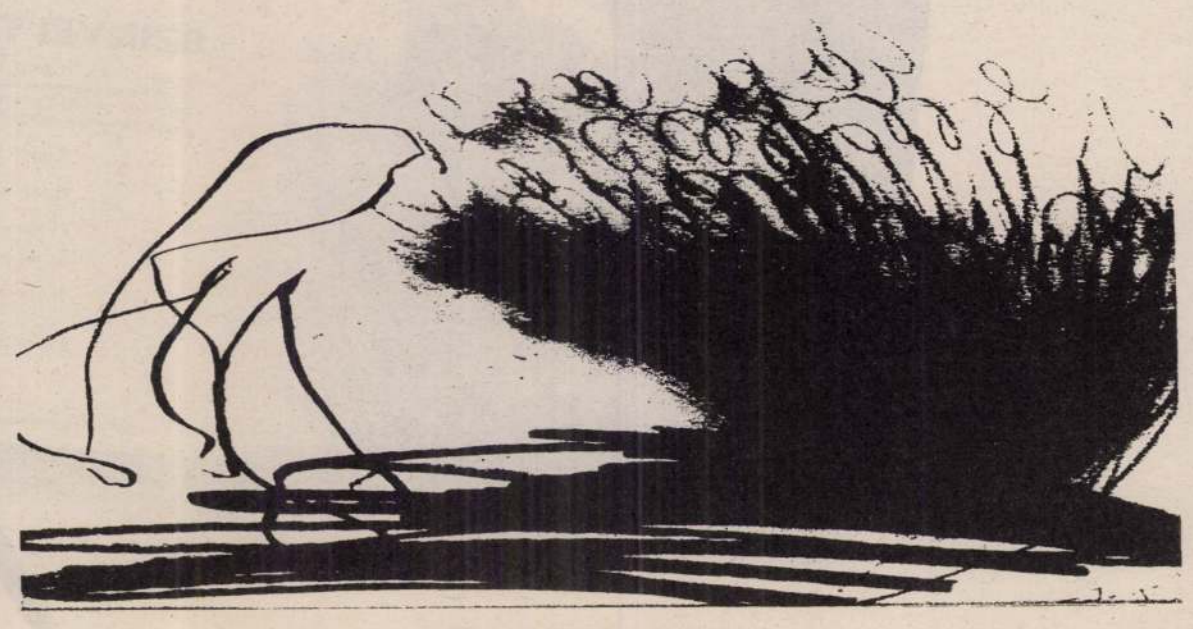

Szirtes János: Bombariadó I.

Közbeszólás Londonból

A magyar sajtóban is kisebbfajta vihart kavart a nagytekintélyű brit gazdaságpolitikai hetilap, a *The Economist* háttérintézetének tanulmánya a Valutaalap–programok közép– és kelet–európai hatásairól. Az *Economist Intelligence Unit* elemzését két összegző megállapítással zárja: „Az IMF–nek a növekedésre gyakorolt hatása döntően negatív volt. Ez nem azt jelenti ..., hogy az IMF–programok következtében csökkent a GDP, hanem sokkal inkább azt, hogy az IMF–politika hatására a növekedés sokkal alacsonyabb lett, mint anélkül lett volna. Nem teljesen meggyőző az a szokásos érvelés, amely szerint az átlagosnál nagyobb GDP–csökkenés, társulva a radikális kiigazítással, a jövendő növekedés szükségszerű előfeltétele. (...) Továbbá a műszaki kapacitások leromlása, az oktatási kiadások, valamint az emberi tőkeállomány csökkenése a fenntartható növekedésre tartósan kedvezőtlen hatást gyakorolhat . (...) A másik eredmény az, hogy a gazdaságpolitikai változók összessége döntően pozitív hatást gyakorolnak az inflációra — *minél „ortodoxabb" a politika, annál kevesebb az esély az infláció csökkentésére*, más feltételeket azonosnak véve. (...) könnyen előfordulhat, hogy *a sztenderd IMF–csomag bevezetésére való törekvés a kaotikus környezetben csupán felerősíti a problémákat*, eltereli a kormányzati figyelmet a a legsürgetőbb tűzoltómunkákról és arról, hogy a gazdaság — legalábbis átmenetileg — kizökkent a normális medréből, és ennek az infláció csak egyik jele."

Az azonnali, a rendszerváltás közvetlen kezdetén bevezetett ortodox politikák — intézményes feltételek híján — nem lehettek sikeresek. Egyébként: „Az olyan külső sokk hatására, mint amit a regionális kereskedelmi övezetek és államszövetségek fölbomlása, továbbá súlyos kereskedelmi veszteségek jelentenek, a szokásos gyógyszerek nem vezethetnek a kívánt eredményre."

Mindezek a nemhogy baloldaliasággal, de még keynesiánus beütésekkel sem vádolható *Economist* kutatóintézetének kiterjedt empirikus elemzésen alapuló következtetései. Szerencsés esetben ez arra ösztönözhetné a hazai szakmai (és gazdaságpolitikai) köröket, hogy végiggondolják, nem lenne–e érdemes alaposan — és konkrétan! — tanulmányozni a Valutaalap által sugallt–kikényszerített gazdaságpolitikák következményeit Latin–Amerika elmúlt három évtizedében? Nem volna–e célszerű végiggondolni, lehetséges-e, és ha igen, milyen hatásokkal jár olyan egyensúlyi követelmények „azonnali" megteremtése, amelyeknek a legtöbb fejlett (például EU–tag) ország sem tud megfelelni? Nem kellene–e alaposan végiggondolni, hogy egy történelmileg páratlan helyzetben mennyire érvényesek az átlagra szabott dogmák?

Igenlő válaszok persze csak akkor születhetnek, ha először is megértjük, milyen szempontokat képvisel a Valutaalap — a külső hitelezők elvont érdekeit! — és az mennyire esik egybe saját, nemzetgazdasági érdekeinkkel. *Kár lenne a populistákra meg az Economist Intelligence Unitra hagyni a liberális ortodoxia legdogmatikusabb megnyilvánulásainak bírálatát!* Próbáljuk meg inkább együttesen, minél kiterjedtebb vitákban átgondolni, *mi is valójában a Nemzetközi Valutaalap? A beteg nemzetgazdaságok (esetleg a „fertőző" nemzetgazdaságok karanténjának) orvosa?* Vagy a közgazdasági ortodoxia professzora? A nemzetközi pénzügyi-gazdasági zenekar karmestere vagy a nemzetközi gazdasági-pénzügyi rendszer csendőre? A közgazdasági–gazdaságpolitikai racionalitás letéteményese, vagy az a mumus, akinek, aminek a segítségével kordában tarthatók a szakszervezetek és a civil szervezetek?

(A szerző közgazdász)

Szirtes János: Február 1., 1986 (részlet)

Ábrahám Rafael · Altorjai Sándor · Bartha László · Bartl József · Benes József · Bikácsi Daniela · Borgó · Bukta Imre
Chilf Mária · Csurka Eszter · Darázs József · Domanivszky Endre · El Kazovszkij · Eszik Alajos · F. Balogh Erzsébet
Ferenc Tamás · Földi Péter · Harmati Zsófia · Herczeg István · Július Gyula · Kalmár István · Kóbor Beatrix · Kollár
György · Kon.dor Valéria · Kopócsy Judit · König Frigyes · Krajcsovics Éva · Lobler Ferenc · Lóránt János Demeter
Magyar Gábor · Misch Ádám · Molnár László · Molnár Péter · Nagy Ernő · Pál Csaba · Roskó Gábor · Sejben Lajos · Síró Lajos
Stefanovits Péter · Szabados Árpád · Szekeres Emil · Szemethy Imre · Szentgyörgyi József · Szikora Tamás · Szily Géza
Szirtes János · Tamás Noémi · Ujházi Péter · Ványai Magdolna · Végh András · Vizi Tihamér · Vörös András · Zsankó László

Mit szólna William Leighton Leitch, ha ezt látná?

Válogatás a Dobó István Vármúzeum kortárs akvarell gyűjteményéből
35 év az Egri Országos Akvarell Biennálékon

A kiállításmegnyitón köszöntőt mond Dr. Törőcsik Miklós, Eger Megyei Jogú Város alpolgármestere.
A kiállítást megnyitja P. Szabó Ernő művészettörténész.

Eger. Vár, Gótikus Palota időszaki kiállító terme. 2003. december 1. 15.00

Jazz standardek

Tankovits Ádám vibrafon koncertje

Közreműködik:

Hajas Tamás gitár, Nagy Norbert trombita, Tanyi Sándor basszusgitár, Fehér Viktor dob

A megjelenteket üdvözli Dr. Petercsák Tivadar megyei múzeumigazgató.

Gótikus Palota reneszánsz terme. 2003. december 1. 16.00

Támogató: Heves Megye Közgyűlése Művelődési Bizottsága

A kiállítás megtekinthető 2004. február 29-ig

Tisztelettel meghívjuk Önt

SZIRTES JÁNOS
képzőművész

BOMBARIADÓ

című kiállításának megnyitójára
1995.szeptember 28-án 17 órára a
VIGADÓ GALÉRIÁBA
(Budapest V. Vigadó tér. 2.)

A tárlatot megnyitja:
FE LUGOSSY LÁSZLÓ

Megtekinthető: szeptember 28 - tól október 15 - ig,
hétfő kivételével naponta 10 - től 18 óráig.

VIGADÓ GALÉRIA
Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány

MT REKLÁMIPODA

SZIRTES János

Szirtes János

AKCIÓ - FESTÉSZET című

kiállításának megnyitója

1996. január 5-én 18 órakor lesz.

Megnyitja SZIRTES JÁNOS

A kiállítás megtekinthető

január 5-től január 28-ig

hétfő kivételével naponta 14 és 18 óra között.

Bartók 32 Galéria

H-1111 Bartók Béla út 32. (tel./fax: 1869-038)

SZIRTES János

NYOMTATVÁNY

Lóska Lajos

Budapest
Felsőzöldmáli út 61-65/alh.
1025

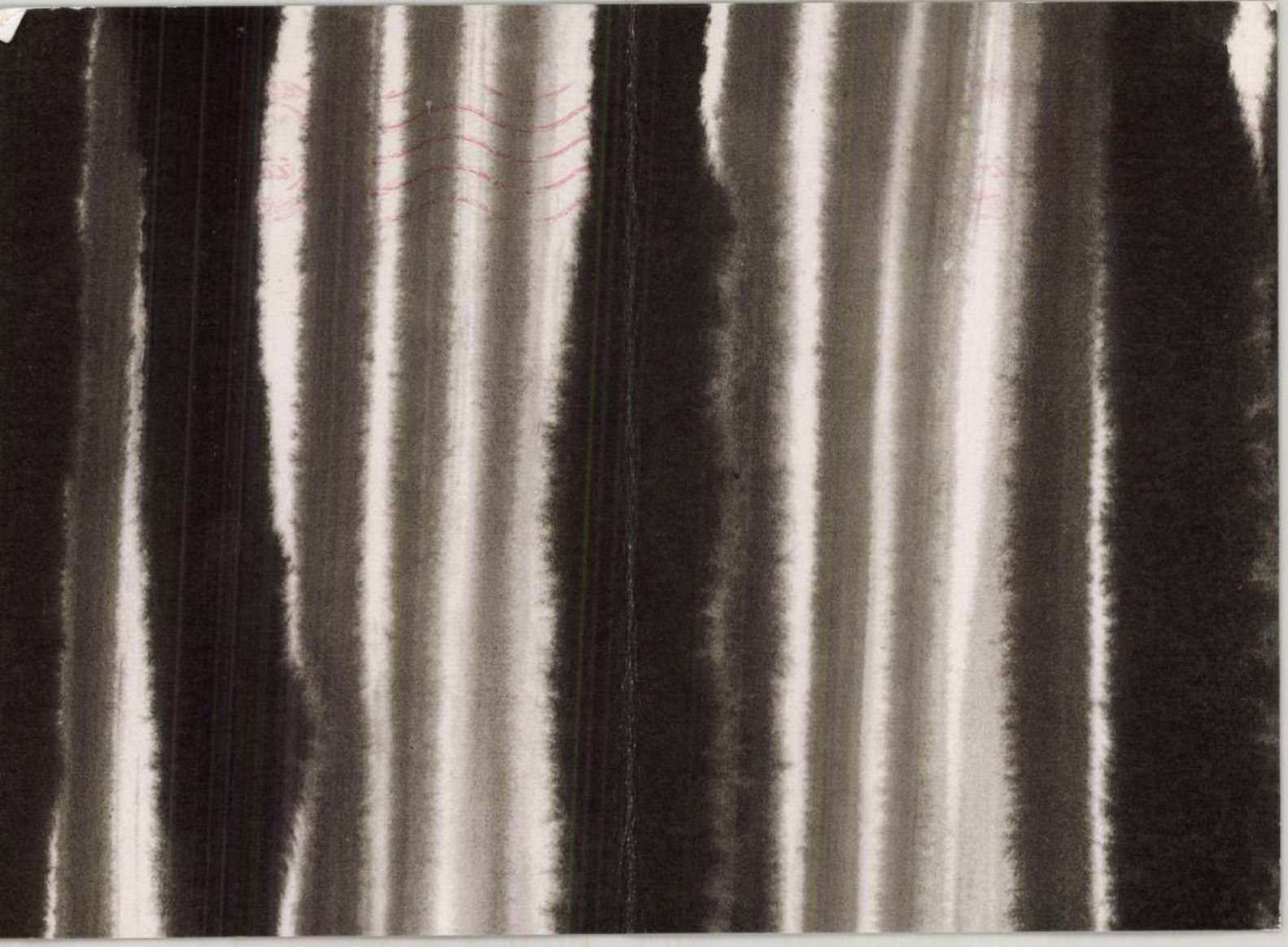

Szirtes János

AKCIÓ - FESTÉSZET című

kiállításának megnyitója

1996. január 5-én 18 órakor lesz.

Megnyitja SZIRTES JÁNOS

A kiállítás megtekinthető

január 5-től január 28-ig

hétfő kivételével naponta 14 és 18 óra között.

Bartók 32 Galéria

H-1111 Bartók Béla út 32. (tel./fax: 1869-038)

SZIRTES János

NYOMTATVÁNY

Andrási Gábor / Berhidi Mária

Budapest
Ösvény u.10.
1028

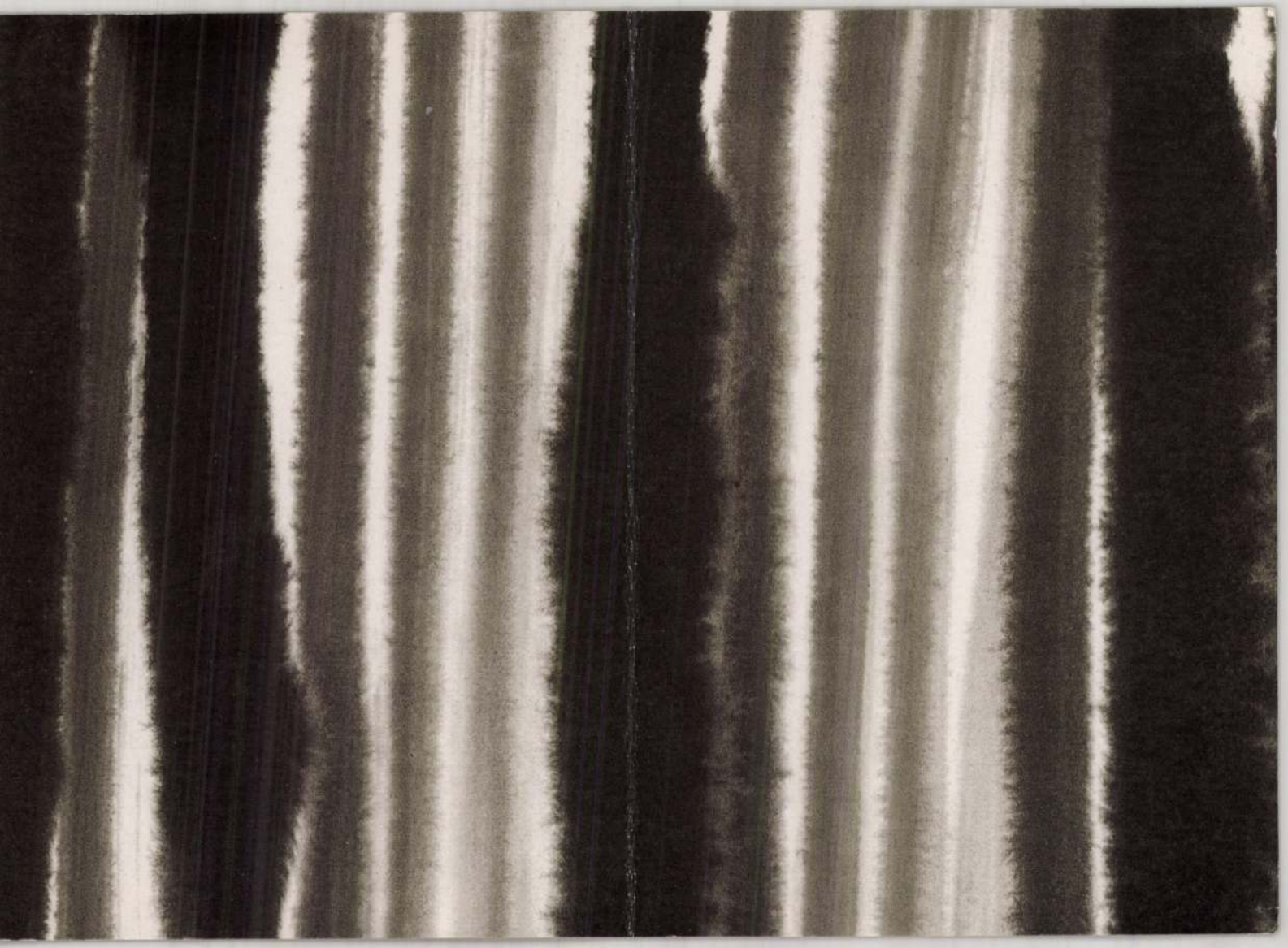

A BTM Fővárosi Képtár / Kiscelli Múzeum meghívja Önt

SZIRTES JÁNOS

FEKVŐ FA – FEKVŐ KRISTÁLY
CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁRA ÉS AZ AZT KÖVETŐ FOGADÁSRA.

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA
1997. DECEMBER 16-ÁN 17 ÓRAKOR
Bittner Dóra és Péterffy Zsófia

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ:
1998. JANUÁR 4-IG, 10-16 ÓRÁIG, HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL.

FKKM
Fővárosi Képtár
Kiscelli Múzeum

1037 Budapest, Kiscelli utca 108.

Fk.: dr. Bodó Sándor

DÍJ HITELEZVE
Budapest Pf. 4.
1250

fe LUGOSSY L SZIRTES J ÁNOS

A Megyei Könyvtár tisztelettel meghívja Önt

SZIRTES JÁNOS

festőművész

kiállításának megnyitójára

A kiállítást 1991. január 8-án 15.00 órakor

fe LUGOSSY LÁSZLÓ

képzőművész nyitja meg.

A BÉKÉSCSABAI MEGYEI KÖNYVTÁR KIÁLLÍTÁSAI 47.

SZIRTES JÁNOS

SZIRTES JÁNOS

ERNST MÚZEUM, BUDAPEST, 1992. OKTÓBER 21 – NOVEMBER 22.

ÉBERSÉGI GYAKORLAT

Nagyon közel voltam a halálhoz, szinte átéltem annak kozmikus képzetét, hogy viszonyaim, kétes mindenségeim zsigereimből szellemüljenek át egy fordított túlvilági dimenzióvá, ahová a csodák démonai vezettek, egy jelentések nélküli létet éreztem, energia-felszabadulást és koncentrációt, ordítást és hangtalan Igét, nyálas és egzakt tévedéseim örökkévalóságát, az ÜRESSÉG szívszorító mozzanatait, a lehetetlen rejtett tüzét, a szépség bilincseit egy megugrott időben, tulajdonképpen szabadulásra vágyottan egy meditációra épült templomban, gyorsuló hitem relativitásával közeledve, egy nem létező nyílvessző útját követve és a látszatokból kizuhanva, a forró fogalmi zónákat elvesztve, saját és ösztönös virtualitásomra támaszkodva, a könnycseppjeimben megkondulva, mint egy leegyszerűsített zene, szamizdat szárnyaimat orálissá téve, önmagamat mélységre cserélve, a hűség és imádat közös folyosóján sétálva, a jelenvalót egyetemessé alakítva, a közönségest idő előttivé gondolva, mintha mindig születnék és mégsem, a költői kötetlenség gyakorlatát mívelve, a jangból a jinbe rándulva olyan láthatatlan alakzatokba semmisülve, amelyben az ember nyugodtan eltérhet a tárgytól, Isten körkörösségétől megrendülve, és megrendülésemtől megvilágosulva, a megvilágosulásomtól ugyanaz maradva éreztem szellemem természetes ősi állapotát, és ilyenkor már nem gondol az ember semmit, nem elemzi elkerülhetetlen sorsát, csak lélegzik, mint az ösvényeit szerető hajnal, nincs már reggel és szétbomlott éjszaka, mert a halál konkrét és az elmúlás utópia.

fe Lugossy László

AN EXERCISE IN VIGILANCE

I was very close to death, literally experiencing the cosmic vision of my relations, my dubious universe, spiritualizing from my guts into an inverse unworldly dimension, led by the demons of miracles; I experienced an existence without meaning, an energy release and concentration, a scream and a silent Word, the eternity of my slimy and exact mistakes, the heart-rending instants of EMPTINESS, the hidden fire of the impossible, the bondage of beauty in the precipitant time; actually yearning for emancipation in a church built on meditation, approaching with the relativity of my accelerating faith, following the trajectory of a non-existing arrow and plunging from the appearances, losing the burning zones of conceptuality, relying on my own instinctive virtuality, striking the bells of my tears like a simplified music, turning my samizdat wings into oral ones, trading in my own Self for profundity, pacing the joint corridor of faithfulness and devotion, transforming the present into universal, deriving the ordinary from before time immemorial, as if being continuously born and not born, practicing poetic freedom, by transforming from yang to yin, annihilating in invisible formations in which one is allowed to digress from the subject, being overpowered by God's circularity, and being enlightened by this overpowering, remaining the same person after this enlightenment I felt the natural and primeval constitution of my spirit, and in a situation like this one is past thinking, and past analyzing the inescapable fate, one is simply breathing, like the dawn cherishing its own trails, there is no morning and crumbling night, because death is concrete and the evanescence is an utopia.

László fe Lugossy

„Önuralom" - performance, 1990
fe Lugossy Lászlóval, Szentendre
Self-Control, with László fe Lugossy

„Akció patafizich" - performance, 1991
fe Lugossy Lászlóval, Győr

Mókus–Mókus, performance, 1991
fe Lugossy Lászlóval, Budapest

„Akció patafizich" - performance, 1991
fe Lugossy Lászlóval, Szentendre
"Action Patafizich" - performance, 1991
with László fe Lugossy, Szentendre

enni, performance, 1990
Műcsarnok, Budapest
To Be, Palace of Exhibitions

A RITUS MINT METAFORA

Szirtes János művészete azon kevés oeuvre-k közé tartozik, melyekben a XX. század egyik nagy esztétikai utópiája, az avantgárd Gesamtkunstwerk jelenik meg. Ez az utópia minden korszakban más értékstruktúrákat, más történelmi meghatározottságokat és más ízlésnormákat mutat fel, közös bennük mégis az a vágy, hogy az esztétikai megnyilatkozásokat és reflexiókat egyetlen koherens, mindenre kiterjedő, magát az életet, az esztétikán kívüli szférákat is átformáló rendszerré forrassza össze. S itt nem csupán egy technikai egységesítésről, nem csupán a különféle műfajok és művészeti ágazatok egységének vágyáról van szó, hanem esztétikum és etikum, művészeti cselekvés és nem művészeti cselekvés, sőt mítosz és művészet, vallás (azaz „kvázi-vallás") és művészet, ideológia (azaz „kvázi-ideológia") és művészet elvi egységének megteremtéséről.

A radikális avantgárd nagy korszakaiban, így a német dadaizmus vagy az orosz forradalmi avantgarde heroikus periódusában ez a koherencia közvetlenül elérhető és a gyakorlati életben (tehát az építésben, a társadalomformálásban, a design-ben, vagy a politikában) megteremthető eszmének tűnt. A művészet expanziója gyakorlattá vált, s az avantgárd művész valóban átélhette az esztétikai teremtés és a világteremtés egységét. Valóban hihetett művészet és élet egységében, melyet a forradalmi gyakorlat „vívott ki", mégpedig az által, hogy olyan – történelmileg reális – ideológiát tudott – legalábbis egy bizonyos időszakra – nyújtani, amelyikben esztétikum és etikum, esztétikai érték és filozófiai érték, művészet és hétköznapi élet, művészi formálás és politikai cselekvés egyetlen közös ideológiára, sőt egyetlen közös mítoszra (természetesen „kvázi-mítoszra") volt visszavezethető. A mitológiai világkép végleges szétesése utáni korszakokban a művészet, a Gesamtkunstwerk kísérelte meg átvenni a mitológia össztársadalmi szerepét, s mivel nem volt többé egyetlen, kizárólagos, magától értetődő valóságként és evidens igazságként ható, a társadalmi élet egész területén „gyakorlatilag" működő mítosz, így saját maga teremtett egy mítoszt („kvázi-mítoszt"), melyet a műalkotás eltárgyiasított. Az avantgárd heroikus korszakaiban újra és újra felbukkan ez a törekvés a koherencia – és e koherencia „gyakorlati" eltárgyiasítása, megvalósítása – iránt.

A 80-as évek művésze számára azonban ez a típusú naív, heroikus, a társadalmi valóság „gyakorlati" újrateremtését célul kitűző, az esztétikai cselekvés teljességére kiterjedő „összművészeti alkotás" nem létezik többé. Éppen ellenkezőleg, a permanens történelmi kétely, az egymás mellett működő értékstruktúrák heterogenitása, az egész kultúrtörténetre kiterjedő pluralizmus a meghatározó mozzanat, ami ugyanakkor az individuális esztétikai döntések és az individuális kombinációk, a szubjektív eklektika általános érvényűségével kapcsolódik össze. Az egyetemes utópiák helyett az egyszemélyes utópiák esztétikai eltárgyiasítása válik központi témává, s a művész – átértékelve a maga helyét és szerepét – ennek az individuális „változatnak" válik a mérnökévé. Ez az individuális „változat" a kulturtörténetet személyes történetként éli át és tematizálja a műben. Épp így a mítosszal való esztétikai foglalkozás is ennek a szubjektivizmusnak a jegyében történik. A művész magára vonatkoztatja a különféle mítoszok jelentéseit, aktualizálja és konkretizálja, azaz a maga élettapasztalataival veti egybe a mítoszok kifogyhatatlan jelentéstartalékait. Egyrészt tehát relativizálja a mítosz „egyetemességét", másrészt viszont reaktivizálja, aktualizálja, konkretizálja a különféle mítoszokat az által, hogy ismét „használatba veszi" egyes elemeiket, a maga valóságfelfogásának alávetve, szubjektíve átértelmezve és személyre vonatkoztatható jelentéseiket radikalizálva.

A mítosz a posztmodern helyzetben metafórává válik, s a művészet számos egyéni metafóra-változat pluralista összességéből szervezi a maga új jelentésstruktúráit. Szirtes János művészete kiváló példa erre az új típusú, eklektikus Gesamtkunstwerkre, melyben többé nem egy nagy kollektív utópia esztétikai – tehát fiktív, kvázi – megteremtése a cél, hanem az esztétikai öndemonstráció, melynek a művész egzisztenciális tapasztalataiból és kulturtörténeti „példázataiból" leszűrt, individuális jelentésstruktúra eltárgyiasítása a célja. Éppen ez magyarázza a visszájára fordított expanzionizmus jelenségét is. Szirtes nem azért dolgozik a legkülönfélébb műfajokban és művészeti ágazatokban, a performance-ben és a zenében, a festészetben és az installációban, szobrászatban és objektművészetben, mert a Gesamtkunstwerk „gyakorlati" kiterjesztésében találta meg az ideológia eltárgyiasítását és az élet gyakorlati szféráira, illetve az esztétikai cselekvés minden területére való „alkalmazásának" módszerét, hanem épp ellenkezőleg, kizárólag a személyes jelenlétet, a művész „vándorútját", az esztétikai „nomadizmus" (A. B. Oliva) állomásait dokumentálja általuk. Nincs központi ideológia, hanem a különféle rítusok, mítoszok és művészi nyelvezetek eklektikus összességéből szerveződik a par excellence Szirtes János-i világ, amely magára ölti a korábbi – heroikus – korszakok Gesamtkunstwerkjének esztétikai totalitását, anélkül azonban, hogy ő maga egy totális esztétikai ideológia totális gyakorlati megvalósítására, gyakorlatba való átültetésére törekedne. Ehelyett „összegyűjti" és „felhalmozza" a legkülönfélébb szférákban, legkülönfélébb esztétikai és mitológiai, vallási, rituális területeken „talált" mozzanatokat, s a maga individuális értelmezése, a maga egyszemélyes „változata" szerint illeszti őket egybe. Módszere ennyiben rokon a posztgeometrikus Bak Imréével, de Szirtes „gyűjtőterülete" szélesebb: ő nem csupán korábbi művészeti korszakok stílusaiból, illetve az Európán kívüli nagy kultúrák vizuális jeleiből, mitológiai jelképeiből válogat, hanem a természeti népek folklórjából, az afrikai kultúrák tárgyaiból és rituális táncaiból, kultikus cselekvéseiből. Performance-eiben, különösen a 80-as évek legelején, rendkívül fontos szerepet kaptak a maszkok, illetve rituális öltözékek, s velük együtt a mozgásformák, a tánc és a – „kvázi-rituális" – cselekvések, melyeket többnyire különféle tárgyakkal egészített ki. Szirtes nem csupán az ornamentikát és a „kvázi-rituális" tartalmakat közvetítő jelképeket vette át – természetesen a maga egyéni „változatában", egyéni átírásban – a különféle természeti népek rituális cselekvéseiből és mágikus művészeti megnyilvánulásaiból, hanem bizonyos kommunikációs struktúrákat is. Elsősorban a tárgyak vagy anyagok rituális jelentésein alapuló „párosításokra" gondolok itt. Azaz, arra a módszerre, ami gyakran megfigyelhető a mágikus művészetben; az egyes tárgyak vagy anyagok vissza-visszatérő szerepeltetésére egy kultikus cselekvéssorban. A tárgyak megérintése, a tárgy körültáncolása vagy felmutatása, kiemelése vagy éppen bevonása az adott cselekvéssorba, vagy netalántán a tárgy megsemmisítése vagy éppen egy új tárgy létrehozása mágikus jelentéssel bír. Amikor Szirtes a korai performance-ekben a maszkkal manipulál, ezt a jelentésstruktúrát veszi át és alkalmazza a maga jelentéskontextusában. Egy-egy tárgynak, pl. a maga által készített maszknak, vagy „kvázi-fegyvernek", különös szerepet tulajdonít, s e köré építi magát a performancet. Szirtes tehát jelentésközvetítő módszereket vesz át, ahol nem pusztán az egyes tárgyak és mozdulatok önmagában szemlélt jelentése a meghatározó, hanem a mágikus-rituális funkció esztétikai „felidézése".

Ugyanígy a zenei elem beépítésekor sem az idézetek „hűsége", etnológiai pontossága a mérvadó, hanem egyrészt elementáris hatásuk, mondhatni ősi, „barbár" sokkoló, ijesztő és elbizonytalanító effektusaik, másrészt pedig az összművészeti alkotás lehetőségének felvetése. A mozgás, a tánc, a tárgyak vizuális hatásai mellett belép a zene, az emberi hang, az üvöltés, ami olykor – mint az 1987-es kasseli Documentára készített program esetében – az extázisig fokozva sokkírozza az európai közönséget. Szirtes ezzel a barbár, ősi, rituális „kvázi-zenével", melyben emberi hang és hangszer alig megkülönböztethető egymástól, egy olyan ősi egységet idéz fel

SZIRTES JÁNOS ESZTÉTIKAI VILÁGKÉPE

– tudatosan az európai esztétikai normák durva áttörésével –, melyben varázslás és valóságosan utilitarista cselekvések, gyönyörködtetés és elrettentés, „művészi" élvezet és mitikus világmagyarázat elválaszthatatlanul összekapcsolódott egymással. Szándéka nem nosztalgikus, hanem gyűjtő, tartalékokat felkutató, kereső jellegű. Szirtes számára a természeti népek rituális cselekvéseiben, mágikus művészetében, az Európán kívüli civilizációk ornamentális jelstruktúráiban, a „barbár" népek táncaiban és ráolvasásaiban, varázslásaiban végső soron ugyanazok az egzisztenciális keresések, ugyanazok a veszélyt elhárító kísérletek, ugyanazok a transzcendens érzékeket kutató magatartások formálódnak meg, amelyek az európai magas kultúrák szublimált, esztétikai magatartásformáiban, csak míg az előbbiek direktebben, a lesti léthez és az élet-halál-kérdésekhez szorosabban kötődve, s éppen ezért történelmi tudat, emlékezet nélkül fogalmaznak, addig az európai magaskultúrákban megjelenik és mindenhatóvá válik a történelmi gondolkozás, a múlt (emlékezet) elválasztása a jelentől (rálátás nélküli tapasztalás), s a jelen éles elválasztása a jövőtől (utópia). A múlt megidézésében megjelenik a mitikus ősállapotokra, a kollektív tudatalatti tapasztalataira való visszaemlékezés, míg a jövőről kialakított képzetekben feltűnik az ember, a valóság megváltoztatásának nagy utópiája, az „esztétikai nevelés" schilleri és Joseph Beuys-i koncepciójától az újra visszanyert homogenitás (egyenlőség, egység, univerzalizmus, totalitarizmus) különféle elméleteiig. Szirtes mindezt csupán jelzi, felidézi, s a művész útját a veszélyelhárítás és az értékkutatás mentén jelöli ki.

Ezen a tartalmi meghatározáson belül maradva többféle stiláris tendenciát különböztethetünk meg Szirtes János művészetében. A 70-es évek végén, a 80-as évek legelején mind a performance-okban, mind pedig bravúros cizelláltságú, a manualitásnak új értelmet adó grafikai lapjain, illetve az akkor ezekhez szorosan kapcsolódó festményein elsősorban az afrikai népek drámai hatású ornamentalizmusa, rituális művészetük „barbár", egzisztenciális jelképisége volt meghatározó. Szirtes a 80-as évek elejének festői újhullámát némiképp megelőlegezve fedezi fel az ornamentika jelentéstartalékait, illetve az Európán kívüli természeti kulturák dekorativizmusát. Míg Bak Imre, Szőnyei György, vagy más tartalmi konnotációkkal Kelemen Károly radikális eklektikájában az európai művészettörténet stílusmetafórái, illetve – Bak festészetében – a távol-keleti magaskúlturák jelképei szövődnek kultúrtörténeti ornamenssé, addig Szirtes művészetében, a 80-as évek legelején, az ornamentális formarend válik általános érvényű, vitális jelrendszerré.

Performance és festészet, installáció és objektművészet egyaránt a szirtesi tematikai program jegyében alakul, noha mindegyik területnek megvan a maga autonóm formaszemlélete és kompozíciós sémája. Míg a performance-ban Szirtes közvetlenül használ fel rituális mozzanatokat, a mágikus cselekvéssorok esztétikai idézeteit, addig festészetében, különösen a 80-as évek második felétől, felerősödik a képfelület drámaisága, az első pillanat meghatározó szerepe, a formai redukció és a fekete-fehér-vörös-ezüst színvilág. Ornamens és figuratív formakincs, narrativitás és drámai koncentráció ellentétes pólusai között alakul Szirtes festészete, a 80-as évek végéig. Az évtized végén kezdett koromképekkel azonban egy új korszak látszik kibontakozni, melyben új egységre talál festészet és installáció, illetve akció és festői felületalakítás. A korommal befedett, áthatolhatatlan sötétséget sugalló, komor képi terekben emberi testek és arcok lenyomatai tűnnek fel, félelmetes és nyugtalanító árnyakként, egy másik világból megidézett, egykor létezett és az idők folyamán elenyészett alakokként. A sötétség maga az értelem és cél nélküli létezés, maga a negativitás, a semmi. Az emberi arc és test töredékei rést nyitnak, lyukat törnek az áthatolhatatlan sötétség falán, érintésükkel, hozzátapadásukkal fényt, értelmet, orientációs lehetőséget, felfogható formákat teremtenek az örök sötétség nyomasztó birodalmában. Megérintik a kormos felületet, hozzátapadnak a megejtően szép, selymes puhaságú, csábítóan puha, ám de a semmit jelentő, az öntudatlanságot és az eltűnést manifesztáló fekete falhoz, s ekkor átlényegülnek, új értelmet, új funkciót kapnak, új létet nyernek el: a megérintett koromfelület áttetszővé, átlátszóvá válik, mert az arcok és testek letörlik a feketeséget, rést nyitnak a sötétség birodalmának falán. Megérintik a fekete felületet, s ezáltal ők maguk is feketévé, kormossá válnak. Ámde érintésükkel le is törölnek egy kis felületet, s magukkal viszik az áthatolhatatlan fekete fal egy darabját. Ők maguk feketévé válnak, ők maguk „elégnek", „elhamvadnak", de áldozatuk révén mi látni kezdünk, értelmes formákat kezdünk látni a totális üresség, a teljes sötétség helyén.

Szirtes páratlanul szép festői metafórát teremtett koromképeiben. A megsemmisülés átlényegülése, a nem pusztán értelmetlen eltűnés, a másokért vállalt áldozat képi metafóráját, mely egyben a művészsors metafórájává, mi több, minden kulturális tett metafórájává is válik. Részesülnünk kell a veszélyben, a kiszolgáltatottságban, meg kell tapasztalnunk a megsemmisülés parttalan félelmét és feltartóztathatatlanságát ahhoz, hogy megkíséreljük feltartóztatni azt. Az arcon, testen „elvitt" fekete korom, az érintés nyomán letörölt fekete reménytelenség megváltoztatja az arcot, a testet, de megváltoztatja a fekete falat, a fekete képfelületet is. A művész magával viszi a félelem egy darabkáját, testén hordja a megsemmisülés megsejtésének, az elmúlás megtapasztalásának stigmáját; ő maga is feketévé, kormossá, hamuvá válik, hogy „áldozata" helyén – s ez a rítus a szirtesi látens performance-ben – transzparencia keletkezzen: transzparencia, melyen keresztül egy másik, szellemi valóságba látunk immár bele, egy emelkedett, spirituális szférába, önnön létünk reflektált, intelligibilis tartományába, melyben a végső etikai kérdések körül rendeződik el a világ.

Az érintés ősi gesztusa itt konkrét képalkotó elemmé, konkrét képi metafórává válik. Szirtes úgy alkotja meg a képet, hogy eltünteti azt. A képfelület, a képet hordozó tábla átlényegül, a felület meghasad, áttetszővé, üressé válik, s ebben az üres foltban egy másik kép, egy immár nem „leképzett" kép, nem egy „művi" kép, hanem egy valóságos kép, egy valóságos alakzat jelenik meg. Szirtes eljárása rendkívül egyszerű, miközben a jelentéskonnotáció rendkívül gazdag és szerteágazó. Képes összekapcsolni a legelemibb „testi" jelentéseket a legegyetemesebb mitikus jelentésekkel. A szenvedő arcáról letörölt verejték az emberi részvét, a cselekvő szolidaritás ősi jelképe, mint ahogyan a sötétségben fényt gyújtó ember is a megváltás hírnöke, a remény követe, az értelem szóvivője. Szirtes úgy alkot „európai" képet, a század utolsó évtizedében, hogy az Európán kívüli, a természeti népek ritusának drámai közvetlenségét és testiségét lényegíti át, s szublimálja képpé. Ennyiben koromképeinek egyik jelentésrétege magára a századvégi, mi több, ezredvégi művészet esélyeire is vonatkozik: egy új egység keresése fedezhető fel benne, az ősi mitikus jelentések és rituális cselekvések újraértelmezésének és szublimálásának, a legmélyebb egzisztenciális tartalmak megfogalmazásának vágya. Szirtes azok közé a művészek közé tartozik, akik a művészet esélyeinek kutatását a túlélés esélyeinek, az egzisztenciális tapasztalások eltárgyiasításának kutatásaként fogják fel. Az utópiák utáni korszakban olyan drámai erejű, közvetlenül ható esztétikai tapasztalatokat tár elénk, melyek – a művészettörténet ismeretében – a nagy utópiák metaforáiként értelmezhetők és élhetők át. Az átélés intenzitása nem áll ellentétben az utópia reflektáltságával, mert alaptémájuk az egzisztenciális tapasztalat.

Hegyi Lóránd

THE RITUAL AS A METAPHOR

János Szirtes is one of the few artists whose oeuvre embraces one of the great utopias of the twentieth century, the avant-garde Gesamtkunstwerk. In every single period, this utopia presented different value systems, different historical constraints, and different norms concerning matters of taste; yet, what each of these periods shared in common was the desire to unite all the aesthetic manifestations and reflections in one coherent and all-encompassing system; a system that ever has the power to reform the spheres that fall outside the realm of aesthetic world, that even has the power to reform life itself. And in this case we are not simply talking about the technical problem of unification, nor about the desire to combine the various branches and genres of art; rather, we are talking about the postulated unity of aesthetics and ethics, of artistic and non-artistic action, of myth and art, of religion (that is to say, "quasi-religion") and art, and of ideology ("quasi-ideology") and art.

In the great epochs of Avant-garde (such as the heroic periods of German Dadaism and Russian revolutionary Avant-garde were, for example), it appeared that such a coherence could be achieved directly; that the idea could be realized in everyday life – in design, in politics, in the efforts to build and shape society. The expansion of art did become a reality, and the Avant-garde artists were actually able to experience the unity of aesthetic creation and world creation. At that time people had every reason to believe in the unity of art and life, achieved through revolutionary action by way of supplying a historically realistic ideology – realistic for the time being, that is –, in which aesthetics and ethics, aesthetical values and ethical values, art and everyday life, artistic activity and political action could all be derived from one shared myth (naturally, a "quasi-myth"). After the final disintegration of the mythological world-view, it was the Gesamtkunstwerk which attempted to take over the social function of mythology; and since a single myth organizing the entire realm of social life and functioning both as a self-evident physical reality and an absolute truth was no longer available, Gesamtkunstwerk created its own myth ("quasi-myth"), which was then objectified in the works of art. During the heroic periods of Avant-garde the attempt to establish coherence- and to realize and to objectify this coherence in practice – emerges over and over again.

For the artists of the 1980s, however, this type of naive and heroic "total work of art", which was aimed at the "practical" re-generation of social reality, and which encompassed the entirety of aesthetic activity, no longer existed. Quite the contrary was true: by then the crucial elements were the permanent historical doubt, the heterogeneity of the concurrently existing value-systems, and the pluralistic view of the entire history of culture, which were linked together by the individual aesthetic decisions, the individual combinations, and the general applicability of subjective eclecticism. Instead of universal utopias, the central theme becomes the aesthetic objectification of individual utopias, and the artist – revising his place and role – becomes the engineer of this individual "version". This individual "version" perceives cultural history as a personal experience, which is manifested in the work of art. Similarly, the aesthetical analysis of the myth is carried out in the name of the same subjectivism. The artist applies the meanings of the various myths to his own person; he updates and concretizes them, that is to say, he compares the unfathomable reserve of meanings of the myths with his own personal experiences. On the one hand, therefore, he relativizes the "universality" of the myths; on the other hand, he relativizes, updates, and concretizes the various myths by "recalling to service" some of their elements, but only after subjectively re-interpreting them and making them conformable with his own perception of reality, and after giving extreme meanings to their personal bearings.

In the post-modern situation the myth becomes a metaphor, and art organizes its own new systems of meaning from the colourful mixture of several individual metaphor-versions. János Szirtes's art is an excellent example of this new kind of eclectic Gesamtkunstwerk, in which the aim is no longer the aesthetical – therefore, fictitious and quasi – creation of a huge collective utopia, but the aesthetic self-demonstration, which has as its goal the objectification of individual systems of meaning derived from the artist's existential experiences and cultural-historical "abstracts". And this is it precisely that explains the phenomenon of inverted expansionism. Szirtes is involved in the various genres and branches of art – performance and music, painting and installation, sculpture and object-art – not because he found a way of objectifying the ideology by the "practical" expansion of Gesamtkunstwerk, nor because he discovered the method of applying it to the practical spheres of life, and to all areas of aesthetic action; on the contrary, his diverse involvement is only meant to document his personal presence, the artist's "voyage", the stations of aesthetic "nomadism" (A. B. Oliva). There is no central ideology; the par excellence universe of János Szirtes, which assumes the aesthetic totality of the Gesamtkunstwerk of the earlier "heroic" periods without embarking on the wholesale implementation of a total ideology of aesthetics, is put together from the eclectic mixture of various rituals, myths and artistic languages. Instead of promoting a total ideology of aesthetics, Szirtes "collects" and "compiles" the elements "picked up" from a wide range of areas, such as the field of aesthetics, mythology, religion, and rituals; then he joins them together according to his own interpretation, his personal "version". In this sense, his method is related to the post-geometric Imre Bak, but Szirtes's "hunting ground" is wider: instead of limiting his interest to the styles of earlier art periods and the visual signs and mythological symbols of large non-European cultures, he extends his scope of interest to the folklore of the primitive peoples and to the objects and ritual dances of the African cultures. In his performances, most notably in those given during the 1980s, the masks and the ritual clothes featured very heavily – accompanied with body movements, dances and all kinds of "quasi-ritual" actions, which usually required various objects. Not only the ornamentations and the symbols conveying "quasi-ritual" meanings were taken over from the ritual activities and magic art of the various primitive peoples by Szirtes – naturally, after re-interpreting them and adapting them to his personal "version" –, but certain structures of communication, also. What I have in mind here are primarily the "associations" based on the ritual meanings of objects and materials – in other words, the method often observed in magic art, which consists of the recurrence of certain objects and materials in a cultic ritual. The touching of objects, the dancing around them, their raising above the heads, their incorporation in the given ritual, or even their destruction and the creation of a new object, all have magic meanings. When Szirtes used masks in his early performances, he took over this apparatus of meanings, and applied it in his own context of meaning. He attributes a special role to the various objects, for example, the masks made by himself or the "quasi-weapons", and then builds the entire performance around it. Therefore, Szirtes takes over methods that convey messages; methods in which the crucial moment is not the individual meaning of the objects and the movements, but the aesthetic "conjuration" of the magic-ritual function.

Similarly, the important thing about the incorporation of the musical element was not the "authenticity" and the ethnological accurary of the recited music, but their elementary impact and their ancient, "barbarious", shocking, frightening and disturbing effect on the one hand, and the potentiality of the concept of the total work of art, on the other. In addition to the movement, the dance, and the visual effects of the object, now we have music: the human voice, the scream which, as in the case of the 1987 Documenta in Kassel, sometimes throws the European audience into ecstasies. Szirtes uses this barbarous, ancient, ritual "quasi-music", in which the sound of the human voice can hardly be distinguished from that of the musical instruments; this music evokes a primeval unity (while delivering a deliberate blow

Csodaszarvas, 1984
textilfestés, vászon
200×280 cm
Wonder Stag, 1984
textile painting, canvas
200×280 cm

Cím nélkül, 1988
acryl, vászon
100×140 cm
Untitled, 1988
acrylic, canvas
100×140 cm

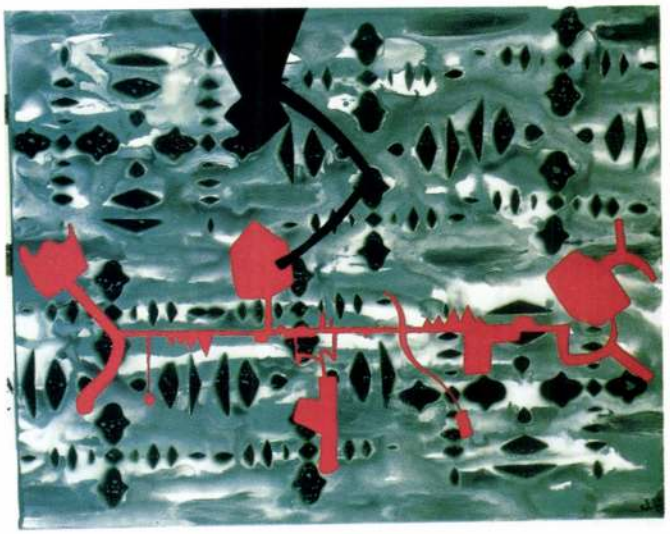

Zongorista, 1989
acryl-pasztell, vászon
140×145 cm
Piano Player, 1989
acrylic-pastel, canvas
140×145 cm

Batthyány VI. 1991
acryl, vászon
170×150 cm
Batthyány VI., 1991
acrylic, canvas
170×150 cm

FÜSTKÉPEI

test hagy nyomot a bekormozott vásznon. Felületes bírálók már többször is Szirtes szemére vetették, hogy nem csinál mást, mint „visszanyúl" Yves Klein jól isr gesztusához. Mi sem természetesebb, hogy egy mai művésznek is meglegyenek a maga előzményei – noha Szirtes „vádlói" is közelebb jártak volna az igazsághoz nemcsak a testlenyomatokat idézték volna Yves Kleintől, hanem füstképeit is (ezeket pedig esetleg a Kleinhez közelálló Zero-csoporttól is). Mindenesetre K befestékezett modelljei színes, „pozitív" nyomokat hagytak a fehér vásznon, míg Szirteséi világos, „negatív" lenyomatokat a fekete vásznon. Így az ő lenyom minden látszat ellenére inkább a fotóval tartanak kapcsolatot, mint egyes festők műveivel: a fotónegatívval (s ha úgy tetszik, akár az „ősnegatívval", a tori lepellel), a röntgenfelvétellel, a fotogrammal és különösen a xeroxgépen készült „bodyprint"-ekkel. Ahogy a sík felületen kissé eltorzulnak az odanyomott testform úgy még az ablaküveghez szorított arc jól ismert látványát is az analógiák között szerepeltethetjük. Vagy – az expresszív torzulások miatt – a közelmúltban elhu Érmezei Zoltán agyagba, homokba préselt és gipszbe öntött testlenyomatait.

Maga a művész így magyarázza az alkotás folyamatát:

„A mélységébe hatolni valaminek, ami nem én vagyok, miközben a felülettel érintkezem, de közben díszíteni szeretnék, felöltöztetni.

Viszont én is jelen vagyok, vagyis csak magammal vagyok elfoglalva, ezt nem szabad elfeledtetni. Minden egyes mozdulatomat rögzíteni kell. (...)

A mozdulatok sohasem kiragadva történnek, hanem egy folyamat közben, bizonyos szakaszában érintkezik a felület a mozgó testtel. Ez mégsem egy pillar mert a történet lassítva van. Nem mindegy, hogy kivel kerülök kapcsolatba, ezek a barátaim, a szeretteim, akikkel amúgy is találkozom.

Így a találkozás lágy, kellemes és a felület mögé tud hatolni, ezt a víztükörbe néző arc megmártózásához hasonlítanám". [János Szirtes – Gábor Záborsz (kiállítási katalógus) Spicchi dell'Est, Róma, 1992, 45.1.]

A leírásból kitűnik, hogy Szirtesnek igen is fontos a kész képhez vezető folyamat – legalább olyan fontos, mint maga az eredmény. Egy magán-performance kell odaképzelnünk minden egyes kép mögé. Helyesebben, „elé", „alá" és „fölé". Ugyanis Szirtes először gyertyával alulról bekormozza a vízszintesen felfüggesz vásznat. Majd azt függőlegesre állítja, a modell hozzányomja a testét, miközben a művész a vászon mögül irányítja a formák kialakulását. Vannak olyan képek melyekről hiányzanak a testlenyomatok, és egyetlen motívumuk a gyertyafüsttel festett spirál. Más esetekben a művész előre kijelöli korommal a testlenyomat helyét, és ilyenkor a testsziluettek különös, „szőrös", negatív aurát kapnak.

Szirtes akciófestményei időben is, térben is egyre távolodnak az őket létrehozó eseménytől. A kiállítóterem falain már mint szuverén műalkotások állítan meg bennünket. El kell ismernünk, hogy akár a klasszikus kompozíciós szabályoknak is megfelelnek. Szirtes mind a kép síkjában, mind pedig mélységben összeszö a formákat egymással, illetve a térrétegeket a festőlappal. Eddig csak a vászon és a korom fehér-fekete viszonylatait értelmeztük, de a bonyolultabb képeknél a sz helyesebben a festék funkcióját is be kell vonnunk az elemzés körébe. Szirtes ugyanis sok esetben tarka szövetre emlékeztető, színes akvarell-aláfestést alkalm mely hol áttetszik, hol nyílásokon keresztül kiviláglik a koromfátyol alól, hol pedig „dripping"-szerű szerepet játszik. Ezzel együtt megszűnik az emberi alak – m egész – dominanciája, a testrészletek széttagolódnak és összekeverednek, dinamikusan mozgásba hozzák az egész képfelületet. A kép mélységét pedig tová bonyolítja a felülfestés: a színes alapozásra lakkal rögzített koromlenyomatra még egy festékréteg kerülhet, mely azonban nem több, mint egy fekete-fehér „je Néha csak a képszél mentén párhuzamosan elhelyezett sáv, vagy egy fehéren maradt felületen kanyargó görbe vonal, egy amorf fekete a feketében alakzat, jelentősége és jelentése nagyonis sokrétű. Lezárja, véglegesen „lepecsételi" a képet, filmkockába szorítja és „megörökíti" az akciót, kiegyenlíti vagy feszültté tesz kompozíciót, de arra is figyelmeztet, hogy Szirtes egyszer már korábban merész és érett absztrakt festőnek bizonyult, és feltehetően az is marad.

1992. július

Beke Lász

SZIRTES JÁNOS

A képzőművészet lényegéből következik, hogy a kritikusnak – módszereit tekintve – ma sincs sokkal több lehetősége, mint Giorgio Vasari idejében. Két végletes goldásként szárazon leírhatja a képeken látott tényeket, vagy elszakadva tőlük, „költeményeket" írhat melléjük, továbbá létezik egy középút is, amikor magyarázattal bálkozik. A magyarázat azonban ugyancsak keskeny ösvényen halad, mert itt sincs más lehetőség, mint feltételezett jelentéseket rendelni a látott jelenségekhez.

Mi ebben a különös? Mindössze annyi, hogyha nekiállunk Szirtes János újabb műveit magyarázni, már az első szemmel látható tényből is három különböző ntéskörhöz juthatunk el (arról egyelőre nem is beszélve, hogy ezek a jelentések egyaránt kívülről „kerültek bele a képbe"). Vegyünk észre csupán annyit Szirtes ein, hogy bekormozta a felületüket, ebből máris következtethetünk arra, hogy

– tűzzel dolgozott
– füsttel dolgozott
– korommal dolgozott.

Mindhárom megállapítás igaz, ugyanarra a technikára vonatkozik, de az első esetben arra csábítja (sőt már csábította is) a kritikusokat, hogy a jelentést a ológiai négy őselem táján keressék; a füst ködös-párás asszociációkat és fátyol-hasonlatokat juttat az eszükbe; a korom pedig egészen profán képzeteket kelt nük. (Bennem is, például a kéményseprőét.)

Az is ősi dilemmája a kritikának, hogy feltárja-e a mű keletkezésének történetét, vagy éppen szemérmesen hallgasson róla – mondván az utóbbi esetben, hogy mi más nem számít, csak az előttünk álló mű, a maga elhatárolt valóságában. Szirtes ugyan nem titkolódzik, de hajlik arra, hogy elrejtőzzék a művei mögé. galábbis most, a füst-képek esetében. Én magam úgy gondolom, hogy mindkét szemléletmód indokolt lehet. Vannak olyan művek (sőt irányzatok és egész szakok), amelyek szántszándékkal elterelik a figyelmet a keletkezésüknél alkalmazott technikákról, és vannak művek, melyek exhibicionista módon feltárják a guk születési körülményeit. Különösen magamutogató volt az 1950-es, 1960-as évek informel művészete (tasizmus, gesztus- és akciófestészet), majd hosszú időre hnikai szemérmesség lett a divat (főleg a geometrikus irányzatokban), de ismét fontossá vált a technikai eljárás megmutatása – legalábbis Szirtes új festészetében. rtes fürt-képei ma is kapcsolatban vannak az általa művelt másik műfajjal, a performance-szel, így a mozdulatok, az izmok akciójával is.

Hogyan került a korom a vászonra? A korom nagyobb mennyiségben hamvas, bársonyos, mélyfekete minőségű. Felülete hasonlít a pasztelléhez, a krétáéhoz és zéneéhez (mely utóbbiból égetés által keletkezett). Ebben a formájában Szirtes nem használja – legfeljebb performance-eken, amikor bekenődik korommal.

A korom a vásznon inkább vékony, átlátszó réteget képez, mely szabálytalanul „hullámzik", őrizve a gyertyalángot tartó kéz mozdulatait. Ilyen felületeket én ször pincék mennyezetén láttam, melyek a háború alatt óvóhelyül szolgáltak. Nagy hatással voltak rám bizonyos utcai falfeliratok is (1968, Párizs), nem ertyával, hanem benzinlámpával hozták létre őket, mert csak ennek lángját lehet vízszintesen irányítani. Akkor még nem volt spray; a benzinlámpa volt a mai affiti egyik előzménye.

Szirtes a 80-as évek elején kezdett sprayt használni, de ez csak közvetett forrása volt a füst-képeknek. Az igazi előzmény a gyertya volt, amelyet a különfélébb formában hasznosított performance-ein. Számomra a legemlékezetesebb a „TrailsIloveyou" (Pécs, 1985), melynek során fekete ruhás lányok rmozták be gyertyával a föléjük emelkedő papírsátrak tetejét. A később kiterített „sátorlapok" már-már önálló festményként értékelhető, gyönyörű felületeket újtottak.

A performance-ok némelyikében kormos tárgy hagyja lenyomatát a művész arcán vagy testén. Ez a kapcsolat fordul visszájára a képeken, amikor az arc és a

„BBS Stand" Filmszemle, 1989
Budapest Kongresszusi Központ
"BBS Stand", 1989
Budapest Convention Centre

SZIRTES JÁNOS, A PERFORMANCE-MŰVÉSZ

Amikor 1988 őszén a Nemzetközi Művész Grémium tagjai Budapesten a „Fészek" Művészklub operettbe illő helyiségében ebédre vártunk, Szirtes János bevezetett bennünket egy sivár helyiségbe, ahol ő a fellépésére készülődött.

Majdnem teljesen sötét helyiségben ült, szalonnát sütött a villanykörtén, a helyiség egyetlen fényforrásán. Az ölében konyharuhán kenyér, hagyma és kés volt. Mögötte állt barátja Beke László, aki művészetelméleti szöveget olvasott fel, közben kezében tartott gyertyából folyamatosan forró viaszt csöpögtetett a művész homlokára. Majd Szirtes átnyújtotta neki a kis élelmet és mialatt Beke ezt elfogyasztotta, ő maga az izzó villanykörtét szélesre kitátott szájában tartotta.

Három évvel későbbi emlékek az akkori performanceről: ezúttal a Műcsarnokban, mint egy nagy pályaudvaron Beke László ismét olvas. Az egyetlen izzólámpából egész köteg lett. Szirtes kiüríti zsebeit, leveszi cipőjét, a most elegáns zakója bélését kifelé fordítja. Majd eltűnik egy csónak alatt, amelynek fenekét korommal kente be. Amikor ismét előkerül, arcán koromnyomok, a függőlegesen felemelt csónak alján pedig az ő teste nyomai láthatók. A végén falnak dőlve megáll és mereven elnéz a közönség felett.

Ez az intenzív tekintet ismételten érzékelteti, hogy mennyire komolyan veszi ez a művész mindazt, amit csinál.

Bármikor meglátom Szirtest az az érzésem, hogy egy rendkívüli eseményben van részem – akár egy performer, akár otthonában látom meg vagy elmegyek vele.

Utazás a pusztába pirinyó autóján. Ahogyan hirtelen felkiált hosszas keresgélés után a végtelen pusztaságban: „állat, állat" és íme ott áll egy csapat nagy fenséges túzok, ez egy nyugati ember részére nagyon ritka látvány.

Vagy utazás Szentendrére egyik kollégájához: sűrű, átláthatatlan ködben a láthatatlan Duna mentén lassan "araszolva"; csak néhány ház homlokzata az út mellett, ez az egyedüli, amit a híres művészfaluból látunk.

Nem magától érthetődő dolog, hogy egy művész mindig kész más művészekkel kapcsolatot keresni, fiatal kollégákra felfigyelni, vagy saját munkáját háttérbe szorítani, ha nagyobb tervekről, összefüggésekről van szó. Szirtes János egész lényéhez hozzátartozik ez a magatartás. Számára a művészet nem elszigetelt tevékenység, hanem része az életének és az ő élete része a művészetének.

Minden, amit Szirtes János tesz, intenzíven teszi, a hozzávetőlegesség neki semmi, minden élménynek létfontosságú jelentősége van. Mert ennek a művésznek az élete nem volt mindig magától értetődő. Performanceiben együtt tudjuk vele átélni minden cselekedetének ezt a jelentőségét. Mikor perceken keresztül a fejét falba veri és minden ütés dübörgő gongütést idéz elő, akkor ő nem a közönségre akar hatni ezzel a fájdalom-ceremóniával, nem!; meg vagyok győződve arról, hogy minden ütés arra figyelmezteti: élek, élek!

Milyenek a performancei, mit jelentenek, milyen eszközöket használ? Akár egy estét betöltő barokk látványról van szó gyertyafényekkel és cigányzenével, akár egy 10 percig tartó szigorú rituáléról, hogy mit jelentenek, azt csak érezni lehet. Még ha részünkre, „racionális" nyugatiak részére néha összefüggéstelennek, logikátlannak tűnnek, akkor is őszinteséget, az érzelem autentitását, komolyságot érzünk a jelképek, a kultur-idézetek, az agresszív, a fenyegető képek és a csendes szorongó pillanatok ezen tömegéből, amely ránk mélyen, megrázóan hat.

És ez a kép biztosan a fejünkben marad: Szirtes János az ember, aki intenzív tekintetét a vele szemben lévő embereken végigpásztázza, közli velük: minden fontos, semmi sem mellékes!

Elisabeth Jappe

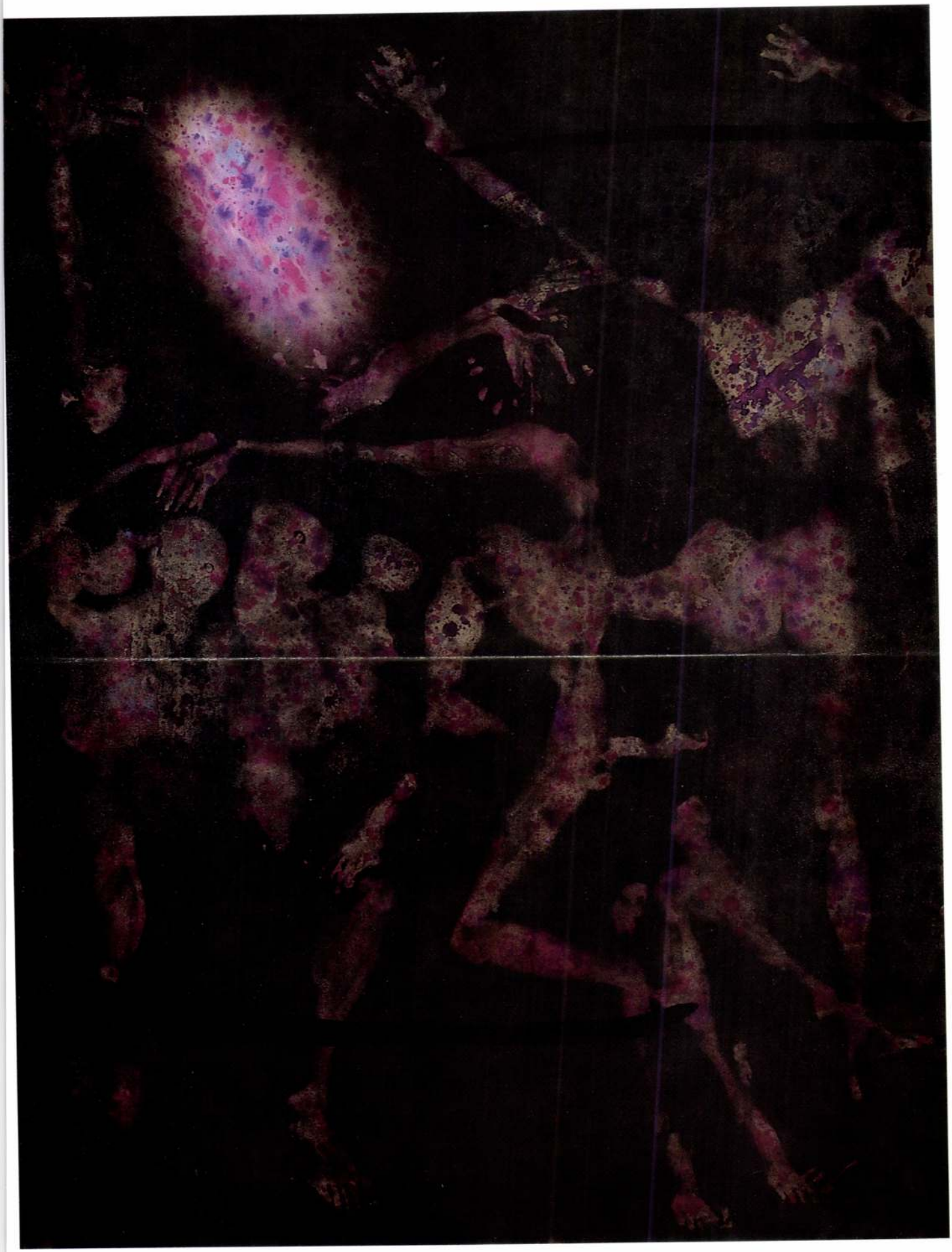

92/72
acryl, korom, vászon/acrylic, soot, canvas
200×150 cm

MŰTÁRGYJEGYZÉK

1. Részletek Szirtes János performanceiből és az Új Modern Akrobatika előadásaiból, 1984–1992
A csoport tagjai: fe Lugossy László, ef Zámbó István, Szemző Tibor, Szirtes János, Gazember, Magyar Péter
Videodokumentumokról készült színes fotók.

2. Lenni, 1990
2 db halbárka, 40 db égő lámpakörte
Ressource Kunst, installáció, Műcsarnok, Budapest
3. Halálos karácsony – Krems-Stein, 1990–91
üveg, korom, lakk, 180×100×0,07 cm, 9 db
4. Dublin, 1991
üveg, korom, lakk, 180×100×0,07 cm, 11 db

5. Két éjszaka, 1992
Liechtenstein Palota, Bécs
10 m hosszú fémállvány, reflektor
40 db dioptriás szemüveg
6. 92/1–75, 1992
vászon, akril, korom
90×80, 170×150, 200×150, 300×300, 340×300 cm

LIST OF WORKS

1. Details from the performances and shows of János Szirtes and the New Modern Acrobatics, 1984-1992
Members of the group:
László fe Lugossy, István ef Zámbó, János Szirtes, Gazember, Péter Magyar
Colour photos on video documents.

2. To be, 1990
2 fishing smacks, 40 lighting bulbs Ressource Kunst, installation, Palace of Exhibitions, Budapest
3. Deadly Christmas – Krems-Stein, 1990-1991
glass, soot, lacquer, 180×100×0,07 cm, 9 pieces
4. Dublin, 1991
glass, soot, lacquer, 180×100×0,07 cm, 9 pieces

5. Two Nights, 1992
Palais Lichtenstein, Vienna
metal platform of 10 metres length, searchlight
40 pieces of dioptric glasses
6. 1/92-75, 1992
acrylic on canvas, soot
90×80, 170×150, 200×150, 300×300, 340×300 cm

SZIRTES JÁNOS

1954.december 8-án született Budapesten.
Címe: H-1025 Budapest, Felső Zöldmáli út 11.

Tanulmányok:
1975-77 Képzőművészeti Főiskola, Pozsony, grafika szak
1977-80 Képzőművészeti Főiskola, Budapest, grafika szak
1980-83 Képzőművészeti Főiskola, mester kurzus

Fontosabb díjak:
1982 Kondor Béla Díj, (Képzőművészeti Főiskola)

1983-84 Fiatal Művészek Stúdiója ösztöndíj
1984-87 Derkovits-ösztöndíj
1986 Egri Akvarell Biennále díj
1989 Római Magyar Akadémia ösztöndíj
1990 Munkácsy-díj

Szakterületek:
rajz, festészet, installáció és performance, művészetoktatás
1980 a Magyar Köztársaság Művészeti Alapja és a Fiatal Művészek Stúdiójának tagja

1978-84 INDIGO (Interdiszciplináris Gondolkodás) csoport tagja, ez egy fiatal művészekből álló csoport volt, Erdély Miklós vezetésével
1986 Magyar Képzőművészek Szövetségének tagja
1988 Internationales Künstler Gremium tagja, Szentendrei „Vajda Lajos" Kulturális Egyesület elnöke Szentendrei Grafikai Csoport tagja
1989 adjunktus a Magyar Iparművészeti Főiskolán
1991 Szentendrei Művésztelep tagja

JÁNOS SZIRTES

was born in Budapest on December 8th, 1954
Address: H–1025 Budapest, Felső Zöldmáli út 11.

Studies:
1975-77 Bratislava - Czechoslovakia (Academy of Fine Arts), Faculty of Graphic Art
1977-80 Hungarian Academy of Fine Arts in Budapest, Faculty of Graphic Art, Diplom (BA)
1980-83 He attended the postgraduate "Master Course" Master Diplom (BA)

Major prizes and grants:
1982 Béla Kondor Prize (Hungarian Academy of Fine Arts)

1983 84 Prize of the Studio of Young Artists
1984-87 Derkovits Scholarship
1986 Aquarelle Biennale Prize, Eger
1989 Scholarship of the Hungarian Academy in Rome
1990 Munkácsy Prize

His profession are:
graphic art, painting, installation and performance art, pedagogy
1980 Member of the Hungarian Art Foundation
Member of the Studio of Young Artists
1978-84 Membership of the "INDIGO" (Interdisciplinary Thinking), this was a group of creative young artists, directed by Miklós Erdély

1986 Member of the Society of the Hungarian Fine Artists
1988 Member of the Internationales Künstler Gremium
Director of the Vajda Lajos Cultural Society in Szentendre
1988 Member of the Group of the Graphic Artists of Szentendre
1989 univ. adjunct of the Hungarian Academy of Crafts and Design
1991 Member of the Colony of Artists of Szentendre

EGYÉNI KIÁLLÍTÁSOK

1981 Kertészeti Egyetem, Budapest
Művelődési Központ, Gyöngyös
1982 „Rendez-Vous" Minimálzenei Fesztivál, Szkéné Színház, Budapest
Radics Béla emlékest, Bem rakparti Klub, Budapest
FMS Galéria, Veszprém
Bástya Galéria, Budapest
Várgaléria, Sárvár
Szombathelyi Óvónőképző Főiskola Kollégiuma, Szombathely
1983 Fiatal Művészek Klubja, Budapest
1985 Liget Galéria, Budapest
„Post-traditionelle Kunst, vier Maler aus Budapest", Mana Galéria, Bécs
Galerie Dienstag Künstlerhaus, Stuttgart, Németország
1986 Modern Magyar Képtár, Pécs
Bástya Galéria, Budapest
1987 Rotor Galéria, Göteborg, Svédország
Atrium Hyatt, Budapest
Stúdió Galéria, Budapest
1988 Francia Intézet, Budapest
Megyei Művelődési Központ, Szeged
Szombathelyi Képtár, Szombathely
Moltkerei Werkstadt, Köln, Németország
Salamon Torony, (Gémes Péterrel), Visegrád
Miskolci Galéria, Miskolc (ef Zámbó Istvánnal és fe Lugossy Lászlóval)
1989 Kongresszusi Központ, Budapest
Templom Galéria, Esztergom
Liget Galéria, Budapest
1990 Városi Galéria, Vác (fe Lugossy Lászlóval)
Magyar Intézet, Szófia (fe Lugossy Lászlóval)
Fészek Galéria, Budapest
Művészetek Háza, Bielefeld, Németország
1991 Városi Könyvtár, Békéscsaba
Ifjúsági Ház, Székesfehérvár (fe Lugossy Lászlóval)
Múzeumi Képtár, Győr (fe Lugossy Lászlóval)
Művészeti Fesztivál, Érsekújvár (fe Lugossy Lászlóval)
Csehszlovákia
Installáció, Ludwig Forum, Aachen, Németország
Installáció, Moltkerei Werkstadt, Köln, Németország
1992 Várfok Galéria, Budapest
Grenzenlos, Installáció és performance, Bethanien Haus, Berlin, Németország
Spicchi dell'Est Srl Galleria D'Arte, Róma, Olaszország (Záborszky Gáborral)

ONE–MAN EXHIBITIONS

1981 University of Horticulture, Budapest
Cultural Center, Gyöngyös, Hungary
1982 "Rendez–Vous" Festival of Minimal Music, Szkéné Theater, Budapest
To the Memory of Béla Radics, Bem Rakpart Club, Budapest
FMS Gallery, Veszprém, Hungary
Bástya Gallery, Budapest
College for Kindergarten Teachers, Szombathely, Hungary
Vár Gallery, Sárvár, Hungary
1983 Club of Young Artists, Budapest
1985 Liget Gallery, Budapest
"Post–traditionelle Kunst, vier Maler aus Budapest", MANA Gallery, Wien, Austria
Gallery Dienstag, Künstlerhaus Stuttgart, Germany
1986 Gallery of Hungarian Modern Art, Pécs, Hungary
Bástya Gallery, Budapest
1987 Rotor Gallery, Göteborg, Sweden
Atrium Hyatt, Budapest
Studio Gallery, Budapest
1988 French Institute, Budapest
Youth Centre, Szeged, Hungary
Pictura Galery of Szombathely, Szombathely
Moltkerei Werkstadt, Cologne, Germany
Salamon Tower, Visegrád, Hungary
(with Péter Gémes)
Miskolc Gallery, Miskolc, Hungary
(with István ef Zámbó and László fe Lugossy)
1989 Congress Centre, Budapest
Templom Gallery, Esztergom, Hungary
Liget Gallery, Budapest
1990 Gallery of City, Vác, Hungary
(with László fe Lugossy)
Hungarian Institute, Sofia, Bulgaria
(with László fe Lugossy)
Fészek Gallery, Budapest
Der Galerie Artists Unlimited, Bielefeld, Germany
1991 Library Gallery, Békéscsaba, Hungary
Youth Hause, Székesfehérvár, Hungary
(with László fe Lugossy)
Museum of Győr (with László fe Lugossy)
Győr, Hungary
Art Festival, Nové Zámky, Czechoslovakia
(with László fe Lugossy)
Installation – Ludwig Forum, Aachen, Germany
Installation – Moltkerei Werkstadt, Cologne, Germany
1992 Várfok Gallery, Budapest
Grenzenlos – Installation and performance – Bethanien Haus, Berlin, Germany
Spcchi dell'Est – Srl Galleria d'Arte, Rome, Italy
(with Gábor Záborszky)

CSOPORTOS KIÁLLÍTÁSOK (VÁLOGATÁS)

1978 A szén és a szénnel való rajzolás, INDIGO, Budapest, Marczibányi téri Ifjúsági Ház
1979 A homok és mozgásformái, INDIGO, MOM Kultúrház, Budapest
Súly, INDIGO, MOM Kultúrház, Budapest
Festés, INDIGO, MOM Kultúrház, Budapest
Hit, INDIGO, MOM Kultúrház, Budapest
Kilépés művészeknek, INDIGO, MOM Kultúrház, Budapest
1980 Arborétum, INDIGO, Kertészeti Egyetem, Budapest
Életrajz, INDIGO, Fiatal Művészek Klubja, Budapest
Akvarell, INDIGO, Bercsényi Kollégium, Budapest
Papír, INDIGO, Csepel, Budapest
1981 Kemény és lágy, INDIGO, Óbudai Galéria, Budapest
Legszebb nyári emlékeim, INDIGO, Postás Kultúrház, Budapest
1982 Makói művésztelep
Asztal akció, INDIGO, Postás Kultúrház, Budapest
1983 Az INDIGO-csoport kollektív festő akciója, Szépművészeti Múzeum, Budapest
Film/Művészet, Budapest Galéria
Fátyol, Fészek Klub, Budapest
Az INDIGO-csoport rajzműhelyének kiállítása, Szépművészeti Múzeum,
Csont és bőr, Vajda Lajos Stúdió, Szentendre
Makói művésztelep
3. Biennale der Europaischen Grafik, Alter Bahnhof, Baden-Baden, Németország
Telefon-koncert, Bécs-Berlin-Budapest, Artpool Stúdió (Az INDIGO-csoport részvételével)
1984 Bak-Birkás-Molnár-Szirtes, Pécsi Galéria
Kép '84 II, Fészek Galéria, Budapest
MESZ Klub, Budapest (mivel a többi művész távolmaradt, egyéni kiállítás)
Sixième Biennale Européenne de la Gravure, Mulhouse, Franciaország
INDIGO-csoport kollektív festés akciója, Budapest, Postás Kultúrház
Grenzzeichen 1984, Burgenlandische Landesgalerie, Eisenstadt, Ausztria
Frissen festve, Ernst Múzeum, Budapest
Plánum '84 Almási téri Szabadidőközpont, Budapest
Fiatal Magyar Művészek, Studio Szajna Galéria Varsó, Lengyelország
Érem-tisztítás akció, INDIGO, Belvárosi Ifjúsági Ház, Budapest
Kortárs magyar festészet (Unkarin Maalaustaidetta 1945-85), Helsinki, Finnország
16. Grafikai Biennále, Moderna Galerija Ljubljana, Szlovénia
Contemporary Visual Art in Hungary, Glasgow, Anglia
1985 Drei Generationen ungarischer Künstler, Neue Galerie am Landesmuseum Joanneum, Künstlerhaus, Graz, Ausztria
Kortárs vizuális művészetek Magyarországon: tizennyolc művész, Csók István Képtár, Székesfehérvár
Eklektika '85, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest
Akvarell Biennále, Eger
Rajz Biennále, Salgótarján
Joan Miró Rajz Biennále, Barcelona, Spanyolország
1986 Rajz Biennále, Salgótarján
Grafikai Biennále, Namur, Belgium
Aspekte Ungarischer Malerei, Leverkusen, Németország
Grenzzeichen 1986, Villach, Ausztria
Museum Hannover 1986, Németország
1987 Upplands Kunstmuseum, Uppsala, Svédország
Nyolc Magyar Művész, Jeruzsálem, Izrael
Új szenzibilitás, Pécs
19. Nemzetközi Biennále, Sao Paolo, Brazília
Rote Fabrik, Zürich, Svájc
Christhy Aukciós Ház kiállítása, Hollandia
Odense Galéria, Dánia
Poznani művészeti vásár, Poznan, Lengyelország
Fiatal szovjet és magyar művészek, Budapest-Moszkva
Shotebis Aukciós Ház kiállítása, London, Anglia
1988 Fiatal Magyar Művészek, Berlin, Rostock, Németország
Nyári Symposion, Pozsony, Csehszlovákia
Internationales Künstler Gremium, Műcsarnok, Budapest
Fiatal magyar festők, Prága, Csehszlovákia
1989 Mai magyar művészet, Neue Galerie, Ludwig Gyűjtemény, Aachen, Németország
Szimmetria, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest
New Art of Hungary, San Francisco, U. S. A.
Internationales Künstler Gremium, Museum Wiesbaden, Németország
Zeitgenössische Ungarische Kunst, Friedrich-Neumann Alapítvány, Lewerkursen, Németország
New Art of Hungary, Los Angeles, U. S. A.
1990 Triumf 1., Charlottenborg, Koppenhága, Dánia
Triumf 2., Műcsarnok, Budapest
Ressource Kunst, Műcsarnok, Budapest
13 magyar művész. Zacheta, Varsó, Lengyelország
Stuart Lévi Gallery, New York, U. S. A.
Hampton Arts International, New York, U. S. A.
Magyar festészet, Strassbourg, Franciaország
Magyar festészet, Bukarest, Románia
1991 Magyar festészet, Kolozsvár, Románia
Metafora, Pécsi Galéria, Pécs
Ulm Galéria, Ulm, Németország
Budapest-Búcsú, Budai Vár, Budapest
Art-Fair, Párizs, Franciaország
Art-Expo, Budapest-Kőbánya, Budapest
Hommage à El Greco Szépművészeti Múzeum, Budapest
Új Ludwig Múzeum, Budapest
Stúdió Kiállítás, Ernst Múzeum, Budapest
Oszcilláció, Szlovák és magyarországi művészek kiállítása, Műcsarnok, Budapest
Pentagonale-Plus, Richard Demarco Gallery, Edinburgh, Anglia
Zentrioedal, Krems-Pécs, Krems/Stein
Galéria Klenzenstr., München, Németország
Zászlók, Fészek Galéria, Budapest
Budapest! Contemporary Hungarian Art Royal Hibernian Academy, Gallagher Gallery, Dublin, Ireland
Modern Magyar Művészet, Seoul Arts Center, Art Museum, Szöul, Korea
Akvarell Biennále, Kolozsvár, Románia
Rajz Biennále, Wroclaw, Lengyelország
1992 Interrupted Dialogue: Revisions, Experimental Art Foundation, Adelaide; Institute of Modern Art, Brisbane, Ausztrália
Magyar Festészet, vándorkiállítás, Bonn, Adenauer Alapítvány
Art-Expo '92, Közgazdasági Egyetem, Budapest
Interferenzen VII. Liechtenstein Palace, Bécs, Ausztria
Art-Fair, Bolzano, Olaszország
Idegen szép, Képzőművészeti Főiskola, Budapest
Epigon, Liget Galéria, Budapest
Epigon, Ifjúsági Ház, Szeged
Tér-Művészet-Természet, Budai Vár, Budapest
Kolumbusz tojása, Műcsarnok, Palme-ház, Budapest

GROUP EXHIBITIONS (SELECTED)

1978 "Charcoal and Charcoal Drawing", INDIGO, Youth House at Marczibányi tér, Budapest
1979 "Sand and Its Forms of Motion", INDIGO, MOM Cultural Center, Budapest
"Weight", INDIGO, MOM Cultural Center, Budapest
"Painting", INDIGO, MOM Cultural Center, Budapest
"Faith", INDIGO, MOM Cultural Center, Budapest
"Exit for Artists", INDIGO, MOM Cultural Center, Budapest
1980 "Arboretum", INDIGO, University of Horticulture, Budapest
"Biography", INDIGO, Young Artists' Club, Budapest
"Aquarelle", INDIGO, Bercsényi Youth Hostel, Budapest
"Paper", INDIGO, Csepel, Budapest
1981 "Hard and Soft", INDIGO, Óbuda Gallery, Budapest
"My Best Summer Experiences", INDIGO, Postmen's Cultural Center, Budapest
1982 Artists' Colony, Makó, Hungary
"Table Action", INDIGO, Postmen's Cultural Center, Budapest
1983 Collective painting action of the INDIGO Group, Museum of Fine Arts, Budapest
"Film/Art", Budapest Gallery, Budapest
"Veil", FÉSZEK Artists' Club, Budapest
Exhibition of the Drawing Workshop of the INDIGO Group, Museum of Fine Arts, Budapest
"Bone and Skin", Lajos Vajda Studio, Szentendre, Hungary
Artists' Colony, Makó
3. Biennale der Europaischen Grafik, Alter Bahnhof, Baden-Baden, Germany
Telephone Concert, Wien–Berlin–Budapest, Artpool Studio, (the Group INDIGO participating)
1984 "Bak–Birkás–Molnár–Szirtes", Pécs Gallery, Pécs
"Picture '84 II.", FÉSZEK Artists' Club, Budapest
MÉSZ Club–House, Budapest (in the absence of the other artists it turned to be an individual exhibition)
Sixième Biennale Européenne de la Gravure, Mulhouse, France
Collective painting action of the INDIGO Group, Postmen's Cultural Center, Budapest
Grenzzeichen 1984, Burgenlandische Landesgalerie, Eisenstadt, Austria
"Wet Paint", Ernst Museum, Budapest
"Plánum '84", Cultural Center at Almássy tér, Budapest
"Young Hungarian Artists", Gallery of Studio Szajna, Warsaw/Poland
INDIGO "Coin–Cleaning Action", Belvárosi Youth Center, Budapest
"Contemporary Hungarian Painting" (Unkarin Maalaustaidetta 1945–85), Helsinki, Finland
16th International Biennial of Graphic Art, Moderna Galerija Ljubljana, Slovenia
"Contemporary Visual Art in Hungary: Eighteen Artists, Glasgow, U. K.
1985 "Drei Generationen ungarischer Künstler", Neue Galerie am Landesmuseum Joanneum, Künstlerhaus, Graz, Austria
Contemporary Visual Art in Hungary: Eighteen Artists, István Csók Gallery, Székesfehérvár
"Eclecticism '85", Hungarian National Gallery, Budapest
Aquarelle Biennial, Eger
Drawing Biennial, Salgótarján
"Joan Miro" Drawing Biennial, Barcelona, Spain
1986 Drawing Biennial, Salgótarján
Graphik Biennial, Namur, Belgium
Aspekte Ungarischer Malerei, Leverkursen, Germany
"Grenzzeichen 1986" Villach, Austria
Museum Hannover 1986, Germany
1987 Upplands Konstmuseum, Uppsala, Sweden
"Eight Hungarian Artists", Jerusalem, Israel
"New Sensibility", Pécs
19th International Biennial of Sao Paolo, Brasil
"Rote Fabrik", Zürich, Switzerland
Christies' Exhibition of the Auction House, Netherland
Gallery of Odense, Denmark
Art Fair of Poznan, Poland
"Young Soviet and Hungarian Artists" Budapest–Moscow
Exhibition of the Sothebis Auction–House London, England
1988 "Young Painters from Hungary", Berlin, Rostock, East–Germany
Summer Symposion of Bratislava, Czechoslovakia
Internationales Künstler Gremium, Palace of Exhibition, Budapest
"Young Painters from Hungary", Prague, Czechoslovakia
1989 "Kunst Heute in Ungarn", Neue Galerie, Ludwig Collection, Aachen, Germany
"Symmetry", National Gallery, Budapest
"New Art of Hungary", San Francisco, USA
Internationales Künstler Gremium, Museum Wiesbaden, Germany
"Zeitgenössische Ungarische Kunst", Friedrich–Naumann Foundation, Lewerkursen, Germany
"New Art of Hungary", Los Angeles, USA
1990 "Triumf 1.", Charlottenborg, Copenhagen, Denmark
"Triumf 2.", Palace of Exhibition, Budapest
"Ressource Kunst", Palace of Exhibition, Budapest
"13 Hungarian Artists", Zacheta, Warsaw, Poland
Stuart Lévi Gallery, New York, USA
Hampton Arts International, New York, USA
"Hungarian Painting", Strassbourg, France
"Hungarian Painting", Bukarest, Rumania
1991 "Hungarian Painting", Kolozsvár, Rumania
"Metafora" – Pécs Gallery, Pécs, Hungary
Ulm Gallery, Ulm, Germany
"Budapest–Farewell" Buda Castle, Budapest
"Art Fair" Paris, France
"Art Expo" Budapest–Kőbánya, Budapest
1991 "Hommage a El Greco", Museum of Fine Arts, Budapest
New Ludwig Museum, Buda Castle, Budapest
Studio Exhibition, Ernst Museum, Budapest
"Oscillation", Komarno, Czechoslovakia
"SVB VOCE", Hungarian Video Installation, Palace of Exhibition, Budapest
"Oscillation", Palace of Exhibition, Budapest
"Pentagonale–Plus", Richard Demarco Gallery, Edinburgh, U. K.
Zentripedal, Krems–Pécs, Krems–Stein
Gallery Klenzenstr. Munich, Germany
"Flags", Fészek Gallery, Budapest
Budapest! – Contemporary Hungarian Art, Royal Hibernian Academy, Gallagher Gallery, Dublin, Ireland
Hungarian Modern Art Exhibition, Seoul Arts Center, Art Museum, Seoul, Korea
Aquarell Biennial, Kolozsvár, Rumania
Drawing Biennial, Wroclaw, Poland
1992 Interrupted Dialogue: Revisions, Experimental Art Foundation, Adelaide;
Institute of Modern Art, Brisbane, Australia
"Hungarian Painting", Bonn, K. Adenauer Foundation, Travelling Exhibition, Germany
"Art–Expo '92", Budapest, University of Economics
"Interferenzen VII." – Liechtenstein Palace, Wien, Austria
"Art–Fair", Bolzano, Italy
"Idegen Szép" – University of Fine Arts, Budapest
"Epigon" – Liget Gallery, Budapest
"Epigon" – Ifjúsági Ház, Szeged
"Tér–Művészet–Természet", Buda Castle, Budapest
"Kolumbusz tojása", Palace of Exhibition, Palme House, Budapest

PERFORMANCE-OK

1972 „Szabad Zenei Impressziók", Hármashatárhegy, Budapest
1978 „Haltorta", Iparművészeti Főiskola, Budapest
1979 „Lady Carneval 1.", Szentendre, km.: Böröcz András
„Lady Carneval 2.", Eötvös Klub, Budapest, km.: Szemző Tibor
1980 „Sztár 1.", Vár Klub, Budapest, km.: 180-as Csoport
„Sztár 2.", Iparművészeti Főiskola, Budapest
km.: Gazember, a Bizottság és a Trabant együttesek tagjai
„Múló rosszullét", Kertészeti Egyetem, Budapest
km.: Bárdos Deák Ágnes, Beke László, Vető János, 180-as Csoport
1982 „Erőss Jánoss 1.", Bercsényi Kollégium, Budapest
km.: Vető János
„Erőss Jánoss 2.", B. M. K., Budapest
km.: Vető János
1983 „Avanti", Bercsényi Kollégium, Budapest
km.: Harangi Rita, Szemző Tibor
„Nőnapi köszöntő", Fészek Klub, Budapest
km.: Harangi Rita, Dr. Horváth Antal István, Kozma György
Közreműködő: fe Lugossy László „Inkaszámtan 1." performance-ében, Bercsényi Kollégium, Budapest
„Növény", Bercsényi Kollégium, Budapest
km.: Beke László
1984 „Gyorsúszás", Kossuth Klub, Budapest
km.: Szemző Tibor, Szombathy Csilla
az első „Hymnus" koncert a „Club 2000" program keretében, Lágymányosi Művelődési Központ, Budapest
km.: az együttes tagjai: Járai Alfréd, Dr. Horváth, Szirtes János, Vető János, a MANKÓK (Kiss László, Magyar Péter, Másik János, Menyhárt Jenő, Méhes Lóránt, Galántai György)
„Performance cím nélkül", Charlottenborg, Koppenhága, Dánia
Variáció a „Növény" című performance-re, Fria, Elfen-pince, Breitenbrunn, Ausztria
km.: Szemző Tibor
„Csodaszarvas", Honvéd Sport Club uszodája, Budapest
km.: Menyhárt Jenő, Szemző Tibor, Forgács Péter
Hymnus koncert, Ráday Klub, Budapest
Szirtes elénekli a „Lady Carneval-t" az Európa Kiadó közreműködésével
1985 Hymnus koncert Szirtes kiállításának megnyitóján, Liget Galéria, Budapest
„Visszhang", Műcsarnok, Budapest
km.: Wolfgang Ernst, Szemző Tibor és hat cigányprímás
Közös festmény a Vető-Zuzu párossal, kertépítés és
Hymnus koncert, Nehézipari Egyetem, Miskolc
Hymnus koncert fe Lugossy László „Inkaszámtan 3." című performance-e részeként
„Lady Carneval" rekonstrukciója az Európa Kiadó együttes koncertjén, Parkszínpad, Budapest
„Göbzi 1.", Performance Fesztivál, Poznan, Lengyelország
km.: Révész László
Hymnus koncert, Almássy Téri Szabadidőközpont, Budapest
„Göbzi 2.", Third Eye Centre Studio Theatre, Glasgow, United Kingdom
km.: Böröcz András, Szíj Kamilla
„Göbzi 3.", Petőfi Csarnok, Budapest
km.: BP Service, Bánki Gabriella
„Göbzi 4.", Künstlerhaus, Stuttgart, NSZK
1986 „Mesebeli Afrika", betétszám az Európa Kiadó együttes koncertjén, Katona József Színház, Budapest
„Tavasztündér", betétszám az Európa Kiadó együttes koncertjén
Hymnus koncert, Új Vár Klub, Budapest
„Képelemzés", Grenzzeichen II., Villach, Ausztria
km.: Kirsten Dehlholm, Beke László
Hymnus és Bizottság koncert az „Idézőjelben" című kiállítás megnyitása alkalmából, Csók István Galéria, Székesfehérvár
„Képelemzés 2.", Moltkerei Werkstadt, Köln, NSZK
km.: Böröcz András, Révész László
„Je T'aime 1.", Stollwerk, Köln, NSZK
km.: Böröcz András, Révész László, Roskó Gábor, Vető János
„Képelemzés 3.", Bielefeld, NSZK
km.: Böröcz András, Révész László
„Je T'aime 2.", Hannover, NSZK
km.: Böröcz András, Révész László, Roskó Gábor, Vető János
Hymnus koncert, Iparművészeti Főiskola, Budapest
km.: Vető János, Szirtes János, Dr. Horváth, Járay Alfréd, ef Zámbó István, fe Lugossy László
„Asztali Akció", INDIGO, Műcsarnok, Budapest
„Terra Australis Incognita", Kirsten Dehlholm Színháza, Almássy Téri Szabadidőközpont, Budapest
km.: Hymnus együttes
Hymnus koncert, Pécs
km.: Hymnus együttes, fe Lugossy László, ef Zámbó István, Wahorn András, Magyar Péter, Kiss László
„Ösvényekszeretlek", Pécs
km.: Beke László, Gerlóczy Sári, Bánki Gabriella, Szántó Éva, Váradi Anikó, Kirsten Dehlholm
Az első Új Modern Akrobatika koncert-performance, Új Vár Klub, Budapest
km.: az Új Modern Akrobatika performance-együttes tagjai: Szirtes János, fe Lugossy László, ef Zámbó István, Szemző Tibor, Gazember
ÜMA-performance, Csók István Galéria, Székesfehérvár
ÜMA-koncert, Pince Galéria, Szentendre
ÜMA-koncert, Kultúrház, Pécs
ÜMA-performance, Tanárképző Főiskola, Pécs
ÜMA-performance, Kampnagel, Hamburg, NSZK
ÜMA-koncert, Kampnagel, Hamburg, NSZK
1987 ÜMA-koncert, Műcsarnok, Budapest
ÜMA-koncert, Eötvös Klub, Budapest
ÜMA-performance és kiállítás, Göteborg, Svédország
ÜMA-koncert, Pinceszínház, Budapest
ÜMA-performance-koncert, Kultúrház, Szentendre
ÜMA-performance, Bodnár Stúdió, Budapest
ÜMA-performance-koncert, Egyetemi Színpad, Budapest
ÜMA-koncert, Club 2000, Almássy Téri Szabadidőközpont, Budapest
„Ösvényekszeretlek", video-performance, Műcsarnok, Budapest
„Mágikus képek", (ÜMA-performance), Budapest Galéria, Budapest
ÜMA-performance-ek és koncertek, kiállítások, Vajda Lajos Művészeti Szabadiskolában, Szentendre
„Akt" kiállítás - ÜMA-koncert, Vajda Lajos Stúdió Galéria, Szentendre
Performance fe Lugossy Lászlóval - fe Lugossy kiállításának megnyitóján, Liget Galéria, Budapest
„Hajnal 0.", performance, Szemlőhegyi-barlang, Budapest
„Hajnal 1., 2., 3., 4.", performance 1-4. Documenta 8,
„La Fete Permanente" Café New York, Kassel NSZK
ÜMA-performance, Rote Fabrik, Zürich, Svájc
ÜMA-koncert, Odense Brands Klaedefabrik, Dánia
ÜMA-performance, Odense Brands Klaedefabrik, Dánia
ÜMA-kiállítás-performance-koncert, Almássy Téri Szabadidőközpont, Budapest
ÜMA-koncert, Egyetemi Színpad, Budapest
ÜMA-performance, Stúdió Gallery, Varsó, Lengyelország
1988 Performance és kiállítás, Uppsala Upplands Museum, Svédország
Performance, Francia Intézet, Budapest
„Szaft" kiállítás - nyitó performance (ÜMA)
Ernst Múzeum, Budapest
ÜMA-performance, Szentendrei Galéria, Szentendre
ÜMA-performance, Tavaszi Fesztivál, Budai Vár, Budapest
ÜMA-koncert, Fiatal Művészek Klubja, Budapest
ÜMA-performance-koncert, Szegedi Ifjúsági Ház, Szeged
ÜMA-kiállítások és performence-ek a Vajda Lajos Művészeti Szabadiskolában, Szentendre
ÜMA-koncert, „Szaft" kiállítás, Győr; Dunaújváros
ÜMA-koncert-performance, Egyetemi Színpad, Budapest
ÜMA-kiállítás-koncert-performance, „Új művészeti Hadifegyverek", Budai Vár, Budapest
ÜMA-performance, Varsó, Poznan, Lengyelország
ÜMA-kiállítás-performance-koncert, Miskolci Galéria, Miskolc
Performance-Graz Sommersymposion, Workshop, Ausztria, (Szemző Tiborral)
ÜMA-performance, Szombathelyi Galéria, Szombathely
„Gravitáció", ÜMA-performance-koncert-kiállítás, Vajda Lajos Pince Galéria, Szentendre
Performance, Moltkerei Werkstadt, Köln, NSZK
ÜMA-koncert-performance, ef Zámbó István kiállításának megnyitóján, Dachau, NSZK
ÜMA-performance, Sommersymposion, Bratislava, Csehszlovákia
ÜMA-performance, Budai Vár, Budapest
ÜMA-koncert, Egyetem, Győr
Performance, Internationals Künstler Gremium, Fészek Klub,
km.: Beke László, Budapest
1989 ÜMA-koncert-performance, Templom Galéria, Esztergom
Performance, Liget Galéria, Budapest
ÜMA-performance, Sammlung Ludwig, Aachen, NSZK
Performance, Internationales Künstler Gremium, Museum Wiesbaden, NSZK
km.: Gazsi Judit, Éva-Maria Schön
ÜMA-performance-koncert, Egyetemi Színpad, Budapest
ÜMA-koncert, Fiatal Művészek Klubja, Budapest
ÜMA-performance, Liget Galéria, Budapest
ÜMA-performance-koncert, Ady Endre Kulturális Központ, Újpest, Budapest
ÜMA-performance, Fiatal Művészek Klubja, Budapest
ÜMA-koncert-performance, Vajda Lajos Művészeti Szabadiskola, Szentendre
ÜMA-performance, Templom Galéria, Vác
ÜMA-performance, „Új Művészeti Hadifegyverek", Budai Vár, Budapest
ÜMA-koncert, „Sertés Bradersz", Kinizsi Mozi, Budapest
ÜMA-performance, Művész Mozi, Budapest
ÜMA-performance, „Önuralom", (fe Lugossy László filmjében)
ÜMA-performance, Bielefeld, NSZK
ÜMA-performance-koncert, Miskolci Egyetem, Miskolc
ÜMA-koncert, Egyetemi Színpad, Budapest
Performance fe Lugossy Lászlóval, Performance Festival, Érsekújvár, Csehszlovákia
1990 ÜMA-performance, Fészek Klub, Budapest
ÜMA-performance-koncert, Performance Festival, Dunaújváros
Performance, Ressource Kunst, Műcsarnok, Budapest
ÜMA-performance, Magyar Intézet, Szófia, Bulgária
ÜMA-koncert, Napnap Fesztivál, Budapest
ÜMA-performance, Templom Galéria, Vác
1991 Performance és kiállítás fe Lugossy Lászlóval, Szabad Művelődés Háza, Székesfehérvár
Performance fe Lugossy Lászlóval, Performance Festival, Szentendre
ÜMA-performance, Széchenyi Fürdő, Budapest
ÜMA-performance, Fészek Klub, Budapest
ÜMA-koncert, Napnap Fesztivál, Budapest
ÜMA-performance és kiállítás, Győri Múzeum, Győr
Performance installáció, Atelier - haus, Klenzenstr., München
km.: Angelica Thomas, Jacob de Chirico, Kubinyi György, Rátonyi Kinga, Ujj Zsuzsa, Valcz Gábor
Performance fe Lugossy Lászlóval, Performance Fesztivál, Érsekújvár, Csehszlovákia
Performance, Moltkerei Werkstadt, Köln, Németország
Performance, New Ludwig Forum, Aachen, Németország
km.: Valcz Gábor
ÜMA-performance, Győri Biennále, Győr
1992 Performance, Bethanien Haus, Berlin, Németország
km.: Néder Sarolta, Valcz Gábor
Performance, Media Festival, Helsinki, Finnország
ÜMA-performance, Performance Festival, Szentendre
„Zwei Nacht" Performance, Interferenzen VII, Liechtenstein Palota, Bécs, Ausztria
km.: Néder Sarolta, Valcz Gábor
Arte Sella '92, Trento, Olaszország
Esti hanyatlás, performance fe Lugossy Lászlóval, Soros napok, Merlin Színház, Budapest

PERFORMANCES

972 "Free Musical Impressions" Hármashatárhegy, udapest
978 "Fishcake" Institute of Applied Arts, Budapest
979 "Lady Carneval 1.", Szentendre, Hungary
articipant: András Böröcz
Lady Carneval 2." Eötvös Club Budapest,
articipant: Tibor Szemző
980 "Star 1." Castle Club, Budapest
articipants: 180-as Csoport
Star 2." Institute of Applied Arts, Budapest
articipants: Gazember, the members of
Bizottság and Trabant Groups
981 "Passing Sickness" University of Horticulture, Budapest
articipants: Ágnes Bárdos, Deák, László
Beke, János
Vető, 180-as Csoport
982 "Erőss Jánoss 1." ("SStrong Jánoss") Bercsényi
Dormitory, Budapest
participant: János Vető
"Erőss Jánoss 2." ("SStrong Jánoss") B. M. K. Budapest,
participant: János Vető
1983 "Avanti" Bercsényi Dormitory, Budapest
participants: Rita Harangi, Tibor Szemző
"Women's Day Greeting" Fészek Club, Budapest
participants: Rita Harangi, Dr. Horváth, István
Antal, György Kozma
articipant in László fe Lugossy's "Incamathematics 1."
Bercsényi Dormitory, Budapest
"Plant" Bercsényi Dormitory, Budapest
participant: László Beke
1984 "Free Style Swimming" Kossuth Club, Budapest
participants: Tibor Szemző, Csilla Szombathy,
the first
"Hymnus (Hymn)" Concert within the framework of
"Club 2000", Lágymányos Cultural Centre,
Budapest, participants: the members: Dr. Horváth, Alfréd
Járai, János Szirtes, János Vető, the Crutches (László Kis,
Péter Magyar, János Másik, Jenő Menyhért + Lóránt Méhes,
György Galántai
"Performance Without Title" Charlottenborg, Copenhagen,
Denmark
Variation of "Plant" Fria Elfen's cellar, Breitenbrunn,
Austria
participant: Tibor Szemző
"Wonder Stag" The swimming pool of the Honvéd Sports
Club, Budapest
participants: Jenő Menyhért, Tibor Szemző, Péter Forgács
Hymnus Concert Ráday Club, Budapest
Szirtes with the accompaniment of the Európa Kiadó sings
"Lady Carneval"
1985 Hymnus Concert at the opening of Szirtes's
exhibition, Liget Gallery, Budapest
"Echo" Műcsarnok, Budapest
participants: Wolfgang Ernst, Tibor Szemző and six gipsy
violinists picture painting together with the Vető–Zuzu
duo, garden building and Hymnus Concert
University of Heavy Industry, Miskolc
Hymnus Concert during "Incamathematics 3." of László fe
Lugossy
"Lady Carneval" reconstruction during the concert of
Európa Kiadó, Budapest, Park Theatre
"Göbzi 1." Performance Festival, Poznan, Poland
participant: László Révész
Hymnus Concert Almássy tér Recreation Centre, Budapest
"Göbzi 2." Third Eye Centre Studio Theatre, Glasgow,
United Kingdom
participants: András Böröcz, Kamilla Szij
"Göbzi 3." Petőfi Hall, Budapest
participants: BP Service, Gabriella Bánki
"Göbzi 4." Künstlerhaus, Stuttgart, FRG
1986 "Legendary Africa" Insert at the concert of Európa
Kiadó
Katona József Theatre, Budapest
"Spring Fairy" Insert at the concert of Európa Kiadó
Hymnus Concert New Castle Club, Budapest
"Picture Analysis" Grenzzeichen II., Villach, Austria
participants: Kirsten Dehlholm, László Beke
Joint concert of Hymnus and Bizottság related to the "In
quotation–marks" exhibition
Csók István Gallery, Székesfehérvár
"Picture Analysis 2." Moltkerei Werkstadt, Cologne, FRG
participants: András Böröcz, László Révész
"Je T'aime 1." Stollwerk, Cologne, FRG
participants: András Böröcz, László Révész, János Vető,
Gábor Roskó
"Picture Analysis 3." Bielefeld, FRG
participants: András Böröcz, László Révész
"Je T'aime 2." Hannover, FRG
participants: András Böröcz, László Révész, Gábor Roskó,
János Vető
"Table–Act", INDIGO, Műcsarnok, Budapest
Hymnus Concert Institute of Applied Arts, Budapest
participants: János Vető, János Szirtes, Dr. Horváth,
Alfréd Járay, István ef Zámbó, László fe Lugossy
"Terra Australis Incognita" Kirsten Dehlholm's Theatre,
Cultural Centre, Almássy tér, Budapest, with the
Hymnus's participation
Hymnus Concert Pécs
participants: Hymnus, László fe Lugossy, István ef
Zámbó, András Wahorn, Péter Magyar, László Kis
"TrailsIloveyou" Pécs
participants: László Beke, Sári Gerlóczy, Gabriella
Bánki, Éva Szántó, Anikó Váradi, Kirsten Dehlholm
The first "New Modern Acrobatics"–concert–performance.
The New Modern Acrobatics (NMA)–group is a performance
group, the members:
János Szirtes, László fe Lugossy, István ef Zámbó, Tibor
Szemző, Gazember, Péter Magyar
New Castle Club, Budapest
NMA–concert, Cultural House, Pécs
NMA–performance, Teachers' Training High School, Pécs
NMA–performance, Kampnagel, Hamburg, Germany
NMA–concert, Kampnagel, Hamburg, Germany
1987 NMA–concert, Palace of Exhibitions, Budapest
NMA–concert, Eötvös Club, Budapest
NMA–performance and exhibition, Göteborg, Sweden
NMA–concert, "Pinceszínház", Budapest
NMA–performance–concert, Cultural House, Szentendre
NMA–performance, Bodnár Studio, Budapest
NMA–performance–concert, "Egyetemi Színpad", Budapest
NMA–concert, Club 2000. Cultural Centre, Almássy tér,
Budapest
Performance "TrailsIloveyou" – living video–work,
Műcsarnok, Budapest
"Magic pictures" – performance (NMA), Budapest Gallery,
Budapest
NMA–performances and concerts – exhibitions of the Vajda
Lajos Free Arts School in Szentendre
"Nude" exhibition – NMA–concert, Vajda Lajos Studio
Gallery, Szentendre
Performance with László fe Lugossy – opening of the
exhibition of László fe Lugossy, Liget Gallery, Budapest
"Dawn O." – performance, Szemlőhegy Cave, Budapest
"Dawn I.–II.–III.–IV." DOCUMENTA 8.
"LA FETE PERMANENTE" CAFÉ NEW YORK,
PERFORMANCE I–IV.
KASSEL, GERMANY
1987 NMA–performance, Rote Fabrik, Zurich, Switzerland
NMA–concert, Odense Brands Klaedefabrik, Denmark
NMA–performance, Odense Brands Klaedefabrik, Denmark
NMA–concert, Theatre of the University Budapest
NMA–perform, Studio Gallery, Warsaw, Poland
1988 Performance and exhibition – Uppsala Upplands
Museum, Sweden
Performance, French Institute, Budapest
"Szaft" exhibition – opening performance (NMA),
Ernst Museum, Budapest
NMA–performance, Spring Festival, Buda Castle, Budapest
NMA–concert, Young Artist Club, Budapest
NMA–Concert, "Szaft" exhibition, Győr, Dunaújváros
NMA–concert–performance, Theatre of the University,
Budapest
NMA–exhibition–concert–performance, Buda Castle,
"Új Művészeti Hadifegyverek", Budapest
NMA–performance, Radnóti Theatre, Budapest
NMA–performance, Warsaw, Poznan, Poland
NMA–exhibition–performance–concert, Miskolc Gallery,
Miskolc
Performance – Graz Sommersymposion, Workshop, Austria
(with Tibor Szemző)
NMA–performance, Szombathely Gallery, Szombathely
"Gravitation" – NMA–performance–concert–exhibition,
Vajda Gallery, Szentendre
Performance, Moltkerei Werkstadt, Köln, Germany
NMA–concert–performance, opening of the exhibition of
István ef Zámbó, Dachau, Germany
NMA–performance, Sommersymposion, Bratislava,
Czechoslovakia
NMA–performance, Buda Castle, Budapest
NMA–concert, University of Győr
Performance Fészek Club, Internationales Künstler
Gremium, Budapest
participant: László Beke
1989 NMA–concert–performance, Templom Gallery,
Esztergom
NMA–performance, Sammlung Ludwig, Aachen, Germany
Performance, Internationales Künstler Gremium, Museum
Wiesbaden, Germany
NMA–performance–concert, Germany
participant: Judit Gazsi, Eva–Maria Schön
NMA–concert, Young Artists' Club, Budapest
NMA–performance, Liget Gallery, Budapest
NMA–performance–concert, Ady Endre Cultural Centre,
Újpest, Budapest
NMA–concert–performance, Vajda Lajos Free Arts School,
Szentendre
NMA–performance, Templom Gallery, Vác
NMA–performance, Buda Castle, "Új Művészeti
Hadifegyverek" Budapest
NMA–concert, "Sertés Bradersz", Kinizsi Cinema, Budapest
NMA–performance, Művész Cinema, Budapest
NMA–performance, (in the film of László fe Lugossy)
"Self–control"
NMA–performance, Bielefeld, Germany
NMA–performance–concert. University of Miskolc, Miskolc
NMA–concert, Theatre of the University, Budapest
Performance with László fe Lugossy, Performance
Festival, ÉreskÚjvár, Czechoslovakia
1990 NMA–performance, Fészek Club, Budapest
NMA–performance–concert, Performance Festival,
Dunaújváros
Performance, Ressource Kunst, Palace of Exhibition,
Budapest
NMA–performance Hungarian Institute, Sofia, Bulgaria
NMA–concert, "Sun–Sun" Festival, Budapest
NMA–performance, Templom Gallery, Vác
1991 Performance and exhibition with László fe Lugossy,
"Szabad Művelődés Háza", Székesfehérvár
Performance with László fe Lugossy, Performance
Festival, Szentendre
NMA–performance, Széchenyi Bad, Budapest
NMA–performance, Fészek Club, Budapest
NMA–concert, "Sun–Sun" Festival, Budapest
NMA–performance and exhibition, Museum of Győr, Győr
Performance, installation –Atelier – haus, Klenzenstr.,
München with Angelica Thomas, Jacob de Chirico, György
Kubinyi, Kinga Ráthonyi, Zsuzsa Ujj, Gábor Valcz
Performance with László fe Lugossy, Performance
Festival, Érsekújvár, Czechoslovakia
Performance, Moltkerei Werkstadt, Köln, Germany
Performance, New Ludwig Forum, Aachen, Germany;
participant: Gábor Valcz
NMA–performance, Győr Biennale, Győr
1992 Performance, Bethanien Haus, Berlin, Germany
participants: Sarolta Néder, Gábor Valcz
Media Festival, NMA–performance, Helsinki, Finland
Perf–Festival, NMA–performance, Szentendre
Performance "Zwei Nacht", Interferenzen VII.,
Liechtenstein Palace, Wien, Austria
participants: Sarolta Néder, Gábor Valcz
Artes Sella '92 Trento, Italy
participant: Gábor Valcz
Evening Decline, Performance with László fe Lugossy,
Soros Festival, Merlin Theatre, Budapest

MŰVEK KÖZGYŰJTEMÉNYEKBEN

Békéscsabai Képtár, Békéscsaba
Egri Galéria, Eger
Győri Képtár, Győr
István Király Múzeum, Székesfehérvár
Layota Art, Svédország
Ludwig Múzeum, Budai Vár, Budapest
Ludwig Gyűjtemény, Ludwig Múzeum, Aachen, Németország
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest
Makói Galéria, Makó
Miskolci Galéria, Miskolc
Nemzetközi Bankárképző Intézet, Budapest
Patkó Gyűjtemény, Győr
Pécsi Galéria, Pécs
Poznani Múzeum, Poznan, Lengyelország
Szentendrei Múzeum, Budapest
Szépművészeti Múzeum, Budapest
Szombathelyi Képtár, Szombathely
Upplands Konst Museum, Uppsala, Svédország
Vörösváry Ákos gyűjteménye, Budapest

WORKS IN THE FOLLOWING COLLECTIONS

Békéscsaba Gallery, Békéscsaba, Hungary
Eger Gallery, Eger, Hungary
Győr Gallery, Győr, Hungary
Museum of István Király, Székesfehérvár, Hungary
Layota Art, Sweden
Museum Ludwig, Castle Buda, Budapest
Ludwig Collection, Museum Ludwig, Aachen, Germany
Hungarian National Gallery, Budapest
Makó Gallery, Makó, Hungary
Miskolc Gallery, Miskolc, Hungary
International Training Institute of Financials, Budapest
Patkó Collection, Győr, Hungary
Pécs Gallery, Pécs, Hungary
Museum Poznan, Poznan, Poland
Szentendre Gallery, Szentendre, Hungary
Museum of Fine Arts, Budapest
Szombathely Gallery, Szombathely, Hungary
Upplands Konst Museum, Uppsala, Sweden
Ákos Vörösváry's collection, Budapest

VÁLOGATOTT (SELECTED) BIBLIOGRÁFIA

Szemadám György: A múló (rosszul)lét. Mozgó Világ 1981/8.

Bán, András: E. A. 5/50 in: Művészet 1982. No. 12.

Sámathy Tamás: Szirtes János műtermében in: Magyar Ifjúság 1983. No. 37.

Hegyi, Lóránd: „Trans-avantgarde"–"post-modern"–"új szubjektivizmus", avagy az expanzió utáni művészet a nyolcvanas évek küszöbén in: Artpool, AL 3. 1983. Film/művészet 1983.

Grenzzeichen in: Artpool, AL 11. 1984.

Hegyi, Lóránd: „Trans-avantgarde"–"Radical eclecticism" Thoughts about the Situation of Art of Today in: Frissen festve – catalogue 1984.

János Szirtes: Die Gleichzeitigkeit der Kulturen in: Grenzzeichen 1984 – Neue Kunst aus Österreich und Ungarn – catalogue 1984.

Fra fortroppen – Avantgarden har indtaget Charlottenborg in: Politiken i byen, 1984. Fredag 18. maj

László Beke: Neue Künstler in Ungarn, Kunst und Kirche, 1984/2.

László Beke: Krampfstillen, Neue Kunst in Europa Okt/Nov. 1985.

Géza Perneczky: The Emergence of New Painting in Hungary, New Hungarian Quarterly, 1984. No. 96.

Lóránd Hegyi: Picture '84, New Hungarian Quarterly, 1984. No. 96.

Bán, András: Újabb hullámok, in: Magyar Nemzet 22. 03. 1985.

László Beke: Brief aus Budapest in: K-Kunstzeitschrift, Marz 1985.

Contemporary Visual Art in Hungary – Eighteen Artists Third Eye Centre and The King Stephen Museum – catalogue 1985. text: Márta Kovalovszky

Post-traditionelle Kunst vier Maler aus Budapest – MANA Galerie 1985. text: László Beke

Ungarische Kunst heute – TV–film by Westdeutsche Rundfunk, Cologne, 1985.

Pillanatkép – Magyar Festők Három Nemzedéke – katalógus-szöveg: Dr. Wilfried Skreiner, Dr. Hegyi Lóránd 1985.

Infermental No. 3. – International video Magazine, 1985.

Szirtes János, Vető János, Galántai György beszélgetése a Fiatal Művészek Klubjában in: Artpool Letter/3. 1983. márc.

Szőke Anikó: Szirtes János műsorairól in: Jó Világ. A Bölcsész Index Antológiája Budapest 1984.

P. Szabó Ernő: A szellemi program a legfontosabb. Beszélgetések Szirtes Jánossal és Bak Imrével. in: Magyar Ifjúság Évkönyv, 1986. Budapest, 1986.

Clare Henry: Hungarian Arts in Glasgow, Studio International, 1986. Vol. 199. No. 1012.

Modern and Contemporary Hungarian Art Bulletin 1985–90. Soros Foundation Fine Art Documentation Center Műcsarnok, Budapest

Aspekte Ungarischer Malerei der Gegenwart – Katalog In Zusammenarbeit mit Artbureau – Artex, Budapest

Erholungshaus der Bayer AG, Leverkusen, Stadthalle Hagen, Stadthaus–Galerie Münster 1986.
Text: László Beke

Eklektika '85 – catalogue – Exhibition organized and selection made by Lóránd Hegyi, István Dévényi, Hungarian National Gallery, Budapest, 1986.
Text: Lóránd Hegyi, István Dévényi

Catalogue of the Exhibition of János Szirtes – Janus Pannonius Museum, Pécs, Hungary 1986.
Text: József Sárkány, Annamária Szőke

Manfred Stern: Vom Zuschauer viel Geduld gefordert, Kölnische Rundschau, 27. Oktober 1986.

Gyetvai Ágnes: Próféták Itthon, Magyar Nemzet 1986. jan. 18.

Jürgen Kisters: Lebendiger Prozess – Ungarische Performance – Künstler ind der Moltkerei, Kölner Stadt-Anzeiger – No. 269. Kölner Kulturberichte, 18. Nov. 1986.

Joke van Doorn: Ungarische Avantgarde–Vortragskunst in Hamburg taz Hamburg – 9. 12. 1986.

Lóska, Lajos: Három művész – három mű, Palócföld 1986/6.

Maria Buchsbaum: Eine Rückbesinnung auf Mitteleuropa, Wiener Zeitung, 26. Juni 1986.

New Sensibility IV. 1987. – catalogue of the exhibition in Pécs Gallery
Texts: Lóránd Hegyi, Katalin Méray

Studio Gallery exhibition catalogue – text: László Beke, 1987.

Kozma György: Balzsam a szemnek – Élet és Irodalom, 1987. 08. 14.

Lóska Lajos: A festő és performer – Szirtes János művészete Művészet, 1987/6.

Sárkány József: Bemutatjuk Szirtes János grafikáit, Élet és Irodalom, 1987. 12. 11.

Folelsen frem for alt – Lydpoetisk eksperimental–rockkoncert i Kunsthallen – in: Fyens Stiftstidende 21. 10. 1987.

Boros Gábor: A múló rosszulléttől a Tartóshullámig in: Új Tükör 87/37.

László Beke – Annamária Szőke: „Dialogue about János Szirtes's paintings 1987." and „Dialogue about János Szirtes's performances 1987." Publikation der ARTUNION, Kunsthalle, Kunstdokumentationszentrale der Soros–Stiftung und des Clubs Junger Künstler, Budapest, 1987.

Keserű Katalin: Avantgardizmus és a primitiv/nép művészet tradíciója – Ars Hungarica 1988/1.

Ausstellungen im Dezember – Kölner Dezember 1988.

Horváth Sándor: Ártatlanul és önfeláldozóan, Vas Népe, 1988. 12. 31.

Hegyi, Lóránd: A labirintus ornamentikája – Szempontok Szirtes János művészetének értelmezéséhez Französisches Institut, Budapest, 1988.

fe László Lugossy: No Tie – The Art of János Szirtes, which can be felt 1988. in: catalogue „Szitanyomatok" Szombathelyi Képtár 1988.

Zoltán Gálig: About the Sifting–Prints of János Szirtes 1988. in: catalogue „Szitanyomatok" Szombathelyi Képtár

Einblick in Ungarns Kunstszene – Drei Künstler aus Budapest zeigen ihre Werke in der Galerie „artistes unlimited" Bielefeldr Zeitung 11/12. nov. 1989.

Erfahrungsaustausch zwischen ungarischen und deutschen Künstlern Bielefelder Tageblatt, 11. Nov. 1989.

Kunst heute in Ungarn – Neue Galerie – Sammlung Ludwig, Aachen 1989

Mit Unterstützung der Ludwig Stiftung für Kunst und Internationale Verstandigung

Annette Siffrin–Peters: Ungarn walzten sich in Schokolade, AN/Nr. 67. 20. Marz 1989.

Ivan Image: Minden, ami eddig szégyellve volt... in: Reform 1989. okt.

Hegyi Lóránd: A labirintus ornamentikája in: Utak az avantgárdból, Jelenkor Irodalmi és Művészeti Kiadó, Pécs 1988.

Gilles de Bure: János Szirtes in: Glamour Avril 1989.

New Art of Hungary – Four Artists 1989. DON SOKER Contemporary Art Gallery, San Francisco, USA Text: László Beke

Arts Contemporains Hongrie 1990. Strassbourg, Aula du Palais Universitaire Text: Catherine Lalumiere, Catherine Trautmann, László Beke

Nagy Imre: Csodaszarvas, Szirtes János festményéről In: Művészet 1990/2.

Triumf – the uninhabitable – Contemporary Danish and Hungarian Art, Charlottenborg, Koppenhagen, Műcsarnok, Budapest 1990 Text: Lóránd Hegyi

Torben Weirup: Fri og Spaendende kunst fra Ungarn in: Presseklip 26. apr. 1990.

Per Dabelsteen: Individualister fra Ungarn in: Politiken 27. 4. 90.

Contemporary Hungarian Art 90. Sala Dalles, Bucaresti – Palatul Bánffy, Cluj, Romania Text: Lajos Németh

Buda Pest! Contemporary Hungarian Art Dublin 1991. Royal Hibernian Academy Gallagher Gallery
Text: Peter Murray, Katalin Néray

Zentripedal Krems/Pécs, Aktuelle Kunst aus Österreich und Ungarn Minoritenkirche Krems/Stein 1991.
Text: Wolfgang Denk, Lóránd Hegyi

Interrupted Dialogue Revisions – Contemporary Hungarian Art

A cultural exchange project between Australia und Hungary. Text: Lajos Németh 1992.

Hudra Klára: Galéria in: Playboy 1992. április

Hudra Klára: Szirtes János művészete in: Élet és Irodalom 1992. III.

ef Zámbó István: A bölény redőit Kisemmizik Himalája In: Akció Patafizich 1991.

Szirtes János – fe Lugossy László Kiállítási katalógusa, Győr, Múzeumi Képtár

Metafora – Műcsarnok, Pécsi Galéria, 1991. Text: Hegyi Lóránd

MAGYAR NARANCS 1995. febr. 16. 39.o.

SZIRTES János

kritika

Képzőművészet

Az ezüstszínű újítás

Szirtes János kiállítása a Várfok 14 Galériában

Hát olyan nagyon azért ez sem meggyőző. Pedig hetek óta halogatom az írást, próbálok elbújni a szerkesztői tekintet elől, ami kér, megró, fenyeget vagy éppen esdekel, napszaktól és rovatállapottól függően: hátha majd most nyílik meg az igazi, a nagy, a régen várt, amit feldicsérni vagy ledorongolni komoly feladat lesz. De nem, mindenhol kis kiállítások, még ha méretre nagyok is; jók, de távolról sem megrázók; rosszak, de alig-alig bosszantók: csupa kispálya, kispályás kritikára várva: mindennapi Snoblesse-anyag. Ez persze nem tragikus (mivel – ha cinikus lennék, így folytatnám – azért is fizetnek), mégis szomorú: katarzis helyett tárlatvadászat.

Szirtes János egyike (volt?) a legfontosabb, sokszor katartikus hatású művészeknek az elmúlt másfél évtizedben. A nyolcvanas évek elején tűnt fel egészen felkavaró performance-okkal (*Dr. Erőss János, Múló rosszullét*), melyekben a „Hajas Tibor által képviselt drámai, egzisztenciális akcionizmust" (Hegyi Lóránd) fejlesztette tovább. Ezzel párhuzamosan készítette általában nagyméretű festményeit: ezek afrikai és más törzsi kultúrák motívumaira emlékeztető kvázi szakrális jelekből összeálló sűrű ornamensek voltak, melyek bonyolultságát növelte a „több szinten való festésmód", vagyis az, hogy egy meghatározott motívumtípussal és technikával megfestett felületre egy másik motívumtípust rakott másik technikával, sőt, sokszor még erre is egy harmadikat. Ez az alkotásmód azóta is jellemzi Szirtest. A nyolcvanas évek végén új technikával, a kormozással kezdett dolgozni; az ezzel az eljárással készített, különböző testhelyzetű embercsoportokat leképező hatalmas, sokszor megrendítő képeit néhány éve az Ernst Múzeumban lehetett látni. Most látható művei is kormozással és átfestéssel készültek: az alap sötétszürke-fekete, néhol pirosas vagy sárgás színű „gomolygás" (ez esetenként koncentrikus, mint egy pókháló, máskor inkább sorok látszanak); erre fekete akrilfestékkel hosszúkás vagy kerek foltokat festett; majd egy-két kis folt kivételével az egészet befedte bőségesen felhordott ezüstszínű festékkel. Látszik, ez az ezüst szín az újítás.

Sok minden eszébe juthat a tárlatlátogatónak erről az ezüst felületről. Gondolhat az ortodox ikonokat védő fémlemezekre, melyeken egy-egy kis nyílás van Mária és Jézus arca számára. Talán valami hasonló módon a kiállított képek is portrék volnának, s ezért, hogy majdnem mindegyik címe egy név (*Adolf, Barbara, Sámuel, Juditka...*)? De eltűnődhet az ember a szín (ezüst) és a felület (rusztikus) ellentétén is, hiszen az előbbinek csillognia kellene, amire az utóbbi okán képtelen. Nekem egy harmadik dolog jutott az eszembe: az, hogy ez az átfestés eltávolít a képektől, s minthogy majdnem ugyanolyan mindegyiken, érdektelenné is teszi azokat. Nincs benne annyi, ami huszonöt festmény izgalmassá tételéhez kell. A képek egymás mellett: egy ezüst csík a falon; ez marad meg. De meddig?

Horányi Attila

Várfok 14 Galéria (I., Várfok u. 14.) A kiállítás február 26-ig látható hétfő és kedd kivételével 10–18 óra között.

Film

Szabadságkészlet

Gothár Péter: A részleg

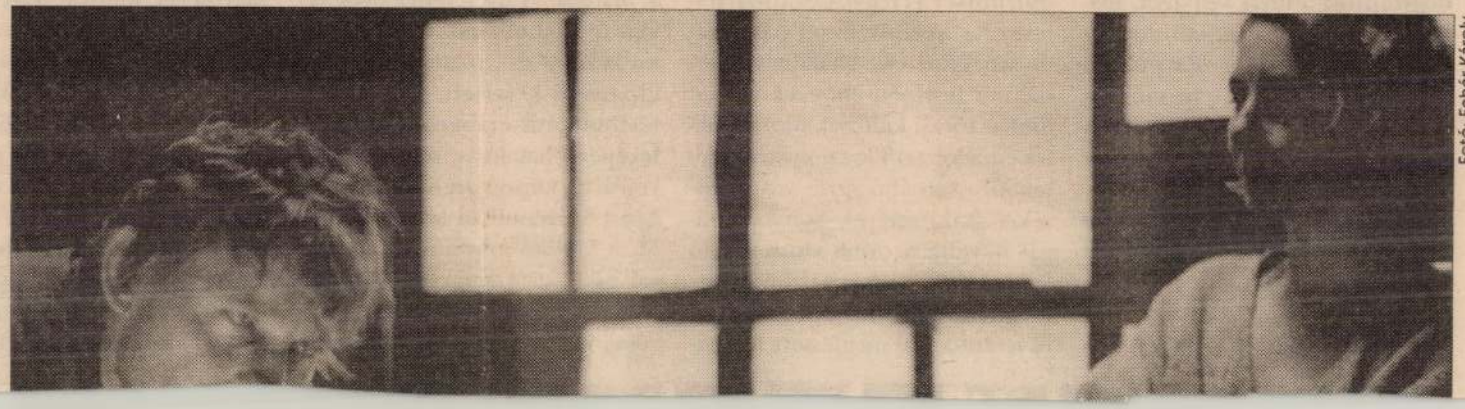

Fotó: Fehér Károly

Lekörözni. Ha azt hiszed, hogy tízezer méteren lehet csak, mint a ravasz nyúl a fürge teknőst, netán a Forma–1-ben, mint egy Williams valami zwickaui csodát, hát nem is éltél, nemhogy tévedsz, de nem tudsz semmit. Lekörözni: fogni egy papírost, amin szép egymásalattiságban sorakoznak a nevek, miszerint pártszervezet, KISZ-szervezet, kéziraktár, raktár, üzemorvos, bérelszámolás, és ez meg amaz, utána végső megváltás: a munkaügy. Ennyi az egész, és mehetsz isten hírével. A raktár előtt érdemes a kollégákkal egyezkedni, törött vonalzójukért odaadni azt, amit úgy szerettél, a vaksi asztali lámpáért odalökni a féltve őrzött sajátot, hiszen ott mindegy, darab-darab, ha szar, ha nem: csak meglegyen. Egy mentalitás, egy életforma, egy hazugságból szőtt érrendszer térképe egy mozdulatban, mindegy, milyen, csak beszélni lehessen róla, hivatkozni lehessen rá, aláírható, pecsételhető legyen, és az sem baj, hogyha senki sem hiszi el, csak adja hozzá a nevét. És mi adtuk a nevünket. Volt, aki testét is, lelkét is. De a nevét az is, aki próbálta menteni, védeni egyebeit, övéit.

Az egész gyalázat a nevünkön szárad. A

Szitás György, grafikus

Szabó Lóránt: Diák voltam

20.

Népszabadság, Bp. 1979. dec. 2.

Szitaś György, grafikus

Szkrebicky: Téli álom 20.

Népszabadság, Bp. 1979 febr. 25

Szitás György, grafikus

Móra F. A békapásztor

Zo.

Népszabadság, Bp. 1979 febr. 11.

Szitás György, grafikus

Telnós Péter: Az önkéntes autó 20

Népszabadság, Bp. 1979 febr. 4.

Szitás György. (karikatúr
Grafikus

Sarkady Mária: A kislány, aki ülőgyá ment (1) 20

Népszabadság, Bp. 1979. márc. 11.

Szilás György, grafikus

Sarkady Mária: A kislány, aki világgá mert (2). 20.

Népszabadság, Bp. 1979. márc. 18.

Szitás György, grafikus

Sarkady Mónia: A kislány, aki világgá ment (3.) 20.

Népszabadság, Bp. 1979. március 25.

Szitás György (karikaturista)
grafikus

Obrazcov: A repülőmókus

Népszabadság, Bp. 1979. ápr. 1.

Szitás György, grafikus

Ténaop Sándor: Vízivad

20.

Népszabadság, Bp. 1978. okt. 29.

Szitás György, grafikus

Ténagy Sándor: Vízivár (2.) 20.

Népszabadság, Bp. 1978. okt. 22.

Szitás György, grafikus

Tényagy Sándor: Vicinál

29.

Népszabadság, Bp. 1978. okt. 15.

Szitás György, karikatúrisk

Ténagy Sándor: Vízivás

20.

Népszabadság, Bp. 1978. nov. 26

Szitás György, grafikus

Ténagy Sándor: Vízivár (5.)

20

Né, szabadság, Bp. 1978. nov. 19.

Szitás György, grafikus

Gratulálunk MIKI EGÉRNEK

50. SZÜLETÉSNAPJA ALKALMÁBÓL

Szövegét írta:
Romhányi József
Rajzolta:
Bánki Kati, Szitás György

Gá-gá-gá!
Usd a Mikit Matyi!
– Lovag-gá!

Még hogy Miki figurája nyomán alakultunk ki mi? – Kacsa!

DONALD KACSA

ELADÁS M. LÜDJA

Kapcs. ford. a XXX. század üdvözletét kibüki: Kóbüki.

Hogy lehetséges, édes doktorom, hogy ez az első kísérleti egérke még mindig él?

DR. BUBÓ

URSULA

Nagy hős leszek, dicső, bátor,
nem rettegek a macskától.
Gyakorlom a szembeszállást
lassacskán
– egyelőre vasmacskán . . .

MIKI EGÉR

Orvosi műhiba történt az Animációs Begyetemen: infekció helyett tévedésből invenciót fecskendeztek bele.

FOXI MAXI

Foximális . . .
illetve maximális
tisztelettel köszönt
Foxi
Maxi

FRÉDI

Úgy meghat, hogy egy egér ilyen kort megér, hogy könnyem is megered. . . . ifiatom az egeret.

Rólad sok kedves emléket ápol Gusztáv, a néma Pannóniából.

GUSZTÁV

26.

24.

ASZTAL

nyét nemcsak a ka-
llogó gyertyák nö-
a környezet is,
eri, megsokszorozza
llognak a poharak,
nyérok — feltéve,
elmosogatva, meg-
ltek az asztalra.
evőeszközök is, ér-
kirakva, keretezve
zínfolt a papírszal-
az asztalt néhány
gyertya, csillogó
t.

pogósra keményí-
sztabrosz, fényes-
vőeszköz tette ün-
sztalt, amelyre a
vente egyszer-két-
erviz darabjai ke-
. Ennyi merev ün-
nepélyességre nincs szükség. A meglevő tárgyak egyszerűsítik, könnyítik a környezet szépítését. Nem kell már nylonnal óvni a fehér abroszt (mindig is kellemetlen volt nézni is, hozzáérni is!), enzimes mosószerek teszik egyszerűvé, könnyűvé tisztán tartását. S nem is kell már ragaszkodnunk a fehér színhez, a nemes anyaghoz, felválthatja azt valamilyen szép mintájú, „mosható papír" abrosz. Lehet szettel is teríteni — változatos anyagúak kaphatók. De elképzelhető, hogy minden teríték alá papírszalvétát — „eldobó" szettet — helyezünk. Szép szí-

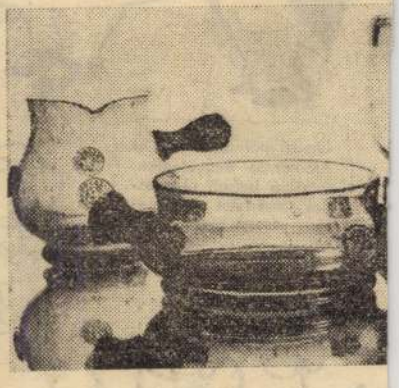

Szépek és jók azok az edények, a hezálló nyél, jó fogású fül könnyíti Valószínűleg a törési százalékuk

(A képeket

HA VÁRATL

„Ha váratlan vendéged érkezik és semmid nincs a háznál, végy húsz tojást..." — olvashatjuk nagyanyáink szakácskönyvében. Próbáljunk ennél használhatóbb tanácsot adni napjaink háziasszonyának (habár nem árt, ha minden eshetőségre készen, mindig van otthon néhány tojás, egy-két konzerv, valamennyi por alakú nyersanyag, hiszen ezek bárhol — szekrényben — gond nélkül tárolhatók).

rul, hogy az illető nem mankóval jár (azokat tolja félre), nincs a karján kisgyerek (a kisgyerekes mamákat taszigálja) és messze van még attól, hogy számolja az éveket a nyugdíjig. Kiderült már a körülírásból, hogy úgynevezett életerős fiatalemberről van szó, aki testi erejét ott hasznosítja, ahol előzékenynek, udvariasnak kellene lennie.

Az előbbi képben nyilván van némi túlzás, de a lényegét tekintve nincs: sokan ugyanis divatjamúltnak tekintik az udvariasságot, a múltból örökölt rossznak, úrmajmolásnak. Sokan magatartásuk igazolására „ideológiát" is gyártanak, amelyet valahogyan így fogalmazhatnánk meg: a nők kiharcolták maguknak az egyenjogúságot, tehát egyenlőek vagyunk, egyenlő jogokkal, akkor miért adnám át a helyemet a villamoson?; vagy más fogalmazásban: én is dolgozom, nem? Én nem fáradhatok el? További variáns: nekem is 45 forintért adja a BKV a villamosbérletet, forintért a vonaljegyet, nem?

Korántsem akarok oda kilyukadni, hogy az udvariasság legfontosabb mércéje átadjuk-e a helyünket (mi férfiak, vagy kamaszgyerekek) a villamoson, más járművön a gyerekkel utazó anyáknak, időseknek, rokkantaknak. Az udvariasság sokkal több ennél: magatartásforma, ember és ember közötti társadalmilag elfogadott érintkezési mód, egymás megbecsülése kifejezésének egyik eszköze, a kölcsönös tiszteletadás része.

A KÖLCSÖNÖSSÉG elengedhetetlen eleme az udvariasságnak. Arról jutott ez eszembe, hogy a minap a villamoson a következő apró (apró?) jelenet tanúja voltam. Fiatal anyuka szállt fel két és fél év körüli gyerekkel a karján. Az ülőhelyeket elfoglalóknak ettől a pillanattól rengeteg érdekes látnivalót kínált a kies Mező Imre út (egyik oldalon a villamosremiz, a másikon a Józsefvárosi pályaudvar), mert merevedésig tekerték a nyakukat, hogy minél többet lássanak ezekből a látványosságokból. Kivétel egy idős né-

túlzással), mint őt vendégnek a hatodikra várnia. Nemcsak azért, mert a háziak és a többiek is idegeskednek, nem történt-e valami baja a vártnak, hanem azért is, mert bizonyos kivagyiság kifejezője is a „mit nekem..., majd megvárnak" (kis)királyi nézet tönkretehet egy kellemesnek ígérkező estét. Nálunk ugyan nincsenek királyok, de az uralkodó (munkás)osztály tagjai vagyunk. Tehát a mi pontosságunk is lehet ennek az osztálynak az udvariassága.

Az antivilágban az udvariasság szabályokkal volt körülbástyázva, rögzítve annak minden mozzanatát. Ezek az előírások merev formákba gyömöszölték a kapcsolatokat. Mindenre volt szentencia, mindenre volt magyarázat. Emlékszem az egyik ilyen szabálygyűjteményre — szigorúbb volt, mint a BTK —, amelyben a következő formula volt olvasható: vendégségben ne üljünk a szék sarkára, mert akkor a házigazdának az az érzése támadhat, miszerint nem érezzük jól magunkat, és alig várjuk már, hogy elrohanhassunk. S teljesen kényelmesen sem ülhetünk, mert akkor az az érzése kell hogy támadjon a vendéglátónak, miszerint sohasem akarunk hazamenni.

Szóval ezek a regulák a regulák miatt, önmagukért voltak. A forma volt a lényeg, a szabály, jaj, nehogy megsértsük már azt valahogy. Nem a belső kényszer, hanem „a jaj, mit szólnak majd az emberek" porhintő farizeuskodása volt a jó modor, az udvariasság kikényszerítője. A Prokrusztész-ágyba kényszerített normák a látszatot védték, nem a lényeget. Ne vessenek rám követ, ha most egy hirtelen fordulattal látszólagos ellentmondásba kerülök önmagammal, és az udvariasság kialakult formáival szállok vitába. Igaz, hogy az udvarias férfi a nő bal oldalán (nem a nő a férfi jobb oldalán) halad. Beidegződés, megszokás, udvariasság. De nem szabad ezt sem — mindamennyi más szabályát az udvariasságnak — fetisizálni. Mert lehet valaki jól nevelt, udvarias, figyelmes, akkor

Szitás György, grafikus

Illyés Gyula: Pelőfi varázsa. 20.

Népszabadság, Bp. 1979. dec. 31.

Szitás gyöngyi grafikus

Szabó Pál: Liba pásztorkodás 20.

Népszabadság, Bp. 1979. nov. 11.

Szitás György, grafikus

Nagy István: Dideregő Telek 20.

Népszabadság, Bp. 1979. nov. 18.

Szitás György grafikus

Illés Béla - Iskola 20.

Szabadság Bp. 1979. szept. 30

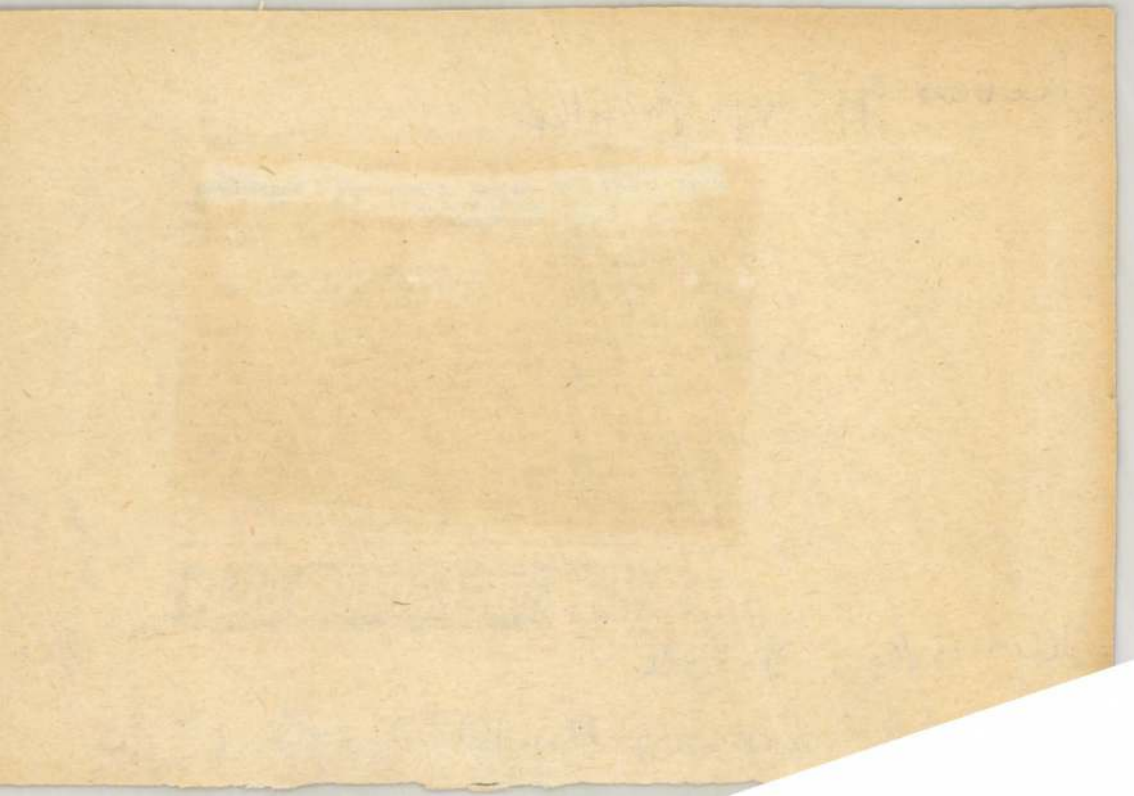

Szitás György, grafikus

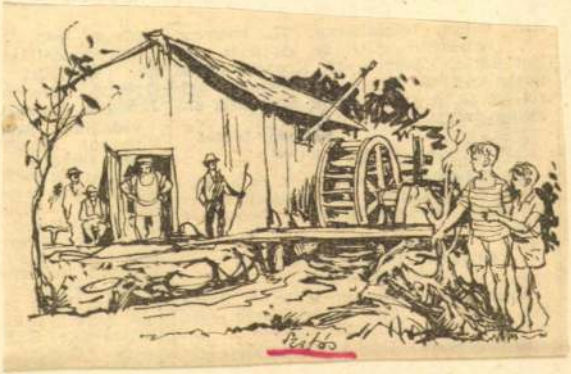

Tekete István: Barangolások 20.

Nénszabadság, Bn. 1979. nov. 25.

Szitás ~~[illegible]~~, grafikus
György,

Várnai Zseni: Az ékség nagy úr 20.

Minszabadság, Bn. 1979. nov. 4.

Szitás György grafikus

Örsi Ferenc: Milyenek az igazi férfiak 20.

Nemszabadság Bn. 1979 dec. 16.

Szitás György, grafikus

Kodoldnyi János: A kuskefogat - 20.

Népszabadság, Bn. 1980 jan 27 -

Szitás György, grafikus

Mátyás Ferenc: Egy boldog félévi vizsga. 20

szabadság, Bp. 1930 jan. 6.

Szitás György grafikus

Szitás György grafikus

20.

Tkacsóh Sándor: Pipeszerencsétlenség

Népszabadság, Bp. 1980 belés 3.

20

42

Szitás György grafikus

Tatay Sándor: Játékaink

20

Népszabadság, Bp. 1980. jan. 20.

Szitás gyönyörű, grafikus

20.

Benedek Elek: Erdei élet

Népszabadság, Bp. 1980 július 10.

Szitás György, grafikus

Csanesin: A holászó medve 20.

Nirszabadság, Bp. 1979 aug. 12

Szitás György grafikus

Gárdos Mária: A gyűrű

20

Népszabadság, Bp. 1980. jan. 13.

Szitás György, grafikus

Kassák Lajos: Inas leszek 20

Nérszabadság. Bp. 1980 febr. 17.

Szitás György grafikus

Hidas Antal: A repülés varázsa 20.

Népszabadság, Bp. 1980 július 24.

Szitás György grafikus

Bernáth Aurél: Kirándulás 20.

Népszabadság, Bp. 1980 márc. 2.

Szitás György, grafikus.

Szitás György rajza.

Kiss Dénes: Eb vagy hilya

Nirszabadság Bn. 1979 júl. 15

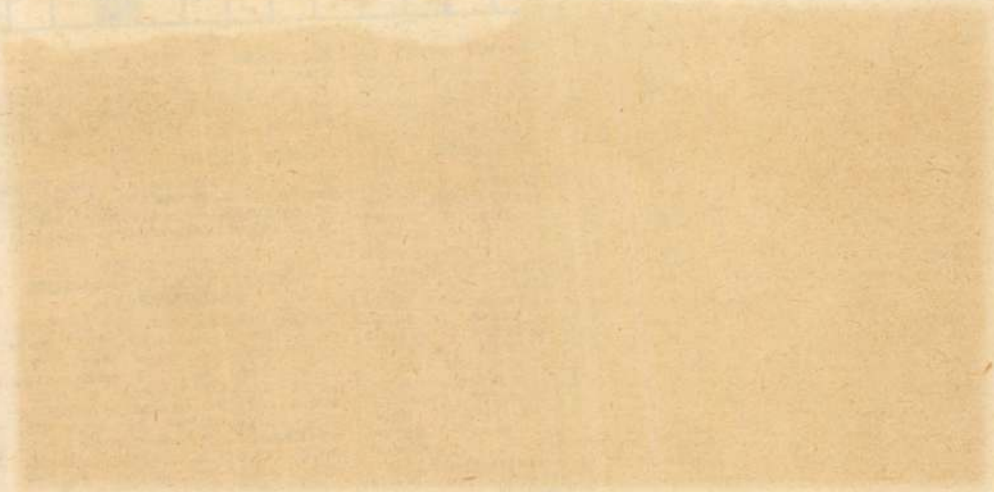

Szitás György grafikus

Kalandos NYARALÁS

Írta: TEKNŐS PÉTER

Rajzolta: SZITÁS GYÖRGY

20.

zínfoltként ez a
észlet a Röltex
ézimunkaüzleteinek kirakatában.
'izenöt színben káprázta tja el a
ézőt. A *Hobby-set* név magya-
ul is teljesen érthetővé válik, ha
ibontjuk és megtaláljuk benne
z előnyomott kézimunkát, a há-
om hímzőtűt és a gyűszűt. S ta-
án ki sem kell bontani, hiszen
z oldalán kis színes nyomatban
s látható perspektivikus tartal-
ha: a kalocsai párna ugyanis
ajd csak kivarrás után lesz
yen szép, ilyen tarka.

sérletként kis mennyiségben bocsátotta útjára ezt a No 1. kézimunkakészletet. Ha beválik, ha a Centriköt vállalat folyamatosan rendel belőle, szeretnék rendszeressé tenni a gyártását. És miért ne válna be? Kézimunkának is szép, emléktárgynak is alkalmas. A minta minőségéért jóváhagyóként a Népművészeti Tanács szavatol. Hír szerint készül már a No 2-es keresztszemes minta, és ezt talán egy matyó motívumokkal előrajzolt követi.

repeiből.
ége IV.
elei. 12. rész.
arészl.
zfúvókra.
amüvek.
ából.
sládája.
jeiből.
a.
nóta.
. rész.
neg újra.
tt . . .
abadságunkért!
emzetközi dan-
ket, amely egy-
ztársaság idején
shadsereget tá-
hogyan szerve-
dhatjuk meg az
ok.
olvasás.
rtja. Totó.
irodalmi szerk.

21.32: Pompadour. Léo Fall operettjének rádióváltozata.
23.10: Szórakoztató zene éjfélig.

3. MŰSOR

8.08: Magyar kamarazene. Szt.
8.43: A Lengyel Kamarazenekar hangversenye. Szt.
10.10: Új zenei újság.
11.06: Tus a halál ellen. Dok.-játék.
12.02: Tannhäuser. Részl. Szt.
13.05: Kamarazene. Szt.
Közben: 13.51: Kis magyar néprajz.
14.37: Zenekari muzsika. Szt.
16.27: Opera-művészlemezek. Szt.
17.32: Képek a régi zene világából.
18.01: A magyar szépprózá századai.
16.50: Atlétikai EK. A döntő (sz.).
18.50: Esti mese.
19.00: A Hét (sz.).
20.00: Hírek.
20.05: Anna ezer napja. Angol film (sz.).
22.25: Telesport. Sporthírek. A Szovjetunió spartakiádja. Összefoglaló (sz.).

HÉTFŐ

KOSSUTH RÁDIÓ

8.25: Népdalcsokor.
9.00: Versek.
9.10: A hét zeneműve.
9.40: Óvodások műsora.
10.05: Nyitnikék.
10.35: Rameau: Pygmalion. Opera.
11.18: Magyar fúvószene.
11.40: Magányos utazás. 4. rész.
12.35: Válaszolunk hallgatóinknak.
12.50—14.36: Zenei érdekességek az elmúlt hét műsorából.
14.36: Fütyül a vonat. Elbeszélés.
14.54: Édes anyanyelvünk.
15.10: Kóruspódium.
15.29: MR 10—14.
16.05: Polkák.
16.12: Magyar előadóművészek.
17.10: Zenés beszélgetés.
17.32: Van új a Nap alatt.
17.47: Operettdalok.
19.15: Ludas Fórum.
20.25: Jasha Heifetz lemezfelvételei. 13. rész.
21.00: **Csak arra vagyok kíváncsi . . .** A sorozat mai adásában a nyaralásról lesz szó. Egynémely jó tanács látszólag megkésett, hiszen már kifelé haladunk a nyárból, de azért jócskán akad még megjegyezni, megszívlelni való.
22.20: Amerika, 1979. 4. rész.
22.30: Szabolcsi Bence tanít . . .
23.30: Sáry László műveiből.
0.10: Táncdalok.

PETŐFI RÁDIÓ

8.06: Tánczene.
8.33: A koldusdiák. Részl.
9.40: Bolíviai dallamok.
9.50: A megszokás hatalma.
11.55: Pillanatkép.
12.00: Népi zene.
12.32: Kis magyar néprajz.
15.38: Nicolae Herlea énekel. Szt.
20.34: Láttuk, hallottuk.
20.59: Szimfonikus zene. Szt.
22.30: Dzsesszfelvételek. Szt.
23.00: Machaut: Notre Dame-i mise. Szt.

MŰSOROK

VASÁRNAP

Körszínház: Énekek éneke (fél 8). **Városmajori Színpad:** Hurrá, fiú!!! (8). **Hilton Szálló udvara:** Musica Rinata (8). Az **Állami Bábszínház** vendégjátéka: Furfangosok (a Hűvösvölgyi Színpadon, de. 11 és a Városmajori Színpadon du. 5). **Fővárosi Nagycirkusz:** Intercirkusz (de. 10, du. fél 4 és este fél 8). **Kisstadion:** Olimpiai parádé, az Ukrán Jégrevű műsora (fél 8).

HÉTFŐ

Zichy-kastély: A Liszt Ferenc Kamarazenekar hangversenye (Nyári Zenekari estek B/4, 8). **Zenélő udvar:** Kamarazene-est (Beethoven-estek 4., 8). **Városmajori Színpad:** Hurrá, fiú!!! (8). **Fővárosi Nagycirkusz:** Intercirkusz (fél 8). **Kisstadion:** Olimpiai parádé, az Ukrán Jégrevű műsora (fél 8).

Szitás György, grafikus

Kiss Dénes: Eb lagy kuly a 20

Nepszabadság Br. 1979 jún. 24

Szitás György, grafikus

Prisvin: Jurik meg a fajdok 19

Bp. 1931 aug. 9.

Nérszabadság

Szitás György grafikus

Kiss Dénes: Ez vagy kutya?

20.

Népszabadság, Bp. 1970 júl. 1.

Szitás György, grafikus

Szitás György rajza.

G. Hesse: A diója.

Ninszabadság, Bn. 1979 jún. 17.

Szitás György, grafikus

Jemeljanov: kutya a telefonnál

20.

Nérszabadság, Bp. 1979. jún. 10

Szitás György grafikus

Marosán György: Első nap a pékségben 20.
Népszabadság, Bp. 1980. márc. 9.

Szekeres Erzsébet, textilművész

KÖZÖS KIÁLLÍTÁSON mutatkozik be Sopronban, a Festőteremben Szekeres Erzsébet textilművész és Gy. Kamarás Katalin keramikusművész. Mindketten a népköltészetből merítenek, és főként gyermekkori meseélményeiket örökítik meg; a tárlat tegnap nyílt meg.

8.

– : Hf

Népszabadság, Bp. 1980. márc. 15.

Szitás György grafikus

Kalandos nyaralás 4

Írta: TEKNŐS PÉTER

Rajzolta: SZITÁS GYÖRGY

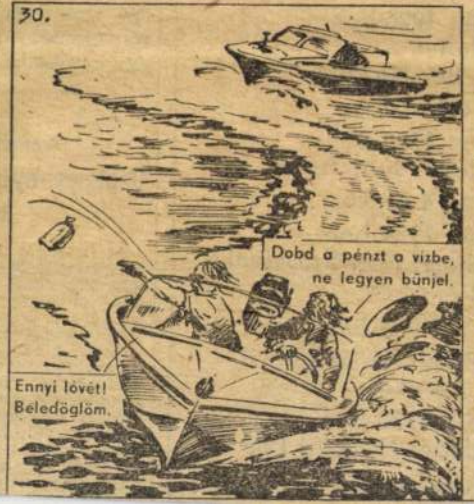

19.

szelvény-
orintot, a
egyenként
A 116 656
—30 forin-

eptember-
irgynyere-
A rendes
sorsoláson
s 39. heti
alamint a
etéses lot-
tenként is
orsolás. A
hetenként
azdára; a
lkalommal
épkocsi.

n:
etétkönyv

ztár augusztus 29-én és 30-án rendezi a gépkocsinyereménybetétkönyvek ideí harmadik, sorrendben 73. sorsolását. A sorsoláson az 1979. április 30-ig váltott és 1979. július 31-én még forgalomban levő 5 ezer és 10 ezer forintos nyereménybetétkönyvek vesznek részt. A Budapesten váltott gépkocsi-nyereménybetétkönyveket augusztus 29-én, szerdán délelőtt 9.30 órai kezdettel, a vidéken váltottakat pedig augusztus 30-án, csütörtökön délelőtt 9.30 órai kezdettel sorsolják a MEM Kossuth Lajos téri kultúrtermében.

tette még egy-egy felhő- és csapadékzóna; ezek közül az utóbbi a jelentősebb. A Szovjetunió európai területén általában derült, száraz, meleg az idő.

Hazánkban szombaton délkelet felől erősebben megnövekedett a felhőzet. A Tiszántúlon az eső is eleredt. Ezzel párhuzamosan megerősödött a keleti szél, és a főváros térségében, ahol a legélénkebb volt, elérte az óránkénti 60—80 kilométeres sebességet is. A hőmérséklet kissé csökkent az elmúlt napokhoz képest, de Kelet-Magyarország kivételével még mindig meleg idő uralkodott; a hőmérséklet az esős helyek kivételével általában 20—26 fok között alakult.

Előrejelzés ma estig:

Nyugaton is megnövekvő felhőzet; jobbára erősen felhős idő. Többfelé eső, zápor, élénk, erős lökésekkel kísért keleti, délkeleti szél. Az évszakhoz képest hűvös idő. A várható legmagasabb hőmérséklet 19—24 fok között.

A Balaton vizének hőmérséklete szombat délben Siófoknál 23 fok volt.

A Duna vízállása Budapestnél 265 centiméter; vasárnapra 270 centiméter várható.

Augusztus 28-án, kedd délután 4 órakor:

A LEGKÉKEBB TENGERNÉL Készült 1935-ben.
(U szamogo szinego morja) Rendezte: Borisz Barnet

Augusztus 29-én, szerda délután 4 órakor:

GRUNJA KORNAKOVA Készült 1936-ban.
Rendezte: Nyikolaj Ekk

A filmeket magyar hanghemondással vetitik.

TAKARÉKSAROK

Kár a benzinért...

Aki indításkor „kilő", minduntalan „deszkáig" nyomja a gázpedált, bőgeti a motort, csak az első tankolásig leli örömét.

34

Ott kiderül, hogy az autó hajszolásának mámora roppant költséges!

ENERGIAFELÜGYELET

Szitás György, grafikus

Veres Péter: Családosoknak kell em 20.
Nőszabadság, Bp. 1980. március 16.

Szitás György, grafikus

Radnóti Miklós: A'gi és en' 20

Népszabadság. Bp. 1980. márc. 23.

Szitás György grafikus

20.

Paunłowskij: A nyúl lába

Nieszabadsád: Bp. 1979 szept. 23.

Szitás György, grafikus

Szitán György rajza

Kiss D 20.

szabadság, Bn. 1979 júl. 8

Szitás György Grafikus

20.

Prisvin A vén gomba

Nyíregyháza, Bp. 1979 júl. 22

Szitás György, grafikus

[illegible] Andor Endre: Kellemetlen emlék 20.
[illegible]adság, Bp. 1980. március 30.

Szitás György, grafikus

Obrazcov: A kisnyúl. 20.

Nepszabadság, Bp. 1979 júl. 29.

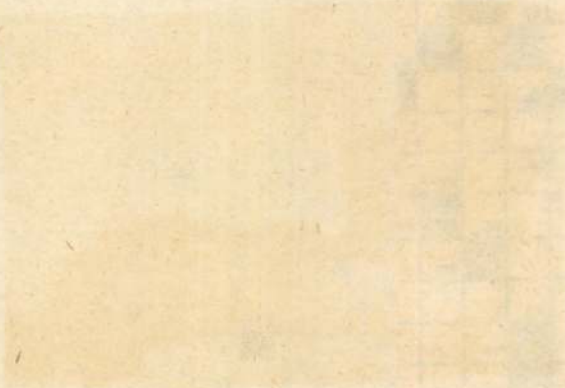

Szitás György, grafikus

Jankovich Ferenc. A grófkisasszonyok csónakjában 20.

Nirszabadság, Ra 1979 okt. 10 7.

Szitás György, grafikus

Tamás ... ke vizében 20.

Nérozabadság, Bp. 1979 okt. 14.

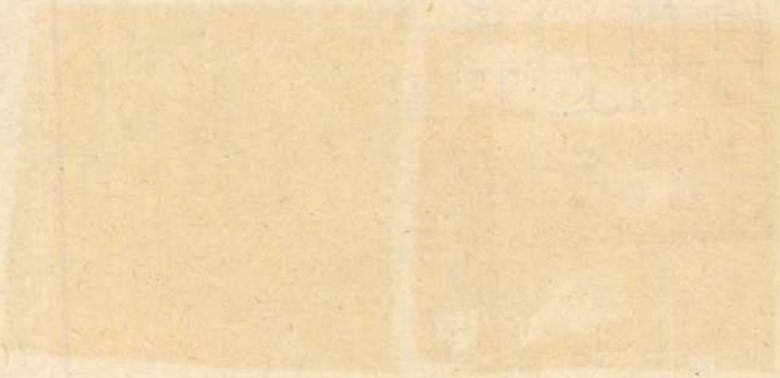

Szilás György, kari kolmiste grafikus

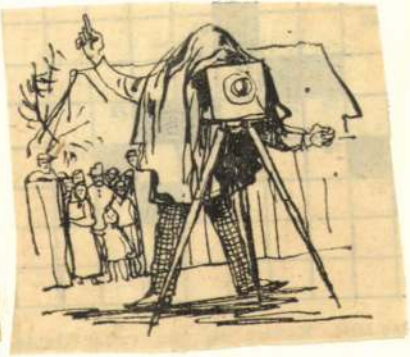

Bakó József: Tényképen az iskolában 20.

Bn. 1979 okt. 28.

Nincs szabadság.

Szilás György grafikus

Danos József: holgasors

20.

Ninszabadság, Bn. 1979 okt. 21.

Szitás Györgyi Grafikus

Dékány Nóemán: A kintó

20.

Nep szabadság, Bp. 1980 szept. '14.

Szitás György grafikus

Dessewffy Sándor: Levél az udvarházban – 17.

Népszabadság, Bp. 1980. júl 27.

Szitás György, grafikus

Csulák Mihály: A nagy szortimentum

Nep. szabadság, Bp. 1980 júl. 20.

20

Szitás gyűrű, grafikus

Schmidt Egon: A kakukktojka 20

Népszabadság, Bp. 1980 júl. 20

Szitás György, Grafikus

Prisvin: Kutyalecke

20.

Nep szabadsag. Bp. 1980 júl. 13.

Szitás György, grafikus

Szabó Zoltán: Legelső ütközetem 20

Népszabadság, Bp. 1980. ápr. 27.

Szitás György, grafikus

Tomási Áron: Csépelünk

20.

Népszabadság, 8 p. 1980. ápr. 13.

Szitás György, grafikus

Tari János: Az ebéd

20.

Népszabadság, 1980. május 18.

Szitás György karikaturista

E. Kovács Kálmán. Hogyan lettem kovács? 20.

Népszabadság, Bp. 1980. május 11.

Szitás György, grafikus

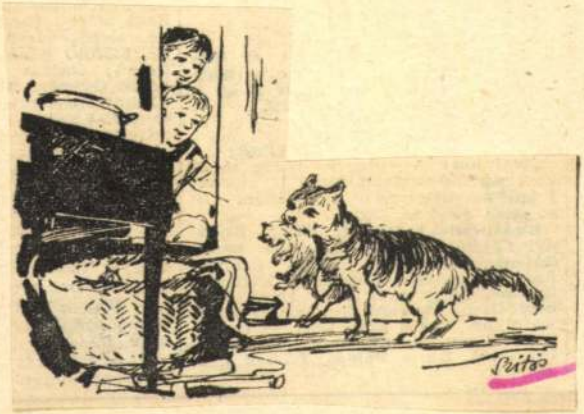

Asztalos István: Kamvas 20.

Népszabadság, Bp. 1980 ápr. 20.

Szitás György, grafikus

Hegedüs Béla Dániel: Új otthon 20.

Népszabadság, Bp. 1980 júl. 6.

Szitás György, grafikus

Petrovácz István: A legelső magyar ember 20.

Népszabadság Bp. 1980 aug 31.

Szitás György grafikus

Verbőczy István A Virágos néni napja 20

Népszabadság, Bp. 1980 aug. 24.

Szitás György, grafikus

Csarusin: A csintalan bacsok 20

Nepszabadság, Bp. 1980. aug. 17.

Szitás György karikaturista

Kombathy Viktor: Pikk úr, a jóbarát. 29.
Népszabadság, Bp. 1980 aug. 10.

Szitás György, grafikus

Gerő János: Petőfi nevével 20

Népszabadság, 1980. szept. 7.

Szitás György, grafikus

20.

Bajol Andor: Az ágyúcsőnél

Népszabadság, Bp. 1980 május 25-

57
~~50~~

Szitás György grafikus

Fehér Tibor. Még most is látom őt

20.

Népszabadság, Bp. 1980 szeptember 28.

Szitás Gyöngyi grafikus

Mányi László Próbavásárlás

20.

Népszabadság, Bp. 1980. szept. 21.

Szitás György, grafikus

19.

...dy

...ladság, Bp. 1981. jan. 25.

Szitás György, grafikus.

Szkrebicky Dermeszkő hidegben 19.

Népszabadság Bp. 1981 febr. 22.

Szitás György, grafikus

Vidor Miklós: Lecke – esernyő 19

Népszabadság 18.

ei alsó jobb sarkába
át, akkor, amikor a
dves. E sajátos kép-
újítás, különösen a
között keltett ér-

mint h
ták; é
mája

Sok

FEJLESZTÉSI együtt-

Tav.

Szitás György, Grafikus

20.

E: Kovács Kálmán: Árva Pett

Nérszabadság, Bn. 1980 jún. 29.

Szitás Györgyi grafikus

Szombathy Viktor: Szudot Peti kusmája 20.

Népszabadság, Bp. 1980. jún. 22.

Szitás György, optikus

Csukás István: Emlékeztető egy zeneiskolára 20.

Népszabadság, Bp. 1980. jún. 15

Szitás György, grafikus

Voronkova: Az élő lámpa 20.

Népszabadság, Bp. 1980 jún. 1.

Szitás György, grafikus

Steindl Valéria:

A vasi disznótor

Steindl Valéria: A

Népszabadság

Szitás György grafikus

Bódi Kata

19.

Nyíregyháza, 1981. jan. 11.

Szitás György, grafikus

Gyárfás Endre: A nemzeti 19.

Nénszabadság I . 15

s két lányt — egyik
b 907 grammnál —
ubátorban tartják, lé-
ől oxigénadagoló be-
doskodik. A klinika

sal lát
üvegez
alapjár
mányos
hőszige

Szitás György, karikatúrái

Nagy Franciska: Diderot történet 16.
Népszabadság, Bp. 1981. július 8.

Szitás György, grafikus

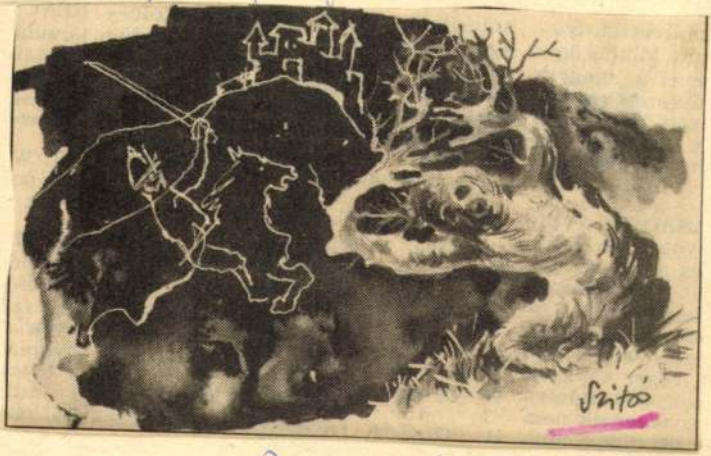

Kósa Csaba: Bodavár

19.

Népszabadság, Bp. 1981 júl. 1

Szitós Gyöngyi grafikus

Szombathy Viktor. A kis 19.

Népszabadság. 19.

'46

...títesek.
...senik együttese ját-

...tojások. Mesejáték.
...együttes énekel.

20.30: Refle...
állítá...

22.10: Köz...
ről.

Szitás György, grafikus

Bárány Tamás: A damaszkuszi kalcus 20

Nincsszabadság BP 1980 okt. 12.

Szitás György, grafikus

Körösényi János: Szár sz 19.

Népszabadság, Bp . 29.

Szitás György, grafikus

Mányi Lóvló: Lázadás 19.

Nepszabadság, B

ugyanis eltűnt, csupán
alála után több mint ezer

KISODRÓ
gépkocsijá

Szitás György, grafikus

Szanas János: Hajósanatás 20.

Népszabadság, Bp. 1980 nov. 23.

Szitás György grafikus

Szpiridon Vangel - Gugucs nadja 20.

Népszabadság Bp. 1980 nov. 30.

Szitás. Gyöngyi, Grafikus

1 rajz: repr.

Heoyi-Füstös István: A hász 19.

Népszabadság, Bp. 1981. márc. 15

Szitás György Grafikus

Udvarhelyi Dénes: A csónak Savoniában 19

Nép szabadság, Bp. 1981 márc. 8

Szitás György, grafikus

Nagy Franciska: Mikor kezdődik a szüret? 20.

Nepszabadság Bp. 1980 nov. 2.

Szitás György, Grafikus

Dékány Kálmán: Duda és parittya 20

Nepszabadság, Bp. 1980 nov. 16

Szitás. György, grafikus

Szuirido-n Vanyeli: Őr apó 20

Nemszabadság Bp 1980. okt. 5.

Szitás György, grafikus

1 rajz : repr.

Horváth Árpád: A Parsevval György egén 19

Népszabadság Bp. 1980. nov. 7.

Szitás György grafikus

Gyárfás Endre: kapitányok

Ifjúság, Bp. 1980. dec. 14.

20

Szitás György, grafikus

...ipso.

BEDNAY JÓZSEF

Bekűldendő a vízszintes 4., 30., függőleges 21. és 22. számú sor megfejtése, legkésőbb december 15-ig. A cím melle írandó: REJTVÉNY.

NOVEMBER 23-I REJTVÉNY-PALYÁZATUNK NYERTESEI:

Megfejtés: Hogy gond nélkül megálhassan ahít hárki nénzt, javat, ha-

Miskolc; Papp Ge
bas Béla, Debrecen
Rétság; Borda Jó
Hegyi Béla, Bélap
Debrecen; Skultét
Gombos Pál, Ny
Józsefné, Bicske;
gótarján; Katona
szeg; Csala Károl
ruczó János, Gód
Békés; Jerszi Józ

Dávid mlat: Jóska vagyok! 20.

Népszabadság, Bp. 1980. dec. 7.

Szitás György, grafikus

Dessewffy Sándor: A komédiás király 20.

Népszabadság, Bp. 1980 okt. 26.

Szitás György, grafikus

Szmyegirjov. Az ófonyalehúr 20.

Népszabadság Bp. 1980 okt. 19.

Szitás Gyöngyi grafikus

(zárt betűk:
t sora.
gyében.

parkokat is építettek, csinosították a tereket, utcákat.

DURKÓ ZSOLT MÓZES című operája nagy sikert aratott az NDK zenei színházainak második találkozóján. A zeneművet Carl Riha, Karl-Marx-Stadt Operaházának igazgatója állította színpadra. A címszerepet Hans-

ISMÉT TŰZ VOLT a martfűi Cipőgyárban, egy héten belül sodszor. Ezúttal a gumiőrlő felv szalagja gyulladt ki. A lángok vállalat önkéntes tűzoltói fék meg. A vizsgálatok szerint a feltehetően dörzselektromosság ta. A kár nem számottevő.

Szitás György, grafikus

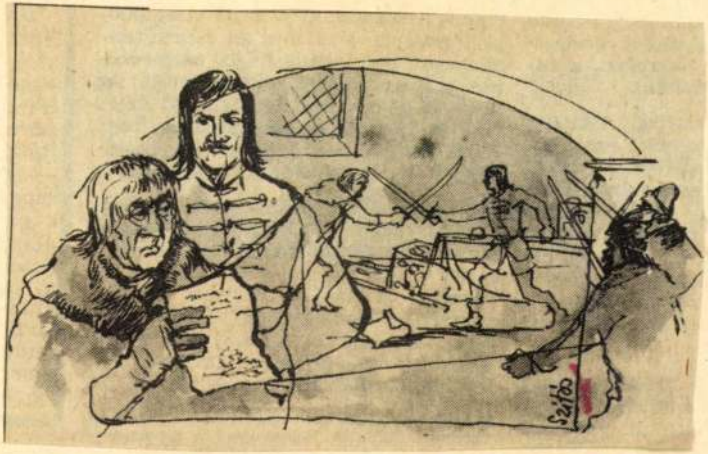

Benkó Mihály: A cselszövő halála 19

Népszabadság Bp. 1981 nov. 22.

Szitás György, grafikus

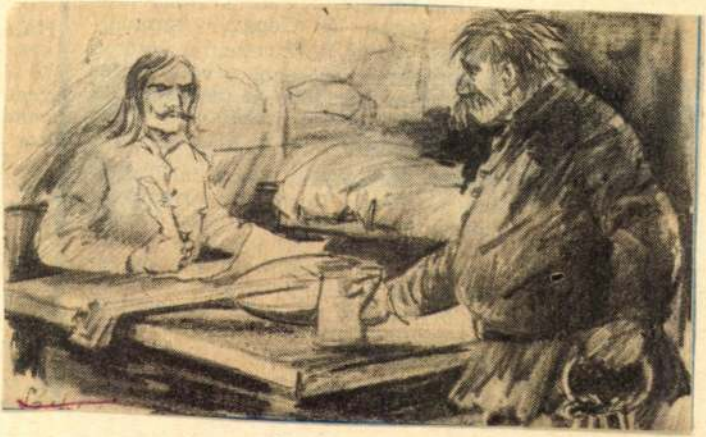

Horváth Marietta: A bonyhai udvarházban 18.

Nógrád megyei Bp. 1981 nov. 15

Szitás György, grafikus

gidák 19

. 1

nber 4. Drót-
új, korszerű
e állításával.
használó há-
mintegy hat
ékű szénhid-

KOLCON a
atórium és
2. kongresz-
negállapítot-
dekezőrend-
sztőrendszer
merése ér-
k az elmúlt
ekre vezet-

i mezőgaz-
güzemét. A
ckel, labo-
kiegészített
hibridku-
ása. A bú-
tizennégy-
csomagol-
aságoknak.

AZ Ö
ROK
tait é
baton
Bizott
legkiv
állam
tést n

A I

Szitás György grafikus

Novák Gábor: A … er 19

Nép szabad … l. szept. 27

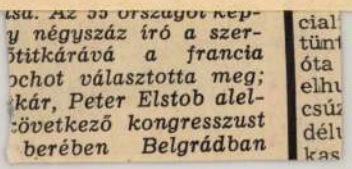
tsa. Az 55 országot kép-
y négyszáz író a szer-
ötitkárává a francia
ochot választotta meg;
kár, Peter Elstob alel-
következő kongresszust
berében Belgrádban
cial
tün
óta
elhu
csúz
délu
kas

Szitás György, grafikus

Udvarhelyi Dénes: Szüreti emlékek 19.

Népszabadság, Bp. 1981 szept 13.

Szitás György, grafikus

Béba 19

Népszabadság, Bp. 1981 szept. 20

Szitás György, grafikus

Nagy Franciska: A

19

Miaszabadsá[illegible] [illegible]zept. 6.

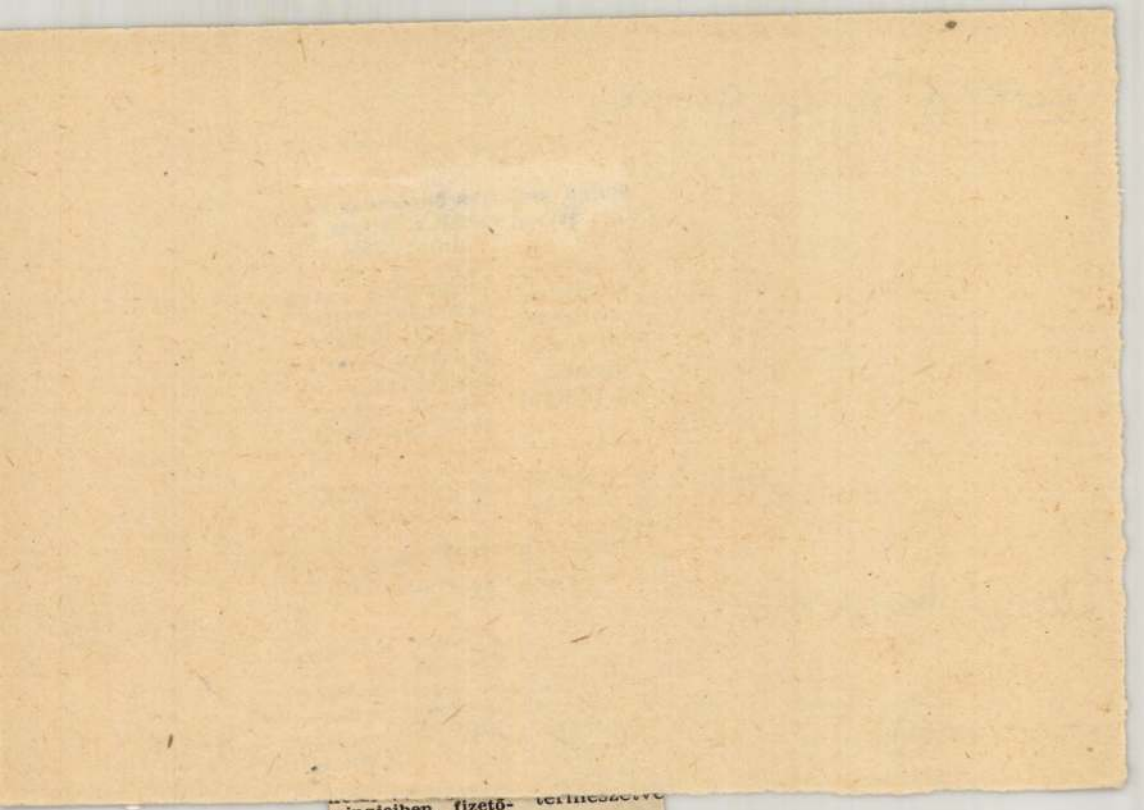

ıpingjeiben, fizető-
ein. Ez 16 száza-
aly. Szeptember 1.
aralótelepein a fő-
tva több mint öt-
nényt nyújt.

l okozott agyve-
sztikája és gyó-

GYORSHAJ
váron Taká
gépkocsivez
megcsúszott
ütközött. Sú
házban bele

Szitás Gyárapyi grafikus

Ráduly Mást

Nincsa

19.

30

...ános zeneiskola-
...ov professzor, a
...szkij Zenei Kon-
...helyettesének ve-
...p véget ért to-
... mint ötven pe-
...őadásokon és be-

...szabászmesterek a különféle európai irányzatok és a sajátos magyar ízlés összehangolásával tervezték meg a modellkollekciót.

Szitás György, grafikus

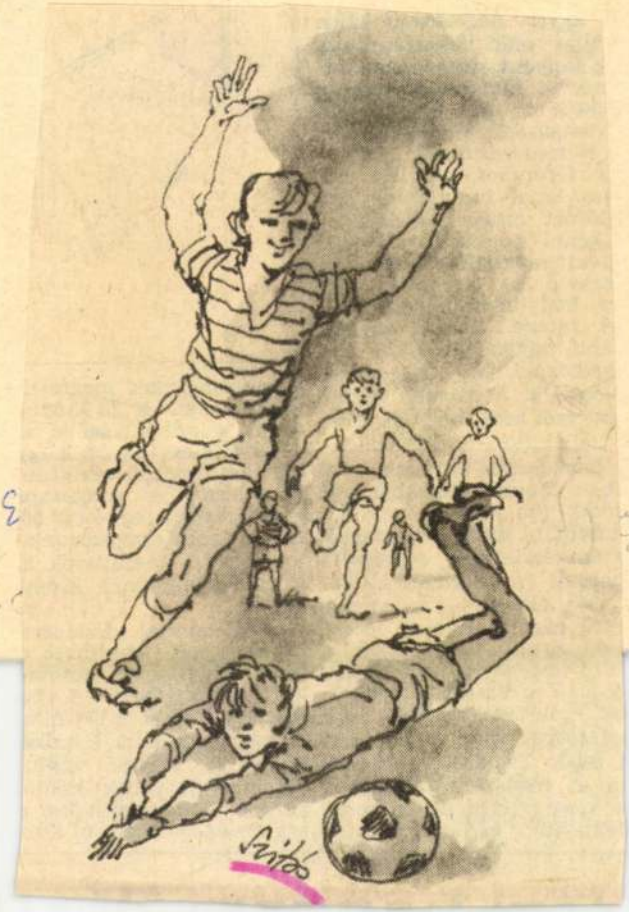

Gyártás E

18.

g. 20.

Nérosz

és. Mivel az egyik követel-
y a tálca tisztán tartása, a
letkezeléshez mosható zo-
ıcfestéket válasszunk, pél-
l fehér Trinátot vagy Du-
ot. A megszáradt lapokat
e vagy vastag újságpapír-
fektetjük, és kijelöljük a

lapot kinyitva két laposa
két csavar rögzíti. A rög
méretei 15 mm × 170 mm
tagságuk 1,5 mm. Mindké
güket 45 fokban vágju
hogy ne legyenek kiálló
sarkok. Ezután mindkét
egyik végét négy mm átm

Szitás György, grafika

Mihalik

19.

Nérszabadság Bp 1981 aug. 16

Szilás György, grafikus

19.

Szalay Lenke: A n ... a

Nirszabadsá ... dec 31.

ÓT építettek fel
lyén a debreceni
etkezet nagyma-
Elsősorban torma-
rendezkedtek be,
rgarépát, petre-
és paradicsom-

L a kétegyházi Si-
ómán mesemondó
elentetett meg egy
Békés megyei ta-
ínyban kiadott kö-
yar nyelven jelent
mesehősétől köl-

Székesfehérvár leg-

jukon kap
solás a 22
netében.

A LEGRÉ
TET — jap
kiállították
ses üdvözl
ták rá eg
nagyságú
virág- és f
nek.

ELLOPTAK
állatkertből.
ke mintegy
olyan afrik
nyávog, egy
Az állatker
és az állat
az ellopott

ÜZLETHÁ

Szitás György, grafikus

Szpiridon

19.

Nincsz

Szitás György, grafikus

E. kov

19

Ni

Szitás György, grafikus

Nagy Franciska 19

Nyszabad 6.

FÜGGŐLEGES:

...idézet második sora (zárt be-
ik: D, T, E).
éptelenség.
legszólítás.
eherán a fővárosa.
. svéd, a magyar és a luxemburgi
utók jelzése.
ombság a Dunántúlon.
rento olasz város korábbi neve.
. hegedű három húrja.
ereskedelmi rövidítve.
legbízott rövidítve.
. spanyol, az osztrák és a portugál
utók jelzése.
estő és illusztrátor (Károly, 1867—
944).

neves s
vészeke
rületei
működ
szólalta

FÖLKÉS
ton-felv
tására
ságok;
karmán
szálas t
úgy hel
dett er
nyen m

BEFEJ

Szitás György, grafikus

Szitás

Szaulin: Az ...

19.

Nép szabad ... 31. okt. 25

Szitás György, grafikus

19

Bars Sári: Horgán verencse

Népszabadság, Bp. 1981. okt. 18

Szétás György, grafikus

Udvarhel 19.

Nérszabad 30

Szitás György grafikus

19.

Szkrebickij: Az "

23.

Nemszabad

sadalmi tevékenységeért a
Érdemrend arany fokozatát
nyozta.

A munkásőrség megalaku
25. évfordulója alkalmából az
Tanács eredményes munkáju

Szitás György. grafikus

Kalandos NYARALÁS

1

Írta: TEKNŐS PÉTER

Rajzolta: SZITÁS GYÖRGY

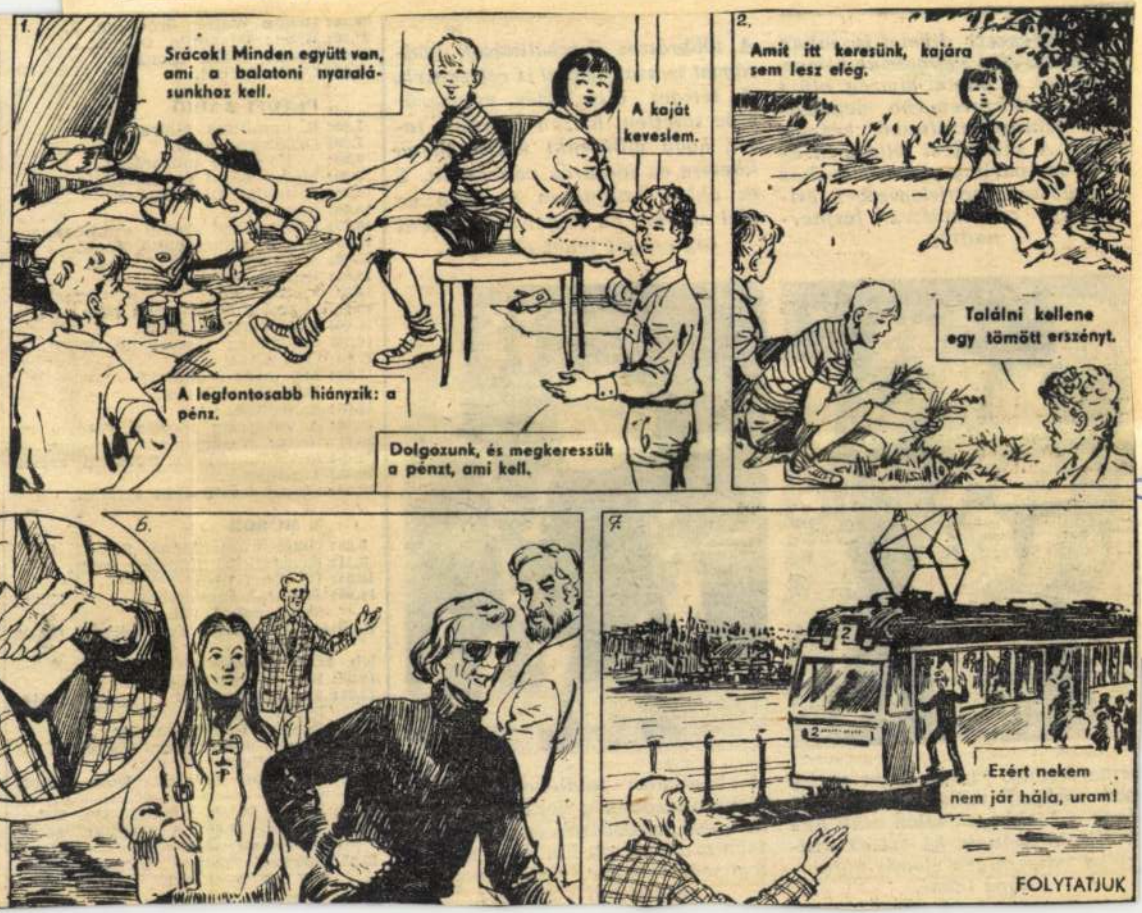

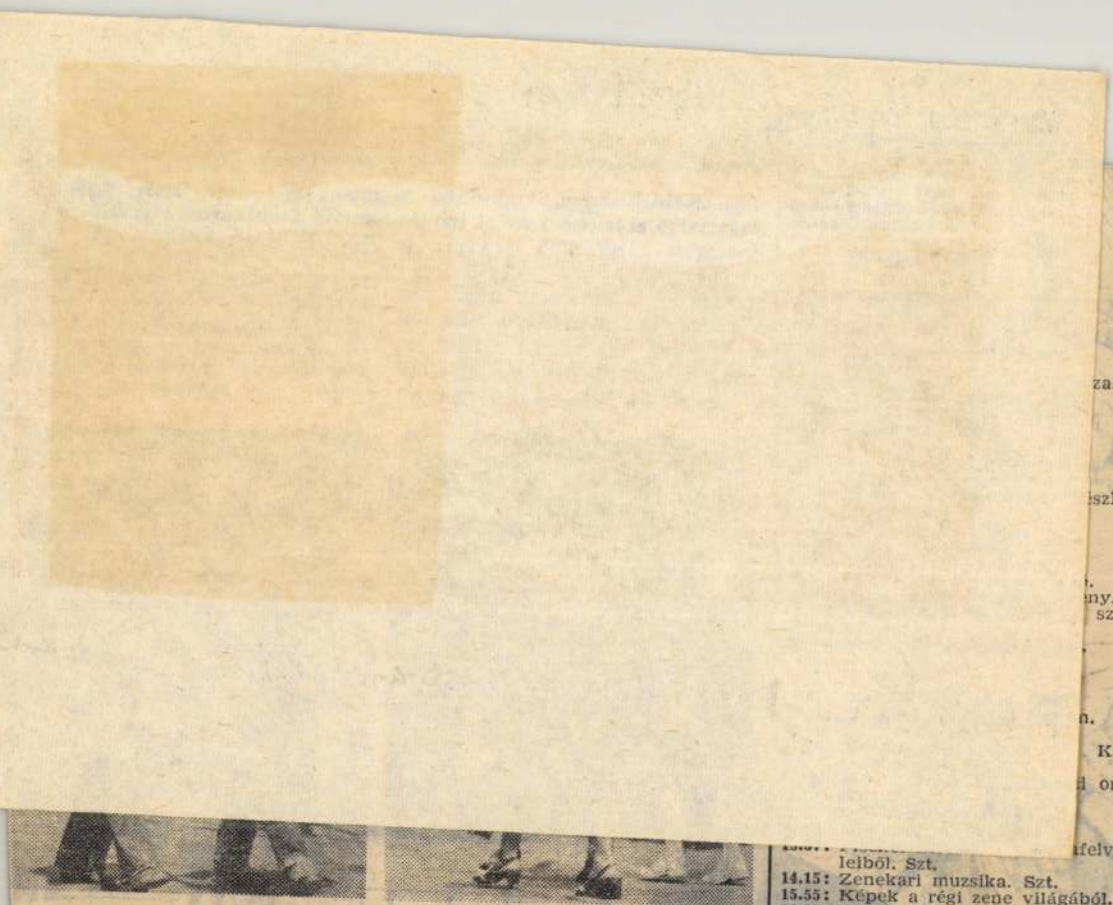

...rmeröltöny, kiving, lapos sarkú ...pő: önként vállalt egyenruha. ...lene a kislányok talán csak ak... tiltakoznának, ha ezt az uni... rmist valamilyen előírás kötelezővé tenné.

A kánikula találékonnyá tesz. Nagy melegben a keskeny pántos, kivágott felsőrészek széles választéka tárul elénk. Fő, hogy ne melegítsen, engedje, hogy levegő és napfény érje a testet.

...felvéte-

leiből. Szt.
14.15: Zenekari muzsika. Szt.
15.55: Képek a régi zene világából.
16.25: Művészlemezek. Szt.
17.24: Elkobzott levelek. Dok.-műsor. Szt.
18.05: Bálint Mária hegedűestje. Szt.
Közben: kb. 18.45: A magyar szépprózа századai.
19.33: Fricsay Ferenc Strauss-műveket vezényel. Szt.
20.30: Popzene. Szt.
...: Telesport — Sporthírek, szovjet spartakiád, összefoglaló (sz.).
Kb. 22.45: Hírek.

HÉTFŐ

KOSSUTH RÁDIÓ

8.25: Mit üzen a Rádió?
9.00: Tompa Mihály versei.
9.10: A hét zeneműve.
9.40: Egyik így, másik úgy.
10.05: Nyitnikék.
10.28: Versek.
10.35: Szimfonikus zene.
11.19: Latin-amerikai históriák.
11.39: Goda Gábor: Magányos utazás. 1. rész.
12.35: Válaszolunk hallgatóinknak.
12.50—14.35: Zenei érdekességek az elmúlt hét műsoraiból.
14.35: Árvíz.
14.54: Édes anyanyelvünk.
15.10: Cigánydalok.
15.28: MR 10—14.
16.05: Andor Éva énekel.
16.31: Az én nagyapám.
17.10: Jókai: Az új földesúr. 1. rész.
18.05: Filmdalok.
19.15: Régi híres énekesek műsorából.
19.35: **Sajtókonferencia — a Balatonról.** A házigazda — Ábrahám Kálmán miniszter — munkatársaival várja a kérdéseket, javaslatokat, ötleteket. A sajtókonferencia egyik célja, hogy nevezetes tengerünket közösségi összefogással, erővel mentsük, őrizzük.
20.35: Népi muzsika.
21.00: Gazdaságról mindenkinek.
21.30: Jasha Heifetz lemezfelv. 10. r.
22.25: Amerika 1979. I. rész.
22.35: Csak felnőtteknek!
23.25: Mendelssohn: III., skót szimf.
0.10: Madrigálok.

PETŐFI RÁDIÓ

8.05: Népi zene.
8.33: Friml operettjeiből.
9.30: A Dolina-völgy.
12.00: Népdalok.
12.33: Kis magyar néprajz.
12.38: Tánczenei koktél.
...
22.00: A hét zeneműve.
22.30: Verdi: Attila. Részl. Szt.

MŰSOROK

VASÁRNAP

Körszínház: Énekek éneke (fél 8). **Városmajori Színpad:** Hurrá, fiú!!! (8, esőnap 2-án). **Hilton Szálló udvara:** Pergolesi-vígoperák (8, esőnap 30-án). **Vidám Színpad:** Az ikrek (8). **Állami Bábszínház** vendégjátékai: Rókamesék (Hűvösvölgyi Színpad, de. 11 és Városmajori Színpad du. 4). **Szentendrei Teátrum:** Köz Társasági Hunczutságok (du. 5); Dundo Maroje (8). **Fővárosi Nagycirkusz:** Intercirkusz (de. 10, du. fél 4 és fél 8).

HÉTFŐ

Zenélő udvar: Jandó Jenő zongoraestje (Beethoven-estek 3., 8). **Zichy-Kastély:** A Debreceni MÁV Filharmonikus Zkr hangversenye (Nyári zenekari estek B/3 és C/6., 8). **Városmajori Színpad:** Hurrá, fiú!!! (8). Az **Állami Bábszínház** vendégjátéka: Rókamesék (Újpesti Uttörőház, du. 2). **Fővárosi Nagycirkusz:** Intercirkusz (fél 8).

Szitás György, grafikus

③

Kalandos NYARALÁS

Írta: TEKNÖS PÉTER

Rajzolta: SZITÁS GYÖRGY

fémhuzal, nád vagy más anyagu virágrácsra vezethetők. Ennek hiányában hosszan, zuhatagszeszűen lecsüngenek, a mennyezetről aláfüggő vagy falra erősített tartóban élő növényről.

Megmarad kedvezőtlen fényellátottságú helyen is. A mérsékelt meleg, 18 C-fok körüli hőmérséklet kedvező számára. Száraz szobalevegőn sem esik áldozatul az atkáknak. Legfeljebb levélfoltosí-

a kedvezőtlen adottságok miatt már nagyon legyengül. A leveleit már teljesen vagy részben elvesztett hajtásrészei még leveles részüknél vagy tőből levághatók. Az egy-két leveles hajtásdarabjai eldugványozva meggyökereztethetők. Legjobb kettesével-hármasával együtt nevelni, közepes méretű tartóedényben, Florasca B földben

ghírű elő-

ája.

B-ről.
nthy Szín-

Margitnál.
a.

B-ről.

m.
öttusa

dalmi szer-

a.
Totó.

23.10: Rádióoperettekből.

3. MŰSOR

8.08: Parasztbecsület, részl. Szt.
8.54: A Bartók Vonósnégyes hangversenye. Szt.
10.25: Új Zenei Újság.
11.06: Hangszerszólók. Szt.
11.26: Az AHZ hangversenye. Szt.
13.05: Popzene. Szt.
14.00: Kis magyar néprajz.
14.05: Békés vadászat, dok.-műsor.
14.40: Bizet operáiból.

ré Kiss Manyiról.
16.00: Műsorainkat ajánljuk! (sz.).
16.30: Öttusa VB (sz.).
18.05: **A sárospataki vár** (sz.). A történelmi épületegyüttes a 16. századi késő reneszánsz felbecsülhetetlen értékű emléke. A film „körüljárja" az épületet, bemutatva sok-sok szépségét, a felfedezés szándékával is.
18.40: Esti mese (sz.).
18.50: Tévétorna (sz.).
19.00: A Hét (sz.).
20.00: Hírek.
20.05: A közbenjárók. Angol film (sz.).
21.40: Sporthírek.
21.50: Egy hang és néhány maszk (sz.).
22.20: Hírek.

HÉTFŐ

KOSSUTH RÁDIÓ

8.25: Mit üzen a Rádió?
9.00: Vajda János versei.
9.11: A hét zeneműve. Cherubini: d-moll requiem.
9.41: Réce, ruca, vadliba ...
10.05: Nyitnikék.
10.35: Schubert: V. szimfónia.
11.05: Kocsár Miklós fúvósműveiből.
11.22: Bioritmus.
11.42: Magányos utazás, 7. r.
12.35: Válaszolunk hallgatóinknak.
12.50: Zenei érdekességek az elmúlt hét műsorából.
14.40: Annuska.
14.54: Édes anyanyelvünk.
15.10: Tudósítás az öttusa VB-ről.
15.13: Kórusművek.
15.28: Gyermekhősök találkozója.
16.05: Népi muzsika.
16.30: Megszületett! Dok.-műsor.
17.10: Tudósítás az öttusa VB-ről.
17.15: Az önkényuralom és a kiegyezés kora irodalmának hetei.
19.15: Hosszú telefon, hangjáték.
19.46: A zenirodalom remekműveiből.
20.45: Akit szeretek, amit szeretek.

21.33: Az önkényuralom és a kiegyezés kora irodalmának hetei.
22.31: Népdalok, néptáncok.
23.35: Filmzene.

3. MŰSOR

8.08: Márta, részl. Szt.
9.00: Orosz és szovjet kamaramuzsika. Szt.
10.30: Rádiólexikon.
11.05: Szimfonikus zene. Szt.
13.07: Perényi Eszter (hegedű) és dos Ferenc (zongora) hangversenye. Szt.
14.04: Csajkovszkij operáiból. Szt.
15.00: Szimfonikus zene. Szt.
16.30: Huszonöt perc beat. Szt.
16.55: Arthur Rubinstein (zongo Henryk Szeryng (hegedű) Pierre Fournier (gordonka) vételeiből. Szt.
18.03: Mese született, dok.-műsor.
18.26: Puccini: Manon Lescaut, 4 f opera. Szt.
Közben: 19.42: Láttuk, hallottuk.
20.47: Mozart-művek. Szt.
22.29: A Benkó-dixieland együttes hangversenye. Szt.
23.00: A hét zeneműve.

MŰSOROK

VASÁRNAP

Körszínház: Enekek éneke (fél **Hilton-Dominikánus udvar:** Pe lesi-vigopera (8). **Állami Bábszín vendégjátékai:** Lúdas Matyi (Hű völgyi Színpad, de. 11 Városma Színpad, du. 4). **Fővárosi Nagy kusz:** Intercirkusz (de. 10. fél 4, 8). **Kisstadion:** Olimpiai parádé, Ukrán Jégrevü műsora (fél 8).

HÉTFŐ

Zenélő udvar: Bächer Mihály z goraestje (8). **Budai Parkszínp** Alvin Ailey American Dance The (8). **Fővárosi Nagycirkusz:** Inter

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1971 JUN 13
LOBOGÓ
Szitás György
1021

SZITÁS GYÖRGY rajza

te egyenként válogatta, nézegette a kagylókat, a sokszínű kavicsokat. A szépeket, amelyek tetszettek neki, megtartotta a tenyerében, a többieket pedig átengedte az ujjai közt, mintha élvezné azt a zenét, amit a koppanó kavicsok varázsolnak elő. Neki csak a legszebb kövek kellenek. Moszkvába csak azokat viszi magával haza, a legszebbeket, a legcsengőbben szólókat.

Milyen is a Fekete-tenger?

Ő maga végigdőlt a nyirkos kavicson, feje alá hajtotta a jobb alsó karját, és valami fensőbbséges tudálékossággal kezdte magyarázni a kislánynak, hogy milyen is a Fekete-tenger.

Igaz, most nem a legszebb, most szürke a vize, most olyan februárian morcos. Az igazi krími ember ilyenkor nem szívesen fogad látogatót, szégyelli magát azért, hogy a tenger most nem olyan szép. Tavasszal kell idejönni, vagy nyáron, de ősszel is.

Fantasztikus, hogy ez a szép szem mennyire nem képes hazudni! Ismeretségük első napján olyan szigorúan, idegenül nézett rá, aztán két-három nap múlva felmelegedett, végül olyan lett, mint most, csillogó, ragyogó, boldog — szerelmes.

De aztán, néhány év múlva — Szevasztopolban — már megint egészen más volt: szégyenlős és gyáva. Úgy nézett rá, mint aki bűnös abban, hogy most elválnak egymástól.

Állj! Tovább nem szabad emlékezni! Már megint tilos gondolatokra tévedt. Csak olyannak szabad látni Nyinát, amilyen akkor volt, abban az üdülőben, karcsú, egészen fiatal, szinte kislány. Aztán később megnőtt, ragyogó szépség lett. De akkor már nem szeretett engem...

...Keskeny ösvényen lépkednek felfelé a téliesen üres tengerpartról. A krími vörösszilvafa már kibontotta virágjait, és az ágak minduntalan útjukba állnak. Nyina magához húzza az egyik virágos ágat.

— Milyen gyönyörű vagy! — suttogja, és az arcához simítja a fehér virágot. — Szeretnék rád hasonlítani!

Dehogy volt szürke a tenger, tévedett! A Nap melegen sütött, a tenger meg olyan gyönyörű világoskék volt. És a hullámok szabályos időközökben csapódtak ki a partra...

A szalmazsákon fekvő Koleszny ikov szíve már egyenletesen vert, ritkábban, szinte a tenger hullámainak üteméhez alkalmazkodva. A hullámok mintha valamit suttognának. Csend van. Meleg. Nyugalom...

De ez már az álom volt.

(Folytatjuk)

Következik: Kitüntetés — a halál után

— Vajon ez a fedezék a Biztonsági Ta

Ifjú repülőgép-tervezők

A szülők a hangsebességnél gyorsabban repülő TU—144-es utasszállító gép alkotói. A gyerekek egyelőre csak repülőgépmodelleket készítenek, de talán őbelőlük lesznek a jövő repülőgép-tervezői.

A voronyezsi úttörőház modellezőszakkörében a DOSZAAF segítségével több mint 100 fiatal foglalkozik modellezéssel. Munkájukhoz minden szükséges géppel és felszereléssel rendelkeznek. A szakkör természetesen ingyenes.

A modellezők között tapasztalt, járási és területi versenyeken többször díjat nyert fiatalok is vannak. Számos alkalommal sikerrel szerepeltek az össz-szövetségi modellezőversenyeken is. Képünkön: a voronyezsi Vlagyimir Prohorov repülőgépgyár mérnöke és a modellező-szakkör tagjai egy új géptípus kialakításán dolgoznak. — **APN** —

Verekedő diákok

Az amerikai középiskolákban egyre gyakoribbak a súlyos, véres kimenetelű verekedések. Ezek igen gyakran faji ellentétekre vezethetők vissza. De nem ritka a nemi erőszakoskodás sem. A biztonsági szerveknek nem csekély gondot okoz az erőszak légkörében felnövekvő nemzedékek időről időre történő megfékezése.

— **la**

Szitás György grafikus

Nagy Franciska: A hócsibe orra

Népszabadság, BP. 1979. jan. 28.

Szitás György, grafikus

Nagy Franciska E

20.

Népszabadság, 9. jan. 21.

MAGYAR HÍRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 133-068, 337-748, 340-720

LOBOGÓ

Szitás György

1021

SZITÁS GYÖRGY rajza

sorban is a személytelen, mechanikus eljárás nyilván csökkenti a vizsgázó lámpalázát, illetve félelmét. Aztán a nyert adatokból azt is meg lehet állapítani, mennyire tér el egymástól az egyes vizsgázók által felmutatott teljesítmény. Ebből következtetéseket lehet levonni a különböző vezetőiskolák minőségére, meg lehet állapítani, hol hagy kívánnivalókat maga után az oktatás. S ha bizonyos fogyatékosságok ismételten felmerülnek, könnyebben lehet azok eredetét kideríteni, és megszüntetésükről gondoskodni.

Megállapítható továbbá, hogy a vizsgára kiszemelt városrészek megfelelnek-e ma még a követelményeknek. A közlekedési nevelés és a balesetelhárítás tekintetében is várhatók értékes információk. A két nevezett tartomány műszaki felügyeleti hatóságai — ezek bonyolítják le a vizsgákat — előzetes kísérletekkel tájékozódtak az új rendszer használhatóságáról, és az elvégzett 100 ezer kísérleti vizsga eredményei teljes mértékben megfeleltek a várakozásnak. A komputer által ellenőrzött vizsgák kiértékelését minden negyedévben végrehajtják, és értesítik a vizsgázót és vizsgáztatót, mely pontokban tért el a vizsga eredménye az átlagtól.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1974 MÁJ 30
LUDOVÉ NOVINY

György Szitás

Predstavíme vám grafika Juraja Szitása

1021

Kto by sa nazdal, že tvorcom milých pohádkových postáv, vtipných detských kresieb, obrázkových ilustrácií je skoro dva metre vysoký človek ? ! Za svoju robustnú telesnú sústavu ďakuje športu. Ako mladý pravidelne plával, hral tenis a basketbal. I teraz, ak mu čas dovolí, chodí do plavárne.

Voľného času má málo. Vyše 10 rokov je zmluvným spolupracovníkom Ľudových novín, zároveň aj maďarského mládežníckeho časopisu „Pajtás".

Občas ho vydavateľstvá poverujú aj vypracovaním návrhu knižného obalu a jeho ilustrácie. Pracuje svedomite a presne, je uznávaným a vyhľadávaným umelcom.

Vo svojom dvojizbovom komfortnom byte na Damjanichovej ulici opatruje haldu archívneho fotomateriálu, od najstarších po najmodernejšie z rôznych tematík. Potrebuje to, keďže ilustrácie si vyžadujú autentičnosť, presnosť a precíznosť.

Taký je aj jeho životný rytmus.

— *Dvadsaťtri rokov pracujem na tomto poli,* — hovorí György Szitás. — *Kedysi som pracoval v pohraničnej službe, tam som začal kresliť do časopisu „Határőr".*

Svojimi úspešnými, pestrými, realistický štýl sledujúcimi grafikami bol náhle objavený a čoraz viac uznávaný.

Bol žiakom všeobecne váženého Istvána Bócz-Köpeczyho. Svoje diela nevystavoval, keďže tieto na stĺpcoch rôznych novín a časopisov pochodili celý svet.

Nezasvätení do jeho životného rytmu mnohí mu závidia, že môže doma pracovať, vstávať podľa vôle a vyhnúť sa návalom mestskej dopravy najmä v špičkovom období.

Keď mu to pripomeniem, usmeje sa a poznamenáva : 12 rokov som nebol na dovolenke.

— *Ako súkromný človek v čom nachádzate zálubu vo voľnom čase?*

— *Plávam, čítam, odpočívam. Občas odcestujem k rodičom, ktorí sú už dosť v pokročilom veku. Bývajú v Kondoroši a spolu s rodinou ma vždy s veľkou láskou očakávajú. Oni ešte dobre hovoria po slovensky, ponechali si aj staré rodinné meno – Szloszjarových.*

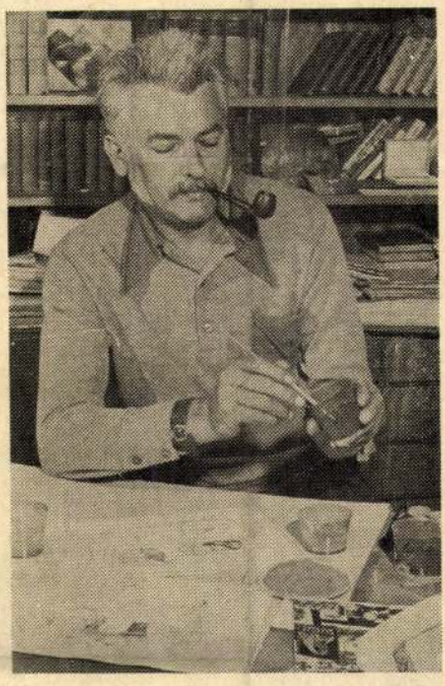

— *Pokúsili ste sa už aj maľovať?*

— *Ako každé umenie, tak aj maliarstvo si vyžaduje celého človeka a veľa voľného času,* — hovorí umelec. — *Až budem v dôchodku, aj na tomto poli si prídem na svoje. Dúfam, že sa dožijem tohto kľudného obdobia . . .*

Ondrej Z. Zwada

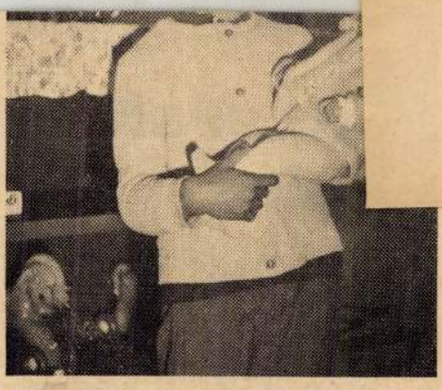

Agneska Laczková pôjde do slovenskej školy

skromné poznamenata, tešila by sa, keby sa jej podarilo aj v galgagutanskej škôlke dosiahnuť také pekné výsledky vo vyučovaní slovenského jazyka aké dosiahli v sámsonházskej. Prajeme jej to úprimne. Poznamenávame však, že to v prvom rade závisí od nej.

—if—

Detičky zo strednej skupiny

Tieto dietky od septembra budú už školáci

Szitás György, grafikus

5. Suhogó völgy

Írta: CSONTOS GÁBOR
Rajzolta: SZITÁS GYÖRGY

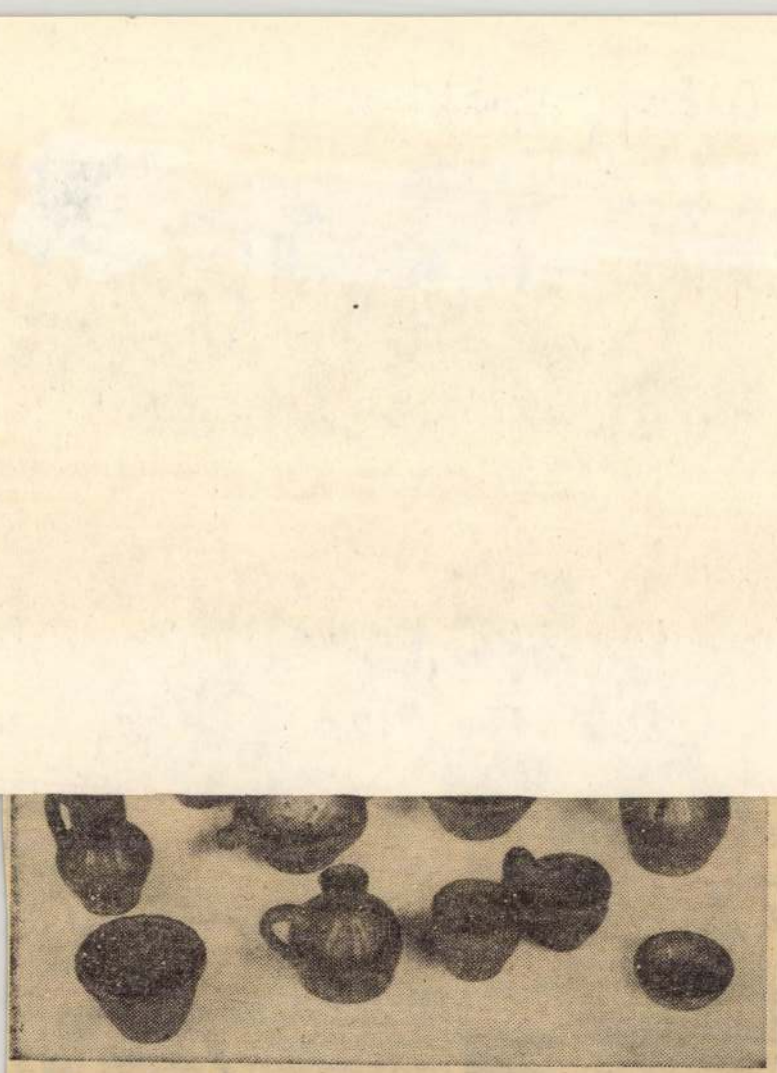

Mattmázas fekete cseréptárgyak mindenféle gyakorlati célra.

8.09: Két vonósötös. Szt.
9.02: Manon. Operarészl. Szt.
10.03: Új Zenei Újság.
10.38: Bach-művek. Szt.
12.10: Liszt-rapszódiák. Szt.
12.56: XVIII. századi operákból.
13.50: Kis magyar néprajz.
13.55: Művészlemezek. Szt.
15.08: Puskin: Anyegin. 1. rész.
16.03: Így láttam Kodályt.
16.34: Külföldi tudósoké a szó.
16.49: Szimfonikus zene. Szt.
18.03: Szenthelyi Miklós hegedűestje.
Közben: kb. 18.43: Világlíra.
19.41: Csak fiataloknak!
20.41: Beethoven-művek. Szt.
22.07: Kórusművek.
22.40: Bela Rudenko énekel. Szt.

18.50: Tévétorna (sz.).
19.00: A Hét.
20.00: Hírek.
20.05: **Verseny a javából.** Mb. amerikai film. A New Yorktól Párizsig robogó autóverseny két régi vetélytárs között dönti el az elsőbbséget. S hogy az eseményekről a nagyközönség is értesülhessen, velük utazik az első amerikai újságíró is (sz.).
22.30: Sporthírek.
22.40: Hírek.

HÉTFŐ

KOSSUTH RADIO

8.25: Mit üzen a rádió?
9.00: Vas István versei.
9.10: A hét zeneműve. Mozart: A-dúr zongoraverseny.
9.40: Óvodások műsora.
10.05—10.30: Iskolarádió.
10.30: Chopin-zongoraművek.
11.20: Régi kertek, hajdani kertészek.
11.40: Különös házasság, 17. rész.
12.35: Tánczenei koktél.
13.20: Válaszolunk hallgatóinknak.
13.35: Népi zene.
14.00: Ezeregy délután.
14.30: A búcsúsénektől a forradalom daláig, II.
14.50: Indulók fúvószenekarra.
15.10: Édes anyanyelvünk.
15.15: Egy somogyi népművész.
15.30: Kodály: Fölszáliott a páva.
16.05: Szoc. brigádok akadémiája.
16.35: Lechner- és Jannequin-művek.
17.10: Operarészletek.
17.25: Levelek Nyugatról.
19.15: Népdalok.
19.35: Henryk Szeryng zenekari hegedűestje. Közv. a Zeneakadémiáról.
Közben: kb 20.25: Illyés Gyula versei.
Kb. 21.20: A Greenwood County e. felvételei.
21.30: Gyapotország önéletrajza.
22.30: A dzsessz világa.
23.30: Csajkovszkij: Hat darab.
0.10: Táncdalok.

PETŐFI RADIÓ

8.05: Népi zene.
8.33: János vitéz. Daljáték-részl.
9.36: Könnyűzene.
17.10: Láttuk, hallottuk.
17.35: Huszonöt perc beat. Szt.
18.05: Zsebrádiószínház.
18.29: Händel-művek. Szt.
19.15: Angol nyelv.
19.33: Palóc lakodalmas. Szt.
20.19: Verdi: A kalóz, 3 felv. opera. Szt.
22.03: Dzsesszfelvételek. Szt.
22.30: A hét zeneműve (ism.).

FIATALOK!

Jöjjetek szobafestő-mázoló és tapétázó szakmunkás-tanulónak

A MINŐSÉGI SZOBAFESTŐ, TAPÉTÁZÓ, FÉNYEZŐ SZÖVETKEZETHEZ

Budapest VIII., Pogány J. u. 9. (a volt Vig utca).

Telefon: 139—621.

Vidékieknek kollégiumi elhelyezés.

Szitás [Gyögy], grafikus

Ot a

20.

Népszabadság, Bp. 1977. okt. 16

Szitás György, grafikus

Csonto

6. SUHOGÓ VÖLGY

Írta: CSONTOS GÁBOR
Rajzolta: SZITÁS GYÖRGY

39. Másnap délután kétségbeesett kutyavonítás és macskamiákolás hallatszott a Vörös Szikla felől. A laborban levők, rosszat sejtve, nyomban útra keltek.

Miért ijesztgeted a tűzzel? Ez állatkínzás!

Megbüntetem a kandúrt, mert szófogadatlan volt. És áldozatot mutatok be.

40. Ebből semmit nem tanul, és különben is túlzásba viszed, Pulyka a játékaidat. Ebből elég volt! Ezt az egész majacirkuszt abbahagyjátok! Találjatok ki valami jobbat!

41. Varázsló elé visszük a dolgot. Döntsön ő!

Már játszani sem szabad?!

42. Miféle játék az, ami kínzásokkal jár együtt?

A maják szerint minden élőlénynek próbája a fájdalom.

Tudom, Pulyka, hogy neked nagy ellenfeled a tűz, hiszen egy robbanás bénított meg. Mégsem kellene így viselkedned.

43. Engem senki sem szeret...!

44. Ne sírj! Mi azért vagyunk itt, hogy jól töltsd velünk a nyarat. De ha már két pártra szakadt a tábor, hadijátékot javaslok.

45. Hurrá, hadijáték!

Maják! Kiássuk a harci bárdot!

Végre mindenki egyetértett. Talán először a tábor ideje alatt.

Folytatjuk.

Páfrány lakásban

A földtani ókort idéző páfrányok közül többek között a Polipodium punctatum sv. Ramoscristatum (helyesebben P. p. cv. Grandicepa) méltatlanul mellőzött a szobai növénytartásnál. Az erdők lakóiként a páfrányokat egyöntetűen a pára- és vízigényes növényekhez sorolják, pedig valójában a virágos növényekhez hasonlóan, a legkülönbözőbb viszonyokhoz alkalmazkodott alakjai vannak. Változatosságuk párosul a biológia meglepetéseivel. A többnyire nem túl kedvező adottságú szobai körülményeket tűrő növények közé tartozik ez is.

Polipodium punctatum.

A földfelszínnél elhelyezkedő vaskos, pikkelyszőrökkel fedett gyökértörzséből előtörő, hosszúra nyúlt, bőrszerű tapintatú, haragoszöld színű levelei érdekesen, sallangosan bemetszett végűek. Annyira merev állásúak, hogy óvatlan mozdulattól könnyen meg is törnek. Egyébként viszont nem érzékeny. Meleg, száraz levegőjű, központi fűtéses lakásokban is sikeresen tartható. Alkalmazkodóképességének köszönhetően csak mérsékelten meleg, vagyis 16 Celsius-fok hőmérsékletű keleti vagy északi fekvésű szobarészben is nevelhető! Télen az ablakhoz vagy ablakba, nyáron a szobába helyezendő. Az erős napfényt ugyanis nem tűri, s szabad levegőn sem érzi jól magát.

Társítható közös tartóedényben mindazokkal a levelükkel és virágjukkal is díszítő növényekkel, amelyek hozzáillők és hasonló igényűek. Kivájt taplógomba, fatörzsdarab is lehet a tartója. Ha cserepet választunk számára, inkább lapos legyen, mint mély, ez csökkenti túlöntözésének veszélyét. Ültetéséhez sok tőzeget tartalmazó földkeverék vagy a Florasca A típusföld ajánlható.

K. L.

13.50: Metron
14.10: Két Mo
14.39: Pillantá
15.17: Magyar
Mária.
16.07: Azt bes
16.38: Népdali
17.10: Nagy I
dióváltó
17.58: Schuber
18.50: Zenekar
20.00: Sienkie
20.57: Népi mu
22.15: Filmzen
22.30: Művész
23.09: Hovans

PETŐF

7.00: G. katol
7.30: Liszt-or
8.05: A jövő
8.33: Miska b
9.00: Vasárna
10.33: Sanzonh
11.43: A közté
12.03: Jó ebéd
12.58: Rádiójá
14.00: Táskará
15.00: La Man
15.33: Mikrofo
15.43: Könnyű
16.30: Közv. a
mérkőzé
17.10: Ötórai t
18.21: Ha még
18.51: A franc
19.38: Kritikus
19.48: Híres p
20.08: Gershwi
felv. opera.
22.33: Szórakoztató zene éjtélig.

3. MŰSOR

8.08: Zenekari muzsika. Szt.
10.00: Új Zenei Újság.
10.35: Beethoven: B-dúr vonósnégyes. Szt.
11.10: Égtájak.
12.10: Gounod: Faust. Részl. Szt.
13.10: Vivaldi: Tizenkét concerto. 1. r.
13.49: Kis magyar néprajz.
13.54: Művészlemezek.
15.08: Így láttam Kodályt.
15.50: Riport a tejiparról.
16.05: Vivaldi: Tizenkét concerto, 2. r.
16.48: Wagner operáiból. Szt.
18.03: Együttesek hangversenyei. 1. r.
Közben: kb. 18.38: Világíra.
19.41: Csak fiataloknak!

A BKV értesíti az utazóközönséget, hogy villamosviteldíjjal autóbuszokat közlekedtet február 6-án, 7-én és 8-án 7 órától 18 óráig — felsővezetékjavítás miatt — a Határ út—Szabó-telep—Határ út között a 30-as, a Határ út—Pacsirta-telep között a 13-as és a 31-es villamosok helyett; február 6-ról 7-re virradó éjjel 1 órától 4 óráig — vágányjavítás miatt — a Marx tér—Moszkva tér végállomás között a 6-os éjszakai villamosok helyett; február 8-ról 9-re és 10-ről 11-re virradó éjjel 20 órától 4 óráig — vágányjavítás miatt — a Gellért tér és Alkotmány utca végállomás között a 47-es és a 49-es villamosok helyett; február 9-ről 10-re virradó éjjel 20 órától 3.50 óráig — vágányjavítás miatt — Orczy tér—Festetics utca végállomás között a 23-as, 24-es és a 36-os villamosok helyett illetve Orczy tér—József körút végállomás között a 28-as és a 37-es villamosok helyett; február 10-én 0.4 órától február 13-án reggel 4.10 óráig — vágányépítés miatt — a Margit Kórház és Margit-híd végállomás között a 17-es villamosok helyett, illetve a Margit-híd és Nagyszomba utca között a 11-es villamosok helyett, továbbá 10-ről 11-re, 11-ről 12-re, 12-ről 13-ra virradó éjjel az éjszakai 11-es villamosok helyett.

Szitás György, grafikus

7. Suhogó völgy

Írta: CSONTOS GÁBOR
Rajzolta: SZITÁS GYÖRGY

ságot is eltérő. Két végén hosszú rojtokkal díszített kötött sál most már nem simul meg díszkréten a nyakban, a zakó és a felöltő között, hanem, a hosszától függően, laza csomóba kötve, vagy csak a nyak köré csavarva a pulóver vagy a kabát fölött mutatkozik, érvényre juttatva színe és kötésmintája dekorativitását.

, 2. rész.
-művek.
sszmuzsiku-
ene.
úvókra.
ról.
ádája.
ja.
ról, rádióról,
óta.
csillagai.
a. (Közben:
mérk.-ről.)
özésről.
ől.
álmi szerk.
felv. opera.
iúk. Részl.

15.30: Új horgászvizeink (sz.).
15.50: Európai nemzetek teniszcsapatbajnoksága. Döntő. Magyarország—Svédország.
17.05: Műsorainkat ajánljuk.
17.30: Most mutasd meg!
18.00: **Az első villamos.** 1945 februárjában Budán még dúltak a harcok, amikor Újpesten elindult az első villamos. Hogyan emlékeznek az első útra?
18.20: Változó Budapest.
18.40: Esti mese (sz.).
18.50: Tévétorna (sz.).
19.00: A Hét.
20.00: Hírek.
20.05: Győzni Indianapolisban. Mb. amerikai film.
22.05: Hírek. — Telesport. — Teniszmérk. — Sporthírek.
22.10:

HÉTFŐ

KOSSUTH RÁDIÓ

8.25: Mit üzen a rádió?
9.00: Kis Ferenc versei.
9.10: A hét zeneműve. Smetana: e-moll vonósnégyes.
9.40: Óvodások műsora.
10.05—10.30: Iskolarádió.
10.30: Zenekari muzsika.
11.20: A nemzet mindenese.
11.40: Különös házasság, 23. rész.
12.35: Tánczenei koktél.
13.20: Válaszolunk hallgatóinknak.
13.35: Népi zene.
14.00: Ezeregy délután.
14.30: Schumann: IV. szimfónia.
15.10: Édes anyanyelvünk.
15.15: **Hajnalhasadás.** Az összeállítás Budapest felszabadulására emlékezik. Felidézi azokat az érdekes eseményeket, amelyeket sokan átéltek, de talán már el is felejtettek.
15.37: Mozgalmi dalok.
16.05: Szoc. brigádok akadémiája.
16.35: A cigánybáró. Részl.
17.10: Népzene.
17.25: A pályatárs szemével.
18.00: Haydn: B-dúr szimfónia.
19.15: Puccini-áriák.
19.35: Sajtókonferencia.
20.35: Színes népi muzsika.
21.10: Chopin-balladák.
23.08: Nóták.

3. MŰSOR

8.08: Magyar zeneszerzők. Szt.
8.31: Vonósnégyesek. Szt.
10.17: Új Zenei Újság.
10.52: Széll György vezényel. Szt.
12.55: Delibes: Lakmé. Részl.
13.39: Kis magyar néprajz.
13.44: Nyesztyerenko — Muszorgszkij-dalestje. Szt.
15.08: Így láttam Kodályt.
15.49: Devecseri Gábor versei.
15.57: Mahler: III. szimf. Szt.
17.30: Nemzetközi Rádióegyetem.
18.03: Solymos Péter zongoraestje. Szt.
Közben: 18.48: Világlíra.
19.36: Astrid Varnay és Jess Thomas

3. MŰSOR

14.05: Azsiai zenekultúrák.
14.50: Poulenc: Tiresias keblei. Rés:
15.30: Iskolarádió.
16.03: Paganini: E-dúr hegedűverse Szt.
16.40: Mindenki iskolája.
17.10: Láttuk, hallottuk.
17.35: Huszonöt perc beat. Szt.
18.05: Zsebrádiószínház.
18.24: Schumann- és Brahms-műve Szt.
19.15: Angol nyelv.
19.33: Az AHZ hangversenye. Közv Zeneakadémiáról. Szt.
Közben: kb. 20.20: Elbeszélés.
Kb. 21.15: Operakórusok.
21.36: Bach-művek. Szt.
22.30: A hét zeneműve (lsm.).

KÖZLEMÉNYEI

AZ OPERAHÁZ igazgatósága kö hogy megbetegedések miatt febr 12-én délelőtt az Erkel Színházban ifjúsági bérlet IV. sorozatban m hirdetett Trubadur helyett a Tö Itáliában kerül előadásra.

VILLAMOSPÓTLÓ AUTÓBUSZ Vágány- és felsővezeték-javítási m kák miatt a BKV a következő nap ban több villamosjárat vonalán vi mosviteldíjjai közlekedő autóbuszo állít forgalomba. E szerint vágányít tási munkák miatt villamospótló au buszok közlekednek majd febr 12-én — 8 órától 15 óráig — a 1 és a 49-es villamosok helyett a kel földi kocsiszín és a Kelenföldi pál udvar között; február 14-ről 15-re 16-ról 17-re virradó éjjel — 20 ór hajnali 4 óráig — a 47-es és 49-es lamosok helyett a Gellért tér é Marx téri végállomás között; ruár 15-ről 16-ra virradó éjjel — órától hajnali 4 óráig — a 18-as lamosok helyett a Gellért tér é Déli pályaudvar közötti szakaszor 9-es villamosok helyett a Gellért és a Batthyány tér közötti szakas valamint a 49-es éjszakai villamo rat helyett a Gellért tér és a Mo

Szitás György grafikus

8.

SUHOGÓ VÖLGY

Írta: CSONTOS GÁBOR
Rajzolta: SZITÁS GYÖRGY

10.

9.

Hasonlóan egyszerű a bohócsapka is. Háromszöget szabunk, amit egyetlen varrással végigvarrunk, és a végére bojtot kötünk. (Fülvédőt, ellenzőt a következőkben bemutatott, szabott sapkákhoz.)

Ellenzős, füles, igazi fiúsapka. Szabásmintája négy darabból áll, ennek alapján kell a hét részt kiszabni. A leghosszabb darab (ebből csak egy kell) a fej közepén halad. Az oldalakon egy-egy félkör van, az ellenző elöl középre kerül, és mellé jönnek a fülvédők. Hátulra varrjunk gumiházat, és fűzzünk gumit a sapka szélébe. Az ellenzőt is duplán kell szabni és bélésnek érdemes több rétegű vatelint tűzni bele.

eny.
rösi Csoma
ország. Ope-
y.
rázik.
ag. Részl.
ból.
óta.
rne Gyula.
almi szerk.
(Juventus—
és rendezők
onósnégyes.
csillagai.
éjfélig.
Szt.

8.35: Bach-művek. Szt.
10.02: Új Zenei Újság.
10.37: Mozart: A-dúr szonáta. Szt.
10.59: Csak fiataloknak!
12.10: Wagner: A nürnbergi mesterdalnokok, az opera I. és II. felvonása. Szt.
Közben: 13.39: Kis magyar néprajz.
15.08: Rádiószínház.
15.57: Éneklő Ifjúság.
16.09: Így láttam Kodályt.
16.37: Holdidő.
17.02: Monteverdi-madrigálok. Szt.
17.18: Beethoven: VII. szimf. (Hi-Fi. Szt.).
18.03: Együttesek hangversenyei. Szt.
Közben: kb. 18.48: Világlira.
19.51: Rádiójáték Arany Jánosról.
20.55: A nürnbergi mesterdalnokok,

17.55: Lehet egy kérdéssel több?
18.40: Esti mese (sz.)
18.50: Tévétorna (sz.).
19.00: A Hét.
20.00: Hírek.
20.05: Tetthely. Mb. NSZK bűnügyi tv-sorozat. A leszámolás (sz.).
21.25: Sporthírek.
21.35: Szuggesztió. A legutóbbi nemzetközi karmesterversenyen megismert Karolos Trikolidis görög karmestert örökítette meg a film, munka közben. Részesei lehetünk annak az élménynek, ahogyan egy zenemű formálódik a vezénylő és a zenekar együttműködésében (sz.).
22.20: Hírek.

HÉTFŐ

KOSSUTH RADIO

8.25: Operafelvételek.
9.00: Fazekas Mihály versei.
9.10: A hét zeneműve. Haydn: Az évszakok.
9.40: Óvodások műsora.
10.05: Iskolarádió.
10.30: Művészlemezek.
11.24: Magyar diák a Humboldt Egyetemen.
11.39: Don Segundo Sombra, 1. rész.
12.33: Balettzene.
13.28: Kis magyar néprajz.
13.33: Zene gyerekeknek.
14.00—17.00: Kívánságműsor.
17.00: Ötödik sebesség.
18.00: Utazás az agy körül.
19.33: Zeneközelben.
19.40: A-tól Z-ig a popzene.
20.33: Senki többet?
21.50: Slágermúzeum.
22.33: Derűre is derű.
23.02: Verbunkosok, nóták.

3. MŰSOR

14.05: Wagner: A walkür. Részl. Szt.
15.12: Zenekari hangverseny. Szt.
16.29: Monteverdi: Az ég és a föld Szt.
16.40: Mindenki iskolája.
17.10: Huszonöt perc beat. Szt.
17.35: Láttuk, hallottuk.
18.05: Zsebrádiószínház.
18.20: Egészségünkért!
18.25: Világhírű zongoraművészek.
19.15: Angol nyelv.
19.33: Hangverseny-közv. az Erkel Színházból. Szt.
Közben: kb. 20.05: Modern írók portréi.
Kb. 21.10: Operaáriák.
21.40: Schubert: C-dúr vonósötös. Szt
22.30: A hét zeneműve (ism.).

Felvételi a Színház- és Filmművészeti Főiskolára

A Színház- és Filmművészeti Főiskola az 1978—1979-es tanévre felvételt hirdet színész, színházrendező, valamint film- és tv-operatőr szakra. A felvételre érettségizett, vagy az 1977—1978-as tanévben érettségiző fiatalok jelentkezhetnek. A színházrendező, valamint a film- és tv-operatőrszakon a felvételnél előnyben részesülnek azok, akik néhány évet munkában töltöttek, vagy felsőfokú tanulmányokat folytattak. A felvételi korhatár a színész szakon 18—22. év, a színházrendező, valamint a film- és tv-operatőr szakon 18—26. év.

Jelentkezni az erre szolgáló lapon írásban lehet. A jelentkezéshez iskolai végzettséget igazoló bizonyítvány, életrajz és a 75 forint vizsgadíj befizetését igazoló postai csekkszelvény is szükséges. Jelentkezési lap és a vizsgadíj befizetéséhez csekklap a főiskolán szerezhető be.

A felvételre jelentkezés határideje 1978. március 31. (Cím: Színház- és Filmművészeti Főiskola tanulmányi osztály, 1088 Budapest, Vas utca 2/c.)

A miniszteri utasítás szerint a művészeti főiskolákra jelentkezők egyidejűleg egy másik egyetemre, vagy

Szitás György, grafikus

M. 11.

. bp. 1975. júl. 20.

Szitás György, grafikus

M.11.

ÁG, Bp. 1975. júl. 13.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 DEC 31

Pajtás

Szitás Györgyi

1021

SZITÁS GYÖRGY RAJZA

toromunkáért ki
utazhatsz" — írták
toni Úttörőváros ve

A lány is tizennég
De ő Győrben la
Kisalföld című lap
az alkalomból közöl
Klári nevét, hogy a
úttörő-olimpián as
nisz bajnoki címet
A Radnóti iskolában, anová jár, azt is elmondják, hogy Klárit „aranylány"-nak becézik. Mert két és fél esztendő alatt öt aranyérmet szerzett.

— Gratulálok a győzelemhez — mondom.

— Köszönöm. Az idén jó passzban vagyok. A megyei serdülő-bajnokságot is megnyertem, ráadásul szülinapomra apuék magnót vettek.

CSAK A LEGSZEBBET MONDDI

Játszunk. A zalaegerszegi Petőfi Sándor iskola könyvtárában összetoljuk az olvasópadokat. A szőnyeget, amellyel leterítjük, s amelyre leülünk, varázserővel ruházzuk fel. Elhatározzuk, hogy a kézről kézre vándorló lapra csak azt jegyezzük fel, ami a legtöbbet jelentette a számunkra.

mes levelet.

Márkus Endre: Zánkán nyaraltam.

Kramarics Zoltán: Csillebércen táboroztam.

Agg Erika: Három hétig a Balatonban lubickoltam. A szüleimtől lemezjátszót kaptam.

Takács Ildikó: A bizonyítványom kitűnő.

Tóth Edit: Voltam Bálatongyörökön, Miskolctapolcán és a nagymamámmál. Ajándékba kaptam egy kiskönyvtárat.

Béry Béla: Új lakáshoz jutottunk. Két szobája, s mindkét szobának nagy erkélye van. Itt én is kialakíthatom a birodalmamat.

Ahány gyerek, annyi öröm. Annyi szép pillanata az életnek.

FARAGÓ GYÖRGY

Fotó: GÁMÁN GÁBOR és GAÁL ZOLTÁN

A TITOKZATOS FŐNYEREMÉNY

Az 55. játékhéten is kihúzták a lottó szokásos öt számát. A szelvények között egy öttalálatost fedeztek fel. Nyereménye megközelítette a hárommillió forintot. Ilyen már máskor is történt. Arra azonban nem volt még példa, hogy majdnem egy hét elmúltával sem jelentkezett a szelvény tulajdonosa. Végre valaki bejelentette igényét a nyereményre, habár a szelvényt nem tudta átadni, sőt a számát sem ismerte.

Az Esti Újság szemfüles riportere kiderítette a bejelentő kilétét és szenzációs interjút készített vele:

Kérdés: Miért nem helyezte letétbe az öttalálatos szelvényt? *Felelet:* Mert nem találom, pedig felforgattuk az egész lakást, végiglapoztunk minden könyvet, a nagypapa ruháinak a bélését is lefejtettük. *K:* Mi köze ehhez a nagypapának? *F:* Ő vásárolta és ő töltötte ki a szelvényt. *K:* Talán ő tette el a szelvényt és nem emlékszik rá? *F:* Nem eltette, hanem eldugta. *K:* És nem hajlandó elárulni, hogy hova? *F:* A húzás pénteken történt, ő pedig hétfőn szép csendesen elaludt. 89 éves volt. *K:* Ön látta a lottószelvényt? *F:* Nem. *K:* Mégis biztos benne, hogy van ilyen szelvény? *F:* Igen. *K:* Mi a bizonyíték? *F:* Nagypapa az egész család füle hallatára jelentette ki, hogy megnyerte a főnyereményt. *K:* Mikor történt ez, és hogyan? *F:* Szombaton együtt volt a család, amikor a rádió bemondta, hogy mennyi a nyeremény. A nagypapa — nem hallván jól — megkérdezte: „Mennyit nyertem?" Mondtuk neki, hogy hárommilliót. „Hehehe! Akkor milliomos lettem!! Kinek kell háromillió?" Azt válaszoltam hogy senkinek, nagypapa majd felveszi és azt csinál vele, amit akar. *K:* Ön ennyire nem anyagias ember? *F:* Ugyan kérem! Azt hittem, hogy az öreg szokásos vicceinek egyikét eresztette meg. És folytatta: „Pistike! Neked se kell hárommillió?" A fiamnak persze kellett, odament a nagyapjához. „Munka nélkül nem lehet hárommilliót kapni. De ha megfejtesz néhány rejtvényt . . ." Ez már sok volt nekem. Pistikének sem kell a hárommillió, neki tanulnia kell! Ezt mondtam és elzavartam a gyereket. Nagypapa megvonta a vállát: „Ha nem kell, nem kell. Majd megfejti a rejtvényeket más." Nem is jutott eszünkbe az egész, amíg meg nem hallottuk a rádióban, az újságban is olvastam, hogy nem jelentkezik a nyertes. *K:* És a rejtvények? *F:* Ez a bosszantó! Rejtvényeket se találtunk. *K:* Biztos, hogy vannak ilyen rejtvények? *F:* Lehetnek. Az öreg szenvedélyes rejtvényfejtő volt és mindent elkövetett, hogy bennünket is rávegyen. De kinek van arra ideje? *K:* De most fejtenék, ugye? *F:* Jó kérdés!

Néhány nap múlva újabb szenzációs riport jelent meg az Esti Újságban. A riporter kidobott, öreg újságok között talált egy borítékot és benne nagypapa rejtvényeit. A lap közreadta a rejtvényeket és közölte a Lottóigazgatóság nyilatkozatát: Ha az öttalálatos szelvény kitöltője nem írta rá a nevét és címét, a Lottóigazgatóság a benyújtónak fizeti ki a nyereményt.

SZÓRAKOZTATÓ ÜNNEPI REJTVÉNY-ÖSSZEÁLLÍTÁS

Írta: Teknős Péter ● Rajzolta: Szitás György

A megfejtéseket legkésőbb 1976. január 10-ig kell beküldeni a Népszabadság szerkesztőségének címére. A levelezőlapra, illetve borítékra írják rá: FŐNYEREMÉNY. Nem szükséges valamennyi rejtvény megfejtését közölni, elegendő, ha csupán a hatodik rejtvény megfejtését küldik be.

A helyes megfejtést beküldők között ötven könyvet sorsolunk ki.

9.35: Sík Endre legkedvesebb versei.
10.00: Két operettfinálé.
10.33: Népdalfelvételek.
10.53: Zenés portré Bodrogi Gyuláról.
11.38: Mikszáth Kálmán elbeszélése.
11.48: Két szvit.
12.33: Régi kórusmuzsika.
12.48: Mesejáték.
14.00: Nótakedvelőknek.
14.45: Fejezetek Chevalier könyvéből.
15.33: Fehér karácsony. Filmzene.
15.40: Kössünk barátságot!
16.00—19.17: Karácsonyi kívánságműsor
19.33: Egy óra az Omega együttessel.
20.33: Népzenei hangverseny.
21.06: Ladányi Ferenc — emlékeinkből.
22.15: Zenés játékokból.
23.19: Zenekari hangverseny.

3. MŰSOR

8.08: Debussy-művek. Szt.
9.01: Beethoven-felvételek. Szt.
9.35: Ketten a tavon. R.-játék, II. r.
0.20: A rock mesterei.
0.50: Verdi-hangverseny.
2.10: Vörösmarty: Czillei és a Hunyadiak. R.-változat.
3.39: Schütz-madrigálok. Szt.
4.54: Zenekari hangverseny. Szt.
6.06: Verne: Sándor Mátyás, I. r.
6.58: Útirái tea. Szt.

20.10: Aranyláz. Amerikai film.
21.25: Kutyaélet. Amerikai film.
22.05: Maszk nélkül (sz.).
22.35: Veszélyes riport. Mb. angol tv-film (sz.).

2. MŰSOR

20.00: Ch. Aznavour műsora. Francia zenés film (sz.).
21.00: No, de apu! II. (bef.) rész.

SZOMBAT

KOSSUTH RÁDIÓ

8.05: Népdalok.
8.29: Albinoni-művek.
9.00: Kulturális magazin.
10.03: A Gyermekr. zenés vetélkedője.
11.16: Nagy mesterek — világhírű előadóművészek.
12.46: Téli dalok.
13.15: Ünnepek közt.
13.25: Nótacsokor.
14.11: Pergolesi operájából.
15.08: Színes népi muzsika.
15.48: Hol tart a mezőgazdaságunk?
16.18: Zenekari muzsika.
17.05: Juhász Ferenc: Anyám. R.-vált.
18.05: Régi magyar dalok.
18.18: Balassa P. Tamás orgonál.
18.45: Mahler: Vándorlegény dalai.
19.02: A mi erdőnk alján. Hangjáték.
20.28: Bob herceg. Rádióváltozat.

VASÁRNAP

KOSSUTH RÁDIÓ

8.27: Zenekari muzsika.
9.19: Ráki: Két bors ökröcske.
9.34: Mondák, legendák.
9.44: Válaszolunk hallgatóinknak.
10.05: Rádiójáték gyermekeknek.
10.39: Kenessey: Az arany meg az asszony. Egyfelv. opera.
11.51: Német barokk fúvószene.
12.20: Ki nyer ma?
12.35: Tánczenei koktél.
13.20: Kritikusok fóruma.
13.30: Verbunkosok, katonadalok.
14.05: Ezeregy délután.
14.35: Szatíra dalban.
14.45: Rampai fuvolázik.
15.00: A Gyermekrádió vetélkedője.
15.55: Zenekari muzsika.
16.53: Kis magyar néprajz.
17.05: Simándy József énekel.
17.21: Munkásklub.
17.46: Bartók zongoraművei. XII.
18.15: Zenéről — tíz percben.
19.15: Eminescu-műsor a Zeneak.-ról.
20.15: A Rádió sanzonbemutatója.
21.19: Öt kontinens egy éve.
22.20: Boccaccio: Dekameron. II. r.
23.15: Nóták.
0.10: Olasz kórusmuzsika.

PETŐFI RÁDIÓ

8.05: Népi zene.
8.33: Kálmán Imre operettjeiből.

összeállítás.
tt Palestrina.
.).
ndjai.
át!
kásban. Riport-
film (sz.).
A moszkvai orosz
győztesei bemu-
esti Szovjet Tu-
túra Házát.
esszor. IV. (sz.)
5. Amerikai film.
megoldja.
Sherlock Holmes
emkupa. Video-
és Vasas—Tata-
Szv.
nijuk!
ky! 13. (sz.).
kétrészes mű-
nk a költő éle-
airól, eszméiről

HÍREK

— **LAPUNK LEGKÖZELEBBI SZÁMA december 29-én, hétfőn jelenik meg.**

— **Diplomáciai kapcsolat.** A Magyar Népköztársaság és az Angolai Népi Köztársaság között megállapodás jött létre, hogy nagyköveti szinten diplomáciai kapcsolatot létesítenek.

— **A nigériai szakszervezetek** egyesülési kongresszusán Lagosban részt vett SZOT-küldöttség hazaérkezett.

— **A Diósgyőri Gépgyár** nemcsak a hazai autógyártó vállalatoknak, hanem Angliába, Jugoszláviába, Lengyelországba, Svédországba is szállít a nagyüzemben gyártott tehergépkocsi-mellsőtengelyekből. A miskolci vállalat 1976-ban — a megkötött szerződések alapján — csaknem 35 ezer tehergépkocsi gyártásához exportál mellső tengelyeket.

— *ÖTVENÉVES A VÉMÉNDI NÉMET KÓRUS. A Baranya megyei német nemzetiség lakta községben a népdalkör jelenleg is hasznosan szolgálja a nemzetiségi kultúra ápolását, s egyaránt énekel német és magyar népdalokat, feldolgozásokat. Az a hat idős férfi, aki fél évszázada ott volt a dalárda alapításánál, ha egészségi állapota engedi, még ma is el-ellátogat a közös éneklésekre.*

— **Csörgős, láncos botokkal** a kezükben járták szerdán a házakat a Répce menti és néhány más Vas megyei faluban a pásztorozók. A helyenként butellázásnak is nevezett régi karácsonyi népszokás énekes-játéknak három szereplője van, s a házaknál pénzzel, süteménnyel „honorálják" a meglátogatottak.

— **Nehéz körülmények közt aratják a nádat a Fertő tavon.** A vékony jégréteg még nem bírja meg a gépeket, s ezért a karácsony előtti napokban csak kézi

— **Elhunyt Kardos István zeneszerző,** a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola nyugalmazott tanára. Temetéséről később intézkednek.

— **Koszorúzás.** Koródy Béla és Stollár Béla mártírhalált halt újságírók emléktábláit koszorúzta meg szerdán a Lovag utcában, illetve a Stollár Béla utcában, a Magyar Újságírók Országos Szövetségének társadalmi bizottsága.

— *MAGYARORSZÁGI VENDÉGSZEREPLÉSRE érkezik január második felében a leningrádi Állami Miniatűr Színház társulata Arkagyij Rajkin vezetésével. A társulat tíz előadást tart, Próbababák címmel. A bemutató január 25-én lesz Kecskeméten, ezt követően Székesfehérvárott, majd február 3-tól a budapesti Thália Színházban lép fel a leningrádi együttes.*

— TÖBB MINT 700 IDŐS EMBERT ajándékoztak meg szerdán Vas megye szociális otthonaiban. Ajándékokkal kedveskedtek a megyében működő öregek napközi otthonaiban is az idős embereknek. Az állami nevelőintézetekben is mindenütt bensőséges karácsonyesteket tartottak a megyében.

— **Az út mentén szerelt** Kapuváron három dolgozó, közben a 11 méter magas vasszerkezeti tolólétra az úttesten átívelő magasfeszültségű vezetékhez ért. Az áramütés következtében Sipőcz Imre 25 éves villanyszerelő brigádvezető, kapuvári lakos a helyszínen, Kocsis János 37 éves kubikos, csornai lakos a kórházba szállítás közben, Varga Zoltán 25 éves villanyszerelő, fertődi lakos a kórházba szállítás után meghalt.

— **A fogoly félvad tenyésztésére** és szaporítására dolgoztak ki programot Veszprém megyében

Íme a rejtvények:

Nagypapa útmutatása a megfejtéshez: „Először fejtsétek meg külön-külön az egyes rejtvényeket (I—V).

I. Bikavér II

I. Ebben a rejtvényben az áll, hogy miben találhatók maguk a rejtvények. Csak el kell olvasni.

II. Induljatok el a bal felső sarokból, és lóugrásban érkezzetek meg hosszas bolyongás után a hozzá legközelebbi I betűhöz. Ha végül is összeolvassátok a betűket, fontos alapigazságot ismertek meg.

III. Ebből a rejtvényből kiderül, tudtok-e 100-ig jól összeadni. A csillagra írt számokat ugyanis úgy kell megcserélgetni, hogy bármelyik vonal mentén levő négy szám összege 100 legyen. Ha megvan, tessék a számokat szótagokkal helyettesíteni: 16=VÉNY, 18=AZ, 20=É, 22=MÉT, 24=SI, 26=TI, 28=LE, 28=EL (Nem megijedni a két huszonnyolcastól, az értelemből kiderül, hogy melyik hova való!), 32=A, 36=RÉJT. A szótagokat, a felső csúcsról indulva, sorról sorra olvassátok össze. Ezt a megfejtést különösen családomnak ajánlom figyelmébe.

IV. Egészítsétek ki a körben levő hárombetűs szavakat a kezdőbetűkkel. A kialakuló mondat közismert igazság.

V. Írjátok be a 2 és 26 közti számokat a négyzet kockáiba úgy, hogy a vízszintes sorok és a függőleges sorok számai összeadva 70-et adjanak. Könnyítésül néhány számot beírtam a megfelelő helyre. Amikor készen vagytok, helyettesítsétek a számokat betűkkel és a felső bal kockából indulva olvassátok el a rátok vonatkozó közmondást. 2=N, 3=L, 4=E, 5=B, 6=N, 7=A, 8=NY, 9=CS, 10=!, 11=I, 12=NY, 13=E, 14=T, 15=E, 16=K, 17=B, 18=N, 19=N, 20=R, 21=E, 22=SZ, 23=L, 24=Ö, 25=I, 26=E.

H	E	R	O	N	L
O	K	I	L	M	L
K	Á	M	G	D	Z
E	Ó	T	E	E	I
R	G	L	É	O	M
I	M	É	N	L	NY

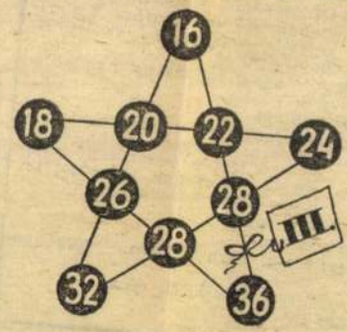

Irjátok le a megfejtéseket nyomtatott betűvel és számozzátok meg a betűket. Aztán szépen, sorjában másoljátok bele a VI. ábra kockáiba az ábrán feltüntetett betűket. Mint látjátok, az első kockába a IV. sz. rejtvény 12. betűje kerül, a következőbe az I. rejtvény 3. betűje. És így tovább. Ha beírtátok mind a 32 betűt, készen vagytok, és a hőn óhajtott mondat összeolvasható. Kiderül végre, hogy hol a szelvény.

Vigyázzatok! A kettős betűket mindig egy kockába írjátok!

Nem érthető a mondat? Akkor ez is rejtvény, bár nem nehéz. Olvassátok másképpen, ne úgy, ahogy szoktátok!

Az egész főváros, majd a vidék is lázasan fejteni kezdett. Ám a másnapi Esti Újság már megint újabb szenzációt közölhetett:

LEKÖRÖZTE MÉG A REJTVÉNYFEJTŐ BAJNOKOKAT IS EGY HÁROMÉVES KISLÁNY!

Megvan végre a hárommilliós lottószelvény!

Ezután a megtalálás története és a rejtvények megfejtése következett. Mi azonban ezt már nem ismertetjük. Ellenkezőleg!

POTKÉRDÉSÜNK: Hogyan találhatta meg egy hároméves kislány a szelvényt, amikor még olvasni sem tudott, nem hogy rejtvényt fejteni? (Megjegyezzük, hogy erre a kérdésre kizárólag az tud válaszolni, aki előzőleg a rejtvényeket [I—VI.] megfejtette.)

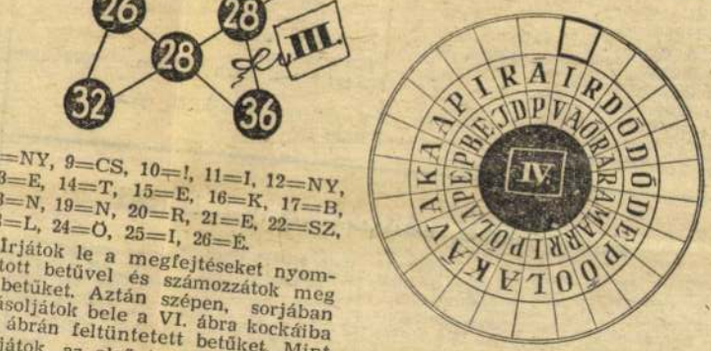

	25		9		=	70
24				17	=	70
5			21		=	70
	13			4	=	70
		26	3		=	70
↓	↓	↓	↓	↓		
70	70	70	70	70		

V.

IV	I	V	IV	IV	II	IV	III	III	V	II	III	II	III	V	II	I	V	II	IV	IV	II	III	V	V	II	III	IV	IV	II	V	V
12	3	13	22	9	24	3	2	16	18	2	4	31	1	21	12	8	5	26	15	24	18	6	9	15	29	21	6	4	4	19	12

.55: Flúgos futam.
.15: No, de apu! II. rész.

PÉNTEK

KOSSUTH RÁDIÓ

.05: Népdalkórusok.
.33: Bruno Walter vezényel.
Közben: 9.10: Petőfi-versek.
.03: Mesejáték.
.38: Mondókák, gyermekjátékok.
.00: Az év slágerei.
.05: Három a kislány. Részl.
.35: Népdalcsokor.
.11: Glóbus.—Tudományos magazin.
.36: E. Gilelsz zongoraestje, felv.
.08: **Mit tettünk a fa alá?** Családi és közületi számvetést ötvöz a műsor. Szó lesz a karácsonyi ajándékozásról, a jövőt illető elképzelésekről is.
.55: Lemezmúzeum.
.37: Pillantás a nagyvilágba.
.05: A Kabarészínház hangmúzeuma.
.17: Kodály: Mátrai képek.
.40: A zene nem ismer határokat.
.40: Juhász Ferenc: Apám. R.-vált.
.28: Kamarazene
.15: A körkép körül. Riport.
.30: Tánczene
.15: A XX. század zenéjéből.
.10—2.00: Melódiakoktél.

PETŐFI RÁDIÓ

.00: Operafelvételek.
.05: Keringők zongorára.
.33: Tánczene
.17: Dokumentumriport.
.41: Krúdy Gyula elbeszélése.
.00: Híres filmslágerek.
.33: Cigánydalok, nóták.
.00: Verdi: Nabucco, 4 felv. opera.
.27: Régi csárdajelenet.
.56: A beat kedvelőinek.
.44: Rivaldafényben.
.59: Népzenei hangverseny. II. r.
.33: Zenés beszélgetés.
.46: Láttuk, hallottuk.
.01: Zenekari muzsika.
.45: K. Szimonov: Aki a negyedik volt. R.-változat.
Könnyűzenei felv.

8.38: Századunk zenéjéből. Szt.
9.16: Brahms: IV. szimfónia. Szt.
10.00: Új Zenei Újság.
10.35: Madrigálok. Szt.
10.59: Csak fiataloknak!
12.05: Portások. Hangjáték.
13.01: Bach-hangverseny. Szt.
14.20: Kis magyar néprajz.
14.35: Népdalok Szt.
15.08: A rendező munkában.
15.47: Mozart kamarazenéjéből. Szt.
16.46: Éjjeli műszak.
17.11: Wagner-áriák. Szt.
18.03: Schubert-est Szt.
Közben: 18.48: Világíra.
19.51: Zenekari muzsika.

16.30: Labdarúgó-teremkupa. Tatabánya—Békéscsaba és Vasas—Videoton mérk. közv.
18.10: A magyar tudomány nagy öregei.
18.50: Reklám.
18.55: **Falujárás.** A műsor megemlékezik az egykori falujárókról, és szó lesz a jelen tennivalóiról is. A stúdió vendége: dr. Soós Gábor államtitkár.
19.45: Esti mese.
20.00: Hírek.
20.10: Bach Arnstadtban. Tévéfilm (sz.).
21.30: Illyés Gyula. II. rész.
22.40: Hírek.

Felhősebb, változékonyabb idő

Európa északi vidékén továbbra is igen változékony az időjárás, ahol az egymást gyorsan követő, különböző hőmérsékletű és nedvességtartalmú léghullámok mozgása határozza meg az időjárást. Élénk, időnként erős szél kíséretében, hosszabb-rövidebb ideig tartó csapadékzónák vonulnak át egy-egy terület felett. Ugyanakkor Európa középső vidékén, az Alpok és a Kárpátok térségében derült, de párás, ködös időjárás alakult ki.

Mivel a következő 36 óra folyamán az előbb említett léghullámok már délebbi pályára helyeződnek át, és így érintik az Alpok és a Kárpátok vidékét is, a mi időjárásunk is változékonyabb lesz, jelentős mennyiségű csapadék azonban továbbra sem várható.

Várható időjárás ma estig:

Nyugat felől időnként megnövekvő felhőzet, az időszak második felében elszórtan kisebb csapadékkal. Mérsékelt, időnként élénk, a hegyekben erős, újból északnyugatira forduló szél. Várható legmagasabb hőmérséklet 0—plusz 5 fok között.

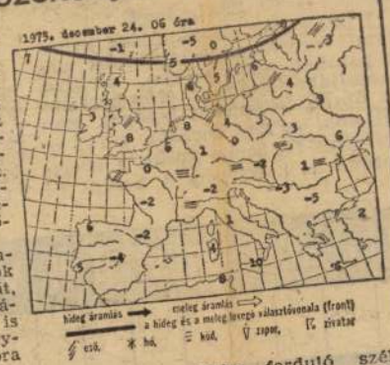

A Duna vízállása Budapestnél szerdán 125 centiméter volt; mára

erővel tudtak aratni; így is 10—12 ezer kéve nádat vágott le naponta a százhúsz nádarató. Ha a tó tartósan befagyna, ezt a teljesítményt a gépek 4—5-szörösére tudnák növelni.

— **A december közepén történt vízbetörés után** szerdára helyreállították a csordakúti szénbánya frontfejtését. A víztelenítés előrehaladásával a hét elején már a részleges termelés is megkezdődött.

— **Most jelent meg:** Juhász Ferenc: Három éposz. A Sánta család — Apám — Anyám. Époszversek (Magvető—Szépirodalmi). Simor András: Meglátogatom magamat. Versek (Magvető). — Románia. 3. átd. kiad. Útikönyvek sorozat (Panoráma). — Gárdonyi Géza: A láthatatlan ember. Történelmi regény, Győri Miklós illusztrációival. — Karl May: Az Ezüst-tó kincse. Ifjúsági regény. — Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk. Ifjúsági regény, Reich Károly illusztrációival (Móra).

Az év utolsó lottósorsolásai

A Sportfogadási és Lottó Igazgatóság az idén még két lottósorsolást rendez.

Az 52. játékhét nyerőszámait karácsonykor, december 26-án Budapesten, a József Attila lakótelepi Pestbuda moziban húzzák. A decemberi tárgynyereményes-sorsolást, s egyben az idei utolsó lottóhúzást, ugyancsak Budapesten a Népstadion sajtótermében rendezik. Ezen a húzáson összesen 1140 tárgynyereményt — köztük főnyereményként öt balatonszabadi-sóstói üdülőtelket, felépített faházzal és három Zsiguli személygépkocsit — sorsolnak ki.

Január 2-án nyereménybetétkönyv-sorsolás

Az *Országos Takarékpénztár* egy hét múlva, január 2-án, Budapesten a Vörös Csillag Gépgyár művelődési központjában rendezi a nyereménybetétkönyvek *1975. negyedik negyedévi húzását* és *1975. évi fő sorsolását.*

A húzáson az 1975. december 29-ig váltott és a sorsolás napján forgalomban levő betétkönyvek vesznek részt. A nyereményösszeget a betétkönyvet kiállító takarékpénztári fiók vagy postahivatal *január 10-től* fizeti ki.

a vadásztársaságok szakemberei, közösen a Budapesti Állatorvostudományi Egyetem és a budakeszi Vadbiológiai Állomás kutatóival, mivel Veszprém megyében az utóbbi években csaknem egyharmadára csökkent e madarak száma. A fogoly ugyanis — eltérően a fácántól — nem keresi a táplálékot, s a tartósabb téli hidegekben csapatokba verődve éhen pusztul.

Újabb festett templomokat fedeztek fel Dél-Baranyában

Dél-Baranya református falvaiban a festett templomok egész sorát fedezték fel az utóbbi időben. Valóságos művészettörténeti szenzáció ez, hiszen valamennyi egy szép, értékes emléke a reneszánsz XVIII. századi népi továbbélésének, az úgynevezett virágos reneszánsznak. S mindez csak a kezdet: a további széles körű kutatás során ugyanis — várhatóan — újabb festett mennyezetkazetták és templomi bútorok kerülnek elő.

Év végi „telt ház" Sopronban

Sopronban már az ünnepek előtt jelképesen ki lehet tenni a város kapujára a „telt ház" feliratot: valamennyi szállodai, turistaszállói és fizetővendég-szolgálati helyet lefoglaltak karácsonyra, szilvesztere és újévre. Az üdülőkkel együtt mintegy négy-öt ezer vendég tölti az ünnepeket az Alpok aljai városban, a baráti, rokoni látogatásra érkező, ugyancsak több ezer vendégen kívül.

A soproni üdülőkben több mint ezren pihennek; számukra téli programot dolgoztak ki. Hosszú évek után ismét lehet sielni, ródlizni az üdülők környékén.

KÖZLEMÉNYEK

A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM kiállításai december 31-én 15 óráig tekinthetők meg. December 25-én a múzeumban szünetel a látogatás, 26-án és 27-én látható az egyiptomi művészet — berlini vendégkiállítás —, valamint az egyiptomi, a görög-római s a modern szoborkiállítás. December 28-án, 29-én és január 1-én a mú

1972 JUN 7

Pajtás

Szitás György

sap hozzátette meg: — Mi-

1021

SZITÁS GYÖRGY RAJZA

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

latt újabb
barátságok
ssze a tá-
t, a kék-
és a kis
ét, a he-
gyi Ferit.
lmét tűz-
iszok sze-
ls Tánya
bőcz Ibo-
fényképe-
egértették
or melyi-
melyikük
et.

om szép
ép, hat-
g liget"
jd.

F. GY.

„Gyönyörű vagy, Budapest!" Városnézés közben sokszor hangzott el oroszul is e vallomás

Szitás György, grafikus

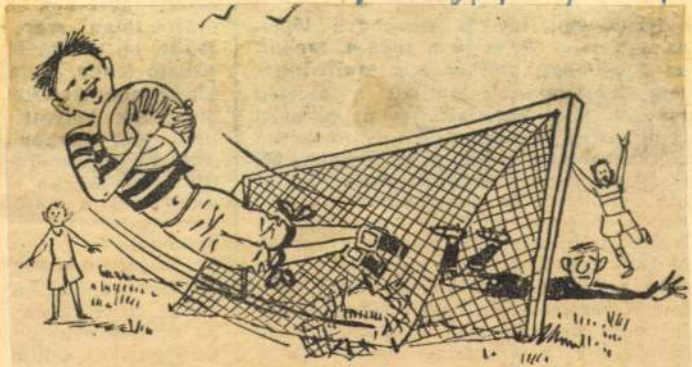

Szitás György rajza.)

KŐSZEGI IMRE:

I. A csodakapus

M.11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. jún. 22.

[Szitás György] grafikus

[Név és jelzet nélkül.]

KŐSZEGI IMRE:

A csodakapus (2)

M. 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. jún. 29.

Szitás György grafikus

KÓSZEGI IMRE:

(3) A csodakapus

M. M.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. júl. 6.

Szitás György grafikus

9. SUHOGÓ VÖLGY

Írta: CSONTOS GÁBOR
Rajzolta: SZITÁS GYÖRGY

...yelt is. A paradús, hűvös helyet kedveli.

Meleg, egyenletesen fűtött lakásban elhelyezésére legkedvezőbb a két ablak közötti térség. Itt a hőmérséklet állandó, és a növény optimális fényigényét is kielégítjük a téli fényszegény hónapokban. Ügyeljünk, hogy levelei ne érjenek a külső ablakfelülethez, mert a külső hidegtől, fagytól károsodhatnak.

A ciklámen vízigényes növény, de óvatosan öntözzük. Földlabdáját állandóan tartsuk nedvesen, ne hagyjuk kiszáradni, de óvakodjunk a túlöntözéstől, nehogy gyökerei befulladjanak. Ugyanezért öntözés után mindig távolítsuk el az alátét tányérba kifolyt vizet.

A párás környezet biztosításának a legjobb módszere az, hogy növényünk cserepénél néhány centiméterrel nagyobb átmérőjű cserepet kibélelünk oslói tőzeggel, és ebbe állítjuk a ciklámen cserepestül. A tőzeget öntözzük be alaposan vízzel, ez jó vízgazdálkodásánál fogva párásítani fogja környezetét.

Bármennyire is gondosan ápoljuk növényünket, két-három hónap után elvirágzik. Miután elnyílt, fokozatosan vonjuk meg az öntözővizet.

Sokan kidobják az elvirágzott gumót, pedig érdemes megkísérelni újravirágoztatását. Ahhoz, hogy újra fejlődésnek induljon, virágot bontson, a gumót pihentetnünk kell. Célszerű szárazon a cserép-

taléktápanyagaiból fejlődésnek indul, hamarosan apró, zöld hajtások jelennek meg rajta. Ekkor óvatosan emeljük ki a gumót, és tisztítsuk meg a korábban elszáradt gyökerektől, ültessük az előzőnél egy-két cm-rel nagyobb átmérőjű cserépbe, tápdús földkeverékbe. Jól fejlődik komposzt, tőzeg és homok egyenlő arányú keverékében, de nevelhetjük lombföld és homok keverékében. Ültetésekor ügyeljünk, hogy a gumó felső harmada kilátszódjék a földből, később csak így tudnak a virágkocsányok a lombozat fölé emelkedni. Ültetésünket alaposan öntözzük be, és a biztos eredésig tartsuk árnyékos helyen. A lombozat kifejlődése után elkezdhetjük a rendszeres tápanyag-visszapótlást tápsókkal, tápoldatokkal (pl. Wopil, Fónika stb.). Ősszel helyezzük állandó helyére. Gondos ápolás mellett — s ha szerencsénk is van — a tél folyamán saját nevelésű ciklámenünkben

13.45: Rá
14.15: Ye
14.49: Tíz
15.17: Ré
15.34: Sc
15.50: Je
16.00: Cs
Ka
17.10: A
18.10: Né
18.50: A
19.58: Do
op
20.49: Esz
21.19: Né
22.20: Ör
23.02: Op
0.10: Éji

PE

7.00: Eva
7.30: Örg
8.05: A
8.33: Mis
9.00: Az
9.38: A
10.33: A
11.30: Téli
pok
13.15: Épi
14.00: Tás
15.00: Éve
15.33: Mik
15.43: Nót
16.30: A
17.10: Ötó
18.10: Szel
18.20: Mit
18.55: Csól
19.38: Krit
19.48: Népi muzsika.
20.19: Miről mesélnek a kódexek?
20.44: A francia popzene csillagai.
21.18: Haydn: Az évszakok — oratórium.
23.45: G. Gabrieli canzonáiból.

3. MŰSOR

8.08: Csak fiataloknak!
9.08: Bach-művek.
10.00: Új Zenei Újság.
10.35: Szimfonikus zene. Szt.
12.10: Mozart műveiből. Szt.
13.19: Hangfelvételek felsőfokon. Szt.
14.13: Kis magyar néprajz.
14.18: Goar Gaszparjan és Kurt Böhme énekel.
15.08: Irány a Parnasszus!

14.00: Ezeregy délután.
14.30: Haydn kamarazenéjéből.
15.10: Édes anyanyelvünk.

21.50: Negyven perc Barth Ist fuvolaművésszel. Szt.
22.30: A hét zeneműve.

Nem szednek díjat az erdőgazdasági utakon

A MÉM rendelkezésére az állami erdőgazdaságok a továbbiakban nem szednek úthasználati díjat a járművek vezetőitől azokon az erdészeti, sajáthasználatú utakon, amelyeken a közlekedésrendészeti hatóság bizonyos feltételekkel korábban már engedélyezte a közforgalmat. A várhatóan növekvő autós turistaforgalomra tekintettel azonban felhívják a figyelmet arra, hogy a faanyagszállítás cél-

nem veszélytelen, ezért a gépjármű zetők fokozott óvatossággal halad nak.

A rendelkezés szerint az állami dőgazdaságok időszakosan vagy v legesen lezárhatják az említett üz utakat az autósturista-forgalom el ha a termelési tevékenység (erdőr velés, fakitermelés, szállítás, va szat stb.) indokolja, vagy a forga

Szitás György grafikus

Csontos Gábor: Suhogó völgy

2. SUHOGÓ VÖLGY

Írta: CSONTOS GÁBOR
Rajzolta: SZITÁS GYÖRGY

10. Somi apja vállalta a szervezés legfontosabb részét: autóstúrán megbeszélt mindent a Pulykának elkeresztelt gyerek apjával.

Pulyka örül, hogy velünk táborozhat. A bányától négy kilométerre szemeltem ki a sátrak helyét.

11. Jóatyám elintézte, a patronáló laktanyától kapunk teherautót.

12. De mi van Varázslóval? Miért nem jött?

Lehet, hogy a csapatvezető pajtás nem engedélyezte a táborozást?

13. Hallgass, vészmadár! Inkább beszéljük meg, ki mit visz. De nem ám diavetítőt, meg elektromos vízmelegítőt! Az őserdőbe! Mint tavaly Csiga.

14. Figyeltek, csibéim? Megvan az engedély! Háromszoros hurrá!

A Varázsló!

15 Az osztályfőnök úgy járult hozzá a táborozásunkhoz, ha magunkkal visszük Kukát.

Púpnak a hátunkra?!

16. Én még sose nyaraltam...!

A fiúkban bennakad a tiltakozás. Vállalják Kuka „patronálását". Aztán meghallgatják Varázsló 1. számú parancsát az indulásról.

Folytatjuk.

lángvirágot (Anthurium x hortolanum). Kisnövésű alakjai újabban mind gyakrabban tűnnek fel a virágüzletekben, csúcsán virulva. Ezeknek is fő díszeik az ellipszis vagy szív alakú, égőpiros, némely változatoknál rózsaszínű vagy fehér, ritkán pettyekkel tarkított, hosszan megnyúló, csupasz virágkocsányon kifejlődő fellevelek. Szinte gallérszerűen fogják körül a különösebben nem szép, és többnyire megcsavarodott, narancspiros torzsavirágzatot, amelyen néha piros bogyótermések jelennek meg. Bádogszerűen merev, nyelvszerű, haragoszöld leveleik is mutatósak, ha nem szennyeződnek szürkére a vízkiválástól. A leveles törzsrész rövid, néha több ágúvá válik. Ez az, ami otthon egyetlen sikerrel kecsegtető szaporításmódjához, a tőosztáshoz kedvező. Gyakran ereszt léggyökereket, bizonyítva dél-amerikai őserdei eredetét. Természetes előfordulására, az őserdő fáira települve folytatott eredeti életmódjára utal az is, hogy idővel többé-kevésbé megnyúlik, felkopaszodik a törzsrésze. Ez a szépséghiba mohaborítással takarható el.

A virágos állapotban hozzánk kerülőt sikeresen tovább nevelhetjük, ha télen is tudunk számára egyenletesen 18—20 C-fok közötti hőmérsékletet biztosítani. A légszárazságtól is szenved, amit gyakori vízpermetezéssel vagy a levelek vizes ruhával, szivaccsal való letörlésével ellensúlyozhatunk. A világosságot szereti, de a

ni kell. Mérsékelt öntözést kíván, csak az ősszel és tavasszal tapasztalható bimbófejlesztésekor indokolt vízadagjainak emelése.

Érzékeny a lúgos kémhatásra. Ezért lehetőleg tiszta esővizet vagy lágyított csapvizet használjunk öntözéshez, permetezéshez. Földje se legyen lúgos kémhatású. Két-három évenként, tavasszal, a fővirágzása után időszerű átültetni. Félig korhadt fadarabkákat tartalmazó, tőzeges lombdöletkeveréket használjunk hozzá, s vigyázzunk, mert gyökerei törékenyek! Tápoldatozása és a lomb-

trágyázása se maradjon el

16.38: Népdalkörök országszerte.
17.10: A Rádió Könyvklubja.
18.03: Vivaldi-művek.
18.50: Művészlemezek.
20.13: Pratolini: Szegény szerelmesek krónikája 2. (bef.) rész.
20.57: Beethoven-művek.
22.15: Fiatal operaénekesek hangversenye.
23.25: Mendelssohn zongoramuzsikájából.
0.10: Filmzene.

PETŐFI RÁDIÓ

7.00: Evangélikus félóra.
7.30: Orgonamuzsika.
8.05: A jövő hét műsoráról.
8.33: Miska bácsi levelesládája.
9.00: Vasárnapi koktél.
10.33: A látvány világa.
10.53: J. Strauss: A denevér. Részl.
11.45: Jó ebédhez szól a nóta.
12.41: Cooper: A préri. R.-változat.
14.00: Táskarádió.
15.00: Népdalok, néptáncok.
16.00: A vasárnap sportja.
16.35: Mikrofonnál az irodalmi szerk.
16.49: Ötórai tea.
18.00: Ha még nem tudná...
18.30: A francia popzene csillagai. Claude Francois.
18.59: Nóták.
19.38: Kritikusok fóruma.
19.48: A csárdáskirálynő. Részl.
22.33: Szórakoztató zene éjfélig.

3. MŰSOR

8.08: Szimfonikus zene. Szt.
10.17: Új Zenei Újság.
10.52: Szerb népdalok. Szt.
11.10: Egtájak.
12.10: Operakettősök. Szt.
13.15: Kis magyar néprajz.
13.20: Világhírű előadóművészek. Szt.
15.08: Így láttam Kodályt.
15.40: Minden hatodik.
15.55: Szimfonikus zene. Szt.
18.03: Takács Klára daiestje. Szt.
Közben: kb. 18.33: Világlíra.
19.21: A kórusirodalom remekműveiből. Szt.
20.08: Sosztakovics: IX. szimf. Szt.
20.34: Csak fiataloknak!
21.34: Calderón: Az élet álom. R.-változat.

TELEVÍZIÓ

7.59: Tévétorna (sz.).

19.00: A
20.00: H
20.10: Cl
ré
21.45: Pc
m
22.15: H

K
8.25: M
E
9.00: C
9.10: A
O
9.40: G
10.05—1
10.30: Z
11.20: B
11.40: K
12.35: T
13.20: V

A
Va

Oper
(Oláh
Borisz
ea., 6)
(Failot
(12. bé
Gate (
rendez
démia
hangve
ja I., de. 11); Kertész Lajos zongoraest-
je (Chopin—Liszt zongoraversenyek 1.,
du. 6); Pertis Zsuzsa csembalóestje
(Csembalóestek 1., 8); H: A Bp.-i Fil-
harmóniai Társaság Zkr. hangverse-
nye (I., fél 8). Zeneakadémia Kiste-
rem: (A Budapesti Kamaraegyüttes
hangversenye V: elmarad). Nemzeti
Színház: V: Különc (de. fél 11); Cson-
gor és Tünde (7); H: Vísszajelzés (fél
7). Madách Színház: V: Hamlet (X.
bérlet, du. fél 3); Régimódi történet
(O. bérlet, fél 8); H: Spanyol Izabel-
la (7). Madách Kamaraszínház: V: A
házasságszerző (du. fél 3); Elveszett
paradicsom (7); H: Kései találkozás
(7). Vígszínház: V: Mirandolina (du. fél
3); Valencia bolondja (G. bérlet, 2.

(fél 4); Kölcsönakas (fél 8); H:
nél legyünk! (fél 8). Radnóti Mik
Színpad: V: A székesegyház (
H: Muszáj-Herkules (7). Mikro
kóp Színpad: V: Ki fog gólt
ni? (fél 9). Korona Pódium: H: Vi
got Algernonnak (7). Egyetemi Sz
pad: H: Cseh Tamás estje (7). Bu
pesti Gyermekszínház: V: Magány
fehér vitorla (de. 11); A farkas és
gida (du. 3). Állami Bábszínház (
kai tér 10): V: Jancsi és Juliska (
fél 10 és fél 12); (Népköztársaság
69.): V: Gidaház az erdőszélen (
11. és du. 4); H: A sárkány (fel
ea., fél 8). Kamara Varieté: V: 7
karnevál (de. 10 és du. 3). Fővár
Nagycirkusz: Gála '78. V: de. 10.

Szitás György, grafikus

1. SUHOGÓ VÖLGY

Írta: CSONTOS GÁBOR
Rajzolta: SZITÁS GYÖRGY

ség. A lámpa [illegible] elhelyezésénél a következőkre kell ügyelni:

— legyen állítható, úgy, hogy a beállítás után a vetítőernyő ne változtassa meg helyzetét;
— a fényforrás ernyővel legyen takarva úgy, hogy sem a használót, sem másokat ne zavarjon;
— úgy legyen elhelyezhető, hogy fráshoz, főleg oldalról (balról) essen be a fény;
— elegendő megvilágítást adjon (ez asztali lámpánál 60—100 W-tal legtöbbször elérhető), ugyanakkor ne sugározzon zavaró mértékű hőt.

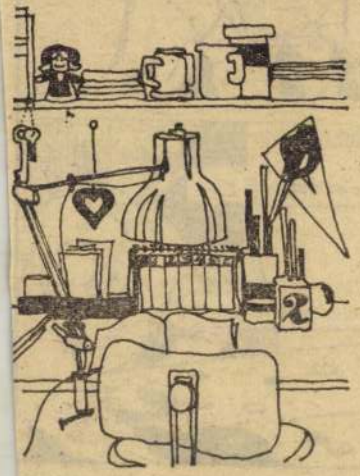

Televízió nézésénél fárasztó, kérelmetlen és fejfájást okozó, ha képernyő és háttere között túl agy, illetve túl kicsi a fénysűrűg-különbség, vagy a képernyőn krözések jelentkeznek. A képerő környezetét fel kell deríteni. A konyhák túlnyomó részét a ennyezet közepére helyezett, encseburás lámpatest világítja eg. Mivel munkaterületei (tűzely, asztal és mosogató) általában a fal mentén vannak, a munkát végző beárnyékolja a munkaelületet. (Különösen kedvezőtlen helyzet a természetes világítás élkül épített konyháknál.) Sokzor elegendő a lámpatest „elmozítása" áthelyezése, ha az így a

alakítják ki. Egyik megoldás sem ad az itt végzett tevékenységhez megfelelő fényt. Ám, ha a tükör világítása jól megoldott, a fürdőszobában elvégzésre kerülő más tevékenységekhez is elegendő lesz a megvilágítás, hiszen a helyiség falai jó fényvisszaverő képességűek.

A tükörvilágításnak borotválkozáshoz és arcápoláshoz kell elegendő fényt biztosítania. A teljes látandó felületnek legalább 500 lux megvilágítást kell kapnia oly módon, hogy a világítótest fényét közvetlenül a személyre vetítse és nem a tükörről visszaverődve. (Ugyanez vonatkozik az előszobatükör világítására is.) Megfelel három izzólámpás lámpatest 60 W-os izzókkal, melyből kettő a tükör két oldalán a padlótól 1,5 méter magasan és egymástól 750 milliméterre helyezkedik el. Harmadiknak, amely a mennyezetre

van szerelve, legjobb a fali foglalatba helyezett, Extra típusú izzólámpa. A világítás két 20 W-os, fénycsöves lámpatesttel is megoldható, és egy 1x40 W-os, fénycsöves lámpatesttel a mennyezeten

8.05: Út ko
8.21: Az MF
8.35: Operai
9.18: Petőfi
9.38: Szokol
9.50: Szerke
10.03: Cooper zat.
11.14: Vasárn
12.10: Édes a
13.00: Losonc
13.09: Bartók
13.30: Népzen
14.19: **Újévi j mit sz mányt** mások ban, ar szaiba tett. Te gok?
15.13: Liszt: I
15.30: Kuba n
15.58: A hoss
17.10: 10 éves mus.
17.40: Maria (
18.45: Ráday
19.49: Nagy m adóműv
21.21: Népi ze
22.10: Dmitrij veiből z
23.00: Trisztán
0.10: Torony

PETŐFI

7.00: R. katol
7.30: Liszt: F
8.05: A jövő
8.33: Miska b
9.00: Igen-nem királykisasszony.
9.50: Népdalok.
10.10: A Rádió Karinthy Színpada.
11.10: Strauss-hangverseny. Közv. Bécsből.
Kb. 13.25: Operaáriák.
14.00: Táskarádió.
15.00: Hogy tetszett?
15.33: A francia popzene csillagai. Nicole Rieu.
16.04: Luxemburg grófja. Részl.
16.50: Ötórai tea.
17.50: Mikrofonnál az irodalmi szerk.
18.00: Mit üzen a rádió?
18.35: Nótakedvelőknek.
19.33: Kritikusok fóruma.
19.43: Tánczene.
20.23: Jót nevettem.
21.23: Szellemi térképolvasás.
21.33: Chopin: Négy scherzo.
22.07: Klasszikus operettekből.
23.00: Egy óra dzsessz.

3. MŰSOR

8.08: Magyar muzsika. Szt.
10.00: Új Zenei Újság.
10.35: Tip-top parádé. Szt.

[illegible] a hét zeneműve.
9.40: Óvodások műsora.
10.05: **Szakmák nyomában.** A pályaválasztás előtt álló nyolcadikosokat általában a divatos szakmák vonzzák. A műsorsorozat a kevésbé közismert szakmákat mutatja be. Először a vasiparban dolgozók munkáját.

[illegible] Házsnajából. Szt.
17.10: Láttuk, hallottuk.
17.35: Huszonöt perc beat. Szt.
18.05: Hangverseny. Hangjáték.
18.24: Századunk zenéje. Szt.
19.16: Mozart: Idomeneo, 3 felv. opera. Szt.
Közben: 21.00: Párizs rejtelmei.
22.30: A hét zeneműve (ism.).

A BUDAPESTI SZÍNHÁZAK MŰSORA

Vasárnap: — V: Hétfő: — H:

Erkel Színház: H: Fonográf-, Benkó-dixieland-, Neoton-hangverseny (az ORI rendezvénye, 7). **Zeneakadémia: H:** Lehotka Gábor orgonaestje (Orgonaestek a Zeneakadémián 2., fél 8). **Nemzeti Színház: V:** Kulcskeresők (7); **H:** Különc (7). **Madách Színház: V:** Warrenné mestersége (7); **H:** Csillag a máglyán (7). **Madách Kamaraszínház: V:** Bunbury (7); **H:** A házasságszerző (7). **Vígszínház: V:** Kakukktojások (7); **H:** Jó estét, nyár . . . (H. bérlet, 1. ea., 7). **Pesti Színház:** [illegible] Lady (7). **József Attila Színház: V:** Veled, vagy nélküled (7); **H:** Éljen a királynő (B. bérlet, 2. ea., 7). **Thália Színház: V:** Bal négyes páholy (7); **H:** Történelem alulnézetben (7). **Vidám Színpad: V:** Észnél legyünk! (fél 8); **H:** Segítség, válunk! (fél 8). **Radnóti Miklós Színpad: V:** Minden másképpen van (8); **H:** A székesegyház (7). **Állami Bábszínház: V:** János vitéz (Jókai tér 10., de. fél 12); Titokzatos jóbarát (Népköztársaság útja 69., du. 4). **Kamara Varieté: V:** Téli karnevál (de. 10 és du. 3). **Fővárosi Nagycirkusz: Gála '78 V:**

Szitás György, grafikus

4. SUHOGÓ VÖLGY

Írta: CSONTOS GÁBOR
Rajzolta: SZITÁS GYÖRGY

gyártmány.)

PERMIKE. Ugyancsak kis teljesítményű, tehát csak bokrok, cserék, kisebb fák permetezésére alkalmas, de a permetezőszer tartálya ötliteres. Szivattyúja differenciáldugattyús szivattyú. A permetező a rászerelt hevederrel vállra akasztható. Súlya 1.8 kiló. *(Magyar.)*

LEPKE. Az előbbivel azonos rendeltetésű gép, szintén ötliteres tyúja dugattyús rendszerű, szórófeje hidraulikus cseppképzésű. Kétütemű, egyhengeres, léghűtéses motorjának teljesítménye 1,5 lóerő. Vegyszertartálya nincs. Súlya 10 kiló. *(Japán.)*

A kereskedelmi forgalomban kapható hazai vagy külföldi permetezőgépekre a gyártómű, illetve a nagykereskedelmi vállalat 12 havi jótállást ad.

(Az ismertetést Molnár György-

10.02: Új Zenei Újság.
10.37: Bach: C-dúr szólószonáta. Szt.
10.59: Csak fiataloknak!
12.10: Réti József énekel.
12.36: Zongoranégyesek.
13.59: Kis magyar néprajz.
14.04: Hangfelvételek felsőfokon. Szt.
15.08: Turfónia. Hangképek.
15.51: Kórusművek.
16.18: Így láttam Kodályt.
16.48: Mindenáron?
17.13: Új lemezeinkből. Szt.
18.03: Művészlemezek. Szt.
Közben: kb. 18.43: Világíra.
19.41: Händel: Acisz és Galathea. Szt.
21.07: Fekete-fehér mennyország.

17.05: Üzbég vendégek a stúdióban (sz.).
17.30: Reklám.
17.35: Műsorainkat ajánljuk!
18.00: Lehet egy kérdéssel több?
18.40: Esti mese (sz.).
18.50: Tévétorna (sz.).
19.00: A Hét.
20.00: Hírek.
20.05: A Topkapi kincse. Mb. amerikai film (sz.).
22.05: Sporthírek.
22.15: Berda Józsefről — Zelk Zoltánnal.
22.50: Hírek.

HÉTFŐ

KOSSUTH RÁDIÓ

8.25: Sándor Judit és Szalma Ferenc énekel.
9.00: Madách: Útravaló verselemmel.
9.10: A hét zeneműve. Sztravinszkij: Apollon Muszagetész.
9.40: Óvodások műsora.
10.05—10.30: Iskolarádió.
10.30: Barokk muzsika.
11.25: Felnőttek játéka, gyermekek játéka.
11.40: Különös házasság, 12. rész.
12.35: Tánczenei koktél.
13.20: Válaszolunk hallgatóinknak.
13.35: Népi zene.
14.00: Ezeregy délután.
14.30: Hindemith: Oktett.
15.10: Édes anyanyelvünk.

8.05: Melódia és ritmus.
9.00: Egy éj Velencében. Részl.
12.00: Népi muzsika
12.33: Hangszerszólók.
13.28: Kis magyar néprajz.
13.33: Zene gyerekeknek.
14.00—17.00: Kívánságműsor.
15.36: Hangos képrejtvény.
17.00: Ötödik sebesség.
18.00: Utazás az agy körül.
18.33: Zeneközelben.
19.30: Slágermúzeum.
20.10: Michelangelo és az anatómia.
20.33: Senki többet? Harmadszor!
21.50: Nóták.
22.33: Derűre is derű.
22.59: Operettrészletek.

3. MŰSOR

14.05: Zenekari muzsika. Szt.
15.25: Szabadon zongorázni.
16.03: Operafelvételek.
16.50: Holnap közvetítjük . . .
17.10: Huszonöt perc beat. Szt.
17.35: Láttuk, hallottuk.
18.05: Zsebrádiószínház.
18.31: Bartók-művek. Szt.
19.15: Angol nyelv.
19.33: Liszt-etűdök. Szt.
20.10: Dzsesszfelvételek. Szt.
20.30: Teresa Stich-Randall és Ivan Petrov énekel.
21.10: Szimfonikus zene. Szt.
22.30: A hét zeneműve (ism.).

KÖZLEMÉNYEK

FELVÉTEL ÚTTÖRŐ-VASUTAS ÉS -POSTÁS TANFOLYAMRA. A MÁV Széchenyi-hegyi Úttörővasút felvételt hirdet az 1978. január 30-án induló úttörő-vasutas és -postás tanfolyamra. Jelentkezhetnek azok a budapesti és Budapest környéki úttörők, akik az általános iskola 4., 5. és 6. osztályos tanulói, tanulmányi

egészségi szempontból úttörővasutas szolgálatra megfelelnek, és az iskolai úttörőcsapata javasolja őket. A felvétel ideje és helye 1978. január 22—30, naponta 9—18 óráig az Úttörővasút üzemfőnökségénél, Hűvösvölgyben. Jelentkezési lapok az általános iskolákban az úttörőcsapatvezetőnél és az Úttörővasúton szerezhetők be. Felvilágosítás a 167—6

Szitás György, grafikus

Szkrebickij: A kis tolvaj

Nizszakadság, Bp. 1978. jan. 22.

20.

Szitás György grafikus

Csontos Gábor:

Írta: CSONTOS GÁBOR
Rajzolta: SZITÁS GYÖRGY

3. SUHOGÓ VÖLGY

17. Elérkezett az indulás napja. Verőfényes júliusi reggel.

Vedd el tőlem a sátrat, mert megszakadok!

18. Irány a Bükk! Indulás!

19. Túlmentünk a bejárón! Ez már a tízes kilométerkő!

Miért nem szóltál idejében?!

Rövid kalandozás után megérkeztek a kőbányába. Pulyka apja végigvezette őket a telepen.

20. Jól kezdődik...!

Nagyon vár benneteket a fiam. Fogadjátok el szerény ebédünket!

EBÉDLŐ

21. Ismert okok miatt nem állok fel az üdvözlésetekre. Mivel én iskolám' Indián őrsének voltam a tagja, így köszöntelek benneteket: HAUK!

22. Varázsló sorra bemutatta Pulykának az őrs tagjait.

Túrhetően tudok a kezemen járni. Szívesen megtanítalak rá.

Kösz! Nekem ez most igazán jól jönne. Legalább fejjel lefelé sétálhatnék.

23. Irány a táborhely!

Vigyázzatok a fiamra..!

Folytatjuk!

arosodik a hallása.

Hogyan védekezhetünk?

— Zajos lakásunkból viszont hová mehetnénk? Lehet-e védekezni valamiképpen a külső zajok ellen?

— Az én véleményem az, hogy a testrezgések sokkal kellemetlenebbek, mint egyéb zajok. Senki nem gondol arra, amikor egy lakóház földszintjére húsüzletet tervez, hogy a hűtőkompresszor szinte elviselhetetlen rezgést idéz elő. A lakások hangszigetelése óriási technikai feladat, és rendkívül drága. Eleve úgy kellene telepíteni a lakónegyedeket, hogy ne vasúti pálya vagy repülőtér közelébe kerüljenek. Budapesten a Körúton például most cserélték ki a villamossíneket. Az új síneket betonlapba helyezték, nagyobb a rezgésfelület, feltételezhetően nagyobb a zaj. Ha kidolgoznak egy ilyen új technológiát, miért nem nézik, milyen akusztikai változásokat okoznak vele?

— Minél fejlettebb a technika, annál tehetetlenebbek vagyunk?

— A régi házaknak megvan az az előnyük, hogy hangszegények. Az újonnan épült lakásoknak, zaj elleni védelem szempontjából, három követelménynek kellene megfelelniük. A szerkezeti elemek hanggátlók, a hangszigetelő anyagok megfelelőek és a belső hangmély és egyenletes, mint a csöndes körülmények között pihenőké. De nem vagyunk teljesen tehetetlenek a zajokkal szemben. Sokat segíthetnek a tökéletesen záródó ajtók, ablakok. A háztartási hűtőszekrények időnként bekapcsolódó, zúgó kompresszora ellen megoldás, ha laticelre helyezzük a gépet. Így a padló nem veszi át a rezgést. Sokak nyugalmát zavarja a fölöttük levő lakásból hallható lépések zaja. Kitűnő a győri Graboplast-gyár padlóburkoló anyaga, gyártják, kapható. Ugyancsak jó megoldás a parketta alá lerakott hangszigetelő anyag.

Sok még a tennivaló

— Nyilván jó néhány lakás, lakótelep adatai alapján gyűjtött tapasztalatokat.

— Valamennyi, zaj elleni védelemmel kapcsolatos vizsgálatot az iparban folytattunk. Néha, ismerősök, barátok kérésére végeztem lakásban zajmérést. Magyarország elfogadta a lakásra vonatkozó ajánlásokat, szabványokat, ennél több azonban nem történt. Felmérésekkel, lakások, lakótelepek zajszintjének mérésével rendszeresen az ÉTI, ÉMI foglalkozik. De az eredményeknél nem mindig számolnak a környezeti változásokkal. Ezért nem felelnek meg a mérések tökéletesen környezetvédelmi feladatuknak.

TÓTH ILDIKÓ

Hangjáték.
23.00: Szegedi Ernő zongorázik.
0.10: Balettzenék operettekből.

PETŐFI RÁDIÓ

7.00: Unitárius félóra.
7.30: Orgonamuzsika.
8.05: A jövő hét műsorából.
8.33: Miska bácsi levelesládája.
9.00: Örökzöld dallamok.
10.00: A mosoly országa. Részl.
10.33: 87 perc.
12.00: Paródiák és badarkák.
12.33: Népi zene.
12.56: Rádiójáték gyerekeknek.
14.00: Táskarádió.
15.00: Nőkről — nőknek.
15.33: Filmzene.
15.50: Mikrofonnál az irodalmi szerk
16.00: A vasárnap sportja. Közv. Juventus—Róma totómérk.-ről
16.39: Ötórai tea.
17.45: Magyar—francia teniszmérk.
18.00: Mit üzen a rádió?
18.35: Nótakedvelőknek.
19.38: Kritikusok fóruma.
19.48: Sanzontalálkozó.
20.18: Ágis tragédiája.
20.43: A tegnap slágereiből.
21.30: Népi muzsika.
22.33: Szórakoztató zene éjtélig.

3. MŰSOR

8.08: Romantikus kamarazene. Sz
9.56: Új Zenei Újság.
10.31: Mahler: IX. szimfónia. Szt.
12.10: Nemzetközi Rádióegyetem.
12.40: Monteverdi: Orfeo. Ötfelv sos opera. Szt.
Közben: 13.40: Kis magyar néprajz.
15.08: Így láttam Kodályt.
15.30: Csak fiataloknak!
16.30: Beethoven: VII. szimf. Szt.
17.06: Gondolatjel.
18.03: Gabos Gábor zonogarestje. Szt.
Közben: kb 18.43: Világíra.
19.41: Művészlemezek. Szt.
20.40: Mi újság az operaszínpadokon.
21.42: Bach-kantátalemez. Szt.

TELEVÍZIÓ

7.59: Tévétorna (sz.).
8.05 és 8.45: Mindenki iskolája.
9.10: Arago X—001. 2. rész.
9.20: Melyiket az ötezerből?
9.35: Tele-fény-kép. 3. rész.
9.55: Hírek
10.00: Vándormadarak. Mb. csehszlovák ifjúsági film.

Csilla zongoraestje (A zongo
dalom nagy korszakai I/3., fél 8).
Nemzeti Színház: V: Különc (Ifjúsági bérlet, IV. sorozat, 2. ea., de. fél 11): Faust (7); H: Különc (7). Madách Színház: V: Lóvátett lovagok (du. fél 3); Régimódi történet (Z. bérlet, 7); H: A pillangók szabadok (7). **Madách Kamaraszínház:** V: Egy, kettő, három (du. fél 3); Kései találkozás (Gh. bérlet, 7); H: Hedda Gabler (7); Elveszett paradicsom (a Pataky István Művelődési Házban, 7). **Vígszínház:** V: Valencia bolondjai (Kombinált bérlet, 13. sorozat, 1. ea du. fél 3 és R. bérlet, 2. ea., 7); H: Mirandolina (7). **Pesti Színház:** V: Ami a legszentebb (du. fél 3); Utazás az éjszakába (XV. bérlet, 1. ea., 7); H: A gondnok (IX.

pad: V: Gyermek
11); A Donauer Video Familie műsora (7); H: A debreceni Déli
Együttes műsora (Élő népzene IV.,
7); Gyilkosok éjszakája (az Eötvös Klubban 8). **Budapesti Gyermek-színház:** V: Oz, a nagy varázsló (de. 11 és du 3); H: A halhatatlan őrjárat (du 3); A farkas és a 7 gida (a Marcibányi téren, du. 3). **Állami Bábszínház** (Jókai tér 10.) V: A csodálatos kalucsni (de. fél 10 és fél 12); (Népköztársaság útja 69.): V: A tiltakozatos jóharát (de. 11 és du. 4); H: A sárkány (felnőtt ea., fél 8). **Kamara Varieté:** V: Téli karnevál (de. 10 és du 3). **Fővárosi Nagycirkusz:** Gála 78' V: (de. 10. du. fél 4 és este fél 8) és H: (fél 8).

Szitás György grafikus

KARÁCSONYI nyomozás

Rejtvény: TEKNŐS PÉTER
Rajz: SZITÁS GYÖRGY

Nincs izgalmasabb és kellemesebb nyomozás, mint amit a gyerekek folytatnak az eldugott ajándékok után. Egy ilyen nyomozásra hívjuk meg a kedves olvasót.

A nyomozást megkönnyíti, hogy a szülők — rejtvényesen — felírták, kinek az ajándéka melyik helyiségben található. És hogy mit kell keresni? Egy-egy tárgyat azok közül, amelyek a rejtvények körül láthatók.

Egyedül anya ajándéka nem található, ha úgy keressük, mint a többi családtagokét. Karácsony lévén mégsem lehetetlen megtalálnia annak, aki ismeri a nagybetűket.

De mit kap az éppen betoppanó vidéki nagymama?

Aki tudni akarja, írja le sorban, egymásután, a betűrejtvények sorrendjében a megtalált ajándékok nevét, majd számozza meg mind a 32 betűt (a kettős betű két betűnek számít). Ezután nincs más hátra, mint összeolvasni a következő betűket: 4, 27, 22, 23, 21, 12, 26, 9, 14, 16, 17, 5.

Aki a jól sikerült rejtvényfejtés örömén kívül még pályadíjban is részesülni szeretne, írja levelezőlapra, hogy mit kapott karácsonyi ajándékul a nagymama és mit kapott anya. A levelezőlapra nagy betűkkel írja rá: KARÁCSONYI NYOMOZÁS.

(A helyes megfejtők között harminc 50 forintos könyvutalványt sorsolunk ki.)

elkészült a nutonáz: 350 vagon gyümölcsöt, zöldségfélét tárolhatnak a legkedvezőbb hőmérsékleten. A rekonstrukció 1977 nyarán fejeződik be a tervek szerint.

— **Természetvédelmi területnek** jelölte ki és védetté nyilvánította az Albertirsa határában fekvő Dolina-völgyet a Pest megyei Tanács végrehajtó bizottsága. A Duna—Tisza közén húzódó gödöllői dombságban levő 47 hektárnyi, jobbára cserjés területen sok ritka növény — tarka sáfrány, tavaszi hérics, kis télizöld, valamint lombváltó meténg és hosszú zászlós csűdfű — terem.

— **Galliumot is termelnek** a bauxitfeldolgozás mellékterméke-ként az Ajkai Timföldgyárban. A ritka fém a színes televízió és a számítástechnika elterjedésével egyre keresettebb. Ezért bővítették a régi galliumgyártó üzemet, csaknem kétszeresére növelve kapacitását.

— *A TERMÉSZET VILÁGÁNAK most megjelent decemberi száma érdekes írásokat közöl a környezeti hadviselésről, az emberi génegyensúly kérdéseiről, a változó Földről, és a munkára fogott mikrohullámokról.*

— A RÉGÉSZETI ÁSATÁSOKAT folytatják Óbudán. A Budapesti Történeti Múzeum régészei már a következő napokban megkezdik a feltárást, ezúttal a Flórián téren. Az itt megmaradt ódon épületek lebontása után nincs akadálya az ásatásnak.

A lottó nyerőszámai:

3, 25, 67, 69, 89

A Sportfogadási és Lottóigazgatóság közlése szerint az igazgatóság kultúrtermében megtartott 52. heti lottósorsoláson a következő számokat húzták ki: *3, 25, 67, 69, 89.*

December 30-án sorsolják a nyereménybetétkönyveket

Az Országos Takarékpénztár december 30-án, csütörtök délután 4 órakor rendezi meg a nyereménybetétkönyvek 1976. negyedik negyedévi sorsolását és az 1976. évi fősorsolását Budapesten, a XIX. kerület, Gábor Áron utca 22. alatti Ifjú Gárda Művelődési Házban.

A sorsoláson azok a nyereménybetétkönyvek vesznek részt, amelyeket 1976. december 29-ig váltottak be, és a sorsolás napján forgalomban vannak. A sorsolás eredményét a december 31-i lapok közlik. A nyereményeket a betétkönyvet kiállító takarékpénztári fiók vagy postahivatal 1977. január 17-től fizeti ki.

első épületek azonban már készen vannak: karácsonyra 75 munkáslakás műszaki átadása fejeződött be, s ezekbe hamarosan beköltöznek.

— *BEETHOVEN halálának 150. évfordulója alkalmából december 29. és február 2. között hat hangversenyt rendez a magyar rádió a Magyar Tudományos Akadémia kongresszusi termében. A hangversenyen Schiff András, Szenthelyi Miklós és Banda Ede trióestjére, Ránki Dezső zongoraestjére, Kovács Dénes és Becher Mihály szonátaestjére, két kamaraestre és a Wilanow-vonósnégyes hangversenyére kerül sor.*

— A MUNKASÖRSÉG megalakulásának közelgő 20. évfordulója alkalmából pénteken kiállítást nyitottak Debrecenben a járműjavító művelődési termében. A képek és a dokumentumok a két évtized munkáját összegezik.

— **Húsz-húsz ezer forintos,** 18 éves korban pénzre váltható életbiztosítási kötvénnyel ajándékozza meg az új év első fővárosi és vidéki újszülöttjét az Állami Biztosító.

— UTAZÓ PUBLIKUM elnevezéssel autóbuszjáratokat indít az ország különböző színházi városaiba egy-egy előadás megtekintésére a pécsi Doktor Sándor Művelődési Központ és az Ifjúsági Ház.

— **Most jelent meg:** A kívánt jövőtől a lehetséges jövőig. Tanulmányok a jövőkutatás témaköréből. Szerk. Gábor Éva. Studium könyvek. — Szűcs Lajos: Növények a lakásban. 7. kiad. (Gondolat). — Ancsel Éva: Töredékek az emberi teljességről. Etikai esszék és kisebb írások. Elvek és utak sorozat. — Benedek István: — mondta Krisztina. Párbeszéd az impresszionizmusról. — Bárány Tamás: Velünk kezdődik minden. Regény, 2. kiadás. — Kolozsvári Grandpierre Emil: A szerencse mostohafia. Életrajzi regény. Tények és tanúk sorozat (Magvető).

Halálos gázolás

Tatabánya külterületén *Willi Mayer* 46 éves pék, NSZK-állampolgár személygépkocsijával elütötte *Tölgyes László* 17 éves segédmunkás, süttői, és *Godán István* 21 éves segédmunkás, tatabányai lakosokat.

Tölgyes László a helyszínen meghalt, Godán Istvánt súlyos, Willi Mayert pedig könnyebb sérülésekkel szállították kórházba. Eljárást indítottak ellene.

ha nyitva van.

— Tudja, hogy hívták a mozi azelőtt?

— Hát Szikrának.

— S azelőtt?

— Azelőtt még nem éltem.

Mire folytatódnék a párbeszédünk, egy másik járókelő má közli a mozgó régebbi nevét — Scala —, de csak a tizenötödik megszólítottól tudom meg az eredeti elnevezését: az akkor még csak híres, s nem hírhedt néme filmgyár érdekeltségeként UFA-nak hívták, amikor 1926-ban először tárta ki kapuit.

Mennyi nagy vagy éppen borzalmas rossz filmet pergettek itt azóta?! A moziknak — a Szikrának különösen — saját történetük van. De hát ki tartja számon őket? A különböző korosztályú mozirajongók bizonyára nem. Ők legfeljebb arra emlékeznek, hogy valamikor milyen jó filmet láttak itt.

Rekord nézőszám

Annak idején is közlekedési csomópont volt a Nyugati pályaudvar és környéke. Így aztán amikor a MÁV épületében — racionális építkezés után — mozi nyitottak, gyorsan kiderült: a tervezők ideális helyszínt választottak. Ebben a moziban azóta is — függetlenül a filmek minőségétől — mindig telt ház volt.

Griesz József 1953-tól négy éven

Sopronbánfalva rendezési tervpályázatának eredménye

A XII. századi román stílusú templomáról és más, nemzetközi hírű műemlékeiről ismert és látogatott Sopronbánfalva rendezésére hirdetett tervpályázatra 38 pályaművet küldtek a tervezők. A bíráló bizottság eredményesnek ítélte a pályázatot, mert a tervek megfelelő megoldásokat vetettek fel az új lakónegyed építésének és a régi településrész rekonstrukciójának összehangolására, gazdaságos megvalósítására.

A 60 000 forintos első díjat kapta *Darnyik Sándor, Kertész Beáta* és *Dorn Frigyes*, a 45 000 forintos második díjat *Kotányi Zoltán, Locsmándi Gábor* és *Bartók Miklós* terve. Ezenkívül négy 30 000 forintos harmadik díjat és öt 15 000 forintos negyedik díjat osztottak ki.

Változékonyabb idő

Észak-Európa térségéből élénk légmozgással hideg levegő áramlik Közép-Európa északi területei fölé. Nyomában nagy területen megindult a havazás. E frontálzóna iránya olyan, hogy mindgn valószínűség szerint a Kárpát-medencében is érezhető lesz hatása. Nyugat- és Közép-Európa többi részének időjárását nem befolyásolják a változást hozó időjárási frontok, továbbra is sokfelé párás, ködös az idő. Helyenként ónos eső is, időnként szemesés hó. A Szlovák-Tátrában sportolásra alkalmas hóréteg található.

Hazánkban pénteken erősen felhős volt az ég. Az ország keleti részein is dara hullott. A délutáni hőmérséklet kevéssel volt nulla fok felett. A Kárpát-medence területén havazásra csak vasárnaptól lehet számítani.

Várható időjárás ma estig:

Főleg az északi országrészben felhőkadozik a felhőzet. Elszórtan várható kisebb havazás, később hózápor. Mérsékelt déli, délnyugati, majd megerősödő és nyugatira, északnyugatira forduló szél. Legmagasabb hőmérséklet: mínusz 2 és plusz 3 fok között.

A Duna vízállása pénteken Budapestnél 225 centiméter volt; mára 230 centiméter várható.

KÖZLEMÉNYEK

A BKV értesíti az utazóközönséget, hogy december 29-én 8 órától 14 óráig az 59-es villamos vonalán a temető főbejárata és Farkasrét végállomás között vágányjavítás miatt villamospótló autóbuszok közlekednek. — December 29-én üzemkezdettől 30-án üzemkezdetig a Zalka Máté téren végzendő vágányjavítás miatt a 13-as villamosok a Pacsirta-telep és a Szállás utca között; a 28-as villamosok és az éjszakai járatok a Népszínház utca és az Új köztemető között, a 37-es villamos vonalán közlekednek. A 30-os villamosok 29-én és 30-án nem közlekednek. — December 30-án üzemkezdettől 31-ig üzemkezdetig a Zalka Máté téri vágányépítés folytatásaként a 13-as villamosok a Pacsirta-telep és a Szállás utca között; a 28-as villamosok eredeti útvonalon, az éjszakai 28-as villamosok a 37-es villamos vonalán közlekednek. — A munkák ideje alatt a 13-as villamosok helyett a Szállás utca és az Ürs vezér tér között; a 28-as villamosok helyett a Teleki tér—Kőbányai út—Zalka Máté tér—Körösi Csoma Sándor utca—Éles sarok—Fehér út—Ürs vezér tér útvonalon villamosviteldíjjal közlekedő autóbuszokkal szállítja az utazóközönséget.

1021

A HÁZŐRZŐ

Ha olykor-olykor a magasba repülő darvak kiáltását hallom, eszembe jut az öreg Kóti Sándor bácsi. A nótáját se felejtettem még el:

Száll a daru a rét felett,
Krugatása messze hallik.
Lenn a nádas sűrűjében
A csapáson ring a ladik.

Gyerekkoromban sokat mesélgetett nekem a régi sárréti pákászok életéről, mesterségéről. Mint afféle szegény ember, ő is pákász volt; halászott, madarászott a Sárrét vízein, égaljáig elterülő, se vége, se hossza náderdőiben.

A Sárrét ma már csak nevében él. A múlt század hatvanas hetvenes éveiben lecsapolták. Több ezer holdnyi kiterjedésű, Biharból Békésbe és a Nagykúnságba is átnyúló járhatatlan mocsár volt, amelyet a Kőrös, Berettyó meg a Tisza árvize táplált. Sűrű nádasai közt rengeteg vízimadár fészkelt. Ezt írja erről egy korabeli utazó: „Olyan feles számban él a daru, vadlúd, túzok, vadkacsa és más kisebb szárnyas, hogy szinte elfedik a földet és olyan tömegben repülnek, akár egy felhő."

A sárrétieknek a daru volt a legkedvesebb madaruk. Kóti bácsi is, szíve szerint, leginkább daruvadászattal foglalatoskodott. Fészkelés idején kis ladikba (csónakba) ült és elindult a mindenféle vízinövénnyel, bozóttal benőtt rét (mocsár) belsejébe. Hosszú csáklyával (rúddal) tolta előre ladikját, nehogy evezőcsapásokkal felriassza a fészketrakó madarakat. Lassan, csendesen haladt a nádasok csapásain, víziútjain. A nádbakonyból csak az eget látta. Hétszámra barangolt, amíg csak rá nem akadt a darvak költőhelyére. Ezek a nagyon óvatos, szép madarak a mocsárvilág rejtett apró szigetein ütöttek tanyát. Még a legtapasztaltabb vén pákász is üggyel-bajjal tudta megközelíteni ezeket a kis szárazulatokat. Járatlan ember beleveszett volna a mocsár olbolyos, hínáros vízébe, gazzal benőtt, kútmélységű déványaiba. Gyékényből font széles, kemény „talpaló"-t kötött bocskora talpára, úgy lépegetett, a víz színét itt ott beborító, szépen zöldelő lápon, amely könnyen beszakadt az ember súlya alatt.

Meglelvén a költőhelyet, kiszámította, mikor lesznek a darufiókák olyan idejűek, hogy értük mehet. Ha előbb szedi ki őket a fészekből, elpusztulnak, ha későbbre hagyja, ellábolnak előle a nádas sűrűjébe. Alkalmatos időben lopakodott vissza és hármat-négyet hazavitt. Otthon nagy gonddal, türelemmel és hozzáértéssel felnevelte, megszelídítette a kedves madarakat. Olyan szelídek lettek, hogy mikor reggelenkint vízért ment a kútra, sétálgattak utána az utcán.

Egy 1827-ben kelt kéziratos feljegyzésből is olvastam, hogy a sárréti pákászok a darufiakat „nagyon szépen felnevelik, mely miként történik, ez az ő különös mesterségük. Velük bíbelődve, bámulatos módon megtanítják, hogy még kedveltebbek legyenek". Egybehangzóan vallják a visszaemlékező sárréti öregek, hogy amilyen vad és félénk madár a daru a természetben, éppen olyan emberhez ragaszkodó, ha megszelídül.

Kóti bácsi aztán eladogatta szelíd darvait. Köből búzát is kimértek neki egy-egy darabért. Abban az időben sok háznál tartottak pár szelíd darvat. A másfél méter magas, hamvas tollú, szép nagy madarat az udvar díszének tekintették. Gyönyörködtek kényes járásában és kedves, furcsa szokásaiban. Mikor jókedve kerekedett, játszadozott: kis gallyat fogott a csőrébe, feldobta, elkapta. Ha kiáltozva, szárnyát csapkodva keringett az udvar közepén, azt mondták: rossz időt jósol! Csőrét csattogtatva adott jelt, ha idegen ember járkált a ház körül. Olykor rá is támadt az idegenre és megcsípdeste a csőrével.

Mesélte Kóti bácsi, hogy egyszer négy szép darva volt. Éjjel — másnap éppen árúba akarta őket bocsájtani — felverték álmából. Kimegy, hát a holdvilágos udvar árnyékos oldalában egy szűrős ember körül repdesnek, csőrüket csattogtatják.

— Segítsen már, bátyám! — kiáltotta az idegen. — Ezektől az átkozott madaraktól egy lépést se tudok menni!

Na, az öreg aztán segített rajta: a hosszú pákászbottal néhányszor végighúzott a hátán! Kiderült ugyanis, hogy az éjjeljáró fickó az ólban garázdálkodott s az összeszedett tyúkokat a szűre alá fogva akarta elvinni.

Az éber darvak tehát éjjel is vigyáztak a ház tájékára. Közülük egy sohasem aludt éjszaka. Féllábon állt őrt, a másik lábával kis göröngyöt, rögöt tartott s ha eltalált szenderegni, elejtette és ennek zajára felébredt. Ha bajt, valami gyanús mozgolódást sejtett, felriasztotta társait. — Ezért mondják ma is a sárréti szülők, életbe induló fiaiknak: „Olyan légy, mint az őrdaru". Vagyis mindig éber és vigyázó.

A régi sárrétieknek ez a kedvelt madara azonban a mocsár lecsapolása, a nádasok kipusztulása után örökre elköltözött innen. Egy-egy csapat csak őszi, tavaszi vonuláskor húz el a falvak fölött, V alakban szállva.

Szűcs Sándor

„SIRÁLY" A HALÁSZBÁSTYÁN

—Halló! Halló! Általános riadó! Tizennégy óra negyvenöt perckor találkozunk a Halászbástyánál!

Kattant a telefon, s máris robogott velünk a gépkocsi a megbeszélt helyre. A „követek" azaz a Budapest VIII. kerület Práter utcai iskola úttörői pontosan érkeztek. Nagyon izgatottak voltak, hiszen rendkívüli feladat várt rájuk. Titkos forrásokból megtudtuk ugyanis, hogy sok őrs névadója, példaképe, Valentyina Tyereskova ezen a napon, délután háromkor tekinti meg a Halászbástyát. A pajtások kapták azt a megtisztelő feladatot, hogy az őrsök nevében minél többet megtudjanak a bátor űrhajósról.

Délután 3 óra. A hírforrások szerint ebben a pillanatban kellett volna feltűnnie Valentyina jólismert alakjának. A percek gyorsan teltek, ám nyoma sem volt a gépkocsikaravánnak. Különleges csoportunk tagjai azt hitték, csak mi tudunk az érdekes programról. Meglepetve láttuk azonban, hogy innen is, onnan is fotoriporterek, tévések felvevőgépei kémlelik az utat.

3 óra 30. Az izgalom fokozódott. Két emberünk felmászott a mellvédre, onnan kémlelte a láthatárt.

Végre 3 óra 45 perckor előbukkantak a fekete Csajka gépkocsik, s az egyikből kiszállt az örökké mosolygó Tyereskova. Kíséretével felsétált a mellvédre, s Budapest látképében gyönyörködött.

Csak nehezen tudtuk áttörni magunkat a riporterek és a járókelők gyűrűjén. Ám amikor Tyereskova meghallotta, hogy az úttörők és a Pajtás szerkesztőségének munkatársai keresik, azonnal magához kéretett bennünket.

A hatodikos Derőfi Karcsi kérdezett először tőle:

— Nem félt odafent egyedül a világűrben?

— De igen, mert nem volt velem az anyukám — hangzott a vidám válasz. — A félelem azonban még nem gyávaság — fordította komolyra a szót Tyereskova. A gyáva az, aki nem meri vállalni a rá váró nehéz feladatokat. Nektek már most meg kell tanulnotok, hogyan lehettek bátrak. Védelmezzétek a kicsinyeket, mondjatok mindig igazat és készüljetek rendszeresen az órákra.

Vagy talán valami baj van a tanulással? — fordult nevetve Bogáti Lajcsihoz.

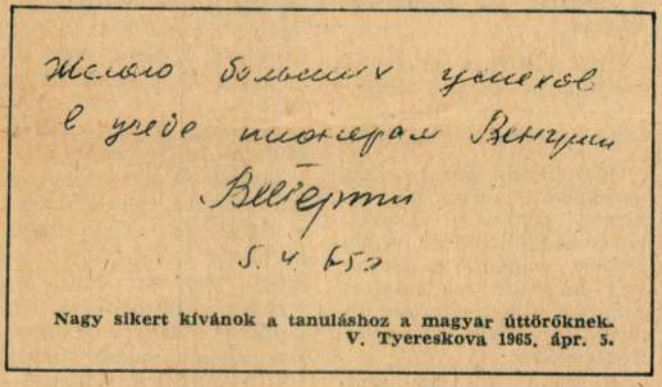

Желаю больших успехов в учёбе пионерам Венгрии

Терешкова

5. 4. 65 г.

Nagy sikert kívánok a tanuláshoz a magyar úttörőknek. V. Tyereskova 1965. ápr. 5.

— Baj nincsen, csak egy kicsit gyengén állok oroszból. Négyest kaptam — hangzott az őszinte válasz.

— Tyüh — csapta össze kezét Valentyina —, hát így hogyan barátkoztunk össze? Remélem mire legközelebb Magyarországra jövök, már nem kell tolmács, ha társalogni akarunk.

Schmidt Karcsi ki akarta segíteni zavarából a barátját, és az Űrbébi őrsök nevében tette fel kérdését:

— Milyen színű Lenocska szeme?

— Gyönyörű fekete, mint az éjszakai égbolt — válaszolta a büszke űrhajós anyuka.

— És mi a kedvenc játéka?

— Ugyanaz, mint a többi tízhónapos kisbabáé: a csörgő.

Amikor idáig ért, hirtelen elhallgatott. Észrevette, hogy a sétány kőpárkányára kíváncsiskodó gyerekek másztak fel. Mögöttük pedig negyvenméteres mélység ásítozott. Kérte, szálljanak le onnan, mert nagyon félti a gyerekeket. Amikor eleget tettek kívánságának, mosolyogva válaszolt Tóth Attila kérdésére.

— Hogy mi a legkedvesebb virágom? — A fehér gladiólusz.

Azután a világ első űrhajósnője üzenetet írt valamennyi magyar úttörő számára és ismét útrakelt a gépkocsikaraván.

Esztergomi László

DARU

„Segítsen már bátyám, kiáltotta az idegen"

Szitás György rajza

Cachitó lasszót vet a vágtató kis csikóra

CACHITO A TÖRPELOVAK

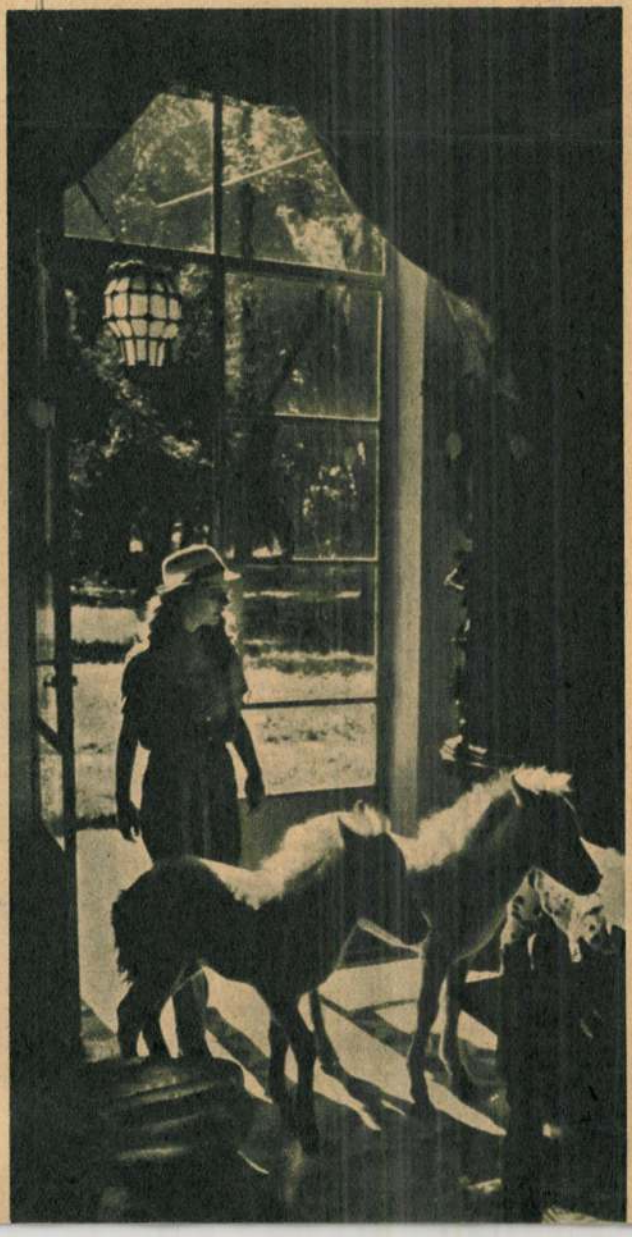

Az argentínai pampákon a La Plata folyó közelében él Cézár Falabella lótenyésztő. Különleges törpelovakat sikerült kitenyésztenie. Ezek az állatok olyan kicsinyek, mint amilyenek az ősvilág Eohippus nevű apró lovai voltak. Kis termetük ellenére erősek, szívósak és hosszú életűek. Tanulékonyak, de a pampákon szabadon vágtató törpelovakat először be kell törni (meg kell szelídíteni).

A Falabella család két legifjabb tagja, a 11 éves Mária Angelika és a 10 éves Cachito (ejtsd: Kacsitó) foglalkozik a kis lovakkal. Nagy bátorság és erő kell a megszelídítésükhöz, de Cachito jól bánik a lasszóval és rövid idő alatt engedelmes lesz a kis vadló.

Angelika szelíd törpelovai a világért el nem mulasztanák, hogy megjelenjenek a család délutáni teájánál, ahol a gazda keksszel kínálja őket. Sokszor 20 mérföldet is vágtatnak a pampákról, hogy pontosan 5 órára megérkezzenek a teához

1021

RAJZOLTA:

Szitás György

SZINTE CSAK FOLTOKBÓL TEVŐDIK ÖSSZE EZ AZ ILLUSZTRÁCIÓ, MÉGIS HATÁSOS. HANGULATOT TEREMT, A KÖNYV UTÁNI VÁGYAKOZÁS HANGULATÁT

Találkoztam egy fiúval, aki egy rajznak, egy elbeszélés illusztrációjának köszönheti, hogy megszerette az olvasást.

Negyedikes kisdobos korában vásárolt először Pajtást. Abban talált egy nagyon szép rajzot. Egy vietnami kisfiút ábrázolt, aki a bombázás után, a romok között sírva keresi az édesanyját. Ez a rajz keltette fel az érdeklődését. És a történetet ötször, tízszer is elolvasta. Így kezdődött...

Miért mondom el ezt, éppen most? Ünnepi ajándéknak szánom Szitás György grafikusművészünk számára. A nevét mindannyian jól ismeritek. Gyakran találkoztok vele – jobban mondva: grafikáival – lapunkban.

Azt a bizonyos vietnami kisfiús rajzot is ő készítette. S kell-e nagyobb dicséret egy művésznek, minthogy valaki szívébe zárta valamelyik alkotását? Szitás György grafikái, illusztrációi egész biztosan sok lányt és fiút indítottak el ugyanúgy az olvasás útján, mint az én ismerősömet.

Két évtizede hűséges munkatársa ő a Pajtásnak, bár csak negyvenöt éves. Kívánjuk, hogy még nagyon sokáig legyen ott a neve a jól sikerült illusztrációk alatt. F. J.

DRÁMA SŰRŰSÖDIK ÖSSZE EZEN A RAJZON. A FINOM VONALAK OLYKOR SÖTÉT FOLTOKKÁ ERŐSÖDNEK. A KEGYETLEN ÁRNYAK MINDEN SZÓNÁL TÖBBET MONDANAK

MENNYI BÁJ VAN E KEDVES RAJZBAN! JÓKEDVRE DERÍTI A NÉZŐT

EGY FURCSA LÁTOMÁS VAGY ÁLOM? A GRAFIKUS HŰEN IDÉZI FEL A SEJTELMESSÉGET

A KÖNYVBORÍTÓ MEGTERVEZÉSE NEM KÖNNYŰ MESTERSÉG. SOK-SOK ÖTLET, OLYKOR JÁTÉKOSSÁG KELL HOZZÁ

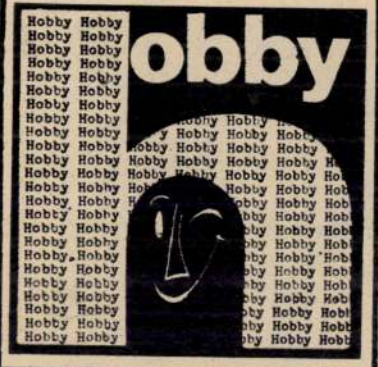

MINDEN NAPRA EGY JELVÉNY. Gelle László elvtársat, az Úttörőszövetség Vas megyei titkárát is hatalmába kerítette a gyűjtőszenvedély. Hamarosan egy éve lesz, hogy gyűjtögetni, majd csereberélni kezdte magyar és külföldi úttörőkkel és ifjúsági vezetőkkel a különböző jelvényeket. Barátainak, vendégeinek büszkén mutatja gyönyörű gyűjteményét, amelynek egy része hivatali szobája falán díszeleg. 365-ig számoltuk csak . . .

BÉLYEGSAROK

1. Az „Évfordulók — események 1970" elnevezésű bélyegsorozat keretén belül a FAO (Egyesült Nemzetek Mezőgazdasági és Élelmezési Szervezete) VII. Európai Regionális Konferenciája alkalmából 1,— Ft címletű bélyeg jelent meg 5 405 000 fogazott és 9000 fogazatlan példányban. A bélyeg bal oldalán id. Szabó István szobrászművész faszobrának (A kenyér) képe, jobb oldalon a FAO emblémája látható. A bélyeget 1971. december 31-ig árusítja a posta.

2. Franciaország az 1745. május 11-i Fontenoy-i csatáról emlékezik meg. A helység Hainaut belga tartományban van, 6 km-nyire a francia határtól. Szász Móric, a „Maréchal de Saxe" itt győzte le az egyesült osztrák, angol, holland és hannoveri seregeket, amelyeket a cumberlandi herceg vezérelt.

3. A festmény-motívumokat gyűjtők részére a francia posta Degas (Párizs, 1834. júl. 19. — 1917. szept. 27.) francia festő és grafikus egyik művét mutatja be. A neves művész képeinek legnagyobb része balett- és lóverseny-jeleneteket ábrázol.

4. A Varsói Szerződés Szervezetének csapatai tavaly az NDK Nemzeti Néphadseregével közösen hadgyakorlatot tartottak a Német Demokratikus Köztársaságban. A bélyeg erről az eseményről emlékezik meg.

TORD A FEJED!

Keressetek darabka vékony falemezt (rétegelt- vagy farostlemezt), esetleg műanyag lapot, kartonpapírt. Vágjatok le belőle egy 150×200 mm-es darabot. A lapot ceruzával — természetesen vonalzó mellett — osszátok fel 8—12 részre. A lemezt a vonalak mentén lombfűrésszel daraboljátok fel. Vigyázzatok! A vágás egyenes legyen, mert ha hullámos lesz, azt reszelővel egyenesre kell dolgozni, akkor pedig a darabok kisebbek lesznek, és összerakáskor nem illeszkednek pontosan.

Most már csak az van hátra, hogy az egyes darabok éleit csiszoljátok simára, esetleg a felületeket lakkal kenjétek be. A darabokat keverjétek össze és fogjatok hozzá a téglalap összerakásához. Az „összerakósdit" többen is játszhatjátok.

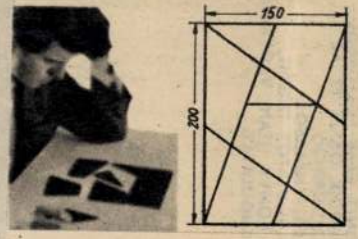

PIF ÉS A TIGRISNYÚL II.

SAJT
Telefon: 138-066.
PAJTÁS
1971 ÁPR 15

1021

GÁLYA

RÖVIDÍTETT RÉSZLET
SZENTIVÁNYI JENŐ REGÉNYÉBŐL

„A matrózok késsel, bárddal fogadták a támadókat." Szinás György rajza

PAJTÁS
1965 ÁPR 7 21
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HERKULES

Herkules nem volt harcias lény vagy izomkolosszus. Nevével ellentétben roppant gyönge teljesítmény tellett ki tőle: egy zsebkendőt alig bírt elvonszolni a szoba egyik sarkából a másikba. Nem is ilyenfajta tulajdonságaiért kedveltem meg, hanem ifjú korában tanúsított hűségéért. Hozzám való ragaszkodását az bizonyítja legjobban, hogy élete javarészét zsebemben élte le. Herkules ugyanis fehér egér volt.

Még kicsi korában került hozzám egészen váratlanul. Egyik este Horváth doktornál jártunk a szomszédban. A doktor valami kísérletet végzett az egerekkel, s az első perctől kezdve lekötötte a figyelmemet a fehéregér család, közöttük is az a fióka, amely legbarátságosabban pislogott rám a sűrűrácsú kalitkából.

A doktor észrevette, hogy megtetszettünk egymásnak, ezért engem nevezett ki a rózsaszín orrú egér tulajdonosának.

A nevet még akkor este, én adományoztam a kisegérnek. Abból indultam ki, hogy testvérei között ő a legnagyobb, afféle Herkules a saját birodalmában.

Herkules nem bánta meg, hogy első találkozásunktól kezdve ragaszkodott hozzám. A legjobb falatokat elibe raktam, az utcára is magammal vittem, sőt egy ízben bemutattam az osztálytársaimnak is. El kell mondanom még Herkulesről, hogy néha izgága módon viselkedett. Nem vette tekintetbe, ha dolgom volt, leckét magoltam vagy házi feladatot írtam. Hiába dugtam zsebre, kimászott, és pimaszul sétált rajtam fel s alá.

Apámnak nem tetszett Herkules bizalmaskodása. Sokszor kifakadt:

— Pfúj!, már megint rajtad mászkál az a ronda egér!

Ebben az egyben apámnak nem volt igaza: Herkules nem volt ronda, sőt határozottan jópofa egérré fejlődött. Az idő múlásával kackiás bajusza nőtt, s ha a száját rángatta, olyan grimaszokat vágott, hogy majd megpukkadtam a kacagástól. Én soha nem mertem volna apámmal ujjat húzni, Herkules viszont mindjárt képeket vágott, ha apám felemelte a hangját, s dühösködött. Miatta majdnem rá is fizettem néhányszor, mert alig bírtam visszafojtani a nevetést, amikor a dörgedelmes atyai intelmek közepette Herkules fintorait néztem. Ilyen apró ellentétektől eltekintve, békességben éltünk hármasban egész a vakációig. Egyik este azonban apám így szólt:

— Édes fiam, a jövő héten utazunk a nagymamához!

Örültem a hírnek, hogyne örültem volna, de apám lelohasztotta lelkesedésemet:

— Az egeret add vissza a doktornak, vagy valamelyik barátodat ajándékozd meg vele.

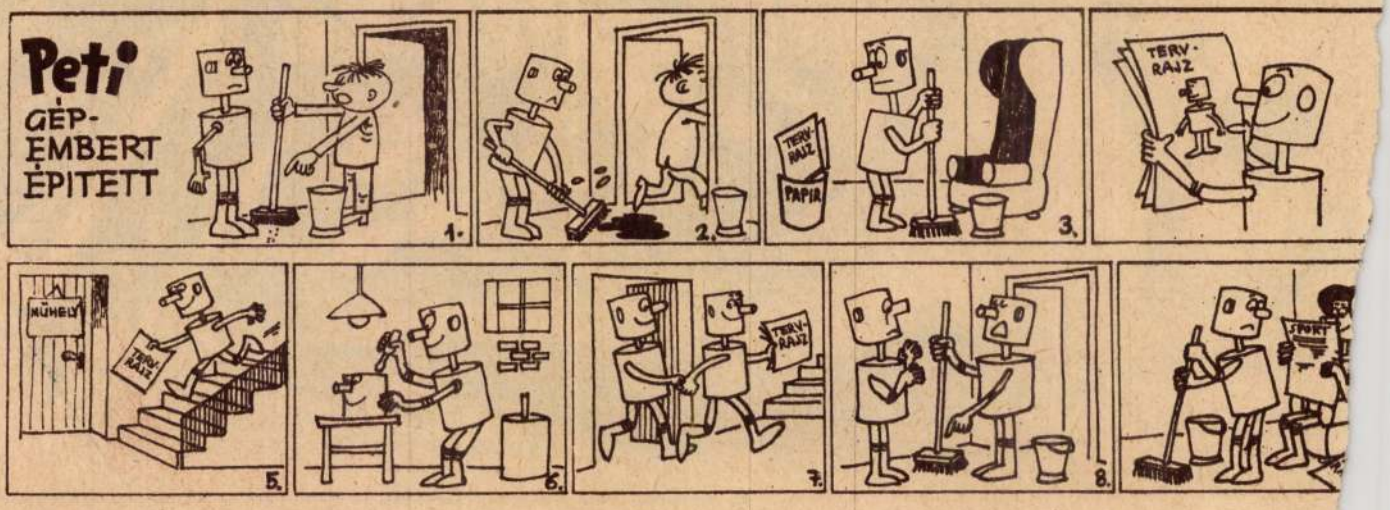

Szita István festményeiből nyílt meg kiállítás szerdán a Taurus művelődési termében (Kerepesi út 17.). Megtekinthető hétfőtől péntekig 12 és 15 óra között, november 25-ig.

Magyar Nemzet 1983. XI. 3.

Szita István

— **Szita István** festőművész „Kapcsolatteremtés" című kiállítását május 23-án, csütörtökön este fél 6-kor, dr. Haulisch Lenke művészettörténész nyitotta meg a TE meg ÉN Pinceklubban (Bp., V., Belgrád rkp. 13—15.). A kiállítás megtekinthető június 16-ig, hétfőtől péntekig, naponta 11—18 óráig.

Magyar Nemzet 1985. V. 24.

Szita István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188—296, 188—307

EVANGÉLIKUS ÉLET

1969 JAN 6

1021

Téli kápolna Pesterzsébeten

Beállt a tél. Nyirkos, havas az út, hol hó esik, hol eső szitál, bizonytalan a járás. Az idősebbek, betegesek nem szívesen indulnak el otthonról. A gyermekeket sem engedik el, nehogy összesározzák magukat és megfázzanak. Megürül a templom is ilyenkor. A fiatalabbak jól felöltözve még csak elmerészkednek, de az öregek helye már üres: fáznak. Reumás lábukat, sajgó derekukat átjárja a padokból áramló hideg. Nem sokat segít ezen a kis ülőpárna sem. De jó lenne fűtött, meleg helyiségben hallgatni az igét, énekelni, imádkozni! Évek óta ez a pesterzsébeti evangélikusok kívánsága. S ha karácsony után a nagy hideg be is kényszeríti őket a gyülekezeti terembe: valahogy mégsem érzik templomban magukat. A hiányos felszerelések zavarják az áhítatot. Így volt ez éveken keresztül.

Idén aztán nagy lelkesedéssel, áldozatos munkával kápolnává alakították a terem egyik végét. Szinte költségek nélkül, a gyülekezet tagjainak munkája emelte fel a dobogót, készítette az oltárt, festette a falat, szerelte a fénycsöveket. SZITA ISTVÁN egyházművész-segédlelkész tervei alapján készült minden és ő festette az oltár fölött levő falfestményt is, ezzel az igével: „Isten Krisztusban megbékéltette magával a világot és ránk bízta a megbékéltetés igéjét" (II. Kor. 5,19.).

Ádvent első szerdáján adta át használatra KOREN EMIL esperes az új istentiszteleti berendezéseket és az ádventi igehirdetési sorozat első tagjaként arról beszélt: Isten Krisztusban közel jött. A gyülekezet tagjai örömmel jöttek erre a kedves ünnepre. Örömmel, nemcsak azért, mert templomuk helyett templomban érzik magukat itt is a télen át, s egészségük féltése miatt nem kell otthon maradniok, hanem azért is, mert a téli kápolna igéje emlékeztet arra a névre, amelyet 36 évvel ezelőtt adtak egy bizonytalan, nyugtalan világban újonnan felszentelt templomuknak: „BÉKE-TEMPLOM."

Bizony ma is aktuális az örömhír: Isten megbékéltetett magával és így áll a kötelezés felénk: vigyük tovább a békéltetés igéjét! Bárcsak a pesterzsébetiek meleg, otthonos téli kápolnája mindig ezt szolgálná!

Bencze Imréné

ÉVANGÉL

ORSZÁGOS EVAN

„...ne szóval szeressünk, se nyelvvel; hanem cselekedettel és igazsággal"

(I. Jn 3, 18.)

1. SZERESSÜNK ŐSZINTÉN!

Pascal mondotta, hogy az emberek a szeretet pótlására kitalálták az udvariasságot. Az udvariasság az emberek egymással való érintkezésének kulturált formája, szükséges, jó dolog. A szeretet azonban több ennél. Közösségteremtő, éltető erő. De csak az őszinte, igaz szeretet.

Nincs visszataszítóbb, bántóbb, mint a színlelt, álszent szeretet. Találó képet fest az álszenteskedőkről Babits Mihály Psychoanalysis Christiana című versében:

„Mint a bókos

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188—296, 188—307

EVANGÉLIKUS ÉLET

1967 DEC 24

gandának egyetlen valamire- stb-t. Senki sem tudja, hogy való szerve a sajtó. De hiába, meddig fog még tartani a a háború negyvenkettedik hó- szörnyű mészárlás, régen el-

»Nem ártanak és nem pusztítanak sehol szentségemnek hegyén, mert teljes lesz a föld az Úr ismeretével . . .« (Ézs 11,9)
(Szita István rajza)

GÉL

nagasságban

ténik, ha Krisztus népe a mi időnkben nem szégyen és gyalázatot hoz Urára, békétlenségével, szeretetlenségével, önzésével és közömbösségével az emberiség nagy családjának problémái között, hanem »öregbíti« Isten dicsőségét békességes és békét munkáló, áldozatos életével. Ami az első karácsonykor történt, azzal sehogy nem fér össze, hogy évek óta vér folyik Vietnamban, emberek halnak éhen Indiában, Latin-Amerikában, emberek hálnak az utcán otthon nélkül és az emberek milliói gyilkos fegyvereket gyártanak, ahelyett, hogy »fegyvereikből kapákat és dárdáikból metszőkéseket« (Ézs 2, 4) készítenének. Csak az a kereszténység veszi komolyan az első karácsony tényét és csa.. : nem lehetetleníti a karácsonyi angyalok énekét, amely a szépen hangzó karácsonyi énekek közé belekiáltja a világba: »Békét, kenyeret, otthont, boldogságot, örömöt minden embernek!«.

D. Káldy Zoltán

Szita József
divatterező

A Szita Szalon új helyiségben

Türr István-utca 8. szám alatt nyílt meg *Szita* Józsefnek, a kitűnő női divatterezőnek új szalónja. Ez az új helyiség nemcsak a divatot és az ízlést szolgálja, de az újjáépítés egyik határozott megnyilatkozása és a szociális gondolkodásnak egyik bizonyítéka. A szalón gyönyörű kivitele a divat történetét ábrázoló domborművekkel bizonyítja az ízléses újjáépítést, a gyönyörű, világos munkahelyek, személyzeti ebédlő, fürdőszoba, tussoló, napozó pedig a szociális gondolkodásmódját a szalón tulajdonosának, aki a megnyitás alkalmával ismét a legszebb és legeredetibb ruhakreációkat vonultatta fel. —

Magyar Nemzet
1947. máj. 18.

1 –

24. Giovanni di Paolo (sienai festő 1403–1482): Jézus születése. Csúcsives felső záródással. A kereten az Atyaisten áldó alakja. Fa, tempera, 153.5 × 72 cm.

Berevich: PA, [illegible] 225 l.
Kéről Giovanni di Paolo.

—

Berti Toesca, 946 l.
Giovanni di Paolo, segédekkel

—

Maszlagky II. 60 szám
Giovanni Cimabue

Képzőművészet

Szitás Erzsébet művészete

– Szitás Erzsébet festőművész kiállítása a Ráday Gyűjtemény Biblia Múzeumában –

A kiállítást március 11-én megnyitotta *Illyés* Mária művészettörténész és *Nagy* László lelkipásztor, a Tiszántúli Egyházkerület főjegyzője. Közreműködött: Korompai Valéria színművész és a Weiner-Szász Kamaraszimfonikusok tagjai. Az alábbiakban Illyés Erzsébet megnyitóbeszédét és Nagy László köszöntőjét adjuk közre.

Confessio 2000/2 *(– A Szerk.)*

Ha Szitás Erzsébet festészetére gondolok, legelőször légiesen könnyed akvarelljeit látom magam előtt, főleg a balatoni tájról kora tavasszal festett lapokat. Ilyenkor a rügyek még nem pattannak ki, de a fák ereiben már megindul a belső nedvkeringés, és a gallyak vége jól észrevehetően halványrózsaszínre és pasztellzöldre vált. Vagy azokra a munkáira emlékezem, amelyeket ősszel készített, amikor fellángolnak a dombok, és a cserszömörce égetett okkerei és sziénái mögött a tó hidegkék és zöld árnyalata hűvösen ragyog. A festőnő szívesen engedi áttűnni a papír fehérjét, és ennek felvillanó fénye teszi olyan tisztává és áttekinthetővé a festményt, hogy önkéntelenül is egyszerűnek, eszköztelennek gondoljuk. A könnyedsége miatt a technikát magát képzeljük könnyűnek. Magától értetődőnek tartjuk, hogy a festőnő az akvarellt alkalmazza. És csak a tapasztalt szakmabeli, vagy Szitás Erzsébet munkáját jól megfigyelő szemtanú a megmondhatója, mennyi előkészület, lassú és türelmes újrakezdés és ráfigyelés, gyakorlat és kitartás kell a tehetségen, az ihleten és a művészi meglátáson túl, hogy a leglazábban felvetett festmény így sikerüljön.

Szitás Erzsébet az akvarell műfajában emelkedett magasra. Életművének azonban nem ez az egyetlen fonala; több szálból tevődik össze. Súlyos és sötét olajkompozícióiban furcsa és esendő figurák hajladoznak: fökötős asszonyok tartják kezükben a templomi gyertyát, tétova idős emberek néznek maguk elé homályos tekintettel, megtört férfi gubbaszt valami rossz sámlin. És azután úgy, ahogy ezek az elesett emberek képzelhetik el a bibliai látomásokat. Mária a kisdeddel, mögötte József, a töviskoszorús Krisztus és a meseszerűen előadott Noé bárkája. Az olajképek és hozzájuk hasonlóan Szitás Erzsébet grafikái, rajzai, linóleummetszetei a kisemberek világát mutatják föl. Azokét, akiknek létét a kívülálló sivárnak látja, szegényes városnegyedeikben szívszorítóan kisszerűnek, de akik számára, mindez belülről nézve, a belső tekintet fényében az élet teljességét jelenti, és megszépül a látomás gazdagságában. A belső világ: a lélek vonulataiban a hit a támasz, és a vízióként feltáruló vallásos jelenetek az esendőség erőt adó védelmezői.

A festőnő érzelmei így öntenek testet a matériában: a vaskos ecsetvonások széles barázdáiban, a fekete kréta kemény vonalaiban. Őt, aki könnyed tudott lenni az akvarellpapíron, itt az emberi lét súlyos nehézkedési ereje húzza le. Szitás Erzsébet a tájfestésben együtt él a természettel, és az emberek között együtt érez meggyötört és szomorú modelljeivel.

Most, hogy a műtermében eddig őrzött munkái végleges otthonra találnak – egy részük a kecskeméti Ráday Múzeumban, más részük szülővárosában az e célra felújított iskola épületében –, eljött a pillanat, amikor kötelességünk végigtekinteni pályájának korszakain, és össze kell foglalnunk művészete jellemzőit. Elsősorban tájfestő, mondhatnánk, a szabadtéri természetfestés alföldi hagyományaiból merít. Családi gyökereiből ered szociális elkötelezettsége, innen származik érdeklődése az ember iránt, noha embert természetben nemigen fest. Az alakos kép és a tájkép nála két egymástól eltérő út, ahogy már említettük, stílusban is, technikában is. Ennek a jelenségnek az okát abban kell vajon keresnünk, hogy Szitás Erzsébet olyan alkotó, aki életének csak egy részét tudta a művészi munkára szánni, és így megszokott dologgá vált számára a párhuzamosság? Egészen

olyannak kell lennünk nekünk is benne, ha boldogulni akarunk." Nem tudhatom, a megkérdezett tisztában volt-e azzal, hogy a mindenáron való hasonulás mimikrije már csak féllépésnyire van az önfeladástól, de az köztudott, hogy az ilyen szülői „gondoskodás" rendszerint tragikus végkifejletű. Mert hiszen azoknak a gyermekeknek a lelkében, akiket a többségi propaganda csapdájába esett szülők – akár jó szándékkal, akár számításból – megfosztanak alapvető jogaiktól, az anyanyelvi művelődés szántását, vetését később már senki sem fogja elvégezni. Se hús, se hal felemásságukban pedig könnyű prédává válnak, és előbb-utóbb elvesznek a magyarság számára.

Néhányan az érintettek közül meghökkentek a rendezői ötlet merészségén, hogy tudniillik vidéki templomok ódon boltívei közé vinnék be a Tragédiát. Pedig a templom tiszta és szent hely, alkalmas a lelkek művelésére, megmentésére. A rendezői döntésbe minden bizonnyal belejátszott az a sejtés is, hogy kisebbségi körülmények között merőben más (lesz) a fogadókészség a papság részéről, mint a kultúrházi igazgatók körében. Felmérve a terepet, a feltevés indokoltnak bizonyult. Mindazáltal nem egy pap elámult a kérés hallatán. Voltak, akik gyanakodni kezdtek, nincs-e ebben valami csel, fifika, ördöngösség. És akadt egy-kettő olyan is, aki hevesen tiltakozott ellene. „Márpedig ide be nem jönnek! A templom az templom, a színházzal menjenek a színházba!" Szórványban magyar színházba?! Ugyan melyikbe mehetnének?!

Pedig a templomi színjátszás nem példa nélkül való az egyházak történetében. Elég, ha a középkori misztériumjátékokra, közelebbi időkből pedig a protestánsok vallásos tárgyú gazdag diákszínjátszására gondolunk. Igaz, hogy ez már régen volt, és csak a tájékozottabbaknak van tudomásuk róla. – Csak felvilágosult papokkal lehet együttműködni – mondta ki a rendező a kritikus szentenciát.

Játszanának ők szívesen a művelődési otthonokban is, ha a kultúrházak Erdélyben elfogadható állapotban lennének; ha a termeket, a padokat nem lepné vastagon a por, nem éktelenítené a sok pókháló, ha nem a legutóbbi esküvőnek, bálnak a szemete, ételrohadéka fogadná a léleképítő „vándorkomédiásokat", még olyan helyen is, mint Medgyes. Csoda, ha Thália szolgálói ilyen körülmények között a templomok tiszta falai közé vágynak, ahol valóban igehirdetéssé magasodhat a madáchi gondolat?

Említettük már, hogy a millennium közeledtével több színház is műsorára tűzte *Az ember tragédiáját*. Kérdés persze, hogy ki hogy értelmezi a szöveget, ki mit emel ki, mit szorít vissza, és mit „felejt ki" belőle. Érthető, hogy a nagyváradi Kiss Stúdió értelmezésében erőteljesebb hangsúlyt kapnak a biblikus képek.

– Lehet okoskodni a tudományban, millió lehetőség adódhat az életben az önmegvalósításra, de végül csak oda kanyarodunk vissza, amire Madách is konkludált. A hit óriási támasz az életben – érvelt a stúdió művészeti vezetője.

Újszerű rendezésével *Varga* Vilmos mindenekelőtt a Trianon óta kisebbségi sorban élő magyarokhoz kíván szólni. Vajon van *Az ember tragédiájának* nekik szóló üzenete (is)? Már az is komoly nyereség, hogy a kisebbségi (szórvány) magyar megismerheti ennek a zseninek a világ- és életszemléletét. Hogyne értené meg, miért ne érezné át, elvégre Madách is azt írta meg, ami áthullámzott rajta – az eltiport szabadságharc fájdalmával a szívében. Remélhető, sőt bizonyosra vehető, hogy kisebbségi sorban, a sokszor céltalannak, értelmetlennek látszó küzdelmek közepette más visszhangot kap majd a végső szózatban rejlő bíztatás: „Mondottam, ember: küzdj, és bízva bízzál!" Hisz a jövő ígérete rejlik benne. Csak az érzi át igazán az Úr szavában rejlő felszabadító erőt, aki állandó fenyegetettségben él, akinek minden lehetséges eszközzel a magyarságára törnek. A madáchi ige mintegy beleinjektálja a kisebbségi ember léttudatába a megmaradás imperatívuszát. Ha nem is kap konkrét választ gyötrő kérdéseire, hihetően megvilágosodik előtte a küzdés, az élet értelme.

Aniszi Kálmán

1971-ig a kenyérkeresés kötelezettsége nehezedett vállára, ideje és ereje nagyobbik részét lefoglalta. Csupán a délutáni, esti rajzolás és a hétvégi festés maradt, hogy ébren tartsa benne, ha takarékon is azt, amit a küldetése lángjának tudott. Félszázados művészi tevékenységének állomásai azért még így is jól körvonalazhatóak.

Füzesgyarmaton született, 1915. január 4-én. Tehetségére már egészen korán felfigyelt *Jánosi* Zoltán költőpap, ő volt az első nagyhatású szellem az életében. A fiatal lány iskoláinak elvégzése után, a népi mozgalom hullámverésével került Budapestre; falukutatások során *Számadó* Ernő, *Püski* Sándor és *Tatay* Sándor fedezték föl még szülőfalujában, ők segítették, miután 1934-ben sikerrel felvételizett az Iparművészeti Főiskolára. Diplomát 1939-ben kapott ugyanitt. A Főiskola után *Németh* Antal fölvette a Nemzeti Színházhoz jelmeztervezőnek; később a jelmeztár és a varroda vezetője lett. De Szitás Erzsébetet a festői érdeklődése továbbtanulásra sarkallta, és színházi elfoglaltsága mellett még három éven át bejárt a Képzőművészeti Főiskolára. *Domanovszky* Endre útmutatása mellett, az ő műtermében dolgozott 1947-től 1951-ig. Mesterének ízlése meg is látszik akkori, sötét tónusú, szikár, szűkszavú képein: a Csendélet zöld drapériával (1947), vagy a Téli táj (1947) és az Olvasó fiú (1948) című olajfestményein, amelyek mind lemezre készültek. Legigényesebb darabja ennek a sorozatnak a Régi családi képünk (1950). A főiskolai lehetőség megszűntével azonban csaknem harminc éven át, a nyugdíjazásáig a festőnőnek csak este és éjjel volt alkalma olajképet festeni, huzamosabb idő a nyári művésztelepeken állt rendelkezésére. Nagymaroson, Zsennyén, Vörösberényben, Sopronban dolgozott, itt készítette el olyan munkáit, mint például a Leány kakassal (1963) vagy a Zsuzsa címűek.

Egyébként pedig, amikor festeni nem tudott, rajzolt. Munkái a nehéz élet nyomait viselik magukon. Esténként rajzkörben, a lámpafény szórt homályában magukba roskadó modellek portréi mellett azonban ott vannak az ismerősök, jóbarátok arcmásai is, és vonásaikat keresve a papíron Szitás Erzsébet nemcsak rajzolni tanult meg biztos kézzel, hanem itt át is ment egy nehéz próbán: az emberi érzékenység különböző skáláinak átélésén. Hadd idézzük föl itt a Leányfej (1963) című krétarajzát. Egyéniségének kibontakozása ez az idő, de ugyanakkor annak az iskolája is, hogyan kell a vonalat – a művésznő kedvenc eszköze, a kemény ellenállású, de mély és bársonyos tónusok előhívására alkalmas pittkréta – a modell belső lényegének külső kifejezőjévé tenni. Ugyanebben az időszakban, a ceruza, a toll, a diófapác és a lavírozás segítségével alkotta meg olyan lapjait – hogy csak példaként említsem –, mint a Mesélő modell (1960) vagy az Anyám (1963). És ott voltak a hazalátogatások Füzesgyarmatra, a szülői házba, ahol a szobabelsőt, a konyhát lavírozott tussal, vagy akvarellel rajzolta meg (Konyha, 1957, Szobabelső, 1961, Füzesgyarmati házunk, 1962, Alföldi táj, 1962, Téli táj, 1962); és ott voltak a hétvégi kirándulások a budai hegyekbe és Hűvösvölgybe, ahonnan már olyan akvarellekkel tért vissza, amelyek előrevetítik a 70-es évek gazdag festői termését (Alkonyat,1963).

A festészetére annyira jellemző balatoni táj az 1960-as évek után jelent meg művében, amikor egy kis házat építtetett Tihanyban, ahol teljes nyugalomban, a világtól elvonulva csak művészi hajlamának élhetett. Kis kertjében féltő gonddal ápolta néma, de hűséges barátait: a csemetefáit, különleges és ritka növényeit, melyek társai és modelljei is voltak egyben. A Kopaszhegy egyik magas dombján, körben a tó szédítő látványával, a festői motívumait a félsziget földközeli, életközeli részein találta meg. A csillogó víztükör, a befagyott Balaton inkább háttere, mint főszereplője a festményeknek. Szitás Erzsébet szívesebben barangolt a Belső tó körüli gejzírdombok között és a szőlőhegyeket átszelő dűlőutakon, mint a közvetlen parti sáv látványosan szép vidékein (Belső tó tavasszal, 1965, Őszi Belső tó, 1964, Kukoricás,1964). Többnyire a látott élményből indult ki. Szívesen festette mindazt, ami valahogyan múlandó, vagy a múltnak tartozéka, mintha megőrizni akarta volna a későbbi idők számára. Így nemcsak a természet évszakról évszakra változó fényeit és színeit,

hanem a kor nyomát az emberen: az öregeket, és természetesen a tárgyi világnak a ma már valóban nem is látható emlékeit: az azóta elpusztított öreg halászkikötőt – ha még megvolna, egyedülálló érdekesség lehetne –, a szőlőhegyen az azóta összeomlott pincéket, a régi falu kanyargós, gondozatlan utcáit, és még eredeti formájukat őrző házakat (Öreg pince, 1964, Halásztelep 1963), egyszóval a régi Tihanyt. Mindazt, ami odavonzott annyi más művészt is, például *Borsos* Miklóst, *Németh* Lászlót vagy *Illyés* Gyulát, akihez személyes ismeretség, barátság és kölcsönös megbecsülés fűzte, akiről portrét is rajzolt.

Füzesgyarmati utca II., 1976 (akvarell, 25,5x35,5 cm)

Az akvarell technikájában szerzett könnyedsége visszahatott olajfestményeire is. Ecsetkezelése ott lazább, festésmódja oldottabb lett, színei a korábbinál világosabbá váltak. Amikor pedig módja lett teljes idejét a művészetnek szentelni, a sokszorosító grafikát is kipróbálta és megszerette. Linóleummetszetei az olajfestményekhez hasonlóan főleg alakos kompozíciók, képzeletbeli jelenetek, és gyakran egy-egy festmény motívumának átírásai, kiérlelődései.

Szitás Erzsébet életében az események valahogy mindig egy kicsit késve történtek: az első kiállítását ötvenéves korában rendezte; az első külföldi tanulmányútja Velencébe vezetett, a hatvanas években, ahol az egyik nemzetközi biennálén láthatta a kortárs nemzetközi művészet kiemelkedő mestereinek alkotásait. Ezt az utat nemsokára követte bázeli, londoni, madridi és bécsi útja. A modern képzőművészet eredeti műveit azonban akkor ismerte meg, amikor a saját látásmódja már teljesen átalakult, nem is fedezhető fel művészetében semmilyen hatása. Ekkor már jobban vonzották a múzeumok, Róma, Firenze, Arezzo, ahol elemi erővel ejtette bámulatba Giotto festészete és a korareneszánsz.

László Gyula azt írta Szitás Erzsébet művészetéről; hogy minden művét a szeretet hatja át. Sugárzó szeretet, amely egész lényéből árad környezetére, ez szerzett annyi jóbarátot neki. Hiszen a festőnőt az a vágy vitte mindig előre a művészetben is, az életben is, hogy adni tudjon. A létet csak ebben az értelemben tudta elképzelni hasznos cselekedetnek. Amikor pedig munkásságának eredményét olyan közösségnek ajándékozta, amely azt megbecsüli, gesztusát megkettőzve cserébe azt kérte, hogy egy tehetséges és szerény sorsú diák egyetemi továbbtanulásának a felvállalása legyen a viszonzás. Mert tudva tudta, hogy csak a szeretet és a jóság – mint a világot előbbre mozdítani képes két princípium – adja meg egyedül a lét valódi értelmét.

Illyés Mária

színtobzódás, mindenfele csak szürkeség. Az év többi részén pedig óriási volt a sár, a kemény, hideg, havas tél kivételével.

A *Füzesgyarmati utca 1.* című kép jól mutatja ezt a színtelenséget. S mégis, akinek Isten adta a többet látás ajándékát, egyhangú, szegényes, nádtetős házak sorában, a *Füzesgyarmati utca 1.* (Bem utca) c. képen olyan szín-kavalkádot láttat, amit senki más. Mert ő így látja és így festi meg. Ez a látás és ennek megörökítése és így, ez is isteni ajándék.

Nálunk a hitről nem szoktak beszélni, ilyenekben szemérmesek az emberek. A hitet nem beszélik, hanem élik. Nem mondanak nagyokat a szeretetről, hanem cselekszik. Amint Jézus mondta: „nagyobb boldogság adni, mint kapni" (ApCsel 20,35c.). Erzsike néni sem beszél a hitéről, hanem fest.

Bibliai témájú képei azt láttatják, amit én is a történetek elolvasása után magamnak elképzelek. A képek nem elvontak, nem absztraktak, nem konstruktívak, hanem egyszerűek, világosak, érthetőek. Nem szól Erzsike néni, és mégis prédikál, ahogyan él és fest. Nyílt szívvel, mindenki iránt jóhiszeműen, adakozó lelkülettel, szeretettel...

S ami még sokat jelent nekem, úgy vagyok vele, ahogyan édesapámmal történt a 20-as évek elején Debrecenben. Ment valahol a „görbe utca" táján a Kollégium felé, és szembe jött vele valaki, felnézett, meglátta, és magában azt mondta: *ez olyan gyarmati kípű ember.* Majd közelebb érve kiderült, hogy valóban az volt. Velem szemben is ilyen gyarmati képű emberek jönnek Erzsike néni képein. Egy kicsit még *Illyés* Gyula is gyarmati képű lett.

A kiállítás bejáratánál látjuk azt a Szent Istvánról alkotott képet, amelyen Isten oltalmába ajánlja országunkat, népünket. Miről szól hozzánk ez a kép? Népünk szeretetéről, az érte való aggódásról. Nekem Füzesgyarmatról 1945 előttről nincs augusztus huszadiki emlékem, de van március tizenötödiki. Valami felemelő érzés volt az együvé tartozás emléke, identitástudatom kiformálódásának jó és szép alkalma. Tudom, ide nyúlik vissza, ezekre alapozódik Erzsike néni magyarságtudata is, amit képbe formált, s ott van benne imádsága: „Isten áldd meg a magyart jó kedvvel, bőséggel..."

Én tudom, hogy csoda, ha a flaszteron virág nő, de ugyanígy csoda, ha a sziken sóvirág. Erzsike néni gyönyörködtet református módon és magyarul. Köszönjük meg ezt a virágot Istennek. Soli Deo Gloria!

Nagy László

Egyházzene

Egy Zeneakadémiai koncert margójára

VERDI: REQUIEM

Különös dolog több évtized után ismét szembekerülni egy nagy fiatalkori élménnyel. Ebben az élményben volt részem május 7-én a Zeneakadémia Nagytermében, amikor is a *Nemzeti Filharmonikusok* zenekara *Verdi* Requiemjét adta elő. A gyönyörű muzsika most is épp olyan erővel hat, mint annakidején.

A koncert dirigense *Hamar* Zsolt ifjú karmestertehetségünk volt, aki mind technikai tudás, mind zenei intuíció dolgában rendelkezik mindazzal a képességgel, ami Verdi Requiemjét eredeti nagyságában keltheti életre. A lírai részleteket, a nagy drámai csúcspontokat egyaránt rendkívül szuggesztíven szólaltatta meg. Érzékenysége, célratörően határozott vezénylésmódja kiemelkedő teljesítményre sarkallta a zenekart, kórust *(Nemzeti Énekkar,* karigazgató: *Antal* Mátyás) s nem utolsósorban a szólistákat (*Fekete* Veronika – szoprán, *Wiedemann* Bernadett -alt, *Molnár* András – tenor, valamint *Sólyom Nagy* Sándor – basszus). Vezénylésével olyan légkört teremtett, olyan ensemble-munkát produkált, amit csak felsőfokú jelzőkkel lehet értékelni.

A sziken virág termett

Tisztelt Szépet Szerető Közönség!

Kedves Rokonaim és Kedves Erzsike Néni!

Szitás Erzsébet, Erzsike néni és én egy tőről fakadtunk. Egy földből származunk, csak én egy nemzedéknyi idővel később. Honnan jöttünk? A Nagyalföld közepéről, a Berettyó Nagysárrétje széléről, ahova a múlt század 70-es éveiben a legátus Debrecenből Biharnagybajom felől még csónakkal érkezett. Ahonnan tiszta időben látszanak a Váradi hegyek, s ahol *Szabó* Magda, *Régimódi történet*ének egy része játszódott. Itt valamikor mindent a föld határozott meg, a vízből kiálló szigetek (a határ jó része ilyen és olyan szigetnevet visel, pl. Barna-sziget, Kertész-sziget stb.) s majd a Sárréttől elhódított területek. Vannak jó földek is, de sok elszikesedett, ami itt-ott gyepnek is gyenge, és jó, ha tippant terem. S mégis ezen a sziken július végén, augusztus elején megjelenik egy virág, a sziki sóvirág, ami szép kék színű, és tartós. (A lakásomban mindig jelen volt és van.) Isten ajándéka az, hogy abból a földből, ami alig terem valamit, abban a szépség mégis megterem.

Illyés Gyula pincéje Tihanyban, 1976 (akvarell, 33,5x49,5 cm)

Így látom én Szitás Erzsébet, Erzsike néni életét, művészetét, alkotásait is. Isten ajándéka ő és a neki adott tehetség, képesség a szépre és jóra, a mi megörvendeztetésünkre, gyönyörködtetésünkre. *A sziken virág termett!*

(Egy kicsit a magam életét, életem értelmét, a hit szépségének hirdetését is – a példánál maradva – a sziki sóvirághoz hasonlítom. Vallom, hogy a szív és föld között összefüggés van és az, hogy az Isten elhívott és szolgájává tett, engem, a szikes földből származót, ez is az ő kegyelmének csodája.)

Gyermekkoromból két évet Füzesgyarmaton éltem, az Erzsike néni szülői háza mellett, keresztanyámnál. Emlékszem Szitás nénire, aki olyan volt, mint amilyennek lánya ábrázolja néhány vonallal. Nézzünk a képre! Csak az arcon sűrűsödnek meg ezek a vonalak, mint az évgyűrűk a fákon.

Emlékszem, gyermekkoromban a szülőfalumban tavasszal még csak voltak színek, de a zöld soha nem volt olyan, mint Svájcban (színes képeken látva a svájci gyep színét, nem hittem el, amíg nem láttam, hogy olyan van a valóságban). Nyárra nálunk a gyep sárga lett. S az orgonabokor leveleit úgy belepte a por, hogy szürkének látszott. Nem volt

Kassa

Szitai ötvös György, 17ol

Arch. Közl.1899. XXI . 300

Szirtes Ferenc

"Török falu Macedoniában"
"Vizhordó asszony Üszkübben" c. képeket hozza a lap, melyek az ÉLET számára készültek.
Repr.

Élet, Bp. 1916. ápr. 23. VIII. évf. 17. sz. 406, 408. lap.

Szirtes György

Fülöp Imre: Házgyárak. - Építészek: Fülöp Imre, Balázs György, Fekete Rezsőné, Körner András, Mezei Gyula, Prach Magda, Szabó Árpád, Szotyori N.Mihály. Vasszerkezet: Szirtes György, Edvi Illés Mária. Közmü: Koposay Gábor, Zsigó László.

Magyar Ép.müv. 1971. 4.sz. 25-29. l.

Szirtes György

Szita Ferenc, [!]

A buttonszatot tervezte.

(Szita Ferenc könyvet is írt a könyvtári bevendezésekről, buttonokról. — Mostani tervei „kifordott tervezőről' tanúskodnak!")

Sallai István: Csokonya visonta 445–447.

Könyvtáros, Szp. 1971. augusztus XXI/8.

MDK

Szirtes Henrik, festő.

Táj. Of. –

Táj. "

Nemz. Szal. – Karács. Kiáll. 1898-99, dec. 16-jan. 20.

Tm. –

Szirtes Henrik

2 olajf. tájkép a
Nemzeti Salon
1898. karácsonyi
kiáll.

Katalogus.

~~Zimowy nepkot - X. 117.~~

SZIRTES *Henrik*, festő, • Lengyeltóti 1876 jan. 15. A bpesti mintarajziskolában tanult, 1898 óta tájképeket állított ki a Nemzeti Szalónban.

L-J. II. 5731

Kertes Henrik

1896/97 - 1898/99

Ferkèpzomfoiskèvk

137.0.

Sztrecsnó.

A hegy tetején lévő várba
egy ülő alak élénkiti, melyek
az előtérben pedig balra kette
egy pásztor őriz két lehevered

STREZIN.

fölül balra: 175.

Rm., mér. a rl. 19.5: 14

66-93

Szirtes (Schwarzenberg)
Henrik

---

nul. Lengyeltóti 1876.
~~Zr.~~ január 15. Nr.
1896/97 II. é. vajtanárjel.
1897/98 I. III. é. " "
1897/98 II. " "
1898/99 I–II. 4. é. vajtanárjel

~~Lemmerich, zsinai. V. 245.~~

b) kézirat.

. kötet kézirat

. db irodalmi analekta

.. db kézirajz

.. db fénykép vagy

egyéb kasonmás ~~[illegible]~~.

2. levelek

.. db irat

... db fénykép vagy

egyéb kasonmás

II. Régiségtár és érem-

gyűjtemény.

1. régiségtár

a) [illegible] ... db

Szirtes János

P. Szücs Julianna: Frissen festett malaszt
Fiatalok és kevésbé fiatalok az Ernst Muzeumban

Népszabadság, 1984. IX. 21

Szirtes János

a szegedi táblafestészeti biennálé

Magyar Nemzet 1983. IX. 15.

Szirtes János

Vitéz Mihály

Magyar Nemzet 1985. VIII. 2.

Szirtes János grafikus-művész

– Most hallgassák meg képzőművészeti hireinket. Tegnap rendezték az első előadást abból a koncertsorozatból, amely március és április hónapban kandevu l mel zajlik a Budapesti Muszaki Egyetem Szikné-sz a modern zenei koncerteken a legfiatalabb magyar zó-generáció müvei hallhatók és a rendezvény alk Szirtes János grafikus alkotásait tekintheti me séz.
/zene/

Láttuk, hallottuk,
1982. III. 10. Petőfi 10.45 /Chmé/.

tsorozat-
932 cím-
inpadán.
zeneszer-
almából
a közön-

Szirtes János

P. Szabó Erzsi: Vigyázz! – Kész! – Rajz!

Művészet, 1983. december

Kirkes Fáros

K. É.: A lepel

Művészet, 1983. április

Szirtes János

A. J.: Végzős főiskolások

Művészet, 1983. június

Szirtes János grafikus-művész

- Most hallgassák meg képzőművészeti hireinket. Tegnap rendezték az első előadást abból a koncertsorozatból, amely március és április hónapban Kandevu 1982 címmel zajlik a Budapesti Muszaki Egyetem Szikné-szinpadán. A modern zenei koncerteken a legfiatalabb magyar zeneszerző-generáció muvei hallhatók és a rendezvény alkalmából Szirtes János grafikus alkotásait tekintheti meg a közönség.
/zene/

Láttuk, hallottuk,
1982. III. 10. Petőfi 10.45 /Ami/.

Kirles Károly

Bán András: E. A. 5/50

Művészet, 1982. december

Szirtes János

Láncz Sándor: Képzőművészeti krónika

Jelenkor, 1984. XI.

Szirtes János
Kiállítás az Ernst Múzeumban

Magyar Nemzet 1984. VIII. 25.

Szistes János
A salgótarjáni rajzbiennále

Magyar Nemzet 1985. 1. 15.

Szirtes János, festő

L: Pál Zoltán

Vadas J. Tarkák és Újvadak 13.

Élet és Irodalom Bp 1984 nov. 9. XXVIII/45

Szirtes János, festő

L: Bak Imre

Vadas József: Tornyok 13.

Élet és Irodalom Bp. 1984. szept. 7. XXVIII/36

Szirtes János
kiállítása a Műcsarnokban

Magyar Nemzet 1985. III. 22.

Szirtes János

„Kiállítási napló"

a mai grafikai művészetről

a Szegedi Múzeumban

Csongrád Megyei Hírlap

1983 II. 29

Szirtes János grafikus

→ Bak Imre festőm

→ Művészet 1985/3/59.

Szirtes János

Székesfehérvári Csók István Képtár
„Kortárs művészet Magyarországon"

Népszabadság, 1985. XII. 23.

Szirtes János

P. Kucs Julianna: Hol a tolerancia mostanában? Benyomások két kiállításról

Népszabadság, 1986.1.11

Szintes János A–

Szombathelyi K. h.

→ Bálint E

MŰVÉSZET 1985/10/31

Szivtes János

– Nyomtatásban P. Szabó Ernő: „Vigyázz! – Kész! – Rajz!" c. cikkében.

Lásd: Művészet, 1913. dec.

Szirtes János, festő

l. Jovián György

Vadas József: Téglák a műtermében 12.

Élet és Irodalom Bp. 1985. szept. 20. XXIX/38

Szirtes János, költő

l.: Kántor Jenő

Vadas József: Mini Stúdió 13.

Élet és Irodalom BP. 1985. máj. 15. XXIX(11)

Szirtes János

Kiállítás Leverkusenben

Magyar Nemzet 1986. X. 12.

Szirtes János

Rajzbiennálé Salgótarjánban.

Magyar Nemzet. 1986. XI. 18.

Szirtes János

Fiatal képzőművészek
Balatoni kiállítása

Szirtes János

Műnelődésügyi Minisztérium
kiutondja a X. országos alvarelbi-
ennálén

Magyar Nemzet 1986. VIII. 19.

Színtes János

Az „én múzeumom" székesfehérvárott.

Magyar Nemzet
1986. 1. 27.

Szirtes János

A képzőművészek hárdu nemzedéke
a Műcsarnokban

Magyar Nemzet 1986. 1. 18.

Szintes János

Az Ellelkhe cimü kiállítás a Nemzeti Galériában

Magyar Nemzet 1986. III. 25.

Kirtes János

Menyhárt László: Kilóg a lólát
Rajzbiennálé Salgótarjánban

Palócföld, 1985/2

Szirtes János

→ Butor Tadeusz

MŰVÉSZET 1985/8/20

Szirtes János

mű

→ Fajó János

MŰVÉSZET 1985/2/63

Szirtes János

(SZIRTES)

→ Marczag István

MŰVÉSZET 1985/2/16

Szirtes János, [ ]

l: Vető János

(-or): B 28-30

6

Élet és Irodalom Bp. 1986. márc. 28. XXX/13

Szirtes János, [ ]

L: Bor Pál

Vadas József Számító kép

Élet és Irodalom Bp. 1986 dec. 12. 12. XXX/50

Szirtes János, [ ]

l. Fajó János

-: Kéri ajánlat

Új Tükör, Bp. 1986. szept. 14

3

XXIV/37

Szirtes János

Tusnyát

Magyar Narancs 1997. II. 7.

Szirtes János

a KIA Csongrád Megyei és Kegedi Bizottságánál díja a III. táblalép – festészeti biennálén

Magyar Nemzet 1987. VII. 20.

Kristes János

Kiállítás a Szemlő hegyi barlangban

Magyar Nemzet 1987. VII. 30.

Szirtes János.

Jászok Klub Miáll.

M. Nemset.

1987. IX. 10.

Szirtes János.

Magyar művek Londonban

M. Nemzet

1987. okt. 10

Szirtes János.

Fiatal képzőművv. stúdiója

M. Remset
1987 I. 21.

Szirtes Ádám.

Derkovits-ösztöndíjasok kiállítása.

Magyar Nemzet.
1987. febr. 28.

Szabó János

Kiállítás a város
Magyar Kultúrában

Magyar Nemzet 1987. X. 3.

Szirtes János

Sao Paulori festival
bicimálén

Magyar Nemzet 1987. X 3

Szistes János

Kiállítás Londonban
Alpine Gallerybén

Magyar Nemzet 1987 X 3.

Sziklay János

Kiállítás Karlovy Varyban
és Prágában

Magyar Nemzet 1987. VIII. 14.

Kirkes Ferenc

3. táblakép-festészeti biennálén díjat kapott (Szeged)

Népszabadság, 1987. VII. 20

Kirdes Ferenc

kiállítása Karlovy
Varyban

Népszabadság, 1987. VIII. 14

Kirtes János

P. Kucs Julianna: Gazdag szegények

Népszabadság, 1986. XII. 20

Szirbik Imre

P. Kiss Julianna: Bucsu a lepkéktől
Fiatal képzőművészek stúdiója az Ernst
Múzeumban

Népszabadság, 1987. XII. 28.

ÉGZŐS FŐISKOLÁSOK

Bartók 32 Galéria

Ha valaki néhány évtized múlva kíváncsi lesz arra, kik is végeztek 1980 körül a Képzőművészeti Főiskolán, hogy milyen művekkel léptek első — vagy néhányadik — alkalommal a szélesebb nyilvánosság elé, a többi között a Bartók 32 Galéria dokumentumait is lapozgathatja. Hiszen immár az ötödik alkalommal rendezik meg itt a Képzőművészeti Főiskola végzőseinek kiállítását. Böngészheti a katalógusokat, amelyek nemcsak egyre drágábbak, hanem egyre szebbek is lettek az utóbbi időben. Nincs szépség azonban szépséghibák nélkül. Az idei katalógus reprodukciói látán elismerően bólinthat majd a

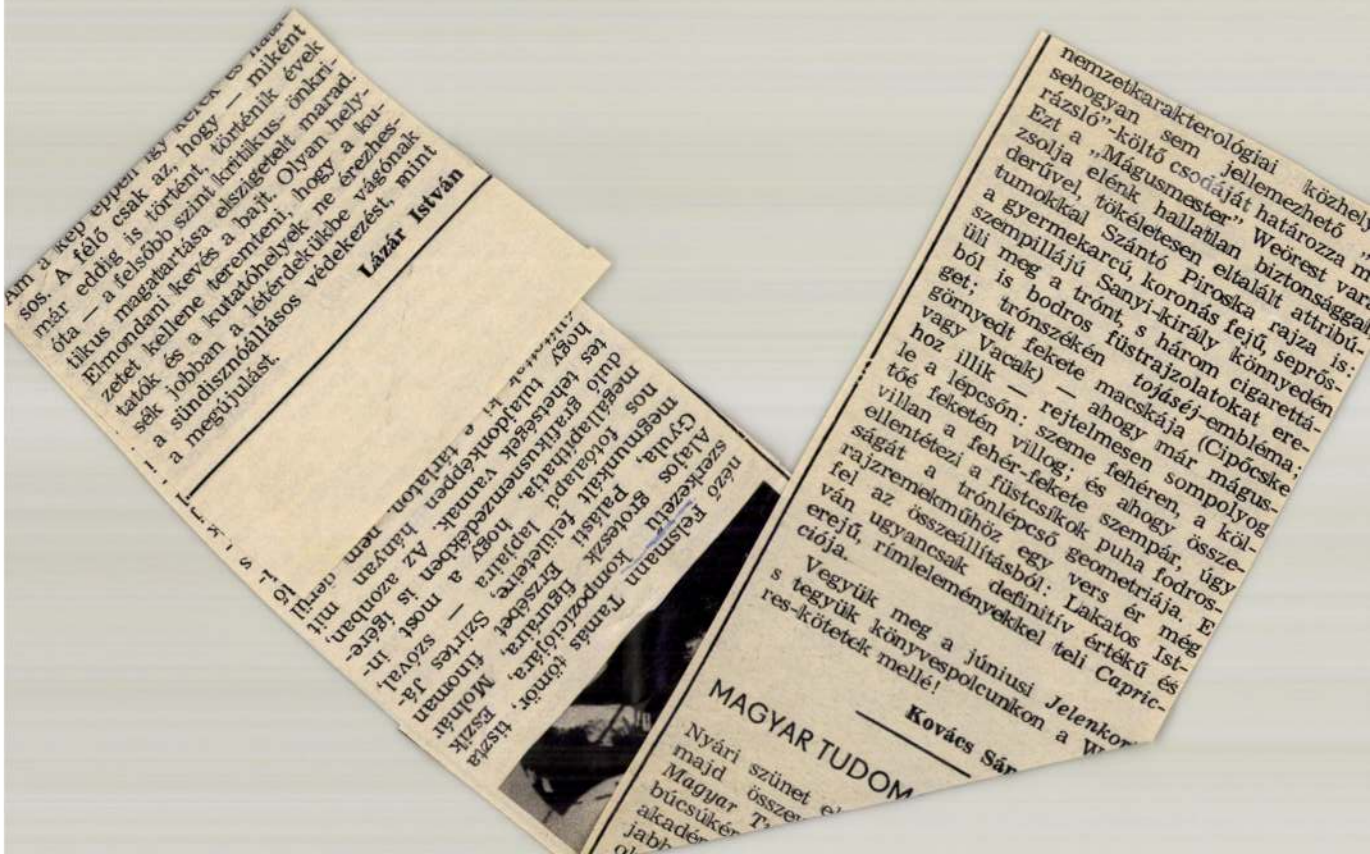

Am a kép eppen úgy
sos. A félő csak az, hogy — miként
már eddig is történt, történik évek
óta — a felsőbb szint kritikus- önkri-
tikus magatartása elszigeteli marad.
Elmondani kevés a bajt. Olyan hely-
zetet kellene teremteni, hogy a ku-
tatók és a kutatóhelyek ne érezhes-
sék jobban a lésérdekükbe vágónak
a sündiszkóállásos védekezést, mint
a megújulást.

Lázár István

nemzetkarakterológiai közhely
sehogyan sem jellemezhető határozza
rázsló"-költő csodáját" Weörest var
Ezt a „Mágusmester" elénk hallatlan biztonsággal
zsolja derűvel, tökéletesen eltalált attribú-
tumokkal Szántó Piroska rajza is:
a gyermekarcú, koronás fejű, seprős-
szempillájú Sanyi-király könnyedén
üli meg a trónt, s három cigarettá-
ból is bodros füstrajzolatokat ere-
get; trónszékén *tojáséj*-embléma:
görnyedt fekete macskája (Cipőcske
vagy Vacak) — ahogy már mágus-
hoz illik — rejtelmesen sompolyog
le a lépcsőn: szeme fehéren, a köl-
tőé feketén villog; és ahogy össze-
villan a fehér-fekete szempár, úgy
ellentétezi a füstcsíkok puha fodros-
ságát a fehér-fekete szempár, úgy
rajzremekműhöz egy geometriája. E
fel az összeállításból: definitív értékű Ist-
ván ugyancsak Lakatos vers ér még
erejű, rímleleményekkel teli *Capric-*
ciója.

Vegyük meg a júniusi *Jelenkor*
s tegyük könyvespolcunkon a W
res-kötetek mellé!

Kovács Sá

MAGYAR TUDOM

Nyári szünet
majd össze
Magyar T
búcsúkér
akadé
jabb

16

Tamás István: Ütött az óra
Kompozíciójára, Mednyánszky
Figurája, Szántó Piroska
Szirtes — most
Erzsébet, Bizottság
Palásti Imre
Lapjaira
Hogy a
Az azonban
Megállapítható,
Gyula, Alatos
Grobelszky
Fülöp
Kormos
Fotóalapú
Vannak,
Hogy
Tudjuk-e
Határon
Ha
Ha
Ha

SZIRTES JÁNOS

UJ TÜKÖR 1983.XX.évf. 28. sz. 3.

SZIRTES JÁNOS

említve mint kiállító ld.Bajkó Anikó

P.Szabó Ernő: Lepel.Főszer Galéria

UJ TÜKÖR 1983.XX.évf.19.sz.3.o.

mely létrejött egyrészről a MTA Müvészettörténeti Kutató Csop
u. 62.), másrészről

név:

főállásu munkahelye:

állandó lakcime:

szem.ig.száma:

megbizott között az alábbi feltételekkel:

1. Az elvégzendő feladat részletesen:

2. A dijazás összege: Ft.
A dijazásnál alapulvett munkaköri besorolás

SZIRTES JÁNOS

említve + repr. "Ginseng"

Dvorszky Hedvig: Studió '83. Kiállítás az Ernst Múzeumban

UJ TÜKÖR 1983.XX.évf.36.sz.28.o.

Szirtes János, festő-grafikusművész

Pillanatkép.

A grazi „Stajer Ész" c. program keretében mutatkozik be a magyar festék három nemzedéke c. kiállítás. A kiállítás 1985. okt. 12-1986. jan. 19-ig tart nyitva. A kiállítás megnyitóján készült fényképen látható: Bak Y., Halász K., Hegyi L., Mulasics L., Szirtes J., Soós T., Bullás J., Fehér L., Ádám Z.

Műcsarnok és Kamaraterme,
1985. dec.

Hírek.

Szirtes János, grafikus és

festőművés

Glasgowban 1985. okt. 4–nov. 10 között magyar művészeti hónapot rendeznek a skót és brit kulturális intézmények. A mai magyar képzőművészeti 18 művész képviseli, – köztük van a művész műve is.

Műcsarnok és Kamaraterme

1985 okt.

A magyar festészet három generációja, Graz, Neue Galerie, Künstlerhaus.
1985. október.

Szívtes Lámi,

festőművész

Örvendetes, hogy most a művész, legújabb munkái viszonylag gyorsan bekerülnek az európai művészet vérkeringésébe.

Műszaval és Kamaratevem

1985 nept

Szirtes János,

Grafi Tusmű vér, T. erfolgam

Derwits öntönde (a) (szerzemelt) kiállítása, az Ernst Múzeumban látható, 1985. márc. 1–10-ig.

Műsarok és Kamarateren

1985 márc.

Szirtes János, grafikus és festőművén

Kiállítás Finnországban „Mai magyar festészet" címmel, a kr. alapján, a Műcsarnok rendezésében.

Műcsarnok és Kamaratemes

1985 márc.

Szirtes János, festő-grafikusművész

Vasárnapig még látható a BNV 23-as pavillonjában a Fiatal képzőművészek Stúdiójának idei kiállítása. Kiosztásra kerültek a tárlat díjai is: a Nagyatádi Környezetalakító Csoport torve, Jovián Gy., Szirtes János festőművészek, ~~és még többen~~, Rácz-Molnár S., Gémes T., Elekes K., grafikus és Ysako István szobrász munkája.

Láttuk, hallottuk,

1984. XI. 15. Petőfi, 10.45

Szirtes János, grafikus

A pécsi Galériaban „Hullám és sík" címmel a mai magyar progresszív művészet, mint sajátos, külön utakon járó művészet, Bach Imre, Birkás Ákos, Molnár Sándor és Szirtes János rendezett közös kiállítást, amelyen a modern festészet magyar vonulatát tanulmányozhatjuk. — A kiállítás 2 órával ezelőtt nyílt meg.

Pannon krónika.

1984. III. 9. Televízió 1-műsor /S. Gyné/.

SZIRTES JÁNOS

Új művészet

1997. dec.

2.0.

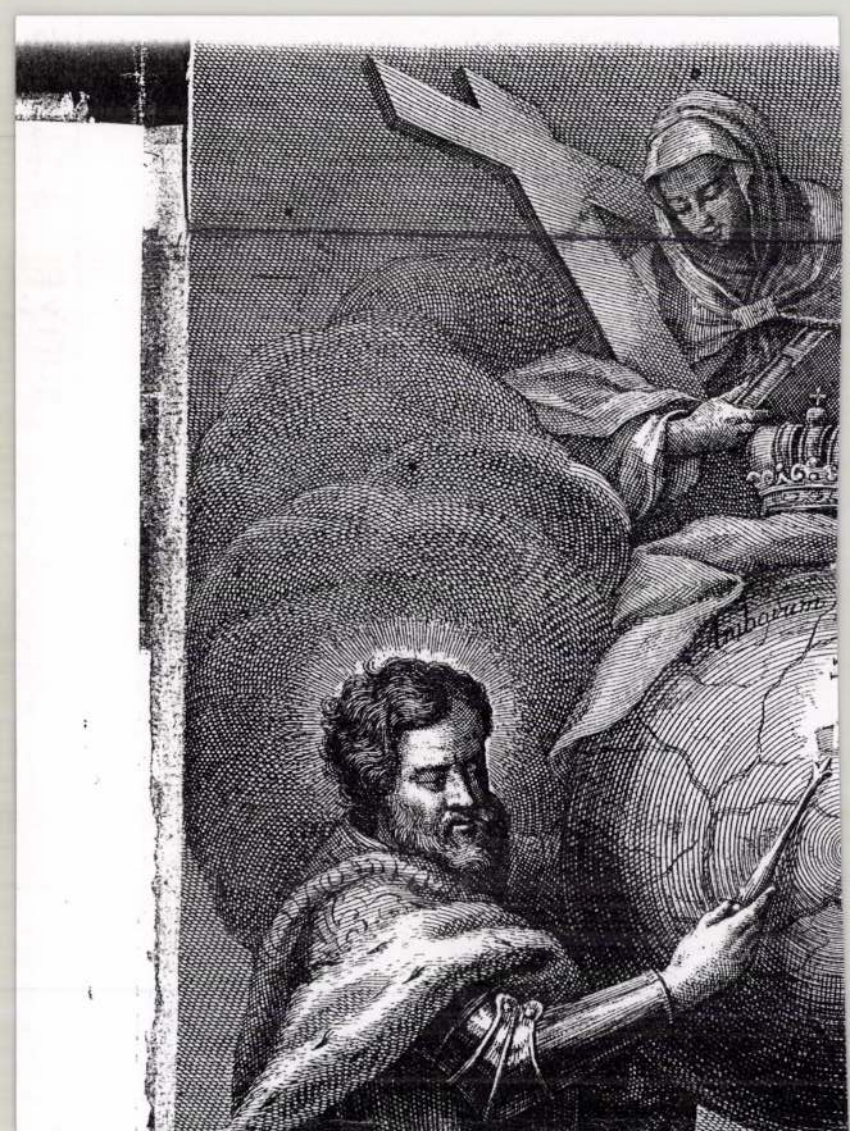

Szintes János

lásd Koncz Andrásnál
(Graz és Döbling. A Stúdió az Ernst-
Múzeumban. P. Szücs J.)

Népszabadság, 1988. dec. 17

SZIRTES János festő

Munkácsy Mihály díj. 1990. márc. 15.

utószó), ford. Tandori Dezső. (Bp. 1972, Európa.) 115 p. 16x15 cm.

/[Napjaink költészete.]/

62/76
JARUNKOVÁ, Klára: Az egyetlen. [Ifjúsági regény.] (Ford. Havas Márta.) (Bratislava, 1965, Slov. vydav. krasnej lit.) 238 p. 20 cm.

63/75
JARUNKOVÁ, Klára: Az egyetlen. [Ifjúsági regény.] (Ford. Havas Márta. Ill. Terézia Kruzlicová.) Bp. - Bratislava 1972, Móra K. - Mladé letá. 229,[2] p. 21 cm.

64/77
JARUNKOVA, Klára: A hallga-
tag farkas öcs[illegible] [Ifjúsági

Szirtes János, festő-grafikusművész
Menyhárt László: Egy nemzedék anamorfózisa, IV. Orsz. Rajzbiennálé

„Tervezet III." tempera, 50×70 cm, 1987. /repr./

Művészet, 1989., 2., 24-old.

Szirtes János

festőnnűrén

az Gyns Múzeumban „Frissen festve”.

Ziállításon

Magyar Nemzet

1984 nept 16

82. Szirtes János: Halló, szita, 88x63 cm

83. " Repp, szita, 88x63 cm

A SZEGÉNYEKET TÁMOGATÓ ALAPÍTVÁNY

meghívja Önt és családját
1990. december 5-én 14 órára
a Magyar Nemzeti Galéria III. emeletén rendezendő
kiállítására

A kiállítást megnyitja *MÉSZÖLY MIKLÓS*
(aki a 10 évvel ezelőtti kiállítást is megnyitotta)

A KIÁLLÍTÁS KÉPEIT
1990. december 8-án 11 órakor
AUKCIÓRA BOCSÁTJUK,
melynek bevétele a SZETA számlájára folyik be.

7.500

7.500

Szirtes János, festő-grafikusművész

?, Szabó Ernő: Csillagnyomok visszaméznek? Nagydíjasok Miskolcon.

A szintézisterentők közül jó néhányan szerepeltek a miskolci biennálékon is, de egy-egy tárlaton figyelemre méltó művekkel volt jelen például Prutkay Péter, Szirtes János, Gaál József, Olajos György, Gémes Péter.

Művészet, 1989., 11-12., 41-old.

Szirtes János, festő-grafikusművész

Láska Lajos: Lassan, bandukolva XV. Miskolci Grafikai Biennálé.

A miskolci biennálé tárlatára sajnos a jelentősek közül sokan nem jöttek el. Nincsenek itt az experimentális irányzatokat jó színvonalon tovább-vivők (Károly Zsigmond, Maurer Dóra, Szurkiewicz Róbert), az újfestői stílushán dolgozók (Szirtes János), a szentendreiek (Bukta Imre, Wahorn András). Ami a legaggasztóbb, hogy nem szerepelnek a fiatalok, néhány kisételtől eltekintve, a Stúdió-korúak sem. Mindenki fest.

Művészet, 1989., 11-12., 32-old.

SZIRTES János

Acsay Judit: Ef.Zámbó István, Fe. Lugossy László és Szirtes János kiállitása : Miskolci Galéria. In. Uj Tükör, XXV.évf. 43.sz. 1988. 3.p.

SZIRTES János festő

Margit Patricia: Csodabogarak szabadiskolája [Vajda Lajos Szabadiskola, Szentendre] = Magyar Hirlap, 24.évf. 170.sz. 1991. julius 22. 11.p.

A studió egyik vezetője

PÉCSI ÉPÍTÉSZEK A SZÁZADFORDULÓN

Az 1870-es években soha nem látott gyorsaságú fejlődés indult meg Pécsett. 1850-ben a lakosság száma még csak 15 318 fő, 1880-ban viszont már 28 786 fő volt, s ez a szám 1890-re tovább emelkedett 35 449 főre, majd 1900-ban 43 982 főre, tehát ötven év alatt közel háromszorosára. A népszaporodás terén Pécs a városok között a negyedik helyre került Magyarországon. Csak a főváros, Újvidék és Temesvár előzte meg. A népességnövekedés nagyobb részben bevándorlások következménye volt. 1890-ben a pécsi őslakosok a lakosság 44,8%-át tették ki. 18,9% volt a Baranya megyéből és 26,3%-a a más megyéből származók aránya. A Pécsett nyilvántartott lakóépületek száma 1851-ben 2326, 1900-ban 4596 volt.

Pécs kapitalista iparfejlődésében kulcsszerepe volt a vasúti összeköttetés megteremtésének, amely véget vetett a város elzártságának, s előfeltétele volt a bányászat nagyipari színvonalra fejlesztésének. Az 1853-ban alakult és rohamosan fejlődő DGT (Dunai Gőzhajózási Társaság) szorgalmazására a darmstadti Kereskedelmi és Iparbank, illetve a nürnbergi Clamerklett érdekeltség finanszírozásával 1868-ban át is adták az új összekötő vasutat, amely az osztrák államvasutak ún „déli vasútjához" csatlakozott Barcsnál. Az 1850-es évektől számos gyár létesült Pécsett. Ez a fellendülés szinkronban volt a kor nemzetközi gazdasági fellendülésével, annak ellenére, hogy a kiegyezésig a nyugatról kapott pénzből nem sok jutott Magyarországra, azt többnyire osztrák és cseh földön fektették be. A bécsi pénzpiac urai hosszú éveken át elvonták Magyarországtól a birodalmon belüli bankhiteleket is. Ezek hűán nálunk az uzsora maradt az úr, s a

SZIRTES János

SZEGŐ György: Pataphizikusok : Tinguely, Szirtes, fe Lugossy. = Magyar Nemzet, LIV. évf. 227. sz. 1991. szeptember 27. 10.p.

Szirtes János és fe Lugossy kiáll., Győr : Xantus J. Muz.,1991
Jean Tinguely, Wien, Kunsthaus

szövések és összekelések életmüi vagy regényes kényszerüségét átlássa, és ne emlékeztessék Goethe Faustjában előforduló eme mondatra:

Es ist fürwahr der Unmuth nicht gering,
Der seiner sich am End bemächtigt.

Kivánjuk tehát hogy a szállongó, csapongó regénynek részei valóságos bevégzett egészet képezzenek, nem pedig, mint a harlequin ruha foltjai, egy más mellé enyveztessenek; végre joggal kivánhatjuk hogy a nagy előkészületnek méltó czélja legyen, mire nem ismerünk abban, hogy Jósika beszélyének utolsó soraiban, a különben alkalmasint minden polgári és társas tiszteletre érdemes Szekszárdy pár a zugligetben sétálgat. *(Vége köv.)*.

LYRAI KÖLTÉSZET.

Pájer Antal versei. Pesten. Nyomatott Beimel Józsefnél. 1847. 267 l. Ára 1 ft. p.

Midőn e költeményeket átolvasók, lelkünkben nem maradt

SZIRTES János

SZŐKE Annamária: Szirtes János műsorairól. = Bölcsész index 1984 51 - 56.p.

SZIRTES János

A provincia megszűnik a régió marad. Konferencia, Zsennye, 1991, Bp, 1992 114.

Sinta Jana → Bal

SZIRTES János

Grenzzeichen 1984 : Neue Kunst aus Österreich und Ungarn : Landesgalerie im Schloss Estreházy, Eisenstadt, 1984. Bev. Franz Krahberger, Burghart Schmidt, Birkás Ákos, Beke László, Földényi F.László. - Eisenstadt : Burgenlandsichen Landesregierung, 1984 42 p., ill.

Szirtes János
El Kazovszkij / Földényi F. LÁszló
Galántai György / Szőke Annamária

GHIA, Sandra

SZIRTES János

Növény, 1974

A Fészek Galéria, Eredendő Formák I. c. kiállitáson (1988) "A természettel mint erőforrással kapcsolatos legsajátosabba hangot Szirtes János és Samu géza ütötte meg."

KESERÜ Katalin: A paradicsomleves szine vagy forradalmi dekadencia? = Uj Müvészet, I.évf. 1.sz. 1990 33.p.

/Aradi Nóra/
igazgató

.....ig.

ai alapján irandó munkáinak két
illetve Adattára részére meg-

SZIRTES János

LÓSKA Lajos: Rajz 90. = Uj Müvészet, I.évf.3.sz. 1990 14.p. és 15.p.ill.

Vágy, 199o, szén,tempera,papír 5ox7o

SZIRTES János

kiállitott müvéről

LÓSKA Lajos: Üvegplasztikák Tihanyban. = Uj Müvészet, I. évf. 2. sz. 1990 37.p.

Tisztelettel meghivjuk 1990 február 27-én
kedden a Fészek Galériába

este 6 órakor

HERMANN WEBER és
SZIRTES JÁNOS

kiállitása

este 7 órakor

PERFORMANCE (Nagyteremben)

1. Hermann Weber
2. »Meta–parlament«– Fe. Lugossy László és Szirtes János
   Közremüködik az Új Modern Akrobatika

Megtekinthető: 1990 március 30-ig
délután 2 és 8 óra között
szombat-vasárnap és az ünnepnapok
kivételével.

Művészeti Szakszervezetek Szövetsége
FÉSZEK MŰVÉSZKLUB
Budapest VII., Kertész utca 36.
Postacím: Budapest
Postafiók 8.
1400

DÍJELŐLEGES

Timár Árpád

H.

Üllői út 119.

1091.

SZIRTES János

a Documenta 8.-on

Művtört Ért. 1989 1-4 181.p.

SZIRTES János

1990 1. 33,35,48,49
2. 37
3. 13,14
91. 1. 71
3. 63
4. 66
7. 54
9. 45,63
12. 37,75

Új Művészet

Új Művészet

SZIRTES János

Halálos karácsony, 1990, üveg, korom, fa. székek, kések, fenyőfák, akrilfestmények, vászon, 500x1000x1000 cm - 90.1. 49

Új Művészet

SZIRTES János

Hommage El Greco - 91.12. 67

Új Művészet

SZIRTES János

Vágy, 199o, szén, tempera, papir, 5ox7O - 9o.3.15

Új Művészet

SZIRTES János

HAJDU István: Vizuális zsur a pestm télutóban. = Beszélő, 1992. febr. 15. 43.

Bp.,Várfok 14 Galéria, 1992

SZIRTES János

Holmi 1993. 5. 765.

Kovách Abat cikke

Fol. Hi. 11.

~~VMMV. 17. 18, 16~~

~~Rauvier J.: Agrof. E. csakd. vajpai levéltar Dr 1893~~

~~Sallay~~

MV. 1968 Móczéji 171

1968 221

1961 149

SZIRTES János

1. 8. p. Kolombus tojása Ziáll. 1992

Új Mív. 1993

Szirtes Lajos

1917/18, 1918/19 II.,
1919/20

Ferképzomfoiskèvk

137. l.

Sztrecsnó.

Az előtérbeli hegy tetej
közül kettőnek kéménye füstöl
előtérben pedig a Vagus flu t
kötött ki, egy tutajos dolgoz

FORTALITIŰ STRECZE

Rm., mér. a vk. 9.9: 14.7

126-94-

SZIRTES János

(bán): Budapesti és pesti bemutatók. = Magyar Nemzet, 1985. március 22. 5.

egy performance bemutatója

magyar nemesi öntudat alapeszméje, s
az ellenreformáció neveltje, még egy
egészítette. Az őt és apját ábrázoló
angyaloktól tartott képkeret ugyanis
Mária képét hordozta, amelyet Este
hanem valamennyi jelentősebb világi
fölött is elhelyezett. A nagyhőflányi (
ház és a bécsi Esterházy palota u
Mária képe ma is ott látható. (10. k

A másik példa a kismartoni dísztei
nyezetfreskójáé, amelyet a Lucchese
máshol is foglalkoztatott *Carpoforo*
A három önálló tematikai részletbő
együttesben Ámor és Pszihé törté
kereteit összefogó címerek tanúsága
házyak okosan kötött 17. századi h
Ez gyakori témaköre volt a reneszán
szetnek, ugyanúgy, ahogy a kismart
második rétegének, a Hesperidák a
ténete is, amely Tencala más művein
felsi kastélyban is feltűnik. A harma
azonban jellegzetes módon ismét s

nemzeti programot hordoz. Magyaro
ságát allegorikus nőalakok sorával idé
dan, a török megszállás előtt birto
tartományokat jelképezték.s16] (12.
fel Esterházy Pál képileg is azt a múlt
magyar főnemesség vágyaiban létező
országot, amelynek visszaállítását

SZIRTES János

Riáll. Liget 6, 1985
ism. (Bán): Zajéscrend. = M. Nemet, 1985. márc. 8. 7.

SZIRTES JÁNOS

Örvényjeleretlek (1987) (7'40")
Növény (1983) (23')
Avanti (1983) (15'30")

Video-Expedition in the Performance-World
Video-Expedíció a performance-világban
Újkapolcs Galéria
Kapolcs 1995 j.l.

Artpool Művészetkutató Központ
Bp 1995 dept.

SZIRTES JÁNOS

Új MŰVÉSZET

2003/ ÖKT

34.0.

nom, kutatásokat végeztetnem, ira
fizetnem stb.stb. Többek között p
feljelentett engem az ügyészségen
tés cimén, s hamis tanukat is áll
hogy valakit föld alá tegyenek; s
pokat /az ügynek még ma sincs vég
minisztériumban, de remélem, hogy
senkinek se emlitse se ezt, se eg
zött, amiket csak olyan elvetemül
fogható gonosztevő aligha jár még
ez - nem volt még iró, aki ilyet
roppant érdekes, s a népnek ez a

SZIRTES János

kiáll. Bp.,Ernst,1992

ism. NAGY Zoltán: Fénydráma korommal. = Új magyarország, 1992. nov.13. 10.ill.

ummal kapcsolatban rátérek, a multkor
lettem beteg. Tehát ennek egy részét
ehát például kiderült, mikor rekonstru
kszem az Eötvös kollégiumban a Miklós
, mert én akkor voltam minden bi-
bizonyos éppen ilyen rázósabb dolgokból
képpen ezek voltak így , amire én akkor
rátrek az Eötvös kollégium, meg egyete
gok. Erre a 49-től 52-ig terjedő időre
alahogyan visszaemlékeznem, ami arra u
azért van, mert egy ilyen vákumként él
efüggött azzal is hogy erősen szakmáho

SZIRTES János

kiáll. Bp., Ernst Muzeum, 1992

ism. -bojár- [BOJÁR Iván András]: Szintézis. = Magyar Narancs, 199?. okt. 22. 41.

SZIRTES János

kiáll. Bp., Ernst, 1992

ism. ANTAL István: Ködlovag a térben. =
Magyar Napló, 1992. december 25. 4^{0}. ill.

ség érdekességéről s bő tartalmáról meggyő-
vészetre nézve e könyvbe letéve, s a szellem,
zen első magyar műfilozófiai dolgozat olva-
onban megkívánja tőlünk, hogy e helyt a fé-
tsük. Ezen munka studiuma ti. szintoly fá-

nítva, szükséges, hogy a tárgy az előadással
es öltönyben látni szintúgy, mint művészet-
s, oly nemzeti eszmék és tanácsok azonban,
g elébe; a forma nem teszi kedvesebbé a ko-
okszor hibás**; az egyes részek ámbár orga-
nak össze egy egésszé. Ez a könyvnek a leg-
abad többé így írni, nem a szerzőnek magá-
ben is, sőt azóta megjelent számos értekezé-
rgalmasan teszi. A stil sokszor németes***,
rt valljuk meg igazán, mostani nevelési rend-
nekségében magyarul nem tudott, kinek ily
onban a stil is megmagyarosodik, sőt sokkal
rbeli nehézségekkel soha nem küzdvén, stil-
nostan, hol különben is a gondolkozásmód
olla alatt el ne vesszen, fiatalabb íróinknak
Zrínyi Miklós költeményeit, Mikes Kelemen

Pulszky Ferenc

l munkája tárgyát, máshelyütt művészetről s
dig csak a rajzművészeteket érti.
igurát megvet" (megveti) 53. lap. s „a rend-
lt) fülébe"; ugyanott „a földadott munkák
ább képletekből) állanak", 54. lap. „Valljon
[illegible] ugyanott az olasz mű-

SZIRTES János

kiáll. Bp., Ernst, 1992

ism. SZIRTES János = Muzeumi Hirlevél, 13, 1992, 10. 272.

avaju gotovo cjelovitu *rekonstrukciju snovnog izgleda portala.*

Kameni okvir vrata bio je izrađen od ažljivo klesane miljevine. Dovratnici su nali pravokutni presjek i jednostavne ka-tele u vidu ojačanih gotičkih konzola. uneta iznad portala bila je uokvirena ka-enim vijencom, oblikovanim u trolisni otički luk; vijenac je izveden od niza li-ova, a sam vrh lunete vjerojatno se za-ršavao u formi ljiljanove krune. U unu-rašnjosti lunete bio je smješten potpuni raljevski grb.

Ovakva slika portala mogla se sačinit sačuvanih dijelova dovratnika (sa ka-itelom), dijelova okvirnog vijenca lune-e i dijelova kamenog grba (kacige i pla-a) koji su nađeni u ruševinama portala. animljivo je da su na dijelovima dovrat-ika zapaženi grafiti sa predstavama ljud-kih figura i ćirilskim zapisima od pojedi-ačnih riječi i slova.

Samo *predvorje donje palače,* odnosno že predvorje kraljevskog dvora, formira-o je u obliku nepravilnog četverokuta i, a bi se prilagodilo terenskim uslovima, erasirano u tri osnovna horizonta, koji se ostepeno dižu od juga (ulaza) prema sje-eru. Posebni bedemski zidovi opasuju za-adnu i južnu stranu predvorja; na sje-ernoj strani je okomita litica koja se iz-iže prema gornjoj palači i vrhu brda sa

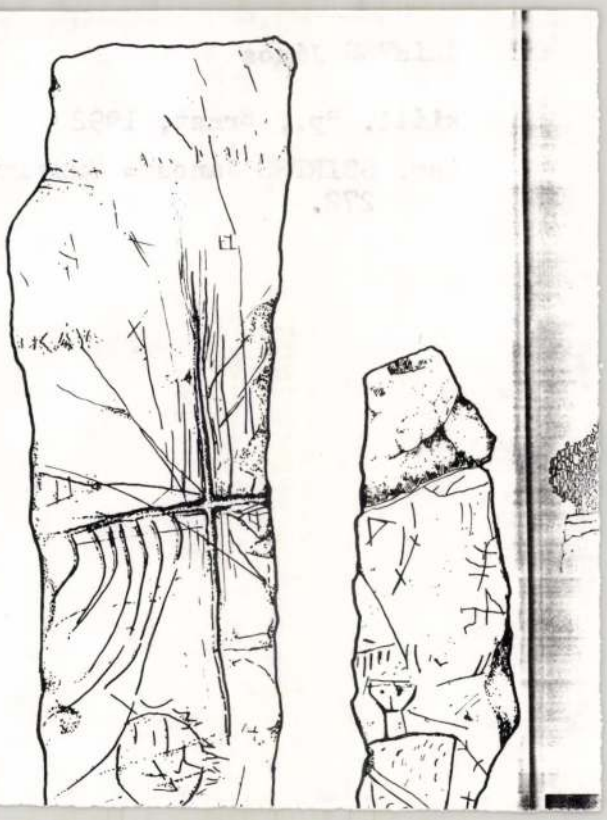

SZIRTES János

kiáll. Várfok 14 Galéria, 1992

ism. HAJDU István: Vizuális zsur a pesti télutóban. = Beszélő, 1992. febr. 15. 43.

SZIRTES János

HUDRA Klára: Füstös képek. = ÉS XXXVI.évf. 8.sz. 1992.febr. 21. 12.p.

Bp., Várfok 14 Galéria, 1992

ženiju obraza : zametki s vystavki.
conception du monde : Remarques sur

.- Moskva.- n°20, 8 mars I974.

n : "La Biélorussie socialiste".

s vystavki. (Impressions d'une ex-

.- n°7, I974. pp 28-33 : 2 ill en coul

Vytvarné Umenie sovietskych Pobaltskych
que des républiques soviétiques baltes).
Bratislava.- n°4, I974. pp II-I9 : I5
.

onie soviétique.-
.- n°7, juillet I974 .pp 58-64 : 11

ré de la revue Tvorčestvo.

s en Lituanie Soviétique .-
s .- Moscou.- n°I87, juillet I974.
noir et en coul.

ryh osobennosthiah sovremennoj azerbaj-
lques caractéristiques de la peinture
oraine).
- n°6, I974. pp : I5-I9 : I ill. en coul

SZIRTES János

Kiáll. Bp. Várfok 14 Galéria, 1993
ism. VERBA Andrea: Várfoktól Kükloposz-falig.
= M. Narancs, 1993. okt. 28. 40

Kiáll. Ludwig Múz. 1993
ism. Vadas József: Képek falból.
= M. Hírlap. 1993 nov. 3. 13.

SZIRTES János

Kiáll. Ernst, 1992

ism. V. J. [VADAS József] = Rítus korommal. =
Hétfő, 1992. nov. 8. 15. ill

BÁN András: Testek érzékeny lenyomata. =
Népszava, 1992. nov.13. 6. ill.

SZIRTES János, jestő

GÁLIG Zoltán: Új típusú műveltségkép Szirtes János
művelhetőben = Új Forrás 21. 1989. 4. 85 - 88, ill.

XX m 45 n. / Mestank

k az öremös hirdetésében minden

aditás, minden kollektivizálás

t az agitáció mérnöki pontos-

gyenesek és görbék alakjában

a konstruktiv müvészet alko-

fölszabadult proletár rea-

y a proletárok millióiét.

inden lényeges alkotásában a

z architektura és a valóságos

abad dinamikus funkciók akarata.

talmas kiáltásai lappanganak

t ma még tárgyatlan, mert gaz-

reális térben és monumentális

vállalkozó részéről.

Dr. Bányai Barnabás
főorvos (??)

Szinvai Pál

Magyar Iparművészet az
ezredforduló 2003

103.1.

SZITTYA Emil

TOMPA László: Clown vagy Király?:
Szittya Emil pályatriptichonja. =
Hitel. Ü. évf. 3. sz. 1992. febr. 5. 47–49. p. ill

fontos életrajzi adatok!

e a lányához

lurimam dicit. Si vales, filia carissi-
is sum, quod te iam diu non vidi, ~~xxx~~m
lam tuam accepi. Adhuc beatior fuis-
iems et tempestates non permittunt, ut
diligenter omnia, quae mater optima
arrabis, quae didiceris. Multa oscula
atri mitto. Vale.

SZIVESSY TIBOR

VADOS Zoltán:

SZIVESSY Tibor aranydiplomás építészmérnök

M.É.M. 1964. 1.sz.

MAGYAR Építőművészet

Sziszay Nelly

iparmuvész

l.

Szabad Művészet

1949. 223. l.

OSZTRÁK FESTŐ, 1820 körül

A reichstadti herceg

Vászon, olaj, 60×46 cm.
Maszlaghy II., 439. szám.

OSZTRÁK FESTŐ 1833-ból

Szent Család

Vászon, olaj, 62·5×48 cm.
Jelezve lent jobbra: F. Scha .... sky, 1833.

OSZTRÁK FESTŐ, XIX. század eleje

Női arckép

Vászon, olaj, 82×65 cm.
A San Marco-gyüjteményből.

OSZTRÁK FESTŐ, XIX. sz. eleje

Madonna

Réz, ovális, 17×14 cm.

OSZTRÁK FESTŐ, 1840 körül

Női mellkép

Vászon, olaj, 56×45 cm.

OSZTRÁK FESTŐ, 1840 körül

Coriolan búcsúja

Fa, olaj, 33×22 cm.
Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 115. l. (Rubens.)—Maszlaghy II., 313. szám.

Sziszek vára

Sziszek vára II. 196.

Mivr. Kst. Gst

Sziszek vára

XVII. n. kepe repr.

Széchy Károly

Gróf Zrinyi Miklós

1620-1664. III k.

M. Tört. Elektr.

Bp. 1900. 109. l.

Szisszek

Siscia

Ókeresztény püspöki
székhely

Harám ókeresztény feli-
rat, köztük
a nagyméretű szakó-
fag, mely a Zágrábi Nem-
zeti Múzeum előtti tér-
ett.
Árúcsomagok lezárására szol-
gáló ólompecsétek
Nagy Lajos: Pannonia
sacra. Serbent István
I. 105, 106, 107 l.

Hannus romai peinek a IV. szaad-
ból, Nerent jellel.

Budapest, VI.

.....szám.

.....

.....

Hivatalból

műemléki ügyben.

Sziszeki régi vár

Ivković Ottó rajza

Repr.

Om VIII. 397. l.

ESZTERGOM

Főszékesegyház

Képe VV 1856, 301, 304, 316, 324 l.

Szitás György, grafikus MDK

Szalay Károly könyvekre készített illusztrációkat.

K. gy.: Szalay Károly: Szatíra és humor 3.o.

A KÖNYV, Gy. 1963. szeptember III/9

Szitás Mihály

l.

Jankó Ötös-apródok

15. l.

Szitner, Michael

5 XVIII. n.

Kolozsvári asztalosok

2. l.

Europa. Könyv, lapterjesztő
és Könyvkiadó R. T.

Budapest

V. Rothermere-u. 12. III 2

Szitnyai Egri D.

a müncheni Képzőművészeti Akadémia magyar növendéke;
beiratkozás éve 1894.

Jászai Géza: München und die Kunst Ungarns 1800 bis
1945. Ungarn-Jahrbuch, Mainz, 1970 10 1, 149 1

Szitás György, grafikus

Rajzok képregényhez:

Repr.

Sztasz-Radó: füstjelek a dzsungel fölött (20.) 26.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975 ápr. 4.

Szitás György grafikus

Képregényhez rajzok:

Repr.

Sztasz-Radó. füstjelek a dzsungel
fölött (19.) M. 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. márc. 30.

Szitás György, grafikus

Rajzok képregényhez:

Rep.

Sztasz-Radó: Füstjelek a dzsungel fölött (17) M. 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. márc. 16.

Szitás György, grafikus

Rajzok képregényhez:

Repr

Sztasz-Radó: füstjelek a dzsungel fölött (18.) 12.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. márc. 23.

Szitás György, grafikus

Rajzsorozat: Repr.

Sztasz – Radó: füstjelek a dzsungel gölött (16.) 10.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. márc. 9.

Szitás György, grafikus

Rajzsorozat képregényhez:

Rép

Sztarz-Radó: füstjelek a dzsungel fölött (15.) M. 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. márc. 2.

Szitás György, grafikus

Rajzok képregényhez: Rejz.

Sztasz-Radó: Füstjelek a okszungel
fölött (1) M. 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. dec. 1.

Szitás György, grafikus

Rajzok képregényhez:

Repr

Sztasz-Radó: füstjelek a dzsungel fölött (2) 10.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. dec. 8.

Szitás György, grafikus

Rajzsorozat képregényhez:

Rep.

Sztasz-Radó: Füstjelek a dzsungel fölött (3)

M: 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. dec. 15.

Szitás György, grafikus

Hat rajz képregényhez:

Repr.

Sztasz – Radó: füstjelek a dzsungel fölött (4.)

M. 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. dec. 22.

Kitás György, grafikus

Rajz:

Repr

— Romhányi József Mahámája 26.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. dec. 25.

Kitás György, grafikus

Két rajz képregényhez:

Repr.

Sztasz-Radó: fürtjelek a dzsungel fölött (5.) 27.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. dec. 25

Kitás György, grafikus

Rajzok képregényhez:

Repr

Sztrasz-Radó: füstjelek a dzsungel fölött (6.)

10.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. dec. 29.

Szitás György, grafikus

Hat rajz képregényben:

Repr

Sztasz-Radó: Fürtjelen a dzsungel fölött

(7)

M.M.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. jan. 5.

Szitás György, grafikus

Rajzok képregényhez:

Repr.

Sztan-Radó: Füstjelek a dzsungel fölött (8.)

M. 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975 jan. 12.

Szitás György, grafikus

Rajz-sorozat kéjeregé nyhez:

Repr.

Sztasz-Radó: Füstjelek a dzsungel fölött (9.) M. 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. jan. 19

Szitás György, grafikus

Rajz-sorozat képregényhez:

Repr

Sztasz-Radó: Füstjelek a dzsungel fölött (10.)

Dr. 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. jan. 26.

Szitás György, grafikus

Rajzok képregényben:

Rep.

Sztarsz-Radó: Füstjelek a dzsungel fölött (11) 11.11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. febr. 2.

Szitás György, grafikus

Rajzok képregényhez: Kepr

Sztasz-Radó: Fürtjelek a dzsungel fölött (12.)

M. 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. febr. 9.

Kitás György, grafikus

Rajzsorozat képregényben:

Rep.

Sztasz-Rudó: fürtjelek a dzsungel

fölött (13.) M. 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. febr. 16.

Szitás György, grafikus

Rajzok készegényhez: Repr.

Sztan-Radó: fürtjelek a dzsungel fölött

(14.)

M. 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. febr. 23.

Szitás György, grafikus

Rajz: Repr

Csukás István: Hogyan lettem filmszínész?

(8.)

M. 11

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. okt. 6.

Kitás [György], grafikus

Rajz: Repr

Csukás István: Hogyan lettem filmszínész?

4

M. 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. szept. 8.

Kitás [György], grafikus

Rajz: Repr.

Csukás István: Hogyan lettem filmszínész? [3]

M. 11,

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. szept. 1.

Kitás [György], grafikus

Kap.: Kep

Csukás István: Hogyan lettem film szinész?

$\boxed{5.}$

M. 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. szept. 15.

Kritáj [György], grafikus

Rajz: Repe

Csukás István: Hogyan lettem filmszínész?

6

M. 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. szept. 22.

Szitás [György], grafikus

Rajz: Kep.

Csukás István: Hogyan lettem filmszínész?

[7.]

M. 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. szept. 29.

Szitás György grafikus

Rajz: Kepes

Csukás István: Hogyan lettem filmszínész? 22.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. aug. 19.

Kitás [György], grafikus

Két rajz: Kepe

Lázár Ervin: Öregapó madarai

M.11.

Népszabadság, Bp. 1974. febr. 24.

Szitás [György], grafikus

Rajz:

Repr.

Látár Erwin: Öregapó madarai M. 11.

Népszabadság, Bp. 1974. márc. 3.

Szitás [György], grafikus

Rajz:

Repr.

Lázár Ervin: Öregapó madarai

M. M.

Népszabadság, Bp. 1974. márc. 10.

Kitás [György], grafikus

Rajz: Rep

Lázár Ervin: Öregapó madarai M. 11.

Népszabadság, Bp. 1974. márc. 17.

Szilás György

rajzai.

Régi moszkvai faház

a K.G.S.T. moszkvai székháza.

Magyar Ihilap 1971/169 III. old.

Kitás [György], grafikus

Két rajz: Repe

Lázár Ervin: Öregapó madarai B. 11.

Népszabadság, Bp. 1974. márc. 24.

Szitás [György], grafikus

Négy rajz: Repr

— : Ritka állatok — okos madarak

M. 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. ápr. 28.

Kitás [György], grafikus

Két rajz: Repr:

Lázár Ervin: Öregapó madarai M.11.

Népszabadság, Bp. 1974. márc. 31.

Kitás György, grafikus

Rajz: Repr

Csukás István: Hogyan lettem filmszínész? M.11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. aug. 25.

Szitás György grafikus

Két rajz:

Rep.

Kiss Dénes: Balatoni évszakok

M. 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. jún. 23.

Szitás György, grafikus

Z rajz:

Repr.

Szkrebichy: A nárnyas vadán 20

Népszabadság, Bp. 1979. jan. 14

Szitás György, grafikus

1 rajz : repr.

Barabás Tibor: Első versem 26.
Népszabadság, 8 p. 1979. dec. 24.

Szitás Gyöngyi grafikus

1 rajz : repr.

Szombathy Viktor: Az eleven rádió 19

Népszabadság, Bp. 1981. márc. 1

Szitás György, grafikus

1 rajz: repr.

Balay Lenke: Csufi hűtlensége 19.

Nirszabadság, Br. 1981 nov. 7.

Szitás György, grafikus

1 rajz: repr.

Szombathy Viktor: Rohanás az alagútban 19.

Nepszabadság, Bp. 1981 aug 2.

Szitás Gyöngyi grafikus

2 rajz : repr

Verbőczy Antal: Frici, a jólnevelt

Nők szabadsága, Bp. 1981. okt. 11

19.

Szitás György, grafikus

Irajz: rejt.

Tverdov: Ivuska 19

Népszabádság, Bp. 1981. okt. 4

Szitás György, grafikus

1 rajz: repr

Bába Mihály: A gyanú

19..

Nepszabadsag Bp. 1982 jan. 16

Szitnya Selmecbánya nellett Hont

Vármaradványok

Könyöki 1888.

1) a vár helyszínrajza. 1 an = 20 m

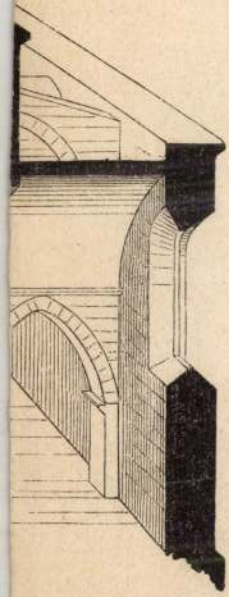

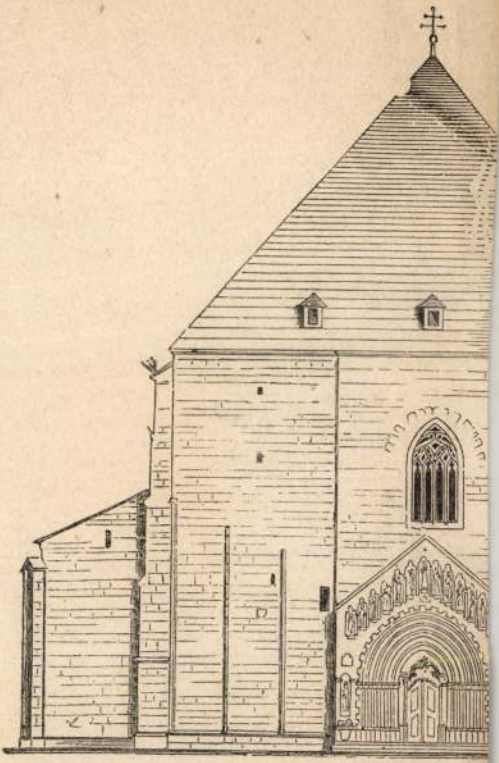

2.

Szitnya vár

Hont vm

l.

Hadtört. Közl

1914. 603. l.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

OKTÓBER

31 nap — 42. hét

11 Vasárnap	
12 Hétfő	
13 Kedd	
14 Szerda	
15 Csütörtök	
16 Péntek	
17 Szombat	

Szitnya vára

Hont vm

(Sitno)

alaprajzzal

Janota III

8 — 14. l.

HELYSÉG

VÁRMEGYE

ÓRZÉSI HELYISÉG

TULAJDONOS

SZAKCSOPORT

KOR

MÉRET

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁ

TÁRGY

EGYÉB ADAT

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS):

Szitnya vára

Hont vm. megnézte

Dienes Adorján

Regélő romok

Rozsnyó, 1940.

419. l.

SZITTNER ANDREA

említve

Székely András:Divat és hagyomány.Józsefvárosi Kiállitóterem

UJ TÜKÖR 1983.XX.évf.28.sz.4.o.

Szittya Gábor, grafikus

A Vigadóban, az első emeleten van egy nagyon érdekes kiállítás, a Cziffra-alapítvány képzőművészeti ösztöndíjasainak tárlata. – Szittya Gábor grafikusművész az idén az kapta meg a Cziffra-ösztöndíjat.

Studió '84.

1984. III. 20. TV-1. műsor, 20.50 (Kné).

SZITTNER ANDRE

kiállitó, "Akkord" címmel kiáll.Kecskeméten.ld.Landgráf Katali

UJ TÜKÖR 1981/XVIII/27.sz.43.o.

hatók, mint a cseh kálium-k
országban már ismerték. A r
és a kontinens kikötőinek
időre megzavarhatták elter
adalát már nem.

Az angol ólomüveg na
a megelőző történeti szere
pedig még döntőbb az tökél
rős, ami a felület élekben
csiszolása által juttathat
en megmagyarázzák szerepét
latlanul erős egyeduralmán

A forradalmi jelentő

SZITTNER ANDREA

közös kiállitás a Ferencvárosi Pincetárlatban
Landgráf Katalinnal. ld.ott

UJ TÜKÖR 1981/XVIII/2.sz.43.o.

ota, ut deus, non caveat pro

amvis impedita ordinata sint
qua et respectu illius causae,
us modis vel infinitis, vel
deo non valet, quia secundum
gradus impedimentorum accidere
vum,etc, dicam quod non opor-
eant causam necessariam, quia
las dispositiones aliam et ali-
ad istud.
attribuenda sint causae agen-
accidens. Credo tamen quod ex
in monstris convenit. Unde
/Averroes comm.11./ dicit quod
mnes formas et Alexander II.
eria prima non est omnio cer-

Lilija Szitnyikova

a kecskeméti zománcművészeti nemzetközi alkotó telep kiállításán két szovjet művész: Lilija Szitnyikova és Jurij Szavel-jel kisméretű ipar művészeti munkái szerepelnek.

Góór Imre: Megújuló zománcművészet Kecskeméten.

Forrás, 1976. 12. 84. old.

SZITOVITZ, Johann, pozsonyi kőművesmester

J. Sz., Maurermeister, † 47 éves korában [illegible], Pozsony, 1846 december 27. (1846, 96.l.).

Preßburger Zeitung
(Genthon)

Szitta Felix

ötvös

Hibján Samu, Zutt
Richard és Csajka
István tanítványa
volt. Udvary Géza
osztályán tanult rajzolni –
Székesfehérvárt mun-
kodik.
Ékszerei repr. –

Művészet. 1937. 160, 161.
l. (K. b.: Dunántuli
művészek.)

ÖLTÁRKERESZT, (187. kép)

négykarélyos talppal, áttört gombbal, hár
karélyos szárvégekkel. Középütt Krisztus-t
szárvégeken domború evangelista jelképek. T
pán körirat: PER A. R. D. I. RACZAI C. N
PLEO HOC PACIFICALE CURATUM E
PRO ECCLA BECZKOVIENSI AÑO 1696
Magyar munka a XV. század végéről.
Aranyozott réz, mag. 27·2 cm.
A beczkói templomé volt. Az Ipolyi gyüjtemé
ből.

A magyar történeti ötvösmű-kiállítás la
roma. Bp., 1884., más dik terem, 64. lap.
Egyházi műrégiségeink az 1885. évi bu
pesti országos kiállításon. Egyházművész
Lap, VI., 1885., 340—341. l. — Ipolyi Bih
vármegye, 398/53. szám. — Radisics Ipo
47. szám. — Gerevich PA, 260. l.

KÖRMENETI KERESZT,

rajta Krisztus-test, tükrös dísz, a széleken gömb
Olasz munka, XV. század.
Réz, famagon, mag. 41 cm.

ANGYALI ÜDVÖZLET,

trébelt ezüstdombormű, × cm.

Alsórajnai munka, 1480 körül.

Bronzmagja egykor a bécsi Figdor-gyüj
ményben. (L. Pantheon, IV. kötet, Münch
1929., 333. l.) — Radisich: A Simor-M
zeum. Művészi Ipar, II., 1887., 225—226
(Képe 228. l.)

Szilár György, grafikus

illusztráció: repr.

Nagibin: Az olló 20.

Népszabadság, Bp. 1977. dec. 11.

MDK

Szita J.Ferenc, Pápa

Szent-Gellért szobra Pápán, paszt.
Kisértés, szin.xxjx tus
Vén iszákos, tusr.
A gyilkos, paszt.
Balatoni részlet, olaj

Képzőművészek Vidéki Szöv. I. kiáll. N.Szal.
1928. jan. 11 1.

MDK

Szita J.Ferenc, Pápa

~~Balatonrészlet~~
Téli táj, olaj
Erdő részlet, olaj
Balatoni nyárfás part, olaj

Képzőművészek Vidéki Szöv. I. kiáll. N.Szal.
1928. jan. 11 1.

MDK

Szita J. Ferenc, Pápa

Gál E: Képzőművészek Vidéki Szöv. I. kiáll.
Képzőművészet, 1928, 6.sz. 23 l.

Szita J. Ferenc

festő Pápán
tájképek és genrék a
Képzőművészek Vidéki
Szövetsége 1928. évi tár-
latán.

Drinkwelder Otto dr. X. 100

SZITA GYÖRGY, gombkötő céhmester

1736: A Gombkötő céh megjelent a Tanacsnal és ott felolvastak az uj rendtartast nekik. Azokat el is fogadtak a Lutherana Religion levő mesterek. Ezek egyike volt ő is. 381.old. 28.jegyz

SZÖVÉNYI ISTVÁN: Adalékok a kőszegi gombkötő céh történetéhez /1713-1763/ 377.old

SAVARIA, A Vas Megyei Muzeumok Értesitője, 5-6. 1971-72. Szombathely, 1975

SZITA GYÖRGY, gombkötő céh-mester

1736-ban a Tanács előtt felolvastak a céh tagjainak az új artikulusokat. A luteránusok egyébként helyben hagyták, egyedül a vallásra nézve, nekik sérelmes intézkedések ellen tiltakoztak. Ezt figyelembe is vették. Ezek egyike volt ő is. 382.old. 28.jegyz.

SZOVÉNYI ISTVÁN: Adalékok a kőszegi gombkötő céh - történetéhez /1715-1763/ 377.old

SAVARIA, a Vas megyei múzeumok értesítője, 5-6. 1971-72. Szombathely, 1975

SZITA GYÖRGY, gombkötőmester

18.-Csapodi származású. Kőszegi polgár lett 1695.marc. 22.-Céhbe felvették 1696.szept.30.1715-23-ig ,majd 1735-ben céhmester.Szerződtetett inasai:Horvath János 1733.május 10.-Harmincados János 1735.jú6.1.-meghalt 1739-ben. 399.old

SZÖVÉNYI ISTVÁN: Kőszegi gombkötőmesterek és műhelyek keletkezésüktől megszünésükig 395.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 5-6.
1971-72. Szombathely, 1975

Szita István

komaromi szurszabó

l.

Grőr, Ffy szur

200 l.

läsd. Szenczi Gergelyt.

SZITA JÁNOS, gombkötőinas

68.-Jánosa Gyula Jánosa István gombkötőmester fia.Jánosa István testvére.mester 1862-okt.7.-Polgár,1863.ápr 8.-Atyamester volt.-Műhelyében tanultak:Györgyfalvai Gottlieb,1863.ápr.8.-1865.márc.19.-Szita János/felsőszakonyi/ 1865.márc.19-1867.dec.26.-meghalt 1883.júl. 24. 44 éves korában. 415.old

SZÖVÉNYI ISTVÁN: Kőszegi gombkötőmesterek és műhelyek a céh keletkezésétől megszűnéséig 395.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok értesitője 395.old
1971-72. Szombathely, 1976

MDK

Szita J. Ferenc, festöm.
Pápa.

Téli táj. olt.
Erdö részlet. "
Balatoni nyárfás part. "

Nemz. Szal. 388.kiáll.
Képzömüvészek vidéki Szövetségének I.kiáll.
1928. jan. Kat.

MDK

Szita J.Ferenc,festöm.
Pápa.

Szent-Gellért szobra Pápán.	Pasztell.
Kisértés.	Szin. tus.
Vén iszákos.	Tusrajz.
A gyilkos,	Paszt.
Balatoni részlet.	Olf.

Nemz. Szal. 388.kiáll.
Képzőművészek Vidéki Szövetségének I.kiáll.
1928.jan. Kat.

MDK

Szita J.Ferenc /Pápa/

Legerˇteljesebben a papai művészeket Szita J. Ferenc képviseli a Képzőm.Vidéki Szöv.I.kiáll.-án.

Gál Endre dr.: A Képzőm.Vidéki Szöv.I.kiáll.

Képzőművészet, 1927. 6.sz. 23.l.

Szita József

kosztümtervező

Bpesti Iranyi utcaban
van a dévatsza-
lonja.

Budapest 1946. II évf

4. sz. hirdetés

immár hét évtized óta tartó munkáját. Tagjaink részvétlensége esetén ellenben Társulatunk elvesztené anyagi bázisát és működésének folytatásában zavarok állhatnak be.

Reméljük, hogy Választmányunk és Elnökségünk kérése meghallgatásra talál t. Tagtársainknál és Társulatunk a jövőben is zökkenők nélkül folytathatja munkásságát.

Budapest, 1946 március 31.

Tagtársi üdvözlettel

az Elnökség

F. k.: dr. Dercsényi Dezső. Pestvidéki Nyomda, Vácon.

M.D.K.

Szita József

"A két kapitány" c. szindarabhoz tervezett szinpadi ruháinak rajzát bemutatja a lap. Hét ruha-terv.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1943. juni 18-24. VI. évf. 25. sz.

M.D.K.

Szita József

Az "Első Anna és Harmadik Károly" c. szindarab női főszereplőjének kézzel festett ruháit tervezte és készitette.
Az egyik ruhát fényképfelvételen bemutatja a lap.

Szinházi Magazin, Bp. 1944. jan. 19-25. VII. évf.5. sz. 43. lap

M.D.K.

Szita József divattervező

A DIVAT rovatban a lap bemutatja egyik ruhatervét.

Szinházi Magazin, Bp. 1943. márc. 1o-16. VI. évf. 12. sz. 35. lap

Szitáné Molnár Mária

Část

Szépművészet

1941. 68. l.

Szitáné Péterfalvi

Molnár Mária

Ötvös

Készítette Szendy Károly budapesti polgármester megbízásából azt a rekeszzománcos és elefántcsont berakással díszített aranyozott ezüst kelyhet, melyet dr. Seredi Jusztinián herceg-primás a főváros ajándékaként nyújtott át XII. Pius pápának.

Tolnai Világlapja 1942 jul. 8.

kérvel.

A VII. Milánói Nemzetközi Iparművészeti Kiállításról. balra : Kehely. Szita Oszkárné Molnár Mária műve. Lent VII. Internationalen Kunstgewerbe-Ausstellung in Mail Légrády. Unten links : Kelch. Werk von Frau Maria von Géza Gorka. — From the VIIth International Exhi box. Work of Alexander Légrády. Below to the left right : Ceramic va

MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1940-49. c.

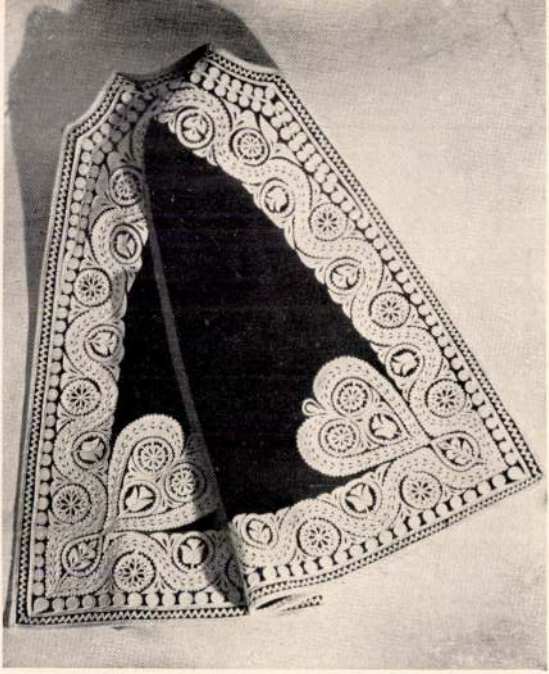

. Fent : Grafika és könyvművészet. Lent : Magyaros
us der VII. Internationalen Kunstgewerbe-Ausstellung
Damenkleider in ungarischem Styl. Werke von Frau
al Exhibition of Applied Arts in Milan. Above : Graphic
in Hungarian style, by Mrs Clarisse Zsindely-Tüdős.

Szita Károlné

ötvös

lásd még

Molnár Mária

alatt is.

-ala

-k

Lágy mányosi u. 16 u.

Szitáné Molnár

Mária

az 1940-évi milanói

Triennalén Diploma

D'onore

a /

MAGYAR IPARMUVESZET

1940. 81. l.

MDK

Szita-Molnár mária,ip.muv.

zománcozott ezustkehely.

Mussolini képvásárlásai a magyar egyházmüvészeti kiállitáson./Róma/.- P.H.1934 ápr.1. 7.l.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, X V.. [illegible] u. 41

szövarch.135.II.r.1.ó

Szitáné Molnár Mária
az Ötvösművészek Alkotóközösségének tagja

Major István kikérdezése.
kikérdező:Kéry Bertalan

Müv.Tört.Dok.

Ungvári Lajos

szövarch.131

MDK

Szita Oszkárné Molnár Mária

Kehely, repr.

Magyar Iparművészet 1940. 49.1.

Date: Deskarte Monday Marie

Nobody, rapt.

Author Identification 1970. 45.1.

Szita-Molnár Mária

Római egyházművészeti kiállításán zománcozott ezüstkelyhét Mussolini megvette.

M.934.IV.4.

Szita - Molnár Mária

Római egyházművészeti kiállításon zománcozott ezüstkelyhét Mussolini vette meg.

NU.934.IV.4.

MDK

Szitáné Péterfalvi Molnár Mária ötvös

Ezüstmunkái és ékszerei a társulat üveg- és fémkiállitásán.

Cikk: Művészet az iparban

Az Ország, 1943. nov. 2o.

MDK

MDK

Szitáné Péterfalvi Molnár Mária

I-s A-l: A m. üveg és fénipari müv. kiállitása.
Nemzetá Ujság, 1943. nov. 7.

MDK

Szitáné Péterfalvi Molnar Mária.
ötvös, ip.müv.

Diszmagyar ékszerkészlet.
Bonbonniére.
Ezüst dísztál.
Ezüst tálca.
Ezüst váza.
Vándordij-serleg.
Ezüsttál.

Mip.OrszEgy. szakmai ezüstérme.

OMIP.Társ. Bp. -Müvészet az iparban. 1943. Üveg- és Fémkiállitás. Kat. 26.1.

MDK

Szitáné PéterfiMolnár Mária,ip.müv.

/egyházmüvészet/

25. Ezüst kehely aranyozva.
Monstrancia.
30. Ezüst kehely aranyozva .

OMIP.Társ.Bp.-Müvészet az iparban.1943. Üveg- és Fém-
kiállitás. Kat. 33.l.

MDK

Szita-Molnár Mária

zománcozott ezüstkehely

Mussolini magyar képvásárlásai. Pesti Napló, 1934. ápr. 4. 13 l.

MDK

Szitáné Molnár Mária, ip.müv.
ötvösmüvésznö

diszoklevelet nyert.

"39 dijat nyertek a magyar iparmüvészek Milanoban."
"Nemzeti Ujság" 1940 jun. 29. 13.l.

Szita Oszkárné, Molnár Mária ötvös

szoló család. ×

. — Tudatjuk, hogy **Szita Oszkárné Molnár Mária** ötvösművész 1980. IX. 12-én Nagymaroson az Alkotóházban elhunyt. Ugyanott IX. 14-én, csendben eltemettük. Akik ismerték, tudják, mit veszítettünk. Gyászolják férje, testvére, Eta, leányai Emőke, Zsuzsi, Bori, vejei, unokái. Minden külön értesítés helyett. ×

zsá
tolv
őrsé
sorc
tör
zia
má
mia

Magyar Nemzet 1980. IX. 19.

Szita Oszkárné Molnár Mária, ötvös

Tudatjuk, hogy **Szita Oszkárne Molnár Mária** ötvösművész 1980. IX. 12-én Nagymaroson az Alkotóházban elhunyt. Ugyanott IX. 14-én csendben eltemettük. Akik ismerték, tudják mit veszítettünk. Gyászolják férje, testvére Eta, leányai Emőke, Zsuzsi, Bori, vejei, unokái. Minden külön értesítés helyett.

-: Hír

11.

Nep. szabadsag, op. 1980. szept. 19.

MDK

Szitáné Péterfalvi Molnár Mária

F.J: Az üveg és fém művészete. Pesti Hirlap, 1943. nov. 9. 4 l.

MDK

Szitáné Molnár Mária

Üveg és fémipari kiáll. Új Magyarság,
1943. nov. 7. 13 l.

Szitai ötvös György

1701. aug. 28ai vákal concivitást. A cékregeszt-rombau neve nem található fel. Lehet, hogy Szilasi Györgyel egyaron személy s csak tollhibából iratott

Szitai nak.

Mihalik József. Kassaváros ötvösségének tört. Bpest. 1900. 300. l.

Eberling Gyula

festö.

SZITTYA Emil

Kiáll. Kassák Múzeum

ism. VADAS József: Egy Kis szittyológia =
Élet és Irodalom, 1989. szept.
1. 13.

XIX/XX. század 1800-1945/ Mesterek

Szitai Erzsébet

Cimnélküli metszete két alakot ábrázol.
Az egyik hárfán játszik, a másik a játékost nézi.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. juli. 6.
XVIII. évf. 27. sz. 2. lap.

MDK

Szivárgó János

Siklóssy L.: Régi pest-budai asztalosmesterek. M.I. 1922.

11.l.

MDK

Szivák Mihály

Uj utakon a WM képzőművészek. Fogaskerék, Cepel. 1948.dec.24.

k. D. U.

SZIVEK, Michael szobrász, kőfaragó
morva származású

1775. Selmecbánya polgára

Agghárzy: Barokk szobrászat... Bp. 1859.
I. 69. 284. l.

Sziver Ignátz

veszprémi farekas

1771

l.

Művészet (Kende)

1939. 28. sz.

boríték

Rossi Vanni

A hegyvidék Madonnája

Madonna

Anyaság

Sacchi Bertolo

Szeszély

Saetti Bruno

Maszkok

Rizzo Pippo

Leány Velencében

M.D.K.

Szíver Ignátz /?/.fazekasm.

Céhkorsót készitett.Veszprém./96.jegyzet/.186.o.

Nagybákay Péter: Veszprémi És Veszprémmegyei céhkorsók. 139.o.

A Veszprémi Megyei Múzeumok Közleményei.4.1965. Veszprém.Kiadja a Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága.Veszprém

Sziveri Rózsa, grafikus

a nemrégen alakult muzslyai Grafikai Műhely tagjai – köztük van a műrész is, – ma a zrenjanini Ifjúsági Otthonban megnyitják első közös kiállításukat.

Magyar Szó, 1978. dec. 16.

Szivert Albert

festő

Wagnerebenből

1854-ben 28 éves.

lásd

Fleischer Béla

89. l.

Mus. Ks. Orn. Hoeje VIII. 9.

Szives Zoltán

Szobrász

Művészet, 1938. III. füz. 21. o. 157. l.

Erdélyi Árpád: Az Ernst Museum
csoportos kiállítása.

Szivesi János

A mástélyi orsz. ifjúsági és képzőművészeti tábor alkotói vásárhelyen rendezték meg kiállításukat, melyen művei szerepelnek. Jugoszláviából, Zrenyaninból jött, a Képes Ifjúság képzőművészeti pályázatán nyert, így került Magyarországra.

Székely Gabriella: Randevú az ihlettel.
Magyar Ifjúság, 1942. aug. 25.

MD K

Szivessy, épitész

59842.

Janszky-val közösen engedélyt kapott a Ferencvárosi tornaclub, Gyáli-ut 9634. hrsz. klubház és versenypálya épitésére.

Épitö Ipar. 1910 jun.14. Magánépitési engedélyek.

MDK

59843. Szivessy ,épitész

Janszky-val közösen a Gomperz Lajos, Madách-u. 64o3.hrsz. háromemeletes házat tervezte, engedélyt kaptak.

Épitö Ipar.191o jun.14. Magánépitési engedélyek.

MDK

Szivessy és Jánszky épitészek

Képzőművészet, 1927. 4.sz. 21 l. képek.

MDK

Szivessy és Jánszky Béla épitészek

Pesterzsébeti reálgimn. terve

Képzőművészet, 1927. 4.sz. 23 l.

MDK

d.m: A hét képzőművészete. Világ. 1940.máj.5. 6 l.

Szivessy és Janszky

S.J: Bérház a budai Várhegyen. Tér és Forma, 1932. 10.sz. 324-325 l.

Berlin. Szivessy A.

Pesti Hirlap. 1925. okt. 10. 11

Magyar építész nyerte az osztrák

Lindtal-díjat

Szivessy Acél Barbara festőművész

Magyar Posztimpresszionisták kiállitása "Könyves Kálmán" Arany János utcai termében - képével vesz részt

Pesti Hirlap 1931. [illegible].

Szivessy Acél Borbora festőművész

Magyar Posztimpresszionisták kiállitása - Könyves Kálmán r.t.Arany János utcai kiállitási termében - képével vesz részt

Nemzeti Ujság 1931.I.[illegible].

Szivessy Aczél Barbara

Alkotása, a Szinyei Társ. tav. tárlatán.

Ujság, 931. IV. 5.

Stanford Acad Barbara

Szivessy Aczél Barbara

Portrékát állitott ki, a Szinyei Társ. tav. tárlatán.

N.U.931.IV.5.

Szivessy Aczél Barbara

Portrékát állitott ki, a Szinyei Térs. tav. térlatén.

N.U.931.IV.5.

Szivessy Aczél Barbara

Portréi, az "Alkotó Művésznők Egyesülete"
első kiállításán.

N.U.931.VI.1.

Szivessy Aczél Barbara

Portréi, az "AME" első kiállitásán.

B.H.931.VI.7.

Szivessy Acél Barbara festőművész

Magyar postimpressionisták kiállitása - képével vesz részt

Esti Kurir 1931.X.2.

Szivessy Aczél Barbara festőművész.

Résztvett az "Alkotó Művészek Egyesülete"
első kiállitásán.

B.K.931.VI.7.

Szivessy-Aczél Barbara

Szerepelt az "Alkotó Művészek" kiállításán.

Est, 1931.Jun.7.

Szivessy Barbara

Portréi, az "AME" első kiállitásán.

8 O.U.931.VI.7.

Szivessy Barbara

MDK

Önarckép kutyával

Miccarnok 1936 Nő a művészetben c. kiáll.

Szivessy Barbara

Kiáhít

8 ón. 1930. X. 14.

Szivessy Aczél Barbara

~~szobrász~~ festőművész

Szinyei Merse Pál Társaság Tavaszi Szalonja - Nemzeti Szalonban - ~~szoborral~~ képtárral szerepel. Feltűnik nagy női képmása, agtarral.

Pesti Hirlap
1933.III.19.

Szivessy Aczél Barbara
Női akt fátyollal

Könyves Kálmán 1o3. kiállitás. 1 1.

370

szindelyezték.

horgannyal fedték.

tettek.

pel fedetett be, az egész templomot

belül ismét renováltatott.

28 m 45 cm

ége: 15 m 17 cm

ga: 14 m

magassága cca: 32 m

ata, oltára és egyéb berendezése

l. 5 l./ hanem "veres fenyőből"

ól előreugró toronnyal, amely há-

Szivessy Aczél Barbara
Dr.Bródy Tiborné arcképe, olaj
Szomory Emil portréja, "
Dr.Szántó Ferencné arcképe, "
Női akt fátyollal, "

AME I.kiáll. N.Szal. 1931. jun. 12 1.

Szivessiné Aczél Barbara

Önarckép

Tamás Galéria XXIII. kiáll. 193o. okt.

MDK

Szivessy Barbara

Nő fehér ruhában, of.

Akt, paszt.

Tav.tárlat, N.Szal. 1934. jun. 8 l.

MDK

Stivessy Barbara, festő.

Simos Pálné arcképe, pastell

önarckép, "

Nemz. Szal. 1947. jul. - I. szürimentes kiáll. - Kat.

MDK

Szivessyné Aczél Barbara, festöm.

Portré. Repr.

A Szinyei Társaság tavaszi Tárlatáról.
Képzömüvészet. 1934. 12c.l.

Szivessyné
Aczél Barbara

Festő

lásd
2

Szivessyné Aczél
Barbara alatt
is.

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

ELNÖK:

Gróf ZICHY JÁNOS

ALELNÖKÖK:

CSÓK ISTVÁN GEREVICH TIBOR HORVAI JÁNOS

MDK

Szivessy Aczél Barbara

Az Alkotó Müvésznők Egyesületének első kiáll.
Képzőmüvészet 1931. 42.sz. 163.l.

MDK

Szivessy Aczél Barbara, festöm.

Nöi portrait kutyával. Olf.

Nöi portrait. "

Nemz. Szal.-VI. Tavaszi Szalon. 1931. ápr. Kat.

bőrű aktok festője állított ki két csábító Syrént. A hátakt nemcsak erotikus hatásában, de rajzi megoldásában is megkapó. *Spányik* Cornél feleségéről festett egy áhihatosan természethű képet. *Schossberger* Klára portréja a művésznő egyik legjobb képe. Karakterben, festői feltálalásban kitűnő. *Ferenczy* Valér női arcmása ízléses, *Pollatschek* Lilly szajnaparti részlete színezésben talán kissé egyhangú, de rajzban, látásban annál érdekesebb. *Eőlvedi Gachal* József önarcképe friss, erős munka. *Merényi* Rudolf tavaszos aktjának finom vonalvezetése tiszta művészet. *Csallóközi Farkas* Lőrinc ügyesen játszik a finom szürke színek és féltónusok halk zengzetű skáláján. *Porter* Paula balatoni képének egységesen felépített színhangulata van. *Dorogi* Imre Tápéi leányok c. képén modern, kitűnően sikerült variációját adja a nemrég elhúnyt Nyilassy Sándor ismert témájának. Örülünk a régi téma új tartalmának. *Basch* Edit dekoratív felfogása nem meggyőző, stilusa még nem érett ki. *Pólya* Iván kis kompoziciója korrekt, csak nem érdekes. *Gulyás* Sándor harmóniát árasztó, világító színei kellemesek. *Belányi Benczúr* Ida virágai flott előadásukkal, erős festőiségükkel hatásosok. *Fried* Pál sokkal érdekesebb piktor, mint az itt látott kikötőképe után hinni lehetne. A fiatal *Vinkler* László ezúttal is egy komolyan

Vörös Géza: Bánat

Szivessy Barbara
Jestő
V. Erzsébetter 15

MKSz 1947

indulok uj alkotmányos küzdelembe, eze
gitimizmus lánglelkü apostola: Griger M
királyság megváltó eszméjének. És feg
nyugalmat, békét, becsületes demokráciát

Ezért fordulok barátaimhoz, hivei
lakozzanak hatalmas, lelkes táborunkhoz
igaz ügyet, harcoltam a főváros autonomi
sok ezer embertársamon, joggal kérhet
harcolni az elnyomatás veszedelme ellen.

És kérek mindenkit, akit közös eszr
nek semmit, amig igazolt emberein
Griger Miklós és az én nevem sz

Budapest, 1935 március havában, a

Márkus-nyomda. Budapest, V., Bank-utca 5. (Felelős vezető: Márkus Géza)
Felelős kiadó: Berecz Vilmos.

Szivessy Aczél Barbara
festő

pród
3

Ujság 1929-
dec. 15. (e.a.:
A Nemzeti Szalon
csoportos kiállítása.)

18152 — Szepes nyomda. Telefon: 13-1-64

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

1935. MÁRCIUS 30-TÓL ÁPRILIS 14-IG.

Szivessy – Aczél Barbara

szül. Szeged, 1895. Bpesten az iparművészeti iskolában, képzőművészeti szabad iskolában, majd Bécsben és Berlinben folytatta. A Vigszínház díszlet pályázatán első díjat nyert, 1924 és 1929 koll. kiállítás a Nemzeti szalonban. Főleg arcképek, aktok.

Szivessy Aczél

Barbara, Szivessy

Tiborné

festi

mit. Szeged

Lásd

Bozi Magyarlex

927h.

Szivessy Aczél Barbara

B. E. archépe,

repr.

Képzőművészet

1933. 127. l

Szivessy Aczél Barbara

festő

ind

A Nemzeti halon kiállítása. Az Est. 1929.

dec. 15.

U. 3055

a.

BUDAPEST
933 AUG. 22-20
62

Szivessy Barbara

festő

Műcs, kiáll, 1936 tól

Pipics 121. l.

A BUDAPESTI
PÁZMÁNY PÉTER TUDOMÁNYEGYETEM
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
ÉS KERESZTÉNYRÉGÉSZETI INTÉZETE

A BUDAPESTI PÁZMÁNY PÉTER TUDOMÁNYEGYETEM
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI ÉS KERESZTÉNYRÉGÉSZETI INTÉZETE

Meghívó

Brinckmann A. E. berlini egyetemi tanárnak a bölcsészeti kar (VIII. Múzeum-körút 6—8. sz.) XII. sz. tantermében f. évi május 2-án, szerdán déli 12 órakor „Das Werden der deutschen Kunst des 18. Jahrhunderts" címmel tartandó előadására.

Az előadást vetített képek kísérik.

Gerevich Tibor
egyetemi ny. r. tanár,
intézeti igazgató.

Szivessy Tiborné Acsél Barbara

E /
MAGYAR MŰVÉSZET
1930. 60
1929. 636

Csak reális árú
haszna

Szivessi-Acnél Barbara.

A Nemzeti Szalon 1929-ben kiállitotta müveit.

Bende J:

A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Szivessiné Aczél Barbara

Kiáhít

Miság 1930. X. 12.

Szivessiné Aczél Barbara.

A Tamás Galéria kiállitásain szereplő müvész.

Bende J:
A képzőmüvészeti egyesületek története,kézirat

Szivessy-Aczél Barbara

Nemzeti Szalon karácsonyi kiállításán szerepelt.

BH. 929. XII. 22.

Szivessy - Aczél Barbara

Kűvei nerepelnek a Nemzeti Szalonban rendezett csoport kiállításra

				m.	929.	XII.	14.
M. H.	929.	XII.	15.	B. H.	929.	XII.	17.
Sö. u.	929.	XII.	15.	m.	929.	XII.	15
Est.	929.	XII.	15.	N. Ü.	929.	XII.	15
Kijáj.	929.	XII.	15.	N. Ü.	929.	XII.	14.
N. Ü.	929.	XII.	17	m. H.	929.	XII.	22
M.	929.	XII.	22.	N. Ü.	929.	XII.	22.
M. H.	929.	XII.	14.	N. Ü.	929.	XII.	
P. N.	929.	XII.	15.	P. H.	929.	XII.	14.
E. K.	929.	XII.	17.	P. H.	929.	XII.	15.
M. H.	929.	XII.	14.	H. N.	929.	XII.	16.
				m. O.	929.	XII.	15.

Szivessy - Aczél Barbara

(*) **Két kiállítás.** *Szivessy-Aczél* Barbara, *Boromissza* Tibor, *Erber* Dezsőné, *Fodor* Böske, *Miskolczy* Ferenc, *Pólya* Iván és *Rónay* Ernő festőművészek gyüjteményeikből, valamint a hódmezővásárhelyi művészek kerámiai termékeikből csoportkiállítást rendeznek vasárnap a Nemzeti Szalón erzsébetiéri kiállítási palotájában. *Halápy* János festőművész és *Gádor* István szobrászművész pedig szombaton nyitják meg gyüjteményes kiállításukat a *Tamás* galéria akadémiauccai kiállítási termében.

M. N. 929. XII. 14.

M. N. 929. XII. 14.

Magyar királyi államvasutak. Ügyirat-sz

Utalványszám ...../BI.....ügyosztály.

Fizetési u

.....

a magyar királyi államvasutak főpénztára ál

.....

Pengő

azaz

A .....Pengő .....fillérről kiállítandó .....

.....

.....

Budapesten, 193.....

Utalványozza «.....» főosztály:

.....

A kőnyv

MDK

Szivessy Barbara

"Bajor Gizi", pasztell

Magyar Művészhetek Reprezentativ Képzőm.
Kiáll.1947.Jan.Ernst Múzeum.Kat. 10.l.

Szivessy Barbara festőművész

Önarckép kutyával

"Nő a művészetben"kiállitás katalógusa.1936.Műcsarnok.

MDK.

Szivessy Barbara: festőművész.
/:Ernst-Muzeum kiállitás:/

Pesti Hirlap, 1938. április 1o. 1o.1.

Szivessy Barbara festőművésznő

Erndt Muzeum XIII. Tavaszi Szalon Kiállitásán MPK.
vett részt.

Pesti Hirlap, 1938. ápril. lo.4. l.

Szivessy Barbara MDK

Önarckép kutyával

Mücsarnok 1936. okt.nov.
A nő a müvészetben kiáll.

M.D.K.

Szivessy Barbara

"Nő fehér ruhában" c. festményének repr.-ját hozza a lap a Nemzeti Szalon Tavaszi Tárlatától.

Portrék a Tavaszi Tárlaton című közl.
Szinházi Elet. Bp. 1934. juni 17-23. XXIV. évf. 26. sz. 54-55. lap.

Szivessy Barbara MDK

Hölgy kutyával, olf.

Munkácsy Céh IX. kiáll.
Nemzeti Szalon 1936. máj.

MDK

Szivessy Barbara

"Bajor Gizi", pasztell

Magyar művészhetek reprezentativ képzőművészeti kiállitása v.Ernst Múzeum.

Katalógus 1947 jan.4-26-ig. 10.o.

Szivessy Barbara

Alkotásával szerepel a Nemzeti Szalon tav.tárlatán.

P.H.934.VI.10.

Szivessy Barbara

Szinyei Társaság fiatal művészeinek kiállításain a Nemzeti Szalonban szerepelt

Pester Lloyd 93h. IV. 1.

Szivessy Barbara

Szinyei M. Társaság Tavaszi Szalonján portrékompozicióval szerepelt.

N4. 934. W. 4.

Kiadás után

2. sorsz. Iroda minta. — Pallas nyomda, Budapest.

Szivessy Barbara

Alkotásával szerepel a Nemzeti Szalon tav.tárlatán.

N.U.934.VI.10.

Szivessy Barbara

festő

l. Tavaszi Szalon

XIII.

[illegible]	[illegible]	[illegible]	127.69
i ebédlő	VI.30	6.000 —	127.69
[illegible]	IX.9	500 —	?
[illegible] bath. temp.	XI.16	10.000 —	127.69
	X.16	10.000 —	?
[illegible] felmérésen [illegible]	X.22	1.500 —	?
[illegible]	X.28	604 —	?
[illegible]	X.28	2.000 —	?
[illegible] céljaira	X.28	20.500 —	127.69
[illegible] templom	XI.5	5.000 —	127.69
[illegible] templom [illegible]	"	1.000 —	127.69
	XI.9	10.000 —	?
	XI.18	~~10.000~~ —	127.5
	" "	7.414.60	?
	" 24	10.000 —	127.69
felmérésre stb.	" "	1.500 —	?
[illegible]	" "	1.450 —	
[illegible] stb.	" "	2.500 —	
(5722.239) [illegible] 481/943	sz.a.	felterjesztő	

MDK

Szivessy Barbara

Képzőművészet 1934. VIII. 74. sz. 144.1.

Szivessyné Aczél Barbara: Portré
A Szinyei Társaság Tavaszi Tárlatáról.

KÉT NEMZEDÉK. A *Szinyei Társaság* tavaszi kiállításának ifjait és a Kut fiataljait kaptuk két egymást követő kiállításon a Nemzeti Szalonban. A két tárlat összefogása és összehasonlítása így szinte magától adódik. De a véletlen — e nagy alakító mester — zseniális rendezése nélkül is, éppen itt az ideje kihasználni a jó alkalmat: egymásmellé állítani a 20-as években és a 30-as években járó művésznemzedék jellegzetességeit. Az ifjúság az emberiség szemefénye, a szemről pedig azt szokták mondani, hogy a lélek tükre. Tekintsünk a tükörbe, hátha meglátjuk benne két korszak emberének lelkét, két évtized művészi törekvéseinek, belső mozgató erőinek visszfényét.

A tárgyi felvétel kedvéért említsük meg mindjárt, hogy a két kiállítás résztvevői bizonyos előre elfogadott szempont, az úgynevezett baloldali álláspont szem előtt tartásával kerültek össze és így nem kifejezője művészeti életünk eme két nemzedéke egészének. Ezután pedig tegyük fel az első feltolúló kérdést: vajjon a mai 30 évesek ugyanúgy indultak, mint a mai 20 évesek? Mik a találkozási és elkülönülési pontjaik?

A Szinyei Társaság ifjúsági kiállításának összhatása, úgynevezett első impressziója lényegesen más, mint a *Kut* fiataljaié, — az „öregek", mint 18-ak külön állítottak ki néhány héttel előbb — vagy mint az Ume kiállítása volt tíz

Képzőművészet
1934. 120 l.

Vörös Géza: Bánat
A Kut kiállításáról.

bőrű aktok festője állított ki két csábító Syrént. A hátakt nemcsak erotikus hatásában, de rajzi megoldásában is megkapó. *Spányik* Cornél feleségéről festett egy áhihatosan természethű képet. *Schossberger* Klára portréja a művésznő egyik legjobb képe. Karakterben, festői feltálalásban kitűnő. *Ferenczy* Valér női arcmása ízléses, *Pollatschek* Lilly szajnaparti részlete színezésben talán kissé egyhangú, de rajzban, látásban annál érdekesebb. *Eölvedi Gachal* József önarcképe friss, erős munka. *Merényi* Rudolf tavaszos aktjának finom vonalvezetése tiszta művészet. *Csallóközi Farkas* Lőrinc ügyesen játszik a finom szürke színek és féltónusok halk zengzetű skáláján. *Porter* Paula balatoni képének egységesen felépített színhangulata van. *Dorogi* Imre Tápéi leányok c. képén modern, kitűnően sikerült variációját adja a nemrég elhúnyt Nyilassy Sándor ismert témájának. Örülünk a régi téma új tartalmának. *Basch* Edit dekoratív felfogása nem meggyőző, stilusa még nem érett ki. *Pólya* Iván kis kompoziciója korrekt, csak nem érdekes. *Gulyás* Sándor harmóniát árasztó, világító színei kellemesek. *Belányi Benczúr* Ida virágai flott előadásukkal, erős festőiségükkel hatásosok. *Fried* Pál sokkal érdekesebb piktor, mint az itt látott kikötőképe után hinni lehetne. A fiatal *Vinkler* László ezúttal is egy komolyan

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1971 JAN 1

MAGYAR NEMZET

Szitányi Gábor

— HALÁLOZÁS. Mélységes fájdalommal tudatjuk, hogy drága édesapánk és nagyapánk, Szitányi Gábor szobrászművész december 28-án 84 éves korában elhunyt. Temetése január 3-án, vasárnap fél 12 órakor lesz a Rákoskeresztúri temetőben. (Kozma utca 6.) A gyá- szoló család.

Stitányi Gábor

„Amerikai reggel" c. művének
reprója a 45. oldalon

Valóság 1976/8

Szitányi Géza

Árverési Csarnok aukció Kat.

1931. dec. 4. nám Pittó

korsóval c. nobor-

műve repr.

Szitányi Gábor

Nobrász

Műcs. kiáll, 1930 tól

Pipics 121. l.

A BUDAPESTI
PÁZMÁNY PÉTER TUDOMÁNYEGYETEM
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
ÉS KERESZTÉNYRÉGÉSZETI INTÉZETE

A BUDAPESTI PÁZMÁNY PÉTER TUDOMÁNYEGYETEM
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI ÉS KERESZTÉNYRÉGÉSZETI INTÉZETE

Meghívó

Brinckmann A. E. berlini egyetemi tanárnak a bölcsészeti kar (VIII. Múzeum-körút 6—8. sz.) XII. sz. tantermében f. évi május 2-án, szerdán déli 12 órakor „Das Werden der deutschen Kunst des 18. Jahrhunderts" címmel tartandó előadására.

Az előadást vetített képek kísérik.

Gerevich Tibor
egyetemi ny. r. tanár,
intézeti igazgató.

Szitányi Gábor, Bp. VII. Fiumei-ut 11..

Adressenverzeichniss der ungarischen Medailleure

Szitanje

nobram

l.

Arv. Csarnok III. aukc.

Ear

Gerthon: Kassai Gr. Mihály (Ferenc)

Szitányi Gábor

Geboren in Pápa, am 26. Juni 1884, besuchte die Kunstgewerbeschule zu Budapest als Schüler Mátrai senior's und Vasadi's und war später Schüler von Ede Telcs, Barnabás Margó und Siegfried Pongrácz. In den Jahren 1903-1904 frequentierte Sz. die Bildhauerschule in Berlin unter Carl Jermann und arbeitete später in Graz, in der Bildhauerwerkstätte des Franz Winkler. In denselben Jahre kam Sz. nach Budapest zurück, um sich ~~hauptsächlich~~ hauptsächlich kunstgewerblichen und kleinplastischen Arbeiten, sowie der Verfertigung von Grabmonumenten zu widmen.

Sok művé fels.

Hu Pnmagyerem 411. l.

T. 7179.

erzetben ábrázolt horvát katona
visel és köpenyének csuklyá[illegible]-
es vidék a folyó innenső part-

n sentinelle.
sont en sentinelle,
ortent à un vil prix,
x est une bagatelle,
ou butin ils ont pris.

xcud A.V.

2: 19.2 cm.

Szitányi Gábor szobrait

Műcsarnok
1930. kt. Inne kiáll. 142

1930/31. pub. kiáll. 223

1885-909-5
Szellőztető kamarák.

485. Hőmérők.

Három darab hőmérő üvegcsőben R és C fokokra beosztva, Libál és März. Czégtulajdonos: März Károly Budapest VI. Podmaniczky-út 8. felirattal.
Hosszasárának mérete 31 cm.
Értéke per 1.60 K.....4.80 K

Vétetett Libál és März czégtől 1909:VI. 16-án (1036-909).-- Kifizettetett 1909:VI. 26-án az 551 sz. nyugtára.-- Elszámoltatott 1909:VII. 8-án 1175 sz.a.

Szitányi

éremmívész

lásd

Num-Közl

1939-40. 66-l.

Empresa Nacional
1875

II. I.–XV. +1.–476. ll., XXX.–LXII. képes tábla ____ u. o., 1877.

III. 1.–643. ll., 1+I.–XV. képes tábla ____ u. o., 1880

Szitányi Gábor

MDK

Atléta, bronzplakett

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállítás

MDK

Szitányi Gábor, szobrász

Meghalt 86 éves korában
1970. dec. 29-én.
Temetése a rákoskeresztúri temetőben.

—: Halálozás

11.

Népszabadság, Bp. 1971. jan. 1.

Szitányi Gábor

MDK

Szent Imre

Műcsarnok 1930 Szent Imre emlékkiállítás

MDK

Szitányi Gábor

Plakett, br.érem

Szépműv. Múz. háborus veszteségeinek jegyzéke
1952. Bp.

1167. *Szitányi Gábor:* Puttó korsóval.

1121. *Kallós Ede:* Mater Dolorosa

M.D.K.

Szitányi Gábor /1884-

878. Plakett. Bronzérem. 9.5 x 6.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. I. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 97. l.

SZITÁNYI *Gábor*, szobrász és éremművész. * Pápa 1884 jún. 26. A bpesti iparművészeti iskolában Mátrainál és Vasadinál, utóbb Telcs Edénél tanult. Ezután Berlinben C. Jermannál és Grácban F. Winklernél dolgozott. Visszatérve Budapestre, főkép iparművészettel és kisplasztikával foglalkozik.

Gy. gy. II. 5736

4.

Szitányi Gábor
szobrász

l.

Kő- és Mükő

1925. 2. n. 9. l.

műemlékeken nem történtek károk

Naszod,

M.D.K.

Szitányi Gábor szobrász és iparmüvész

A Himmler Miksa müépitész által tervezett-Veress Pálné utca- bérpalota szobrászmunkáit készitette. A palota fényképét közli a lap.

Szinházi Élet. Bp. 1928. dec. 2-8. XVIII. évf. 49. sz. 124-125. lap

MDK

Szitányi Gábor, [illegible] szobrász és éremművész.

Szül.Pápa.1884..jun.26. A bpesti iparművészetiiskolában tanult Mátrainál. Vasadinál és utóbb Telcs Edénél. Ezután Berlinben C.Jermannál .

E.G. II. 513.1.

MDK.

Szitányi Gábor, szobrász és éremművész.

Berlin után Grácba ment hol F. Winklernél dolgozott. Visszatérve Budapestre, föleg iparmüvészettel és kisplasztikával foglalkozik.

E.G. II. 513.1.

MDK

Szitányi Gábor, szobrászm.

1167. Puttó korsóval. Repr.

Árverési Közlöny. 1931. 4.4k.sz. Kat.

MDK

Szitányi Gábor

Galamb. Bronz, aragonit talapz.
Ismeretlen eredeti után, Putto korsóval. Bronz, márványtalapzaton.(Illusztr. a XXVI. táblán.)

Árverési Csarnok aukció kat. 1931. dec. 4.sz. 58.lap

Szitás Erzsébet

Szül. Füzesgyarmat (Békés m.)
1915. jan. 4. Tanult a Bpesti
Iparmüvészeti Iskolában a
textil szakon Mutics Sán-
dor vezetése alatt; végzett 1939-
ben. Domanovszky Endrénél
1945 ben kezdett az elajfestéssel be-
hatóbban foglalkozni. A
Nemzeti Szinházban a kosz-
tümtervezésnél van alkal-
mazva Nagajtay P. (Paus-
pertl) Terez vezetése alatt.

Sajat Erzlése

1946 okt. 21

Szitás Erzsébet

A Stúdió falja

A budapesti pedagógusok képzőművészeti stúdiója 1953-1963
Bev. Vajkai Aurél Bp. 1963.
39 o.

SZITÁR JÓZSEF, ácsmester

A Szombathelyi Falumuzeum épitésében 1968 és 1973 között tevékeny részt vett. 52.old

MAKÁSI JÁNOS: A Vasi múzeumfalu megnyitása 48.old

VASI SZEMLE, XXVIII.évf. 1974. 1.sz.
Szombathely

M.D.K.

Szitár Pál, ácsmester

1890-ből a szendrői iskola részére készített terve fennmaradt az egri érseki levéltárban.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 410 old.

SZITÁR Pál ácsmester. 1890-ből fennmaradt a szendrői iskola terve az egri érseki levéltárban /Tervj.177./.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

MDK

Szitás Erzsébet

Dutka M.: Képzőművésznők kiállitása a Műcsarnokban.
Magyar Nemzet 1959. márc. 11. 7.l.

Szitás Erzsébet

M.D.K

Méltatás.

Stoczogh Ákos: Krónika

Művészet, 1966. március - 39 lap

Szitás Erzsébet MDK

Önarckép, olf.

Műcsarnok 1958 Magy. Képzőművésznők kiáll.

MDK

Szitás Erzsébet festő

olajf.:

Csendélet

Domanovszky ;Endre arcképe

Téli táj

Szitás E. kiáll. MON müv.ház, 1965.

MDK

Szitás Erzsébet festő

olajf.:

Csendélet zöld drapériával

Yvonne leánya

Szitás E. kiáll. MON müv.ház, 1965.

MDK

Szitás Erzsébet festő

olajf.:

Szobabelső

Leány kakassal

Szitás E. kiáll. MOM műv.ház, 1965.

MDK

Szitás Erzsébet festő

olajf.:

Szőlőkötözés

Öregember

Önarckép

Szitás E. kiáll. MOM műv.ház, 1965.

MNK

Szitás Erzsébet festő

akvarell:

Téli keritás

Feketeruhás nő

Tavasz

Szitás E. kiáll. MNK művh., 1965.

[illegible]

[illegible]szitás Erzsébet festő

akvarell:

Naplemente

Téli táj

Alföldi táj

[illegible]szitás E. kiáll. [illegible] műv.ház. 1965.

MDK

Szitás Erzsébet festő

akvarell:

Téli táj

Füzesgyarmati házunk

Cséplés

Szitás E. kiáll. MOM müv.ház, 1965.

MDK

Szitás Erzsébet festő

akvarell:

Tihany

Festő télen

Halásztelep

Szitás E. kiáll. MOM müv.ház, 1965.

MDK

Szitás Erzsébet festő

akvarell:

Alkonyat

Kukorica összehordás

Szitás E. kiáll. MOM műv.ház, 1965.

MDK

Szitás Erzsébet festő

akvarell:

Soproni szoba

Kazlak

Hazafelé tartó tehenek

Szitás E. kiáll. MOM müv.ház, 1965.

MDK

Szitás, grafikus

Illustráció

Repr.

Dala László: Az ehe évezredes útja 11

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1969. máj. 4.

MDK

Kitaj [ ], grafikus

Rajz.

Rep.

Halász Gyula: Első gépírás: az elefánt

11

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1969. március 30.

Kritika [ ], grafika

Rajz: Repa.

V. Puhnacsov: A mértföldmérők M. 11.

Népszabadság, Bp. 1972. szept. 10.

Szitás [ ], grafikus

Rajz: Rep.

G. Szkrebickij: A gólyapiókák

M. M.

Népszabadság, Bp. 1972. aug. 27.

Szitás Erzsébet, textiles, 1938. végbizonyitványt nyert

Iparművészet i Isk. Évk. 1880-1941. Gy. 1942.
33 l.

~~rásokkal~~ végszerel, melyekhez délen a
lakoztak. Ma csak a keleti
a gazdasági udvarba átvezet
tással. A XIX. században a
fölé, emeletes kiugró részt
megjelenését megváltoztatja
mellé épitett szép üvegház
Északi kerti homlokzata meg
zépen kis lépcső vezet fel
delyel fedett az egész épület fel
revvonalu kupola. Csak a kö
ivelt ablakok. Az oldalkon
1+3+1+1+1+3+1, az északi: 1
A középrizaliton félemelet
szögletes, kifelé kettős. A
északi homlokzat nyugati sa
retes gotikus ablak a régi várból
Belseje: A kocsifelhajtóbo
zat mellett magas, széles
tásos, emeleten síkmennyez

Szitás Erzsébet
Falurészlet, akvarell
Fiatal Képzőművészek és Iparművészek kiállitása
Ernst Muzeum, 1955. junius, 22 l.

Bonaventura, Bernardin és Domokos.

Krisztus sírbatétele

Fa, tempera, 27×27·5 és 28·5×27·5 cm.
Az Ipolyi gyüjteményből.
Őszi kiállítás 1930., Ipolyi, 76. szám. (Az utóbbi kép.) — Berti—Toesca 956. l. (Velencei iskola, XIV. sz. első fele.)

ÉSZAKOLASZORSZÁGI FESTŐ, XVI. század
Hadvezér páncélban

Szitás, grafikus

Két vaj: Repr.

Erich Kästner: Az állatkerti fodrásznál

IV. 11.

Népszabadság, Bp. 1971. aug. 1.

MDK

Kitós, grafikus

Rajz.

Rejz.

Halász Gyula: Papirusz hajóval az óceánon át 11.

Népszabadság, Bp. 1969. jún. 8.

Kitás Erzsébet, festő MDG

• Kiállítása nyílt meg a MOM művelődési házában.

— :: Kulturális hírek 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp 1965. okt. 9.

MDK

Szitás Erzsébet festő

akvarell:

Kukoricás

Öreg pince

Őszi Belső tó

Szitás E. kiáll. MOM müv.ház, 1965.

MDK

Szitás Erzsébet festő

akvarell:

Öreg férfi

Belső tó tavaszal

Hidegkuti alkonyat

Szitás E. kiáll. MOM műv.ház, 1965.

MDK

Szitás Erzsébet festő

akvarell:

Domboldal

Novemberi Balaton

Mandulavirágzás

Szitás E. kiáll. MOM-ház, 1965.

MDK

Szitás Erzsébet festő

rajz:

Fedák Sári halotti maszkja

Konyha

Alkonyat

Szitás E. kiáll. MOM-ház, 1965.

MDK

Szitás Erzsébet festő

rajz:

Leányfej I-II.

Mesélő modell

Szitás E. kiáll. MOM-ház, 1965.

MDK

Szitás Erzsébet festő

rajz:

Illyés Gyula portréja

Bartha bácsi

Szitás E. kiáll. MOM-ház, 1965.

MDK

Baitás Erzsébet festő

rajz:

Szobabelső

Anyám

Baitás E. kiáll. MOM-ház, 1965.

MDK

Szitás Erzsébet festő

rajz:

Vörösberény

Öregasszony

Szitás E. kiáll. MOM-ház, 1965.

NDK

Szitás Erzsébet festő

rajz:

Anyám

Leányfej

Szitás E. kiáll. MOM-ház, 1965.

NDK

Gaitás Árpádot festő

rajza:

Gyümölcsös

Pince

Gaitás M. kiáll. MOM-ház, 1965.

MDK

Szitás Erzsébet festő

olajf.:

Kisfiu könyvvel

Csendélet birskörtékkel

Szitás E. kiáll. MON müv.ház, 1965.

Sutás Erzsébet festő

Kiállítása nyílt a MOM
Művelődési Házában

Nógrád 1965. okt. 14.

Szitás Erzsébet, festő MDh

Kiállításának nagy a sikere.
(Magy. Optikai Művek Műv. Háza.)

—: Kis Lisadó 2.

ESTI HIRLAP, 3n. 1965. okt. 16.

Szilási Erzsébet

Falurészlet akvarell

Fiatal képzőművészek ifjúsági kiállítása 1955

Deli Antal

Szentendrei tój pasztell

Zlargoló nő "

A Szentendrei Művésztelep jubiláris kiállítása

1926-1956

Katalógus: Lyka károly

M.D.K.

Szitás Erzsébet festő

Kiállitás müveiből a MOM müvelődési házban

Pest megyei H irlap 1965. október

7. 5.1.

Szitás Erzsébet
festő

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK

ÉS A MOM MŰVELŐDÉSI HÁZ

MEGHÍVJA ÖNT

SZITÁS ERZSÉBET

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1965. OKTÓBER 8-ÁN, PÉNTEKEN DÉLUTÁN 5 ÓRAKOR

MOM MŰVELŐDÉSI HÁZ

BUDAPEST, XII. CSÖRSZ UTCA 18.

3058 fnyv. I

Sixtás Erzsébet

Kiállítása nyílt a MOK Művelődési Házban.

Szerszámgépipar 1965. okt. 13.

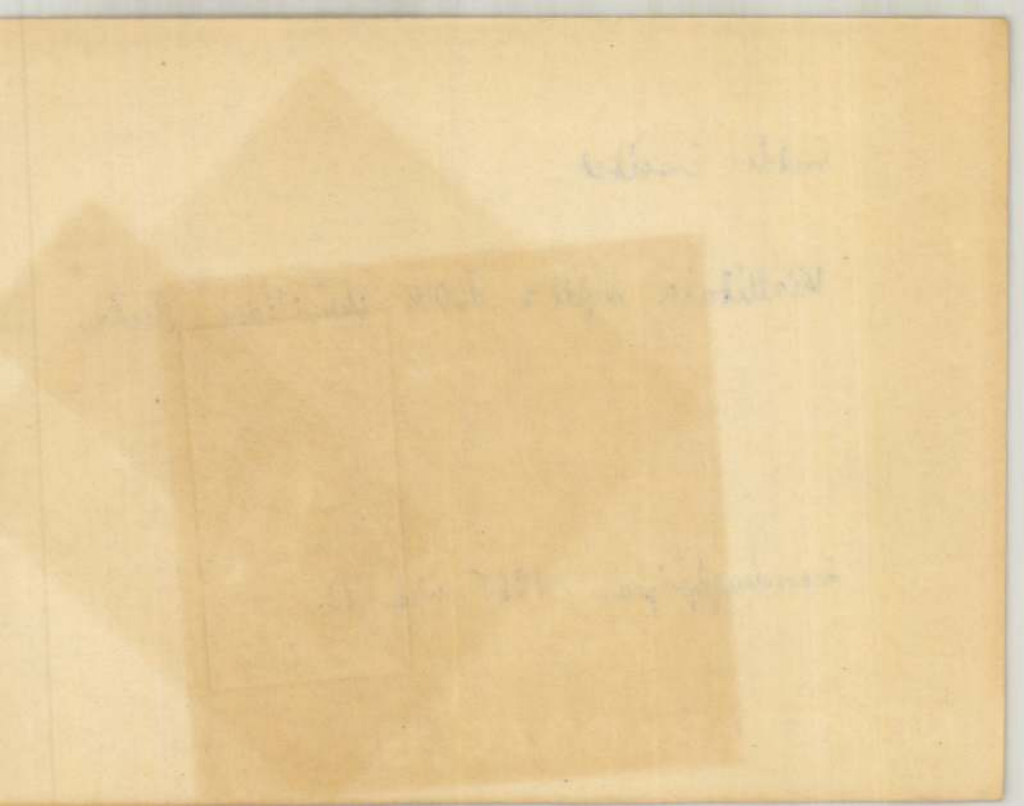

MDK

Szitás Erzsébet, textilmüv.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.

44.l.

SZITÁS ERZSÉBET

Fiatal Képző- és iparművészek kiáll.
Ernst Múz. 1955.jun-jul.

M.D.K.

Szitás Erzsi

Fekete Gyula- Májusi felhők c. szindarabjához készitett ruhaterveket.
A Katona József Szinház előadása.

Demeter Imre: Májusi felhők c.
Szinház és Mozi. Bp. 1956. május 4. IX. évf.
18. sz. 3. l.

Gritás Erzsébet festő

Békéscsabán, a megyei műv. központban rendezték meg kiállítását.

Szocialista Művészetért, 1942. febr. (?)

Sitás Erzsébet festőművész

Kiállítása június 7.-én
nyílik meg a Fényes Adolf teremben

június 1
4. old.

Szitás Erzsébet
festő

A Feniges Adolf Szerenbeu rendez-
téh Szitás Erzsébet kiállítást.

— Kiállítási naptár
Művészet, 1974. június - 48 lap.

Szitás Erzsébet 2

Ujabb képein meditativabb, expresszivebb képi világra váltott át. Igy pl. Magány, Bucsu és Fényben c. müvei.

Magyar Hirlap 1974/16o 6.

Szitás Erzsébet

74-8165 FNyV 10

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK

MEGHÍVJA ÖNT

SZITÁS ERZSÉBET

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1974. JÚNIUS 7-ÉN, PÉNTEKEN DU. ½6 ÓRAKOR

MEGNYITJA:

LÁSZLÓ GYULA
EGYETEMI TANÁR

KÖZREMŰKÖDIK:

KOHUT MAGDA
A NEMZETI SZÍNHÁZ ÉRDEMES MŰVÉSZE

FÉNYES ADOLF TEREM
BUDAPEST VII., RÁKÓCZI ÚT 30.

Szitás Lossehet, Jestő

A Fényes Adolf Teremben nyílt meg tárlata.

— : Hír 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. jún. 8.

Szitás Szonnétek, Jestő

Táslata a Jényes Adolf Teremben látható.

– : A hét végi kulturális programból

9.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. jún. 8.

Szitás Erzsébet

Őszi szinek, 1973. repr.

Szitás Erzsébet festőművész
Fényes Adolf ter., 1974. jún.

Sutás Erzsébet,

Belső-tó. prep.

Sutás Erzsébet festőművész
Feinyes Adolf ter., 1974. jún.

Sintás Erzsébet

Préskár, repr.

Sintás Erzsébet festőművész
Fenyes Adolf ter., 1974. jún.

Sütás Erzsébet

Füzesgyarmati táj, sepr.

Sütás Erzsébet festőművész
Fenyes Adolf tér., 1974. jún.

Szitás Erzsébet

Anyám, 1973., repr.

Szitás Erzsébet festőművész
Tempes Adolf fer., 1974. jún.

Szitás Erzsébet

27, Tihanyi utca, 1973.
28, Őszi szinek

Szitás Erzsébet festőművész
Feinyes Adolf ter., 1974. jún.

Szitás Erzsébet

25, Virágró fák, 1973.
26, Tihanyi templom, 1973.

Szitás Erzsébet festőművész
Fenyes Adolf ter., 1974. jún.

Szitás Erzsébet

23, Belső-tó, 1973.

24., Leányfej, 1973.

Szitás Erzsébet festőművész
Feinyes Adolf tér, 1974. jún.

Szitás Erzsébet

21, Kazári öregasszony, 1971.
22, Préshaz lóval

Szitás Erzsébet festőművész
Fenyes Adolf tér, 1974. jún.

Szitás Erzsébet

19, Erdélyi falu, 1967. o.
20, Téli erdő, 1968. o.

Szitás Erzsébet festőművész
Fényes Adolf-terem, 1974. jún.

Szitás Erzsébet

17, Füzesgyarmati téli utca, 1967.
18, Prèshaz, 1967.

Szitás Erzsébet fertőmüvész
Ieinyes Arkolf tér, 1974. jún.

Szitás Erzsébet

15, Öregasszony, 1965.
16, Füzesgyarmati táj, 1967.

Szitás Erzsébet festőművész
Ismeretlen Arlolf tér, 1974. jún.

Szitás Erzsébet

13, Anyám, 1963.

14, Öreg fa Füzesgyarmaton

Szitás Erzsébet festőművész
Fényes Adolf tér, 1974 jún.

Szitás Erzsébet

11, Reggel, 1973. o. 70×98
12, Témpben, 1973. o. 80×70

Szitás Erzsébet festőművész
Ismeretes Artalg tér., 1974. jún.

Sritás Erzsébet

9, Régi családi fényképek, 1973. olaj
10, Leningrádi emlék, 1973. olaj

Sritás Erzsébet festőművész
Ferenc Adolf tér 6, 1974. jún.

Szitás Erzsébet

7, Búcsú, 1971. 97×70

8, Magány, 1972. 110×100

Szitás Erzsébet festőművész
Feinyes Adolf tér, 1974. jún.

Szitás Erzsébet

5, Festőnő, 1969.
6, Zsursa, 1970. o.

Szitás Erzsébet festőművész
Ferenczy Károly tér., 1974. jún.

Szitás Erzsébet

3, Kisbány Rakassal, 1967.
4, Az út végén, o. ?

Szitás Erzsébet festőművész
Fényes Adolf ter., 1974. jún.

Szitás Erzsébet

1) Rómeó emlék, 1965.
2) Kati, 1965.

Szitás Erzsébet festőművész
Fényes Adolf tér, 1974. jún.

Gritás Erzsébet festőművész

MEGHÍVÓ

74-8165 FNyV 10

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK

MEGHÍVJA ÖNT

SZITÁS ERZSÉBET

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1974. JÚNIUS 7-ÉN, PÉNTEKEN DU. ½6 ÓRAKOR

MEGNYITJA:

LÁSZLÓ GYULA
EGYETEMI TANÁR

KÖZREMŰKÖDIK:

KOHUT MAGDA
A NEMZETI SZÍNHÁZ ÉRDEMES MŰVÉSZE

FÉNYES ADOLF TEREM
BUDAPEST VII., RÁKÓCZI ÚT 30.

Szitás Erzsébet festőművész

A Fényes Adolf-Teremben rendezett kiállitását junius 7.-én nyitják meg,-közli a lap a kulturális eseményeket ismertető rovatában.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. juni. 1.
XVIII. évf. 22. sz. 2. lap.

Szitás Erzsébet 1.

A Fényes Adolf teremben mutatkozik be képeivel. Müvészete szorosan kapcsolódik a látványhoz. Müvei a természet szépségét, ezernyi arcának változásait, a napsütötte táj, a hófödte mező hangulatát tolmácsolják, a plein-airben festés örömét, friss ízeit. A Kislány kakassal felénk forduló, hátulról napsütötte, elölről árnyékokkal modellált figurája, A Festőnő fák közé vetödő árnyékokba állitott alakja ugy, mint a Belső tónak az évszakokkal együtt modosuló világát felidéző akvarelljei.

Magyar Hirlap 1974/16o 6.

Szitás Erzsébet, festő

Tárlata a fényes Adolf Mezemben
vérhető meg.

– :A hét végi kulturális programból

9.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. jún. 15.

Szitár Erzsébet Sestő

A Fényes Adolf-terem nyílt meg a kiállítása Jelképeket és látványt egyeztet türelmes kompromisszumokkal. Fürzesgyarmati öreg fa képi emlike, római részlet, leningrádi töredék, tihanyi templom témái. „Búcsú" (emlétve), „Anyám" (repr.)

Losonci Miklós: A horizont növekedése. Pestmegyei Hírlap, 1974. jún. 13.

Szitás Erzsébet festő

a Fényes Adolf-teremben nyílt meg kiállítása. Művei a természet szépségét tolmácsolják. „Kislány kakassal" – „Festőnő" – „Belső-tó" „Magány" – „Bücsü" c. (anlítve.)

Láncz Sándor: Kiállításról kiállításra.
Magyar Hírlap, 1974. jún. 12.

Szitás Erzsébet

Metszete: sötét háttérből, nyitott ajtón kilépő asszonyalak. Az ajtó mögül kiáradó fény megvilágitja a sötétben elhelyezett butorok szilüettjeit.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. okt. 19.
XVIII. évf. 42. sz. 13. lap.

Szitás Erzsébet, festő

Kiállítása Tihanyban, a pástházban látható.

Kiállítási kalendárium.

Szocialista Művészetért, 1976. szept.

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 JUL – 6

NÉPSZABADSÁG

Szitás Erzsébet festő-
kiállítása Tatán

— SZITÁS ERZSÉBET festőművész alkotásainak kiállítása vasárnap Tatán nyílt meg.

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 JUL — 4
NAPLÓ (VESZPRÉM)

Szitás Erzsébet festőművész

1021

Mai program

Alsóörsön a művelődési házban 19 órakor kezdődik a disc-jockey műsor.

Badacsonytomaj művelődési házában a Csizmás kandúr című bábelőadást láthatják az érdeklődők 18 órától.

Keszthely szabadtéri színpadán 20 órakor kezdődik a Fonográf együttes hangversenye, amerikai művész közreműködésével.

Tihanyban a szabadtéri néprajzi múzeum színpadán 10 órától a herendi táncegyüttes és munkásszínpad lép fel, a pártházban 11 órakor dr. Kovács Sándor a SZÖVOSZ elnökhelyettese nyitja meg Szitás Erzsébet festőművész tárlatát, közreműködik az I. István Gimnázium kamarazenekara, amely 18 órától a Rege cukrászda teraszán szórakoztatja az érdeklődőket, a múzeumkertben 20.30 órakor kezdődik a Győri Filharmonikusok kamarazenekarának hangversenye a jugoszláviai Walter Despalj gordonkaművész és Friedrich Ádám kürtművész közreműködésével, vezényel Breitner Tamás.

tor.
idó
noz
le-
sz-
ol-

szabadidő hasznos tö

nc
t),
ott
gy

zium testnevelője, a sport-
napközi vezetője. — *Reggel*
nyolcra jönnek az aprósá-
gok, s délelőtt az alapsport-
atlétika,
áték —

(a Rad-
ola test-
s *Budai*
testneve-
rea (sok-

velők — *Megt*
úszni, így a k
mellett valóban
telnek a délután

S otthon egy
csodálkoznak m
szülők, ha a „l
meték hamar á
nek. A szünic
nemcsak szakr
séget ad, hanem
badidőt is hasz
ki.

Szitás Erzsébet „Jertő"

– SZITÁS ERZSÉBET festőművész alkotásainak kiállítása vasárnap Tihanyban nyílt meg.

8.

— : Hh

Népszabadság, Bp. 1970. júl. 6.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 JUL 9

HAJDU-BIHARI NAPLÓ
Szitás Erzsébet Festő
1021

Búcsú (olajfestmény)

Zsuzsa (olajfestmény)

Föld-közelben

Szitás Erzsébet tárlata Tihanyban

Először szerepel *Szitás Erzsébet* önálló tárlattal Tihanyban, második otthonában. A pártházban bemutatott képeinek zöme tihanyi élményeiben fogant az utóbbi években. Mégpedig földközelben; ahogy a katalógusban írja *Illyés Mária*, *„...hű maradt a falu világához, ahonnan származik, és mindenütt a gyermekkorában megismert földközeli életet látja és festi. Ez adja erkölcsi szilárdságát a levegő rezgéseit és a balatoni táj szépségeit tolmácsoló műveknek".*

A művésznő — aki 1939-ben végezte az Iparművészeti Főiskolát, 1940-ben a Nemzeti Színház jelmeztervezője lett, 1947—1950 között Domanovszky Endre tanítványa — ritkán állít ki. Talán akvarelljei a legismertebbek, fölényes biztonsággal bánik ennek a technikájával és tanulságait kellemes meglepetéssel hasznosítja olajképein is. Rajzai és linómetszetei szintén mesterségbeli tudását és különös érzékenységet, finomságot tükröznek. Pasztellszíneit tökéletesen alárendeli mondanivalójának, amely a változatos táj, a sokarcú természet és az emberi gyöngédség, elesettség témáiban fogalmazódik meg lírai közvetlenséggel.

(Repro: Borbás)

Virágzó fák (akvarell)

A költő háza (akvarell)

Tavaszi tánc (linóleummetszet)

RÓHIRDETÉS

Olvasóinkat, hogy hirdetéseket na-
g, illetve 13.15-től 16.30-ig veszünk
ság tér 15. szám alatt. Vidéki hir-
ultával küldünk tájékoztatást és
szavanként szombaton 7,—, egyéb
zassági és vegyes hirdetés szavan-
egyéb napokon 2,— Ft. Lakossági
onként szombaton 15,—, egyéb na-
ilozási értesítés, köszönetnyilvánítás
30,—, egyéb napokon 16,— Ft.
ovábbi vastagon szedett szó kettőnek
il. Apróhirdetésnél a legkisebb díj
rdetéseknél + 10,— Ft kezelési költ-
— Postacímünk: Veszprém megyei
8200 Veszprém, Szabadság tér 15.
n: 13—250, —51, —52.

dülő-
tással,
400
két-
Far-
st XI.

M. u.
kony-
l álló
233
beköl-
eklőd-
-11-én

sában
s ker-
evelet:
gére a

ker-
elcse-
rtesre.
e a

háza-
kisebb
Veszp-
utca 8.

zegye-
Csopa-
i öböl-
partu
ó. Tu-
Csopak.

il mű-
eladók.

máshe-
l gyü-
erende-
ember"
ba.

négy-
ző föld
csfával,
i épü-
yúskút-
i: Hós
szthely.

essedik
att. 300
családi
eladó.
en csü-

lb 250
orámás
ési le-
iz, vil-
klődni:
Hunya-

yszögöl
Érdek-

3 szo-
családi
telken
szántó.
u. 73.
r.

eladó.
34/A.

ő fe-
oldalán
t ko-
áni —
rmással
són el-
löműlk.

családi
telek-
kel el-
gy Ká-
Kos-

rtos
ítású
helyisé-
négy-

Balatonakarattyán, Hunyadi út 10 alatt 275 négyszögöl telek eladó. Vasúthoz kb. 100 m. strandtól gyalog 10 perc. Érdeklődni: Herendi Ferencné. 8200 Veszprém, Kölcsey F. u. 13.

LAKÁS

Veszprémi másfélszoba összkomfortos, vagy nagykanizsai kétszobás, komfortos gázfűtéses tanácsi lakást cserélnék veszprémi vagy budapesti legalább kétszobásra. „Remény" jeligére a nagykanizsai hirdetőbe.

Üres albérleti szobát keresek Veszprémben. Kiss Katalin. Veszprém, Wartha V. u. 28/B.

60 000 kp. + OTP átvállalással lakásmegoldást keresünk Veszprémben. „Augusztusi költözés" jeligére a veszprémi Magyar Hirdetőbe.

Fiatal mérnök házaspár albérleti szobát keres fürdőszoba, konyha használattal Veszprémben. „Szeptember 1-től 107023" jeligére a veszprémi Magyar Hirdetőbe.

Kétszoba összkomfortos szövetkezeti, gázfűtéses, garázsos, erkélyes lakás eladó. Veszprém. Gagarin u. 1. IV./4. Szitási.

Szoba, konyhás albérletet keresek két gyermekkel Veszprémben. „Különbejárat" jeligére a a veszprémi Magyar Hirdetőbe.

Fiatal házaspár egy gyermekkel meghatározott időre üres albérletet keres Veszprémben, konyha használattal. „Sürgős 107054" jeligére a veszprémi Magyar Hirdetőbe.

AUTÓ-MOTOR

Skoda 1000 MB eladó. Veszprém, Kossa I. u. 14/B.

CU-s 1000 MB kitűnő állapotban eladó. Bakonygyepes, Kossuth u. 4.

353-as Wartburg de Luxe (tolótetős) eladó. Érdeklődni: Ajka, Domb u. 19.

Jó állapotban lévő S 100-as Skoda eladó. Érdeklődni Balatonfüred, Perczel M. út 1. és Kékkút. Fő út 48. Lájer.

Veszprémben az Endrődi úti lakótelepen garázs kiadó. Érdeklődni lehet: Veszprém, Endrődi út 34. délután 17 órától.

CP 353-as Wartburg eladó. Veszprém, Kiskőrösi út 54. Érdeklődni: péntektől vasárnapig.

Jó állapotban lévő 601-es Trabant eladó. Érdeklődni: Veszprém, Nap u. 18.

Polski Fiat fizetési könnyítéssel eladó. Simon. Várpalota, Mező Imre u. 12. II. em.

Volkswagen 1200-as igényesnek eladó. Veszprém, Cserhát 3/C. Buzáné, 18 óra után. Telefon: 13-624.

Wartburg 1000-es jó állapotban, két évig érvényes műszakival, eladó.

Octávia mélt állapo
kal, tartal
1977 júliusig érvényes műszaki vizsgával eladó. Veszprém, Ságvári tér 7. alatt.

412-es Moszkvics eladó. Érdeklődni: Veszprém, Munkácsy M. u. 3/C. V. 14.

GELKA AUTÓRÁDIÓ SZERVIZ Balatonfüred, Jókai u. 15. Autórádió javítást, szakszerű beépítést minden típusú személygépkocsiba, zavarszűrést, autóantenna felszerelést vállalunk. Autórádió és autóantenna eladás, ingyenes szaktanácsadás. **TELEFON: 40-333.**

VEGYES

50 kg-os **ZSÁKOS OLTOTT MÉSZ** kapható. Farkas Mátyás mészkereskedő, lakáscím: Balatonfüred, Horváth Ádám u. 84.

Boxer kölykök törzskönyvezett szülőktől eladók. Balatonfűzfő, Árpád út 2.

Vennék gázpalackot reduktorral, esetleg tűzhellyel. Kolajné, Pápa, Kilián ltp. 1/3/1.

Gáztűzhely palackkal, valamint egy konyhabútor eladó. Ajka, Deák F. u. 54. II/5.

220 W hegesztőtrafó 5 mázsa betonvas 16-os 10 négyzetméter polieszter lemez eladó. Belák, Balatonfüred, Horváth Ádám u. 8. telefon: 40-611.

Élelmiszeripari főiskolán végzett üzemmérnök állást keres Veszprém megyében. Ajánlatokat: „Augusztusi kezdés" jeligére a párai hirdetőbe.

Variálható NDK babakocsi eladó. Veszprém, Munkácsy M. u. 1/H. 7. e. 20. a.

Gépírási munkát vállalok. Leveleket: „Munkaidő után" jeligére a Lapkiadóba.

Tizedes mérleget veszek. Páder. Pénzesgyőr.

Jó állapotban lévő kétszemélyes kisipari rekamié eladó. Veszprém, Szófia út 15. Érdeklődni: 18 óra után.

Kék színű mély gyermekkocsi és egy Elektronika kis tv eladó. Érdeklődni: Veszprém, Stromfeld A. u. 5/D. II. 2. 17 óra után, július 15-ig.

Kék, variálható mély és sportkocsi eladó. Ajka, Tanácsköztársaság út 18. 3/12.

Kétrészes konyhaszekrény, csecsemőmérleg, mózeskosár, gyermekágy matraccal, sportkocsi nagyon jó állapotban eladó. Viola u. 22. I. ajtó.

5 darab süldő eladó. Nemesvámos, Dózsa u. 7. szám alatt. Megtekinthető minden nap 16 óra után.

10 darab választási malac eladó. Kádárta, Győri u. 42.

Egy darab 5 hetes bikaborjú eladó. Pécsely, Fő u. 102.

4 darab 8 hetes malac eladó. Valamint ugyanitt gáztűzhely eladó. Szentkirályszabadja, Ady út 13.

Egy jó fejős tehén és egy bikaborjú eladó. Hárskút, Rózsafa u. 16.

Törzskönyvezett kuvasz kölykök többszörösen kitűnő szülőktől eladók. Glück, Herend, Iskola út 10.

Bércséplést vállal SZK—4 kombájnnal Veszprémben és környékén magánszemélyeknek is szabad kapacitással a Veszp- és

külhoni szolgálatból tér haza. Meghívják egy fényes coctail-partyra. A terem sarkában elegáns hölgyre lesz figyelmes, aki valami módon ismerősnek tűnik. Szóba elegyedik vele, igyekszik kipuhatolni, honnét az ismeretség.

— Well, és hogy van az édesapja, asszonyom?

— Az édesapám, sajnos meghalt.

— Oh, mennyire sajnálom. És mit csinál a kedves bátyja?

— Nincs bátyám, csak nővérem.

— Persze, persze, no és mi lett akkor a nővérével?

— Még mindig ő a királynő, uram...

✸

EZ MOSZKVA

— Mama! Biztosan tudom, hogy Ivan Ivanovics engem szeret. Mikor átölel, hallom, hogy ver a szíve!

— Igen, kislányom, apádnak is erősen vert a szíve, mikor fiatal voltam. Később megtudtam, hogy a bal oldalán a belső zsebében hordja az óráját.

✸

EZ PÁRIZS

— Engem mindenki utál az iskolában, mama — panaszkodik a fiú. — Utálnak a tanárok, utálnak a gyerekek, még a pedellus is utál. Elegem van, mama, nem akarok többé oda menni!

— Ne mondj ilyet fiacskám — inti a mama. — Menned kell! Egészséges vagy, nincs semmi bajod. Az iskolában még sok mindent tanulhatsz, amire az életben szükséged lesz. Végtére nem vagy már gyerek. 48 éves vagy, és te vagy az iskola igazgatója! Menj csak szépen be fiacskám!...

✸

EZ VARSÓ

A vendég már hazafelé készülődik. A háziasszony azonban még marasztalja.

— Most nagyon esik. Várjon még egy kicsit, mert bőrig ázik. Addig Zofia zongorázik magának valamit...

— Köszönöm, köszönöm, annyira talán mégsem esik...

✸

EZ HAMBURG

Hirschorn hosszú autótúráról érkezik haza.

— Milyen volt, Hans? — kérdezi a barátja.

— Csodás, Paul! Ahogy délebbre mentünk, mind perzselőbben sütött a nap. Ami-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Szitás Erzsébet festő-

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

és grafikusművész

1980 MÁJ 1 1

1021

Szitás Erzsébet: Ház Tihanyban

vítása, valamint a nemzetközi — ezen belül is a szocialista — gazdasági folyamatokhoz való nagyobb mértékű és az eddigieknél gyorsabb alkalmazkodás.

A mostani dokumentumok előkészítése régóta, tervszerűen folyt, s tulajdonképpen az utóbbi öt esztendőben végzett elméleti és gyakorlati munkát összegzik. Ennek keretében például pontosították az új termékek, technológiák tervezési és megvalósítási rendszerét, módosították a nyereségelvonás és az adózás mechanizmusát, felülvizsgálták a beruházások tervezését, kivitelezését. Fontos lépés volt az is, hogy az utóbbi két esztendőben 150 kiemelt vállalat már a módosított gazdaságirányítási rendszer feltételei között dolgozott. Ebben a munkában — mint a csehszlovák közgazdászok írják — a belföldi tapasztalatokon túlmenően nagymértékben támaszkodtak a Szovjetunióban és más szocialista országban már megvalósított,

rendszer, a bérszabá
az ellenőrzés kérdése
cél az, hogy az eddi
jobban előmozdítsák
melési szerkezetben a
séges változtatásokat,
mékminőség javítását,
melés anyag-, energia-,
házás-, szállítás- és m
erő-igényességének cs
tését.

Módosul — mégped
mottevően — a dönté
nyítási rendszer is. Az ágazati minisztériumok, főhatóságok feladata a hosszú távú fejlődéssel, szerkezeti változásokkal összefüggő kérdések megoldása lesz. Ugyancsak ők foglalkoznak elsősorban a nemzetközi kapcsolatok fejlesztésével. Jelentősen módosulnak a vállalatok tennivalói is. A jövőben csökkentik a tervmutatók számát. Az egyes ágazatok sajátosságait figyelembe véve olyan mutatókat vezetnek be, mint az anyagmentes termelési érték, a termelőeszközök kihasználtsága, jövedelmezősége. Életbe lépnek más korszerű teljesítménymércék is, amelyek az eddi-

lió koronánál kisebb beruházások kivitelezéséről a vállalatok gondoskodnak.

Csehszlovákiában a népgazdaság lendületes és kiegyensúlyozott fejlődésének alapvető feltétele a hatékonyabb alkalmazkodás a világgazdasághoz. Ezért hajtják végre a továbbfejlesztést. Ennek keretében az eddigieknél ésszerűbb termelői árak kialakítását is szorgalmazzák, amelyek tükrözik a világpiaci követelményeket, a gazdasági munka eredményeit és fogyatékosságait, népgazdasági, vállalati szinten egyaránt.

Faragó András

Szitás Erzsébet

A SZABADBAN

Szitás Erzsébet kiállításának megnyitása, 1974. június 8-án, a Fényes Adolf Teremben.

A barátság jogán köszöntöm Szitás Erzsébet tárlatának látogatóit. Amikor – e kiállítás megnyitására készülődvén – otthonában lapoztam vízfestményeit és rajzait, azt figyeltem, hogy az ecset játékából, a kréta imbolygó vonalhálójából miként kelnek életre tájak, emberek. Fel-felnéztem a falakon levő olajfestményekre, amelyeken más világ tárult elém: eszmék, jelképek, látomások kerestek formát bennük. De azután újra és újra csak a vízfestmények és rajzok fölé hajoltam. Közben Kohut Magdával arról beszéltünk, hogy milyen vers illenék a megnyitó hangulatához, és gondolataink a mai költészet vagy az időtlen népballadák körül tömörödtek. Miközben egy-egy balladás sor emléke villózott bennem, tekintetem elidőzött a vízfestményeken. Végül is az történt, mint annyiszor hangversenyeken, színházban vagy tárlatokon: az eszméletem kezdett elszakadni a közvetlenül eléje táruló képektől, a gondolatok elkezdtek körözni felettük, látszólag ide nem tartozó dolgok jutottak eszembe, miközben a képek szétlazultak bennem. Nos, avatott lélekkutatók bizonyítják, hogy a műtől való ilyenféle elszakadás voltaképpen a mű élményvilágának az egyén emlékeibe való felszívódását jelzi. Tehát a legszorosabban hozzátartozik a mű életéhez, amely

Lóyló Gyula: Művészek, művészet
Bp. Magvető. 1974.

zei munkát, akár szobabelsőt festettek, s képeiken rendszerint hiányzott az egységben-látás festőisége, Kovács Mária képein éppen ez a nagy egyszerűség, a hangulat megkapó egysége, a színek nőies finomsága ragad meg mindenkit. Honnan szedte ez a fiatal falusi lány az európai nagy mesterekre emlékeztető festésmódot és biztonságot? Úgy vélik, hogy Tornyaitól látta. Igaz is ez, meg nem is. Igaz annyiban, hogy Tornyai merészségétől szédült meg: hát így is lehet festeni? Igaz az is, hogy Tornyaitól kapta az ecsetjárás széles lendületét, s talán még azt is, hogy mire figyel a festő a tájban vagy csendéletben. Mind igaz ez, de a fiatal Máriban nagy gazdagság élt, mielőtt Tornyai Jánost megismerte volna: otthonról már tele volt hangulattal, annak a tájnak meghitt emlékeivel, ahol gyermekből leánnyá serdült. Tele volt – tele kellett legyen – népdalaink üde képeivel, az emberivel áthatott természet szeretetével. Számára a nagy felfedezés, amit Tornyai mellett tehetett, hogy ami eddig csak hang s ének vagy ködképpé váló hangulat volt benne, azt meg is lehet festeni, méghozzá milyen egyszerű eszközökkel! Így lett festő Márika . . .

a papírról, a festéktől, a hangszertől, az élőszótól, játéktól elszakadva közvetlenül kezdi meg bennünk a most már énünkké vált életét.

Amikor tehát most elmondom, hogy milyen gondolatok támadtak bennem Szitás Erzsébet képeinek nézésekor, akkor nemhogy elszakadnék képeitől, hanem inkább azonosulok velük.

Az első gondolatom szinte a magam számára is meghökkentően kezdetlegesnek, majdnem szólamnak látszott, de mégis elmondom, mert lassacskán kiderült róla, hogy nem együgyű gondolat, hanem nagyon is a festmények legmélyebb rétegéből kelt életre. Arra gondoltam ugyanis, hogy minden művészi mű a megformált anyag és a formáló indulat észrevétlen alkujából jön létre. Néha az anyag csillogtatásának heve, a megformálás szemfényvesztő káprázata „helyettesíti" a formáló élmények közvetlenségét, máskor meg ez olyan erejű, hogy feledteti a festéket, a formát, a megcsinálást, hatása közvetlen és ellenállhatatlan.

Miért jutott ez eszembe – töprengtem Szitás Erzsébet képei előtt – éppen most? A vízfestmények ecsetnyomarabeszkjeiből kibontakozó képet vizsgáltam, hogy rájöjjek e váratlan gondolattársítás okára. Meg is találtam az okot: Szitás Erzsébet festményeiből túl az előadás, a megmunkálás gondosságán a természet közvetlen szeretete sugárzik, sőt el is hagyhatjuk a „természet" szót: szeretet hatja át minden képét. Festőnőnk a természet előtt – művésztelepen együttlétünkkor többször megfigyelhettem észrevétlen – teljes alázattal és szeretettel rendeli alá magát a látvány hasonlíthatatlan szépségének és tökéletességének.

Mert – ugye így van? – a látványhoz képest minden mű dadogás! Ő vállalja ezt a természet melletti második szólamot, csak azért, hogy munka közben részese lehessen ennek a páratlan csodának. Festés közben maga is hangulattá, fává, erdővé, felhős égbolt derengő arcává változik. Vele is megtörténik az az azonosulás, amit távol-keleti festőtársaink úgy fejeznek ki, hogy: „Ahhoz, hogy madarat tudjak festeni, magamnak is madárrá kell változnom." Szitás Erzsébet hangtalan színjátszóként megéli, a festékek világába „teszi át" az erdő életét, az emberekét, a torlódó fellegekét, őszintén, magafeledten.

Nos, ez az alapélmény indította el bennem – vízfestményeit nézegetvén – az anyag és indulat gondolatsorát.

A második ilyenfajta megfeledkezés képei felületének láttán keletkezett. Ha ugyanis letakarjuk bármelyik festményét akként, hogy tenyérnyit láthatunk belőle, akkor csupán az ecset és a színek tündéri villózását látjuk, nem ismerünk rá, hogy mit ábrázol az a részlet. Ez a könnyed játék szövi át a természet előtti áhítatot, ez borítja rá a látványra feloldó, remegéssé alakító varázsfátylát. Ám kissé távolabbról, most már az egész képet nézve „összeáll" a látvány a sok tárgytalan felületből. Nem a leltári hitelesség, hanem az egymásba folyó ritmikus szövedékké átváltozó látvány tárul elénk, amikor az ecsetnyomok arabeszkjei közt bámuljuk a természet e körtáncát. Igen – gondoltam magamban –, a brahmanok szerint Siva táncával teremtette a dolgokat: a dolgok ritmussá oldódnak, vagy inkább abból tevődnek össze. Valami ilyent érzett volna meg Szitás Erzsébet a látványban? Nyilván ő maga

sem tudna számot adni erről: munka közben önkéntelenül ilyenné változik benne a folyamatos látvány.

Még valamire eszméltem szemlélődés közben, bár félős, hogy a szavak színeváltozásában akaratlanul is meghamisítom ezt az induló felismerést. Arról van ugyanis szó, hogy régóta figyelem festőnőinket, s keresem bennük női mivoltuk sugárzását. Sok-sok évszázadon, évezreden keresztül a kézimunka, a fonás-szövés művészete, mintakincse volt művészi hajlamaik megélésének területe. Lehet, hogy csak érzéki csalódás, de mintha Szitás Erzsébet arabeszkszerű és minden parányi részletében megmunkált képeiben ez az örökség élne tovább. Akár így van, akár tévútra vittek a szavak, egy bizonyos: az a gyöngédség, amely munkáiból sugárzik, mindenképpen „az örök női" megtestesülése.

*

Nagyjából ilyen gondolatok támadtak bennem Szitás Erzsébet képeinek láttán. Bizonyos vagyok benne, hogy ezek a képek azokban is együttérzést váltanak ki, akik nem ismerhetik őt személyében.

Végezetül néhány szót élete soráról: az Iparművészeti Főiskola után Domanovszky Endre vezetésével indult festői útjára, és több évtizeden keresztül a Nemzeti Színház jelmeztervezője volt. Közben állandóan szenvedélyesen és megilletődve figyelte a természetet, festett, rajzolt. Eddig két önálló kiállítása volt, az egyik a MOM Művelődési házában, Budapesten, 1965-ben, a másik pedig 1972-ben, Békéscsabán. Nyaranta művésztelepeken és tihanyi otthonában dolgozik, ősztől tavaszig szakkörökben és odahaza fest olthatatlan szenvedéllyel és alázattal.

SZENTENDRE ÜZENETE

Vázlat Kántor Andor kiállításának megnyitójához, 1972. április 14-én, az Ernst Múzeumban.

1930. Rudnay-osztály a Főiskolán. A szürke fal előtt angol vörös lepel, előtte fekete ruhában egy sápadt, kiéhezett asszony, ölében dajkálva kicsi leánykáját. Modell. Festjük. Én egy kis kartonlapon kínlódom a hideg fényekkel, meleg árnyékokkal, a Rudnay-módra való festéssel s oldalpillantásokkal figyelem és csodálom azt a magas, jó kiállású „felsős" kollégát, aki nagyméretű vászonra fest, kissé a németalföldiek modorában. Előrelépve-hátrálva, szűkített szemrésén át figyelve a modellt s munkáját dolgozik, aztán egyszer csak odamegy a szegény aszszonyhoz, s kitapintja, hogy a gyűrött ruhaujj alatt hol van a könyöke. Rudnay Gyula, aki pedig a viharzó lendületű festőiséget szerette, méltányolva állt meg e stilizált valóság előtt, sőt festőjét tanársegédjévé is választotta. Ez a festő, aki azóta is így él bennem, valahányszor találkozunk – Kántor Andor volt. Később ritkásan hozott össze minket a sors, művésztelepen, az áldott Sopronban, szövetségi üléseken és hébe-hóba egymás otthonában. Az eltelt negyven év alatt ő művészeti életünk megbecsült tagja lett, Munkácsy-díjas, és hosszú időn keresztül volt a Képzőművészeti Gimnázium tanára, majd igazgatója. Ott végzett fiam is, s ez a családi emlék még csak színesebbé

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Szitás Erzsébet, festő – és grafikusművész

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
1981 MÁJ 13

Szitás Erzsébet festőművész képei Füzesgyarmaton

1021

Több alkalommal is bemutatkozott már Füzesgyarmaton, szülőhelyén Szitás Erzsébet festőművész. Négy évvel ezelőtt a művelődési házba hozta el új képeit, most, május 9-én pedig a Simonyi utca 1. sz. alatti tájház két szobájába és folyosójára, szinte a kertbe, ahol tavaszi virágok nyílnak. Négy éve és most is nagyon sokan voltak a megnyitón művészetkedvelők, ismerősök, rokonok, jóbarátok. Négy éve és most is kiderült: Szitás Erzsébet képein egyaránt ott van a füzesgyarmati gyerekkor, a tihanyi és a pesti műtermek világa; változatlanul középpontban az ember és a jóra törekvő emberi gondolat.

Ha a képeit nézzük, csak ezt érezhetjük szemlélődés közben, és titkait kutathatjuk annak a makacsságnak, ahogyan Szitás Erzsébet az embert és embert összekötő, olykor nem is tudatos összetartozásvágyat kifejezi; ahogyan a harmóniát keresi a színek egymásrahatásában, vonalak szerkezetében, a formák rendjében; ahogyan megidézi a már eltávozottakat, a tihanyi tájat, a gyarmati utcákat, házakat, gyerekkora egyszerű, soha vissza nem térő játszótereit.

Ezen, a tájházban rendezett kiállításon, melynek házigazdája a helyi tanács és a művelődési ház „Csánki Dezső" helytörténeti köre, a sokoldalú Szitás Erzsébet is bemutatkozik. Az utcai kiskaputól befelé vezető folyosón hét linómetszete hívja fel az érdeklődők figyelmét, közöttük is leginkább három erdélyi, a Székelyföldről. A többi is biztos kezű linómetszőt mutat: arcok és fák, virágok, a művész igen kedvelt témái. A tájház ajtaja a századforduló falusi konyhájába nyílik, a tiszta szoba és a másik, a szemben levő most kiállítóterem. Ebben akvarelljeit láthatjuk, tavasz, nyár, ősz, tél elrendezésben, nagyrészt a tihanyi belső-tó, a hegyoldalra vezető utak, borpincék, erdős tájak és a Balaton. Legtöbbje futó impresszió, könnyed, lazúros technikával rögzített, a festőnek nyilván fontos, megkapó pillanat. A tiszta szoba az olajképeké, két tucat legalább. Itt időznek a legtovább a vendégek, a festő ebben a műfajban a legotthonosabb. Összegzések ezek a képek, egy gazdag életút eddigi tapasztalatai, a szeretet és a jóra törekvés igénye, a humánus világ igénye olajképeinek félreérthetetlen üzenetei.

Szitás Erzsébet „Kertem" című linómetszete

A tárlókban kiállítási meghívók, újságcikkek és fényképek gyűjteménye ad lehetőséget a festővel való közelebbi ismerkedésre azoknak, akik még nem ismerik közelebbről.

Folytatásra méltó kezdeményezés ez a június 20-ig nyitva tartó kiállítás, és a Csánki Dezső Helytörténeti Kör tagjainak művészetszeretetét is szépen bizonyítja. Legfőképpen pedig azt, hogy a jó helytörténeti kör nemcsak a múlt emlékeit kutatja, gyűjti és őrzi, hanem a jelen sikereit, eredményeit is megismerteti környezetével. Jelen esetben egy Füzesgyarmatról elszármazott festőművészt a szülőhely mai lakosaival.

Sass Ervin

Az ember átalakítja a természetet, igényének megfelelően változtatja környezetét, céljainak eléréséhez „fogja igába" a természet erőit.

Harsogó zöld búzatáblák mellett visz a vonat, igazolva az előbbieket. Azután egyik pillanatról a másikra változik a táj: elhagyott agyagbánya. Mintha dühödt ősállatok szaggatták volna fel a föld húsát. Tátongó nyiladékok, amelyeket mára már felnyurgult, elpusztíthatatlan gyomok vettek birtokukba. És ami még roszszabb, a közeli téglagyár égnek ágaskodó kéményéből szürke-fekete füsttömeg tódul elő, az eszeveszett szél pedig hordja a tüdőre nehezedő ködöt szanaszét, beterít vele eget-földet, mindent, amerre a szem ellát.

Föl-föl gyorsan a vonatablakot! Menekülnek a töltésszegélyre tévedt őzek is.

Azt mondják, az őzállományt rendszeresen a termőterület eltartóképességéhez kell igazítani. Magyarul, ez szépen fogalmazva létszámapasztást jelent. Ezzel szemben a viperát, mint kipusztulással fenyegetett állatfajt, minden mennyiségben védelem illeti. A tájvédelmi körzetek egy részében a széltől is óvják a mocsári fenyőt, amely milliószám tenyészik a Szovjetunióban. Ugyanakkor a föld mélyét ásványkincsek reményében, feltáró kutatók olykor a kultúrtáját sem kímélve, gázolnak a gáz után, toronyiránt, a vetésen keresztül.

Sorolhatnánk a példákat vég nélkül, de száz szónak is egy a vége: a célirányos természetátalakító munka nemcsak szükségleteinket, igényeinket elégíti ki, hanem — salakjával, nem kívánt melléktermékeivel, kedvezőtlen következményeivel — meg is keseríti életünket, veszélyezteti egészségünket, jövőnket. Eltünteti, elnyeli tájképi értékű, kies területeinket. Átalakul, sőt nem ritkán elpusztul a termőhelyek őshonos, eredeti növény- és állatvilága. Kedves és ártatlan mezei virágaink helyett növényvédő szereken „h
gyomok ütik fel a fejü
méhek és katicabogarak
lyett a rovarirtó szereke
túlélő kártevők szaporod

Nagyon sokan minde
ből azt a következtetést
ják le, hogy kár volt, és
is fölösleges a természeti
lyamatokba beavatk
mert csak veszedelm
hozhat ránk, be nem látható következményekkel, a biológiai egyensúly megbontása. Félig-meddig ez így igaz is. De nem erről van szó.

Magyarországon ma már 1300 kilogramm gabona és 140 kilogramm hús jut egy-egy emberre az éves mezőgazdasági termelésből. Ezzel a teljesítménnyel hazánk nemzetközileg is az élenjárók közé küzdötte fel magát. Igaz, nem sportból. A hazai ellátás növekvő igénye, az export fokozódó követelménye szorította erre a produktumra népgazdaságunkat. Tudni kell, hogy húsz évvel ezelőtt egy-egy hektár föld csupán a felét adta mai hozamainak; egy-egy mezőgazdasági dolgozó legfeljebb a negyedét termelte meg annak, amire most képes. Ehhez lehetőséget viszont éppen az ember természetátalakító munkája — a műtrágyázás, a kémiai növényvédelem, az új növény- és állatfajták bevezetése — teremtette meg.

A természetátalakítás természetes velejárójának kell hát tekintenünk mindazt, amit nem valami szívderítő képként vázoltunk fel írásunk első felében? Részben. Az emberi létfenntartásra hivatkozva ugyanis, bűnös dolog lenne e létet alapjaitól — az oxigéndús levegőtől, az egészséges termőföldtől, és így tovább — megfosztani.

A szükséges mértékre nem tekintő, a szervesanyag-viszszapótlással nem törődő műtrágyázás tudniillik, előbbutóbb a termőtalaj pusztulásához vezet, a nyakló nélkül adagolt gyom- és rovarirtó szerek az életfeltételeket kedvezően befolyásoló tényezőket is „mérgezhetik". A megfelelő időben, megfelelő
jaikat, az összefüggések rendszerének ismeretében a következmények számbavételével oldjuk meg.

Való igaz, hogy országunk legnagyobb természeti erőforrása a termőföld. Ennek a földnek azonban századik ükunokáink ükunokáit is el kell tartania, olyan körülmények között, amikor már kétszer-háromszor annyi ember él majd a földön, mint ma. Ehhez persze a talajok természetes termőképességét is fokozni kell. Ehhez meg kell oldani azt, hogy a növénytermesztés egyre növekvő feladatait teljesítő agrokémia kedvezőtlen hatása legfeljebb csak az elviselhető szintig terjedjen túl a termőhelyen. Azt, hogy a melioráció ne csak a fölösleges vizek elvezetését, hanem a
k tározását és szükség szerinti visszavezetését is jelentse. Hogy a föld mélyét kutatók mindössze annyit tegyenek használhatatlanná a termőföldből, amennyi eredményes munkájukhoz elengedhetetlenül szükséges. Meg, hogy fáinkat se lehessen — többek között — ilyen-olyan ürüggyel halomba vágni.

Azt kell ugyanis nagyon jól megértenünk, és a gyakorlatba átültetnünk, hogy természetátalakítás és természetvédelem nem egymást kizáró fogalmak, hanem ugyanannak a folyamatnak — az emberi létfeltételek folyamatos és bővített újratermelésének — két oldala. Mégpedig olyan két oldala, amelynek elválaszthatatlanságáról negatívumok egész sora győz meg ma még bennünket. És nincs más rajtunk kívül, aki a kedvezőtlen jelenségek számának növekedését megállíthatná!

Kőváry E. Péter

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Szitás Erzsébet festő- és grafikusművész

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1980 MÁJ 1 1

Képeink

1021

a Füzesgyarmaton született, Budapesten és Tihanyban élő Szitás Erzsébet festőművész alkotásai. Szitás Erzsébet 1939-ben végezte el ösztöndíjasként az Iparművészeti Főiskolát, 1940-ben a Nemzeti Színház jelmeztervezője lett, 1947 és 1950 között Domanovszky Endre tanítványa volt. Több egyéni kiállításon mutatkozott be megyénkben is, többek között Békéscsabán, Füzesgyarmaton, Szeghalmon és Békésen. Csoportos kiállításon szerepelt a budapesti Ernst Múzeumban, a Műcsarnokban és a békéscsabai Alföldi Tárlatokon. Olajképeket és akvarelleket fest, de szívesen rajzol szénnel és ceruzával. Linómetszetein pedig újabban mitológiai témákat dolgoz fel.

150 K traktor

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-746, 340-736

Szitás Erzsébet, festő- és grafikusművész

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
1982 ÁPR 1

1021

Szitás Erzsébet: Öreg hajós

addig az utóbbi
hatja meg a szív
kulcsait, s így ner
vízhez. Úgy számol
a tervidőszak végé
bi 300 hektárt von
öntözés alá.

S mivel foglalko
kacsapat ezekben
ben? Ezt a kérdést
A. Sz. Ivuskinnak,
öntözéses és vízga
vállalat főmérnöké
bek között elmon
az illetékes minisztérium —
a célszerűségre hivatkozva —
kétségbe vonta az öntözéssel
megbízott helyi szervezet
működésének szükségességét.
Főként azért, mert a közös-
ség rosszul dolgozik, és elég
lassú ütemben helyezi ki az
öntözőberendezéseket. Ennek
ellenére a szakemberek bíz-
nak abban, hogy a gazdaság-
hoz közel fekvő területeken
sikeresen alkalmazhatják
majd a speciális technológi-
át.

Sok lehetőséget kínál a pa-
cselmai föld. A vidék dom-
borzata és a gazdag vízlelő-
hely előnyös feltételeket
nyújt a takarmánytermesz-
tésre, s ezáltal az állatte-
nyésztésre is. Jó eredménye-
ket azonban csak akkor le-
het elérni, ha a dolgozók ko-
molyabban, nagyobb gyakor-
lati érzékkel látják el fel-
adataikat a jövőben. **(Pen-
zenszkaja Pravda)**

Fordította:
Bukovinszky István

3000 iráni emigráns vett
részt katonai kiképzésben. A
Reagan-kormányzat nem is
titkolt célja: destabilizálni
Irán külső és belső helyzet-
ét. A „végtelen" háború jó
esélyt nyújt erre.

A két antiimperialista or-
szág viszálya tehát a nem-
zetközi reakció malmára haj-
ja a vizet, és súlyosan veszé-
lyezteti az itt élő népek ér-
dekeit. Iraknak és Iránnak
békére, nyugalomra lenne
szüksége, hogy mielőbb meg-
oldhassák égető társadalmi-
gazdasági problémáikat. A
háború erre nem alkalmas
eszköz. A konfliktus feloldá-
sa nem képzelhető el más-
ként, csak a tárgyalás útján.
Ez a világbéke érdeke is. A
közeljövő ad majd választ
arra, hogy az iraki hadsereg
visszavonulása, s az iráni
előretörés a tárgyalásos ren-
dezés előtt nyit ajtót, vagy
ellenkezőleg.

Serfőző László
ny. alezredes

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 237-748, 340-726

Szitás Erzsébet festő- és grafikusművész

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1982 APR 17

1071

Szitás Erzsébet: Szabó bácsi

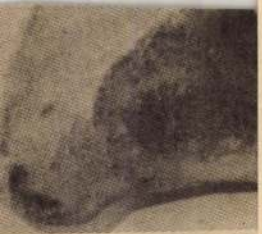

Valószínű, a fenti képe
állat maradványa. A r
szintén a negyedkorból

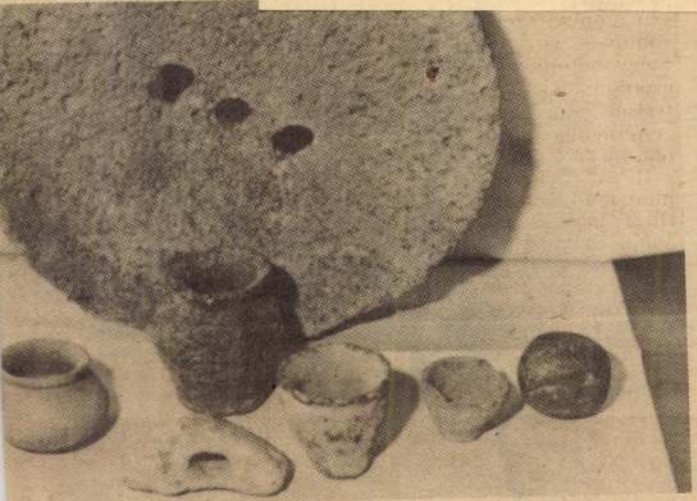

számok. Valószínű a germán és avar korból. Középen, fenn
III—IX. századból. A kép alján, középen őskori szarukapa.
Fotó: Császár Lajos

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Szitás Erzsébet, festő- és grafikusművész

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
1982 ÁPR 17.

1021

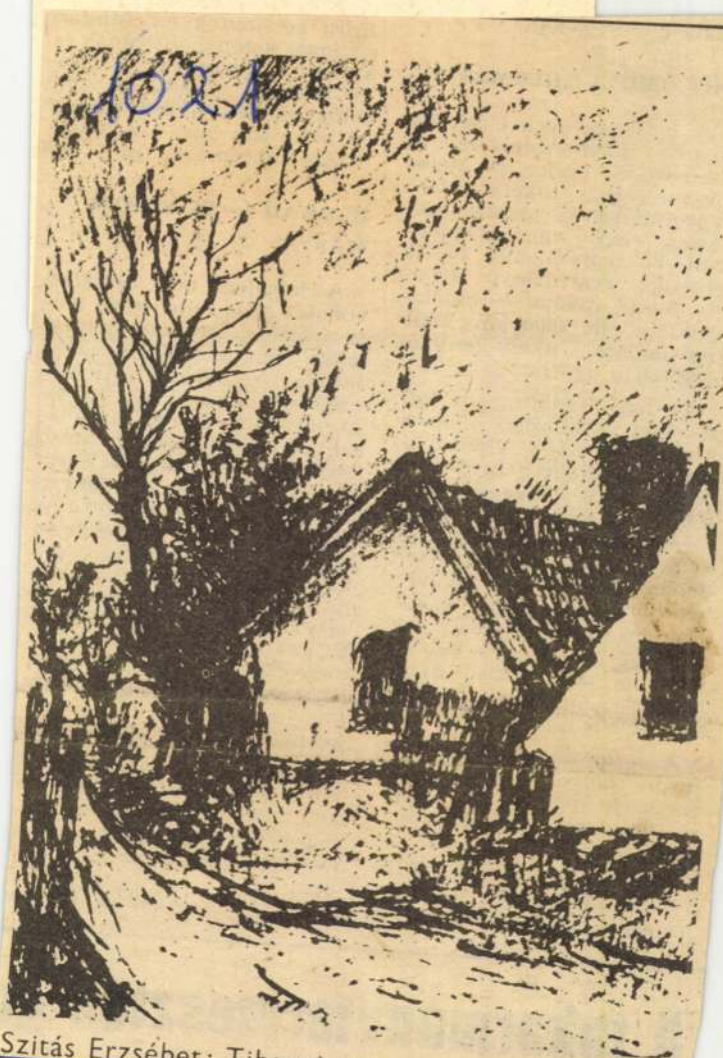

Szitás Erzsébet: Tihanyi utca

tékben elöre

MIT TUD A

A hetvene
a brit hac
csapásmérő
hajtóműves,
tengeralattjá
lenleg négy
ban. Fő feg
amerikai gy
ris A—3" r
volságuk kb
robbanófejes atomtöltetüket Angliában gyártották.

Az angol admirálisok egy részének tiltakozása ellenére kivonták a flotta állományából a két utolsó támadó rendeltetésű repülőgép-anyahajót, s anyagi okokból többé nem építenek ilyet. Jelenleg a brit haditengerészet rendelkezik ugyan két repülőgép-hordozóval, az Invincible-lel és a Hermessel, de a rájuk telepített „helyből felszálló" repülőgépek és helikopterek elsősorban „védő" feladatokat látnak el.

A felsoroltakon kívül a Royal Navynek, egyéb hajóegységek mellett, 12 atom- és 16 Diesel-meghajtású tengeralattjárója, továbbá 14 rombolója és 46 fregattja van. A személyi állomány létszáma csaknem 75 ezer. A

geri blokád terelnése a meg-szállt Falkland-szigetcsoport körül. A blokád várható eredményességét és következményeit illetően e pillanatban szélsőségesen megoszlanak a vélemények Európa és Észak- és Dél-Amerika katonai körei között. Az angol kormány feltehetően elsősorban diplomáciai adunak kívánja használni flottáját. Siker vagy sikertelensége esetén egyaránt számolhatunk politikai következményekkel, éspedig nem csupán Buenos Airesben vagy Londonban, hanem — bonyolult áttételek révén — a latin-amerikai térségben. Vitathatatlan veszélyt jelenthet, hogy újabb tartós válsággóc alakulhat ki világunknak ebben a térségében.

Tolnay László

A takarmánytermesztés go

A pacselmai gazdaságok-

ja és másfél ezer lova van.

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Szitál Erzsébet

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Fertő m.

1984 JUN 23

1984. június 23., szombat

1021

Szitás Erzsébet: Portré

lagyar—NSZK kapcs

lazánk és a Német Szö-
ségi Köztársaság kétolda-
kapcsolatainak történeté-
1979-ben járt Magyaror-
gon először a szövetségi
cellár, Helmut Schmidt.
mut Kohl mostani láto-
ása tehát a második ilyen
gas szinten.
diplomáciai kapcsolatok
vétele, 1973. december 21.
elsősorban a gazdasági,
szaki-tudományos, de a
itikai és kulturális kap-
csolatok is jelentősen fej-
lődtek. Bővült a két ország
közötti turistaforgalom,
évente több mint fél millió-
an érkeznek hozzánk, és
százezren felüli az odautazók
száma.

Államaink, társadalmi rendszereink különbözőségét, hovatartozását kölcsönösen tiszteletben tartva, de azonos intenzitással lépünk fel a békés egymás mellett élésért, a világbékéért, a

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Szitás Erzsébet

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Gyula

1984 JUN 2 3

1021

Szitás Erzsébet : Pihenés

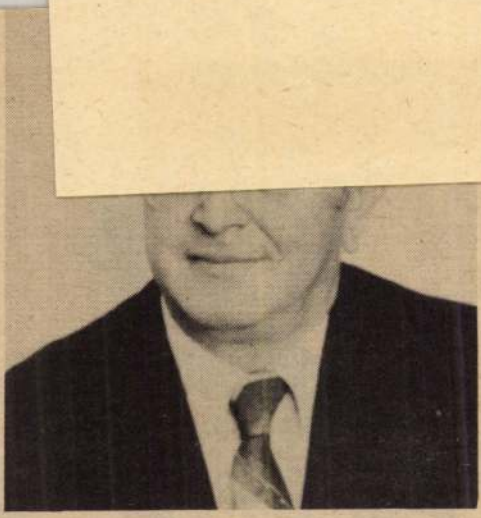

lag, szakmailag jól felkészült állományt hagytam magam után.

— Mint nyugdíjas rendőr-főkapitánynak, milyen a kapcsolata a rendőrséggel?

— Gyakori látogató vagyok a rendőrfőkapitányságon. A rendőri munkába azonban elvből nem szólok bele. Rendszeresen végzek azonban pártmunkát. Tagja vagyok a megyei pártbizottságnak, és ezenkívül társadalmi munkásként tevékenykedek a megyei pártbizottság közigazgatási és adminisztratív osztályán. Szeretek olvasni. Erre sok időt fordítok és most már arra is van időm, hogy kertészkedjem.

Dr. Haraszti János munkájának és becsületes helytállásának elismeréseként kétszer kapta meg a Vörös Csillag Érdemrendet, egy ízben pedig a Munka Érdemrend arany fokozatát. Nyugalomba vonulása alkalmával a Szocialista Magyarországért Érdemrenddel tüntették ki.

Serédi János

Fotó: Veress Erzsi

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Szitás Erzsébet

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

festő m

1984 JUN 2 3

NÉPÚJSÁG

1021

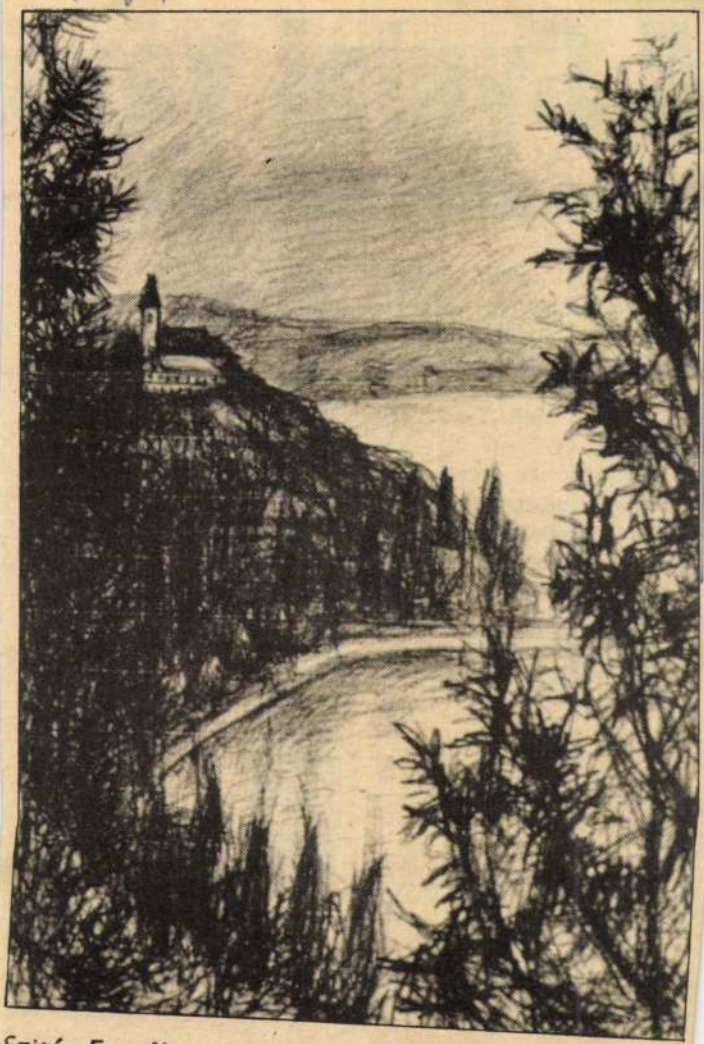

Szitás Erzsébet: Tihany

NÉPÚ

A Gyulai Vársz

Havasi István igazgatóval

■ A XXI. gyulai várszínházi évad nyitánya alkalmából több fórumon is nyilatkozott már a műsortervről. Ezért — bár lehet, kicsit meglepőnek tűnik —, ez alkalommal egyetlen kérdést szeretnék az Ön segítségével körüljárni: mégpedig a Várszínház egykor felvállalt koncepciójához való hűség kérdését. A törzsközönség már jó néhány esztendeje felfigyelt arra, hogy mássá, „nagyüzemibbé" vált a Várszínház. S van, aki ennek nem örül...

Fotó: Béla Ottó

— Ez a kérdés valóban meglepett, de örömmel válaszolok rá. S kezdjük akkor a legelején. Mikor a Várszínház megszületett, 1964-ben senki nem vállalt fel semmit. „Egyszerű", nyári rendezvénysorozatként indult. S mikor Victor Hugo: Hernáni című drámáját bemutattuk, kezdett körvonalazódni bennünk, hogy a történelmi tárgyú darabok felé kell orientálódnunk. Akkor nul elfeledett magyar dráma felújításnak gondolata következett. Azt azonban már akkor is világosan láttuk, hogy egy-egy évadban feltétlenül szükség lesz leg-

SAJTOFIGYELO
MAKIR
1051 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 237-148, 340-776
Szitás Erzsébet, festo-gráfikusnuvesz
1983 OKT 0 1
BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
1021

Szitás Erzsébet: Az ember tragédiája III.

Foot lemondott

(Fotó: MTI Külföldi Képszolgálat — KS)

lyettese. Denis Healey exminiszter is. A kongresszus után tehát a munkáspárt teljesen új, megfiatalodott vezetéssel lép fel, s igyekszik visszahódítani elpártolt hívet.

A nyári, előrehozott általános választások ugyanis a Labour rendkívül érzékeny vereségét hozták. Mind a voksok számában, mind arányában jelentős csökkenést ellett elkönyvelniük, s országos második helyezésük is szaknem veszélybe került.

kedésbe átcsapó kampányba torkollott. A helyzet paradoxona az, hogy nem annyira az új vezér személye körül csaptak magasra az indulatok. A jelenlegi erőviszonyok alapján ugyanis a verseny szinte lefutott: a poszt várományosa a balközép irányzatú Neil Kinnock, az árnyékkormány oktatásügyi szóvivője, akit a legtöbb szakszervezet, s a távozó Foot is támogat. Ellenfeleinek, Roy Hattersley belügyi és Peter Shore pénzügyi szóvivőnek az esélyei halványabbnak tűnnek.

Fő, politikai tartalmat hordozó kérdéssé így az vált: ki kerül a 41 éves, walesi

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1031 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1983 OKT 01
BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Szitás Erzsébet, festő-grafikusművész

1021

NÉPÚJSÁG

Szitás Erzsébet: Az ember tragédiája I.

NÉPÚJ

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 137-741, 340-726

Szitás Erzsébet, fesztő-grafikus-művész

1983 OKT 01

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1021

Szitás Erzsébet: Az ember tragédiája II.

Szabadkígyó
külterületén
dő létesítme
nezhetően,
endnek me
ég zöldter

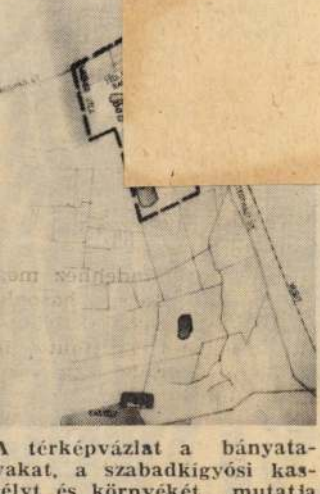

A térképvázlat a bányatavakat, a szabadkígyósi kastélyt és környékét mutatja be. A szaggatott vastag vonallal bekeretezett bányatavak és környékének részletesebb tervét a másik ábra mutatja

kell gondolkodnia. Békéscsaba közvetlen környezetében óriási potenciális lehetőség a téglagyári bányatavak és a szabadkígyósi tájvédelmi körzet bizonyos szintű összekapcsolásával létrehozandó összefüggő terület, amelynek alapos vizsgálata, és a lehetőségek kellő mélységű feltárását követően a területfejlesztés végrehajtható. Így helyi és regionális jelentőségű üdülőtáj jön létre.

A szóban forgó területen a bányatavak művelése utáni teljes hasznosításra, valamint a tájvédelmi körzet

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

SZITÁS

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1981 MÁR 8

NÉPÚJSÁG

1021

Szitás Ernőnek

NÉPÚ

Megk

mi jellemzi a Békés megy

Az Állami Fejlesztési Bank Szegedi Területi Igazgatósága — amelynek hatáskörébe négy megye: Bács, Békés, Csongrád és Szolnok tartozik — közvetlenül finanszírozza az állami nagycélcsoportos és egyéb beruházásokat. Emellett ellátja a beruházási információs központ feladatát, így valamennyi pénzintézet adatainak birtokában átfogó képet alkothat a megyék beruházási tevékenységéről.

A területi igazgatóságon negyedévenként összesítik a folyamatban levő fejlesztésekről beérkező adatokat, ezért nem csoda, hogy Békés megye 1980-as beruházásainak mérlege már januárban elkészült. Erről az ÁFB szegedi igazgatója, *dr. Kutiván Rezső* a következőket

néhány célcsoportos és egyéb beruházás üteme pedig elmaradt a tervezettől.

Igazgatóságunk 1980-ban mintegy 624 millió forintot folyósított Békés megyének, ennek kisebb részét fordították a Gyulai Húskombinát befejezésére, mintegy 10 százaléknyi összeg az úgynevezett egyéb állami beruházásokra jutott, míg a döntő hányadból célcsoportos fejlesztések valósultak meg. Ezek együtt is csak alig több, mint 80 százalékát tették ki az eredetileg tervezett összegnek.

Arról van szó tudniillik, hogy az olyan, határidőre befejezett beruházások mellett, mint amilyen a 22 és fél ezer tonna szemes termény befogadására alkalmas békéscsabai gabonatároló, to-

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

SZITÁS

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1981 MÁR 8

1021

Szitás Erzsébet

Ahol a nemesfém remekművé válik

MK SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1982 AUG 14

1021

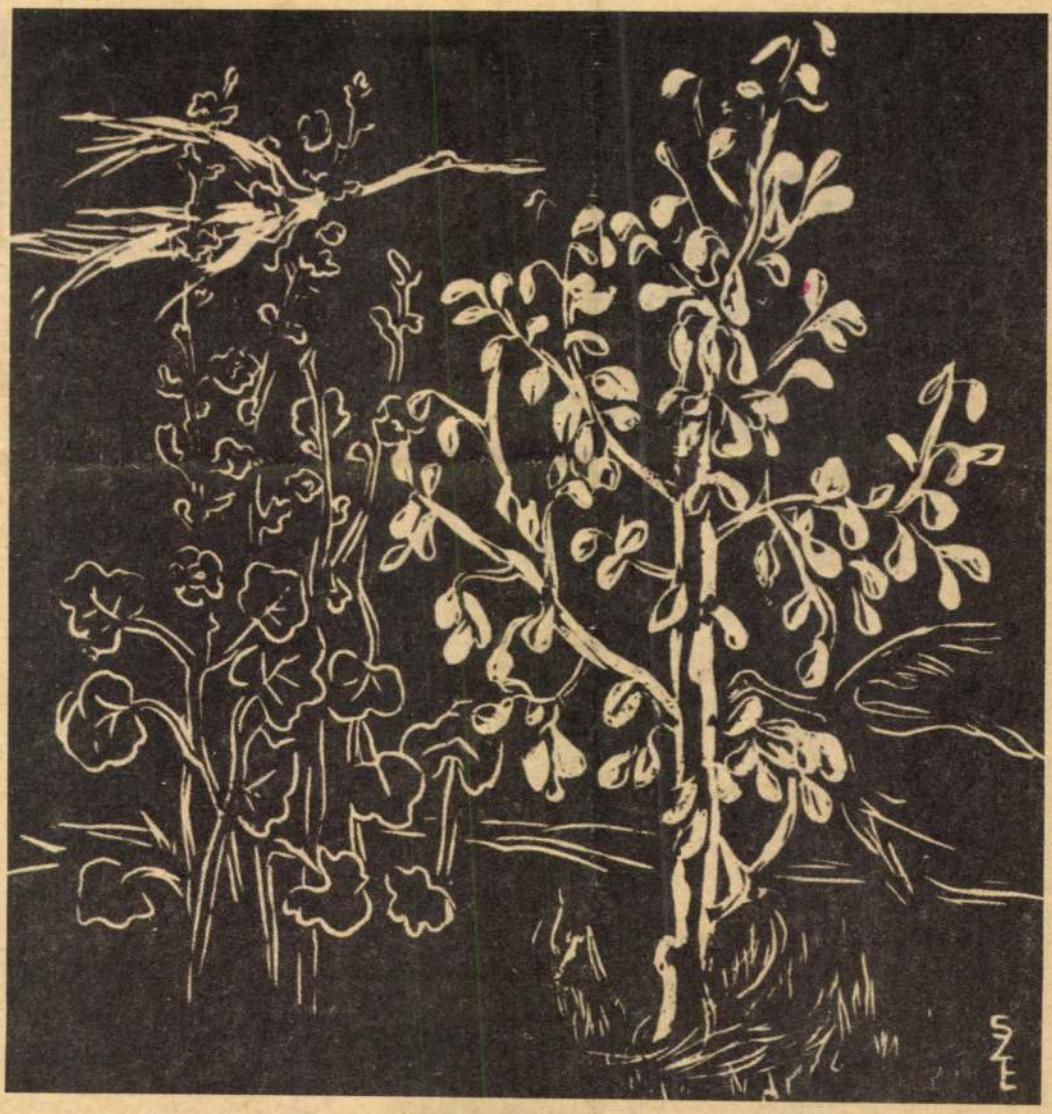

Szitás Erzsébet: Körtefa

NAGYVILÁG

Új ösvények a békéhez

A „pozitív béke”

Nemrégiben hazánkban két nemzetközi tanácskozás és egy vita is egyaránt a békével foglalkozott. Lehet-e még újat mondani a háborúról és a békéről? A jelenlegi békemozgalom 1948-ban született, s lényegében az atomháborútól való félelem hozta létre. Azóta a nemzetközi feszültségek ismétlődő hullámzásának és helyi háborúknak voltunk tanúi, ám nagyobb európai háború nem volt.

A magyar békemozgalomban *Boldizsár Iván* és mások is úgy látták, hogy éppen a megszokottsággal és a hivatalszerűséggel szemben, a mozgalomnak új módszereket kell találnia. Fel kell mérnie a mai veszélyeket, azok nagyságát, de azt is, hogy a veszélyek nem végzetszerűek: a háború és a fegyverkezés is elkerülhető. Amikor új szellemet kezdeményeztek, nem tudták katolikus teológus *Nyíri Tamás* is, amikor azt mondta, hogy nem elég csupán egy „közös rosszban” megállapodni, kell olyan „közös jó” is, amiért tehetünk valamit. *Berend Iván* akadémikus a történész adataival példázta, hogy a háborúk sokszor már békeidőben megkezdődnek a kultúrában és a gazdaságban is, mégpedig hamis mítoszok terjedésével, illetve a nemzeti jövedelem tetemes hányadának fegyverkezésre fordításával. Van konkrét cselekedni való tehát már békeidőben, a háborúval szemben. A találkozón elfogadott felhívás hangoztatja: „annyi tömegpusztító fegyver halmozódott föl, amennyi már nem csupán a valódi vagy vélt ellenségek megsemmisítésére elegendő, de az egész emberiség létét veszélyezteti.”

Új megfogalmazások és utak keresése jellemezte azt a nemzetközi tanácskozást is, amely az Akadémia nemrég NSZK-beli, magyar és japán békekutató egyaránt beszélt a *biztonság* fogalmának *demokratizálódásáról*, amelyre a létrejött, illetve a szélesedő nyugati békemozgalmak, s azok hatása hívta fel a figyelmet. A biztonságnak nemcsak egy elit, hanem a népek megmaradását kell jelentenie, s a népek mindinkább résztvevői lesznek e biztonság megteremtésének, alakításának. Nem volt értelmetlen az enyhülés és feszültség fogalmáról folytatott vita sem, amelynek egyik tanulságaként leszögezték, hogy napjainkban nem az ötvenes évek hidegháborúja ismétlődik. Az enyhülésnek, az enyhülés korának is megvannak a feszültségei, új helyzetei, amelyeket a politikatudománynak minden pánikba esés nélkül kell felmérnie, értékelnie.

Ha pedig konkrét és hozzánk földrajzilag is közeleső tennivalókat keresünk, különösen sokat mondott az európai atommentes övezetekről lezajlott tanácskozás, ahol a magyarok mellett belga, olasz, szovjet, lengyel és bolgár közéleti személyiségek voltak jelen. A televízió szinte szobánkba hozza a

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

52

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1981 MÁR 8

1021

Szitás Erzsébet

Képeink

Szitás Erzsébet Füzesgyarmaton született, Budapesten élő festőművész három linómetszetét közöljük kulturális mellékletünk mai számában. A három metszet illusztráció Jánosi Zoltán Absolon című verses tragédiájához. A szerző 1918. október 27-én tagja lett a Nemzeti Tanács 20 tagú intéző bizottságának, a Tanácsköztársaság után internálták. A húszas évek elején került Füzesgyarmatra, alkotó munkásságának nagy részét ott fejtette ki.

A metszeteket készítő művész rendszeres kiállító, Budapesten, Tihanyban, Békéscsabán, Füzesgyarmaton és másutt mutatkozott be. E napokban a gyomai gimnáziumban láthatják képeit a művészetbarátok.

Csípőből csak a cowboyok lőne loznia kell

A „gyilkos-diploma"

éppen Springer támad valakit „erkölcsi alapon". A napokban elmarasztalták ugyan Wallraffot az információszerzés módjáért, de megállapították, hogy adott esetben a megközelítés büntetendő voltánál fontosabb a törvénybe ütköző visszásságok feltárása. A Bild szerkesztői gyakorlata veszélyesebb a jogrendre, mint az elítélendő illegális belopódzás. Wallraff „az újságírás egy téves útját" állította pellengérre, „amelynek megvitatásában a nyilvánosság nagymértékben érdekelt". A cél ezúttal Wallraff eszközeit szentesítette.

A Springer Kiadó ugyan fellebbezett a szövetségi alkotmányvédő bírósághoz, de a légtornász — Springer ezt jelenti magyarul — kibillent egyensúlyából. Nemrégiben úgy nyilatkozott egy újságírónak, hogy „kutyamódon szenved", mert a lapjaiban sok olyasmi jelenik meg, amivel ő elvileg nem ért egyet.

A nyilvános hátba támadástól még a hétpróbás Bild újságírók is csuklani kezdtek. Közös levélben szólították fel főnöküket, hogy egyszer már fejtse ki a saját munkatársai előtt elképzeléseit elveiről. Ha megteszi, nagy meglepetés akkor sem érheti őket. Valamiben ugyanis biztosan egyetértenek. Abban, hogy a pénznek nincs szaga.

Lambert Gábor

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1982 AUG 14

1021

NÉPÚJSÁG

Szitás Erzsébet: Görög regék I.

NÉPÚ

Műemlékek

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1982 AUG 14.

mert akinek levágják a hatodik ujját,
hogy ne különbözzék a többitől,
az csak a sebet nézi,
és megrázza iszonyú üstökét

1021

Szitás Erzsébet

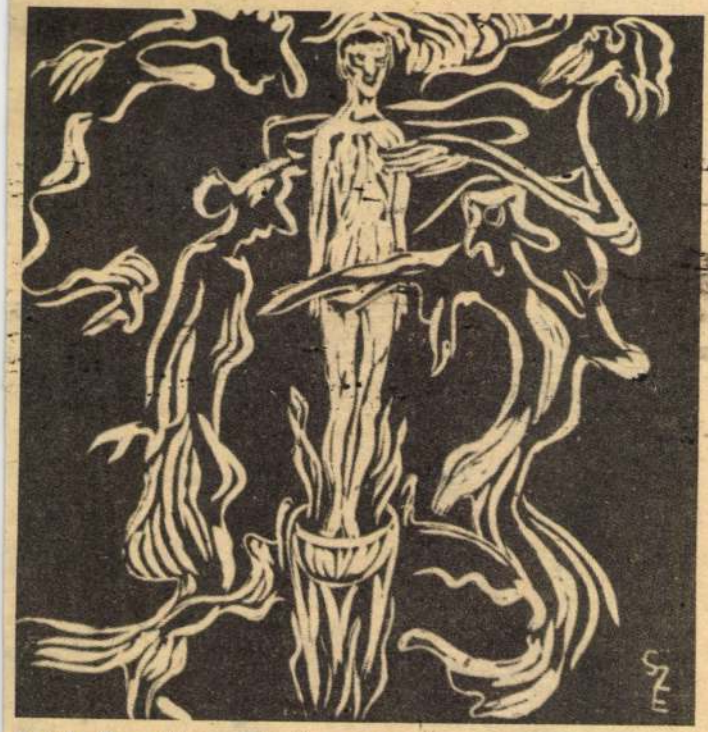

Szitás Erzsébet: Görög regék II.

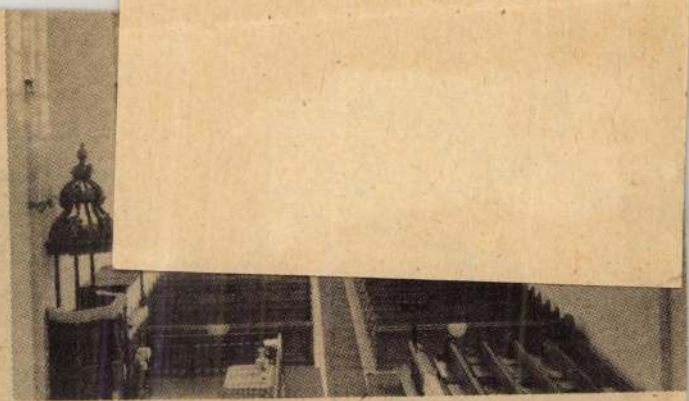

A nyírbátori templombelső

Diósgyőri várrészlet a szabadtéri színpaddal

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
1982 SEP 18
1021

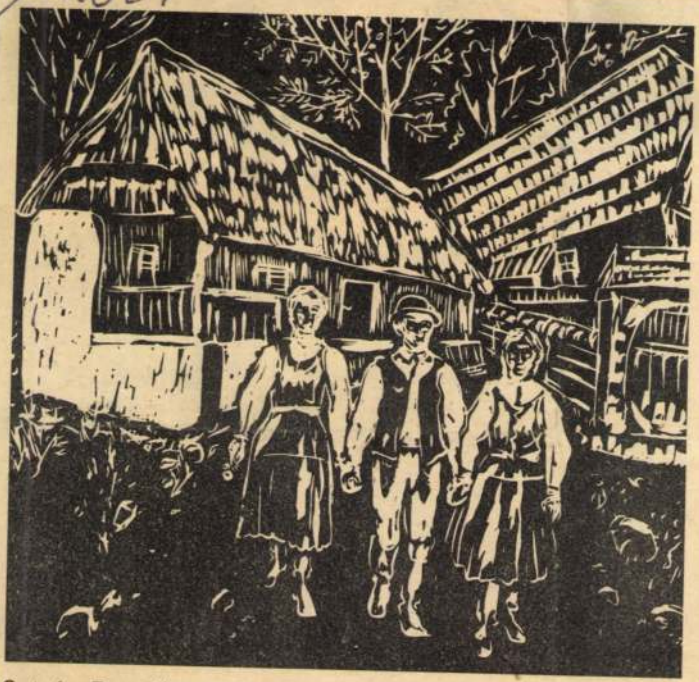

Szitás Erzsébet: Erdélyi faluban

Benzinmintá

A levegőben

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
1982 SEP 18
1021
NÉPÚJSÁG

Szitás Erzsébet

Szitás Erzsébet: Jó pásztor

NÉPÚJS

„Légi földművesek”

Sokszor láttam már közelről-távolról, hogyan rugaszkodik el a földtől, de még mindig csodálatba ejt, ahogyan száll le oldalazva, kerekeit pontosan a kis zászlóhoz téve az alkalmi repülőtereken. Kora tavasztól késő őszig, napkeltétől napnyugtáig dolgoznak, s munkájukat elismeréssel illetik, és egyre többen igénylik megyénkben és országszerte. Napjainkban közel 150 repülőgépes és helikopteres brigád dolgozik a MÉM Repülő-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Szitás György

PAJTÁS
1964 FEB 27.
1021

Expedíció-C

Február 6-án indult a Pajtás új nagy pályázata, az Expedíció-C. Pajtások! Expedíciós őrsök! Még most is bekapcsolódhattok a nagy versenybe. Több száz őrs látott már munkához. A budapesti 5111-es számú Zalka Máté úttörőcsapat Barátság őrsét telefonon kérdeztük meg, hogyan kezdték el a címertervezést.

— Most látjuk csak igazán, milyen hasznos az expedíciós munkánk. Tudjuk, milyen gyár, kulturális intézmény található a környékünkön. A legutóbbi összejövetelen már sokat vitatkoztunk azon, melyik gyár termékei legjellemzőbbek kerületünkre. Egyikünk a gyógyszergyárat, a másik a cipőgyárat, javasolta címerre. Majd megegyezünk. Szeretnénk nagyon szép címert tervezni. Tanáraink és szüleink segítségére is szükségünk lesz — mondta Szabó Margit, az őrs vezetője.

A zámolyi úttörőcsapat Ibolya őrsének tagjai azt tervezik, hogy három-négy címerrajzot is készítenek. Aztán elmennek a tanácselnökhöz, megkérik, nézze meg a terveket, adjon hozzá javaslatot, segítsen az őrsnek. Azt szeretnék, ha címerükben benne lenne a falu leghíresebb épülete, terménye, folyója.

Szolnok megyéből levelet kaptunk a héten. „Hogyan tervezzük meg lakóhelyünk címerét, amikor a mi házunk egyedül áll a puszta közepén? Nagyon fáj a szívünk, hogy mi nem kapcsolódhatunk be az Expedíció—C-be . . .” — írja Tóth Sanyi, a Szputnyik őrs vezetője.

Rajzolónk, Szitás György grafikusművész válaszol Sanyinak és másoknak.

EXPEDÍCIÓ-C

— Sanyikám az egyik expedíciós összejöveteleken helyesen állapítottátok meg: nincs messze az idő, amikor végleg megszűnik a tanyavilág. Szép falut terveztetek a tanyai iskola köré. Kultúrházat, mozit, parkokat rajzoltatok a falu térképébe. Egyik társatok még

a távoli folyót is elvezette az új faluba. Szerintem, nektek, tanyai gyerekeknek a jövő falujának címerét kellene megterveznetek. Próbáljátok meg, úgy, ahogy fennt látjátok.

Bizony sok olyan rajz is érkezett a szerkesztőségbe, amelyet egy kicsit elkapkodtatok. Ne sajnáljatok akár két-három őrsi összejövetelt is tervezésre fordítani. Érdemes elővenni az expedíciós naplót, felhasználni kutatómunkátok eredményeit, tapasztalatait. Az kerüljön a ti címeretekre ami nálatok a legszebb, amire a legbüszkébbek vagytok, vagy éppen amilyennek ti elképzelitek, megálmodjátok szülőföldetek jövőjét.

Egy címeren három-négy motívumnál több ne legyen. A megrajzolt jellegzetességnek pedig ne hangsúlyozzátok ki minden egyes részletét.

Itt van például a szegedi Auróra őrs rajza. Túl sokat zsúfoltak benne össze a pajtások. A napfény, a felhő, minden városra jellemző, ezt nem kellett volna bele rajzolni. Valahogy úgy kellett volna csoportosítani az elképzeléseket, hogy az egész címerszerűvé váljon.

A jó címer eddigi expedíciós munkátoknak egyik legjobb hírvivője, bizonyítéka is lesz.

Ne feledjétek: nagy jutalmak várják a címereket készítő legügyesebb expedíciós őrsöket.

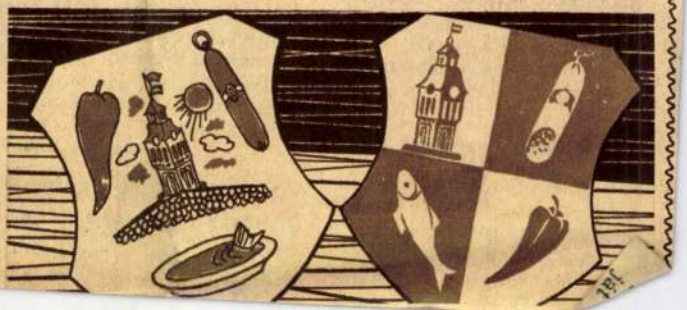

gyedik emeletre a kőműveseknek.

— Látja, régen a maltert is kézben hordták fel az emeletre. Most a gép dolgozik a segédmunkások helyett — magyarázta kísérőm. Sőt, a vakolást pisztollyal lövik a falakra. Ez a két kis gép csak kisegít. Itt alattunk titkot rejt a föld. Vascsövek tekeregnek egyik háztól a másikig. Minden épület földalatti összeköttetésben van a nagyteljesítményű malterkeverő kombinánttal —, amely a telep közepén van. Ha bekapcsolják a sűrített levegőt, néhány másodperc alatt eljut a habarcs a munkásokhoz.

Mozgó kazánok

Sok ház előtt furcsa gépet láttam. Külsőre hasonlítottak egy kisebb fajta mozdonyra. — Ezek a Deubák — hallottam a magyarázatot. Télen hideg időben „ők" fűtik a házakat. „Kazánjukban" izzó koksztól vastag csöveken befúvatják a meleg levegőt a szobákba. Amikor kint mínusz tizenöt-húsz fokos hideg uralkodik, bent kellemes melegben dolgoznak a munkások.

A szakmát szeretni kell!

Egy épület bölcsőjénél állunk meg. Néhány hónap múlva itt feszíti hátát a szélnek, az F 30-as blokkház. Most még csak az alap-

— Aki nem szereti ann
talán igen. Az ilyen eml
tényleg csak a kellemet
oldalait látja. A téli hi

Ez aztán az erő! Egy csippentéssel többmázsás betonelemet repít fel a daru

get, s az örökös tégla rakást. Én megtaláltam a szépségeit. Néha munka közben kitekintek az ablakon és végig pillantok a sok szép ház között, amelyekben az én kezem munkája is megtalálható. Minden épületet egy kicsit a magaménak tekintek. Ha ismét pályaválasztás előtt állnék, megintcsak ezt a szakmát választanám.

Esztergomi László

A FELDERÍTŐK KÉRDÉSEI

1. **Milyen építőipari gépeket láttál már építkezéseken?**
2. **Tudod-e mi a fuga, és a fandli. (Kőművesektől megkérdezheted.)**

Harc a szentmihályi sárral. Az

PART

avatott úttörő, s mégsem az. Egy őrs sem vette szívesen, ha közéjük került, mert a tanulmánya, úgy mondták, árt a hírnevüknek. Ők, hatan vállalták... Pintér Gyuszi tavaly oroszból állt gy, s most négyese van —, iátha segíthetnek Jóskán s? Hiszen amit heten akarak, annak sikerülnie kell!

Aztán Győri néni... Taaly, amikor a Szilas patak unának képzelve magát, lárasztotta a környéket, eázott a háza. Az udvarán lt a víz, s ezek a fiúk setettek neki. Azóta is jár-

SZITÁZS Erzsébet
Református Lapja 1988.9.02.

Szitás Erzsébet festménye

lehet az ész diadalmenetével bevonulni. Oda más utak vezetnek (bizalom, hit, alázat, újjászületés). A sértett gőgből születik ez a (vaksi) „szemlélet": ha az értelem nem tudja felfogni, akkor ez az állítólagos „isteni világ" nem is létezik! Rendkívül tanulságos az, hogy Schweitzer Albert miként dolgozta fel ezt a feszültséget. Amikor összehasonlította a nagy világvallásokat, meglepő módon így osztályozott: Vannak vallások, amelyek a világ értelmezésén fáradoznak (pl. a buddhizmus, a hinduizmus). Ezek annyira belemerülnek a világmindenség és benne az emberlét magyarázásába, hogy nem marad erejük arra, hogy a szorongató erkölcsi problémákkal is foglalkozzanak. És vannak más vallások — elsősorban a keresztyénséget sorolja ide —, amelyek mindenekelőtt erkölcsi állásfoglalást kívánnak az emberektől és ezt olyan fontosnak tekintik, hogy van bátorságuk beismerni: az emberi értelem, az ész képtelen arra, hogy mindent megmagyarázzon. Egy helyen ezt írja: A keleti vallásokat ez jellemzi: logikai misztika, a keresztyénség viszont: erkölcsi misztika. Idézzük Schweitzer Albert gondolatát:

„A vallás minden kérdése egy dologra nyúlik vissza: Istent ma-

valójában azonban nem törek
engedelmeskedjenek az Atya
akkor érezzük azt is, hogy a
delmeskedő második fiú ma
állítja Jézus elénk, mintha a
állapot, jóllehet, Isten szemébe
vesebb. Szívesen hallanánk e
is, aki nemcsak „igent" mond,
és azt teszi, amit az Atya vár
lán ilyen? Az evangélium arr
hogy Jézus így járta útját! Va
mi is követni őt a feltétlen en

Jeremiás 30:12—24.

MÁRCIUS 7. H

**„Utoljára pedig fiát küldte
úgy gondolta: Fiamat meg fo
33—46).** Valaki ezt a példázato
ta: ilyen gazda nincs! Lehet
ennyi gonoszságra ilyen türel
Milyen öröm, hogy elmondhat
ilyen „gazda"! A mi mennye
ilyen végtelenül türelmes! A
téssel, hanem olyan szeretette
Jézus ebben a példázatban m
Fiát, hogy általa minden enged
tegyen! Jézus példázata ugyan
meztetést is tartalmaz: Isten tü
büntetlenül visszaélni, a tőle k
ség után az ítélet következik.
egyszülött Fiút, Jézust, hogy tu
az utolsó lehetőség?!

Jeremiás 31:1—17.

MÁRCIUS 8. K

Szitás György

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188—296, 188—307

SZABAD FÖLD

1960 JUL 31.

112

ÚJ BÚZA

Szitás György ra

elfo
állo
zol
latb
ügy
ezt
ják.
tun

zzel az egyéb káros kövé
mellett még az állatok
is csökkentik. A légy
, amellett, hogy kellem
rólag hat emberre és

tő köszörű

S SZERKEZETTEL

tor, illetve motorblokk közti
z szűkületén négy csavarral
lerősítve egy kiképzett pad-
ndszer van. A dinamó ékszíj-
rcsájával csatlakozó ikerszíj-
rcsával meghajtja az ember a
öszörűkő ékszíjtárcsáját, majd
kszíjspanolóval lehet az ék-
íjat állítani . . ." Valahogy így
angzik szaknyelven, de mi
sak egy szíjat látunk, amely a
etor baloldalán felszerelt kis
tarig fut, egy köszörűkővel,
mely a gépkasza szembenéző
engéjét egyszerre tudja köszö-
ülni, két csapágyat, egy zsíro-
zót, s két lemezt, egyik befelé,
másik kifelé védi a pattogó, ap-
ró szikrától a gépet és az em-
bert. Mert 3 ezer fordulatszám-
nal pereg a kő.

Egyszerű . . .

Dehát nem is ez a lényeg, ha-
nem az, hogy az új találmányt
gadták és kipróbálták a gép-
mason, már mérnökök raj-
ták, s ez az egy itt gyakor-
an is megmutatja feltalálója
ességét, hozzáértését. S ha
a köszörűt szériában gyárt-
millió forintokat takaríthá-
k meg évenként,

Sz. E.

A szakszerűen elkészített permetlével kell permetezni az emberi lakóhelyeket: szoba, konyha, egyéb helyiségek, valamint istállók, ólak, árnyékszékek belső falait és mennyezetét.

A permetezés előtt a falfelületeket le kell söpörni, illetve a portól megtisztítani, mert a poros felületről a permetlé könnyen lepereg. A permetezést háti permetezőgéppel, kihagyás nélkül, a falak alapos nedvesítéséig kell végezni. Permetezés közben a gép tartalmát két-három percenként fel kell rázni, nehogy a DDT leülepedjék. Légyirtásnál belső permetezés esetén 100 m² falfelület permetezéshez körülbelül 4 liter permetlevet kell felhasználni, melyhez 20 deka 50 százalékos Hungária Matador szükséges.

Az eredményes légyirtás eléréséhez fontos, hogy a DDT-s permetezéseket egyszerre végezzék el az összes helyiségekben,

nehogy a permetezetlen helyiségekben tovább szaporodhassanak a legyek. Helyes, ha egy községben, vagy lakótelepen lehetőleg egy időben végzi el mindenki a légyirtást.

Az 50 százalékos permetezőszerrel jól irthatjuk a szúnyogot is. Szúnyogirtásnál 100 liter vízhez 1 kiló 50 százalékos Hungária Matador permetezőszert kell adni és ezzel a permetlével kell permetezni a lakott terület körüli fákat, bokrokat és egyéb növényeket 2 méter magasságig.

A permetezést úgy kell végezni, hogy a levelek fonákja is kapjon permetlevet.

Szúnyog elleni külső permetezéshez 100 m² területre ugyancsak 4 liter permetlé szükséges, melyhez 4 dkg 50 százalékos DDT-tartalmú Hungária Matador permetezőszert kell számítani.

Dr. Konkoly István

Srithra Anchea

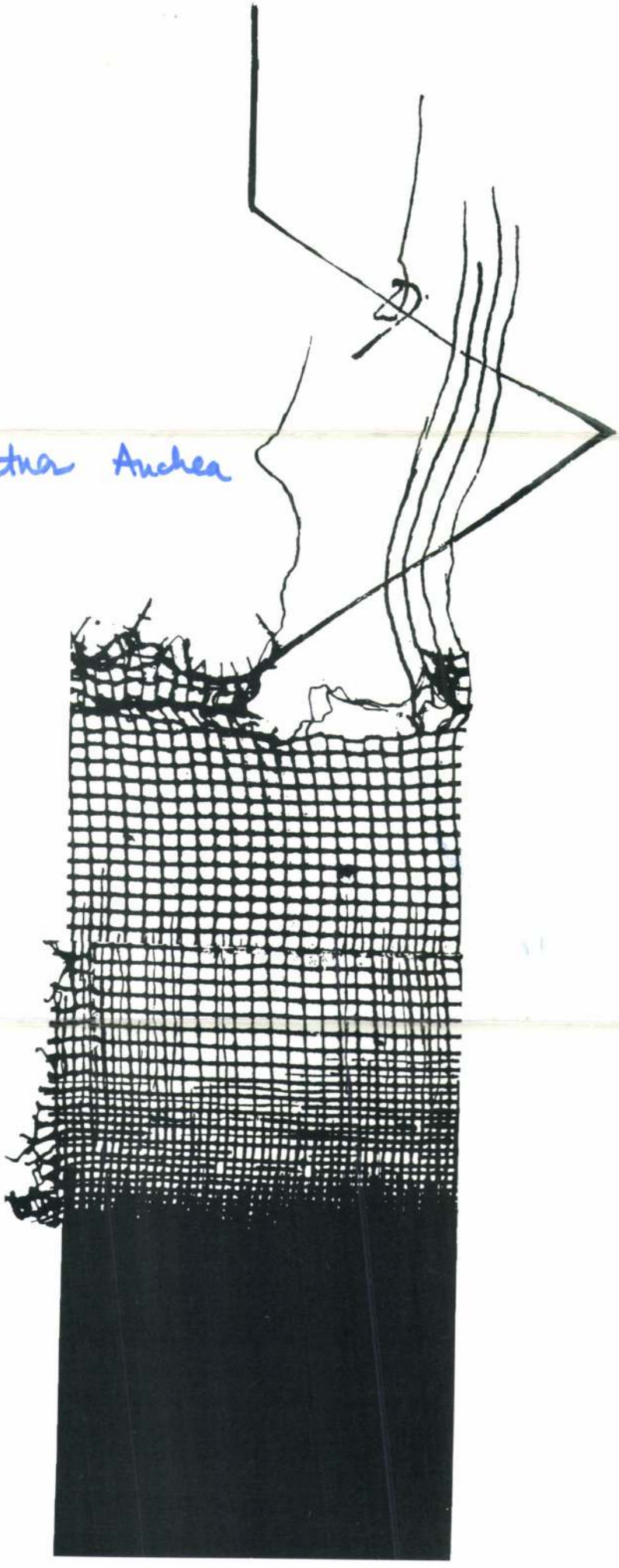

MEGHÍVÓ

A Szombathelyi Képtár, a Savaria Múzeum és a Biennálé Előkészítő Bizottsága meghívja Önt a

12. Magyar Textilbiennálé
9. Nemzetközi Miniatűrtextil Biennálé és a
Díjnyertesek kiállítása

(Fehér Márta, Sóváradi Valéria, Szittner Andrea)
megnyitására
és a biennále díjainak ünnepélyes átadására,
1992. június 18-án
17.00 órakor a Szombathelyi Képtárba, ahol
megnyitó beszédet mond
Fekete György
a Művelődési és Közoktatási Minisztérium helyettes államtitkára,
a megjelenteket köszönti
dr. Pusztai Gyula
a Megyei Közgyűlés elnöke,
18.30 órakor a Savaria Múzeumba, ahol megnyitó
beszédet mond
dr. Pungor Ernő
akadémikus, az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság elnöke,
a megjelenteket köszönti
Wágner András
Szombathely város polgármestere,
Szombathelyi Képtár, Rákóczi F. u. 12.
Savaria Múzeum Kisfaludy u. 9.
A kiállítások nyitva: 1992. június 18–augusztus 9-ig.

SZPONZOROK

Művelődési és Közoktatási Minisztérium
Vas megye Önkormányzata
Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége
Postabank és Takarékpénztár Rt.
Kultúrbank Rt.
Szerencsejáték Rt.
Thermober Rt.
Soros Alapítvány
"Kulturális Alapítvány a Textilművészetért"

Szittya Béla, Építész

Farkas Tibor: Alogyén látom a Balatonvügy harminc évét. I. rész.

Építész: Bérczes István és Szittya Béla.

Magyar Építőművészet, 1988. 2., 47-old.

Tihany, alsóközpont és üzletsor.
Építész: Bérczes István és Szittya Béla.

tólagos rendelet
inősége, amelyn
ők szezonbeli el
et. Mindez nagy
teleket is veszély
ol építészek, hog
egrosszabbul m
lósították meg

anultunk, mert
üdülőterületéne
édő, természeti
hoz hasonlóan r
lyeket, apró, sű
Ezzel egyrészt a
ártkertek közmű
an üdülőterület
az igényeket, mi
e messze túlhala
n kívül a két he
a környezet ro
ezdhetünk a kö
udjuk, hogy a t
át hogyan bizto
elterelő utak k

ó és megelőzhe
nentén, amelye
hogy költségtöbblet nélkül lehetne még
adszer önmagában nem szennyezi a Du-
y kifejezi, nincs műszaki akadálya a vár-
alóban nincs műszaki akadálya, csak a
pénz nem lesz, ahogyan ezt hivatalosan
firtató ülésén. De nézzük meg konkré-
e tudott, megtervezett, bár még elkerül-

fedezet. Világos, hogy ezen felül műszaki, gazdasági és nemzetközi feltételek sokaságát kell figyelembe venni még egy ilyen kiragadott, bár igen fontos probléma megoldásánál is. Mégis e kiragadott probléma alkalmas arra, hogy példáján be lehessen mutatni a mai megoldások át nem gondoltságát és lehetőségeit. A javasolt emberi környezetcentrikus elv az összes többi kapcsolódó probléma megoldását is elősegítené.

Dr. Perczel Károly

Szitás Erzsébet

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Grafikusművész.

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1982 APR 17

NÉPÚJSÁG

1021

Szitás Erzsébet: Leányportré

NÉPÚ

Vendég

Dr. Walkó Mátyás, az IBUSZ vezérigazgató-h

Megyénk nem tartozik Magyarország idegenforgalmilag jelentős vidékei közé. Nincsenek olyan történelmi nevezetességei, ismert üdülőhelyei, amelyek nagy számban vonzanák a turistákat. Pedig természeti értékekben nem szűkölködik Békés megye, de ezek ma még alig ismertek a nagyközönség előtt. Az IBUSZ vezérigazgató-helyettese azért jött megyénkbe, hogy tájékozódjon: miként lehetne Békés megyét jobban bekapcsolni a belföldi és a nemzetközi turizmusba. Itt-tartózkodása második napján megkértük: válaszoljon kérdéseinkre.

— Ön e rövid látogatás alatt nyilván idegenforgalmi szempontból figyelte megyénket. Milyen tapasztalatokat szerzett?

— Két nap kevés egy megye megismeréséhez, ez nyilvánvaló, én pedig még sohasem jártam ezen a vidéken. De megyei kirendeltségünk vezetője, dr. Fabulya Balázs, tájékoztatott a lehetőségekről, és tárgyaltam erről Csatári Bélával, a megyei párt-

színvonalat, ami ma má alapkövetelmény. Tapaszta latból mondhatom, hogy gya korlatilag lehetetlen csoportokat szervezni olyan szál lásheIyekre, ahol nincs min den szobához legalább egy zuhanyozó, de külföldi vendégeink általában még igényesebbek: ragaszkodnak a fürdőszobához. Ha most összeszámoljuk, hogy Békés megyének hány fürdőszobás szállodai szobája van, rögtön láthatjuk, hogy jelentősebb szervezett turizmusra itt nem számíthatunk.

— Az IBUSZ-nak van egy komplex fejlesztési programja. Ebbe nem fér bele, hogy támogasson szállodaépítéseket a megyében?

— Őszintén megmondom, nem. Nekünk nincs sok fejlesztési alapunk, és ami van, azt úgy akarjuk befektetni, hogy minél hamarabb megtérüljön. Elsősorban nem a szállodaépítkezésekbe szállunk be, hanem inkább az idegenforgalom egyéb területein, a különféle programok szervezését segítjük. De ha pénzt adunk szálláshelyek

Szittya Emil, [lektő], idő

BODRI FERENC:

„Viszi a ködöt az idő..."

Szívesen és nem csekély örömmel olvastam *Szőke György*, majd *Tamás Attila* sorait Szittya Emilről az Élet és Irodalom Visszhang-rovatában. Végtére igencsak megtisztelő, hogy egy eléggé szűk körű folyóiratban és néhány év előtt megjelent iróműnyra a szakma még emlékezik. Az ismertető íze és hangneme büszkeséggel tölt el, még akkor is, ha alapos gyanúim szerint az idei frankfurti könyvvásár „kalandszerzője" aligha azonos Kassák Lajos vagabundustársával, *az én Szittyámmal*, hiszen ez a Szittya korántsem „őrjítette meg a serdülőfélben levő német olvasókat", csupán a név talán egy mai tollforgatót. Zöldi László, a beszámoló írója feltehetően ezért látta megfordítottan ez ominózus nevet a könyvcímlapokon (ÉS, október 17.).

A címül választott József Attila-mondat talán mégis jól illenék az „elporzott évek" ködlovagjához (Kassák megfogalmazása), a nagyszájú anarchistához és érzelgős szélhámoshoz (Gyergyai), aki azóta sem hagy nyugodni engem (mást sem).

★

Szittya Emil ez évben éppen száz esztendeje (Budapest, 1886. augusztus 18.) született. Munkásságához és pályaképéhez az 1979-ben írt montázs után (Literatúra, 1980. 2. szám) nem kevés újabb adattal szolgálhatok, de kalandregénnyel nem, bár élete és az életmű fogadtatása minden hasonlót felülmúló kalandregény. Legelébb azt a hírt jelentem, hogy 1985 novemberében Bécsben (*Galerie Löcker*) Szittya Emil (a valódi és egykori), a képzőművész is napvilágra került, olajképeiből és gouacheaiból jeles és komoly sajtókísérettel megáldott kiállítása volt. Ugyanekkor és ugyaniit betűhív reprintkiadásban megjelent *Selbst-Mörder* című, eredetileg 1925-ös kiadású (Lipcse), vaskos (410 lap!) monográfiája is. Sajátos témaválasztású, de kitűnő és alapvető művelődéstörténeti munka ez, amelyből úgy tetszik, a kalandor csavargó (stb.) már ekkor is hatalmas tudományú és felkészültségű volt. Aligha véletlen a reprintkiadás. A kötetben Szittya előbb az öngyilkosság „filozófiáját és apológiáját" adja, utóbb indítékait és változatait mutatja be. Példái nemcsak a történelemből származók, hanem a maga jelenkorából is. A színhely Európa az első világháború után. A mű valóban az első összefoglalás ebben a témában, a megírás ideje különösképpen jelentőssé teszi.

Az új kiadás bevezetőjének az egykori jó barát: Manfred George nekrológját vették át a New York-i *Aufbau* 1964. decemberi számából. A szerző „a csaknem utolsó bohémet", a huszadik század egyik pionírját siratja el. Szittya életútját, csavargásait Ausztria, Németország, Svájc és Belgium, Franciaország és Itália, Hollandia és Spanyolország országútjain, azilumaiban és nagyvárosaiban jól ismeri a nekrológ írója, egy hosszú Szittya-levelet felidézőn még Blaise Cendrars-ral való kapcsolatát is a *Les Hommes Nouveaux* című folyóirat brüsszeli, majd párizsi megjelenése (1909—1914) idején. Az anarchista tendenciájú közlöny kiadását először a fiatal és módfelett sikeres Marc Chagall pénzadománya tette lehetővé, innen tehát a róla szóló írás a lapban, a néhány reprodukció. Jó lenne látni ezt a német és francia nyelven egyaránt megjelent folyóiratot. Hasonlóképpen az 1919 őszén Paul Baudisch közreműködésével folytatódott *Horizont*, az „időközönként megjelenő röpirat" további számait (a budapesti Széchényi Könyvtár őriz néhány elrongyolódott füzetkét, a még itthon és 1918-ban megjelentek közül).

Szittya Emil tízéves hazai munkásságáról az egykor megírtnál azóta valamicskével többet tudok. Ismerem például a *Pesti Futár* 1918 május 24-i számát, amelyben Nádas Sándor „A Konsten-affér hírlapíróit". — Szittya Emil, Győri Emil, Orbók Attila, Rákosi Endre — mutatja be. A leírás eleven, bár a bulvársajtó és az ellenszenv közös jegyeit magán viseli.

Szittya „Kis ember. Nem is embernek néz ki, hanem kis fiúnak. Nem magasabb, mintha kilencéves lenne. Egy borzas ember, szegényesen öltözve. Sokszor rongyos, cvikkert hord, kalapja mellett állandóan zsinór lóg, mintha nagy viharban járna. Úgy látszik, az élete nyugtalan, viharos, fél, hogy a szélvész körülötte lefújja a kalapot a fejéről. Anarkista. De azért jóba van a rendőrséggel, róla egészen biztosan bebizonyosodott, hogy az őrnagy kémje..." A továbbiakból kiderül, hogy ez a „kémség" korántsem bizonyított vád, csupán mélytengeri szóbeszéd. Így csupán fordítókra lehetett szüksége a Budapesten állomásozó külföldi őrnagynak 1918 tavaszán, besúgókra aligha. A Konsten-ügyről utóbb Major Ottó kitűnő „történelmi pikareszket" írt, a remek kisregény a *Boldog boldogtalanok* című gyűjteményében olvasható.

A „rendőrspicliségre" pedig csupán gyanú található — Kassáké —, adat és bizonyíték sehol. Kutakodásaim majdhogy éppen ellenkezőjére engednek következtetni, hiszen a horthysta titkosrendőrség előtt Szittya még 1935-ben is nyilvántartott anarchista volt, mint erről Beránné Nemes Éva — Hollós Ervin: *Megfigyelés alatt...* című könyvében (Bp. 1977. 204—205. old.) olvashatunk.

És vannak még további előítéletek (kalandregényszerző? — ez tán a legkevesebb) Szittya későbbi alkatát illetőn. Ilyen a „kétes egzisztenciájú kezdő író, külföldön később fasiszta ügynök lett" sommás ítélete, megtalálható Károlyi Mihály *Egy egész világ ellen* című emlékiratának 1965-ös jegyzetei között. Mindennek ellentmondani látszik Szittya Emil (alias *Schenk Adolf*) zsidó volta és a Párizsban 1933/34 között német nyelven megjelent „antihitlerista folyóirata", a *Die Zone* is. No meg a tény, hogy franciául Brechtről (Europe) Soutine-ról (Les Lettres Francaises), Cendrars-ról (Mercure de France) és másokról írt. Párizs német megszállása elől lányával és német származású, szintúgy emigráns feleségével együtt (aki még ma is él!) menekülni kényszerült. Igaz viszont, hogy eléggé furcsa figura lehetett, afféle „fehér elefánt", aki „sivatagi teve" létével, izgékony, és fecsegő voltával, anarchista érintésű tetteivel inkább gyanút és viszolygást ébreszthetett mindenkiben, bizalom és megértés helyett. Előttem ez a félszeg kalandorság is megnyerő.

Időközben sikerült átlapoznom az *Új Nemzedék* 1914—19 közötti évfolyamait. A fiatal Milotay István „politikai, irodalmi és közgazdasági hetilapja" még korántsem olyan, mint az 1919 őszén újraindult: korai demokratizmusa és későbbi háborúellenessége, nemzeti és nemzetiségi megbékélést célzó politikája nyilvánvaló. Ebben az időben a lapnak Szittya — és az ő révén Kassák — sokszor és izgalmas témákkal jelentkező cikkírója volt. Cikkei erős antimilitarizmusról és széles körű tájékozottságról tanúskodnak, ismeri a francia, angol, holland, belga, spanyol, amerikai és japán munkásmozgalmat, idézi orgánumaikat, ismeri és értékeli a háborúellenes irodalom külhoni folyamatát, az anarchizmust és a szociáldemokráciát. *Marx és Engels a magyarokról* című írása (1915. június 27.) talán az elsők egyike a hasonló témájúak közül. Kassákkal együtt mindketten írnak egy elképzelhető orosz forradalom lehetőségeiről, Szittya az első bekövetkezettről is, 1917. március 25-én. Az esztendő kora nyarán ugyanitt már több folytatásban a szociáldemokrácia békeakcióiról, szeptemberben három közleményben a „háború komolytalanságairól", a háborús propaganda komolytalanságairól, a cenzúra balfogásairól természetesen. Mulatságos gyűjtemény ez, és a frontok mindkét oldaláról való történetek jelennek meg itt (Szittya minden bizonnyal többszöri svájci útjai és tartózkodásai során gyűjthetett széles tájékozottságú frásaihoz meggyőző dokumentációt). A példakép feltehetően és megidézetten Karl Kraus lehetett, az angol, francia, olasz és német lapokból összegyűlt, szenzációs és mulatságos esetek leírása szellemes.

Előttem végül nem kevés tanulsággal zárul az „ügy". Legelébb avval, hogy föl kellene már végre teljesen deríteni (az érvek mellett lennének még jócskán adataim is) ennek a csupán Kassákhoz, Cendrars-hoz mérhető, izgalmas sorsú és páratlan felkészültségű „csavargónak" valóságos életművét az óhazában, felmérni értékét és arányait. Bár a *Krisztus-képek Európában* című nagymonográfia valóban nem készült el — mint a Csavargások könyvében Kassáknál olvasható —, de végtére Szittya Emil nyitotta a képzőművészetre fel a fiatal Kassák szemét.

★

Hatalmas életmű maradt Szittya Emil után. Könyv az erotománokról, a mihasznákról, Henri Rousseau-ról, Erneste di Fioriról, a svájci festészet új tendenciáiról, a francia tájakról, Leo von Königről, Arthur Bryksről, a franciaországi német művészetről, Bernhard Hoetgerről, Picassóról, Soutine-ről, Albert Marquet-ról németül és franciául utóbb. Híres könyve, a *82 álom a háború éveiben — 1939—1945* — megidézi és értékeli benne a különböző foglalkozású franciák álmait — Párizsban jelent meg 1963-ban, gondolom, reprintje várható. A különféle bibliográfiákból eddig harminckét művet sikerült cím szerint összegyűjtenem, mellettük hét folyóiratot 1909—1945 között.

Egy rokonszenves és fiatal osztrák házaspár esztendő előtt sok levélben, utóbb személyesen felkeresett. Doktori disszertációt írnak — egyszerre kettőt: a férfi Szittya Emil német, a feleség francia nyelvű munkásságáról — a salzburgi egyetemen. Tanácsomra fölkerestek számos ottani tudományos műhelyt és gyűjteményt. Mindenhonnan hozzám utaltak őket, holott éppen én küldtem a kutató párt ide és oda. A legpregnánsabb tanácsot az egyik legilletékesebbtől kapták: faggassanak ki jól, de kétellyel fogadják minden szavam, aligha higgyenek nekem... — mesélték nevetve utóbb. Így aztán tűnődhetem: öröm-e vagy üröm, hogy az egyetlen hazai „szittyológus" vagyok. A két fiatal osztrák kutató véleménye jövőre a Kassák Emlékkönyvben lesz talán olvasható, így aztán hárman leszünk.

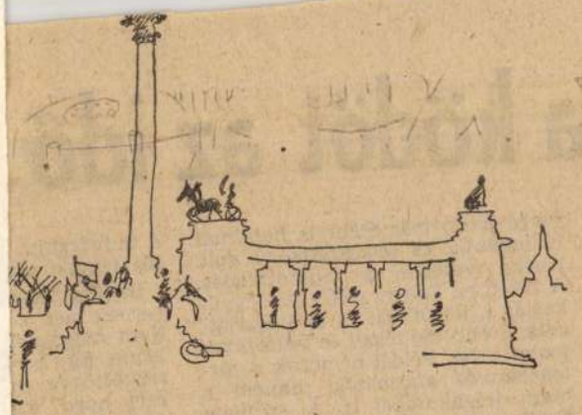

Stig Claesson rajza

Amott szántottak és vetette pedig nehéz volt a fölkunkorod összetekert földön. Néha fejjel l felé is szántottak.

Elővettem egy látcsövet, mé messzebbre láttam az álom abla kán, a göngyölegen túlra. Ott is magyarokat láttam, akik némi nosztalgiával és büszkeséggel pillantottak ide, olykor szinte lopva; gondosan mindent számon tartottak, ami e kilencven s néhány ezer négyzetkilométeren a nosztalgiájukat és a büszkeségüket táplálhatta. Még annak is örültek, ha itt sütött a nap, vagy esett az eső. És onnan úgy festett, mintha ez a tízmillió legalább a lényeges kérdésekben összetartana. Vagy legalább a legjobbak a tízmillióból.

Szigliget, 1986. november 21.

Simó Sándornak, Kővágóörsön

Jobb kedvem végre visszatér,
nyúzott, zúzott, zúzmarás,
söréért nyúlva orrbavág —
Scott kapitány az, senki más.
Üres gyomrából dől a tél,
kutyaszaggal beglóriáz,
kék bütykéről a fagy-fehér,
melegben lüktető varázs
lengeti üres zászlaját,
s keményebb hangra vált.

Olvadtan fekszem nélküle
hat éve forró partokon,
egyiken elhagyott szüle,
másikon fogadott rokon,
s ő mindenre fütyül.
Búmat hiába hordozom:
népi cafrang, giccs-mütyür —
mondja; én nem mondhatom,
fekszem csak egyre, egyedül.

Ő megmaradt a jégbe zárva,
izzadt omló gleccseren,
nélkülem dolgozott az árva,
nem volt egy csöndes perce sem,
nem volt egyetlen téli álma,
holt nyelvén ég a hideg.

Sodor tao arapalya —
a tenger elmos, nem siet.

Nézte hosszan, mint kinek
semmi, az idő se drága,
ahogy bukfencet vet a bálna,
túlélnek a pingvinek,
önkörét írja a pálya;
a vak hóféreg megtalálja
helyét, akár egy kis ideg
vihar előtt a vakszemen,
és egy görcsben elvihet
észak—déli éjszakába,
és semmit nem visz velem.
Node, vár tél boldog magánya,
érkezem fagyba, meztelen.

És ott áll a részeg kedvem,
duhajul és szenvedőn.
bölccsé aggva ismeretlen
isten nyálával kent tetőn,
s vele minden szeretőm
csurdén hever egy hajón,
jeges szememmel szembejön,
úgy látja, hogy én is láttam
elhagyott, kiégett valóm:
itt a part forró homokja
magába szí, rámborul,

s a nap után elforogva
én csak tűröm jámborul,
hogy deres szakállam fogja,
nyársán megsüt már az Úr:
reggel felkelt, este altat,
én vagyok a húsos foglya
szenesedő kettős partnak,
mit egymásra forditott —
minden nagyszájú befalhat.
Egyben nézem a sötétet,
egy pályán hozzák az éjek
messziről a földeket,
és a tenger földereng,
egy a rend és a titok —
azt hiszem néha, hogy élek:
álmomból felorditok.
Hull szememből a homok.

S itt áll most a jobbik kedvem,
jégcsaposan, talpig dérben,
üveggé forrt fövenyen:
valamelyik jobbik énem,
mint visszasírt gyötrelem:
múltam, csudás életem,
s most már végleg elvihet.
De eltaszít a félelem,
ha felold csábító pára
s borban nőben föllelem,
hol bukfencet vet a bálna,
túlélnek a pingvinek,
a vak hóféreg megtalálja
helyét, akár egy kis ideg.

Önkörét írja a pálya,
a tenger elmos, nem siet.

Úgy járok fagyott tükrökön,
fekszem forró partokon:
égbe vetít egy vízözön.
Búmat hiába hordozom,
a mennybe se költözöm.

Merő jég a jobbik kedvem,
nyúzott, zúzott, zúzmarás,
szakálla, szeme tiszta dér,
gyereknek való a varázs,
néki a varázs: való.
Hőbe hóval visszatér
kapitány Scott-Mikulás,
puttonyából hull a hó,
és szinte orrbavág,
káromkodik vagy nevet.
Őt északi árapály,
engem mérsékelt kelet
parttól partig úgy dobált,
mint az ugrókötelek,
lengetve a héthatárt,
s vele jobbik kedvemet.

Ránkfázik a glóriás,
idáig hurcolt varázs,
ide olvad a néma tóba
a porond mai martaléka.
Élet van itt, és semmi más.

Szittya Emil, [kritik]
vó

Ki volt Szittya Emil?

„... Jó volna többet tudni valószínű hazánkfiáról, aki a látvány szerint megőrjíti a serdülőfélben levő német olvasókat" — írja *Fabula rasa* című írásában az Élet és Irodalom október 17-i számában Zöldi László. Választ elsősorban Kassák Lajos műveiben találhatunk a kérdésre. Szittya Emil neve ugyanis több ízben felbukkan *Egy ember élete* című, nem is olyan régen teljes terjedelmében újra megjelentetett klasszikus önéletrajzi regényében, ahol igen részletesen ír csavargásai egykori társáról, a később rendőrspiclivé vált Szittya Emilről. De felbukkan Szittya neve *Kassák*nak *A ló meghal, a madarak kirepülnek* című nagyszabású költeményében is. Utolsó találkozásukról ad számot Kassák *Elporzott évek* című kései versében, melyet a *Miért szép?* kötetben Gyergyai Albert elemzett. Többször említi Szittya Emil nevét Károlyi Mihály is önéletrajzi írásaiban. *Das Kuriositäten-Kabinett* című, 1924-ben írt könyve reprint kiadásban 1973-ban újra megjelent. Részletes eligazítást Szittya Emil (1886—1964) kacskaringókban igencsak bővelkedő pályaképéről pedig Bodri Ferencnek a Literatura 1980/2. számában megjelent *Kalandorok se kíméljenek* című, igen izgalmas tanulmányából nyerhet az érdeklődő, akinek kíváncsiságát Bodri írásának alcíme is felkeltheti már: „Hézagos montázs a rejtélyes Szittya Emilről — 1886—1964 —, aki regényhősnek, írónak [illegible]tőnek, rendőrspiclinek [illegible] chista ügynöknek egyk[illegible] vag."

köke György: Ki [illegible] 2

Élet és Irod[illegible] okt 24. XXX/43

sehol a zöld?!

Szittya Emil
festőművén

Kiállítása a Karsák emlé Tmúzeumban -

Acsay Judit
cikke

Új Tázi,
1989 nyt. 3.

Szittya Emil festménye

ganak nem is volt

llenállási mozga-
n részt."

Csontos Magda

évre 636.— Ft, 1 évre 1272.— Ft.

Szittya Emil 1886-ban született. Élete nagy részét külföldön, főképp Párizsban töltötte. Festőművész, irodalmár, neves művészek közreműködésével, mint Apollinaire, Marinetti, folyóiratokat szerkesztett. Budapesten Kassák Lajossal dolgozott együtt.

1964-ben halt meg Párizsban.

Ezt az anyagot a Kassák Emlékmúzeum után most a képtárban mutatjuk be.

SZITTYA Emil festő

1990. 1. Január

1990. jan. 9 - febr. 11

SZOMBATHELYI KÉPTÁR · 9700 SZOMBATHELY, RÁKÓCZI FERENC U. 12. TEL.: 13-074 · NYITVATARTÁS: HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL NAPONTA 10-17-IG

Nagyságos

Dr. Szendrei János úrnak

min. o. tanácsos, a m. tud. Akadémia tagja, stb.

Budapest

I., Atilla-utcza 23.

IGEN TISZTELT MŰVÉSZ ÚR!

Van szerencsénk becses tudomására hozni, hogy SZENDREI JÁNOS dr., a Magyar Tudományos Akadémia tagja, a jeles történész és SZENTIVÁNYI GYULA műtörténész jórészt már megirták az első nagyszabású magyar műtörténeti lexikont, mely a XII-ik századtól kezdve napjainkig élt összes képzőművészeink életrajzát magában foglalja s melynek első kötete a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi ministerium támogatásával

MAGYAR MŰVÉSZEK LEXIKONA

czím alatt ez év végével fog megjelenni.

Miután e régen nélkülözött és szigorúan tudományos munka megjelenését a magunk részéről is teljes mértékben támogatni kívánjuk, ezennel felkérjük t. Művész Urat, hogy életrajzi adatait a mellékelt iven feljegyezni s az ugyancsak ide mellékelt borítékban a szerkesztőség czímére megküldeni szíveskedjék.

Az életrajz beküldési határideje legkésőbb ..... évi 1908 DEC. 1 hó ....-ig.

Az életrajz beküldése a műre való semmiféle előfizetési kötelezettséggel nem jár. Kérésünk teljesitését a hazai művészeti irodalom érdekében is kérve,

vagyunk kiváló tisztelettel
Budapest, 1908 június hó.

AZ ORSZ. MAGY. KÉPZŐMŰVÉSZETI
TÁRSULAT IGAZGATÓSÁGA

HORNYÁNSZKY VIKTOR, BUDAPEST.

Kérdő-ív

Tiszta, olvasható írást kérünk!

Neve?	
Születési éve, napja és helye?	
Mikor és hol végezte tanulmányait? Kik voltak tanárai?	
Részesült-e és mínő ösztöndíjakban?	
Volt-e tanulmányutakon; hol és mikor?	
Hol, mikor és mit állított ki ***külföldi*** *tárlatokon?*	
Mínő kitüntetésekben és pályadíjakban részesült?	
Melyek legjelentékenyebb művei, mikor készültek, s hol, kinek birtokában vannak ezek?	
Megjelentek-e már életrajzi adatai és műveinek ösmertetései vagy bírálatai? Melyik hírlapban vagy könyvben, és mikor?	

Minél kimerítőbb az életrajz, annál becsesebb!

A forrásul idézett hírlapok pontos évét és számát kérjük.

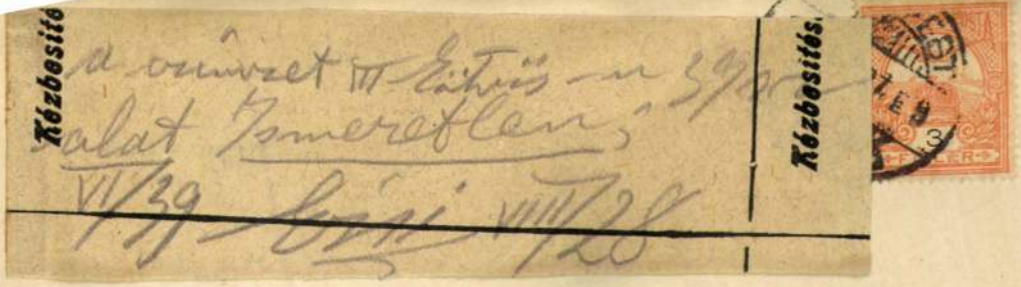

S Z I T T N E R D E Z S Ő

festőművész urrak

B u d a p e s t.

Eötvös-utca 39.

Érig VIII/28
Bartal Mps

MK SAJTOFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Szitás, Erzsébet, festő- és grafikusművész

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1980 MÁJ 1 1

/ 1021

NÉPÚJSÁG

Szitás Erzsébet: Tihany

NÉPÚ

Soha nem vágytam el

Alacsony, kicsi ház, tenyérnyi ablakkal Szeghalmon az Állomási újtelep 1. szám alatt. A tornác falára évtizedekkel ezelőtt szép lovakat „varázsolt" egy naiv festő, a gémeskútból bő gatyás, pörge bajszú legény húzza a vizet, távolabb leányka libákat őriz. Öreg az épület, öreg a festmény, de a ház asszonya, özv. Bartha Istvánné itt érzi igazán jól magát.

A szoba és a konyha is földpadlós, a fal, a szögletes kemence fehérre meszelt, a faragott karospad, a sublót, a régimódi ágyak elhelyezése történelmi hűséggel mutatja: hogyan, milyen körülmények között éltek a századforduló után a Sárrét szegényparasztjai.

A konyhában mosdóállvány lavorral, alatta tisztára mosott gumicsizma. Bizony, e peremkerületi portán esős időben ez a leghasznosabb lábbeli.

Barthéné magas termetű, szálegyenes testtartású, nagyon víg kedélyű asszony, 82 éves korát meghazudtolja fiatalos mozgása, szellemi, fizikai frissesége. Kontyba tűzött, szép barna hajában ősz szálat nem látni. Ha kibontja a hajfonatát, csaknem a derekáig ér. Vidáman, jó kedvvel beszél a múltról, pedig nem volt könnyű élete.

— A gyerekek haragszanak rám, amiért még mindig itt lakom. Elmehetnék hozzájuk, szeretnek, hívnak. Ej, is férsoha-soha nem vágytam el innen.

Pedig de nehéz életünk volt. Manapság nagy kényelemben élnek az emberek, nem tudják, hogy nőttünk fel mink. Akkoriban sok volt a sár, a mocsár ezen a vidéken. Azt hiszem, azért is mondták úgy, hogy Sárrét. Még a kútra is úgy tudtunk eljárni ivóvízért, hogy deszkapadlót fektettek le. Mezítláb jártunk kora tavasztól késő őszig. Egyszer a bátyám még a jégre is elment mezítláb csúszkálni, nem volt csizmája, de kutya baja sem lett...

Apám szegény parasztember volt, már kiskorunkban munkára fogott minket is. Anyám szépen tudott menyasszonyi ruhákat, stafírungokat varrni, így aztán csak felnőtt a hat gyerek. Még székfűszedésre is eljártunk, megfogtunk minden munkát. Emlékszem, még süldőlány voltam, amikor eljártam napszámba libát tépni. Mondja egyszer egyik asszony: „Hallod-e, te Julis! Ez semmi. A birkanyírás, az igen, azt tanuld ki, azzal lehet jól keresni..."

Megörültem a jó hírnek, hiszen mindig szerettem volna annyi pénzt keresni, hogy vásároljak magamnak ezt-azt, mint a módosabb családok lányai. Akkoriban évente négyszer volt országos kirakodóvásár Szeghalmon. Csuda jó érzés volt vásárolni. Szegény jó uram na-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Szitás Erzsébet festő- és grafikusművész

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1980 MÁJ 1 1

1021

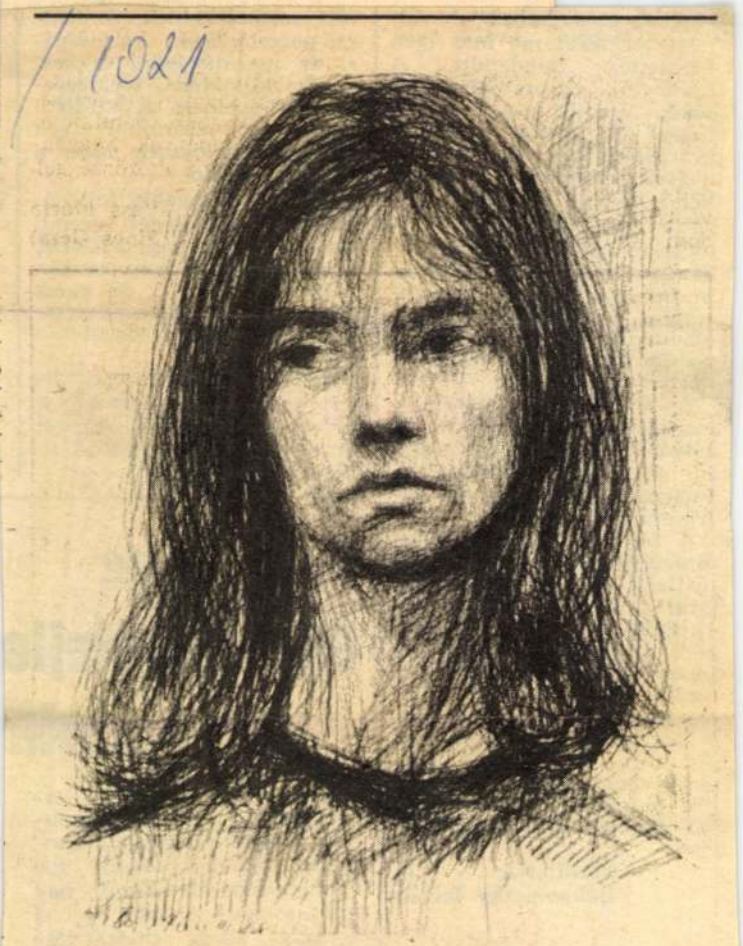

Szitás Erzsébet: Leányfej

ségének erősíté
lalat termékei
keresettek n
harkoviak az
sőként kezdték
típusú 165 lóe
gyártását. Ezel
nagyon népsze
lők körében, s
vabb konstruk
mítanak ebben
ban a világon.
Budapesten re
zetközi kiállításokon eg a
plovdivi vásáron a T—150 K traktorokkal aranyérmet nyertek.

Az üzem konstruktőrei jelenleg új gépek kifejlesztésén dolgoznak, olyan lánctalpas és kerekes traktorokén, amelynek teljesítménye eléri majd a 200 lóerőt.

A legmagasabb állami kitüntetések nemcsak a gyár zászlaját díszítik, hanem egyúttal a vállalat kollektíváit újításokra, minél tökéletesebb gyártmányok gyors kifejlesztésére is ösztönzik. Azokat, akik kiváló eredményeket értek el a munkában, a legmagasabb elismerésben részesítik. A harkovi traktorgyárban eddig 31 dolgozót tüntettek ki Lenin-renddel. **(Po Szovjetszkoj Ukrainye)**

Fordította:
Bukovinszky István

gépsorokat, gyárberendezéseket is szállítani megrendelőinek.

A Koreai Népi Demokratikus Köztársaság jelenleg a világ száz országával áll kereskedelmi és gazdasági kapcsolatban.

Csehszlovákia

Gazdaságfejle
— tapasztala

Ezekben a napokban ismerkednek meg részletesebben Csehszlovákiában a gazdaságirányítási rendszer továbbfejlesztésére hozott határozatokkal. A párt és a kormány közös intézkedéstervezetének célja a termelés hatékonyságának, a végzett munka minőségének ja-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1979 JÚL 8

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba

Szitás Erzsébet

NÉPÚJSÁG

1021

Szitás Erzsébet: Györgyi

NÉPÚJ

SZOLGÁL

Mai magyar társadalom

Lázár István:

Újfajta honfoglalá

falvak, unokák, üdülők

A kérdéskört, amely némelyek előtt már korábban sem volt ismeretlen, néhány éve a baranyai Gyűrűfű sorsa drámai erővel véste az ország köztudatába. Persze, nem volt teljesen indokolatlan a vita, hogy valójában okunk van-e bánkódni, ha a mostoha vidékek apró falvai elsorvadnak. Hiszen ezekben nehéz, sivár volt az élet, mert a termőföld gyönge, a közlekedés rossz — ami a turistának, az alkalmi látogatónak szép, idilli, csalogató, nem rabság, nyomorúság-e az az őshonosnak?

Igen ám, csakhogy köz- meg: a túlzottan központo-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Szitás Erzsébet

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1978 DEC 2 4

kezd a verebesi tanyák irányába.

1021

Szitás Erzsébet: Háromkirályok

nevezetes." Milyenek ma a sokat szenvedett, de életerős ősök leszármazottai?

A Lenin utcai bölcsőde rózsaszínű épülete előtti apró parkban elárvultan álldogál a homokozó, a hinta. Beljebb gyermekhangokat, edénycsörömpölést hallani. A meleg, világos helyiségben éppen ebédelnek. Az apró tányérokból ügyesen kanalazzák a levest.

Nagy a választék az új ABC-áruházban

— Hatvannégy kisgyermek jár hozzánk — mondja Szücs Róza, a bölcsőde vezetője. — Sajnos, csak ötven férne el kényelmesen. Így is több mint tízen várnak elhelyezésre. Az óvodában is szűkösen vannak. Nagy szükség volna egy új épületre. Bár a berendezésre, a felszereltségre nem panaszkodhatunk. Van fürdőszobánk, szép, kényelmes kis bútoraink. A gyerekeket tíz gondozónő látja el, valamennyi szakképzett. Csak hát kicsi a hely.

foglalkozta
ipari Szöv
kötőüzeme
vannak
segélyen.

— Össze
jasunk va
vagyunk,
molnunk
üzemvezető
aki maga
éves. — Nagyon sok gondot jelent az utánpótlás. A kisgyermekes anyáknak különböző kedvezményeket adunk, csak jöjjenek vissza. Sajnos, az a tapasztalat, hogy aki anyagilag megteheti, otthon marad. Természetesen ez alatt az idő alatt is tartjuk velük a kapcsolatot. Több újdonsült anyukát sikerült rábeszélni, hogy tanuljon szakmát a három év alatt.

Bekukkantunk néhány terembe. A kötőüzemben az asszonyok és lányok irányítják a gépeket, melyek alól divatos, szép pulóverek kerülnek majd ki. Másutt a kész árut csomagolják.

vaványa új arculatát. Ke
zükben a jövő. S vajon ho
gyan élnek a múlt birtoko
sai, az öregek?

A szociális otthon kiseb
kolóniának is beillene. A
kapubejárót két kőépüle
fogja közre. Szemben van
konyha, az irodák, hátul pe
dig a melléképületek. A 6
idős lakó éppen befejezte a
ebédet. — Kicsit szűkös a
ebédlőnk — mondja Ugra
Sándorné igazgatónő, maj
kellemes tónusú, mély hang
ján megkérdez egy-két né
nit, bácsit: hogy ízlett a
ebéd?

A virágokkal díszített fo
lyosóra már kiültek néhá
nyan. A faliképekkel dísz

Pörög a keresztorsózó a Gyomai HISZ dévaványai kötödéjében

Fotó: Jávor Péter

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
Szitás Erzsébet
festőművész
BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
1979 OKT 7
1021

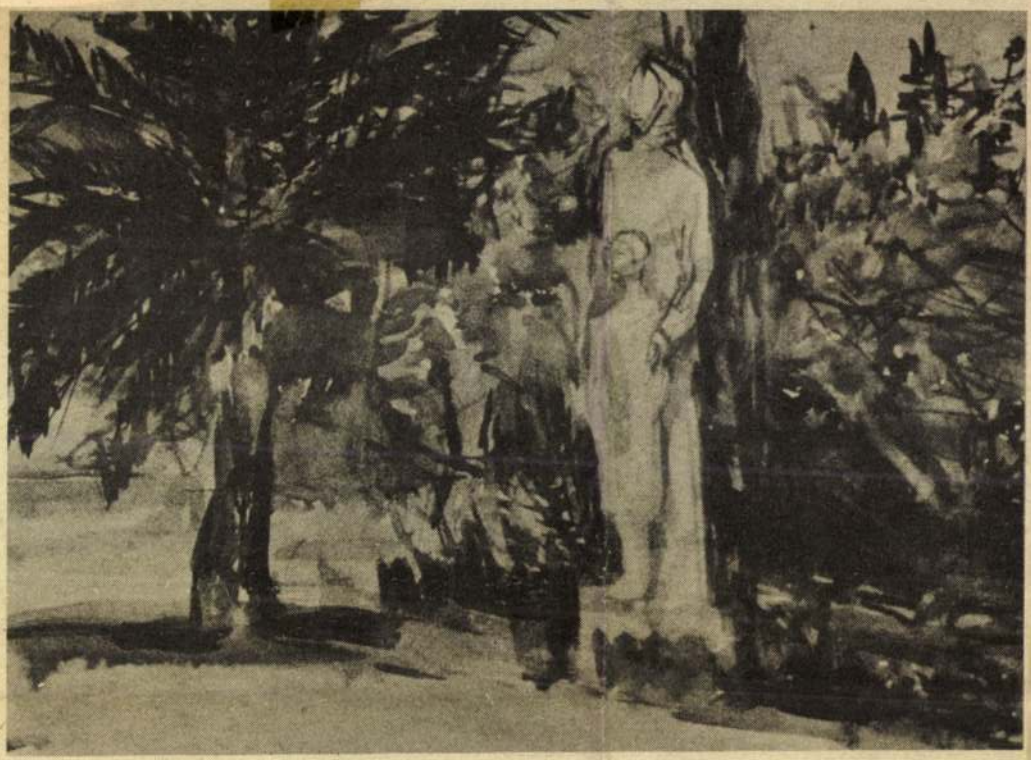

Szitás Erzsébet: Görög liget

Szitás Erzsébet: Korintosz

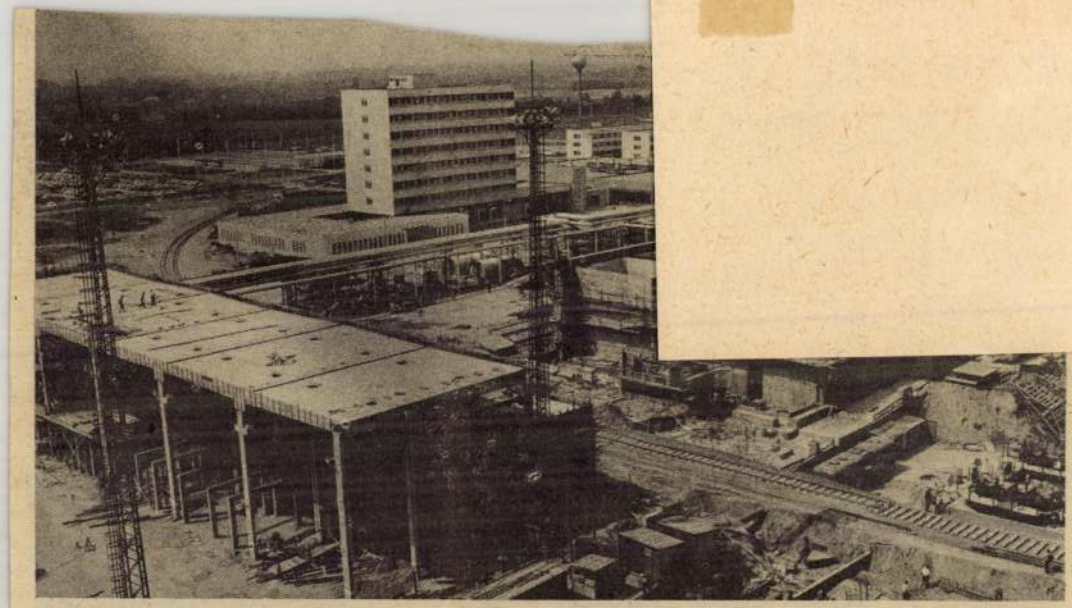

A „salaktárolót" is megyénk építői készítik, mely a kép előterében, a két daru között látható

villanyszerelő szakmát. Aztán kemény tanulással 1958-ban a Szovjetunióban szerzett villamosmérnöki diplomát. E kis kitérő után így folytatja: — A szovjet szakembereknek már nagy tapasztalataik vannak az atomerőmű-építésben. A lengyelek nagyon sok nagy méretű acélszerkezetű csarnokot, ipari objektumot szereltek, ők ebben specialisták. Napjainkban csaknem 600 külföldi szakember dolgozik Pakson.

Óriási területen folyik az építkezés, kiépített úthálózaton szállítják az építőanyagot, a munkásokat. Raktárak sorakoznak, kavicshegyek magasodnak. A felkészülés, az építés, a szerelés pontos üteme arra irányul, hogy a programozott üzembe helyezés megvalósuljon.

— Az erőmű elkészültével a hazai energiaszükséglet egynegyedét szolgáltatja majd. Az első egység 1981-ben üzembiztos gépként belép az országos áramtermelésbe — folytatja a kormánybiztos.

●

Az elmúlt évtől kijelölés alapján részt vesz a beruházás megvalósításában a Bé-

Közben kiérünk az építkezésre. Pallókon, karvastagságú betonacélokon lépdelünk. A szerelők a reaktoraknа szerelésén dolgoznak, a magasban az acélszerkezeteken macskaügyességű emberek serénykednek. Szivatytyú továbbítja a betont, vibrátorok zümmögnek, daruk emelik helyükre az elemeket. Utunk méteres vastagságú betonfalak között vezet, melyet sok helyen rozsdamentes acéllemez borít. A zsaluzatok beállításánál találkoztam a békéscsabai Wallfisch László ácscsal.

— Egy éve, az elsők között jöttem Paksra — kezdi a negyvenes férfi. — Mi tagadás, a szakmai kíváncsiság és a jobb kereseti lehetőség vonzott. Most már elmondhatom: rengeteget tanultam, ugyanis a hagyományos ácsszakmát itt egy korszerűbb, gyorsabb, pontosabb térrácsos technológia váltotta fel. A hatalmas vastáblákat hússzor is felhasználhatjuk. Fával nem győztük volna a zsaluzást, no és a pontossággal, valamint a fal simaságával is gondunk lett volna.

Pálfi Mihály Vésztőről érkezett. Most betonozóként dolgozik.

— Naponta 12 órát dolgozunk, reggel negyed ötkor kicserélődött. Ez sajnos itt az építkezésen minden vállalatnál gond...

●

Késő délutánra jár az idő, amikor felkapaszkodom a 78 méter magas toronydaruba. Elém tárul a vidék panorámája, az építkezés. Alattunk a főépület acélszerkezetét szerelik, szemben a szellőzőkéményt alapozzák, balra újabb út készül, jobbra a hűtővízrendszer épül. Lenyűgöző a látvány. Ámulatomból a daru ingása riaszt fel, amikor is egy 20 tonna súlyú elemet emel a magasba. Pánczél József darus megszokta a hatalmas építmény kilengését.

— Ennél a súlynál a torony kilengése 110 centiméter, s az 54 méteres gém 170 centimétert hajlik.

Szürkületben indulok haza. Az építkezés területén kigyulladnak a reflektorok, a toronydaruk méltóságteljesen fordulnak terhükkel, néma óriásként vigyázzák a vidéket. Az építők dolgoznak, hogy a megszelídített atomot mi is mielőbb munkára fogjuk, saját életünk könnyítésére.

Szekeres András

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1979 JUL 8

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba

Szitás Erzsébet

1021

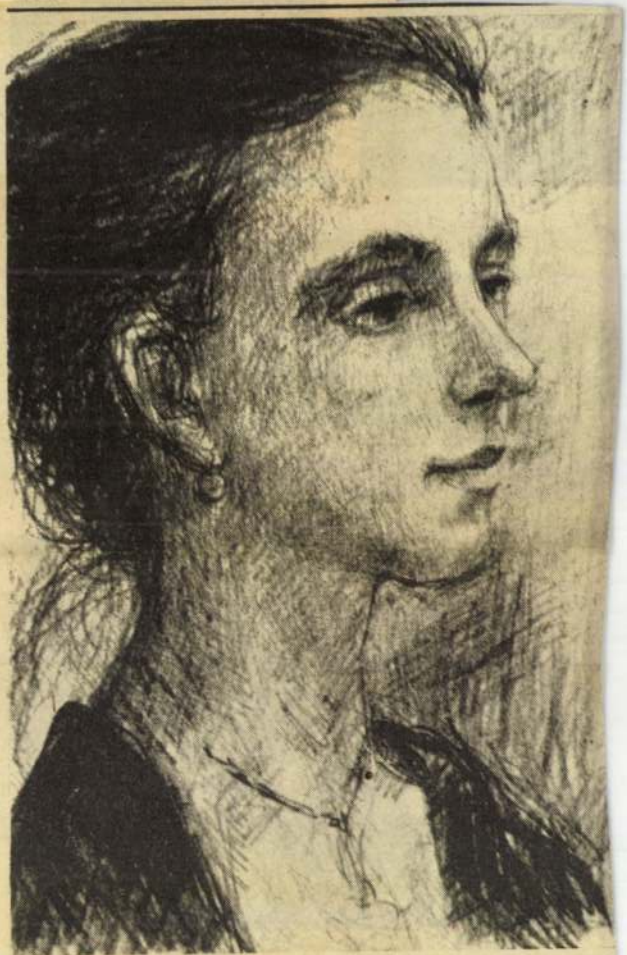

Szitás Erzsébet: Leányfej

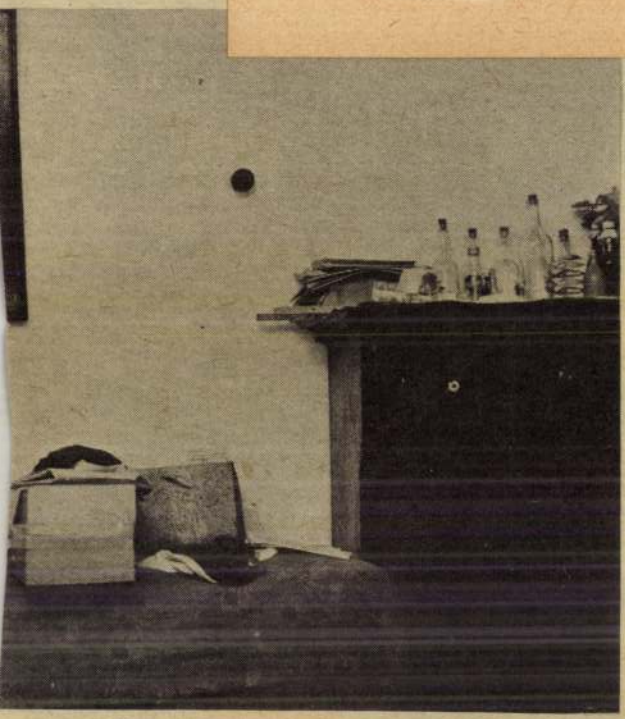

Fotó: Martin Gábor

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1979 JUL 8'

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba
Szitás Erzsébet

1021

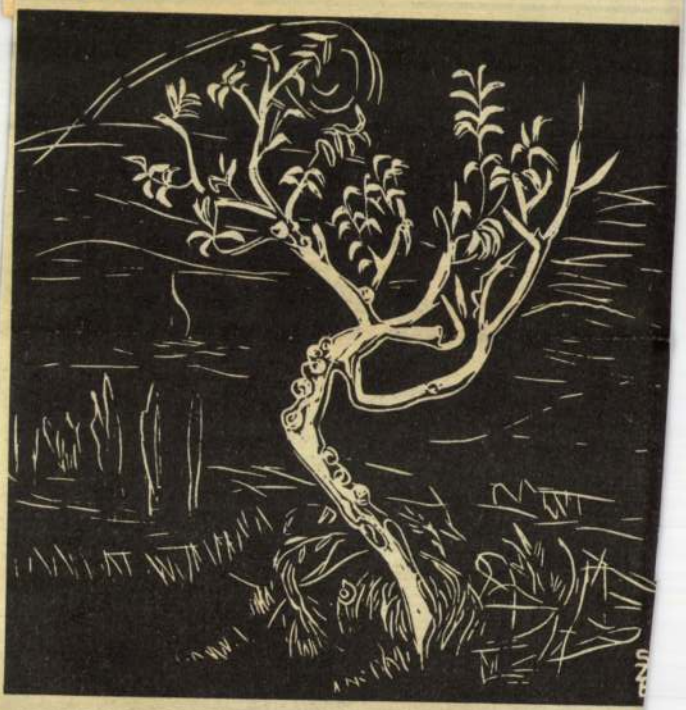

Szitás Erzsébet: Öreg fa

Barátaink él

Az ősi és örökifjú alma mater Vilniusban

Vilniusnak, szovjet Litvánia Ővárosának egyeteme több mint négyszáz esztendős. Európa legrégibb felsőoktatási intézményei közé tartoik, még a felvilágosodás orszakában, pontosabban az 579-es esztendőben alapítotik. Az egyetemnek azóta okféle gazdája volt; hom-okzatának tetején hol a jemindenki maga dönt, hogy milyen idegen nyelvet akar tanulni, stb. Sokan foglalkoznak egyéb tárgyakkal egyénileg is.

A diákok saját társadalmi szervezeteik tagjaként aktívan részt vesznek az egyetemi élet irányításában. Képviselőik ott vannak például az egyetemi tanácsban, a

Szitás Erzsébet

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Festőművész

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
1979 OKT 7

1021

Szitás Erzsébet: Görög táj

dig a hellete
nye az ünn
összehasonlítv
közép- és la
pekkel — ink
nek mondha
öreg, fiatal,

os Ernst Thälmann tere

Kép, szöveg: Niedzielsky Katalin

a „Danke schön!", s tulajdonképpen számíthattam is a szituáció alapján erre a reagálásra . . .

Mégis, amióta annyi mindent köszönhetek a német nyelvnek — annyi barátot, akit másképp sosem tudtam volna megismerni, annyi embert, akikre felnézek, annyi ismeretet, élményt, emléket, irodalmat — azóta, nekem legalábbis, szép nyelv. Hisz nemcsak a szavak jelentését értem, hanem ízét, hangulati árnyalatát is érzem, oly sokat mondanak el, annyi minden fűződik hozzájuk. Ennek a nyelvtudásnak nagy része van abban, hogy itthon is, de ott is mindenkor otthon lehetek.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR TÁVIRATI IRODA
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1979 JUL 8
BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba
Szitás Erzsébet
1021

Szitás Erzsébet: Virágok

amelyben a fiúi szeretetet, a honvágyat és mongol—orosz barátságot énekli meg. Az ő nevéhez fűződik a cirill ábécére épített új mongol írott nyelv kidolgozása is.

Műfordítóként ugyancsak hozzájárult a világ nagy kulturális öröksége mongóliai elterjesztéséhez. Petőfi, Puskin, Schiller avatott tolmácsolója.

A háromszoros állami díjas írót és akadémikust nemrégiben — 70. születésnapja alkalmából — a Szuhe Bátor-érdemrenddel tüntették ki.

Szakszervezetek a kultúráért

A mongol szakszervezetek tevékenységének egyik lényeges része az ország kulturális felemelkedéséért végzett munka.

A szakszervezetek kezelésében egész sereg jelentős kulturális intézmény működik: így például 10 kultúrpalotája, számos különféle klubja, csaknem fél ezer olvasóterme, több tucat sok százezer kötetes könyvtára várja az olvasni, tanulni, szórakozni vágyókat.

A szakszervezetek működtetik a népfőiskolát és a különböző felnőttoktatási intézmények egész sorát is. Ezeknek több mint 100 fakultása terjeszti a hasznos ismereteket. Évente több mint négymillió hallgatójuk van. (BUDAPRESS — MONCAME)

eléri a 800 ezre

A területi
szempontjából
igen előnytele

A gyorsvasút kiépítését Petrzalka kerületben kezdik, ahol majd 150 ezer lakos él

(Fotó: ORBIS — KS)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 5.
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 AUG 8

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Szitás Erzsébet — Kertem

Búcsú

nberi hangon „é
ıféle zajokat ké
például szélvil
ső dobolását, u

TÁN

dásokat. És folytat-
y — gyanúsan —
ekelt: szerepel-e a
ergő híradásokban
s milyen eséllyel,
nénnyel szerepel.
szűkében voltam
szrehajlástól men-
osságnak, amikor
elmekben egy-egy
agyar aranyérem
ckán. „Idegfeszítő
n" — mondhat-
ez a kifejezés is
ıról árulkodik. Mi-
ő a küzdelem an-
n részese; személy
őt illeti sem a győ-
vereség? Nyilván-
ha az egyik fél ja-
„Győzön a jobb!"
tam magamban, a
szenves, minden
elutasító alapelvét,
en megátalkodott
kicselezték ben-
zilárdnak tetsző el-
n kaptam magam,
nár ideológiai meg-
vagyok elfogult, és
is nyilvánvaló —
al kívánom, hogy a
senyző bizonyuljon

gessem, ezek sze-
ember vagyok ma-
nem szabadulhat
ástól, az elfogultsá-

gy-nagy többség mi
fogultságokkal teli

mindnyájan ilyenek vagyunk, ha nem a sportban — egyebekben.

Hát nincs abban elfogultság, ahogyan a szülők ragaszkodnak a gyerekeikhez? Ahogyan száz és ezer hasonló gyerek közt mindig éppen a sajátjukért aggódnak leginkább, szeretnének büszkék lenni rá, és mindenki másnál szebbnek, okosabbnak, derekabbnak, boldogabbnak látni?

És abban vajon nincs elfogultság, ahogyan a szerelmespárok vagy a boldog házastársak ragaszkodnak egymáshoz? Száz és ezer közül miért éppen az az egy a legkedvesebb, olyannyira, hogy számba sem jöhet más, akivel érdemes volna egy ágra fonni az életet.

És nincs abban is elfogultság, ahogyan az ember a szülőházát látja más házakhoz képest, a szülőfalujáť-városát, a szülőföldjét más tájakhoz képest? És folytathatnám barátokkal, munkatársakkal, foglalkozásokkal, sőt még élettelen tárgyak iránt is megnyilvánulhat rokonszenvünk vagy ellenszenvünk — még két hasonló űrmértékű bögre közül sem részrehajlás nélkül választjuk az egyiket, ha igazán jólesőt akarunk inni. (Tehát még ebben is illik ránk az Értelmező szótár meghatározása: elfogult az a személy, „akit ítéletében, magatartásában részrehajlás, eleve kialakított vélemény, ellenérzés vagy vonzalom befolyásol... nem tárgyilagos.")

No dehát mi közük ezeknek a rokonszenves, mélyen emberi vonzalmaknak-kötődéseknek az embertelenné züllesztő, vak elfogultsághoz? A pályára üveget dobáló szurkolók őrjöngéseihez, a faji, vallási, nemzeti gyűlöl-

Szitás Erzsébet
1021 festő

Szitás Erzsébet — Tavaszi tánc

KÖRÖSTÁJ

KULTURÁLIS MELLÉKLET

Várj és ne sírj!

Vajnai László

Varázsos alföldi rónák, fényhajók.
Piroslik ajkamon vágy-gyümölcse-csók.

Ha várasz megjövök, mikor az ég sírvafakad.
Elindulok feléd, hogy megtaláljalak.

Addig üzenem a fűvekkel: jól vagyok!
Magányom dzsungelében élő hű rabod.

S hidd, megjövök, mikor a táj homlokát kisimítja,
és a nyár ökle tenyérré terül. Mikor
az esők golyózáporát betemeti a por:
Meglásd megjövök érted ... valamikor.

De addig várj,
mert sorsunk, értelem.
Ha elédbe állok szótlan,
szembe nézz velem.

S ha együtt leszünk,
én Veled és Te velem.
Az lesz a megérdemelt
szerelem.

Hát várj és ne sírj!

Üzenem.

Tihany

Takáts Ilona

Szép vagy Tihany! A déli partról fájón,
tűnt élet elszállt álmaként nézlek,
éjek ködén át visszaidézlek.
Emlék, — míg sóhajnyi időm marad, —
feltámaszt kihunyt éveket napokat.
Esti csendet hold-ezüst-híd alatt,
már holt s még élő neves barátokat,
levegőd ízét, jázminos tavaszt.

Szitás Erzsébet — Margit királylány

Miért érdemes és miért kell festeni?

Tihanyból messzire látni

Az előregyártott betonelemekből készült házikóban, ott fent, a tihanyi Kopasz-hegyen, egyetlen szoba. Ez a festőnő, Szitás Erzsébet műterme, pihenőhelye; ez a barátságos kis nyári lak tanúja életének kora tavasztól késő őszig. „Pesten lakom különben a Krúdy utcában, és Füzesgyarmaton születtem, a Sárrét kellős közepén. Itt Tihanyban is az Alföld gazdagságát szerettem meg, a fák, virágok, bokrok, ösvények, a tavaszi szél vagy a nyári vihar ugyanolyan itt is. Csak a Balaton, az a több. A fodrozódó víztükör vagy az opálcsillogású sima lap mindig új és elbűvölő. Különösen a tihanyi félsziget csúcsáról, innen a Kopasz-hegyről, ahol annyian megálltak már, hogy természet diadalszimfóniáit meghallgassák. Akik itt élnek, szeretetteli emberek. A fügefámat Illyés Gyula ültette, ilyen gyönyörű mediterrán fát nem lát a környéken... A kert végében szoktam ülni, és nézem a tavat. A révtől Tihanyba húzó hajókat, a déli partszegély házait, fáit, a távolsággal elmosódó messzibb településeket. Közben körülöttem a virágokat, őszibarackfáim gyümölcsbe fordulását, és madár vendégeimet. Aztán az emlékképeimre figyelek: a füzesgyarmati gyerekkorra, a poros kis utcákra, házakra, majd eszembe jut a legutóbbi találkozás, amikor hazahívtak: rendeznék tárlatot a szülőfalumban is. És mindebből születnek újabb és újabb képek: olajak, akvarellek, linómetszetek, rajzok. Amit a benti kiállításon is láthatott: az utóbbi évek termése mind."

●

Az a „benti kiállítás" a tihanyi pártházban nyílt. Alpesi hangulatú épület, előcsarnokában és belső termeiben Szitás Erzsébet képei. Előbb a linómetszetek: Margit királylány, Tavaszi tánc, aztán a rajzok: Anyám, Anett, a belső teremben leheletfinom, költői akvarelljei: Tihanyi dombok, Virágzó fák, Falu széle, még beljebb az olajképek: Zsuzsa, Búcsú, Leningrádi emlék, Reggel. A lelke rajta, bennük mindben. A bizakodás, édesanya-mosolya, barátságosan csillanó szeme, fürge járása, messzire suhanó tekintete, ha arról a régi gyerekkorról, Füzesgyarmatról beszél.

„Annyira bennem élnek azok a távoli évek, mintha tavaly történt volna. Pedig igen hamar elkerültem Gyarmatról, már tízéves koromban felfigyeltek a rajzaimra, játékaimra. Amikor meg falukutatók jártak arra, hogy tehetségeket keressenek, rám találtak... De minek is részletezzem: Pestre kerültem, kijártam

az Iparművészeti Főiskolát, és hogy megélhessek, a Nemzeti Színház jelmeztárának lettem a vezetője. Közben persze tervezgettem, hogy mégiscsak festőművész leszek, rajzoltam is, festettem is, amint időm volt erre. Domanovszky Endre fogott kézen, és azt hiszem, az ő művészete által lettem azzá, amivé lettem."

Tihanyi kiállításán találkoztunk. Aztán kiderült gyorsan, hogy már előbb is: Békéscsabán, 1972-ben, a Megyei Művelődési Központban volt önálló tárlata. A hazai táj szépségeit idézgettük útközben, a Kopasz-hegyre induló sétánk közben, és azt is, hogy miért érdemes, miért kell festeni, mire jó a művészet, mit akar az ember, aki arra adta a fejét, hogy szebbé és értelmesebbé varázsolja a világot embertársaiban is.

●

„Amikor rajzolok, azt érzem, ez a legszebb gyönyörűség. Amikor festek, akkor a színek bűvöletében élek, és egészen feloldódok a tájban, a fák hűvösében, a napsütésben nyújtózkodó hegyoldal lankáiban. Különös érzés. Aztán arra gondolok, aki majd látja ezeket a képeket, talán ugyanúgy azt érzi majd, hogy megszépül minden körülötte. Ha többet nem is, ha csak ennyit érez, boldog vagyok. Érdemes volt megküzdeni a vonalakkal, színekkel, formákkal, az egész valóságos világgal, hogy kiragadjak belőle valamit, és azt mondhassam képeim által: ide figyeljetek, ezt lássátok!...

Tihanyban is Füzesgyarmatra gondolunk.

„Amikor 74-ben megrendezték nekem azt a kiállítást, felejthetetlen emlékeket kaptam. Kucsmás bácsik segítették be a képeket a kiállítóterembe, aztán vitték a hírt, hogy megjött a Szitás Erzsike, aki képeket fest. Fél utcák jöttek a hírre, tényleg fél utcák. Nem is tudom, hogy mondjam el, mégis megteszem: soha nem éreztem azt, amit ott, akkor, ahogy megláttam, milyen büszkén néznek rám. Vérükké váltam, hazaivá. Büszkék voltak arra, hogy íme, elment innen egy kislány, aki évtizedek múlva visszajött, és még ajándékokat is hozott magával. Egy nagy csomó képet, arról, hogy milyennek látja a világot. Aztán, amikor azt is látták, hogy ugyanúgy, ahogyan ők: a szívükbe zártak... Tudja, ezért érdemes volt."

Őszibarackot hámozunk. Színében, zamatában a Tihanyra tűző napsugár.

„A természetben és a festészetben nem lehet csalódni, csak az emberekben. Megrémülök, amikor látom: hogyan kallódnak el tehetségek, mert elvesztik a felelősséget önmaguk iránt... A kudarc is tanító lehet, és az is: mit, hogyan ne tegyünk többé. És számomra a legnagyobb öröm, ha látom, valaki megtalálta önmagát és emberségét. Ha művész, ha nem az. Mindegy, ember és ember között a jóra törekvésben nem lehet különbség. Csak abban, ki hogyan valósítja meg önmagát. Tisztán, becsületesen, ráébredve az élet megismételhetetlen szépségeire."

Mondja később, hogy Füzesgyarmaton arra kérték: jönne el kétévenként újabb képeivel. Most ezt a meghívást várja, és ősszel, amikor már sárgulnak a levelek a tihanyi fügefán, és guggoló őszibarackfáiról is leperegnek, hazaindulni szeretne. Talán nagyobb izgalommal készült erre, mint Berlinbe, ahová a napokban hívták, Tihanyt idéző tárlatra.

●

Mire a Kopasz-hegyről újra a faluba érek, esteledik. A Balaton roppant ezüst tükör, és a barokktornyú templom magasából egészen Füredig látni. A vízen sok apró fehér petty: vitorlások húznak a kikötő felé.

Aztán még egyszer visszanéz a Nap, piros-aranyban, széles mosollyal.

Sass Ervin

Telihold

Katona Judit

Udvara fénylik, tiszta a hold
görnyedve ott ül anyácskám.
Kinőtt sorsombol nyes s beletold,
szélvásznat sző ma, ruhát rám.

Perdül a rokka. Hullik a szösz,
fonja csak tépi a szálat,
lángol a kert vizén, újra kiköt
s füöblöt verdes a bánat.

Vitorlát bontott, ringat a csend,
tűnnek a hangok, a léptek.
Perdül a rokka, jár odafenn
s lenn én dúdolok, aki élek.

Fiatalok a szövetkezeti vezetésben

Néhány adat elöljáróban: a zarvasi Műanyagfeldolgozó és átékkészítő Szövetkezet nemsak a városnak, hanem a megyének is az egyik legdinamikusabban fejlődő szövetkezete. Tavaly 58 milliós értéket állítottak elő. Az idei első fél év: 2 millió. Néhány éve alig dolgoztak többen háromszáznál. Ma már 410 a létszámuk. Új üzemrésszel bővültek: a Taurus Gumigyártó Vállalattól átvették a sípoló műanyag babák gyártását. A pesti állami vállalatnál ez ráfizetéses volt. Náluk már nyereséges. A szövetkezet vezető testületeinek csaknem hetven százaléka harminc éven aluli. A tagság is — átlagletkorát tekintve — fiatal. A vezetők bátran „emelik ki" a legrátermettebb, legügyesebb fiatalokat, akik felelősséggel állnak helyt irányító posztjaikon. Két ilyen fiatalt mutatunk be az alábbiakban.

Másfél év alatt csoportvezető

Szőkés, élénk szemű lány Iginyi Katalin. Huszonegy éves. Szabó ipari tanuló volt a helyi háziipari szövetkezetben (ma már Szirén), de a szakma megszerzése után tanulni ment a fővárosba. Gyermekgondozónő szeretett volna lenni. Fél évig tanult, közben a Bajza utcai ölcsődében dolgozott. Aztán elmondták az albérletét és drágább bérű lakásba nem futotta is fizetéséből. Hazajött Szarvasra és jelentkezett az akkor induló műanyagbaba-részleghez a játékkészítő szövetkezetbe. Fess ő lett. Korábban is nagy kedvvel foglalkozott festéssel. Az ügyes kezű babafestőről — aki végeredményben a Bajza utca után is a babáknál maradt — hamar felfigyeltek a vezetők. Kati nemcsak megszerette ezt a munkát, hanem feladatot vállalt a szövetkezet mozgalmi életében is és egyik kezdeményező-je volt a szocialistabrigád-versenynek. Teljesítménye kitűnt a többiek közül. Ezért bízták meg a festőszalag vezetésével, amikor elődje szülési szabadságra ment. Tizenhét társának „első embere" lett, ahogy itt mondják. Néhány hónap múlva már a minőség ellenőrzésével bízták meg és amikor a csoportvezető is szülési szabadságot kapott, egybehangzó vélemény szerint őt nevezték ki csoportvezetőnek. Most már 54 társának a munkájáért felel. Mindez másfél év alatt történt és irányításával — kollégái helytállásával — a babarészleg már tavaly elérte azt a szintet, melyet a Taurus begyakorlott dolgozói tartottak. Az idén pedig az első fél évet jelentős nyereséggel zárták.

A diszpécser

Azt mondta az ugyancsak fiatal főmérnök: majd a diszpécser bemutatja önnek a szövetkezetet. Úgy gondoltam, olyan magamkorabeli szakival fogok végigkajtatni a részlegeken, ám a diszpécser — Gyurcsik Pál — még huszonnégy éves sincs. Ennek ellenére olyan szakértelemmel magyarázta a részlegekben folyó munka technológiáját, a szövetkezet múltját, jelenét és jövőjét, hogy meg is kérdeztem tőle: honnan ez a nagy ismeret. A következőkből. Érettségi után műanyagformázó tanuló lett a szövetkezetben, de azon túl is minden érdekelte, amit a különböző részlegek csináltak. Fel-szabadulása után katona lett, majd ismét visszakerült a szövetkezetbe. Megkérdezték tőle: elvállalná-e a termelési folyamatok összehangolását, irányítását, a diszpécserséget? Persze ehhez tanulni is kell. Elvállalta és tanult. Esztergomban, a technológiai ismeretek elsajátítását nyújtó tanfolyamon. Azóta a gyakorlatban is csinálja, amit tanult. Jól csinálja. Pedig egy fejlődő szövetkezet termeléselenőrzése nem kis feladat. De ő már a jövőbe is néz, ami még nagyobb és szebb feladatokat ró rá, és az egész kollektívára. Már épül az újabb üzemrész, amelyben majd helyet kap az Árpád sori részleg és akkor egy telepen lesz végre az egész szövetkezet. Itt lesz a „fröccsöntés" és újabb gépek segítségével 1980-ig itt fogják megvalósítani a pvc hulladékanyagok feldolgozását is. A szövetkezet már megrendelte ehhez az új fóliahúzó, hengerszéket.

Bátrak, merészek

— Mi a véleménye a fiatal vezetők munkájáról? — kérdeztük Forgó Istvánnét, a szövetkezeti bizottság elnökét.

— Vállalkozó szelleműek, bátrak, merészek a mai fiatalok. És amit vállalnak, azt felelősséggel, nagy tenniakarással meg is valósítják. A rutinjuk még hiányos, de ebben segítjük őket mi, az idősebbek . . .

Ehhez még hadd tegyük hozzá, hogy bátrak és merészek a szövetkezet idősebb vezetői is, akik ugyancsak felelősséggel bíznak meg a fiatalokat irányító feladatokkal.

V. D.

A Diplomás Király dörgött és
köpött.
— Az ilyen szaralak menjen
egelni...
Sajgott mindene, vér borította a fejét, hörgött a melle,
s tántorogva, a falat tapogatva ment végig a folyosón. A
sípolós mellű emberek furakodtak mellé. Fogták a kabátját, segítettek vánszorgásában,
s amikor senki sem hallotta,
uttogva kérdezték:
— Merre van az a piros józág, meg a Pásztora?
— A hullámtérben...
— Mindenkinek ad tejet?
— Aki arra érdemes...
— Mást nem?
— Napfényt hoz, a vakoknak
zemüveget, a csüggedőknek vigaszt, az elesetteknek mankót,
virágnak virágot, a kőkerítésre ajtót vág és teméntelen
Fényt, hogy meleg legyen mindenen zug, minden tenyér...
Mire felmászott a kerítésre,
nyoma veszett a talicskának is.
Vánszorgott haza a sárban, a
nóban, az iszonyatos borulásban. Még sötétebbek lettek a
elhők, még tömöttebbek. Arra
gondolt, hogy a világon nincs
annyi szél, ami ezt a teméntelen felhőt széjjel tudná riasztani... Az ilyen szelet vaskapuval zárják el a világ elől, bilincsbe verik, és hegyesre fent
szuronyokkal őrzik... De mi
esz akkor, amikor majd a
szél erősebb lesz, mint a szurony...?
Táplálta a gondolat, és kísérte végig az úton a mélyen
csüngő fekete felhők alatt.

(Folytatjuk)

Nyáron az öntödében

Az Erőmű Javító és Karbantartó Vállalat békéscsabai öntödéjének kapujában levő tábla egy portás, két géplakatos, két anyagmozgató és két öntödei segédmunkás felvételét hirdeti. Öntők jelentkezését nem várják. Őket nem kell pótolni. Akik itt vannak, hosszú évek óta hűek az öntödéhez. Törzsgárdatagok. Eszükbe sem jutna, hogy máshová menjenek. Pedig éppenséggel nem rózsásak a munkakörülmények. És Nánási Imre műszaki csoportvezető tájékoztatása szerint az V. ötéves tervidőszakban változás nem is várható, csak később.

Nekem 2,8 százalék volt a selejtem

Délután egy óra elmúlt. A formázás nagyrészt befejeződött, fél kettőkor kezdődik az öntés.

Melis Béla, a Csepeli Híradástechnikai Gépgyárnak egy nagy fúrógéphez talapzatot, a vízügyi igazgatóságnak 10 kisebb csőidomot formázott. Közben szinte fel sem nézett a munkából. Ám ő az a fajta kemménykötésű ember, aki nemigen szokott kifáradni. A magyarázata pedig egyszerű:

— Huszonkét éve szinte mindennap ezt csinálom — mondja, s egy kis szünet után még hozzáfűzte: — Több-kevesebb sikerrel.

Menten rákérdezek.

— Mikor több a siker?

— Ha jó az öntvény. Csak azért fizetnek. A selejtért egy fillér sem jár.

— Az elmúlt hónapban milyen volt az arány?

— Nekem 2,8 százalék volt a selejtem, vagyis 100 forma után még 3 sem és öt a megtűrt.

— Ez tehát a „több siker". Ilyenkor mennyit keres egy öntő?

— A négyezer összejön. Enynyi kell, hogy egyen és igyon is az ember. Itt bent szóda és tej van ingyen, munkaidő után meg sör pénzért, de sajnos néha még azért sincs.

Egyébként a munkakörülményekről nem valami nagy elragadtatással nyilatkozik:

— Rossz a tető, esőben beázik, szűk a hely, gátoljuk egymást a munkában, főként nyáron, a nagy hőségben a szellőzőberendezés mit sem ér, a levegő tele van porral, gázzal. Minden termelési tanácskozáson megkérdezzük: mikor lesz végre új öntödénk? A környékbeli lakók a pokolba kívánnak már minket, mert jócskán jut nekik is a porból meg a gázból.

Itt nem kell szilárdítani a munkafegyelmet

Lakatos Gábor olyan testalkatú, mint valami nehezebb súlycsoportba tartozó birkózó. Ő azonban a mostanáig tartó kéziformázás után még egy harmatsúlyú ellenféllel sem szívesen mérkőzne.

— Na — mondom —, akkor este a tv-torna is elmarad.

— Azt azért ritkán hagyom ki. Csak amióta előbbre hozták az idejét, mert akkor még rendszerint a kertben vagyok. Most egy kis melléképület elkészítésével bajlódom. A növényekkel is törődni kell. A levegő meg jól esik az öntödei munka után.

— Biztosan termett sok zöldség a kertjében...

— Öntöztem, öntöztem, de csak kannával. Gumicsővel nem lehetett, mert tiltották Békésen. Én meg olyan vagyok, hogy megtartom a rendeleteket. Ezért aztán nincs valami nagy termés.

Gondolatban most leginkább az foglalkoztatja, hogy Gábort, a fiát — aki az idén érettségizett — felvették a Kandó Kálmán Műszaki Főiskolára. A feleségével együtt nagyon örül neki.

Az öntödébe jó érzéssel jár be. Megbecsülik, mint mindenkit, aki ért a szakmájához és tisztességesen dolgozik. A mérce pedig egyforma, kivétel nincs. S az a szabály, hogy ami jár, az jár. A vezetők is így gondolkoznak.

A jó légkör kialakításának és megóvásának ő — mint a szakszervezeti bizottság titkára — az egyik részese. Hogy mit ért jó légkör alatt, azt így próbálja megértetni:

— Nálunk nem kell szilárdítani a munkafegyelmet. Például reggel háromnegyed nyolckor kezdődik a munkaidő, de fél nyolckor már majd mindenki itt van. Nem más, az élet követeli, hogy minden percet kihasználjunk.

— És meglátszik a kereseten?

— Talán igen. Autója ugyan csak Molnár Zoltán üzemvezetőnek, Villányi József mintakészítő asztalosnak, Baukó Mihály betanított öntőnek és Tóth III. István rámoló csoportvezetőnek van, de másoknak is lehetne. Többen azonban inkább házépítésre fordítják a keresetüket. Az öntőbrigádból például már Varga József és Tóth Bálint öntőnek, Megyeri Mihály, Tobai István, Ragács János és Andrej Györgynek épült háza. Én is építettem. Segítettünk egymásnak és megyünk mind, ha szükség lesz ránk. Persze van olyan is, aki utazásokra költi a pénzét.

Kósa Pál hosszabb ideig tartó betegség miatt lemondott a brigádvezetői tisztségéről. Utódjául Tóth Bálintot választották meg, aki ugyan a fiatalabb korosztályba tartozik, de ért a szakmához, s ahogy mondják, hangja is van. Megmondja a véleményt, ha nem tetszik valami. Nemcsak a brigádtársainak, hanem a művezetőnek és az üzemvezetőnek is.

Ilyen helyen persze nem valami nagy „hőstett" a véleménynyilvánítás, mert inkább elvárják, mint haragudnának érte. Persze csak akkor, ha az a termelés eredményesebbé tételét, a köz javát szolgálja. Mert gond akad jócskán, amit különösen az öntöde zsúfoltsága okoz.

Ennek a zsúfoltságnak az a magyarázata, hogy mind több a megrendelés, amiről Tóth Bálint így beszél:

— Ahogy a villamosipar fejlődik, úgy kell nekünk is egyre jobban „hajtanunk". A megye üzemeinek is egyre több öntvényre van szükségük. Néha jön valaki és azt mondja: ha holnap reggelre nem csinálják meg, leáll a munka az egész üzemben. Mit tehetünk? Ha kínnal-keservvel is, de megcsináljuk.

Még nehezebb a helyzet, ha néhány vasdarabot hoznak, (ami egy összetört gépalkatrész), hogy annak alapján készüljön el az öntvény. A mintakészítő szakmunkások ilyenkor törhetik a fejüket. De kijut a gondból az öntőknek is.

— Nem is olyan régen még 1100 tonna öntvény készült évenként, most már 1300 tonnánál is több, mégsem tudunk minden megrendelést teljesíteni — mondja végül is Tóth Bálint.

Ahogy a villamosipar fejlődik...
Fotó: Kocziszky László

A 200 tonna többletet pedig nem létszámemeléssel, hanem a termelékenység növelésével éri el az öntöde. Azzal, hogy a betanított öntők közül azok, akik 3—4 éve itt dolgoznak, szakmunkásképzésben vesznek részt és az idén ősszel vizsgáznak. Máris hozzáértő emberek, akikre komoly feladatokat lehet bízni. Ide kötődnek, megszokták és megszerették ezt a légkört, amit a törzsgárda alakított ki, s ők is igyekeznek jó munkával megbecsülést szerezni.

Már elviselhetőbb a meleg, mint amilyen a kánikulában volt. De akkor sem csökkent az ütem. Erdős Antal művezető ezekre a napokra így gondol vissza:

— A kemencénél 55—60 fokot mérünk. Porral, gázzal telt meg a szűk helyre beszorult forró levegő. Alig tudtunk lélegzetet venni. Mindenki szinte szótlanul és roppant idegesen dolgozott, közben itta a rengeteg szódavizet.

A szódavíz persze nem reprezentációs ital, mint az a fél liter tej sem, ami naponta jár az öntőknek. öntvénytisztítóknak és rámolóknak, hanem védőital. Nem is úgy kell elszámolni, mint reprezentációt, hanem tíznaponként írásban névszerint be kell jelenteni a vállalatnak, hogy ki ivott tejet. Ezen az óvatosságon Erős Antallal és néhány öntővel derülünk is egy jót.

Pásztor Béla

Hajó-góliát

Az ukrajnai Nyikolajevben megkezdték a legnagyobb szovjet hajó építését. A hajó 131,3 ezer tonna vízkiszorítású lesz, s a legkülönbözőbb termékek — gabona, szén, érc, kőolaj — szállítására alkalmas.

A hajó a nagy teljesítményű motorokkal óránként 15 mérföldes sebességgel haladhat, és „tankolás" nélkül a leghosszabb útja 25 ezer mérföld lehet. A legénységnek egyszemélyes légkondicionált kabinokat készítenek a hajófedélzet legcsendesebb részén.

1975-ben a szovjet kereskedelmi tengeri flotta „összes vízkiszorítása" meghaladta a 15 millió tonnát. Az új ötéves tervben ez harminc százalékkal növekszik. (BUDAPRESS—APN)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 AUG 8

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Szitás Erzsébet
1021

Szitás Erzsébet — Füzesgyarmati utca

Arany fülbevaló a romok között

Mágorhalom vallomása

A vésztői öregemberek hosszú éveken át babonás tisztelettel emlegették, hogy a falu határában levő Wenckheim-pince kincseket rejteget. A nép ajkán élő szájhagyomány homályos történeteket mesélt a mágori domb titkairól, később pedig előkerült egy 1222-ben keltezett peres irat, amely egy Vésztő környékén működő monostorról adott hírt. A történészek figyelmét is felkeltette ez, és 1970-ben T. Juhász Irén vezetésével vallatóra fogták a mágori dombot. Az ásatási munkákba minden nyáron bekapcsolódtak a középiskolák történelmet kedvelő diákjai is, akik a régészek irányításával egy középkori monostor falairól hántották le az évszázados pusztítá-

1046, tehát a Vata-féle lázadás előtt kis templom állt. A feudális rend és a keresztény hit elleni pogánylázadás lerombolta ezt a templomot, de a későbbi építkezésekhez felhasználták a köveket. Kutatásaink közben megtaláltuk a freskókkal díszített színes falmaradványokat a következő korszak, a nyújtott szentélyű, háromhajós bazilika alapjaiban. Könyves Kálmán idejében teljes bizonyossággal működött már a rendi monostor, hiszen a falak mentén feltárt sírokban Kálmán-kori érméket találtunk. A XII. század végén teljesedett ki a Csolt nemzetség monostorában az élet. Azt még nem sikerült megállapítani, hogy milyen szerzetesrend lakott a mágori épületben, de a templom falainak

A Móra
Könyvkiadó
ványa közö
Mikszáth-kö
gényíró két
nye — A b
vallérok —
pozsonyi M
zös gondozá
got A Kau
izgalmas és
is illusztrál
számára írt
Mexikói leg
rás tollából
kötetei a K
része és A
tak.) A Csí
tában látot
Zsuzsa: A
című ifjúsá
Kozmosz sz
dozásában j
talok könyv
Honoré de
című híres
Géza utósza
kus könyve
Kaszás Istv
feladat, Zsc
A népszerú
sorozata sz

SZITTYA Emil

MN
1989. aug. 14

Egy csavargó hazatalál?

Szittya Emil kiállítása a Kassák-emlékmúzeumban

„...mostanáig a következő városokban ültem börtönben: Budapesten (egy izben csavargás és egy izben a rendőrséggel való szembeszegülés miatt), Bécsben (koldulás miatt), St. Pöltenben (csavargás miatt), Triesztben (kitartottság miatt), Brüsszelben (anarchista agitáció miatt), Berlinben (okirathamisítás miatt), Aarauban (lopás miatt), Genfben (anarchizmus miatt), Locarnóban (csavargás miatt). A legérdekesebb a dologban az, hogy sohasem koldultam oly módon, hogy összeütközésbe kellett volna kerülnöm a törvénnyel; sohasem loptam; sohasem hagytam magam hölgyektől kitartani; és amikor anarhizmusért büntettek, már rég nem voltam anarchista."

Derűvel forgatom *Szittya* Emil 1923-ban Konstanzban német nyelven megjelent *Das Kuriositäten-Kabinett* (Furcsaságok gyűjteménye) című könyvét, amelynek alcíme: Találkozások sajátságos esetekkel, csavargókkal, bűnözőkkel, artistákkal, vallási mániásokkal, szexuális különösségekkel, szociáldemokratákkal, szindikalistákkal, kommunistákkal, anarchistákkal, politikusokkal és művészekkel... A kulturhistória iránt érdeklődő szerző ebben a kötetben vall az „Ismerd meg Európa börtöneit!"-mozgalomban (persze, akkoriban még nem így hívták) szerzett tapasztalatairól. Érdekes, hogy az okirathamisítást és a rendőrséggel való szembeszegülést nem is tagadja...

„Az utóbbi hatvan évben..."

De hát ki volt Szittya Emil, aki 1964-ben halt meg Párizsban és aki *szittya* neve ellenére így kiesett hazája köztudatából? A Kassák-emlékmúzeumban *Csaplár* Ferenc által rendezett kamarakiállítás alkalmából kiadott katalógusból megtudhatjuk, hogy 1886. augusztus 18-án született Budapesten; eredeti neve *Schenk* Adolf. Már tizennégy éves korában elszakad otthonról, csavargó lesz.

„Fiatal koromban gyalogosan csavarogtam be Ausztriát, Németországot, Svájcot, Olaszországot, Franciaországot, Belgiumot, Hollandiát és Spanyolországot — írja *Klaps* című regénye előszavában, pontosabban idézi tőle egyik levelét az előszó írója, egy amerikai barát. — *Ezekben az országokban ismerek minden múzeumot és sok értelmiségit. 1909-ben Párizsban, Blaise Cendrarsral megalapítottam a Les Hommes Nouveaux* (Új emberek) *című folyóiratot, és mi voltunk az elsők, akik Chagallt népszerűsítettük. (Egyébként én írtam róla az első kritikát.) 1915-ben Zürichben Hugo Kerstennel együtt volt egy folyóiratunk, a Der Mistral, amelyről Romain Rolland is írt, ha elutasitóan is. Munkatársak voltak többek között: Apollinaire, Marinetti, Georg Trakl, Hugo Ball és Carl Sternheim. Ezt a folyóiratot a dadaizmus előzményének tekintik (nem volt az) és ennélfogva minden ok nélkül azt állitják rólam is, hogy dadaista vagyok. 1919-ben Bécsben Paul Baudisch-sal volt egy folyóiratunk, a Horizont Hefte* (Horizont füzetek). *1943-ban Párizsban adtam ki Hitler-ellenes folyóiratot Die Zone címmel* (A zóna).

Öngyilkosok című könyvem az első kultúrtörténet az öngyilkosságról minden országban és minden időben. Klaps című regényem, amely a Kiepenheuernél jelent meg, ama tizenkét regény egyike, amelyeket az utóbbi hatvan évben irtam. Sajnos, a többi tizenegy könyv még nem jelent meg.

1930 óta többnyire franciául irok. (...) Tudja-e, hogy több mint ötven éve festek is, de ezt idáig sikerült eltitkolnom. Többszáz képet festettem. Egy évvel ezelőtt a barátaim rákényszeritettek, hogy kiállításom legyen Párizsban, és ezt követően megrendezték Zürichben is.

Miről meséljek még? Néhány hónap múlva hetvennyolc éves leszek és még mindig anyagi gondjaim vannak..."

Ennek a szeretetreméltó humorú és öniróniájú írónak tehát nem kizárólagos képessége volt a festői tehetség. Ellenkezőleg: mint a sokféle adottságú, csillapíthatatlan kíváncsiságú embereket, őt is arrafelé vitte hajlama, hogy szétaprózza magát. A tárlat tárlóiban közreadott könyvekből, folyóiratokból hozzávetőleges képet alkothatunk magunknak szerzői-szerkesztői tevékenységéről. Itt egy hirdetmény, mely még mint a kétnyelvű (német—francia) *Új emberek* folyóirat egyik kiadóját mutatja be és a modern festészetről tartandó előadására hív. Itt a *Mistral* nevű svájci szélről elnevezett folyóiratának egyik példánya, Apollinaire képverseivel, de szerepel benne a német Johannes R. *Becher* mellett a magyar *Kassák* Lajos is. Szittya Emil politikai tárgyú eszmefuttatásának címe: *Azokról, akik talán átmentik magukat.* Az első világháború második évében vagyunk, Szittya folyóirata azonban változatlanul nemzetközi s nemzetek fölötti.

Kassákkal Szittya egyik vándorútján, 1909 júliusában ismerkedett meg Stuttgartban. Együtt gyalogoltak tovább Belgiumon át Párizsig, 1909 decemberéig. Az *Egy ember élete Csavargások* című kötetében megemlékezett a közös vagabund élményekről Kassák, felidézte őket *A ló meghal a madarak kirepülnek* című poémájában is. A Der Mistral — alcíme szerint *Journal litteraire de guerre* — első számának címoldalán jelent meg Kassák *Csata* című költeménye német fordításban. Szittya Budapesten is segíteni igyekezett egykori garabonciás társát műveinek kiadásában, támogatást nyújtott Kassák folyóirata, *A Tett* megindításához, valamint Kassák *Eposz Wagner maszkjában* című művének megjelentetéséhez.

Kapcsolata Kassákkal

Háborús irodalmi folyóirata mindössze három számot ért meg Zürichben, de ez a — fényképei tanúsága szerint — picurka ember nem hagyta, hogy a sors eltapossa. Újságcikkeket ír, műfajtalan műfajú modern könyveihez gyűjt anyagot, sokoldalúságát, szelleme villódzását csak bámulhatjuk. Nem elég, hogy regények és kultúrhistóriai tárgyú, terjedelmes művek szaladnak ki tolla alól, de művészeti íróként is szót kér (többek között a vámos *Rousseauról* ír), külön könyvben elemzi a svájci festészet újabb tendenciáit, a francia tájképfestészettel is foglalkozik, bemutatja a Franciaországban élő német művészeket, s még *Kitalált írósorsok*at is közread...

1926-tól kezdődően Párizsban élt, csak 1940 és 1944 között, a megszállás éveiben keresett menedéket vidéken. A Kassák emlékmúzeumban üveg alatt tanulmányozhatjuk *Die Zone* című antifasiszta folyóiratának címlapját, melyet mindjárt Hitler hatalomra jutása után adott ki, Párizsban német nyelven, nemzetköziek és nemzetek fölöttinek feltűntetve azáltal is, hogy Párizs—London—New York-i székhellyel. A háborút követően már megint művészeti könyvsorozatban gondolkozik, ennek első köteteként *Picassóról* írt jegyzeteit publikálta; csakhamar kiderült, hogy a kényszerű visszavonulás éveiben további különös könyvhöz gyűjtött anyagot — ez *Nyolcvankét álom a háború idejéből* címmel látott napvilágot.

Milyenek ezek után azok a festmények, amelyeket a Párizsban élő magyar fotóművész és grafikus Joseph *Kádár* köszönetet érdemlő közreműködésével Szittya Emil özvegye bocsátott rendelkezésre? Sokkal jobbak, mint várnánk! Mindjárt, ahogy belépünk a kamaratárlatra, megérezzük a képekből áradó erőt, tudatára ébredünk a ténynek, hogy itt most nem olyan írót mutatnak be nekünk, aki festegetett is, hanem igazi kettős tehetséggel megáldott/megvert művészegyéniséghez lesz szerencsénk.

A vizionárius festő

Festményeinek címet nemigen adott, dátumot nem írt rájuk. Az anyag lehet a titkolt ötven év keresztmetszete, lehet az utolsó évtized termése, mindenképpen egyöntetű, azonos hőfokú, nem ingadozó színvonalú. Önmagát vizionárius festőnek nevezte (vagy csak hagyta, hogy egy plakáton így nevezzék?) Szittya Emil. Valóban látomásos festészet ez.

A viszonylag kis formátumú gvas vagy olajképeken téglákra, nem: idomokra bomlik szét a világ s rakódik ismét össze. A figuratív és nonfiguratív határán mozgó művészi szemlélet hol erre, hol arra hagyja elbillenni a képet. Ám ahol figurák sejlenek elő a háttérből, anyaguk akkor is összeolvad környezetükével: ember és világ egynemű. Előfordul azonban, hogy arcokból áll a látomás, torzító fejekből, a perspektívát elhanyagoló, kicsi és nagy helyzeti értékeit látszólag nem ismerő, gyermekkéztől eredő krixkraxokra is emlékeztető módon. A lét feloldódik, nem tudni, hol járunk, melyik században, melyik kontinensen, mit jelentenek a gesztusok, mit az álarcok. Jelenetekre vélünk ráismerni, melyeket értelmezni nem tudunk, talán azért sem, mert ködben, párában lebegnek — vagy talán magzatvízben úsznak?

A színekről kell még szólnom, a színekről, melyek kemények és mégis olvadékonyak, átfolynak egymásba, csorog belőlük a fájdalom (többnyire). Vörös árnyalatai, barna kulimász, erős olajzöld, érzelmes kék... Kire emlékeztet ez az expresszív festő? Talán a két végletet mondanám: Edvard *Munch* és *Kandinszkij*. De csak messziről. Leginkább önmagára.

Ember Mária

A Vigilia új számában Szabó Zoltánról, az egykori Magyar Nemzet „Szellemi honvédelem" rovatának vezetőjéről, írójáról közöl portrét Pomogáts Béla, majd Szabó Zoltánnak Bibó Istvánról írott megemlékezése olvasható. Megjelent a folyóiratban a Magyar Televízió 1983-ban készült interjúja Szabó Zoltánnal. Az európai Szent István-kép kialakulásával Sz. Jónás Katalin történész foglalkozik. Tomka Miklós szociológus az egyház társadalmi tanításáról értekezik. E kérdéskörrel több más szerző is foglalkozik az új Vigiliában. Érdekessége e számnak Václav Havel két levele, valamint a wroclawi érsekkel folytatott beszélgetés Mit jelent Lengyelországban katolikusnak lenni? címmel. A Vigilia körkérdésére hit és kultúra kapcsolatáról tíz francia, angol és német teológus és filozófus válaszol.

A Janus-arcú Janus, és...

A Pajzán epigrammák és más költemények című lemezről

A KÖZBALÍTÉLET szerint egyáltalán nem élünk lemezvásárló, -hallgató időket. Pedig minden olyan korszakban, amikor sokan érzik magukat „honukban hontalannak", fokozottan megnő az olvasás, a „lemezezés", illetve más, hasonlóan bensőséges, többnyire az otthonhoz kötődő szellemi tevékenységek szerepe-jelentősége.

A derűt, életörömet sugárzó lemezeké pedig különösen. Így a közelmúltban megjelent *Pajzán epigrammák és más költeményeké* is, amelynek főszereplője Janus *Pannonius*, de amelynek barázdáiból *Balassi Bálint* és a magyar reneszánsz ismeretlen költői-énekmondói ugyancsak üzennek nekünk.

JÓ HÚSZ ÉVE, néhai elsős pécsi „jánuszista" koromban bizony ottragadtunk ama dunántúli mandulafa tövében, „Janus, a magyar reneszánsz első nagy költője", „Janus Pannonius humanista öntudata" és egyéb, hasonló feliratú zászlócskákat lobogtatva. Nem kiváló és liberális szellemű tanárnőnk, hanem a kor tacepaós (és jócskán prűd, erotikus és obszcén közé egyenlőségi jelet tévő!) oktatási stílusa tehetett róla, hogy Janus Pannonius kamaszos, arieli báját, mézesfullánkos humorát alig-alig érzékelhettük.

Igaz, az 1972-es kétnyelvű összkiadás, amely halálának ötszázadik évfordulójára jelent meg, már tartalmazta mindazokat a csúfolódó és erotikus epigrammákat, amelyek a mostani lemezen is hallhatók. Ez a kiadvány azonban jobbára a magyar—latin szakos bölcsészek belterjes csemegéje maradt.

Most, *Gálffi* Lászlót, *Csányi* Lászlót és muzsikustársait hallgatva kirajzolódik előttünk a költő agyonleplezett, jó esetben egy siheder túlzó játékaivá lefokozott, igazi énje. Vagyis az a változékony, az elmélyült komolyságtól a kamaszos kevélykedésig hullámzó kedély, amelyet Gálffi a *Pannónia dicsérete* szokatlan, de nagyszerű tolmácsolásával érzékeltet a leghívebben.

IGEN. A mi valahai Janusképünk évtizedekkel volt öregebb a valóságosnál. Annál a poétánál, aki nemszeretem pálya- és vetélytársakat *(Költeményeinek tolvajára, Egy hazugra, Gryllushoz)*, túl mohó, vagy túlságosan vonakodó széplányokat- asszonyokat *(Szilviáról, Egy leánnyal szeretne lefeküdni)* mártogatott epés, de mégis kedves epigrammákba, sokszor egy bogárkínzó gyerek öntudatlan kegyetlenségével. Ezért is különösen szerencsés választás éppen *Gálffira* bízni Janus „szerepét", hiszen e versekből kibontakozó drámai hős egyik alaptulajdonsága az infantilizmus.

Hasonlóképpen sikerültek a lemez hang-díszletei is. A versek hangulatát-mondanivalóját, „levegőjét" érzékeltető-megerősítő dallamok kiválóan illenek a szövegbe. Köztük — többek között — az újrakiadásra rég megérett *Vietórisz-kódex*-lemezről már ismerős *Égő lángban lobog szívem*.

Szép és finom — bár a nyomda „jóvoltából" kiflóraszeptezetten fakó — *Mészáros Katalin* japános hatású, erotikus lemezborítója is.

Egyedül — ki tudja, hányadszor — a verseket-dalszövegeket tartalmazó kísérőfüzetet hiányolom. *(Hungaroton)*

Petrőczi Éva

Könyveshάz

SZERKESZTI SZABÓ GYÖRGY

Az ötlábú isten

Köteles Pál novellái

Nem állhatja ezeket a találkozásokat, a baj csak az, hogy meglenni sem tud nélkülük.

Hangtartásban *Köteles* Pál úgy teszen, mintha szerény lenne, szelíd és csöndes. Holott csak szemérmes, mint általában a férfias próza. Nem handabandázik, nem ujjong saját csattanóin, nem fontoskodik és nem ágál. Ha a stílusnak van lépése (s miért ne lenne: akár páváskodó, rátarti, vagy észrevétlen, lábujjhegyen járó, netán sietős, gyalogoló, atlétikus, a lépése is olyan, mintha a siker alig érdekelné. Megérlelt, feszes, drámai a mondandója; csöppnyi humora főképp önirónia, s történeteit, mint sötét háttérderengés, keserűség futja be. Keserű dac vagy keserű csönd.

Sok mindent nagyon is bölcsen tud. Pontos, világos, áttekinthető eszközökkel olyan abszurd végállomásokig vezet, ahol föllázadunk a természetes, a valószínű, sőt: az igaz ellen is *(Palackposta)*. Mintha csak filmrendező keze alá dolgozna: lám, így áll össze könyörtelenül hiteles mondatokból és helyzetekből a halálfélelem — és lehet messiássá a besúgó. Aztán gondol egyet, s tán Veiszlovics úrnak (ki tudja, hogyan írta a nevét), a híres nagyváradi zsidó szállodásnak és derékig kitüntetett első világháborús huszártisztnek, nyakas magyarnak és leölt zsidónak az eszelős, abszurd történetét írja meg, fejetfájdítóan, halántékot szétroppantóan, gondosan jelezve, hogy ezúttal a képtelen látszatát épp a valóságos ölti föl *(Hátraszaltó)*.

Ha akad okos filmes, aki kurta, tömény novellából akarja fölgombolyítani drámai képszalagra egy menekült lány szótlan rémületét, „szabálytalan szomorúságát", kiúttalan kiszolgáltatottságát, olvassa csak el a *Sör, kora délutánt*; s ha az erkölcsi létbizonytalanság, a magányos kisodródás regényszerű képei, metszetei érdeklik, lapozza fel bizalommal és félelemmel a *Búcsú a holnaptól* vagy a *Szerelem* című írást; de akad itt pompás, éles, groteszk és tragikus filmforgatókönyv, legalább kettő *(A dublőr, Az inkamadár)*. Van sóvárgó nosztalgia, alászálló, leülepedő salakjában némi elfeledett és visszavágyott édességgel *(Évszakok, Merülés)*, amelyet újra meg újra felgomolyogtat a remény és a rettegés — mint ahogy rátalálunk fordulatos epikába bújtatott csillogó, gonosz esszére is *(Az ötlábú isten)* meg archaikus jelmezek, díszletek közé rejtett, tragikus-modern balladára *(Az áruló)*.

Köteles Pált az ember mint morális (és amorális, és immorális) lény érdekli igazán: a lény, aki nélkül az erkölcs, mint kategória, nem létezne. Olyannyira így van ez egész írói *ductusában*, hogy műveinek világában már-már a hangulat is: etikai halmazállapot. S, mert bár megértő, akár a kárbecslők, a mentőorvosok, vagy földomlás után a romtakarítók — ítéleteiben könyörtelen és szenvedélyes. Irodalomkritikába sehogy sem illik e mondat, mégis leírom: kíméletlenségén épp azt érzem, hogy kétségbeesetten szereti az embereket.

A kötetzáró két kulcsnovella *(És akkor megindultak az Úrnak seregei*, illetve a *Herkules-fürdői emlék)*: óramű pontosságú drámaszerkezetek — akkor kondulnak meg, lélekharangra emlékeztetően, amikor a más módon, más műfajban el sem mondható, elviselhetetlen tanulság megfogalmazódik: az érzelmeinkben. Igen, az érzelmeinkben, a közérzetünkben, amely nyugtalan lesz, mintha bűntudat töltene be mindattól, ami a világban megtörténhet és megtörténik, látszólag tőlünk függetlenül, látszólag letagadhatóan. Mintha azt sugallná: vannak egymás háta mögött létező, egymástól idegen, és mégiscsak egymásból magyarázható világok. És nem vagyunk ártatlanul mentesek semmilyen bűntől, amelyet a földön elkövetnek.

Köteles Pál szűkszavúan elemzett világegyetemében a testi kín is: erkölcsi szenvedés — és nem mindenkor tisztulunk meg benne.

A *Búcsú Erdélytől* című, igen olvasott könyve után e tömör, öntörvényű, kegyetlen prózákkal szerző új, megingathatatlan helyet teremtett magának e század végi magyar irodalomban. *(Szépirodalmi)*

Bodor Pál

Boldogsziget

Szemes Zsuzsa kisregényei

— Szállni, szállni! Elrepülni! — nyerítette a kanca, és könnyedén vitte hátán az emberfiát, aki a nyakára hajolva eggyé vált vele. — Ragyogjatok csillagok, nézzetek csak, milyen boldog vagyok! — rikkantotta Hollósi, és szíve-lelke eltelt kimondhatatlan örömmel, amit még sohasem érzett. Csillagom! Csillagom! Ragyogóbb vagy az égieknél!

Evaskos kötet négy kisregényt tartalmaz. Ezek — ha részben különböző hősökkel és nem is mindig azonos történelmi időszakban, de — a Berettyó partjain, főleg juhász és csikós családok körében játszódnak. *Szemes* Zsuzsa, akinek több, egyéni hangú írását fedezhettük fel irodalmi folyóiratokban, nem csupán ismeri az általa megrajzolt táj földrajzi és társadalmi változásainak arcát, de azt is, ami a nemegyszer nagyon is mozgónak tűnő képek sora mögött állandó. Talán legnagyobb érdeme, hogy — ellentétben a „népieskedő" szépprózа felületet mutató rajzával — az azonosságot jelző külsőségek mögött az egyéni sorsok és drámák mélyebb összefüggéseit mutatja fel. Szemes Zsuzsa a szó jó értelmében *Móricz* Zsigmond — kései — tanítványa.

Ami nem jelenti azt, hogy a még viszonylag fiatalnak számító írónő ne élne olyan eszközökkel is, amelyeket Móricz nem használt. Ám azt sem, hogy a kötetben szereplő „opuszok"-ban nem szerepelnek olyan, ha úgy tetszik, „túlírások" is amelyek ne zavarnák a tartalom és forma szükséges szintézisét. Az első mű amelynek címe a túlságosan „folklorisztikus"-nak tűnő *Haj, haj csina, csina*... szinte mentes az ilyen hibáktól. Süveges, a csikós a főszereplője ennek az írásnak, aki bekerült, pontosabban: akit elvittek a második világháborúba. De aki — ha sokkal többet nem is értett meg a történelmi fordulatokból és helyzetekből — azt egész pontosan tudta, hogy mit kell, ha csak lehet, elkerülnie. „Hálás volt a sorsnak, hogy csak lovakkal van dolga, embervér még nem tapadt a kezéhez, és azt csinálhatja, amibe beleszületett", aki arra keresi a választ: hogyan juthatna nemcsak haza, hanem kifelé is annak felelősségéből, amibe belekeveredett. Süveges azt mutatja, hogy ha a maga egyszerű módján is, de érti a lényeget. A megmaradás lényegét. „Szóval, a tanulság az — magyarázza a rémült tisztnek —, hogy ha kergetik, akkor se a szélin, se a hátulján ne legyen az ember! Mindig csak a közepibe a bolynak, csak így élheti túl!..."

A *Pite* című kisregényben Süveges, mint „számadó" lép fel, már a felszabadulás után. A főszereplő azonban „Pite" vagyis Kolompár Mihály, egy falusi cigány, aki valahogy bekerül a városban dolgozó „magyarok" közé. Ez problémákat jelent számára is, de — nem utolsósorban — a „famíliá"-nak. Ahol az „erkölcsök" egészen mások, mint a „magyarok" világában. Árnyalt ember- és tájismeret jelzi ezt az írást is, de találkozhatunk benne túlzott részekkel, ismétlődésekkel is. Amennyire nemcsak „ízes", de hiteles is Szemes Zsuzsa „beszéltető" módszere, annyira feleslegesnek tűnik több párbeszéd hosszúsága. Már-már tobzódás ez az „ízes" kifejezésekben.

A *Táltosok* — a kötet harmadik kisregénye, ha úgy tetszik, „fejezte" — szintén azt bizonyítja, ami az írónő legnagyobb erénye, és egyben fő mondanivalója. Vagyis, hogy a külső változások, időnként csak rendkívül felületesen érintik az emberek belső világát, régi törvényeit. Ez részben jó, mert a látszólag „viharos" fordulatok sem változtatják meg egy sor ember évszázadok során kialakult, természetes bölcsességét. Úgy alkalmazkodnak a világhoz, hogy átveszik annak bizonyos külsőségeit, belül azonban őrzik a természethez való, meghitt kapcsolataikat. Ugyanakkor vannak, akik elvesztik e régi viszonyt a külső és belső világhoz, új kapcsolatuk viszont csak felületes. Hollósiban, a sánta csikósban *egyszerre* van jelen a jó értelemben vett ragaszkodás a régihez, és az újhoz való, nem belülről fakadó alkalmazkodás. Akkor válik teljes, régi álmait és új ábrándjait ötvözni képes emberré, amikor — eleinte feleségének tiltakozása ellenére — magához vesz az árvaházból egy kisfiút, aki nemsokára *Hollósi* valóságos fiának érzi magát. Más kérdés — és erről szól a negyedik kisregény, a *Boldogsziget* —, hogy a fiút végül is akkor veszi vissza édesanyja Hollósiéktól, amikor az már teljes mértékben családtag. Nem tudjuk, vajon tényleg van-e olyan törvény, amely megengedi ezt. Ám

Van itthon elé

Czakó Gábor

Az ősi játék új komédiája, Erőpróbáját három disznó állja. Figyeljük őket, tettre mint ragadja a gyomor, s az elmélet hatalma!

Érdekes fejlődéstörténet ez a kötet: első darabjait *Czakó* Gábor huszonegy évesen írta, az utolsót írhatta akár tegnap is. Alapvetően kétféle érzés figyelhető meg a drámafüzéren. Az egyik a gondolat mélyülésének s vele párhuzamosan súlyosodásának menete, a másik a dramaturgiai készség kibontakozása. E kettő nem válik el egymástól, nem is párhuzamosak, hanem összefonódnak a vezérelvnek tekintendő erkölcsi értékrend szerkezetével.

Ez utóbbival, illetve ennek lényegével, a minőséggel jár együtt, hogy a szinte végzetszerű buktatót, az úgynevezett erkölcsi síkra tévedést az író egész egyszerűen átlépi. Ennek oka abban rejlik — a tehetségen kívül, persze —, hogy erkölcsisége nem moralizálásban merül ki, hanem neki magának van morálja is, erkölcse is; másképpen: olyan író Czakó, aki morális, mivel az általa értéknek tudott nem tárgyi dolgok tisztelete *öntudatának* részét képezik, ugyanakkor erkölcsös is, mert önmagában létezőként teljes ember létére is közösségi, sőt közösséggé tevő értékekhez kötődik. Ezek közül a legfontosabbak: a tisztesség, a személyiség, a kisközösség (család), a kultúra, az igazság, az igazságosság, a ráció, az anyanyelv, a nemzet és az értelmes cselekvés, amelynek határait az egymás iránti türelem szabja meg. Tehát mindaz, amit napjainkban *szabadság* néven kívánunk kiharcolni.

Megjegyzendő, hogy ezek az értékek nem valakik, vagy valamely személyek által viselt értékek, s nem is szólamok. Ezek a Czakó-írások *immanenciái:* a szereplőkhöz viszonyítva egyaránt külsők és belsők. A jellemekben együtt vannak meg, s így a szereplők közötti különbség egyrészt ezen értékekhez való viszonyaikból, másrészt a tőlük függetlenül létező értékekhez mérhető távolságukból adódik. Ebből következik, hogy az „etikai sík" jó-rossz ellentétpárja, amely a moralizáló, általában kesergő giccs rendezőelve, itt szóba sem jöhet.

Ami itt megfigyelhető, az a felvilágosult polgári morál és a keresztény erkölcs *együttes jelenléte*. Nem képtelenség: a morál tudati, tehát evilági fogalom ebben a gondolatrendszerben, az er-

Elrejtett har

Lukács Sándor v

mintha túléltük volna a kort, s a tükörcserépben visszafénylene a megismételhetetlen idő — kibomlott parókák puskacsőre akasztott maszkok forognak körülöttünk —

Egyetlen kötetnyi költőiség csaknem minden emberben van. Vagyis az első után a második kötet sokkal árulóbb: a világra való rácsodálkozás után van-e erő a világ birtokbavételére. Mert a líra nem más, mint hódítás. Költője válogatja, hogy minek a meghódítása. Egy érzésé, egy érzéktelenségé vagy bármely más képességé vagy képtelenségé. *Lukács* Sándort például az elérhetetlenség kísértette meg. Úgy is mondhatnám: el szeretné érni az elérhetetlent, rabul ejteni a rabul ejthetetlent. (Miközben szinte észrevétlen önmagát ejti rabságba saját szenvedélye.) Az elillant kor izgatja, amely talán sohasem is volt. A megismételhetetlen időt próbálja versébe átlényegíteni, a valószínűtlenül meszsziségben rejlőt, s a saját lelkében szunnyadó jelen időt, amelyből ugyanúgy múlt lesz, mint a századokkal azelőttiből. Nem hasonlít, nem társít, nem szembeállít, nem fölidéz — érzéseit vetíti szellemi képernyőnkre. Élesen és keményen, hogy még mirajtunk, kívülállókon is átviharzik mindaz, ami őt ragadja magával.

Az indulat azonban fölöttébb furcsa. Mintha „történelmi másа" is megjelenne; a valaha volt, az egykor lezajló pillanat. A bennünk élő múlt, amely minden mozdulatunk mélyén munkál. Az ifjú márkinéval ölelkező péklegény tehát korántsem úgy jelenik meg a versben, mint emlék, hanem úgy, mint amit megéltünk, ami átviharzott rajtunk, s a reflexeinkben most is benne van a mozdulat, az indulat, a késztetés, vagyis a jelenné vált múlt. Az ember tehát sajátos-furcsa termék: minden egyes pillanatában fölsejlik a hajdani érintés, a hajdani vágy, a hajdani fölvillanás nyoma.

Lukács Sándor persze nem filozófus. Nem csinál filozófiát a lírából, ezt olvasójára hárítja (ha

1976 DEC 2 5
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 5
Telefon: 138-068, 387-748, 380-726

Szitás Erzsébet

1976 DEC 2 5

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1021

Szitás Erzsébet vázlatkönyvéből

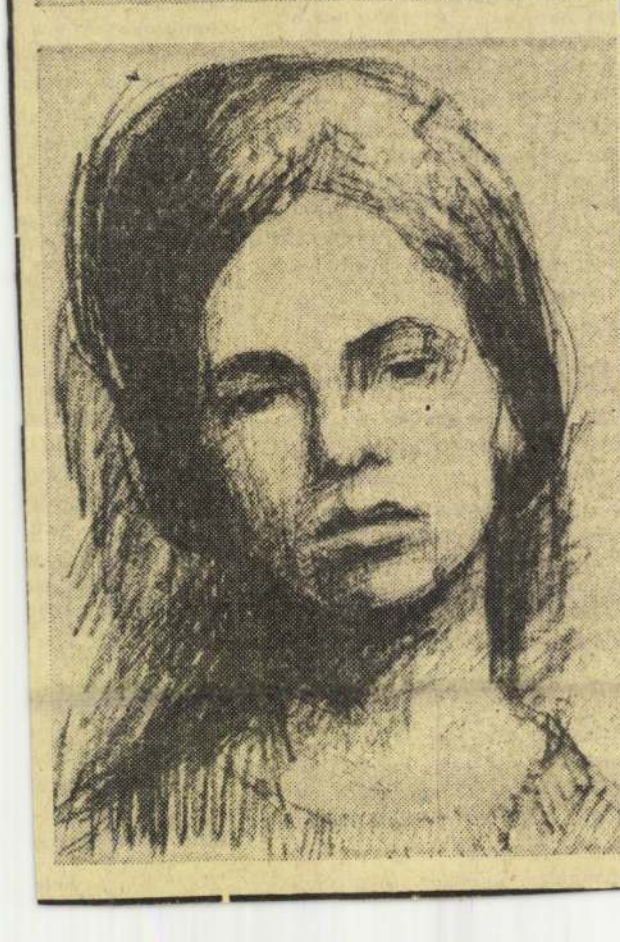

Ünnepi kale

CSILLAGSZÓRÓ. Aprócska gyertyalángok kuporognak a fenyőtűk között. Villanyvasútat álmodik a szőnyegre a csillagszóró szikra-miriádja. A parányi fények megsokszorozódnak a szemek domborodó tükrén. Együtt a család. A szeretet csöndje fon köréjük láthatatlan-erős hálót...

●

BÁRÁNY. Fagy motoz a konyhaajtón. Százféle-egyfajta virágszirmokat karcol a homályos üvegre. Kősziget dideregve szunnyad. Panaszos bégetést hord a hajnali szél. Győri Elek, a Körösi Állami Gazdaság juhásza az ágya szélén ül. A gumicsizmákkal bíbelődik. A 47 elillant évre gondol. Karácsony van megint. Az egyik napot tavaly is a gondjaira bízott állatok körül töltötte. Most is menni kell. Mind a két napon. Háromszázhatvan anyajuh vár etetésre...

●

KALÁCS. Aranybarna. Nyolcfonatú. A lisztes kezek szeretettel formálták. A családnak. Hosszú volt ez a hét. Falusi Lászlónak, a gyomai kenyérgyár csoportvezetőjének is, a sütődében dolgozó Lenin Szocialista Brigádnak is. Az elmúlt szombat éjjel kezdték a kovászolással és pénteken késő délután álltak csak meg. Négyszázhúsz mázsa kenyér, négyezer félkilós, kétezer egykilós kalács, háromezer beigli, zsúrkenyér — nem kis munka volt.

Gyoma—Endrőd—Dévaványa—Ecsegfalva hatezer háza, ahol azt a hatezer kalácsot megeszik. Ki gondol a pékekre? Holnap újra kezdik. Jön a szilveszter...

●

GYÖNGYÖSÖK. Tarján-telep ütött-kopott tanyahajóit a sártenger fagypáncélja der-

A Szabadkígyósi Sü
át önkéntes karácso
lokra jusson elegen

meszti mozdulatlans
tegyáni határban. A
dérruhás fái árbock
kednek a gyöngyös
letek fölé. Lassan es
lozsi László nyugdí
a kis kalyibában fels
kályha tüzét. Megrak
zanak az asszonyok
Józsefné meg Fazeka
—, ha majd megjön
megetetni a gyöngyö

Elkél nekik az a
ség. Túl vannak a
Embereik rég kidőlte
lőlük. Ez hozta őket
is. Nyolc éve dolgozi
nyugdíjért...

— Komáromban szűrtek benünket, egy hosszú pincében kétoldalt szalma volt, pokrócal leterítve. Először órákig sáltunk, nem mertünk lefeküdni, féltünk a tetűktől, de aztán úrrá lett rajtunk a fáradtság. Két nap, két éjjel tartottak ott, merthogy nyugatról jöttünk és volt köztünk báró is. A szűrést végző tiszt nézegetett, és ismételgette a nevemet: „Timár, Timár... nincs magának egy tiszt öccse?" De van kérem, mondtam, csakhogy az nem katona, hanem rendőr. „De hiszen én ázzal együtt voltam kormányőr Debrecenben" — mondta és magához ölelt.

Timár Vilmos 1948. január 5-én ért vissza Endrődre és február 2-án belépett a kommunista pártba. Azon a nyáron aratott, csépelt, ősszel pedig alapító tagja volt a helyi Béke Tsz-nek. Jófejű ember lévén a 8. általános után elküldték magasabb iskolára. Amit ott tanult, azt Zalában hasznosította, merthogy oda küldték agitálni. Ott is megalakult a tsz, aztán hazajött.

— Ment minden, mint a karikacsapás, a 3 ezer kubikos tulajdonos lett, de egy ködös októberi reggelen minden felborult. Karszalagos nemzetőrök, rohangálás, kiabálás, távolról, a Körös túlpartjáról f
gás hallatszott. Megb
Ez volt Timár Viln
a harmadik sortűz.

— Kezdtünk mind
most már végérvény
szervezték a megyei r
állomásokat, és a nő
ták meg a vezetésév
vele, ketten voltun
más". Közben megala
kásőrség, amelynek i
egyik alapító tagja
ször innen mentem
mányba „A Haza Sz
arany fokozatával, a
járási tanácstól, n
mus.

— Azóta? Emlékez
szem a dolgom a há
ténként szerettünk i
bában üldögélni, t
Ezek a kényelmes
is nagyon marasztal
ezért befestettem ő
Először olajjal, s h
legyenek, zománccal
csonykor is itt leszü
szobában, de vagy
nap lesz.

Az udvaron, n
néztem, három nagy
„Én ültettem, mikor
— mondja. Az ágal
ül, puhán, fehéren.
veszem. Lassan elol

Sele

Szittya Emil

író, festőművész

Emlékkiállítása a Kassák emlékmúzeumban.

Bodri Ferenc

címe

Ujtáto.

1989.04.1.

Vértes Marcell karikatúrája – 1918

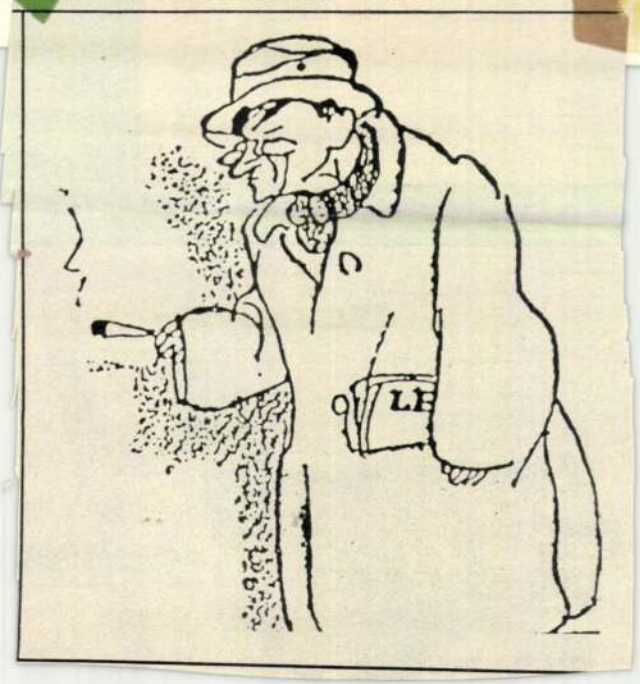

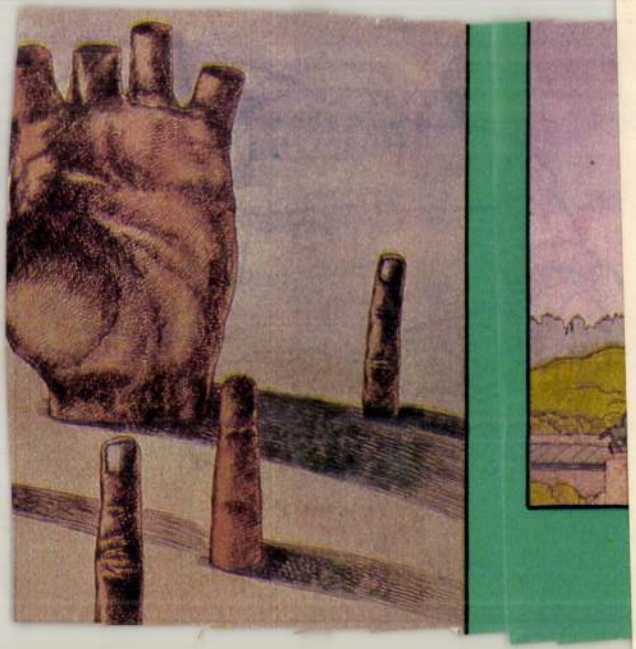

Szittya Emil

ivó. festőművész

Emlékkiállítás a Kassák emlékmúzeumban.

Elie Lascaux karikatúrája – 1958

Budai Ferencz

ajánl

Újfalu

1989 04. 1.

Az egyenlőség mérlege

SERFŐZŐ ZSOLT REPRODUKCIÓ

Szittya Emil

ívó, festőművek

Emlékkiállítás a Kassák emlékmű szemben

Bodvi Ferenc

ciste

Új Tükör

1989 okt. 1.

B. F. Dolbin karikatúrája

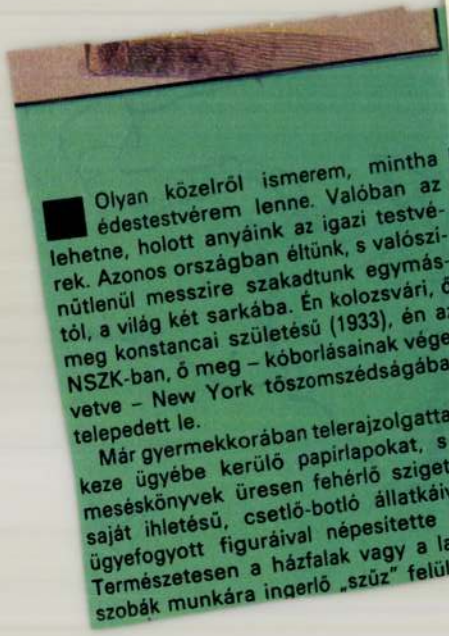

Olyan közelről ismerem, mintha édestestvérem lenne. Valóban az lehetne, holott anyáink az igazi testvérek. Azonos országban éltünk, s valószínűtlenül messzire szakadtunk egymástól, a világ két sarkába. Én kolozsvári, ő meg konstancai születésű (1933), én az NSZK-ban, ő meg – kóborlásainak véget vetve – New York tőszomszédságában telepedett le.

Már gyermekkorában telerajzolgatta a keze ügyébe kerülő papírlapokat, s a meséskönyvek üresen fehérlő szigeteit saját ihletésű, csetlő-botló állatkáival, ügyefogyott figuráival népesítette be. Természetesen a házfalak vagy a lakószobák munkára ingerlő „szüz" felületei

A Szombathelyi Képtár tisztelettel
meghívja Önt

SZITTYA EMIL

festőművész

kiállításának megnyitására

1990. január 9-én, kedden, 17 órára

A kiállítást megnyitja:

CSAPLÁR FERENC

a Kassák Emlékmúzeum igazgatója

F. k.: Dr Gráfik Imre — Sylvester J. Nyomda

kor igent vagy nemet kellett mondani, és nem metaforákat: amikor megméretett és könnyűnek vagy súlyosnak találtatott a miniszter és a suszterinas. Pontosabban: amikor nyilvánosan, le nem tagadhatóan mérettetett meg.

De, hát magam is eltűnődtem már barátaimmal azon, hogy milyen különös: az évek futásával a rendes emberek egyre rendesebbnek bizonyulnak (mert ugye, ilyen szemérmesen nevezzük a *jó embereket*) s a hitványak egyre hitványabbá válnak: az egyik egyre tündöklőbb, a másiktól egyre jobban undorodunk. És mulattunk, hogy ha ez így megy tovább, szá*munkra Jókai realista lesz.* Fiatal koromban például különféle bonyolult-intellektuális szempontok szerint osztályoztam embertársaimat. Ma már csak az a mércém: ki az, akivel bármikor elmennék a sivatagba egyetlen közös vizestömlővel, és ki az, akivel nem. Vannak, akiknek magától értetődnék, hogy az utolsó cseppeken

Szittya Emil, [festő]
ctol

Szittya Emil újrahonosítása

Nagy érdeklődéssel olvastam Bodri Ferenc *„Viszi a ködöt az idő..."* című esszéféléjét az Élet és Irodalom december 5-ei számában. Egy kicsit magam is belekontárkodtam a Szittya-szakirodalomba, ezért megkockáztatom az állítást, hogy a Szittya Emilről folytatott ÉS-vitában Bodrié volt a legtartalmasabb hozzászólás. A magam részéről a képzőművész Szittya portréjához szeretnék néhány vonást rajzolni.

Egy kitűnő tárlat vagy tíz esztendeje Bécsben (1976) és Innsbruckban (1977) az osztrák avantgarde „ismeretlen aspektusait" mutatta be. A gazdagon dokumentált katalógusban például Réth Alfréd, Péri László, Kassák Lajos, Balázs Béla, Hatvani Hirsch Pál, Holitscher Artúr, Szittya Emil és mások képi, írásos reprodukciói voltak láthatók. Az egykori Monarchiában születettek és a későbbi bécsi emigránsok minden bizonnyal joggal szerepeltek itt, bár az említett magyarok újrahonosításáról aligha mondhatunk le. Jó lenne tárlatra hívni Szittya Emil műveit: a könyveket, füzeteket, folyóiratokat és képeket egyaránt. A Széchényi Könyvtárban néhány korai műve, a Kassák Múzeumban egyetlen apró meghívója (előadása Brüsszelben a modern festészet útjairól, a Hattyú étteremben, 1914. június 14-én), amelynek hátán még fonetikusan írja a franciát. Utóbb már párizsi emigránstársaival is jobbára franciául érintkezett.

Köszönöm a szerkesztőségnek, hogy a jelentős avantgarde teoretikusra felhívta a figyelmet.

Kováts Szilveszter
főiskolai tanársegéd

Kováts Szilveszter: Szitt... sa 2.
Élet és Irodal... c. 12 XXX/50

Szivák Mátyás munkásrzobrász.

Meyer Nemet.

1949. VII. 23., 2. old.

(:Bezámolé:)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1974 OKT 19
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Szitás Erzsébet

ET

1021

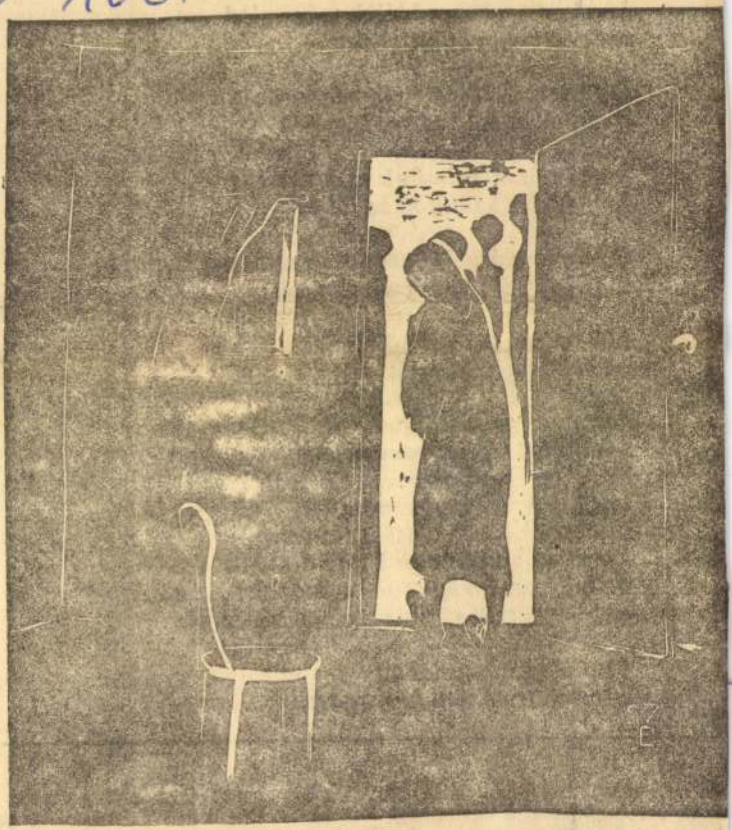

Szitás Erzsébet metszete

SZERVÁ

Mint önmagammal

Mint önmagammal, élek már veled
már életemre épült életed

De koszorúnak közben odahordott
gondból az idő akkora tornyot

hogy már szerelmünk ki se látszik
hogy már életünk ki se látszik

S míg év rakódik évre (vagy csak napra nap)
már órák óta nem csókoltalak!

Már napok óta nem öleltelek
közben egy város nőtt körém
naponta elnyelt fölzabált
aztán elébed kiokádott
s lett öled testem roncstelepe
lett öled feneketlen kút előttem
lettél előttem régi ismeretlen
motoznék bőröd alatt is: ki vagy?
szerelmünkre, mondd, van-e még szavad?
de hát van-e még szó? . . . szavak? . . . szavam?
már nem tudom, már csak emlékezem:

égni akartam testeden
s testedben oltom ki magam.

Gacs Gábor litográfiája: Vázlatok

gy hét alatt nagyjából elrendeződtünk. os Gyuri megúszott a latrinában, két né- bele is fulladt. Zathureczky főhadna- t csatos derékszíjjal megverték, és Szé- főhadnagy úr megtalálta az első tetűt.

szem Gundelfingernek, a n hoffernek hívták —, jegyz zítve a tényt: Végrehajtás a

Így teltek a temesvári n fuszban a reggeli

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 OKT 24
Békés m. Népújság

Szitás Erzsébet festő művész

1021

Helytörténészek Füzesgyarmaton

1973 májusában alakult meg a füzesgyarmati Csánki Dezső Helytörténeti és Honismereti Szakkör. A kutatást akkor még csak öt ember végezte, a szakkör alapítói. Közöttük volt *Borbíró Lajos*, a mostani vezető, aki a szakkör életéről, terveiről adott tájékoztatást.

Elmondotta, hogy nem sokkal a megalakulás után, augusztus végén már kiállítást nyitottak az összegyűjtött anyagból *Őseink hagyatéka* címmel. A község lakossága nagy érdeklődéssel fogadta az új szakkört és csaknem ezerkétszázan látogattak el a bemutatóra. A *sárréti napok* és *Szitás Erzsébet* festőművész kiállítása hasonló tetszést aratott. A jó kezdetnek köszönhető, hogy a tagok létszáma azóta már több mint húszra növekedett, s tizenkettő a pártolók száma. A szakkör tagjai által szervezett író-olvasó találkozók is nagy érdeklődést váltottak ki, például, mikor *Hegyesi János* költőt látták vendégül, százegyvenen jöttek el a találkozóra.

Ez év tavaszán, felszabadulásunk 30. évfordulója tiszteletére a múltat és a jelent bemutató kiállítást rendeztek. Az érdeklődőknek legjobban talán a szakkör fafaragóinak bemutatkozása tetszett, de sokan megcsodálták az összegyűjtött tárgyi emlékeket, a szövőszéket, a gazdagon díszített edényeket és a sok régi gazdasági eszközt.

Borbíró Lajos elmondta azt is, hogy az anyagot, amelyet eddig összegyűjtöttek, nem tudják hol elhelyezni. Egyelőre a tagoknál szétszórva tárolják, s így a rendszerezésre sincs lehetőségük. A helyhiány azonban nem csupán a raktározásban, hanem az összejövetelek megrendezésében is problémát jelent.

A szakkör tagjai a jövőben szeretnének a lakossággal még közvetlenebb kapcsolatot kialakítani. A szociális otthonban már tartottak két előadást, amelyet az idős emberek is szívesen fogadtak. Az iskolában helytörténeti szakkör alakult, annak munkáját is segíteni szeretnék. A jármű ktsz-nél krónikaíró tagozatot indítanak, s ennek feladata a szövetkezet életének, történetének felkutatása lesz.

A közelmúltban úgy döntöttek, hogy a tárgyi emlékek gyűjtését egyelőre abbahagyják, mert nem tudják biztonságba helyezni az értékes anyagot. A szakkör tagjai most idős embereket keresnek fel, akikkel magnetofonfelvételeket készítenek a *Füzesgyarmat hajdanán* című előadáshoz és más összeállításokhoz. A szakkör most, ha lehet, még nagyobb lelkesedéssel fogott a munkához, hiszen a közelmúltban vették át jó munkájuk elismeréséül a kulturális miniszter dicsérő oklevelét.

Szilisztrai
–2 (1—1)

zelimov, Mihajlov, Goles, ztojanov, Szlav, Ruszev, Pet- v, Pordonov, Kirov. Edző: Ili- Szemjon. A jóiramú, köze- s színvonalú mérkőzésen egismétlődött az egy hónap- al ezelőtti szilisztrai eredmény. égig kiegyenlített küzdelem olyt. Az erőteljes, kemény fut- allt játszó bolgárok ellen in- ább a második játékrészben áttunk a Békés megyei fiata- októl ügyes akciókat. A döntet- len megfelel a játék képének. **G:** Ravasz (36. perc), Maján (60. p), ill. Szelimov (40. p), Petkov (71. p). **Jók:** Molnár, Plástyik, Maján, ill. Jordanov, Szelimov, Goles, Ruszev, Petkov.

A bolgár fiatalok ma, 14.00 órakor Orosházán, az OMTK ifjúsági gárdájával játszanak és szombaton utaznak vissza Bulgáriába.

zmű SC tizenkét

A Dél-magyarországi RÖVIKÖT békéscsabai lerakata

A MEZŐKOVÁCSH KÖZÖS SZERVEZÉ október 24-től nov

kötöttáru-, f harisnyahe rendez.

Tekintse meg Ön is a férfi- és n blúzok, gyermek- és csecsemőá női fehérneműk, harisnyanadrá

a mezőkovácsházi I
a mezőhegyesi ru
a kunágotai ruháza
és a magyarbánhe

Ne mulassza el! Nagy áruvá

Fizessen elő

A SZARVASI VAS-, FÉMI

FELVESZ

gépipari, kohásza ipari egyetemi, fő zettséggel rendelk gyártástechnológu gus, gyártmánysz tő és gyártmányf

továbbá

közgazdasági tech vagy képesítéssel

MUNKAÜGYI ÜGYINTÉZ

GÉPELNI TUDÓ KÖNYVE

gépgyártásban, fémtömegcik időelemzőt, továbbá lakatos szerelő, esztergályos, vasönt autófényező szakmunkásoka sokat és gyakorlott gyors-,

Jelentkezés személyesen va kezet személyzeti vezetőjén

NYILAS PÁRTOK HÍREI

NYILATKOZAT

A Magyarság egyik legutóbbi számában nyilatkozatot tettem közzé Kosztya Etelka testvérnő, Hubay Kálmán titkárnőjének amaz állitólagos kijelentései ügyében, amelyek a Magyarsággal lettek volna kapcsolatosak. Utólag meggyőződtem arról, hogy ezek a kijelentések Kosztya Etelka részéről nem hangzottak el. Ilyenformán tárgytalanná vált mind nyilatkozatom, mind azon kijelentésem, hogy fentnevezett ellen a fegyelmi eljárás megindítását kérem, mert igy az eljárás megindítására indok nincsen. A téves információn alapult nyilatkozat közzétételét őszintén sajnálom. FIALA FERENC.

Felhivás a Nyilaskeresztes Párt vendéglátóipari csoportjához

tartozó testvérek részére. A vendéglátóipari csoport vezetősége értesiti mindazokat a testvéreket, akik e csoporthoz tartoznak, hogy a csoport székhelye VI., Izabella-utca 89. szám alatt van. A Budapesten és Budapest környékén lévő kerületi szervezeteknél nyilvántartott testvérek tartoznak jelentkezni fenti csoport vezetőségénél általános nyilvántartás végett. Jelentkezési idő hétfő, szerda, péntek délután 4—6-ig.

Felhivjuk az elektromos, müszaki és rokonszakmai iparhoz tartozó testvéreket,

hogy igazolványaik bemutatása, illetve annak felülbélyegzése és az általános nyilvántartás végett jelentkezzenek fenti csoport vezetőségénél minden szombaton 5—8-ig, Andrássy-ut 60., földszint 5. szám alatt.

Megalakult a Nyilaskeresztes Párt kertészeti munkások csoportja

Felkérjük az e csoporthoz tartozó testvéreket, hogy saját érdekükben jelentkezzenek általános nyilvántartás végett a csoport vezetőségénél, Andrássy-ut 60., földszint 5. Országos üzemszervezés.

Megalakult a Nyilaskeresztes Párt országos szinmüvészeti és szinházi alkalmazottak csoportja

Felkérjük az e csoporthoz tartozó testvéreket, hogy saját érdekükben jelentkezzenek általános nyilvántartás végett a csoport vezetőségénél, VI., Andrássy-ut 60., földszint 5. Országos üzemszervezés.

Megalakult a Nyilaskeresztes Párt népzenészi csoportja

Felkérjük az e csoporthoz tartozó testvéreket, hogy saját érdekükben jelentkezzenek általános nyilvántartás végett a csoport vezetőségénél, VI., Andrássy-ut 60., földszint 5. Országos üzemszervezés.

Felhivás!

A pártvezetőség utasitása szerint a Nyilaskeresztes Párt — Magyar Nyomdászok és Rokoniparok országos szakcsoportjánál — nyilvántartott testvérek igazolványait felül kell bélyegezni. Ennélfogva felkérjük, hogy — 14 napon belül — központi helyiségünkben (Budapest, VI., Andrássy-ut 60., földszint 22. szám) a hivatalos órák alatt, vasár- és ünnepnapok kivételével, mindennap délután 5—8-ig — saját érdekükben — feltétlenül jelenjenek meg a szakcsoport tagjai.

Kaposvár

A Nyilaskeresztes Párt kaposvári szervezete felhivja kaposvári tagtestvéreit, hogy az igazolványok felülbélyegzése céljából, október 5-ig a párt helyiségében, Fő-utca 79. szám alatt, délelőtt 10-től fél 1 óráig, vagy délután 6—8 óra között jelenjenek meg.

Somogy vármegye

A Nyilaskeresztes Párt somogyvármegyei megyevezetősége felhivja a vármegyei járás- és községvezető testvéreket, hogy az igazolványok felülbélyegzését október 5-ig hajtsák végre. Egyben a megyében lévő összes testvéreket felhivja, hogy igazolványaikat az illetékes pártszervezetnél bélyegeztessék le.

Székesfehérvár

A *Nyilaskeresztes Párt* székesfehérvári szervezete közli, hogy a tagsági igazolványokat október 5-ig a pártirodában, Palotai-ut 33. szám alatt, minden este 7—9-ig felülbélyegzik. A szervezet vezetősége kéri a testvéreket, hogy ezen időpontig *igazolványaikat okvetlenül* mutassák be.

Pécs

Felhivjuk a pártszervezet tagjait, hogy tagsági igazolványukkal felülbélyegzés végett a pártszervezet, Rákóczi-ut 14. sz. alatti helyiségében feltétlenül jelenjenek meg.

Budapest

A *Nyilaskeresztes Párt* budapesti fökerülete felhivja a kerületi szervezeteihez tartozó testvéreket, hogy akik még rajtuk kivül álló okokból — katonai szolgálatra való behivás, vidéki munkahelyre történt kirendelés — nem bélyegeztették felül tagsági igazolványaikat, október 7-ig bezárólag jelentkezzenek a lakóhelyük szerint illetékes kerületi szervezetnél a tagsági igazolványok felülbélyegzése végett.

Budapestkörnyék

A *Nyilaskeresztes Párt* budapestkörnyéki fökerülete értesiti az összes tagtestvéreket, hogy október 1-ig igazolványaikat bélyegeztessék felül, ennek elmulasztása a párttagság megszünését jelenti.

VILÁG TÜKRE

Kék ruhadarab, melyet golyó ütött át...

Külön kiállitáson a bécsi Hadimuzeum magyar vonatkozásu érdekességei

(Bécs.) A világháboru kezdő esztendejének huszonötödik fordulóján immár harmadszor rendezik át azt a roppant érdekességü kiállitást, amely a bécsi hadimuzeum kötelékében áll a közönség rendelkezésére.

A muzeum előterének közepén áll egy gépkocsi, melynek oldalán revolvergolyóütötte lyukak, bőrtámláin pedig vérfoltok láthatók. Ez az a kocsi, amelyben *Ferenc Ferdinánd* és neje ültek, mikor Szarajevo utcáján a halálos golyók érték őket. Megvan a muzeumban a trónörökös kék tábornagyi zubbonya is, amelyen világosan látni a golyóütötte lyukat és a vérmaradványokat. A zubbony jobb oldalát felvágták a merénylet szinhelyén, mert az orvosok szivlövésre gondoltak. Csak később vették észre, hogy a halálos lövések a nyakán érték a trónörököst.

A világháborus emlékek egész garmadája sorakozik a kiállitás termeiben. Orosz, francia és angol propagandanyomtatványok, *Kirinkov* orosz kapitány felhivása, amely Csernovicban kelt és arra figyelmeztette a városban eldugva élő magyar és osztrák tiszteket, jelentkezzenek, mert különben razzia következik és a tiszteket kiméletlenül agyonlöveti. A *Zenta* nevü magyar csatahajó utolsó helyzetjelentése is itt van és a *Szent István*-páncélos kapitányának néhány ceruzával odavetett sora, amit a süllyedés perceiben irt.

A kiállitás magyarvonatkozásu tárgyait a legközelebb külön rendezik és mutatják be az egyre növekedő közönségnek.

HUSZONÖTEZER RABSZOLGA A KALAHÁRI SIVATAGBAN. (Johannesburg.) A délafrikai Kalahári sivatagban, akkora területen, mint Abesszinia, több mint huszonötezer olyan négert fedeztek fel, akik a legszörnyübb rabszolgaságban élnek. Van ott egy törzs, amelynek egyetlen tagja sem szabad és valószinüleg ősidők óta a becsuán törzsek kiszolgálója. A masarva-négerek, akárcsak az állatok, nyilt piacokra kerülnek és itt cserélnek gazdát. A rabszolgatartók különösen elefántvadászatra használják őket, de fegyvert nem adnak nekik s ezért halomra pusztulnak. A délafrikai angol hatóságok most irtóhadjáratba kezdtek a lelketlen emberkufárok ellen.

KALAND AZ AUSZTRÁLIAI VADONBAN. (Port Darvin.) Majdnem végzetes kimenetelü utazás szenvedő szereplője volt a minap egy angol házaspár, amely a jávaszigeti Sorabayaból egy kis vitorlás hajón Ausztrália felé indult. A tengeren háromnapos viharba kerültek s ez végül is partradobta a vitorlást egy néptelen, őserdőkkel szegélyezett helyen. Öt napig bolyongtak a vadonban anélkül, hogy egy csöpp ivóvizhez jutottak volna, vagy bármily élelmiszert fedeztek volna fel. Egy benszülött megtalálta a tengerparton a hajócskát, melynek oldalára krétával felirták az angolok, merre tartanak. A néger felverte néhány társát, utána eredt a házaspárnak, melyet a vadon mélyén már eszméletlen állapotban megtalált. A hálás angolok ötszáz fonttal jutalmazták a derék benszülött életmentőket.

HÓ BORITJA A HARGITÁT. (Kolozsvár) Néhány nap óta a csiki hegyekben szakadatlanul esik a hó. A Hargitán félméteres, állandósult hóréteg van. A hegyek lakossága nagyon sokat szenved a hidegtől, mert a havazás tulkorán jött és majdnem lehetetlennó teszi a havasokban az őszi mezőgazdasági munkákat.

TIZ ÉV ALATT HETVENHAT VILÁGREKORD. (Berlin.) 1939 szeptemberében mult tiz esztendeje, hogy a motorkerékpárok abszolut sebességi világrekordját német versenyző állitotta fel. A müncheni Ernst Henne volt az, aki 1929 őszén megfosztotta Angliát az addigi elsőségtől. 750-es BMW gépével a müncheni Forstenrieder Park utján 216, 750 km-es közepes sebességet ért el. Angol részről háromszor kisérelték meg a sebességi hegemónia visszaszerzését. Mikor azonban Henne 1937 november 28-án 500-as BMW gépével felállitotta 279, 503 órakilométeres világrekordját, a mai napig senki sem vállalkozott ennek a csucsteljesitménynek megdöntésére. Emlitésre méltó, hogy 500-as BMW tartja az abszolut világrekordot, angol versenyzők pedig hasztalanul kisérleteznek ezres kategóriáju gépekkel a szóló meg az oldalkocsi-osztályokban. Henne a maga 76 világrekordjával kétségkivül az egyetemes sportélet legeredményesebb versenyzőjének tekinthető, aki a csucsteljesitmények halmozása terén is világrekordot állitott fel.

ZÁRÓRAHANGLEMEZEK. (Berlin.) Németországban bevezették a zárórahanglemezeket, amelyeket most Svájcban és Belgiumban is népszerüsitenek. A lemez egyik oldalán egy ismert sláger vagy kedvenc katonainduló van, a másikon három vagy négy bemondás a közönség számára. Az első bemondás a szakácstól jön, hogy az utolsó negyedórában mégegyszer a közönség étvágyát izgassa, mert egy negyed óra mulva már a záróra következik. A második bemondás a közönséget figyelmezteti a záróra közelségére, majd három gongütés következik, amit négy teljes gong (harang) szó követ és utána a vendéglős felhivása: „Távozzatok kedves vendégeim, itt a záróra. Reméljük, hogy néhány kedélyes órát töltöttek nálunk? Jó utat kivánunk és jóéjszakát. Álmodjanak erről a kedélyes estről, hanem sokkal jobb, ha minél előbb ujra megtisztelnek látogatásukkal! Tudhatják, hogy mi mindig nagyon örülünk, ha önöket vendégeink között üdvözölhetjük. Isten önökkel, szép álmokat!" Ekkor felhangzik egy katonakürt a takarodóval és egy mély basszus hang bemondja: „Tessék haza menni, haza, haza!" Eredeti és érdekes ötlet, amit nálunk is be lehetne vezetni.

HA FELOSZLATJÁK LENGYELORSZÁGOT. (Zürich.) A lengyelországi Pissza, Narew, Visztula és San folyók mentén megállapitott demarkációsvonalon a német és orosz hadvezetőség már mindenütt érintkezésbe jutott. Középlengyelország és Galicia egy részének orosz kézbe adása folyamatban van. Abból a 32 millió lakosból, amit a lengyel 1931-iki népszámlálás kimutatott, több mint 14 millió jut az oroszoknak, területileg pedig jóval több, mint az ország fele. Varsónak Praga nevü elővárosa, ahol majdnem kizárólag zsidók laknak, szintén az oroszoknak jut a demarkációs vonal szerint. Az előbb emlitett 14 millió, orosz uralom alá kerülő lakos közül 8 millió a lengyel, 4.4 millió az ukrán, egymillió a fehérorosz és ugyancsak egymillió a zsidó. Abszolut lengyel többség csak a lublini és a bialistoki kerületekben van, természetesen az orosz részt számitva. Posen és Szilézia vajdaságokban négyszázezer fönyi a német lakosság, de ha az egész német kézen levő területet nézzük, akkor ebben tizmillió lengyelt, egymillió zsidót és szétszórva többszázezer németet találunk a négyszázezren felül is.

TIGRISEXPORT. (Berlin.) Németország az állatkereskedelem terén régtőlfogva vezető helyet foglal el. A Hamburg-stellingeni és hannoveri állatkertek tigrisexportja a mai nehéz körülmények között sem szünetel. Szeptember végén szovjetorosz állatkertek tettek nagyobb számu megrendeléseket, állatállományuk kiegészitése céljából. Még ebben a hónapban utnak is inditják az első tigrisszállitmányokat Moszkvába és más orosz városokba.

BELVÁROSI BÁR

IV., ESKÜ-UT 5

MA ESTE NYIT

ZENE: SZABÓ FIVÉREK-TRIÓ

Testvér a testvérért

Felkérjük a munkaadó testvéreket, hogy munkásszükségletüket (tisztviselő, szakmunkás, segédmunkás) a Nyilaskeresztes Párt országos központjának (VI., Andrássy-ut 60. Telefon. 120-862.) jelentsék be.

Jelentkezzen az a testvér aki szerencsétlen sorsu nemzeti szocialista szülők 6—7 éves gyermekét hajlandó lenne felnevelni. Cim: Országos Szociális Központba.

Fogorvosi müszerész, fogászati cikkek eladásához ügynök és ügynöknő, továbbá megbizható kifutó állást kaphat.

Veszprémben, ügyvédi irodában nyug. jegyző vagy ügyvédjelölt elhelyezkedhet.

Esztergomban ügyvédjelölt elhelyezkedhet.

Bolgárkertészethez vidékre, kertészek elhelyezkedhetnek, részesedéssel.

Prima elsőosztályu varrott munkára, belvárosi luxusüzletbe két férfi és két női aljamunkás, cipészsegéd felvétetik, állandó munkára.

Németül perfektül beszélő tanitónő állást kaphat.

Fehérnemü javitást vállalok. Cim: Országos Szociália Központba.

A Magyar Nemzeti Szocialista Földmives és Munkáspárt 1932. (Meskó) hirei

Országos központ: Budapest, Királyi Pál-utca 7 szám, I. em. 3. Tagfelvétel, felvilágositás és propagandaanyag a központban egész nap, vasár- és ünnepnap is.

Meskó Zoltán országos pártvezető *Regéczy-Kiss* Zoltán dr. kiséretében szolnokmegyei körutat tesz.

Az országos főtitkár felhivja a szervezeteket, hogy jelentéseiket minden hónap 5-ig pontosan terjesszék fel az országos központba.

Az országos főpénztáros felhivja a budapesti és a pestkörnyéki fökerülethez tartozó testvéreket, hogy az országos vezetőség által elrendelt igazolvány-felülbélyegzés végett, nála haladéktalanul jelentkezzenek a hivatalos órák alatt: naponta 11—1-ig és délután 4—9-ig.

Mihály Imre csongrádmegyei fökerületvezető felhivja a község- és csoportvezetőket, hogy szervezési munkájukat a rendkivüli állapotokra tekintettel is, lankadatlanul folytassák tovább a törvényes kereteken belül.

Juhász Vajda András bácskai fökerületvezető felhivja a vezetőket, hogy a szervezésre vonatkozó jelentéseiket haladéktalanul tegyék meg.

Szerény levél

Tihamér Lajos miniszteri tanácsos urhoz

Méltóságos Uram! Összehozott a véletlen ma egy derék emberrel, Szivák Mátyás csongrádi születésü magyarral, aki 18—20 éves korában került onnan a nagyvárosi élet forgatagába. Mégpedig, amint ma meggyőződtem róla, igen sok értékes kinccsel: ősi magyar tehetséggel, nemes paraszti müvészettel megáldottan. Szivák Mátyás jelenleg a csepeli Weisz Manfréd-gyár munkása. Az uj csőgyárban dolgozik, meglehetősen nehéz munkát végez. Nem valami erős fizikumu ember ez a Szivák Mátyás és amint mondotta, még hozzá beteges is. Mégis, amikor mindennapi nehéz munkája után hazamegy, nem pihen le fáradtan és kedvetlenül, hanem előveszi egyszerü bicskáját, fog egy darab tüzifát — és farag. Apró kis szobrocskák, fafaragások kerülnek ki a keze közül. Megnéztük ezeket a kis szobrocskákat. Az egyik törődött öreg asszonyt, a másik botjára támaszkodó juhászt, a harmadik tisztességtudóan kalapot emelő öreg parasztot, amolyan Tiborc félét ábrázol. Ez a Csongrád magyar levegőjéből ideszakadt magyar fiatalember a maga tiszta, érintetlen, virágos paraszti müvészlelkét önti bele ezekbe a kis szobrocskákba. Olyanok is ezek a szobrok: kedvesek, szépek, frissek, a nép egyszerü fia érintetlen ősi tehetségének bélyegét hordozzák magukon. Nem baj, hogy itt-ott egy kis anatómiai hiba, vagy egy kis aránytalanság csuszott ki a kés alól: Szivák Mátyás nem tanulta iskolában a fafaragás müvészetét, csak ugy magától jött rá mindenre, ahogy a lelke diktálta és ahogy a fa meg a bicska engedte. Talán éppen ezek az apró kis hibák adnak olyan egyéni izt a szobrocskáknak.

Megtudtam Szivák Mátyástól, hogy a szobrocskáival ma délelőtt a kultuszminisztériumban járt és végül is Méltóságos Uramhoz került az ügye. Nem sokat kért ez a jóravaló, minden pártfogást megérdemlő ember. Azért kérte Méltóságos Uram közbelépését, hogy ne kelljen tovább Csepelen nehéz munkában robotolnia egész nap. Azt kérte, hogy kapjon valami könnyebb beosztást a gyárban, ahonnan pihentebben, több munkakedvvel kerülhet naponként haza. Tudjuk, hogy Méltóságos Uram meg is igérte Szivák Mátyásnak, hogy a kérését elintézi és támogatni fogja abban a törekvésben, hogy iskolai tanulmányokkal tökéletesithesse, fejlesztheSse, nemesithesse istenadta tehetségét. Biztosak vagyunk abban, hogy Méltóságos Uram az igéretét meg is fogja tartani. Kérjük, hogy érvényesitse támogató befolyását mielőbb a csepeli gyárban. A magyar müvészsorsok százai és százai lebegnek a szemünk előtt. Magyar müvészek nevei bukkannak fel előttünk, akiket itthon nem tudtunk felfedezni, akik évekig nyomorogtak közöttünk müvészi készségükkel és vágyaikkal és akik végül is itthagyták az otthont és ma szerte a világon szórják idegen országok kincsestáraiba a magyar müvészi talentumot. Jussunk el most már végre odáig, hogy meglátjuk ezeket a gazdagitékü magyar tehetségeket magunk között, még mielőtt a szürke, mindennapi élet és a nyomor leszakitaná őket a magyar élet virágzó fájáról. Hazafias üdvözlettel:

Egy müvészetpártoló magyar

Magyar—délszláv határmenti értekezlet

Zalaegerszegről jelentik: A magyar és délszláv hatóságok Lentiben értekezletet tartottak. Az értekezleten délszláv részről megjelent *Grabrián* Milos járási főnök, *Vuckovics* Branko granicsárkapitány, *Lipnyák* Danilo járási tisztiorvos és *Hell* Alma járási irodatiszt; magyar részről *Bódy* Zoltán főszolgabiró, *Magda* Elek alezredes, *Madacsay* Béla csendőrőhadnagy, *Schmidt* István tb. főszolgabiró, *Hagymássy* Andor tisztiorvos, *Timár* István körjegyző és *Farkasfalvy* Ottó járási irodatiszt. Bódy Zoltán főszolgabiró üdvözlő beszéde után sorra vették az időszerü kérdéseket és a felmerült ügyeket közmegelégedésre megoldották. A főszolgabiró köszönetét fejezte ki a délszláv hatóságoknak, amiért az alsólendvai tüzoltóság egy tüzeset alkalmából gyors segitséget nyujtott. Az értekezlet után ebéd volt. A távozó vendégek szivélyesen megköszönték a magyar vendéglátást s azt a reményüket fejezték ki, hogy a közeljövőben ezt délszláv földön viszonozhatják. *(MTI)*

Romániában megengedik magyar állampolgárságuak munkavállalását

Bukarestből jelentik: Az október elsején kezdődő országos idegenellenőrzéssel kapcsolatban a lapokban közlemény jelent meg, amely szerint *idegen államok alattvalói üzhetnek foglalkozást Romániában* akár mint munkaadók, akár mint munkavállalók, de csak a jelenlegi törvények betartásával. A törvény legfontosabb szakasza a *kölcsönösségi viszony*. A kölcsönösségi megegyezés alapján *magyarországi alattvalók gyakorolhatják foglalkozásukat Romániában, tekintve, hogy Magyarország is biztositotta a román állampolgároknak a szabadfoglalkozást.*

A Nyilaskeresztes Párt képviselői kivonultak pénteken a képviselőház üléséről

Hubay Kálmán megindokolta a Nyilaskeresztes Párt állásfoglalását — A párt bizalmi kérdést akar felvetni a Házban Elfogadta a többség az özvegyjavaslatot

A Ház pénteki ülésén az elnök bejelentette, hogy *Hubay* Kálmán napirendelőtti felszólalásra kért engedélyt, de *ő a kérelmet nem teljesitette.* Mivel a képviselő ragaszkodott kérelméhez, a házszabályok értelmében a kérést a Ház elé terjeszti. A Ház többsége ezután felállással döntött az engedélyezés kérdésében: a többség határozatával a Ház az engedélyt *nem adta meg.*

Kóródy Tibor (Nyilaskeresztes Párt) szólalt fel elsőnek az özvegyjavaslathoz. A javaslatot meg kellett volna előznie olyan javaslatok sorozatának, amelyek a földkérdést és mezőgazdasági népességünk összes kérdéseit megoldják. A választásokon megjelepetéssel hallgatták a nyilaskeresztesek a többi párt jelöltjeinek programbeszédeit; azt lehet mondani, hogy 245 nemzeti szocialista jelölthöz illő programbeszéd volt hallható. A jelen javaslat elolvasásakor felrémlenek azok az igéretek, amelyeket a kormány és a képviselőválasztási programbeszédekben a Ház mostani többsége tett. Ám ezek a programbeszédekbe foglalt igéretek a gyakorlatban *nem valósultak meg.* Az igéreteket hamar *elfelejtették.* Az ellenpárti „nemzeti szocialista jellegü" programbeszédek *egytől-egyig tulzóbbak, szélsőségesebbek voltak, mint a mieink.* Most ez a javaslat *végtelenül komoly és megdöbbentő válasz és nagy kijózanodás* számunkra, azokat az *igéreteket* tekintve, amelyeket hallottunk. A tempó tul lassunak mutatkozik, holott a józan megfontolás és előrelátás sürgős megoldást kiván. Azt mondták a tulóldalról, hogy nem lehet fedezetet találni nagyobb járadékra és nem lehet a tempót meggyorsitani.

Rámutatott ezután *Kóródy* Tibor a jövedelemmegoszlás helytelen és igazságtalan voltára. *Akár a képviselői fizetések terhére akciót kellene inditani,* hogy a javaslatban foglalt járadékok felemelhetők legyenek. Ha a társadalom *minden* osztálya hozzájárulna *hasonló felajánlásokkal* ehhez az eszméhez, akkor mindjárt fel lehetne emelni a járadékösszeget. A javaslatot a maga és pártja nevében a részletes tárgyalás alapjául *nem fogadta el.*

Komolyan és őszintén?

Zimmer Ferenc (Nyilaskeresztes Párt) felszólalásában koncedálta, hogy a kormány nem mindig képes arra, hogy megfelelő összegekkel dotáljon olyan biztositási alapokat, mint éppen ez. De ha ez a szomoru helyzet fennáll, akkor nem volna-e helyesebb nem jönni ilyen javaslattal és előbb inkább arról gondoskodni, hogy az ilyen javaslatoknak *megfelelő alap* teremtessék. Olyan légkört, olyan higgadt és nyugodt tárgyaláshoz alkalmas légkört *kellett volna* teremteni a javaslat beterjesztése előtt, amely légkörben nem lettek volna közbeszólások, ellenvetések s amelyben nem lettek volna felkavarva a szenvedélyek. *Kétségbe kell vonnia a kormánynak és a rendszernek azt a szándékát, hogy őszintén és komolyan kivánja a szociális kérdések megoldását.* Vajjon nem lett volna-e jobb a lelkek egyesitését előkésziteni, kivenni minden fájó tüskét a társadalomból, a megbékélést komolyan munkálni és azután jönni olyan javaslatokkal, amelyek a haza minden egyes polgárának öreg korára tisztes és biztos megélhetést biztositana. Mivel ezt nem látja, a javaslatot *nem fogadja el.*

Simon Ferenc (MÉP) arra hivatkozott beszédében, hogy az a félkiló kenyér is nagyon jól fog esni egyeseknek, mert az éhenhalástól megmenti őket. A kormány iránt nyilván bizalommal viseltetik és ezért örömmel fogadja el a javaslatot.

Jandl Lajos (Nyilaskeresztes Párt) arról beszélt, hogy nem élünk olyan ideális állapotban, amelyben szociális gondoskodásra nincs szükség. Idézte az előtte szólt Simon kormánypárti képviselő megállapitását, amely szerint ő egy falat kenyérben látja a szociális intézkedések beteljesedését. Azt azután nem lehet tudni, hogy a képviselő *választói mit szólnak ehhez a megállapitáshoz?!* Bizony a tizennégy fillér napi járadékot nem lehet szociális gondoskodásnak nevezni. Pedig a szociális gondoskodásra szükség volna, mert az az egész közéletben érezteti hatását, *közmegnyugvás* formájában. Az a körülmény, hogy a fedezet kérdését tették a javaslat tengelyévé, azt eredményezte, hogy a javaslat szükkeblüvé és rugalmatlanná vált. Helytelen, ha bárki is fiskális érdekek szempontjából nézi a javaslatot és csak azután a lényegét és a célt, amit a javaslat el akar érni. Unos-untalan hallottunk már a lillafüredi furásról, a Palota-szállóról, a halbiológiai intézetről és egyéb olyan költségvetési terhekről, kiadásokról, amelyeknek az ország vajmi kevés gyakorlati hasznát vette. Éppen ezért érdemelte volna meg ez a javaslat, hogy kellőképpen dotáltassék. A javaslatot *nem fogadta el.*

A többség elveti Csoór inditványát

A Ház többsége ezután *elvetette* Csoór Lajos határozati javaslatát, amely azt tartalmazta, hogy *mondja ki a Ház tárgyalásra alkalmatlannak a jelen törvényjavaslatot és utasitsa a kormányt uj törvényjavaslatnak hatvan napon belül való előterjesztésére.* Végül *a többség általánosságban elfogadta a* törvényjavaslatot és részletes tárgyalás céljából *a bizottságokhoz* küldte.

A képviselőház 1939/40. évi költségelőirányzatáról szóló jelentést terjesztette be ezután az előadó. Az előirányzat a kiadásoknál 2,578.830 pengő, a bevételeknél pedig 15.000 pengő többletet mutat, előadói magyarázat szerint főként azért, mert az előirányzat tizenkét hónap helyett tizennyolc hónapra szól. Az elnöki rendelkezési alap többlete 8000 pengő. A jelentéshez senki sem szólt hozzá, igy azt a Ház *elfogadta.*

Hubay Kálmán az ülések elhalasztása ellen

Az elnök most javaslatot tett arra, hogy a Ház legközelebbi ülését *október 5-én* délelőtt tiz órakor tartsa, hogy a további teendők felől akkor határozzon.

Hubay Kálmán jelentkezett szólásra, hogy napirendi inditványt tegyen, szemben az elnök inditványával. Azt javasolta, hogy *a Ház ne csak október 5-én, hanem már szeptember 30-án is tartson ülést* és annak napirendjére tüzessék ki a miniszterelnöknek a szeptember 28-án tartott pártközi értekezleten tett ama kijelentése, amely szerint *a miniszterelnök az internálási rendelkezéseket a jövőben is fenn akarja tartani* és *a köztisztviselőket a nemzeti szocialista pártoktól eltiltó rendelet hatályon kivül helyezését sem tartja szükségesnek.* Ugyanakkor a házszabályok megfelelő szakasza alapján javasolta, hogy *a Ház legközelebbi ülésén a bizalmi kérdés is felvettessék.*

Ezután megindokolta napirendi inditványát *Hubay* Kálmán.

Az indokolásban elmondta, hogy a miniszterelnök a MÉP szeptember 13-iki pártértekezletén adott programjában leszögezte magát a nemzet lelki egységének szüksége mellett. Idézte a miniszterelnök akkori beszédének nem egy mondatát, amelyek *a nemzet nyugalmáról, egységéről, a nyugodt munka politikájáról, az erősödésről* szóltak s azt a mondatot is, amely szerint „minden törekvésem az lesz, hogy a nemzeti összefogásnak megfelelően nyugodt és méltóságteljes tárgyalást biztositsak". *A pártközi értekezleten elhangzott miniszterelnöki nyilatkozat és az abban bejelentett intézkedések, illetve kért intézkedéseknek egyenes megtagadása szöges ellentétben van a kormányprogramban bejelentett lelki egységre való törekvéssel, ellentétben van a nyugodt munka politikájával,* nem szolgálja azt a célkitüzést, amely szerint az országnak pillanatról pillanatra erősödnie kell és *ellentmond annak a kormányprogramban leszögezett törekvéseknek, hogy a nemzeti összefogás biztositassék.*

„Nem asszisztálunk!"

A nemzeti szocialista pártok — folytatta beszédét *Hubay* Kálmán — *és azok között az ország második legnagyobb pártja, a Nyilaskeresztes Párt őszintén óhajtotta a politikai békét.* Mi nem háromszáz országgyülési képviselő lelki békéjét akartuk, hanem több mint tizmillió testvérünk lelki békéjét. Ennek előfeltétele lett volna a lelki megbékélés, a lelki unifikáció. *Bennünket ma is rendőri kérdésként kezelnek és alapos a gyanunk, hogy a politikai béke ürügyével a magyar nemzeti szocializmust akarják kiirtani.* A cenzura intézkedései folytán *a parlament a végrehajtó hatalom segédhivatalává süllyedt.*

— Kérem a t. Házat, *tartsunk szombaton ülést* és — esetleg *zárt ülésen,* amelyre vonatkozó kérelmünket a házszabályokban megkivánt aláirásokkal szombaton terjesztjük elő — tárgyaljuk meg ezeket a kérdéseket.

— *Lehet, hogy a többség elutasitja inditványomat. Erre az esetre viszont kénytelen vagyok bejelenteni, hogy a Ház ülésein való részvételünket ilyen körülmények között szükségtelennek tartjuk, a látszat-parlament működéséhez nem asszisztálunk és puszta jelenlétünkkel sem, még közvetve sem vállalhatjuk a felelősséget egy olyan politikáért, amely az országot hitünk szerint katasztrófa és lelki meghasonlás felé viszi.*

— Természetesen pártunk fenntartja magának a jogot, hogy *önmaga állapitsa meg azt az időpontot, amikor is* — vagy a viszonyok *relativ normalizálódása* következtében, vagy azért, mert az ország veszélyes közállapotai ezt szükségessé teszik — *ismét kötelességünkké válik az, hogy a párt a parlamenti munkába ujból bekapcsolódjék.*

Vay László báró felszólalásában *Hubay* Kálmánnal polemizált és kérte az elnöki napirendi inditvány elfogadását.

A Ház többsége az *elnöki* napirendi inditvány mellett szavazott.

Kivonulnak a nyilaskeresztespártiak

Hubay Kálmán állt fel ismét szólásra, személyes megtámadtatás visszautasitása cimén. Bejelentette, hogy a kormánypárt elnökének, *Vay* László bárónak *kioktatását* a Ház iránt való tisztelettel ugyan, de *a leghatározottabban visszautasitja.* Itt nem lehet *liberális parlamenti szokásokra* hivatkozni. A nyilaskeresztesek a lényeget nézik és nem a formát. Vay felszólalása *még inkább indokolttá teszi azt, hogy a nyilaskeresztesek ebben a parlamentben addig, amig azt ujból szükségesnek nem tartják, ezeken az üléseken ne vegyenek részt.*

A szélsőjobboldalon helyet foglaló szélsőjobboldali képviselők — a Nyilaskeresztes Párt tagjai — *ebben a percben felálltak helyükről és Hubay Kálmánnal együtt kivonultak az üléstermből.* Ezzel az ülés félegykor ért véget.

Miniszteranács

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A kormány tagjai *Teleki* Pál gróf miniszterelnök elnökletével szeptember 29-én délután 5 órakor minisztertanácsra ültek össze. A minisztertanács kormányzati folyó ügyek mellett a költségvetés tervezetét és a társulati adóról szóló törvényjavaslatot tárgyalta. A minisztertanács éjfél utáni háromnegyedegy órakor ért véget.

Bizottság

A Ház földmivelésügyi és pénzügyi bizottsága október 3-án, kedden délelőtt 10 órakor ülést tart. Tárgy: az özvegybiztositási javaslat részletes tárgyalása.

A japán hadsereg folytatja előnyomulását Kinában

Tokióból jelentik: A japán *Hunan*-hadsereg péntekig 50 kilométer széles arcvonalon *előrenyomult Csangcsától 30 kilométerre északi irányban.* Két másik oszlop a folyótól 30 kilométerre déli irányban *elérte a kinaiak egyik védelmi pontját.* A japán légi haderő pénteken folytatta Csangcsától délre *menekülő kinai csapatok üldözését. (MTI)*

Német tankok B resztlitovszkban

Halló. RÁDIÓ Nagykovácsynál!

Látványosság számba menő bemutató termek és a legujabb tipusu készülékek várják kedves Vevőinket.

Pompás választékunk minden igényt kielégit. Készülékeink és kiszolgálásunk tökéletességét biztositja a „Nagykovácsy garancia".

Árusitás — részletre is — kizárólag Horthy Miklós-uti fióküzletünkben.

Nagykovácsy

BUDAI FIÓKÜZLETE

XI., HORTHY MIKLÓS-UT 39.

MAYER kelmefestő- és vegytisztitógyár munkája gyors, pontos, felülmulhatatlan! Deák Ferenc-utca 16. Telefon: 851-509.

Magyarország őskeresztény kézben lévő egyetlen posztógyára üzemben 1922 óta. Szövetboltjai: IV., Prohászka Ottokár-utca 8, VI. ker., Teréz-körut 8, II., Margit-körut 50, VII., Baross-tér 15.

Fotokópia-okmányfénykép, *Rád,* Andrássy-ut 52. (Mussolini-térnél), Telefon: *116-6*0.

Szivák Mihály

Fogaskerék, Csepel

1948 DEC

93

Uj utakon a WM képzőművészek

Arányostestű modell áll az emelvényen. *Hajdu-Répa* Ferenc posztógyári kőműves az előtte álló vázra erősített szürkészöld, nedves anyagot formázza. *A nyers vonalak már készen vannak, most kezdődik a kidolgozás*, az arányok, az izmok pontos kimintázása. Három hónappal ezelőtt a kifaragott kőfigurák mellett még nem gondolt arra, hogy iskolába kellene kiképezni, irányt adni a benne rejlő képességeknek.

Ma Hajdu-Répa Ferenc 40 egynéhány éves fejjel tanulója a „Kemény Alfréd" munkás-képzőművész iskolának, éppen egy tanulmányakton dolgozik. Szobrásznövendék társai is tanulmányaikkal vannak elfoglalva. *Olyanok valamennyien, mintha egyenként, egyedül lennének az anyaggal és az életet ábrázoló témával.* N. Gyula a „munkásszobrászt" mintázza, amint az egy hatalmas kőből szobrot farag. Szomszédja kőagyagon dolgozik, az egyik *„Csilletoló munkások"*, a másik tanulmányakt.

A terem sarkában hosszú asztalon hófehér kész szobrok pihennek. Munkásművészek alkotásai, azoké a kezeké, *akik nap, mint nap a Csőgyárban, a Gépgyárban, a kohók mellett formázzák, építik a szocializmust. Munka után tanulni jönnek, hogy tehetségükkel megörökítsék a dolgozó nép építő harcát.* Képességeiket tudatosan fejlesztve, a dolgozó népnek ők adnak új művészetet, a valóságot, az igazságot; ők a dolgozó nép fiai.

Az asztalon levő szobrok között ott van a „Kubikos", olyan mint *Szivák* Mihály volt 20 éves korában előredülő, görnyedt ember megrakott talicskával. Mellette a *„Zsákhordó munkás"*, mert Szivák az is volt a nagy munkanélküliség idején, fejét előre szegezi, nyakán kidagad az ér. Nehéz a zsák! Szivák Mihály megmintázta a *„Kazánszegecselőket"* is, nem egyszer látta őket, hogy hogyan dolgoznak; magasba lendül a kalapács, egyszer az egyik üt a szegecsre, aztán a másik, végül a harmadik. *A téma mindig a dolgozók mindennapi élete.* Ezek a kész alkotások az iskola karácsonyi kiállítására készültek. Az iskola legtöbb növendéke készített valamit. Amióta Ek Sándor, a Szovjetúnióban élt festőművész áevette az iskola vezetését, hosszú utat járlak be a fiatal, tehetséges munkásfestők, rajzolók és szobrászok. *Az önc*élú, reakciós művészetet eldobva, elutasítva, saját életük, a nép életét és harcait ábrázoló művészet útjára léptek. *Sokat kell még valamennyiüknek tanulni, mert a szocialista* társadalom művészeire nagy feladat vár: a népből való, népért való élenjáró művészetet kell, hogy megteremtsék.

...or Bizottságának

Budapesten

...ratt hozzám intézett a Tállyai ... helyreállítására vonatkozó fel... ...kérem, hogy ...nek minden adat ...ével, terveit ... a jelenlegi állapot megvizsgálására ... kiküldött ... munkáiról ... A költségvetési ... és ottani ... volna feladata. Ha ... Bizottsága ... a költségi-

Aki az összes betűrejtvényeket ... jutalmat kap. A betűrejtvénye... ...sével maximálisan 90 pontot ... között a következő értékes kö... Louis Aragon: Az omnibusz u... ...jev: *Hajrá*, Mihail Bubennov: ... *Doctor Faustus*, Balázs An... Szövérdy Gyula: *Eladott ors...* ...röptében, Jack London: *A m...* sok) és az *Élmunkások Műs...* (Népszava-kiadás).

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 JUN 14

Békésmegyei Népújság

Szitás Erzsébet festő-művész

Füzesgyarmati származású festőművésznő tárlata Budapesten

1021

(Tudósítónktól)

A Sárrét, Füzesgyarmat szülöttének, Szitás Erzsébet festőművésznek tárlatát nézhetik meg az érdeklődők a budapesti Fényes Adolf-teremben. Az elmúlt héten László Gyula egyetemi tanár nyitotta meg a festőművésznő gazdag anyagú kiállítását, amelyen Kohut Magda érdemes művész is közreműködött.

A budapesti tárlat után októberben a füzesgyarmati helytörténeti szakkör felkérésére szülőfalujában állítja ki festményeit; az őszi, gyarmati tárlaton bizonyára szerepelnek a fővárosi kiállításon nagy sikert aratott képek, az Anyám, az Öreg fa, a Búcsú, a Kislány kakasa című alkotások is.

Borbíró Lajos

költségekkel jár. A KGST-országok 1971-ben elfogadott komplex programja ilyen okokból helyezte előtérbe a közös létesítményeket, közülük elsősorban a nyersanyag-kitermelő egységeket. Az összefogás nem pusztán szükségszerűség, forrása a gazdaságosságnak is. A nagy kapacitások — ahogy a feldolgozóiparban a nagy sorozatok — eröteljesen mérséklik az egységnyi termékre jutó költségeket.

Drágul a leves

Maradjunk csak a víznél, mert e közönséges folyadék nem közönséges példákkal szolgál. Egyebek között azzal, hogy — az eleggé át nem gondolt, azaz az ésszerű takarékossággal nem számoló hatvanas évek

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-725

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1977 DEC 4

Szitás Erzsébet

NÉPÚJSÁG

1021

Szitás Erzsébet: Kalászszedők

NÉPÚ

SZULOF

A Békésmegyei Né emlékezünk

1919. március 23-tól április 26-ig jelent meg Békéscsabán a Békés vármegyei Szocialista Párt Hivatalos Közlönye, a Békésmegyei Népszava. Szerkesztősége először a Ferenc József tér 11. sz. alatt volt, ezt a helyet emléktábla jelöli a megyei pártbizottság falán. Később a Baross utca 11-be költöztek, és ott dolgozott a szerkesztőség az utolsó példány kiadásáig.

A Békésmegyei Népszava első példánya, mely 1919. március 23-án került utcára, még a Békés megyei Szociáldemokrata Párt hivatalos közlönyeként ad hírt a proletárdiktatúra kikiáltásáról, harmadik oldalán pedig közli

zűrzavar / És e fönséges zivatarban / Nem áll magában a magyar, / Keleten már hajnal vöröslik / És bátorítva ránk nevet... / Vörösnek látják nemsokára / Egész világon az eget, / Proletárkatonák!" Ebben a vasárna-

MAGYAR HÍRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 287-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Szitás Erzsébet
1977 DEC 4

1021

Szitás Erzsébet: Füzesgyarmati utca

Bukovinszky István

n van a Tay Hieu állami gaz-
egtermelni, 50 tonnával többet
sa

(Fotó: DNA — MTI — KS)

azon a tartomar
ság által szerve
amelyen a közig
vek, társad
szervezetek és n
pártszervezetein
lői, valamint ti
részt. Az ered
lett bizonyos hia
tapasztalhatók.
gásolták, hogy
igénybe például a tartoma- kal."

Lengyel kutatók az Északi- és a Déli-sarkon

Ősszel Maciej Zalewski vezetésével újabb lengyel kutatócsoport indult az Antarktiszra. A csoport feladata a King George-szigeten levő Arctowski nevű lengyel kutatóbázis továbbfejlesztése. A lengyelek társaságában itt szovjet és amerikai kutatók biológiai, meteorológiai, óceanográfiai, valamint orvostudományi megfigyeléseket végeznek. A King George-szigeten folyó kutatások egy több évtizedre tervezett, nagyszabású tudományos program részei, s ebben a kontinens mozgására vonatkozó vizsgálatok is szerepelnek.

A kutatómunka kiszélesítésével újra használják a Dobrowolski állomást, amit Lengyelország 1959-ben kapott a Szovjetuniótól. Ez az állomás a Bungera oázison található. Az oázis az Antarktisz viszonylag meleg vidéke, ahol nyáron elolvad a hó és a jég. Ezért alkalmas sarkvidéki mikrofauna tudományos vizsgálataira.

A sarkkutatás céljaira a Lengyel Tudományos Akadémia egy különleges felépítésű hajó építését tervezi, amely alkalmas lesz az Antarktisz és az Arktika vizein való közlekedésre és vizsgálatokra.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 207-749, 340-729

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Szitás Erzsébet
1977 DEC 4

1021

Szitás Erzsébet: Leányfej

megjelenő lap
ros közönsé
tehát úgy a
reinkhez, mi
hoz. Rakjuk
nézeteltérést,
gesek az es
csapatokkal
Április 26-
a békéscsaba
só Békés m
Andrássy Gyula városparancsnok felhívással igyekszik mozgósítani a fegyveres munkásságot a város védelmére, melynek órái akkorra már megszámláltattak... Harmadik oldalán budapesti telefonjelentés ad hírt a megszállás közvetlen lehetőségéről: *„A románok április 24-én északi szárnyukon folytatták támadásukat, a déli szárnyon előnyomulásukat kisebb csatározások között folytatták. Eddig északon Vásárosnaményt és Nyirbaktát, délen pedig Gyula környékét érték el..."*

Amikor a lap utolsó száma megjelent, a Veszelyhídtól néhány száz lépésnyire megölték a gyulai direktórium, a tanácshatalom vezetőit: Dundler Károlyt, Beleznai Istvánt és Grünfeld Jakabot.

A Békésmegyei Népszava nehéz napokban állt helyt, és vállalkozott az emberek tájékoztatására, mozgósított a munkáshatalom védelmére. Nem rajta múlt, hogy ezt csak egy hónapig tehette.

Sass Ervin

idők óta az úgynevezett csónakos fejfákkal jelölik meg a sírokat. Ezeken hol komoly, hol tréfás rigmusok olvashatók, az élők üzenetei, gondolatai az elhunytakról. A ligetes helyen fekvő temető idegenforgalmi érdekesség is, hiszen hazánkban az egyetlen olyan temetkezési hely, ahol a sírjelölő fejfák a népművészet remekei. S a szokás ma is általános Szatmárecsekén.

A csónakos fejfa történetét tisztázták már a szakemberek, s kiválóan tudták hasznosítani azokat a visszaemlékezéseket és szájhagyományokat, amelyeket az idős falubeliek mondtak el. Hajdan ezen a vidéken, a Tisza és a Túr környékén nagy vizes területek voltak, s az év nagy részében csak csónakkal lehetett közlekedni. Így szállították a halottat is a temetőbe, s a csónak után kötötték a fejfát. Hogy az könnyebben úszhasson, az alakját csónakéhoz hasonlóra faragták, minden esetben tölgyfából.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1978 MÁJ 21

Sztás Erzsébet

1021

Sztás Erzsébet: Babi

A Magyar Tanácsköztársaság idején, 1919-ben a mai tanácsháza épületében ülésezett Endrődön a direktórium.

Az épület falán levő harmadik tábla, melyet 1959-ben avattak, erről emlékezik meg.

A KMP helyi szervezete 1918-ban a mai Bajcsy-Zsilinszky utca 12. számú épületében alakult meg. E ház falán — amely egy óvodának ad otthont — 1968-ban helyeztek el emléktáblát.

Fotó: Veres Erzsi

Olajfestmények:

95 Fekvő akt
96 Akt virágcseréppel
97 Akt abstract szinekkel
98 Aktok rythmikus mozgásban
99 Akt sárga tónusokban
100 Mr. E. W. arcképe
101 Önarckép fekete ruhában
102 Kékkendős akt
103 Akt négyszögbe komponálva
104 Egy szinész arcképe
105 Önarckép ezüst ruhában
106 P. I. arcképe
107 Guggoló akt
108 Akt fehér teritőn
109 Akt almával
110 Kis aktkompozició
111 Akt rózsaszin teritőn
112 D. I.-né arcképe
113 K. Gy.-né arcképe
114 Kettős arckép
115 Férfi arckép
116 Arckép zöld háttérrel
117 Étsy Emilia arcképe
118 Dr. B. T. arcképe
119 R. P.-né arcképe
120 G. I.-né arcképe

SZIVESSY BORISKA

Született Szegeden. Festészeti tanulmányait Nyilasy Sándornál kezdte, Budapesten az Iparművészeti Iskolában, a Képzőművészeti Szabadiskolában, majd Bécsben és Berlinben folytatta. Több külföldi tanulmányutat tett.

Több izben kiállított, Iparművészeti- és Ernstmuzeumban, festményeket és pasztelleket a Nemzeti Szalonban. A Vigszinház nyilvános diszletpályázatán első dijat nyert.

*

A művészet az a szent terrénum, amely az élet minden viszonylatában kell, hogy menedéket nyujtson, életértéket jelentsen, gyönyörüséget okozzon, ugy az alkotó művésznek mint a passziv művészetkedvelőnek. Mint ezt Nietzsche is mondja: „Wir haben die Kunst, damit wir an der Wahrheit nicht zugrunde gehen."

Minden művészetben legfontosabbnak tartom, hogy a művész őszintén és saját magát adja, azaz egyéni legyen a művészete. És hogy tudatosan akarjon valamit kifejezni. Én legalább is minden képemnél valamilyen problémát igyekeztem megoldani mozgások, vonalak, szinek összehangolását, rythmusát, kifejezési lehetőségeit.

Épen ezért igyekszem, hogy képeimben minél kevesebb legyen az irodalmi tartalom, hogy igy a tisztán festői elemek érvényesüljenek, vagyis: a vonal, a szin, a kompozició.

Ami a tudatos munkán kivül még belekerült a képekbe, ez az, ami megfejthetetlen, legbelső tűz, — ami nélkül nincs igazi művészet; az ihlet!

Sz. B.

SZIVESSYNÉ ACZÉL *Boriska*, festő, Szegeden. A bpesti iparművészeti iskolán, a képzőműv. szabadiskolán, Bécsben és Berlinben tanult. 1924. és 1929. gyüjteményes kiállítása volt a Nemz. Szalónban. A bpesti Vígszínház díszletpályázatán első díjat nyert. Főleg képmásokat fest.

E-G II. 573 l

Szivessy Boriska festő

Pesti Hirlap. 1924. ápr. 6. 12

k. k. l. Ujabb műkiállítások

Kiressy Boriska festő

Prot. rele

1924. 253–54

Szivassy Boriska festönö.

Népszava.1924.IV.9. 7.l.

Szivessy-Acél Barbara Jenő

Prot. vale

1930. 70-72

ÓNEDÉNYEK. Egy fél évszázadon át a régi ónműhelyek utódai csupa régiséghamisításból éltek. Még emlékszünk azokra az időkre, mikor minden ó-német ebédlő s minden új-német söntés falai tele voltak rakva ilyen «ál-régi» kupákkal s tálakkal. Most a német fémárugyárak egyike-másika már áttért a régi formák helyett jó mai stílusú használati edények készítésére. A szürkés, lágy, jól esztergályozható anyagnak egyszerű műhelyi formájával is artisztikus hatást lehet elérni. Nincs szükség rajtuk mindenféle vésetekre s gótbetűs feliratokra. A kávéskannák, teásdobozok, söröskancsók, gyertyatartók dísztelen, nyugodt formáikkal még kívánatosabbak, mint a régi vaskos és túlcifrázott óntárgyak.

DIVATFŐISKOLA. Ilyen is van már, még pedig Berlinben. Ott van Berlin egyik keleti külvárosában s a német főváros tartja fenn az iskolát. Növendékeitől nem kívánnak éppen érettségi bizonyítványt. De egy négynapos kemény felvételi vizsgán ellenőrzik képességeiket. Ha ezen megfeleltek, akkor az anatómiától a kémiáig és a színtantól a könyvelésig minden melléktárgyat meg kell tanulniok a főtárgyak — szabás, hímzés, divatrajzolás, szövés — mellett. Az iskola osztályainak igen érdekes képük van. Kis varrólányok mellett egykori divatszépségek és filmszínésznők ülnek, hogy okleveles divatszakértőkké váljanak. Ezidőszerint százhuszan vannak, akik a jövendő berlini divatot irányítani óhajtják.

HATEZERÉVES SZOBROK. 1899-ben egy német diplomata, báró Oppenheimer Max ásatásokat végzett Tell Halef-ban, az Eufrat partján. Kiderült, hogy az ősi Mezopotámia egyik legvirágzóbb városának, Tell Halefnak építészeti töredékeit találta meg. Az úgynevezett «subartan» kultúra csúcspontján a szobrászat olyan lapos reliefeket alkotott, melyek a babylon-asszír templomok legszebb emlékeivel vetélkednek. A bazaltkőbe vésett primitív formák kivált ma nagyon érdekesek. Ezért a berlini múzeumban levő anyag újabban fokozottan népszerűvé vált s most a lipcsei Brockhaus-cég egy nagy publikációban közre is bocsátotta.

BŐRTÁSKÁK. A női divat már évtizedek óta nagyon kedvez a finom, elegáns, bőrből való kézitáskáknak. Míg külföldi iparművészeti kiállításokon ezekre kitűnő példákat látni, nálunk kezdenek teljesen eltűnni az iparművészeti vásárokról az ilyen holmik. Miért? A bőrösök kirakatai tele vannak olcsó s többnyire ízléstelen tucatholmikkal. A könyvkötők pedig panaszkodnak, hogy a finom kéziaranyozású díszkötést már nem keresik. Milyen kitűnő alkalom volna tehát — egy kis eltolódással — áttérni a jó bőrtarsolyok készítésére. A bécsi, az offenbachi iparművészeti iskolákon külön osztályokban tanítják a divatos és mégis időálló bőrretikülök készítését, az utóbbi iskolán még az ily táskák fémfelszerelését is külön tanítják a fémműves-növendékeknek. Hiszen csak akkor igazi műremek egy ilyen táska, ha nem «készenvett» alkatrészekből állítják össze, mint azt a nagyiparban cselekszik, hanem egyetlen elgondolás az egész. Hihetetlen befolyással van ez a két iskola az ő művészi ízlésével úgy a bécsi, mint az offenbachi bőrdíszműiparra. Irányt ad neki s az exporttevékenységet is hatalmasan felfokozza. Elég egy osztrák vagy német árumintavásárra menni, hogy e hatásról meggyőződjünk. Sürgős szükség volna rá, hogy nálunk, ahol a bőrfeldolgozásnak oly kedvező feltételei vannak, e részben is történjék valami.

AZ ÁRUHÁZ ÉS AZ IPARMŰVÉSZET. A párizsi nagy áruesarnokok már a háború óta kísérleteznek, hogy modern iparművészeti műhelyek felállításával új fogyasztókat neveljenek maguknak. Eleinte csak bútorok és egyéb berendezési tárgyak termelésére rendezkedtek be, de efféle műhelyeiket újabban más irányban is kiterjesztették. Így például a Printemps áruház nemrégiben külön «kis árumintavásárt» rendezett apró fülkékben, amelyekkel az aprótárgyak ízléses formáit óhajtotta népszerűsíteni. Különösen két témakört választott erre a célra. Egyik: a terített asztal díszítése volt mindenféle lehetséges alkalmakra. Másik: a szaru mint iparművészeti anyag. A kiállításnak figyelemreméltó sikere volt s természetesen a bazári közönség ízlésének javítására is fontos eredményt várnak tőle.

MONOGRAMMOK. Az új fehérneműdivat, de főleg a sportöltözködés erősen divatba hozta a monogrammokat. Csakhogy itt is nagy változások vannak, mint a betűrajzolás egyéb területein. A kezdőbetűket nem koszorúzzák, koronázzák, még csak nem is nagy betűkkel jelzik. Egész egyszerű kis betűket fonnak egymásba a monogramm-művészek. Úgy hatnak ezek, mintha valamely csibészírásból volnának kivágva. Vagy még inkább, mintha valaki egy dróthajtűből hajlítaná ki őket. Hajszálvékony, kissé dűlt betűk, egymást átfonó száruk úgy remeg, mint összefonódó karok és lábak. A modern táncezene ritmusa ömlik végig egy modern kelengye monogrammján. N.

A TEMETŐI REND. Németországban a sírkőiparosok éppen úgy panaszkodnak a világpiac általános helyzete miatt, mint bármely más országban. A német sírkőipar válságát azonban még egy körülmény súlyosbítja: a temetői rend. Egy magyar szaklapban ezt a figyelemreméltó körülményt a következő szavakkal jellemzi egy tudósítás: «A sírkőipart a temetőrendeletek kötik guzsba és maholnap valami rendesebb síremlék felállítása a ritkaságok közé fog tartozni. A ‚rend' kiirtja az egyéni ízlést és tudjuk, hogy ha a közönség nem veheti azt, amit akar, úgy nem vesz semmit.» A kis jellemzésből fájdalmas igazság szólal meg. A nagy német városok a háború óta sorra megalkották a maguk temetőrendészeti bizottságait, melyek a méretek, arányok, ritmusok kellő ellenőrzése útján igyekeztek megakadályozni a temetői anarchiát. A józan esztétikával dolgozó nagyvárosi bizottságok módjára a kis német kupaktanácsok is előállottak az ő «szabványosított» sírkőformáikkal s kimondották, hogy «ami a sokszorosított mintaíveken lát-

ható, az helyet kap a temetőben, a többi nem engedélyeztetik». Ez a katonás rövidség ízlést ugyan nem vitt a temetőkbe, de a sírkőipart tönkretette. Olyan tanulság, melyet az iparművészet racionalizáltságának egyéb területein is érdemes megszívlelni.

A HETEDIK MŰVÉSZET. A filmet nevezik újabban annak. Hogy mennyi joggal, arról nagyon is lehetne vitatkozni. De úgy látszik itt is érzik már, hogy az utolsó évek nagy színvonalbeli sülyedése után, újra fel kell frissíteni a filmet művészi injekciókkal. Most Párizsból jön a híre, hogy a francia studiókban festők foglalkoznak új szcenáriumok tervezésével. Főleg André Deraint emlegetik, aki Dignimont-nal együtt készített egy filmet, mely saját kijelentése szerint méltó utóda lesz a Caligari-filmnek. Ennek a rendezését Jean Renoir, az egykori nagy impresszionista festő fia végzi. Beszélnek azonkívül Vértes Marcellnek, a Párizsban élő jeles könyvművésznek filmterveiről is, de ezekről még senki sem tud részleteket.

VASÚTI REKLÁMOK. Amíg minálunk a vasúti kocsik s pályaudvarok reklámjait körülbelül ugyanolyan álmos közönnyel kezelik, mint harminc évvel ezelőtt, azalatt a német, svájci és angol vasutak a legmodernebb színvonalra emelték a vasúti reklámtevékenységet. Németországban hetenként 10.000 példányban helyeznek el a D-vonatok kocsijaiban egy tisztán hirdetésekre épített mulatató folyóiratot. A pályatestek mellett felállított táblák, oszlopok, épülethirdetések milliószámra készülnek. De legfontosabb a vasúti pályaudvarok reklámszolgálata. Az új U-vasút pályaudvara, Berlinnek legmodernebb építményei közé tartozik. A legkülönfélébb transparensek, automaták, picinyi mozgókép-szekrények varázsolnak bele eleven életet. A hosszú alagutakon művészi ízléssel vannak elrendezve az óriás plakátok. Mindennek a teteje azonban a sok kiállítóvitrin, a falakba vájt ízléses fülkék s ezek közt egész sor olyan is, melyek egyszersmind elárusításra is be vannak rendezve. Akkor, mikor a magyar vasutak a folyton csökkenő bevétel nehézségeivel küzdenek, nem ártana ebben a tekintetben valamit tanulni a külföldi vasúttársaságoktól.

SZIVESSY. A magyar tehetségek köztudomás szerint a külföldön úgyszólván minden téren hatalmasan előrenyomulnak. Az iparművészetben is szép névsort lehetne már összeállítani a lassan világhírre kapott tehetségekből. André Szivessy, a Párizsban dolgozó magyar lakásművész pár évvel ezelőtt tűnt csak fel fémbútoraival, melyeket a Thonet-cég tett mindenfelé népszerűekké. Mostanában pedig a kölni IRA-kiállításon szerepelt, újra dicsőséget szerezve magának és nemzetének. Az utolsó évek e legjobban sikerült nemzetközi lakásberendezési kiállításáról már megemlékeztünk folyóiratunk hasábjain. Szivessy a kiállításnak fogadószobáját, a legreprezentánsabb helyiségét tervezte. Fehér falaival, hófehér gumipadozatával s kitünően elhelyezett világításával mindenkit megragadott e terem ragyogó egyszerűsége. A belső építészet hatott benne csupán. Bútor: mindössze néhány szék, a jeles Mies van der Rohe tervei szerint.

NAGY ÉPITÉSZETI KIÁLLITÁS BÉCSBEN. Az osztrák főváros idei nyarának idegenforgalmi vonzóereje biztosítva van. A bécsi Werkbund nagy építészeti kiállításon mutatja be a lainzi vadaskert szomszédságában épült háztelepet. A hetven házhelyen harminc építész új lakóházait mutatják be, csupa ismert név az osztrák Werkbund listájáról. A bécsiek közt szerepel a moszkvai Grete Schütte-Lihotzky, a new-yorki Neutra Richard, a hollywoodi Grünberger és két párizsi építész, Lurcat és Guevrekian is. A kiállítás májusban nyílik meg.

PANGÁS A FRANCIA IPARMŰVÉSZETBEN. A nagy gazdasági válság erősen érezteti hatását a párizsi iparművészetben is. Még egy évvel ezelőtt a nagy francia «atelier»-k alig éreztek valamit Európa s Amerika krízisében. De az elmult őszi lakásmüvészeti kiállítás, a Grand Palais megújuló látványossága már világos jeleit mutatta a hanyatlásnak. Az interieurök száma megcsappant. Ha egy indiai maharádzsa lakószobáján (Sognot Louis és Charlotte Alix közös alkotásán) meg nem mutatkozna az, hogy a mecénások még élnek valahol Keleten, már kétségbe kellene esni. A többi szobák közt csak a tehetséges Eugen Printz szép hallja és Martagnac leányszobája tudták magukra irányítani a látogatók figyelmét. Természetesen most is az iparművészek élén halad az agg Lalique egy csupa üvegtől szikrázó ebédlőjével s két szép üvegből készült kápolnaajtóval. A Salon másik részében egy varsói színház modern szcenikusa, Sliwinsky mutatta be gazdag gyüjteményben erősen expresszionista jellegű színpadi terveit. N.

AZ ÜVEG JÖVŐJE. Nem profécia, hanem a tények egyszerű mérlegelése kell hozzá, hogy minden anyagok közt az üvegnek jósoljunk a közeli jövőben legnagyobb érvényesülést. A legtöbb ember még csak hírből ismeri a törhetetlen üveget. Úgy kenik, mint a megrakott vajaskenyeret. A kenyér: az ablaküveg. Erre jön egy réteg tükörüveg. De a kettő közé egy pyrolin nevű anyag. Ugyanez jön a vaj fölé is. Arra pedig legfelső rétegnek újra az ablaküveg. Ezt a vajaskenyeret nagy hidraulikus nyomással órákig préselik össze s egyetlen vastag réteggé válik. Erre az üveghuta egy alkalmazottja hat lépés távolságról egy pisztollyal belelő az üvegfalba. Egy kicsit meglátszik a golyó helye. De egyébként a collos üvegnek semmi baja. Ma még leginkább autó- s szélfogóüvegeket készítenek ezekből a táblákból, ott, ahol a szilánkok elkerülése a legfontosabb. De holnap nemcsak üveghomlokfalakat, de általában falazásokat fognak belőle készíteni. Egyszerűen ez lesz az építőelem. S hatalmas szava lesz az egész lakásberendezésben: a mosható falbevonás, az asztalok lapja, a szekrények nagy része ebből az anyagból fog készülni. Semmiféle élelmiszert sem fognak másban tartani, főzni, mint üvegedényben. És a dróthálós üvegek fogják a tetőzetet szolgáltatni. A legérdekesebb pedig az, hogy máris tudnak olyan üveget készíteni, melyet ha ablaknak használok, én mindent tisztán látok ami az utcán történik, de a kívül levő a szobában senkit és semmit nem lát.

Magyar Iparművészet
1932.

Szivessy Aczél Barbara
festő

A hódmezővásárhelyi művészek

majolika és agyagipar telepének termékei eladók és a megvásárolt darabok azonnal elvihetők.

Vásárlási tudnivalók.

Az árak pengőben értendők.

A műtárgyak eladását kizárólag a műtárosi hivatal, illetve **Kató Kálmán,** a Nemzeti Szalon műtárosa eszközli.

A vételár 50%-a a vásárláskor, 50% pedig 8 napon belül, legkésőbb azonban a kiállitás bezárásakor fizetendő.

Ezért a természettől nem szabad teljesen elfordulnunk, mert minden egyéni meglátás mögött ott van a természet, a mely mindég nagy és fenséges. És azt hiszem minden igazi művész kell hogy szeresse az életet és a természetet, ez adja mindenhez az impulzust, ahogy ezt Ruskin is oly szépen fejezi ki: „All art is adoration".

166	Önarckép aranyruhában	600.—
167	Önarckép fekete ruhában	500.--
168	P. B. úrhölgy arcképe	500.—
169	Dr. Szász Tiborné arcképe	Mgtul.
170	Mme Le Borne arcképe	Mgtul.
171	Lux Elekné arcképe	Mgtul.
172	Arckép	Mgtul.
173	Női arckép	Mgtul.
174	Női akt bundával	500.—
175	Fátyoltkötő akt	400.—
176	Vénusz	600.—
177	Fekvő akt kék háttérben	500.—
178	Fekvő akt	300.—
179	Kis fekvő akt fekete háttérrel	500.—
180	Fekvő akt	500.—
181	Ülő akt kék háttérrel	200.—
182	Kis akt fekete bundával	250.—
183	Akt ezüst turbánnal	300.—
184	Arckép	Mgtul.
185	St. Lilly úrhölgy arcképe	250.—
186	Félakt	250.—
187	Tanulmány fehér ruhában	250.—
188	Kis akt szürke háttérrel	150.—
189	Ülő női akt	200.-
190	Sybilla	250.—
191	Tanulmányfej	300.—
192	Kis akt zöldsállal	250.—

< Szivessy Tibor >
cikke

U. 1502

< > Nyilany Sándor.
Szegedi Napló.
1914. jun. 28.

épségéről és biztonságáról s e végett
zetekbe viteti és ott ideiglenesen

kség esetén a minisztérium a fenti
kedéseket a fentemlített bizottság
kül is teheti, de az érdekeltek a felső
ulhatnak.
ács bizottságának meghallgatása után
szükség esetében restauráltathatja
gokat és a megrongálásuk akadályo-
összes intézkedéseket teheti. A költ-
onos jogi személyt terhelik, ha és
zokat fedezni képes.
szükségességéről és a jogi személy
ségéről szóló határozat ellen felül-
van helye az állami tanács V. ügy-

40. czikkely.

Amidőn a jelen részben említett dolgokon a tulajdonos jogi személy restaurálásokat vagy bármily természetű munkálatokat végezni kíván, köteles a közoktatásügyi minisztérium jóváhagyásának elnyerése végett a felügyelőnél kellő tervekkel felszerelt kérvényét beadni.

A minisztérium, ha szerinte a tervbevett munkálatok és restaurálások károsak a dologra nézve, avagy bármily módon jellemét vagy érdekét csorbítják vagy veszélyeztetik, jóváhagyását megtagadhatja. A minisztérium a

[1] Lásd a 35. czikkely jegyzetét.

Rónay Ernő

1899-ben született Lébényszentmiklóson. Középiskolájának elvégzése után az iskolapadból a háboruba kerül, két évig van bevonúlva a volt tizenegyedik huszárezrednél. Háboru után előbb gazdasági pályára készül, majd beiratkozik a Képzőművészeti főiskolába, ahol Rudnay Gyula növendéke lesz. Először állit ki az 1927-i retrospektiv magyar tájképkiállitáson. 1928-ban a Szinyei Társaság „Tavaszi Szalonjában" dicsérő elismerést nyer.

Közben több külföldi tanulmányutat tesz Olaszországba, Berlinbe Párisba.

Mostani kollekciójával amellett tesz tanuságot, hogy mint fiatal festő nem akar véglegesitett festői eljárás hive lenni. Másképpen fog föl tájképeket és aktot és más feladat elé állitja egy arckép.

További müvészi tervei: minél kevesebb teóriát és minél több festőiséget és szint.

144	Leányakt, olajf.	Mgtul.
145	Női arckép, olajf.	Mgtul.
146	Zöldruhás nő, olajf.	Mgtul.
147	Bécsi kapu, olajf.	300.—
148	Virágcsendélet, olajf.	400.—
149	Csendélet paradiosomokkal, olajf.	500.—
150	Parkrészlet, olajf.	250.—
151	Fekvő akt, olajf.	1000.—
152	Tanulmányfej, pasztell	250.—
153	Részlet a Quartier Latine-ből, olajf.	250.—
154	Sakktáblás csendélet, olajf.	450.—
155	Zalai táj, olajf.	180.—
156	Havas táj, olajf.	250.—
157	Tavasz, olajf.	200.—
158	Rózsaszinü szegfük, olajf.	200.—
159	Gyerekarckép, pasztell	400.—
160	Gyerekarckép, olajf.	600.—

161	Fürdőház, olajf.	200 —
162	Várhely	200.—
163	Női arckép, olajf.	1000.—
164	Reggeli napsütés, olajf	150.—
165	Leányarckép, pasztell	300.—

Szivessy-Aczél Barbara

Született Szegeden 1895-ben. Festészeti tanulmányait Budapesten az Iparművészeti Iskolában, a Képzőművészeti Szabadiskolában, majd Bécsben és Berlinben folytatta. Több külföldi tanulmányutat tett.

A Vigszinház nyilvános diszletpályázatán első díjat nyert. Több izben kiállitott, kollektiv kiállitása 1924-ben volt a Nemzeti Szalonban.

* * *

Már nem emlékszem, kinek a mondása, de azt hiszem legjellemzőbb egy művész lelkének a kifejezésére; „Die Kunst ist bildende Sehnsucht". Az a kifejezhetetlen é.zés, mely nem elégszik meg a való élet jelenségeivel, hanem másra, többre, a nemlétezőre vágyik, szerintem az első, megindító rugója a művészi alkotásnak.

A művészet a szépet az élet viszonylataiból kiragadja és önállóbbá teszi. Az életben a szép vegyesen fordul elő a rúttal és közömbössel, a művész ezeket a zavaró elemeket elhagyja, kombinál, a hatást az ő egyéni eszközeivel fokozza és igy jön létre a művészet passziv élvezőjére is az élet hétköznapi örömeit felülmuló: esztétikai öröm.

Miután a „művészi szép" relatio, fontos, hogy a szemlélő igyekezzék beilleszkedni a művész világszemléletébe, felfogásába, igyekezzék megérteni intencióit.

Engem, úgyszólván minden képnél más-más probléma érdekel. Kompozicionális megoldás, vagy szinek összehangolása, egy-egy érdekes vonal hangsulyozása, és mindenek fölött, főleg ha pörtréról van szó, a belső tartalom, a lélek: az ember.

Nemzeti Szalon 1929. dec.
66. coop. kiáll.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1978 MÁJ 21

Szitás Erzsébet
1021

NÉPÚJSÁG

Szitás Erzsébet: Anyám

NÉPÚJSÁG

SZÜLŐFO

Száztíz éves az iskolai testn

Az első tornaegyle

A múlt század hatvanas éveinek végén az enyhülő politikai helyzetben pezsgő kulturális élet indult meg: irodalmi, történeti, régészeti társaságok alakultak országszerte, s múzeumok létesültek. A széles körű, lelkes közművelődési tevékenységgel egy időben a sportmozgalom is éledezett. Először a Pesti Tornaegylet alakult meg 1867-ben, majd egy évvel később hasonló klubok jöttek létre a nagyobb városokban.

sősorban a legfiatalabbak számára. Bármily nagy jelentőségű volt viszont az intézkedés, a végrehajtást anyagi okok akadályozták. Az iskolákba megfelelő tornaterem és fölszerelés kellett volna, de a főleg egyházi kézen levő tanintézetek nem tudták vagy nem akarták azt biztosítani.

MEGOLDÁS — MÁSKÉPP

A Békés című hetilap első évfolyamának 2. számában 1869. október 9-én tíz foly-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Szitás Erzsébet

/ 1021

Szitás Erzsébet: Kislány

Barátaink éle

Határidő — 1983

Iparközpont és város a Bajkál—Amur vasútv

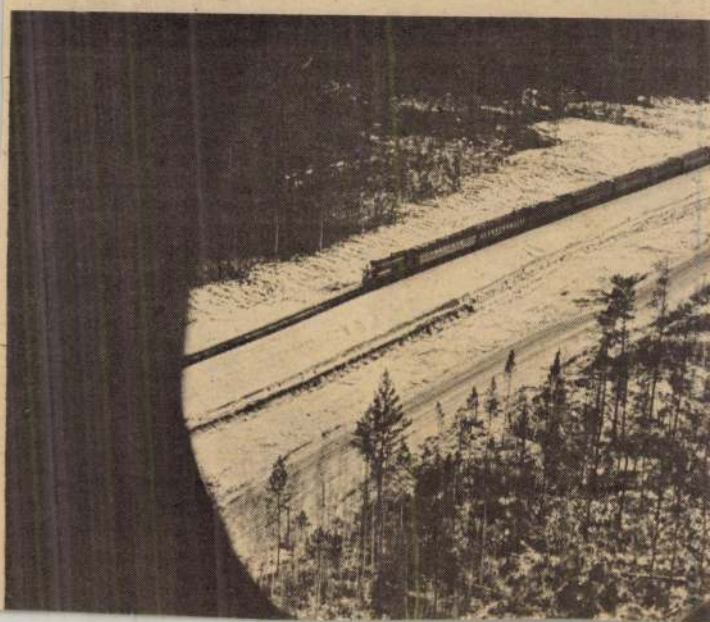

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Szitás Erzsébet
1978 MÁJ 21

1021

Szitás Erzsébet: Tihanyi kisházak

tési elvek alapján készül, és ez a következetesség már eleve széles olvasótábort teremtett magának. No persze nem csupán ismeretterjesztésről van szó, hiszen a román Szocialista Művelődési és Nevelési Tanács kiadványaként megjelenő lap rendeltetése szerint társadalmi, politikai és művelődési hetilap. Jószerével az élet minden területét áttekintik, nemcsak a hazai dolgokat, hanem tárt ablakkal tekintenek a világra.

Ismeretterjesztő kiadványaik, amelyekben ez ideig főleg biológiai, természet és orvostudományi ismeretek széles körű terjesztésére vállalkoztak, a negyedikben az ember és a technika kapcsolata, azok összefüggései, a jelen és a jövő kerül előtérbe.

Szó van még a kiadványban a vasút jövőjéről, a formatervezés szükségességéről, a régészeti kutatások új lehetőségeiről, a műanyagok felhasználásáról, a közvetlen energiaátalakítás ipari megoldásainak lehetőségeiről, és az új üzemanyagokról.

—fb—

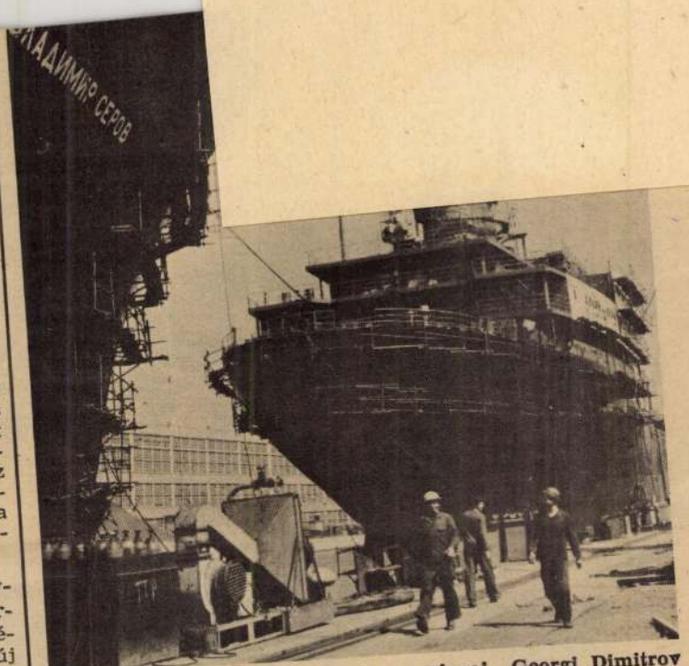

A bolgár ipar egyik büszkesége a várnai Georgi Dimitrov hajógyár. A fekete-tengeri város legfontosabb üzeme nemcsak a Bolgár Népköztársaság kereskedelmi és halászflottája számára, de Magyarországnak is készít nagy teherbírású tengeri áruszállító hajókat

(Fotó: Szófia Pressz — KS)

Szitás Gyorsiket

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Arafi Mesmérné

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1982 OKT 30

0/1

NÉPÚJSÁG

Köszöntő az ünnepen

A magyar irodalmi élet, a magyar szellemi élet kivételes pillanata: Illyés Gyula nyolcvanéves. Ha voltak is irodalmunknak már eddig pátriárkai kort megért — kevés számú — alkotói, még aligha mondhattuk el, hogy bár deres hajú férfi, de szellemileg teljesen friss, alkotóereje teljében élő, nyolcvanéves művészt köszönthetünk, akinek elmeszikráztató gondolatait képernyőre tapadó szemmel hallgatjuk, figyeljük, aki most is új meg új versekkel ajándékozza meg olvasóit, s színház készülődik legújabb drámájának bemutatására.

Az ünneplésre, a köszöntésre nem a költőnek; nekünk van szükségünk. Az ünnep csak akkor igazi, ha közösségi együttlétre, találkozásra alkalom.

Hisszük, hogy ez a mai nap ilyenféle találkozásra ad lehetőséget: a magyar anyanyelvűek közösségét készteti számvetésre, önvizsgálatra, és a magyar népnek a nagyvilágban szétszóródott fiait fűzi szorosabb egység-

Illyés Gyula portréja
(Lengyel Gyula rajza)

Csillag címmel. Lapja a háború idején — az önkéntes megszűnésig — a legjelentősebb és legtisztább őrhelye az emberi értékeknek, az írói tehetségnek és tisztességnek. Illyés hű maradt eszméihez akkor is, amikor támadás és üldözés járt értük.

Mint minden jelentős életmű, Illyésé is szintézis: ösz-

si megkülönböztetés valamilyen formájával kell találkoznia. Születésnapján olyan írót köszönthetünk, akiben a nagy mű mindvégig tiszta erkölcsiséggel párosul.

Aki csak a sors ajándékára, a nyolc évtizedre, a megírt művek sokaságára, a pályát kísérő hazai és nemzetközi elismerésre, a rangos kitüntetésekre gondol, és arra a következtetésre jut, hogy ez az író a körülmények kegyeltje, minden bizonnyal téved. Ez a kívülről derűsnek, kiegyensúlyozottnak és szerencsésnek látszó írói pálya valójában belső drámák sorozata: ismeri a belső kínt, a szenvedést, ismeri az emberi sors kopár és kietlen fennsíkjait is. Ami kívülről simának, tragédiáktól mentesnek látszik, az belülről lelki válságokkal, önmarcangoló kínnal barázdált. Emberségét, műveinek fénylő tisztaságát szenvedések árán, a csapdák veszélyeit megismerve szerezte meg. Illyés életműve nem sima, világító üvegbura, hanem sok lapra csiszolt, éles szögletekkel tagolt kristályrendszer. Művei nem

békéért,

arcoltak a szovjet hatalom

kiállított fegyverek, hadifelszerelések, ruhák nem múzeumi tárgyként hatnak a szemlélő[illegible] mementó.

NAGY

A férfi, aki Rubljov volt

Már benne volt a korban, amikor felfigyelt rá a világ, és döbbenetesen fiatalon, 43 éves korában halt meg Anatolij Szolonyicin szovjet filmszínész, Rubljov felejthetetlen alakítója.

1939-ben született Nyizsnij-Tagilban. „Nem színész, hanem levéltáros akartam lenni — nyilatkozta egyszer. — És nehéz óráimban néha ma is bánom, hogy nem maradtam az. De a történelmi-levéltári intézetben eltöltött egy esztendő alatt rájöttem: mindennél erősebben vonz a színészet."

Rubljovként

Négy egymást követő é[illegible]

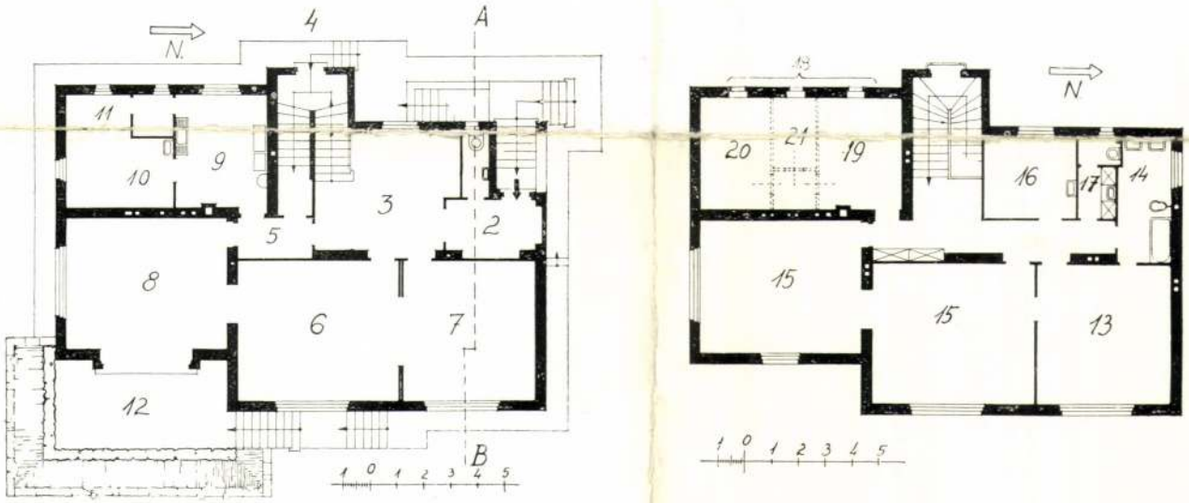

DR. KOTSIS IVÁN: EMELETES CSALÁDI LAKÓHÁZ A MUSKÁTLI-UTCÁBAN
DR. I. KOTSIS: FAMILIENWOHNHAUS — MAISON DE FAMILLE —
DWELLING HOUSE

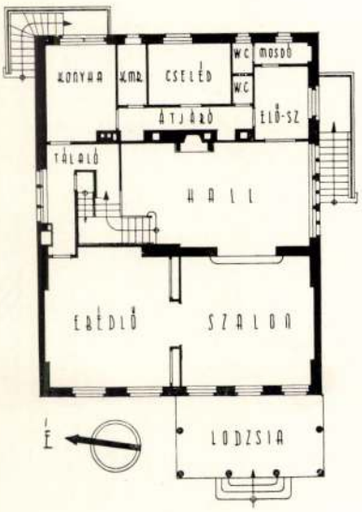

SZIVESSY TIBOR:
CSALÁDI LAKÓHÁZAK BUDÁN
T. SZIVESSY: FAMILIENWOHNHÄUSER —
MAISONS DE FAMILLE — DWELLING HOUSES

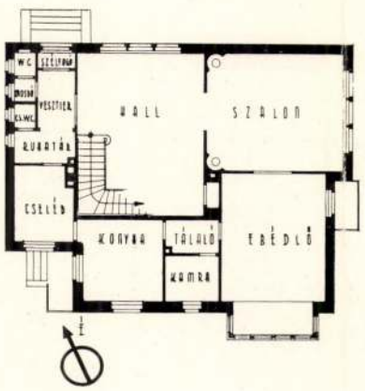

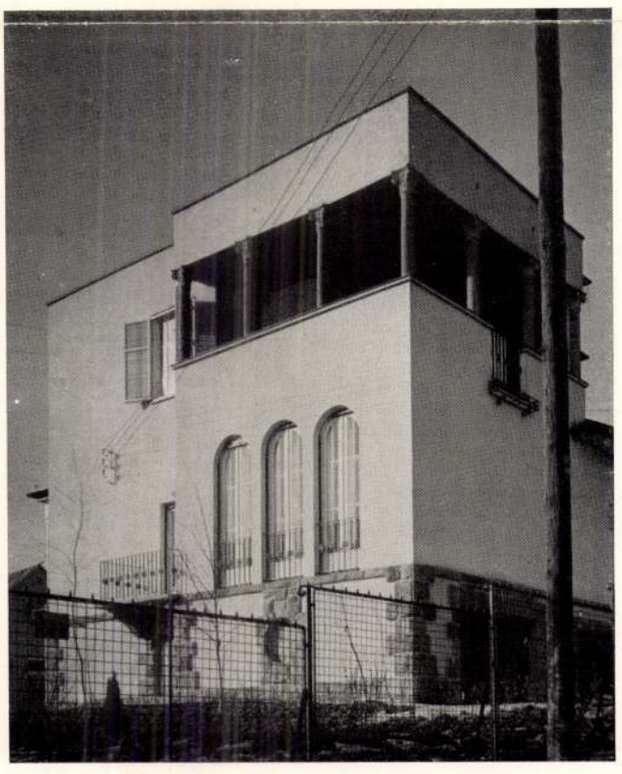

Györgyi nyomdája II.

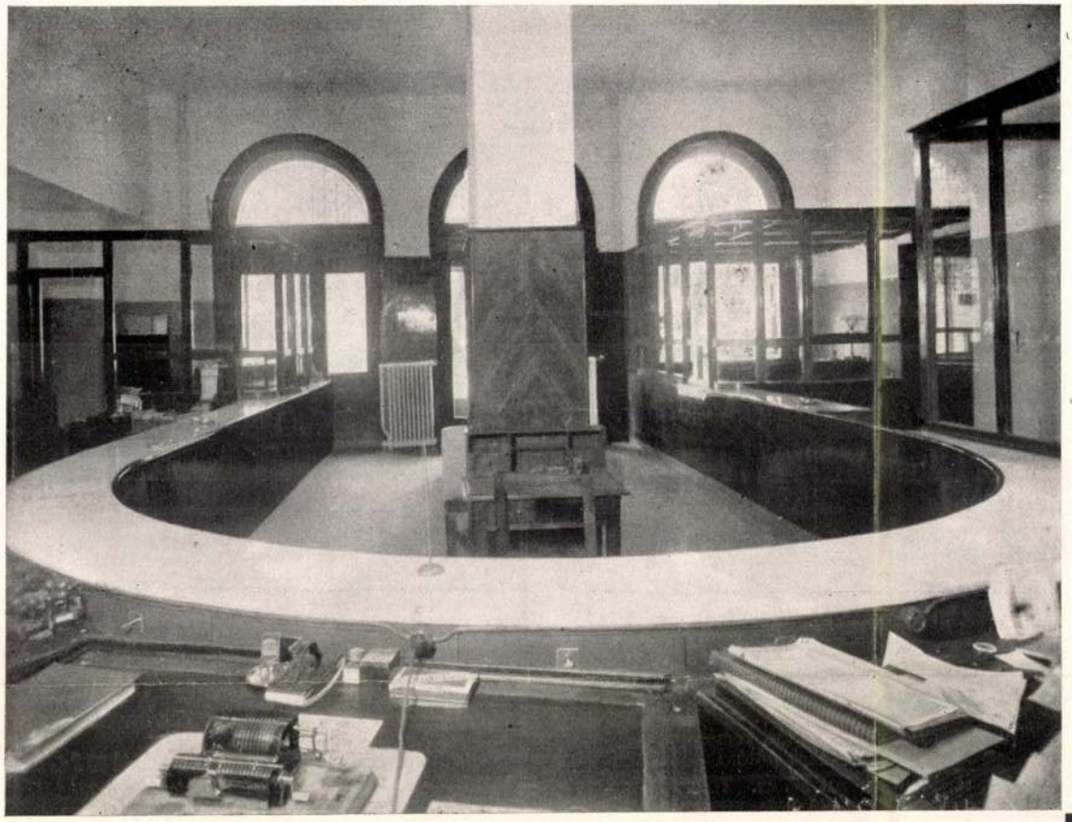

A bankhelyiség egész berendezése kockákból összerakott dió-furnérozással, magas fényezéssel készült. *Bánó felv.*

Ribárszky György és Társa Butorgyár munkáiból.

A Magyar Köztisztviselők Takarékpénztára Ferenc köruti helyiségének berendezése.

Tervezte: Szivessy Tibor műépitész.

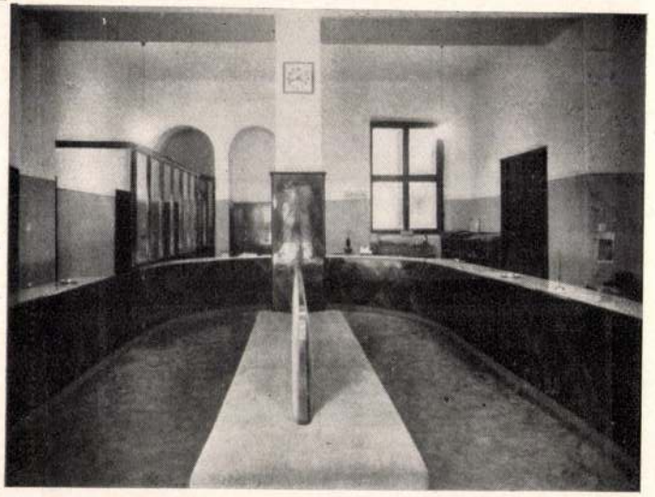

A Butor
1937. 9–10. sz.

Matlák József
Tel.: 327-982.
kárpitos és diszitő
tervezéseket megbizhatóan
és jutányosan kivitelez.
BUDAPEST, V., GRÓF VIGYÁZÓ FERENC-U. 3.

Lichtig
HAJLITOTT BUTOROK
RECAMIER ÁLLVÁNYOK
INTARZIÁS PARKETTÁK
NEUSCHLOSZ-LICHTIG
TELEFON: 268-375 és 268-702.
Repülőgépgyár és Faipar Rt.
BUDAPEST-ALBERTFALVA

A lapban ismertetett Szabó Éva interieurt kivitelezte:
Gergely, Szabó, Belcsák Iparművészek
Műbútoripari Vállalata
Budapest, VI., Liszt Ferenc-tér 9. Telefon: 118-547.

LŐVY DÁVID ÉS FIAI
fornér és lemezművek
Ujpest, Váczi-út 60. Alapitva: 1834.
Budapesti lerakat: József u. 35. Telefon: 133-071.
Ujpesti fiók: Viola ucca 16. Telefon: 294-163.
ENYV, LEMEZ, FORNÉR, „STABIL" BÚTORLAP STB.

Kéziszövésü butorszövetek
FÜREDY FERENC
BUDAPEST, I.,
KRISZTINA-KÖRUT 141.
TELEFON: 167-338.

Singer György
butordiszvasalás-
és mindennemü galalitháru üzeme
VIII., MÁRIA-U. 13. Tel.: 144-913.

ERSCHEINER OSZKÁR
Telefon: 142-750.
asztalos ipari cikkek raktára
Budapest, VIII., Szentkirályi ucca 2.

Butorpaszomány különlegességek
Orbán Ferenc paszományos
Budapest, V., Dorottya u. 11. Tel.: 182-619.

SUGÁR LÁSZLÓ
furnér, enyvezett lemez, léc, keményfa
és asztalos kellékek raktára
Budapest, II., Margit-körut 56. sz. Tel.: 154-145.

A lapban ismertetett Kovács Zsuzsa-féle tervek asztalos-munkáit és állványait kivitelezte:
Palamarszky Antal
Budapest, V., Ipoly-u. 16. Telefonhivó: 231-481.

Képkeretek és lécek
HOFFMANNÁL, Budapest, IV., Gerlóczy ucca 5.

A tuloldalon bemutatott bankberendezést készitette:
Ribárszky György
épületasztalos.
Butor és berendezési munkák üzeme.
Telefon: 291-031.
Budapest, V.,
Kresz Géza u. 53. Wahrmann u. 4.

Balassa György
kárpitos
Budapest, V., Zoltán ucca 10.
TELEFON: 311-460.

Legrégibb magyar mérnöki iroda és szaküzlet
bútorgyárak berendezésére
OROVA KÁROLY okl. gépészmérnök
Telefon: 114-638. BUDAPEST, V., BÁTHORY UCCA 20. Alapitási év: 1907.
Szállit: modern famegmunkáló-gépeket, elsőrendű szerszámokat.
Tervezés! — Szaktanács!

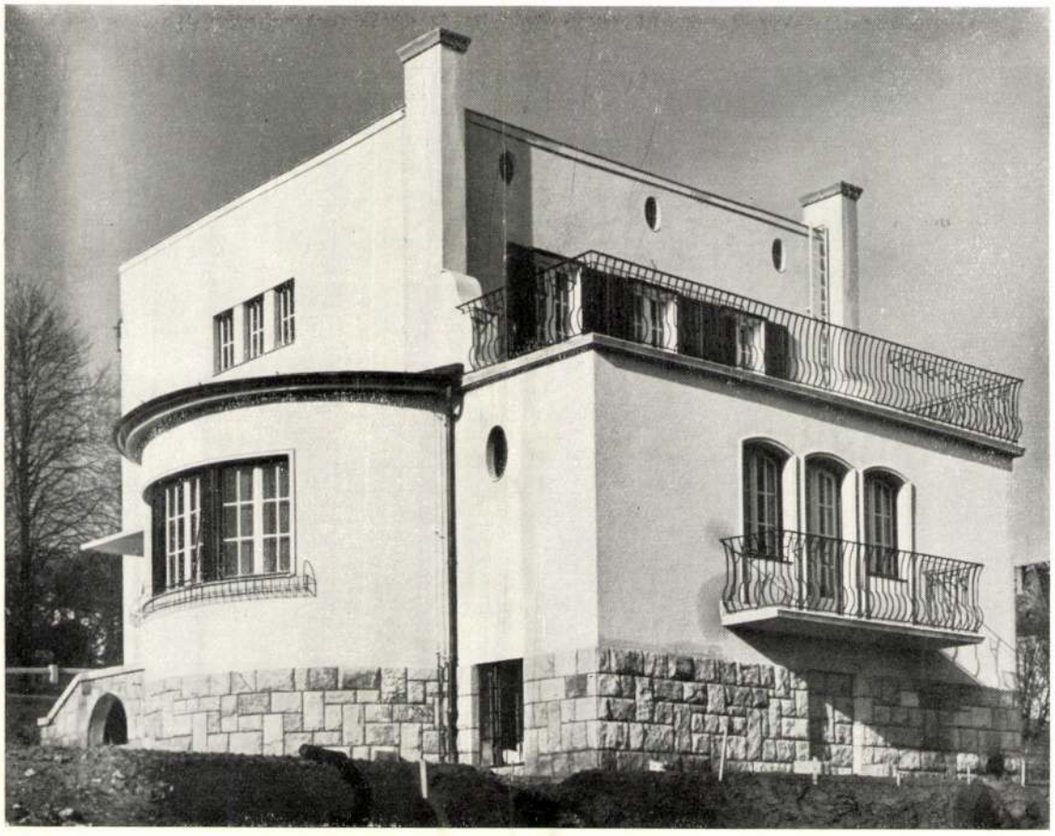

Szivessy Tibor: Villa Budapesten

Foto: Seidner

HAAS ÉS SZILÁRD MUNKÁIBÓL

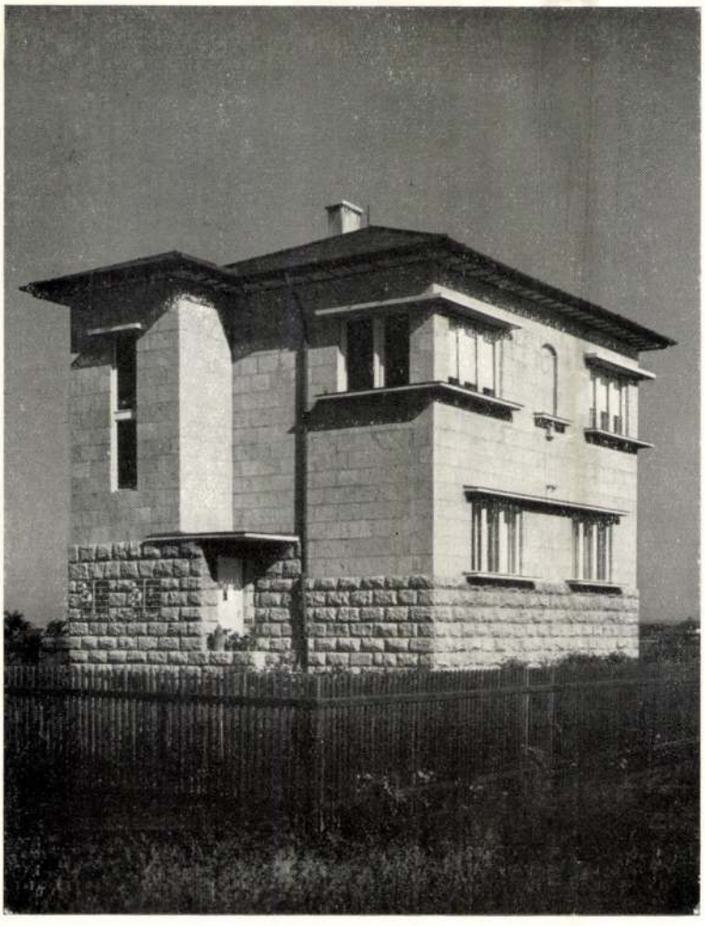

Janszky Béla: Villa a Tihamér-utcában
Foto: Seidner

HAAS ÉS SZILÁRD MUNKÁIBÓL

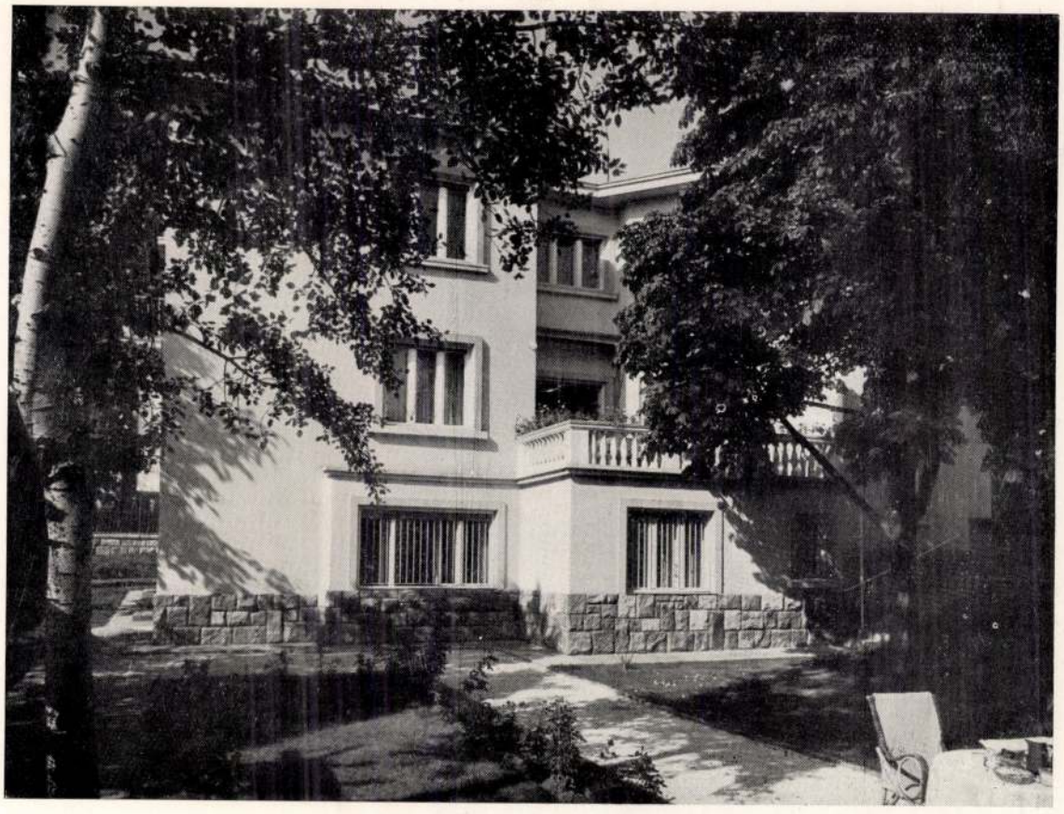

Szemlőhegyiúti villa. Tervezték: Tauszig és Róth

Foto: Seidner

HOMLOKZAT

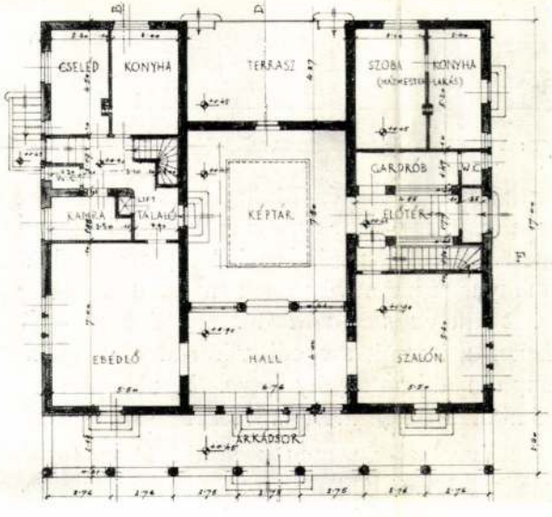

ALAPRAJZ

KISRÓKUSHEGYI CSETÉNYI-VILLA

SZIVESSY TIBOR

fordít

SZIVESSY TIBOR: A CSETÉNYI-VILLA BEJÁRATA

káikba. A német Fritz Höger, Fritz Schumacher, a svéd Ivar Tengbom ennek a képviselői.

Ez az irányzat, mely a modernség, egyéniség és a fajiság gondolatán nyugszik, előttünk nem új dolog. Ezt igazolja ez a kiállítás. Lechner Ödön és követői ugyanezt csinálták. Csak az a kár, hogy a követők a háború után zászlót cseréltek.

*

A kiállítás első terme három magyar zseni különböző útját mutatja a magyar nemzeti építészet közös célja felé.

Feszl Frigyes Vigadója ma már műemlék. Nemzeti kincs. A kortársak még mosolyogtak a vitézkötéses architekturán. Mi hódolattal adózunk annak az ős tehetségnek, aki minden tudományos elmélet híján, zsenijének ösztönös erejéből merítette ezt a kristállyá fagyasztott csárdást.

Lechner Ödön már alapos készültséggel és tudatos célkitűzéssel csinálja egymás után pirogranitba vagy színes majolikába az ő magyar szimfóniáit.

Az Iparművészeti Múzeum, a kőbányai templom, a Földtani Intézet, Postatakarékpénztár a magyar építőművészetnek mindenkor legszebb, legértékesebb alkotásai maradnak. De itt vannak a Mester régi dolgai is. A François I. Államvasutak nyugdíjintézete, a barokk szegedi városháza, a gyönyörű román Ferenc József jubileumi templom díjazott pályaterve. Mind olyan alkotások, amelyek a Mesternek a történelmi stílusok elismert művészei között is első helyet biztosítanak.

Lajta Béla húsz évvel előzte meg a korát. Ő már a háború előtt a mai értelemben „modern" volt. Ennek ellett azonban magyar is Magyarsága rajta van nemcsak az ornamentikától tobzódó síremlékein, hanem középületein, bérházain is. Szervita-téri üzlet és lakóháza, vasutcai iskola belső részletei fényes tanulságai ennek.

Lechner Ödön közvetlen követői közül *Bálint* és *Jámbor* ápolta leghívebben a lechneri tradiciókat. Szatmári vigadó és nagybányai színház ennek legszebb példái.

HAAS ÉS SZILÁRD MUNKÁIBÓL

Budapest Székesfőváros Gyógyfürdői és Forrásai
Attila ivóforrás

Foto: Scidner

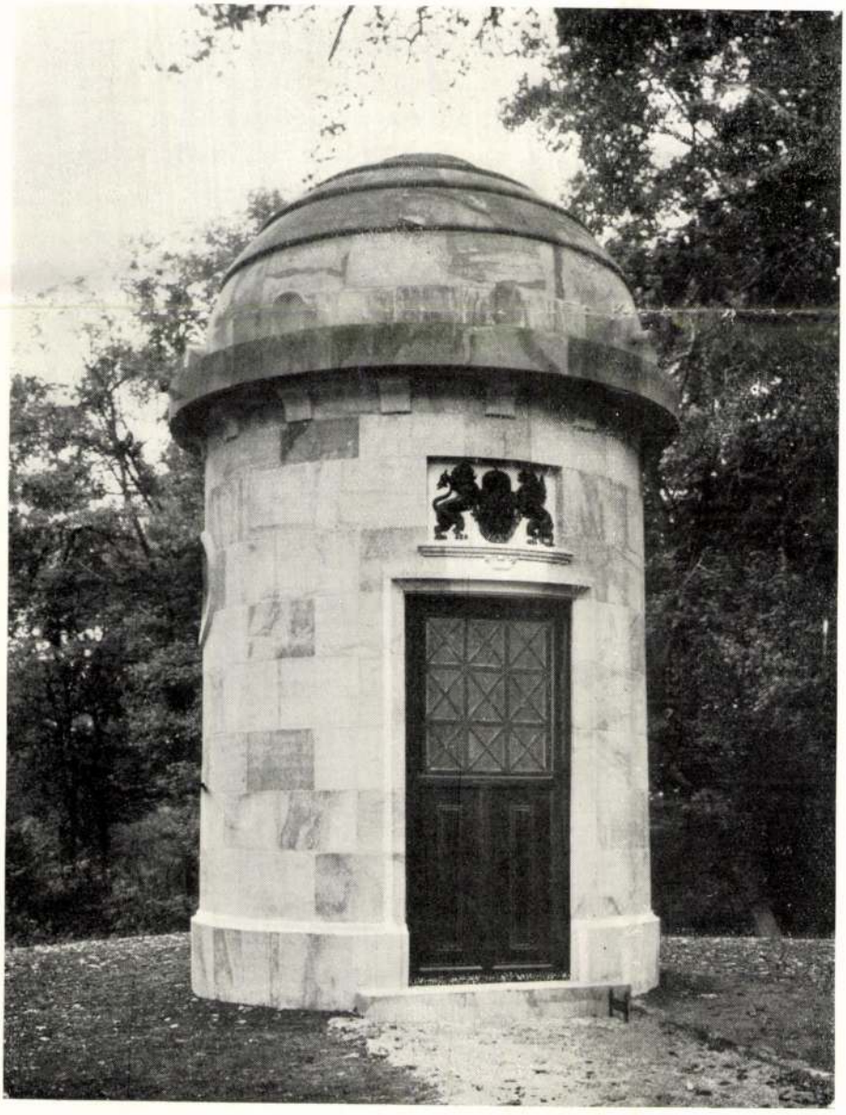

Székesfővárosi Vízművek földalatti gépházlejárata a Svábhegyen

Foto: Székely Sándor

VIII

HAAS KÁROLY és SZILÁRD ISTVÁN
OKL. MÉRNÖK, ÉPÍTŐMESTER

TELEFON: 59-0-31 ✶ I, LENKE-TÉR 5.

BANKSZÁMLA:
ANGOL-MAGYAR BANK
M. KIR. POSTATAKARÉK CSEKK-SZ.: 35.772

Budapest, 1933 november 20.

A Tér és Forma tekintetes Kiadóhivatalának,

Budapest, VI.
Podmaniczky-u. 27.

Csatoltan átszármaztatunk legújabb munkáinkról szóló néhány fényképet és kérjük, hogy amennyiben azokat megfelelőknek találják, lapjukban közölni sziveskedjenek.

Kérjük Önöket, hogy közlés esetén kitűnő munkatársainkról: azokról a szállitó- és iparoscégekről is megemlékezni sziveskedjenek, akik kitűnő anyagaikkal és munkáikkal mindannyian hozzájárultak ahhoz, hogy az épületek az épittető és tervező épitészek teljes megelégedésére készültek el.

Az összes épületek sejttéglából, a födémek pedig kombinált vasbeton födémmel készültek, amelyeket a Nagybátony-Ujlaki Egyesült Iparművek Rt. szállitottak. Az összes betonok „Hungária Puzzolan A", az összes vakolatok „Hungária Puzzolan B" hozzáadásával készültek. Szállitotta Pollak Jenő cég. Az ácsmunkákat Földesi Ferenc ácsmester, a tetőfedőmunkákat Somogyi Béla, a bádogos-, vízvezeték- és közp. fűtésszerelés munkáit Vámos I. Imre, az asztalosmunkákat Makláry József, a műkő- és burkolómunkákat Melocco Rt., a parkettmunkát Reimann Sándor, a lakatosmunkát Deichsel A. Rt., a mázoló-, szobafestő- és tapétázómunkát Czeizel és Elischer, az üvegesmunkát Seiler Ármin, a redőnymunkát Gerő és Györy, a villanyszerelő-munkát Tauszig Miklós, a szobrászmunkat Karl Ferenc József készitették.

A fényképek Seidner műszaki fényképész munkái.

Szivességüket előre is köszönve, vagyunk

teljes tisztelettel:

HAAS KÁROLY és SZILÁRD ISTVÁN
okl. mérnök épitőmester

TERVEZTE: KISS GÉZA

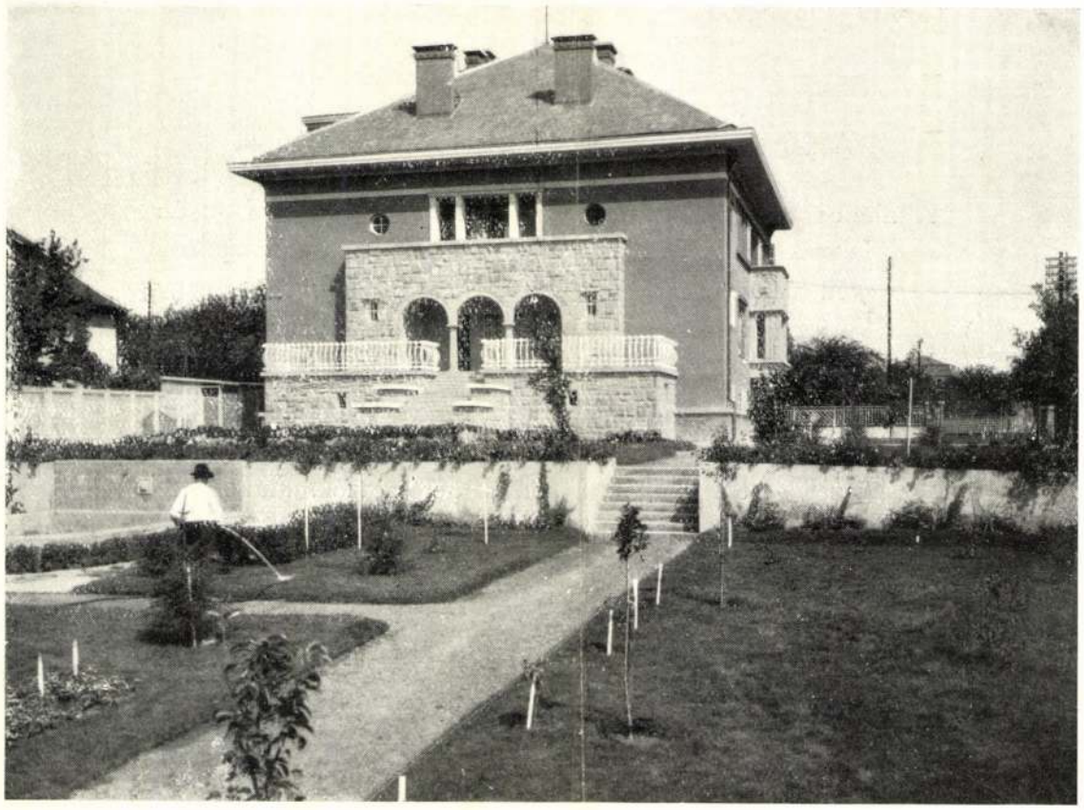

TERVEZTE: SZIVESSY TIBOR

A művész saját nyaralója, Budapest, I., Széher-ut

Általános elrendezés: a ház a Hárshegy déli nyulványán fekszik magasan a hegyoldalban, a nyugati főhomlokzat előtt a kert messze lenyulik. A magas földszint egy nagy lakószobát tartalmaz, az alagsorban a házmester talált lakást, a padlástérben atelier, a toronyban napozó terrasz.

Kivitel: betonalapok, téglafalazat, fa- és vasbeton menyezetek, hódfarkú cserépfedés, rózsaszinü fröcskölt vakolat. Üvegezett és tömör ajtók, félkörives keresztajtók. Parketta és cementlapok. Cserép- és vaskályhák.

Épült 1923-ban négy hónap alatt.
Épitési költség: köbméterenkint cca 38 pengő.

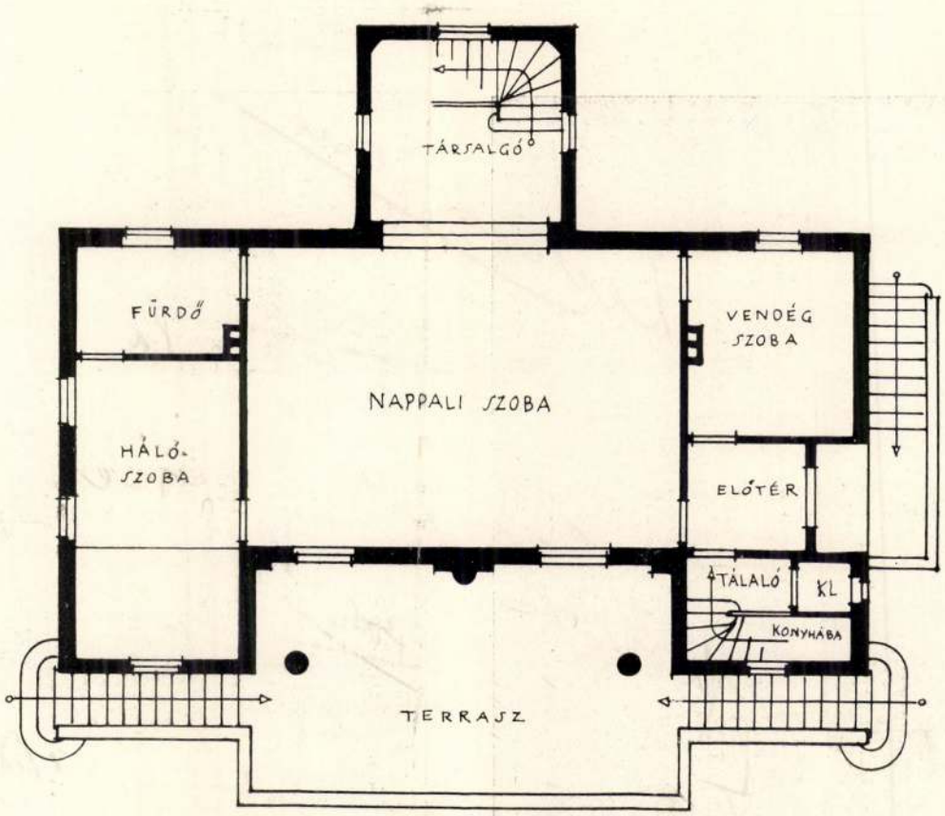

FÖLDSZINT
~1:100~

Képek a 175. oldalon

Ter és Forma 1928. I. évf. 5 sz.

Szivessy Tibor (Szeged, 1884. szept. 29. -- Bp., 1963. ??): épitészmérnök. Tanulmányait a bp.-i müegy.-en és a berlin-charlottenburgi főisk.-n végezte, hol 1907-ben kapott oklevelet. Ezt követően Berlinben és Bp.-en különböző tervezőirodákban müködött, majd 1909-ben saját épitészeti irodát nyitott, mely 1949 elejéig állott fenn. Már korán csatlakozott az épitészek ama csoportjához, mely a történelmi stilusokból válogató eklektikával szemben Lechner Ödön szellemében keresett formai megujhodást. Terveit legnagyobbrészt Jánszky Bélával készitette, kivel 1909-től 1916-ig, majd 1925-től 1932-ig társas viszonyban állott. Közös müveik: a kecskeméti müvésztelep, a Városi Kaszinó és bérház up., a Ferencvárosi Torna Klub sporttelepe és

KSné

klubháza, P. Márkus Emilia hüvösvölgyi villája, a Puskin (volt Forum) Filmszinház belső kialakitása és az Uránia Filmszinház átépitése. A pesterzsébeti reálgimn. tervével a Lechner Ödön Társaság aranyérmét nyerték el. A fentiekkel együtt több mint 200 kivitelezett müve ismeretes; középületek és müvészi bérvillák. 1949-től 1959-ig, nyugalomba vonulásáig az Ált. Épülettervező Vállalat irányitó tervezője volt.

Építömüvészek

Szivessy Tibor

Szivessy Tibor életrajza

Született Szegeden, 1884. szept. 29. Müegyetemi tanulmányai után egyéves önkéntességi szolgálatának befejezése után Jánszky Bélával társult, akivel nagyszámu budapesti és vidéki köz- és magánépitkezésnek volt tervezője. Az első világháborut majdnem teljesen a harctéren töltötte, megsebesült, több kitüntetést kapott. A háboru után egyedül müködött és ismét sokféle épitkezést tervezett, hazánkban és külföldön is. 1925-ben ismét társult Jánszky Bélával, majd 1932. ben széjjelváltak. Szivessy Tibor nevéhez iskolák, szanatóriumok, mozgóképszinházak, internátusok, bankok, bérházak, kisebb-nagyobb villák, ipari épitkezések alkotása füzödik, különösen kimagasló azok a villák, amelyeket mügyüjtők és mübarátok részére tervezett. A Mücsarnokban évtizedekig állitott ki épitészeti müveket, ahol dijakat és érmeket nyert. Részt vett sok tervpályázaton is, ahol több megbizást nyert.

Lásd még a Révai Lexikon 17. és 21. kötetét Szivessy alatt.

HAAS KÁROLY ÉS SZILÁRD ISTVÁN

okl. mérnök építőmester munkáiból

Villa a Pasaréti-úton. Tervezték: Tauszig és Róth

Foto: Seidner

Kapubejárat
Foto: Seidner

Tér és Forma
1933. VI. évf 12.sz.

Villa a Lorántffy-utcában. Tervezték: Tauszig és Róth

Foto: Seidner

HAAS ÉS SZILÁRD MUNKÁIBÓL

Villa a Pasaréti-úton.
Tervezték: Tauszig és Róth
Foto: Seidner

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

. 1965 OKT 1 R

HÉTFŐI HIREK

Szitás Erzsébet

● SZITÁS ERZSÉBET festőművésznő első gyűjteményes kiállítása a napokban nyílt meg a MOM Művelődési Házban. Domanovszky Endre tanítványának sikeres bemutatkozására 20 éves pályafutás után került sor.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-300.

1965 OKT 14

Szitás Erzsébet

ESTI HIRLAP

1021

□ SZITÁS ERZSÉBET festőművész alkotásainak nagy sikere van a Magyar Optikai Művek Művelődési Házában rendezett kiállításán.

Szivessy Tibor építészmérnök

Magyar Életrajzi Lexikon

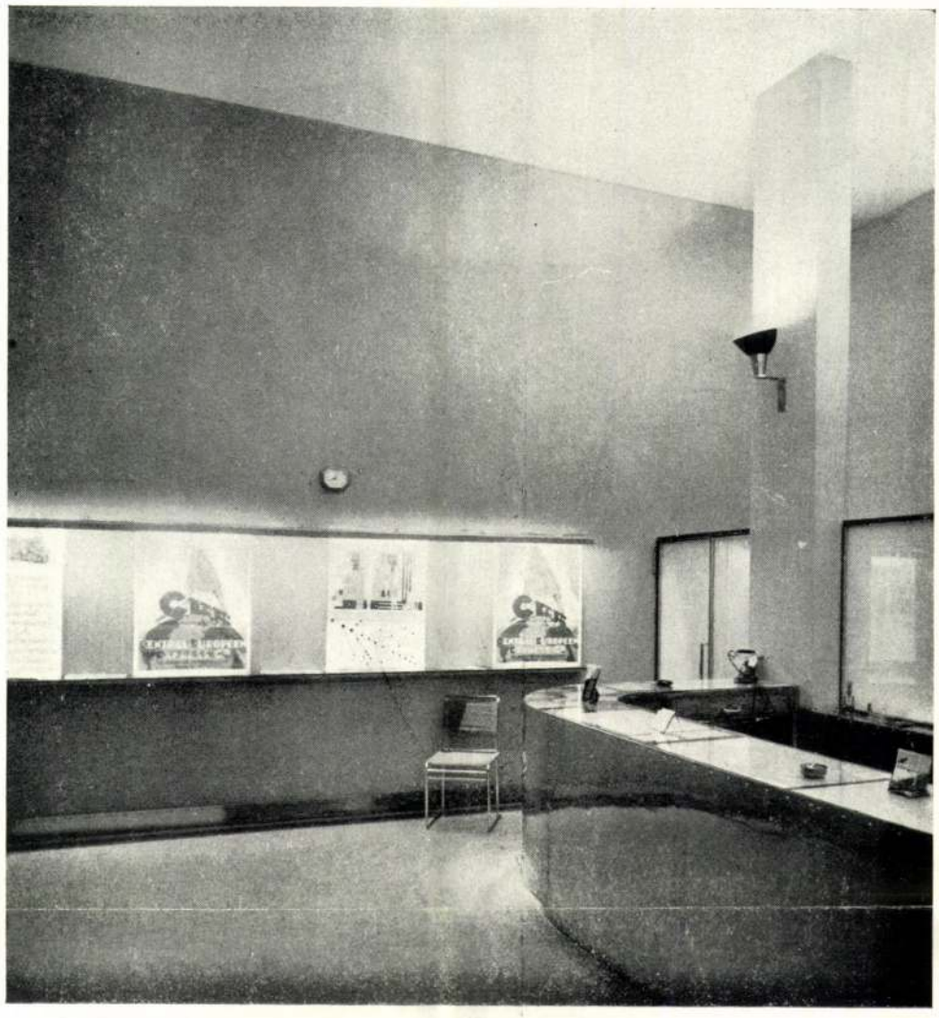

ÜZLETHELYISÉGEK BERENDEZÉSE

Goldfinger és Szivessy (Párizs) munkái

A külföldet járó idegen, Németország kivételével, alig láthat a nagyvárosokban modern összhatású részeket. Maga Párizs épületeivel igazán nem jár elől és az egyetlen Rue Mallet Stewens-en kívül csak véletlenül akadunk modern házakra. Hasonlóan a portálok és üzletberendezések sem egyöntetűek. Ha látunk is néhány jó fémportált, akkor is ezeknek nagyrésze élvezhetetlen, a kellemetlen és nem eléggé háttérbe vonuló környezet miatt. De más bajok is vannak. Ha megnézzük a Goldfinger és Szivessy-féle Central Europeen Express Co. külső portálját és összehasonlítjuk a rendkívül kellemes hatású interiőrrel, szembetűnő az ízlésbeli különbség a kettő között. A külső rész drága bronz és márvány anyaga mellett is ízléstelen, majdnem szecessziós. (Ez régi, nem most készült és nem Szivessyék tervezték.)

A szekrények, a pult magasságában, részben a fal is és a pult, fehér fémből készültek, a világítást autóreflektor lámpák szolgáltatják. Párizsban cipőüzleteket és parfőmkereskedéseket is fémből és üvegből építenek, de sokszorosan indokoltak ezek az anyagok utazási irodánál, amely természeténél fogva még a laikust is bizonyos modern technikai irányba csábítja. A D-vonatok, a 100 személyes utasszállító repülőgépek, a 200 kilométeres automobilok modern romantikájából nyujt kóstolót ez az interiőr.

A londoni szépségápoló intézet külseje már szorosabb összefüggésben van a belső kialakítással. A portál nyomott aránya szinte folytatódik a belső részeken. A fém, a tükörüveg, az egyszínű anyagok felület-és színharmóniája adja meg az interiőr hangulatát. A falba süllyesztett szekrény polcain álló színes üvegek kellemesen mozgalmas ellentétet képeznek a síma felületekhez. Néhány, nem egészen szerencsés lámpa za-

Tér és Forma
1929. II. évf. 12.

Párizsi kirakat részlete

varja ugyan a benyomást, de talán ezt sem lehet teljes mértékben megítélni nappali világítás mellett.

Akár üzlethelyiségek berendezéséről, akár székről, vagy íróasztalról, vagy egyéb bútorról van is szó, látjuk a külföldön élő két magyar építész komoly célkitűzéseit. Ha ezek az itt bemutatott munkák nem is képviselnek sok egyéni gondolatot, ha a külföld nagyszerű anyagával, nagyszerű iparosaival segítségére is siet az elgondolás szerénységének, mégis igen szép eredménynek kell tartanunk ezeket a munkákat. Mert a párizsi ízlés rendkívül parancsoló és talán még kevésbé tűri meg az ellentmondást, mint a német vagy a magyar ízlés. A Galeries Lafayette stalaktit díszű portáléja, a Paramount mozgó lármás anyagorgiája és még számos párizsi kommerciális üzem ízléseltévelyedései nagyon nehéz helyzet elé állítják az ilyennemű tervezésekkel foglalkozó építészt. Tudjuk saját magunkról, hogy az érvényesülés elé milyen akadályok gördülnek, mihelyt valamely tervezőnek önálló ízlése van. Nehéz ezt érvényesíteni minden téren, de talán legnehezebb az üzletberendezések dolgában, ahol a kereskedelmi szempontok is szerepet játszanak, ahol nem az üzlettulajdonos, hanem a vásárlóközönség ízlése a döntő tényező.

Ha végig nézünk ezek után Budapest portáljain, üzletberendezésein, úgy élesen szembeötlik, hogy milyen rendkívül kevés jó készül ezen a téren. Néhány történelmi emléktől, néhány, a legújabb időkben készült példától eltekintve, a nagy átlag végtelenül gyenge, pedig nem lehet a szegénységre hivatkozni, mert a leggyengébbek talán éppen a legdrágábban, leggazdagabb kivitelben készültek között vannak. Kereskedőinknek is meg kellene érteniök végre, hogy nem az ucca nívójára helyezett szalónokra van szükség, nem keményfát utánzó puhafára, nem bronzszínűre festett gipszekre, hanem jól használható, esztétikus külsejű berendezésre és portálokra. Köztudomású, hogy a városképet is mennyire rontják a fölöslegesen hivalkodó cégtáblák és a rossz anyagból készült külső burkolatok talán még meg sem várják a kereskedő tönkrejutását, hanem hamarosan elkorhadnak és állandó fentartási költséget igényelnek. A német áruházak némelyike, az angol újabb üzlethelyiségek, a párizsi boltok és közöttük az itt bemutatottak is jelzik azt az irányt, amelyet ebben a kérdésben követni célszerűnek tartunk.

K. J.

Szivessy és Goldfinger: Szépségápoló intézet Londonban

Zenei hírek

A Magyar Pedagógusok Szabad Szakszervezetében tömörült zenetanárok vezetősége nagyvonalú tervezetet nyujtott be a polgármesterhez a zenetanítás kerületenként való megszervezésére vonatkozóan. A tervezet a rendszeres tehetségkutatás, az iskolákkal való élő kapcsolat és a kerületi szervezés révén nagy tömegeket — egyelőre 7.000 tehetséges gyermeket — akar a zenetanulásba bekapcsolni.

+

Kamarahangverseny. A Zenei Szabadszervezet házi muzsikálásai olyan vonzó célkitüzéseket árulnak el, amelyekért kötelességünk síkraszállni. A színvonalas collegium musicum-sorozatból is kiválik *Lengyel* Gabriella és *Dénes* Vera duója. A gordonka és hegedű, e két szólóhangszer versengéséből olyan kamaramuzsika válik, ha *Kodály* és *Ravel* a komponista s a maga nemében kiváló játékospár üzi, ami inyencek számára való zenecsemege. Mint tolmácsolás a melodikájában és harmonikájában az impresszionizmus és expresszionizmus adottságai között hullámzó *Kodály*-szám emelkedett ki. A nagyvárosi esztétalélek brilliáns formanyelvével vonta magára a figyelmet *Ravel* színesen szikrázó műve. A zenepedagógusnők kórusa *Gát* József vezetésével stilusos számokkal gazdagította a műsort.

+

Failoni első Csajkovszkij-estje. Kiszámíthatatlan a közönség. Minél melegebb van, annál jobban megtelik az Opera, negyedév után megjelenik újra a „minden jegy elkelt" felirnyomású plakát s hétfőn nem marad egy talpalatnyi hely üresen a Zeneföiskola nagytermében. Szívesen írnók ezután a Csajkovszkij-himnuszt. Sajnos, nem tehetjük. Az *1812 nyitány* külön rezesbandáját elspóroló tolmácsolás triviális hangjánál ugyan jobban sikerült az operás *V. szimfónia*, ám ez a tempóban, kidolgozásában egyaránt hevenyészett, színeiben nyers produkció is messze volt attól, aminek lennie kellett volna. *Failoni* nem Csajkovszkij-dirigens, legalább is egyelőre nem az. Egyetlenegy délelőtti átfutó próbával még a *Filharmónia* virágkorában sem lehetett produkálni, nemhogy mostani állapotában, amikor annyi kisegítővel működik, a vonóskar leromlott, mindössze öt brácsás játszik s a többség értéke problematikus. A hegedűversenyt hallató *Luzzato* Vanda virtuóz. Van kantilénája, de a nagytónus szorgalmazása olyan mellékzörejeket kelt életre, amelyek nem esztétikusak. Annak, akinek ilyen technikai fölénye van, gyerekjáték lenne az ideális hangszépség megvalósítása. (G. E.)

Kiket kell újból bejelenten az OTI-nál

Az OTI felhivja a munkaadók figyelmét, hogy a népjóléti miniszter a munkavállalók *1945 június 30-ig* teljesitendő újbóli bejelentését rendelte el.

Az Intézet budapesti pénztárához be kell jelenteni:

1. Azokat az ipari munkavállalókat, akik 1945 április 30-án vagy ezután álloltak vagy állnak a munkaadó alkalmazásában.

2. Javadalmazásuk összegére tekintet nélkül a tisztviselők, kereskedősegédek, művezetők, stb. és mindezekhez hasonló állásban lévő havi vagy évi javadalmazású munkavállalók közül azokat, akik 1945 április 1-én vagy azután álltak vagy állnak alkalmazásban. A MABI illetékességi területén foglalkoztatott ilyen munkavállalókat az OTI-hez bejelenteni nem kell.

A háztartási alkalmazottakat, házfelügyelőket, segédházfelügyelőket általános bejelentéssel bejelenteni nem kell.

Az a munkaadó, aki bejelentési kötelezettségének a háborus helyzet miatt eddig nem tudott eleget tenni, *mulasztásának következményei alól mentésül, ha bejelentési kötelezettségének pótlólag eleget tesz.*

Július 2-án új postadíjszabás lép életbe

A postavezérigazgatóság közli, hogy július 2-ától kezdve a levélpostai díjak megváltoznak. Ettől az időpontól kezdve a helyi levél díja 2 pengő, a távolsági levélé 3 pengő, a helyi levelezőlap díja 1.60 pengő, a távolsági levelezőlapé pedig 2 pengő lesz. Az új díjszabás többi díjtételeiről a postahivatalok adnak felvilágositást.

A *News Chronicle* ismerteti *Franco és Mussolini* levélváltását, amelynek másolatát a szövetségesek megtalálták Németországban *Weizsäcker* egyik jelentésében. *Franco azt irta Mussolininek, hogy szive szerint résztvenne a tengelyhatalmak oldalán a világháborúban,* de Spanyolországnak nincsenek elegendő harci eszközei.

A honvédség ellátásban álók a július 1-én kifizetésre kerülő felemelt július havi nyugdíjellátást és a visszamenőleg április 1-től illetékes különbözetet Budapesten az Üllői-úti Szent Lászlo (volt Mária Terézia) laktanyában elhelyezett gazdasági hivataloknál, vidéken pedig a lakóhelyükhöz legközelebb fekvő honvédalakulat gazdasági hivatalánál vehetik fel.

A posta leszereli az üzemen kívüli távbeszélőkészülékeket, ha feltételezheti, hogy a helyiség jelenlegi használója, vagy a volt előfizető a jövőben nem óhajt újból előfizető lenni. A volt előfizető egyelőre továbbra is maga őrizheti távbeszélőkészülékét, ha szándékát az illetékes távbeszélőközponttal irásban közli. Ezt a kérelmet nem szabad összetéveszteni az üzembehelyezési kérelemmel.

A földmüvelésügyi miniszter felfüggesztette a Gyümölcstermelők Országos Egyesülete vezetőségének működését és miniszteri biztosként kiküldte az ügyek vitelére *Papp* István okleveles kertészt.

Színházak műsora

CSÜTÖRTÖK

Opera: János vitéz (6). — **Nemzeti** (a Magyar Színház épületében): Tiszazug (6) — **Nemzeti Kamara:** Viharos alkonyat (6) — **Vigszínház:** Éjjeli menedékhely (½6) — **Fővárosi Operettszínház:** Maya (½6) — **Belvárosi Színház:** Különös éjszaka (½6) — **Művészszínház:** A nagy út (½6) — **Pódium:** Balra át (6) — **Medgyaszay Színpad:** Megsértették a miniszteriumot (6) — **Irodalmi Varieté:** Megnyitó műsor (½5) — **Szabad Színház:** A furfangos özvegy (½6) — **Uj Színház:** Pitypalaty (½6) — **Népvarieté:** Villámrevü (6)

Mozik műsora

ADY: Inkognito (francia) V. Francen, G. Morlay, E. Popescu, Raimu. (½12, 2, 4, 6.)

BELVÁROSI: Budai cukrászda (magyar). (½4, ½6, ½6, ½7, v. ½2, ½3. ½8 is.)

BETHLEN: Tarzan és fia (amer.) Johny Weissmüller. (½4, ½6, ½8, sz., v., ú. ½2 is.)

CAPITOL: Kutuzow (orosz). (1, 3, 5, 7, v. és ú. 11-kor is.)

CORVIN: Asszonylázadás (amerikai). Marlene Dietrich. (3, 5, 7, v. és ú. 11-kor is.)

CORSO: A Heardy-fiut szeretik a lányok. Mickey Rooney. Stan és Pan. (2, 4, 6, sz. v. és ú. 11-kor is.)

DÉCSI: Shanghai express (amer.) Marlene Dietrich. Hacsek és Sajó. (3, 5, 7, sz., v., ú. 1 is.)

FORUM: Bagdadi tolvaj (amer.) Conrad Veidt, Sabu. Híradó. (2, 4, 6. v., ú. ½12 is.)

HÍRADÓ: A Maidaneki Haláltábor. Kádár Kata. Orosz filmhíradó. A molnár, a fia és a szamár. Magyar híradó. (Reggel 9-től este 10-ig folytatólag.)

IPOLY: Boldog idők (magyar). Karádi, Ajtay. (½4, ½6, ½8, v. és ú. ½12 is).

JÓZSEF ATTILA: Torockói menyasszony (magyar). Dayka, Jávor. (½4, ½6, ½8, v. és ú. ½12, ½2-kor is.)

KAMARA: Három kis ördög (amer) Deanna Durbin. ½12, 2, 4, 6.

LLOYD: Hét tenger ördöge (amer.) Errol Flyn. (3, 5, 7, v. 1 is.)

PALACE: Honolulu (Eleonor Powel) 11, 1, 3, 5, 7.

PETŐFI (Odeon): OZ. A csodák csodája. Judy Garland, Mafirt Krónika. (3, 5, 7, v. 11, ½2, ½4, ½6, ½8.)

SÁGVÁRI (Csaba): Mindennek a férj az oka (amer.). Mirna Loy. (½3, ½5, ½7, v. 11-kor is.)

SCALA: A vidám fickó (orosz) (½3, ½5, ½7, v. és ú. ½12 is.)

SZABADSÁG (Simplon): Szakadék felett (francia). Francois Rosay. Orosz híradó. (3, 5, 7, v. ½12 is.)

TINÓDI: Krisztina királynő. Greta Garbo. (3, 5, 7, v. 11-kor is.)

TURÁN: Az asszony, az orvos és a harmadik (amer.) Heddy Lamarr, Spencer Tracy (1, 3, 5, 7, v. és ú. 11-kor is.)

URÁNIA: A 217-es deportáló (orosz) Jelena Kuzmina (½3, ½5, ½7. V. ½1 is.)

Prutyi!
UJATOK ÉLETJELT MAGATOKRÓL
B.

MIELŐTT VESZ, ELAD, KÉSZITTET, JAVITTAT ARANYAT — EZÜSTÖT keressen fel
FISCHER ÁRPÁD (Fischer Györgyné) aranyműves, gyürükészitő
V. Bajcsy-Zsilinszky-út 10, II. em. 15. (volt Vilmos császár-út) 45 éves cég

28 Június Csütörtök

Küzdünk, hogy Magyarország magyar ország maradjon.
Pethő Sándor.

Nyilasok és svábok akartak beszökni a fővárosba

Szerdán hajnalban a Nyugati pályaudvarra befutó egyik vonaton *nyilasok érkeztek Budapestre.* A nyilascsoport 120 tagból áll, jórészt asszonyok. Magyarország nyugati és Ausztria keleti részéről jöttek. Hónapokkal ezelőtt szöktek meg és ugylátszik most alkalmasnak találták az időt a visszaszivárgásra. Tervük nem sikerült, mert *a politikai rendőrség már a pályaudvaron lefülelte őket és megindította ellenük a vizsgálatot.*

Ugyancsak a Nyugati pályaudvarra futott be az az 50 vagón, amelyben *1000 svináb érkezett Budapestre.* Ezek még tavaly Ausztriába mentek, ahonnan most Jugoszláviába akartak eljutni. A jugoszláv határon nem engedték át őket, mire Magyarország felé vették útjukat és igy érkeztek a Nyugati pályaudvarra. Elég kényelmesen utaztak, *mindössze huszan vannak egy vagonban* és élelmiszerrel is el vannak látva. Hol tettek minderre szert, még nem derült ki. A hatóságok nyomban megtették a szükséges intézkedést, *berakták őket 15 vagonba és az egész diszes társaságot visszatoloncolják Ausztriába.*

A szlovák bíróság egyik vezetője Esterházy Jánosról

A szlovákiai *Jewish Agency* heti értesitőjének legújabb számában cikket közöl dr. *Kohl* pozsonyi ügyvédtől, a szlovák zsidóság egyik vezéralakját. Dr. Kohl cikkében felhivja Benes figyelmét arra a hajszára, melyet Esterházy János ellen folytatnak. «Esterházy a volt szlovák parlament legdemokratikusabban gondolkodó tagja volt, és a szlovákiai zsidóság több vezetője, köztük jómagam is *az ő személyes bátorságának köszönhetjük életünket.* Különben is, amíg Hlinka-gárdisták szabadon járhatnak, sőt fülük botját sem mozgatják az elrablott zsidó holmik ügyében, egyáltalán nem méltányos, hogy egyes nemzetiségeket általánosságban itéljük el.» Ezután dr. Kohl a Jewish Agency többi szerveihez fordul, hogy álljanak ki Esterházy Jánosért.

A Phylaxia szérumtermelő r. t.-hoz (Budapest, VII., Rottenbiller-u. 26, gyár: Budapest, X., Szállás-u. 3. sz.) a Nemzeti Bizottság kiküldte az igazolóbizottságot. Az igazolóbizottság felhivja mindazokat, akik az igazolás alá vonandó személyek (munkások, tisztviselők, igazgatósági és felügyelőbizottsági tagok is) olyan magatartásáról, vagy cselekményéről tudnak, mely a magyar nép érdekeit sértette, vagy sérti (nácibarátok, nyilasok, vagy nyilas érzelmüek, németeket támogató szövetségek, vagy szervezetek tagjai voltak) közöljék adataikat szóban vagy irásban az igazolóbizottság elnökével, dr *Kálmán* Istvánnal, Budapest, V., Szent István-park 4. Csakis névvel és lakcimmel ellátott bejelentések vehetők figyelembe.

A Magyar Individuálpszichológiai Egyesület pénteken, június 29-én, 17 órakor Szerb-u. 23. sz. alatt rendezi vitaestjét, amelyen *Ehrengruber* Gizella „Lélektani szempontok a gyermekvédelemben" cimen ad elő.

Halálozás

Özv. *Bohn* Károlyné sz. Tóth Sarolta, dr Netzasek Adolf, Kasztner Sándorné sz. Netzasek Irma mély fájdalommal tudatják, hogy fivére, illetve nagybátyjuk *Tóth* József gyógyszerész életének 71. évében, 1945 június 25-én éjjel csendesen elhunyt. Temetése f. hó 28-án déli 2 órakor lesz a Farkasréti temetőben.

Kis- és nagyselmeczi *Toldy* Zoltán dr ny. törv. tan. elnök életének 77. évében június 20-án Budapesten elhunyt. Halálát feleségén, gyermekein Toldy Miklós OMGE főtitkáron, dr régheni Kiss Lászlóné sz. Toldy Piroskán kívül unokái, a Rásó-, Melitskó-, Rothmeyer-családok gyászolják. Az engesztelő szentmiseáldozatot június 30-án (szombaton) 9 órakor fogják a Szent Imre herceg úti ciszterci ta rendház templomában lelkiüdvéért bemutatni.

Sporer József f. hó 25-én a deportálásból erős akarattal hazatért meghalni. Temetése f. hó 29-én, pénteken délelőtt 10 órakor lesz a rákoskeresztuti izr. temetőben.

Megalakult a rádiót és a MTI-t átvevő r. t.

Hosszas tárgyalás után illetékes helyen úgy döntöttek, hogy a rádiót és az MTI-t a pártok veszik át. Szerdán megalakult az a részvénytársaság, amely a szociáldemokrata, kommunista, kisgazda és parasztpárt, továbbá a Szakszervezeti Tanács delegáltjaiból alakult és amely a rádiót, a MTI-t és a MOT-ot átveszi.

Parragi György, Tombor Jenő és Szakasits György nemzetgyülési képviselők

A vasárnapi dunántúli választások során a Kisgazda Párt listáján mandátumot kapott *Parragi* György és *Tombor* Jenő, a szociáldemokratapárt listáján pedig *Szakasits* György dr. Mindhárman a *Magyar Nemzet* munkatársai, nem kell hát őket olvasóinknak bemutatni. *Parragi* György, a kiváló publicista, aki csak nemrég tért haza a mauthauseni fogságból, hosszú évek óta harcosa az emelkedett magyar szellem érvényesülésének a független Magyarországon. Sopronban kapott mandátumot, ahonnan felfelé ívelő pályáját kezdte és ahol már ifjan szembeszállt a németbarát törekvésekkel. Ragyogó tollán kívül most a törvényhozás fórumán élőszóval is harcolhat a demokratikus Magyarországért. *Tombor* Jenő az igaz magyar katona mintaképe, azé a katonáé, aki a Rákóczi, a Bocskay, a Kossuth hadserege tisztjeinek hagyományát őrzi szivében. Ő is évek óta küzd minden germanizáló szándék ellen és bizvást mondhatjuk, hogy jelesen és elsőrangú szakértelemmel megírt cikkeiből az olvasók nehéz időkben meritettek reménykedést egy jobb kor eljövetelére. *Szakasits* György dr a fiatal újságírónemzedékhez tartozik. Alapos tudással, széleskörű műveltséggel felvértezve vette kezébe a tollat, hogy harcoljon a demokratikus Magyarországért. A németek bejövetelekor bujdosnia kellett és csak a felszabadulás után kerülhetett elő. Fiatalos lelkesedéssel ült ismét az íróasztal mellé és folytatja igéretekkel teli publicisztikai pályáját.

Ki tud róla?

Ki tud *Lebovics* József gépészmérnökről, akit Fertőrákosról Mauthausenbe vittek és állítólag felszabaduláskor Günskirchenben volt. Szives értesítést kér felesége, Lebovics Józsefné, Budapest, V., Csáky-u. 36. III. emelet 3.

Bauer Sándorról, sz. 1873 Tataváros. 1944 decemberében elvitték Ausztria felé. Értesítést kér, jutalom ellenében, Kovásznay textilüzlet, V. Bajcsy-Zsilinszky Endre-út 18.

Boch Daniról, sz. 1923 Bpest. 1944 november végén a Mozsár-utcai kapitányságra, onnan ismeretlen helyre vitték. Értesítést kér Kovásznay textilüzlet, V., Bajcsy-Zsilinszky Endre-út 18.

Vége a háborúnak!
Üzletét hozassa rendbe. Portálkészités, cimtáblafestés, reklámgrafika, mozireklám.
REKLÁMCOLOR
V., Csáky-utca 20, II. emelet 5.

Hazatértek!

1944 július 2—4 között Sárvárról elhurcolták 65 éves özvegy édesanyámat, **Erdős Hugónét** és két testvéremet, Mich Istvánné Erdős Magdát és Erdős Lilit, valamint sógoromat, a III. 1944 nov. 28-án a Józsefvárosi-pályaudvarról 101/317. századdal hurcolták el. Aki tud róluk, kérem, jutalom ellenében adjon hirt Erdős Hirdetőbe, V., Báró Actél-u. 3. II. 2.

Népbirósági hírek

A népügyészség háborús bűntett címén vádat emelt dr *Bosnyák* Antal orvos-alezredes ellen. Dr Bosnyák egy évig a kievi I/1 tábori kórház parancsnoka volt. A kórház egyik fiókalakulatában zsidó munkaszolgálatos betegek feküdtek, akikkel *megdöbbentően kegyetlen módon bántak.* A betegek nagy része meghalt a nélkülözések és bántalmak következtében. A népügyészség vádirata szerint ezekért az eseményekért a parancsnok orvos-alezredes felelős, mert tőle származtak az utasitások. Az ügyben a népbiróság rövidesen megtartja a főtárgyalást.

+

A népbiróság *Késmárky*-tanácsa most tárgyalta dr *Joós* Andor épitész bűnügyét. Dr Joós Andor Marostorda vármegye és Marosvásárhely főispánja volt, később Budapesten a Szálasi-kormány Pest vármegye kiürítési kormánybiztosává nevezte ki. A népbiróság dr Joós Andort háborús bűntettéért *életfogytiglani kényszermunkára itélte.*

+

Megyeri Sándorné portás felesége és Éva nevű 17 éves leánya mint motozónők szerepeltek a Teleki-tér 5. számú nyilasházban. Az oda bevitt zsidó nőket megmotozás közben bántalmazták, értékeiket eltulajdonították. A népbiróság Késmárky-tanácsa háborús bűntettért *tiz-tizévi kényszermunkára itélte őket.*

Szakembereket a Hunnia igazgatóságába!

A Hunnia ügyeinek rendbehozatalára kiküldött miniszteri biztos, dr *Rásó* Dénes hetek óta dolgozik a filmgyárban, hogy a szétzilált intézményt üzemképessé tegye. *Június 27-én végre megkezdi munkáját* a Nemzeti Bizottság által kiküldött igazolóbizottság. Ugyanakkor a Hunnia filmgyár közgyülésére és uj igazgatóságának megválasztására is sor kerül, ama lista alapján, amelyet az iparügyi miniszter nevében a miniszteri biztos a közgyülés elé terjeszt.

E pillanatban kell tehát hangoztatni azt a kivánságot, hogy a *Hunnia igazgatóságába szakemberek kerüljenek*, akik ismerik a filmgyártás minden csinját-binját, ne pedig dilettánsok — mint régebben, akik összeköttetéseik révén jutottak e fontos posztokra. Hogy a jövőben ne gyötörjék dilettáns filmekkel a közönséget, ennek az is az útja, hogy az értékes művészszemélyzeten felül — komoly szakemberek is vegyenek részt a filmgyár irányításában.

Újjáépül és kibővül a Nemzeti Szalon

A főváros ostroma alatt tudvalevőleg súlyosan megsérült az az Erzsébet téri épület, amelynek emeleti termeiben a Nemzeti Szalón rendezte kiállításait. Jelenleg teljesen alkalmas kiállítási helyiség nem áll rendelkezésre, a magyar képzőművészetnek tehát fontos érdekei fűződnek ahhoz, hogy régi kiállítási helyiségeit újból használhassa. Éppen ezért az Erzsébet-téri épület tulajdonosa, *a főváros elhatározta, hogy az* erősen megrongált ujjáépítteti. A restaurációba belekapcsolódik a Képzőművészek Szabadszervezete is, melynek tagjai tiz százalékot ajánlottak föl a most megnyiló Nemzeti Kiállításon eladásra kerülő müveik vételárából. Az újjáépítés munkáját a főváros *Szivessy* Tibor épitőmüvészre bizta. A tervek szerint a kiállitás központi nagyterme még egy másik teremmel bővül, ami által *a Nemzeti Szalón reprezentatív kiállitások rendezésére is alkalmassá válik.*

A Vármegyeház, mely a régi Pest városképének emlékét idézi, az ostrom alatt szintén erősen megrongálódott. Ezt az épületet is restaurálják. A vármegye határozata értelmében *Szivessy* Tibor végzi ezt az ujjáépitést is.

Képzőművészeti hírek

A Magyar Művészeti Tanács hálás köszönetét fejezte ki Vorosilov marsallnak, a Nemzetközi Ellenőrző Bizottság elnökének azért a figyelemért és gondosságért, melyben Budapest elelmiszermegsegitésével kapcsolatban a Szovjetúnió a magyar művészi élet munkásait is részesitette. Ez a nemes cselekedet igen hathatósan segiti őket, hogy az ujjáépités munkájában fokozott erővel vehessenek részt.

*

A pénzügyminiszter közölte, hogy az élő művészek műveinek értékesitése június 1-től kezdve nem esik forgalmiadó alá.

Sós Endre rádióelőadása Matteottiról

Kedden este *Sós* Endre, a *Magyar Nemzet* munkatársa, tartott előadást *Matteotti*-ról, a szabad Olaszország és a demokratikus világ vértanujáról, a „Duce" és a fasiszta rablóuralom rettenthetetlen ellenfeléről, akit *a fasiszták meggyilkoltak.* Szinte ugyanaz történt ezzel a nagytehetségü szociáldemokrata vezérférfiuval, mint nálunk Somogyi Bélával. Matteotti özvegye — a gyilkosok felmentését előkészitő igazságügyi komédia láttára — a következő sorokkal végződő levelet intézte a fasiszta biróság elnökéhez: *„Nem vezéreit bosszú, csak igazságot kerestem. Az emberek megtagadták tőlem, de a történelemtől és Istentől megkapom".* *Sós* Endre azzal fejezte be előadását, hogy Matteotti máris elnyerte igazságát a történelemtől és Olaszország minden városában, falujában *Matteotti-tér*, vagy *Matteotti-utca* hirdeti a mártirját el nem feledő olasz nép háláját.

Szociális értekezlet a vármegyeházán

Pestvármegye székházában nagyszabású szociális értekezletet tartottak. *Gorzó* Nándor a pestmegyei Nemzeti Bizottság társelnöke vázolta a legsürgősebb szociális szervezetet. Ezután *Ujhelyi* Szilárd miniszteri osztályfőnök tartott nagyvonalú előadást a mai szociálpolitika feladatairól. Megállapitotta, hogy szükség van szociális nevelésre, minél több szociális intézmény létesitésére. A szociális igazság szellemétől áthatott közigazgatást kell teremteni.

Házi Árpád alispán számolt be ezután a vármegye súlyos szociális helyzetéről. A fasiszta pusztitások és a háború miatt a magyar lakosság nehéz körülmények között él. *A legfontosabb feladat a termés betakarítása és ez sikerülni fog.* Szociális szempontból nagyon fontos az uj kisbirtokosok mezőgazda-

Rendőrségi hírek

Az utóbbi időben ismeretlen tettesek több, az ország külpolitikai érdekeit sértő rajzot és politikai gúnyverset terjesztettek. A rendőrség nyomozást indított és megállapította, hogy a röpiratokat egy munkás szerkesztette és azokat, tizenkilenc közvetítő terjesztette. A munkás azzal védekezett, hogy néhány ismerőse „szórakoztatására" írta a gúnyverseket. Az ügyben több letartóztatás történt, a nyomozás tovább folyik.

✦

A politikai rendőrség őrizetbe vette *Hatfaludy* Sándor 37 éves MFTR-intézőt, a IX/7. számú munkásszázad volt parancsnokát. Az alája beosztott szerencsétlenekkel — mint a nyomozás megállapította — a legembertelenebbül bánt, századában a kegyetlenkedések napirenden voltak. A legkisebb szabálytalanságért agyonlőtték az embereket. Hatfaludy a napokban megjelent a MFTR igazolóbizottsága előtt, ahonnan egyenesen az Andrássy-út 60-ba vitték.

✦

Lengyel István, 13 éves gimnázista, három társával, valószínűleg kalandvágyból, megszökött szülei lakásáról. Napok óta nem adtak életjelt magukról, ezért az aggódó szülők kérik, hogy aki tud róluk valamit, értesítse Lengyel Zoltán mérnököt, Üllői-út 101; III. em.

✦

Néhány nappal ezelőtt betörtek *Zipser* Nándor, Anker-köz 2. számú házban lévő textilüzletébe. A kereskedő két nap multva egy vég szövetet, amelyet üzletéből loptak el, egyik királyutcai kereskedő üzletének kirakatában látta viszont. Ezen a nyomon indult el a rendőrség. Kiderült, hogy *Joszt* István 20 éves állásnélküli sofőr adta el a betörésből származó holmit, megállapították azt is, hogy Joszt összeköttetésben áll egy betörőbandával. Letartóztatták.

✦

Kedden délelőtt két orosz tiszt a Nádor-utcában hároméves leánygyermeket talált. A kisleányt bevitték az V. kerületi rendőrkapitányságra, ahol szülei átvehetik.

✦

A Szövetséges Ellenőrző Bizottság és a budapesti főkapitányság felhívja mindazokat, akiknek tudomásuk van a volt jugoszláv Dunabánsági Mezőgazdasági Kamara irattárából származó 45 darab keménykötésű, a vajdasági birtokviszonyok statisztikai adatait tartalmazó, valamint a hasonlótárgyú grafikonok és statisztikai kimutatások hollétéről, haladéktalanul jelentsék a főkapitányság B. I. főcsoportjánál, Nádor-utca 16. A fenti könyveket a németek 1944 őszén hurcolták el Ujvidékről.

Ügyvédi hírek

Dr. *Gráf Andor* ügyvédi irodáját ismét Andrássy-út 4 alatt folytatja. Fogad 4—6-ig.

Dr. *Hauer Frigyes* — akinek családi nevét a belügyminiszter *Hámor* névre változtatta, — irodáját V. Sziget-utca 40. sz. alatt újból megnyitotta.

Házasság

Fuderer Eleonóra és *Korda* Béla Ujpest eljegyezték egymást.

A Magyar Cionista Szövetség közli, hogy új irodahelyiségei: V, Arany János-utca 29. szám alatt vannak. Hivatalos órák: 9—1 és 3—6-ig.

Magyar Nemzet
Felelős szerkesztő: **Hegedüs Gyula**
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, V, Bajcsy-Zsilinszky Endre-út 34
Hungária Hirlapnyomda Rt. nyomása. Felelős: dr. Bródy László

Vásáry István pénzügyminiszter a tisztviselők helyzetéről és az inflációról

A független Kisgazdapárt V. kerületi szervezete összejövetelt tartott a párt kerületi székházában köz- és magánalkalmazottak részére. *Balogh* András kerületi pártelnök megnyitója után *Vásáry* István pénzügyminiszter szólalt fel.

A pénzügyminiszter hangsúlyozta, hogy *a tisztviselői kar működésén fordul meg az ország rendje, az ügyek céltudatos vitele.* A sors különös rendelése, hogy ennek a fontos rétegnek egyúttal nagy áldozatot is kell hoznia. Hangsúlyozta a miniszter, hogy mindent megtett és a jövőben is mindent megtesz a tisztviselők érdekében. *Célja az, hogy a lehető mértékig elkerüljük az inflációt,* mert a tisztviselők sorsát nem fizetésének összege, hanem annak valóságos értéke fogja eldönteni. Nem bankjegyekre, hanem gazdasági javakra van szükségünk.

A pillanatban senki sem tudja megmondani, mi lesz a tisztviselők sorsa, mert még nem állnak rendelkezésre az előfeltételek, végleges intézkedések megtételére. A pénzügyminiszter hangoztatta, hogy *mindig és minden körülmények között az egész nemzet szolgálatára hivatott tisztviselőréteg mellett lesz.* Az igazság, a becsület és a közéleti tisztesség a demokrácia alapja. Ezeket az elveket kívánja érvényesíteni minden körülmények között. Kérte a tisztviselőket, hogy minden erejükkel vegyenek részt az ország újjáépítésében.

A pénzügyminiszter felszólalásáért *Lénárt* István kerületi pártigazgató mondott köszönetet.

Vízműmunkások a vasút újjáépítéséért

A fővárosi Vízművek alkalmazottai nemcsak a nagyüzem keretében veszik ki méltó részüket az ország újjáépítésének nagy munkájából, hanem segítséget nyujtanak ott is, ahol a segítő kézre a legnagyobb szükség van. Az üzem munkásai a napokban értekezletet tartottak s ezen elhatározták, hogy *résztvesznek a vasút újjáépítésében.* Határozati javaslatot fogadtak el, melyben kimondták, hogy az üzem 25 főnyi munkáscsoportot szervez, amely a vasút számára fog dolgozni. A csoport tagjai továbbra is a Vízműveknél kapják fizetésüket s helyettük az üzem munkásai végzik el minden külön díjazás nélkül rendes napi munkájukat.

A Báró Eötvös József Kollegium igazgatósága pályázatot hirdet az 1945/46. évi tanévre megüresedő tagsági helyekre. A folyamodványokat július 22-ig kell benyujtani a kollegium igazgatóságához (XI, Nagyboldogasszony útja 11/13.).

A Magyar Keleti Társaság új előadássorozatát *Szimonidesz* Lajos nyitotta meg az európai kultúra keleti hatásairól szóló előadásában. Kelet és Nyugat kultúrhatásaival foglalkozva, a mai értelemben vett szociális gondolat útjának főbb állomásait jelölte meg.

Expedició indul a külföldi nyilasok ellen

A hazatérő elhurcoltak által lediktált jegyzőkönyvek rengeteg borzalomról beszélnek, de egy-két hét óta felbukkant egy olyan jelenség ezekben a jegyzőkönyvekben, mely felülmulja ezeket is. A galántai származású *Weltner* Ferenc jegyzőkönyvéből, — akit mint munkatáborost Csapnál vagonírozták Szlovákia felé, s így került aztán Sopron mellé — kiderül például, hogy egyes határszéli táborokban *még mindig a volt keret uralkodik*, s a teljesen legyengült, akaratukat vesztett elhurcoltakat nem engedik hazatérni. Egy másik jegyzőkönyv arról beszél, hogy *Kovács* Ferenc nyilas zászlós Sachsenburg környékén megállítja a hazafelé vánszorgókat, s abba a táborba küldi őket, ahol még mindig ő a parancsnok. A német «szövetség»-től megundorodott magyar bakák hiába igyekeznek haza, a Kovács zászlósok és társaik részben rémképeket festenek nekik a honi viszonyokról, részben pedig erőszakkal nem engedik haza őket.

Sokan küldenek, különösen Szászországból üzeneteket, hogy a kormány indítson azonnal expedíciót ezeknek az ügyeknek a megvizsgálására. Ha a legkisebb magáncégeknél is igazolások folynak, igazán természetes, hogy ezekben a táborokban legalábbis *igazolják* a vezetőséget. Értesülésünk szerint a kormány a Népgondozó Hivatallal és a Jointtal karöltve *Szapáry* Erzsébet és *Héber* József vezetésével expedíciót küld a különböző táborokba, ahol többek között ezeket a dolgokat is felülvizsgálják.

Színházi hírek

Felülvizsgálják a régi színdarabokat

A kormány elhatározta, hogy felülvizsgáltatja a multban színrekerült színdarabokat és kijelölteti azokat, amelyek szellemüknél fogva nem alkalmasak az előadásra. Erre a munkára *Háy* Gyula író kapott megbizást.

Revizió alá veszik a moziengedélyeket

A moziengedélyek ügye még mindig nem dőlt el. A pártok valamennyi mozit át akarják venni, *Erdei* Ferenc belügyminiszter azonban más véleményen van. A belügyminisztériumnak az az álláspontja, hogy a nagymozikat a pártok kapják, de a kisebb mozikat arra érdemes intézményeknek, testületeknek, esetleg magánosoknak adják. Nem tartják helyesnek, hogy a moziengedély pártmonopólium legyen. *A kormány most revizió alá veszi az összes moziengedélyeket* és ennek megtörténte után dönt a mozik sorsáról.

A honvédelmi minisztérium sajtó-, film- és propagandaosztálya rendezésében július hó 7-én mutatkozik be a Rákóczi Katonaszínház a Zeneművészeti Főiskola nagytermében. Ezalkalommal a legkiválóbb magyar művészek és orosz katonaművészek szerepelnek. A műsoros est keretében magyar részről *Budanovics* Mária, *Fenyes* Aliz, *Orosz* Júlia, *Gobbi* Hilda, *Bordy* Bella, *Gregus* Zoltán, *Székely* Mihály, *Major* Tamás, *Sárdy* János, *Tatár* József, *Rajczy* Lajos, *Varga* Imre és *Zathureczky* Ede lép fel. Az orosz katonaművészek ének- és táncszámokkal szerepelnek a műsoron. Az orosz-magyar katona műsoros est egyik kimagasló eseménye lesz a magyar főváros művészi életének.

FREUND és Társa **ismét vesz** új és használt férfi, női ruhát fehérneműt, írógépet, szőnyeget, textil árut, legmagasabb árban **Most: Károly-körut 5. üzlet**

Perzsaszőnyeget, 2 kombinált SZOBÁKAT és bútort magas áron veszünk **TOGHIA és NÉMETH, ANKER-KÖZ 3**

Rózsadombon vagy Pasarétén **vennék** jó állapotban lévő, jól megépített, könnyen megközelíthető **villát** 1—2 lakással vagy kerttel. Ajánlat „Beköltözhető 1126" jeligére a kiadóba.

BUNDÁT szőrmét, bélést, vatelint, cérnát veszek. BARNA ANDOR, VII, Wesselényi-u. 31. szám.

BÚTOR Használt és új bútort, konyhákat és veszek. Nagy Győző VIII. Mária-utca 6

Kereskedők Kötött, szövött, textil, méter konfekcionált, rövidáruk KÁLDI nagykereskedőnél. Izabella-u. 69.

Briliánst, ékszert, aranyat napi áron vásárol **Scheer György** Semmelweis utca 19 félem. 1

HASZNÁLT férfi, női ruha, cipő, szőnyeg fehérnemű bútor és aranyért **ismét tetőtöbet fizet** ZSADÁNYI és TÁRSA Szövetség-utca 3 szám Hivásra házhoz megy.

OROSZ tolmácsot lehetőleg gépészmérnököt, **keresünk** tartós alkalmazásra műszaki szöveg fordításához és tárgyalásokhoz. Ajánlatokat „Azonnalra 22141" jeligére BLOCKNER-hez, Bajcsy-Zsilinszky-út 33.

Ismét kaphatók **hosszú pongyolák** **ETÁNÁL** VI. Podmaniczky-u. 57. II. Török-u. 5, I. 3.

Perzsabundát ezüstrókát, stb. magas áron veszek, KEMÉNY, Éva-u. 19, I. em., Király-u. 1/d. sarokház. 9—2-ig.

Vidéki kereskedők! SACHARINT, CIGARETTAPAPÍRT, TŰZKŐVET, GYUFÁT ruhafestéket, szappant, gyertyát, ényvet, szeget, kefeárut és egyéb háztartási cikkeket vásárolhat. **Garcon** Erzsébet-körút 33.

EZ IGEN, EZ OLCSÓ! 1 kg. elsőrendű **főzőliszt 34 P** Uránia II., Fő-u. 19

Perzsaszőnyegeket műbútorokat, hagyatékokat, függönyöket, drapériákat, irodabútorokat, egész lakásberendezéseket magas áron vásárol **Hexner.** Király-u. 25.

Használt férfiruhát, fehérneműt, szőnyeget **ismét magas áron vesz Grün,** Népszínház-utca 20. Üzlet. Hivásra házhoz megy.

Családi HÁZAT VESZEK a Rózsadomb vagy Pasarét környékén, 2 vagy 3 szobást, telekkel, magánkézből. **„Kocka"** jeligére a kiadóba.

KIADÓ Aréna-úton, a színház közelében kétszobás összkomfortos, világos udvari lakás, igen olcsó bérrel. Némi helyreállításért hosszabb szerződés. Ajánlatok Damjanich-utca 42, IV. emelet 6.

Rakiárkezelésben jártas munkaerőt keres Prager Testvérek cipőkelléknagykereskedés, VI, Paulay Ede-utca 39.

ÓRÁS saját számlára, jómenetelű órásüzlethe felvételik. **Abeles** VII, Erzsébet-körút 27. sz.

CSALÁDI HÁZAT Zuglóban üzemhelyiséggel, triciklit, bakelitprést, perzsaszőnyeget veszek „Chemia" jeligére a kiadóba.

KENYÉR **LISZT** KG. **33.—** PÁRISI ÁRUHÁZBAN

Bergenbelzenből hazatérteket kérem, aki tud **Liebner István** 23 éves fiamról, kit Sachsenhausból vittek 1. év február végén Hannover felé, értesítsen mielőbb. Szent István-tér 4. szám.

Wieni háziulajdonosok ingatlanuk állapotáról megbízható, szakszerű felvilágosítást nyujt 5—7-ig SÓS, VI., Paulay Ede-utca 21. sz. **Július elején ismét Wienbe utazom.**

Ki tud **Dr. Novágh Ferenc** honvédről? Legutolsó értesítés 1945 január 17-én Eschwegeből. Értesítést kér Cservenka Ilona, Budapest XI, Fehérvári-út 6. I. 6.

Szombaton békéscsabai útvonalon 10 q-ig fuvart vállalunk teherautóval. Rákóczi-út 4. III. em. 4. Délután 6—8.

1 tonnás, ½ tonnás *TEHERGÉPKOCSI* ELADÓ. Viktória sörözőben. 10—2-ig.

PANTOGRAPH bérlő- és **osztógépet veszek.** „Sürgős 17729" jel. Blocknerhez, IV, Vásosház-utca 10.

1 vagy 2 SZOBÁS összkomf. **lakást keres** igényjogosult a IV. kerületben. Magyar-utca 11. cipőüzlet.

FÉDERES KOCSI 1 vagy 2 lóval **eladó.** Érdeklődés 8—10-ig **LIÉNART,** VII, Damjanich-utca 49. sz.

Szegedre útitársat keresek 2—3 q poggyásszal autóra. Barlai és T[illegible], Nádor-u. 26.

Szőrmekabátkák, BOLERÓK olcsón **SZEMERE** szűcsnél Erzsébet-körút **26** **Második emeleten!**

FIATALEMBER elegánsan bútorozott **KÜLÖN-BEJÁRATÚ** szobát keres az V—VI. ker. belső részén. „Sürgős" jeligére Patak hirdetőbe, VI, Bajcsy-Zsilinszky-út 29. szám.

Cipőipar részére keresünk vasszeget, fonalat, cérnát, cipőbélést és minden a szakmába vágó cikket. Prager Testvérek, VI, Paulay Ede-utca 39. sz.

Budaiak figyelem! Elsőrendű búzakenyérliszt **34.— PENGŐ** Uránia, II, Fő-utca 19.

Üvegtechnika megnyílt. Kémlőcső 160x16-os raktárról és rendelésre szállítható. Keszmann Ferenc, II, Margit-rakpart 50.

Varrógépraktár ELAD, CSERÉL, VESZ bármilyen varrógépet. Szilágyi-u. 3 Aggteleki-u.-nál.

KELETI PERZSASZŐNYEGET előszoba- és konyhabútort, valamint szalongarnitúrát csak prímát keresek megvételre. Közv. díjazok. Zichy Jenő-utca 42, Rottman.

Fuvart vállalok nagy személyautóval 3—4 személyt vagy 500 kg tehert, vidékre is. Deutsch, Király-utca 28, III. em. 68. 3—6-ig.

VESZEK **hullámeternitet.** 150 m²-t. Ajánlatot „H. 1000" jeligére a kiadóba.

Egyszoba-hallos lakást keresek V. kerületben. Közvetítőt díjazok. „Lényeg a lakás" jeligére a kiadóba.

TÓNIKÁM, mindannyian egészségesek vagyunk és nagyon várunk haza. Cica.

VILLATELKEK Sashegyen, Rózsadombon olcsón, sürgősen eladók. **Naszályi,** Török-u. 8. I. 1.

RÁDIÓT VESZ-ELAD SZAKSZERŰEN JAVÍT **BÁNYAY** THÖKÖLY-ÚT 22

BRILIÁNS-, ékszer-, arany- kereskedőt megfelelő raktárral **ALBÉRLŐNEK VESZEK.** SCHILLINGER, VI. Teréz-körút 15.

Két szoba hallos lakást, bútorral is, igényjogosult átvenne V—VI. kerben. Ajánlatokat Bajcsy-Zsilinszky-út 17. II. 25/a kérek.

Mély gyermekkocsi Telefunken rádió 3+1-es **ELADÓ** Erzsébet kir.-né-út 66/a. I. 4.

KIADÓ Budán Városmajor-utcában 3 szoba hallos, kertes, legmodernebb lakás első bérrel. Némi helyreállítás fejében hosszabb szerződés. Ajánlatok Damjanich-u. 42, IV. 6.

Törpe-, kis-, közép- és nagyszuper **Rádiók** olcsó áron, Rádiószaküzlet, Kossuth Lajos-u. 11. (Udvar.)

Vidékre járó autókra (védettséggel) **fuvart lebonyolít** Pál Miklós szállítmányozó, Kossuth Lajos-tér 18. szám.

Nagy, jókarban lévő **nemes szőrmehundát-t ÉLELMET CSERÉLNÉK.** Máday Aladárné, Légrád állomás, Somogy megye.

200.000 pengővel FINANSZÍROZNÉK. gyors lebonyolítású üzletet. „Társulás lehetséges 744" jel. a kiadóba.

MŰSZÖVÉS láthatatlanul. **Múltömműhely** újból megnyílt. Üllői-út 9.

Asztalosmunkát (épület, portál) vállal „Gépműhely 1129" jel. kiadóba.

Máriabesnyői 6 szobás villa kiadó. **Beke,** VIII, Rökk Szilárd-utca 23.

Férfiruhát textilt, szőnyeget, cipőt, aranyat és ezüstöt magas áron vesz **GERSTL ÉS TÁRSA ANDRÁSSY-ÚT 3**

Keresik szülei és testvére **CSUTA LAJOS** karp. orosházi tüzért, akit a gödöllői kórházzal sebesülten vittek Bécsbe s állítólag 1945 februárig ott volt. További sorsáról aki tud, küldjön értesítést Csuta Lajos, Békés, Hitelszövetkezet címre.

Elsővonalbeli építőipari vállalat keres azonnali belépésre **építési rajzolókat és gyors- és gépírónőket** Csak gyakorlott, elsőrendű munkaerők jöhetnek figyelembe. Ajánlatokat „Építőipar 1121" jeligére Blocknerhez, IV. Vásosház-utca 10. alá kérünk.

Megbízható **női irodai munkaerőt** fölvesz ADLER, QUITT. Jelentk.: 9—10, Zrinyi-u. 7.

Régi kosztümjét, ruháját **IZLÉSES ELEGÁNCIÁVAL** átalakítja: ELSA szalon. Mérsékelt árak. Lónyai-utca 18/b. I. em. 2.

Veszek **márkás hordozható** **gramofont** és lemezeket. **AUDION,** VI, Gr. Zichy Jenő-u. 30.

ZUGLÓBAN 3 szobás, komfortos családi villa 300.000-ért eladó. **BAKOS**-nál, Amerikai-út 39.

TELKEK már 30.000-től kaphatók. BAKOS, Amerikai-út 39.

HÁLÓ szép, masz. lószőrmatracral eladó. Madách Imre-út 11, III. em. 1. 2-től.

RÁDIÓ javítás, vétel-eladás, villamossági cikkek, szerelés. **Modern gép,** Dob-utca 58.

AUTÓT, gumit, autóalkatrészt, üzemanyagot veszek. TÓTH, Városmajor-u. 50. és Visegrádi-u. 39.

Uj és használt **KOMBINÁLT SZOBÁK,** hálók és különféle bútorok vétele és eladása. **ÉBNER-nél,** Karpfenstein-utca 2/a.

LEICÁT, Contaxe és tartozékait veszem. „40.000-ig" New York hird. Szent István-körút 29.

BRILIANST, és aranyékszereket VESZEK TILLY Kecskeméti-utca 8

Elcserélném 1 szobás udvari garszonlakásomat 2 szobás összkomf. utcaira II. emeletig Rákóczi-tér környékén. Bombasérült v. ő. óklakás is számításba jöhet. Közvetítőt díjazom. VIII, Rákóczi-tér 1. műszaki üzlet. Fanti.

KI TUD **Vajda Béla, Vajda Béláné, Nagy Pál és Nagy Pálné** sorsáról, kiket 1944 júliusban a csepeli Mauthner-telepről deportáltak. Értesítést kér Vajda, Visegrádi-utca 31. sz.

Elcserélném Pasaréti úti 2 szoba-hallos, összkomfortos lakásomat belvárosi 2 szobás lakással. „Villalakás 983" jel. Tenzer hirdetőbe, Szervita-tér.

Teherautó 5 tonnás, üzemben, fuvart vállal vagy bérbeadó nagyvállalatnak. Érd. **Singer,** Váci-utca 22, félem. 5—6-ig.

Kétszobás komfortos **lakást keresek.** Költséget térítek, esetleges bombakárt helyreállítatok. „Igényjogosult 1945" jel. a főkiadóba.

Teherautó 4 tonnás, generálozva, okmányokkal eladó. Jelige: „Garancia", Boros hirdetőbe, Andrássy-út 54.

Fodrászüzlet berendezés, asztalok, tükrök, burák, székek stb. **eladó.** SINAY, Gönczy Pál-utca 6.

Abroszokat vendéglő részére **veszek.** Ajánlatokat Metropolis hird. Rákóczi-út 41.

CHAMPON bőrtók nagyobb tétel eladó. Drogéria, IX, Üllői-út 1.

Perfekt **KÖTŐNŐKET** és kiutőt keresünk. **Oltainé,** Dalszínház-utca 6.

Svábhegyen 2 szobás bútorozott komfortos nyári lakás kiadó. Ajánlat „14.000" jel. kiadóba.

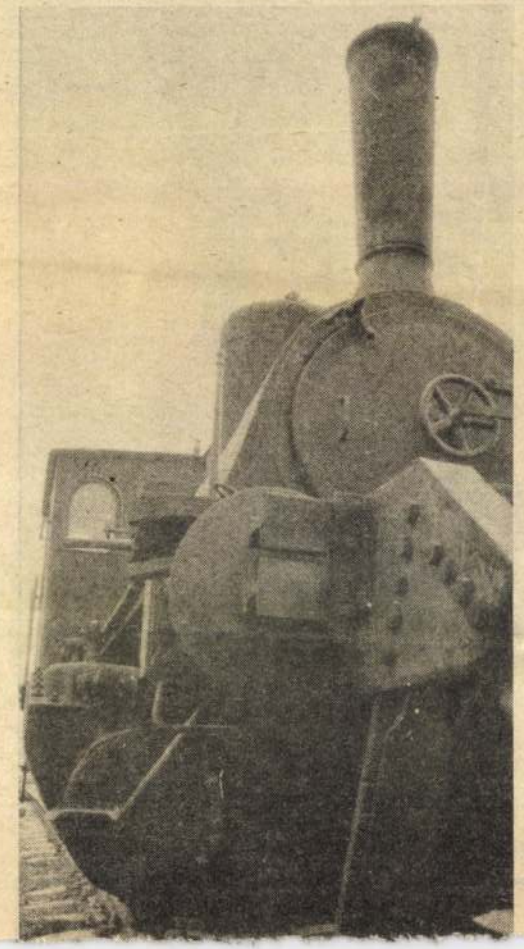

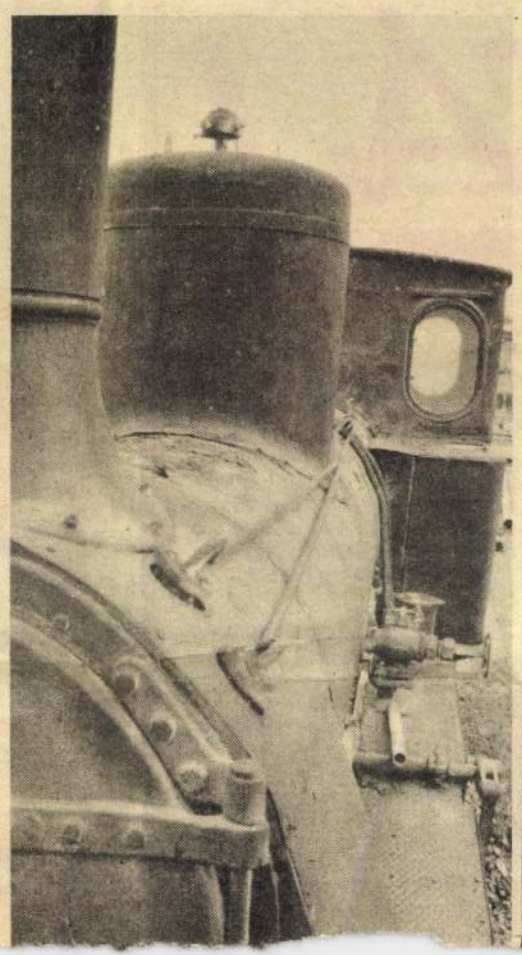

A nők helyzete és szerepe a mezőgazdaságban

Beszélgetés Orosz Tibornéval, a TOT nőbizottságának titkárával

Hazánk nőtársadalmának képviseletében a Magyar Nők Országos Tanácsa ezekben a napokban számol be az elmúlt öt esztendő nő- és családpolitikai eredményeiről, közte a mezőgazdaságban dolgozó nők élet- és munkakörülményeiről is. Ez alkalomból kerestük fel Orosz Tibornét, a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsa nőbizottságának titkárát.

— Mit vár a termelőszövetkezeti mozgalom az országos nőkonferenciától? A mezőgazdaságban dolgozó nőkkel kapcsolatosan milyen eredményekről, gondokról hallunk majd?

— Tavaly, a mezőgazdasági termelőszövetkezetek IV. kong[illegible] küldöttek ahol nem tudják tagjaikat, köztük a nőket folyamatosan foglalkoztatni. Találkozni még olyan véleményekkel is — igaz csak elvétve —, hogy az asszony továbbra is maradjon csak a „családi tűzhely őrzője".

— A mezőgazdaságban milyen körülmények között és hogyan dolgoznak a nők?

— A munka minősége, a nők munkájának magasabb szintre emelése a cél a tszekben is. Bár azt hiszem, hogy a mezőgazdaságban sokkal nehezebb e téren előbbre jutni, mint például az iparvállalatoknál. Ma a termelőszövetkezetekben dolgozók között mintegy 180 ezer a szakmunkás, és csupán 9 százalékuk a nő. A dolgozó nők 43 százaléka be-

— Milyen a nők aránya a vezetésben, mennyire alkalmasak az irányító munkára?

— Nemcsak a mezőgazdasági termelőszövetkezetekre vonatkozik az a megállapítás, hogy egy helyben topogunk a nők vezető munkakörbe kerülését illetően. 1415 termelőszövetkezetünk van, az elnöknők száma pedig tíz. Érdekességként mondom el, hogy közülük 4 Csongrád megyében dolgozik. Az elnökhelyettesek között 20—25 a nő, míg a főkönyvelők 27 százaléka nő. A középszintű vezetők között viszonylag sok a nő, 8-9 százalék. Az a tapasztalatunk, hogy a nők megállják helyüket a vezető posztokon, és elfogadja őket a tagság is. Az elmúlt 5 évben javult a helyzet, a veze-

1021

KÖRÖSTÁJ

KULTURÁLIS MELLÉKLET

Illyés Gyula nyolc évtizede

Illyés Gyula írói pályája és munkássága ma már irodalmunk egy egész korszakát jelenti. Mint költő, regény-, dráma- és tanulmányíró, s mint szerkesztő, irodalomszervező egyaránt beírta nevét a magyar irodalom történetébe. Munkássága nem köthető irodalmi mozgalmakhoz és stílusirányzatokhoz, noha valamilyen módon huszadik századi életünk minden fontosabb mozgalmával és irányzatával érintkezett. Indulásakor szürrealista verseket írt. Kassák Lajos avantgarde-jához állott közel, majd a Nyugat mozgalmához csatlakozott és Jómindinkább a veszélyeztetett nemzeti léttel vetett számot. Továbbra is kifejezte hűségét a dolgozó nép iránt, ébresztgetni próbálta a forradalmi hagyományokat, mégis mind magányosabbnak érezte magát. Válságokkal kellett megküzdenie. Hangjának korábbi közvetlenségét merengő rezignáció és keserű irónia váltotta fel. Költészete intellektuális irányban mélyült el, súlyos történelmi tapasztalatait elemezte, a morális helytállás feladataival vetett számot. Az önvizsgálat jegyében kezdett prózaírással foglalkozni. Epikus munkái (*Mint a darvak*, *Koratavasz*) ifosztás eredményeit mutatta be. Műveiben ekkor az ország új életét, a nagy történelmi újrakezdést ábrázolta. Ezt követően azonban — *Válogatott versei* kivételével — hosszú időn át nem jelentek meg költeményei, csupán történelmi drámáival szerepelt a nyilvánosság előtt. Mind több bizalmatlansággal figyelte a „személyi kultusz" korának politikáját, tiltakozása ritkán megszólaló költészetébe is beszűrődött, de közben rendületlenül dolgozott tovább. A nehéz évek termése 1956-ban látott napvilágot *Kézfogások* című verseskönyvében, amely új fordulatot hogott, amelyet az új verseskötetek: a *Minden lehet*, a *Különös testamentum* és a *Közügy* tártak fel igazán. Illyés számot vetett a nemzeti tudat zavaraival és a határokon túl élő magyarság helyzetével. Ugyanakkor szembe is fordul riasztó élményeivel, a közösségi tudatot próbálta erősíteni.

A történelmi tapasztalatoknak és a költői világképnek az a változása, amely a lírai életműben megmutatkozott, a drámákból is kiolvasható. Illyés Gyula munkássága a nemzeti drámairodalom külön fejezetét alkotja. Az ötvenes években indult meg történelmi drámáinak sorozata, amelyben az „új fogalmú hazafiság nagy magyar példáit" akarta életre kelteni, hogy erősíthesse a közösség-

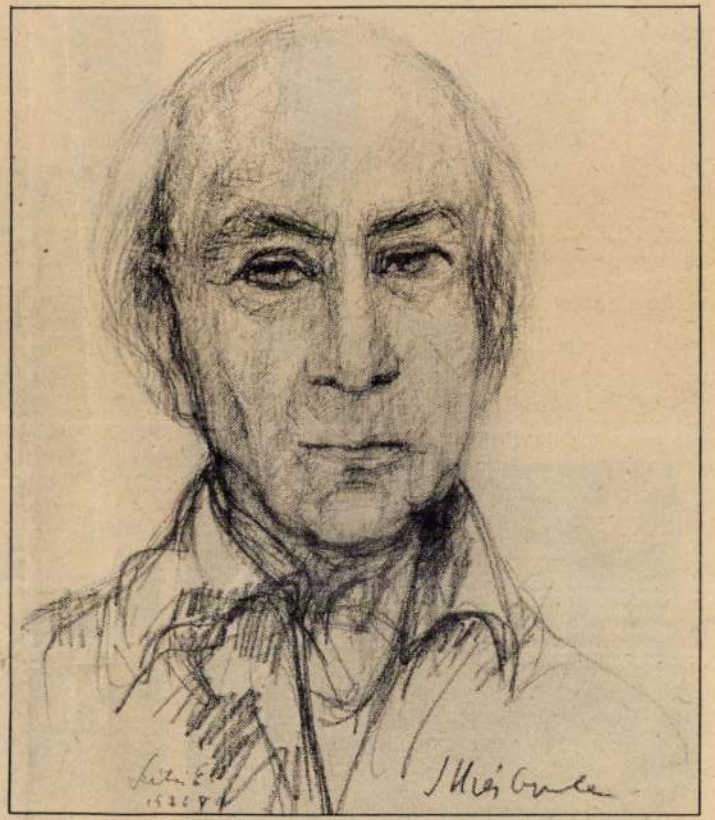

Szitás Erzsébet: Illyés Gyula portréja

GENERALART Dorogi Ny

VÁRSZÍNHÁZ GALÉRIA

Megtekinthető: 1984. december 22-től 1985. március 10-ig
naponta 14-18 óráig

Cím: Budapest, I., Színház u. 1/3.

A Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja
és a Nemzeti Színház Igazgatósága tisztelettel
meghívja Önt és kedves családját
1984. december 22-én 18 órára
a Várszínház Galériába

Szitás Erzsébet
festőművész kiállításának megnyitására

Megnyitja: Dr. Malonyai Dezső
a Nemzeti Színház igazgatója

Szitás Erzsébet

bb/ 82. portrékat készit, jelmezeket tervez

tf/tr/s fm la 1021 1965. október 8.

szitás erzsébet festőművész, akinek munkáiból - őszi szezon-
indító rendezvényként - kiállitás nyilt pénteken este a mom
csörsz utcai müvelődési házában. az anyagban felvonultatott 12
olajkompozició, 20 akvarell- festmény és 16 figurális grafika
alkotójáról a rendező frank János művészettörténész mondotta :
- több oldalu müvelője a művészetnek, a festés mellett egyuttal
jelmeztervező a nemzeti szinház társulatánál. a főiskolán
domanovszky- tanitvány volt - most is bemutatja a mesteréről
20 évvel ezelőtt készitett portrét. kedveli az arcképműfajt,
megörökitette például illyés gyulát is. egyébként ez az első
alkalom, hogy önálló kiállitással jelentkezik, két hétig nyitva
tartó tárlata tehát - ,, ősbemutató,,./mti/

-.-

18.00/s
18.20/a 1845 Pnc

bb. 84. fotodokumentációs kiállitás az ndk nemzeti ünnepe alkalmából

t áe/tné/e fm lá

1965. október 8.

a német demokratikus köztársaság nemzeti ünnepe alkalmából a pesterzsébeti vasas müvelődési házban fotodokumentációs kiállitást rendeztek, amelyet pénteken günter looch, az ndk budapesti kulturális és tájékoztató irodájának igazgatója nyitott meg. a tárlat ,,az ndk népgazdasága,, cimmel a baráti ország szocialista gazdasági épitőmunkájáról nyujt áttekintést és szemlélteti az elmult 16 év alatt elért fejlődés eredményeit. a megnyitó ünnepséget filmbemutató követte. /mti/

-..-

18.05/e
18.22/a 1850 Pnc

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Szitás Erzsébet

PESTMEGYEI HÍRLAP

1965 OKT

— **Szitás Erzsébet** festőművész kiállítása pénteken délután nyílik meg a MOM művelődési házban (XII. Csörsz u. 18.).

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

Szitás Erzsébet

1965 OKT 9.

SZITÁS ERZSÉBET FESTŐ-
MŰVÉSZ MUNKÁIBÓL kiállítás
nyílt meg pénteken este a MOM
Csörsz utcai művelődési házában.

SZIVESSY *Tibor*, építész, * Szeged 1884 szept. 29. Bpesten és Berlinben tanult, azután Jánszky Bélával társulva, tervezte és építette a kecskeméti kaszinót, a kecskeméti gazdasági egyesület székházát, a kecskeméti művésztelep házait, a Délmagyarországi Közművelődési Egyesület internátusát Debrecenben, az Alföldi Magyar Közművelődési Egyesület internátusát Cegléden, a sporttelepet Kolozsvárt, Márkus Emilia bpesti villáját, stb. Újabb művei közül kiemelkedik a Fórum filmszínház, a nádorutcai Festetics-bérpalota Budapesten, a pesterzsébeti reálgimnázium. A modern és magyaros formatörekvések lelkes híve.

E-G II. 573 l

Szitás György

BÚCSÚT MONDUNK KEDVES ISKOLÁNKNAK

AZ UTOLSÓ HÉT VARÁZSA

*

Faludi Jancsival a Kossuth téren találkoztam. A nagy kőcsipkés Országház előtt üldögélt egy padon. Délután volt és csend vette körül. Mintha ebben a rekkenő májusi kánikulában egy órácskára elszundított volna a nagy város. Jancsi füzetlap fölé hajolt, ceruza volt a kezében és gondolkodott.

— Mit csinálsz?

— *Hát csak úgy... írogatok. Búcsúverset. Tetszik tudni... én már máskor is írtam... És most megbíztak a többiek...*

— Elkészült?

— *Igen! Mindössze egy versszak az egész. Úgy érzem, benne van minden. El lehet énekelni is; mégpedig arra az ismert dallamra, hogy: „Lement a nap, a maga járásán, sárgarigó szól a Tisza partján...'*

— Megmutatod?

— *Ne tessék érte kinevetni. Tudom, hogy nem remekmű. De nekem tetszik, s úgy gondolom, hogy az osztálytársaim is szívesen fogadják:*

A szívünket megüli a bánat
Búcsút mondunk kedves iskolánknak
Elballagunk, hosszú a mi útunk,
Hisszük, hogy majd egyszer találkozunk.

— Nekem is tetszik. Az utolsó tanítási napon akár végig is ballaghatjátok vele az iskolát. De mondd csak:

SZITÁS GYÖRGY RAJZA

KEDVES ISKOLÁNKNAK CSA NY NA

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
PAJTÁS

az a felszabaduló érzés, amely minden porcikánkat átjárta, megnyugtatott. Már nem féltünk a következményektől. De nem kaptunk büntetést, mivel őszinték voltunk. Azt a pillanatot, az őszinteség pillanatát sohasem felejtem el.

WAGENSOMMER EDIT: Én ebben az iskolában ismertem meg az igaz barátságot. Barátnőmet Ritának hívják. Elsőben szerettem meg. Nem is tudom, hogy miért ragaszkodom annyira hozzá? Rita ugyanis már kezdettől fogva nagyon igényes volt magával szemben. Így nevelték a szülei. Valahányszor náluk jártam, éreztem ezt. Éreztem, de fölfogni akkor még nem tudtam. Történt egyszer, hogy kaptam egy szép babát. Mindjárt Ritához siettem, hogy megmutassam neki. Ő éppen akkor tanult. Megígérte az anyukájának, hogy addig nem kel fel az asztal mellől, amíg a leckéjét nem tudja elmondani. Úgy is cselekedett. Elszégyelltem magam, és elmentem én is tanulni. Hát ilyen az én barátnőm. Ha más mondaná el mindezt, nem hinném el. Neki köszönhetem, hogy sokmindent most már én is megkövetelek magamtól. Ritáék tavaly elköltöztek innét. A belvárosban laknak. De azóta is minden vasárnap találkozunk. A legtöbbször

találkozunk

Közeledik az évzáró. Az a nap, amikor utoljára vagytok együtt — mindannyian. Akkor érzitek csak, hogy mit jelent ez a szó: búcsú. A legkeményebb kötésű fiú is elérzékenyül, és most az egyszer talán nem is tagadja. Még szerencse, hogy megbeszéltétek: öt év múlva találkozunk.

Öt év múlva találkozunk! De hogyan? Ki lesz, aki majd összehívja a szétszóródott osztályt? Milyen legyen a találkozó programja? Gondolkoztatok már ezen?

Egy-két ötlettel, jótanáccsal szeretnénk mi is gazdagabbá tenni eddigi elhatározástokat.

■

A riadólánc milyen hasznos volt az őrsi életben! Hányszor, de hányszor jöttetek össze hirtelen, amikor a szükség úgy kívánta?! Nos, az ötéves

SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1976

VALÓSÁG 8

Szitányi Gábor

1021

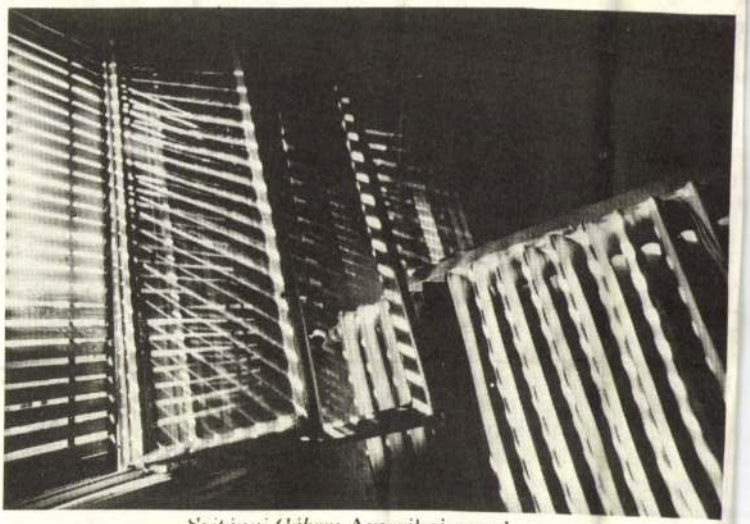

Szitányi Gábor: Amerikai reggel

a viszonylag friss példa jól jelzi, h
gi megfontolásokból elhatározott eg
esztízs-szempontokba — hát még
A soroksári Vörös Október Tsz év
Gazdaságtól; takarmányt termeszt
yes szarvasmarha-állománya számá
ezt a területét, sőt a legszívesebben
- bár nem valami nagy haszonnal gazdálkodik rajta — meg is vette volna.
nolmi „tulajdonféltésből" nincs elmozdulás a holtpontról, jóllehet, mindjárt
hetem: sem az állami gazdaságok, sem a MÉM nem látja értelmét ennek az
iak. (Menténvi Miklós, az állami gazdaságok vezérigazgató-helyettese: „Kis-
már régen eladta volna ezt a földet, csakhogy elakadt valahol az ügy."
Péter, az Országos Földhivatal vezetője: „Ha az állami gazdaságnak nem
valamelyik tsz jól tudja hasznosítani ezt a földet, akkor miért nem kapja,
heti meg? A kiskunsági eset tipikusan ebbe a kategóriába tartozik.")
t akkor kin múlik a rendezés? Talán a megyei vezetésen? Mindez csak sejte-
lehetséges, hogy olyasfajta meggondolásból fékeződött le ez az ügy, hogy
melléküzemágakkal rendelkező soroksári szövetkezet alaptevékenységének
ne javuljon, javulhasson meg... Olykor még a járások is berzenkednek, ha
ik alóluk", voltaképpen meglehetősen jelképes irányításuk alól valamely
gazdaság. „Hát akkor nem lesz a mi járásunkban egyetlen állami gazdaság
z ugyebár lehetetlen!"

Valóság 1975 februári számában Romány Pál — még az MSZMP KB gazdaságfejlesztési osztályának vezetőjeként — így nyilatkozott e téma-
„a megyehatár ne legyen szinte államhatár jellegű... a közigazgatási egysé-
etői és maga a lakosság számoljon azzal: ezek az egységek... nem pótolnak
le természetföldrajzi és gazdaságföldrajzi egységet. Hiú ábránd és szükség-
yan igénnyel föllépni, hogy valamennyi gazdasági szervezetünk illeszkedjék
a határokhoz." Most, már miniszterként, az egyik legfőbb tartalékunkat

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI UT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1980 OKT 4

ÉLET ÉS IRODALOM

Szitányi István

1021

Szitányi István: És mégis forog . . .

1980. OKTÓBER 4.

F. Farkas Tamás montázsa

Rég letünt idők tarka emlékei

KRINOLINÉRT HAL.

A „Napkelet" cimü folyóirat ezt irja 1859-ben: Franciaországnak visszaadjuk a szivességet! Mi onnan kaptuk vala krinolinokat, amiért viszonzásul Szegedről egész szállitmány tiszta halat küldöttek Franciaország belsejébe, hogy azokat az ottani folyókba is meghonositsák. A gyarmatositás roppant divatba jött!"

HUGO VICTOR LISZNYAY KÁLMÁNHOZ.

Hugó Victor Lisznyay Kálmán magyar költőnek 1859-ben Jerseyből, Hontville Houseból arcképét küldte meg, amelynek hátsó oldalán a következő felirás volt:

„Au poéte hongrois Lisznyay remerciment a ses braves et nobles vers" (Lisznyay Kálmán magyar költőnek, köszönettül nemes és jeles verseiért). E megtiszteltetésre a magyar költőnek egy, Reményi Ede hegedümüvész által franciára leforditott verse szolgált.

ZRINYI MIKLÓS ARCKÉPÉT OROSZOK LEFÉNYKÉPEZIK.

Orosz tudósok Zrinyi Miklós arcképét a szigetvári tanácsteremben 1858-ban lefényképezték.

LELEPLEZÉS.

A „Szegedi Hiradó" „Nyilt tér" rovatában 1859-ben a következő sorokat lehetett olvasni:

— N. N. kisasszonynak N.-en azt tanácslom, hogy ezentul, ha könnyen felismerhető fövegü urakat akar rejteni magánál, az illető föveget ne hagyja az ágyon heverni.

MÁTYÁS BÉCS ELŐTT.

Amikor Mátyás király 1485-ben Bécset ostromolta, azzal biztatta fáradt katonáit, hogy van neki két jó embere a városban, majd azok nemsokára feladják a várat. A katonák Kérdésére kik azok? Mátyás igy felelt:

— Az egyiket éhségnek, a másikat meg belső mozgalomnak hivják.

A SZAGOK KÜLÖNFÉLE HATÁSAI.

III. Henrik francia királyt a régi hal, vagy a fokhagyma szaga dühössé tette.

IV. Henrik ugyanezeket az illatokat kellemeseknek találta.

I. Ferencz orra vére azonnal megeredt, ha almát kellett szagolnia.

Lady Nimrod a piros rózsa illatától elájult, de a fehér rózsa kellemesen hatott idegeire.

Voltaire ki nem állhatta az ánis illatát.

A PESTI ZONGORÁK SZÁMA.

A „Napkelet" szerint 1859-ben Pesten 8000 zongora van, amiken naponta, középszámitás szerint 450 ezer, évente 164 millió 250 ezer darabot játszanak.

A KRINOLIN ÉS A HÁZASSÁG.

A bécsi „Fremdenzeitung" 1854-ben azt irja, hogy „amióta a krinolin fogyatkozóban van, a házasulandók száma növekszik." „Nálunk még sem egyiket, sem a másikat nem vehetni észre." (Napkelet.)

A „LAVATER" ARCISME NÉHÁNY SZABÁLYA 1850-BÓL.

Buta minden olyan arc, amelyen a száj, oldalról tekintve csak kétszer kisebb azon távolságnál, amely a felső szemhéj s a száj széle közt képződik.

Bolond az, aki rézsutos ajkkal ok nélkül mosolyog, vagy aki gyakran a tárgyaságtól elkülönitve, minden határozott irány nélkül áll meg.

NYIRY LÁSZLÓ

Vissza kell adni
ugyan a könyvet, de a tudás a szórakozás, az élvezet az öné marad.
Ezt nyujtja
előfizetőinek havi 1.— pengőért, nem előfizetőknek havi 1.50 pengőért az
UJSÁG könyvtára
Erzsébet körut 43.
Naponta lehet cserélni!

REJTVÉNYEK

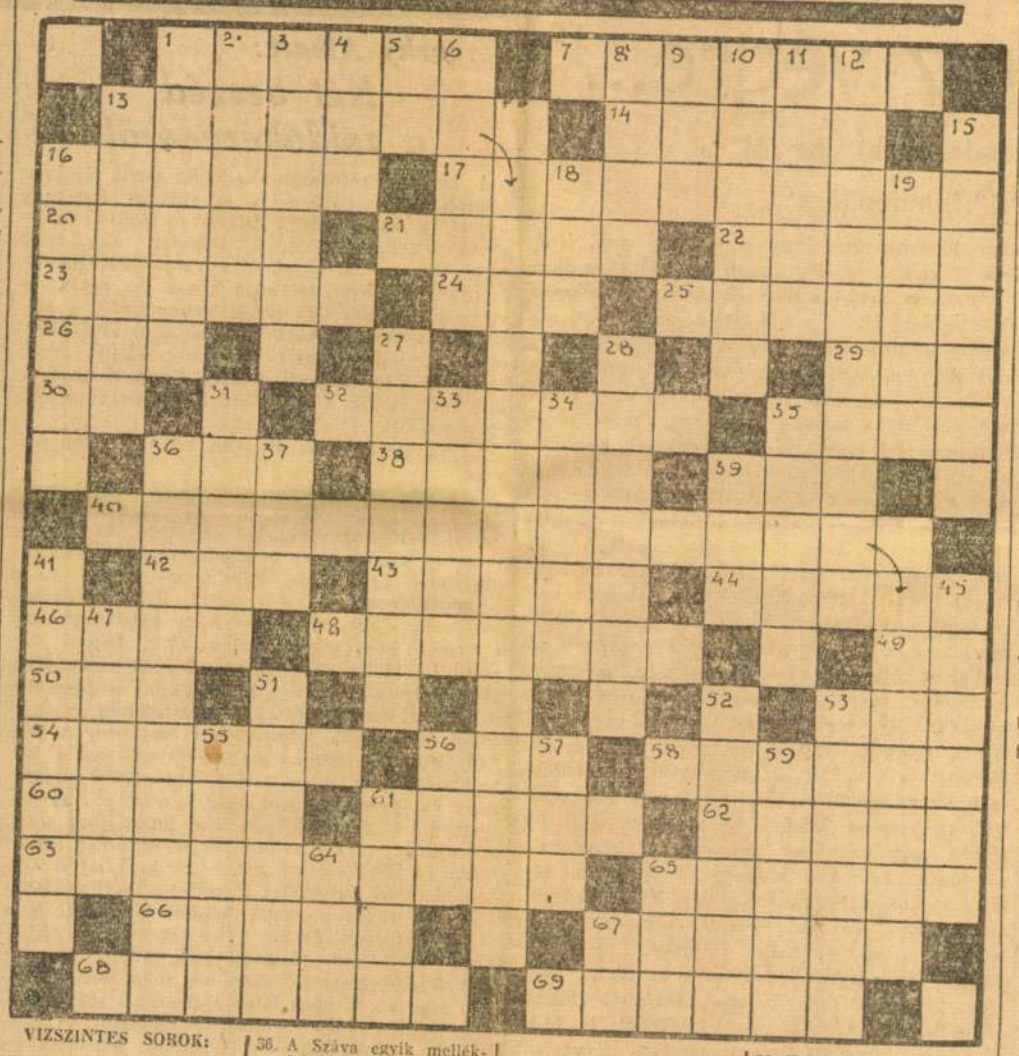

VIZSZINTES SOROK:

1. A legmagyarabb operett egyik lőszerepe
7. Egy fogpaszta gyári neve
13. Ezt mondja az önérzetes hollandus, aki nem is hagy magával vitatkozni. (Folytatása a 40. vizszintes sor)
14. A legismertebb detektivregényiró keresztneve
16. Részekre bont
17. Alkmene férje, aki egyébként atyja volt — ugy szegről-végről — Heraklesnek
20. Ellenes, szemben levő
21. Az érem egyik oldala
22. Utasítás a — kocsisnak
23. A Dunának Báziás és Orsova közti része
24. Német költőszó
25. Idegen női név
26. Olasz női név
29. Talál
30. P. R.
32. Következtetéssel magyaráz
35. Éles eszköz
36. A Szava egyik mellékfolyója
38. Nagyra nyitla a száját
39. Orosz folyó
40. Lásd 13. vizszintest
42. Ingatlan
43. Az ókorban élt görög filozofus
44. A vádtól még messze van, inkább csak feltevés
46. A test parányi része
48. Pártfogol, támogat
49. Angol „nál-nél"
50. Ülő alkalmatosság
53. Régi úrmérték
54. Idegen női név
56. Magot hint
58. Bemondás pl. az alsósban
60. Kopik, tompul (uld. a fog)
61. Hosszmérték
62. Spanyol férfinév
63. Logikus valami
65. Hatalmi tulkapás
66. Pestmegyei község
67. Ha kevés a vám, ez is jöhet még
68. Használható, célszerű, előnyös
69. Francia tengeri kikötő

FÜGGŐLEGES SOROK:

1. Wagner-opera egyik címszerepe
2. Tulkényelmes, nehezen mozgó
3. Halnak van
4. Rövidítés városnevekben, stb.
5. K. A.
6. A legjobb része
8. Német állatnév
9. Király — franciául
10. A magyar operaháznak egy már régebben elhunyt, kitünő tagja volt
11. Hires francia-néger iró
12. Nem esett messze a fájától a — kiesike
13. Kétségtelenül ezt teszi az, aki — alázik
15. Autómárka
16. Hadtápterület — idegen szó
18. Az ábécé három egymástkövető betüje
19. Vipera — németül
27. Nyugvóállapotban van
28. Kiképez
31. Birtokos névmás
33. Van zsemlye is ilyen
34. Fedezetül szolgál
35. Egyes növények termésének alakja
36. Az atlétika egyik ágánál használatos tárgy
37. Apát — németül
39. Magyarul: kutya
41. A mák latin neve, jólehet ugy fest, mint egy egyszerü magyar tömondat
45. Ezt az időt már csak ivadékaink érik meg
47. Férfinév
51. Magyar miniszter
52. Falra ragasztják
53. Férfinév
55. Határ — latinul
56. Éveinek száma — nem csekély
57. Igerag
59. Olasz fürdőhely Genova táján
61. A jássz-munka
64. Férfiak — angolul
65. Rag
67. P. A.

Bokor Lajos

A multheti keresztrejtvény megfejtése: Egy teve sem nevet a saját puján. — Egy liba két asszony — egész vásár.

I.

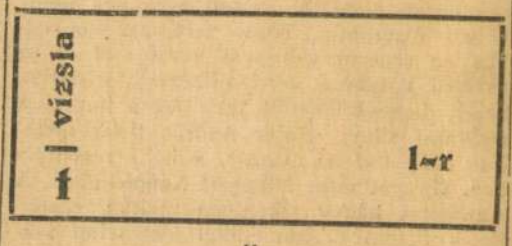

II.

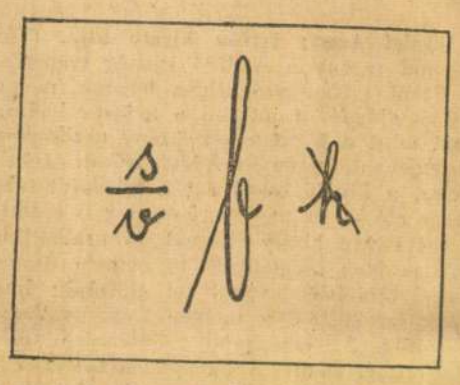

III.

IV.

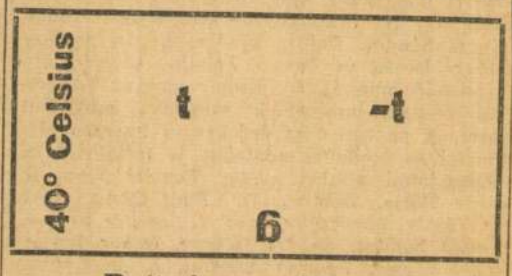

Rejtvénymegfejtések

Május 8-án közölt rejtvényeink megfejtése a következő:

I. Békésgyula. II. Pénz beszél. III. Mindenki tett? Nincs tovább. IV. Elindul. V. Felmegy.

SAKK

Vezeti TÓTH LÁSZLÓ

Könnyü tisztek a vezér ellen

H. Rim alábbi végjátéka a könnyü tisztek harcát a vezér ellen tetszetős formában illusztrálja.

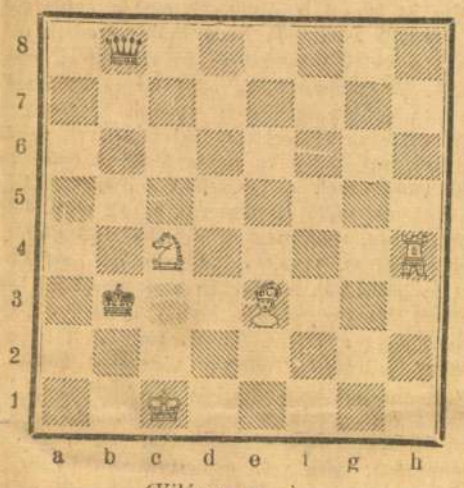

(Világos nyer.)

Megfejtés: 1. Ha5†, Kc3. 2. Bb4!, Vg8 (A bástyaütésre Fd2† nyeri a vezért; Kb4:-re Hc6†) 3. Bb3†, Vb3: 4. Fd2†, Kd3. 5. Hb3: és nyer.

Rövid hirek a sakkvilágból

A nemzeti főtorna előkészitő versenyeinek döntőjében 7 csoportban 70 játékos vesz részt.

A holland rádiótársaság november folyamán kétfordulós nagymesterversenyt rendez dr. Aljechin, Botwinnik, Capablanca, dr. Euwe, Fine, Flohr, Keres és Reschewsky részvételével.

A Keres—Stahlberg páros mérkőzés 4:4 arányban döntetlenül végződött.

A bécsi bajnoki verseny ismertebb résztvevői: Grünfeld, Müller, Palda és Keller. A versenyen az első ké és fél órában 45 lépés kötelező, azután óránként 18 lépés.

A délkerületi bajnoki verseny rendezését a Kiskunhalasi Sakkör vállalta. A verseny ügyét Kiskunhalas városa, élén Fekete Imre dr. polgármesterrel, megértéssel karolta fel.

A Kecskeméti Sakkör háziversenyén az elsőmásodik helyre Sz. Tóth és dr. S. Tóth kerültek.

BRIDGE

Rovatvezető: LADÁNYI LÓRÁNT

Bridge innen-onnan

AZ ELSŐOSZTÁLYU bajnokság ujabb eredményei továbbra is nyitva hagyták az összes kérdéseket, sőt ráadásul a tabella hátsó frontján is tömörülnek a csapatok. Eredmények (VI. forduló): *Bridge Club—MTK I. 3:1* (+16, 77—61). Nehéz küzdelem után 2:2-ről nyert a finisben a Bridge Club.

VII. forduló:

UNIO—BEAC 2:2 (+9, 79—70). Izgalmas meccset vivott a két csapat. Huszonnégy leosztás után még a BEAC vezetett 28 ponttal!

DSC I.—MAC *3:1* (+22, 81—59). A MAC-ban igen jól játszott a Bridgeszövetség elnöke, *Dormándy* tábornok.

MTK I.—BLKE *3:1* (+20, 80—60). Jónivóju mérkőzést játszott a két csapat.

MTK II.—DIPLOMÁS CLUB *3:1* (+11, 75—64). Hajszálon muló győzelem.

UJPEST—DSC II. *4:0* (+40, 112—72). Az Ujpest kitünő, a DSC II. nagyon rossz napot fogott ki.

A bajnokság állása:

Játszott:	Pont:	Meccspont:	
1. DSC I.	7	20	586—396
2. Bridge Club	6	17	527—347
3. Unió LTC	6	17	502—380
4. BLKE	7	17	602—503
5. MTK I.	7	14	518—516
6. BEAC	6	13	456—481
7. MTK II.	6	12	476—471
8. DSC II.	6	9	481—547
9. Diplomás Club	6	8	380—463
10. MAC	7	7	478—668
11. Ujpest	7	6	374—632

A VIII. forduló programmja: DSC I.—MTK I., Bridge Club—MTK II., Diplomások—Unió, DSC II.—BEAC, Ujpest—MAC (kieséses derby).

*

A *Bridge Club, DSC I. és Unió* esélyei jelenleg még teljesen egyenlőek. A BLKE-től most már az élcsoporttól való leszakadást várják. A *Bridge Club* hátralévő mérkőzései: MTK II., Unió, DSC II., BEAC. — *DSC I.:* MTK I., MTK II., Unió. — *Unió:* Diplomások, Bridge Club, BLKE, DSC I. A sereghajtók közül a szerdai *Ujpest—MAC* mérkőzés sorsdöntő jelentőségü.

*

A II. OSZTÁLY döntőjének eddigi eredményei: *Sakkozók—BBTE 4:0* (+48, 136—88). *Sakkozók—BEAC II. 2:2* (+6, 120—114).

*

BÉKÉSCSABA nyerte meg a vidéki csapatbajnokságot. A tavalyi bajnok, Debrecen távolmaradt a versenytől.

*

A MEGSZÜNT *„Wiener Bridge"* cimü folyóirat volt szerkesztője, dr. Edgar *Witman* most Prágában alapit uj bridgelapot. A németnyelvü lapnak *„Mitteleuropäischer Bridge Revü"* lesz a cime.

*

PÜNKÖSDKOR Ruzsbachfürdőn nemzetközi bridgecsapat versenyt rendeznek. Nagyon kérdéses, hogy lesz-e magyar csapat résztvevője a versenynek.

*

AZ OSLÓI európabajnoki verseny előtt négy napig Stockholmban fog vendégszerepelni a magyar válogatott csapat.

20. számu bridgerejtvény:

♠ 6, 4,
♡ A, 10, 9, 8,
◇ —
♣ B,

♠ A,
♡ D,
◇ A, D, 10, 9,
♣ 10,

ÉSZAK / NYUGAT / KELET / DÉL

♠ B, 9, 5,
♡ 7, 6, 5,
◇ —
♣ 9,

♠ D, 10, 7, 2,
♡ —
◇ 8,
♣ A, 7,

Pikk az adu, Dél indul és hatot üt a hét ütésből. Megfejtések határideje: *május 20., péntek.*

*

A 18. számu bridgerejtvény megfejtői közül sorsolás utján dijat nyert: **Lantos** György, (Szeged, Polgár u. 22.)

*

A 19. számu bridgerejtvény megfejtése: Káró hatos indulás, asztalról nyolcas. Ha Kelet ütne, már nem lenne több kiadó ütés. Ha nem üt, Kör ász, Káró kettes dobás. Treff ász, Király, Kelet kénytelen Kör királyát eldobni. Pikk kettes, üt Nyugat és kénytelen belehivni Észak kör gáblijába.

„Másképpen lesz holnap, másképpen lesz végre..."

Az uj magyar városrendezési törvényről

Irta SZIVESSY TIBOR, müépitész

Végre-valahára életbelépett a városlendezési törvény. Bornemisza Géza mérnök-miniszternek az érdeme, hogy ez a törvény napvilágot látott. Elkésett, mert már évtizedekkel ezelőtt kellett volna örködni a vidéki és főleg pestkörnyéki városok épitkezése felet, akkor nem keletkezek volna „gombamódra" Budapest és a nagyobb vidéki városok körül a nyomortelepek, kezdetleges és primitiv faluk, városok és városkák; ezeknek mindenki tanuja lehet, aki elhagyja a villanyfényes, aszfaltos fővárost.

A városrendezési törvény kimondja, hogy ezentul csak városrendezési terv, programm, jövőbelátó elképzelés alapján lehet és szabad épiteni. Pestszenterzsébeten, vagy Balatonaligán, Hódmezővásárhelyen, vagy akár Orosházán. Vége az anarkiának! Vége az egyéni akcióknak!

A mi országunkban sajnos, igen sok „egyéni akció" zajlott le a háboru óta, de talán egyik akciót sem lehet annyira egyéninek és szabadosnak, törvény- és rendellenesnek jellemezni, mint azt, hogy mit, hogyan és hol, mennyit és miképpen épitettek, amikor a vesztett háboru után kevés pénzzel, gyorsan, sietve, kiéhezve, lerongyolva, de nagy akarattal és rohamos falánksággal kivántak segiteni a lakásnyomoruságon.

„Ut desint vires. tamen est laudanda voluntas..." Ha nincsenek is meg az erők, mégis dicsérendő a szándék, mondja a latin közmondás. Szép közmondás, jó közmondás, de erők, anyagi eszközök, ellenőrzés és hatósági vezetés nélkül városokat, településeket, falukat épiteni *csak* „jószándék"-kal *nem* lett volna szabad! Miért ragadjam ki éppen a rákosi mezőkön épült ezer és ezer házat, a Szeged melletti Somogyi- vagy Klebelsberg-telepet, Debrecen vagy Szolnok külvárosait, Ujpest, Kispest, Pestszentlőrinc és sok-sok más törvényhatóságot, ahol évszázadokra menő károkat, hibákat és ballépéseket követtek el hatósági ellenőrzéssel vagy anélkül, tulzott jóindulattal és kevés hozzáértéssel. Hol volt a Faksz, hol volt a Faluszövetség, a különböző szervek, szövetségek, kultur- és mérnökegyesületek, müvészi körök, stb., stb., stb., amikor széles e hazában szemétdombokon, össze-vissza, szana-széjjel, derüre-borura és amire igazán jó budapesti jasszkifejezés van: „ukk-mukk-fukk" épültek sok-sok pénzért, a verejtékesen mozgósitott „nemzeti vagyonért" a lakóházak ezrei?

Ennek most már vége!

Szigoru, hosszu, terjedelmes és körülményes törvényszakaszok, szabályok és rendeletek irják elő ezentul mit szabad csak épiteni. Minden törvényhatósági városnak, megyei városnak, nagyközségnek, majd később kisközségnek is városrendezési tervett *kell* készittetnie, le kell fektetnie, meg kell határoznia, miképpen kivánja fejleszteni települését. Nincs már szabados, egyéni akarat, nem lehet már Pató Pálként fittyet hányni a törvény szakaszainak. Előirja a törvény és ellenőrzi a Közmunkatanács, mit kell elvégeztetnie a vidéki hatóságoknak, mily térképeket, felméréseket, terveket és beépitési előirásokat kell évtizedekre, sőt évszázadokra előre elkészitenie!

Amikor ezt az egészséges, hazánk kulturnivóját feltétlenül emelő törvényt végrehajtják, gondoljuk el, miképpen kellene rendezni és hogyan kellene beépiteni és felépiteni azt a sok vidéki kisebb-nagyobb várost — hiszen Budapestről most már igazán nem kell beszélnünk —, amely vidék ebből a szemszögből nézve elhanyagoltan, kopottan, siváran és müvészietlenül üresen vegetált csak eddig. Ha elmegyünk bármely alföldi városba, ahol alig beszél valaki más nyelvet, mint a magyart, a főtéren se-stilusu, külföldid és idegen emlékeket kopirozni kivánó rossz, vakolattömegeket látunk. Itt van például Hódmezővásárhely, melynek lakóinál magyarabb és fajtisztább városi lakosságot alig találunk az országban! Siralom és szégyen, hogy milyen annak a főtere! Kossuth Lajos szobra körül a legsivárabb házak. Ujak és régiek, egyik rosszabb, mint a másik! De ilyen nagyrészt Miskolc, Szeged, Győr, Debrecen is. Alig-alig van kivétel, alig-alig van jobb példa, valami kivánság, vagy jószándék helyi hangulatnak megfelelőbb és egyénibb müvészi alkotásra.

A városrendezési törvény módot és lehetőséget ad arra, hogy ezzel a szomoru multtal gyökeresen szakitsunk! De gyökeresen szakitsunk és ne csináljunk fél- és negyedmunkát, ne egyezzünk ki kompromisszumokban, ne áldozzuk egyéni érdekekért fel a közérdeket, mint a multban általános szokás volt, — hanem az országos érdekeket, az épitő- és városrendező, müvészeti kérdéseket és megoldásokat helyezzük mindenütt s mindenek felett előtérbe!

Ahány város és község, annyiféle szebbnélszebb, hálásabbnál-hálásabb müvészi feladat! Nemcsak Párist vagy Budapestet lehet müvésziesen és körültekintő, magasröptü eszmékért lelkesedve rendezni! Miért ne volna Miskolc vagy Nagykőrös rendezése, Pestszenterzsébet, vagy Szarvas ujjáépitése éppen oly szép, érdekes és egyéni feladat, mint ha világvárosokat, fővárosokat kivánn a tervezőmüvész ujjáalkotni. Csak a méretek és a feladatok mennyisége, minősége változik, de a feladat érdekessége és a müszaki, müvészi, tervezői cél és problémák érdekessége ugyanaz maradhat, de még csábitóbb lehetett a tervező müvészre, városrendező mérnökre és városépitőre. Mennyivel különbözőbb feladat például a hegyoldalban fekvő Pécs vagy a sikságon elterpeszkedő Kiskunfélegyháza rendezése, mennyire eltérő a tiszaparti Szolnok átrendezése az Avas alján fekvő, patakkal átszelt Miskolcétól. Az igazán szakértő, fantáziával és tudással rendelkező tervező mennyi kedvességet, érdekességet, hangulatot hozhat be a balatonmenti helységekbe, vagy a tiszaparti városkákba. Mennyi ujság, ujszerüség, magyaros és népies hangulat varázsolható Karcag, Kisujszállás, Mezőtur és más jászsági vagy szabolcsi, nyirségi helységekbe. Nem kell mindig utánozni a külföldi ott nagystilü, de nálunk csak nevetségessé és kisszerüvé váló lekicsinyitett, szegényessé lefokozódó példákat. Ami Párisban vagy Berlinben megfelel és helyénvaló, azt igazán nem kell utánozni, vagy kisebb léptékben lemásolni Pápán avagy Nyiregyházán.

Azt várjuk és azt reméljük, hogy a magyar föld helyi viszonyainak megfelelő, tipikusan magyar és odavaló, nem tulzó és nem nagyzoló, hanem őszinte és igaz érzésből fakadó városokat és városkákat, községeket és fejlődésképes falvakat fognak tervezni tervezőink és kivitelezni hatóságaink. A magyar vidéknek megvan a sajátos, egyéni hangulata és kedvessége, ezt kellene fejleszteni és kialakitani. Aki szereti Székesfehérvár vagy Kőszeg régmult hangulatát, akiknek kedves Baja, vagy Komárom dunaparti sajátossága, aki kedveli a tiszaparti városokat, az el tudja azt képzelni, hogy a régi város szellemében, de uj erőkkel, uj szinekkel, uj eszközökkel kell ujjászervezni, modernizálni, de egyuttal ki is javitani, a rossz és helytelen hibáktól mentesiteni a vidék városait. Nem szabad álszentimentálisnak és álromantikusnak lenni. A mai idők forgalma, szükségletei és a fejlődés iránya más utakon jár, mint egy-két évszázaddal ezelőtt, amikor a legtöbb vidéki városunk és nagyközségünk városiasodni, fejlődni kezdett. De *más* követelményeket kivánunk ma, mint harminc-negyven évvel ezelőtt, amikor a budapest-környéki városok a proli-tanyákból és szükséglakásokból, az ismert rosszhiszemü és hirhedt településekből civilizálódni kezdtek.

Más ma a falu is, mint évtizedekkel ezelőtt volt. Főutvonala, országutja ma nagyforgalmu nemzetközi autó-műuttá lett, a nagy autóforgalom határt szab ma már sok kisszerü, igazán falusias egyhelybenmaradásnak.

Ha városainknak és községeinknek uj térképet, uj városrendezést terveznek majd rendezőmérnökeink, ne feledkezzünk meg ama középületekről sem, amelyek mint iránytszabó és izléstfejlesztő, mintaszerü épületek fognak emelkedni itt is, ott is. Mutassák meg a hatóságok, az épittető közületek, hogy csakis eredeti, müvészi, a helyi hangulatnak és szellemnek megfelelő, jó épitőmüvészek által tervezeett igazán modern épületeket fognak emelni. Szokjunk le már végre az álbarokk vidéki vigadóról, az álgótikus, vakolatból és nyers téglából épült főtéri templomról, a „rezonánc"-városházáról, a mór stilusu zsidó templomról, a sok cifra, felemás, hazug, nem magyar városba való pöffeszkedő tornyos, kupolás bankpalotáról, székházról és bérházról, amelyeken csak nevet a külföldről Magyarországba kerülő idegen, aki a Hortobágy, a Bugac, Tokaj, vagy a Tiszapart mellett jellegzetes, magyar városokat keres... Azzal akarjuk kidomboritani a bemutatásra kerülő ménes, gulya, csikós, délibáb, karikás ostor, barackpálinka, rózsapaprika, bográcsgulyás, cigányzene, cifra szűr mellett a vidéki magyar jelleget, hogy a vendéglők és kávéházak nagyrészt bécsi vagy berlini lokálokat utánoznak, a muzeumok pedig rossz vakolat-stilusban omladozó görög stilusban épültek, az idegen stilusu városházán pedig kikent-fent bajuszu sujtásos huszárt bámulnak a külföldi utazók.

Magyar templomokat, népies stilusu, eredeti elgondolásu és tényleg „magyaros" középitkezéseket kivánunk az uj terek, utak, sugárutak, parkok, folyópartok, utcák mentén. Éppen most jelentek meg érdekes gyüjtemények a Balaton és Fertő-vidék népies épitészetéről. Vannak motivumok, vannak lehetőségek, hogy folytatni és fejleszteni lehessen a magyar épitőstilust. Jóakarat és jószándék kell hozzá. Más a vidéki kisváros, a község épitészete, mint a nagyvárosé. Amit épitőstilusban milliós világvárosban, Budapesten nem lehet, vagy már nem helyénvaló megcsinálni, arra még van mód és alkalom vidéken. A nagy magyar Alföldön, a Tiszántul és Dunántul akácfavirágos kisvárosaiban, a balatonmenti fürdőhelyeken még sokat lehet próbálni, kisérletezni, hogy megalkossuk az igazi, őszinte, sajátos és egyéni, nemzeti „magyar" épitőstilust.

SZELLEMI ÉLET

Bereczky Albert: Két beszéd a zsidókérdésről

A magyar református egyház egyik legképzettebb és legérdekesebb egyénisége *Bereczky* Albert, a Külső Szent István és Külső Terézváros egyházközségének lelkésze, aki most megjelent kis könyvében a zsidókérdésről elmondott két beszédét adja közzé. Az egyik beszédnek *Zsidókérdés és az evangélium*, a másiknak *A zsidók „titka"* a cime és a kiváló hitszónok mindkét beszédében keresztényi szemszögből, bölcs objektivitással, józan nyugalommal foglalkozik a legutóbbi hetek nagy problémájával.

Egyik beszédének itt van néhány gyönyörü sora:

„Az egyház bizonyos módszereket örökre elitél. Ha durva erőszakkal embereket üldöznek, ha pl. zsidókat vernének az utcán, ki kellene tárni az ajtóinkat és befogadni őket a Krisztus nevében. *Az igazság mindig megmarad és a legnagyobb igazság a szeretet.* Krisztus egyházának nem az a feladata, hogy gazdasági vagy politikai kérdéseket oldjon meg, hanem az, hogy lelkületet és felelősséget érző személyiségeket adjon ezeknek a kérdéseknek a megoldásához. Mi ez a lelkület? A szeretetet és az igazságot követeljük mindenkivel szemben. A társadalommal szemben az egyháznak az a követelménye, hogy semmit se intézzenek el szeretet és igazság nélkül. Aki keresztyén, az keresztyénietlen eszközöket nem használhat soha, mert *az u. n. cél soha nem szentesithet tisztátalan eszközöket.* Világos, hogy keresztyén ember pl. nem „utálhatja a zsidót", mert az Isten mindnyájunkat a maga képére teremtett, Ő a mi egy Atyánk és én a testvéremet dorgálhatom, feddhetem, megitélhetem Istentől rámbizott felelősségem körében, de soha nem vethetem meg azért, mert Isten akaratából más szinü, faju néphez vagy csoporthoz tartozik. Az egyháznak gazdasági és politikai kérdésekben egyik párt mellett sincs helye. De az igazság és szeretet mellett van a helye. Az egyház helye a Krisztus mellett van."

A háborura fel kell készülni

(Bruno Brehm könyve)

Bruno Brehm neve az utóbbi esztendőben vált ismeretessé. Egymásután jelent meg három könyve a világháboru előzményeiről, a Habsburg-dinasztia összeomlásáról és a békekötésekről. Drámai jelenetei és párbeszédei, noha nagyrészük csak elképzelések, élénk fényt vetnek arra a korra és azokra az eseményekre, amelyeket átéltünk. Legujabb müve, mely most jelent meg Napoleonról és a napoleoni háborukról szól. A szerző avatott tollal nyul a történelem e nagy és érdekes fejezetéhez. A két nagy hadvezért, Napoleont és Károly főherceget állitja szembe egymással és az oknyomozó történetbuvár tárgyilagosságával igyekszik rámutatni, hogy az asperni győzönek miért kellett Wagramnál döntő vereséget szenvednie. Az asperni győzelem korai volt és az európai hatalmak cserbenhagyták Ausztriát, amely felkészületlenül vette fel a harcot a wagrami sikon. Hofer András tiroli felkelése után Ferenc császár, a béke reményében, leányát adja feleségül Napoleonhoz. A kétkötetes könyv sikerében méltán csatlakozik Bruno Brehm eddigi történelmi müveihez.

—

Dániel Anna: István király utja. (Történelmi regény a serdülő ifjuság számára.) A Szent István-évre aligha lehetne megfelelőbb ajándékot juttatni a magyar ifjuságnak, mint első nagy keresztény uralkodónk életrajzának regényes feldolgozását. *Dániel* Anna, a kiváló irónő ezt a feladatot tüzte maga elé — és nagyszerüen meg is oldotta. Szent István király életének és uralkodásának minden kiemelkedő mozzanata drámai megelevenitésben vonul fel előttünk: Koppány lázadásától a mélyen tragikus Vazul-epizódig. Az országépités évezredre szóló alapvetését Dániel Anna mélyen beleérző lélekkel és ihletett kézzel irja le. Annak az ősi hősi kornak „zordon, de ragyogó!! szépségét ebből a könyvből valóban át fogja érezni az ifju olvasó. *Kolozsváry* Sándor tehetségesen rajzolt a szöveg közé képeket.

Erdélyi Magyar Évkönyv 1938. Erről a tekintélyes müről igazán el lehet mondani, hogy hézagpótló és hogy tényleges szükségletet elégit ki. Összefoglaló, tömör enciklopédiája az erdélyi magyarság mai közéletéről való tudnivalóknak. Az évkönyv szerkesztőbizottságának (*Kacsó* Sándor, *Halász* Sándor, *Kőrösi* Sándor, *Gábor* István és *László* Zoltán) körültekintő és odaadó munkájában Erdély magyar közirói és szakembereinek szinejava mükődött közre. A naptári rész érdekes és hasznos történelmi és irodalmi adatokat is tartalmaz, a szépirodalmi részben pedig *Tamási* Áron, *R. Berde* Mária, *Tabéry* Géza, *Bárd* Oszkár *Molter* Károly, *Karácsony* Benő, *I. Szemlér* Ferenc, *Gárdos* Sándor, *Kovács* György, *Gábor* István, *Gréda* József, *Tomcsa* Sándor, *Kelen* György és mások szerepelnek kitünő elbeszélésekkel, versekkel, versforditásokkal és karcolatokkal.

Villani Lajos báró: A renaissance uttörői. Egyik legkiválóbb humanistánk, Villani Lajos báró, az olasz szellem és lélek egyik legalaposabb ismerője és legelhivatottabb tolmácsa most megjelent kis népszerü müvében, *A renaissance uttörői*-ben, annak a csodálatos korszaknak képét tárja elénk minden ragyogásával, örök emberi nagyságával. Megkapóan eleveniti meg előttünk Villani Lajos müve Olaszországnak ama korszakát, amelyhez hasonló nem igen akad a világtörténelemben. Felvonul előttünk a renaissance olasz városainak káprázatos képe, Róma, Milano, Firenze és Velence szellemi életereje és szinpompája. Villani Lajos intuiciója átérezteti velünk Dante *Divina Commediájának* monumentálitását, Petaraca mély lirai csapongását, Boccaccio mesevilágának pajzánságát, Savanarola zord apostolságát. Villani Lajos müve remek kalauz az eszmei szépségek végtelen birodalmában.

Próféta a porondon (Kőmives Lóránt versei). Egy tulfinomult lélek önmagátkutatása, vallomása, az életre való rácsodálkozása, zenei és lirai hangulatokra való visszahatása, lázas lüktetésü versekben, amelyek már szavaiknak pompás kifejezőereje és technikájuk fölénye révén is hatnak. Szélsőséges individuálizmus és absztrakciók — és magasrendü érzelmek világának szüntelen kutatása jellemzi Kőmives Lóránt verseit:

Ür vagyok és formává akarok képződni,
Fény vagyok, de ragyogássá akarok verődni,
Hang vagyok és dalba akarok rendülni
Ember vagyok, de istenné akarok lendülni.

Gárdonyi Géza: Magyarul igy!

Gárdonyi Géza nemcsak nagy iró volt, hanem igaz müvésze a magyar nyelvnek. S hogy mennyire szerette és ápolta a magyar nyelvet, az most derül ki, a Magyarul igy! cimmel megjelent könyvében, amelynek kéziratát az iró hagyatékában találták meg. Gárdonyi Géza nem sablonos nyelvészeti szakkönyv, nem száraz, iskolás szabályok sorakoznak egymás mellé, hanem a tiszta és helyes magyarság élvezetesen, helyenként oknyomozó alapossággal, másutt fölényes derüvel megirt lexikonát kapja az olvasó. Évek munkája ez a vaskos könyv, amelyet Gárdonyi, az irómüvész az alkotás pihenő időszakaiban, talán inkább csak a maga kedvtelésére vethetett papirra. A nagy iró fia: Gárdonyi József dr. értékes munkát végzett az apró feljegyzések összegyüjtésével, helyes csoportositásával és sajtó alá rendezésével. Ez a könyv egy nagy magyar iró lelkes, gyönyörü vallomása a tiszta magyar nyelvvel szemben.

Dr. Földes D. Dezső: Széljegyzetek az ugynevezett zsidókérdéshez. Azok közé a ritka könyvek közé tartozik, amelyek teljes elfogulatlansággal igyekeznek foglalkozni a zsidókérdéssel. A zsidókérdés a szerző szerint „csak akkor fog megoldódni, ha az emberek, zsidók, keresztények egyaránt *átfogják magukat engedni az isteni szeretet szellemének*, annak a szellemnek, amely a bibliából. Krisztus hegyibeszédéből, az emberiség fenkölt elméinek tanitásából felénk árad" Sajnos azonban ez az idő — ami az emberek szélesebb tömegeit illeti — még messze van. A szerző sorra cáfolja a zsidóság ellen felhozott vádakat s azt bizonyitja, hogy az a kereskedelmi, pénzüzleti készség, hajlam, amelyet a zsiódk szemére vetnek nem eredeti, hanem szerzett tulajdonság, annak következménye csupán, hogy hosszu évszázadokon keersztül ezekre a foglalkozásokra kényszeritették a zsidókat.

Dr. Venzmer Gerhard: A sorsdöntő hormonok. Néhány év óta a hormonok éppen ugy állnak a müvelt közönség érdeklődésének homlokterében, mint például — a vitaminok. De mig a vitaminok lényegét, eredetét, hatását és kutatásuk irányát többé-kevésbé alaposan megismerhettük már, nem utolsó sorban annak a munkásságnak nyomán, amelyet a dicső hazánkfia, a Nobel-dijas Szent-Györgyi Albert kifejtett, addig a hormonok tekintetében mi, laikusok, még meglehetősen a sötétben tapogatódzunk. Nos, most itt van előttünk dr. *Venzmer* Gerhard kis könyve, *Fülöp* Zsigmond remek forditásában, hogy megmagyarázza a „sorsdöntő hormonok" mibenlétét. Venzmer az ábécénél kezdi, amint szükséges is a laikus számára. Megtanulhatjuk belőle, mi az a „belső elválasztás", mi a mirigy, mi a „folyékony idegrendszer" és igy eljutunk a hormonok ismeretéig. Nem hiányzik a magyarázatból az etimológia sem: a *hormon* szó a görög *hormaó*-ból származik: annyi, mint hirt vinni, ébreszteni, ingerelni. Ezek a titokzatos ébresztő, ingerlő anyagok olyan fontosak az emberi szervezetre nézve, hogy egyensulyuk megzavarodása furcsa, sőt kellemetlen hatással lehet az organizmusra, döntő befolyást gyakorolhat az életfolyamatokra. Sőt nemcsak testi jelenségekben mutatkozhatnak meg, hanem döntően befolyásolhatják az ember egész lényét, lelki berendezkedését és személyiségét is. Miután pedig igy tisztába jöttünk a hormonok lényegével, Venzmer végigvezet bennünket az élőlények egész rendszerének hormonvilágán. Elindulunk a növényeknél, látjuk a hormonok szerepét a gerinctelen állatoknál, majd az embernél. A biológia és fiziológia sok rejtélye világos lesz előttünk, amint olvassuk Venzmer könyvének azokat a fejezeteit, amelyek az agyfüggelékek és a mellékvesekéreg hormonjairól szólnak. Különösen megkapók azután azok a részek, amelyek a hormonoknak az egyéniségre, a lelkiségre, a jellemre való befolyását irják le, majd a hormonkutatás sokatigérő jövőjét vázolják.

3

2

4

Szivessy Tibor, építész (1884-1963). 2.) Folytatás

6. Jánszky Béla—Szivessy Tibor:
DMKE nevelőintézet, Debrecen,
1912 körül

Magyar építőművészet 1974. 6. sz. 53. old.

Szivessy Tibor, építész (1884–1963).

Kecskeméti emlékek

Hírös városi kapcsolatainak felelevenítésére jó alkalmat adott a művésztelepen 1959 decemberében elhelyezett emléktábla fölavatása. A városi tanács kérésére vállalta az ünnepi beszédet. „50 évvel ezelőtt 25 éves koromban e helyen állva jelöltük ki a városi mérnökkel és Szivessy Tibor tervezővel a művésztelep épületeinek helyeit. Mint öregember — nem bízva a memóriámban, — utánanéztem naplófeljegyzéseimnek, és még a következő adatokat találtam:

1909. október 6., Kecskeméten néhány órát töltöttem. Egyszerű magyar város, a városon kívül a Műkert. Itt akarják felépíteni a művésztelepet. A sárga levelű csenevész fácskák a kertészlak körül a legszebbek. 1909. október 23. Iványi Grünwald Béla festőművész, Falus Elek iparművész, Kada Elek polgármester úrral július 17-én foytatott hosszabb tárgyalása után elhatároztatott, hogy Kecskemét városa felépíti a művésztelepet..."

Kérésemre papírra vetette hírös városi emlékeit. Ebből is idekívánkozik legalább néhány sor: „Vegyük hát elő először az alapítókat. A kiváló Iványi Grünwald Béla festőművészt, ki akkoriban éppen a világszerte divatos Gauguin elveit követve kissé kontúros — sőt szecesszíós dekoratív festési módon alkotott faliképeket az akkor épülő városi kaszinó külső falaira (ezek azóta eltűntek), azután műkerti idilleket és egy téli képet, mely sikert és nagydíjat hozott a műcsarnok kiállításán... Falus Elek iparművész, ki tulajdonképpen főszervezője volt a művésztelepnek. Abban az időben kitűnő címlapokat, plakátokat az akkoriban megindult Az Est művészeti dekorálója, és mindezeken felül a Vígszínház díszlettervezője volt. Nagyon ügyes ember, kitűnő adminisztrátor (a telepé és természetesen saját magáé is)... Falus intenzív rábeszélésére Nemes Marcell, a nagy gyűjtő-mecénás és műkereskedő múzeumot alapított Kecskeméten, a Nagytemplom számára egy ifj. Tintoretto-képet adományozott, és ezért a város díszpolgárrá választotta..."

A tartalmas visszaemlékezés néhány apró pontatlansága ellenére élvezetes olvasmány és művészettörténeti forrás.

H. N.

H. N.: Kecskeméti emlékek.
Petőfi Népe, 1984. ápr. 22.

Klapka u. 34. fszt. 6. 1871

KOSSUTH Mgtsz felvesz gépíró adminisztrátort az építőipari részlegeihez. Érdeklődni lehet Kecskemét, Klapka u. 7. szám alatt, illetve 24-576-telefonon. 1549

PNYV Szegedi Textilművek kiskunhalasi gyáregysége felvesz női munkavállalókat szövő és csévélő munkakörbe, valamint takarítónőket. Vidéki dolgozóink beszállítását saját autóbusszal Kecel—Soltvadkert—Tázlár útvonalon tudjuk biztosítani. Jelentkezni lehet a gyár munkaügyi előadójánál, Kiskunhalas, Kőrösi út 19. reggel fél 7—15 óráig. 467

JÁNOSHALMA NAGYKÖZSÉGI KÖZÖS TANÁCS

Szakigazgatási Szerve közhírré teszi, hogy az

1984. április 25-én

Szivessy Zoltán

szobrász

AZ ERNST MUZEUM CSOPORTKIÁLLITÁSA. Megszoktuk még Lázár Béla igazgatása idejéből, hogy ebben a patinás kiállitási hajlékban modern művészek mutatkoznak be. E tekintetben jól esik megállapitanunk, hogy Ernst Endre tiszteletben tartja a házi tradiciókat. Az ő festői, akik közül Barcsay Jenő éppoly kiváló, mint termékenyebb társa, Dési-Huber István, azonban ezuttal kissé elmaradnak szobrász kiállitótársuk, Szivessy Zoltán mögött. Mert Szivessy olyan szobrásztehetség, aki a magyar modern kő- és faszobrászatban új fejezetet jelent. Németországban élő fiatal szobrászunkon csak annyiban érezzük a külföldi hatásokat, hogy könnyed, graciózus az előadása, de lelkében törzsökös magyar szobrász, akinek pl. „Vasárnap délután" elnevezésü táncos leánycsoportján szinte látjuk táncolni és halljuk énekelni. E szobrászi mozgalmassággal édes ellentétben van női fejeinek lágysága, portré kifejezéseinek és kisplasztikáinak költőisége. Az ujjáéledt Ernst-Múzeum ezért a kiállitásért teljes elismerést érdemel. e. á.

Művészet 1938. III. évf.
22 sz. 157. l.

MŰVÉSZET

FELELŐS SZERKESZTŐ: KENDE BÉLA

TARTALOM

Szentgyörgyvári Gyenes Lajos: Képzőművészeink a felvidéki bevonuláson — — — — — — 139
Erdélyi Árpád: Felvidéki műemlékeink — — — 140
Kerekes István: Modernség a művészetben — — 142
Bálint László: Jancsi és Juliska — — — — — 144
Szobrászaink és a szoborpályázatok (Erdélyi Árpád) 146
Tárlatok (Erdélyi Árpád, Kende Béla) — — — 148
In memoriam (b. l.) — — — — — — — — — 156
Lakatos Arthur: Az első magyar iparművészeti tárlat — — — — — — — — — — 158
Buday Bálint: A könyv művészete — — — — 161
Szinházi bemutatók — — — — — — a fedéllapon
Uj könyvek — — — — — — — — a fedéllapon

KÉPEK JEGYZÉKE

Greguss Imre: Honvédtábor — — — — — — 140
Barabás Miklós: Felvidéki szlovákok — — — — 141
Molnár József: Kőpatak tó a késmárki csúccsal — 142

Szivessy Tibor, építész (1884–1963).

Jánszky–Szivessy: a hall Márkus Emília villájában. (repr.)

A hátsó borítón: Jánszky — Szívessy: A hall Márkus Emília villájában

Magyar Építőművészet, 1986. 4., a hátsó borítón.

Szitás

Karikaturo (szepció)

nagyal (fjuldóg 1962 IV.7

Kitás Gábor, grafikus

MDK

Két vaja:

Repr.

Balázs Éva: Utazás Hahotániába

(3)

M. 11.

Népszabadság, Bp. 1970. aug. 2.

Szitás Gábor, grafikus

MDK

Rajz: Repr

Balázs Éva: Utazás Hahotániába

7

M.11

lépszabadság, Bp. 1970. aug. 30.

Szitás György, grafikus

MDK

Két rajz: Repr.

Balázs Éva: Utazás Hahotáimára

(8.) 17. 11.

Népszabadság, Bp. 1970. szept. 6.

Szitás György

Vajkunkig: A bűvös kés i könyvét ilmuszkálta (emlitve)

Nagyvarsa 1967 jan. 14. 2 old.

Kitás György, grafikus

MDK

Két rajz:

Repr.

Balázs Éva: Utazás Hahatóniába

(2)

M. 11.

Népszabadság, Bp. 1970. júl. 26.

MDK

[Kitaj György], grafikus

Két rajz:
[Név s jelzet nélkül.] Repr

Balázs Éva: Utazás Hahatóniába
(1)

M. 11.

Népszabadság, Bp. 1970. júl. 19.

Kiss György, grafikus

MDK

Két rajz:

Kepe

Balázs Éva: Utazás Hahotáinál

(5)

17.11.

Népszabadság, Bp. 1970. aug. 16.

Szitás György, grafikus

MDK

Két rajz:

Repr.

Balázs Éva: Utazás Hahotániába

M. 11.

Népszabadság, Bp. 1970. aug. 9.

Szittas Mihály

Győr 1636.

l.

Yankó Ötvös-apródok

5. l.

10
MAGYAR MIR POSTA
20
MAGYAR MIR POSTA

Szilkey György

Kiállított Zalaegerszegen a Magyar Képírók Társasága művészcsoport kiállításán.

Magyarság 1935. IX. 21.

Szittner Adolf

építész

Szül: Orávica 1877

Oklevelet nyert 1902

Nérjegyz műegyetem 20. l.

Lothringeni Károly.

Egész alak, jobbra fordulv
rancsnoki pálczával és vértje fe
dék sátrakkal és táborozó katoná

Carolus, Printz von Lothri
General Feld Marschall Seiner K

ez után: Charles, Prince de Lorr
Maréchal de Camp Général d

fölül jobbra: H.
legalól balra: C.P. Maj.
középütt: P. Fridr. Engel
jobbra: Mart. Engelbrecht

Szines rm., mér. a rl. :

Sz. n.
11

Szittner Andrea, népműves

L: Dienes Gábor

_: Pályázati ... Borító 3.

Mozgó utak, Bp. 1975. Különszám IV/VII.

Szittner Andrea, [népművész]

L. Dienes Gábor

-: A VIT művészeti pályázatok legjoblejai 6.

Nérszabadság, Bp. 1978 ápr: 21.

1 46.

Szittner Andrea, [iparmüvész ?]

Szöttes : Repr

Szittner Andrea : munkája 119.

TISZATÁJ, Szeged. 1973. augusztus XXVII/8

Szitter Andrea. [ ]

Textilfestő és növő.

Szerepel a Csepel Művek Munkásotthona Stúdió 2. kiállításán.

—: A hét végi kulturális program ból 9.

Népszabadság, Bp. 1973. márc. 3.

Szittner Andrea

Szittner Andrea: Szövött tarisznya

Kortárs
1974, okt. 10.

bele: csak az, csak ...

5. Semmiből semmibe

Semmiből semmibe, és ezt már útkö
eredet-nélküliségünk és cél-nélkülisé
szemünk, annál mélyebbről. Érezzü
beesést: ez az egész itt valami más, n
vagy megvilágosodás, még csak ne
semmibe.

6. Örök igazságok

Az örök igazságtól mentsen meg az
dögétől. Orrunk régen megundorodo
rapjunk: Hármas vizilófeje szétrohad
janak az örök igazságok!

7. A földet kell szeretni

A földet kell szeretni. Ez az utolsó k
ezt a kis Noé-bárkáját, a világűr sö
hidegében. Fedélzetén a füvekkel,
napkövekkel. Tengereivel, sólymaiva
tornyokkal, kutatótelepekkel, gyára
égig veled egy árokban! A földet kel

Szittner Andrea, iparművek

L.: Gáts Tibor

–: Meghendődtek ....

5.

Népszabadság, Bp. 1976. aug. 18.

Szittner Andrea, népi iparművén

L: Landgráf Katalin

-: Hír

8.

Nép szabadság, Bp. 1980. dec. 19.

Szittner Andrea ipm

[SZITTNER]

említés '84-es Münchei Vásár

→ Gorka Géza ipm

MŰVÉSZET 1985/10/7

MDK

Szittner Dezsö, festö

Férfi-tanulmány. Olf.

A "Visszautasitottak Szalonja" 1906 körül. Kat. 8.1.

MDK

Szittner Gusztáv,ip.müv.

/Magyar üvegfinomitó üzem./

15.1.1o5-1o8. és 111-114. Olom krist.váza. 16.1.

1o9. Mély tál. "
113. Mély tál.,ólomkristály. "
114. Mély tál, ólomkristály. "
"
115. Mély tál. "

OMIP.Társ. Bp.-Müveszet az iparban. 1943. Üveg- es Femkiáll. Kat.

Szittner Gusztáv

üvegcsiszoló

l. Sajtüvegesipar

419. l.

Prohászka Ottokár dr. püspök

VI. 179

Szittner Gusztáv

üvegesiszolo

l.

Ságüvegesipar

438. l.

440. l.

Az 1899. x. 14-ébli 76633 s.
Tájra engedtetett az C 573/99.
Dezett 1899. x. 21-én C 579/99

I.

).

elő uton, balra fordult kocsi előtt, megdöglött
ski keserves képet vágva és kalapját levéve, fejét vakarja
szerszámot ~~tartja~~ fogja. Rövid gömdör hajá, hosszú ba-
Inge szét-áll, mellényén hat ezüst gomb van, piros
Kötötte, gatyáját ~~[illegible]~~ feltűrte és csizmájánál
. Felesége, ~~[illegible]~~ ki piros fejkendőt, rózsaszinű ruhát
isel, jobbról szomorkodik és karján legkisebb gyerme-
is fiát veszszük észre, ki anyjának szoknyájába
kezének mulatóujját ajkára illeszti. Kissé idább
a ~~[illegible]~~ kidult jószágot. Az ecchós kocsi rudjánál a
~~[illegible]~~ nézi az ülésbe felmászó öcscsét, ki meglehetősen
ínál az ostor fekszik. Mögöttük kórók és mezei bod-
balra két szénaboglya ~~van~~ tunik fel és a háttérben városok
Az égbolt felhőzött. Alól jobbra a mester jelzése ez:

127: 169 cm.
2/97 sz. leirattal.

lav. kiáll. VIII: 245. sz.
1897. IX. 20 án (223/97), az elszámolás
2-án az 59668 sz. leirattal (350/97).

MDK

Szittya Béla, épitész

és Szöke Andor közös pályamüve III. dijat kapott.

G.J.: A nyilvánosság előtt is megvitatják a lakóház tervpályázat dijnyertes terveit. "Magyar Nemzet" 1 954 dec.19. 6.l

ME.DK.

SZITTYA Béla építész

Miskolc - Diósgyőri 150 fős óvoda

Terve Repr.

Magyar Építőművészet 1956. (V) 1. sz. 15. l.

M. P. K

SZITTYA Béla építész

Lásd: Szőke Andor - Szittya Béla: Bölcsőde-terv (III. díj) Repr.

Pintér Béla: Bölcsődék tervezésének áttekintése az első ötéves terv idő-szakában
Magyar Építőművészet 1956. (V.) 6. sz. 178. l

Szittya Béla építész M.D.K.

IPARTERV

Tihany alsóközpont és üzletsor 1962. repr.

Társtervező: Bérczes István

Magyar Építőművészet 1963/5. 4 .l.

Szittya Béla

Szittya Béla: Bajai Vizgazdálkodási Technikum. /Bokor Mihály, Karátson Ervin épitész/ - Müszaki Tervezés, 1966. 4.sz. 2o-22. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.ért. 1969. 3.sz. 243-283. l./ 25o. l.

Szittya Béla, építén

L: Dobó János

22-23

Tülöp Imre: Ipartev – A nagyvállalat és az építén ...

Magyar Építőművészet Hp. 1983.

83/4

MDK

Szittner Dezsö, festö

Nöi arczkép. Olf.

A"Visszautasitottak Szalonja" 1906 körül. Kat. 19.1.

Szittner Dezső

szül. Eger 1870 Rk.
6 gmn.

1890/91 I–II. I. osztály
1891/92 II "
1892/93 I III "
1892/93 II " "
1893/94 I fest. ort.
1893/94 II " "

Lovasság, római T. 248.

Leitner Dezső

1890/91 – 1893/94

Ferképzomfoiskèvk

137. 1.

Szádvár.

A hegyes vidék előterébe
a bástyákkal és őrtornyokkal
tó utak vezetnek, melyek ment
hők közt:

SZADVAR.

Rm., mér. a vk. 9.9: 14.

SZITTYA Emil

Bodri Ferenc: Az ut amin haladtunk alám rült.. Uj Irás 1989. 9.sz. 117-127.

Szittya Horváth Arpád

Anima, gipsz

Férfiarcmás, gipsz

Miccarnok 1944 Tavaszi tárlat

Szittya Horváth Árpád

MDK

Anima, gipsz
Férfiarcmás, gipsz

Műcsarnok 1944. márc-ápr.
Tavaszi Tárlat

Szittya Horváth Éva
keramikus

„Boroskérdet"
(repro)

Schota Györö: A városlódi mágolika.
Művészet, 1969. október - 30 lap.

Szittya Horváth Éva

~ – Brand Ágoston: Kávéskanna és csése /„Josephine"/ 1968.

– Brand Ágoston: Josephine étkészlet /Herendi Múz./ Repr.

ds. Sikoto-fuőző: Herendi porcelán 100. Műszaki Kiad. 1970.

Szittya Horváth Éva

Edény és díszműtervező a herendi porcelángyárban.

dr. Sikota Győző: Herendi porcelán 85
Műszaki Kiad. 1970.

Szittya Horváth Éva
ipaszmüvén

Nagyalkotókészségű müvén, éthiszkle
hőrhedvelt.

Nékám Lajosné: A herendi porcelángyár.
Müvészet, 1971.á prilis - 43.oldal.

Szivák

schmeczbányai építész

lást

Arch. Ert

1910. 402

Szivárgó János

1827

laid

Budapesti asztalos-

mesterek.

III. FEJEZET,

M.D.K.

Szivássy Nándor

A Les Lettres Francaises beszámol a párizsi filmplakát-kiállitásról, amelyen 15 nemzet által 300 beküldött plakát közül kiállitásra 90-et fogadtak el. A versengés a Toulouse-Lautrec-dijért folyt. A 90 plakát között tizenegy magyar grafikus müve volt. Szivássy Nándor "Szomjuság" cimü filmplakátját külön kiemeli a cikk irója és közli annak reprodukcióját is.

Film mindenhonnan c. rovat egyik hiradása.
Film Szinház Muzsika. Bp. 1961. ápr. 7. V. évf. 14. sz. 2. l.

SZIVESSY Tibor épitész [Szeged, 1884.IX.29.-Bp.,1963.XI. 22.]

GERLE János - KOVÁCS Attila - MAKOVECZ Imre: A századforduló magyar építészete. Bp. : Szépirodalmi, 1990 69 .p. ill.

Szivek Ferenc

selmecbányai építőmester a helytartótanácsi 1802 ben a besztercebányai praetorium helyreállitásánál vezetésével bizta meg.

Jurk 1895

213. l.

IV.

432

240.

1905.

~~pol.~~

rdul, tarall ~~de~~ szembe néz. ~~Kezeit~~ Egymásra
~~a~~ csipkefodorral diszitett fehér ruha-
~~[illegible]~~ piros rozsákkal diszitett halmaz kalapját tarja
idék virágzó fákkal. Fölborzalt haja,
valója aranykarika. Jelzése alól bal-

m.
i 20578 sz. leirattal 6000 K-án

SZIVESSY ACZÉL BARBARA

113	Női portrait kutyával	olajf.	250.—
114	Női portrait	olajf.	250.—

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1931

bolognai,

S. Giacomo Maggiore, szentélye VIII. 223.

SZIVESSY ACZÉL BARBARA
107a Benke Judith arcképe olajf. Mgtul.

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1933

Szivessy Aiél Barbara

kiáll.

Nemzeti Salon

1929. dec.

Főv. képt.

SZIVESSY BARBARA

148 Hölgy kutyával 200.—

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1934

Puskák a XVI–XVIII. századból III. 221

Szivessy-Aczél Barbara

167. SZIVESSY-ACZÉL BARBARA: Önarckép

Nemzeti Szalon 1929. dec.
66. csop. kiáll.

Aczél Barbara

festő

l. Szivessy Aczél

Barbara alatt

Vészi-nyomda. Tel. 108—03.

Szivessy - Aczél Barbara

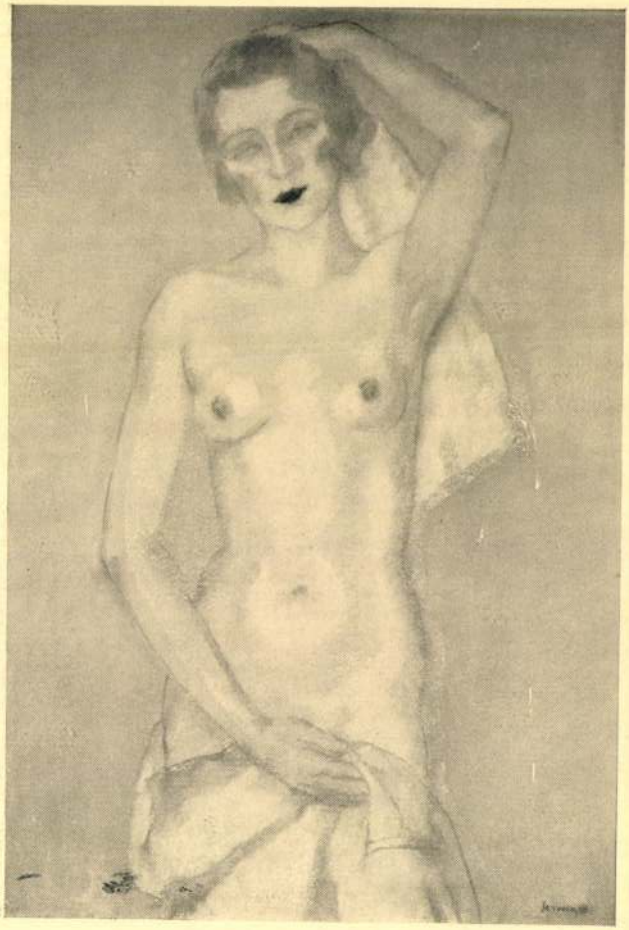

176. SZIVESSY-ACZÉL BARBARA: Vénusz

Nemzeti Szalon 1929. dec.

66. csop. hiáll –

Szivessy-Aczél Barbara

179. SZIVESSY-ACZÉL BARBARA: Akt fekete háttérrel

Nemzeti Szalon 1929. dec

66. corp. kiáll.

Szivessy Borisska
kiáll-

Nemzeti Szalon
1924. ápr-

Föv. képt-

Szivessy Borika
Jesso-

Nemzeti Szalon 1924 ápr.
38-ik csop. kiáll.

A
műtárgyak árai
a termek bejáratánál
vannak kifüggesztve.

A mütárgyak eladására kizárólag **Kató Kálmán** mütáros van feljogositva.

A vételár 50%-a a vásárláskor, a többi 50% pedig 8 napon belül, legkésőbb azonban a kiállitás bezárásakor fizetendő.

121 Akt napsütésben
122 Aktok körbe komponálva
123 Dekorativ akt

Pasztellek:

124 Mary
125 Arckép
126 Este
127 Arckép

Rajzok:

128—139-ig Akt-tanulmány
4 drb Arcképtanulmány

Szivessy Boriska

Festménnyel szerepel a Nemzeti Szalon tav.tárlatán.

Ujság, 934.VI.10.

Szivessy Borika

Szerepel a Szinyei Társaság
„Tavaszi Szalon" i kiállításán
az Ernst Muzeumban

Magyar Hirlap 1938 IV. 10

MDK

Szivessy Borisska.

Tanulmány.

S.M. LXXXII /1926/ 4 KUT III.nagy kiáll. -a. Kat.14.1. kiáll. -i.

MDK

Szivessy Boriska,

a N.Sz.által rend. 63 csop.kiáll. egyikén szerepelt müveivel. 1924.

A Nemz. Szal. 4oo-ik jub.és a KÉVE XX-ik kiáll.-a .
1929. febr.

Szivessy Boriska.

A Nemzeti Szalon kiállitotta müveit 1924-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Szivessy Boriska

Arckép, paszt.

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. 9.kiáll.
N.Szal. 1922. ápr. 18 l.

Szivessy Boriska

Arckép, pasztell

Magyar akvarell és pasztellfestők Egyesülete IX. kiállítása. 1922. Nemzeti Szalon, katalogusa

MDK

Szivessy Boriska

Tanulmány

KUT 3. kiáll. Ernst Múz. 1926. márc. 14 l.

Szivessy Borbála

Universal csoportriállítása
fog szerepelni a Neuzeti-
Szalonban.

P. H. 929. XII. 5.

MDK

Szivessy A. Boriska, festöm.

Arckép. Of.

Nemz. Szal. - 1919. okt. kiáll. Kat. 13.1.

Szivessy Tibornó

U. 2236

~~Apulumi leletek VII. 140~~

Szivessy Tiborné

1918. dec. kiáll. N. Halon

Archiv. dajf.

~~Arch. Est.~~ VII. 36.

Szivessy Tivadar

1913. iparművészeti kiáll.

Művészház.

Stilizált díszvirágok.

Rengő szék, hódmezővásárhelyi

IV. ~~[illegible]~~ 148.

Szivessy A. Borisa

1920 jan. febr.

kir. M. Nemzeti Szinházban

Önarckép, olajf. 3000.—

1920. május

kir. M. Nemzeti Szinházban

Dr. K. Gy-né arcképe, olajf

Hlatky Endre, forispan, V. 310, 311.

Szivessy Boriska

Kül. Szegeden. Festészeti tanulmányait Nyilasy Sándornál kezdte, Budapesten az iparművészeti iskolában, a képzőművészeti főiskolában majd Berlinben és Párisban folytatta. Több külföldi tanulmányutat tett. A Vigszínház nyilvános pályázatán első díjat nyert. 1924. ápr. a Nemzeti Szalonban koll. kiállítást rendezett.

irod

Nemzeti Szalon 1924. ápr. csoportkiállításának katalógusa.

Arcképével.

Árpádkori építészeti maradványok

Óbudán X. 207, 208.

Szivessy A. Boriska

1919. okt. Eiall. N. Halon
Archiv, olaff. 2000.–

Központu könyvtárának bútorozására engedélyezett 5000 K állami segély megyedik 1000 Koronás részletének kiutalványozását kérv.

~~Arch. Közl. VI. 80~~

Szwessyné Acél

Borska.

U. 2264

Aquincum h. n. I. 53.

Szivessy Borisz

elet

Nemzeti Szalon

1924 apr

Istituto Italiano d'Arti Grafiche (Bergamo) V. 207, 208.

MDK

Szivessy A. Boriska

Dr. K. Gy.-né arcképe olajf. Mgt.

A Nemzeti Szalon tavaszi tarlatanak katalogusa. 1920. Majus. 20. l.

Szivessy A. Gy. és
Goldfinger A. Gy.
cím fiatal magyar építészek
Párizsban.

Komor János: E. Goldfinger és A. Gy. Szivessy munkái.
Tér és Forma. 1930. 445—447. l. képekkel.

Ismerteti fentiek a párizsi nemzeti aeronautikai iskola és a san salvadori egyetem épületeinek tervpályázatára beküldött terveit.

VT.

MDK

Szivessy A.G. és Goldberger E.
~~fiatal magyar~~ építészek Párisban.

K.J. ismerteti fentieknek a párisi nemzeti aeronautikai iskola és a sansalvadori egyetem épületének tervpályázatára készült terveit.

Komor János: E.Goldfinger és A.G. Szivessy munkái.

Bér és Forma 1930. 445-447.l. képekkel.

M.D.K.

André Sive =
[Szivessy Endre, építész

1958-ban halt meg Párisban, ahol 1924-1929-ig Goldfinger Ernő-vel társas viszonyban működött. Öccse volt Szivessy Tibor budapesti építésznek.]

Architectural Design, London, 1963. jan. 32.köt.
8. old.

Szivessy Endre épitőművész

Résztvett a kölni épitőművészeti kiáll.-on.

N.U.931.XI.11.

Szivessy Endre
építész

l.

Forgó Pál
Új építészet.
Bp. 1928.
148. l.

KÖNYVTÁRUK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
Erk. 9/7 37 19 17 Beáta
jain. 148. B.

†

Kutasi Radisics Elemér és neje született Szir
Radisics Georgine és gyermekei, — Panfili Egonné, s
gyermekeik, — Radisics Mária-Rolanda, továbbá Radi
összes rokonság nevében fájdalomtól megtört szivvel je
és testvérük

kutasi RADI

miniszteri tanácsos, az Iparművészeti Muzeum igazgatója,
zeumok és könyvtárak országos felügyelője, a muzeumok é
képzőművészeti tanács előadója, a műemlékek országos b

MDK

Goldfinger és Szivessy /Párizs/
munkái.

Central Europeen Express Co: külsö portál /nem az ö munkájuk/ és a kellemes hatásu interieur/ az ö munkájuk, szembeötlö az izlésbeli különbség.
Szépségápoló intézet.London. Mindkettö repr. -ja az 52
" " " " Repr. 526.1. /Portál/.

K.J.: Üzlethelyiségek berendezése.
Tér és Forma.1929.II.évf. 12.sz. 524-526.l.

Goldfi ger és Szivessy /Párizs/ munkái.

építészek.

Akár üzlethelyiséget rendeznek be, vagy egyéb butorról akár székről, iróasztalról van szó, látjuk a két magyar építész komoly célkitüzéseit. A külföld nagyszerü anyaga, nagyszerü iparcsai segitségére sietnek az elgondolás szerénységének, mégis igen szép eredményeket kell tartanunk, ezeket a munkákat.

K.J.: Üzlethelyiségek berendezése.
Tér és Forma.1926. II. évf. 12.sz. 524-26.l.

SZIVESSY tune épitész

BUDAPEST,
I. Csónak u. 5.
1920

Adatok a Viziváros történetéhez. Szerk.
Mészáros György, Mészárosné Herczog Magdolna.
2.köt. Bp. : Budapesti Városszépítő Egyesület, 1991
306.

Szivessy István

Tárnok Vilmos

Vidos Zoltán

továbbá építészek

tervezték a Székesfehérvári Marx-téren levő állami lakóházat az Építés- és Közmunkaügyi minisztérium megbízásából 1948-ban

Bork-Fabr

57. l. (állami lakóház épül Székesfehérvárom.)

Szavessy Lehel
festő

M.D.K

Az ujszegedi Karolyi hajos iskolá-
jaban tanult festeni, hés'olben ja
festést ritba hagyta és épitésszé lett.

Szelesi Zoltán: Vlasics Karoly
Müviszet, 1968. junius - 14 lap.

M.D.Y.

Szivessy Tibor
építész

Méltatás.

Vaincs Ferenc: Ady a magyar építészetről.
Művészet, 1969 junius - 8 lap

Sziveszy Tibor, építész

M.D.K.

és Jánszky Béla tervei szerint a pesterzsébeti Török Flóris utcaban építendő reálgimnázium építési munkáira hiirták a verseny-tárgalást.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1927. XLVIII. évf.

márc. 9. sz. 20 old.

MDK

Szivessy Tibor épitész

Jánszky Béla és Szivessy Tibor müveikből közölt reproduktiók közül a filmszinház-architektura különösen részleteiben, dekorativ, fantazias, hangulatos, amely a mozgóképszinház céljat és hivatását stilusosan tamasztja alá.

Cikk: Jánszky Béla és Szivessy Tibor.

Képzőművészet, 1927. 4.sz. 20.l.

MDK

Szivessy Tibor épitész

Janszky Béla és Szivessy Tibor : Pestszentlőrincen épult elemi iskola és polgari iskola.
A pesterzsébeti realgimnazium.

Cikk: Jánszky Béla és Szivessy Tibor.

Képzőművészet, 1927. 4.sz. 20.l.

MDK

Szivessy Tibor épitész

Jánszky és Szivessy: "Forum" filmszinhaz.Repr.
Janszky és Szivessy: "Forum" filmszinhaz
Interieur. Repr.

Képzőművészet, 1927. 4.sz. 20.l.

M.D.K.

Szivessy Tibor, építész

és Jánszky Béla tervei szerint felépült a fővárosi bérházak egyike a Bástya-u. 20. sz. alatt (egy fénykép). Ugyancsak ők tervezték a Pannónia utca 15. sz. bérházat is (egy fénykép).

Vállalkozók Lapja, Bp. 1927. XLVIII. évf.

nov. 16. sz. 11-12 old.

M.D.K.

Szivessy Tibor, építész

és Jánszky Béla kö-
zös terve 800 p-ös első di-
jat nyert a budafoki kis-
lakásos telep pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1927. XLVIII. évf.

(nép. 25. sz. 11. old.

MDK

Szivessy Tibor és Jánszky Béla

Tér és Forma 1928. I. évf. 7. sz. 7.1.

MDK

Szivessy Tibor és Janszky Béla

Ceglédi Amke internátus terve, repr.

A Lakás 1914. 4. sz.

MDK

Szivessy Tibor

Janszky Béla épitész. E. G. I. 505.1.

MDK

Szivessy Tibor és Janszky Béla

Forum filmszinház, repr.

Forum filmszinház. Interieur, repr.

Pestszentlőrinci áll. polg. iskola, repr.

Képzőművészet 1927. 4. sz. 2o.21.1.

MDK

Szivessy Tibor és Janszky Béla

Forum filmszinház. Ablakrács, repr.

Pestszentlőrinci áll.polg. iskola, repr.

Pestszentlőrinci áll. elemi iskola, repr.

Képzőművészet 1927. 4. sz. 21.l.

MDK

Szivessy Tibor

Jánszky Béla és Szivessy Tibor. Markus Emilia budai lakóháza.

Magyar Epitőművészet, 1913. 3.sz.

Szivessy Tibor építész

A II. nemzetközi képzőművészeti kiállításon a Műcsarnokban szerepelt.

PN. 934. IV. 29.

Szivessy Tibor

épitész

Téli Tárlat - Mücsarnokban - épitészeti tervével szerepel.

Pesti Hirlap
1935.XI.16.

Szivessy Tibor

építész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - építészeti tervével szerepel.

Pesti Hirlap
1935.XI.17.

Szivessy Tibor

építész

Téli Tárlat – Műcsarnokban – építészeti tervével szerepel.
Bérháza felfogásban dominál.

Uj Egyetértés
1933.XI.17.

Szivessy Tibor építész.

Szerepel a Műcsarnok

téli tárlatán

Est. Kurir 1938 II. 9

MDK

Szivessy Tibor és Jánszky Béla

pályaterve a mezőturi városházára /vásárlás/

Kitüntetések. Művészet XIII.évf.1914.92.1.

MDK

Szivessy Tibor és Jánszky Béla

Pályatervüket a mezőturi városházára megvásárolták

Kitüntetések. Müvészet XIII.évf. 1914.92.1.

MDK

Szivessy Tibor és Janszky Béla

Magyar Építőművészet 1914. 2 sz.

MDK

Szivessy Tibor
épit.mű:

Bérpalota terve.Magántulajdon.
Villatervek. "
Szegedi strandfürdő. "

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója.1936.máj-jun. 21.1.

Szivessy Tibor MDK

Szegedi gyermekszanatórium terve, vizf.

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

Szivessy Tibor MDK

Közfürdő terve, épitészeti vizf.

Mücsarnok 192o-21. Téli kiállitás

Szivessy Tibor

MDK

épitész
Villa

Mücsarnok 1934. dec. 1935. jan.
Jubileumi kiállitás

Szivessy Tibor

építész
Márkus Emilia villája
Bérház

Műcsarnok 1934. dec. 1935 jan.
Jubileumi kiállitás

Szivessy Tibor, épitész M.D.K.

és Janszky Béla tervezik az elhunyt kecskeméti polgármester, Kada Elek monumentális siremlékét. Ugyancsak ők tervezik a Kecskeméti-szentlörinczen épülő r.k. templomot.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1914. XXXV. évf.

jul. 1. sz. 12. old.

MDK

Szivessy Tibor

Művészet, XIII.évf. 1914. 92. Kitüntetések.

MDK

Szivessy Tibor

Művészet, XIII. é. 1914. 197.

Szivessy Tibor épitész M.D.K.

Bp. Dankó utca, bérház

Társtervező: Jánszky B éla

Dr. Kubinszky Mihály: A modern magyar épitészet kibo: takozása /1890-1944/

Magyar Épitőművészet 1963/3. 12-13.l.

MDK

Szivessy Tibor és Janszky Béla

Egyházi zárda terve, repr.

Müvészet XIII. évf.1914.197.1.

Szivessy Tibor MDK

A szegedi Dugonics-mozgó terve, vízf.

Ujságpalota terve, vizf.

Micsarnok 1921. tavaszi kiállitás

M.D.K.

Szivessy Tibor, építész

és Janszky Béla közös tervét 500 K-ért megvásárolták a mezőturi városháza pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1914. XXXV. évf.

jan. 28. sz. 13. old.

SZIVESSY /TIBOR/

és Janszky /Béla/ épitészek tervei szerint épült 1909-ben a kecskeméti Müvésztelep. Készült hat mütermes önálló villa, egy müterem bérház és egy szobrászmüterem. Az első világháboru után a villákat szükséglakásként használták. A legutóbbi években a Képzőmüvészeti Alap a müterem bérházat teljesen rendbehozatta, a szobrász müterem azonban teljesen elpusztult. Tervbe van véve a villák fokozatos további átadása a Képzőmüvészeti Alapnak.

Entz Géza - Genthon István - Szappanos Jenő: Kecskemét. Bp. 1961. Müszaki könyvkiadó. - 183 l. /Városképek - Müemlékek sorozat./ - 172. l. /228. ~~ig~~ legrz./

M.D.K.

Szivessy Tibor

A Mücsarnokban kiállitott 443 kép és szobormü között szerepel müve az épitészmüvészeti részen, a nagy tavaszi tárlaton. –

27./ - - -
Az ezt követő/számban /juli. 3-9./ a 27. oldalon 16-os számmal a müvész fényképe.

Képek, szobrok - festők, szobrászok c.
Szinházi Élet. Bp. 1921. juni. 26.- juli. 2.
X. évf. 26. sz. 23. l.

MDK

Szivessy Tibor, ép.

Kertvárosi sorházak.	Szénrajz.
Tüdőbeteg-szanatorium terve.	"
Nagyközség főtere.	2o.l.

Mücs.-Az 1934.évi Magyar Kiáll. 1934.szept.27.-okt.28
Kat. 19.l. és 2o.l.

Szivessy Tibor MDK

Szent István emlékmü terve, rajz

Mücsarnok 1938. Szent István kiáll.

Szivessy Tibor MDK

Jubiláris épitészeti kiállitás a Mücsarnokban.
Épitőmesterek Lapja. A Munkaadó. 1934. dec. 13.

MDK

Szivessy Tibor müépitész, szül. Szeged

Épitészet és Iparmüvészet. 1912, 14. sz.

Szegedi müépitész sikerei.

13.2.

Szivessy Tibor, épitész M.D.K.

és Janszky Béla ter-
vei alapján. Kolozsvár
város sportteleped lé-
tesült.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1910. XXXI. évf.
Szept. 14. sz. 10. old.

Szivessy Tibor, épitér M.D.K.

či Janszky Béla közös terve a három egenlő díj egyikét nyerte el a „Mindszenti Takarékpénztár" pályázatán

Vállalkozók Lapja, Bp. 1911. XXXII. évf.

máj. 10. sz. 13. old.

Szivessy Tibor MDK

épitész
Mozipalota terve

Mücsarnok 1934. dec. 1935. jan.
Jubiláris kiállitás

Szivessy Tibor MDK

épitész
Bérpalota terve

Műcsarnok 1934. dec. 1935. jan.
Jubileumi kiállitás

MDK

Szivessy Tibor műépitész

Jánszky és Szivessy műépitészek tervei:

Pestszentlőrinci áll.polgári iskola.Repr.
"Forum" filmszinhaz.Ablakracs.Repr.
Pestszentlőrinci áll.polgári iskola.Repr.
Pestszentlőrinci áll. elemi iskola.Repr.

Képzőművészet, 1927. 4.sz. 21.l.

Szivessy Tibor, építész MDK

a választmányi ülésen a döntés alapján a Mücsarnok
téli tárlatán kiadásra kerülö dijak közül:
a "Neuschloss-Knüssli"- érmet kapta.

A Magyar Képzömüvészek Egyesülete ....
Pesti Napló.1938. febr.16.

Stiversky Tibor

építész, Csónak u. 5.

1934. téli kiáll. 451, 452

1934. nemz. képzm. kiáll. 476, 477

Lelet, gávai gót IV. 226 – 230

M.D.K.

Szivessy Tibor, épitész

és Janszky Béla körös
tervei szerint 6 villa é-
pül a kecskeméti mű-
vész telepen.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1910. XXXI. évf.

jul. 6. sz. 9. old.

MDK

Szivessy Tibor

Szivessy Tibor és Janszky Béla : Logody-utcai villacsoport. Repr.

Magyar Epitőművészet, 1930. 9.sz. 21.l.

MDK

Szivessy Tibor

Szivessy Tibor és Janszky Béla: Rózsadombi villa. Főbejárat. Repr.

Magyar Építőművészet, 1930. 9. sz. 27. l.

MDK

Szivessy Tibor

Szivessy Tibor és Janszky Béla: Debreceni bérház. Repr.

Magyar Epitőművészet, 1914. 2.sz. 27.l.

MDK

Szivessy Tibor

Szivessy Tibor és Janszky Béla: Kecskeméti bérvilla. Repr.

Magyar Épitőművészet, 1914. 2.sz. 25,26.l.

MDK

Szivessy Tibor

Szivessy Tibor és Janszky Béla terve.
Megvett terv a mezőturi városháza terv-
pályázaton.
Homlokzat.Repr. 16.old.
Az alaprajzok a 17-ik old.Repr.

Magyar Építőművészet, 1914. 2.sz. 16, 17.l

MDK

Szivessy Tibor

Szivessy Tibor és Jánszky Béla : A F.T.C. Klubháza a pálya felől nézve. Repr.

Vidéki lakóház. Repr.

Magyar Építőművészet, 1913. 5.sz. 27,28.l.

MDK

Szivessy Tibor

Szivessy Tibor és Jánszky Béla: Markus Emilia lakóháza Budán.
Homlokzat.Repr.
Homlokzatrészlet.Repr.
Bejárat.Repr.
Ebédlő.Repr.
Hall. Repr.

Magyar Epitőművészet, 1913. 3.sz. 26-30.l.

Szivessy Tibor MDK

Gellérthegyi villa terve

Műcsarnok 1937 IV. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Szivessy Tibor MDK

Ujszegedi városi strand

Szegedi szanatórium terve

Mücsarnok 1937 IV. Nemzeti K[E]pzőművészeti Kiáll.

Szivessy Tibor MDK

Bérház terve

Rózsadombi villa

Műcsarnok 1935 téli és Székely Bertalan emlékkiáll.

Szivessy Tibor

MDK

Szegedi strandfürdő

Műcsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

Szivessy Tibor MDK

Bérpalota terve

Műcsarnok 1936 Jubileumi kiállítás

Szivessy Tibor

MDK

Egyházművészeti muzeum terve, vizf.

Szent István-emlékmü terve, rajz

Micsarnok 1938 Szent István kiállitás

Brivesny Tibor

Nyíregyházi múzeum Derve, vlnr.

Ernst Istvánné-emlékmű Derve, rajz

SZIVESSY /TIBOR/

és Janszky /Béla/ tervezte a Kecskemét, Széchenyi tér 1. szám alatti kétemeletes lakóházat, szecessziós stilusban, hatalmas magas manzart tetővel, magyaros diszitésü és annak idején Iványi Grünwald Béla freskóival ellátott homlokzattal. Épült 191?-ben.

Entz Géza - Genthon István - Szappanos Jenő: Kecskemét. Bp. 1961. Müszaki könyvkiadó. - 183 l. /Városképek - Müemlékek sorozat./ - 106. l., 172. l. /209. jegyz./

SZIVESSY TIBOR

és Janszky Béla építészek tervezték a volt kaszinó épületét /ma az MSZMP iskolája/ és a mellette lévő volt gazdasági egyesület székházát, melyek egyidőben 1910/11-ben épültek.

Entz Géza - Genthon István - Szappanos Jenő: Kecskemét. Bp. 1961. Müszaki könyvkiadó. - 183 l. /Városképek - Müemlékek sorozat./ - 96. l., 171. l. /196. jegyz./

SZIVESSY /TIBOR/

Koós Károly és társai követője, az erdélyi fafaragásos, magyaros diszités uttörője. Kecskeméten működött.

Entz Géza - Genthon István - Szappanos Jenő: Kecskemét. Bp. 1961. Müszaki könyvkiadó. - 183 l. /Városképek - Müemlékek sorozat./ - 92. l.

MDK

Szivessy Tibor épitőművész

Szivessy Tibor és Jánszky Béla épitőművészek tervezték a Forum-mozgó épületét, mellyel modern és eredeti szinhaz stilust alkottak. A Magy.Iparművészet több képben mutatja be Jánszky Béla és Szivessy Tibor alkotását.

Epitó Ipar - Epitó Művészet, 1927.marc. 15. 44, 45.l.

MDK

Szivessy Tibor

Rabinovszky Márius: A Forum - szinház architekturája.

Nyugat, 1926.dec.1.

MDK

Szivessy Tibor

Szivessy Tibor és Janszky Béla: Ceglédi Amke internátus. Repr.

Műcsarnok, 1914.tav.k.

Szivessy Tibor, építés M.D.K.

či Janszky Béla tervei alapján a kecskeméti róm. kath. egyházhörség kétemeletes bérházat epitket a Széchényi-tér és Szabadság tér sarkán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1910. XXXI. évf.

jun. 15. sz. 10. old.

MDK

Szivessy Tibor

Építészet és Iparmüvészet 1912. 11. sz. 8.l.

MDK

Szivessy Tibor

Magyar Nemzeti Művészet 1938. 4. sz. 65.l.

MDK

Szivessy Tibor és Janszky Béla

tervezték a budapesti Forum filmszinház dekorativ szobrászmunkáját, melyet Krisztián Sándor és Varga Oszkár készitett

Magyar Iparművészet 1927. 1-2. sz.

MDK

Szivessy Tibor

Épitészeti tervét állitotta ki a Műcsarnok 1934.évi téli tárlatán.

(m.v.): A Műcsarnok téli tárlata.

Nemzeti Ujság, 1934.Jan.13. 11.lap

M.D.K.

Szivessy Tibor, építész

Lakóház – és templom tervekkel szerepel a Műcsarnok tavaszi tár latán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1940. LXI. évf.

jun. 20. sz. 3. old.

MDK

Janszky Béla és Szivessy Tibor építészek

A terveket előbb Mezőtúron, majd a Mérnök- és Építészegyletben közszemlére kiállítják.
Megvétetett: I. Rózsavölgyi Gyula,
II. Dr. Neuschloss Kornél
III Janszky Béla és Szivessy Tibor
IV. Leimdörfer Armin és Rácz Emil tervei.

Mezőtur. 1914. jan. 21.
Magyar Epitőművészet. 1914. 2. sz. 32. l.

mDK

Szivessy Tibor és Janszky Béla, építészek.

Ők azok az építészek, akik nemcsak a müteremfalak ~~XXXX~~ számára dolgoznak, de a valóságban kivitelezik az ábrázolt elgondolásokat. Mégpedig majdnem olyan szinduse formában, amint azt a rajzpapiron elképzelik.

Építészek.

Becz Jenö: A Mücsarnok téli tárlatáról.

Képzömüvészet. 1929. 16.sz. 23.l.

MDK

Szivessy Tibor

Képzőművészet 1932. 51. sz.

Szivessy Tibor MDK

Szegedi mozi terve, vizf.

Mozgószinház terve, vizf.

Műcsarnok 1922 jubileumi kiállitás

Good morning Terve, viat.

MDK

Janszky Béla és Szivessy Tibor, ép.-k.

a mezőturi városháza tervezésére beadott pályatervek közül 5cc koronáért megvették tervüket.

Művészet.1914. 92.1.

M.D.K.

Szivessy Tibor, építés

és Janszky Béla tervei szerint, a Kecskeméti Kaszinó kétemeletes székházat épittet 300.000 K. holtsége előirányzattal.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1910. XXXI. évf.

máj. 11. sz. 10. old.

MDK

Szivessy Tibor és Jánszky Béla

A Forum filmszinház Budapesten. Átépitését tervezték fentiek

Gerő Ö.: A Forum-szinház átépitése. Magyar Iparmüvészet 1927. 1-2. sz. 4-6.l.

Szivessy Tibor épitész M.D.K.

A népi épitészeti stilsu elemeit alkalmazza müveiben.

Kampis Antal: A képzőművészetek töréne te 689.1.
A Kultura Világa Bp. 1963.

MDK

Szivessy Tibor, ép.

Kisrókushegyi Cseténvi villa. Homlokzat. Repr.

Alaprajz. Mindkettö a 23.l. Kép.

A villa bejárata. Kép a 24.l.

Magyar Épitömüvészet. 193o. 9.sz. 23-24.l.

MDK

Szivessy Tibor, ép.

Családi lakóházak Budán. Két villa tervrajzzal.
Képek a 68.l.

Györgyiujmagyép. II.

Szivessy Tibor épitész M.D.K.

A kecskeméti müvésztelep müterházainak egyik épitésze / a másik Jánszky Béla

Kampis Antal: A képzőművészetek története 732.1.
A Kultura Világa Bp. 1963.

M.D.K.

Szivessy Tibor, epitez

c. Jánszky Béla terveinek szerint épül fel a bajai körkórház

Vállalkozók Lapja, Bp. 1913. XXXIV. évf.

ápr. 2. sz. 13. old.

Szivessy Tibor

Tervrajzai, a Képzőm.Társ. tav. tárlatán.

P.H.932.IV.24.

Szilvásy Tibor

Szivessy Tibor

Épitészeti terve, a Műcsarnok tav. tárlatán.

E.K.932.IV.24.

Szivessy Tibor

Szivessy Tibor

Épitészeti terve, a Képzőm.Térs. tav.tárlatán.

N.U.932.IV.24.

Szivessy Tibor

M.D.K.

Szivessy Tibor, építész

és Jánoszky Béla tervei szerint egyemeletes plébánia épül Baján.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1913. XXXIV. évf.

aug. 27 sz. 12. old.

MDK

Szivessy Tibor, épitész.

5 képillusztrálja az általa tervezett villát s annak belső kiállitását. 175.l.

Tér és Forma. 1928. I.évf. 5.sz.

Szivessy Tibor, épitész. MDK

Saját nyaralója . Bp.I.Széher-ut
Képek a 175.l. Épült 1923-ban.
Alaprajz. Ábra. 174.l.

Tér és Forma. 1928. I.évf. 5.sz.

MDK

Szivessy Tibor, építömüvész

a Neuschloss-Knüssli-bronzéremt nyerte el.

A Mücsarnok téli tárlatának kitüntetett müvészei.

Pesti Hirlap. 1938. febr. 15.

Szivessy Tibor épitész M.D.K.

aranydiplomás épitészmérnök

okt. 10-én elhunyt

Halálozás

Magyar Nemzet 1963. október 12. 6.1.

MDK

Szivessy Tibor és Jánszky Béla, ép.-k

Budapest I Logody-utcai villacsoport.

Repr.

Magyar Épitömüvészet. 1930. 9.sz. 21.l.

MDK

Szivessy Tibor

Vidéki városháza, Repr.

Magyar Epitőművészet, 1929. 6.sz.
Műszaki rajzokkal.

Szivessy Tibor

Vidéki vigadó terve, vizf.

Vidéki templom terve, vizf I-II.

Ceglédi "Amke" internátus, vizf.

Kecskeméti zárda terve, rajz

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállítás

MDK

Szivessy Tibor és Janszky Béla

Bajai kórházpavillon, vf.

Pusztaszentlőrinci templom, vf.

KMT. 1913. tav. kiáll. kat. 86.l.

M.D.K.

Szivessy Tibor, építés

tervezte Diner Béla
földbirtokos laróházát (egy
fényrép „kastély" megneve-
réssel) és Diner István
románstilű, temetőkápol-
náját, Kisvárdán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1928. XLIX. évf.

ápr. 12 sz. VI old.

Szivessy Tibor, építés H.D.K.

és Jonszky Béla tervei szerint a Törökszentmiklósi Tarazéspénztár modern áruházat és bankpalotát épittet a város főterén. Ugyanezek ők tervezik a Délmagyarországi Közművelődési Egyesület debreceni középiskoláját és 300 tanulóra méretezett internátusát.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1912. XXXIII. évf.

febr. 14. sz. 10. old.

Szivessy Tibor

cród

Tér és Forma

1942. 13. l.

(Bérvilla a Lepke-utcában.)

népekkel.

Terverte fenti

Szily Kálmán dr. IX. 184.

Szivessy Tibor

rád

Tér és Forma.

1938. 74. l.

(Szanatorium

Szegeden, képekkel.)

Tervezte fenti -

VASÁRNAP **3** Kat. L. Teréz Prot. Helga Ó-g. 20. Euszták	8.
HÉTFŐ **4** Kat. A. Ferenc Prot. Ferenc Ó-g. 21. Jónás	6
KEDD **5** Kat. Placid vt. Prot. Aurél Ó-g. 22. Fóka	5.
SZERDA **6** Kat. Brunó hv. Prot. Brunó Ó-g. 23. Iván f.	1.1/2
CSÜTÖRTÖK **7** Kat. Rózsafüzér Prot. Amália Ó-g. 24. Tekla	5.1/2
PÉNTEK **8** Kat. M. N.-A. Prot. Etelka Ó-g. 25. Eufroz.	3
SZOMBAT **9** Kat. Dénes pk. Prot. Dénes Ó-g. 26. Nilusz	3

Szivessy Tibor

épitész

archépe 884. l.

l. életr.

Karczagmagyállam

897. l.

nói mester.

:zázadból.

el.

:ével karolja át, derékon alólig
›árkányon lévő könyvet lapoz-
:s sötét palást. Jézus pedig áll,
felső köntöse sötétzöld. Fejö-
ben két ablak van. Jelzése a
›an ez:

cm. — Lelt. sz. 1131. — Vétetett
Rocchitól 3020 lirán (2706 K). —
r 17-én (279–94). — Az elszámo-
rczius 26-iki 12620 és az 1895
előadmányi ivet. — Az elszámolást
r 28-iki 4561 (635–900) és az
eln. sz. leirat (464–901).

›zó adatok a Szépművészeti Múzeum-
peranza: Madonna.— 1906, 1910:
ge et l'Enfant.
ajstr. 5. l. — Verzeichniss N°. 33. —

III
39 (1131)
657 (541)
39

Szivessy Tibor

Bérház a Wahrmann-utcában

Terverte fenti.

Tér és Forma

1933. 361. l.

Keppel és alaprajzzal.

Tafel 3.

Szivessy Tibor

építész

Élet. arck.

Kefelklex 1047. l.

Viselet.

Magyar fölkelő.

Az egész alakban ábrázol
jobbjával tartja, mig kardjá
vidék folyóval. Felirata

fölül: Vn Soldat de Mi
Forêt
a felső jo b sarkon: 56.
a kép alatt: Ein aus der Grai
Königl.
Ungarischer Mili
legalól balra: C.P. Maj.
jobbra: Mart. Engelbr

Rm., mér. a rl. 3

Szn. 114
65-98-11

Szivessy Tibor

Magyar Építőművészet
1942. 198. 199. 200. l.
(Társasház a Vilma királynő úton, képekkel és alaprajzzal.) — 201. l.
(Bérház a Vármegye-utcában, képekkel és alaprajzzal.) — 202, 203. l.
(Bérház a Kapás-utcában, képekkel és alaprajzzal.)

Terverte festő.

rendi templomoknak, hogy a tornyok nem
mellett épülnek. A regula ugyanis előírja, h
így célszerűségi és időmegtakarítási okokból
építették. Hasonló toronyelhelyezéssel a szécs
templomoknál találkozunk.

A fentebb leírt szerzetesi templomoka
cesek és pálosok terjesztik. A bencések és a cis
rendekkel szemben, belső reformokra szor
már csak azért sem vesznek részt, mert Árp
karban voltak. Az új templomtípus kialak
végbemegy, erre vall a legrégibb ferencren
még a XIII. sz. második felében épült. Enne
már Nagy Lajos korában figyelhetjük meg. A
építésére Szécsényi Tamás vajda 1332-be
első évtizedében készült el. Ma sajnos, csak
származik ebből az időből, de a templom ba
elrendezést és térképezést : hosszú, háron
egyhajós teret.

Hasonló elrendezésre vall a század n
ferences-templom alaprajza, végül a keszth
melyet Karácsonyi János szerint Lackfi II. I
újabb kutatás azt igazolja, hogy több rész
készült el, a hajók építése és boltozása a sz

A ferences templomtípus hatását a pál
ben alapított márianosztrai pálos-kolostor, r

Szivessy Tibor

Művészet 1911. 273, 388
390
– 1912. 399
– 1914. 92, 197
– 1915. 292–297, 293–296

Magyar Művészet
1928. 462

Csattor, vasból VII. 242

MDK

Szivessy Tibor

Tér és Forma, 1927. 5.sz. 12-13, 14, 15 l.

Srivessy Tibor

szombathelyi építészi működését (A Lenárutoló Bank átalakítása a volt Hungária kávéházból, a Savaria út és Marx K. u. sarkán álló mogánpalota építése) említi:

Szende László: Szubjektív észrevételek egy szubjektív városmonográfiához. Magyar Építőművészet, 1968.5.sz. 61-62.l.

Szivessy Tibor épitész M.D.K.

Családi házak a Naphegyen,

New York palota átépitési terve

Iskolák, mozik, kaszinók, szanatóriumok, hösi emlékmüvek / Pesterzsébet, Kaposvár/

Debrecen, Balog villa,

Szeged, hütöház és baromfitelep

Magyar Épitömüvészet 1964/1. 63.1. */.

Szivessy Tibor épitész M.D.K.

1914 utáni épületei:
Pannónia utca 5 e. bérház,

Fórum / Ma: Puskin Mozi/

Uránia Mozi átépitése,

Saját családi háza / Széher ut 34. sz. /

Csetényi villa / Lorántffy ut /

Magyar Épitömüvészet 1964/1. 63.l. */.

Szivessy Tibor építész M.D.K.

P. Márkus Emilia villája / II. Vöröshadsereg ut /
Nádor utcai Festetics bérház / ma Tervhivatal/
Kecskemét, Városi Művésztelep,
" x Városi Kaszinó és bérház
Kolozsvár Városi Sporttelep 1914.e.
Törökkanizsa, templom Jánszkyval közösen
Baja, dr. Róna-Szanatérium
Magyar Építömüvészet 1964/1. 63.1.

Szivessy Tibor épitész M.D.K.

1909-1916 és 1925-30 között Jánszky Bélával közös irodában tervez.

Ferencvárosi Toranklub épülete sportelepe,

A Magyar Épitömüvészek Szövetségének diját nyerte a Mücsarnokban kiállitott müveivel,

A Lechner Ödön Társaság aranyérmét kapta a pasterzsébeti reálgimnázium tervéért.

Magyar Épitömüvészet 1964/1. 63.1.

• / •

Szivessy

MDK

Építészet és Iparmüvészet. 1912. 15.sz. 5 l, 7 l.

MDK.

Szivessy Építész

Herman Lipót: Falus Elek.
MH. 1933. 234 l.

MDK

Szivessy és Janszky

Bierbauer V.dr.: A háboru előtti Budapest épitészete. Évk. KMT. 1929. 179.l.

Zaivesej ša Jansaky

1279.1.

MDK

Szivessy,muépitész

Intim családiházak, villak,stb.,tervezoje.

Pipics Zoltán dr.,:A képzömüvészek egyesületének jubileumi kiállitása. -Uj Magyarság, 1934 dec.8. 21.1. Mücsarnok.

Szivessy és Janszky

Bérház a Toldy Ferenc utcában, terverték fentiek, repr.

Tér és Forma

1932. 326. l.

K.

Nagyságos

dr. Szentiványi Gyula

főtitkár urnak

Budapest.IX.
Hőgyes Endre utca 12
Müemlékek Országos Bizottsága.

Szivessy - Jauszky

...finger

wód

Tér - és Forma

1943. 1. 7.

(Vinzapillantás.) K.

Szivessy - Jauszky

Szód

Tér - és Forma

1943. 1. 7.

(Viszapillantás.) K.

PU

192

EXECUTIV

BER.

		Kikiáltási ár pengőben
1822.	DÍSZTÖRÖLKÖZŐ. Háziszőttes. 2 darab . .	7.—
1823.	NÉGY FÜGGÖNYSZÁRNY ÉS KÉT DRAPÉRIA. Halványzöld selyemripsz	70.—
1824.	KEREK TERÍTŐ. Vászon, madeirahímzés . .	9.—
1825.	TERÍTŐ. Vászon, selyemmel hímezve . . .	10.—
1826.	SELYEMKENDŐ, ROJTOKKAL. (Foltos.) .	25.—
1827.	DÍSZPÁRNA. Torontáli	4.—
1828.	DÍSZMAGYARRUHA. (Mente, atilla és nadrág. Hozzá: kalpag, toll, csizma és 1 nyakkendő.)	160.—

	Kikiáltási ár pengőben
1783. DOHÁNYZACSKÓ. Kötött, gyöngyhímzéssel. 19. század közepe	5.—
1784. TERÍTŐ. Vászon, toledóhímzéssel	21.—
1785. KÉZI TÁSKA. Gyöngykötés. 19. száz. első fele	18.—
1786. DÍSZTÖRÖLKÖZŐ. Háziszőttes	5.—
1787. KÉZI TÁSKA. Gyöngykötés. 19. száz. első fele	14.—
1788. TERÍTŐ. Gobelinhímzés	24.—
1789. KIS CSIPKETERÍTŐ. 5 különböző darab . .	2.—
1790. KÁSMIR-SÁL	25.—
1791. SZŐTTES KENDŐ. Horgolt csipkével szegélyezve. 4 különböző darab	9.—
1792. EZÜSTRÓKA-BOA	260.—
1793. FÜGGÖNYBETÉT ÉS CSIPKE Horgolt rece. 3 darab	13.—
1794. EZÜSTRÓKA-BOA	260.—
1795. FÜGGÖNYCSIPKE ÉS BETÉT. Horgolt rece. 4 darab	16.—
1796. ASZTALTERÍTŐ. Vászon, toledóhímzéssel . .	16.—
1797. TERÍTŐ. Kézi rece	26.—
1798. TERÍTŐ. Csipke. 2 darab	6.—
1799. TERÍTŐ. Háziszőttes	15.—
1800. SÁL. Rávarott csipke	30.—
1801. ASZTALTERÍTŐ. Tüll, színes virághímzéssel .	22.—
1802. PIROS SELYEMKENDŐ BOJTOKKAL	20

MDK

Szivessy és Janszky

zárda terve Kecskeméten

Müvészet XIII. évf. 1914. 197 l.

MDK

Szivessy és Janszky

magyar épitészek modern törekvésü munkái:

Villa 1928 Bpest

Bérház 1914

Bérház részlete 1929

Épitészkongr. 46.l.

MDK

Szivessy és Janszky

Bérvilla Budapesten, repr.

Budapesti bérház, repr.

Tér és Forma 1930. 414.1.

MDK

Szivessy és Janszky

Bérvilla Budapest, repr.

Budapesti bérházrészlet, repr.

Tér és Forma 1930. 9. sz. 414.l.

MDK

Szivessy, Gyenes, Ligeti és Jánszky

Dr.B.V.: A Liége-i nemzetk. építészeti terv-
kiáll. Tér és Forma 1930. 7. sz. 302.l.

EDK

Szivessy

Tér és Forma, 1943. 1.sz. (Visszapillantás.)

MDK

Szivessy

Szivessy és Janszky, családi ház a Pasaréten. Repr.

Tér és Forma, 1932. 250, 251.l.

MDK

Szivessy épitész

Janszky - Szivessy épitészek, a bajai Nemzeti Casino épülete klasszicizaló stilusban.

Rapcsányi 220.l.

MDK

Szivessy bpesti épitész

Janszky, Szivessy és Nagy Márton épitészek
vármegyei bérhazak Bajan (2 drb.)

Rapcsányi 220.l.

MDK

Szivessy és Janszky

Bierbauer Virgil dr.: A háboru előtti Budapest építészete. 179.l. 187.l.
Évk. KMT. 1929.

MDK

Szivessy és Janszky

Pesterzsébeti reálgimnázium, repr.

Képzőművészet 1927. 4. sz. 23.l.

Szivessy

Épitészeti tervrajzai, a Műcsarnok tav. tárlatán.

M.H.932.IV.24.

Saivesay

Szivessy

Épitészeti tervei, a Műcsarnok tav. tárlatán.

8.0.932.IV.24.

Salvesen

Szivessy

Családiháztervsorozattal vett részt a Műcsarnok tav. tárlatán.

M.932.IV.24.

Sawsey

Szivessy építész

Tér és Forma, 1932

V. évf. 239-248. o.

Dr. Bierbauer Virgil: A tervező építész és a családi ház.

Szivessy

Tér és Forma, 1930

III. évf. 292-295.
K.L.: A mai térhatásról.

MDK

Jánszky és Szivessy építészek.

a Pesterzsébeti reálgimnázium tervezői az 1928 égi Lechner-érmet Pesterzsébet városának ítélte oda a közgyülés a reálgimn. építtetéséért. A Lechner Ödön-Társ. először döntött ugy, h. a legszebb épület építtetőjét jutalmazta.

Az elmult hat év legszebb uj épületei.

Lechner Ödön emlékérmet kaptak. /
Pesti Napló. 1934. jun.17. 11.1.

MDK

Szivessy és Janszky

Márkus Emilia hallja, repr.

Magyar Iparművészet 1913. 86.l.

MDK

Szivessy és Janszky

Magyar Iparmüvészet 1930. 92.l.

Szivessy építén

Tér és Forma, 1930 III. évf.

382-420. o.

1

A XII Nemzetközi Építész-
kongresszus alkalmával
bemutatott magyar munkák

SZIVESSY Tibor

KASSÁK Katalin: Az angol tradicionalista (prganikus) modernizmus utjai Magyarországon a századforduló művészetének tükrében. = Régi és uj peregrináció, I. Bp. - Szeged, 1993 118.

ke ckeméti épületei

TANUL

EGY 13. SZÁZAD
A PILISI CISZTE

„A kulturális óra szemétdombokról, temetőkből, elhagyo városokból és falvakból származó töredékek segítségével mi ködik" — írta George Kubler harminc évvel ezelőtt a „tár gyak történetéről" szóló, magyarul a közelmúltban megje lent könyvében.[1] Hozzátehetjük, jórészt saját tapasztala tunkból, ha ez az óra rosszul működik, vagy inkább se hogysem, a hiba nem a szemétdombokban keresendő Rosszabb helyre kerülnek ugyanis azok a tárgyak, amelyek re a feledés és a nemtörődés sokszor már áthatolhatatlan hamurétegei rakódnak. Ezek a rétegek keletkezésük, ren deltetésük és használatuk történetétől, alkotójukhoz, egy kori használóikhoz fűződő összes kapcsolatától fosztják meg a tárgyakat, és nemritkán fizikai létüket is veszélybe sodorják. A közöny (és ami közvetlenül nyomában jár, a felelőtlen pusztítás) a kulturális értékek nemlétre kárhoztatásának leghatékonyabb eszköze.

Kis híján hasonló sorsra jutottak annak a nagyméretű fontánának töredékei is, amely eredetileg a pilisi ciszterci monostorban állt. A maradványok az épület romjai közt, az utóbbi nyolcvan évben kerültek elő. Néhányat e fragmentumok közül (amelyek megmenekültek az azonnali elkallá

MDK

Szivessy és Janszky

Bérház a Toldy Ferenc utcában. Tervezték fentiek, repr.

Tér és Forma 1932. 326.l.

MDK

Szivessy műépitész

Családi házak a kecskeméti művésztelepen. Tervezték Janszky és Szivessy műépitészek. Repr.

A Lakás. III.évf. 6.sz.

Kivesny

Több tervvel kerepel a magy épité-
kek kiáll.-ón a Nemzeti kalámban.

N. V. 930. IX. 7.

Szivessy

építőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - építési tervével szerepel. Olaszos villaterv.

Magyarság
1934.I.14.

MDK

Szivessy és Janszky, ép.-k.

Bérház a Toldy Ferenc utcában. Tervezték fentiek. Repr.

Tér és Forma. 1932. 326.l.

MDK

8 Szivessy és Janszky, ép.-k.

Családi ház a Pasaréten. Repr.

Tér és Forma 1932. 25o.251.1.

MDK

Szivessy és Goldfinger, ep.
Páris.

l.ásd

Tér és Forma. 1930. 297.l.

Szivessy és Goldfinger

Párus

nincs cód lásd

Tér és Forma

1930. 297. l.

K-

Szivessy

Művei szerepelnek a Nemzeti Szalónban a XII. nemzetk. építészeti kongresszus alkalmából rendezett kiáll.-ón.

N.U.930.IX.5.

MDK

Szivessy - Janszky

irod

Tér és Forma 1943. 1.sz. /visszapillantás/.

MDK

Szivessy - Janszky

Rózsadombi villa, repr.

Magyar Épitőművészet 1930. 9. sz. 26.1.

Szivessy Tibor

Jauszky Béla és Szivessy Tibor a tervezője az 1912-ben kiestult zombori Weidinger palotának.

Bela Duranci: A szecesszió Bácskában.
Müvészet, 1975. december - 21.oldal

Felvette:

Épületrajz:

Leírás:

Rajzi tükör:

mértékarány:

Technika:

Eredeti:

Kivessy Tibor, építész

l.: Márkus Géza

Sümegi Gy.: Városkép .... 84-87.

Forrás, Kecskemét, 1979. július XI/7.

Szivessy Tibor, építész

A művésztelep építéséhez 1910-ben hozzáfogtak, de az 1911-ben közbejött földrengés jelentősen hátráltatta a munkát. A művészek az épületek elkészültéig építész kollégáik: Jánszky és Szivessy épületein dolgoztak együtt. Végül 1912-ben felépültek a művésztelepi épületek, Jánszky Béla és Szivessy Tibor tervei szerint 6 művészvilla, 9 műtermes műteremebérház és festőiskola épült a Mükertben, szép természeti környezetben, nyugodt, csendes, parkosított elővárosban.

Sümegi György: Az 1910-es Kecskeméti Művésztelep Ellentmondásai.
Forrás, 1980. febr. 68. old.

Szivessy Tibor, építész

A kecskeméti művésztelep 1912-ben nyílt meg. A város egy műtermekkel rendelkező villát bocsátott a festők, grafikusok, szobrászok rendelkezésére, melyet Jánszky Béla és Szivessy Tibor tervezett.

Losonci Miklós: A kecskeméti művésztelep múltja és jelene. Nógrád, 1980. ápr. 27.

Szivessy Tibor, építén

L: Réti J.

Sümegi Gy: Az 1910-es kerstemeti ... 67-72.

Tomás, Kerstemét, 1980 febr. XII/2.

Szilvásy Tibor

Kozma Lajos egyetemi társa volt a József Nádor Müegyetem Épitészmérnöki Szakosztályán.

Koós Judith:Kozma Lajos munkássága Bp.Akadémiai Kiadó 1975

15.old.

Szivessy Tibor

A magyar építészet
új stiluskeresői.

(Akadémia 74)

~~Dr~~ Mendöl: Málnai B. 8. old.

Szivessy Tibor épitész M.D.K.

/ 1884-1963/

aranydiplomás épitészmérnök

Szegeden született, ott diákoskodott. majd

a budapesti Müegyetemene folytatta tanulmányait, de egy év után a Charlottenburgi föiskolára ment és ott szerzett épitészi oklevelet 1907.

1909-ben saját épitészi irodát nyit, amely 1949 januárig állott fenn.

Ezalatt Budapesten ,vidéken és külföldön több mint 120 épitkezésnél müködött

Magyar Épitömüvészet 1964/1. 64.l.

/.

Szivessy Tibor épitész M.D.K.

Bérházak / Lenke ut, Vármegyeház, Kapás, Donáti utácban stb./
Mütermeházak / Lux Elek, Márffy Ödön, részére/

Kuria, Tudományos Akadémia, Nemzeti Szalon, Pest megye Székháza, Alfa mozi, több bérház helyreállitási terve.
1949-töl az Ált. Épületttervezö Váll. irányitó tervezöje 1959-ig

Vidos Zoltán: Szivessy Tibor

Magyar Épitömüvészet 1964/1. 63.1.

Szivessy Tibor MDK

Kertvárosi sorházak, szénrajz

Tüdőbetegszanatórium terve, szénrajz

Mücsarnok 1934 Nemzeti Munkahét kiállitás

Szivessy Tibor MDK

Nagyközség főtere

Mücsarnok 1934 Nemzeti Munkahét kiállitás

Szivessy Tibor MDK

Balatoni társas villa, szénrajz

Balatoni penzió, vizf.

Svábhegyi sportszálló, szénrajz

Mücsarnok 1933 Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Szivessy Tibor MNK

Balaton, Tihany v.Ue, szénrajz

Balaton, panzió, vitor.

Svábhegyi sportpálya, szénrajz

Milosavlevics 1933 Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Szivessy Tibor

szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

M N 1931. II. 24.

Szivessy Tibor

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

EK 1931. V. 24.

Szivessy Tibor MDK

Mozi terve, szénrajz

Villaterv, szénrajz

Mücsarnok 1934 téli kiállitás

Szivessy Tibor

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

PR. 1931. II. 22.

Szivessy Tibor

Alkotásai, a XII. Nemzetk. Építészkongresszus alkalmából rendezett építészeti kiáll.-on.

N.U.930.IX.7.

Szivessy Tibor

Alkotásával szerepelt a XII. Nemzetk. építész kongresszus alkalmából rendezett építészeti tervkiállításon.

N.U.930.IX.7.

Szivessy Tibor

épitész U. 1559

Szeged és Vidéke

1914. nov. 13. (Sz. kitüntetése.)

Ezüst vitézségi érdemkeresztel tüntették ki, a harcterei nevek érdemeiért.

A Vállalkozók Lapjából átvett közlemény

TISZAI ÁG. HITV. EV. PÜSPÖKSÉG.

243- sz.

Méltóságos Elnök Ur!

Hivatkozással 1913 évi dec.29-én kelt 1030. számu nagybecsü értesitésére, tisztelettel tudatom, hogy a Müemlékek Országos Bizottsága közleményeinek harmadik kötetét könyvtáram számára a Franklin nyomda utján a mai napon birtokomba vette melyért ezennel öszinte köszönetemet nyilvánitom.

Kiváló tisztelettel.

M.D.K.

Szivessy Tibor, építész

egy képzőművészeti
múzeum tervével sze-
repel az Ősi vásáron

Vállalkozók Lapja. Bp. 1942. LXIII. évf.
okt. 8. sz. 4. old.

N.D.K.

Szivessy Tibor MDK

Villaterv

Áruház terve

Mücsarnok 1934. Nemzeti Képzőmüvészeti Kiá

állítás

<Szivessy Tibor>

Cikke

<-> Skalpvadászat Budapesten. Tohuvabohu az irlés birodalmában

Független Kritika.

1935. március 1.

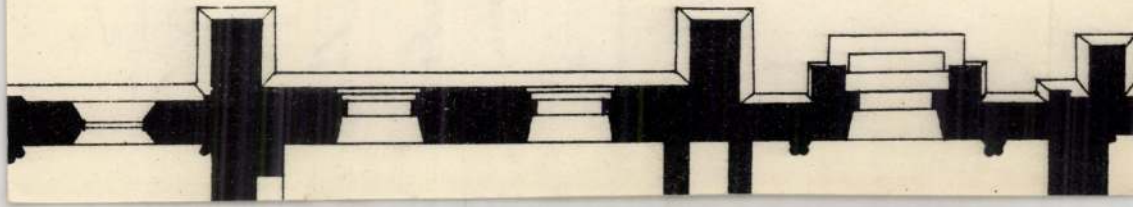

Szivessy Tibor.

építész

l.

Lajkafest 1896-1914

54. l.

Szivessy Tibor
építép

MMÉÉÉvk
1934.24 g.l.

ıy. [
sadá
erve
ejté
ı m
B e
árm
lulla
ő b
fő
rlejt
i d
b e
l, B
izete
e i
fill
Té
) E
tart
sára
árucsarnok épitésére. Ajánlatot tettek
munkára: Magyar aszfalt
apest) 72635 k 10 f, Nagy Péter
353 k 30 f, Neuchatel Aszfalt
udapest) 66188 k 86 f, illetve 70838 k
szfaltozási munkára: Első fiumei
gyár (Budapest) 21089 koronával.
atok átszámitás alatt állanak.
(Mozdonyszin- és tisztitó
pitése Samac állomáson.)

irányzat keretében lé
betonáteresz épitésére
Zilahon junius 30-
azonban ajánlattevők
maradt. A munkát há
Denta. [Temes m.]
felállitása.) De
sitendő szivattyus kut
Ádám dentai kőmüves
és felállitását Stock
lakatosmester nyerte e

)kat és szakma-
eket
BUDAPEST, VI., Lehel-u
ül szállit = Telefon III—29. Telefon III

st) 259,047 k 85 f,
lozsvár) 269,901 k,
Budapest) 243,730 k
llisch (Budapest)
P. r. t. (Budapest)
er Ernő (Budapest)
Brausewetter
, Wayss G. A. és
15 f, Pohl György
illérrel ;
Máthé Ferenc
r Demeter és társa
) Péter r. t. 36329 k
zrégen) 32445 k 15 f,
régen) 30577 k 54

ésre: Magyar
művek villa-
168,180 k, Ganz-féle
t) 160,270 k-val ;
endezésére: Egye-
i és gépgyárr. t.
gyar Siemens-
51100 k, Ganz-
8 k-val ;
zvilágitás berendezé-
llamossági és
k 30 f, Magyar
rtmüvek 151,730
gi r. t. 143,615 k 25

alatt állanak.
s.) Az alábbi th.
avármegye alispánja
st tartott. Ajánlatot

Berényi Béla ajánlatát jóváhagyá
felsőbb helyre terjesztették.

Mezőtur. (Vásárcsarnok épi
Mezőtur r. t. város polgármestere 4 c
vázas vásárcsarnok épitésére juniu
árlejtést tartott. Ajánlatot tettek: Mád
(Mezőtur) 40136 k 58 f, Koncz Pál
mezővásárhely) 36140 k 38 f, Biró
(Mezőtur) 34275 k, Andrási és Bá
(Szarvas) 35490 k 56 f, Ceglédi é
iparosok szövetkezete 4
Farkas és társa (Kecskemét) 3819
Lipták Pál (Békéscsaba) 39663
Onodi Sándor (Mezőtur) 37250
Erdődi Gyula (Törökszentmiklós)
Kása József (Karcag) 34799 kor.-val.
Biró Kálmán ajánlatát fogadták el

Brassó. (Hidak helyreálli
A nagyvárad—kolozsvár—brassói áll
410—411 km. szakaszán levő 56. sz.,
a torda—nagyszeben—brassói áll. közu
277 km. szakaszán levő 26. sz. hidak
állitására a brassói m. kir. állame
hivatal junius 30-án árlejtést tarto
latot tettek: Porr Alfréd (Brassó)
Féder Mihály (Segesvár) 8
Sebestyén Károly (Erzsébetvá
százalék árengedéssel, Szinte József (
6 százalék felülfizetéssel.

Sebestyén Károly ajánlatát fog
Arad. (Áruraktár épités Fe
nek állomáson.) A máv. aradi üz
sége junius 26 án árlejtést tartott
vernek állomáson létesitendő áruraktár
Ajánlatot tettek: Morré Kálmán és
Béla (Kisujszállás) 20819 k 53 f, I

Szivessy Tibor MDK

épitész
Szegedi strandfürdő

Műcsarnok 1936. máj-jún. Jub. kiáll.

Szivessy Tibor

MDK

épitész
Bérpalota terve

Műcsarnok 1936. máj-jun. Jub. kiáll.

MDK

Jánszky Béla és Szivessy Tibor
építömüvészek.

Kettőjük Forum-cikkét közli a Magyar Iparmüvészet legujabb száma.
Valóságos brosurás megoldással pompás tömüvészete a Forum-mozgó megoldása. Itt szakitottak magyaros motivum keresésükkel.

Ep-IP -EP-MÜ 1927.márc.15. 44.1.

Rp-1P -4P-4C 1927.mérc.15. 44.1.

MDK

Szivessy Tibor, ép.

Ujságpalota terve. Epitészeti rajz. Vizf.

A szegedi Dugonics-mozgó terve. Épit. rajz. Vizf.

Mücs.-OMKE 1921. Tavaszi Kiáll. Kat. 18.1.

MDK

Szivessy Tibor, ép.

Az Orsz. Lakasépitö Tanacs hat áll. bérházra hat csoportban jelölte ki. az épitészeket.
Fenti a III. csoportba tartozik.

.; Az áll. lakásépitö akció.
MFM 1925. XXV.évf. 1-3.sz. 30.l.

SZIVESSY TIBOR

Kertvárosi sorházak. Szénrajz.
Tüdőbeteg szanatórium terve. Szénrajz.

Magyar kiállitás tárgymutatója. Műcsarnok 1934.
19. oldal

SZIVESSY TIBOR

Nagyközség főtére

Magyar kiállitás tárgymutatója. Műcsarnok 1934.
20.oldal

Szivessy Tibor és Janszky Béla, ép.-k

1./ Józsefvárosi bérház

2/. A F.T.C. klubházat tervezték fentiek. Repr.

Magy.Ép.Müv. 1912. 30.31.l.

MDK

Szivessy Tibor

Építészet és Iparmüvészet 1912. 11. sz. 3.1.

Szivessy Tibor

Jánszky Bélával együtt tervezte a kecskeméti művésztelep épületeit; számos fővárosi és vidéki épület terveit együtt dolgozták ki.

Lyka Károly: Vándorlásaim a művészet körül, Budapest, 1970. 363 l

334 l.

Szivessy Tibor

pesti építész

a Leszámítoló Bank fiókját ~~építén~~ alakította át a volt Hungária kávéházból.
A bírált köpi nem említi:

Szende László: Szubjektiv észrevételek egy szubjektiv városmonográfiához. /Károlyi Antal-Szentlélky Tihamér: Szombathely. Bp.1967./

Magyar Építőművészet 1968. 5. k. 61. l.

Szivessy Tibor

pesti építész

Szombathelyen:

Tervezte a Savaria út és a Marx Károly-u. sarkán álló emeletes magánházat. A bírált Simpr nem említi.

Szende László: Szubjektiv észrevételek egy szubjektiv városmonográfiához. /Károlyi Antal-Szentléleky Tihamér Szombathely. Bp.1967./

Magyar Építőművészet 1968. 5. a. 61. l.

Szivessy Tibor, epitéz

M.D.K.

és Janszky Béla tervei szerint az „Alföldi Mag. Közi művelődési Egyesület" emeletes fiúinternátust épittet Cegléden.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1914. XXXV. évf.

Jan. 14. sz. 11. old.

Szivessy Tibor és Jánszky Béla, ép.-k

Budapest-rózsadombi villa fö bejárata. Repr.

Magy.Ép.Müv. 1930.9.sz. 27.l.

MDK

Szivessy Tibor

Architectura. 77, 78, 79.1.

MDK

Szivessy Tibor

MÉ. 1913. 11-12.sz. 31.l. Képpel.

MDK

Szivessy Tibor

Budapest - Rózsadombi villa.Repr.

Magyar Epitőművészet, 1930. 9.sz. 26.1.

MDK

Szivessy Tibor

Medvey, 46.1.

MDK

Szivessy Tibor

Szivessy Tibor és Jánszky Béla tervezték a pesterzsébeti reál gimn. Repr.

Karczagmagyállam. lapszám nincs.

MDK

Szivessy Tibor

Szivessy Tibor és Jánszky Béla tervezték a bpesti hüvösvölgyi villát római stilusban.

Kovács Lydia: Márkus Emilia otthonaban.

Vas.Ujs.1913. 548, 549.l. (Képekkel.)

MDK

Szivessy Tibor

Szivessy Tibor és Janszky Béla: Debreceni D.M.K.E. nevelőintézete. Repr.

Képzőm.Társ. 1913.tav.kiall.

MDK

Szivessy Tibor

Szivessy Tibor és Janszky Béla : A kecskeméti rk. bérháza.

Magyar Építőművészet, 1929, 7-8.sz.
Műszaki rajzokkal.

MDK

Szivessy Tibor

ME. 1912. 4.sz. 28, 29, 30.l.

MDK

Szivessy Tibor

Györgyújmagyépitőm. I. 66.l.

Szivessy Tibor MDK

épitész
Villatervek

Mücsarnok 1936. máj-jun. Jub. kiáll.

MDK

Szivessy Tibor épitész

Csobán Hajduvm. 171.1.

Szivessy Tibor MDK

Debreceni D.M.K.E. nevelőintézete, repr.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

MUK

Selveney Tibor

Debreceni D.M.K.E. nevelőintézete, Tepl.

Miccaerrok 1913. tavaszi kiállítás

MDK

Szivessy Tibor

Szivessy Tibor és Janszky Béla terv.
Balogh Gábor debreceni bérhaza.

Magyar Epitőművészet, 1929. 7-8.sz.
(Műszaki rajzokkal.)

Szivessy Tibor

Szivessy Tibor és társszerzők.

Magyar hírlapkiadók, 1929. 7-8.sz.

(Adatszerű rajzokkal.)

MDK

Szivessy Tibor

Szivessy Tibor és Janszky Béla tervezték a pesterzsébeti ref.egyhaz bérhazát.

Magyar Epitőművészet, 1929. 7-8.sz.Képekkel.

MDK

Szivessy Tibor

ME 1912. 2.sz. 30, 31.l.

Szivessy Tibor

MDK

Ceglédi Amke internátus,repr.

Mücsarnok 1914. tavaszi kiállitás

MDK

Szivessy Tibor

P.Márkus Emília lakóháza.Fénykép.Mgt.
P.Márkus Emília lakóháza, hall.Fénykép.
Mgt.

Képzőm.Társ.1913.tav.kiáll.kat. 84.l.

MDK

Szivessy Tibor

Kecskeméti zarda terve, Janszky Béla és Szivessy Tibor műve. (A Műcsarnok tav.kiall. ból.) Repr.

Művészet, 1914. 197.l.

MDK

Szivessy Tibor

Janszky Béla és Szivessy Tibor: Debreceni D.M. K.E. nevelőintézete. Repr.

KMT 1913. tav.kiáll.

MDK

Szivessy Tibor

Ybl E.: A Műcsarnok téli kiállítása. B. H. 1935. nov. 17. 10.l.

MDK

Szivessy Tibor müép.

A

A Pestsztlörinci ref.templomot Janszky Béla müépitésszel terv.perspekt.rajz repr.

Magy.Epitőmüv.1929,3 sz.18 l.

MDK

Szivessy Tibor

Művészet 194o. 34. sz. 69.l.

MDK

Szivessy Tibor

A pesterzsébet ref.templom perspekt.rajza repr.(Jánszki Bélával tervezte)

Magy.Epitömüv.1929 ,3 sz.2o l.

Szivessy Tibor MDK

Szolnoki Hitelbank, vizf.

Kecskeméti Müvésztelep müterembérháza, vizf.

Debreceni DMKE nevelőintézet, vizf.

Kecskeméti Müvésztelep villái II.

Mücsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Szivessy Tibor

MTK

Kecskeméti Müvésztelep villái I., vizf.

Bérház, vizf.

Bajai kórházpavillon, vizf.

Pusztaszentlőrinci templom, vizf.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Szilvássy Tibor

Kecskemét Nyárfaerdő utca 1., stat.

Bérlés, stat.

Bejel Körbetáblázás, stat.

Használatiértesítő terjedés, stat.

MDK

Szivessy Tibor épitész

A Magyar Testgyakorlók Köre új sporttelepének épitése alkalmából kiirt pályázaton az 500 koronás II.dijat Pobuda Tivadar, Janszky Béla és Szivessy Tibor épitészek nyerték.

Művészet, 1911. 388.l.

MDK

Szivessy Tibor és Janszky Béla

Szolnoki Hitelbank, vf.

Kecskeméti müvésztelep müterembérháza, vf.

KMT. 1913. tav. kiáll. kat. 85.l.

MDK

Szivessy Tibor és Janszky Béla

Debreceni DMKE nevelőintézet, vf.

Kecskeméti Művésztelep villái II.

KMT. 1913. tav. kiáll. kat. 86.l.

Debreceni DMKE nevelőintézet, vt.

Kecskeméti Művészetelep vállalt 11.

MDK

Szivessy Tibor és Janszky Béla

Kecskeméti Művésztelep villái I. Vf.

Bérház, vf.

KMT. 1913. tav. kiáll. kat. 86.1.

MDK

Szivessy Tibor

Lux Elek és Szivessy Tibor a pestszenterzsébeti hősi emlékmű pályázaton I. dijat nyert.

Cikk: A pestszenterzsébeti hősi emlékmű.

Művészet, 1939. 35.l.

Szivessy Tibor, építész M.D.K.

és Janszky Béla nagy-
szabásu szanatóriumok
terverner Bajan, hideg-
vizgyógyintézettel és műtőkkel

Vállalkozók Lapja, Bp. 1911. XXXII. évf.

szept. 13. sz. 9. old.

M.D.L.

MDK

Szivessy Tibor

Egy szobával volt képviselve a kölni Schürmann cég butorházában.

Cikk: Nemzetközi szobák egy butorházban.

Magy. Iparművészet, 1931. 210.lap

MDK

Szivessy Tibor épitész

Jánszky és Szivessy épitészek közös terve, Márkus Emilia Hüvösvölgyi villája. Repr.
Banképület Szolnokon. Repr.
Ág-utcai villa feljárója. Repr. A két utobbi i közös tervük.

Művészet, 1915.293, 295, 296.l.

MDK

Szivessy Tibor épitész

Jánszky és Szivessy közös munkája közt egyarán van bérház, áruház, kaszinó, iskola, templom. Az egyik Budapestre való, a másik Zomborra, Szolnokra, Kecskemétre.

Dimitrino: Architektura.

Művészet, 1915. 293-296.l.

Szivessy Tibor úrnak

Szivessy Tibor

wód

r

Nádai 64. l.

BUDAPEST, IV. PÁZMÁNY PÉTER-TÉR 5. ÉS VII. ERZSÉBET-KÖRÚT 19.
TELEFON: 182—684. TELEFON: 144—817.

Nagyságos

ifj. S z e n t i v á n y i G y u l a Urnak

B u d a p e s t.

XI. Lágymányosi-u. 16. I/2em.

Szívessy Tibor

M. Képrőm. Egyes

KMTÁRS művesoptok
1931 feb márc kiáll.

X 1.61, 62, 63, 64, 65, 66.

1932. tav. tárl. VI. t. a. b.
1933, nemz. képrm. kiáll.
589, 590, 591.

Szivessy Tibor

l.

Jaúszky 1929

44. l. 55. l.

56. l. 89. l. 105. l.

EILIGE D

KARL W. HIERSEMANN

BUCHHÄNDLER UND ANTIQUAR

LEIPZIG

KÖNIGSTRASSE 29
POSTSCHLIESSFACH 163
FERNRUF Nr. 71976

FREI

Wien, XIX. Jh.

1029. HÁROM KIS MÁRTÁSOS CSÉ
kleine Saucièren auf ovalem Fuss

1030. HÁROM MÁRTÁSOS CSÉSZE,
mit ovalem Fuss. Christofel-Meta

1031. PECSENYÉSTÁL, ovális alak,
Christofel-Metall. Wien, XIX. J

1032. NAGY PERZSA KANDELÁBE
persischer Kandelaber, Messing,

1033. KÉT FÖDELES VÁZA, u. n. k
Kina, XIX. sz. — Zwei Deckelv
vierpassige Medaillone. China, X

1034. ÁLLÓ ÓRA, kartusalak, Boulle
Jelezve: CHs. FRODSHAM. C
Stutzuhr, kartuschenförmig, mi
im Rokokostil. Englisch, um 1

1035. ÁLLÓ ÓRA, aranyozott bronz, n
és tetején férfi mellszobor. Fran
eine antike Altarform, mit Vas

ón, gyürüs csavaros kupakkal. Bécs, XVIII. sz. e. —
n, am Schraubendekel ein Ring. Wien, A. XVIII. Jh.

alak, csavarosan gerezdes és bordás, két kengyeles füllel.
eckel, Zinn, oval, spiralartig gerippt, mit Bügelhenkeln.

ete fafüllel. Angol, XIX. sz. — Teekanne, Zinn, gerippte
IX. Jh.

epén egy-egy apostol alak. Osztrák, XVIII. sz. — Sechs
je eine Apostelfigur. Österreich, XVIII. Jh.

gozott testén domboru mellképek és alakok és két lófej-
Mörser, Bronze, auf der profilirten Leibung Brustbilder
orm eines Pferdkopfes. Italienisch, XVI. Jh.

három borda és szögletes fül. Német, XVI. sz. — Mörser
rei Rippen und kantiger Henkel. Deutsch, XVI. Jh.

l, két négykaru gyertyatartó, részben aranyozott bronz.
enc József udvari hajó fölszereléséből. Francia, empire-
mit Adler, zwei vierarmige Leuchter, teilweise aus ve:-
il.

Szivessy Tibor

Villa Budapesten

Terverte jenti

Repr.

Tér és Forma

1933. VI. l.

23

Szivessy Tibor

Balatonparti Zárda
terve, a Műcsarnok
téli tárlatáról

Repr.
Művészet
1938. 73. l.

Jusztina egyszarvúval.

RAFAELLO, SANTI (római festő, 1483—1520) KÖVETŐJE

Madonna Jézussal és Ker. Szt Jánossal

Fa, olaj, 60 × 50 cm.

A Bertinelli-gyüjteményből.

Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 762. l. — Maszlaghy II., 69. szám.

RICCI, SEBASTIANO (velencei festő, 1660—1734)

< Szivessy Tibor >

cikke

< ~ >: Le Corbusier.

Művészet. 1938. 35–37. l.

Maszlaghy: Az esztergomi érseki képt
Magyar Sion, VII., 1876., 36. l. — Fö
István: Az esztergomi érseki képtár. Fé
Lapok, XIII., 1876., 760. l. — Rényi 2
Z.: Az esztergomi érseki képtár leírá
Magyar Sion, XVI., 1885., 849. l. — I
László: Esztergom. Esztergom 1887.,
— Maszlaghy II., 195. szám. — Esz
vármegye ... Bp. é. n. 176. l. — Le
Homor 97. l. — Lepold—Lippay 56.

A Forum Romanum

Vászon, olaj, 95 × 128 cm.

Simor prímás rendelte a művésznél.

Szivesi

Epitesz

1929. Paris.

Irod

=

Literatura

1929. 162. l.

Gerevich László: A Kapsai Szent Erzsébet templom szobrászata a XIV—XVI. században / 8-r, 117 l, 73 k. Budapest 1935.

Szivessy

Wód

Bierbauer Virgil dr

A háborn előtti
Budapest épitészete.
Évk KMT. 1929
179. l.

Szivessy Tibor

mućpitész

Budapest. II. Csónak u. 5.

Balatonlidói villa-
tervek, repr.

Szabó jegyzetek

laprzám mics

A fenti napra összehívott közgyűlést határozatlanképtelenség esetén

június hó 26-án, délután 6 órakor

a camponai ásatások bemutatásával *Nagytétényben tartjuk meg. Erre külön meghívót nem küldünk.*

Találkozás a Szent Gellért-téri HÉV. állomáson. Indulás pont 5 órakor. A közgyűlés színhelye a nagytétényi állami iskola. Az ásatásokat, részben helyszíni bemutatással ***Paulovics István*** tagtársunk ismerteti.

Az ásatások megtekintése után a nagytétényi halászcsárdában társasvacsora.

Az Elnök

Szivessy Tibor

építész

l.

Nemesvári 134. l.

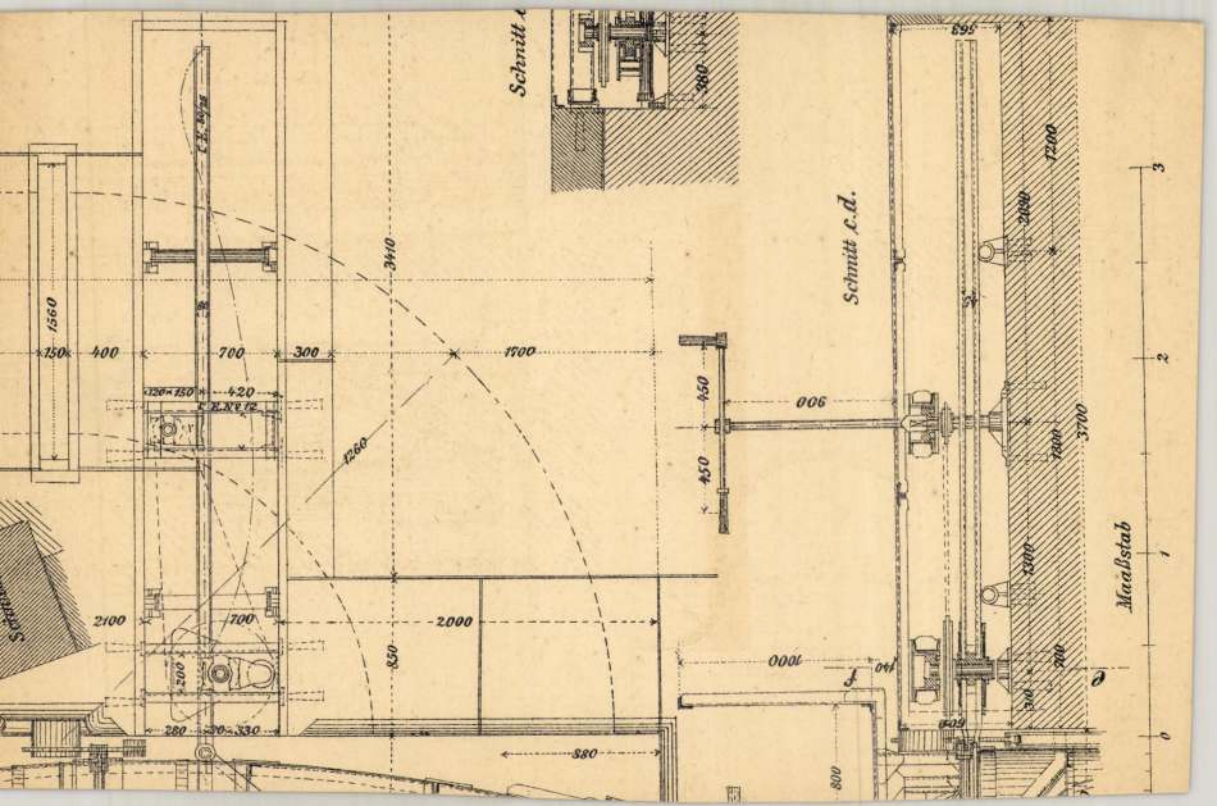
Schnitt c.d.
Maaßstab
1560
150
400
700
300
1700
3410
420
1260
2100
700
2000
850
880
900
450
450
1000
800
1200
3700
1300
0
1
2
3

Szivessy Tibor

Szivessy Tibor műépitész, II. Csónak-u. 5. 154-830

Bptávb 1940 szept.

T. 825.

Alte Statt meg a Schlos ZIGETH fog-
a lobogókkal, az előtérben a Trab
vezet át, a hegyes háttérben pedig
ata:

1566.

12.1 : 16.5 cm.

Szivessy Tibor

wód
z

Becz Jenő: Épi-
tészet a Műcsarnok
tavaszi tárlatán-
Művészet. 1940. 34. sz.
69. l.

Szivessy Tibor

SZIVESSY TIBOR:

46. Pasaréti villa terve. Mgt.
47. Balatonparti zárda terve. Mgt.
48. Gellérthegyi villa terve. Mgt.
49. Gébics-utcai villa terve. Mgt.

Képzőm. Téli tárl.
1938.

[illegible]

[illegible]VITE KALKAN: [illegible]
[illegible]EDVI ILLES: [illegible]
[illegible]ANOS: Tehenek
[illegible]SZKA JÓZSEF: Piros Ipteiben.
[illegible]Z JANOS: Uzsonna

[illegible]

Szivessy Tibor

építész.

Képzőművészet

1927. 4. sz.

számos képpel.

Lásd Jánszky Béla

alatt.

Huszárok.

Egy tiszt vezetése
ülve, jobbra haladva, három
nak ábrázolva. Felirata a la

balra: K.k.ung. Husar
és jobbra: Magy kir.
jelzése pedig alól jo
& MORSACK, WIEN,

Kőnyomat, méretei a pa

Sz.n.
189-
Át.le

Szivessy Tibor

Revai lex. 17 k
663 l.

Vigyázz, a Revai
lexikon nincs
teljesen feldol-
gozva, csak a
szembeötlő
dolgokat ártom Ki-

~~Tanúsi nincs 1868, hogy Ger-~~
~~meléivel 1869~~

• Szivessy Tibor

Mücsarnok
1914. tav. kiáll. 561–567
1920–21. téli kiáll. 163, 166
1921. tav. kiáll. 366, 368

~~Achmed, török nagyvezér III. 20.7~~

Szivessy Tibor

U. 2274

~~Appiani, olaz festó IV. 41~~

~~Ab~~ ~~Lándzsa IV. 168.~~

Szivessy Tibor

épitész

l.

Révai XXI. 776. l.

Ich erbitte als Kreuzband — Postpaket

Ich ersuche um Angebot

Bücherzettel

Buchhandlung

Richard Hellmann

Freiburg i. Br., **Abteilung Ausland**

BASEL 1

Postfach 959

Szivessy Tibor

Mucsarnok épitesi Bpest

1913. tav. Kiatt 683, 691, 705-708,
717-720

Zalaszántói török Koponya VI. 125.

Szivessy Tibor

cód

Jánformtörekv.

55. l.

B u

Szivessy Tibor

Vod

Bierbauer Virgil dr.

A Nemzetközi Épi-
tészeti Kiállítás Bu-
dapesten.
Magyar Művészet
1930. 551 l.

Szivessy Tibor, építész

L. Alpár Ignác

Pusztai L. A magyar építészeti múzeum 35

Magyar Építőművészet. Bp. 1983 83/2

MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK LEXIKONA

SZERKESZTIK: Dr. SZENDREI JÁNOS, A M. TUD. AKADÉMIA TAGJA
ÉS SZENTIVÁNYI GYULA, LAPSZERKESZTŐ

Szerkesztőség: SZEGED, TISZA LAJOS-KÖRUT 23. sz. II. e. 6. a.

Nagyságos

Szivessy Tibor

Vissza

műépítész úmak

Budapest

~~I. Fadrusz János u. 3~~

Elköltözött.
Parti.

IX/24 Kránicz

NYOMTATVÁNY

Szivessy Tibor

úrnak

Ki-Kicsoda?

811. l.

Budapest

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI
ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT
és
A MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

tisztelettel meghívja

L. VAN PUYVELDE

a belga művészeti múzeumok igazgatójának,
liègei egyetemi tanárnak

folyó hó 28-án (csütörtökön) délután ½6 órakor
a Magyar Tudományos Akadémia előadótermében

Rubens et l'influence italienne

címmel tartandó előadására.

(Vetített képekkel)

GEREVICH TIBOR
az Orsz. Magy. Régészeti és
Művészettört. Társulat elnöke

FABINYI TIHAMÉR
a Magyar-Olasz Társaság
elnöke

Szivessy Tibor

U. 1559

MDK

Szivessy Tibor, épitész.festö.

Balatoni társas villa.	Szénrajz.
Balatoni penzió.	Vizf.
Svábhegyi sportszálló.	Szénrajz.

Bp.Műcs.-OMKT. Nemz.Képzömüv.kiáll. /Rend.M.Kir.Vall.- és Közokt.Min./1933 ápr.19.-máj. 25. Kép.tm. 46.l.

M.D.K

SZIVESSY Tibor építész

Baja, Kárt János lakóháza

Társtervező: Jónszky

József-városi bérház

Kubinszky Mihály: Gondolatok a század eleji magyar építészetről

Magyar Építőművészet 1961. 1. sz. 44. l.

M. D. U

SZÍVESGY Tibor építész

Bp. Márkus Emília lakóháza Budán

Társtervező: Jónszky Béla

Skibinszky Mihály: Gondolatok a századelejs magyar építészetről

Magyar Építőművészet 1961. 1. sz. 44. l.

MDK

Szivessy Tibor

Bérház terve

Rózsadombi villa

Téli/ Kiállitás. Mücs. 1935. nov.

29.1.

Szlovessy Tibor

Berber berve

Zöneedombi villa

MDK

Szivessy Tibor

Muzeum. Szénrajz.

R.k. templom terve. Rajz.

Sorház. Ceruzarajz.

Tavaszi Tárlat. 1940. ápr.-máj. 17.1.

Mücs.

Szivessy Tibor

Muzeum. Szénrajz.

R.k. templom terve. Rajz.

Sorház. Ceruzarajz.

Tavaszi Szalon. Ipso. Ápr.-máj. 17.1.

Mics.

M.D.K.

Szivessy Tibor, épitész

a Kiállitási Bizottság tagja

XIII. Congrès International des Architectes Budapest 1930. Compte-rendu. Bp.1931. 20.old.

M.D.K.

Szivessy Tibor, épitész

a Kongresszus Végrehajtóbizottságának tagja

XII. Congrès International des Architectes Budapest 1930. Compte-rendu. Bp.1931. 18.old.

MDK

Szivessy Tibor, ép.

A legérdekesebb, legjelentősebb mai anyagot ezuttal az épitészek hozták a kiállitásra.
A modern magyar épitészet java alkotásai láthatók szebbnél-szebb fotografiákban.

K.A.: A Képzőművészek Egyesületének jubiláris kiállitása.
Pesti Napló. 1934 dec.8. 12.1.

Szivessy Tibor

épitész U. 2274

az orosz harcterén harcolt, sorom kivül lett hadnagy. Sebesülten a lembergi kórházban fekudt.

Szegedi Hiradó

1916. márc. 12.

(Sz. kitüntetése.)

1.-40. ll. I.-XXXV. +
I.-XXXIX + I.-XVII. +
I.-XXIX képes kálla

Paris
Librairie Centrale d'Architecture
1884

Szivessy Tibor

Magyar Nemzeti Művészet 1938. 4. sz. 65 l.

A, BUDAPEST, VIII. KÖNYVES K. KRT. 40.

kölcsönadott Erdős Kamill: A Békés.
Adattárunk fenti címére sürgősen
ben a könyv elveszett volna, kérjük
elunk fenti címére beküldeni.

Dr. Morvay Péter sk.
osztályvezetőhelyettes

MDK

Szivessy Tibor, ép.

476. Villaterv.

477. Áruház terve.

Bp. Műcs.-OMKT. Nemz. Képzőmüv. Kiáll. 1934. ápr. 29.-jun. 17.
Építészeti tervek. Kat. 2o. l.

Szivessy Tibor

építész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - építési terveivel szerepel.

Érdekes mozi-terve.

Pesti Hirlap
1934.I.17.

Szivessy Tibor

épitőmüvész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - épitészeti tervével szerepel.

Nemzeti Ujság
1934.1.15.

Szivessy Tibor

építőművész

Téli Kiállitás - Műcsarnokban - építészeti tervével szerepel

Magyar Hirlap
1934.I.14.

M.D.K.

SZIVESSY Tibor építész

Nádor utcai térház

Márkus Emilia hűvösvölgyi villája

Társtervező: Jánszky B

Stoltly u. Gorkis bazar, lakóház

Rados Jenő: Magyar épitészettörténet Bp. 1961. 310, 314, 322,

MDK

Szivessy Tibor

Képzőművészet, 1935. 12.o. kép

Szivessy Tibor

Szerepelt az I. nemzeti tárlaton.

EK. 1933. IV. 20.

Szivessy Tibor

Szerepelt az I. nemzeti táslaton.

M.H. 1933. IV. 19.

Sivessy Tibor

szerepelt az I. nemzeti bajnokságon.

Budai Lajos 1933. IV. 20.

Szivessy Tibor és

Jánszky Béla

Budapest. Logody-
utcai villacsoport

Repr.

Magyar Építőművészet

1930. 9. sz. 21. l.

4.1

BUDAPEST,
IX., HÖGYES ENDRE-UTCA 10
TELEFON: IRI.595

Pierre Louys Bilitis

Sapho

Maugham: Sör és perec

Szívessy Tibor

Janszky Béla

Budapest-rózsadombi villa főbejárata

Repr.

Magyar Építőművészet

1930. 9-n. 27. l.

Szivessy Tibor

és Janszky Béla Céd

1) Józsefvárosi bérház

2) A F. T. C. klubháza

tervezték fentiek

Repr.

Magyar Építőművészet

1912. 30, 31. l.

Szivessy Tibor.

Építészeti terve szerepel a Műcsarnok téli tárlatán.

Magyarság, 1928. dec. 16.

Szinessy Tibor.

Az orsz. magyar képzőművészeti társulat téli tárlatán pesterzsébeti református templom-képe szerepel.
(emlékirat)

Esti Kurir, 1928. dec. 16.

Szivessy Tibor MDK

Pasaréti villa terve

Balatonparti zárda terve

Gellérthegyi villa terve

Gébics-utcai villa terve

Műcsarnok 1938 Téli kiállitás

Szivessy Tibor

Szévessy - Jánszky.

építészek.

A Műcsarnok téli tárlatán református templomtervei szerepeltek.

Pesti Hirlap, 1928. dec. 19.

Hamburg - Fuhlsbüttel.

Flugplatz.

Der Hamburger Flug-Verein e.V.

Szivessy Tibor

A Reeskemáti művésztelep törzs-
tagja volt.

Magyarország 1966. jún. 26.

Szivessy Tibor MDK

Muzeum, szénrajz

R.k.templom terve, rajz

Sorház, ceruzarajz

Mücsarnok 1940 Tavaszi tárlat

MDK

M.D.K.

Szivessy Tibor, építész

tervei szerint épült
Magyar Tisztviselők Tarazék-
pénztárának ferenc-körúti
banképületét ismerteti
a lap ~~ég~~ két fényképpel

Vállalkozók Lapja. Bp. 1937. LVIII. évf.
dec. 9. sz. 4. old.

M.D.K.

Szivessy Tibor, építés

Tervei szerint épül fel Baján az Uránia-palota, melynek földszintjén kávéház, étterem, söröző, üzletek, az udvarban 800 személyes mozi, az I. emeleten az úri-kaszinó, a II. emeleten 20 szobás szálloda nyer elhelyezést.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1922. XLIII. évf.

aug. 30. sz. 4. old.

M.D.K.

Szivessy Tibor, építész

és Jánszky Béla közösen készített iroda-tervezetét mutatják be az 1932-évi Árumintavásár „Magyar Ház" c. épületcsoportjában.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1932. LIII.évf.

máj. 12. sz. 9. old.

Szivessy Tibor MDK

Budai villacsoport, vizf.

Pesterzsébeti református templom, vizf.

Pestszetnlőrinci református templom, vizf.

Mücsarnok 1928/29 téli kiállitás

M.D.K.

Szivessy Tibor

tervei szerint uj kor-
szerü bérház épül a Lenke-út 49. sz. alatt

Vállalkozók Lapja. Bp. 1935. LVI. évf.

nov. 20. sz. 6 old.

M.D.K.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1935. LVI. évf.

sz. old.

Szivessy Tibor, építész M.D.K.

és Jánszky Béla tervei szerint felépült pesterzsébeti reálgimnázium épületét Lechner Ödön-erommel tüntettér ki. Eruttal nem a tervezőr, hanem az építtető hapta a kitüntetést a ház falába elhelyezett Lechner-plakett formájában.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1934. LV. évf.

jun. 20. sz. 9. old.

Müvészek XX.sz.

S z i v e s s y T i b o r épitész
/:és Janszky Béla:/ 1884-
- Kép -
/:Kecskeméti zárda:/
M Ú V É S Z E T
XIII.évf.1914.
197.

S z i v e s s y Tibor épitész

A mezőtur-i városháza terv-
pályázatán vásárlás
/Jánszky Bélával/

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
92.
"Kitüntetések"

MDK

Szivessy Tibor - Janszky Béla

zárda terve

Müvészet XIII.évf. 1914 184.

MDK

Szivessy Tibor

Tér és F rma, 1927, 14.sz. 11 l.

MDK

Szivessy Tibor

Tér és Forma 1927. 5.sz.

MDK

Szivessy Tibor

Épitészet és Iparmüvés et. 1912. 24.sz. 7.l.
lo, 11 l.

MDK

Szivessy Tibor épitész
ház terve

Tér és Forma, 1928. I.évf. 7.sz. kép és alapr.
7 l.

MDK

Szivessy Tibor építész

Képzőművészet, 1929. 16. sz. 23-24 l.

Tata (Komárom)

Egység-utca 6. Ház, földszint
hajlitott ívü keritésfalban k

(Tata V és MV. Kp. 1952, második la

MDK

Szivessy Tibor

Balatoni társas villa, szénr.

Balatoni penzió, vizf.

Svábhegyi sportszálló, szénr.

Nemz. Képzőműv. kiáll. Műcs. 1933. ápr.

46 l.

Szivessy Tibor
építész

M.D.K.

A hűtőház építő mestere.

Bálint Sándor: Szegedvárossa, Bp. 1959.

140 l

MDK

Szivessy Tibor

Építészet és Iparmüvészet. 1913. 14-15.sz.
címlap

Szivessy Tibor építész M.O.K.

A szolnoki műteremházakat építette Janszkyval együtt.

Kampis, hagy. műv. Bp. 1960 522

Szivessy Tibor építész M.D.K.

a népi törekvések egyik képviselője

Kampis, hagy. műv. Bp. 1960 478

MDK

Szivessy Tibor, épitész

Mattyók Aladár-ral közösen tervezte az
"Ujszegedi városi strand"-ot.
Szegedi szanatorium terve.
Gellérthegyi villa terve.

OMKT.-Műcsarnok. IV.Nemzeti Képzőmüv. Kiáll.
RP.1937.ápr. 29.-jun.20. Kat. 19.1. és 20.1.

MDK

Szivessy Tibor, épitész

Pasaréti villa terve.
Balatonparti zárda terve.
Gellérthegyi villa terve.
Gébics-utcai villa terve.

KMTárs. Téli tárl. 1938.febr.-márc. Gyüjt.kiáll.
MP.Mücsarnok. Kat. 7.1.

Szivessy Tibor
építész

~ műve a Nádor utcában, Stáhly utcában, Gorkij fasorban.

Rado's: Magyar építészettört. 330
Műszaki kiadó 1971.

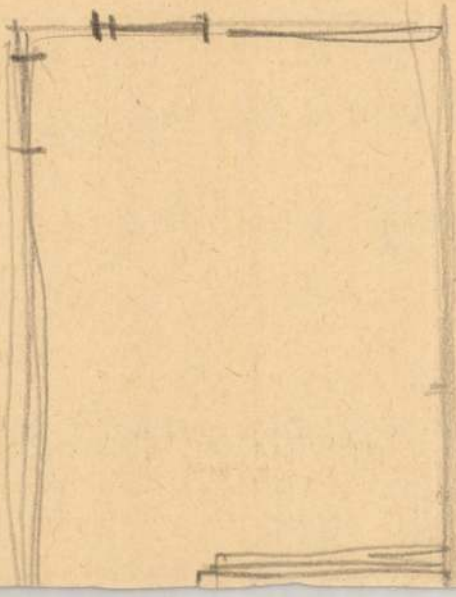

Szipessy Tibor
építész

~ – Jánszky Béla: Nádor utcai bérház,
Márkus Emilia hűvösvölgyi villá-
ja.

Rados: Magyar építészettört. 324.
Műszaki Kiadó 1971.

Szivessy Tibor

és Jánszky Béla tervezték a bp-i józsefvárosi bérházat. 1911. 153 sz. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest, 1970.

761

Szivessy Tibor

és Jánszky Béla tervezték a bp-i Üllői úti F.T.C. egykori klubházát.
154. sz. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867–1967. Budapest, 1970.

761

Livessy Tibor

elhunyt magyar építész nevét említi.

Mérei Ferenc: A magyar építészet
Budapest 1970. (1867-1967)

78

Szivessy Tibor

Tervezte a Bp-i Gorkij fasor bérházat
1942. 155. sz. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet
1867–1967. Budapest, 1970.

761

Szőcsy Tibor

és Jánszky Béla közösen és egymástól függetlenül tervezték műveiket.

Merényi Ferenc: A magyar építészet
1867–1967 Budapest 1970.

751

Szivessy Tibor MDK

Közfürdő terve, épitészeti vizfestmény

Mücsarnok 1920-21 téli kiállitás

Szivessy Tibor MDK

Szegedi gyermekszanatórium terve, vizf.

Műcsarnok 192o-21 téli kiállitás

MDK

Szivessy Tibor és Jánszky Béla

Ref. templom terve

Tárlatok. Képzőművészet 1931. márc. 68.l.

SZIVESSY TIBOR

Sümegi : A kecskeméti... Bp 1996

L. sz.: 27. 321

96., 97. o.

nem akartam. Olyan emberre v
foglalkozott a kérdéssel, a s
átadjam az én egész anyagomat
az én tervem és programmom sz
masnak, mint őt. Ugy akartam,
megjelenjen. Nyári megállapo
berben, jegyezgetett s elvitt
ben visszajön, már a könyv v
akkor minden részletet megbe
irnia, ami akkor már nagyon
kellett volna, táviratozott,
re, hogy legalább az anyagom
válaszol. Én annak az anyagna
tam, levéltárakból nagy után
vel iratokat szereztem meg s

MDK

Szivessy Tibor

Magyar Nemzeti Művészet 1938. 4. sz. 65.l.

Szivessy Tibor
építész

/1884 - 1963/

Rados: Magyar építészettört. 321.
Műszaki Kiadó 1971.

M.D.K.

Szivessy Tibor, épitész

Thoroczkai Wigand Ede csoportjához tartozott. Irásban is terjesztette törekvéseit. 478.o. A kecskeméti müvésztelep müteremházait Janszky Bélával együtt épitette. 522.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa. III. köt. A képzőművészetek, a zene, a szinház és a film. Minerva. Budapest. 1960

Szvessy Tibor
épitész

Kecskemétre telepedett, hogy az akkor
épülő város fejlődésében részt vegyen.

Telepy Katalin: Kecskemét multja a képzőművészetben.
Művészet, 1971.augusztus - 30.oldal

Szivessy Tibor

a „Lechner Ödön Társaság" tagja.

Mezényi Ferenc: A magyar építészet
1867-1967. Budapest 1970.

75 f

Szivessy Tibor

a berlin-charlottenburgi műegyetem
növendéke volt

Merényi Ferenc: A magyar építészet
1867-1967. Budapest 1970.

191

M.D.K.

Szivessy Tibor, építész

és Jánszky Béla irányítása mellett alakítottak át az Urania filmszínházat, mint során igyekértek az épületnek Schmahl Henrik tervei szerinti eredeti megjelenésének igazodni

Vállalkozók Lapja, Bp. 1930. LI. évf.

márc. 5. sz. 6. old.

SZIVESSY /TIBOR/

és Janszky /Béla/ tervei szerint épült 1910/11-ben a Kecskemét, Mátyás király tér északi oldalán lévő általános iskola, magyaros, szecessziós stílusban.

Entz Géza - Genthon István - Szappanos Jenő: Kecskemét. Bp. 1961. Müszaki könyvkiadó. - 183 l. /Városképek - Müemlékek sorozat./ - 125. l., 173. l. /234. jegyz./

MDK

Szivessy Tibor és Janszky Béla, ép.-k

a szentgotthardi magyar iykolaszanatorium. Képpel.
Fentiek tervezték.

Tér és Forma. 1930. 444.l.

M.D.K.

Szivessy Tibor, építész

és Janszky Béla
tervezik a Törökhani-
zsai izr. hitközség mo-
dern, új templomát.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1912. XXXIII. évf.

jan. 24. sz. 12. old.

Szivessy Tibor MDK

Pesterzsébeti templom terve I-II.

Kecskeméti szálloda terve

Hétvégi nyaralótelep terve

A szolnoki Amke palota terve

Mücsarnok 1931 Müvészcsoportok kiállitása

M.D.K.

Szivessy Tibor, építés

és Faluszky Béla tervei szerint hétemeletes áru- és bérház épül Zomborban. Ugyancsak ők tervezik a kecskeméti Budorszövetkezet háromemeletes bérházát.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1912. XXXXII. évf.

máj. 29. sz. 13. old.

Szivessy [Tibor]. építész

M.D.K.

és Jánszky körös művét, a Dankó utcai laróházat, a századelejei legjobb építészeink – Lajta, Medgyaszay, Kós, Málnai – művei körött emliti a horrászóló, melyek európai viszonylatban is sünté páratlanok s ezért külön periodizációt érdemelnének. Javasolja a „premodern" elnevezést.

Kubinszky Mihály hozzászólása a MTA ankétján "Az ujkori magyar müvészet periodizációjának problémái"-ról

Müvészettörténeti Értesitő, Bp. 1967. XVI. évf. 1. sz. 21. old

Szivessy Tibor

„Geiringer gyógyszertára" –
az ily utalat szerző épité-
net nyír megnyilatkozása,
továbbá „Kőhegyi Szanatórium".
Ny klasicista próbálkozása a az „Uránia"
mozipalota –

Miskolczy Ferenc, Borsa képzőműné-
szete a XX. sz.-ban. kézirat. M.D.K. 2 l.
C-II
599/2

MDK

Szivessy Tibor

Pestszenterzsébet városa kapta az 1928. évi Lechner-érmet a reálgimnázium épitéséért. A reálgimnázium tervezője Szivessy és Jánszky.

Cikk: Kik kapják a Lechner Ödön-emlékérmet

Pesti Hirlap, 1934. jun.17. 14.1.

MDK

Szivessy Tibor és Janszky Béla

Kecskeméti rom. kath. templom, repr.

Magyar Építőművészet 1929. 3. sz. 23.l.

MDK

Szivessy Tibor és Janszky Béla

A Mindszenti Takarékptár intézeti házának tervpályázatán pályamunkájukat 150 koronáért megvásárolták

Müvészet 1911. 273.l.

M.D.K.

Szivessy Tibor, építész

Janszky Bélával hö-
rösen az egyik második
díjat nyerte el a Kerek-
egyházán épitendő rom.
kath. templom terv pályá-
zatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1911. XXXII. évf.
épr. 26. sz. 16. old.

MDK

Szivessy Tibor

Szivessy Tibor és Jánszky Béla tervezték a szentgotthárdi magyar iskolaszanatoriumot.

Tér és Forma, 1930. 444.l. Képpel.

Szivessy Tibor

Szivessy Tibor és Szmrecsányi Miklós szerzői jogi a szerződéstervezet magyar fordításának autorizálása.

Ter és forma, 1930. 444.I. Szept.

Szivessy Tibor és

céd. Jánszky Béla

Tér és Forma 1930. 444. l.

(A szentgotthárdi magyar iskolaszanatorium; képpel.)

tervezték fentiek

3164. ALACSONY ÍRÓSZEKRÉNY, kőris- és diófa, szalagos berakással, rézdíszű veretekkel. Magyar biedermeier 410

3165. VITRIN, fényezett diófa, berakott dísszel . . . 42

3166. NŐI ÍRÓASZTAL, fényezett mahagonifa, bronz veretekkel 80

3167. FALITÜKÖR, aranyozott keretben 40

Szivessy Tibor MDK

Jánszky Béla még mint müegyetemi hallgató aranyérmet nyer a pécsi országos népmüvészeti kiállitáson népies stilusban tervezett pavilonjával. Gyakorlatát Lechner Ödön mellett kezdi, de nem követi mesterét a keleti tradiciók kultuszában.. S z i v e s s y Tibor épitésszel társul s vele épiti a kecskeméti müvésztelep müteremházait.

Dr. Kismarty-Lechner Jenő: Lechner Ödön. Bp. 1961. 135.l.

Szivessy Tibor, építész (1884-1963). 1.) Folytatás.

4. Jánszky Béla – Szivessy Tibor: Iványi Grünwald Béla műteremvillája a kecskeméti művésztelepen. 1911. (repr.)

5. Jánszky Béla – Szivessy Tibor: Kaszinó és gazdasági egyesület, Kecskemét, 1911. (repr.)

8. Jánszky Béla – Szivessy Tibor: Ksinagóga, Törökkanizsa, 1913. (repr.)

9. Jánszky Béla – Szivessy Tibor: Római katolikus egyház bérháza, Kecskemét, 1914. (repr.)

Magyar Építőművészet, 1984. 6., 52-old, + 53-old.

SZIVESSY TIBOR építész

Márkus Emília villája

MORAVA'USZKY 1988 183, 184. p. ábrák

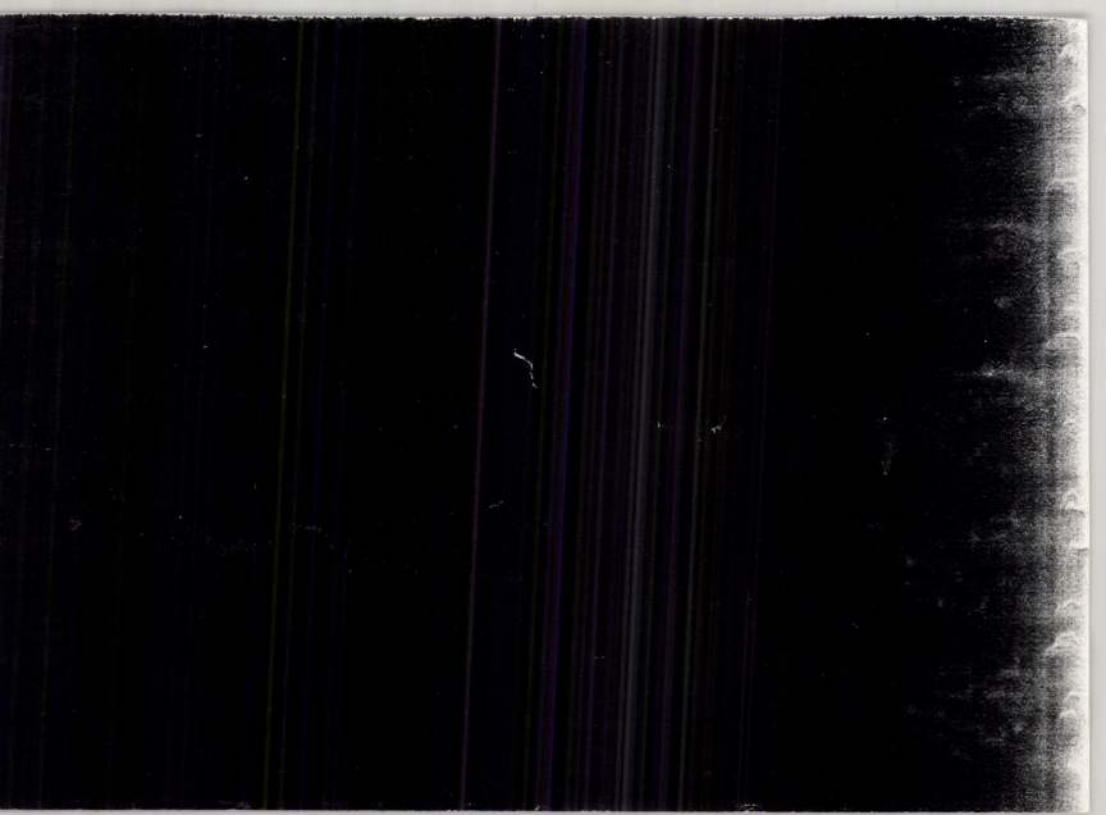

MDK

Szivessy Zoltán

Az Ernst Muzeum csoportkiáll. Müvészet 1938. III. 22. sz. 157.l.

Szivessy Tiborné
grafikus
1912

Eimisk 1930
89. l.

augusztus 3-tól
augusztus 31-ig.

június 22-27-ig = 6 nap
július 13-27-ig = 15 nap
összesen: 21 nap

MDK

Szivessy Zoltán, szobrászm.

a magyar modern kö- és faszobrászatban uj fejezetet jelent. Németországban él, külföldi hatás, h.könnyed,graciózus az elöadása, de lelkében törzsökös magyar szobrász.

Vasárnap délután. Táncos leánycsoport.

Női fejeinel lágysága, portré kifejezése, kisplasztikáinek költöisége megragadó.

e.á.: Az Ernst Muz.csop.kiáll.-a.
Müvészet. 1938 III. évf. 22.sz. 157.l.

Szivessy Tibor munkái.

8 órai Ujság.

1926., XI. 24., 5. old.

(:Szi.:)

MDK

Szivessy Tiborné

Nyilassy Sándor festőművész tanitványa, pályázott a Ferenc József művész-ösztöndijra.

Cikk: Hárman pályáztak a művész-ösztöndijra.

Szegedi Hiradó, 1916.jul.27. 6.lap

Szivessy Tibor, építész M.D.K.

Lux Elekkel közös pályaműve első díjat nyert a pestszentrzsébeti hősi emlékmű műkelebbkörű teropályázatán

Vállalkozók Lapja. Bp. 1939. LX. évf.

febr. 16. sz. 8. old.

Szivessy Tibor MDK

Épitészeti tervek

Társasház terve

Iskolaszanatórium terve

A székesfőváros bécsiuti iskolájának terve
Családi lakóházak I-III.

Mücsarnok 1932 tavaszi kiállitás

M.D.K.

Szivessy Tibor
épitész

Szanatóriumi épülete.

Bálint Sándor: Szeged városa, Bp. 1959

139 l.

Szivessy Tibor

Bp. villa tervek

Tér és Forma, 1933 VI. 412

Szivessy Tibor építész

Tér és Forma, 1928

I. évf. 249-263.
Perti bérházak.

Szivessy Tibor építén

Tér és Forma, 1928

I. évf. 166-190.
kész családi hárak bemutatása.

Szivessy Tibor

l.

Lex Nagy Tamás

549. 6. l.

vármegye.

mplom.

om és falképei.

plom.
plom.
m.

rom.